

PROGRAMY A PROJEKTY

REGIONÁLNYCH ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V SR

ROK 2018

odpočet plnenia

FEBRUÁR 2019

© VYPRACOVAL ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Odbor organizačno - dokumentačný

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

doc. MUDr. Kvetoslava KOPPOVÁ, PhD. – vedúca oddelenia

Oddelenie HŽPZ RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa v roku 2018 podieľalo ako riešiteľ na plnení piatich úloh Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2018 a ďalšie roky; z toho troch úloh pre odbor HŽPZ (úlohy 1.1, 1.2, 1.7) a dvoch úloh (7.2, 7.9) odboru Objektivizácie faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF).

Plnenie bolo nasledovné:

1.1 PRÍPRAVA NÁVRHU AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY – NEHAP V.

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Na príprave NEHAP V. sa podieľala vedúca oddelenia pripomienkovaním návrhov a pracovných materiálov. NEHAP V. bol schválený uznesením Vlády SR č. 3/2019 dňa 9. januára 2019.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Národné ciele SR III. majú stanovených 12 konkrétnych cieľov, s určením inštitúcií zodpovedných za ich implementáciu. RÚVZ Banská Bystrica, oddelenie HŽPZ sa podieľa na plnení 2 zo stanovených cieľov, konkrétne:

- Zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

K plneniu tohto cieľa RÚVZ Banská Bystrica prispieva systematickým monitoringom kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, aktualizáciou údajov v informačnom systéme Pitná voda a poskytovaním informácií verejnosti.

V roku 2018 štvorčlenná odberová skupina oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia na základe dohody regionálnych hygienikov RÚVZ Banská Bystrica, Lučenec, Veľký Krtíš a Žiar nad Hronom vykonávala akreditované odbery vzoriek pitných vôd **v rámci monitoringu pitnej vody u spotrebiteľa v Banskobystrickom kraji.**

Koncom roka 2017 pripravili pracovníci oddelenia HŽPZ návrhy plánov odberov vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov, ktoré prerokovali s vedúcimi oddelení HŽP príslušných RÚVZ a následne rozpracovali na jednotlivé odberové trasy a odberové dni.

V ôsmich okresoch (Rimavská Sobota, Revúca, Lučenec, Poltár, Veľký Krtíš, Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica, Žarnovica) pracovníci odd. HŽPZ od 31.01.2018 do 03.12.2018 odobrali celkom 510 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov. Plán odberov vzoriek bol dodržaný a všetky požiadavky jednotlivých RÚVZ na počet vzoriek vôd boli akceptované.

Odberová skupina oddelenia HŽPZ vykonáva akreditované odbery vzoriek pitných vôd a vôd na kúpanie aj pre ostatné oddelenia RÚVZ Banská Bystrica a v rámci platených služieb.

Sledovanie vývoja vodných plôch ovplyvnených rozvojom cyanobaktérií.

Pracovníci oddelenia HŽPZ v rámci plnenia tohto cieľa zabezpečovali akreditovaný odber vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu (v prípade jeho výskytu) z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec, Málinec a akreditovaný odber vzoriek surovej a upravenej vody z úpravni vôd pri týchto vodárenských nádržiach na stanovenie cyanobaktérií, akútnej toxicity a ďalších vybraných biologických ukazovateľov.

V mesiacoch február, jún až október bolo odobratých celkom 16 vzoriek povrchovej vody zo 4 vodárenských nádrží, 16 vzoriek surovej a 17 vzoriek upravenej vody zo 4 úpravni vôd. Nadmerný výskyt vodného kvetu bol zaznamenaný vo VN Málinec (25.07.2018) a VN Klenovec (27.09.2018).

Úlohy **1.3 Ľudský biomonitring** a **1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách** boli plnené na národnej úrovni. Vedúca oddelenia sa z pozície hlavnej odborníčky HH SR pre odbor DŽPZ podieľala na príprave podkladov a usmernení pre sledovanie pesticídnych látok v pitných vodách

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

RÚVZ Banská Bystrica – oddelenie HŽPZ bolo na základe odporúčania Hlavného hygienika SR koncom roka 2017 vybavené prístrojmi na **meranie UV žiarenia v soláriách**, s cieľom zefektívnenia štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach solárií. Po kalibrácii prístroja a zaškolení pracovníci oddelenia vypracovali metodiku merania a vzor protokolu o skúške z merania a začiatkom roka 2018 začali s výkonom meraní UV žiarenia. V rámci platených služieb, na základe objednávok prevádzkovateľov solárií z Banskobystrického a Žilinského kraja boli vykonané merania 41 solárnych prístrojov v 28 prevádzkach solárií. Ako súčasť cieleného štátneho zdravotného dozoru sú v súčasnosti vykonávané merania UV žiarenia v Banskobystrickom kraji - v roku 2018 bolo odmeraných 24 prístrojov v 13-tich prevádzkach solárií. V úlohe pokračujeme aj v roku 2019.

Týmto spôsobom sa podieľame na zefektívnení štátneho zdravotného dozoru spojeného s objektivizáciou UV žiarenia, a preukazovaní zámerného vymieňania a používania opaľovacích trubíc, ktoré nespĺňajú limity UV žiarenia.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPZ sa na plnení úlohy podieľa zabezpečovaním akreditovaných odberov vzoriek vody na vyšetrenie legionel a améb kultivovateľných pri teplote 36°C a 44°C z bazénov s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosoly.

V rámci úlohy bolo v roku 2018 odobratých celkom 26 vzoriek vody z 13 bazénov (11 celoročne prevádzkovaných, 2 sezónne bazény).

Ani u jednej vzorky vody nebol zistený nález *Legionella species*.

Améby kultivovateľné pri teplote 36°C a 44°C boli detekované v 5 vzorkách vody odobratých z bazénov (detský bazén v krytej plavárni v meste Banská Bystrica, vírivý bazén v hoteli STUPKA, neplavecký veľký bazén v hoteli PARTIZÁN na Táloch, relaxačný bazén v hoteli HELPA v obci Heľpa a nový detský bazén na PK v meste Banská Bystrica). Prevádzkovatelia po upozornení zo strany pracovníkov RÚVZ vykonali výmenu resp. zvýšenú dezinfekciu vody v bazénoch).

7.9 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava, hl. m. SR, RÚVZ Dunajská Streda, RÚVZ Banská Bystrica

Oddelenie HŽPZ na základe schváleného projektu a podpísanej zmluvy o spolupráci (ÚVZ SR, Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, RÚVZ) bolo riešiteľom projektu „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“ v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica. Vyhodnotenie projektu, ktorý bol ukončený dňom 31.12.2016 bolo spracované v mesiacoch október, november 2018. Spracované vyhodnotenie projektu bolo zaslané spoluriešiteľom na pripomienkovanie.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

MUDr. Jarmila BELÁKOVÁ – vedúca oddelenia

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom Prievidzi (úloha č. 2.1.4)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia

rok 2018 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií pri pracovných činnostiach a pri výkone celej práce jednotlivých profesií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií tzv. „matric expozície profesií“, ktoré sa celosvetovo spracovávajú ako „job exposure matrices“ (JEMs) na potreby praxe a výskumu v ochrane zdravia pri práci,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok a ochrany zdravia pri práci.

Plnenie:

RÚVZ vedie evidenciu subjektov na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Podľa výstupov z programu informačného systému ASTR v.6_2 (od 16.01.2019 v.6_3) bolo v spádovom území RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v 3. a 4. kategórii prác evidovaných **celkom 4 373 zamestnancov** z toho **1 055 žien**. V **3. kategórii** bolo evidovaných **3 981 zamestnancov** z toho **993 žien**. V **4. kategórii** bolo evidovaných **392 zamestnancov** z toho **62 žien**. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k miernemu zvýšeniu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vyšší je počet žien o 46. V 3. kategórii sa znížil celkový počet zamestnancov o 53, počet žien o 75. V 4. kategórii došlo k zvýšeniu celkového počtu zamestnancov o 66 aj počtu žien o 29 osôb.

Vydaných bolo celkovo **25 rozhodnutí** o zaradení prác do kategórií rizikových prác, zmene a vyradení prác z kategórií rizikových prác.

6 rozhodnutí o zaradení prác do kategórie rizika bolo vydaných novovzniknutým právnym subjektom alebo subjektom, v ktorých vykonávané práce doteraz nespĺňali kritéria rizikovej práce. Predmetom činnosti spoločností je výroba humánnych a veterinárnych liekov (3. kategória, faktor práce hluk); výroba výrobkov z kovu a opracovanie kovu (3. kategória, faktor práce hluk) a výroba, spracovanie kovov a kovoobrábanie (3. kategória, faktory práce hluk, vibrácie a chemické faktory). V štátnej rozpočtovej organizácii s prevažujúcou činnosťou verejná správa boli práce zaradené do 4. kategórie (faktor práce hluk); 1 zdravotníckom zariadení do 3. kategórie (biologické faktory) a 1 zdravotníckom do 3. kategórie (faktor práce hluk).

4 rozhodnutia boli vydané subjektom, v ktorých už práce boli zaradené do kategórie rizika, z dôvodu vzniku nového pracoviska. Predmetom činností spoločností je kovoobrábanie a zámočníctvo (3. kategória, chemické faktory a hluk); podnikanie v oblasti nakladania s iným

ako nebezpečným odpadom (3. kategória, faktor práce hluk). Jednému zdravotníckemu zariadeniu boli vydané 2 rozhodnutia, vykonávané práce spĺňajú kritéria 3. kategórie pre umelé optické žiarenie a biologické faktory.

15 rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu, že **zamestnávateľa prehodnotili mieru rizika** zamestnancov vykonávajúcich práce 3. a 4. kategórie. Dôvodom prehodnotenia boli vykonané opatrenia na zníženie miery rizika zamestnancov - zmeny používanej technológie, strojných zariadení, dispozície pracovísk a organizačné zmeny týkajúce sa náplne práce zamestnancov.

Zo **4. kategórie na úroveň 3. kategórie** (faktor práce hluk) sa miera rizika znížila v 2 spoločnostiach zaoberajúcich sa kovoobrábaním a strojníctvom. **Kritéria 4. kategórie** však naďalej spĺňajú práce vykonávané na pracoviskách 9 spoločností, ktorých predmetom činnosti je nástrojárstvo; kovoobrábanie; zváranie kovov; výroba nástrojov; výroba oceľových konštrukcií; drevárska a piliárska výroba; opracovanie odliatkov z hliníka a jeho zliatin; ťažba nerudných surovín; triedenie a rozrezávanie guľatiny. Napriek zabezpečeniu opatrení nebolo možné technicky znížiť mieru expozície zamestnancov faktorom práce, hlavne hluku, vibráciám a chemickým faktorom (pevným aerosólom), na úroveň 3. kategórie. RÚVZ opakovane vydal rozhodnutia o zaradení prác do 4. kategórie na obdobie jedného roka, počas ktorého zamestnávateľa zrealizujú ďalšie opatrenia na zníženie miery rizika zamestnancov.

Z **3. kategórie na úroveň 2. kategórie** sa znížila expozícia zamestnancov hluku, vibráciám, chemickým faktorom (pevným aerosólom) na pracoviskách 4 spoločností. Zamestnávateľa v poľnohospodárskej výrobe a stavebníctve vykonali technické a organizačné opatrenia (výmenu nákladných motorových vozidiel a poľnohospodárskych strojov za novšie typy, skrátenie času obsluhy vozidiel zamestnancami). V spoločnosti zaoberajúcej sa výrobou elektrickej energie zamestnávateľ prehodnotil mieru rizika zamestnancov pri prácach spojených s expozíciou elektromagnetickému poľu. V súlade s platnou legislatívou práce spĺňajú kritériá 2. kategórie.

Podľa výstupov z programu ASTR naďalej **najviac zamestnancov** vykonáva rizikové práce v **priemyselnej výrobe** (výroba strojov; spracovanie dreva a výrobkov z dreva; zlievarenstvo) a **zdravníctve** (terapeutické výkony súvisiace s aplikáciou cytostatík, obsluha zdravotníckej techniky spojená s expozíciou optickému a ionizujúcemu žiareniu). Činnosti zaradené do kategórie rizikových prác vykonávajú najčastejšie zamestnanci v profesiách obsluha kovoobrábacích strojov a drevoobrábacích strojov; obsluha strojov na výrobu papierenských výrobkov; chemik; hutník a odlievač; lekár a sestra. Uvedený stav ostal oproti predchádzajúcim rokom nezmenený.

Štátny zdravotný dozor (ďalej ŠZD) bol vykonaný na **pracoviskách 48 subjektov**, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika. Predmetom ŠZD bola kontrola pracovných podmienok zamestnancov, vykonaných opatrení na zníženie expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia, evidencie zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, spôsobu zabezpečenia a intervalu výkonu lekárskeho preventívneho prehliadok zamestnancov vo vzťahu k práci, ako aj ich záverov. Osobitná pozornosť bola venovaná pracoviskám, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce 4. kategórie a pracoviskám, na ktorých bolo vykonané prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania u zamestnanca. Na kontrolovaných pracoviskách nebolo zistené porušenie povinností stanovených zamestnávateľom platnou legislatívou.

Údaje o všetkých subjektoch, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika sú naďalej evidované a v prípade zmien aktualizované v informačnom systéme ASTR v.6_3. Využívajú sa pri plánovaní a výkone ŠZD na pracoviskách.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V roku 2018 bolo vykonaných **12 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný v chemických laboratóriách, vo výskumných ústavoch, v laboratóriách vysokých škôl a v zdravotníckych zariadeniach.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky boli prevádzkového charakteru a súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnej situácie a lekárničiek prvej pomoci (prostriedky na poskytnutie prvej pomoci pre prípad otravy po expirácii). Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určeným termínom na ich odstránenie.

Na všetkých pracoviskách, kde zamestnanci manipulujú a skladujú veľmi toxické a toxické látky a zmesi je zamestnávateľom posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú

únosnú mieru zdravotného rizika - 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika - 1.kategória (najmä lekárne) podľa zaradenia prác do kategórií.

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“.

K 31.12.2018 bolo vydaných celkom **18 osvedčení o odbornej spôsobilosti** na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Z toho 15 osvedčení bolo vydaných na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať a 3 osvedčenia boli vydané na základe úspešne vykonanej skúšky. Ku všetkým žiadostiam bol doložený aj doklad o absolvovaní odbornej prípravy na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa § 16 ods. 9 písm. b) zákona č.355/2007 Z.z. **Komisía** na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pre oblasť Banskobystrického kraja **zasadala 2-krát**.

Novelizáciou zákona č.355/2007 Z.z. vznikla nová povinnosť pre držiteľa osvedčenia na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a to absolvovať aktualizačnú odbornú prípravu v akreditovanej vzdelávacej inštitúcii a predložiť doklad o absolvovaní tejto prípravy najneskôr do 30 dní po jej absolvovaní na príslušný RÚVZ, ktorý takéto osvedčenie vydal. K 31.12.2018 bolo na RÚVZ predložených celkom **9 dokladov o absolvovaní aktualizačnej odbornej prípravy** pre držiteľov osvedčenia, ktorých RÚVZ vedie v registri odborne spôsobilých osôb od 1.9.2007 podľa zákona č.355/2007 Z.z.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ vydal 3 rozhodnutia na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č.355/2007 Z.z. pre lekárne.

V problematike veľmi toxických a toxických látok a zmesí bolo poskytnutých **23 konzultácií** týkajúcich sa najmä predloženia dokladu o absolvovaní odbornej alebo aktualizačnej prípravy, vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov.

V roku 2018 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektívizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmito látkami (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity.

Doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V roku 2018 bolo vykonaných **19 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov vrátane azbestu** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný najmä v chemických laboratóriách výrobných podnikov, v lekárňach a pri odstraňovaní azbestu.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č.356/2006 Z.z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. zdravotnícke zariadenia), evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné

spoločnosti, chemické laboratóriá) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

K 31.12.2018 evidujeme **celkom 184** zamestnancov z toho **160 žien**, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikovú prácu 3.kategórie vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica (zdroj ASTR_2011 v. 5_6). **Najviac exponovaných zamestnancov** bolo v riziku karcinogénnych faktorov **v rezorte zdravotníctva** pri práci s cytostatikami celkom 176 z toho 156 žien. V sledovanom období nastali len minimálne zmeny v celkovom počte evidovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu 3.kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi oproti predchádzajúcemu roku.

Celkovo bolo vykonaných **10** kontrol zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov **vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č.253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci**. ŠZD bol vykonaný najmä u tých organizácií, ktoré oznámili začatie výkonu prác v dostatočnom predstihu. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu. Problematické je vykonávať ŠZD ak organizácie oznámia začatie výkonu prác v deň zahájenia odstraňovania azbestu, prípadne tieto práce prebiehajú počas víkendů.

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“.

V roku 2018 RÚVZ v BB vydal:

1. **3 rozhodnutia** na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním **chemických karcinogénov a mutagénov** podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z.;
2. **46 rozhodnutí** na odstraňovanie **azbestu** a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z., z toho:
 - 19 rozhodnutí - azbestocementové odpadové potrubia v bytových jadrách,
 - 3 rozhodnutia – opláštenie budovy,
 - 21 rozhodnutí - strešná krytina,
 - 1 rozhodnutie – nelegálna skládka na pozemku a
 - 2 rozhodnutie - interiér budov (podhl'ady).

Všetky spoločnosti mali ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. RÚVZ v rámci posudzovania návrhov na odstraňovanie azbestu zo stavieb schvaľuje aj prevádzkové poriadky pre posudzovanú činnosť. Celkovo bolo schválených 46 prevádzkových poriadkov.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, vrátane azbestu poskytnutých **41 konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

Podľa anotácie táto úloha zahŕňa aj znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém. Látky poškodzujúce reprodukciu (dusičnan sodný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý) sme zaznamenali ako súčasť reagenčného aparátu, ktorý je používaný v niektorých lekárňach. Tieto chemické látky sa však používajú v minimálnych množstvách.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Riešiteľské pracoviská

- Bratislavský kraj: RÚVZ Bratislava
- Banskobystrický kraj: RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Rimavská Sobota
- Trnavský kraj: RÚVZ Trnava, RÚVZ Galanta
- Nitriansky kraj: RÚVZ Nitra, RÚVZ Komárno
- Trenčiansky kraj: RÚVZ Prievidza
- Žilinský kraj: RÚVZ Žilina, RÚVZ Martin
- Prešovský kraj: RÚVZ Humenné
- Košický kraj: RÚVZ Košice, RÚVZ Rožňava

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaže pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaže bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné priebežne v praxi testovať pred jeho zaradením do legislatívneho procesu.

Cieľom úlohy je priebežne v praxi testovať návrhy metodických postupov na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

- aktualizácia a zosúladenie právneho predpisu s medzinárodnými požiadavkami a trendami, uľahčenie vykonateľnosti
- zjednodušenie problematiky hodnotenia fyzickej záťaže pri práci pre zamestnávateľov
- získanie objektívnejších podkladov pre hodnotenie fyzickej záťaže pre rôzne pracovné činnosti
- získanie objektívnejších podkladov pre posudzovanie DNJZ v súvislosti s možným profesionálnym poškodením zdravia

Realizačné výstupy

- oboznámenie sa s novým metodickým postupom, navrhovaným NRC pre fyziológiu práce
- nácvik použitia metodického postupu v praxi
- realizácia pilotného testovania fyzickej záťaže pri práci
- zapracovanie pripomienok a príprava konečnej verzie návrhu metodiky

Plnenie

V priebehu roka prebiehalo riešenie projektu na úrovni ÚVZ SR. V rámci spoločných stretnutí – na rokovaní celoslovenskej porady a zasadnutiach poradného zboru prebiehalo oboznámenie sa s novým metodickým postupom, navrhovaným NRC pre fyziológiu práce a zapracovaním pripomienok a prípravou konečnej verzie návrhu metodiky.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor
ÚVZ SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Etapy riešenia

rok 2018 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Plnenie:

V hodnotenom období sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov. Boli využité rôzne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia - individuálne, skupinové a hromadné.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD.

Odborné poradenstvo a konzultácie sa týkali problematiky nových legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci - ochrany zdravia zamestnancov pri práci s chemickými faktormi, hodnotenia rizík a kategorizácie prác. Naďalej bola aktuálna téma lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a odbornej spôsobilosti pri práci s toxickými látkami a zmesami.

Konzultácie (2 250) osobné, telefonické a najmä elektronicky boli poskytované pre zamestnávateľov aj zamestnancov, osobne aj priamo na pracoviskách.

V rámci kontrol rizikových pracovísk tam, kde bola zabezpečená účasť PZS sme usmerňovali odborných členov tímov PZS, aby rozšírili poskytované služby a podieľali sa na ďalších činnostiach v rámci ich náplne a pokračovali v realizácii intervenčných programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov, podieľali sa na výchove zamestnávateľov a zamestnancov v problematike vplyvu faktorov práce a životného štýlu na zdraví.

Naďalej prebiehalo aktívne usmerňovanie programov podpory zdravia v spoločnosti Železiarne Podbrezová, a.s., prostredníctvom vlastnej PZS.

V spolupráci s oddelením podpory zdravia boli vykonané preventívne aktivity pre cieľovú skupinu zamestnancov zlievárne – výrobných aj administratívnych v celkovom počte **22 zamestnancov**.

Boli vykonané skriningové vyšetrenia faktorov ovplyvňujúcich vznik ochorení kardio-vaskulárneho systému: meranie antropometrických ukazovateľov (hmotnosť, výška, výpočet BMI), zisťovanie podielu podkožného tuku, vyšetrenie krvi (cholesterol, triglyceridy - tuky, glukóza – cukor, meranie tlaku krvi s možnosťou zachytenia porúch rytmu srdca.

Poradenstvo spočívalo v individuálnom (osobnom) poradenstve v oblasti prevencie ochorení. Zároveň boli poskytnuté individuálne konzultácie v problematike kvality pracovného prostredia, zabezpečenia opatrení na ochranu zdravia zamestnancov zo strany zamestnávateľa.

Zamestnávateľom aj zamestnancom bol poskytovaný **zdravotno-výchovný propagačný materiál**.

2.2.2 *Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci*

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Plnenie:

V rámci kampane vyhlásenej Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na obdobie rokov 2018 a 2019 - „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné látky“ súviseli aktivity - kontroly, poradenstvo s prevenciou zdravotných rizík pri práci s danou témou.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol organizovaný Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie dňa 24.10.2018. Klientom boli poskytnuté konzultácie v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä v spojení s hodnotením zdravotných rizík.

Spolupráca orgánov verejného zdravotníctva a inšpekcie práce bola realizovaná spoločnými dozornými aktivitami oboch orgánov, v rámci ktorej bola v pôsobnosti RÚVZ vykonaná kontrola zdravotníckeho zariadenia.

V priebehu roka boli realizované spoločné **pracovné stretnutia (4 stretnutia)**, ktorých nosnou témou bol výber, kontrolovaných subjektov a organizačné zabezpečenie previerok, ich realizácia a vyhodnotenie v rámci BB kraja.

Ďalšou témou spoločných stretnutí bolo plnenie opatrení a odstránenie nedostatkov zistených v rámci spoločných previerok v predchádzajúcom roku (BBRSC, a.s.), konzultácie k novelizovanej legislatíve problematika rizikových prác, prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania, zisťovanie príčin ich vzniku a prerokovanie spôsobu zabezpečovania zdravotného dohľadu pre všetkých zamestnancov.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

MUDr. Ivana SEDLIAČIKOVÁ, MPH – vedúca oddelenia

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVIN A ARÓM

V rámci monitoringu spotreby prídavných látok boli v r. 2018 sledované prídavné látky – E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu. Vyhodnocované boli 24 hodinové dotazníky spotreby potravín/pokrmov/nápojov od 20 respondentov, členených podľa fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. Výsledky údajov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinových dotazníkov boli spracované do požadovaných tabuliek a zaslané ÚVZ SR.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci projektu boli odobraté 2 vzorky obedového menu (polievka, mäso, príloha, šalát) + 1 vzorka chleba a 1 vzorka pekárskeho výrobku v 1 ZSS verejného sektora a v 1 ZSS uzavretého systému, v ktorých bol analyzovaný obsah NaCl. Všetky zistené údaje boli tabuľkovo spracované a po doručení výsledkov zo všetkých RÚVZ BB-kraja budú odoslané RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKE VÝROBKY

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Oddelenie hygieny výživy sa na plnení tejto úlohy podieľalo odberom dvoch vzoriek následných výživových prípravkov na báze obilia pre dojčatá a malé deti, ktoré boli zaslané do ÚVZ SR na analýzu obsahu reziduí pesticídov.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

doc. MUDr. Katarína SLOTOVÁ, PhD. – vedúca oddelenia

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015- 2025 (NAPPO)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Podľa anotácie úlohy cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. Plnenie priorit a), b), c) a d) v roku 2017.

a) Podpora zdravého štartu do života

Pretože orgán verejného zdravotníctva môže konať len v rozsahu kompetencií vymedzených zákonom č. 355/2007 Z. z., t.j. fyzickým osobám poskytovať osobné poradenstvo na základe ich aktívneho prístupu. Napriek zverejňovaniu ponúk poradenskej činnosti na RÚVZ doteraz nebola spoločenská objednávka zo strany materských centier a matiek na materskej dovolenke o takýto druh poradenstva. Preto navrhujem, aby táto časť akčného plánu bola z činností úradov verejného zdravotníctva vyňatá. Je reálny predpoklad, že matky na materskej dovolenke získavajú informácie v oblasti zdravého životného štýlu vrátane prevencie obezity v rámci poskytovania liečebno-preventívnej starostlivosti v poradniach pre deti, ktoré sú všeobecnými lekármi pre deti a dorast v spolupráci s pediatrickými endokrinológmi, ako súčasť pravidelných kontrol vývoja dieťaťa.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách.

• Edukačné aktivity.

Formovanie správnych postojov k zdravému životnému štýlu vrátane správnych výživových návykov a k zodpovednosti za vlastné zdravie podporujeme realizáciou prednáškových aktivít, doplnené vhodným zdravotno-výchovným materiálom a odborným poradenstvom v zdravej výžive poskytovaným pracovníkmi poradne zdravia pri RÚVZ. Pedagógom poskytujeme lektorov k aktuálnym skupinovým aktivitám, participujeme na organizácii a príprave podujatí, ktoré rozširujú poznanie a zručnosti žiakov a ich rodičov v oblasti podpory zdravia vrátane prevencie obezity.

Prednášková činnosť zameraná na otázky zdravej výživy, nadhmotnosti a obezity v prevencii ochorení:

- Základná škola s materskou školou Karola Rapoša, Pionierska ulica, Brezno, cieľová skupina – žiaci, 8 tried – 4 prednášky na tému „Vyvážená strava“, 27.02.2018
- Špeciálna základná škola, Valaská, cieľová skupina – žiaci, 3 triedy – 3 prednášky na tému „Vyvážená strava“, 22.05.2018

Prednášková činnosť v rámci projektu „Viem čo zjem“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom veku (9-12 rokov) „Nestlé Healthy Kids Global Programme“, organizovanom firmou Nestlé a ÚVZ SR bola

vykonaná v 2 základných školách v meste Banská Bystrica v termíne od 07.02.2018 do 14.03.2018. Celkovo bolo odprednášaných 15 prednášok v 15 triedach týchto škôl.

- **Cortésová, L., Zvalová, T.:** Zdravotno-výchovná prednáška v rámci projektu „Viem čo zjem“, 07.02.2018, Základná škola Spojová ulica, Banská Bystrica (2 triedy - 2 prednášky)
- **Cortésová, L., Zvalová, T.:** Zdravotno-výchovná prednáška v rámci projektu „Viem čo zjem“, 09.02.2018, Základná škola Spojová ulica, Banská Bystrica (2 triedy - 2 prednášky)
- **Cortésová, L., Zvalová, T.:** Zdravotno-výchovná prednáška v rámci projektu „Viem čo zjem“, 13.02.2018, Základná škola Spojová ulica, Banská Bystrica (2 triedy - 2 prednášky)
- **Cortésová, L., Zvalová, T.:** Zdravotno-výchovná prednáška v rámci projektu „Viem čo zjem“, 28.02.2018, Základná škola Spojová ulica, Banská Bystrica (2 triedy - 2 prednášky)
- **Cortésová, L., Zvalová, T.:** Zdravotno-výchovná prednáška v rámci projektu „Viem čo zjem“, 07.03.2018, Základná škola Spojová ulica, Banská Bystrica (2 triedy - 2 prednášky)
- **Cortésová, L., Zvalová, T.:** Zdravotno-výchovná prednáška v rámci projektu „Viem čo zjem“, 09.03.2018, Základná škola Spojová ulica, Banská Bystrica (2 triedy - 2 prednášky)
- **Cortésová, L., Zvalová, T.:** Zdravotno-výchovná prednáška v rámci projektu „Viem čo zjem“, 13.03.2018, Špeciálna ZŠ Ďumbierska ulica, B.Bystrica (1 trieda - 1 prednáška)
- **Cortésová, L., Zvalová, T.:** Zdravotno-výchovná prednáška v rámci projektu „Viem čo zjem“, 14.03.2018, Základná škola Spojová ulica, Banská Bystrica (2 triedy - 2 prednášky)

- **Mliečny program**

Realizácia školského mliečneho programu (ŠMP) v okrese Banská Bystrica a Brezno pokračovala aj v roku 2018. Počet zapojených školských zariadení do ŠMP eviduje Okresný úrad – odbor školstva v Banskej Bystrici, ktorému jednotlivé školské prevádzky uvedené údaje hlásia na štatistické spracovanie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v školských zariadeniach a v súvislosti s realizáciou ŠMP neboli zistené žiadne výrazné problémy. V zariadeniach kde sa realizácia ŠMP zabezpečuje prostredníctvom zariadení školského stravovania neboli zisťované nedostatky v odbornej spôsobilosti pracovníkov manipulujúcich s mliekom, v uskladňovaní a dodržiavaní dátumu minimálnej trvanlivosti, vo vyhradení chladiarenských zariadení na skladovanie mlieka a pod.

- **Zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy.**

V roku 2018 bol štátny zdravotný dozor, zameraný na podmienky zabezpečenia stravovania a kvalitu podávanej stravy, vykonaný v 149 stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež vrátane zotavovacích podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy z hľadiska prevencie vzniku a prenosu infekčných ochorení prenosných fekálne orálne cestou a zároveň bola kontrolovaná pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na

odporúčané výživové dávky s osobitným zameraním na výdajne stravy, kde je strava zabezpečovaná dovozom.

- **Kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.**

Hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania boli za sledované obdobie sledované v **5 zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.**

- **Kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach, presadzovať používanie pitnej vody a nesladených nápojov.**

V období roka 2018 bol štátny zdravotný dozor vykonaný v **75 zariadeniach starostlivosti o deti predškolského veku.** Kontrolované boli podmienky zabezpečovania pitného režimu detí a odporúčané podávať deťom pitnú vodu a nesladený čaj. Vedenie predškolských zariadení v spolupráci s rodičmi presadzujú tento spôsob pitného režimu detí a väčšinou sa deťom podáva pitná voda alebo nesladené nápoje.

Na základe žiadosti ÚVZ SR zo dňa 28. 2. 2018 č. HDM/2271/5683/2018 vo veci realizovania monitoringu konzumácie sladených nápojov počas pobytu detí v materských školách vykonali pracovníci odd. hygieny detí a mládeže v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru požadovaný monitoring. Zmonitorované boli týždenné jedálne lístky v 7 MŠ. Okrem zhodnotenia predložených jedálnych lístkov prebehla aj ústna konzultácia s učiteľkami MŠ o používaných nápojoch pre pitný režim v rámci celého dňa dieťaťa v MŠ s odporúčaním uprednostňovať pre pitný režim detí nesladené nápoje. Zistené údaje boli listom zo dňa 17.05.2018 zaslané ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

- **Zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach.**

Počet stravujúcich sa detí a mládeže má v zariadeniach pre deti a mládež v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica mierne narastajúci trend. V roku **2013** bol počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach **69,7%**, v roku **2015 to bolo 71,4%**, v roku **2016 76,39 %** a v roku **2017 to už bolo 79,1%**.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU.

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

V roku 2018 bol v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica vykonaný prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog ako súčasť celoslovenského pilotného školského prieskumu pod názvom TAD 2018 (Tabak, Alkohol, Drogy) u žiakov základných a stredných škôl.

Prieskum bol vykonaný u žiakov Základnej školy Radvanská 1 v Banskej Bystrici (TAD 1: 5.,6.,7. a 8. ročník) v počte 99 žiakov a 12 učiteľov (TAD 3), u žiakov 9. ročníka Základnej

školy Radvanská 1 v Banskej Bystrici (TAD 2) v počte 42 a u študentov 1,2,3,4 ročníka na Hotelovej akadémii, Malinovského 1 v Brezne v počte 125 študentov (TAD 2) a 12 učiteľov (TAD 3).

Zároveň boli pripravené a vyplnené „Hlásenia za triedu“, a to 7 zo ZŠ Radvanská 1, B. Bystrica a 6 z Hotelovej akadémie, Brezno.

dotazník	Názov školy:	Počet dotazníkov:
TAD 1	Základná škola, Radvanská 1, 974 05 Banská Bystrica	99
TAD 2	Základná škola, Radvanská 1, 974 05 Banská Bystrica	42
TAD 3	Základná škola, Radvanská 1, 974 05 Banská Bystrica	12
TAD 2	Hotelová akadémia, Malinovského 1, 977 01 Brezno	125
TAD 3	Hotelová akadémia, Malinovského 1, 977 01 Brezno	12
	SPOLU:	290

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

V rámci pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bola do sledovania vybratá Školská jedáleň pri Základnej škole, Pieninská 27, Banská Bystrica. Pre účely vyšetrenia bol dňa 29. 05. 2018 odobratý jeden **kompletný pokrm – obed** (nie zvlášť jeho jednotlivé zložky) a doručený na laboratórne vyšetrenie jedlej soli do chemických laboratórií RÚVZ Banská Bystrica.

Po spracovaní výsledkov z laboratória je obsah soli v odobratom pokrme nasledovný:

ŠJ	Názov pokrmu (obeda)	Hmotnosť vzorky (g)	Množstvo stanovené o obsahu soli (NaCl) vo vzorke (mg)	OVD / 35 % podiel (mg)	Prekročenie oproti OVD v abs. č. (mg)	Prekročenie oproti OVD v %
ZŠ Pieninská 27, Banská Bystrica	Kelová pol. so zemiak., rybie filé na masle, citrón, zem. kaša, šalát mix	651,6	3915	2000 / 700	3215	459,2

ODDELENIE OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

MUDr. Pavol ADÁMEK – vedúci oddelenia

5.1 IMPLEMENTÁCIA POŽIADAVIEK ZÁKONA O RADIAČNEJ OCHRANE A JEHO VYKONÁVACÍCH PREDPISOV DO VÝKONU ŠTÁTNEHO DOZORU V RADIAČNEJ OCHRANE

Ciele úlohy

Príprava a spracovanie odborných a metodických usmernení pre výkon štátneho dozoru v radiačnej ochrane na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a pre výkon laboratórnych činností v súlade s novým zákonom o radiačnej ochrane a jeho vykonávacími právnymi predpismi.

Anotácia

Smernica Európskej komisie č. 2013/59/Euratom o základných bezpečnostných požiadavkách na ochranu zdravia pracovníkov a obyvateľov pred ionizujúcim žiarením bola implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky novým zákonom o radiačnej ochrane a jeho vykonávacími predpismi. Implementácia novej Európskej smernice znamená zmenu alebo zrušenie príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, zrušenie nariadení vlády č. 340/2006, 345/2006, 346/2006 a 348/2006 a vyhlášok MZ SR č. 524/2007, 528/2007, 545/2007 a 209/2014 a zmenu zákonov č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti a službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a stavovských organizáciách v zdravotníctve.

V rámci implementácie nového zákona o radiačnej ochrane a jeho vykonávacích predpisov je potrebné pripraviť a spracovať odborné a metodické usmernenia pre zabezpečenie jednotného výkonu štátneho dozoru v radiačnej ochrane na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a jednotného postupu pri výkone laboratórnych činností v súlade s požiadavkami nových právnych predpisov. Ďalej je potrebné pripraviť odborné usmernenie pre zabezpečenie jednotného štandardného postupu pri vykonávaní osobnej dozimetrie a hodnotení osobných dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia a metodické usmernenie pre zabezpečenie jednotného štandardného postupu pri vykonávaní preberacích skúšok a skúšok dlhodobej stability zariadení používaných na lekárske ožiarenie a ďalších zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Súčasne vzhľadom na zmenu právnych predpisov v radiačnej ochrane je nevyhnutné pripraviť nové kritériá na postupy pre uznávanie odbornej spôsobilosti v radiačnej ochrane a pre skúšky odbornej spôsobilosti v radiačnej ochrane.

Pre prípad mimoriadnych radiačných situácií je potrebné pripraviť a vydať odborné usmernenie, ktorým sa určia operačné zásahové úrovne pre mimoriadne situácie.

Okrem uvedených odborných a metodických usmernení si implementácia nového zákona o radiačnej ochrane a jeho vykonávacích predpisov môže vyžadovať spracovanie aj ďalších odborných usmernení.

Plnenie v roku 2018

Pracovníci oddelenia v rámci výkonu dozoru upozorňovali prevádzkovateľov zdrojov žiarenia na zmeny oproti stávajúcej legislatíve, najmä na úpravu limitov ožiarenia pracovníkov a o zmenách v systéme povoľovania, ktoré priniesol zákon 87/2018 Z. z.

Za obdobie apríl až december vydali 53 rozhodnutí o registrácii pracovísk, 13 rozhodnutí o povolení činnosti vedúcej k ožiareniu. Ďalej boli iniciátormi pracovného stretnutia so zástupcami polície. Predmetom pracovného stretnutia bolo prejednanie postupu pri náleze rádioaktívnych materiálov mimo kontrolu v zmysle ustanovení zákona 87/2018 Z. z.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

doc. MUDr. Mária AVDIČOVÁ, PhD. – vedúca odboru

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha:

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Surveillance nákaz preventabilných očkovaním prebiehala kontinuálne po celý rok. V spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bolo zaznamenaných 41 ochorení na nákazy, proti ktorým je zavedené povinné očkovanie a to 32x pertussis, a to v 11 prípadoch u detí do 15 rokov veku a 26x u starších dospelých osôb. 5 prípadov vírusovej hepatitídy typu B u dospelých neočkovaných osôb, 4 prípady pneumokokovej invazívnej nákazy u dospelých neočkovaných osôb. Okrem toho sme evidovali 343 prípadov ochorení tiež preventabilných očkovaním, proti ktorým je možné očkovať na odporúčanie lekára. Jednalo sa o 93 prípadov ochorení na varicelu, 183 prípadov ochorení na rotavírusovú infekciu, 1 prípad na meningokokovú meningitídu, 11 prípadov ochorení na kliešťovú encefalitídu a 55 prípadov ochorení na laboratórne overenú chrípku. Ani jeden prípad ochorenia s odporúčaným očkovaním nebol očkovaný. Protiepidemické opatrenia vo všetkých ohniskách spomínaných nákaz boli zabezpečené.

V roku 2018 sa pracovníci úradu veľmi aktívne podieľali na príprave a realizácii **imunologických prehľadov** a to jednak prípravou OU, materiálnym a technickým zabezpečením IP pre všetky realizujúce RÚVZ ako aj organizáciou IP v regióne RÚVZ BB, t.j. v okresoch Banská Bystrica a Brezno. V rámci IP bolo zobieraných všetkých 150 plánovaných vzoriek.

Kontrola priebehu imunizácie a plnenia NIP sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie, najmä u pediatrov, ale aj u praktických lekárov pre dospelých. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín a u detí, ktoré boli čiastočne očkované v zahraničí, alebo u tých, u ktorých sa začalo s očkovaním oneskorene. 22x bolo riešené odmietnutie očkovanie návštevou v rodine, 5x na pôde RÚVZ. Najčastejšie sa jedná o odmietanie čiastočné a to preočkovanie Infanrix Polio, Boostrix Polio a MMR, ojedinele úplné odmietanie.

Administratívna kontrola očkovania

V septembri vykonávali pracovníci odboru administratívnu kontrolu očkovania na jednotlivých pediatrických obvodoch okresov Banská Bystrica a Brezno. Bol skontrolovaný výkon očkovania u celého ročníka narodenia 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2005, 2004 a 2003. Celkom bolo skontrolovaných 15.850 záznamov detí podliehajúcich v danom veku základnému očkovaniu alebo preočkovaniu proti 10-tim chorobám. Výsledky sú popísané v osobitnej správe. Zaočkovanosť detí v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch sa stabilizovali a pokles sa zastavil, zaznamenali sme aj naznačujúci veľmi mierny vzostup proporcie očkovaných. V novembri boli spracované výsledky kontroly očkovania za BBSK, t.j. za jeho 13 okresov. Správa o tejto kontrole bola podaná na ÚVZ SR 29.11.2018.

Činnosť poradne pre očkovanie

V roku 2018 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 86x osobne a 131 telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 395, z toho 86x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 153 medzinárodných očkovacích preukazov.

V dňoch 25.4. až 30. 4. 2017 sa pracovníci RÚVZ zapojili do EIW (Európsky imunizačný týždeň) aktivitami vzdelávacieho charakteru pre verejnosť cez médiá a tiež vzdelávacími aktivitami pre odbornú verejnosť v rámci Vakcinologického kongresu.

Projekt súvisiaci s problematikou NIP:

3 pracovníčky odboru sa zapojili do medzinárodného projektu JAV – Joint Action Vaccination, ktorý je podporovaný EK DG SANCO. Je zameraný na podporu zaočkovanosti a monitoringu zaočkovanosti detí proti vybraným prenosným chorobám.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie:

V priebehu roku 2018 v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bolo **hlásených 1708 individuálnych prípadov prenosných chorôb**, v ktorých sa zabezpečoval výkon protiepidemických opatrení, edukácia v ohnisku nákazy a monitorovanie dopadu na zdravie jednotlivých prípadov. Osobitná pozornosť bola venovaná alimentárnym nákazám najmä vírusového pôvodu, nákazám preventabilným očkovaním, zoonózam a vysoko nebezpečným nákazám.

Aktivity smerované k odbornej verejnosti: Hlásenie prenosných ochorení, ARO, chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozoreniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej v procese. Rovnako sme propagovali on-line hlásenie jednotlivých prípadov prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami. Pre celkové zlepšenie hlásenia prenosných ochorení sme o tejto problematike vystúpili na pediatickom kongrese “Festival kazuistik“, ktorý sa konal v Žiline.

Aktivity smerované k laickej verejnosti: Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, STV 1, STV 2, TA3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína a rádiu Lumen a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Prevenencia hnačkových ochorení v letnom období, Riziká z grilovania, Pravidelné očkovanie detí, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, Ochorenia prenášané kliešťami a možnosti ich prevencie, Prevencia chrípky, Význam očkovania proti chrípke, riziká bakteriálnych meningitíd a ich prevencia, riziká vzniku osýpok, očkovanie proti pneumokokovým nákazám u seniorov...

Významnou súčasťou edukácie obyvateľstva je práca v ohniskách nákaz pri výskyte jednotlivých ochorení, kde neoddeliteľnou súčasťou je preberanie podrobných informácií o prevencii daného ochorenia.

V celom roku boli edukačné materiály zverejňované na sociálnej sieti (Facebook), pod názvom <http://www.facebook.com/Epidemiologickeinformacie>, ktoré sú pomerne hojne navštevované laickou verejnosťou.

Pracovníci odboru spolupracujú s oddelením lekárskej mikrobiológie na realizácii projektu Výskyt nosičských kmeňov *Streptococcus pneumoniae* u detskej populácie.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ – EPIS

Úlohy:

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek
- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru
- inovácia a rozširovanie systému
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

Plnenie:

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSY. Počas celého roka 2018 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSY. Úloha sa plní priebežne.

V priebehu celého roka 2018 sa pokračovalo v mesačnom hlásení osýpok, rubeoly, ZIKA infekcií, hlásia sa aj podozrenia na tieto ochorenia a tiež nepotvrdené prípady. Štvrťročne sa hlásia do TESSY zoonózy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov. Ostatné ochorenia sa hlásia jedenkrát ročne podľa harmonogramu ECDC. Kontrolovali sa údaje za 52 hlásených diagnóz za rok 2018 a dopĺňali sa premenné podľa metadatasetu 335 a 36, požiadavkám ktorého museli byť uspokojené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

Naďalej bežala činnosť pracovnej skupiny pre dopracovanie **on-line hlásenia laboratórnych výsledkov do systému EPIS** z vybraných laboratórnych pracovísk. Členmi pracovnej skupiny sú pracovníci ÚVZ SR, RÚVZ hl.mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Trenčín a RUVZ Komárno, zástupcovia laboratórií MEDIREX, Alfa Medical, postupne sa pripájajú ďalší. V roku 2017 sa problémy riešili individuálne. Jednalo sa o rozširovanie spektra hlásenia vybraných pozitívnych výsledkov, rokovalo sa aj individuálne s predstaviteľmi laboratória MEDIREX a NRC. V roku sa podarilo skvalitniť on-line hlásenie z ďalších 4 laboratórií. Osobitná pozornosť bola naďalej venovaná hláseniu pohlavne prenosných chorôb, ktoré sa podarilo zjednotiť a získané údaje sa poskytujú NCZI. Bolo riešené hlásenie sérotypov a fagotypov salmonel z NRC pre salmonelózy.

RÚVZ Banská Bystrica pokračuje v činnosti ako **spravodajská jednotka** pre hlásenie pohlavne prenosných chorôb do NCZI. Riešila sa nezrovnalosti s počtom hlásených vybraných pohlavne prenosných chorôb a to konkrétne kongenitálnych syfilisov. Problém bolo potrebné riešiť na úrovni HH SR, regionálneho hygienika RÚVZ Trebišov a riaditeľa NCZI.

V celom roku 2018 prebiehala intenzívna spolupráca s fy. Softec, ktorá kontrolovala **prenos databázy údajov EPIS** zo servera v Banskej Bystrici **na vládne úložisko dát tzv. vládny cloud**. Tento proces sa podarilo úspešne ukončiť v novembri roku 2017 a v roku 2018 sa dopracovávali detaily prenosu dát z laboratórií do systému.

V systéme EPIS bolo v roku 2018 nahlásených celkom za SR **70233 individuálnych prípadov** ochorení, ktorých kvalitu pracovníci odboru priebežne kontrolovali a vybrané aj exportovali do TESSy. Z tohto počtu sa v **12.793 prípadoch jednalo o NN**. V systéme bolo spracovaných **718 epidémií a 658 hlásení do systému rýchleho varovania**.

Výzvy: EPIS ako systém pre monitoring a zber údajov o prenosných ochoreniach si vyžaduje neustále prispôsobovanie sa novým poznatkom v oblasti epidemiológie prenosných chorôb, ako aj požiadavkám európskych sietí. Ostatná verzia sa využíva 11 rokov. Ku koncu roku 2017 boli preto zosumarizované požiadavky na zmeny v tomto systéme, predložené na posúdenie ÚVZ SR ako aj ďalšie postúpenie na dopracovanie fy Softec. Jedná sa najmä o aktualizáciu číselníkov poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ich triedenie na hlásiacich ARO a ChPO a hlásiacich prenosné choroby, ako aj hlásiacich nozokomiálne nákazy, ďalej požiadavka na dopracovanie hlásenia konfirmovaných výsledkov z jednotlivých NRC a prepracovanie hlásenia ARO a ChPO najmä z pohľadu výpočtu chorobnosti.

Projekt: Pracovníčky odboru aktívne spolupracujú na projekte: Informatizácia verejného zdravotníctva, do ktorého je zaradený aj program EPIS a Register očkovaných.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- organizácia prevalenčnej štúdie výskytu NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ
- zapojenie sa do štúdie HELICS
- zapojenie sa do kampane Umy ruky, zachráň život.
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko-epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku. So zameraním na hygienu rúk

Plnenie:

Surveillance NN:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v roku 2018 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V roku 2018 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B. Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 480 prípadov nozokomiálnych nákaz (441 v ZZ okresu Banská Bystrica a 39 v ZZ okresu Brezno). Podľa lokalizácie infekcie prevládajú nákazy močových ciest po zavedení katétra a bronchopneumónie po umelej pľúcnej ventilácii. Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrtročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov, ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie klinik a oddelení upozorňované na zistený neuspokojivý technický stav umývadiel a dezinfektorov podložných mís na lôžkových pracoviskách.

Celkovo bolo v roku 2018 vykonaných 901 kontrol HER v ambulatných a lôžkových ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno a to tak v rámci ŠZD ako aj v rámci posudkovej činnosti. Celkom bolo odobratých 6615 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu, ovzdušia, vody, sterilných predmetov a kontrol účinnosti sterilizačných prístrojov.

Štúdie:

HELICS

V roku 2018 sa RÚVZ BB nezapojil do projektu.

Sledovanie infekcií spôsobených Clostridium difficile:

V prvom polroku 2016 prebiehala príprava na túto štúdiu. Boli vykonané úpravy v systéme EPIS, ktoré umožnili export dát o jednotlivých zaznamenaných prípadoch a to tak komunitných ako ja nozokomiálnych. Samotná štúdia prebehla v mesiacoch október až december 2016, v roku 2017 sa dohlasovali potrebné údaje o charakteristike jednotlivých ZZ zaradených do štúdie a tiež sa dohlasovali prípady do EPIS-u, prebiehal export údajov do ECDC cestou TESSY. Ku koncu roka sa vykonalo hodnotenie na národnej úrovni. Výsledky viedli k tomu, že sledovanie CDI je veľmi dôležité a preto sa v tomto projekte pokračovalo aj v roku 2018.

Intervencie

V roku 2018 prebiehala opakovaná kampaň – **8. ročník „Umy ruky, zachráň život“ a „Čistá starostlivosť, bezpečná starostlivosť“ (Clean care, save care).**

V rámci tejto kampane prebiehali v ZZ oboch okresov vzdelávacie aktivity zamerané na zvýšenie vedomostí zdravotníckych pracovníkov v problematike dekontaminácie prostredia ZZ umývania a dezinfekcie rúk a ich významu pre prevenciu NN. Okrem prednášok boli pripravené aj nástenky zamerané na túto tematiku a tiež boli poskytnuté informácie cez médiá. V II. polroku dobiehali niektoré aktivity vzdelávacieho charakteru.

Vzdelávanie:

1. Pracovníci odboru sa zúčastnili domácich aj zahraničných konferencií venovaných problematike NN (Ústí nad Labem, Bratislava).
2. V druhom polroku sme sa venovali individuálnym vzdelávacím aktivitám popri vykonávaných kontrolách opatrení zameraných na zamedzenie šírenia rezistentných mikroorganizmov v ZZ.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- pokračovanie úlohy – zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako aj laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky v rámci sezónneho očkovania
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie a výskyt VNN
- príprava stratégie krízovej komunikácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky.

Plnenie:

- zabezpečovali sme represívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR a kontrolovali sme dodržiavanie nariadených opatrení.

Preškolení boli všetci lekári prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach pri epidemickom výskyte chrípky a CHPO. Bola vykonávaná zosťrená aktívna surveillance „SARI“ t.j. závažných akútnych respiračných infekcií, ich diagnostike, sledovanie dopadu výskytu SARI na zdravie obyvateľstva a ich priebežné hlásenie do IS EPIS a ich transfer do TESSy.

- v roku 2018 sa pracovník odboru a vedúci krízového manažmentu opakovane zúčastňoval školení CO na Okresnom úrade v Banskej Bystrici, zasadnutí Evakuačnej komisie pri Okresnom úrade v Banskej Bystrici. V marci sa zúčastnil porady krízového štábu pri OÚ v Brezne. V apríli vykonal školenie o problematike a opatreniach pri výskyte vysoko nebezpečných nákaz (VNN) pre záchranárov KOS ZZS v Banskej Bystrici. V apríli sa výjazdová skupina RÚVZ zúčastnila precvičenia opatrení pri výskyte osoby s podozrením na VNN na centrálnom príjmovom oddelení FNŠP F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici s vykonaním transportu a izolácie tejto osoby v izolačnom boxe na odd. infektológie FNŠP F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici. V máji školil všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast vo výkone opatrení pri výskyte osoby podozrivej z ochorenia na VNN v ambulancii týchto lekárov. V septembri sa opakovane zúčastnil konferencie v Zlíne o aktuálnej pripravenosti zdravotníctva na výskyt VNN zameranej na riešenie mimoriadnych situácií. V novembri bolo pripomienkované nové usmernenie hlavného hygienika SR o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN. Odbor epidemiológie opakovane precvičoval správne obliekanie a vyzliekanie ochranných oblekov, ktorými bol vybavený na prácu v ohnisku VNN. V decembri 2018 prebehlo cvičenie VNN na DFNSP BB.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Plnenie a výsledky: V roku 2018 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd, všetky vyšetrenia sú ukončené a mali negatívny výsledok. Výsledky z odpadových vôd potvrdzujú, že v populácii nášho regiónu sa ani divoké kmene vírusov POLIO ani vakcínou derivované kmene POLIO nevyskytujú.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Plnenie a výsledky

V r.2018 bolo poskytované poradenstvo pre záujemcov cez telefón. Sedenia so žiakmi boli realizované podľa požiadaviek ZŠ a SŠ. V II. polroku 8 škôl prejavilo záujem o edukáciu a preto bolo uskutočnené sedenie s 8 skupinami detí zo základných škôl – celkom 306 žiakov. Poradňu pre prevenciu AIDS navštívilo 190 osôb a bolo u nich vykonané 85 odberov na HIV, z toho 34 anonymných, reaktívne prípady neboli zistené. Telefonicky bolo poradenstvo

poskytnuté ďalším 164 osobám. Poradňa vydala 15 medzinárodných certifikátov o HIV negativite a 30 potvrdení o negativite pre partnera.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

Priebežne.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Plnenie a výsledky.

Poradňa pre očkovanie vyvíja svoju činnosť od roku 2012.

Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou, ktorú prevzalo 15 médií.

V rámci EIW boli doručené do čakární pediatriov informačné materiály o dôležitosti očkovania, boli vykonané prednášky pre zdravotníkov v rámci aktívnej účasti VIII. Vakcinologického kongresu – o význame očkovania viedli jednu besedu s matkami.

V roku 2018 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 86x osobne a 131 telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 395, z toho 78x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 153 medzinárodných očkovacích preukazov.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Gestor

RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Etapy riešenia:

Projekt je plánovaný na obdobie rokov 2016-2020 (5 rokov)

Každoročne sa realizuje:

- január až november daného roka vykonanie intervencie a zaslanie vyhodnotenia

RÚVZ so sídlom v Komárne

- december – vyhodnotenie úlohy gestorom projektu

Časové obdobie

Termín ukončenia (prehodnotenia):

december 2020

Realizačné výstupy

Zvýšenie úrovne vedomostí budúcich rodičov o nákazách preventabilných očkovaním a o význame očkovania a presvedčenie rodiča o potrebe dať dieťa očkovať.

Plnenie v roku 2018:

V roku 2018 bola na intervenciu vybraná 1 stredná škola na území mesta Banská Bystrica. Podujatia sa zúčastnili celkom 3 triedy, bolo odovzdaných 68 dotazníkov vyplnených aj pred aj po edukácii (spolu 136). Forma edukácie sa stretla s pozitívnym ohlasom. Dotazníky sa v súčasnosti zadávajú a budú vyhodnotené.

6.10 OSTATNÉ ÚLOHY

6.10.1 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantné i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie:

Celkove bolo vykonaných za rok 2018 901 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach a lekárnach v okresoch B. Bystrica a Brezno ako aj ŠZD pri výkone deratizácie. Pri výkone ŠZD bolo odobratých celkom 6615 vzoriek z prostredia, ovzdušia, sterilných predmetov a vzoriek na kontrolu účinnosti sterilizačných prístrojov.

6.10.2. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie:

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných 1708 ohnisk, z toho v okrese Banská Bystrica (1376) a Brezno (332), v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia, bolo riešených 9 epidémií a vzniklo 16 situácií, ktoré si vyžiadali informáciu do SRV.

6.10.3. Posudková činnosť

zameraná na zdravotnícke zariadenia novovznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii.

Na odbor epidemiológie bolo doručených v roku 2018 463 podaní, na riešenie ktorých bolo vydaných 64 rozhodnutí a 7 záväzných stanovísk a 768 iných stanovísk. Zároveň bolo poskytnutých 10800 konzultácií.

6.10.4. Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna – cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ – www.vzbb.sk, systému EPIS – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami
- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačných informácií – skladačky, brožúry...

6.10.5 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia lokálnych porád pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie:

Počas roka bolo poskytnutých 75 konzultácií ohľadne plnenia úloh. Porada sa uskutočnila v decembri 2018 súbežne s celslovenskou poradou. Na porade boli prerokované aktuálne úlohy, príprava VS za rok 2018, intervencie v oblasti podpory očkovania, príprava na prípadné zavlečenie morbil. Kontrola prípadov evidovaných v EPIS-e a ďalšie aktuálne úlohy.

6.10.6. Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a plnenie

- Vedenie PS pre EPIS – *konzultácie prebiehali pomocou internetu* – podrobne popísané v časti EPIS.
- Práca v PS pre podporu zdravia – poradne zdravia (ÚVZ SR) – vznik novej príručky pre poradne zdravia.
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, poradný zbor zasadá 3x, február, máj, september a 1x prebehol formou telekonferencie – december, podrobné správy zo ZPC zaslané na UVZ SR a MZ SR.
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – *úloha sa plní kontinuálne.*
- Vykonávanie úloh vyplývajúcich z postu Národného kontaktného bodu pre surveillance – sledovanie požiadaviek ECDC, zavádzanie nových metód, rozsah premenných o jednotlivých prípadoch.
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – úloha sa plní priebežne, percento hlásiacich laboratórií pokrýva viac ako 70% hlásení.

- Členstvo v Poradnom zbore HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) *účasť na zasadnutiach poradného zboru podľa plánu hlavnej odborníčky pre epidemiológiu, v roku 2018 1x 2 dňové v Trenčíne v septembri.*
- Vedenie CINDI programu v SR (MZ SR). Úloha sa plní v oblasti CINDI vzdelávania, v roku 2018 sa kurzu Evidence in Public Health konaného pod záštitou SZO – CINDI a CINDI Rakúsko zúčastnila jedna účastníčka. Okrem toho sa konala porada riaditeľov CINDI programu vo Varšave.
- Členstvo v PS pre realizáciu NPPZ.
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR, vykonaná pravidelná ročná analýza výskytu VHB a VHC vo vzťahu k užívaniu drog.
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení, *účasť podľa harmonogramu.*
- Národný kontaktný bod pre monitoring prenosných chorôb v EÚ – TESSY/ECDC, kontinuálne sledovanie požiadaviek na spektrum hlásenia do ECDC – TESSY, kontrola kompletnosti, logičnosti a odborných parametrov hlásených premenných.
- Národný kontaktný bod pre surveillance vírusových hepatitíd – ECDC, pravidelné ročné reporty a *účasť na výročnom zasadnutí ECDC v Lisabone.*
- Členstvo v expertnej skupine EFSA za SR – výskyt zoonóz a alimentárnych nákaz u ľudí tvorba pravidelného ročného reportu za SR a tiež za členské krajiny EÚ, *účasť na medzinárodnom mítingu v Parme.*

6.10.7 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy:

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie:

V jarných mesiacoch apríl, máj a jún 2018 bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti.

Celkovo bolo realizovaných 49 výkonov v teréne, z toho 3 prieskumy, 10 kontrol a 36 zásahov na mieste hláseného výskytu alebo pochybenia DD pracovníkov.

6.10.8 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy:

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie:

V roku 2018 prebehol 1 kurz so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 22 účastníkov, celkom bolo vydaných po preskúšaní 24 osvedčení.

ODDELENIE CHEMICKÝCH ANALÝZ

Ing. Daniela Borošová, PhD. – vedúca oddelenia

A./ Úlohy ktorých gestorom je OCHA RÚVZ Banská Bystrica:

7.11 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINÁRSKYCH FARBÍV V POTRAVINÁCH

Gestor

RÚVZ BB

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ BB

Cieľ

kvantitatívne stanovenie syntetických potravinárskych farbív (SPF) so zameraním na rôzne spôsoby ich izolácie z vybraných potravinových komodít (zmrzlina, zákusky, výživové doplnky)

Anotácia

Syntetické farbivá používané ako prídavné látky do potravín majú rôzne riziká pre ľudské zdravie. Môžu vyvolať alergické reakcie, astmu aj poruchy správania u detí, napr. hyperaktivitu. Karcinogenita sa dokázala v prípade niektorých azofarbív ako je Amarant (E123).

Pri analýze potravinových komodít sa v laboratóriu využíva kvalitatívny dôkaz farbív akreditovanou skúškou tenkovrstvovou chromatografiou (TLC). Kvantitatívne stanovenie SPF sa vykonáva pri monitoringu aditívnych látok (úloha odboru HV) vo vzorkách zmrzlín, zákuskov ako aj niektorých výživových doplnkov neakreditovanou skúškou HPLC-DAD (vysokoučinná kvapalinová chromatografia s detektorom diódového poľa). Pri tejto skúške je využívaná izolácia SPF na odtučené vlnené vlákno v kyslom prostredí za horúca. Táto predúprava vzoriek na extrakciu analytov z matrice má však obmedzenia najmä pre farbivá, ktoré sú nestabilné na svetle a pri vyššej teplote. V súčasnosti pre stanovenie SPF v hore uvedených potravinách neexistuje technická norma slovenská ani európska. V tomto projekte sa chceme zamerať na rôzne spôsoby izolácie SPF zo spomínaných komodít, využitím izolačných postupov publikovaných v odbornej literatúre, a výberu najvhodnejšieho postupu, ktorý by priniesol presné a správne výsledky.

Etapy riešenia

rok 2017 - literárny prehľad odbornej literatúry, výber predpokladaného najvhodnejšieho postupu, validácia metódy, analýza reálnych vzoriek podľa harmonogramu HV

rok 2018 – akreditácia skúšky podľa STN EN ISO/IEC 17025:2005

Realizačné výstupy

Akreditovaná metóda pre vykonanie kvantitatívneho stanovenia SPF vo vybraných potravinových komoditách pre potreby HV v banskobystrickom kraji.

Vypracovanie správy pre krajského odborníka hygieny výživy v banskobystrickom kraji a prezentácia výsledkov na odborných podujatiach.

Riešenie v roku 2018

V roku 2018 sme odskúšali podľa dostupného literárneho zdroja [1] novú metódu izolácie a separácie 13 SPF v zmrzlínach technikou HPLC-DAD za účelom kvantitatívneho stanovenia farbív v problémovej potravinovej komodite obsahujúcej bielkoviny. Metóda izolácie spomínaných ukazovateľov bola z hľadiska vizuálneho vyhodnotenia vhodným postupom. Avšak príslušná metóda chromatografickej separácie, použitím dostupných separačných kolón, bola problematická. Z týchto dôvodov nebola vykonaná akreditácia danej skúšky. V roku 2019 bude potrebné prispôsobiť separačné a detekčné podmienky HPLC-DAD analýzy (typ separačnej kolóny, λ pre jednotlivé farbivá) čo najbližšie k podmienkam uvedeným v literárnom zdroji [1].

Literatúra:

[1] Waleska de Araújo Siqueira , Bruno Parente Lima, Ana Paula S. Paim : Simultaneous determination of synthetic colorants in yogurt by HPLC. In: *Food Chemistry*. Volume 183, 2015, Pages 154-160.

7.15 MOŽNOSTI STANOVENIA CHLORIDU SODNÉHO V POTRAVINÁCH

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

Všetky laboratória RÚVZ SR a ÚVZ SR

Cieľ

zavedenie metódy stanovenia sodíka technikou atómovej emisnej spektroskopie v potravinách na potvrdenie stanovenia obsahu jedlej soli (NaCl), hlavne v blízkosti hodnoty limitu NPM.

Anotácia

Od 1. decembra 2015 platí výnos Ministerstva zdravotníctva SR zo dňa 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (oznámene Zb. z. č. 229/2015, čiastka 57 zo dňa 20.marca 2015). Dôvodom pre vydanie výnosu je vysoký príjem soli u obyvateľstva Slovenskej republiky (9 - 11 g/deň), na ktorý prispievajú niektoré základné potraviny. Nový predpis znižuje najvyššie prípustné množstvo pridávanej soli u komodít chlieb a pečivo, a to na 18 000 mg/kg. Zároveň sa mení najvyššie prípustné množstvo pridávanej jedlej soli pre „hotové pokrmy“ na 13 000 mg/kg u hotových pokrmov určených na priamu spotrebu a 18 000 mg/kg u chladených a mrazených priemyselne vyrábaných. Pre stanovenie obsahu chloridu sodného sa v oboch prípadoch používa analýza chloridov argentometrickou metódou, a následným stechiometrickým prepočtom na NaCl. Vzorky potravín obsahujú rôzne aditívne látky, ktoré sa pridávajú do potravín za účelom zachovania zdravotnej nezávadnosti a dosiahnutia čo najdlhšej doby trvanlivosti. Prítomnosť týchto látok môže ovplyvňovať titračné stanovenie a spôsobovať pozitívne alebo negatívne chyby pri stanovení hodnoty chloridov.

WHO odporúča skonzumovať denne maximálne 5g soli, respektíve 2g sodíka. Sodík pomáha udržiavať správny tlak v bunkách, aby kyslík a živiny mohli prechádzať bunkovými stenami. Podporuje činnosť obličiek, zvyšuje rozpustnosť vápnika, a tým znižuje riziko tvorby obličkových kameňov. Sodík povzbudzuje tvorbu tráviacich štiav, podporuje potenie a tlmí malátnosť u ľudí s nízkym krvným tlakom. Spolu s draslíkom sa podieľa na prenose nervových vzruchov, svalových kontrakciách a prenose látok cez bunkovú membránu. Nadmerný príjem sodíka sťahuje žily a zadržiava vodu, čo vedie k opuchlinám a zvyšuje krvný tlak a tým pri dlhodobom zvýšení dochádza k poškodeniu srdcového svalu a jeho

preťažovaniu. Hrozí poškodenie obličiek zvýšeným objemom extracelulárnej tekutiny a nadmerným vylučovaním sodíka. Spôsobuje ochorenia kardiovaskulárnej sústavy. Pri prebytku sodíka sa odporúča zvýšiť príjem draslíka, pretože sodík silne podnecuje vylučovanie draslíka močením.

Etapy riešenia

rok 2017 – zavedenie metódy stanovenia sodíka technikou AES, príprava medzilaboratórneho testu a jeho realizácia, vyhodnotenie, analýza vzoriek

rok 2018 – rutinná analýza vzoriek a zber údajov

Realizačný výstup

Prezentácia výsledkov v spolupráci HV. Informácie o vhodnosti použitia metódy stanovenia sodíka AES na potvrdenie obsahu jedlej soli (NaCl) vo vzorkách potravín.

Riešenie v roku 2018

V laboratóriu sa počas daného roka vyšetrilo 46 vzoriek potravín, v ktorých sa stanovil obsah NaCl dvomi metódami. Na stanovenie sa použila odmerná rozhodcovská metóda podľa STN56 0116, STN 56 0120 a STN 57 0185 a metóda atómovej emisnej spektrometrie.

Vieme, že zo zdravotného pohľadu nadbytok jedlej soli NaCl v potravinách zvyšuje riziko infarktu a vzniku osteoporózy, napomáha k obezite a aj legislatívne zníženie limitu pridanej soli do vybraných druhov komodít prispieva k zníženiu jej zdravotného rizika. Metóda AES na stanovenie NaCl je založená na stanovení prítomného celkového sodíka a následnom stechiometrickom prepočte na NaCl. Touto metódou hrozí riziko získania falošne pozitívnych výsledkov obsahu NaCl, nakoľko pri aplikácii tejto metódy sa predpokladá, že všetok prítomný sodík vo vzorke pochádza z NaCl. Vzorky potravín obsahujú rôzne aditívne látky s obsahom sodíka, ktoré môžu spôsobovať pozitívne chyby pri stanovení hodnoty NaCl. Pre zistenie skutočného množstva chloridu sodného, prítomného v potravine je nutné vykonať stanovenie postupom odmerného stanovenia pomocou rozhodcovskej metódy. Metóda AES aj napriek potvrdeniu platnosti hypotézy o rovnakej účinnosti dvoch metód je doplnková a nie je v niektorých vzorkách (s vyšším obsahom Na u aditívnych látok) postačujúca.

Výsledky projektu boli prezentované v rámci prednášok „Chemické analýzy vo verejnom zdravotníctve“ dňa 15.5.2018 na Donovaloch a publikované v Zborníku vedeckých a odborných prác „Chemické analýzy vo verejnom zdravotníctve I“. Práca bola prezentovaná 28. novembra 2018 na Strednej zdravotníckej škole ako prednáška na XI. ročníku odborného seminára „LAB academia 2018“. Cieľ programu je naplnený a ďalej nepokračuje.

7.16 POROVNANIE EFEKTÍVNOSTI EXTRAČNÝCH POSTUPOV STANOVENIA VYBRANÝCH PESTICÍDOV VO VODÁCH TECHNIKOU GC-MS (IÓNOVÁ PASCA)

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ Banská Bystrica

Cieľ

zavedenie metódy stanovenia triazínových herbicídov vo vodách do rutínnej praxe

Anotácia

Vyhláška pre pitnú vodu stanovuje limit pre sumu pesticídov 0,5 µg/l (pre jednotlivé pesticídy 0,1 µg/l). Medzi najpoužívanejšie pesticídy sa radia herbicídy – najmä triazínové herbicídy. Pre stopové koncentrácie triazínových herbicídov - metódy stanovenia musia zahŕňať vhodnú prekoncentračnú techniku a koncovú analýzu. V rámci projektu bude riešená predúprava vzoriek vôd (extrakcia, SPE ...) s takým zakoncentrovaním extraktov, aby sa dali kvalitatívne a kvantitatívne stanoviť technikou GC/MS s iónovou pascou a aby spĺňali požiadavky NV č. 496/2010. Pre potreby projektu budú využité vzorky preverovacieho monitoringu odoberané pracovníkmi HŽP RÚVZ BB.

Etapy riešenia

Rok 2017 - odskúšanie a vytypovanie vhodnej metódy extrakcie a stanovenia triazínových herbicídov pre pitné vody technikou GC/MS, validácia, vypracovanie ŠPP, zaškolenie pracovníkov a zavedenie do praxe.

Rok 2018 – rutinné analýzy vzoriek v rámci PM

Termín ukončenia

1.1.2019

Realizačný výstup

Získanie prehľadu o výskyte vybraných triazínových herbicídov v pitných vodách Banskobystrického kraja v súčinnosti s krajským odborníkom odboru hygieny životného prostredia.

Riešenie v roku 2018

V tomto roku bolo na našom pracovisku odskúšané stanovenie triazínových herbicídov na prístroji GC-MS Varian. Dané technické vybavenie, citlivosť nevyhovuje pre stanovenie týchto analytov vo vzorkách vôd. Nami dosiahnuté limity boli vyššie ako limity požadované Vyhláškou č.247/2017 Z.z. Z tohto dôvodu neplánujeme pokračovať v PaP 7.16 úlohe OBJEKTIVIZÁCIE FAKTOROV PROSTREDIA – CHA.

Zakoncentrovanie vzoriek vôd metódou SPE nebolo možné vykonať, z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na nákup zariadenia. Toto bolo zakúpené až z projektu *Monitorovanie zaťaženia detskej a dospeljej populácie polyaromatickými uhl'ovodíkmi v životnom prostredí regiónu Banská Bystrica*, v auguste 2018. Dané zariadenie plánujeme použiť na zavedenie SPE prekoncentrácie – predúpravy vzoriek vôd pre stanovenie OCP pesticídov vo vodách, ktoré stanovujeme v našom laboratóriu na prístroji GC – ECD.

7.17 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Projekt vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (ÉU) 2015/1381 z 10.augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Prešov, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trenčín, ďalší podľa záujmu

Cieľ

monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

Anotácia

Arzén sa ubikvitárne vyskytuje v životnom prostredí. Jeho prirodzeným zdrojom v životnom prostredí je vulkanická činnosť, erózia pôdy a podobné prírodné procesy. Je prítomný v pôde, podzemných vodách aj v rastlinstve. Antropogénnym zdrojom arzénu je predovšetkým spaľovanie fosílnych palív, hutnícky a ťažobný priemysel (vyskytuje sa ako prímes v mnohých rudách). Arzén a jeho zlúčeniny sa využívajú aj v poľnohospodárstve ako súčasť pesticidov. V životnom prostredí nedegraduje, značná časť sa ukladá do vodných sedimentov a ľahko bioakumuluje v potravinovom reťazci. Arzén je mutagénna a karcinogénna látka. Najvyššie koncentrácie arzénu sa vyskytujú v ryži, listovej zelenine a morských plodoch. V potravinách sa môže vyskytovať v anorganickej a organickej forme. Pričom organický arzén je menej toxický ako anorganický, toxicita závisí na oxidačnom stupni, As III je toxickejší ako As V. Dlhodobý príjem anorganického arzénu má negatívny vplyv na ľudský organizmus, spôsobuje výskyt kožných lézií, rakoviny, vývojovej toxicity, neurotoxicity, kardiovaskulárnych ochorení, poruchy glukózového metabolizmu a cukrovky. Existujú analytické metódy, ktoré umožňujú stanoviť jednotlivé formy arzénu, v našich podmienkach môžeme stanoviť celkový obsah arzénu. Predmetom riešenej problematiky je analytické stanovenie celkového arzénu v potravinách vhodnou metódou a monitorovanie obsahu celkového arzénu vo vzorkách potravín určených pre dojčatá a malé deti, ako aj v potravinách určených na osobitné lekárske účely a výživové doplnky. Zúčastnené laboratória budú môcť participovať na medzilaboratórnej porovnávacej skúške, ktorú zorganizuje NRC pre organizovanie MPS v oblasti potravín na RÚVZ Prešov.

Etapy riešenia

rok 2017 – vývoj metód na stanovenie As, validácia metód, analýza vzoriek

rok 2018 – príprava medzilaboratórneho testu a jeho realizácia, rutinná analýza vzoriek, zber a vyhodnotenie údajov

Výstupy

- prezentácia výsledkov v spolupráci HV poskytnúť informácie o výsledkoch analýz
- správa o výsledkoch stanovenia obsahu celkového arzénu v potravinách určených pre dojčatá a malé deti.

Riešenie v roku 2018

V rámci projektu 7.17 – Analýza celkového arzénu v potravinách, ktorý vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (EÚ) 2015/1381 z 10. 8. 2015, boli na RÚVZ Banská Bystrica vykonané stanovenia celkového arzénu v 21 vzorkách potravín – výživových doplnkoch, rybách a čajoch. Všetky výsledky boli menšie ako maximálne hladiny pre anorganický arzén pre jednotlivé komodity.

V roku 2018 sme sa zúčastnili PT testu PT-PO-31/2018 – Kvantitatívne stanovenie As, Cd, Pb v sušenej ryžovej kaši, organizovaného RUVZ so sídlom v Prešove. Výsledky do tohto termínu nemáme k dispozícii. Na stanovenie špecií arzénu nemáme potrebné prístrojové vybavenie.

7.19 OPTIMALIZÁCIA ODBERU A STANOVENIA MINERÁLNYCH OLEJOV VO VZORKÁCH PRACOVNÉHO OVZDUŠIA

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Prievidza, RÚVZ Nitra, RÚVZ Žilina

Cieľ

optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia v závislosti od druhu rezných kvapalín

Anotácia

S rozvojom strojárkej výroby na Slovensku vznikajú pracoviská zaoberajúce sa okrem iného výrobou a spracovaním kovových súčiastok. Materiál sa opracováva brúsením, rezaním, vrtaním, sústružením, frézovaním a pod. Pri týchto činnostiach sa na odvod tepla, zníženie trenia, odstraňovanie kovových triesok, zvýšenie životnosti materiálu používajú rezné kvapaliny.

V súčasnosti je u pracovníkov exponovaných reznými kvapalinami najčastejšou príčinou poškodenia kože práve kontakt s minerálnymi olejmi a z nich pripravenými chladiacimi emulziami. Okrem kože sa minerálne oleje do živého organizmu môžu dostať ešte ďalšími tromi cestami: očnou spojovkou, hornými dýchacími cestami a tráviacim traktom.

Vzhľadom k zvýšeným zdravotným rizikám je dopyt zo strany PZS po meraní minerálnych olejov v pracovnom ovzduší na týchto pracoviskách.

Nakoľko sa však nejedná o odber pevného aerosólu ale kvapalného, je potrebné odber optimalizovať s prihliadnutím na straty páru oleja počas odberu

Etapy riešenia

1. február 2017 – august 2017 – štúdium literatúry, prehľad a výber metód stanovenia
2. september – november 2017 vytipovanie pracovísk s expozíciou reznými kvapalinami
3. december 2017 – november 2018 – odber, analýza vzoriek
4. december 2018 – jún 2019 vyhodnotenie

Výstupy

- spracovanie výsledkov analyzovaných vzoriek,
- vypracovanie štandardného postupu na odber a stanovenie minerálnych olejov v pracovnom prostredí,
- prezentácia výsledkov na konferencii zameranej na kvalitu pracovného prostredia,
- v spolupráci s PZS poskytnúť informácie partnerským spoločnostiam o expozícii vybraných profesií s cieľom zlepšenia ich pracovného prostredia so zameraním na znížovanie rizikových prác po realizácii opatrení v prípade prekročenia NPEL hodnôt pre 8 hodinovú pracovnú zmenu.

Riešenie v roku 2018

Úlohu za RÚVZ Banská Bystrica odborne zastrešovali pracovníčky: Ing. Šaligová a Ing. Chovancová a podieľali sa na jej riešení spolu s pracovníkmi ostatných riešiteľských pracovísk.

V roku 2018 prebiehala 3. etapa riešenia projektu: odber, analýza vzoriek.

Vzorky kovoobrábacích kvapalín boli odobraté na ôsmich pracoviskách:

Riešiteľské pracovisko	Počet pracovísk zapojených do projektu
RÚVZ BB	2
RÚVZ KE	1
RÚVZ NR	1
RÚVZ PD	3
RÚVZ ZA	1

Spolu počas realizácie projektu bolo odobratých 101 vzoriek na stanovenie minerálnych olejov, pričom 54 vzoriek bolo odobratých v rámci projektu.

Riešiteľské pracovisko	Počet odobratých vzoriek		
	Objednávka	PaP	Spolu
RÚVZ BB	6	38	44
RÚVZ KE	6	10	16
RÚVZ NR	15	0	15
RÚVZ PD	16	6	22
RÚVZ ZA	4	0	4
Spolu	47	54	101

Počas roka sa na odber kovoobrábacích kvapalín použilo sedem rôznych odberových zostáv a bolo odskúšaných sedem gravimetrických metód ich stanovenia.

Pracovníci riešiteľských pracovísk sa 17.10.2018 stretli na pôde RÚVZ so sídlom v Košiciach, kde si vymenili skúsenosti s odberom a stanovením minerálnych olejov. Dohodli sa na spoločnom postupe pri odberoch kovoobrábacích kvapalín vo vzorkách pracovného ovzdušia. Ďalšie pracovné stretnutie pracovníkov riešiteľských pracovísk bude v máji 2019 na RÚVZ Žilina.

B./ Plnenie úloh vo všetkých kapitolách v spolupráci s odborními HŽP, HV, HDM a PPL - štatistika laboratórných výkonov:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
1.3	Ľudský biomonitring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí	194	348	880
2.1.2.	Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí	279	800	2926
2.1.3	Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém	40	506	1752
3.4	Monitoring príjmu jódu	72	216	238
3.5	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm	90	400	654
3.6	Monitoring príjmu kuchynskej soli	46	46	62
4.3	Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl	46	46	62
7.6	Biomonitoring ťažkých kovov v pracovnom a životnom prostredí	21	25	160
7.11	Stanovenie syntetických potravinárskych farbív v potravinách	267	1419	1887
7.15	Možnosti stanovenia chloridu sodného v potravinách	46	46	62
7.16	Porovnanie stanovenia efektívnosti extrakčných postupov stanovenia vybraných pesticídov vo vodách technikou GC-MS (IÓNOVÁ PASCA)	-	-	-
7.17	Analýza celkového arzenu v potravinách	21	21	42
7.19	Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného prostredia	17	42	205
Výkony celkom:		1139	3915	8930

ODDELENIE LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP)

Mgr. RNDr. Jozef Strhársky, PhD. – vedúci oddelenia

Oddelenie lekárskej mikrobiológie (OLM) RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo v roku 2018 gestorom 3 úloh „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2018 a na ďalšie roky“. 1 projekt bol z OFŽP (7.10) a 2 projekty boli z OLM (8.2 a 8.3). Okrem toho sme sa podieľali na ďalších 4 úlohách ako spoluriešitelia (6.6, 7.1, 7.2. a 8.1).

7.10 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA - PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Etapy riešenia: 2018 a ďalšie roky

Anotácia:

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gesciou verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú aj alergény vnútorného prostredia (roztoče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

Cieľ:

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znížovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- spolupracovať na projekte rozšírenia siete monitorovacích staníc PIS v SR,

- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergiológicky významných druhov),
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

Výstupy:

- týždenné peľové spravodajstvo formou tlačových správ, medializácia peľového spravodajstva na stránkach RÚVZ, www.alergia.sk, www.zdravie.sk a v ďalších médiách,
- správa o výskyte alergénov roztočov vo vnútornom prostredí budov sledovaných zariadení,
- návrh programov na zlepšenie podmienok prostredia a aktualizáciu legislatívy,
- prezentácia výsledkov monitoringu v médiách, na odborných podujatiach, publikácie v odborných časopisoch,
- využitie databázy PIS pre riešenie medzinárodných projektov týkajúcich sa zmien bioklímy a šírenia invázných druhov rastlín.

Vyhodnotenie

Metodika:

Odber vzoriek a laboratórna diagnostika peľových alergénov v ovzduší bola v laboratóriu BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou metódou ŠPP_OLM_64/07_BIO spracovanou podľa zásad európskej peľovej informačnej služby. Ostatné monitorovacie stanice ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina nemajú túto skúšku akreditovanú, ale postupujú jednotne podľa tejto štandardnej metódy.

Laboratórna diagnostika výskytu alergénov roztočov v prachu bola v laboratóriu BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou semikvantitatívnou metódou ŠPP_OLM_76 / 08 BIO. Vyhodnotenie výsledkov sme realizovali podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia a Vyhlášky MZ SR č. 210/2016, ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška MZ SR č.259/2008 Z. z..

Priebeh peľového monitoringu a medializácia výsledkov, rok 2018

RÚVZ Banská Bystrica je gestorom úlohy, na ktorej sa spoluriešiteľsky podieľajú monitorovacie stanice na ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina.

Peľový monitoring roku 2018 sme podľa poveternostnej situácie oficiálne spustili na prelome mesiacov február – marec 2018. Monitorovacia stanica v Banskej Bystrici a monitorovacia stanica ÚVZ SR v Bratislave začali s monitorovaním skôr - od 7. kalendárneho týždňa, oficiálny začiatok monitorovania bol 9. kalendárny týždeň 2018. Monitorovali sme do konca októbra, monitorovacia stanica pri ÚVZ SR v Bratislave do konca novembra a koordinačné pracovisko PIS v Banskej Bystrici ukončilo monitorovanie začiatkom decembra, keď už poveternostné podmienky neumožňovali bezpečnú prevádzku lapača. Niekoľko týždňový výpadok v monitorovaní zaznamenala Trnava z dôvodu PN pracovníčok zabezpečujúcich mikroskopickú diagnostiku.

V rámci monitorovania biologických častíc v ovzduší (aerobiologický monitoring) bolo na všetkých monitorovacích staniach PIS pri RÚVZ v SR celkovo vyhodnotených kvalitatívnou a kvantitatívnou analýzou 1 617 vzoriek trvalých mikroskopických preparátov peľových zŕn a spór vzdušných húb zachytených v lapačoch peľu. Celkovo bol v rámci peľového monitoringu vykonaných 30 647 analýz. Podrobný prehľad o počte vyšetrených vzoriek je uvedený v tabuľke.

Monitorovacia stanica	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
ÚVZ SR Bratislava	294	882	5 684
RÚVZ Banská Bystrica	301	903	7 700
RÚVZ Košice	245	735	2 240
RÚVZ Nitra	259	777	4 730
RÚVZ Trnava	238	714	4 573
RÚVZ Žilina	280	840	5 720
SPOLU	1 617	4 851	30 647

Priebežné výsledky výskytu biologických alergénov v ovzduší sa z jednotlivých monitorovacích staníc týždenne zasielali formou protokolov cez stránku www.alergia.sk na koordinačné pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici. Po overení nameraných údajov bola na koordinačnom pracovisku spracovaná prognóza na nasledujúci týždeň a výsledky peľového monitoringu boli publikované na stránke spolu s textovou správou o aktuálnej peľovej situácii na Slovensku. Monitorovacie stanice poskytovali týždenné peľové spravodajstvo na portáli www.alergia.sk, www.zdravie.sk a na webových stránkach úradov. Od roku 2018 spolupracujeme s NCZI, ktorý pre Národný portál zdravia preberá aktuálne hlásenia o peľovej situácii na Slovensku. Koordinačné pracovisko na základe podkladov z monitorovacích staníc pripravovalo týždenne tlačové správy o aktuálnej peľovej situácii v SR s prognózou na nasledujúci týždeň, ktoré boli poskytované pre tlačové agentúry (SITA, TASR) a regionálne denníky. Zrealizovaných bolo 6 rozhovorov pre televízne vysielanie (RTVS a Markíza), 9 rozhovorov pre rozhlasové vysielanie RTVS - rádio Regina a rádio Vlna. Boli poskytnuté podklady k článkom o PIS pri RÚVZ v SR pre Plus jeden deň, Preventívne.sk, týždenník Téma a BOnline. Pracovníci monitorovacej stanice pri ÚVZ SR v Bratislave vypracovali 8 správ o monitorovaní biologických alergénov v ovzduší Bratislavy pre mediálny odbor ÚVZ SR, masmédiá a pre verejnosť.

Pracovisko pri RÚVZ v Banskej Bystrici sa zároveň podieľalo na vypracovaní odborných stanovísk ohľadne monitorovania peľových alergénov v ovzduší a tiež k likvidácii porastov invázných rastlín a k výrubu drevín vzhľadom na ich alergenicitu.

V spolupráci s HŽPaZ ÚVZ SR sme sa podieľali na spracovaní projektového zámeru a príprave realizácie „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc v o vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia. Spolu s HŽPaZ ÚVZ SR sme v rámci pracovných stretnutí s SHMÚ riešili problematiku účasti SR na celoeurópskom projekte v rámci EUMETNETu na zavedenie automatického merania koncentrácií peľu vybraných peľových alergénov. V spolupráci s SHMÚ pod gesciou MŽP SR sa začali pripravovať podklady na zavedenie spoločného online informačného systému výskytu najvýznamnejších peľových alergénov v ovzduší súbežne s predpoveďou počasia.

Monitorovanie alergénov roztočov, rok 2018

V roku 2018 boli odobraté vzorky a spracované hodnotiace správy z kontrol výskytu alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach a internátoch vo Zvolene, Šoporni a Divíne. Vzorky sme odobrali v spolupráci s NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie a OHŽPaZ. Výsledky získané spracovaním **35 vzoriek** boli vyhodnotené v zmysle platnej legislatívy.

Vyhodnotenie podľa tabuľky:

Stupeň obsahu alergénov roztočov	Obsah guanínu /g prachu
1 - vysoká prítomnosť alergénov roztočov	> 10 000 µg/g
2 - stredná prítomnosť alergénov roztočov	2 500 – 10 000 µg/g
3 - nízka prítomnosť alergénov roztočov	600 - 2 500 µg/g
4 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
5 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
6 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g

Na základe prepočtových tabuliek, ktoré k nameraným stupňom výskytu alergénov roztočov v prachu priradujú prislúchajúce hladiny guanínu udávané v µg na 1g prachu, je možné výsledky vyhodnotiť v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

Výskyt roztočov v prachu je možné posudzovať a hodnotiť podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

§1, ods. 2, písm. b) definuje biologické znečisťujúce látky: alergény roztočov sú tráviace enzýmy roztočov z čeľade *Pyroglyphidae* obsiahnuté v ich tráviacom trakte a vylučované spoločne s exkrementami do prostredia. Príloha č.4, tabuľka č. 7 uvádza limitné hodnoty biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov a to <2 µg alergénov roztočov /1g prachu alebo 0,6 mg guanínu/g prachu.

Alergény roztočov sú celoročné alergény preto je potrebné za účelom prevencie alergických ochorení systematické odstraňovanie rizikových faktorov ich vzniku. Zásady údržby prostredia sú súčasťou prevádzkových poriadkov - je potrebné dôraznejšie vyžadovať správny systém vetrania, odstraňovania prachu, pranie textílií, údržbu kobercov, posteľných matracov a ostatného čalúneného nábytku.

Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami je možné chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu aj vhodnou úpravou prostredia.

Z celkového počtu 35 vzoriek prachu, ktoré boli odobraté s matracov starších ako 10 rokov sme zaznamenali nasledovné výsledky:

18 vzoriek - stredná prítomnosť alergénov roztočov

14 vzoriek - nízka prítomnosť alergénov roztočov

3 vzorky - neprítomné alergény roztočov

Vzorky odobraté v ubytovacích zariadeniach a internátoch boli laboratórne spracované a výsledky ukazujú, že väčšina matracov starších ako 10 rokov nespĺňala požiadavky vyhlášky. Výsledky kontrol zameraných na účinnosť opatrení na elimináciu výskytu alergénov roztočov, nám poukazujú na ich dôležitosť pri zlepšovaní podmienok v ubytovacích zariadeniach rôznej kategórie určených pre verejnosť, domovoch sociálnych služieb, spoločných zariadeniach pre deti a mládež i bytových priestoroch v čo najširšom meradle.

Na základe požiadaviek z praxe sme v spolupráci s HŽPaZ vypracovali metodický materiál o odbere vzoriek prachu na prítomnosť alergénov roztočov a v roku 2019 plánujeme zaviesť metodiku stanovenia roztočov aj do ďalších laboratórií BŽP pri RÚVZ v SR.

V súvislosti s trendom v európskych laboratóriách sme si vedomí, že je potrebné na skvalitnenie práce v laboratórnej diagnostike a pri kvantifikácii výsledkov zavedenie nových metód s využitím ELISA testov, ktoré majú vyššiu výpovednú hodnotu ako v súčasnosti používaná semikvantitatívna metóda, preto sme pripravili podklady na zavedenie metódy stanovenia alergénov roztočov s využitím ELISA testov.

V rámci kontroly zabezpečenia kvality akreditovaných meraní boli na pracovisku RÚVZ v Banskej Bystrici vykonané kontroly vyplývajúce z požiadaviek na zabezpečenie kvality. V roku 2018 prebehol dohľad SNAS.

V rámci kontroly zabezpečenia kvality akreditovaných meraní boli na pracovisku RÚVZ v Banskej Bystrici vykonané kontroly vyplývajúce z požiadaviek na zabezpečenie kvality.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Lafférová, J.: televízne vysielanie rozhovory - 3x RTVS, 3x Markíza, rozhlasové vysielanie: Regina 1x, rádio Vlna 8x, 37 týždenných tlačových správ o peľovej situácii v SR - informácie pre tlačové agentúry (SITA, TASR).

Lafférová, J.: počas peľovej sezóny týždenné spracovávanie podkladov z databázy pre mobilnú aplikáciu peľového spravodajstva.

Lafférová, J.: spracovanie údajov z databázy o peľovej sezóne ambrózie na Slovensku za roky 2009-2017 pre štúdiu alergénovej imunoterapie.

Lafférová, J.: spolupráca s HŽPaZ ÚVZ SR na aktualizácii projektového zámeru „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc v o vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia.

Lafférová, J.: spolupráca s HŽPaZ ÚVZ SR a SHMÚ - v rámci pracovných stretnutí riešenie problematiky účasti na celoeurópskom projekte v rámci EUMETNETu na zavedení automatického merania koncentrácií peľu vybraných peľových alergénov v ovzduší.

Lafférová, J.: spolupráca s HŽPaZ ÚVZ SR a SHMÚ na príprave účasti na projekte pod gesciou MŽP SR na zavedení spoločného online informačného systému o počasí a výskyte najvýznamnejších peľových alergénov v ovzduší.

Lafférová, J.: vypracovanie odborného stanoviska k „opodstatnenosti“ výrubu stromov z hľadiska negatívneho vplyvu na životné prostredie a možných alergií pre OcÚ Bohdanovce nad Trnavou.

Lafférová, J.: vypracovanie odborného stanoviska k sťažnosti na neudržiavané plochy s porastom paliny a inváznej zlatobyle z hľadiska negatívneho vplyvu na životné prostredie a možných alergií v obci Kriváň.

Lafférová, J.: vypracovanie odborných stanovísk ohľadom monitorovania biologických alergénov v ovzduší pre masmédiá a verejnosť – poskytnutých 11 konzultácií a konzultácie k článkom pre Plus jeden deň, Preventívne.sk, týždenník Téma a BOnline.

Lafférová, J., Koppová, K.: vypracovanie metodického postupu pre pracovníkov HŽPaZ RÚVZ v SR k odberu vzoriek prachu na diagnostiku výskytu alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach.

Zámečniková M.: vypracovanie odborných správ o monitorovaní biologických alergénov v ovzduší Bratislavy pre mediálny odbor ÚVZ SR, masmédiá a verejnosť (8x).

Publikačná a prednášková činnosť, rok 2018

Prednášky:

Lafférová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2017 [poster]. XVI. Martinské dni imunológie, Martin, 11.-13.4.2018.

Zámečniková, M.: Dĺžka peľovej sezóny najvýznamnejších alergénov. Konzultačný deň NRC pre ekotoxikológiu a NRC pre hydrobiológiu, ÚVZ SR Bratislava, 10.4.2018

Publikácie:

LAFFÉRSOVÁ, J., EŠTÓKOVÁ, M.: Peľový monitoring - jedinečná služba verejného zdravotníctva. In: *Bedeker zdravia*. 1/2018, ISSN 1337-2734.

ZÁMEČNÍKOVÁ, M.: Peľová sezóna sa rozbehla naplno, In: časopis *Lamačan*. 2018, 5(20), ISSN 1338-8959, s. 4.

8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *Streptococcus pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia v populácii a sledovanie zastúpenia sérotypov týchto kmeňov.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica

Etapa riešenia: 2018 a ďalšie roky

Anotácia:

Invazívne pneumokokové ochorenia (IPO) sú závažné infekcie ohrozujúce najmä vekové kategórie detí do dvoch rokov a osoby nad 65 rokov. Len niekoľko z 93 doposiaľ známych sérotypov *S. pneumoniae* má potenciál stať sa pôvodcom IPO. Väčšina týchto sérotypov je obsiahnutá vo vakcínach, ktoré v súčasnosti predstavujú účinnú formu prevencie. Na Slovensku sú k dispozícii 3 vakcíny – dve konjugované, ktoré sú aj súčasťou povinného očkovania a polysacharidová vakcína určená pre osoby staršie ako dva roky.

Cieľ:

Cieľom projektu je monitorovanie zastúpenia sérotypov kmeňov *S. pneumoniae*, ktoré sú pôvodcami invazívnych pneumokokových ochorení ako aj skvalitnenie surveillance IPO na Slovensku.

Záver:

Všetky kmene *S. pneumoniae* izolované z pôvodne sterilných miest sú posielané do NRC pre pneumokokové nákazy, kde sú podrobené podrobnejšej analýze, pod ktorú spadá najmä stanovenie sérotypu pomocou klasických sérologických metód, prípadne určenie genetickej príbuznosti. Keďže nie všetky pozitívne biologické vzorky sú zároveň kultivačne úspešné, je potrebné myslieť aj na stanovenie sérotypu priamo z biologického materiálu. V prípade, že daný kmeň nie je dostatočne viabilný, je možné na stanovenie sérotypu použiť aj molekulárno-biologické metódy.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná metódami zavedenými v rámci NRC pre pneumokokové nákazy.

NRC využíva rôzne klasické mikrobiologické, sérologické a molekulárno-biologické metódy. Z klasických mikrobiologických metód sa vykonávala kultivácia kmeňov *S. pneumoniae* zaslaných do NRC z regionálnych mikrobiologických laboratórií. V prípade potreby bol vykonaný optochínový test na potvrdenie druhovej príslušnosti ako aj test rozpustnosti v žlči. Každý kmeň bol následne podrobený sérotypizácii pomocou molekulárno-biologických metód (multiplex PCR) a klasických sérologických metód (latexovej aglutinácie a Quellung reakcie). Kmene boli zároveň uskladnené ako súčasť zbierky kmeňov *S. pneumoniae* NRC.

Medzilaboratórne porovnanie:

V roku 2018 boli do NRC doručené 4 vzorky určené na medzilaboratórne porovnanie (Národní referenční laboratoř pro streptokokové infekce, SZÚ Praha) pomocou klasických sérologických a molekulárno-biologických metód slúžiacich na sérotypizáciu. Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance IPO na Slovensku NRC spolupracovalo s lekármi, mikrobiologickými laboratóriami a epidemiológiami, usmerňovalo ich pri transporte živých kmeňov *S. pneumoniae* a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov, mikrobiológov a odbornú verejnosť.

NRC sa spolupodieľalo na organizácii a odbornej časti III. Konzultačného dňa NRC zriadených na RÚVZ BB (viď prednášková a publikačná činnosť).

Počet vyšetrených vzoriek a stanovenie ich sérotypu, rok 2018

V roku 2018 bolo do NRC doručených spolu 93 kmeňov resp. pôvodných biologických materiálov *S. pneumoniae* od 89 pacientov. U pacientov s viacerými zaslanými kmeňmi bol potvrdený vždy ten istý sérotyp preto sú v tabuľke č. 1 uvádzané len raz.

Zastúpenie sérotypov ako aj pôvodných biologických materiálov sumarizujú tabuľky č. 1 a 2. Všetky informácie týkajúce sa kmeňov izolovaných z pôvodne sterilných tekutín, zaslané do NRC na sérotypizáciu a ďalšiu analýzu sú zároveň prístupné po kontaktovaní pracovníkov NRC (www.vzbb.sk).

Tab. 1: Prehľad sérotypov *S. pneumoniae* identifikovaných v NRC, rok 2018.

Sérotyp	Počet izolovaných kmeňov
3	20
19A	20
8	8
4	4
23A	4
1	3
9N	3
6A	2
6C	2
10A	2
23B	2
5	1
11A	1
12A	1
12F	1
14	1
15B	1
17F	1
18F	1
20	1
22F	1
24A	1
31	1
37	1
38/43/44/45/46/48	1
bez určenia sérotypu	5
Spolu	89

Tab. 2: Prehľad biologických materiálov, z ktorých boli v roku 2018 pneumokokové kmene izolované.

Materiál	Počet
Hemokultúra	63
Likvor	17
Hemokultúra + likvor	1
Absces/rana/hnis brušná dutina	3
Pleurálny punktát/výpotok	3
Ascites	1
BAL	1

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2018

Prednášky:

Maďarová, L., Bottková, E., Oravkinová, M., Feiková, S., Avdičová, M., Klement, C.: Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení. Projekt MZ SR [prednáška]. XV. vedecko-odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, Bratislava, 20.3.2018.

Maďarová, L., Bottková, E., Oravkinová, M., Avdičová, M., Feiková, S., Klement, C.: Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení na Slovensku [prednáška]. Konferencia s medzinárodnou účasťou „Multidisciplinárny prístup k poskytovaniu zdravotnej starostlivosti“, FZ SZU Banská Bystrica, 19.4.2018.

Maďarová, L., Bottková, E., Oravkinová, M., Feiková, S., Avdičová, M., Klement, C.: Invazívne pneumokokové a hemofilové ochorenia na Slovensku [prednáška]. IX. Slovenský vakcinologický kongres s medzinárodnou účasťou, Štrbské Pleso, 26.-28.4.2018.

Maďarová, L., Bottková, E., Oravkinová, M., Avdičová, M., Feiková, S., Klement, C.: National Surveillance System of Invasive Pneumococcal Diseases in Slovakia, 2011-2017 [prednáška]. ESPID 2018 Networking meeting, Malmö, Švédsko, 28.5.-1.6.2018.

Maďarová, L.: Hodnota očkovacích programov proti pneumokokovým infekciám. Projekt NSPDP [prednáška]. III. Konzultačný deň NRC zriadených na RÚVZ Banská Bystrica, Banská Bystrica, 15.11.2018.

Maďarová, L., Mancoš, M., Avdičová, M., Klement, C.: NRC pre pneumokokové a hemofilové nákazy. Možnosti laboratórnej diagnostiky a epidemiologická situácia pneumokoky + hemofily [prednáška]. III. Konzultačný deň NRC zriadených na RÚVZ Banská Bystrica, Banská Bystrica, 15.11.2018.

Publikácie:

MAĎAROVÁ, L., BOTTKOVÁ, E., ORAVKINOVÁ, M., AVDIČOVÁ, M., FEIKOVÁ, S., KLEMENT, C.: Invazívne pneumokokové a hemofilové ochorenia na Slovensku [abstrakt], In *Zborník abstraktov z IX. Slovenský vakcinologický kongres s medzinárodnou účasťou*, ISBN 978-80-89797-31-8.

MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., KLEMENT, C.: Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení na Slovensku. *Revue medicíny*. 2018, 16(3), s. 9-12.

MAĎAROVÁ, L., BOTTKOVÁ, E., ORAVKINOVÁ, M., AVDIČOVÁ, M., FEIKOVÁ, S., KLEMENT, C. Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení na Slovensku [abstrakt], In ŠUPINOVÁ, M., FRČOVÁ, B.: Multidisciplinárny prístup k poskytovaniu zdravotnej starostlivosti. *Zborník príspevkov z konferencie SZU BB*, ISBN: 978-80-89702-51-0.

Účasť na medzinárodných konferenciách:

Maďarová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 3.-4.5.2018.

Mad'arová, L.: ESPID 2018 Networking Event, Malmö, Švédsko, 28.5.-1.6.2018.

Mad'arová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 15.-17.10.2018.

8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*. Zavedenie nových diagnostických metód na sledovanie príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov *B. pertussis* od kmeňov vakcinálnych.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami.

Etapa riešenia: 2018 a ďalšie roky

Anotácia:

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov.

Cieľ:

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Záver:

Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so štandardnými pracovnými postupmi (ŠPP). Všetky použité metódy dôkazu sú akreditované.

Z priamych diagnostických metód sa vykonávala kultivácia *Bordetella sp.*, *B. pertussis* a *B. parapertussis* v nazofaryngeálnom výtere ako aj real-time PCR na dôkaz prítomnosti DNA spomínaných agens. Diagnostika pomocou real-time PCR bola upravená a doplnená v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC na diagnostiku týchto agens. Real-time PCR bola doplnená o dôkaz prítomnosti génu zodpovedného za tvorbu pertussického toxínu (*ptxA-Pr*). V rámci interpretácií výsledkov vyšetrení pomocou real-time PCR bol v prípade dôkazu

IS1001 doplnený ukazovateľ *B. bronchiseptica*, nakoľko táto sekvencia sa nachádza aj u tohto druhu.

Z nepriamych diagnostických metód bola vykonávaná diagnostika prítomnosti resp. hladiny protilátok tried IgG a IgA na dôkaz prítomnosti protilátok proti pertussickému toxínu u *Bordetella pertussis*. Aglutinácia sa vykonávala na dôkaz prítomnosti protilátok proti *Bordetella parapertussis* (hodnotenie 4 násobného vzostupu titra protilátok).

V súvislosti so zaznamenaním epidémií pertussis v mnohých krajinách sa stále väčšia pozornosť sústreďuje na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Tieto analýzy sa vykonávajú prevažne pomocou pulznej elektroforézy (PFGE). Získané pulzotypy sú triedené do skupín a porovnáva sa ich príbuznosť resp. odlišnosť. Z tohto dôvodu pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR bola validovaná aj táto metóda za použitia zbierkových referenčných kmeňov *B. pertussis*, *B. parapertussis* a *B. holmesii*.

Medzilaboratórne porovnania a zosúladenie diagnostiky:

V roku 2018 bolo NRC pre pertussis a parapertussis zapojené do troch medzinárodných medzilaboratórnych testov. Dva testy boli zamerané na diagnostiku pomocou sérologických metód dôkazu celkovo bolo vyšetrených 10 vzoriek a stanovených 14 ukazovateľov. Tretí test bol zameraný na dôkaz prítomnosti DNA vo vyšetrovaných vzorkách pričom bolo vyšetrených 10 vzoriek a 20 ukazovateľov. Všetky medzilaboratórne testy boli vykonané so 100% úspešnosťou.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance pertussis na Slovensku NRC priebežne spolupracovalo s lekármi, usmerňovalo ich pri odbere a transporte materiálu, určeného najmä na kultiváciu *B. pertussis* a dôkaz pomocou real-time PCR a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov a odbornú verejnosť.

V roku 2018 pokračovala spolupráca s lekármi prvého kontaktu pre deti a dorast z Banskej Bystrice, spolu 11 ambulancií, ktoré vytvorili sentinelový systém zasielania materiálov v Banskej Bystrici. Sentinelový spôsob zasielania materiálov prispieva ku zvýšenej pravdepodobnosti pozitívneho záchytu *B. pertussis* na Slovensku.

V roku 2018 bolo Slovensko cez NRC pre pertussis a parapertussis aj naďalej zapojené do projektu organizovaného ECDC pod názvom "Pertussis Laboratory Surveillance Network (EUpert-labnet)". Hlavným cieľom vytvorenej siete a projektu je zabezpečiť integrovaný dohľad nad pertussis v Európe. Projekt prebieha v rokoch 2015-2019. Koordinujúcim pracoviskom je inštitút THL vo Fínsku, Turku, s ktorým má NRC dlhodobú dobrú spoluprácu.

V roku 2018 sa NRC pre pertussis a parapertussis podieľalo na organizácii III. Konzultačného dňa NRC zriadených na RÚVZ BB. Pre zúčastnených boli pripravené prednášky zamerané na diagnostiku pertussis, no najmä na interpretáciu výsledkov sérologických vyšetrení.

Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek, rok 2018

Počet vyšetrených materiálov pomocou jednotlivých metód skúšania je uvedený v Tab. 1.

Tab. 1: Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a *B. parapertussis* v NRC pre pertussis a parapertussis, rok 2018.

	Spolu vyšetrených	Pozitívne
Aglutinácia <i>Bordetella parapertussis</i> (párové vzorky)	94	1
ELISA IgG anti PT <i>Bordetella pertussis</i>	258	44
ELISA IgA anti-PT <i>Bordetella pertussis</i>	258	26
kultivácia	123	0
real-time PCR <i>Bordetella sp.</i>	461	31
real-time PCR <i>B. parapertussis</i> / <i>B. bronchiseptica</i>	461	1
real-time PCR <i>Bordetella pertussis, ptxA-Pr</i> (gén zodpovedný za tvorbu pertussického toxínu)	49	12

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2018

Prednášky:

Maďarová, L., Avdičová, M., **Bottková, E.,** Klement, C.: Aktuálna epidemiologická situácia a diagnostika pertussis. Výstupy projektu EU PertLab Net [prednáška], XV. vedecko-odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, MZ SR Bratislava, 20.3.2018.

Maďarová, L.: Pertussis - aktuálna epidemiologická situácia a laboratórna diagnostika, EU EU PertLab Net projekt [prednáška], III. Konzultačný deň NRC zriadených na RÚVZ BB, Banská Bystrica, 15.11.2018.

Publikácie:

-

Absolvované stáže a účasť na medzinárodných konferenciách:

Maďarová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike pertussis a vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 3.-4.5.2018.

Maďarová, L.: ESPID 2018 Networking Event, Malmö, Švédsko, 28.5.-1.6.2018.

Maďarová, L.: EUPert-LabNet Meeting. Výročné stretnutie odborníkov krajín participujúcich na projekte. Prednášky a diskusia na témy vakcinácie, diagnostiky a skúseností v oblasti surveillance pertussis, Kodaň, Dánsko, 12.-13.9.2018.

Maďarová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike pertussis a vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 15.-17.10.2018.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapa riešenia: 2018 a ďalšie roky

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2018

V rámci stredoslovenského regiónu boli v roku 2018 vo virologickom laboratóriu OLM RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetrené odpadové vody z 13-tich odberových lokalít - čističiek odpadových vôd (ČOV) v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a jedného zachytného utečeneckého tábora vo Veľkom Krtíši – Opatovskej Novej Vsi.

Vzorky boli vyšetrené podľa štandardných metodík WHO v pokuse o izoláciu vírusu na bunkových substrátoch RD-A, Hep2 a L20B.

Počet odobratých vzoriek odpadových vôd bol 84, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie – spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 168 vzoriek.

80 odpadových vôd má ukončené vyšetrenie (4 vody sú na subtypizácii v NRC pre polio). Za uvedené obdobie nebol izolovaný žiadny poliovírus, ostatné izolácie sú uvedené v tabuľke.

Izolovaný enterovirusový kmeň	Odberová lokalita	Dátum odberu	Dátum očkovania	Ukončenie vyšetrenia
Coxsackie B4	Lučenec	26.9.2017	27.9.2017	9.10.2017
ECHO25	Považská Bystrica	19.9.2017	21.9.2017	4.10.2017
	Martin	19.9.2017	21.9.2017	2.10.2017

Pre obdobie rokov 2018/19 bol vypracovaný a RÚVZ Banskobystrického a Žilinského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2018 - február 2019.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Kissová, R.: Hodnotiaca správa vyšetrení odpadových vôd za obdobie marec 2017 - február 2018.

Kissová, R.: Vypracovanie časového harmonogramu odberu odpadových vôd na obdobie marec 2018 – február 2019 pre okresy Banskobystrického a Žilinského kraja.

Kissová, R.: Evidencia vyšetovaných vzoriek do WHO LDMS databázy.

Úlohy OFŽP: 7.1 a 7.2

Tab. 1: Počty vyšetrení v laboratóriu biológie životného prostredia, rok 2018

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Monitoring vybraných vodných plôch a biokúpalísk	96	244	1 674
7.2	Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení	387	776	1 555

*7.1 - na prítomnosť cyanobaktérií boli vyšetrené vzorky vôd kúpacích oblastí Ružiná, Teplý vrch, Kurinec, Počúvadlo, Vindšachta, Kolpachy, Richňava a biokúpaliska Krtko vo Veľkom Krtiši. Ďalšie vzorky vôd boli odoberané z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec a Málinec. Výskyt vodného kvetu bol zaznamenaný na Teplom vrchu, Kurinci a Počúvadle. Na ekotoxikologické vyšetrenia odobrali príslušné RÚVZ vzorky vodného kvetu a vody na Teplom vrchu a Počúvadle. RÚVZ BB v rámci monitorovania odobral vodný kvet na vodárenských nádržiach Málinec a Klenovec. Súbežne boli na úpravniach vody odobraté a na prítomnosť cyanobaktérií vyšetrované vzorky surovej a upravenej vody.

*7.2 – zo spracovaných 45 vzoriek bolo na prítomnosť améb pozitívnych 11 vzoriek pri teplote 36 °C a jedna vzorka aj pri teplote 41 °C. Améby z pozitívnych kultivácií boli odoslané do NRC pre termotolerantné améby v Prievidzi, kde nám identifikovali zachytené améby - zastúpené boli améby rodov *Vahlkampfia*, *Hartmanella*, *Acanthamoeba* a *Vanella*. *Acanthamoeba* bola prítomná v 4 vzorkách z kultivácie pri 36 °C.

Tab. 2: Počty vyšetrení v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia, rok 2018

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Monitoring vybraných vodných plôch a biokúpalísk	78	157	1510
7.2	Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení	451	2245	3417

*7.2 – na prítomnosť *Legionella spp.* sme vyšetřili 38 vzoriek bazénových vôd (38 vzoriek, 38 ukazovateľov, 98 analýz), pričom 1 vzorka bola pozitívna (detský bazén, rezort Miraj, Lučenec-Opatová). V NRC pre legionely bola identifikovaná *L. pneumophila* sérotyp 1 a 3.

ÚLOHA 8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre chrípku

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Košice

Etapa riešenia: Projekt má dlhodobý charakter a jeho riešenie sa uskutočňuje priebežne.

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2018

V roku 2018 bolo vo laboratóriu virologickej kultivácie OLM RÚVZ v Banskej Bystrici, vyšetrených 138 materiálov, z toho 28 bolo s diagnózou SARI, 39 materiálov bolo od sentinelových lekárov. Pokusom o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach bolo vyšetrených 138 materiálov, dokázaných bolo 23 pozitívnych vzoriek, z toho 1x chrípka A/H3N2/Hongkong/4801/2014-like, 3x chrípka A/Michigan/45/2015 (H1N1)pdm09-like, 18x chrípka B/Phuket/3073/2013-like a 1x chrípka B/Brisbane/60/2008-like. Rýchlotestom bolo vyšetrených 29 výterov, všetky boli negatívne. Súhrnný prehľad vyšetrených vzoriek je uvedený v Tab. 1.

Tab. 1: Vyšetrenia vzoriek podozrivých na prítomnosť chrípky v laboratóriu virologickej kultivácie, rok 2018

Kraj	Okres	Počet vzoriek na rýchlotest	Rýchlotest pozitívny chrípka A	Rýchlotest pozitívny chrípka B	Počet kultivačne vyšetrených vzoriek	Kultivačne pozitívna chrípka A	Kultivačne pozitívna chrípka B
BB	BB	23			69	2	8
	BR						
	LC						
	RS	3			16		2
	VK				1		
	ZH				2		
	ZV	1			1		
ZA	CA						
	DK	2			22	1	1
	LM				14	1	5
	MT				3		1
	ZA				10		2
SPOLU		29	0	0	138	4	19

Od chrípkovej sezóny 2013/2014 sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) vykonáva kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach MDCK. Každá vzorka od pacientov so SARI a hospitalizovaných pacientov, podozrivá na prítomnosť vírusu chrípky, bola vyšetrená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlotestu a následne kultivačne na bunkových kultúrach. Vzorky od sentinelových lekárov boli vyšetované kultiváciou na bunkových kultúrach. Všetky kultivačne pozitívne (resp. suspektné) vzorky boli následne vyšetované (resp. typizované a subtypizované) molekulárno-biologickými metódami.

Každá vzorka od pacientov so SARI a hospitalizovaných pacientov bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chrípky typu A bez bližšej identifikácie a chrípky typu B. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chrípky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtypizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chrípky typu A/H1N1. Postup pri týchto vyšetreniach bol v súlade s najnovším manuálom na diagnostiku chrípkových vírusov vydaným WHO (www.who.int).

Sérologickými metódami (HIT) neboli pre nezáujem lekárov vyšetrené žiadne párové séra (Tab. 2).

Tab. 2: Diferenciálna diagnostika chrípky v laboratóriu sérológie, rok 2018

Zdravotnícky výkon	Počet vzoriek	Pozitívne vzorky	Analýzy
HIT Chrípka A/H1	0	0	0
HIT Chrípka A/H3	0	0	0
HIT Chrípka pandemická A/H1N1	0	0	0
HIT Chrípka B	0	0	0

Súhrn vyšetrených a pozitívnych vzoriek pomocou molekulárno-biologických metód dôkazu (RT-PCR a real-time PCR) sú uvedené v Tab. 3.

Tab. 3: Molekulárna biológia, diagnostika a diferenciálna diagnostika chrípky, rok 2018

Agens	Počet vyšetrených materiálov	Z toho pozitívnych materiálov
Chrípka A	346	12
Chrípka A/H1	14	-
Chrípka A/H3	14	1
Chrípka B	346	75
Pandemická A/H1N1	33	1
RSV	421	16
Adenovírus	446	49

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Kissová, R.: Hodnotiaca správa vyšetrení na chrípku za rok 2018.

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2018**Prednášky:**

Kissová, R.: Laboratórna diagnostika chrípky, chrípková sezóna 2017/2018 [prednáška], III. Konzultačný deň NRC zriadených na RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Banská Bystrica, 15.11.2018.

Publikácie:

-

Účasť na konferenciách, školeniach a seminároch:

Kissová, R., Maďarová, L., Oravkinová, M., Strhársky, J.: XV. vedecko-odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných ochorení v SR. MZ SR Bratislava, 20.3.2018.

Kissová, R., Oravkinová, M., Strhársky, J.: Konzultačný deň NRC pre chrípku, NRC pre poliomyelitídu, NRC pre morbilli, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky a Laboratória molekulárnej diagnostiky. ÚVZ SR, Bratislava, 22.5.2018.

Kissová, R., Maďarová, L., Mancoš, M., Strhársky, J.: III. Konzultačný deň NRC zriadených na RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Banská Bystrica, 15.11.2018.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

MUDr. Zora Kľocová Adamčáková, PhD. – vedúca oddelenia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Medziodborová úloha – plnia oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu, oddelenie epidemiológie, oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a oddelenie hygieny výživy.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ v Banskej Bystrici (ďalej len OPZ a VZ) pri plánovaní a realizácii aktivít zameraných na plnenie čiastkových cieľov NPPZ spolupracovalo v roku 2018 s viacerými organizáciami (napr. úrad BBSK, mesto Banská Bystrica a Brezno, vzdelávacími inštitúciami – SZU, materské, stredné, základné aj stredné a vysoké školy v spádovej oblasti, VŠZP, Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť a i.) pri realizácii zdravotno-výchovných aktivít zameraných na širokú verejnosť (informácie o zdravom životnom štýle a o možnostiach ako eliminovať riziká chronických chorôb, o poskytovaných poradenských službách Poradne zdravia) ako aj realizáciou projektov a kampaní. Každoročným vyhodnocovaním dát z Testu zdravé srdce na okresnej a krajskej úrovni prispieva OPZ a VZ RÚVZ BB k databáze údajov o zdravotnom stave časti obyvateľstva – klientoch Poradni zdravia. V roku 2018 bolo v základnej Poradni zdravia vyšetrených spolu 820 klientov, z toho do databázy TZS bolo zaradených 454 klientov (z toho prvovýšetrených klientov 268 klientov a opakovane vyšetrených klientov bolo 186). Zistené výsledky spolu s hodnotením efektivity poradenstva boli prezentované na vedecko-odborných konferenciách – Surveillance chronických chorôb (15.5.– 16.5.2018) a Dňoch praktickej obezitológie a metabolického syndrómu (21.6. – 22.6. 2018).

V oblasti **výživa a stravovacie zvyklosti** sa realizoval projekt „Viem čo zjem“ - v prvom polroku 2018 na ZŠ Moskovská na tému „Vyvážená strava“ (edukovaných 298 žiakov) a v druhom polroku na 6 ZŠ (edukovaných 866 žiakov) na tému „Pestrá strava“. Pre žiakov 1.st. ZŠ v Brezne boli realizované 4 prednášky pod názvom „Zdravá výživa“ (102 edukovaných) a pre 17 študentov stredných škôl prednáška na tému „Výživa ako ochrana alebo riziko pre zdravie“. Pre ÚVZ SR bol vypracovaný a zaslaný odpočet zdravotno-výchovných aktivít za kraj Banská Bystrica k Školskému programu.

V **oblasti fyzickej inaktivity** - sa realizoval Národný program podpory pohybovej aktivity - vyšetrených bolo 106 detí, ďalej bol spracovaný návrh a príprava lokálneho pilotného projektu „Senior FIT“, ktorý sa bude realizovať v spolupráci s mestom Banská Bystrica v roku 2019. V závere roka sa pripravili podklady pre v poradí už VIII. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorý sa bude realizovať v roku 2019. Naše inštruktorky v roku 2018 viedli pravidelné *skupinové cvičenia*, spojené s kontrolou krvného tlaku s 8 skupinami - 3 skupiny cvičia v priestoroch OPZ a VZ, 4 v priestoroch klubu Harmónia, 1 v klube Rozmarín.

V rámci **kampane „Od srdca k srdcu“** sa za obdobie od 2. júla 2018 do konca roka uskutočnilo 650 meraní (z toho 142 mužov a 508 žien). Atriálna fibrilácia bola zaznamenaná u 20 osôb (4 mužov, 16 žien).

Činnosti realizované v oblasti **tabak, alkohol, drogy** sú popísané v bodoch 9.4. a 9.8. Pracovníci OPZ a VZ RÚVZ BB v oblasti **zdravé pracovné podmienky** v spolupráci s

oddelením PPLaT poskytli poradenstvo aj s ohľadom na pracovné prostredie a charakter práce v roku 2018 v rámci 1 výjazdu pre 22 zamestnancov. V rámci nadstavbovej poradne ochrany a podpory zdravia pri práci bolo poskytnuté poradenstvo 128 klientom. Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu v roku 2018 spolupracovalo s oddelením epidemiológie pri distribúcii letákov s problematikou očkovania, v rámci mesiaca úcty k starším zrealizovalo interaktívnu prednášku na význam očkovania u seniorov.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V rámci plnenia tejto úlohy OPZ a VkZ RÚVZ BB zrealizovalo v súlade s etapami riešenia kampane v r. 2018 čiastkové úlohy – spracovanie projektu a príprava účastníckych listov, príprava plagátov, oslovenie mediálnych partnerov, sponzorov, podporovateľov VIII. ročníka kampane, ktorá sa uskutoční v prvom polroku 2019.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Danej problematike naše oddelenie sa v roku 2018 venovalo okrajovo, podľa potrieb komunitných asistentov. Boli zrealizované 2 zdravotno-výchovné prednášky (40 edukovaných).

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Pracovníci OPZ a VkZ v roku 2018 zrealizovali v rámci riešenia tejto úlohy zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie informovanosti o škodlivých účinkoch alkoholu počas tehotenstva pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme formou prednášok a besied s rozdáním edukačných letákov aj s praktickou ukážkou pomocou okuliarov navodzujúcich opitost' (8 študentov). Celkovo bolo oslovených 33 škôl, edukovaných bolo spolu 178 účastníkov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

V rámci plnenia úloh sa v prvom polroku v priestoroch RÚVZ BB a v denných centrách pre seniorov uskutočnili skupinové cvičenia (133x) spojené so sledovaním tlaku krvi. Pracovníci odd. podpory zdravia a výchovy k zdraviu pripravili počas „*Týždňa mozgu*“ vedomostné testy pre seniorov v kluboch dôchodcov (5) zamerané na tréning kognitívnych funkcií. V mesiaci apríl 2018 sa uskutočnila edukačná aktivita v Diecéznom centre pre seniorov v rámci, ktorej si mohli zúčastnený zmerať tlak krvi a spirometriu (9). Raz v mesiaci sa realizoval monitoring krvného tlaku u členov denných centier. V druhom polroku 2018 sa v dňoch 18. – 19.10.2018 pri príležitosti Mesiaca úcty k starším zrealizoval v priestoroch OPZ a VkZ RÚVZ BB – „*Deň otvorených dverí pre seniorov*“ s účasťou 18 seniorov. V rádiu Lumen sa živého vysielania zúčastnili MUDr. Rakická a MUDr. Kľocová Adamčáková, PhD. dňa 19.10. 2018 s príspevkami na tému „*Pohybová aktivita ako prevencia vzniku osteoporózy*“

a pádov seniorov“, „Prevencia rakoviny hrubého čreva“. Ďalej sa spracoval návrh pilotného projektu „FIT Senior“ s odborom sociálnych služieb mesta Banská Bystrica, ktorého realizácia bude prebiehať od januára do júna 2019. V mesiaci október sa pracovníčka OPZ a VkZ zúčastnila dňa 04.10.2018 „Olympiády seniorov mesta Banská Bystrica“, na ktorej merala tlak, pulz a zisťoval sa rizikový faktor vzniku mozgovej príhody - atriálna fibrilácia. Meraní sa zúčastnilo 35 seniorov, ktorým boli poskytnuté edukačné letáky o zdravom životnom štýle. Pri príležitosti mesiaca „September – mesiac Alzheimerovej choroby“ sa oslovilo 22 základných škôl a 23 stredných škôl s ponukou besedy na uvedenú tému. Zo všetkých 45 oslovených škôl záujem prejavila len jedna základná a jedna stredná škola. Spolu sa besied (2) zúčastnilo 40 študentov.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

V uplynulom roku 2018 sa oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu tejto problematike venovalo len okrajovo pri prednáškach pre žiakov a študentov a to zdôrazňovaním nutnosti prevencie zubného kazu a infektov, ktoré pri nedostatočnej orálnej hygiene môžu prispievať k rozvinutiu závažných poškodení zdravia celého organizmu.

9.7 CINDI PROGRAM SR

V roku 2018 bolo vyšetrených spolu 820 klientov v základnej Poradni zdravia, z toho do databázy TZS bolo zaradených klientov 454 klientov (z toho prvovýšetrených klientov bolo 268 zaradených do TZS (121 žien a 42 mužov) a opakovane vyšetrených klientov bolo 186 (145 žien, 41 mužov). Za celý rok 2018 bolo zrealizovaných 22 výjazdov, počas ktorých bolo vyšetrených 384 klientov. O služby Poradne zdravia mali záujem predovšetkým stredoškooláci s maturitou (33,6%) a vysokoškolsky vzdelaní ľudia (51,2 %). Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľajú aj špecializované poradne - pracovníčky OPZ a VkZ vedú Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity a Poradňu pre odvykanie od fajčenia. Vedúca OPZ a VkZ sa vo októbri zúčastnila medzinárodnej pracovnej porady pre projekt CINDI („Meeting of CINDI members and International Conference on the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases“, Varšava, 04.10.2018 – 06.10.2018).

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Pri príležitosti „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog“ bola zaslaná pre ÚVZ SR správa s odpočtom zdravotno-výchovných aktivít, ktoré boli realizované k spomínanej problematike. V mesiacoch november a december 2018 sa zrealizovali v rámci plnenia tejto úlohy zdravotno-edukačné aktivity prostredníctvom prednášky s názvom „Drogy a závislosť“ (202 edukovaných študentov základných a stredných škôl) s premietaním DVD „Naozaj sen?“, časť „závislosti“ pre 45 študentov a DVD dokumentárny film „Kým stúpa dym“ pre 40 žiakov. Uskutočnili sa aj prednášky (2) s názvom „Fajčenie = závislosť“ (40 študentov základnej a strednej školy). Súčasťou preventívneho podujatia bola aj beseda, meranie CO (6 meraní) vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér. V roku 2018 nadstavbovú poradňu navštevovali 5 klienti, odborné poradenstvo pri odvykaní od fajčenia bolo poskytnuté aj prostredníctvom e-mailu (4x) a cez telefón (1x). K problematike fajčenia bolo celkom odprednášaných celkom 6 prednášok pre študentov ZŠ a SŠ. Prednášky boli spájané aj

s meraním CO vo vydychovanom vzduchu, spirometriou a s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym“ (viď ďalej v texte). Od 30.7.2018 do 10.8.2018 pracovníčka nadstavbovej poradne pre odvykanie od fajčenia zabezpečovala telefonickú linku s celkovým počtom 60 telefonátov s poradenstvom. Pre fajčiarov bola vypracovaná webová stránka o činnosti nadstavbovej Poradni pre odvykanie od fajčenia na intranete RÚVZ BB. Pracovníčka Poradne pre odvykanie od fajčenia v máji na VIII. vedecko-odbornej konferencii Surveillance chronických chorôb prezentovala prednášku na tému „Činnosť Poradne pre odvykanie od fajčenia v praxi“. Pre pracovníčku Poradne pre odvykanie od fajčenia z RÚVZ v Žiari nad Hronom bolo poskytnuté školenie k problematike poradenstva odvykania od fajčenia. Súčasťou všetkých zdravotno-preventívnych aktivít bolo aj poskytovanie edukačných materiálov zameraných na prevenciu fajčenia a zneužívania iných drog. Vo februári v rámci podujatia „Kam ďalej do školy“, ktoré pripravilo Gymnázium A. Sládkoviča bolo okrem zameraného tlaku krvi aj meranie oxidu uhoľnatého CO (14) vo vydychovanom vzduchu zúčastnených žiakov 9. ročníkov. V apríli sa na ZŠ Rapoša v Brezne uskutočnila edukačná aktivita pre žiakov 8.roč. a 9.roč. (75) obsahom ktorej bola prednáška na tému „Fajčenie = závislosť“ (3x). Súčasťou bolo aj meranie CO (4) a spirometrie (10). V mesiaci jún sa problematike prevencii fajčenia venovalo v rámci prednášky a besedy na SOŠS v Kremničke, ktorej sa zúčastnili študenti (59) 1. roč. Súčasťou tohto zdravotno-výchovného podujatia bolo aj premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym“ a meranie CO (8). Stupeň svojej nikotínovej závislosti si študenti mohli otestovať prostredníctvom Fagerströmovho dotazníka nikotínovej závislosti (9). V spomínanom mesiaci boli zaevidované do príslušnej databázy a následne vyhodnotené aj „Dotazníky nikotínovej závislosti“ (114) od študentov 1. roč. SZŠ.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Úloha 9.9 sa plnila v rámci projektu NAPPPA, kedy sa v prvom polroku uskutočnilo pracovné stretnutie v Trenčíne a školenie na RÚVZ Sp. Nová Ves a prebehla prípravná fáza projektu NAPPPA. V druhom polroku 2018 sa vyšetrilo 106 študentov, spracovala a zaslala sa databáza údajov k analýzam. Všetci študenti boli edukovaní v oblasti zdravého životného štýlu s dôrazom na význam pohybovej aktivity a boli im rozdane edukačné materiály vydané pre tento projekt.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRONÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Úloha sa plnila len na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Táto úloha sa zatiaľ nerealizuje.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Ku koncu roka 2018 bolo v okrese Bardejov evidovaných 11 prevádzok solárií so 14 opaľovacími prístrojmi. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo v prevádzkach solárií vykonaných 10 kontrol z toho 3 kontroly boli vykonané v rámci mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru, počas ktorého bolo vykonané aj meranie ÚV žiarenia prístrojov. Nedodržiavanie hygienických požiadaviek bolo zistené v troch zariadeniach. V súvislosti so zistenými nedostatkami bolo v jednom zariadení uložené opatrenie na mieste - zákaz používania opaľovacieho prístroja (na základe predložených výsledkov merania ÚV žiarenia po výmene trubíc bola celková účinná ožiarenosť nevyhovujúca), v druhom zariadení bolo začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty (poučenie pre zákazníkov o poskytovanej službe nebolo umiestnené na viditeľnom mieste). Jedno zariadenie bolo prevádzkované bez kladného rozhodnutia príslušného orgánu verejného zdravotníctva k uvedeniu priestorov do prevádzky a schválenia prevádzkového poriadku, za čo bola prevádzkovateľovi uložená pokuta.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNEHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

CIEĽ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaraďovanie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

V okrese Bardejov evidujeme 19 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2018 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 177 zamestnancov z toho 19 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík. V roku 2018 boli vydané 3 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) SBAJ INMART, a. s., Duklianska 21, 085 01 Bardejov – strojárská výroba, Duklianska 21, Bardejov (od 01. 07. 2018 bola zmena obchodného mena spoločnosti na CHARVÁT STROJÁRNE a. s.),
- 2) LESY SR, š. p., Odštepny závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva, Priemyselná ul., Bardejov,
- 3) KUDAK s. r. o., Fričkovce 36, 086 42 Hertník – výrobná hala na stolársku a tesársku výrobu, objekt poľnohospodárskeho družstva v Osikove na parc. č. KN 412/526, z ktorých 2 rozhodnutia boli vydané pre nový právny subjekt a 1 rozhodnutie pre LESY SR, š. p., bolo vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

Na vyradenie pracovných činností z kategórie rizikových prác v roku 2018 nebolo vydané žiadne rozhodnutie.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí hluk, chemické látky a zmesi, biologický faktor a vibrácie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 5 previerok. Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu

pracovnou zdravotnou službou. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2018 uložené sankcie.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora
(1. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	7	0	0	0	7	0
C	Priemyselná výroba	146	4	144	4	2	0
F	Stavebníctvo	4	0	4	0	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	18	15	18	15	0	0
R	Umenie, zábava a rekreácia	2	0	2	0	0	0
	Spolu	177	19	168	19	9	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora
(2. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
02	Lesníctvo a ťažba dreva	7	0	0	0	7	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	21	0	21	0	0	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	51	4	51	4	0	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	37	0	37	0	0	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	37	0	35	0	2	0
43	Špecializované stavebné práce	4	0	4	0	0	0
86	Zdravotníctvo	18	15	18	15	0	0
93	Športové, zábavné a rekreačné činnosti	2	0	2	0	0	0
	Spolu	177	19	168	19	9	0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 11 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí, vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie veľmi toxických a toxických látok a zmesí, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby. Boli získavané údaje o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí. Ďalej bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Previerkami neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

K 30. 12. 2018 na RÚVZ so sídlom v Bardejove bolo doručených 87 oznámení o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov.

V roku 2018 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo použitých 8 kontrolných listov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2018 bolo spotrebovaných 5 262 ampuliek, čo je o 403 ampuliek viac ako v roku 2017.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V roku 2018 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 17 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t. j.

nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielňach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotrievkový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2018 vydaných 9 rozhodnutí, z toho v jednom rozhodnutí bol súčasne schválený aj prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi, pre subjekty:

- 1) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Gorlická č. 15 v Bardejove,
- 2) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Komenského č. 22 v Bardejove,
- 3) ASTANA, s. r. o., Uherova 2909/29, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Šiancova č. 191/4 v Bardejove,
- 4) okno-prim, s. r. o., Letná 37, 052 01 Spišská Nová Ves – stabilizácia azbestovej strešnej krytiny z budovy v obci Fričkovce č. 151,
- 5) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v Andrejovej č. 42,
- 6) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Pod papierňou č. 38, 39, 40 v Bardejove,
- 7) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – stabilizácia, zabalenie a odvoz už zdemontovaného nebezpečného odpadu z objektu rodinného domu v obci Kobyly č. 113,
- 8) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Šiba č. 37,
- 9) Vokup kl i m s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Pod papierňou A3 v Bardejove.

Uvedené firmy predložili 11 oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest bola následne vykonaná kontrola – miestne zisťovanie, ktorá bola ukončená záznamom (5).

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V spolupráci so zamestnávateľmi a PZS sa realizujú aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, usmerňovanie zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov. Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU – OSHA) začala v roku 2018 dvojročnú celoeurópsku kampaň „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ na podporu prevencie pred rizikami vyplývajúcimi z nebezpečných látok a mieru vystavenia týmto látkam na pracoviskách prostredníctvom zvyšovania povedomia o rizikách a účinných spôsoboch, ako im predchádzať.

Kampaň zdravé pracoviská 2018 – 2019 má tieto hlavné ciele:

- zvyšovať informovanosť o rizikách v dôsledku nebezpečných látok na pracovisku,
- podporovať kultúru prevencie s cieľom odstrániť riziká alebo ich účinne riadiť,
- dosiahnuť lepšie porozumenie rizikám spojeným s karcinogénmi,
- zamerať sa na pracovníkov s osobitnými potrebami a zraniteľných pracovníkov,
- poskytovať informácie o vývoji politik a príslušných právnych predpisoch.

Od 22. októbra 2018 sa začal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v rámci ktorého sme dňa 24. 10. 2018 pripravili Deň otvorených dverí „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“, o uskutočnení ktorého bola uverejnená informácia v regionálnej tlači a na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove. V rámci toho dňa pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytovali poradenstvo pre zamestnávateľov, ale aj zamestnancov v otázkach – právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými látkami; preventívne posúdenie zdravotných rizík z chemických faktorov; obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých nebezpečných chemických látok a ich negatívne pôsobenie na zdravie zamestnancov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

V roku 2018 sa vykonával monitoring spotreby **3 vybraných prídavných látok**: E 200 - E 203 kyselina sorbová – sorbany, E 201 – E 213 kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykosidy steviolu na základe dotazníkovej metódy. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok sa vykonával získavaním údajov od 20 respondentov dotazníkovou metódou (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36 r. – 54 r.). Výsledky monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm boli spracované a zaslané ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

3.3. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2018 sa vykonával monitoring príjmu kuchynskej soli v dvoch etapách. V 1. etape sa vykonal odber 6 vzoriek hotových pokrmov zo zariadení spoločného stravovania a 2 vzoriek chleba od výrobcov SR na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. V 2. etape sa zabezpečoval monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka spolu u 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 34 r. a 35 r. – 62 r.), v každej kategórii klientov a vykonalo sa porovnanie príjmu s OVD. Výsledky monitoringu príjmu soli boli v tabuľkovej forme zaslané krajskej odborníčke pre hygienu výživy na ďalšie spracovanie.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. Gestorom projektu je ÚVZ SR.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť ako nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení. Úlohy uvedeného projektu zamestnanci RÚVZ v Bardejove plnia pri výkone štátneho zdravotného dozoru vrátane poradenskej činnosti a realizáciou zdravotno-výchovných aktivít pre deti a mládež so zameraním na prevenciu obezity v rámci nasledovných priorít:

a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci poradenskej činnosti RÚVZ Bardejov je organizovaný “Klub matiek“ pre tehotné ženy. Pri stretnutiach boli vykonávané edukačné aktivity zamerané hlavne na podporu zdravej výživy, dojčenia a pohybovej aktivity v období tehotenstva a dojčenia. S uvedeným zameraním sa v hodnotenom období uskutočnilo 16 stretnutí, v rámci ktorých bolo vykonaných 10 prednášok o zdravej výžive a prevencii obezity. Činnosť v klube sa zameriava tiež na realizáciu primeranej pravidelnej pohybovej aktivity, ktorá sa ako príprava na pôrod vykonáva pri každom stretnutí. V rámci klubu bolo 10 novo evidovaných tehotných žien, ktoré navštevovali klub opakovane, spolu bolo zdravotno-výchovnou činnosťou so zameraním najmä na výživu a pohybovú aktivitu edukovaných 22 tehotných žien, resp. dojčiacich matiek.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Plnenie uvedenej úlohy sa vykonáva hlavne pri výkone štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach vrátane telovýchovných zariadení, v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež a v bufetoch v školách, kde sa okrem kontrol dodržiavania hygienických požiadaviek vyplývajúcich z platných právnych predpisov, vykonáva aj poradenská činnosť v rámci plnenia programov a projektov na ochranu a podporu zdravia detí a mládeže so zameraním na zdravú výživu, pohybovú aktivitu a pod.

- V okrese Bardejov je zriadených 95 zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, v ktorých bolo v roku 2018 vykonaných 92 kontrol, v objektoch zariadení pre deti a mládež sa nachádza 17 bufetov a 11 nápojových, resp. kusových automatov, v ktorých bolo vykonaných spolu 37 kontrol, z toho 26 cielených na základe pokynu ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa okrem iného sleduje aj zostavovanie jedálnych lístkov, sortiment predaja, pitný režim a podobne s cieľom zabezpečenia pestrosti stravy s čo najvyšším zastúpením zdravých druhov potravín a čo najnižším zastúpením potravín, pokrmov a nápojov s vysokou energetickou hodnotou, ktoré prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity. V rámci výkonu ŠZD a pri pracovných stretnutiach a konzultáciách so

zamestnancami a prevádzkovateľmi stravovacích zariadení sa zároveň upozorňuje na sledovanie obsahu soli pri nákupe potravín a v rámci prípravy hotových pokrmov za účelom znižovania jej množstva v zmysle odporúčaných výživových dávok. Prevádzkovatelia bufetov, automatov, škôl a školských zariadení sú usmerňovaní hlavne v oblasti sortimentu s odporúčaním zabezpečiť v školskom prostredí predaj najmä výživovo hodnotných potravín a zdravých nápojov.

- V rámci výkonu ŠZD sa taktiež monitoruje plnenie programov na ozdravenie výživy detí a mládeže: „Školské mlieko“ a „Školské ovocie a zelenina“, ktoré sa v okrese Bardejov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom predajných automatov. Počet materských a základných škôl v okrese Bardejov, ktoré využívajú program EÚ na podporu konzumácie ovocia, zeleniny a mlieka sa oproti predchádzajúcim rokom zvýšil.

- Na základe úlohy ÚVZ SR so sídlom v Bratislave v spolupráci s komorou zubných lekárov bol v siedmich materských školách vykonaný monitoring zameraný na podávané nápoje v rámci pitného režimu a počas poskytovania stravovania s cieľom obmedzenia sladených nápojov.

- Zásobovanie zariadení pre detí a mládež pitnou vodou. V každom zariadení pre detí a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim detí a mládeže. Približne 92 % zariadení pre detí a mládež v okrese Bardejov je zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu a cca 8% z individuálnych vodných zdrojov. Ide hlavne o materské a základné školy vrátane školských klubov a telocviční a stravovacie zariadenia pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú zriadené verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na kontrolu zabezpečenia odbornej starostlivosti o vodné zdroje, pravidelnej kontroly obsahu voľného chlóru a overovanie kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti.

V rámci plnenia uvedených úloh sa realizuje aj edukačná činnosť v predškolských a školských zariadeniach, kde sa vykonávajú rôzne zdravotno-výchovné aktivity pre deti a mládež. V priebehu roka 2018 bolo v uvedených zariadeniach vykonaných 17 besied a 30 prednášok pre deti so zameraním na správnu výživu, prevenciu obezity a pitný režim, z toho bolo 8 prednášok vykonaných v rámci spolupráce s referátom výchovy k zdraviu pri plnení projektu „Viem, čo zjem“ pre žiakov 1. stupňa základných škôl.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

V priebehu roka 2018 bola zabezpečená aktívna účasť na dvoch poradách vedúcich školských jedální organizovaných mestom Bardejov, na ktorých účastníkom boli prezentované formou prednášok a besied najnovšie poznatky v oblasti zdravej výživy vrátane opatrení na zníženie obsahu soli v pripravovaných pokrmoch v ŠJ s cieľom prevencie obezity a ďalších ochorení súvisiacich s výživou detí a mládeže. V súvislosti s plnením uvedenej úlohy sa najmä v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a pri rôznych pracovných stretnutiach so zriaďovateľmi, prevádzkovateľmi a zamestnancami zariadení pre deti a mládež vykonávala poradenská činnosť s dôrazom na dodržiavanie zásad racionálnej výživy za účelom zdravotno-výchovného pôsobenia na deti a mládež, ale tiež aj na rodičov a pedagogických pracovníkov s cieľom zvýšiť celkové uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy na zdravie ľudí. V školských jedálňach boli prevádzkovateľmi organizované rôzne akcie pre stravníkov, hlavne z príležitosti svetových dní „Svetový deň mlieka“ „Svetový deň výživy“ a pod. a tiež aj vlastných tematických akcií, „Varíme zdravo a chutne“, „Týždeň

českej kuchyne“ a pod. s cieľom podporiť záujem detí a mládeže a ich rodičov o zdravé stravovanie. Niektorých z uvedených akcií sa zúčastňovali aj zamestnanci RÚVZ s cieľom podporiť uvedené aktivity a tiež za účelom edukačnej a poradenskej činnosti.

d) Podpora pohybových aktivít

V hodnotenom roku sa v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre detí a mládež sledujú aj podmienky na pohybovú aktivitu v telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách vrátane vonkajších telovýchovných plôch a pieskovísk z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy a prevádzkových poriadkov. Podporuje sa realizácia malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.

Cieľom poradenskej činnosti a edukačných aktivít v školách je podpora aktívnej fyzickej aktivity detí a mládeže v záujme zlepšenia ich telesnej kondície a zdravia. Okrem vyššie uvedenej činnosti boli edukačné a poradenské aktivity vykonávané referátom výchovy k zdraviu v súčinnosti s referátom hygieny detí a mládeže. U zamestnancov jednej školy bolo vykonané biochemické vyšetrenie, somatometrické merania a pod. spojené s vyplnením dotazníkov o životospráve a pohybovej aktivite, na základe čoho bolo vykonané ciele poradenstvo zúčastneným osobám. Podobné aktivity boli vykonané v súvislosti s ďalšími akciami, napr. v rámci svetových dní, tak napr. v ZŠ Raslavice bol jeden deň venovaný edukačným aktivitám, v rámci ktorých bolo pre žiakov a prítomných pedagógov vykonaných V ZŠ Raslavice bol organizovaný deň zdravia, v rámci ktorého boli priebežne vykonávané edukačné aktivity pre všetkých žiakov 2. stupňa, ktorým bolo prednesených 5 prednášok o správnej výžive a 5 o pohybovej aktivite.

V rámci plnenia Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity (NAPPPA) bola v priebehu roka 2018 realizovaná prierezová štúdia spojená s dotazníkovým prieskumom u 93 žiakov troch stredných odborných škôl a dvoch gymnázií, u ktorých sa sledovali biochemické ukazovatele, somatometrické merania, sledovanie fyzickej záťaže atď.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestorom projektu je Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a Úrad verejného zdravotníctva SR.

Na základe požiadavky gestora bol v stanovenom termíne od 12. 3. 2018 do 23. 3. 2018 podľa metodického pokynu dotazníkovou formou realizovaný „Školský prieskum o tabaku, alkohole a drogách“ u žiakov (TAD 2) a učiteľov (TAD 3) v dvoch vybraných stredných odborných školách v meste Bardejov nasledovne:

1. Stredná odborná škola polytechnická ako organizačná zložka Spojenej školy J. Henischa, Slovenská 5, 085 01 Bardejov, v ktorej sa prieskumu zúčastnilo spolu 92 chlapcov - žiakov štyroch tried 1. – 4. ročníka a 19 učiteľov.
2. Hotelová akadémia J. Andraščíka, Pod Vinbargom 3, 085 01 Bardejov, v ktorej sa prieskumu zúčastnilo 43 chlapcov a 59 dievčat, spolu 102 žiakov štyroch tried 1.- 4. ročníka a 25 učiteľov.

Spolu sa prieskumu za okres Bardejov zúčastnilo 194 žiakov a 44 učiteľov z dvoch vyššie uvedených SOŠ. Dotazníky v uzatvorených obálkach spolu s hláseniami za jednotlivé triedy boli zaslané gestorovi projektu.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 210 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Úloha bola plnená v zmysle metodického usmernenia gestora projektu ÚVZ SR so sídlom v Bratislave. Pre plnenie úlohy bola za okres Bardejov vybratá Základná škola, Nám. arm. gen. L. Svobodu 16, 085 01 Bardejov. Vzorka hotového pokrmu bola odobratá v zariadení školského stravovania – školskej jedálni pri uvedenej škole v mesiaci máj 2018. Pre účely vyšetrenia bol odobraný jeden kompletný pokrm – obed žiaka 1. stupňa. Odobratý pokrm bol zaslaný na laboratórne vyšetrenie jedlej soli do laboratória RÚVZ v Prešove. Po obdržaní výsledkov z laboratória bolo na základe množstva laboratórne stanoveného obsahu soli v pokrme vypočítané percento jej prekročenia oproti OVD. Pri výpočte bola zobraená do úvahy IX. revízia OVD, v zmysle ktorej je odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov do 2 gramov, čo v obede predstavuje 0,7 g soli, t. j. 35% celodenného príjmu potravy. Laboratórnym rozborom bol zistený obsah soli v odobranom obede 2,196 g soli/882 g pokrmu, čo predstavuje prekročenie o 213,71 % oproti odporúčanej dávke 0,7 g soli (tab.). Informácia o zistenom množstve soli v odobranom pokrme za okres Bardejov bola zaslaná v stanovenom termíne gestorovi projektu. Problematika obsahu soli v pokrmoch je priebežne riešená na poradách vedúcich ŠJ pri MŠ a ZŠ v meste Bardejov organizovanej MsÚ – OŠaTK v Bardejove, pri výkone ŠZD v zariadeniach pre deti a mládež a v rámci edukačných aktivít so zameraním na správnu výživu detí a mládeže.

PROJEKT COSI (CHILDHOOD OBESITY SURVEILLANCE INITIATIVE)

Cieľom projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, je monitorovať správny vývoj detí mladšieho školského veku.

Projekt je realizovaný MZ SR metodikou Svetovej zdravotníckej organizácie a bol schválený etickou komisiou. Prebieha v 21 krajinách Európskej únie. Bol pripravený pracovníkmi 1. detskej kliniky a 2. detskej kliniky LF UK a DFNSP v Bratislave v spolupráci s ÚVZ SR a Regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva na Slovensku na základe plnenia uznesenia vlády SR č. 488/2015 k uvedenému národnému akčnému plánu.

Za týmto účelom je potrebné zabezpečiť meranie telesnej hmotnosti a výšky, obvodu pásu a bokov, ktoré vykonáva školený personál. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Údaje budú anonymne štatisticky spracované, pričom dáta sa spracúvajú, poskytujú a zverejňujú v súlade so zákonom.

Na základe metodického pokynu gestorov sa zamestnancami RÚVZ Bardejov začal projekt realizovať v poslednom štvrtroku 2018 vo vybraných troch školách okresu, z toho bola 1 mestská a dve vidiecke školy. Na základe výberu detí podľa požadovaných vekových kritérií a následného informovaného súhlasu rodičov boli vykonané požadované merania detí v dvoch vekových kategóriách od 7,00 – 7,99 rokov a od 8,00 do 8,99 rokov. Získané údaje boli zaznamenávané do dotazníkov pre meranie detí. Počet detí, ktoré sa zúčastnili projektu v jednotlivých školách:

1. Základná škola, Wolkerova 10, Bardejov: 80 detí.
2. Základná škola, Hertník – 14 detí
3. Základná škola Raslavice – 29 detí.

Spolu sa meraní do konca roku 2018 zúčastnilo 123 detí. V plnení projektu sa bude pokračovať v ďalšom roku.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2018, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č. 355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2018.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 16 praktických lekárov pre deti a dorast a 28 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola naposledy vykonaná v roku 2018 podľa Usmernenia hlavného hygienika SR č. OE/5385//2018 zo dňa 9.7.2018 a bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 98 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiaduce postvákcinálne reakcie po očkovaní. Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili pribežne, osobným kontaktom s lekármi.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 11 - tich prípadoch. V 3 prípadoch ide o odmietnutie povinného základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV, v jednom o odmietnutie 2. dávkou povinného základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV, v ďalšom prípade ide o odmietnutie preočkovania v 6. roku života proti DTaP-IPV, v 3 prípadoch o odmietnutie povinného očkovania proti MMR v 15. mesiaci života a v 3 prípadoch odmietnutie preočkovania v 12. veku života.

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (16) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote.

Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 23.4. do 29.4.2018, boli zamestnancami Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. V regionálnej tlači, v Bardejovských novostiach, bol uverejnený článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na referát epidemiológie pre informovanie verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV) uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na referát epidemiológie pre poskytovanie informácií o očkovaní.
3. Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov (44) bola zaslaná informácia o význame EIW. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov ako informácia pre rodičov očkovaných detí a ostatných pacientov.

4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove boli na úradnej tabuli uverejnené informácie o tejto aktivite pre informovanie verejnosti so základnými informáciami o očkovaní – povinné očkovanie, očkovanie pred cestou do zahraničia a pod..
5. Na webovej stránke nášho RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na referát epidemiológie pre poskytovanie informácií verejnosti o očkovaní.
6. V rámci „Klubu matiek“ sa uskutočnila beseda, na ktorej boli budúce matky informované o očkovaní a o ochoreniach preventabilných očkovaním.
7. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli rozdistribuované letáky s témou očkovania, na strednej škole bol vykonaný workshop na tému očkovanie hrou.
8. V rámci poradenstva v oblasti očkovania boli v tomto týždni poskytované informácie pre laickú verejnosť (21) a zdravotníckych pracovníkov (6) najčastejšie o očkovaní pred cestou do zahraničia a očkovaní zdravotníckych pracovníkov proti VHB a posune očkovania z dôvodu KI.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj vydávaním článkov v mestskej tlači (3 články v týždenníku Bardejovské novosti – Európsky imunizačný týždeň, Chrápka a možnosti jej prevencie, 1.december – Svetový deň boja proti AIDS) a zverejňovaním aktuálnej epidemiologickej situácie na web stránke nášho úradu (12x). Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní a výskyte ochorení preventabilných očkovaním.

Taktiež zdravotnícka a laická verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (mesačná aktuálna epidemiologická situácia v okrese Bardejov, iné dôležité informácie). Pri referáte epidemiológie pracuje poradňa očkovania, ktorá za rok 2018 poskytla informácie 15 klientom poradne, zväčša telefonicky, prípadne mailom.

Analýza prenosných ochorení za rok 2018, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2017, analýza za posledných 6 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydliá so suchým záchodom, vysoká, takmer 100% nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu A (VHA). Cyklický výskyt VHA je každých 4 – 5 rokov v našom okrese, čo potvrdzuje aj 20 ročné sledovanie. V roku 2005 ochorelo 31 osôb, v roku 2008 sme zaznamenali až 104 prípadov

ochorenia. V roku 2009 nastal pokles ochorení na 57 prípadov, čo svedčí o spomínanej cykličnosti výskytu tohto ochorenia. Od roku 2013 (v decembri) sme zaznamenali prvé prípady ochorenia, ktoré pretrvávali až do roku 2014 s celkovým počtom 95 prípadov, čo potvrdzuje už spomínanú cykličnosť tohto ochorenia. V roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov, v roku 2016 iba 3 prípady ochorenia a v roku 2017 a 2018 nebolo zaznamenané žiadne ochorenie.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kampylobakteriôzy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním a to u morbíl, ktorú sme nezaznamenali od roku 1997 a rubeoly od roku 1996. Čo sa týka ochorenia na pertussis v roku 2013 sme zaznamenali 1 prípad, v roku 2014 - 7 prípadov, v roku 2015 a 2016 sa nevyskytol ani jeden prípad, v roku 2017 sme zaznamenali jeden prípad ochorenia a v roku 2018 sa vyskytli 3 prípady ochorenia. Čo sa týka ochorenia na parotitídu v roku 2013 sme nezaznamenali ani jeden prípad, v roku 2014 bolo 47 prípadov, v roku 2015 sa vyskytli 2 prípady a v roku 2016, 2017 a 2018 sa nevyskytol ani jeden prípad ochorenia na parotitídu. Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, v roku 2013 sme zaznamenali 60 prípadov, v roku 2014 – 79 ochorení, v roku 2015 – 73 ochorení, v roku 2016 – 109 ochorení a v roku 2018 evidujeme pokles ochorení, kde bolo zaznamenaných 105 ochorení, čo je pokles vo výskyte salmonelóz oproti roku 2017 (177). Vo výskyte salmonelóz sme zaznamenali niekoľko rodinných epidémií (12), kde ako faktor prenosu v dvoch rodinách uviedli kupované vajcia – obchodná sieť, v ďalšej rodine ochutnávanie surového mäsa a v ostatných rodinách faktor prenosu nebol zistený. Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej *Salmonella enteritidis* (86), *S. typhimurium* (12), *S. infantis* (1), *S. mikawasima* (1), *S. newport* (2), *S. othmarschen* (1) a *S. poona* (2).

Z alimentárnych ochorení vyvolaných kampylobaktériami zaznamenávame mierne výkyvy. V roku 2013 bolo zaznamenaných 129 ochorení, v roku 2014 - 139, v roku 2015 – 112, v roku 2016 – 91, avšak počet ochorení za rok 2018 bol 72, čo znamená mierny pokles oproti roku 2017 (89). Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). Zaznamenala sa jedna rodinná epidémia, kde faktor prenosu nebol zistený. Ochorenia vyvolala 69x *Campylobacter jejuni*, 2x *Campylobacter coli* a v jednom prípade *Campylobacter ureolyticus*.

Podobná situácia bola aj u dyzentérie, kde posledným vyšším výskytom bol rok 2000/68 prípadov, v roku 2013/9 prípadov, v roku 2014/17, 2015/12, v roku 2016/4 a v roku 2018 sme zaznamenali 8 prípadov, čo je podobný počet ako v roku 2017, kde sme zaznamenali 9 prípadov. 7 ochorení sa vyskytlo v rodinách s nízkym hygienickým štandardom, v 1 prípade faktor prenosu nebol nezistený. Vo všetkých prípadoch ochorenia vyvolala *Sh. flexneri*. Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (*E. coli* enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. V roku 2013 bolo hlásených 46 prípadov, v roku 2014 – 38, v roku 2015 – 16, rok 2016 – 7, v roku 2017 – 4 ochorenia a v roku 2018 boli evidované 3 ochorenia vyvolané rôznymi sérotypmi.

Epidemický výskyt vírusovej hepatitídy typu A sa naposledy vyskytol na prelome rokov 2008 a 2009 s počtom ochorení 161. V roku 2010 a 2011 sa nevyskytol ani jeden prípad, v roku 2012 dva prípady, v roku 2013 (48), v roku 2014 – 46 prípadov, v roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov, v roku 2016 – 3 prípady ochorenia a v roku 2017, 2018 sa nevyskytol ani jeden prípad.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatítid zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2013 sme zaznamenali 3 prípady chronického nosičstva VHC, v roku 2014/4, v roku 2015/3, v roku 2016/2, roku 2017/1 prípad nosičstva a v roku 2018 bol zaznamenaný 1 prípad chronického nosičstva VHC.

Od roku 2002 evidujeme nárast prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2013 sme zaevidovali 14 prípadov nových nosičov HBsAg, v roku 2014 pribudlo ďalších 20 nových prípadov, v roku 2015 bolo evidovaných 13 prípadov nosičstiev, v roku 2016 klesol počet nových prípadov nosičstva na 4, v roku 2017 evidujeme 7 nových nosičov a v roku 2018 - 2 prípady nosičstva HBsAg. Takmer vo všetkých prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky alebo ako súčasť vyšetrení v rámci predoperačného vyšetrenia.

Počet ochorení na varičelu kolíše. V roku 2013 bolo hlásených 317 prípadov, v roku 2014 – 206 prípadov, v roku 2015 – 455 prípadov, v roku 2016 – 174 v roku 2017 – 209 a v roku 2018 bolo evidovaných 218 ochorení. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

V roku 2007 sme zaznamenali 3 prípady ochorenia na meningokokovú meningitídu, v roku 2010 sme mali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 15 - ročného chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B. V roku 2011 sme tiež zaznamenali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 2,5 - ročného rómskeho chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B (6 rodinných kontaktov - ZZD). V roku 2012, 2013 sme nezaznamenali ani jedno ochorenie. V roku 2014 sa vyskytlo 1 ochorenie u 30 – ročného muža, vyvolané *Neisseria meningitidis* typ C (5 – rodinných kontaktov). V roku 2015 sme zaznamenali 1 prípad hemofilovej meningitídy u 3 - ročného rómskeho dievčaťa, vyvolanú *Haemophilus influenzae* typu B a 1 prípad streptokokovej meningitídy u 68 - ročného muža, vyvolanú *Streptococcus pneumoniae* sérotyp 3. V roku 2016 sme zaznamenali jeden prípad Guillain – Barrého syndróm u 6- ročného dievčaťa z Bardejova. Dieťa najprv liečené pre folikulárnu angínu, TT do 40 st.C. Po dobratí ATB (Ospen) začali bolesti kolenných kĺbov, padanie z nôh pri chôdzi. Pre tieto ťažkosti bola hospitalizovaná na DO NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov a následne preložená na odd. detskej neurológie, DFN Košice. V neurologickom náleze prítomné znamky fr. paraparézy, areflexia L2/S2 dif. dg. postin. Sy Gullain Barré. Boli odobraté vzorky stolice za účelom vyšetrenia na prítomnosť poliovírusov s negatívnym výsledkom. Dieťa riadne očkované proti poliomyelitíde. V roku 2017 sme nezaznamenali ani jeden prípad. V roku 2018 sme zaznamenali herpetickovírusovú meningitídu u 65 – ročnej ženy hospitalizovanej na infekčnom oddelení v Prešove. Zaznamenali sme 2 prípady listérieovej meningitídy u 63 – ročného muža hospitalizovaného na infekčnom odd. UNLP Košice. Faktor prenosu sa nám nepodarilo zistiť. Druhý prípad ochorenia sa vyskytol u 64 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra. Likvor – pozit. – *Listeria monocytogenes*.

Posledný výskyt kliešťovej encefalitídy sme zaznamenali v roku 2008 u 75 – ročného dôchodcu, ktorý udával prisatie kliešťa. Odvtedy sme nezaznamenali žiadny prípad, až v 1. polroku 2014 u 50 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra, prisatie kliešťa neudával. V roku 2015 a 2016 sme nezaznamenali žiadny prípad. V roku 2017 sa vyskytol 1 prípad kliešťovej encefalitídy u 15 - ročného študenta, ktorý udával prisatie kliešťa. V roku 2018 to boli 2 prípady kliešťovej encefalitídy, u 48 – ročného muža, ktorý udával prisatie kliešťa na hlavu a u 68 – ročného muža, ktorý tiež udával prisatie kliešťa, ale v uchu.

Čo sa týka Lymeskej boreliózy, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku, v roku 2013 bolo hlásených 44 ochorení, v roku 2014/36 ochorení, v roku 2015/25 ochorení, v roku 2016/16 ochorení, v roku 2017/11 ochorení a v roku 2018 sme zaznamenali 7 prípadov ochorenia. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešťa.

V roku 2018 nemáme evidovaný nový prípad nosičstva HIV a ani ochorenie na AIDS.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a ročne v písomnej forme.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom EPIS-u je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za rok 2018 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 964 otvorených prípadov a zadali sme 3 hlásenia do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 284 ohnisk nákaz (salmonelóz, dyzentérií, kampylobakteriéz, VHA, VHC, nosičov HBsAg, Lymeských boreliéz, Clostridií difficile, nosičov inej infekčnej choroby, poranenie neznámym zvierat'om).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 39 prípadoch ako LD a ZZD.

Prístup do EPIS-u je umožnený 3 zamestnankyniam referátu epidemiológie, ktoré vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každá zamestnankyňa referátu, a ktoré sa mení každý polrok.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2018:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov je tento rok vyšší ako uplynulé roky. Za rok 2015 bolo hlásených 117 NN, za rok 2016 bolo hlásených 120 NN, za rok 2017 - 158 NN. V roku 2018 bolo nahlásených 196 NN. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (118). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, črevný systém a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bola Klebsiella pneumoniae ESBL, Clostridium difficile, St. aureus MRSA, Enterobacter cloacae, Proteus mirabilis ESBL.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:
viď tbl.

	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018
Chirurgické	1	3	31	7
Detské	3	6	2	7
Interné	1	3	8	19
Neurologické	0	0	1	0

Novorodenecké	0	1	0	0
OAIM	17	22	24	29
Geriatra	1	3	5	13
FRO	8	2	2	0
Gynekologické	1	0	0	2
LDCH	85	79	85	118
Psychiatrické	0	1	0	0
ZSS	0	0	0	1
Spolu	117	120	158	196

Za rok 2018 bolo vykonaných 115 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky: 28 vzoriek sterilného materiálu, 109 sterov z prostredia a skontrolovaná bola účinnosť 12 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (36 bioindikátorov).

Dňa 5.5.2018 sa uskutočnil 13. ročník kampane „*Umývaj si ruky – zachrániš život*“, ktorý je súčasťou programu WHO. Hlavným cieľom kampane je poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

V rámci tejto kampane zamestnanci referátu epidemiológie, RÚVZ so sídlom v Bardejove realizovali aktivity zamerané na hygienu a dezinfekciu rúk formou plagátov a letákov pre zdravotníckych pracovníkov (5 momentov hygieny rúk, Ako predchádzať vzniku sepsy), uverejňované informácie boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV) a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Vyhodnotenie aktivít bolo zaslané dotazníkom na RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktorý kampaň vyhodnocuje.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (12x), na teletexte Bardejovskej televízie, na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd. Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na

zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne refrátom HŽP.

V roku 2018 bol odber odpadovej vody vykonaný 5 x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Referát ochrany zdravia spolu s referátom epidemiológie vykonáva v priebehu roka prednášky žiakom základných a stredných škôl. Za rok 2018 boli zorganizované 3 prednášky a 3 x bol realizovaný workshop „Hrou proti AIDS“, u ktorého sme využívali vlastné panely.

Realizovalo sa to:

- V SŠ –3x prednáška a 3x workshop „Hrou proti AIDS“ – počet žiakov 132

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné poradenstvo (8 telefonických konzultácií).

V našom okrese nemáme evidovaný nový prípad nosičstva HIV ani ochorenie na AIDS. Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR.

Taktiež zamestnanci referátu epidemiológie a výchovy k zdraviu sú k dispozícii poskytovať poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií. Telefónne čísla na konzultáciu a výzva na poskytnutie poradenstva bola uverejnená už v spomínanom príspevku uverejnenom v tlači a na našej web stránke. Všetky informačné letáky o HIV/AIDS sú pripravované RÚVZ so sídlom v Bardejove.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Od 1.1.2012 pracuje pri referáte epidemiológie poradňa očkovania, kde sú poskytované informácie o očkovaní. Tieto informácie sa v poradni očkovania poskytujú priamo pri osobnej návšteve, telefonicky, prípadne písomne. V rámci poradenstva boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov. Za rok 2018 sme poskytli v poradni informácie 16 klientom.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 11 - tich prípadoch. V 3 prípadoch ide o odmietnutie povinného základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV, v druhom prípade odmietnutie 2. dávkou povinného základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV, v jednom prípade ide o preočkovanie v 6. roku života proti DTaP-IPV, v 3 prípadoch odmietnutie povinného očkovania proti MMR v 15. mesiaci života a v 3 prípadoch preočkovanie v 12. veku života.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šírenia prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí.

Postoj rodičov k očkovaniu svojich detí ovplyvňujú hlavne správy v médiách a na internete. Rodičia, ktorí odmietajú dať dieťa zaočkovať to zdôvodňujú tým, že očkovacia

látka obsahuje nebezpečné látky, vakcíny nie sú prírodné, očkovanie nie je potrebné, keďže ochorenia sa nevyskytujú a hlavne že v ostatných krajinách nie je očkovanie povinné.

Referát epidemiológie spolu s referátom výchovy k zdraviu vykonali vzdelávanie študentov stredných škôl pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Úloha bola realizovaná na jednej strednej škole v cieľovej skupine vyšších ročníkov (3. a 4. ročník). Vykonala sa interaktívnou formou, v rámci ktorej študenti pracovali v štyroch skupinách. Vedomosti boli overované formou dotazníka pred a po intervencii. Výsledný efekt bol veľmi dobrý.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Hlavným cieľom je dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Zvyšovaním informovanosti obyvateľov s cieľom ochrany, zachovania alebo vrátenia zdravia ovplyvňujeme determinanty zdravia prostredníctvom besied, prednášok, individuálnym poradenstvom zdravého životného štýlu a ďalšími zdravotno-výchovnými aktivitami. Preventívne opatrenia sú zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

V rámci **Svetového dňa rakoviny** sme pripravili informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ Bardejov a uverejnili sme článok na web stránke.

Zapojili sme sa do akcie na **Svetový deň obličiek** v spolupráci s dialyzačným oddelením Pemax – Nefro s.r.o, kde sme merali záujemcom hmotnosť, množstvo svalov a podkožného tuku a vypočítali sme im BMI. Spolu sa vyšetrilo 103 ľudí, z toho 65 žien a 38 mužov. U 35 osôb sa zistila nadváha a u 28 osôb obezita.

Cieľom kampane **Týždeň mozgu** je upriamiť pozornosť verejnosti na ľudský mozog a jeho činnosť, hovoriť o mozgových ochoreniach a spôsoboch ich liečby, ale najmä ich prevencie. Prioritou spomínanej aktivity je hovoriť i o možnostiach, ako si zachovať dobré fungovanie mozgu do vysokého veku. Tento rok boli aktivity zamerané hlavne na žiakov základných a stredných škôl. Aktivity sme vykonali na Obchodnej akadémii 2 x , Cirkevnej ZŠ spolu 3 x , na RUVZ 1x pre seniorov. Počas Týždňa mozgu v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou sme v prednáškach pripomenuli aj dôležitosť pestrosti v strave, ktoré potraviny sú najlepšie pre náš mozog. Zábavnou formou plnili rôzne úlohy ako: poprehadzované písmenka, bludisko a pod. Týždeň mozgu sme spropagovali na informačnej tabuli RÚVZ Bardejov a na web stránke. Zároveň sme zaslali správu o vykonaných aktivitách.

Počas **Svetového dňa ústneho zdravia** sme v Klube matiek tehotným ženám pripomenuli dôležitosť starostlivosti o ústnu hygienu v tehotenstve a u dieťaťa, na modeli zuba sme im prakticky ukázali správny postup v starostlivosti o zúbky. Vykonali sme besedu deti MŠ Šiba a pre študentov SPŠ.

V rámci **Svetového dňa zdravia** sme pripravili informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ Bardejov. Uskutočnili sme výjazd poradne zdravia v OC TESCO, kde sme vyšetrili 30 záujemcov. V spolupráci s VŠZP sme vyšetrovali zamestnancov vo firme KAMAX, kde bolo vytvorených viacero stanovišť na poradenstvo a vyšetrovanie v rámci svetového dňa zdravia. My sme zabezpečili jedno stanovište na vyšetrenie cholesterolu, glukózy a meranie krvného tlaku. Vyšetřili sme 50 záujemcov.

V rámci **Svetového dňa bez tabaku** sme vykonali 2 besedy pre žiakov Cirkevnej ZŠ, 2 besedy na ZŠ Pod Vinbargom a 1 besedu pre študentov SSOŠ na Hviezdoslavovej ul. v Bardejove. Zároveň sme uverejnili článok na web stránke a pripravili sme informačnú tabuľu.

Svetový deň pohybu sme spropagovali aj v regionálnej tlači Bardejovské novosti a na web stránke.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi** sme na RÚVZ privítali študentov gymnázia, s ktorými sme mali besedu o škodlivosti drog a premietli sme im zdravotno – výchovný film Play true. Vo vestibule sme pripravili informačnú tabuľu.

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby** sme pripravili článok na web RÚVZ, informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ a uskutočnila sme prednášku na Hotelovej akadémii /38 študentov/.

Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme sme propagovali na informačnej tabuľi RÚVZ a vykonali sme prednášku spolu s premietaním DVD o hrozbách pitia alkoholu počas tehotenstva na Hotelovej akadémii pre dievčatá 3. ročníka /38/. O následkoch užívania alkoholu počas tehotenstva sme informovali tehotné ženy v rámci Klubu matiek.

V rámci **Svetového dňa srdca** sme pripravili informačnú tabuľu vo vestibule a so skupinkou seniorov sme uskutočnili turistickú vychádzku do Bardejovských Kúpeľov.

K Svetovému dňu diabetu sme uverejnili článok na web stránke a pripravili sme informačnú tabuľu. V senior centre sme záujemcom vyšetřili hladinu glukózy v krvi a pre študentov Hotelovej akadémie sme uskutočnili besedu na tému „Životný štýl“.

Na Medzinárodný deň „Úcty k starším“ sme v Senior centre vykonali výjazd poradne zdravia, kde sme seniorom vyšetřili krvný tlak, antropometrické parametre, z krvi sme vyšetřili pečeňové testy GGT, GPT a glukózu. Tiež im bolo poskytnuté individuálne poradenstvo ohľadom zdravej výživy a prednáška pre seniorov na tému Zdravý životný štýl. Zároveň sme distribuovali zdravotno-výchovné materiály.

Na **Svetový deň nefajčenia** sme pripravili informačný panel a vykonali sme 2 prednášky pre žiakov ZŠ Komenského.

V rámci **Európskeho týždňa boja proti drogám** sme na ZŠ Komenského mali 2 prednášky o škodlivosti návykových látok a vo vestibule RÚVZ sme pripravili informačný panel na danú tému.

V rámci Svetového dňa AIDS sme v spolupráci s oddelením epidemiológie vykonali 2 prednášky a 2 workshopy na tému AIDS na stredných školách.

Vykonali sme spolu 207 prednášok - besied pre verejnosť, SŠ, ZŠ a MŠ na ďalšie rôzne témy, ktorých sa zúčastnilo 3811 záujemcov: škodlivosť fajčenia /7/, drogy /7/, alkohol /10/, prvá pomoc /7/, stomatohygiena /15/, základné hygienické návyky /51/, AIDS /6/, panelové súťaže - AIDS workshop /6/, chrbtica školáka /5/, mozog /9/, dospievanie /22/, riziká pohlavného života /22/, zdravý životný štýl /3/, v rámci svetových dní 15 prednášok, zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania spolu 1 workshop. Pre obyvateľov rómskych osád /20/, Zdravé starnutie /1/. Pri prednáškach sme použili zdravotno-výchovné videofilmy, ktoré boli premietnuté 30 krát a to v rámci prednášky stomatohygiena, základné hygienické návyky, o dospievaní a škodlivosť fajčenia a užívania anabolík. Poskytli sme zdravotno-výchovné materiály - letáky.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Sledujeme výskyt obezity klientov poradne zdravia formou poradenstva, vhodným životným štýlom sa snažíme u klientov poradne zdravia a poradne výživy upraviť nadváhu resp. obezitu, čím sa naplnia sekundárny cieľ NPPPO, a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. V rámci poradne sme poskytli poradenstvo ženám a mužom s centrálnou obezitou resp. s vyšším BMI a boli odporučené do poradne pohybovej aktivity. S cieľom úpravy hmotnosti a zvýšenia pohybovej aktivity vedieme poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevuje 20 žien vo veku 60+. Cvičenia prebiehajú 2 x týždenne v 2 skupinách, uskutočnili sa 121 x.

Prednášky na témy zdravý životný štýl, zdravá výživa a význam pohybovej aktivity sme vykonali pre nastávajúce mamičky v rámci „Klubu matiek“ a pre študentov SPŠ.

Sme členmi pracovnej skupiny pre pohybovú aktivitu a v rámci pracovnej skupiny sme pripravili prezentáciu k Svetovému dňu pohybu na tému „Význam pohybovej aktivity“.

V rámci projektu Viem, čo zjem, ktorý je zameraný na zvýšenie povedomia o zdravej výžive a na prevenciu detskej obezity sme vykonali na ZŠ B. Krpelca, ZŠ Pod Vinbargom, ZŠ Komenského, ZŠ Pod Papierňou 26 prednášok. Po prednáške žiaci vyplnili dotazník, ktorý sa porovnával so skupinou žiakov bez edukácie. Zúčastnili sme sa aj metodického seminára k projektu Viem, čo zjem, ktorý sa konal na RÚVZ Nové Zámky.

Každoročne sa zapájame spolu s referátom Hygiena detí a mládeže do programu „Deň zdravia na ZŠ Raslavice“, kde sú pripravené rôzne stanovišťa pre žiakov a to k pohybovej aktivite, k zdravej výžive a my zabezpečujeme prednášku o chrbtici a význame pohybovej aktivity u detí, ktorá sa uskutočnila 5x.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľom je zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných chorôb a motivovať obyvateľov k pravidelnej fyzickej aktivite a zároveň aj k úprave hmotnosti. Kampaň prebieha pravidelne raz za 2 roky, tento rok kampaň neprebíhala.

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

V súlade s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015 – 2020 v prioritě zdravie v rámci Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 vykonávame zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád na základe požiadaviek zo základných škôl pre rómske deti.

Pre deti znevýhodnených komunít sme vykonali celkovo 20 prednášok pre 234 detí na témy: Ústna hygiena, Základné hygienické návyky, Dospievajúce, Riziká predčasného pohlavného života. Prednášky prebehli v škole na Poštárke, v Malcove, v Snakove. Koordinátor osvedy zdravia v rómskych komunitách za región Bardejov zorganizoval stretnutie asistentov pre rómske komunity. Pre asistentov osvedy zdravia v rómskych komunitách v spolupráci Zdravé regióny sme mali spolu s oddelením epidemiológie prednášku o očkovaní a kolektívnej imunite. Zúčastnilo sa 15 pracovníkov.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Zámerom národného akčného plánu je zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Ďalším cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. K problematike zneužívaniu alkoholu sme vykonali 5 prednášok na stredných školách a 3 prednášky na základnej škole. Zároveň sme im premietli zdravotno – výchovný film „Až do dna“.

V rámci Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme sme sa tejto téme venovali v Klube matiek, kde sme tehotné ženy upozornili na nebezpečenstvá užívania alkoholu počas tehotenstva a taktiež sme mali besedu pre študentky Hotelovej akadémie, kde sme im v rámci besedy premietli aj zdravotno-výchovný film „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“.

V rámci vzdelávania sme sa zúčastnili na seminári „Prevencia závislostí“ v liečebnom ústave na Prednej Hore.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH „NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA“

Výchovno-vzdelávacie úlohy realizujeme priebežne počas celého roka aktivitami na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov. Cieľom je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí, podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít.

Vykonalí sme prednášky motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia a edukačné aktivity na precvičovanie pamäti v rámci celosvetovej akcie **Týždeň mozgu** v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou.

V prednáške sme pripomenuli aj dôležitosť pestrosti v strave, ktoré potraviny sú najlepšie pre náš mozog. Zábavnou formou sme plnili rôzne úlohy ako: poprehadzované písmenká, bludisko a pod. Pre seniorov bola prednáška spojená s pracovnými listami, ktoré sme spoločne vyplňovali. V senior centre prejavili záujem o besedu motivujúcu seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia a zdravého životného štýlu v seniorskom veku.

Výjazdom poradne zdravia v senior centre sme seniorom vyšetrili krvný tlak, antropometrické parametre, z krvi sme vyšetrili pečeňové testy GGT, GPT a glukózu. Tiež im bolo poskytnuté individuálne poradenstvo ohľadom zdravej výživy.

9.6. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU- STOMATOHYGIENA

Snažíme sa o zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie a tým aj vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti. Hlavnou cieľovou skupinou sú deti predškolského veku.

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí v materských školách prebieha formou hry, využívame vytlačené obrázky rôznych potravín – zdravých a nezdravých jedál, ktoré vplývajú na kazivosť zúbkov detí. Na objasnenie stavby zuba využívame anatomickú pomôcku zub a pri čistení zubov máme veľký model zubov a zubnej kefky. Deti si názorne na modeli skúšajú čistenie zubov. Zdôrazňujeme potrebu správnej techniky denného umývania zúbkov, ale aj pravidelných preventívnych prehliadok u zubného lekára. Formujeme postoje detí aj k správnej výžive. Vykonalí sme 14 prednášok pre 424 žiakov MŠ, ZŠ a bol premietnutý zdravotno-výchovný film s témou „Stomatohygiena“.

Počas **Svetového dňa ústneho zdravia** sme vykonali besedy pre deti MŠ Šiba, pre študentov SPŠ a pre tehotné ženy v Klube matiek. V rámci besedy boli mamičky oboznámené so správnou starostlivosťou o mliečne zúbky, praktickým nácvikom sme si ukázali umývanie zubov a používanie ostatných pomôcok pri starostlivosti o zuby, ďalej o potrebe preventívnych prehliadok a o dôležitosti zdravej stravy.

9.7. CINDY PROGRAM SR

Program má za cieľ znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a tým aj zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva. V súlade s týmto systematicky a pravidelne monitorujeme zdravotný stav

a vyhľadávame relatívne zdravé osoby v riziku a chorých nepodchytených v kuratíve. Identifikujeme individuálne riziko, poskytujeme poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a pod.

V poradni zdravia sme vyšetrili pomocou prístroja Reflotron spolu 220 klientov. Z toho boli 4 výjazdy poradne zdravia do terénu, kde sme za neštandardných podmienok vyšetrili 95 záujemcov. Za štandardných podmienok v poradni zdravia bolo vyšetrených 125 klientov. Niektoré výjazdy pre verejnosť sa uskutočnili v súvislosti s významnými svetovými dňami /svetový deň zdravia, svetový deň diabetu, medzinárodný deň úcty k starším/. Vyšetrovali sme biochemické parametre, merali sme tlak krvi a množstvo podkožného tuku. U 93 klientov sme vykonali vyšetrenie pomocou spirometra. Klientom /51 / ktorí mali zvýšené biochemické parametre, sme poskytli poradenstvo na zlepšenie životného štýlu a poskytli sme im vhodný zdravotno -výchovný materiál .

U 9 klientov, ktorým sa zistil zvýšený tlak krvi sme poskytli poradenstvo ako znížiť krvný tlak bez medikamentov.

Uskutočnili sme výjazd poradne zdravia v rámci svetového dňa zdravia v OC TESCO kde sme spolu vyšetrili 30 záujemcov. V spolupráci s VŠZP sme vyšetrovali zamestnancov f. KAMAX, kde bolo vytvorených viacero stanovišť v rámci svetového dňa zdravia. My sme zabezpečili vyšetrenie cholesterolu, glukózy a meranie krvného tlaku. Vyšetrili sme 50 záujemcov.

Na Medzinárodný deň úcty k starším sme v Senior centre vykonali výjazd poradne zdravia, kde sme seniorom /15 / vyšetrili krvný tlak, antropometrické parametre, z krvi sme vyšetrili pečenevé testy GGT, GPT a glukózu. Tiež im bolo poskytnuté individuálne poradenstvo ohľadom zdravej výživy a prednáška na tému „Zdravý životný štýl“.

V poradni zdravej výživy sme poskytli poradenstvo 56 klientom , ktorým sme zhodnotili stravovacie zvyklosti podľa vyplnených jedálničiek a porovnávali nutričné a energetické hodnoty s odporúčanými výživovými dávkami.

V poradni AIDS sme poskytli telefonicky poradenstvo 8 klientom.

Vedíme poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevujú ženy produktívnom aj poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne uskutočnili sa 121 krát.

Vedíme poradňu pre tehotné a dojčiace matky. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Mamičky boli v poradni 18 krát. V rámci poradne oboznamujeme tehotné s priebehom pôrodu, s dojčením, zdravou výživou, prvou pomocou a so starostlivosťou o novorodenca. Zároveň mamičky informujeme o problémoch pri dojčení, o prvých vhodných príkrmoch pre dojčatá, o pohybovej aktivite, o stomatohygiene, o očkovaní a o infekčných chorobách preventabilných očkovaním . Na každom stretnutí s nimi cvičíme cviky na spevnenie svalstva, uvoľnenie chrbtice a zameriavame sa na dychové cvičenia ako prípravu na pôrod.

V médiách sme uverejnili:

Na web stránke RÚVZ Bardejov sme uverejnili články „ Týždeň mozgu“, „Svetový týždeň proti rakovine“, „Svetový deň pohybom k zdraviu“, „Svetový deň bez tabaku“, „Alzheimerova choroba“, „Svetový deň diabetu“.

V regionálnej tlači sme uverejnili článok „Svetový deň pohybom k zdraviu“.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Zvyšujeme celospoločenské povedomie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi.

Prostredníctvom prednášok a besied oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych a ilegálnych návykových látok sme pre študentov základných škôl vykonali 7 prednášok a besied na tému drogy. V rámci Svetového dňa bez tabaku sme pripravili informačnú tabuľu vo vestibule, uverejnili sme článok na web stránke a vykonali sme prednášky pre žiakov ZŠ a SŠ. Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sme na RÚVZ privítali študentov gymnázia, s ktorými sme mali krátku besedu o škodlivosti drog a premietli sme im zdravotno – výchovný film o škodlivosti anabolík Play true. Vo vestibule sme pripravili informačnú tabuľu, na svetový deň nefajčenia sme mali besedy na ZŠ Komenského pre žiakov 6. ročníka. Medzinárodný deň boja proti drogám si v rámci prednášky žiaci pripomenuli na ZŠ Komenského .

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania, zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu a poskytovaní rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na vek, pohlavie, príjem, vzdelanie.

V rámci poradne zdravia motivujeme klientov k pohybovej aktivite, ponúkame im možnosť navštevovať poradňu pohybovej aktivity, ktorá prebieha 2 x týždenne. Ďalej sme **Svetový deň pohybom k zdraviu** propagovali na informačnej tabuli vo vestibule budovy RÚVZ, na web stránke, v regionálnej tlači Bardejovské novosti. So seniormi sme uskutočnili turistickú vychádzku do Bardejovských Kúpeľov ako motiváciu k zdravému starnutiu a pravidelnej pohybovej aktivite.

V rámci výskumu NAPPPA sme sa zúčastnili metodického semináru v Spišskej Novej Vsi a boli sme zaradený do pilotného projektu, v rámci ktorého sme vyšetrili 21 študentov. Výsledky z pilotného projektu sme ďalej prezentovali na celoslovenskom seminári na RÚVZ v Trenčíne a na konferencii Surveillance chronických chorôb v Starých Horách. Do projektu boli zaradené školy – gymnázium L. Stöckela, súkromné gymnázium, SPŠ, Obchodná akadémia a Hotelová akadémia. Úlohou akčného plánu je monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. Na základe informovaného súhlasu zákonného zástupcu študenta sme v rámci projektu spolu vyšetrili 93 študentov stredných škôl a gymnázií. Výsledky vyšetrení sme vkladali do pripravenej masky a odoslali na RÚVZ Spišská Nová Ves.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bratislave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

V priebehu sledovaného obdobia sa pokračovalo v plnení úloh v rámci akčného plánu NEHAP IV. V rámci odboru hygieny životného prostredia a zdravia išlo najmä o tieto úlohy:

- Monitoring pitných a rekreačných vôd, v rámci ktorého bolo v roku 2018 odobraných 360 vzoriek pitných vôd, ďalej 625 vôd na kúpanie na prírodných a umelých kúpaliskách – prírodné jazerá 98 vzoriek, kúpaliská s bazénmi celoročné – 313 vzoriek, kúpaliská s umelými bazénmi sezónne - 214.
- Posudková činnosť a štátny zdravotný dozor (ŠZD) v zariadeniach spadajúcich do náplne práce odboru HŽPaZ (zariadenia starostlivosti o ľudské telo, ubytovacie a sociálne zariadenia, športovo – rekreačné prevádzky s osobitným zreteľom najmä na prevádzky kúpalísk, prevádzky pohrebných služieb ai). Výsledky kontrolnej činnosti v týchto zariadeniach boli uspokojivé, pri zistení hygienických nedostatkov sa postupovalo podľa zákonných požiadaviek.
- Sledovanie tvorby zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri výstavbe obytných zón a iných stavieb a zariadení. Ich posudzovanie vzhľadom na kvantitu podaní, zložitosť problematiky výstavby rozsiahlych komplexov (najmä v podmienkach hlavného mesta Bratislavy), ako aj nedostatočné personálne a obsadenie kvalifikovanými pracovníkmi, bolo vysoko náročné. Na tomto úseku činnosti sa vypracovalo 1362 záväzných stanovísk k projektovým dokumentáciám stavieb a ich kolaudáciám vrátane zámerov EIA (územné konania – 356, kolaudácie -560, zmeny účelu využitia – 335, EIA – 111) a ďalej 1401 iných odborných stanovísk k činnostiam v pôsobnosti odboru hygieny životného prostredia. Vydalo sa 784 rozhodnutí k schváleniu prevádzok, 7 pokynov, z toho 6 vo veci riešenia nadmerného hluku, 1x iné. Za zistené správne delikty podľa zák. 355/2007 Z.z. bolo uložených 27 pokút v sume 15 165 € (z toho zaplatených v sume 5 815€), v 2 prípadoch bol uplatnený výkon rozhodnutia za nesplnenie pokynov v celkovej výške 900 € (z toho boli uhradené pokuty vo výške 600 €).
- Riešenie podnetov na hluk v životnom prostredí chránených území a budov, keď v sledovanom období roku 2018 sme evidovali 165 podnetov na hluk (9x dopravný hluk, 27x mimopracovné aktivity, 25x technické a klimatizačné zariadenia, 28x stavebná činnosť, 52x priemysel a výrobné prevádzky, 20x iných zdrojov) a to z celkového počtu 277 evidovaných podnetov na odbore HŽPaZ. Odstránenie nadmernej hlučnosti bola riešené 6 pokynmi, vymáhané 2 výkonmi rozhodnutia v celkovej výške 900 €. Za správny delikt porušovania § 27 zák. č. 355/2007 Z.z. bolo vydaných 11 pokút v celkovej sume 9 000 € (zdroje hluku – živá hudba Country salón na Slniečnych jazerách, hudobná produkcia v prevádzkach – Café Studio Club na Nedbalovej ul. v Bratislave - 2x pokuta, Atlantída Pub na Komárnickej ul. – Hostinec na Šanci v Bratislave, prevádzkové činnosti napr. Maximus Fitness na Karadžičovej ulici, Zámocký pivovar v Bratislave, VZT a klimatizácia – napr. Slovnaft, Potraviny Terno, Krížna 34 v Bratislave, Potraviny na Bučinovej v Bratislave ai.).
- Posudková a kontrolná činnosť nad stavbami svetelných reklám z aspektu ich možného rušivého pôsobenia na optickú pohodu bývania obyvateľov. Ich schvaľovanie (25) bolo podmienené objektivizáciou rušivého svetla s predložením výsledkov ku kolaudácii. V rámci ŠZD sa riešilo 19 podnetov na rušivé svetlo z billboardových tabúľ a svetelných reklám (napr. Billa na Muchovom nám., trh Miletičova, Digital Park na Einsteinovej, Trnavská, Tomášikov, Kalinčiakova,

Černyševského, Bajkalská, Bzovicka, Záhradnícka – Jégho - všetky v Bratislave, a ČSPL Blatné; po realizácii nápravných opatrení na základe výzvy tunajšieho úradu sa výsledkami meraní preukázal súlad s platnou legislatívou.

- Kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov v prevádzkach dozorovaných odborom HŽPaZ; nedostatky v tomto smere neboli v sledovanom období zistené.
- Poskytovanie informácie o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a o aktuálnych témach v rámci enviromentálno-zdravotnej poradne na odbore hygieny životného prostredia a zdravia. Celkovo bolo poskytnutých 408 príspevkov, z toho 88 cestou masmédií a 320 ústne, telefonicky alebo e-mailom – s tematikou napr. stavebné práce na autobusovej stanici Mlynské nivy, Bratislava, Svetový deň vody 2018, kúpacia sezóna 2018, pravidelné informácie o kvalite vody na prírodných a umelých kúpaliskách, hygiena v ázijských nechtových salónoch, zvierací cintorín v Bratislave, výroba živičných zmesí v obalovni v Ivanke pri Dunaji, asanácia kopca pri Slnečniciach – Bratislava-Petržalka , Pseudomonas aeruginosa v pitnej vode ai.

1.2.PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

V priebehu roka 2018 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3.EUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu roka 2018 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.4.SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V priebehu roka 2018 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.5.ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Laboratóriá RÚVZ Bratislava hl. mesto vykonávali analýzy 10 chlórovaných pesticídov : hexachlórbenzén, lindan, heptachlor, aldrin, heptachlorepoxid, p,p,- DDE, dieldrin, endrin, p,p, -DDD, p,p, - DDT. Väčšina z nich už roky patrí medzi zakázané látky a pri ich monitorovaní dlhodobo nachádzame vo vzorkách pitných vôd iba veľmi nízke koncentrácie, hlboko pod limitnou hodnotou alebo sa vo vzorkách pitných vôd vôbec nenachádzajú. V roku 2018 bola vykonaná validácia metódy na stanovenie ďalších 9 pesticídnych látok, ktoré sa budú sledovať v roku 2019. Zo skupiny triazínov pôjde o simazín, atrazín, propazín a prometryn, zo skupiny substituovaných anilínovalachlor, metolachlor a butachlor, ďalej hexachlorocyclopentadien, ktorý je prekurzorom cyklodiéno a tiež ďalší z chlórovaných pesticídov - methoxychlor.

Tunajší úrad sledoval v roku 2018 prítomnosť vybraných pesticídnych látok v pitných vodách verejného vodovodu aj prostredníctvom výsledkov BVS, a.s. .V laboratóriu BVS, a.s.

bolo v roku 2018, v rámci programu monitorovania, stanovovaných nasledovných 18 pesticídov : hexachlórbenzén, heptachlór, metoxychlór, lindan, atrazín, simazín, acetochlór, metolachlór, terbutylazín, metazachlór, alachlór, hexazinón, prometrín, chloridazón, propazín, ametrín, glyfosát, AMPA .V roku 2018 sa z odberných miest v spotrebisku a z objektov BVS, a.s. (čerpacie stanice, vodojemy...) celkom odobralo a analyzovalo 337 vzoriek. Všetky namerané hodnoty sledovaných pesticídov boli pod limit 0,1 µg/l.

1.6.ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ Bratislava sa prihlásil do plnenia uvedenej úlohy tým, že zabezpečí zriadenie 2 monitorovacích staníc v Bratislavskom kraji a jej prevádzkovanie na základe pokynov gestora úlohy. Pri plnení tejto úlohy sme ponúkli súčinnosť ÚVZ SR pri identifikácii biologických alergénov prostredníctvom personálneho zabezpečenia. Doteraz sme neboli gestorom s požiadavkami oslovení.

1.7.ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V bratislavskom kraji bolo v roku 2018 na základe pokynu ÚVZ SR v rámci ŠZD skontrolovaných 6 zariadení s opaľovacími prístrojmi; nedostatky boli zistené v 3 solárnych prevádzkach (ul. Kvačalova 49, Jágeho 1, Vajnorská 100). Išlo o tieto nedostatky - v prevádzkovej dokumentácii chýbali doklady o odbornej a zdravotnej spôsobilosti pracovníkov, doklady o potrebnom zaškolení a praktickom výcviku pracovníkov pre prácu s opaľovacími prístrojmi, technickej dokumentácii UV žiaričov, o evidencii o výmene UV žiaričov vrátane výsledkov merania UV žiarenia po výmene UV žiaričov. Chýbali tiež informácie o maximálnej dobe expozície podľa fototypu pokožky vzhľadom na daný typ opaľovacieho prístroja podľa výsledkov posledných meraní.

Vo všetkých 3 prípadoch bolo voči prevádzkovateľom začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty podľa § 57 ods. 50 písm. a) zák. č. 355/2007 Z. z. za správny delikt podľa § 57 ods. 10 zák. č. 355/2007 Z. z.

V úlohe sa bude pokračovať, skontrolovaných bude ďalších 14 solárnych prevádzok z 20 vybraných ÚVZ SR s konečným termínom plnenia do konca februára 2019.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odbor PPL RÚVZ Bratislava hlavné mesto vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Bratislava I – Bratislava V, Malacky, Pezinok a Senec. Celkový počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v Bratislavskom kraji si udržiava pomerne stabilnú úroveň. V roku 2018 mierne klesol na najnižšiu úroveň za posledné 4 roky - 6892/2498 (v roku 2017 - 7 089/2 586, v roku 2016 - 6924/ 2735, v roku 2015 - 7561/3031) v 186 subjektoch. Z celkového počtu je v 3. kategórii evidovaných 6421 zamestnancov, z toho 2486 žien, v 4. kategórii 471 zamestnancov, z toho 12 žien. V roku 2018 bolo vydaných 37 rozhodnutí o zaradení prác do kategórie rizikových prác, z toho v 15 prípadoch išlo o vyhlásenie nových rizikových prác s rizikovými faktormi: chemické faktory, hluk, vibrácie prenášané na ruky, lasery, záťaž teplom, biologické faktory (Mycobacterium tbc, Chlamydophila psitaci), ionizujúce žiarenie. V 22 prípadoch boli rizikové práce aktualizované s rizikovými faktormi: chemické faktory, hluk, karcinogénne a mutagénne faktory, vibrácie prenášané na ruky, vibrácie prenášané na telo, umelé optické žiarenie - lasery z dôvodu prehodnotenia miery rizika, zmien v organizačnej štruktúre spoločnosti, organizácie práce a náplne práce, ktoré sa prejavili zmenami v profesiách, pracovnom zaradení, počtoch zamestnancov a kategórie práce, ako i z dôvodu vyhlásenia rizikových prác 4. kategórie na obdobie jedného roku, počas ktorého sa nepodarilo znížiť mieru rizika. V roku 2018 bolo vydaných 12 rozhodnutí o zrušení rizikových prác na základe realizácie technických a organizačných opatrení a prehodnotenia miery rizika, z dôvodu vyradenia zariadení z prevádzky, na základe prehodnotenia radiačnej záťaže zamestnancov, z dôvodu zrušenia profesií a pracoviska a zmeny prevádzkovateľa s rizikovými faktormi: záťaž chladom, hluk, vibrácie prenášané na ruky, zvýšený tlak vzduchu, umelé optické žiarenie - lasery a UV žiarenie. K návrhom na zaradenie, resp. vyradenie prác do/z 3. a 4. kategórie bolo vydaných 8 rozhodnutí o prerušení konania. V 9 prípadoch bolo konanie vo veci zastavené, z toho v 5 prípadoch na základe žiadosti účastníka konania.

V roku 2018 sa vykonalo v rámci štátneho zdravotného dozoru 48 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami za účelom kontroly ochrany zdravia zamestnancov a aktualizácie údajov o rizikových prácach. Bolo poskytnutých 185 konzultácií v problematike zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

V 2 prípadoch bola uložená sankcia zamestnávateľom za nezabezpečenie primeraného zdravotného dohľadu pre zamestnancov, nevypracovanie v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou informácie o výsledkoch posúdenia zdravotného rizika, nezabezpečenie posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu, nesplnenie povinnosti kvalitatívne a kvantitatívne zisťovať zdraviu škodlivé faktory práce, nepredloženie návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky (BILLA s.r.o., Bajkalská 19/4, 821 01 Bratislava vo výške 1500,- € za správne delikty podľa § 57 ods. 22 písm. d), k) a ods. 33 písm. b), c), f) zákona č. 355/2007 Z.z.), nepredloženie návrhu na zaradenie prác do 3. kategórie (Plastic Omnium Auto Exteriors, s.r.o., 900 55 Lozorno 995 vo výške 350,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 22 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.). V oboch spoločnostiach bola súčasne uznaná choroba z povolania v položke 29.

V súvislosti s likvidáciou a zánikom spoločnosti bola na RUVZ Bratislava odovzdaná dokumentácia ETI ELB s.r.o., Potočná 42, 900 84 Báhoň, IČO: 35 849 631, v ktorej boli evidované rizikové práce s rizikovým faktorom hluk.

Registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy, alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa realizuje v informačnom systéme ASTR_2011.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2018 bolo vykonaných 22 previerok zameraných na kontrolu dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov na vedecko-výskumných pracoviskách, v priemysle, v lekárňach a predajniach na území Bratislavského kraja. ŠZD neboli zistené nedostatky. Bolo skontrolované: používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku, používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z., klasifikácia látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, spôsob oboznámenia sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ), schválenie používania veľmi toxických látok a zmesí orgánom verejného zdravotníctva, schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, vypracovanie posudku o riziku, evidencia veľmi toxických látok a zmesí, preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom, zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 35 kontrolných listov – dotazníkov informovanosti zamestnancov (C), pričom sa zistilo, že zamestnanci sú informovaní o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície chemickým faktorom pri práci, pravidelne sa zúčastňujú školení, sú vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, zamestnávateľ zabezpečuje opatrenia na ochranu ich zdravia. Bolo poskytnutých 145 konzultácií, týkajúcich sa povinností pri manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

V špecializovaných predajniach záhradkárskych potrieb, v ktorých sa uskutočňuje predaj chemických prípravkov na ošetrovanie rastlín v originálnych malospotrebiteľských baleniach, nebol zistený predaj toxických látok (napr. SLOVAKIA TREND-VELKOOBCHOD, s.r.o., predajňa záhradného náradia, Myslenická 1 Pezinok), resp. vedúci pracovník predajne disponoval osvedčením o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými látkami (napr. BS vinárske potreby s.r.o. predajňa vinárskych potrieb, Šenkvičná 12F Pezinok). Prerušené bolo konanie Gilla Operations Europe s.r.o. vo veci uvedenia pracovných priestorov predajne elektronických cigariet do prevádzky z dôvodu nepreukázania odbornej spôsobilosti vedúceho pracovníka na činnosti s toxickými látkami a zmesami. Súhlasilo sa s uvedením priestoru predajných stánkov elektronických cigariet s náplňami zaradenými do kategórie nebezpečnosti akútna toxicita 4 v nákupných centrách do prevádzky. Účastníci konania boli súčasne upozornení, že predaj náplní klasifikovaných ako toxické látky a zmesi kategórie nebezpečnosti akútna toxicita 3 môže vykonávať výlučne zamestnanec disponujúci osvedčením o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými látkami a zmesami podľa § 16 ods. 2 zák. č. 355/2007 Z.z.

Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V roku 2018 bolo posúdených a schválených spolu 88 prevádzkových poriadkov pre pracoviská s nebezpečnými chemickými faktormi, pričom viaceré konania boli prerušené z dôvodu nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov (žiadatelia boli vyzvaní doplniť klasifikáciu látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, identifikáciu nebezpečenstiev a posúdenie zdravotných rizík z expozície zamestnancov toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam, uviesť spôsob oboznámenia sa zamestnancov s KBÚ) a nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka priamo riadiaceho prácu s toxickými látkami.

V roku 2018 bolo vydaných 6 rozhodnutí k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami vo vedecko-výskumných spoločnostiach, v zdravotníctve, v priemysle a pri DDD činnostiach pre: MEDICAL GLASS, a.s. Výrobňa sklenených obalov pre farmaceutický priemysel (chemické laboratórium), Agátová 22 Bratislava, kyselina fluorovodíková; Asanačná s.r.o., sklad chemických látok Záhumenská 49 Stupava FICAM 980 WP, QUICKPHOS TABLETS 56 GE, QUICKPHOS PELLETS; INTERPHARM Slovakia, a.s., veľkodistribučný sklad liečiv, farmaceutických surovín Dvojkřížna 29, Bratislava: Indomethacin, pilocarpine hydrochloride, Podophylli resina; CYTOPATHOS spol. s.r.o., SVALZ v odboroch lekárska genetika a opat. anatómia, Kutuzovova 23, Bratislava: Dichroman draselný, kyanid draselný, kyanid sodný, N-Ethylmaleimide, Oxid chrómový, Oxid osmičelý; Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava, Virologický ústav, Ústav exp. onkológie a Ústav exp. endokrinológie - Tetrodotoxín, Propanolaktón, Digitonín, 25 – Hydroxyvitamín D3, Ochranoxin A; hameln rds. a.s., odd. výroby liečiv- vývojové laboratóriá, Horná 36, Modra dimetylsulfát, azid sodný, kyanid sodný. Prerušené bolo konanie AKL povrchové úpravy s.r.o., na Nádražnej 3147 v Ivanke pri Dunaji vo veci uvedenia výrobnéj haly na nanášanie práškoveho plastu do prevádzky z dôvodu nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka zodpovedného za odborné vykonávanie činností s toxickými a veľmi toxickými látkami pri príprave roztoku na kyslé odmastenie s obsahom kys. fluorovodíkovej na odborné využívanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí. Účastník konania predložil osvedčenie vedúceho pracovníka na obchodovanie s vyššie uvedenými látkami. Konanie bolo v 2 prípadoch zastavené, z toho v 1 prípade na základe žiadosti účastníka konania. Používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z. nebolo zistené. V Bratislavskom kraji nebola v roku 2018 riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, zriadená na RÚVZ Bratislava v roku 2018 zaevidovala 34 žiadostí na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti. V 17 prípadoch boli žiadatelia vyzvaní na doplnenie podania o požadované náležitosti (doklad o dĺžke odbornej praxe, doklad o dosiahnutom vzdelaní, zoznam látok, doklad o absolvovaní odbornej prípravy). V 2 prípadoch zoznam neobsahoval toxické látky a zmesi kat. 1,2,3 ani látky toxické pre špecific. cieľový orgán kat. 1 po jednorazovej expozícii, v 3 prípadoch žiadatelia nepreukázali žiadnu odbornú prax s toxickými látkami. Skúšky sa v roku 2018 uskutočnili 4x, v 2 prípadoch žiadatelia pri skúške neuspeli. Dôvodom skúšania bola nedostatočná dĺžka praxe a látky uvedené v príl. č. 3 k zák. 355/2007 Z.z.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti

RÚVZ v sídle kraja	Počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami			Počet odobraných osvedčení
	Na základe skúšky pred komisiou	Na základe dĺžky odbornej praxe (bez skúšky)	Spolu	Spolu
RÚVZ BA	8	19	27	0

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2018 boli v Bratislavskom kraji schválené činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, chemických karcinogénov a mutagénov 1A, 1B v 9 prípadoch pre: MEDICAL GLASS, a.s. Výrobňa sklenených obalov (divízia ampuliek) pre farmaceutický priemysel, Agátová 22, Bratislava, 1B formaldehyd; SLOVNAFT, a.s., Plnenie arómatov bl. 77, 1A, mut. 1B butadién; 1A, mut.1B benzén; Automatická plnička svetlých produktov bl. 40, Terminál Bratislava, Plnenie a stáčanie cisterien 1B, mut.1B hydrogenizovaná BTX frakcia s obsahom benzénu; Medirex, a.s., priestory SVALZ v odbore klinická mikrobiológia, Galvaniho 17/C Bratislava, 1B formaldehyd- klinická parazitológia, 1B fuchsín bázický –klinická bakteriológia; RAJO a.s., Laboratóriá kontroly kvality, Studená 35 BA 1B síran kobaltnatý 5%, petroléter, fenolftalein 2%, chróman draselný 5%;

INTERPHARM Slovakia, a.s., veľkodistribučný sklad liečiv, farmaceutických surovín Dvojkřížna 29, Bratislava: 1A Decht čiernouhoľný surový, Tinctura carbonis detergenes; 1B Chloramphenicol, Formaldehyd 35%, Petroléter; CYTOPATHOS spol. s.r.o., SVALZ v odboroch lekárska genetika a opat. anatómia, Kutuzovova 23 Bratislava : 1A oxid chrómový, 1B dichróman draselný, formaldehyd 40%, fuchsín bázický, Fast Blue B Salt, Kongo červeň, 1,2 Propylénoxid; CYTOPATHOS spol. s.r.o., pracovisko peroperačnej histológie, Limbova 5 Bratislava, 1B formaldehyd 10%; Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava, Virologický ústav, Ústav exp. onkológie a Ústav exp. endokrinológie 1B Propanolaktón, Etyl-menánsulfonát, Zeocin; hameln rds. a.s., odd. výroby liečiv - vývojové laboratóriá, Horná 36 Modra 1A, 1B mut. benzén, 1B akrylonitril, dimetylsulfát, 1,2 dichlóretán, trichlóretylén.

Činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov 1A, 1B v Bratislavskom kraji

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
Onkologický ústav sv. Alžbety, Heydukova 10, Bratislava	Cytostatiká	proces s r.ch.k	70/62	30 891,0 amp.
VŠ výtvarných umení, Katedra reštaurovania , Drotárska 44,	Dichroman draselný	1B	4/1	20,0 g
	Chlorid kobaltnatý	1B		5,0 g
	Chroman draselný	1B		10,0 g
	Formaldehyd	1B		1,0 l
	1,2 dichlóretán	1B		150,0 ml
	Trichlóretylén	1B		300,0 ml

	Benzén	1A		20,0 g
VÚ Vodného hospodárstva, Nábr. arm.gen. L.Svobodu, BA	Vinylchlorid	1A	14/9	78,0 µl
	N-nitrosodimethylamin	1B		N
	Benzén	1A muta 1B		15/11
Bromičnan draselný	1B	0,31g		
Dichroman draselný	1B	50,0 g		
Dichroman amónny	1B	40,0 g		
Dichroman sodný	1B	1,0 g		
Dimetylsulfát	1B	100,0 ml		
Dusičnan kobaltnatý	1B	0,4 g		
Etyléndichlorid	1B	100,0 ml		
Fenylhydrazín hydrochlorid	1B	1,5g		
Chroman draselný	1B muta. 1B	0,5 g		
Oxid arzenitý	1A	0,4 g		
Síran hydrazínia	1B	3,3 g		
LF UK Ústav histológie a embryológie, Sasinkova 4, BA	Dichroman draselný	1B	8/6	
LF UK, Mikrobiologický ústav, Sasinkova 4, BA	Kyselina chromsírová	1B muta 1B	13/10	2,0 l
LF UK, Anatomický ústav, Sasinkova 4, BA	Dichroman draselný	1B	13/10	130,0 g
	Formamid	muta 1B		5,0 l
UN BA, Nemocnica Staré Mesto, BA, Rádiologická klinika	Cytostatiká	proces s r.ch.k	35/21	66,0 amp
UNSP Milosrdní bratia, spol. s r.o., BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	28/26	
Slovnaft MAO a.s., Vlčie hrdlo, BA Diagnostika Dielňa špeciálnych činností Dozor nad analyzačnými zariadeniami	Benzén	1A muta 1B	36/2	4,3-31,59 mg.m-3 kys. trans,trans mukonová: 14,07 µmol/l moču
SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA	Benzén	1A muta 1B	98/0	kys. trans,trans mukonová: 18,07 µmol/l moču 137 000,0 t.
	Dichroman draselný	1B	4/3	N
	PAU	proces s r.ch.k	24/0	N
	chróman draselný	1B	3/3	12,0 l
	fenolftalein			0,8 l
SLOVNAFT,a.s., Vlčie hrdlo , BA Plnenie arómatov Automatická plnička svetlých produktov Terminál BA, Plnenie a stáčanie cisterien	Butadién	1A muta 1B	58/0	61 656,0 t
	Benzén	1A muta 1B		54 154,0 t
	hydrogenizovaná BTX frakcia s obsahom benzénu	1B muta 1B		24 000, 0 t
CENTRALCHEM, s.r.o., administratívne a skladové priestory	Benzén	1A	2/0	74,0 l
	Chlorid nikelnatý hexahydrát			1,1 kg
	Oxid chrómový			1,5 kg
	Síran nikelnatý hexahydrát			60,0 kg
	1,2-dichlóretán	1B		5,5 l
	Bromičnan draselný			0,2 kg
	Dusičnan kobaltnatý hexahydrát			300,0 g
	Dvojchroman amónny			1,25 kg
	Dvojchroman draselný			120,2 kg
	Hydrazín sulfát			10,0 g

Plynárenská 2, BA	Chinolín			500,0 g
	Chlorid kobaltnatý hexahydrát			86,56 kg
	Chroman draselný			7,2 kg
	Kys. chromsírová			179,0 l
	O-tolidín			20,0 g
	Síran hydrazínia			10,0 g
	Síran kademnatý hydrát			1,6 kg
	Síran kobaltnatý hexahydrát			63,1 kg
	UN BA, Ružinovská 6, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	32/32
PZV-ONKO s.r.o. Ružinovská 10, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	2/1	1 985 amp.
ČaSS spol. s r.o., UN Ružinovská 6, BA, Antolská 11, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	4/4	N
RÚVZ BA, Ružinovská 8, BA	Hexachlórbenzén	1B	2/1	digestor v: 0,64-0,83m.s-1 0,1 g
Medirex,a.s. , SVALZ klinická mikrobiológia, Galvaniho 17/C , BA	Formaldehyd	1B	7/5	0,5 l
	Fuchsín bázičkový	1B	51/46	12 l
RAJO a.s. Laboratóriá kontroly kvality Studená 35, BA	Síran kobaltnatý	1B	20/19	250 ml
	Petroléter	1B		50 l
	Fenolftaleín	1B		27 l
	Chrómán draselný	1B		250 ml
Slovenská správa ciest, Cestné laboratórium pre rozbor asfaltových zmesí, Studená 9, BA	Trichlóretylén	1B	2/0	40,0 l
ÚČOV, Hlohová 46, BA-Vrakuňa	Dichroman draselný	1B	12/11	275,0 g
Lekáreň UNIMED PHARMA s.r.o., Oriškova 11, BA	Dichroman draselný	1B	1/1	0,1 g
SLAVUS s.r.o., Nákovná 22, BA	Benzén	1A muta 1B	1/0	5,0 l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		9,0 l
	Chroman draselný	1B muta 1B		100,0 g
	Trichlóretylén	1B		76,0 l
	Fenolftaleín	1B		500,0 g
	CYTOPATHOS spol. s r.o., Kutuzovova 23, BA	Oxid chrómový		1A
Dichroman draselný		1B	0,05 kg	
Formaldehyd		1B	170 l	
Fuchsín bázičkový		1B	0,02 kg	
Fast Blue B Salt		1B	0,144 kg	
Kongo červeň		1B	0,025 kg	
1,2 Propylénoxid		1B	1,0 l	
Národný ústav detských chorôb, Limbová ul.1, BA	Cytostatiká	proces s r. ch. k	144/128	5 331,0 amp
HighChem s.r.o., Leškova 11, BA	2-Acetamidofluorene	1A	3/3	1,0 g
	8- methoxypsoralen	1A muta 1A		1,0 g
	Beta-Estradiol	1A		1,0 g
	Hydroxyurea	muta 1B		1,0 g
INTERPHARM Slovakia,a.s., sklad farmaceutických surovín Dvojkřížna 29, BA	Decht čiernouhoľný surový	1A	2/1	30,0 kg
	Tinctura carbonis detergnis	1A		50,0 l
	Chloramphenicol	1B		100,0 kg
	Formaldehyd 35%	1B		100,0 l
	Petroléter	1B		100,0 l
NOU Klenová, BA	Cytostatiká	proces s r. ch. k	184/166	79 748,0 amp
MŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1 BA, Klinika detskej	Cytostatiká	proces s r. ch. k	6/6	N

hematológie a onkológie DFNSP, Limbová 1, BA				
SZU, Limbová 12, BA	Aflatoxíny	1B	3/3	N
VÚZ – PÍ SR, Račianska 71, BA	Oxid kremičitý	1A	17/0	43,9 mg.m-3
Duslo a.s., Šaľa, Nobelova 34, BA	Dichróman draselný (chróm VI-mocný)	1B	14/13	180,0 g
	Síran kobaltnaný heptahydrát	1B	2/2	20,0 g
	Fenolftaleín	1B	14/3	5,0 g
	Octan kademnatý	1B	8/7	13,0 g
	Formaldehyd	1B	8/7	12,0 l
Bratislavská teplárenská, a.s, Tepláreň východ, Turbínova 3, BA	Dichróman draselný	1B	1/1	250,0 g
	Benzén	1A muta 1B		0,2 l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		3,0 l
	Hydrazín hydrát	1B		1,5 l
Bratislavská vodárenská spoločnosť a.s., Bojnická 6, BA	Dichróman didraselný	1B	18/17	30,0 g
	Fenolftaleín	1B		20,0 mg
	Arzén-štandardný roztok	1A		40,0 ml
Slovenský hydrometeorologický ústav, Jeséniova 17, BA	Benzo(a)pyrén	1B	2/1	4,0 ml
	Dichróman draselný	1B		10,0 mg
Synlab Slovakia s.r.o., SVALZ Limbová 5, BA	Benzén	1A muta 1B	4/4	N
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		N
	Chroman draselný	1B		5,0 g
	Síran hydrazínu	1B		7,0 g
ÚKSUP, Matúškova 21, BA	Arzén štandard ako roztok oxidu arzenitého	1A	19/13	2,0 ml
	Dichróman draselný	1B muta 1B		40,0 g
	Síran kademnatý	1B muta 1B		8,0 g
	Akrylamid	1B		1,6 kg
VULM s.r.o., Kontrola kvality, Tuhovská 18, BA	Oxid arzenitý	1A	6/5	0,1 g
	Síran hydrazínia	1B		100,0 g
	Formaldehyd	1B		100,0 ml
	Dvochroman draselný	1B		30,0 g
	Hydrazín hydrát	1B		0,1 g
AXON Neuroscience R&D Services SE, Dúbravská cesta 9, BA	Aminopterín	1B	10/7	0,02 g
	Congo red			4,0 g
	Dichróman didraselný			N
	Dimetylformamid			0,2 l
	Evans blue			0,2 g
	CHAPS			6,0 g
	Chlorid kobaltnatý			1,0 g
	Imidazol			9,0 g
	Kolchicin			0,3 g
	Kys. boritá			45,0 g
	3-metylcholantén			0,2 g
	Rotiphorese gel 30			4,0 l
Axxence Slovakia s.r.o., Výroba aromatických látok v hale 2 a 3, Agátová 27, BA	Dichróman draselný	1B	16/0	0,5 kg
	Kys. chromsírová			0,5 l

Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, BA (Virologický ústav, Ústav exp. onkológie, Ústav exp. endokrínológie, Ústav klinického a translačného výskumu)	Arzenitan sodný	1A	260/194	N
	Benzén			1,0 kg
	Benzidín dihydrochlorid			N
	Benzidín			N
	Hydrogenarzeničnansodný			N
	Chlorid nikelnatý			N
	Oxid arzenitý			5,0 mg
	Síran nikelnatý heptahydrát			N
	Tamoxifén citrát			N
	1,2-dibróm-3chlórpropán			N
	1-metyl-3-nitro-1-nitrózoquanidín	N		
	3,3' TNBT	N		
	3,3' Diaminobenzidín tetrahydrochlorid (DAB)	0,5 ml		
	3-metylcholantén	N		
	Deoxycytidín	N		
	5,9-dimetyldibenzo[c,g] karbazol	N		
	7,12 dimetylbenz[a] antracén	N		
	7H-dibenzo[c,g] karbazol	N		
	7-metyldibenzo[c,g] karbazol	N		
	7-nitroindazol	N		
	9-etylkarbazol-3-ylamén	100,0 tbl.		
	Aflatoxín B1	N		
	Akrylamid	221,0 g		
	Benz[a]antracén	50,0 µg		
	Benzo(a)pyrén	N		
	Benzo[r,s,t]pentafén	N		
	Bouinov roztok	N		
	Broxuridín	6,0 g		
	Cisplatín	50,0 mg		
	Cycloheximid	200,0 µg		
	Cyclosporin A	N		
	Cyklofosfamid hydrát	N		
	Dichróman draselný	N		
	Dimetyl sulfát	N		
	Doxorubicín hydrochlorid	50,0 mg		
	Etyl-menánsulfonát	N		
	Formaldehyd 36,5-38%	2375,0 ml		
	Formalin roztok 10%	13,0 l		
	Formamid	605,0 ml		
	Fuchsín bázičný	100,0 g		
	Ganciclovir	N		
	HIS –select cobalt affinity gel	150,0 ml		
Hydrazín hydrát	N			
Hydrazín	N			
Hydroxymočovina	N			
Chlóramfenikol	500,1 mg			
Chlorid kademnatý	90,0 µg			
Chlorid kobaltnatý	N			

	Hexahydrát			N
	Chróman draselný			5,0 g
	Imidazol			101,0 g
	Kanamycín			500,0 mg
	Kanamycín sulfát			2450,1 mg
	Kobalt nitrát hexahydrát			1,0 g
	Kolchicín	1B		2,1 g
	Kyselina boritá			2,6 k g
	Kyselina chromsírová			200,0 ml
	Melfalán			1,0 kg
	Metotrexát			N
	Metyl metánsulfonát			70,0 ml
	N,N-dimetylformamid			2,0 ml
	Ortuť			N
	Propanolaktón			N
	Ribavirín			50,0µg
	Síran kobaltnatý			N
	Heptahydrát			N
	Tamoxifén			N
	Trypanová modrá			N
	Evans modrá;			N
	Zeocín 100 MG/ML			N
MEDICAL GLASS,a.s. Agátova 22, BA	Formaldehyd	1B	83/60	300,0 kg
Ústav polymérov SAV, Dúbravská cesta 9, BA	1,2-dibrómetán	1B	64/39	0 ml
	1,2-dichlóretán	1B		10,0 ml
	Akrylamid	1B muta 1B		0 l
	Naftylamín	1B		1,0 l
	Akrylonitril	1B		5,0 g
	Azobenzén	1B		5,0 g
	Benzén	1A muta 1B		10,0 ml
	Bromičnan draselný	1B		20,0 l
	Chlorid kademnatý	1B		100,0 ml
	Chroman draselný	1B		10,0 ml
	Chroman sodný	1B		100,0 ml
	Dvochroman draselný	1B		200,0 g
	Epichlórhýdrín	1B		11,0 ml
	Fenylhydrazín	1B		100,0 ml
	Furán	1B		0,5 l
	Hexametylfosforamid	1B		10,0 g
	Hydrazín dihydrochlorid	1B		50,0 ml
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		200,0 ml
	Oxid chrómový	1A		1,0 l
	Pyridínium-chlórchromate	1B		10,0 g
Ústav molekulárnej biológie SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Acrylamid	1B muta 1B	15/12	1,9 kg
	3,3 diamínobenzidín tetrachlorid	1B	3/2	0,5 kg
	Dimetylsulfát		9/9	5,0 mg
	Hydrazín			1,0 ml
	Chlorid kobaltnatý		6/4	0,5 g
	Chlorid nikelnatý	1A	24/19	5,0 g
Centrum experimentálnej medicíny SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Akrylamid	1B		702,5 g
	Formaldehyd			1,4l

	Uretane		39/26	25,0 g
	Wy-1463			10,0 mg
	Streptozotocín			3323,0 g
	Dusičnan kobaltnatý			0,2 g
	Propylén oxid			78,5ml
	Doxorubicín			2,0 ml
Centrum biovied SAV, Dúbravská cesta 9, BA Ústav biochémie a genetiky živočíchov	Formaldehyd	1B	50/34	43,1 ml
	Síran nikelnatý	1A		3,0 g
	Trypan blue	1B		3,0 ml
	Akrylamid	1B		0,3 g
	Kys. chrómsírová	1B		2,0 l
	5-azacytidín	1B		0,2 g
	Chloroform	1B		259,3 ml
Alpha medical, s.r.o., Laboratórne centrum Polianky 7, BA	Formaldehyd	1B	20/20	720,0 l
	Kongo červeň	1B		240,0 g
	Kryštálová violet'	1B		480,0 g
	Fuchsín	1B		280,0 g
Neuroimunologický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Kongo červeň	1B	1/0	2,0 g
	Evans blue	1B	1/1	2,5 g
	Rotiphorese gel 30	1B	15/7	4,0 l
Neuroimunologický inštitút n.p.o., Dvořákovo nábr. 10, BA	Paraformaldehyd	1B	4/3	8,5 l
Elektrotechnický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Trichlóretylén	1B	2/2	90,0 ml
Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Benzén	1A muta 1B	60/49	4,0 ml
	Akrylamid	1B muta 1B		120,0 g
	Evans blue	1B		N
	Chlorid kademnatý	1B		0,6 g
	Chlorid nikelnatý	1A		5,0 g
	Oxid chrómový	1A		2,5 g
	Síran kademnatý	1B		0,4 g
	Tetraboritan sodný	1B		0,5 g
BASF Coating Services, s.r.o., J. Jonáša 1, BA	Oxid chrómový	1A	5/5	200,0 g
	Fenolftaleín	1B		
Bratislavská teplárenská a.s., Tepláreň západ, Polianky, BA	Dichroman draselný	1B	1/1	230,0 g
	Benzén	1A muta 1B		0,1 l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		2,0 l
	Hydrazínhydrát	1B		1,2 l
AZ pneu s.r.o., Polianky 17, BA	Trichlóretylén (vulk. príp.)	1B	3/0	1000,0 g
Prírodovedecká fakulta UK, katedra organického chémie, Mlynská dolina, BA	Akrylamid	1B muta 1B	5/3	0,5 g
	Benzén	1A muta 1B		5,0 l
	Benzylchlorid	1B		6,0 ml
	1,2 dichlóretán	1B		25,0 ml
	Dichroman draselný	1B		0,50 g
	Hydrazín hydrát	1B		210,0 ml
	Oxid chrómový	1A		N
	o-Toluidín	1B		2,0 ml
	p-anizidín	1B		3,0 g
	Síran kademnatý	1B		0,15 g
Slovenský metrologický ústav, Karloveská 63, BA	Benzén	1A	8/6	60,0 g
	Dusičnan nikelnatý	1A		9,0 g

	Oxid arzenitý	1A		0,5 g
	Oxid chrómový	1A		9,0 g
	Bromičnan draselný	1B		3,0 g
	Kadmium	1B		1,0 g
	Dichroman draselný	1B		270,0 g
	Dusičnan kobaltnatý	1B		6,0 g
	Fenolftalein	1B		0,1 g
	Hydrazín dihydrochlorid	1B		0,4 g
	Kyselina chromsírová	1B		70,0 g
SYNKOLA s.r.o., Mlynská dolina CH2, BA	Hydrazín monohydrát	1B	17/3	500,0 g
	Propylene oxide reagent plus	1B		1,0 l
	Dimethylformamide	1B		2,0 l
	Ethylene glycol dimethyl ether	1B		1,0 l
RTVS, Sterilizačné pracovisko Mlynská dolina, BA	Etylénoxid	1B	2/1	25,0 kg
UN BA Petržalka, Antolská 11, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	72/66	21 585,5 amp
VOLKSWAGEN SLOVAKIA,a.s.	Petroléter	1B	18/5	1200,0 ml
LAMBDA LIFE a.s., Levočská 3, BA	1,2-dichloroethane	1B	2/1	7 l
	Akrylamid	1B muta 1B		6,7 kg
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Pat.-anat. a súdnelek. pracoviská Sasinkova 4 a Antolská 11, BA	Dichroman draselný	1B	46/22	10,0 g
	Formaldehyd	1B		69,0 l
	Kyselina chromsírová	1B		15,0 l
CRH (Slovensko) a.s., Rohožník	Fenolftalein	1B	8/09	5,0 g
NAFTA a.s. CA PZZP, Plavecký Štvrtok	1,2 Dichlorethane	1B	6/5	7 l
	N,N-Dimethylformamide	1B		2,1 l
NAFTA a.s., Zberné plynové stredisko Závod	Gazolin	1B	18/1	N
NAFTA, a.s. Centrálny areál Gajary (CAG)	Gazolin	1B	8/0	N
NAFTA, a.s. CA PZZP Láb-Centrálny areál podzemných zásobníkov plynu, Plavecký Štvrtok	Gazolin	1B	6/5	do 1 000,0 ml a 10,0 mg
	Ropa			
	Chróman draselný			
	Dichróman draselný			
	Fenolftalein			
	Tetraboritan sodný			
	Chlorid kobaltnatý			
NAFTA,a.s. Expedícia Veľké Leváre	Gazolin	1B	3/1	N
	Ropa			
NAFTA,a.s., Zberné stredisko Dúbrava a Gajary	Ropa	1B	32/32	N
Biopalm,a.s., Horná 5, Šenkvice	Fenolftalein	1B	1/1	768,0 ml
BRENNTAG SLOVAKIA s.r.o., Glejovka 15, Pezinok	Formaldehyd	1B	16/0	15,6t
ecorec Slovensko s.r.o. chemicko-analytické laboratórium, Glejovka 15, Pezinok	Kyselina chromsírová	1B	2/1	3,0 l
ETI ELB s.r.o., Výroba elektroinštaláčného materiálu, Potočná 42, Báhoň,	Síran nikelnatý	1A	2/0	680,0 kg
	Chlorid nikelnatý			776,0 kg
hameln rds a.s., Horná 36, Modra	Cytostatiká	proces s r.ch.k	60/45	688,0 g
	Bromičnan draselný	1B		3,0 g
	Dimethylsulfát	1B		6987,0 ml
	Tioacetamid	1B		2,0 g
	Hydrazín sulfát	1B		1,25 g
	Formaldehyd	1B		5,0 l
	Chlorid kobaltnatý	1B		4,0 g
	Dichroman draselný	1B		7,8 g
	Cyklofosfamid	1B		30,0 ml

hameln rds a.s., Horná 36, Modra- Odd. výroby liečiv –vývojové laboratóriá, skúšobná prevádzka	Benzén,	1A, mut. 1B	4/2	1000,0 g
	Akrylonitril	1B		1000,0 g
	1,2 dichlóretán	1B		100,0 g
	Trichlóretylén	1B		100,0 g
	Dimetylsulfát	1B		N
MULTIBILIARD, s.r.o., Budmerice	Prach dub, buk	1A	8/0	0,80 mg.m-3
PROSALUTE s.r.o. Dukelská 29, Modra	Benzén	1A	3/3	do 100,0 ml
	Dichróman draselný	1B		
	Fenolftaleín	1B		
	Formaldehyd	1B		
UNIVOLT-REMAT s.r.o., Šenkvickej 16, Pezinok	POLYBATCH 1096 Orange (Lead chromate molybdate sulfate red.	1B	4/0	641,0 kg
VIN.LAB, s.r.o., Obchodná 6, Pezinok	Dichroman draselný	1B	4/4	12,0g
Ústav biochémie a genetiky živočíchov SAV, Ivanka pri Dunaji	Akrylamid	1B muta 1B	12/12	180,0g
	Calcoflour white	1B muta 1B	2/1	1,0 mg
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B	3/3	2,0 l
Agility Logistics, s.r.o., Diaľničná 5, Senec	Dichróman sodný dihydrát	1B muta 1B	7/0	3 000,0 kg
	N,N-dimetylacetamid	1B muta 1B		700,0 l
	Síran kobaltaný	1B		600,0 l
	Nikel acetát tetrahydrát	1B		800,0 l
	Oxid chrómový	1A		4885,0 kg
	Síran nikelnatý	1A		300,0 kg
	Nikel sulfát hexahydrát	1A		875,0 l
AQUASECO s.r.o., Bernolákovská 18/A, Ivanka pri Dunaji	Fenolftaleín	1B	7/3	10,0 g
	Chróman draselný	1B muta 1B		50,0 g
	Dichróman draselný	1B muta 1B		100,0 g

** N – neuvedená, resp. nulová spotreba

V roku 2018 sa v Bratislavskom kraji evidovalo celkom 701 zamestnancov, z toho 544 žien (v roku 2017 755/571), ktorí vykonávajú rizikové práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom. Vo 4. kategórii RÚVZ Bratislava neevidoval zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom (v roku 2017- 4 ženy). Práce s rizikovým faktorom karcinogénne a mutagénne faktory neboli v roku 2018 zaradené do kategórie rizikových prác. V 1 prípade SLOVNAFT, a.s., P5- Výroba palív, Údržba, P 8 Výroba plastov, benzén, kat. 3 boli aktualizované. Vyradenie rizikových prác s faktorom karcinogénne a mutagénne faktory sa v roku 2018 nerealizovalo. Používanie látok, ktoré môžu poškodiť reprodukciu, resp. sú podozrivé z poškodenia reprodukcie (H 360, H361) bolo zaznamenané prevažne pri laboratórnych pracovných činnostiach vo vede a výskume, v zdravotníctve v malých množstvách (napr. Dusičnan olovnatý 1A v reagenčnom aparáte v lekárnach; Irinotecan hydrochloride 20g , Dexamethasone 7 g v hameln rds a.s., odd. mikrobiologickej kontroly, Horná 36 Modra; N,N-dimetylformamid 1B – 2 l, Dusičnan olovnatý 1A – 0,15 kg, Tetraboritan sodný derkahydrát 1B- 0,04 kg v CYTOPATHOS spol. s.r.o., SVALZ v odboroch lekárska genetika a patologická anatómia, Kutuzovova 23 Bratislava). Týmto látkam je exponovaných v 3. kategórii prác 538 zamestnancov, z toho 489 žien. Ochrana zamestnancov pri práci s uvedenými látkami je zohľadnená v prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku.

Rozhodnutím bol schválený v 10 prípadoch prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom v priemysle (sklársky, chemický,

automobilový), v zdravotníctve, na vedecko-výskumných pracoviskách, v školstve (VŠ výtvarných umení) a v 120 prípadoch pre práce súvisiace s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestu.

V sledovanom období bolo vykonaných 20 previerok zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov najmä v odvetví zdravotníctva, priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami neboli uložené. V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 11 kontrolných listov (K) - dotazníkov informovanosti zamestnancov a 9 kontrolných listov (A). Vyhodnotením dotazníkov sa zistilo, že zamestnanci sa dobre orientujú v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a na pracoviskách sa vykonávajú preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Bolo poskytnutých 162 konzultácií v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, najmä pri vypracovaní prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, klasifikácii karcinogénov a mutagénov.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál (ďalej len „AZC“) a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu (karcinogén kat. 1A). Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (139 x kanalizačné stúpačky a odvetrávacie potrubia VZT; 22 x stropné podhlady, obklad miestností, káblové lávky, protipožiarne prestupy, priečky, podlahové panely veľína, úlomky z odvetrávacieho potrubia v pivničnej kobke, boletické panely; 159 x strešné krytiny, vonkajšie opláštenie, prekrytie jamy, prekrytie káblového mosta, zložené AZC šablóny na zemi, zložené AZC platne vo veľkokapacitnom kontajneri) bolo v roku 2018 realizované na základe kladného rozhodnutia RUVZ Bratislava na 320 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia zapuzdrovacích a viažucich prípravkov 46 nižšie uvedenými spoločnosťami s počtom exponovaných zamestnancov 160, v celkovom množstve 1156,7 ton materiálu s obsahom azbestu.

Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu v roku 2018

Organizácia	Počet exponovaných celkom/ ženy	Počet stavieb	Množstvo odstráneného materiálu s obsahom azbestu (t) /rok
ARGUSS, s.r.o., BA	5/0	2	3,5
ARRI s.r.o., Okoč	2/0	1	0,7
ASCORP, s.r.o.	2/0	1	0,7
ASTANA, s.r.o., Poprad	3/0	32	104,0
AZBESTGROUP s.r.o., Poprad	5/0	9	35,5
BAUGROUP TZB, s.r.o., BA	2/0	7	11,1
BBC consulting, s.r.o., Nitra	4/0	1	24,0
BYTOS, spol. s r.o. BA	3/0	11	3,0
Bytové domy, s.r.o., Dolné Hámre	2/0	1	2,4
Concret, s.r.o., Boleráz	3/0	30	50,5
DBS Slovakia spol. s r.o., Zohor	4/0	19	73,1
DILMUN SYSTEM, s.r.o., BA	8/0	52	363,5
Dušan Miezga- MOVAK, Vrbové	2/0	9	12,2
E-RAN TZB s.r.o., BA	2/0	7	10,4
FILLA, spol. s r.o., BA	2/0	7	6,7
FRIVAN, s.r.o., Sabinov	4/0	6	11,6
GAMA MONT s.r.o., Nitra	3/0	7	20,0

Imrich Kelley, Hamuliakovo	2/0	1	0,4
Imrich Vanko – VAREMONT, Horné Saliby	2/0	1	2,7
KOMSTAV STRECHY s.r.o., Komárno	4/0	1	4,0
KOVOMAT SLOVAKIA, Žilina	3/0	2	4,4
KROVMONT s.r.o., Dolný Kubín	7/0	3	16,0
LIVING LIGHT, spol. s r.o., Zeleneč	5/0	2	2,6
M-GAS s.r.o., Trenčianska Turná	3/0	1	0,5
Michal Choma-BUILD & PLAST, Snina	4/0	1	0,8
MRÁŽ, s.r.o., Duplín, Stropkov	3/0	1	2,2
MODACO, s.r.o., BA	4/0	1	2,5
MQM stavebno obchodná spol. s.r.o., Detva	2/0	2	7,3
OK- plus, s.r.o., BA	3/0	47	114,0
Oravec s.r.o., Krtovce	3/0	1	1,4
Oto Banyák, BA	4/0	2	0,5
PALKOVIČ-SK, s.r.o. Senica	5/0	1	3,7
Pavol Černek – STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, Martin	2/0	4	7,4
Peter Pilip BYTSERVIS, Svidník	4/0	11	14,0
P + K s.r.o., BA	3/0	4	6,6
PROSERVIS Strážske, s.r.o	4/0	4	20,0
REGENA ES s.r.o., Strážske	4/0	1	1,3
ReTrash, s.r.o., Kremnica	5/0	9	137,9
RONAR s.r.o., Košice	4/0	3	27,0
SD Gelnica, s.r.o.	4/0	3	7,2
SAE, s.r.o., Spišská Nová Ves	5/0	1	8,0
TERMOTECHNA, a.s., BA	4/0	3	11,7
THERMKLIMA, s.r.o., Lipová	2/0	2	8,3
VERTICAL INDUSTRIAL,a.s. BA	3/0	1	2,0
VÝŠKOP, s.r.o.,Kvetoslavov	4/0	1	1,0
Zuzana Ostrožanská, Sládkovičovo	2/0	4	8,4
SPOLU	160	320	1156,7

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný pri odstraňovaní AZC materiálu 13 x u účastníkov konania, ktorí oznámili začatie výkonu prác, resp. ktorí neboli v uplynulom roku kontrolovaní a pri prešetrovaní 9 podnetov na neoprávnené a neodborné odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. (ASTANA, s.r.o., Poprad; FILLA, spol. s.r.o., Bratislava; DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava; FRIVAN, s.r.o., Sabinov; Concret, s.r.o., Boleráz; GAMA MONT s.r.o, Nitra; SAE, s.r.o., Spišská Nová Ves; REGENA ES s.r.o., Strážske; P + K s.r.o., Bratislava; PROSERVIS Strážske, s.r.o.; Peter Pilip BYTSERVIS, Svidník), z toho 1 podnet bol opodstatnený a 1 čiastočne opodstatnený. Pri kontrolách zameraných na plnenie povinností zamestnávateľa, ktoré vyplývajú z NV SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci sa použilo 9 kontrolných listov (A) – dotazníkov informovanosti zamestnancov. Kontrolné listy preukázali dostatočnú informovanosť zamestnancov vo veci ochrany zdravia pri práci s azbestom. Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z.) boli uložené v 157 prípadoch pri odstraňovaní AZC kanalizačných a odvetrávacích potrubí, stropných podhládov, obkladu miestností, káblových látok, protipožiarnych prestupov, priečok, podlahových a boletických panelov. Podľa predložených protokolov z merania v životnom prostredí po vyčistení priestorov, počet azbestových vlákien bol prevažne 0 - 100 vl.m^{-3}, v dvoch prípadoch 260 vl .m⁻³/ 1 chryzotil. V 1 prípade bolo nariadené opatrenie spoločnosti DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava – dočistenie kontrolovaného pásma pred jeho zrušením, v 1 prípade bola spoločnosť ASTANA, s.r.o., Uherova 2909/29, 058 01 Poprad uložená pokuta vo výške 350,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 42 písm. b) zák. č. 355/2007 Z.z.– nezdržanie sa odstraňovania azbestu do

času kladného posúdenia návrhu na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu odstránenie podhládov v pivničných priestoroch a spoločných priestoroch (vestibul) bytového domu na Furdekovej 14 v Bratislave (v predmetnej veci bolo vydané súhlasné rozhodnutie, ktoré do času odstraňovania AZC nenadobudlo právoplatnosť).

Koncom roka 2018 sa riešil podnet na odstraňovanie navážkového valu, tzv. „umelého kopca“ Bratislava Južné mesto v k.ú Petržalka z dôvodu nálezu materiálu s obsahom azbestu v navážkovom kopci. Analýzou pevnej vzorky na obsah azbestových vlákien (07.11.2018, NRC RÚVZ Nitra) bola vo vzorkách dokázaná prítomnosť azbestových vlákien typu chryzotil, amozit a krocidolit. K územnému konaniu stavby RÚVZ Bratislava v prípade výskytu azbestocementového odpadu určil podmienky k odstraňovaniu azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest, vyplývajúce z § 41 zák. č. 355/2007 Z.z. a súvisiacich právnych predpisov. Problematika výskytu azbestu na sídlisku Slnečnice v Bratislave – Petržalke bola riešená aj na Informačno – konzultačnom pracovnom stretnutí na UVZ SR. Konať v predmetnej veci je kompetentné Ministerstvo životného prostredia SR.

Na základe oznámenia ÚVZ SR bol vykonaný cielený štátny zdravotný dozor (ŠZD) na pracovisku otryskávania spoločnosti LOGAN INVESTMENT, a.s., Šenkvickej cesty 5, 902 13 Pezinok, IČO: 36 521 272 a v stredisku povrchových úprav vo Vlčom hrdle 1 v Bratislave (otryskávanie kovových konštrukcií v hale otryskávania v areáli SLOVNAFT, a.s., alebo priamo na stavbách) prevádzkovateľa COLORSPOL, spol. s r.o., 029 55 Novotš 153, IČO: 36 377 384, zameraný na kontrolu výskytu otryskávacieho piesku s obsahom azbestu značky Eurogrit, resp. Excellent Grit v predmetných prevádzkach. ŠZD bolo zistené, že abrazívny otryskávací piesok s obsahom azbestu značky Eurogrit, resp. Excellent Grit sa na kontrolovaných pracoviskách v Bratislavskom kraji nepoužíva.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

Vybraní pracovníci odboru sa oboznámili s novým metodickým postupom, navrhovaným NRC pre fyziológiu práce, vykonali nácvik použitia metodického postupu hodnotenia fyzickej záťaž v praxi a realizáciu pilotného testovania u vybraného subjektu.

2.2.INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov sa uskutočnila v spoločnosti GUPRESS, s.r.o., Hattalova 10, 831 03 Bratislava, IČO: 31 371 647. ŠZD bol zameraný na pracovné prostredie tlačiarenskej, reprografickej a knihárskej výroby, administratívy. K uvedeniu priestorov do prevádzky bolo vydané súhlasné rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva zo dňa 7.5.2001. Počet pracovníkov 30, z toho 15 žien, práce sa vykonávajú v jednozmennej prevádzke. Prevádzka je umiestnená v účelových priestoroch. Pozostáva z výrobných, skladových, administratívnych priestorov a zariadení na osobnú hygienu. Pracovné priestory majú zabezpečené denné osvetlenie oknami, umelé žiarivkové osvetlenie, prirodzené vetranie, VZT, ústredné vykurovanie. Technologické zariadenie: tlačiarenské stroje, polygrafické technológie. Rizikové práce sa nevykonávajú. Pracovné činnosti s expozíciou chemickým faktorom sú zaradené do 2. kategórie – tolerovateľná miera zdravotného rizika.

V rámci projektu vykonal RÚVZ Bratislava v 07/2018 meranie organických prchavých látok v pracovnom prostredí výroby. Z protokolu o meraní vyplynulo, že výsledky

celozmenových koncentrácií organických prchavých látok sú v súlade s najvyššie prípustnými expozičnými limitmi.

Nápravné opatrenia z výkonu štátneho zdravotného dozoru nevyplývajú.

V októbri 2018 Poradňa zdravia RÚVZ Bratislava realizovala v rámci projektu Zdravé pracoviská skriningové vyšetrenie pracovníkov spoločnosti GUPRESS, s.r.o., Hattalova 10, 831 03 Bratislava. Vyšetrenie bolo zamerané na prevenciu tzv. voľnoradikálových ochorení (KVCH, DM, onkologické), ktorých prevalencia má v našej populácii stúpajúci trend a kardiovaskulárne ochorenia sú napriek mnohým osvetovým a zdravotno – preventívnym projektom na poprednom mieste v chorobnosti a úmrtnosti našej populácie. Celkovo bolo vyšetrených 15 zamestnancov – 4 muži a 11 žien. Vyšetrenie bolo komplexné, sledovali sa základné somatometrické ukazovatele (výška, hmotnosť), BMI-index telesnej hmotnosti a v rámci klinického vyšetrenia krvný tlak. Pomocou analyzátorov REFLOTION a ACCUTREND sa stanovila hladina celkového cholesterolu a u rizikových klientov aj hladina triacylglycerolov. Vyšetrenie bolo doplnené o analýzu spôsobu výživy a životosprávy dotazníkovou formou. Zistený spôsob výživy je v súčasnosti charakteristický pre celú populáciu a predstavuje určité rizikové trendy. Hraničný celkový cholesterol bol zistený v 6 prípadoch - 40%, vysoký v 2 prípadoch – 13% , zvýšený rizikový LDL cholesterol bol zistený v 4 prípadoch – 27% , zvýšené triglyceridy v 5 prípadoch– 33,3%, Nadváha až obezita z BMI bola zistená v 6 prípadoch – 40%. Všetci klienti boli individuálne poučení o možných rizikách a cielene nutrične usmernení.

V roku 2018 bola v rámci programu Zdravé pracoviská vznesená na OOFŽPP iba jedna požiadavka na objektivizáciu faktorov pracovného prostredia vo firme Gupress Bratislava. Bol vykonaný odber 3 vzoriek pracovného ovzdušia, v ktorých sa vykonalo stanovenie 4 ukazovateľov - organických prchavých látok (butyraldehydu, 2-butanónu, toluénu a n-butylacetát). Výsledky celozmenových koncentrácií OPL boli v súlade s najvyššie prípustnými expozičnými limitmi (NPEL).

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

RÚVZ Bratislava hlavné mesto v roku 2018 realizoval informačné aktivity pre zamestnávateľov, zamestnancov a verejnosť, zamerané na aktuálnu tému kampane EU – OSHA zvýšiť informovanosť o rizikách, ktoré predstavujú nebezpečné látky na pracovisku a podporiť kultúru prevencie rizika, prostredníctvom webovej a facebookovej stránky úradu, nástienky úradu a prostredníctvom propagačných materiálov ku kampani, ktoré úradu poskytol IP Bratislava. Počas celého roku 2018 poskytoval konzultácie v počte 865 zamestnávateľom aj zamestnancom, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, usmernenia ÚVZ SR vo veci výkonu spoločných koordinovaných kontrol s orgánmi inšpekcie práce v roku 2018 boli v Bratislavskom kraji uskutočnené 4 spoločné previerky RÚVZ Bratislava a IP Bratislava v právnych subjektoch, uvedených v tabuľke podľa aktuálnej témy kampane EU – OSHA.

Previerky boli zamerané na kontrolu dodržiavania právnych a ostatných predpisov a monitoring možných rizík na pracoviskách, na plnenie povinností zamestnávateľov, kontrolu dodržiavania právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, technických zariadení a dodržiavania ustanovení právnych predpisov v oblasti nelegálneho zamestnávania. Zástupcovia oboch štátnych orgánov si po skončení previerok navzájom vymenili záznamy a protokoly.

Spoločné preverky orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vo vybraných organizáciách Bratislavského kraja v r. 2018				
Organizácia/ Rozhodnutie o uvedení do prevádzky	Prevádzka/ Dátum preverky/ Počet zamestnancov	Plnenie povinností	Nedostatky zistené RÚVZ BA / Opatrenia na odstránenie nedostatkov	Nedostatky zistené IP BA
IDEAL ČESKÁ s.r.o. org. zložka Ivánska cesta 16, 821 05 Bratislava, IČO: 46 318 771/ PPL/7940/2015 z 28.04.2015	5áSec – Chemická čistiareň a práčovňa, OC BORY MALL, Lamač/ 19.09.2018 a 10.12.2018 Počet zamestnancov: 2/2	Práce s expozíciou chemickým faktorom, 2. kat. Prevádzkový poriadok PPL/7940/2015 z 28.04.2015 Posúdenie zdravotného rizika MM TEAM s.r.o., Bratislava, 17.03.2015	Nedostatky neboli zistené	Protokol Neprihlásenie do sociálnej poisťovne v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. o soc. poistení Bude uložená sankcia.
ON Semiconductor Slovakia, a.s., Vrbovská cesta 2617/102, 921 01 Piešťany, IČO: 36 227 943/ PPL/4368/2018 z 27.02.2018	Laboratóriá vývoja a testovania integrovaných obvodov, Mlynské Nivy 14, Bratislava/ 20.07.2018 a 22.08.2018 Počet zamestnancov: 55/5	Práce s expozíciou chemickým faktorom (ručné spájkovanie plošných spojov), hluku, laserom (plne krytované tr. 3B) 2. kat. Prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým faktorom, hluku, laserom schválený: PPL/4368/2018 z 27.02.2018 Posúdenie zdravotného rizika v spolupráci s PZS TeamPrevent Santé s.r.o. 28.11.2017	Opatrenie uložené v zázname zo ŠZD: aktualizovať v termíne do 06/2019 posúdenie zdravotného rizika v spolupráci s PZS	Záznam Nedostatky neboli zistené
PD v Šenkviaciach Nádražná 75, Šenkvice, IČO: 00190705/ PPL/4568/ 2016 z 01.06.2016	PD v Šenkviaciach Nádražná 75, Šenkvice- kravín pre dojnice, dielňa pre opravy, sklady: pohonných hmôt, agrochemikálií, krmív, sušička zrnín/ 19.09.2018 a 12.10.2018 Počet zamestnancov: 55/21	Práce s expozíciou hluku, chemickým, biologickým faktorom, vibráciám 2. kat. Prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým, biologickým faktorom schválený: PPL/4568/2016 zo dňa 01.06.2016. Posúdenie zdravotného rizika BT v 11/2015, prehodnotenie v spolupráci s PZS HSE Slovakia, s.r.o. 04.09.2018 Vyplnené dotazníky informovanosti: 2x: R, B, C, V	Nedostatky neboli zistené	Protokol Neoznačenie regálov maximálnou nosnosťou, neoznačenie zvislých konštrukcií a okrajov brán bezpečnostným značením, nezavedené evidenčné karty vodičov motorových vozidiel. Nedostatky odstrániť do 30 dní.
GUPRESS, s.r.o., Hatalova 10, BA, IČO: 31371647/ ŠOH- 201/08800/005 zo 07.05.2001	Tlačiareň Hatalova 10 Bratislava 14.06.2018 a 24.08.2018 Počet zamestnancov: 30/15	Práce s expozíciou fyzickej a psychickej záťaži, chemickým faktorom, hluku, 2. kat. Prevádzkový poriadok (chemické faktory) RÚVZ/51-14322/2004 z 14.10.2004 Posúdenie zdravotného rizika, MM TEAM s.r.o., 12/2017	Opatrenie uložené v zázname zo ŠZD aktualizovať v termíne do 07/2019 posúdenie zdravotného rizika v spolupráci s PZS	Protokol Nevypracovaný zoznam prác zakázaných ženám, neoznačené komunikácie a okraj zdvíhacej brány, nevyhovujúca výplň rámp s nezaisteným bezpečným pohybom osôb. Nedostatky odstrániť do 30 dní.

Na 4 pracovných stretnutiach zástupcov RÚVZ Bratislava a IP Bratislava bol prerokovaný spoločný postup vo veci riešenia podnetov, ktoré z dôvodu vecnej príslušnosti

časti podnetov postúpil IP Bratislava na RUVZ Bratislava. Záznamy zo 4 pracovných stretnutí boli zaslané na ÚVZ SR. V rámci prešetrovania možnej choroby z povolania konateľa a súčasne zamestnanca spoločnosti GIZIA.SK spol. s.r.o. požiadal RÚVZ Bratislava o spoluprácu IP Bratislava vo veci overenia údajov o triede klasifikácie ekonomických činností spoločnosti, počte zamestnancov aj činnosti, ktorú prešetrovaný zamestnanec/konateľ vykonával. Choroba z povolania menovanému nebola uznaná.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Podľa plánu bol vykonaný odber 4 vzoriek výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami. Vzorky boli odoslané na laboratórnu analýzu do NRL RÚVZ so sídlom v Poprade, všetky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

3.2. PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

V priebehu roka 2018 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

3.3. MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH.

V roku 2018 bol vykonaný odber 1 vzorky probiotík v potravinách určených na osobitné výživové účely. Odoslaná bola do laboratória RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Vzorka nebola v súlade s platnou legislatívou v súvislosti s označovaním výrobku, zároveň bola odoslaná na UVZ SR za účelom ďalšieho šetrenia.

3.4. MONITORING PRÍJMU JÓDU

Vykonaný bol odber 12 vzoriek kuchynskej soli za účelom monitorovania príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu v jodidovanej kuchynskej soli a kontroly jeho obsahu. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

Odbor objektivizácie faktorov životných a pracovných podmienok participoval na riešení tejto úlohy v spolupráci s odborom hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov. V roku 2018 bolo do laboratória doručených 12 vzoriek rôznych druhov kuchynskej soli, každá na dva sledované ukazovatele – KJ a KJO₃. Analýzy všetkých vzoriek boli ukončené a protokoly s výsledkami skúšok odovzdané odboru hygieny výživy.

3.5. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

V rámci plnenia úlohy boli spracované 24 hodinové dotazníky spotreby potravín od 20 respondentov so zameraním sa na sledované prídavné látky a arómy. Výsledky boli zaslané na UVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

V roku 2018 boli v rámci monitorovania spotreby prídavných látok Odborom hygieny výživy do laboratória doručené vzorky na analýzy syntetických sladidiel, konzervačných látok a syntetických farbív. V prípade syntetických farbív, ak kvalitatívna analýza potvrdila ich prítomnosť, vykonala sa následne aj kvantitatívna analýza zisteného farbiva. Odobratých a na analýzy do laboratória doručených bolo spolu 44 vzoriek, v ktorých bolo analyzovaných dokopy 113 ukazovateľov. Z toho 31 vzoriek boli vzorky zmrzliny, na analýzu prítomnosti syntetických farbív, 3 vzorky cukrárenských výrobkov boli s požiadavkou na analýzu prítomnosti syntetických farbív, syntetických sladidiel a konzervačných látok, v 1 vzorke cukrárenského výrobku sa analyzovali iba syntetické sladidlá, v 1 vzorke konzervačné látky a

rovnako v 1 vzorke cukrárenského výrobku iba syntetické farbivá. Okrem toho boli doručené aj 2 vzorky lahôdkárenských výrobkov, v ktorých boli požadované analýzy prítomnosti konzervačných látok a syntetických sladidiel a 4 vzorky výživových doplnkov, v ktorých boli vykonané analýzy na dôkaz a kvantifikáciu syntetických farbív, prítomnosť konzervačných látok a v jednom výrobku navyše aj analýza na zistenie prítomnosti syntetických sladidiel. V 1 vzorke detskej výživy sme zisťovali prítomnosť syntetických farbív a konzervačných látok. Všetky požadované analýzy boli ukončené a protokoly s výsledkami skúšok odovzdané.

3.6.MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2018 bol vykonaný odber 22 vzoriek hotových pokrmov, 4 vzoriek chleba a pekárskych výrobkov ponúkaných v zariadeniach spoločného stravovania. Vzorky boli analyzované v laboratóriu RUVZ Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave na obsah NaCl, všetky vyhoveľi požiadavkám platnej legislatívy.

3.7.BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

V priebehu roka 2018 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

4.1.1 Podpora zdravého štartu do života

Podpora zdravého štartu do života bola realizovaná predovšetkým v rámci konzultačnej a posudkovej činnosti – posudzovanie projektových dokumentácií a podkladov pred uvedením priestorov materského a rodinného centra do prevádzky. Tieto centrá sú určené pre krátkodobý pobyt detí od 9 mesiacov do 10 rokov s rodičmi na organizovanie voľno časových aktivít, cvičení, prednášok, seminárov a detských osláv. V rodinnom centre v čase letných prázdnin boli posúdené podmienky, vrátane podmienok stravovania pre organizovanie denných táborov.

4.1.2. Podpora zdravšieho prostredia v školách

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v školských stravovacích zariadeniach sa situácia v preferovaní zdravých potravín výrazne nezmenila v porovnaní s minulým rokom. Aj v tomto roku okrem iného sme sa zameriavali na kontrolu dodávaných surovín, vrátane dodržiavania minimálnej doby spotreby, preferovanie zdravých potravín a pod. Zistilo sa, že pri príprave pokrmov sa používajú výlučne čerstvé suroviny, vyhovujúcej kvality a pestrosti, ku ktorým vo všetkých prípadoch bola predložená dokumentácia (dodacie listy, faktúry a pod.). Vo viacerých prípadoch (10-25% zariadení) v priebehu celého roka sú využívané aj hlboko mrazené suroviny (prevažne hydínové mäsa) a zelenina. V ostatnom čase z dôvodu nedostatku pracovných síl sa začínajú viac využívať dovážané hotové výrobky a mrazené polotovary.

Na základe požiadaviek v mesiaci september a október 2018 boli vykonané ciele kontroly v zariadeniach rýchleho občerstvenia pri základných a stredných školách Bratislavského kraja. Zistené bolo, že 34 bufetov je pri stredných školách a 17 bufetov pri základných školách. Z celkového počtu 118 automatov, pri základných školách je zriadených 58 automatov a pri stredných školách 60 automatov. V jednej základnej škole sa realizuje raz týždenne ambulantný predaj sladkého pečiva počas veľkej prestávky. V priebehu roka bolo vykonaných 41 kontrol v rámci ktorých boli preverené hygienické podmienky. Na základe zistených nedostatkov boli prevádzkovateľmi prijaté opatrenia na nápravu, pričom vo väčšine prípadov boli nedostatky odstránené ihneď, prípadne v krátkom čase. Uložené boli 2 blokové pokuty v sume 120 €.

Sortiment v bufetoch pri školách všetkých typov je možné ovplyvniť iba v rámci konania k uvedeniu priestorov do prevádzky. Neskôr sa sortiment aj napriek edukácii naďalej prispôsobuje dopytu zákazníkov. Situácia v pomere zdravých a nezdravých potravín sa temer nemení (65-70% nezdravých a 30-35% zdravých pokrmov). Je snaha zo strany prevádzkovateľov zaraďovať aj čerstvé ovocie a zeleninu, ale pre nezáujem žiakov a študentov od zámeru ustupujú.

Na základe požiadaviek bol vykonaný monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v ŠJ pri ZŠ na Tbiliskej ul. v Bratislave. Vyhodnotenie je v samostatnej úlohe č. 4.3.

V porovnaní s minulým rokom znížil sa počet ŠJ, ktoré pripravujú desiate pre žiakov. V 38 školských jedálňach (z toho 16 ŠJ pri ZŠ, 2 stredných školách a 20 školských zariadeniach vyžadujúcich osobitnú starostlivosť) sú podávané desiate, z ktorých väčšina je v rámci mliečneho programu.

Edukačné aktivity formou komunikácií s deťmi sú súčasťou každej hygienickej kontroly, najčastejšie pri zistení, keď dieťa odmieta konzumovať polievky, šalát, prípadne ovocie, ktoré je súčasťou obeda.

V súčasnosti „školské mlieko“ a „školské ovocie“ sú spojené do jedného programu. Mliečny program aj v tomto školskom roku bol zabezpečovaný štyrmi spôsobmi, a to: podávaním mliečnych výrobkov v rámci desiat, podávaním mlieka a mliečnych výrobkov, ktoré boli súčasťou pokrmov v rámci obeda a desiat, školský mliečny program s názvom „Školská mliečna liga“ a „Rajo brejky“.

Projekt školského ovocia v školskom roku 2018/2019 bol zabezpečovaný dvomi spôsobmi, cestou školských jedální a ojedinele pedagogickými pracovníkmi. Kontroly boli vykonávané ako súčasť štátneho zdravotného dozoru stravovacích zariadení, pri ktorých neboli zistené nedostatky pri realizácii tohto školského programu.

Účinnosť a efektívnosť výkonu ŠZD v školských stravovacích zariadeniach je možné hodnotiť pozitívne. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 179 hygienických kontrol. Väčšina stravovacích zariadení je na dobrej hygienickej úrovni. V ostatnom čase v stravovacích zariadeniach dochádza k zlepšovaniu podmienok prípravy pokrmov realizáciou komplexných a čiastkových rekonštrukcií, prípadne vymieňaním a dopĺňaním strojno – technologického vybavenia.

Za hygienické nedostatky zistené pri kontrolách bolo uložených 7 blokových pokút v sume 310 €. Riešených bolo 13 podnetov, z ktorých bolo 7 opodstatnených. Pretrvávajúcim problémom je absencia Materiálno-spotrebných noriem a receptúr na prípravu pokrmov pre deti jaselského veku, ako aj požiadaviek na prípravu mliek a mliečnych pokrmov pre dojčatá a zásad skladby jedálnych lístkov pre vekovú skupinu 0-2 roky.

Diétne stravovanie je zabezpečené v 14 stravovacích zariadeniach pri školách rôznych typov. Podmienky na ich prípravu sú štandardné a hygienicky vyhovujúce. V stále väčšom počte školských stravovacích zariadeniach sa realizuje čiastočná diétna úprava pokrmov napr. u žiakov alergických na kravské mlieko sa finálna úprava pokrmu robí iným mliekom a pod. Ďalšou formou diétneho stravovania je donáška diétnej stravy rodičmi, ktorú pripravenú v domácnosti. Tieto donášky stravy sa uskutočňujú na základe lekárskeho potvrdenia a vedúca ŠJ túto skutočnosť doplní do prevádzkového poriadku. V ojedinelých prípadoch je táto služba zneužívaná rodičmi, ktorí presadzujú alternatívne stravovanie napr. u vegetariánov.

Vysokoškolské stravovacie zariadenia sa prispôbujú požiadavkám stravníkov a okrem bohatého sortimentu pripravovaných pokrmov (5-11 druhov) pripravujú aj laktózové a bezlepkové pokrmy.

Pitný režim temer vo všetkých školách a predškolských zariadeniach je realizovaný hygienicky vyhovujúcim spôsobom. Deťom MŠ v chladnejšom období je podávaný čaj (ovocný/bylinkový), v teplom období čistá pitná voda. Žiaci ZŠ a SŠ majú k dispozícii umývadlá s prívodom tečúcej hygienicky vyhovujúcej pitnej vody. Pre zlepšenie zabezpečenia pitného režimu sú inštalované pitné fontánky v objektoch základných škôl a v priestoroch detských ihrísk.

V rámci mimoriadnej úlohy bolo vykonaných 40 cielených kontrol vo vybraných materských školách Bratislavského kraja zameraných na pitný režim detí. V sledovaných materských školách boli podávané sladké a nesladké nápoje ako súčasť pokrmu na desiatu, obed a olovrant. Na desiatu boli sladené nápoje podávané až 42,5 %, k obedu 29% a na olovrant 26,5% z celkového počtu nápojov, čo z hľadiska racionálneho stravovania je alarmujúce. Pozitívne sa hodnotí skutočnosť, že v rámci pitného režimu v priebehu dňa je ponúkaná už iba čistá voda. Závety mimoriadnej úlohy boli prediskutované so zástupcami MŠVVaŠ SR na seminári s vedúcimi ŠJ pri MŠ.

V rámci hygienických kontrol sa zisťovali aj počty stravujúcich sa deti a žiakov všetkých typov škôl. Konkrétny počet stravníkov sa aktualizuje v rámci výročnej správy.

Odbery pokrmov na energeticko- biologickú hodnotu neboli realizované.

Kontrolou jedálnych lístkov sa zisťovali, že sú pripravované v súlade s požiadavkami racionálneho stravovania. Vo viacerých prípadoch sa zistila nedostatočná frekvencia podávania rýb, tmavých druhov mäsa, šalátov z čerstvej zeleniny a podávania ovocia. V ojedinelých prípadoch sa zisťuje nevyznačovanie alergénov a prípadných zmien zaradovaných pokrmov do jedálnych lístkov.

4.1.3 Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Vedomosti na prácu v epidemiologicky závažných činnostiach boli preverené u 167 pracovníčok školských stravovacích zariadení a pracovníčok v zariadeniach verejného stravovania, ktoré úspešne zvládli skúšky a získali odbornú spôsobilosť na predmetnú činnosť.

Pracovníčka odboru sa zúčastnila na seminári, na ktorom boli predstavené nové materiálno-spotrebné normy a receptúry školského stravovania. Súčasne boli diskutované závery realizovaného prieskumu pitného režimu MŠ a plánované zvýšenie stravníkov v ŠJ v súvislosti s podávaním stravy bezplatne s aktívnou účasťou.

4.2.ZNEUŽIVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Podľa požiadaviek gestora bol realizovaný dotazníkový prieskum v rámci realizácie projektu „Projekt TDA 1,2,3“.

Zabezpečené bolo vyplnenie dotazníkov u respondentov ZŠ - Česká 10, ZŠ - Tilgnerová 14, ZŠ -Tupolevová 20, ZŠ - Holičská 50, ZŠ - Hlavná 31, Záhorská Ves, G - Hronská 3, G - Tomašíková 2, SOŠ - Račianská 105, SOŠ - Kvačalová 20 a OA - Hrobáková 11 v celkovom počte 1115 dotazníkov, z ktorých bolo 489 TDA1, 538 TDA2 a 88 TDA3, ktoré boli zaslané na ďalšie spracovanie.

4.3.MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENAIICH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKOL

Z vyhodnotenia laboratórnych analýz vyplynulo, že priemerná hodnota chloridu sodného vo všetkých 10tich odobratých vzorkách v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami bola prekročená, a to od 81,3% až do 243,4 %. Z laboratórnych analýz vyplynulo, že hodnoty obsahu kuchynskej soli v pokrmoch sú výrazne vyššie. Naše odporúčania smerovali k potrebe znižovať obsah kuchynskej soli pri príprave pokrmov. V septembri 2018 boli predstavené upravené materiálno-spotrebné normy a receptúry školského stravovania s cieľom zníženia obsahu kuchynskej soli vo finálnych pokrmoch.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V rámci Národného imunizačného programu sa od 1.1. do 31.12.2018 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. V tomto období bolo hlásených a epidemiologicky vyšetrených 76 ochorení na pertussis s najvyššou vekovo-špecifickou chorobnosťou u dospelých v skupine 20-24 ročných (chorobnosť 18,71/100 000). U detí do 15 rokov bolo hlásených 11 ochorení. Riadne očkovanie v minulosti udávalo 44 7osôb, v 32 prípadoch očkovanie nebolo vykonané (ide o 7 detí v najnižších vekových skupinách a 25 osôb staršej vekovej kategórie). Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené. Z ďalších ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené 3 sporadické prípady osýpok, u 55 ročného muža z okresu Bratislava III, neočkovaného, s nejasným údajom o prekonaní osýpok v detstve, dovlečením ochorenia z Afriky. Ďalšie dve ochorenia boli zaznamenané u očkovanej 39 ročnej ženy z okresu Bratislava V a očkovaného 55 ročného muža z okresu Pezinok. Obidve ochorenia boli dovlečené z Rakúska a vyskytli sa bez vzájomnej epidemiologickej súvislosti.

Invazívne pneumokokové ochorenia boli evidované v 14 prípadoch a všetky ochorenia sa vyskytli u dospelých osôb. Z uvedeného počtu bola pneumokoková sepsa hlásená v ôsmich prípadoch a šesťkrát bola diagnostikovaná pneumokoková meningitída.

Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. Prostredníctvom posterov, plagátov, webovej stránky úradu a poradenstva určeného pre laickú verejnosť pracovníci RÚVZ informovali obyvateľstvo o význame očkovania a možnostiach využívania vakcín v prevencii proti infekčným ochoreniam. Cieľom uvedených aktivít bolo oboznámiť laickú verejnosť o užitočnosti očkovania, informovať o existujúcich očkovacích látkach a ich indikáciách, zdôrazniť dostupnosť očkovania pre všetkých ako i pre vybrané skupiny obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku nákazy pri práci. Hlavným poslaním bolo poukázať na mylne prezentované informácie o škodlivosti očkovania ako i dôležitosť prevencie infekčných ochorení s dôrazom, že očkovanie musí zostať prioritou, pokiaľ sa budú vyskytovať infekčné ochorenia, ktoré ohrozujú zdravie verejnosti.

V priebehu septembra a októbra vykonali pracovníci epidemiológie kontrolu povinného pravidelného očkovania u 124 praktických lekárov pre deti a dorast v 130 ambulanciách Bratislavského kraja. V porovnaní s kontrolou očkovania realizovanou v minulom roku sme zaznamenali mierny vzostup celokrajскеj zaočkovanosti vo viacerých druhoch povinného očkovania. Najvýraznejší vzostup zaočkovanosti o 1,3% bol evidovaný pri očkovaní proti MMR v najmladšom kontrolovanom ročníku narodenia 2016 (z 92,7% na 94,0%). Na území Bratislavského kraja sme v kontrolovaných ročníkoch narodenia evidovali celkom 1974 odmietnutí očkovania bez kontraindikácií v 8 kontrolovaných druhoch povinného pravidelného očkovania.

V roku 2018 zabezpečili pracovníci odboru epidemiológie realizáciu Imunologického prehľadu 2018 Slovenskej republiky (ďalej len IP) na území ôsmich okresov Bratislavského kraja. Základným cieľom Imunologického prehľadu 2018 SR bolo získať informácie do akej miery je zabezpečená kolektívna imunita, či očkovacie látky zabezpečujú tvorbu protilátok u očkovaných osôb a či je správne nastavený termín očkovania. Skúmaný bol stav imunity populácie proti vybraným šiestim prenosným ochoreniam - osýpkam, mumpsu, ružienke a vírusovým hepatitídami typu A, B, C. Účastníci Imunologického prehľadu 2018 boli v zmysle celoslovenského zámeru vybraní na základe náhodne stratifikovaného výberu, zo všetkých ôsmich okresov, bez koncentrácie na obyvateľov väčších miest, zo všetkých vekových

skupín, bez ohľadu na etnikum a pri rovnomernom zastúpení oboch pohlaví. Podkladom pre výber 496 účastníkov z Bratislavského kraja boli osoby evidované u vybraných zmluvných lekárov, a to pediatrov a všeobecných lekárov pre dospelých. Od 1.7.2018 do 30.9.2018 pracovníci odboru epidemiológie úspešne organizovali a zabezpečili odber 496 vzoriek krvi od všetkých účastníkov IP v ambulanciách 16 všeobecných lekárov pre deti a dorast a 8 všeobecných lekárov pre dospelých. Realizovali aj transport vzoriek krvi na laboratórne vyšetrenie séra vo vybraných laboratóriách RÚVZ Banská Bystrica a ÚVZ SR v Bratislava. V súčasnosti sú laboratórne výsledky sumarizované, analyzované, štatisticky spracovávané a vyhodnocované. Závěry a odporúčania Pracovnej skupiny pre imunologické prehľady budú známe začiatkom roka 2019. Následne pracovníci odboru epidemiológie odovzdajú výsledky príslušných sérologických vyšetrení 24 praktickým lekárom v Bratislavskom kraji a so svojimi výsledkami budú oboznámení aj účastníci Imunologického prehľadu.

6.2.SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

V roku 2018 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 7523 infekčných ochorení, čo predstavuje oproti roku 2017 (hlásených 6797 ochorení) mierny vzostup o 10,7%. Z exotických ochorení bolo evidované 1 ochorenie na maláriu, 1 prípad horúčky dengue a 2 prípady ochorenia vyvolaného vírusom Hanta. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2017 neboli zaznamenané významnejšie zmeny v epidemiologickej situácii v Bratislavskom kraji, aj keď v niektorých skupinách ochorení došlo zvýšeniu počtu evidovaných prípadov. V skupine črevných nákaz bol evidovaný vzostup vo výskyte vírusových črevných infekcií (o 53,1%). Rovnako bol vzostup zaznamenaný u salmonelovej enteritídy (o 18,4%), u hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčnej etiológie (o 58,9%) a u bacilovej dyzentérie (o 66,6%). Naopak v skupine vírusových hepatitíd bol evidovaný pokles počtu ochorení na VHA (o 81,6%) a akútnej VHB (o 40,0%). Zvýšenie chorobnosti sme zaznamenali i u bakteriálnych meningitíd (o 86,6%). V skupine pohlavne prenosných ochorení bol evidovaný vzostup chorobnosti u chlamýdiových infekcií (o 51,1%), naopak u gonokokových infekcií bol zaznamenaný menší počet ochorení v porovnaní s predchádzajúcim rokom (o 36,4%). Pokles chorobnosti o 40,2% bol evidovaný u varicelly, naopak k výraznému vzostupu chorobnosti došlo u pertussis (viac ako 5 násobný vzostup). Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymfskú boreliózu, črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

6.3.INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Od 1.1.2018 do 31.12.2018 bolo v informačnom systéme spracovaných 7487 prípadov ochorení, z toho v 2834 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 4521 potvrdených a 2966 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 4846 ohnisk nákazy a vydaných 268 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia. Očkovanie bolo vykonané u 169 priamych kontaktov a špecifická antibiotická profylaxia u 27 priamych kontaktov. V roku 2018 boli v Bratislavskom kraji zaznamenané tieto epidémie:

- epidemický výskyt 40 prípadov akútnych gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu u pacientov Psychiatrickej nemocnice P.Pinela v Pezinku. Celkový počet exponovaných 403 osôb.

- epidemický výskyt 7 prípadov *Klebsiella pneumoniae* produkujúcej karbapenemázu na Klinike anesteziológie a intenzívnej medicíny v Nemocnici L. Déreera Kramáre. Celkový počet exponovaných 24 osôb (z toho infikovaných 7 : 1 prípad nosiča, 6 prípadov so septickým priebehom).
- epidemický výskyt 5 prípadov akútnych gastroenteritíd vyvolaných norovírusom z Neurochirurgickej kliniky UNB akad. L. Déreera. Celkový počet exponovaných 36 osôb (23 pacientov, 13 personál).
- epidemický výskyt 68 prípadov akútnych gastroenteritíd vyvolaných norovírusom v Národnom onkologickom ústave na 10 oddeleniach a ústavnej kuchyni. Celkový počet exponovaných 328 osôb (162 pacientov, 166 personál).
- epidemický výskyt salmonelovej enteritídy u osôb, ktoré konzumovali dňa 5.9.2018 žemlovku s bielkovou penou z Papa grillu v Malackách. Z mikrobiologického vyšetrenia žemlovky sa potvrdila *Salmonella enteritidis*. Zo 100 exponovaných ochorelo 27 osôb, z toho RÚVZ Bratislava vykazuje 12 osôb a RÚVZ Senica 11 a RÚVZ Levice 4 prípady.
- epidemický výskyt salmonelovej enteritídy u 58 detí a 2 pedagogických pracovníkov Základnej školy s materskou školou Kalinkovo (okres Senec). Prvé príznaky ochorenia sa vyskytli 7.11.2018. Kultivačným vyšetrením sa u 25 detí a 1 pedagogického pracovníka potvrdila *Salmonella enteritidis*, u ostatných pacientov sa kultivačné vyšetrenie nerobilo. Hospitalizované boli 3 deti. Vzorky inkriminovanej stravy už neboli k dispozícii, personál kuchyne sa podrobil kontrolnému vyšetreniu TR s negatívnymi výsledkami.

6.4.NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

6.4.1 *Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE*

V 2018 sa pokračovalo v plnení programu EÚ HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance), ktorý je založený na sledovaní vybraných nozokomiálnych nákaz v anonymne a dobrovoľne zapojených zdravotníckych zariadeniach jednotlivých krajín EÚ. Program umožňuje zistiť a porovnať ich výskyt, zosúladiť údaje, určiť mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz v jednotlivých štátoch Európy a v konečnom dôsledku aj navrhnúť opatrenia, ktoré by efektívnym ovplyvňovaním rizikových faktorov redukovali množstvo nozokomiálnych infekcií a nárast rezistencie na antibiotiká.

V 2018 bola realizovaná časť programu HELICS zameraná na sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu. Sledovanými chirurgickými výkonmi v rámci SR sú cholecystektómie a minimálne časové obdobie pre sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu je 3 mesiace. Proces výberu minimálneho setu údajov bol zameraný na najvýznamnejšie premenné pre analýzu rizika infekcie v mieste chirurgického výkonu. Používa sa rizikový index NNIS v súvislosti so zaradením pacienta podľa hlavných rizikových faktorov: riziko kontaminácie rany (čistá rana, čistá-kontaminovaná rana, kontaminovaná rana, znečistená alebo infikovaná rana), kondícia pacienta podľa ASA skóre (zdravý pacient, pacient s miernym systémovým ochorením až moribundný pacient), trvanie operácie, urgentnosť intervencie, endoskopické procedúry. Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky bolo spracovaných celkovo za rok 2018 215 chorobopisov pacientov, u ktorých bola na Chirurgickej klinike Univerzitnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad. L. Déreera v období január – december 2017 vykonaná cholecystektómia. Elektronické výstupy budú zaslané celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

6.4.3 Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v nemocniciach Slovenskej republiky v roku 2017 podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

V období máj – jún 2017 bola v rámci Slovenskej republiky realizovaná bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť. Sledovanie bolo realizované podľa vypracovaného protokolu ECDC, podľa ktorého bol vykonaný výber nemocníc. Koordinačným centrom PPS v SR je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne a národným koordinátorom Doc. MUDr. Mária Štefkovičová PhD., MPH. Ciele PPS sú odhadnúť celkovú záťaž (prevalenciu) nozokomiálnych nákaz a používania antimikrobiálnych látok v nemocniciach s akútnou starostlivosťou v EÚ, opísať pacientov, invázne postupy, nákazy a predpisované antibiotiká podľa typu pacienta, špecializácie alebo zdravotníckeho zariadenia, podľa krajiny EÚ, ďalej opísať kľúčové štruktúry a procesy na prevenciu NN/HAI a ATB rezistencie na úrovni oddelenia a nemocnice v EÚ, poskytnúť výsledky tým, ktorí ich potrebujú poznať na lokálnej, regionálnej, národnej úrovni a na úrovni EÚ.

Prevalenčná štúdia sa realizovala v 3 nemocniciach: v SI Medical s.r.o, Nemocnica s poliklinikou Medissimo na 4 pracoviskách, spracovaných bolo 7 chorobopisov a následne elektronicky bolo celkovo spracovaných 22 dotazníkov, v Špecializovanej nemocnici pre ortopedickú protetiku na Zahradníckej ul. na 1 pracovisku, spracovaných bolo 24 chorobopisov a následne elektronicky bolo celkovo spracovaných 28 dotazníkov, v Nemocnici akad. L.Dérera na 15 pracoviskách, spracovaných bolo 348 chorobopisov pacientov a následne elektronicky bolo celkovo spracovaných 366 dotazníkov.

Údaje od rôznych zúčastnených nemocníc sú prepojené národným koordinačným centrom. Následne národné centrá predložia národnú databázu pre ECDC použitím systému ECDC Tessy, po ktorom budú k dispozícii online správy.

V roku 2018 prebehla príprava výsledkov pre zapojené zdravotnícke zariadenia, na celoslovenskej porade epidemiológov národný koordinátor Doc.MUDr. Mária Štefkovičová PhD., MPH informovala o výsledkoch PPS a následne jednotlivé RÚVZ distribuovali a informovali o výsledkoch jednotlivé zapojené zdravotnícke zariadenia.

6.5.MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

V Bratislavskom kraji pokračovalo monitorovanie (hlásenie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii, informovanie o očkovaní) a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom sezónnej i pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. V roku 2018 bol na území Bratislavského kraja hlásený jeden prípad SARI u 35 ročného muža z okresu Senec, ktorý končil úmrtím. Úmrtie na chrípku nebolo hlásené. Zo 179 odberov realizovaných v Bratislavskom kraji v období od 1.1. do 31.12.2018 bolo v NRC pre chrípku pozitívnych na chrípkové vírusy 86 odberov (A/H3 – 1x, A/H1pdm09 - 4x, A/Hong Kong/4801/2014 (H3N2)-like – 1x, A/Michigan/45/2015(H1N1)-like – 11x, B bez bližšieho určenia – 9x, B/Phuket/3073/2013-like – 60x). U lekárov prvého kontaktu sa vykonávalo očkovanie proti sezónnej chrípke vakcínou, ktorá obsahovala i pandemický kmeň. Lekári prvého kontaktu boli vyzvaní, aby dôsledne vykonávali očkovanie proti chrípke a pneumokokovým infekciám najmä v domovoch dôchodcov, liečebniach pre dlhodobu chorých a pod.

6.6.ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2018 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 14 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

7.OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1.MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLOCH A BOKÚPALÍSK

Vo vzorkách prírodnej povrchovej vody zo štrkovísk určených na rekreáciu a kúpanie sa monitoroval výskyt rias, cyanobaktérií a vodných kvetov. V roku 2018 bolo vyšetrených 90 vzoriek a 270 ukazovateľov v prírodnej povrchovej vode zo štrkovísk určených na rekreáciu a kúpanie. V prípade pozitívneho nálezu sa určovali aj taxóny, ktorých počet bol 761.

7.2.KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Cieľom projektu je sledovanie kvality vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami. Súčasťou hodnotenia kvality vody je aj zisťovanie výskytu legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach. OOFŽPP v roku 2018 analyzoval 17 vzoriek vody z kúpalísk s atrakciami na prítomnosť baktérií rodu Legionella. Všetky vzorky v danom ukazovateli vyhoveľi.

7.4.REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa plánu bol v 2018 vykonaný odober 6 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete s cieľom monitoringu obsahu rezíduí pesticídov, ochrany zdravia detskej populácie, plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ. Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu do laboratória ÚVZ SR. Všetky vyhoveľi požiadavkám platnej legislatívy.

7.9.VEĎLAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY

V roku 2018 bolo OOFŽPP doručených 44 vzoriek pitných vôd z hromadného zásobovania s požiadavkou na rozšírený rozsah stanovovaných ukazovateľov. V týchto vzorkách boli vykonané aj analýzy na prítomnosť trihalometánov (chloroformu, bromoformu, dibromchlórmetánu a brómdichlórmetánu), ako vedľajších produktov dezinfekcie vody. Spolu bolo vykonaných 176 analýz. Ďalším vedľajším produktom dezinfekcie vody sú haloctové kyseliny. V priebehu roka 2018 bola vypracovaná a odskúšaná metóda extrakcie haloctových kyselín a následne prebehla aj validácia metódy stanovenia, použitím plynovej chromatografie s hmotnostnou detekciou. Metóda vykazuje dostatočnú citlivosť a v budúcom roku, bude po doplnení potrebného technického vybavenia, možné monitorovať v pitnej vode aj tento parameter kvality.

7.10.MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA – PIS) A ALERGÉNOV ROZPOČTOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Pri plnení tejto úlohy sme ponúkli súčinnosť ÚVZ SR pri identifikácii biologických alergénov prostredníctvom personálneho zabezpečenia. Doteraz sme neboli gestorom s požiadavkami oslovení.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

OPZ prostredníctvom svojich základných a špecializovaných poradní realizoval skrining rizikových faktorov voľnoradikálových ochorení a cielenú komplexnú edukáciu - posilnenie osobnej zodpovednosti klientov za svoje zdravie a motiváciu k pozitívnej zmene životného štýlu a výživy.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

V rámci primárnej prevencie sme formou 20 výjazdových aktivít základnej poradne realizovali skrining rizikových faktorov spojenú s komplexnou edukáciou. Vyšetrených bolo 717 klientov, z toho 568 klientov v produktívnom veku a 149 seniorov. Rizikovým klientom bolo odporučené kontrolné komplexné vyšetrenie v PZ, 38 klientov bolo odporučených do starostlivosti špecialistov.

V rámci zvyšovania zdravotnej a nutričnej gramotnosti sme realizovali 9 prednášok pre produktívny vek na tému prevencia civilizačných ochorení - počet účastníkov 417, 15 prednášok pre seniorov na tému zdravé starnutie a prevencia – 396 účastníkov. V rámci riešenia projektu Viem čo zjem ktorý je zameraný na problematiku zdravej výživy a životného štýlu mladej generácie sme na vybraných ZŠ realizovali 30 prednášok a edukovali 788 detí a tiež 15 protifajčiarskych prezentácií a diskusií – 366 účastníkov.

Odborné poradenstvo z problematiky životného štýlu a výživy sme realizovali tiež mailovou a telefonickou konzultáciou v počte 58.

V audiovizuálnych a printových médiách ako aj na webovej stránke a informačných paneloch RUVZ bolo prezentovaných a uverejnených 73 príspevkov z problematiky nutričie a životného štýlu. Pre potreby projektu Školský program - ovocie a mlieko na školy sme vypracovali 2 edukačné letáky.

Participujeme na riešení celonárodných edukačných projektoch - Deň obezity, Školský program, Viem čo zjem, MOST, Mesiac úcty k starším, Deň diabetu, Prevencia predsieňovej fibrilácie, Projekt NAPPPA.

Na vedeckých podujatiach sme prezentovali 3 odborné príspevky

9.2. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Produktívny a seniorsky vek - Cieľom je vytvoriť efektívny systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity. Intenzívne pokračujeme v edukačných a skriningových aktivitách prostredníctvom PZ a tiež v spolupráci so VŠZP a ďalšími občianskymi a neziskovými organizáciami. Individuálne sme edukovali 866 klientov na 20 výjazdových akciách a v PZ, realizovali sme 24 prednášok z problematiky racionálnej výživy a životosprávy - počet účastníkov 813.

Deti a mladiství - V rámci riešenia projektov ako aj ďalších edukačných aktivít bolo edukovaných 1205 detí a mladistvých.

9.5. NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

9.5.1 Národný program aktívneho starnutia – Bratislavský samosprávny kraj

Cieľom aktivít je zlepšenie životného štýlu a zdravotného uvedomenia seniorov a eliminácia sociálnej izolácie. V kluboch dôchodcov - Ružinov, DS pri Kríži a v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska, Okresnou organizáciou JD Bratislava II. a DK Ružinov sme realizovali 15 prednášok - 396 klientov, na tému: zdravé starnutie a prevencia civilizačných ochorení Spolupracujeme s odborními sociálnych vecí Magistrátu hl.m. Bratislava, MÚ-Staré mesto, MU- Nové mesto, MU Ružinov.

9.7.CINDI PROGRAM SR

OPZ pokračuje v plnení projektu CINDI s cieľom znížiť chorobnosť a úmrtnosť na srdcovo-cievne a nádorové ochorenia. Formou 20 výjazdových skriningových aktivít sme zvyšovali nutričnú a zdravotnú gramotnosť ako aj zodpovednosť za vlastné zdravie. Rizikovní klienti následne navštívili PZ na komplexnejšie somatometrické, biochemické a nutričné vyšetrenie. V PZ bolo komplexne vyšetrených a individuálne usmernených 866 klientov.

9.8.AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA ROKY 2017-2020

Priebežne realizujeme komplexnú edukáciu mladej generácie z problematiky zdravého životného + protifajčiarska osveta – 15 prednášok – 366 edukovaných.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Príprava návrhu Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola zameraná na zber údajov o kvalite pitnej vody a bazénovej vody.

PITNÁ VODA: do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2018 celkovo 31 vodovodov, v okrese Čadca 19 vodovodov, v okrese Kysucké Nové Mesto 12 vodovodov. V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia ÚVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálné spracováva RÚVZ so sídlom v Žiline. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých celkovo 100 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie v rozsahu minimálnej analýzy. Za okres Čadca 69, v okrese Kysucké Nové Mesto 31. V rozsahu úplnej analýzy celkový počet vzoriek bol 10, za okres Čadca 6, za okres Kysucké Nové Mesto 4. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a nebolo potrebné udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Vyššie uvedenými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody pre roky 2014 - 2018 pre správu pre Európsku komisiu a taktiež boli aktualizované dáta pre veľké a malé zásobované oblasti pitnou vodou a zaslané na spracovanie na ÚVZ SR.

Vodárenská nádrž Nová Bystrica patrí do štátneho zdravotného dozoru v súčinnosti s vodoochranným dozorom Okresným úradom Žilina. V uplynulom období bolo vydané stanovisko k jedno rázovému vstupu občanov do OP pri príležitosti spomienkovej akcie stretnutia rodákov. Pracovníčka oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia vykonala šetrenie na mieste samom v súčinnosti s Okresným úradom v Žiline, Povodím Váhu Piešťany a zástupcami Lesov SR za účelom kontroly stanovených nápravných opatrení – úprava lesných ciest, obhospodarovanie území v zmysle platnej legislatívy. Komisionálne jednanie a sprísnený vodoochranný dozor pokračoval aj v uplynulom roku. Za obdobie r. 2018 bol zaznamenaný pozitívny dopad na dotknuté územie a výkon obhospodarovania jednotlivými subjektmi. Došlo k náprave a stabilizovaniu územia. Bolo uskutočnené spoločné rokovanie s malými obhospodarovateľmi pôdy a vodoprávne konanie zvolané OÚ ŽP Žilina za účelom zlepšenia stavebno-technického stavu vozovky situovanej na rozhraní I. a II. OP VN Nová Bystrica, ktorej technický stav a využívanie potenciálne môže ohroziť kvalitu vody v nádrži slúžiacej ako zdroj pitnej vody. Užívatelia komunikácie združili finančné prostriedky, vozovka je postupne opravovaná.

Prebehla akcia „Svetový deň vody“. Tento rok boli občanom sprostredkované analýzy kvality vody tzv. prúžkovou metódou v ukazovateľoch dusitany a dusičnany celkovo v 281 prípadoch, pričom v 11 prípadoch bolo zistené prekročenie v ukazovateli dusičnany. Poskytnutých bolo 167 telefonických a 67 ústnych konzultácií na tému pitná voda, ochrana vodných zdrojov. Rozdaných bolo 138 letáčikov na dotknutú tému. Akcia bola propagovaná cez web stránku tunajšieho úradu a samospráv miest a obcí a taktiež bola poskytnutá informácia pre regionálne noviny MY Kysuce.

Na požiadanie občanov bolo vykonaných 20 odberov ako platená služba a za účelom zistenia kvality vody, vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja pre pitné účely a v rámci kolaudácie stavieb na požiadanie investora ako podklad pre rozhodovaciu činnosť orgánu na ochranu zdravia.

KÚPACIE VODY: v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s tzv. divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium. Nosnú časť tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody. Majiteľom objektu je Mesto Čadca, prevádzkovateľom Mestský podnik služieb Čadca – Podzávoz. Počas letnej turistickej sezóny boli v prevádzke - nekrytý netermálny neplavecký umelý bazén na rekreačný účel pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie a vonkajšie letné kúpalisko pri Krytej plavárni Čadca. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody 17 vzoriek z toho na Krytej plavárni Čadca 12 vzoriek a vonkajšom letnom bazéne 5 vzoriek – v rámci štátneho zdravotného dozoru 5 vzoriek a 12 vzoriek prevádzkovateľom zariadenia. Zariadenie – nekrytý umelý bazén pri hoteli Severka Zákopčie bolo mimo prevádzky. Počet vyšetrených ukazovateľov bolo v zmysle platnej legislatívy celkom 217, ktoré boli vyhovujúce.

POSUDZOVANIE STAVIEB: v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených 116 stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona, pre územné konanie a kolaudačné konanie stavieb bolo vypracovaných 103 záväzných stanovísk, k zmene účelu užívania stavby bolo vydaných 6 záväzných stanovísk, UPN miest a obcí 15 stanovísk, zámery činnosti 4 stanoviská. Celkovo bolo vydaných 216 vyjadrení odborného charakteru. Za uplynulé obdobie bolo podaných 460 informácií, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk, iných stanovísk.

Na **web stránke** sú zverejnené dozorované zariadenia, kvalita kúpacích vôd je sprístupnená cez IS kúpacie vody internetovým spojením, kde sa vkladajú údaje, vykonáva sa týždenné hlásenie s aktualizáciou údajov, zverejnené sú údaje o získaní odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologicky závažnej činnosti, uvedené sú pokyny pre občanov - Proti záplavové opatrenia, Problematika prevádzok solárií, Katalóg služieb a vzorový prevádzkový poriadok, pričom na stránke sú zverejňované aktuality viazané na tému resp. ročné obdobie (Rapex, Letná sezóna kúpaliská, Svetový deň vody).

INFORMAČNÉ SYSTÉMY: Pitná voda - priebežne sú vkladané údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za r. 2018 do IS pitná voda, ktoré sú podkladom pre výročnú správu. Kúpacie vody - napĺňaný je IS Kúpacie vody, prístupný cez internetové spojenie aj laickou verejnosťou. Do systému sú vložené údaje za zariadenie Krytá plaváreň Čadca, Letné kúpalisko Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie – relaxačný bazén sezónny. Od 15. júna 2018 sa vykonávala tzv. týždenná hlásna služba počas letnej turistickej sezóny. Ukončenie sezóny LTS s vyhodnotením bolo zaslané v 10/2018 na ÚVZ SR pre spracovanie celoslovenskej správy.

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Gestorom úlohy nebola zaslaná metodika riešenia a úloha bude plnená podľa pokynov gestora po schválení materiálu Vládou SR.

1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

Gestor úlohy: NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a záverov celoslovenských porád odboru hygieny životného prostredia a zdravia vytypovaním záujmovej oblasti, ktorej sa zmapovanie reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách môže týkať. Krajský odborník odboru eviduje nahlásenú lokalitu za spádové územie tunajšieho úradu verejného zdravotníctva VN Nová Bystrica. Lokalita bola zaradená do riešenia úlohy NRC pre pitnú vodu, pričom gestor nezaslal metodiku a postupy realizácie tejto úlohy. Úloha je v procese konzultačných stretnutí s odborníkmi iných rezortov a gestor nastaví kritéria jej plnenia po získaní relevantných podkladov týkajúcich sa použitia hnojív v dotknutých lokalitách.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola zameraná na zisťovanie dodržiavania hygienických požiadaviek v jednotlivých prevádzkach a plnená podľa pokynov gestora.

Cielene bolo vykonaných 8 kontrol zameraných na dodržiavanie hygienických požiadaviek, z toho 2 kontroly v rámci zmeny prevádzkovateľa zariadenia a 2 kontroly pred uvedením zariadenia do prevádzky. Od 10/2018 bola zahájená celoslovenská mimoriadna cieľená úloha spojená s objektivizáciou UV žiarenia. RÚVZ so sídlom v Čadci spracovalo zoznam všetkých prevádzok so solárnymi prístrojmi, vytypovalo 5 zariadení vhodných na realizovanie objektivizácie UV žiarenia ÚVZ SR pri uplatnení kritérií - počet solárnych prístrojov v zariadení, dátum poslednej objektivizácie UV žiarenia solárneho prístroja, problematickosť prevádzky. Úloha je t. č. v rozpracovaní, predpoklad ukončenia 03/2019. Zo zistených skutočností pri výkone štátneho zdravotného dozoru vyplynulo zlepšenie hygienickej situácie v dozorovaných zariadeniach, nebolo zistené porušenie platnej legislatívy na tomto úseku.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA **A TOXIKOLÓGIE**

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR. Výstupné zostavy sú zasielané na ÚVZ SR v určených lehotách, spracované k 30.6. a k 31.12. daného roka.

U 60 zamestnávateľov v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto 4823 pracovníkov, z toho 1340 žien vykonávalo rizikovú prácu k 31.12.2018. Prácu tretej kategórie vykonávalo 4733 zamestnaných osôb, z toho 1335 žien. Práca štvrtej kategórie bola vyhlásená v 3 subjektoch s 90 zamestnancami, z toho 5 žien. Ide o práce vykonávané v podnikoch s prevažujúcou činnosťou priemyselnej výroby pri výrobe strojov a zariadení, kovových konštrukcií a pri spracovaní a výrobe priadze. Pri prácach, ktoré boli zaradené do štvrtej kategórie, boli všetci zamestnanci exponovaní hluku ako zdraviu škodlivému faktoru práce a pracovného prostredia.

Oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu počtu exponovaných zamestnancov o 76, ale znížil sa počet subjektov s rizikovými prácami o 5 zamestnávateľov zo 65 na 60. Najviac osôb podľa prevažujúcej činnosti je zamestnaných na rizikových pracoviskách v odvetví priemyselnej výroby - 4527, z toho 1110 žien, nasleduje činnosť zdravotníctva a sociálnej pomoci s počtom osôb 203, z toho 189 žien a tretia v poradí je prevažujúca činnosť administratívnych a podporných služieb s celkovým počtom exponovaných pracovníkov 65, z toho 39 žien, ktorých práca je zaradená do tretej kategórie.

Prehodnotenie rizikových prác v roku 2018 sa vykonávalo u tých zamestnávateľov a na tých pracoviskách, kde došlo k zmenám podmienok práce a pracovného prostredia, ktoré ovplyvnili veľkosť zdravotného rizika a kategóriu prác. Prehodnotenie evidencie rizikových prác bolo vykonané podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. v platnom znení a predložených návrhov vypracovaných zamestnávateľmi v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou. Na základe výsledkov posúdenia zdravotného rizika boli podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie, prípadne na zmenu alebo vyradenie rizikových prác.

Pre 9 zamestnávateľov bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej alebo štvrtej kategórie, prípadne na zmenu zaradenia prác z tretej alebo štvrtej kategórie podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. Štvrtá kategória prác bola opätovne vyhlásená v 3 subjektoch a u 1 zamestnávateľa s prevažujúcou činnosťou výroba ocelových konštrukcií nastala po prehodnotení zdravotného rizika a vykonaní opatrení zmena, ktorá ovplyvnila veľkosť rizika a práce štvrtej kategórie s expozíciou vibráciám boli preradené zo štvrtej do tretej kategórie. U 2 novovzniknutých zamestnávateľov strojárenského priemyslu (Moget a.s., prevádzka Čadca a spoločnosť BST Kysucké Nové Mesto) boli práce zaradené do tretej kategórie, z toho v 1 podniku s faktorom hluk a v 1 subjekte bola práca zámočníka a zvárača zaradená do tretej kategórie s expozíciou chemickým faktorom a vibráciám.

6 zamestnávateľov podalo návrh na vyradenie prác z tretej kategórie rizika z dôvodu zmeny pracovných podmienok, ktoré mali vplyv na kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika.

1 subjekt ukončil svoju činnosť z dôvodu zániku prevádzky drevovýroby.

Celkom v roku 2018 bolo vydaných 14 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. Konanie vo veci zaradenia a vyradenia prác do tretej kategórie bolo v 6 prípadoch prerušené a v 2 prípadoch zastavené.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru u zamestnávateľov, kde zamestnanci vykonávali rizikové práce, boli kontrolované v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. intervaly výkonu lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti a ostatné povinnosti v oblasti ochrany zdravia pri práci. V roku 2018 bol vykonaný štátny zdravotný dozor u 32 zamestnávateľov s vyhlásenými rizikovými prácami.

Za nezabezpečenie posúdenia zdravotnej spôsobilosti u zamestnancov, ktorí vykonávali rizikovú prácu zaradenú do tretej a štvrtej kategórie, bola 2 zamestnávateľom uložená pokuta podľa § 57 ods. 41 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z., v 1 prípade súčasne aj za nevedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov, ktorí vykonávali prácu zaradenú do tretej kategórie.

Pre 1 zamestnávateľa, ktorého prevažujúcou činnosťou bolo spracovanie a porez drevnej hmoty, boli vydané opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie.

U všetkých kontrolovaných zamestnávateľov, kde zamestnanci vykonávali rizikové práce, bolo zistené zabezpečenie zdravotného dohľadu pracovnou zdravotnou službou.

Na posúdenie a zhodnotenie výsledkov z merania faktorov práce a pracovného prostredia bolo predložených od 20 subjektov 48 protokolov, z toho 21 protokolov bolo predložených o meraní expozície hluku, 15-krát chemické faktory, 6-krát fyzická záťaž pri práci, 2-krát vibrácie a 3-krát posúdenie psychickej pracovnej záťaže.

Informácie hodnotenia zdravotných rizík a o opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie k 31.12.2018 boli predložené od 54 (87 %) zamestnávateľov s rizikovými prácami. Kontrolné listy informovanosti boli dané zamestnancom, ktorí vykonávajú rizikové práce, v počte 277 a vyplnených a spracovaných bolo 199, z toho 123 typu H – hluk a 27 typu C- chemické faktory, 4 typu V – vibrácie a v počte 45 pre faktor psychická pracovná záťaž.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytlo 59 konzultácií v oblasti ochrany zdravia pri práci, zamestnávateľom, ktorých práca bola vedená ako riziková.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Nebezpečné chemické faktory, klasifikované podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení ako látky a zmesi triedy akútnej toxicity kategórie 1 a kategórie 2 – veľmi toxické látky a zmesi a kategórie 3 – toxické látky a zmesi, evidujeme v 7 spoločnostiach v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto. U 5 subjektov sa v priemyselnej výrobe okrem toxických látok a zmesí skladujú a používajú vo výrobnom procese veľmi toxické látky – oxid chrómový, kyanid sodný, ortuť, dvojchróman draselný, azid sodný a kyanozlatňan draselný a veľmi toxická zmes – roztok s obsahom síranu ortuťnatého. Jedná sa o právnické osoby zaoberajúce sa prevažne strojárskou výrobou, kde sa veľmi toxické látky a zmesi používajú na vykonávanie laboratórnych skúšok a na povrchovú úpravu kovov. Ďalej evidujeme ich použitie pri pracovných činnostiach na pracovisku vykonávania laboratórnych analýz v spoločnosti, ktorá sa zaoberá úpravou odpadových vôd a v spoločnosti pri výrobe elektrónok.

V roku 2018 boli celkovo vydané 3 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami v zmysle § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z. z. U 1 zamestnávateľa bolo skladovanie a manipulácia s veľmi toxickou látkou - oxid chrómový schválené súčasne s rozhodnutím na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov, nakoľko uvedená látka je klasifikovaná i ako karcinogén kategórie 1A a mutagén kategórie 1B podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení.

Celkovo bolo v roku 2018 schválených 8 prevádzkových poriadkov pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi klasifikovanými ako látky a zmesi triedy akútnej toxicity kategórie 1, 2 a 3, z toho 2 pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a 6 pre pracovné činnosti s toxickými látkami a zmesami.

Štátny zdravotný dozor, ktorý bol zameraný na kontrolovanie plnenia povinností na ochranu zdravia zamestnancov pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, ktoré vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z., bol vykonaný v 3 subjektoch 6-krát.

Poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov, zamestnancov a pracovné zdravotné služby bolo poskytnuté 14-krát.

Kontrolné listy informovanosti typu C boli spracované od 10 zamestnancov, ktorí vykonávali pracovné činnosti s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

Podnikateľské subjekty, ktoré vykonávali reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť v spádovej oblasti tunajšieho úradu, písomne 38-krát oznámili RÚVZ v Čadci miesto a čas vykonávania tejto činnosti. U 1 subjektu bol vykonaný štátny zdravotný dozor a 1 právnickej osobe bola zaslaná písomná informácia v oblasti zabezpečenia deratizácie - výkon regulácie živočíšnych škodcov v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z.

Koordinovaná kontrola podľa zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov bola vykonaná v spoločnosti Schaeffler Kysuce, spol. s r.o., Kysucké Nové Mesto na pracoviskách, kde sa používali chemické látky a zmesi klasifikované ako toxické a veľmi toxické.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami pre náš región vydáva RÚVZ Žilina.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ v Čadci je vedená evidencia organizácií, v ktorých sú zamestnanci pri výkone prác vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom. Jedná sa o chemické látky a zmesi, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení klasifikované a zaradené do triedy nebezpečnosti v kategórii 1A alebo 1B. Celkovo evidujeme 6 subjektov, z toho 4 patria do odvetvia priemyselnej výroby a 2 sú zdravotnícke zariadenia s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity – práca s cytostatikami, v ktorých sa vykonáva manipulácia, skladovanie prípadne zneškodňovanie chemických karcinogénov a mutagénov na pracoviskách. Medzi najčastejšie používané chemické karcinogény a mutagény pri povrchovej úprave kovov evidujeme oxid chrómový a dusičnan kobaltnatý, ktorý je súčasťou chemických zmesí v koncentrácii od 2,5 % do 10 % a využíva sa v galvanizovni. Objektívizácia týchto chemických karcinogénov a mutagénov meraním v pracovnom prostredí bola vykonaná v predchádzajúcom období. Ostatné látky klasifikované ako karcinogény a mutagény (dichróman draselný, fenolftaleín, oxid kremičitý, o-toluidín) sa používajú v chemickom laboratóriu na analýzu, prípadne úpravu chemických odpadových vôd alebo v skúšobni. Práca zamestnancov, ktorí sú vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom, je zaradená do druhej kategórie.

V programe ASTR evidujeme v 2. stupni triedenia chemické látky a zmesi – chemický karcinogén – mutagén 26 osôb, z toho 22 žien. Jedná sa o prácu v zdravotníckom zariadení na 2 ambulanciách klinickej onkológie a na oddelení paliatívnej starostlivosti, kde sa aplikujú cytostatiká na liečebné účely.

Látkam poškodzujúcich reprodukciu je vystavených 29 pracovníkov, z toho 25 žien.

V roku 2018 boli RÚVZ v Čadci celkovo posúdené 3 návrhy na vydanie rozhodnutia na činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. V 2 prípadoch sa jednalo o 1 právnickú osobu, kde na pracovisku neutralizačnej stanice v chemickom laboratóriu vykonávala 1 zamestnankyňa analýzu a úpravu chemických odpadových vôd s použitím chemických látok a zmesí klasifikovaných ako karcinogén a mutagén: o-toluidín a roztoky s obsahom dichrómanu draselného a v 1 prípade o spoločnosť strojárenskej výroby, ktorá pri svojej výrobnej činnosti používa chemickú látku oxid chrómový ako reagentia pre analýzu v laboratórnych podmienkach a na konečnú povrchovú úpravu kovov. Nakoľko sa jednalo

o nebezpečnú chemickú látku ako látku vzbudzujúcu veľmi veľké obavy, ktorá je zahrnutá do zoznamu látok podliehajúcich autorizácii – nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 v platnom znení, bolo jej použitie na základe predložených dokumentov povolené s časovým obmedzením na základe udelenej autorizácie použitia oxidu chrómového na povrchovú úpravu v rôznych priemyselných segmentoch: strojárenský priemysel na konečnú úpravu kovov.

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi nebolo zistené používanie chemických karcinogénov a mutagénov na novoposudzovaných pracoviskách. Schválenie používania karcinogénov a mutagénov bolo na pracoviskách, na ktorých skladovanie, manipulácia, prípadne ich zneškodňovanie sa už v minulých rokoch vykonávalo.

Podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. bolo celkom vydaných 18 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, súčasne i so schválením prevádzkových poriadkov s posúdením zdravotného rizika. Tieto činnosti vykonávalo v našom regióne 7 oprávnených spoločností s počtom zamestnancov - 59 mužov a zmanipulovalo sa takmer 32 ton (31 890 kg) odpadového materiálu s obsahom azbestu. V 11 prípadoch sa jednalo o práce v exteriéroch – demontáž azbestocementovej strešnej krytiny a v 7 prípadoch išlo o práce v interiéroch pri demontáži azbestocementových odpadových rúr v bytových domoch. Oznámenia o začatí činnosti s materiálmi obsahujúcimi azbest ako aj jej ukončenie s množstvom zlikvidovaného nebezpečného odpadu boli zasielané priebežne tunajšiemu orgánu verejného zdravotníctva. Kontrolné listy informovanosti pri práci s azbestom boli vyhodnotené od 10 pracovníkov, ktorí vykonávali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu u 3 zamestnávateľov. Vyhodnotením dotazníkov bolo zistené, že požiadavky na ochranu zdravia zamestnancov pred rizikom vystavenia prachu z azbestu alebo z materiálov obsahujúcich azbest sú zamestnávateľmi plnené.

V oblasti ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi bolo poskytnutých 23 konzultácií, z toho 16 konzultácií sa týkalo problematiky práce súvisiacej s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) organizuje v dvojročných intervaloch kampane „Zdravé pracoviská“. V roku 2018 v mesiaci apríl začala kampaň na obdobie rokov 2018 – 2019 pod názvom „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ s cieľom zvýšiť informovanosť o rizikách vyplývajúcich z nebezpečných látok na pracovisku a podporiť kultúru prevencie rizika.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ v Čadci sa zapojili do kampane počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci organizovaného v mesiaci október zabezpečením dňa otvorených dverí na oddelení PPLaT. Informácia o dni otvorených dverí počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v mesiaci október 2018 bola uverejnená na internetovej stránke tunajšieho úradu. Zamestnanci oddelenia poskytovali informácie a poradenstvo v oblasti ochrany zdravia pri práci, ktoré sa týkali posúdenia zdravotného rizika z expozície nebezpečným látkam a zmesiam, ich klasifikácie v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení, ďalej boli poskytované informácie o povinnostiach zamestnávateľa v súvislosti s uplatňovaním chemickej legislatívy, o kategorizácii prác, o

postupe pri spracovaní prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi, o zabezpečovaní ochranných a preventívnych opatrení na elimináciu nebezpečných chemických látok a zmesí, o ich nahradení alebo znížení expozície zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom a pod. Poradenstvo s poskytovaním informácií v danej problematike v počte 41 bolo poskytnuté zamestnávateľom, zamestnancom, samostatne zárobkovo činným osobám, pracovníkom pracovných zdravotných služieb a bezpečnostným technikom osobne alebo telefonicky. Záujem odbornej i laickej verejnosti o konzultácie a poradenstvo v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol porovnateľný s rokom 2017.

V rámci kampane sa 2 zamestnanci oddelenia PPLaT zúčastnili seminára „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ v Žiline organizovaného kontaktným miestom EU–OSHA v SR v spolupráci s Národným inšpektorátom práce.

V zmysle dohody o spolupráci a koordinácii činnosti uzavretej medzi ÚVZ SR a NIP bola vykonaná spoločná koordinovaná kontrola u zamestnávateľa : MARPIN, s.r.o. Kysucké Nové Mesto, kde zamestnanci pri pracovných činnostiach sú exponovaní nebezpečným chemickým faktorom pri výrobe rafinérskych produktov, nemrznúcich zmesí, rozpúšťadiel a pod. Nedostatky v plnení povinnosti podľa zákona č. 355/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. v platnom znení neboli zistené.

V pravidelných štvrtročných intervaloch sa uskutočňuje porada zamestnancov oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ v Žilinskom kraji za prítomnosti zamestnancov Inšpektorátu práce v Žiline, na ktorých je prerokovaná aktuálna problematika týkajúca sa zabezpečovania a plnenia povinností ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, v rámci vzájomnej spolupráce.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, PREDMETOV BEŽNÉHO POUŽITIA A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii BISFENOLU A

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu. Realizácia projektu v roku 2018 zahŕňala prípravu projektu a analýzu vzoriek s ukončením v marci 2019 spracovaním záverečnej správy, z ktorej údaje budú uplatnené pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

RÚVZ so sídlom v Čadci sa nepodieľal na plnení úlohy odberom vzoriek, boli vykonané len kontroly zamerané na dokumentáciu v špecializovaných predajniach a v lekárňach.

3.2 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Sledovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe povinnosti každého členského štátu vyplývajúcej z platnej európskej legislatívy, s účelom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte. Cieľom je zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti údaje súčasného vedeckého hodnotenia. V roku 2018 bola úloha cielene zameraná na spotrebu týchto prídavných látok: E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu. Tak ako v predchádzajúcich rokoch i v tomto roku pozostávalo riešenie projektu z dvoch etáp: z odborne – metodologickej prípravy monitoringu a zberu údajov a zo spracovania a zaslania údajov. Do úlohy bolo zapojených 20 respondentov rozdelených do kategórií podľa pohlavia a podľa veku v zmysle členenia fyziologických skupín uvedených v OVD SR. Údaje z vyplnených dotazníkov o konzumácii jedál a nápojov s uvedením presného množstva počas 24 hodín o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky a jednotlivo za každého respondenta boli spracované do tabuliek a v zmysle usmernenia ÚVZ SR zaslané.

3.3 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Úlohou projektu je sledovaním vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy na prijaté úlohy oblasti rizikových faktorov vo výžive. Celkové výsledky budú zakomponované do preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Projekt bol realizovaný pod odbornou koordináciou krajskej odborníčky v hygiene výživy Žilinského kraja v časti odberu vzoriek hotových jedál. V rámci úlohy boli vykonané kontroly zamerané na skladovanie a označovanie surovín a hotových výrobkov.

3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Prípravu vzoriek, laboratórne vyšetrenie a hodnotenie vykonalo RÚVZ so sídlom v Poprade, ktorý je zároveň i gestorm projekt.

Štátnym zdravotným dozorm sme zaznamenali konzultácie k prejednaniu požiadaviek za účelom zriadenia výrobní a skladov určených na výrobu kozmetických výrobkov vrátane obalového materiálu.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

a) Podpora zdravého štartu do života – Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi nemohli byť pracovníkmi vykonávané, z dôvodu absencie materských a rodičovských centier v našej spádovej oblasti.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách – Výkonom štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, v celkovom počte 229, boli preverené zariadenia školského stravovania, v ktorých sa pripravujú pokrmy a zariadenia zabezpečujúce výdaj hotových pokrmov pre deti školských a predškolských zariadení. Bolo kontrolované dodržiavanie správnej výrobných praxe pri príprave pokrmov, dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, hodnotenie pestrosti stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky v zmysle prílohy č. 1 Vyhlášky MZ SR č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania. Kontroly boli vykonané aj v 12 zariadeniach, v ktorých prebiehali zotavovacie podujatia. Boli zamerané na kontrolu zabezpečenia stravovania detí a kontrolu potravín, ktoré sa nesmú používať na zotavovacom podujatí alebo len pri dodržaní ustanovených technologických podmienok podľa prílohy č. 3 k Vyhláške MZ SR č. 526/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zotavovacie podujatia.

Počas výkonu kontrol v zariadeniach školského stravovania je pracovníkmi Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci naďalej odporúčaná možnosť poskytovania výživovo - hodnotných desiat pre žiakov základných škôl, pripravovaných pracovníkmi kuchyne v školských jedálňach.

Na základe zaslanej informácie z Národného kontaktného bodu pre vedeckú a technickú spoluprácu s Európskym úradom pre bezpečnosť potravín, v spolupráci s odborníkmi z oblasti vedy a výskumu SR a Úradom verejného zdravotníctva SR, ktorá poukazovala na prítomnosť chemickej látky - Akrylamid v potravinách a jeho vplyvu na zdravie, ktorá sa tvorí najmä pri nesprávnom tepelnom spracovaní potravín, prípadne pri nesprávnom skladovaní potravín, bol všetkým 79 zariadeniam spoločného stravovania odoslaný informačný leták o uvedenej problematike.

Na základe žiadosti Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky o vykonanie mimoriadnej kontroly v bufetoch, automatoch, a iných formách ambulantného predaja, zriadených v rámci zariadení pre deti a mládež bolo štátnym zdravotným dozorom skontrolovaných 15 školských bufetov a 2 automaty na základných a stredných školách, so zameraním na kontrolu hygieny a sortimentu tovaru. Najčastejšími zistenými nedostatkami bolo nedodržiavanie obmedzenia sortimentu v zmysle vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z., nevedenie evidencie overovania teplôt v chladiacich zariadeniach a nezabezpečené zariadenie na hygienické osušenie rúk. Opatrenia s termínmi odstránenia zistených nedostatkov boli prevádzkovateľom zariadení uložené v zázpisniciach z výkonu kontrol. V 8 zariadeniach neboli zistené žiadne nedostatky. V ponuke potravinového sortimentu pre deti sú výživovo hodnotné druhy potravín, ako napr. celozrnné a cereálne výrobky, mliečne produkty. Potraviny s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti sa v ponuke vyskytovali v menšej miere. Naďalej bol zastúpený i sortiment, ktorý je zdrojom rýchlej energie – cukrovinky. V dozorovaných školských zariadeniach nie sú umiestnené automaty so sladenými nápojmi. Predaj

alkoholických nápojov, nápojov s obsahom kofeínu a chinínu a tabakových výrobkov nebol u prevádzkovateľov školských bufetov zistený.

Vykonanými kontrolami v školských zariadeniach bolo zistené, že do projektu „Školský program“, v rámci ktorého sú dodávané mliečne produkty formou rozlievania mlieka v školských jedálňach alebo prostredníctvom mliečnych automatov je zapojených 24 školských zariadení. Pitný režim detí v predškolských zariadeniach je zabezpečený podávaním čaju, ovocných štiav, v stále väčšej miere je uprednostňovaná pitná voda z verejného vodovodu, prípadne nesladená balená voda.

V spolupráci s oddelením výchovy k zdraviu bolo v školských zariadeniach realizovaných 35 edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, „Školského mliečného programu“ a programu „Školské ovocie“ s počtom 864 edukovaných detí.

Dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalita jedál v školských stravovacích zariadeniach je sledovaná kontrolnými odbermi hotovej stravy. Na laboratórne stanovenie mikrobiologických ukazovateľov bolo odobratých 32 vzoriek hotových pokrmov zo zariadení školského stravovania. Dodržiavanie hygienických požiadaviek počas prípravy lahôdkarských a cukrárskych výrobkov v priestoroch školských bufetov a na pracovisku praktického vyučovania bolo odberom overených 20 vzoriek na stanovenie mikrobiologických a chemických ukazovateľov.

V rámci mimoriadnej úlohy zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská bol v 16 predškolských zariadeniach okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto vykonaný štátny zdravotný dozor spojený s kontrolným odberom vzoriek piesku na prítomnosť mikrobiologických ukazovateľov – Termotolerantné koliformné baktérie, Fekálne streptokoky, Salmonella species a Geohelmintry. V jednom prípade bola v odobratej vzorke piesku zistená prítomnosť geohelmintov - Toxocara species a Trichostrongylus species. Nakoľko v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská piesok detských pieskovísk nesmie obsahovať v 15 g vzorky žiadne vajčička geohelmintov patogénnych pre ľudí, voči prevádzkovateľovi bolo uplatnené správne konanie. Vo zvyšných 15 vzorkách piesku nebolo zistené prekročenie najvyššieho prípustného množstva vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v pieskovisku, určeného na hranie detí. Vzhľadom k aktuálnym výsledkom kontrol môžeme konštatovať, že kontrolované pieskoviská zriadené pri materských školách spĺňajú požiadavky v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z., prevádzkovatelia si vedú evidenciu o čistení a udržiavaní pieskoviska počas sezóny, mikrobiálnemu a parazitárnemu znečisteniu piesku zabraňujú aj nadkrývaním ochrannými sitami alebo plachtami.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení – Na dožiadanie Okresného úradu v Čadci a v Kysuckom Novom Meste vykonáva odborný pracovník RÚVZ v Čadci v pravidelných dvojročných intervaloch školenie pre všetkých zamestnancov zariadení školského stravovania. Prednášky sú zamerané na dodržiavanie zásad vyplývajúcich z HACCP (správna výrobná prax pri príprave pokrmov) a boli realizované pre zamestnancov školských stravovacích zariadení okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto v mesiacoch júl a august 2018.

Zamestnanci zabezpečujúci prípravu pokrmov v školách sú pravidelne pri výkone kontroly informovaní a usmerňovaní odbornými zamestnancami príslušného úradu verejného zdravotníctva o vytváraní optimálnych podmienok v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí.

Zo strany vedenia sledovaných školských zariadení je umožnené odbornému personálu stravovacích prevádzok vzdelávanie a účasť na školeniach v oblasti stravovania, najmä vedúcej školskej stravovne, ktorá následne zabezpečí preškolenie ďalších zamestnancov. Evidencia školenia zamestnancov vo veciach hygieny potravín je kontrolovaná počas výkonu úradnej kontroly potravín v stravovacích zariadeniach.

d) Podpora pohybových aktivít – aktivity v rámci podpory pohybových aktivít budú realizované v roku 2020.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor úlohy: Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: Vybrané RÚVZ v SR

Do uvedeného projektu boli zapojené len vybrané RÚVZ, medzi ktoré náš RÚVZ v roku 2018 nebol zaradený.

4.3 Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Projekt je zameraný na zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

V zariadení školského stravovania bola odobratá jedna vzorka školského obedu a následne zaslaná na laboratórne stanovenie obsahu kuchynskej soli v pokrme na RÚVZ so sídlom v Žiline. Obsah NaCl v pokrme bol 5800 mg.kg^{-1} a hmotnosť celého pokrmu predstavovala 724 g. Odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov je v zmysle OVD do 2 g, pričom obed predstavuje 35 % celodenného príjmu stravy v zmysle vyhlášky MZ SR č. 533/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenie spoločného stravovania. V rámci riešenia projektu bolo potrebné vypočítať percento prekročenia obsahu soli v hotovom pokrme oproti OVD. Výpočtom bolo zistené, že žiaci v obede prijali 4,199 g soli, pričom v zmysle OVD mali prijať 0,7 g NaCl (35 %). To predstavuje prekročenie o 3,5 g, teda o 500 % oproti OVD. Vzhľadom k získaným výsledkom konštatujeme, že v odobratej vzorke hotového pokrmu zo zariadenia školského stravovania bolo v značnej miere prekročené množstvo obsahu soli oproti stanoveným hodnotám IX. revízie OVD pre NaCl.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Realizácia vlastného očkovania – vykonáva sa priebežne.

Vlastné očkovanie vykonávajú PZS podľa schválenej očkovacej schémy.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

V roku 2018 sme realizovali na základe metodického usmernenia viacúčelové imunologické prehľady v Slovenskej republike. Cieľom IP bolo získať obraz o dynamike protilátok a urobiť odhad záťaže ochorení preventabilných očkovaním. Hlavným koordinátorom bol hlavný hygienik SR, ÚVZ SR a v rámci územnej pôsobnosti odbory/oddelenia epidemiológie regionálnych úradov verejného zdravotníctva SR. Odbery krvi v rámci IP 2018 boli realizované v rámci spolupráce so všeobecnými lekármi (VLDD, VLD). Za RÚVZ Čadca boli zapojení 3 všeobecní lekári pre dospelých a 4 všeobecní lekári pre deti a dorast. Počet vyšetrených osôb bol pridelený podľa krajov a jednotlivých RÚVZ. Celkový plánovaný počet vyšetrených osôb v SR k IP 2018 bol stanovený na 4218 vzoriek. RÚVZ Čadca bolo pridelených a odobratých 90 vzoriek. Každá odobratá vzorka mala v súlade s právnymi predpismi vo veci ochrany osobných údajov vytvorené individuálne (šifrované) kódové číslo. RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici pripravil a odovzdal odborným pracovníčkam epidemiológie (OE) RÚVZ Čadca transportné boxy určené pre lekárov s materiálom určeným pre každú osobu, u ktorej sa realizoval odber. Následne boli transportné boxy rozdelené a distribuované jednotlivým zapojeným všeobecným lekárom podľa daného rozpisu odberov. Zber a transport odobratých vzoriek k IP 2018 vykonávali odborné pracovníčky OE RÚVZ Čadca, vzorky sa odovzdávali na RÚVZ Banská Bystrica. Zamestnanci oddelenia OE zapísali pod individuálnym kódovým číslom do hromadného listu vo formáte Excel očkovací status účastníkov IP 2018. Pre potreby zdravotných poisťovní sme vypísali zoznam účastníkov IP 2018. Výsledky z odberov krvi budú zaznamenané do individuálnych sprievodných listov a doručené zúčastneným lekárom. Závery IP 2018 a odporúčania budú formulované pracovnou skupinou pre imunizáciu, ktorá je poradným orgánom ÚVZ SR pre problematiku imunizácie.

V roku 2018 neboli realizované žiadne zmeny v očkovacom kalendári.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

Vykonáva sa priebežne. V roku 2018 sme zaznamenali 10 ochorení preventabilných očkovaním na pertussis. Ochorenia prebehli ako 1x epidémia, 1x rodinná epidémia a ostatné ochorenia mali sporadický charakter. Klinický obraz ochorení suchý dráždivý záchvatovitý kašeľ hlavne v noci, subfebrílie až febrílie, dušnosť, bolesti hrdla, hlavy, nauzea. V 5 prípadoch boli chorí riadne očkovaní, u 4 prípadov chýbal očkovací záznam v dokumentácii, v 1 prípade sa jednalo o neočkovanú osobu.

Ochorenia na parotitídu, osýpky, rubeolu a poliomyelitídu nám neboli hlásené. Pracovníci oddelenia epidemiológie zabezpečovali protiepidemické opatrenia u 2 nahlásených kontaktov s osýpkami. V jednom prípade sa jednalo o neočkované dieťa s trvalou kontraindikáciou,

ktoré bolo s osýpkami v kontakte počas kúpeľného pobytu v ČR (Moravskosliezsky kraj). V druhom prípade išlo o profesionálneho vodiča kamiónu, ktorý počas prevozu trajektom z Švédska do Poľska bol pravdepodobne v kontakte s chorým na osýpky pôvodom z Ukrajiny.

Manažment očkovania

Lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár a praktický očkovací kalendár na rok 2018. Očkovací kalendár aj praktický očkovací kalendár na rok 2018 bol zverejnený i na webovej stránke tunajšieho RÚVZ. V marci uskutočnili pracovníci oddelenia epidemiológie „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“. Edukačnej aktivity sa zúčastnili študenti odboru zdravotnícky asistent zo SZŠ sv. Františka z Asissi v Čadci. Spolu bolo edukovaných 30 študentov v 5 prednáškových cykloch. Zároveň obdržali edukačné materiály k danej problematike. Na ambulancie VLDD, VLD bola preposlaná informácia o EIW i s odbornými materiálmi pre informovanie verejnosti, leták osýpky, stanovisko k postupu očkovania proti VHA a VHB pri nedostupnosti vakcíny Twinrix adult a stanovisko k postupu očkovania rizikových skupín (najmä deti) v čase nedostupnosti monovalentých očkovacích látok proti VHB. Štvrťročne zasielame štatistické údaje v oblasti odmietania povinného očkovania na ÚVZ SR. Lekárom prvého kontaktu boli zaslané informácie z ÚVZ SR, týkajúce sa aktuálnej epidemiologickej situácie osýpok. Na web sídla úradu bola zverejnená informácia o EIW, leták osýpky, aktuálna situácia o osýpkach, stanovisko ÚVZ SR k otázke ochrany osobných údajov pri hlásení odmietnutí povinného očkovania.

Kontrola očkovania

Vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo v roku 2018 zaznamenaných 9648 očkovacích výkonov.

Vlastná administratívna kontrola očkovania

Bola vykonaná k 31. 8. 2018 v zmysle platného usmernenia ÚVZ SR - HH SR zo dňa 9.7.2018 č.OE/5385/16291/2018 na jednotlivých zdravotníckych obvodoch v ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast. Zaočkovanosť v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch narodenia u jednotlivých druhov očkovania sa v okrese Čadca pohybovala od 96,55% do 99,66%. V okrese Kysucké Nové Mesto sa zaočkovanosť pohybovala od 95,00% do 99,36%. Nižšiu zaočkovanosť ako 95% sme v rámci povinného očkovania nezaznamenali. V jednom obvode v okrese Kysucké Nové Mesto bola zaznamenaná v ročníku narodenia 2016 zaočkovanosť nižšia ako 90%. Išlo o očkovanie proti MMR, kde zaočkovanosť bola 87,18% v tomto ročníku sa rodičia 3x nedostavili na očkovanie napriek opakovaným urgenciám, 1x odmietli očkovanie a 6x bola zistená dočasná kontraindikácia očkovania. Neboli zaznamenané nedostatky v evidencii, dokumentácii, vo výkone očkovania, skladovaní vakcín a dodržiavaní chladového reťazca. Preplnenosť chladničiek nebola zistená v žiadnom obvode. Očkovacie látky boli uskladnené podľa dĺžky expirácie. Správa z vyhodnotenia kontroly očkovania k 31. 08. 2018 za okresy Čadca a Kysucké Nové Mesto bola v stanovenom termíne zaslaná RÚVZ so sídlom v Žiline

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

Prostredníctvom programu EPIS dochádza k hláseniu laboratórnych výsledkov z OKM FNŠP Žilina, OKM KNŠP Čadca v prípade získania finančných prostriedkov pristúpi k hláseniu do

IS EPIS. Do IS EPIS nedostávame všetky hlásenia pozitívnych laboratórných výsledkov, ktoré podliehajú hláseniu.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba PZS sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. Pre zlepšenie hlásnej služby prenosných ochorení sme na web sídle uverejnili zoznam povinne hlásených prenosných ochorení i vzor individuálneho hlásenia prenosnej choroby. Elektronickou poštou sme tieto informácie poskytli lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných ochorení – hlásili sme 5 sporadických prípadov, 3 epidémie . V systéme EPIS vykazujeme 25 epidémií.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto sa nenachádzajú utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Uskutočňuje sa priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ a zasielaním informácií lekárom prvého kontaktu e-mailovou poštou – Európsky imunizačný týždeň, Kampaň – hygiena a dezinfekcia rúk, praktická edukácia v rámci kampane – hygiena a dezinfekcia rúk sa vykonávala na oddeleniach KNsP Čadca, informácia 1.december – svetový deň AIDS. V poradni očkovania poskytujeme poradenské služby, a taktiež edukačný materiál s danou tematikou. Na web sídle úradu sme zverejnili informáciu aktuálnu epidemiologickú situáciu vo výskyte osýpok, EIW, leták osýpky, 5.máj - Kampaň hygiena a dezinfekcia rúk, 1. december svetový deň AIDS. V prípade záujmu sme poskytovali poradenstvo verejnosti, PZS a pod..

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť.

Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou.

Kontrola kvality údajov v EPISe - vykonáva sa priebežne.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Priebežne reagujeme na nové požiadavky položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu EPIS. V roku 2018 sme evidovali 1 589 prenosných ochorení.

Manažment epidémii

V systéme EPIS vykazujeme 25 epidémii. V januári sme zaznamenali epidémiu ochorení na svrab, rodinnú epidémiu na rotavírusovú enteritídu a dve rodinné epidémie šarlachu. Vo februári evidujeme 1 rodinnú epidémiu šarlachu. V marci nám bola hlásená rodinná epidémia na rotavírusovú enteritídu. V apríli rodinná epidémia na GEP zapríčinenú vírusom Norwalk. V máji sme zaznamenali rodinnú epidémiu šarlachu, rodinnú epidémiu na salmonelovú enteritídu, kde pravdepodobným faktorom prenosu boli kontaminované ruky a rodinnú epidémiu kliešťovej encefalitídy po konzumácii ovčieho syra, z odobratej vzorky RVPS Čadca sa etiol. agens nepotvrdil. V júni nám bola hlásená epidémia zapríčinená salmonelou enteritidis, kde pravdepodobným faktorom prenosu boli grilované kuracie stehná a rodinná epidémia šarlachu. V júli sme evidovali rodinnú epidémiu svrabu, rodinnú epidémiu na GEP zapríčinenú vírusom Norwalk a rodinná epidémia nešpecifikovanej vírusovej meningitídy – faktor prenosu sa nepodarilo objasniť. V auguste sme zaznamenali rodinnú epidémiu na pertussis, kde faktorom prenosu bol kontakt s chorým a rodinnú epidémiu zapríčinenú salmonelou enteritidis - faktor prenosu sa nepodarilo objasniť. V septembri vykazujeme 3 rodinné epidémie zapríčinené salmonelou enteritidis. V jednej epidémii napriek nariadeným protiepidemickým opatreniam pravdepodobným faktorom prenosu bol v dvoch prípadoch kontakt s chorým. V druhom prípade pravdepodobným faktorom prenosu bola konzumácia kuracieho mäsa. V treťom prípade pravdepodobným faktorom prenosu bola konzumácia surových vajíčok z obchodnej siete. Taktiež v septembri vykazujeme epidemický výskyt ochorení na pertussis, kde pravdepodobným faktorom prenosu bol kontakt s chorým. V októbri nám bola hlásená 1 rodinná epidémia na GEP zapríčinená vírusom Norwalk, epidémia zapríčinená salmonelou enteritidis, kde pravdepodobným faktorom prenosu boli mliečne výrobky. Taktiež v októbri evidujeme rodinnú epidémiu salmonelou enteritidis, kde pravdepodobným faktorom prenosu boli kontaminované ruky dvoch nosičov aktívne vyhládaných v ohnisku. V novembri sme evidovali rodinnú epidémiu spôsobenú salmonelou enteritidis, kde pravdepodobným faktorom prenosu boli vajcia z obchodnej siete. U všetkých epidémii sme pátrali po prameni a faktoroch prenosu so zabezpečením príslušných protiepidemických opatrení.

Manažment kontaktov a ohnisk

Vykonávame priebežne. V roku 2018 sme evidovali 1160 ohnisk s protiepidemickým zabezpečením kontaktov. V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia – 775x, informovanie zainteresovaných – 11x, sprísnenie hyg. epid. režimu – 152x, vyhľadanie podozrivých z nákazy – 292x, zdravotná výchova – 1198x, lekársky dohľad – 87x, likvidácia odpadu – 4x, zákaz výkonu epid. závaž. činností – 1x, ZZD – 3x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia – 10x. Počet chránených osôb v ohniskách bol 712.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY.

Denne dopĺňame centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO od lekárov prvého kontaktu, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV).

6.4 Nozokomiálne nákazy

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Na uvedenej úlohe neparticipujeme. Opakovane sme so žiadosťou o zapojenie sa do projektu oslovovali KNsP Čadca, avšak neúspešne.

Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC

Oddelenie epidemiológie sa zapojilo do realizácie Surveillance infekcií spôsobených Clostridium difficile v spolupráci s KNsP Čadca. V roku 2018 sme pokračovali v kontinuálnej surveillance incidencie CDI so zabezpečením protiepidemických opatrení a evidovaní v EPIS. Zaevidovali sme spolu 247 ochorení, z toho komunitných infekcií bolo 89 potvrdených s produkciou toxínu a 57 možných GDH pozitív. 101 ochorení malo nozokomiálny charakter, z toho 79 ochorení s produkciou toxínu a 22 možných GDH pozitív.

Bodové prevalenčné sledovanie infekcií asociovaných s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (HAI) v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT-3) podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

V roku 2016 bola realizovaná prevalenčná štúdia HI v zariadeniach dlhodobej starostlivosti. V ďalšom sledovaní budeme pokračovať podľa pokynov gestora úlohy.

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

V roku 2017 bola realizovaná Bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v KNsP Čadca a v ďalšom sledovaní budeme pokračovať podľa pokynov gestora úlohy.

Realizácia kampane Clean care is save care

V rámci „Kampane hygiena a dezinfekcia rúk“ sme v máji vykonali názorné ukážky umývania a dezinfekcie rúk na oddeleniach, JIS a operačných sálach KNsP Čadca. Primárom, vedúcim sestram oddelení KNsP Čadca boli poskytnuté edukačné materiály o správnej hygiene a dezinfekcii rúk, následná edukácia s využitím UV lampy u 147 zdravotníckych pracovníkov. V rámci kampane sme odobrali stery z rúk zdravotníckemu personálu v počte 118, z toho bol 4x pozitívny. V roku 2018 sme opätovne oslovili KNsP Čadca s ponukou registrácie sa do siete nemocníc WHO s podrobnou inštrukciou. Informácia o kampani bola zverejnená na web stránke úradu spolu s edukačnými materiálmi k danej problematike.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Vykonáva sa priebežne.

Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz.

Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 159 NN z KNsP Čadca. V súvislosti s odberom vzoriek

sterov bol 40x vykonaný ŠZD, zaslaných bolo 63 vyhodnotení kontrolných sterov z prostredia a zo sterilných materiálov. Celkovo bolo odobratých 666 sterov z prostredia (bez sterov z rúk). Z tohto počtu bolo 85 vzoriek pozitívnych. Zo sterilného materiálu bolo odobratých 128 vzoriek, z toho 9 s pozitívnym nálezom, predpokladá sa sekundárna kontaminácia. V spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia sme 33x vykonali štátny zdravotný dozor – komplexné kontroly na ambulanciách VLD,VLDD, odborných ambulanciách, v spolupráci s oddelením hygieny výživy 1x. V 17 prípadoch sme posudzovali návrhy prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení pri predložení návrhov na uvedenie priestorov do prevádzky. Rozhodnutím bolo nariadených 42 lekárskech dohľadov a napísaných 42 spoluprác pre VLD pri zabezpečení PEO pri výskyte bakteriálnych pôvodcov infekčných ochorení s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie. Kontrolu sterilizačnej techniky v rámci ŠZD sme vykonali 11x, pričom bola skontrolovaná funkčnosť 7 HVS, 6 AUT, 1 FORM. Výsledky preukázali funkčnosť kontrolovanej sterilizačnej techniky.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz

Vykonáva sa mesačne. Pri výskyte nozokomiálnych nákaz v rámci ŠZD boli vykonané kontrolné stery a kontrola HER a 18x ŠZD pri výskyte KPC. Celkovo evidujeme 159 nozokomiálnych nákaz v KNsP Čadca. Na detskom oddelení 9 NN, na internom oddelení - 89 NN, na oddelení dlhodobo chorých 50 NN, na gyn. pôr. oddelení 1 NN, na odd. OAIM 3 NN, na chirurgickom oddelení 6 NN, na paliatívnom oddelení 1 NN.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom Čadca, OE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie. V roku 2018 sa regionálna hygienička v nadväznosti na usmernenie HHSR č. OE/2312/2015 na koordináciu postupov pri zistení VNN v SR zúčastnila Praktického výcviku činností UP príjmových ambulancií, zainteresovaných zamestnancov KNsP Čadca, RÚVZ Čadca, KOS ZZS pri zistení podozrenia na výskyt VNN. V prípade výskytu sa bude postupovať podľa odborného usmernenia.

Regionálna hygienička bola v priebehu roka 1x kontaktovaná KOS ZZS Žilina z dôvodu konzultácie podozrenia z ochorenia na VNN. Na základe zhodnotenia klinických a anamnestických epid. údajov sa nejednalo o VNN.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Zamestnanci oddelenia epidemiológie zverejnili na web sídle a zaslali VLDD, VLD leták Osýpky sú vážne ochorenie.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 6 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov polio vírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Pre verejnosť poskytujeme záujemcom o prevenciu HIV/AIDS individuálne poradenstvo. Na web sídle úradu sme zverejnili informácie k 1. decembru Svetový deň AIDS a aktuálny výskyt HIV k 30.9.2018, vytvorené boli 2 nástenné panely k danej problematike. V rámci edukačných programov sme projekt primárnej prevencie HIV/AIDS – Hrou proti AIDS nezrealizovali pre nezáujem zo strany škôl.

6.8 Poradne očkovania

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V poradni poskytujeme pre verejnosť konzultačnú a poradenskú činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradňu navštívilo 26 osôb. V roku 2018 sme poskytovali hlavne poradenstvo v očkovaní pred cestou do zahraničia a poradenstvo v problematike odporúčaného očkovania – 162 telefonických konzultácií. Pre narastajúci počet hlásených odmietnutí očkovania detí sme 46 zákonným zástupcom detí odmietajúcich povinné pravidelné očkovanie detí zaslali poučenie pri odmietnutí očkovania s výzvou možnosti poradenstva v problematike vakcinácie v poradni očkovania.

V marci uskutočnili pracovníci oddelenia epidemiológie „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“. Edukačnej aktivity sa zúčastnili študenti odboru zdravotnícky asistent zo SZŠ sv. Františka z Asissi v Čadci. Spolu bolo edukovaných 30 študentov.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Komárne
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V rámci zvýšenia povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním zrealizovali pracovníci oddelenia epidemiológie v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže, oddelením výchovy k zdraviu edukačné aktivity pre študentov 3. ročníka na 2 stredných školách okresu Čadca, kde v 4 cykloch bolo edukovaných celkovo 76 študentov. Jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie boli študenti oboznámení o rizikách súvisiacich s priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním, o samotných ochoreniach preventabilných očkovaním, platným očkovacím kalendárom, kolektívnej imunity. Počas edukácie bol kladený dôraz na dôležitosť

očkovaní a na význam individuálnej a kolektívnej imunity najmä v súčasnej dobe. Uvedená aktivita bola pozitívne hodnotená zo strany pedagogických pracovníkov i študentov. Dotazníky po edukácii preukázali základné znalosti študentov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovaní.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu na RÚVZ so sídlom v Čadci sa zameriava na veľký počet aktivít zameraných na zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov, ktorí žijú v oblastiach našej pôsobnosti. Pre plnenie NPPZ spolupracujeme so školami (MŠ, ZŠ, SŠ), mestskými, obecnými úradmi, zdravotníckymi organizáciami a mnohými ďalšími. Snažíme sa o šírenie informácií o zdravom životnom štýle, o možnostiach zníženia rizík ovplyvňujúcich kvalitu života (ohrozujúcich zdravie), prevenciu a poradenstvo v podpore zdravia.

V rámci plnenia Národného programu podpory zdravia sme pokračovali v spolupráci s regionálnymi printovými médiami: MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, ďalej s regionálnymi elektronickými médiami: internetový portál e-kysuce, zdravie a štýl. sk, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou, spolupracovali sme s Kysuckou knižnicou v Čadci, Mestskou políciou v Čadci, Slovenským červeným krížom - územným spolkom Čadca, Kysuckým kultúrnym strediskom, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a i.

K ďalším aktivitám NPPZ patria aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou, ktoré sme zabezpečili uverejňovaním článkov a edukačno-intervenčných materiálov vo vyššie spomínaných printových a elektronických médiách, vytvárali sme informačné panely pri vstupe do budovy RÚVZ a pri vstupe do ambulancie Poradne zdravia. V roku 2018 sme spropagovali Svetový deň boja proti rakovine, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybu ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň osteoporózy. Okrem propagácie vyššie uvedených svetových dní, boli ďalej poskytnuté médiám články k celoslovenskej kampani „Týždeň mozgu“, Zdravé opaľovanie, Prevencia počas horúčav, Stres, Drogy a závislosť, distribuovaný leták „Akrylamid v potravinách“ a informácia o Poradni zdravia.

Pre projekt „Zvýšenie povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním“ sme spolupracovali s oddelením epidemiológie na edukačných aktivitách pre študentov 3. ročníka na 2 stredných školách z okresu Čadca, kde boli študenti oboznámení o rizikách súvisiacich s priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním, o samotných ochoreniach preventabilných očkovaním, platným očkovačím kalendárom, kolektívnej imunity. Počas edukácie bol kladený dôraz na dôležitosť očkovania a na význam individuálnej a kolektívnej imunity najmä v súčasnej dobe. Spomínaná úloha sa tešila záujmu zo strany študentov.

V spolupráci s pracovnou zdravotnou službou FM CONSULTING spol. s r.o. sme zabezpečili Deň zdravia pre 23 pracovníkov spoločnosti Hanes Global Supply Chain Slovakia a.s., ktorým boli na prístroji Reflotron Plus stanovené hodnoty GLU, CHOL a TG, odmerané % hodnoty telesného tuku na prístroji Omron, zisťovaný BMI a WHR index. Okrem spomínaných ukazovateľov bolo zamestnancom poskytnuté individuálne poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl a propagovaná činnosť Poradne zdravia.

V spolupráci zo Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme zabezpečili Deň zdravia pre 35 pracovníkov spoločnosti Kinex Bearings a.s. Kysucké Nové Mesto, ktorým boli na prístroji Reflotron Plus stanovené hodnoty celkového cholesterolu, poskytnuté poradenstvo o zdravom životnom štýle a propagovaná činnosť Poradne zdravia.

Svetový deň boja proti rakovine

V rámci Svetového dňa boja proti rakovine sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, ďalej do regionálnych elektronických médií: internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl. sk, na internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto a Krásno nad Kysucou. Článok sme zverejnili aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci a pri vstupe do budovy RÚVZ. Taktiež sme pri príležitosti spomínaného dňa vykonali prednášku zameranú na nádorové ochorenia pre 20 študentov (Gymnázium L. Štúra Turzovka).

Medzinárodný deň zriedkavých ochorení

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou, rovnako bol zverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci a informačnom paneli pri vstupe do budovy RÚVZ.

Celoslovenská kampaň „Týždeň mozgu“

Pri príležitosti „Týždňa mozgu“ bol vytvorený článok na danú tému a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, internetový portál e-kysuce, webová stránka RÚVZ so sídlom v Čadci, webová stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou), taktiež bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ.

Rovnako prebehli edukačné aktivity formou besied pre žiakov základných škôl na lokálnej úrovni a to konkrétne 7 besied na tému „Načo nám je mozog?“ pre 139 žiakov 2. až 4. ročníka základných škôl (ZŠ Čierne – Vyšný koniec, ZŠ Milana Mravca Raková), besedy boli obohatené o logické hry (sudoku, nájdí rozdiely, a pod.).

Svetový deň zdravia

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme organizovali Deň zdravia v supermarkete Tempo Čadca. V rámci spomínaného dňa vykonali zamestnanci RÚVZ edukačno-preventívne aktivity zamerané na populáciu produktívneho a poproduktívneho veku. Respondentom bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti prevencie nadváhy a obezity, zisťovaný BMI a WHR index, meraný krvný tlak, stanovená hladina glykémie a zisťovaná hladina CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja MicroSmokerlyzér. Celkovo sa zapojilo 37 respondentov. Respondentom boli distribuované edukačné materiály týkajúce sa zdravej životosprávy a propagovaná činnosť Poradne zdravia. V rámci tohto dňa sme taktiež pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ.

Svetový deň pohybom ku zdraviu

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ.

Svetový deň bez tabaku

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci, taktiež bol článok zverejnený pri vstupe do budovy RÚVZ. Pri príležitosti tohto Svetového dňa boli vykonané edukačné aktivity formou 2 besied pre 38 študentov (Gymnázium L. Štúra Turzovka), v rámci ktorých bol študentom premietaný film „Kým stúpa dym“, meraný oxid uhoľnatý vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja MicroSmokerlyzér. Taktiež bol v rámci edukačnej činnosti študentom poskytnutý dotazník „Test fajčiara – Fagerstromov test nikotínovej závislosti“. Dotazník nebol vyhodnocovaný, slúžil študentom na vlastnú informáciu o ich nikotínovej závislosti.

Svetový deň Červeného kríža

V rámci Svetového dňa Červeného kríža sme sa v júni 2018 zúčastnili na regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov I. a II. stupňa, ktorú organizoval Slovenský Červený kríž - Územný spolok Čadca. Svojou aktívnou účasťou sme sa zúčastnili testovania zdravotných vedomostí z oblasti prvej pomoci u žiakov I. stupňa základných škôl z okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

Pri príležitosti tohto medzinárodného dňa boli vykonané edukačné aktivity formou 2 prednášok pre 56 študentov Strednej zdravotníckej školy sv. Františka z Assisi v Čadci. Prednášky boli zamerané na riziká a následky užívania nelegálnych i legálnych drog. V rámci prednášok bol študentom premietaný film „Až do dna...“, distribuované edukačné materiály týkajúce sa spomínanej problematiky, taktiež mali k dispozícii „opilecké okuliare“, ktoré navodzujú stav opitosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie a mali možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. Ďalej bol pri príležitosti tohto Medzinárodného dňa vytvorený článok na tému Drogy a závislosti a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, internetový portál e-kysuce, webová stránka RÚVZ so sídlom v Čadci, webová stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou). Rovnako bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ.

Články: Zdravé opaľovanie, Prevencia počas horúčav

V rámci teplých, slnečných letných dní sme pripravili vyššie uvedené články a zaslali sme ich na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník a regionálnych elektronických médií ako sú internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou a Turzovka a internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk. Články sme tiež zverejnili na internetovej stránke RÚVZ a informačných paneloch pri vstupe do budovy RÚVZ.

Článok: Stres

Článok na tému stres bol zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na

webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Rovnako bol článok uverejnený na informačnom paneli pri vstupe do budovy RÚVZ.

Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme

Pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme boli vykonané edukačné aktivity formou 6 prednášok pre 156 žiakov základných a študentov stredných škôl (Stredná odborná škola obchodu a služieb Čadca, Gymnázium L. Štúra Turzovka, ZŠ E.A. Cernana Vysoká nad Kysucou). V rámci prednášok bol žiakom a študentom premietaný dokument „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“ (autor J. Malchárek).

Svetový deň Alzheimerovej choroby

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby boli vykonané edukačné aktivity formou 2 prednášok pre 41 študentov (Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci). Prednášky boli zamerané na Alzheimerovu chorobu, jej príznaky a prevenciu tohto ochorenia. Počas prednášok boli študentom distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky. V rámci tohto Svetového dňa bolo počas mesiaca september klientom Poradne zdravia na RÚVZ so sídlom v Čadci poskytnuté poradenstvo týkajúce sa prevencie vzniku Alzheimerovej choroby, s poukázaním na aktívny životný štýl, ktorý má v prevencii tohto ochorenia významný vplyv. Taktiež boli klientom PZ distribuované edukačné materiály týkajúce sa spomínanej problematiky. Celkovo bolo v mesiaci september vyšetrených a edukovaných 40 klientov.

Mesiac úcty k starším

Počas Mesiaca úcty k starším prebehli edukačné aktivity formou prednášok/besied pre 139 poslucháčov vo vek. kat. 50+ (Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca, Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Čadca – Horelica a Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých Čadca – Žarec) zameraných na prevenciu osteoporózy, prevenciu pádov, očkovanie u seniorov a zdravý životný štýl. Počas prednášok/besied prebehli diskusie k jednotlivým témam a poslucháčom boli distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky. Pri príležitosti Mesiaca úcty k starším, bol taktiež pri vstupe do budovy RÚVZ vytvorený informačný panel týkajúci sa prevencie osteoporózy, prevencie pádov, očkovania u seniorov a zdravého životného štýlu.

Svetový deň duševného zdravia

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, a na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ.

Svetový deň osteoporózy

V súvislosti s týmto Svetovým dňom sme zabezpečili osvetu prostredníctvom internetových stránok miest Krásno nad Kysucou, Turzovka, Čadca, Kysucké Nové Mesto, na internetových stránkach RÚVZ so sídlom v Čadci, e-kysuce, zdravie a štýl.sk, v týždenníkoch MY Kysucké noviny a Kysucký večerník. Zároveň boli pri príležitosti tohto Svetového dňa vykonané edukačné aktivity formou 2 prednášok pre 70 študentov (Stredná odborná škola obchodu a služieb Čadca) a 3 besied pre 139 poslucháčov vo vek. kat. 50+ (Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca, Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Čadca – Horelica a

Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých Čadca – Žarec) zameraných na prevenciu osteoporózy, prevenciu pádov a zdravý životný štýl. Počas prednášok/besied boli poslucháčom distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky. Taktiež bol pri vstupe do budovy RÚVZ vytvorený informačný panel týkajúci sa prevencie osteoporózy, prevencie pádov a zdravého životného štýlu.

Svetový deň Diabetes Mellitus

V rámci Svetového dňa diabetu boli vykonané edukačné aktivity formou 4 prednášok pre 78 študentov strednej školy (Gymnázium Ľ. Štúra v Turzovke) zameraných na Diabetes Mellitus. Prednášky boli doplnené premietaním dokumentu Tichý zabijak Diabetes Mellitus 2. typu. Prednáška na tému Diabetes Mellitus bola realizovaná taktiež pre 140 členov Okresnej organizácie Jednoty dôchodcov v Čadci. Počas prednášky boli členom Organizácie distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej témy, poskytnuté individuálne poradenstvo v súvislosti s Diabetom a propagovaná činnosť Poradne zdravia. V rámci tohto Svetového dňa bolo počas mesiaca november klientom Poradne zdravia na RÚVZ so sídlom v Čadci poskytnuté poradenstvo týkajúce sa prevencie vzniku Diabetu s poukázaním na zdravý životný štýl a distribuované dotazníky, ktoré slúžia na výpočet rizika DM 2. typu podľa Európskej kardiologickej spoločnosti. Rovnako bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ a pri vstupe do ambulancie Poradne zdravia.

Európsky týždeň boja proti drogám

V rámci Európskeho týždňa boja proti drogám sme vykonali edukačné aktivity formou besied pre žiakov základných a študentov stredných škôl na lokálnej úrovni, a to konkrétne 7 besied na tému Drogové závislosti pre 187 žiakov základných a študentov stredných škôl (ZŠ E. A. Cernana Vysoká nad Kysucou, ZŠ J. A. Komenského Čadca, Gymnázium Ľ. Štúra Turzovka a SOŠ obchodu a služieb Čadca). Besedy boli doplnené premietaním dokumentu „Luky – príbeh narkomana, príbeh bojovníka“. V rámci besied mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér a „opilecké okuliare“, ktoré navodzujú stav opitosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie. Zároveň bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ.

Leták „Akrylamid v potravinách“ a článok s informáciou o Poradni zdravia

Rovnako sme médiám distribuovali Leták – Akrylamid v potravinách a článok s informáciou o Poradni zdravia (internetové portály e-kysuce, zdravie a štýl.sk, internetové stránky miest Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou, Turzovka, Čadca, do regionálnych printových médií MY Kysucké noviny, Kysucký večerník). Informácie boli taktiež zverejnené na webovej stránke nášho RÚVZ a na informačných paneloch pri vstupe do budovy RÚVZ.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkZ

Evidovaním dát do Testu zdravé srdce, následným spracovaním (výročná správa) a archivovaním prispievame k získaniu prehľadu o zdravotnom stave obyvateľov, konkrétne klientov Poradne zdravia.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Gestor úlohy: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Realizácia Národného programu prevencie obezity sa vykonáva formou prednášok na základných a stredných školách v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto. Pri realizácii tohto programu bolo v roku 2018 zrealizovaných 35 prednášok na témy „Zdravá výživa“ a „Zdravá životospráva a poruchy príjmu potravy“ pre 864 žiakov ZŠ a študentov SŠ (ZŠ Čierne – Vyšný koniec, ZŠ Milana Mravca Raková, ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, ZŠ Rázusová Čadca, ZŠ J. A. Komenského Čadca, Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi Čadca, Gymnázium Ľ. Štúra Turzovka, Obchodná akadémia D. M. J. Čadca, Stredná odborná škola – Technická Čadca). Prednášky boli doplnené pracovnými listami a premietaním DVD filmu „Sami“. V rámci prednášok mali študenti možnosť využiť diagnostiku pomeru telesného tuku a svalovej hmoty pomocou prístroja Omron KaradaScan, ktorú využilo 312 respondentov.

V roku 2018 sme pokračovali v spolupráci na projekte medzinárodného charakteru, celosvetového programu Nestlé Healthy Kids „Viem čo zjem“, s cieľom motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návyk a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V rámci prednášok žiaci pracovali s pracovnými listami, dotazníkmi efektivity a diskutovali na tému „Pestrá strava“. Pre projekt „Viem čo zjem“ bolo v roku 2018 zrealizovaných 11 besied pre 231 žiakov (zapojené školy: ZŠ Rázusová Čadca, ZŠ J. A. Komenského Čadca).

Taktiež sme v roku 2018 spolupracovali na projekte Zdravie na tanieri, v rámci ktorého bola realizovaná prednáška na tému Význam pitného režimu pre 26 študentov (Gymnázium Ľ. Štúra Turzovka).

V súvislosti s daným tematickým okruhom sme v roku 2018 začali spolupracovať na realizácii projektu Školský program na školské roky 2017/2018 - 2022/2023, v rámci ktorého sme realizovali vstupný monitoring zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov, zameraný na konzumáciu ovocia, zeleniny a mliečnych produktov. Zabezpečili sme vyplnenie 100 ks dotazníkov rodičmi detí/žiakov, ich následnú evidenciu do programu Microsoft Excel a zaslanie na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor úlohy: RÚVZ BB

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie – Vyzvi srdce k pohybu v roku 2018 nebola realizovaná.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

RÚVZ so sídlom v Čadci sa na tomto programe nezúčastňuje.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Aktivity v rámci tohto programu sa vykonávajú formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania drog, tabaku, alkoholu a alkoholických nápojov. Na tému drogových závislostí, alkoholu a iných bolo zrealizovaných 31 prednášok pre 928 žiakov a študentov. Edukácia prebehla v rámci prednášok v nižšie spomenutej kapitole 9.8.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkZ

V ambulancii Poradne zdravia vykonáva pracovníčka edukačno-preventívne vyšetrenia, kde sa zameriava okrem iného aj na aktívne starnutie, prevenciu chronických neinfekčných ochorení a celkové zlepšenie zdravotného stavu klientov.

Plnenie úloh Národného programu aktívneho starnutia prebieha aj formou edukačnej činnosti, počas Mesiaca úcty k starším sme realizovali 3 besedy pre 139 poslucháčov vo vek. kat. 50+ (Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca, Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Čadca – Horelica a Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých Čadca – Žarec) zameraných na prevenciu osteoporózy, prevenciu pádov, očkovanie u seniorov a zdravý životný štýl. Počas besied prebehli diskusie k jednotlivým témam a poslucháčom boli distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky.

Edukačná činnosť bola realizovaná aj pre 140 členov Okresnej organizácie Jednoty dôchodcov v Čadci. Prednášky boli zamerané na témy Diabetes Mellitus a Civilizačné ochorenia. Počas prednášok boli členom Organizácie distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky, poskytnuté individuálne poradenstvo v súvislosti s Diabetom, zdravým životným štýlom a propagovaná Poradňa zdravia.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkZ

V rámci zdravotno-výchovného pôsobenia u detí predškolského veku bolo počas roka 2018 zrealizovaných 9 prednášok na tému „Zdravé zúbky“ celkovo pre 283 detí MŠ a žiakov 1. ročníka ZŠ (MŠ Kamence – Kysucké Nové Mesto, MŠ Čadca – Žarec, MŠ Zákopčie, MŠ Svrčinovec, ZŠ Čierne – Vyšný koniec, ZŠ E. A. Cernana Vysoká nad Kysucou). Popri prednáškach mali deti možnosť nacvičiť si správnu techniku umývania zúbkov a boli im premietané DVD rozprávky z edície „Prečo zvieratka bolia zúbky?“ s názvom: Čo sa stalo medvedíkovi, Lakomý sysel, Prečo líštička stratila krásu, Prečo vlk šušlal, Maškrtná veverička a Kráľovstvo zúbkov. Počas prezentácie boli deti a žiaci odmeňovaní darčkovými predmetmi vo forme vzorky zubnej pasty, omal'ovankami a pod. od spoločností Lacalut a zdravotná poisťovňa Dôvera.

9.7 CINDI program SR

Gestor úlohy: RÚVZ BB

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkZ

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia a to vyšetrením biochemických parametrov pomocou prístroja ReflotronPlus s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo počas roka 2018 vyšetrených 240 klientov, z toho 126 klientov (46 mužov a 80 žien)

bolo prvýkrát vyšetrených a 114 klientov (33 mužov a 81 žien) opakovane vyšetrených. Zistené údaje sú zaznamenané v počítačovom programe „Test zdravé srdce“, z ktorého sa zisťuje index kardiovaskulárneho rizika TC/HDL, TG/HDL a LDL/HDL. Klientom prichádzajúcim do Základnej poradne zdravia sa zaznamenáva rodinná a osobná anamnéza, meria sa krvný tlak a pulz, obvod bokov a pásu s následným stanovením indexu WHR, výška a hmotnosť s následným stanovením indexu BMI. V roku 2018 bolo tiež vykonaných 97 vyšetrení pečňových transferáz (29 u mužov a 68 u žien).

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017–2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci realizuje Národnú protidrogovú stratégiu SR prostredníctvom edukačného pôsobenia na žiakov základných a študentov stredných škôl a publikačnou činnosťou. Prednášky sú zamerané najmä na prevenciu závislostí (tabak, alkohol, drogy).

Na tému „Fajčenie ako rizikový faktor“ boli zrealizované 4 prednášky celkovo pre 124 žiakov a študentov (ZŠ Čierne – Vyšný koniec, Gymnázium L. Štúra Turzovka, Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi Čadca). V rámci prednášok bol žiakom a študentom premietaný film „Kým stúpa dym“, taktiež mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku bol v rámci edukačnej činnosti žiakom a študentom poskytnutý dotazník „Test fajčiara – Fagerstromov test nikotínovej závislosti“. Dotazník nebol vyhodnocovaný, slúžil žiakom a študentom na vlastnú informáciu o ich nikotínovej závislosti. Na tému drogových závislostí, alkoholu a iných bolo zrealizovaných 27 prednášok pre 804 žiakov a študentov (ZŠ Čierne – Vyšný koniec, ZŠ E. A. Cernana Vysoká nad Kysucou, ZŠ J. A. Komenského Čadca, Gymnázium L. Štúra Turzovka, Stredná odborná škola – Technická Čadca, Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi Čadca, Stredná odborná škola obchodu a služieb Čadca). Prednášky boli doplnené premietaním filmov „Kým stúpa dym...“, „Až do dna“, „Vplyv pitia alkoholu na vývin plodu“ a dokumentom „Luky – z príbehu narkomana, príbeh bojovníka“. V rámci prednášok mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér a taktiež mali k dispozícii „opilecké okuliare“, ktoré navodzujú stav opitosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie.

V roku 2018 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci spolupracoval s Mestskou políciou v Čadci na realizácii besied zameraných na Drogové závislosti pre študentov SOŠ Technickej v Čadci. Cieľom týchto besied bola snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a nelegálne drogy. Spolupráca s Mestskou políciou bude pokračovať aj v r. 2019.

Taktiež sa pracovníci Oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu zúčastnili na akcii: „Revolution Train – Protidrogový vlak“ zameranej na primárnu protidrogovú prevenciu a na vzdelávacom podujatí v Odbornom liečebnom ústave psychiatrickom, n. o. Predná Hora, ktoré bolo venované problematike závislostí.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci sa pravidelne zúčastňovali na pracovných stretnutiach pohybovej aktivity, prevencie nadváhy a obezity (POPA), ktoré sa zaoberali plnením a realizáciou tohto plánu.

Realizácia projektu NAPPPA začala v I. polroku 2018 a celkovo bolo vyšetrených 76 študentov (43 dievčat a 33 chlapcov). Po vyšetreniach a meraniach boli zistené výsledky evidované v programoch Excel a Test zdravé srdce, ktoré boli následne odoslané na spracovanie na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi. Projekt je zameraný na sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti, držanie tela, hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi, edukácia zameraná na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy. Projekt NAPPPA bude pokračovať aj v nasledujúcich rokoch.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1. Odbor hygieny životného prostredia

1.1 PRÍPRAVA NÁVRHU AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY – NEHAP V.

Kvalitu **pitnej vody** sleduje RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v rámci monitoringu pitnej vody a v rámci štátneho zdravotného dozoru. Spolu bolo k vyhodnocovaciemu obdobiu odobratých v rámci kontrolného monitoringu pitnej vody 134 vzoriek pitných vôd /v okresoch Dolný Kubín 53, Námestovo 51, Tvrdošín 30/ a v rámci preverovacieho monitoringu 10 vzoriek pitnej vody /okres Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín/. Celkove nevyhovovali 4 vzorky pitnej vody /kontrolný monitoring/: okres Tvrdošín - 1, okres Námestovo - 3. Boli uložené 2 náhrady nákladov prevádzkovateľom vodovodov: Obci Rabča - pre nadlimitnú hodnotu kultivovateľných mikroorganizmov pri 22 °C, vo výške 227,30 € a Obci Oravské Veselé - pre prítomnosť koliformných baktérií a Enterokokov, vo výške 222,66 €.

Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný i na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia. Bolo odobratých 27 vzoriek pitných vôd, z ktorých 4 vzorky vo vyšetrovaných ukazovateľoch, nevyhovovali platnej legislatíve /okres Tvrdošín - Chata Oravice, Apartmánový dom Goral v Oraviciach, Chata Primula v Roháčoch a v okrese Dolný Kubín – Penzión Slniečny dvor v Zázrivej/, o čom boli prevádzkovatelia vodovodov elektronicky upozornení. Po zrealizovaní nápravných opatrení predložené vzorky pitných vôd boli v súlade s platnou legislatívou.

Pri príležitosti Svetového dňa vody RÚVZ propagoval tento deň na svojich www stránkach a zaslaním e – mailovej informácie všetkým obciam o jeho význame a poskytovaných službách na našom RÚVZ. V rámci aktivít RÚVZ poskytol 61 konzultácií verejnosti, ktorá sa zaujímala najmä o individuálne vodné zdroje.

V roku 2018 nebolo hlásené a ani zaznamenané ochorenie, ktorého faktorom prenosu by bola pitná voda.

Náhradné zásobovanie pitnou vodou /vzhľadom na zníženú kvalitu pitnej vody/ bolo v obci Chlebnice /okres Dolný Kubín/, počas jej odstávky /prepojenia vodovodného potrubia, z ktorého sú zásobovaní obyvatelia obce, z nového vodojemu na starý vodojem/, boli obyvatelia zásobovaní pitnou vodou cisternami.

Prevádzkovatelia vodovodov boli e-mailom upozornení na vypracovanie Programu monitorovania pitnej vody, ktoré boli na RÚVZ do konca roku 2018 aj predložené.

Povodne, na území v rámci RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, sa v roku 2017 nevyskytovali **Voda na kúpanie** bola odobratá v rámci štátneho zdravotného dozoru na umelých kúpaliskách: na termálnom kúpalisku v Tvrdošíne v Oraviciach – 2 vzorky, na termálnom kúpalisku Meander Park Oravice – 3 vzorky (v 2 vzorkách vyšetrený aj ukazovateľ Legionella species) a 3 vzorky na umelom kúpalisku Aquarelax Dolný Kubín (v 2 vzorkách vyšetrený aj ukazovateľ Legionella species); na prírodných kúpaliskách na Oravskej priehrade - 5 vzoriek pred začiatkom kúpaciej sezóny 2018 /pri ATC Stará Hora, ATC Slanica, ATC JAMI, ATC Prístav a Námestovo Nábregie - po jednej vzorke/, počas kúpaciej sezóny 3 vzorky /pri ATC Stará Hora, ATC Slanica, Námestovo Nábregie - po jednej vzorke/ a 1 vzorka vody na kúpanie z veľkého jazera Kľačany-Rieka. Celkovo bolo odobratých 9 vzoriek vôd na kúpanie na prírodných kúpaliskách a 8 vzoriek vôd na kúpanie z umelých kúpalísk, spolu 17 vôd. Odobraté vzorky vyhovovali vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve, okrem dvoch vzoriek vody na kúpanie na umelom kúpalisku - odobratých z veľkého a malého kľudového bazéna na TK Oravice - ktoré boli nevyhovujúce pre nadlimitnú hodnotu v mikrobiologickom ukazovateli - kultivovateľné mikroorganizmy pri 36±1°C a minimálnu hodnotu voľného chlóru, za čo prevádzkovatelia

TK bola za odber a vyšetrenie vzoriek uložená náhrada nákladov vo výške 222,54 €, ktorá bola prevádzkovateľom uhradená.

Prítomnosť rias a siníc, vzhľadom k polohe Oravskej priehrady a nízkej teplote vody v letnom období, nie je zisťovaná. Vodný kvet na hladine počas odberu vôd na kúpanie /v mesiacoch máj a august/, nebol zaznamenaný.

Problematiku **vonkajšieho znečistenia ovzdušia** a hluku preventívne rieši RÚVZ v rámci posudzovania projektových dokumentácií pre územné konania stavieb /hlukové štúdie/, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám ÚPN - obcí a ku kolaudáciám stavieb. Kvalita vnútorného ovzdušia sa v hodnotenom období nesledovala.

Prevádzkovanie **solárií** je vyhodnotené v bode 1.7

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Vid' bod 1.1

1.3 ĽUDSKÝ MONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nebol do plnenia tejto úlohy zaradený

1.4. ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKOL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Úlohu plní ÚVZ SR Bratislava

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Úloha sa bude plniť po zaslaní metodiky

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGACKY ALERGIZUJÚCICH ČASÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nie je do plnenia tejto úlohy zaradený

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V roku 2018 RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne vydal 4 rozhodnutia k uvedeniu nových priestorov solárií do prevádzky /3 v okrese Dolný Kubín a 1 v okrese Námestovo/, vrátane posúdenia ich prevádzkových poriadkov a 1 rozhodnutie k zmene prevádzkového poriadku v okrese Tvrdošín /po vykonaní merania činnosti solárnych trubíc, sa zmenila doba pobytu osoby v opaľovacom prístroji/. Štátny zdravotný dozor, pri ktorom neboli zistené nedostatky, bol vykonaný v jednej prevádzke so solárnym prístrojom /okres Dolný Kubín/. Všetci prevádzkovatelia solárií sú zaškolení a majú odbornú spôsobilosť na vykonávanie epidemiologicky závažnú činnosť v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo.

2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, podľa štandardných výstupov z programu ASTR, je v regióne Oravy v počte 2512, z toho 764 žien. Oproti roku 2017 došlo k výraznejšiemu poklesu pracovníkov pracujúcich na rizikových pracoviskách a to o 781 pracovníkov (u žien len o 35). Tento fakt súvisí hlavne so zmenou technológie výroby a nahrádzaním ľudskej práce automatizáciou výroby, hlavne u dodávateľov v automobilovom priemysle. Ďalším faktorom je pomalší rast zamestnanosti v jednotlivých firmách a znižovanie počtu pracovníkov na rizikových pracoviskách, čo je výsledkom modernizácie výroby. Pomerne stabilné počty žien na rizikových pracoviskách súvisia hlavne so zamestnanosťou žien v rezorte zdravotníctva, ako aj s montážnymi prácami u dodávateľov v automobilovom priemysle, kde máme vyhlásené riziko z titulu jednostrannej nadmernej záťaže pohybového systému. Na týchto pracoviskách je vyšší podiel žien. Celkový počet firiem, kde máme vyhlásené rizikové práce je 97, čo je cca rovnaké číslo ako v minulých rokoch.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme kontrolovali zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, najmä ich skladovanie, vrátane spôsobu evidencie, používanie týchto látok a zmesí, odbornú spôsobilosť na manipuláciu s nimi, prevádzkové poriadky, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti zamestnancov (vstupné a periodické lekárske preventívne prehliadky), zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov. Schválili sme 33 prevádzkových poriadkov na manipuláciu s týmito látkami. Zásadné nedostatky pri práci s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami sme nezaznamenali.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Vydali sme 19 rozhodnutí v súvislosti s nariadením vlády SR č. 253/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2018 sme prešetrovali 6 podozrení na profesionálnu chorobu 29 – DNJZ. Všetky prešetrované podozrenia na profesionálne choroby v roku 2018 boli v súvislosti s DNJZ.

V dvoch prípadoch sa jednalo o 3. kategóriu prác - fyzická záťaž pri práci – lokálna svalová záťaž, v štyroch prípadoch sa jednalo o 2. kategóriu prác - fyzická záťaž pri práci – lokálna svalová záťaž.

Dva prípady s 3. kategóriou prác boli u operátoriek výroby v montážnych halách u dvoch dodávateľov pre automobilový priemysel. Nakoľko sa v takomto type výroby faktor lokálnej svalovej záťaže často vyskytuje, na pracoviskách bola vykonaná objektivizácia faktoru už v minulosti. Firmy zabezpečili v spolupráci so zmluvnými PZS pravidelné zdravotnovýchovné aktivity na predchádzanie týmto ochoreniam. Pracovníci spravidla rotujú na jednotlivých pracoviskách, v rámci preventívnych prehliadok tento faktor zmluvní lekári sledujú a vyhodnocujú. Napriek tomu sa u vnímavých jedincov, hlavne pri dlhšej expozícii môže vyskytnúť poškodenie pohybového aparátu. V ďalšom prípade sa jednalo o profesiu dojičky, kde aj napriek značnej automatizácii dojenja sa tento faktor nedá u vnímavých jedincov eliminovať. Ďalší prípad sa týkal profesie pilčíka, SZČO, kde pôsobí na organizmus viacero rizikových faktorov a prevencia je v tejto skupine pracovníkov dlhodobo problematická. U všetkých 4 pracovníkov bola uznaná choroba z povolania. V jednom prípade sa jednalo o profesiu operátora výroby – lisiara, kde faktor lokálnej svalovej záťaže malých svalových skupín predlaktia a ruky je prítomný, spĺňa kritériá pre zaradenie do 2. kategórie prác. Vzhľadom k veľmi krátkodobej expozícii choroba nebola uznaná. V poslednom prípade sa jednalo o profesiu hutníka oceliara, ktorého prípad budeme prešetrovať v januári 2019.

2.2 ITERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

V poradni ochrany a podpory zdravia pri práci a v rámci terénnej práce sme poskytli informácie z oblasti ochrany zdravia pri práci 360 fyzickým a právnickým osobám. Celkový počet poskytnutých konzultácií, osobných i telefonických, bol v priebehu roka 740.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nerieši.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nerieši.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2018 sme vydali 47 rozhodnutí a 3 stanoviská na uvedenie priestorov do prevádzky, ktoré plánovali zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím. Jednalo sa prevažne o práce administratívneho charakteru (ako vedenie účtovníctva a iné administratívne práce), predajne rôznych tovarov v profesii predavač, drobné remeselnícke práce, vrátnikov, montážnych pracovníkov, prípadne pomocné a údržbárske práce na obecných úradoch a mestských úradoch, drobných prevádzkach. Pracovné priestory, ako aj vykonávaná práca boli vhodné pre osoby so zdravotným postihnutím. Pri uvádzaní týchto pracovísk do

prevádzky sme nie vždy oboznámení so zdravotným stavom osôb so zníženou pracovnou schopnosťou, nakoľko zamestnávateľ nemal o tomto fakte znalosť z dôvodu, že údaje ešte neboli poskytnuté zo strany úradov práce. Nevydali sme žiadne rozhodnutie, kde by osoby so zdravotným postihnutím boli zaradené na pracovisko, kde boli vyhlásené rizikové práce. Pokiaľ sme mali znalosti o zdravotnom postihnutí, jednalo sa v prevažnej miere o postihnutie pohybového systému (M).

Vykonalí sme štátny zdravotný dozor na šiestich chránených pracoviskách, ktorých prevádzka bola schválená v minulých obdobiach. Priestory, ako aj pracovné podmienky boli vhodné pre osoby so zdravotným postihnutím.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)
Dolný Kubín	47	3	56	56	67	nie	nie	

3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľom projektu je zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u dospelaj a detskej populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. V rámci projektu bolo spracovaných 20 jedálnych lístkov v 4 vekových kategóriách (2 ženy, 2 muži) na monitorovanie spotreby prídavných látok - kys. sorbová, kys. benzoová a glykozidy steviolu.

4. Odbor hygieny detí a mládeže

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru a realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. V rámci podpory zdravšieho stravovania a prostredia v školách bolo vykonaných 70 kontrol stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a výdajní stravy, zamerali sme sa na podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy bolo vykonaných 45 a zúčastnilo sa na nich 1423 detí. Kontrola dodržiavania pitného režimu pre deti a používanie pitnej vody a nesladených nápojov v predškolských zariadeniach bola vykonaná v 50 zariadeniach. Pestrosť stravy bola skontrolovaná v 8-mich jedálnych lístkoch, 64 kontrol bolo zameraných na kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky. Odobratých bolo 39 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie. V spolupráci so školskými úradmi na okresnej úrovni boli realizované dve školenia pre vedúcich zamestnancov školských jedální. V rámci podpory pohybových aktivít bolo vykonaných 5 kontrol telovýchovných zariadení.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKO (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V mesiaci marec 2018 bol realizovaný prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov a študentov na troch základných školách (ZŠ Dlhá nad Oravou, ZŠ Sihelné, ZŠ Vitánová) a na jednej strednej škole v regióne Orava (Gymnázium Trstená). Anonymný dotazník vyplnilo spolu 422 respondentov (228 žiakov, 122 študentov a 12 učiteľov). Vyplnené dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA NA ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl, porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl a overiť účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave. V mesiaci máj 2018 bol odobratý kompletný pokrm – obed zo zariadenia školského stravovania pri Základnej škole P. Škrabáka v Dolnom Kubíne, ktorý bol zaslaný na laboratórne vyšetrenie jedlej soli. Odobratá vzorka obeda vyhovovala, stanovená hodnota Chloridu sodného neprekračovala najvyššie prípustné množstvo.

5. Odbor ochrany zdravia pred žiarením

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nemá tento odbor.

6. Odbor epidemiológie

6.1.NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2018 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním, zhromažďovanie údajov
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej preočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov
- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2018, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2018, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- informácie lekárom prvého kontaktu o OU k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu osýpok v SR, v súvislosti s epidemickým výskytom osýpok v SR boli zdravotnícke zariadenia v regióne upozornenie na dodržiavanie usmernenie hlavného hygienika SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu osýpok v SR, - lekárom prvého kontaktu o opatreniach v súvislosti s možným zavlečením osýpok na územie SR, pokyny pre odber biologického materiálu pri podozrení na osýpky
- informácie lekárom prvého kontaktu o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok a rubeoly v Európe
- realizácia Európskeho imunizačného týždňa 2018 - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne
- distribúcia letákov s problematikou NIP na ambulancie lekárov prvého kontaktu

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov ako súčasť prevencie antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom a zdravotným sestram. Pre manažment očkovania je potrebné urýchliť prijatie odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania, ktoré chýba už niekoľko rokov. V roku 2018 sme v mesiacoch jún- september realizovali imunologické prehľady 2018. Odobratých bolo 100 vzoriek krvi na sérologické vyšetrenie, z toho bolo 48 detí a 52 dospelých. Na realizácii IP 2018 spolupracovalo 8 ambulancií (4 pediatrické a 4 pre dospelých).

Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bola vykonaná v mesiacoch august a september 2018 na 32-och ambulanciách pre deti a dorast a 3-och nefrologických ambulanciách. Kontrola zaočkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám u klientov zariadení sociálnych služieb bola v uvedených termínoch vykonaná na ambulanciách pre dospelých a v jednotlivých DD a DSS. Správa a tabuľky s výsledkami kontroly očkovania boli odoslané na RÚVZ v Žiline.

V súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí doporučene zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania spolu s pozvánkou na konzultáciu do poradne očkovania. Rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný. Problematika si nevyhnutne vyžaduje legislatívne zmeny. Záujem rodičov o poradenstvo je malý.

V mesiaci apríl sme na novorodeneckom oddelení zorganizovali besedu s matkami o význame očkovania. V mesiaci máj sme každý rok realizovali prednášky pre študentov SZŠ v Dolnom Kubíne v rámci projektu „Vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie“. V školskom roku 2017/2018 sme školu vyzvali k spolupráci na tomto projekte, ale vedenie o akciu nemalo záujem.

Počas roka pracovníci oddelenia absolvovali vzdelávanie v problematike vakcinológie (Slovenský vakcinologický kongres).

Očkovajúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2018 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky príp. písomne všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam. Na webovej stránke RÚVZ zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach v SR aj vo svete.

Dôraz je kladený na surveillance ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy. Lekári boli písomne informovaní o aktuálnej situácii vo výskyte TBC v spádovej oblasti RÚVZ .

V oblasti výskytu chrípky a ARO počas chrípkového obdobia elektronicky informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu. Na seminári pre všeobecných lekárov bola prezentovaná prednáška „Výsledky kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom“. Problematika prevencie chrípky bola prezentovaná formou prednášky v DD a DSS v Dolnom Kubíne a členom organizácie Červeného kríža v obci Istebné. Od pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných 21 odberov na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky bol potvrdený v 6-ich prípadoch (4x vírus chrípky B a 2x vírus chrípky A).

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 2705 prípadov, čo je v priemere 225 hlásení prenosných ochorení mesačne. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 952-och ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Každý štvrtrok sa realizujú opravy a doplnenie databáz. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady z NRC aj výsledky z laboratórií klinickej mikrobiológie.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2018 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

-v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 68 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach

- odobratých bolo 118 sterov zo sterilného materiálu a 756 sterov z prostredia

- overená bola funkčnosť 84-ich sterilizačných zariadení

- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 72x, nedostatky boli riešené pokynom pre HO NsP v Trstenej

- v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú doporučené postupy pre manažment jednotlivých NsP

- k 31.12.2018 bolo hlásených 290 ochorení nozokomiálneho charakteru (188 z DO NsP v Dolnom Kubíne a 104 z HO NsP v Trstenej), čo je o 86 viac ako vlani. Komisia nozokomiálnych nákaz zasadala v roku 2018 v DO NsP Dolný Kubín 1x.

Na základe spolupráce s oddelením klinickej mikrobiológie DO NsP v Dolnom Kubíne je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými, multirezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení. Pri výskyte *Klebsiella pneumoniae* CPE u hospitalizovaných pacientov, boli realizované opatrenia a usmernenia zdravotníckych pracovníkov v súlade s OU MZ SR pre diagnostiku a protiepidemické opatrenia pri výskyte kmeňov pôvodcov infekčných ochorení s klinicky a epidemiologicky významným mechanizmom rezistencie.

O výsledkoch bodovej prevalenčnej štúdie(PPS), ktorú sme realizovali v roku 2017, boli informovaní zamestnanci Dolnooravskej NsP v Dolnom Kubíne.

Na realizáciu uvedených úloh je potrebné zabezpečiť finančné prostriedky na dostatočnú edukáciu pracovníkov oddelenia epidemiológie v rozsiahlej a zložitej problematike prevencie nozokomiálnych nákaz.

Zavádzanie surveillancie vybraných nozokomiálnych nákaz:

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2018 realizovali regionálnu kampaň „ Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“. V rámci tejto

kampane bolo realizovaných 15 sterov z rúk zdravotníckeho personálu na oddeleniach DO a HO NsP DO NsP a HO NsP, 15 kontrol hygieny rúk na oddeleniach, bola realizovaná prednáška o hygiene rúk pre študentov SZŠ v Dolnom Kubíne vrátane praktického nácviku a kontroly pomocou Derma LiteCheck. K edukácii zdravotníckych pracovníkov bola zabezpečená distribúcia edukačných materiálov o prevencii šírenia nozokomiálnych nákaz rukami personálu.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami) K 31.3.2018 bol aktualizovaný krízový plán.

V roku 2018 boli riešené 3 alimentárne epidémie väčšieho rozsahu, alimentárne epidémie menšieho rozsahu (rodinné) a 1 epidémia svrabu v DSS.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte chrípky vo svete, SR a v regióne, výskyt ochorení na osýpky, rubeolu a pertussis v Európe a výskyt ochorení prenášaných vírusom Zika.

V nadväznosti na Usmernenie HH SR č. OE/2312/2015 na koordináciu postupov pri zistení VNN sa pracovníci oddelenia epidemiológie v lôžkových zdravotníckych zariadeniach regiónu podieľali na vykonaní praktického nácviku postupov pri zistení podozrenia VNN u osoby na príjmovej ambulancii.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných, detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny obidvoch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetrovať pacientov so SARI.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2018 sa priebežne plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickkej meninigitídy a suspektnej ACHP. V roku 2018 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2018 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd z ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne na virologické vyšetrenie- zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne v 5-ich vzorkách. Vo vzorke odobratej v novembri 2018 bola potvrdená prítomnosť vírusu Coxackie B2.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2018 sme realizovali projekt „Hrou proti AIDS“ na Obchodnej akadémii v Dolnom Kubíne. Na aktivite sa zúčastnilo 52 študentov. Plánovali sme aktivity v mesiaci december,

ale v súvislosti s negatívnou medializáciou projektu nebol zo strany stredných škôl záujem. Informácia o tejto aktivite bola opakovane ponúknutá všetkým stredným školám v regióne. O projekte „Hrou proti AIDS“ sme prednáškou oboznámili počas praxe aj študentov odboru verejného zdravotníctva KU v Ružomberku. Pri príležitosti Svetového dňa HIV/AIDS bol spracovaný informačný leták, ktorý je uverejnený na webovej stránke a prezentácia na informačnej tabuli RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. V roku 2018 bol počet klientov poradne prevencie HIV/AIDS 35 a anonymne bolo vyšetrených 21 osôb.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 6-ich rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. V tomto roku sme v porovnaní s rokom 2017 zaznamenali mierny pokles hlásených odmietnutí očkovania. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

V tomto roku boli laickej verejnosti poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. V poučení o dôležitosti očkovania, ktoré je zasielané všetkým rodičom odmietajúcim očkovanie je aj informácia o možnosti konzultácie v poradni očkovania. V roku 2013 sa osobne do poradne dostavili 3 rodičia. V roku 2014 to bolo 5 rodičov, v roku 2015 len 2 rodičia, v roku 2016 do poradne očkovania prišlo 6 rodičov, v roku 2017 a 2018 len 2 rodičia odmietajúci povinné očkovanie u svojich detí. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR. Každý štvrtrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie. V roku 2013 bolo hlásených 88 detí, ktorých rodičia si túto povinnosť nesplnili. V roku 2014 bolo hlásených 106 a v roku 2015 bolo 138 nových prípadov odmietnutia povinného očkovania. V roku 2016 bolo hlásených 147 nových prípadov, v roku 2017 pediatri hlásili 131 odmietnutí povinného očkovania a v roku 2018 to bolo 125 nových prípadov. Každý rok pribúdajú však kompletne odmietnutia všetkých očkovaní.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľom úlohy je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním. Projektu predchádzal projekt „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“, ktorý sme realizovali dotazníkovou formou v roku 2013 u študentiek na 3-och stredných školách v regióne, ktoré boli náhodne vybrané gestorom úlohy.

Cieľom pôvodného projektu bola identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu. Pokračovaním projektu je následná cieleňá intervencia zameraná na študentov vyšších ročníkov stredných škôl. Interaktívna edukácia sa zameriava na 4 základné tematické okruhy: povinné očkovanie, zdroje informácií o očkovaní, kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby a význam individuálnej

a kolektívnej ochrany. Informácia o tejto aktivite bola opakovane ponúknutá všetkým stredným školám v regióne, ale nebol záujem dokonca ponuku odmietlo aj vedenie SZŠ.

7.Objektivizácia faktorov prostredia

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Cieľom projektu je monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti. Odobratá bola **1 vzorka výživy pre dojčatá a malé deti** (mliečna výživa od 6. mesiaca). **Laboratórny výsledok bol vyhovujúci.**

8. Lekárska mikrobiológia

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nemá tento odbor

9. Odbor podpory zdravia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Nebol realizovaný žiadny prieskum o zdravotnom uvedomení a správaní sa obyvateľov nášho regiónu v zmysle anotácie.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Na zvýšenie informovanosti obyvateľov o význame pohybovej aktivity, správnej životosprávy a celkovo životného štýlu v prevencii chronických chorôb dospelaj populácie sme realizovali aktivity k **Svetovému dňu zdravia** na tému „**Prevencia nadváhy a obezity**“. Aktivity boli zamerané na všetky vekové skupiny. Vytvorili sme nástenku vo vstupných priestoroch RÚVZ na danú tému a informácie boli uverejnené aj na internetovej stránke. V spolupráci s Mestom Dolný Kubín boli v rámci svetového dňa zdravia realizované aktivity v centre mesta a to merania celkového cholesterolu, percento tuku a svalovej hmoty, množstvo viscerálneho tuku a BMI, meranie kryného tlaku a poradenstvo. Celkovo sa uvedenej akcie zúčastnilo 38 osôb. V spolupráci s Červeným krížom Rabča boli v rámci svetového dňa zdravia taktiež realizované aktivity v oblasti poradenstva, merania celkovej hladiny cholesterolu, glukózy, HDL a LDL cholesterolu a triglyceridov, merania krvného tlaku. Vyšetrení sa zúčastnilo 31 osôb.

Zamestnanci RÚVZ majú možnosť zúčastňovať sa každú stredu cvičenia.

Problematike prevencie obezity sa venujeme priebežne. V roku 2018 bolo na základných školách realizovaných 17 edukačných aktivít zameraných na zdravú životosprávu a pohyb, ktorých sa zúčastnilo 451 žiakov, 45 edukačných aktivít bolo zameraných na zdravú výživu a zúčastnilo sa ich 1423 osôb. Pre seniorov bola realizovaná 1 beseda zameraná na výživu a pohybovú aktivitu, zúčastnených bolo 25 osôb.

Pre dospelú populáciu poskytujeme záujemcom možnosť využiť poradňu úpravy hmotnosti. Túto možnosť k 31.12.2018 využili 2 osoby, ktoré sú opakovane sledované.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Uvedený projekt sa v roku 2018 nerealizoval.

9.3 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKYCH OSÁD)

V našom regióne sa aktivity nerealizovali.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Z pozície RÚVZ vykonávame edukačné aktivity s cieľom prevencie nadmerného pitia alkoholu. Našou prioritnou skupinou sú deti a mládež. Realizovaných bolo 21 edukačných aktivít na základných školách a stredných školách, zúčastnených bolo 671 žiakov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

Realizujeme prostredníctvom edukačných aktivít, ktoré by mali motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. Zapojili sme sa do „Týždňa mozgu“, kde sme v zmysle anotácie vykonávali aktivity v dvoch kluboch dôchodcov, zamerané na poskytovanie informácií o zdravom starnutí, cvičeniach mozgu a distribúciu materiálov o mozgu. Záujemcovia si mohli precvičiť mozog a pomocou dotazníka otestovať, či netrpia poruchou pamäti. Aktivít sa zúčastnilo 45 osôb.

V roku 2018 bola realizovaná 1 prednáška v domove dôchodcov na tému Pohybová aktivita seniorov, ktorej sa zúčastnilo 25 osôb a 1 prednáška v domove dôchodcov na tému Chrípka a prevencia, kde sa edukačnej aktivity zúčastnilo 27 seniorov.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy, ale aj žiaci prvého a druhého ročníka základných škôl. Uskutočnili sme 60 edukačných aktivít pre 1276 detí. Realizované boli aj 2 aktivity pre matky detí v materských školách, zúčastnených bolo 25 žien.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Plníme predovšetkým prostredníctvom činnosti základnej poradne zdravia. Štandardne sme vyšetrili a poskytli poradenstvo v súvislosti s osobným rizikovým skóre 164 klientom (z toho 82 študentov z projektu NAPPPA), 54 mužov a 110 žien.

V rámci rôznych kampaní bolo 93 klientom poskytnuté poradenstvo prevažne s vyšetrením hladiny celkového a HDL cholesterolu, tlaku krvi a BMI.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

V zmysle anotácie realizujeme u detí a mládeže výchovu predovšetkým k zdravému životnému štýlu, formou zdravotnej osvedy v oblasti problematiky závislosti a užívania legálnych aj ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, drogy). K 31.12.2018 bolo realizovaných 33 prednášok zameraných na legálne návykové látky. Na prevenciu závislosti tabakových výrobkov bolo realizovaných 7 prednášok na základných školách (162 žiakov) a 5 prednášok na stredných školách (143 žiakov). Na prevenciu závislosti na alkohole bolo

realizovaných 8 prednášok na základných školách, ktorých sa zúčastnilo 247 žiakov a 13 prednášok na stredných školách, kde bolo zúčastnených 424 študentov.

V rámci aktivít spojených s **Európskym týždňom boja proti drogám** bolo realizovaných 6 edukačných aktivít na stredných školách so zameraním na alkohol, fajčenie a jeho účinky na mladých ľuďoch. Aktivít sa zúčastnilo 212 študentov. Na školy bol distribuovaný edukačný materiál a informácie boli uverejnené na internetovej stránke a prostredníctvom odborného panelu vo vstupných priestoroch úradu.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Projekt bol v roku 2018 realizovaný na dvoch stredných školách v regióne Orava – Gymnázium P. O. Hviezdoslava Dolný Kubín a Obchodná akadémia Dolný Kubín. Do projektu bolo zapojených spolu 82 študentov, ktorým sa sledovali vybrané biochemické ukazovatele zdravia, vykonané boli antropometrické merania, spirometria a hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela. Súčasťou projektu bol dotazník o stravovacích návykoch a životnom štýle, ktorý študenti vypisovali a poradenstvo. Po zozbieraní potrebných údajov a vložení do pripravených masiek boli údaje zaslané na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

V tomto roku bol započatý monitoring na zistenie prítomnosti rezíduí pesticídnych látok v pitných vodách prevádzkovaných verejných vodovodov a významných vodárenských zdrojov. Týmto cieľom bolo odobratých 44 vzoriek vôd a laboratórne vyšetrených v laboratóriu ÚVZ SR. Na základe získaných výsledkov možno konštatovať, že kvalita vody vo všetkých sledovaných vodovodoch je v súlade s platnou legislatívou.

1.6 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek prevádzkach solárií

V prevádzkovaných soláriách (40 zariadení, čo je o 11 zariadení menej ako v roku 2017) bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 8 prípadoch, z toho v 6 prípadoch boli v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva SR vykonané meranie UV žiarenia opaľovacích prístrojov. Z kontrovaných zariadení len v 2 prípadoch neboli zistené nedostatky. V 6 prípadoch boli zistené hygienické nedostatky v prevádzke zariadenia a preto boli uložené opatrenia na mieste s určeným termínom na ich odstránenie vrátane zabezpečenia objektivizácie UV žiarenia z prevádzky týchto zariadení po výmene trubíc. Vo všetkých 6 prípadoch bol daný aj návrh na uloženie pokuty za iný správny delikt v zmysle zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Prevádzkovateľom solárií bola uložená pokuta za iný správny delikt z predchádzajúceho roka v 4 prípadoch v celkovej sume 1250,- €. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebolo zistené využívanie solárií mladistvými. V tejto úlohe bude nutné naďalej pokračovať vzhľadom na vysoký podiel prevádzok so zistenými hygienickými nedostatkami.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach boli spracované pomocou programu ASTR. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2018 je 485 z toho 87 žien. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (415 z toho 67 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (140 z toho 11 žien) a na treťom mieste v riziku vibrácií (37 mužov).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (378 z toho 67 žien), ďalej v dodávke elektriny (44 mužov).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu roku k miernemu zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (z 536 na 485), a to pre zníženie počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu s expozíciou chemickým látkam a zmesiam, resp. pre zlepšenie podmienok práce na úseku chemickej ochrany rastlín a pre zaradenie prác s rizikom ionizujúceho žiarenia do druhej kategórie u zdravotníckych zamestnancov.

V hodnotenom období boli vydané 4 rozhodnutia o návrhu na zaradenie prác do kategórií, resp. na vyradenie prác z kategórie rizikových prác.

V 1 prípade boli práce opätovne zaradené do kategórie 4 (na časovo obmedzené obdobie), kde vzhľadom na charakter výrobného programu, ani po vykonaní opatrení na zníženie expozície, nebolo možné zaradiť práce do nižšej kategórie (Farma HYZA a.s., Topoľčany, pracoviská výrobného strediska v Padáni, faktor: živočíšny pevný aerosól – perie).

V 3 prípadoch boli vyradené práce z kategórie 3 do kategórie 2 (pre chemický faktor – pesticídy: Poľnohospodárske družstvo Lúč na Ostrove, FRUKTOVIN, spol. s r.o., Čenkovce, pre hluk: Vojtech Tornyai, Dunajská Streda, pracovisko: stolárska dielňa).

K 31.12.2018 bolo vykonaných 27 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na posúdenie zdravotných rizík v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou. V rámci štátneho zdravotného dozoru boli sledované aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho

prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov lekárskeho preventívneho prehliadok.

V dvoch prípadoch pri štátnom zdravotnom dozore bola zistená zmena strojnotechnologického vybavenia, preto zamestnávateľ bol vyzvaný, aby zabezpečil novú objektivizáciu rizikového faktora (hluk) a posúdenie zdravotných rizík v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou. Z toho v jednom prípade sa po meraní hluku a posúdení rizika zistilo, že došlo k zníženiu expozície hluku, čo umožní preradiť práce z kategórie 3 do kategórie 2. V druhom prípade posúdenie zdravotného rizika do konca vyhodnoteného obdobia nebolo ukončené. V ostatných prípadoch nedostatky neboli zistené.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, bola overená formou kontrolných listov informovanosti u 57 zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V 16 prípadoch bolo cielene kontrolované zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od týchto látok a zmesí.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Niektoré zistené menšie nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v zápisniciach zo štátneho zdravotného dozoru. Zistené nedostatky boli odstránené do konca hodnoteného obdobia.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, resp. doklady o absolvovaní aktualizáčnej odbornej prípravy, ako aj doklady o oboznámení sa zamestnancov s prevádzkovým poriadkom vrátane kariet bezpečnostných údajov v každom prípade boli predložené k nahliadnutiu.

V sledovanom období nebolo vydané rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým látkam a zmesiam a toxickým látkam a zmesiam bola v 10 prípadoch overená formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť, túto činnosť písomne oznámili v 49 prípadoch.

V sledovanom období pre zamestnávateľov a zamestnancov sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie v problematike veľmi toxických a toxických látok a prípravkov, týkajúce sa najmä vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a zmesí a predloženia dokladu o absolvovaní aktualizáčnej odbornej prípravy.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím nezmenil. V Nemocnici s poliklinikou v Dunajskej Strede, v ambulanciách klinickej onkológie je 6 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu s cytostatikami, zaradenú do kategórie 3. (práca s rizikom chemickej karcinogenity).

V roku 2018 bolo vydané 1 rozhodnutie o návrhu na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov, a to vo výrobe nábytku spoločnosti MAWO, s.r.o., Kostolné Kračany, kde sa vykonáva práca, pri ktorej dochádza k expozícii zamestnancov pevnému aerosólu z dreva dub, buk (karcinogén kategórie 1A). Počet exponovaných zamestnancov je 11, ich práca na základe posudku o riziku bola zaradená do kategórie 2.

V roku 2018 došlo k ukončeniu skúšobnej prevádzky rozšíreného technologického zariadenia v prevádzke technologickej linky DSSC/SCA na zhodnocovanie opotrebovaných pneumatík termickým štiepením v časti Mliečany mesta Dunajská Streda, kde pracovné činnosti zamestnancov sú spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov (pyrolýzny olej klasifikovaný ako karcinogén kategórie 1B, popr. benzén, PAU, buta-1,3-dién). Prevádzkovateľom je DRON Industries s.r.o., Mliečany,

Dunajská Streda. Konanie vo veci posúdenia návrhu na uvedenie priestorov do trvalej prevádzky nebolo do konca sledovaného obdobia ukončené. Počet výrobných zamestnancov v uvedenej prevádzke je 17, ich práca ku koncu sledovaného obdobia bola zaradená do kategórie 2.

U ostatných zamestnávateľov, kde sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, v sledovanom roku nedošlo k zmenám.

Ďalej je v prevádzke stolárska dielňa v Hornom Bare, kde aj v roku 2018 bol už len 1 zamestnanec exponovaný pevnému aerosólu z dreva – dub, buk (karcinogén kat. 1). Na základe výsledkov merania a posudzovania uvedeného faktora, práca stolára podľa posudkov o riziku je zaradená do kategórie 2.

Na laboratórnom pracovisku spoločnosti EUROMILK, a.s., Veľký Meder pracuje 6 zamestnancov, ktorí vykonávajú činnosť spojenú s manipuláciou a skladovaním chemického karcinogénu, a to karcinogénu kategórie 1B: fenolftaleín (CAS 77-09-8, ES 201-004-7) pri stanovení titračnej kyslosti mlieka a mliečnych výrobkov na laboratórnom pracovisku (práca je zaradená do kategórie 2).

Na laboratórnom pracovisku zariadenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek spoločnosti Alpha medical, s.r.o. v Dunajskej Strede pracuje 12 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu s diagnostickým činidlom obsahujúcim dihydrazín sulfát (CAS 13464-80-7, karcinogén 1B). Uvedená práca na základe posudku o riziku je zaradená do kategórie 2.

V roku 2018 tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 66 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 62 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéroch a 4 rozhodnutia k návrhu na odstraňovanie materiálu obsahujúceho azbest v interiéri.

Do konca sledovaného obdobia bolo vykonaných 5 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru pri odstránení stavebných materiálov obsahujúcich azbest podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. V jednom prípade kontrolované pásmo bolo vyznačené až po upozornení kontrolovaného subjektu, v ostatných prípadoch nedostatky neboli zistené.

Začiatok a ukončenie výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest na konkrétnej stavbe bolo nám oznámené v 46 prípadoch.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu sme v 5 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská

V okrese Dunajská Streda nie sú evidované právnické osoby ani fyzické osoby – podnikatelia, ktoré by boli zapojené do projektu „Zdravé pracoviská“.

Individuálne bolo poskytnutých 1441 konzultácií v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci. Pri výkone ŠZD na pracoviskách sme zamestnávateľom aj zamestnancom poskytovali informácie o platných legislatívnych úpravách z oblasti ochrany zdravia pri práci. Osobitná pozornosť bola venovaná usmerneniam v oblasti hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície faktorom pracovných podmienok a vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V hodnotenom období sme pripravili zdravotno-výchovné materiály a článok o aktuálne vyhlásenej téme 2-ročnej Európskej kampane na roky 2018 – 2019: „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“, ktorý je zverejnený na webovej stránke a informačnej tabuli úradu. V rámci výkonu ŠZD sme propagovali uvedenú kampaň u 15 zamestnávateľov, poskytovali sme informačné letáky o prebiehajúcej kampani a poradenstvo vo veci ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými látkami.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Podľa Plánu úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru orgánov verejného zdravotníctva na rok 2018 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2018 náš úrad nebol zapojený do realizácie úlohy.

3.2 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v roku 2018 sa realizoval u ľahko/stredne pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19 r. – 35 r., 36 r. – 54 r.). Na realizácii projektu sa zúčastnilo 20 klientov, po 5 osôb podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. V rámci monitoringu sa dotazníkovou metódou sledovala spotreba vybraných prídavných látok (E 200 kyselina sorbová – sorbany, E 210 kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu).

Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov.

V rámci úlohy v súlade s plánom úradnej kontroly potravín na rok 2018 predmetný monitoring bol realizovaný iba dotazníkovou metódou podľa metodického usmernenia ÚVZ SR.

Výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky respondentmi boli tabuľkovo spracované a v stanovenom termíne zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

3.3 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnutie postupného znižovania príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V rámci úlohy v súlade s plánom úradnej kontroly potravín na rok 2018 boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov (kompletný menu obed) a 1 vzorka pekárskeho výrobku (chlieb) na laboratórnu kontrolu pridanej kuchynskej soli.

Výsledky monitoringu spotreby kuchynskej soli boli zosumarizované, tabuľkovo spracované, a v stanovenom termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave na ďalšie spracovanie.

3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Náš úrad v roku 2018 nebol zapojený do I. etapy riešenia úlohy – príprava projektu, zber a analýzy vzoriek.

4. ODDELNIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexe plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)AKTIVITY

a) Podpora zdravého štartu do života

Zo strany zamestnancov odd. HDM v tomto roku nebol realizovaný

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V predškolských a školských zariadeniach strava pre deti a žiakov je zabezpečená z vlastných školských jedální alebo donáškou stravy zo školských jedální, ktoré sú zaradené do siete školských zariadení SR. Strava v týchto stravovacích zariadeniach sa pripravuje podľa materiáľno-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie.

V zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže bolo vykonaných 74 ŠZD a ÚK, v rámci ktorých bola okrem prevádzkovej a osobnej hygieny sledovaná aj pestrosť a kvalita podávanej stravy. Zelenina a ovocie podľa finančných možností sa zaraďuje pravidelne do jedálnych lístkov.

Pri kontrolnej činnosti sme sa zameriavali najmä na hodnotenie úrovne spoločného stravovania a dodržiavanie zásad správnej výrobnéj praxe.

V závere je možné konštatovať, že vo väčšine prevádzok zariadení školského stravovania sa výsledovateľnosti potravín venuje dostatočná pozornosť. Doklady o výsledovateľnosti surovín – dodacie listy sú v prevádzkach založené ku všetkým surovinám použitým k príprave hotových pokrmov.

Celková situácia stravovacích zariadení po stránke technického a strojového vybavenia oproti predchádzajúcim rokom sa postupne zlepšuje.

Vo všetkých predškolských zariadeniach pre deti je zabezpečená desiata, obed a olovrant okrem jednej materskej školy s poldennou prevádzkou.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že v dvoch školských jedálňach pri ZŠ okrem obeda sa pripravuje a podáva aj desiata pre žiakov.

V predškolských a v školských stravovacích zariadeniach nie sú zabezpečené priestorové a personálne podmienky na prípravu diétnej stravy.

V predškolských a školských zariadeniach je zabezpečený pitný režim, podávaním pitnej vody a výživovo hodnotných nápojov.

Doplňkové stravovanie žiakov a zamestnancov škôl je zabezpečené v 24 školských zariadeniach zo školských bufetov.

V školských bufetoch bolo vykonaných spolu 39 ŠZD a ÚK.

V rámci štátneho zdravotného dozoru okrem prevádzkovej a osobnej hygieny bol kontrolovaný aj sortiment bufetov. Pri kontrolách bolo zistené, že sortiment bufetov zodpovedá sortimentu, ktorý bol schválený orgánom na ochranu zdravia. V bufetoch pre žiakov je dostupné mlieko a mliečne výrobky, nápoje a prírodné šťavy bez konzervačných látok a so zníženým obsahom cukru. Prevádzkovatelia bufetov ponúkajú aj ovocie a zeleninu v čerstvom stave, celozrnné a cereálne výrobky, ale podľa vyjadrení zamestnancov bufetov žiaci o tieto druhy výrobkov neprejavujú veľký záujem. Zo strany žiakov naďalej pretrváva záujem o sladké a slané trvanlivé potraviny a sladené nápoje.

Na základe týchto skúseností prevádzkovatelia bufetov zabezpečujú bohatší sortiment sladkých pekárenských výrobkov a trvanlivého pečiva. V niektorých bufetoch pred veľkou prestávkou prevádzkovatelia zabezpečujú vlastnú výrobu rýchleho občerstvenia (bagety, hamburger).

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Školenia pre zamestnancov školského stravovania neboli realizované.

b) Podpora pohybových aktivít

V rámci ŠZD v školských zariadeniach, sa zistilo, že do týždenných rozvrhov hodín na ZŠ na 1. a 2. stupni a SŠ sú zaradené dve hodiny telesnej výchovy, výnimočne niektoré triedy v základných školách majú zaradené do rozvrhu 3 hodiny telesnej výchovy.

Ani jedna z kontrolovaných škôl neposkytuje možnosť liečebnej telesnej výchovy.

Postupnou rekonštrukciou telocviční dochádza k zlepšeniu podmienok TV žiakov a študentov. Telovýchovné plochy okrem výučby telesnej výchovy slúžia nielen pre žiakov, ale aj pre záujmovú telesnú výchovu občanom.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V našom okrese prieskum bol vykonaný v 1 základnej škole a 1 gymnáziu.

V rámci prieskumu v základnej škole bolo vyplnených v 5-8 ročníkoch 75 dotazníkov TAD1, v 9. ročníku 16 dotazníkov TAD2 a 13 dotazník TAD3 pre učiteľov. V gymnázii prieskumu sa zúčastnilo 81 žiakov a 11 učiteľov s vyplnením 81 dotazníkov TAD2 pre žiakov a 11 dotazníkom TAD3 pre učiteľov.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2018

Plnenie imunizačného programu bolo v roku 2018 zamerané predovšetkým na zabezpečenie všetkých druhov pravidelného povinného očkovania detí a dospelých.

Prioritnou úlohou v rámci imunizačného programu zostáva udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti detskej populácie proti závažným infekčným ochoreniam. V mesiacoch september a október bola vykonaná kontrola očkovania populácie v okrese Dunajská Streda a kontrola dodržiavania chladového reťazca pri skladovaní a manipulácii s vakcínami a kontrola evidencie očkovania v zdravotných záznamoch očkovaných osôb.

Epidemiologickú situáciu v roku 2018 je možné hodnotiť ako priaznivú, hlavne u tých ochorení, u ktorých základom je očkovanie.

V mesiacoch júl, august a september sme sa zúčastnili na realizácii imunologického prehľadu 2018. Do imunologického prehľadu v našom okrese sa zapojili 4 pediatri a 3 praktickí lekári pre dospelých a odobralo sa 90 vzoriek krvi na vyšetrenie.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Rok 2018 bola zameraná na skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením včasnosti a kvality hlásenia prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a mikrobiologickými laboratóriami.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy (1265) vykonali prevenciu prenosných ochorení a informovali osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčných ochorení.

V rámci opatrení na predchádzanie ochorení boli osoby podozrivé z nákazy rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekársnym dohľadom u svojho zmluvného lekára.

V roku 2018 bol nariadený lekársky dohľad 149 kontaktom s infekčne chorým pacientom.

Zo zamestnania bolo vyradených 52 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti, a to: 33x formou čerpania dovolenky, 15x formou PN a 4x formou čerpania náhradného voľna po dobu dokladovania negatívneho laboratórneho výsledku.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS zo strany laboratórií je na dobrej úrovni, hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS využívajú aj niektorí lekári 1. kontaktu.

Systém rýchleho varovania sa využíva na hlásenie mimoriadnych situácií. V roku 2018 do systému rýchleho varovania sme hlásili 8 mimoriadnych situácií:

1x epidémia okres – epidémia – A09

2x sporadické ochorenia skupiny A – vírusové hepatitídy – B15

2x sporadické ochorenia skupiny A – osýpky, rubeola, parotitída – B059 – nepotvrdené prípady

2x sporadické ochorenie skupiny A – vírusové hepatitídy – B172

1x epidémia okres – epidémia – A020

6.4. Nozokomiálne nákazy

V sledovanom období bolo hlásených 147 nozokomiálnych nákaz, čo je o 56 hlásení menej ako v roku 2017.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za posledných 5 rokov v NsP Dunajská Streda:

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Počet NN	57	69	139	203	147

Štátny zdravotný dozor v zdravotníckych zariadeniach v roku 2018 sa vykonalo v 38 prípadoch, 12x boli nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

V rámci ŠZD sme odobrali 290 sterov z prostredia a zo sterilného materiálu v zdravotníckych zariadeniach.

V rámci kampane „Clean Care Is Safer Care“ sme odobrali 89 sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov a pripravili sme informačný materiál pre zdravotníkov ako aj pre laickú verejnosť.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pracovníci oddelenia RÚVZ v Dunajskej Streda bezodkladne uvádzali informácie o každej mimoriadnej udalosti do informačného systému EPIS.

V súlade s prílohou č. 6 k Usmerneniu hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR sme vykonali školenie o postupoch v prípade mimoriadnych epidemiologických situácií pre lekárov prvého kontaktu a pre vedúcich lekárov oddelení NsP Dunajská Streda.

V roku 2018 sme vyšetrovali 2 epidémie - A09(1x) a A020(1x) s celkový počtom 60 ochorení.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek odpadových vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda, ÚPZC Medveďov, ZT Rohovce a UT Gabčíkovo. Vzorky vôd sa vyšetrili na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov z osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vaccine - derived polioviruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

V roku 2018 bolo odobratých 28 vzoriek. Výsledky vyšetrenia boli 24x negatívne a 4x pozitívne (1x NPEV, 1x Echo vírus 6, 1x Coxsackie vírus B5 a 1x Coxsackie vírus B1).

6.7 Prevencia HIV/AIDS

V rámci projektu HIV/AIDS odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie realizovali prednášky s prezentáciou pre žiakov ZŠ Árpáda Vámbéryho s VJM v Dunajskej Streda. Cieľom prednášok bolo zvýšiť informovanosť mladých ľudí v problematike HIV/AIDS, nakoľko sú najohrozenejšou skupinou.

Pri príležitosti Svetového dňa AIDS bola vo vestibule úradu RÚVZ panelová výstava s tematikou boja proti AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení je zabezpečené konzultačnou a poradenskou činnosťou s cieľom zvýšiť povedomie o dôležitosti očkovania. Osobné konzultácie a telefonické poradenstvo sme vybavovali podľa potreby v 132 prípadoch.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 12, z toho 3 osobne a ostatné telefonicky.

V rámci EIW - 2018 sme pripravili informačný materiál a letáky s tematikou „Očkovanie je právo jednotlivca, ale súčasne je spoločnou zodpovednosťou“, ktoré sme rozdávali v zdravotníckych zariadeniach a základných školách okresu. Zúčastnili sme aj na besede so študentmi Gymnázia Imre Madácha s VJM v Šamoríne a so študentmi SZŠ v Dunajskej Strede s touto tematikou.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V súlade s pilotným projektom „Očkovanie hrou“ sme zabezpečili edukáciu žiakov 3. ročníkov stredných škôl v okrese Dunajská Streda. Na projekte sa zúčastnili študenti Súkromného gymnázia s VJM v Dunajskej Strede v počte spolu 37.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉHO CENTRA

9.1. Národný program podpory zdravia

Výživa a stravovacie zvyklosti

Výchova a edukácia k zlepšeniu stravovacích návykov bola zameraná hlavne na zamestnancov podnikov a úradov, na obyvateľov obcí a na deti a mládež. Aktivity boli realizované prostredníctvom poradne zdravej výživy a mobilnej poradne.

V poradni zdravej výživy bolo za rok 2018 vyšetrených celkom 659 osôb, z toho mobilnou poradňou pri 18 výjazdoch 505 osôb a v rámci projektu NAPPA -76 žiakov. Poradňu individuálne navštívilo 78 osôb. Spolu bolo vykonaných 963 vyšetrení. Z celkového počtu vyšetrených malo 39 osôb zvýšený cholesterol. Meranie krvného tlaku sa uskutočnilo u 659 osôb. Hypertenzia bola zistená u 37 osôb.

V spolupráci s diabetologickými ambuláciami v Dunajskej Strede bola pre diabetikov pravidelne zabezpečená edukácia zameraná na dôležitosť dodržiavania správneho diétného režimu. Za rok bolo edukovaných 45 osôb.

Akcia „Deň zdravia“ sa uskutočnila v ôsmich podnikoch a v jednej škole v Dunajskej Strede, kde 204 osobám bolo vykonané biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na cholesterol a glukózu a meranie tlaku krvi. Každému klientovi so zvýšenými hodnotami bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

Monitoring „Školského programu“ 2017/2018 na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov v konzumácii ovocia, zeleniny a mliečnych výrobkov sa uskutočnil u detí a rodičov na dvoch základných školách (Základná škola na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede a na Základnej škole v obci Okoč), ktoré sú zapojené do programu. Dotazníky v počte 100 kusov boli následne zapísané do súboru a zaslané na Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Trnave. V mesiaci október sa na základných školách uskutočnilo premietanie filmov pod názvom „Nezabúdaj na ovocie a zeleninu“.

Z príležitosti „Svetového dňa diabetu 2018“ ale aj počas celého roka sa v spolupráci s diabetologickými ambuláciami v Dunajskej Strede uskutočňujú edukácie o správnom dodržiavaní diétného režimu. Pracovníčkou poradne zdravia bolo edukovaných 45 diabetikov.

Propagácia „Svetového dňa diabetu 2018“ sa uskutočnila aj informáciami umiestnenými na paneli v poradni zdravia.

Fyzická inaktivita

Aktivity na úseku výchovy obyvateľstva okresu s cieľom prevencie nadváhy a na znižovanie nadhmotnosti boli zamerané aj na propagáciu pohybovej aktivity.

Poradenstvo v tejto problematike bolo poskytnuté 79 klientom. V telocvični oddelenia podpory zdravia je pre klientov počas celého roka denne zabezpečené cvičenie na strojoch a raz týždenne skupinové cvičenie pod odborným vedením pracovníčky oddelenia podpory zdravia. Za rok sme zaznamenali 1236 návštev.

Tabak, alkohol, drogy

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie bolo zamerané hlavne na žiakov základných škôl a širokú verejnosť.

Z príležitosti „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ boli odbornými pracovníčkami oddelenia podpory zdravia realizované nasledovné aktivity:

- premietanie filmov na tému „Neochutnávaj drogy“ sa uskutočnilo v mesiaci jún pre 35 žiakov I. stupňa ZŠ na Jilemnického ulici a pre 31 žiakov ŠZŠ na Ádorskej ulici v Dunajskej Strede
- dňa 26.06.2018 bola pre 15 nezamestnaných osôb v Dunajskej Strede zabezpečená prednáška na tému „Návykové látky“
- 29.06.2018 bol na akcii „Deň zdravia“ v spoločnosti Schindler a.s. rozdistribuovaný zdravotno-výchovný materiál s drogovou tematikou pre 20 zamestnancov.

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkoch bolo termíne od 09.04.2018 do 20.04.2018 mobilnou telefónnou linkou pomoci na odvykanie od fajčenia, pracovníčkami poradne zdravia poskytnuté poradenstvo 54 osobám.

Zdravé pracovné a životné podmienky

O zdravých životných a pracovných podmienkach sme poskytli informácie e-mailom, telefonicky a osobne 64 osobám, odborný zdravotno-výchovný materiál bol poskytnutý 71 osobám.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V roku 2018 sme nerealizovali dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR v okrese Dunajská Streda.

9.2. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 -2025

Počas akcie „Týždeň zdravia“ na Špeciálnej základnej škole v Dunajskej Strede sa dňa 26.06.2018 uskutočnilo cvičenie pre deti zamerané na prevenciu obezity a správne držanie tela. Cvičenia sa zúčastnilo 32 žiakov 1.-9. ročníka. Po cvičení pracovníčka poradne zdravia uskutočnila besedu s deťmi na tému „Prevencia obezity“.

Z príležitosti „Svetového dňa zdravia 2018“, témou ktorého bola „Prevencia nadváhy a obezity“, boli odbornými pracovníčkami RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede realizované nasledovné aktivity, ktoré prebiehali od 6.4.2018 do 12.04.2018:

Dňa 06.04.2018 sa na oddelení podpory zdravia a poradenského centra v čase od 8,00 – do 10,00hod. zúčastnilo 15 osôb (2 muži, 13 žien) vo veku od 35 - 65+ , ktorí aktívne 1 hodinu vykonávali cvičenia na strojoch. Každému klientovi bola podaná pohybová inštrukcia, odmeraný im bol celkový tuk v tele, krvný tlak, BMI, výška, váha a pri zistení zvýšených hodnôt im bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

Dňa 10.04.2018 sa v popoludňajších hodinách uskutočnilo pre širokú verejnosť v priestoroch oddelenia podpory zdravia skupinové cvičenie zamerané na precvičenie chrbtice a na prevenciu nadváhy a obezity, na ktorom sa zúčastnilo 20 žien. Cvičenie viedla odborná pracovníčka oddelenia, po ktorom nasledovala krátka beseda na tému „Prečo treba cvičiť v každom veku“.

Dňa 12.04.2018 boli pre širokú verejnosť v čase od 9,00hod do 14,00hod. v Zábavno obchodnom centre MAX v Dunajskej Strede vykonané nasledovné aktivity:

- biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na celkový cholesterol, meranie tlaku krvi, celkového telesného tuku v tele, BMI, váhy, výšky a poskytnuté odborné poradenstvo.

Na akcii sa zúčastnilo 20 osôb.

Propagácia „Svetového dňa zdravia 2018“ sa uskutočnila prostredníctvom webovej stránky úradu a na paneli vo vstupnej hale úradu.

Individuálneho cvičenia na strojoch s väčšou intenzitou a vytrvalostného charakteru sa za rok 2018 zúčastnilo 40 novoevidovaných osôb, ktorí opakovane 1199 krát navštívili poradňu optimalizácie pohybovej aktivity. Počas roka bol 92 osobám odmeraný aj celkový telesný tuk v tele a body mass index. Zvýšené hodnoty boli zistené u 38 osôb, ktorým bola doporučená zmena v stravovacom a pohybovom režime.

Skupinové cvičenie, ktoré je zamerané na spevnenie chrbtových a brušných svalov a na posilnenie svalstva trupu, sa uskutočňuje v centre podpory zdravia, pod vedením odbornej pracovníčky poradne optimalizácie pohybovej aktivity. Za rok sa cvičenie uskutočnilo 37 krát.

O zdravom životnom štýle a prevencii nadváhy a obezity sa môžu obyvatelia okresu informovať osobne, prostredníctvom telefónnej linky, alebo e-mailom. Podľa požiadaviek občanov bol im poskytnutý edukačný materiál.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelej populácie

Tento rok sa kampaň nekonala.

9.5. Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradňu optimalizácie pohybovej aktivity a poradňu zdravej výživy. Poskytujeme im odborné poradenstvo a edukačný materiál, so zameraním na zlepšenie kvality ich života tak, aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda.

Preventívne vyšetrenie mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo sa uskutočňujú v spolupráci s obcami, klubmi a domovmi dôchodcov. Aktivity poradní zdravia navštívilo 1430 občanov v poproduktívnom veku.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie „*Týždeň mozgu 2018*“ sa realizovali v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou a boli zamerané aj na seniorov v domovoch a v kluboch dôchodcov.

V Centre sociálnej starostlivosti v Dunajskej Strede, ktoré navštevujú aj obyvatelia v poproduktívnom veku, uskutočnili pracovníčky poradne zdravia krátku besedu na tému: „*Precvičuj svoj mozog*“, ktorej sa zúčastnilo 17 seniorov. Seniorom bolo poskytnuté preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi, odborné poradenstvo a odborný zdravotno-výchovný materiál.

Dňa 12. 03.2018 sa na oddelení podpory zdravia a poradenského centra uskutočnila pre širokú verejnosť prednáška na tému „*Potreba tréningu pamäti*“. Po prednáške 20 osôb v poproduktívnom veku vyplnilo pracovné listy na tréning pamäti a využilo aj možnosť individuálneho cvičenia na strojoch.

Propagácia „*Týždňa mozgu*“ sa uskutočnila na webovej stránke úradu a informáciami na paneli vo vstupnej hale úradu.

Aktivity počas „*Októbra - Mesiaca úcty k starším 2018*“, boli na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede realizované prostredníctvom poradní zdravia a boli zamerané na seniorov v okrese.

Dňa 02.10.2018 sa uskutočnila prednáška spojená s besedou o význame očkovania, pre 32 osôb v poradni zdravia, pri ktorej bol použitý aktuálny leták z ÚVZ SR a následne bol klientom aj rozdáný.

Dňa 16.10.2018 sa v Domove dôchodcov v Dunajskej Strede uskutočnila prednáška spojená s besedou na tému „*Očkovanie a upevnenie dobrého zdravia*“, po ktorej nasledovalo preventívne vyšetrenie hladiny celkového cholesterolu a glukózy v krvi, meranie tlaku krvi a pulzovej frekvencie. Počet účastníkov bol 28. Pre všetkých účastníkov bol pripravený zdravotno-výchovný materiál a každému seniorovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo. U troch seniorov boli zistené zvýšené hodnoty krvného tlaku a u dvoch vysoká hladina cholesterolu. Následne im bola poskytnutá možnosť opakovaného vyšetrenia na oddelení podpory zdravia.

Počas celého mesiaca október, ale aj počas celého roka majú možnosť seniori mesta a okresu navštíviť poradne zdravia. Na individuálnom cvičení na kondičných strojoch sa za mesiac október zúčastnilo 10 seniorov, ktorí uskutočnili 69 návštev a na skupinovom cvičení zameranom na precvičenie pohybového aparátu a v prevencii vzniku osteoporózy, ktoré navštevujú seniori raz týždenne, sa zúčastnilo 36 osôb.

Propagácia „Mesiaca – úcty k starším 2018“ sa uskutočnila aj cez webovú stránku úradu a informáciami umiestnenými na paneli vo vestibule úradu.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Cieľom upevnenia správnych stomatohygienických návykov u detí predškolského a školského veku bolo na základných školách v Dunajskej Strede počas roka 2018 zabezpečené premietanie zdravotno-výchovných videofilmov: „Pozor na zubokazy“, „Prečo zvieratká bolia zúbky“ a „Lakomý sysel“.

9.7 CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. V rámci tohto programu (v počte 11405), sú v databáze údaje o zdravotnom stave občanov okresu Dunajská streda.

Akcia „Deň zdravia“ sa uskutočnila v siedmich podnikoch a v jednej škole v Dunajskej Strede, kde 186 osobám bolo vykonané biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na cholesterol a glukózu a meranie tlaku krvi. Každému klientovi so zvýšenými hodnotami bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

Z príležitosti medzinárodnej akcie „Týždeň mozgu 2018“ boli odbornými pracovníčkami RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede realizované nasledovné aktivity, ktoré prebiehali v dňoch od 12.03.2018 do 16.03.2018:

Dňa 12.03.2018 sa na oddelení podpory zdravia a poradenského centra uskutočnila pre širokú verejnosť prednáška na tému „Potreba tréningu pamäti“. Zúčastnené osoby (27 osôb) po prednáške vyplnili pracovné listy na tréning pamäti a využili aj možnosť individuálneho a skupinového cvičenia v priestoroch oddelenia podpory zdravia.

Do akcie „Týždeň mozgu 2018“ sa počas „Dňa zdravia“ 12.03.2018 zapojili aj zamestnanci Všeobecnej zdravotnej poisťovne v Dunajskej Strede, kde im boli vykonané nasledovné aktivity:

- preventívne biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku a tuku v tele
- beseda na danú tému a vyplňovanie úloh na tréning pamäti

Na akcii sa zúčastnilo 15 osôb.

Dňa 13.03.2018 sme pre 34 zamestnancov a návštevníkov Centra sociálnej starostlivosti v Dunajskej Strede pripravili logické cvičenia mozgu (doplňovačky, vymaľovávanky) a pracovné listy na tréning pamäti, po ktorých nasledovala krátka beseda o mozgu.

Dňa 15.03.2018 boli v Obchodno – informačnom centre v Dunajskej Strede vykonané pre nezamestnané osoby nasledovné aktivity:

- biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na celkový cholesterol, meranie tlaku krvi, celkového telesného tuku v tele a poskytnuté odborné poradenstvo
- prednáška na tému: „Mozog“
- mozgový jogging a kognitívny tréning pamäti prostredníctvom pripravených pracovných listov

Na akcii sa zúčastnilo 15 osôb.

Dňa 16.03.2018 sa aktívne do tréningu mozgu zapojilo 15 mamičiek z Materského centra v Dunajskej Strede, ktorým boli pripravené edukačné materiály „Typy pre lepšiu pamäť“ a kognitívny tréning zameraný na posilnenie pamäti.

Po tréningu mozgu mali mamičky odbornou pracovníčkou poradne pripravené ukážky cvikov zamerané na precvičenie chrbtice.

Propagácia medzinárodnej akcie „Týždeň mozgu 2018“ sa uskutočnila prostredníctvom webovej stránky úradu a na paneli vo vstupnej hale úradu.

Z príležitosti „Svetového dňa zdravia 2018“, témou ktorého bola „Prevencia nadváhy a obezity“, boli odbornými pracovníčkami RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede realizované nasledovné aktivity, ktoré prebiehali od 6.4.2018 do 12.04.2018:

Dňa 06.04.2018 sa na oddelení podpory zdravia a poradenského centra v čase od 8,00 – do 10,00hod. zúčastnilo 15 osôb (2 muži, 13 žien) vo veku od 35 - 65+ , ktorí aktívne 1 hodinu vykonávali cvičenia na strojoch. Každému klientovi bola podaná pohybová inštruktáž, odmeraný im bol celkový tuk v tele, krvný tlak, BMI, výška, váha a pri zistení zvýšených hodnôt im bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

Dňa 10.04.2018 sa v popoludňajších hodinách uskutočnilo pre širokú verejnosť v priestoroch oddelenia podpory zdravia skupinové cvičenie zamerané na precvičenie chrbtice a na prevenciu nadváhy a obezity, na ktorom sa zúčastnilo 20 žien. Cvičenie viedla odborná pracovníčka oddelenia, po ktorom nasledovala krátka beseda na tému „Prečo treba cvičiť v každom veku“.

Dňa 12.04.2018 boli pre širokú verejnosť v čase od 9,00hod do 14,00hod. v Zábavno obchodnom centre MAX v Dunajskej Strede vykonané nasledovné aktivity:

- biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na celkový cholesterol, meranie tlaku krvi, celkového telesného tuku v tele, BMI, váhy, výšky a poskytnuté odborné poradenstvo.

Na akcii sa zúčastnilo 20 osôb.

Propagácia „Svetového dňa zdravia 2018“ sa uskutočnila prostredníctvom webovej stránky úradu a na paneli vo vstupnej hale úradu.

Distribúcia letáku „Akrylamid v potravinách“ sa uskutočnil počas zdravotno-výchovných aktivít oddelenia podpory zdravia a ostatných oddelení na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede.

Počas letnej turistickej sezóny bolo 6 krát zabezpečené meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo pre návštevníkov termálneho kúpaliska Termalpark Dunajská Streda. Túto možnosť využilo 226 návštevníkov kúpaliska. U 21 ľudí bola zistená hypertenzia I, II a III stupňa.

Propagácia „Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme 2018“ sa uskutočnila informáciami na webovej stránke a na paneli vo vestibule úradu.

Pre 24 mamičiek v Materskom centre v Dunajskej Strede bola pripravená prednáška a zdravotno-výchovné letáky.

Dňa 21.08.2018 bola odbornými pracovníčkami poradne pripravená prednáška pre 32 žiakov 8. a 9. ročníka Základnej cirkevnej školy v Dunajskej Strede, po ktorej nasledovala beseda so žiakmi a rozdáný im bol zdravotno-výchovný materiál k danej téme.

„September – mesiac Alzheimerovej choroby 2018“ bol spropagovaný aj informáciami na webovej stránke a na paneli vo vestibule úradu.

V súvislosti s realizáciou kampane MOST 2018, ktorá bola venovaná občanom so zameraním na závažnosť hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktorov, sa dňa 02.10.2018 v Obchodno informačnom centre v Dunajskej Strede vykonávalo pre nezamestnané osoby mobilnou poradňou zdravia bezplatné meranie tlaku krvi, hladiny cholesterolu v krvi a antropometrické merania. Poskytnuté bolo odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál so zameraním na prevenciu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na akcii sa zúčastnilo 33 osôb, z toho tri osoby mali zvýšenú hladinu cholesterolu. Informácia pre obyvateľov mesta a okresu bola uverejnená aj na paneli vo vestibule úradu.

Počas Žitnoostrovského jarmoku v Dunajskej Strede boli pre návštevníkov jarmoku rozdávané zdravotno-výchovné letáky propagujúce zdravý životný štýl.

Testovanie telesnej zdatnosti a sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u 76 žiakov stredných škôl v Dunajskej Strede v rámci Národného programu podpory pohybovej aktivity prebiehalo v poradni zdravia počas mesiaca október a november. Namerané hodnoty boli zaslané na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

V spolupráci s oddelením epidemiológie bola z príležitosti „Svetového dňa AIDS 2018“ zabezpečená prednáška s prezentáciou pre 55 žiakov (30 dievčat a 20 chlapcov) ôsmeho ročníka Základnej školy Vámbéryho s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede. Po prednáške nasledovala krátka beseda so žiakmi. Súčasne bol realizovaný dotazníkový prieskum o vedomostiach žiakov z danej tematiky. 82% žiakov odpovedalo v dotazníkovom prieskume správne.

„Svetový deň AIDS“ bol spropagovaný aj prostredníctvom webovej stránky úradu a panelovou výstavou vo vestibule úradu.

Mobilnou poradňou sme uskutočnili 18 výjazdov, pri ktorých bolo vyšetrených 505 osôb a odmeraný tlak krvi a pulzová frekvencia 292 osobám.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Podľa požiadaviek škôl boli pre žiakov materských, základných a stredných škôl zabezpečené prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti.

Z príležitosti „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ boli odbornými pracovníčkami oddelenia podpory zdravia realizované nasledovné aktivity:

- premietanie filmov na tému „Neochutnávaj drogy“ sa uskutočnilo v mesiaci jún pre 35 žiakov I. stupňa ZŠ na Jilemnického ulici a pre 31 žiakov ŠZŠ na Ádorskej ulici v Dunajskej Strede
- dňa 26.06.2018 bola pre 15 nezamestnaných osôb v Dunajskej Strede zabezpečená prednáška na tému „Návykové látky“
- 29.06.2018 bol na akcii „Deň zdravia“ v spoločnosti Schindler a.s. rozdistribúovaný zdravotno-výchovný materiál s drogovou tematikou pre 20 osôb.

Cieľovou skupinou v rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám 2018“, boli žiaci základných škôl v Dunajskej Strede.

Počas „Európskeho týždňa boja proti drogám 2018“ od 19.11.2018 do 23.11.2018 boli premietnuté zdravotno-výchovné filmy, ktoré boli zamerané na prevenciu užívania drog a alkoholu pre 332 žiakov 5.,6.,7.,8.a 9 ročníka základnej školy na Jilemnického ulici a Špeciálnej základnej školy v Dunajskej Strede.

Propagácia „Európskeho týždňa boja proti drogám 2018“ sa uskutočnila aj na webovej stránke a na paneli vo vstupnej hale tunajšieho úradu.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020

Cieľom zníženia prevalencie pohybovej aktivity boli vykonané aktivity uvedené v bode č.9.2.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1

Príprava návrhu akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

Plnenie tejto úlohy sa zatiaľ nerealizovalo vzhľadom na implementáciu aktivít NEHAP V. – od 1. 1. 2019, jej plnenie bude vykonávané na základe usmernenia gestora.

Zhodnotenie plnenia Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Oddelenie v rámci svojej činnosti sa podieľalo naďalej na sledovaní a monitoringu niektorých zložiek životného prostredia uvedených v dokumente NEHAP IV monitorovaním pitnej vody a vody na kúpanie. V oblasti pitnej vody sa monitorovala kvalita pitnej vody vo verejných vodovodoch a v spolupráci s oddelením HVaPBP vo vodných zdrojoch určených na podnikateľskú činnosť. V rámci monitoringu bolo v roku 2018 odobratých spolu 93 vzoriek pitných vôd, v rámci ŠZD to bolo 22 vzoriek pitných vôd. Počas svetového dňa vody pracovníci oddelenia poskytovali odborné konzultácie a poradenstvo pre záujemcov – bolo poskytnutých 75 konzultácií a bolo vyšetrených spolu 155 vzoriek vôd.

Kvalita vody na kúpalisku sa sleduje na všetkých prevádzkovaných kúpaliskách a v ubytovacích zariadeniach s relaxačnými bazénmi. Spolu bolo kontrolovaných 6 kúpalísk, z toho boli dve kúpaliská so sezónnou prevádzkou. Počas roka 2018 bolo spolu odobratých 40 vzoriek vôd na kúpanie na vyšetrenie mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľov.

V rámci letnej sezóny 2018 boli zo štyroch prírodných lokalít, ktoré sa využívajú počas letnej sezóny na neorganizovanú rekreáciu, odobrané vzorky vody.

1.2

Protokol o vode a zdraví plnenie národných cieľov

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3

Ľudský biomonitoring – sledovanie záťažových skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4

Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe výsledkov prieskumu

Plnenie tejto úlohy zabezpečovalo odd. HDM v r. 2014-2015. V úlohe sa zatiaľ nepokračuje.

1.5

Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

V roku 2018 sme v spolupráci s UVZ SR vykonali mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídov atrazín vo verejných vodovodoch okresu, kedy sme odobrali 8 vzoriek pitných vôd. Vytipovanie vodovodov bolo vykonané vo vzťahu k ich umiestneniu voči Žitnému ostrovu ako aj k veľkosti zásobovanej oblasti. Výsledky analýz preukázali v 7-ich

prípadoch neprítomnosť tejto látky (stanovenie pod LOQ resp. LOD) resp. v 1 prípade hodnotu, ktorá však nepresahovala stanovený limit pre pitnú vodu.

1.6

Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.7

Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií.

Plnenie tejto úlohy zabezpečujeme v rámci posudzovacej činnosti pri uvádzaní priestorov solárií do prevádzky ako i v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií. V roku 2018 bolo vykonaných 24 štátnych zdravotných dozorov v 18-ich prevádzkach. Pri kontrole sa zameriavame na kontrolu zákonom predpísaných dokladov, vedenie prevádzkovej dokumentácie vrátane kontroly protokolov z merania ultrafialového žiarenia opaľovacích prístrojov, fyzickú kontrolu žiaričov, spôsob a informovanosť klientov zariadenia o poskytovaných službách.

2. ODD. PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1

Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1

Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znížovanie expozície rizikovým faktorom.

Evidencia rizikových prác za okres je vedená v ASTR, databáza sa aktualizuje priebežne, aktualizuje sa počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa faktorov, vyhodnocuje sa aj počet nových rizikových prác v danom roku. Celkový počet pracovníkov na rizikových pracoviskách v okrese Galanta je 1800.

Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle jednotného postupu:

- návrh na vyhlásenie, resp. prehodnotenie rizikových prác sa prejednáva so štatutárnym zástupcom organizácie, za prítomnosti zástupcu zamestnancov za bezpečnosť pri práci, aj za prítomnosti PZS
- vyžaduje sa aktuálne kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie škodlivých faktorov vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok
- kontroluje sa plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík) prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade ich neplnenia sa vyvodí sankčné opatrenia
- vyžaduje sa návrh opatrení na zníženie vystavenia pracovníkov rizikovým faktorom
- vyžaduje sa primeraný zdravotný dohľad so zreteľom na rizikový faktor, evidencia pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- v prípade zrušených rizikových prác je zamestnávateľ upozornený na výstupné lekárske prehliadky a povinnosti súvisiace s uchovávaním posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 20 rokov od skončenia práce.

- V troch prípadoch bolo začaté správne konanie za nesplnenie povinnosti ustanovenej v § 52 ods. 1 písm. a), pretože prevádzkovateľ nesplnil nariadené opatrenia na predchádzanie ochoreniam podľa § 12 ods. 4 písm. c) a za nesplnenie povinnosti uvedenej v § 30 ods. 1 písm. l) zákona č. 355/2007 Z.z. a to: predkladať príslušnému orgánu verejného zdravotníctva v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou návrhy na zaradenie prác do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie. Vo všetkých troch prípadoch boli rozhodnutím udelené pokuty. Celková výška sankcií bola 5 000 eur.

V rámci cieľeného štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2018 vykonaných 20 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 14 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác. Zrušené rizikové práce neboli. Súčasťou návrhov boli aj posudky o riziku a prevádzkové poriadky.

Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa v prípade záujmu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

2.1.2

Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí

Pracovníci odd. PPLaT pri previerkach v prevádzkach s výskytom chemických látok zabezpečujú poradenstvo a konzultácie o aktuálnej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, Karty bezpečnostných údajov, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku. V prípade rozporov s požiadavkami Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) boli prevádzkovatelia na tieto skutočnosti zakaždým upozorňovaní. Tieto povinnosti sa vyžadujú aj pri vypracovávaní prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, posudkoch o riziku a návrhoch na vyhlásenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemických látok.

Cielene sa pri ŠZD kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečuje sa poradenstvo a konzultácie o zmenách v chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku.

Boli vykonané 3 previerky v prevádzkach s výskytom chemických látok, použitie toxických a veľmi toxických látok a zmesí nebolo zistené.

2.1.3

Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Bolo vydaných 32 rozhodnutí - súhlasy na manipuláciu s materiálom, obsahujúcim azbest pri búracích prácach. V šiestich prípadoch sa jednalo o odstraňovanie AZC rúr v interiéri bytového domu a v ostatných prípadoch sa jednalo o likvidáciu AZC krytiny v exteriéri. Kontrolou bolo zistené, že nariadené opatrenia na ochranu zamestnancov a obyvateľov boli dodržané.

Taktiež boli vykonané 4 previerky zamerané na výskyt otryskávacích pieskov s obsahom azbestu značky Eurogrit v zmysle varovania zaslaného z Holandska, v prevádzkach, ktoré mali v predmete činnosti otryskávanie. Kontrolou bolo zistené, že dve prevádzky ukončili svoju činnosť a ostatné dve nepoužívali daný výrobok.

2.1.4

Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia je snahou najmä v prevádzkach, ktorých predmetom činnosti je montáž, skladanie a balenie výrobkov pre elektrotechnický a automobilový priemysel je práca vykonávaná vo väčšine prípadov v stoji so zapojením oboch horných končatín. V týchto prípadoch sa rieši možnosť úpravy miesta výkonu práce, primeraná pracovná poloha, organizácia práce a režim práce a odpočinku, tak, aby boli v súlade s legislatívnymi požiadavkami vyhlášky MZSR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Riešenie v týchto prípadoch je problematické, nakoľko sa jedná o zahraničné (kórejské) spoločnosti, ktoré sú zamerané na objem produkcie.

Tento rok bolo riešené jedno podozrenie na možný vznik choroby z povolania v súvislosti s výkonom práce z DNJZ, ktoré bolo aj potvrdené.

V spoločnosti Amazon Fulfillment Slovakia s.r.o., ktorá zahájila prevádzku vratkového skladu v Seredi s počiatočným počtom pracovníkov 1572 sa zvýšil počet pracovníkov v priebehu roka na súčasných 2780, boli riešené pracovné pozície s predpokladom DNJZ. Celkové hodnotenie fyzickej záťaž postupne vykonáva zmluvná PZS. Návrhy opatrení zo SR sú následne uplatňované aj v ostatných prevádzkach spoločnosti v EU.

2.2

Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1

Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciiu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, v roku 2018 neboli realizované s IP TT spoločné previerky.

3. ODD. HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1

Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

RÚVZ v Galante nebol v r.2018 súčasťou riešiteľského tímu uvedenej úlohy.

3.2

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať ich príjem s prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti na údaje súčasného vedeckého hodnotenia. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia, informovanie obyvateľov a prijatie legislatívnych opatrení.

V roku 2018 bolo v okrese Galanta do úlohy zapojených 20 ľahko pracujúcich respondentov (10 žien a 10 mužov vo vekovej kategórii 19-35 rokov a 36-54 rokov s rovnakým zastúpením u oboch pohlaví), u ktorých sa na základe 24 hodinového dotazníka spotreby potravín, pokrmov a nápojov sledovala spotreba prídavných látok ((E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu).

Sumárna správa bola zaslaná v mesiaci december na ÚVZ SR.

3.3

Monitoring príjmu kuchynskej soli

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Vysoký príjem soli u obyvateľov SR (9-11 g/deň) bol dôvodom pre vydanie výnosu MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín. Úloha je súčasťou pokračovania aktivít na dosiahnutie cieľa – postupne znížiť príjem soli u dospeljej populácie na 5 g/deň so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

V rámci úlohy bol v okrese Galanta zo 7 zariadení spoločného stravovania vykonaný odber 10 vzoriek celého obedového menu (6 vzoriek uzavretý systém a 4 vzorky verejné stravovanie) a 4 vzorky chleba na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli za účelom dodržania platnej legislatívy pre obsah soli v pokrmoch a potravinách. Na základe laboratórnych výsledkov vzorky vyhovelí výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú sol' v potravinách.

Spracované výsledky boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave v mesiaci december.

3.4

Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ so sídlom v Galante nebol v roku 2018 súčasťou riešiteľského tímu uvedenej úlohy.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1

Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

V mesiacoch november-december 2018 sa pracovníčky oddelenia zúčastnili 5. etapy realizácie projektu WHO COSI, gestorom ktorého je MZ SR v spolupráci s ÚVZ SR.

Projekt je súčasťou NAPPO, je riešený súbežne s viacerými európskymi krajinami, ide o dotazníkovú štúdiu spojenú s antropometrickým meraním žiakov vekovej skupiny 7-7,99 a 8-8,99 roční. Do projektu boli vybrané ZŠ Pusté Úľany (vidiek) a Spojená škola Sládkovičovo (mesto) s celkovým počtom 98 detí. V realizácii projektu sa ďalej pokračuje nahadzovaním získaných údajov do e-masky.

Edukačnú činnosť v oblasti prevencie detskej obezity počas roka priebežne vykonáva v školských a predškolských zariadeniach oddelenie výchovy k zdraviu a to formou prednášok a iných zdravotno-výchovných aktivít pre deti, rodičov a pedagógov škôl. Podrobne spracované v kapitole 9 Podpora zdravia.

Oddelenie v rámci štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti mládež priebežne kontroluje podmienky zamerané na oblasť zdravej výživy a dostatočnej pohybovej (zostavovanie jedálnych lístkov, pestrosť stravy, vhodný pitný režim, sortiment ponúkaný v školských bufetoch, počet hodín a kvalita TV, spôsob a dĺžka aktívneho pobytu počas prestávok, pohybovú aktivitu v rámci mimoškolskej činnosti, stav vonkajších športových ihrísk a telocviční a pod). Podporujeme zapájanie škôl do projektov ako sú: Školské ovocie, Školské mlieko, Do školy na bicykli a pod.

4.2

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Úlohu sme v realizovali v mesiaci marec 2018 na vybraných 2 základných školách: ZŠ Štefánikova Galanta (91 žiakov, 3 učitelia), ZŠ Pata (78 žiakov, 3 učitelia). Išlo o anonymnú dotazníkovú štúdiu TAD 2018 (tabak, alkohol, drogy) žiakov jednej vybranej triedy v 5.-9. ročníku.

4.3

Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Úlohu v r. 2018 realizoval RÚVZ so sídlom v Trnave.

Spolupráca na PaP iných oddelení:

6.9 (úloha odd. epidemiológie)

Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V mesiaci máj oddelenie organizačne zabezpečilo realizáciu projektu „Očkovanie hrou 2018“ na 3 vybraných stredných školách v meste Galanta. Samotnú realizáciu zabezpečilo odd. epidemiológie, spracované v kapitole 6.9 Epidemiológia.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1

Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Analýza plnenia imunizačného programu bola vypracovaná v rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2017. Formou príloh k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou pravidelne informujeme o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára, o aktuálnych problémoch v zabezpečovaní vakcín pre povinné očkovanie, o možnostiach riešenia očkovania v prípade nedostupnosti niektorých očkovacích látok. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na rok 2018. Poskytujeme odborné konzultácie VLDD a VLD v oblasti očkovacích postupov vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci pravidelného povinného očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 23.4.-29.4.2018 sme distribuovali do všetkých 22 ambulancií pre deti a dorast v okrese Galanta, ako aj na detské oddelenie NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. farebné výťažky o prehľade povinného a odporúčaného očkovania v SR na rok 2018. Informácie o EIW boli zverejnené pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť na internetovej stránke RÚVZ a na nástennom paneli RÚVZ Galanta. V rámci vakcinačnej poradne bola pre laickú verejnosť poskytnutá 8x osobná, 26x telefonická a 5x písomná konzultácia. Problematika očkovania bola zaradená aj do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti.

K 31.8.2018 bola vykonaná kontrola pravidelného povinného očkovania v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OE/5385/17554/2018, RZ-1629/2018 zo dňa 9.7.2018.

Vykonalí sme mimoriadnu kontrolu očkovania:

- 30-ročných mužov a žien okresu Galanta (ročník narodenia 1987) proti tetanu
- dospelých osôb okresu Galanta proti chrípke v sezóne 2017/2018 a pneumokokovým invazívnym nákazám
- zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti vírusovej hepatitíde typu B, vírusovej hepatitíde typu A, tetanu a chrípke v sezóne 2017/2018
- zdravotníckych pracovníkov NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. proti vírusovej hepatitíde typu B k 31.8.2018 a chrípke v sezóne 2017/2018.

Pod metodickým vedením ÚVZ SR sme sa podieľali na realizácii Imunologického prehľadu 2018. Metodicky a organizačne sme za okres Galanta zabezpečili distribúciu materiálov a odberových súprav na ambulancie 6 zapojených lekárov, priebežný zber biologického materiálu od 70 respondentov a transport do špecializovaného laboratória v Banskej Bystrici.

6.2

Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2018 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2017.

Vypracovali sme mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení a mesačné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre lekárov prvého kontaktu o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete (osýpky, ...).

V 6. - 8. kalendárnom týždni roku 2018 bol zaznamenaný zvýšený výskyt chrípky a chrípke podobných ochorení. Formou rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva boli pre NsP Sv. Lukáša Galanta a.s., detské domovy a domovy dôchodcov nariadené príslušné protiepidemické opatrenia. Na mestské úrady, obecné úrady, gymnáziá, stredné školy a špecializované základné školy boli zaslané opatrenia na zabránenie šírenia chrípky a chrípke podobných ochorení. V záujme prerušenia šírenia procesu nákazy ako i možných komplikácií u chorých v kolektívnych zariadeniach bol prerušený vyučovací proces 54x v MŠ, 39x na ZŠ

a 2x na SŠ. V roku 2018 bolo hlásených 11 potvrdených ochorení na chrípku, z toho 1x bol potvrdený vírus chrípky typu A bližšie neurčený, 1x vírus chrípky typu A (H1) pandemický, 8x vírus chrípky typu B bližšie neurčený, 1x vírus chrípky typu B Phuket/3073/2013-like.

Zaznamenali sme 2 ochorenia na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu, 1 ochorenie na enterovírusovú encefalitídu. Hlásilo sa 1 ochorenie na pontiacku horúčku profesionálneho charakteru.

Boli hlásené 2 ochorenia preventabilné očkovaním – pertussis u riadne očkovaných osôb.

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 233 ochorení na varicellu, 4 ochorenia na šarlach, 15 ochorení na šiestu chorobu, 7 ochorení na piatu chorobu a 15 ochorení na enterovírusovú vezikulárnu stomatitídu s exantémom.

Bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typu B, 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typu C, 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typu E, 6 bezpríznakových nosičstiev HCV a 8 nosičstiev HBV. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. Boli vydané 3 rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva na lekársky dohľad pre osoby v kontakte s chorými na VHA (chorí boli z iných okresov), 1 rozhodnutie pre osobu v kontakte s chorým na VHB, 3 rozhodnutia pre osoby v kontakte s chorými na VHC, 3 rozhodnutia pre osoby v kontakte s VHE (1 chorá osoba z okresu Galanta a 1 z iného okresu).

V roku 2018 bolo hlásených 140 manifestných ochorení na salmonelózu, 4 vylučovania a 1 mimočrevná lokalizácia salmonelózy. Zaznamenali sme 9 rodinných výskytov, z toho 8x po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 4x vajcia z obchodnej siete, 1x kuracie mäso, 3x nezistený) a 1x po 4 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy vajcia z obchodnej siete). Pre 5 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na salmonelózu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Prešetrili sme 269 hlásených prípadov kamylobakteriálnej enteritídy. Bolo zaznamenaných 7 rodinných výskytov, z toho 6x po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 5x kuracie mäso, 1x nezistený), 1x po 3 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy kuracie mäso), 1x po 4 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy kuracie mäso). Zaevidovala sa 1 importovaná epidémia z Poľska u študentov gymnázia, predpokladaný faktor prenosu nákazy kuracie mäso. Pre 11 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na kamylobakteriózu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Bolo hlásených 19 prípadov akútnych gastroenteritíd, 1 ochorenie na giardiózu, 8 enteritíd zapríčinených *Yersinia enterocolitica*, 12 enterokolitíd zapríčinených *Clostridium difficile*, 24 ochorení na stafylokokovú enterotoxikózu v rámci epidémie u pracovníkov I.D.C. Holding, a.s. Sereď.

Z vírusových črevných infekcií bolo hlásených 33 rotavírusových infekcií (2 rodinné výskyty po 2 ochorenia), 13 adenovírusových enteritíd, 17 norovírusových enteritíd, 14 nešpecifikovaných vírusových črevných infekcií (z toho 13 v rámci epidémie v DSS pre deti a dospelých Šoporňa – Štrkovec), 2 iné vírusové enteritídy.

Z antropozoonóz bolo hlásených 9 poranení, z toho 7x neznámymi psami, 1x mačkou, 1x vevericou. Antirabická profylaxia bola vykonaná vo všetkých prípadoch. Bolo hlásených 22 ochorení na enterobiózu, 1 ochorenie na hemoragickú horúčku.

Z nákaz kože a slizníc bolo hlásených 12 ochorení na svrab. Boli zaevidované 2 rodinné výskyty – 1x po 2 ochorenia a 1x po 4.

V rámci monitoringu pohlavných chorôb bolo hlásených 29 ochorení prenosných sexuálnym spôsobom, z toho 6x gonokoková infekcia, 7x sexuálne prenášané chlamýdiové choroby, 10x syfilis, 2x urogenitálna trichomonóza a 4x anogenitálne bradavice.

V skupine nákaz s prírodnou ohniskovosťou boli hlásené 2 ochorenia na lymeskú chorobu. Na ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých sa distribuovali letáky o závažnosti ochorenia na kliešťovú encefalitídu a možnosti prevencie ochorenia očkovaním.

Zaevidovali sme 31 prípadov septikémie, nie nozokomiálneho pôvodu.

Na vykonanie jarnej a jesennej celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov bolo zaslané odporúčenie pre všetky mestské a obecné úrady okresu Galanta.

Prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta sme zabezpečili pravidelné informovanie širokej verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii v okrese Galanta vo výskyte infekčných ochorení.

6.3

Informačný systém prenosných ochorení

Nadalej vykonávame pravidelné rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania. Do centrálného registra prenosných ochorení (EPIS) bolo k 31.12.2018 zaevidovaných spolu 1245 prípadov. Vykonáva sa propagácia využívania on-line hlásenia všeobecnými lekármi, lekármi pre deti, dorast a dospelých.

6.4

Nozokomiálne nákazy

Z nemocničných zariadení okresu bolo v roku 2018 hlásených 173 nozokomiálnych nákaz, z toho 39 prebehlo pod obrazom sepsy a boli aktívne vyhľadané.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná 65x, z toho 7x na operačných sálach, 20x na odborných ambulanciách, 19x na zubných ambulanciách, 1x na ambulancii dentálnej hygieny, 6x na gynekologických ambulanciách, 3x na ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých, 6x na lôžkových oddeleniach, 1x pôrodných sálach, 1x v spoločných vyšetrovacích zložkách, 1x na dialyzačnom stredisku.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 17 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky a odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Nadalej pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u pacientov hospitalizovaných v NsP Sv. Lukáša Galanta a.s., zabezpečujeme realizáciu opatrení u pacientov a kontaktov pacientov, u ktorých boli izolované enterobaktérie **produktujúce karbapenemázu**.

V mesiaci máj sme v rámci 10. ročníka národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“) s témou „Prevencia sepsy“ zabezpečili:

1. Odber sterov z rúk u 12 zdravotníckych pracovníkov na gynekologicko-pôrodnickom, chirurgicko-urológickom oddelení a oddelení úrazovej chirurgie a ortopédie.
2. Zhotovenie informačného panela vo vestibule RÚVZ Galanta
3. Informáciu laickej verejnosti na webovej stránke RÚVZ Galanta
4. Poskytnutie edukačných materiálov (letákov) pre zdravotníckych pracovníkov.

Do kampane WHO sa zapojila aj galantská nemocnica v spolupráci s RÚVZ. Formou edukácie pre návštevníkov nemocnice, pacientov aj zdravotnícky personál. Pre pacientov a návštevníkov nemocnice bola pripravená špeciálna ultrafialová lampa, pod ktorou si mohli záujemcovia skontrolovať, ako dôkladne si ruky vydezinfikovali dezinfekčným prostriedkom z dostupných nástenných dávkovačov. Po krátkej prednáške a názornom predvedení správnosti dezinfekcie rúk, boli vydezinfikované ruky skontrolované pod spomínanou

lampou. Podujatia, ktoré sa pre svoju atraktivitu stane tradíciou v rámci Svetového dňa hygieny rúk sa zúčastnila aj pracovníčka oddelenia epidemiológie.

V rámci sledovania infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sme realizovali na základe protokolu ECDC zber údajov na OAİM NsP Sv. Lukáša Galanta a.s..

6.5

Mimoriadne epidemiologické situácie

Nadalej rutinne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillance ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení. V roku 2018 bolo hlásených 31113 ARO, z toho 2457 CHPO. V prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ pravidelne podávame informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke. V roku 2018 sa pracovníci RÚVZ 2x zúčastnili praktického nácviku príjmu osoby podozrivej z VNN zamerané na príjem pacienta s podozrením na Ebolu. Scenár nácviku pozostával ako obvykle z príjmu pacienta, identifikácie možnej hrozby, uzavretia pracoviska, kontaktovania vedenia nemocnice, príslušných úradov, ako aj evidencie osôb v riziku. Celý proces bol na konci završený fiktívnym transportom pacienta na špecializované pracovisko, do iného zdravotníckeho zariadenia a dekontamináciou pracoviska. Pre pracovníkov NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. sme v apríli 2018 prezentovali prednášku o chorobe z povolania a základných princípoch radiačnej ochrany.

6.6

Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance poliomyelitídy a sledovania VDPV sme v roku 2018 podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu zabezpečili 7 odberov odpadovej vody, z toho 6x s negatívnym výsledkom a 1x sa izoloval Enterovírus 24. Vedeckú evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. K 31.12.2018 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu.

6.7

Prevenia HIV/AIDS

V roku 2018 sa nerealizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“. V spolupráci s oddelením podpory zdravia sme realizovali 5 prednášok pre žiakov ZŠ (zúčastnených 103 žiakov) a 2 pre študentov SŠ (45 študentov) o problematike HIV/AIDS. Zároveň sme spolupracovali pri informovaní obyvateľov o danej problematike formou panelu.

6.8

Poradne očkovania

Na RÚVZ Galanta je od 1.1.2012 zriadená poradňa očkovania. Konzultačná činnosť v oblasti prevencie chorôb, ktorým sa dá predísť očkovaním, sa poskytuje každý posledný štvrtok v mesiaci v čase od 13.00 – 14.00 hod.. Konzultácie sa poskytujú telefonickou formou alebo formou osobnej konzultácie pre rodičov detí aj pre zdravotníckych pracovníkov. V roku 2018 bolo hlásených 24 prípadov odmietnutia očkovania, bolo realizovaných 8 osobných, 26 telefonických a 5 písomných konzultácií. Rodičom, ktorí odmietajú očkovať svoje dieťa je ponúkaná možnosť osobnej konzultácie o očkovaní a možných vedľajších účinkoch očkovania v poradni očkovania.

6.9

Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Realizoval sa projekt „Očkovanie hrou“, ktorého sa zúčastnilo 105 študentov 3.roč. z troch SŠ. Efekt intervencie bol overený formou dotazníka pred a po intervencii.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1

Národný program podpory zdravia

NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Zdravotno-výchovná intervencia vychádzala z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skriningového vyšetrenia zdravotného stavu. Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu, prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

9.1.1

Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života.

9.2

Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Zámerom Národného akčného plánu v prevencii obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci výživy sa zdôrazňuje výber zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu

výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na MŠ Nová Doba Galanta, MŠ Sever Galanta, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Pata, ZŠ G. Dusíka Galanta, SOŠOaS Galanta, Súkromné bilingválne gymnázium Galanta, v Dennom letnom tábore Gáň, v Dome Matice slovenskej v Galante, v Domove dôchodcov Patria Galanta, v Senior Care Kaskády, v Klube dôchodcov v Seredi a v MsKS Seredi zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 299 detí, žiakov a študentov a 184 seniorov.

V rámci realizácie Národného akčného plánu prevencie obezity bol realizovaný program „Školské ovocie“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny a mliečnych výrobkov u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity.

V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bola zrealizovaná Škôlkarská olympiáda pre deti všetkých MŠ v Galante s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a utužovanie zdravia pohybom“. Športového dňa sa zúčastnilo cca 60 účastníkov.

V spolupráci s OÚ Gáň bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh obcou“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola občanom ponúknutá možnosť vyšetrení celkového cholesterolu, glykémie, meranie TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Vyšetrených bolo 34 účastníkov.

Pri príležitosti Dňa matiek bola v spolupráci s RC Bambuľkovo a MÚ v Galante realizovaná zdravotno-výchovná akcia „Míľa pre mamu“. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybovej aktivity a zdravých stravovacích návykov. Najmenším účastníkom sa prihovarila mimická bábka Adamko. Akcie sa zúčastnilo 220 osôb.

V spolupráci s vedeniami ZŠ SNP Galanta a ZŠ G. Dusíka Galanta bol realizovaný projekt „Viem, čo zjem“, ktorý je zameraný na prevenciu vzniku civilizačných ochorení a žiakov informuje o správnom výbere potravín a frekvenciu ich konzumácie. V roku 2018 bolo do projektu zapojených 241 žiakov. V realizácii projektu budeme pokračovať v roku 2019.

V spolupráci s RC Bambuľkovo v Galante bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh dojčiacich matiek“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola účastníkom ponúknutá možnosť merania TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Vyšetrenia absolvovalo 28 osôb.

V spolupráci s vedením firmy Bekaert Slovakia s.r.o. Sládkovičovo a Samsung Galanta sa realizovali zdravotno – výchovné aktivity pre zamestnancov, spojené s vyšetrením celkového cholesterolu, glykémie, meraním krvného tlaku a výživovým poradenstvom, ktorých sa zúčastnilo 235 zamestnancov.

9.2.1

Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Cieľom projektu je zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Kampaň sa bude realizovať v roku 2019.

9.3

Podpora zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku

Cieľom podpory zdravia znevýhodnených skupín je prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie. OVZ RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

9.4

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Pre študentov Súkromného bilingválneho gymnázia v Galante a SOŠOaS v Galante boli realizované prednášky a besedy na témy „Prevencia alkoholovej závislosti“, „Vplyv alkoholu na zdravie“, ktorých sa zúčastnilo 105 študentov.

V rámci Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme boli v spolupráci s RC Bambuľkovo Galanta a s vedením SOŠOaS v Galante zorganizované prednášky a besedy na tému: „Fetálny alkoholový syndróm“, ktorých sa zúčastnilo 12 mamičiek a 20 študentov

9.5

Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020

Cieľom NPAS je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Výchovno-vzdelávacie aktivity boli zamerané na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov a motivovanie obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého a aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

V rámci Týždňa mozgu boli v Klube dôchodcov v Gáni zrealizované prednášky pre seniorov na témy „Potreba tréningu pamäti“ a „Prevencia pred ochoreniami mozgu“. Prednášky sa zúčastnilo 29 seniorov. Počas prednášky boli účastníkom poskytnuté letáky: Trápi vás pamäť? a použité materiály so zameraním na tréning pamäti: Pracovné listy pre seniorov. Zároveň bola seniorom ponúknutá možnosť vyšetrenia celkového cholesterolu v krvi a merania krvného tlaku.

V rámci Mesiaca úcty k starším, zameraného na pohybovú aktivitu ako prevenciu vzniku osteoporózy, podporu aktívneho starnutia, zdravého životného štýlu a celkového zdravia seniorov, boli realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci ktorých bol seniorom odmeraný krvný tlak, vyšetrený celkový cholesterol a glykémia. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení. Seniori sa zúčastnili prednášok na témy: „Očkovanie“ (proti chrípke a

pneumokokom) a „Pohybová aktivita ako prevencia osteoporózy“. V rámci prednášok bol kladený dôraz na zlepšenie zdravotného uvedomenia starších ľudí v oblasti preventívneho očkovania, dôležitosť pohybovej aktivity a výživy počas celého života. Aktivity boli realizované v spolupráci s vedením Domova dôchodcov Patria v Galante, Klubom dôchodcov v Seredi a Mestským úradom v Seredi a Galante. Prednášok a besied na témy: „Pohybová aktivita ako prevencia osteoporózy“, „Očkovanie seniorov“, „Prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka“, sa zúčastnilo 158 seniorov. V rámci zdravotno-výchovných podujatí boli využité edukačné materiály. Edukačné materiály boli distribuované do DD Pohoda seniorov Galanta, Klub dôchodcov Sereď a v rámci Dní zdravia pre občanov mesta Sereď a Galanta. V priestoroch RÚVZ Galanta bol realizovaný k tejto tematike propagačný panel.

V spolupráci s vedením Senior Care Kaskády boli realizované prednášky na témy: „Živospráva“, „Diabetes mellitus“, „Hypertenzia“, prednášok sa zúčastnilo 26 seniorov. V rámci tejto zdravotno-výchovnej akcie bol seniorom odmeraný krvný tlak a poskytnuté výživové poradenstvo.

V spolupráci s OÚ a SČK Váhovce bola zrealizovaná zdravotno-výchovná aktivita ktorá bola spojená s možnosťou vyšetrenia cholesterolu, glykémie a meraním TK. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 47 seniorov.

V rámci zdravotno-výchovných podujatí boli využité edukačné materiály. V priestoroch RÚVZ Galanta boli realizované propagačné panely na témy: Týždeň mozgu, Prevencia osteoporózy, Prevencia diabetes mellitus a Prevencia rakoviny.

9.6

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3-6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu v spolupráci s rodičmi a pedagógmi.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na cieľovú skupinu 3-6 ročných detí MŠ (predškolská výchova) a ich rodičov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazovosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie bolo zamerané na dôležitosť čistenia zubov, jeho demonštráciu s praktickým nácvikom, správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav, dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok.

V rámci prevencie kazovosti zubov boli na MŠ Nová Doba Galanta, MŠ Vinohrady nad Váhom a v RC Bambul'kovo Galanta realizované besedy o význame pravidelnej a každodennej starostlivosti o chrup a ústnu dutinu, správneho zloženia stravy a dôležitosti správneho výberu nápojov, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied sa zúčastnilo 167 detí.

9.7

CINDI program SR

Cieľom CINDI programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosť na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie,

zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

V roku 2018 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami DK Sereď, MsKS Sereď, MsKS Galanta, OÚ Gáň, OÚ Váhovce, KD Sereď, KD Gáň, DD Patria Galanta, Senior Care Kaskády, SČK Galanta, ZŠ Pata, firmou Samsung Galanta, zdravotnou poisťovňou Union, Slovenskou nadáciou srdca, firmou Bekaert Sládkovičovo, firmou Schindler Dunajská Streda, FM Logistik Sereď, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, RTVS Bratislava a Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

V roku 2018 bolo v rámci TZS vyšetrených 452 klientov, z toho bolo 166 klientov prvovýšetrených a 286 klientov opakovane vyšetrených.

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu bola zameraná na ovplyvnenie a zmenu životného štýlu celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

OVZ ako odborný garant edukačno intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti Rodinného centra Bambuľkovo ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike.

V roku 2018 boli zrealizované prednášky a besedy na témy: „Správna životospráva“, „Prvá pomoc“. O svojej činnosti Rodinné centrum Bambuľkovo informuje prostredníctvom webovej stránky.

V spolupráci s vedeniami MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Galanta boli realizované nasledovné zv. aktivity:

1. Prednášky a besedy zamerané na tému: „Zdravý životný štýl-význam správneho stravovania a telesnej aktivity pre zdravie“ boli realizované na školách (MŠ Sever Galanta, MŠ Nová Doba Galanta, ZŠ Pata, ZŠ SNP Galanta, ZŠ G. Dusíka Galanta), deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov. Prednášok sa zúčastnilo 441 detí a žiakov.

Pre študentov SOŠOaS Galanta a Súkromné bilingválne gymnázium Galanta boli realizované prednášky a besedy na tému „Zdravý životný štýl“, ktorých sa zúčastnilo 80 študentov.

2. V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bol zrealizovaný Športový deň pre deti s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a význam pohybu pre zdravie“. Športového dňa sa zúčastnilo 60 účastníkov.

3. Prednášky na tému: „Prevencia úrazov a prvá pomoc“ boli realizované na ZŠ Vinohrady nad Váhom a ZŠ Veľká Mača. Zdravotno-výchovných aktivít sa zúčastnilo 64 žiakov.

4. V spolupráci s vedením SOŠOaS v Galante a Súkromného bilingválneho gymnázia boli pre študentov zrealizované Dni zdravia. Študenti si vypočuli prednášky na témy „Prevencia

sociálne patologických javov“ a „Prevencia diabetes mellitus“ a zároveň im boli ponúknuté zdravotno-výchovné aktivity: vyšetrenia množstva cholesterolu a glykémie v krvi, meranie BMI, TK a meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér. Zdravotno-výchovných aktivít sa zúčastnilo 138 študentov.

V rámci programu CINDI boli realizované nasledovné zdravotno-výchovné aktivity:

1. Oddelenie výchovy k zdraviu každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k svetovému Dňu zdravia – v spolupráci s MsKS, Galantským osvetovým strediskom a MÚ Galanta boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou s dôrazom na rastúci trend nadváhy a obezity, ktorých jednou z príčin je aj nedostatočná pohybová aktivita a nesprávna výživa. V rámci zv. akcie bol klientom meraný cholesterol, glykémia, krvný tlak, BMI a WHR. Vyšetrení sa zúčastnilo 55 klientov.

V roku 2018 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotrónom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 33 klientov, MsKS Sereď bolo vyšetrených 43 klientov, ÚS SČK Váhovce bolo vyšetrených 47 klientov, vedením firmy Bekaert Sládkovičovo bolo vyšetrených 180 klientov.

2. V spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union a firmou Samsung bol zorganizovaný Deň zdravia pre zamestnancov, počas ktorého bolo vyšetrených 79 zamestnancov. Klientom bol vyšetrený celkový cholesterol, glykémia, meraný krvný tlak a BMI.

3. V spolupráci s OÚ Gáň bol v rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu realizovaný Športový deň - Beh Gáňom, kde boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou so zameraním na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení s dôrazom na pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Športovej aktivity sa zúčastnilo 300 účastníkov. Vyšetrených mobilnou poradňou bolo 34 účastníkov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

4. Pracovníci OVZ v spolupráci s MÚ Sereď realizovali zdravotno-výchovnú aktivitu v rámci Sereďského jarmoku, kde mali návštevníci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 53 klientov.

5. V spolupráci s PZS MED point a vedením RTVS Bratislava a Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR boli zorganizované Dni zdravia pre zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo spojené s meraním cholesterolu, glukózy a TK. Akcie sa zúčastnilo 248 zamestnancov.

6. Pracovníci OVZ v spolupráci s MÚ Galanta realizovali zdravotno-výchovnú aktivitu v rámci Galantských trhov, kde mali návštevníci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 145 klientov.

7. V spolupráci s vedením firmy Schindler Dunajská Streda a.s. bola pre zamestnancov realizovaná zdravotno-výchovná akcia spojená s možnosťou preventívneho vyšetrenia prístrojom Reflotrón, meranie celkového cholesterolu, glukózy, kreatinínu, hemoglobínu a merania TK, ktorej sa zúčastnilo 30 zamestnancov.

8. V spolupráci s Mestským úradom v Seredi pracovníci Poradenského centra realizovali preventívne vyšetrenia v rámci „Svetového dňa srdca“. V rámci tejto akcie boli vyšetrené anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, BMI, meranie tlaku krvi a pulzu a vybrané biochemické parametre: celkový cholesterol a glukóza. Pracovníci OVZ realizovali individuálne poradenstvo so zameraním na rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení a zdravý životný štýl a vysvetlili obsah a zmysel Kódu zdravého života a doplnili vhodným propagačným a edukačným materiálom. Aktivity sa zúčastnilo 29 klientov.

9. V spolupráci s Klubom dôchodcov v Seredi, Klubom dôchodcov v Gáni, DD Patria v Galante a Senior Care Kaskády boli realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci ktorých bol seniorom odmeraný krvný tlak, vyšetrený celkový cholesterol, stanovené hodnoty BMI. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení. Akcie sa zúčastnilo 242 klientov.

10. V spolupráci s vedením ZŠ Pata bola pre zamestnancov realizovaná zdravotno-výchovná aktivita, kde mali zamestnanci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 22 klientov.

11. V spolupráci s RC Bambuľkovo Galanta, bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita, v rámci ktorej si mamičky v materskom centre mohli dať odmerať celkový cholesterol, glukózu a krvný tlak a bolo im poskytnuté výživové poradenstvo. Vyšetrených bolo 13 mamičiek.

12. V spolupráci s vedením Termálneho kúpaliska Vincov les v Sládkovičove, bolo návštevníkom kúpaliska ponúknuté meranie krvného tlaku, BMI, podkožného tuku a výživové poradenstvo. Vyšetrených bolo 132 klientov.

9.8

Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017- 2020

Cieľom NPS je predchádzať škodlivému užívaniu a zneužívaniu drog a vzniku závislostí od psychoaktívnych látok, zamerať prevenciu na rizikové vývinové obdobia, v ktorých sa začínajú užívať psychoaktívne látky a zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s užívaním nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok a súvisiacich dôsledkoch.

V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre deti ZŠ SNP Galanta. Akcie sa zúčastnilo 42 detí.

V rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám“ boli pre deti a mládež v základných a stredných školách realizované interaktívne prednášky a besedy. Vytváranie aktívneho protidrogového postoja je efektívnou metódou v prevencii vzniku rôznych druhov závislostí.

V rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám“ boli realizované prednášky a besedy:

„Prevencia závislostí“, realizovaná pre žiakov ZŠ SNP Galanta. Prednášky a besedy sa zúčastnilo 19 žiakov.

V spolupráci s vedením Súkromného bilingválneho gymnázia Galanta bola realizovaná prednáška na tému: „Závislosti, prevencia a ich vplyv na zdravie“. Edukovaných bolo 60 študentov. Prístrojom smokerlyzér bolo merané CO vo vydychovanom vzduchu u 28 študentov.

Pre študentov SOŠOaS Galanta bola realizovaná prednáška a beseda na tému: „Alkohol, fajčenie, drogy a ich zdravotné a sociálne dôsledky. Prednášky sa zúčastnilo 45 študentov. Študenti mali možnosť dať si odmerať množstvo cholesterolu, glykémie a krvný tlak. Vyšetrených bolo 28 študentov. Prístrojom smokerlyzér bolo merané CO vo vydychovanom vzduchu u 30 študentov.

V priestoroch RÚVZ Galanta bol realizovaný k tejto tematike propagačný panel.

V spolupráci s vedením MŠ SNP v Galante bola zrealizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Čo škodí nášmu zdraviu“, na ktorej sa zúčastnilo 6 zástupcov detí z každej MŠ v meste Galanta, ktoré utvorili súťažnú skupinu a absolvovali 6 stanovišť. Tieto stanovištia boli zamerané na prevenciu závislostí (alkohol, fajčenie, drogy). Na stanovištiach deti ukázali svoje vedomosti a zároveň sa oboznámili s negatívnym vplyvom návykových látok na zdravie. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 36 detí.

V spolupráci s Domom matice slovenskej v Galante a SČK bola realizovaná prednáška „Prevencia závislostí“, ktorej sa zúčastnilo 20 klientov.

Pracovníci OVZ poskytli v roku 2018, počas 2 týždňov odborné poradenstvo na Linke pomoci na odvykanie od fajčenia. Odborné poradenstvo bolo poskytnuté 28 klientom.

9.9

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

Zámerom Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020 je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity. Pohybová aktivita by mala byť prirodzenou potrebou človeka v priebehu celého života.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na posilňovanie záujmu a zodpovednosti za svoje zdravie a informovanie o zdravom životnom štýle a význame pohybovej aktivity pre zdravie. Pozitívne ovplyvňovanie životného štýlu by malo prispieť k zvýšeniu fyzickej zdatnosti a tým aj k zlepšeniu zdravotného stavu a k predĺženiu aktívneho života v pokročilom veku. Klientom poradne optimalizovania pohybovej aktivity bola doporučená fyzická aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy a obezity, pozitívneho ovplyvňovania TK u hypertonikov a hladiny HDL-cholesterolu. Klienti absolvovali vyšetrenie funkčnej zdatnosti tela a bola im poskytnutá pohybová inštruktáž.

V spolupráci s OÚ Gáň bol v rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu realizovaný Športový deň - Beh Gáňom, kde boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou so zameraním na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení s dôrazom na pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Športovej aktivity sa zúčastnilo 300 účastníkov. Vyšetrených mobilnou poradňou bolo 34 účastníkov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

Pracovníci OVZ realizovali v spolupráci s vedením DD Patria v Galante prednášku a besedu zameranú na zvýšenie pohybovej aktivity a prevenciu osteoporózy. Zdravotno-výchovná akcia bola spojená s meraním krvného tlaku a pulzu. Akcie sa zúčastnilo 48 seniorov.

Pri príležitosti Dňa matiek bola v spolupráci s RC Bambuľkovo a MÚ v Galante realizovaná zdravotno-výchovná akcia „Míľa pre mamu“. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybovej aktivity. Najmenším účastníkom sa prihovarila mimická bábka Adamko. Akcie sa zúčastnilo 220 osôb všetkých vekových kategórii.

V spolupráci s RC Bambuľkovo v Galante bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh dojčiacich matiek“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola účastníkom ponúknutá možnosť merania TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Akcie sa zúčastnilo 120 osôb.

V spolupráci s vedeniami SOŠOaS Galanta, Súkromného bilingválneho gymnázia Galanta, Gymnázia J.Matúšku Galanta, Gymnázia V.Mihálka Sereď, bol realizovaný projekt

NAPPPA , v rámci ktorého boli monitorované vybrané ukazovatele zdravia u stredoškólkov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela, hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu, v súvislosti s nameranými ukazovateľmi. Študenti absolvovali edukáciu zameranú na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy. Projektu sa zúčastnilo 78 študentov stredných škôl v okrese Galanta.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Humennom**

1 Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 Príprava návrhu akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

Gestor úlohy nepožadoval žiadne podklady.

1.2 Protokol o vode a zdraví - plnenie národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.4 Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe prieskumu

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

Pre zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v našom regióne sa vytypovala oblasť VN Starina. Gestor úlohy – NRC pre pitnú vodu, zatiaľ nepožadoval súčinnosť.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

V pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Humennom je 13 prevádzok solárií (8 v okrese Humenné, 4 v okrese Snina a 1 v okrese Medzilaborce), v ktorých sa nachádza 14 vertikálnych a 11 horizontálnych opaľovacích prístrojov. V priebehu roka 2018 boli vydané dve rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky, dve rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky z dôvodu presťahovania a dve prevádzky boli zrušené. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli skontrolované opaľovacie trubice, protokoly z objektivizácie UV žiarenia pri uvedení priestorov do prevádzky a po poslednej výmene trubic, záznamy o prevádzkových hodinách opaľovacích prístrojov a technická dokumentácia k opaľovacím prístrojom. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v preverovaných prevádzkach v roku 2018 neboli zistené nedostatky.

2. Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

2.1. Kontrola kvality vody a režimu hospodárenia v PHO VN Starina

Na úpravni vody v Stakčíne bolo v priebehu roka 2018 odobratých na vyšetrenie 12 vzoriek surovej a 12 vzoriek upravenej vody, ktoré boli skúšané v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že surová voda zodpovedala v jednom prípade v ukazovateľoch mangán, železo, zákal a živé organizmy, v jednom prípade v ukazovateľoch zákal a živé organizmy, v jednom prípade v ukazovateli mangán, v jednom prípade v ukazovateli $CHsK_{Mn}$, v jednom prípade v ukazovateli živé organizmy a v jednom prípade v ukazovateli koliformné baktérie kategórii A2 a v ostatných ukazovateľoch kategórii A1 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch (ďalej len vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.). Upravená voda nezodpovedala požiadavkám stanoveným vyhláškou MZ SR č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení vyhlášky MZ SR č. 97/2018 Z.z. v jednom prípade v ukazovateli živé organizmy. Okrem toho bolo odobratých 16 vzoriek vôd z prítokov do VN Starina - Cirocha, Stružnica, Berezovec a z hladiny pri priehradnom múre. U týchto prítokov boli vyšetrované NEL, $CHsK_{Mn}$, reakcia vody, vodivosť a zákal. Vyšetrované ukazovatele zodpovedali v šiestich prípadoch v ukazovateli zákal a v jednom prípade v ukazovateli zákal a $CHsK_{Mn}$ kategórii A2 a v ostatných ukazovateľoch kategórii A1 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z. V rámci plnenia úlohy bola zabezpečená aj kontrola režimu hospodárenia v PHO VN Starina. Kontrola bola vykonávaná v rámci kontrolných dní zvolávaných orgánom štátnej vodnej správy.

Prehľad o odobratých vzorkách a ich kvalite

Odberové miesto	Počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
		Fyzikálno-chemicky		Mikrobiologicky		Biologicky		Spolu	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín - upravená voda	12	0	0	0	0	1	8,33	1	8,33

Prehľad o kvalite surovej vody a jej zaradenie do kategórií

Odberové miesto	Počet odobraných vzoriek	Kategórie úpravy						Počet závadných vzoriek	
		A1		A2		A3		abs.	%
		abs.	%	abs.	%	abs.	%		
ÚV Stakčín - surová voda	12	6	50,00	6	50,00	0	0	0	0
Prítoky VN Starina	16	9	56,25	7	43,75	0	0	0	0
Spolu	28	15	53,57	13	46,43	0	0	0	0

2.2. Kontrola dodržiavania režimu hospodárenia v ochranných pásmach vodných zdrojov hromadného zásobovania pitnou vodou

Zo 119 obcí regiónu má verejný vodovod 57 obcí. V správe VVS, a.s., je 52 vodovodov, verejné vodovody v obciach Jablň, Oľka, Čertižné, Habura a Volica sú spravované obcami. ŠZD bol zameraný na kontrolu vodných zdrojov, dodržiavanie režimu hospodárenia a kontrolu stavu vodojemov. V priebehu roka bolo preverených šesť vodných zdrojov. Zistené nedostatky boli konzultované s prevádzkovateľmi vodných zdrojov.

Vzorky vôd boli odobrané zo všetkých kontrolovaných vodných zdrojov a vyšetrované v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že voda zodpovedala kategórii A1 surovej vody z podzemných zdrojov vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch.

2.3. Kvalita pitnej vody v individuálnych zdrojoch vody

Cieľom úlohy je získavanie objektívnych údajov o kvalite vody v individuálnych vodných zdrojoch vody, ktoré zatiaľ nemajú vybudované verejné vodovody. V okrese Humenné zo 62 obcí nemá verejný vodovod 25 obcí a z celkového počtu 62 561 obyvateľov je pitnou vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 8 368 obyvateľov, čo je 13,37 %. V okrese Snina z 34 obcí je 24 bez verejného vodovodu a z 36 610 obyvateľov okresu je vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 5 952 obyvateľov okresu, čo je 16,22 %. V okrese Medzilaborce z 23 obcí je bez verejného vodovodu 13 obcí a z 12 004 obyvateľov okresu je zásobovaných vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 22,86 %.

Z obcí okresu Humenné (Brestov, Humenné, Hrubov, Kamenica nad Cirochou, Koškovce, Lackovce, N. Jablonka, N. Ladičkovce, Ohradzany, Pakostov, Papín, V. Hrušov, V. Jablonka, Zubné) bolo odobratých šesťnásť vzoriek vôd, v okrese Snina (Belá nad Cirochou, Čukalovce, Kolbasov, Ladomírov, Pčoliné, Snina, Topoľa, Uličské Krivé, Zboj) bolo odobratých dvanásť vzoriek vôd, v okrese Medzilaborce (Čabalovce, Čabiny, Kalinov, Krásny Brod, Palota, Radvaň n/L., Sukov, Volica) bolo odobratých dvanásť vzoriek.

Z protokolov o skúškach vzoriek vôd vyplýva, že kvalita vody nezodpovedá požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kvalite pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení vyhlášky MZ SR č. 97/2018 Z.z. (ďalej len „vyhl. MZ SR č. 247/2017 Z.z.“). Najčastejšie, až v 89-tich % prípadov, bolo zistené nedodržanie limitných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov. Z mikrobiologických a biologických ukazovateľov bol najčastejšie zistený pozitívny nález koliformných baktérií, enterokokov, Escherichia coli, kultivovateľných mikroorganizmov pri 22°C a 36°C a abiosestónu.

Z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo najčastejšie zisťované prekračovanie limitných hodnôt mangánu, železa, zákalu, chemickej spotreby kyslíka manganistanom, amónnych iónov a dusičnanov.

Kvalita vody v individuálnych zdrojoch je nevyhovujúca a požívanie a používanie takejto nevyhovujúcej vody prináša riziká ohrozenia zdravia obyvateľov. Je dostatočným dôvodom na to, aby tejto problematike bola venovaná pozornosť naďalej, pretože počet obyvateľov odkázaných na takýto druh zásobovania pitnou vodou je stále pomerne vysoký (cca 20 %).

Výsledky laboratórnych rozborov boli poskytnuté samosprávam, resp. majiteľom nehnuteľností, na ktorých sa vodný zdroj nachádza.

2 Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom tejto úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov a na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR je potrebné uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overujú zamestnanci oddelenia PPL poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, čo umožňuje zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch a zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a činnosti pracovnej zdravotnej služby.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2018 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný región (okresy Humenné, Snina a Medzilaborce) podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli k 31.12.2018 prehodnotené nasledovne: z evidencie bola vyradená riziková práca v troch organizáciách. Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo celkom v 20 organizáciách na 46 pracoviskách. Do kategórie rizika 3 boli zaradené pracovné činnosti pre rizikové faktory hluk, vibrácie, chlad, chemický faktor (pevný aerosól) a DNJZ v 12 organizáciách na 30 pracoviskách. Do kategórie rizika 4 boli zaradené pracovné činnosti v ôsmich organizáciách na 16 pracoviskách pre hluk, vibrácie a pevné aerosóly. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 51 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2018 sme pri výkone ŠZD uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev. Kontrolovali sme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Boli vykonané dve previerky. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme kontrolovali karty bezpečnostných údajov, osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Upozorňovali sme na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí. Pri kontrole používania a predaja prípravkov na ochranu rastlín sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu

použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2018 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2018 sme pri výkone ŠZD naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 83/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Vykonali sme previerky v jednom subjekte. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme päť subjektov, ktoré pri svojej činnosti používajú látky alebo zmesi klasifikované ako karcinogény a mutagény: RMR Humenné - Galvanizovňa, Nemocnica A. Leňa Humenné a.s., Nexis Fibers a.s. Humenné, VVS Humenné - Laboratórium ČOV v Humennom, Laboratórium pitných vôd Stakčín. Evidujeme 19 subjektov, ktoré sa v regióne zaoberajú odstraňovaním azbestových materiálov zo stavieb: Bytové družstvo Humenné, Michal Choma Snina, H&L Tesárstvo Humenné, GAS Service Humenné, Vladimír Lakata Snina, TESAR-DACH s.r.o. Humenné, REGENA ES s.r.o. Strážske, PROSERVIS s.r.o. Strážske, Michal Malík Sabinov, Inžiniering PLUS s.r.o. Majerovce, ASTANA s.r.o. Poprad, Tibor Galanda s.r.o. Snina, RONAR s.r.o. Košice, Dušan Poperník Svidník, LM CONSTRUCTION s.r.o. Trnava, Vokup Klim s.r.o. Prešov, R DREVO s.r.o. Michalovce, Strechy Štec s.r.o. Sedliská 48 a SAMP Slovakia s.r.o. Bardejov

V roku 2018 bolo vydaných 22 súhlasných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vykonávatelia týchto prác nám doručili 34 oznámení o likvidácii azbestu zo stavieb. Boli vykonané tri previerky na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu. Zabezpečili sme vyplnenie šesť kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Pri previerkach sme kontrolovali karty bezpečnostných údajov so zameraním na používanie látok poškodzujúcich reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Hlavným cieľom úlohy je odskúšať v praxi pripravovaný nový metodický postup na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaže pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov

k hodnoteniu fyzickej záťaže bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné v praxi odskúšať a po pripomienkovaní navrhnuť do legislatívneho procesu. RÚVZ so sídlom v Humennom patrí medzi riešiteľské pracoviská. V roku 2018 RÚVZ so sídlom v Humennom nerealizoval žiadne aktivity pri pilotnom testovaní nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci, pretože táto problematika bola riešená výhradne na úrovni PZ HO HH SR pre PPLaT. Poradný zbor, ktorý sa uvedenou problematikou zaoberal, sa konal 14.11.2018 na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cieľom tejto úlohy je prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia a propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Je potrebné zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu a osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Úloha bude riešená v spolupráci s oddelením výchovy k zdraviu a poradenským centrom ochrany a podpory zdravia (PCOAPZ). Činnosť pri plnení tejto úlohy bude koordinovaná s európskou informačnou kampaňou Zdravé pracoviská.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci projektu neboli v roku 2018 realizované žiadne aktivity.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci Európskeho týždňa BOZP sa uskutočnil „Deň otvorených dverí“, počas ktorého zamestnanci oddelenia PPL poskytovali informácie týkajúce sa ochrany zdravia na pracoviskách, zabezpečovania pracovnej zdravotnej služby a elektronického ohlasovania kategórie práce 2. V spolupráci s Inšpektorátom práce Prešov bola vykonaná spoločná koordinovaná kontrola v spoločnosti MEDIST s.r.o. Humenné na pracovisku výroby zdravotníckych zariadení. Kontrola bola zameraná na ochranu zdravia zamestnancov pri práci, používanie osobných ochranných pomôcok, zabezpečenie PZS, školenia zamestnancov a pod. Pri uvedenej kontrole neboli zistené nedostatky.

V Prešovskom kraji je zabezpečená spolupráca s orgánmi inšpekcie práce a realizuje sa prostredníctvom pracovných stretnutí hlavného inšpektora práce Inšpektorátu práce Prešov Ing. Daniela Hrabka a krajského odborníka HH SR za Prešovský kraj pre PPLaT Ing. Vladimíra Dzana. V roku 2018 sa uskutočnili štyri pracovné stretnutia, na ktorých boli prejednávané najmä otázky spojené s realizáciou spoločných previerok IP Prešov a RÚVZ Prešovského kraja. Bola prerokovaná aj spolupráca pri povoľovaní ľahkých prác fyzickým osobám vo veku do 15 rokov a koordinoval sa postup pri šetrení príčin vzniku chorôb z povolania. Vzájomná spolupráca medzi Inšpektorátom práce Prešov a jednotlivými RÚVZ v Prešovskom kraji je bez problémov, v roku 2018 prebiehala aktívna spolupráca pri poskytovaní informácií potrebných pre činnosť oboch strán.

3 Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Bezpečnosť fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované použitie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Anotácia:

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercooleroch pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Plnenie: V rámci I. etapy : január 2018 - december 2018 – príprava projektu a analýzy vzoriek podľa harmonogramu odberu vzoriek na rok 2018 boli odd. HV BP a KV v apríli odobraté 3 vzorky predmetov určených na styk s potravinami (4 ks fľaša so zásobníkom ľadu 650ml, 4 ks fľaša označená ako tikva a 3 ks fľaša so slamkou 350 ml). Následne tieto vzorky boli zaslané RÚVZ so sídlom v Poprade na chemickú laboratórnu analýzu v sledovanom rizikovom ukazovateli – bisfenole A.

Vyhodnotenie: Všetky tri vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy v sledovanom rizikovom ukazovateli – bisfenole A.

3.2 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti na údaje súčasného vedeckého hodnotenia.

Anotácia:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia, informovanie obyvateľov a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe povinnosti každého členského štátu vyplývajúcej z platnej európskej legislatívy, s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Plnenie: V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 200- E 203 Kyselina sorbová - sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová - benzoany, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy. V roku 2018 bolo monitorovaných 20 respondentov ľahko/stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov - z toho 5 mladší a 5 starší). Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov.

Vyhodnotenie: V rámci úlohy boli na ÚVZ SR zaslané spracované údaje monitoringu vybraných prídavných látok E 200- E 203 Kyselina sorbová - sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová - benzoany, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy.

3.3 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia:

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

Plnenie: V rámci I. etapy monitoringu príjmu kuchynskej soli boli odobraté 2 vzorky obedového menu (polievka, hlavný pokrm, príloha A, príloha B a šalát) a 1 vzorka chleba (od výrobcu v SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky boli v stanovenom termíne spracované podľa komodity v tabuľkovej forme a zaslané KO v HV na ďalšie spracovanie.

V rámci II. etapy bol zabezpečený monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži / ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. - 35r. a 36. r. – 54.r. – v každej kategórii klientov); dotazníky boli v stanovenom termíne spracované a zaslané KO v HV na ďalšie spracovanie.

Vyhodnotenie: Celkovo boli odobraté:

- 2 vzorky kompletného obedového menu, ktoré pozostávali z 9 vzoriek, a to konkrétne z 2 vzoriek polievky, z 2 vzoriek hlavného pokrmu, z 2 vzoriek prílohy A, z 2 vzoriek prílohy B a 1 vzorky šalátu, pričom ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah pridanej kuchynskej soli nad stanovený maximálny limit 13 000 mg/kg,
- 1 vzorka chleba, pričom v odobratej vzorke chleba nebol prekročený obsah pridanej kuchynskej soli nad stanovený maximálny limit 18 000 mg/kg.

4 Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie: Etapy riešenia

a) Podpora zdravého štartu do života

V územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom materské centrá ani rodičovské centrá naďalej nie sú zriadené a nevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Matky na materskej dovolenke nevzniesli požiadavky pre spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ. V ďalších rokoch v prípade záujmu, resp. zriadenia zariadenia pre matky s deťmi na materskej dovolenke radi pomôžeme a navrhujeme aj prvé kroky spolupráce, príp. aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť zdravého životného štýlu.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce v priebehu roka 2018 naďalej evidujeme celkom 10 bufetov, z toho 7 pri SŠ a 3 pri ZŠ. Vykonaných bolo 10 kontrol aj v rámci cielenej úlohy. Sortiment bufetov pozostáva z balených cukroviniek, nealkoholických nápojov v originálnom balení, balených a nebalených pekárenských výrobkov, v malom množstve pokrmov rýchleho občerstvenia, obloženého pečiva a základných školských potrieb. Vo väčšine prípadov obložené pečivo je pripravované denne, priamo v bufete, je náležite označené a podmienky na prípravu pokrmov sú vytvorené.

Na predaj sú ponúkané aj cereálne tyčinky a iné cereálne výrobky, ovocie, 100% prírodné ovocné šťavy a jogurty, o ktoré aj napriek ponuke je minimálny záujem. Zastúpenie takýchto výrobkov je v minimálnom množstve, pretože ich predaj predstavuje problém pre predajcu (DMT, DS, vysoká cena). Problémom v našich bufetoch je predaj presladených želatínových cukroviniek, po ktorých je zo strany detí a mládeže veľký dopyt a predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich ponuku, svoju prevádzku nimi zásobuje. Musíme však konštatovať, že v tomto roku sa prevádzkovatelia bufetov snažili aspoň čiastočne obmedziť dostupnosť týchto cukroviniek v zmysle ponúkaných druhov. Ďalej ich snahou bolo ponúknuť deťom aj už vyššie uvedené 100 % prírodné ovocné šťavy (čapované), pričom detí odrádza ich vysoká cena a preto radšej siahajú po originálnom tetrapakovom balení ovocných nápojov (väčšie množstvo za menej peňazí).

Na niektorých školách sa podávajú aj desiate, ktoré sa pripravujú v školskej jedálni, ide o chlieb s nátierkou, obložené pečivo a mliečny nápoj. Pri podávaní mliečnych nápojov a príprave desiat neboli pri výkone ŠZD zistené nedostatky.

Školský mliečny program sa v jednotlivých školách rieši v zmysle metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie a má slúžiť na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov u detí a mládeže v čase vyučovania. Do mliečneho programu bolo v roku 2018 v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce zapojených celkom 72 škôl (Humenné 38, Snina 27, Medzilaborce 7), t.j. 49,3 %, z celkového počtu 146 škôl. Školský mliečny program je realizovaný prevažne cez Kežmarskú mliekareň

a.s., ktorá zabezpečuje aj rozvoz mlieka. Skladovanie je zabezpečené v chladiacich zariadeniach ZŠS-ŠJ, čo nepredstavuje žiadne problémy. Používa sa len mlieko rozlievané, úkony s tým spojené zabezpečuje personál ZŠS-ŠJ, ktorý je odborne i zdravotne spôsobilý. Program školské ovocie je sledovaný, školy sa do programu aktívne zapájajú, podáva sa čerstvé ovocie alebo 100 % ovocná šťava.

Ďalej pri výkone ŠZD a ÚKP bola venovaná pozornosť spoločnému stravovaniu detí a mládeže z pohľadu kvality výrobného procesu, t.j. správnej výrobných praxe (HACCP). Podieľali sme sa na hodnotení zariadení poskytujúcich spoločné stravovanie v zmysle programu ISÚVZ – Kontrola a ochrana zdravej výživy. Stravovaniu detí a mládeže sme sa venovali predovšetkým z hľadiska skladby stravy a jej možného ovplyvnenia zdravotného stavu, plnenia pitného režimu v školských a predškolských zariadeniach.

V roku 2018 v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež bol vykonaný odber 10 vzoriek varenej stravy na mikrobiologickú bezpečnosť, 5 vzoriek varenej stravy na chemické laboratórne vyšetrenie a bolo odobratých 120 sterov z povrchov v ZŠS-ŠJ.

Našou snahou je aj naďalej intenzívne propagovať pitný režim, orientovať sa na pitie čistej pitnej vody, ochutených nápojov bez pridania cukru (čerstvé ovocie - citrón, pomaranč a pod.) alebo len málo sladených nápojov.

V rámci ÚKP bol kladený dôraz aj na výsledovateľnosť mäsa a vajec, DS a DMT potravín. V niektorých zariadeniach školského stravovania sa stretávame so snahou vedúcich školských jedální o preferovanie potravín slovenského pôvodu, no väčšina naráža na problém so zriaďovateľom, resp. prevádzkovateľom školy (majú nariadeného dodávateľa, ktorý nemá v ponuke výrobok slovenského pôvodu) alebo bojujú s nedostatkom financií (tieto potraviny sú často drahšie).

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce sa v ZŠS-ŠJ diétna strava nepripravuje. V zariadeniach pre deti a mládež sa stravuje približne 90 % detí a mládeže, čo pozorujeme už niekoľko rokov.

Jedálne lístky sú pravidelne zostavené, primerane pestré, je zaradzované dostatočné množstvo ovocia, zeleniny a strukovín. Nestretávame sa s neprimeraným používaním živočíšnych tukov, soli, dochucovadiel, a nezistili sme vôbec používanie hotových dehydrovaných polievok, omáčok a pod. Strava je pripravovaná každý deň čerstvá. Správnu vyváženosť zabezpečuje aj softwarové vybavenie ZŠS - ŠJ, kde sú potraviny normované v súlade s OVD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V prípade potreby spolupracujeme s metódičkou odboru školstva na krajskej úrovni, v minulosti sme sa zúčastnili aj na školiacich akciách pracovníkov školského stravovania. V tomto roku zo strany odboru školstva nebola na spoluprácu vznesená požiadavka.

d) Podpora pohybových aktivít

Počas výkonu ŠZD pravidelne sledujeme aj priestory pre pohybovú aktivitu žiakov (telocvične, cvičebne, posilňovne, ihriská).

Zariadenia pre osobnú hygienu žiakov pri TV majú žiaci vyčlenené, môžu ich využívať, ale z dôvodu nedostatku času sprchy žiaci na ZŠ nevyužívajú vôbec, v menšej miere ich využijú žiaci na SŠ.

Priestory pre pohybovú aktivitu žiakov sa v školách pravidelne udržiavajú, niektoré sú aj po čiastočnej rekonštrukcii.

Mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriská, zimný štadión a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriská.

Vonkajšie telovýchovné plochy sú síce k dispozícii, v rámci možností upravené, no ich vybavenie nezodpovedá dnešnému štandardu (vykosené, vyasfaltované plochy). Len pri dvoch z kontrolovaných ZŠ boli vonkajšie telovýchovné plochy po rekonštrukcii (multifunkčné ihrisko s umelou trávou, tartanová dráha s doskočiskom).

Priestory pre telovýchovu a šport na školách sa využívajú denne, aj v rámci mimoškolských aktivít pre deti v školskom klube, v rámci krúžkovej činnosti, tréningov športovcov a pod. Vykonaných bolo 18 kontrol.

Sledovanie realizácie foriem pohybových aktivít na školách :

- telesná výchova je zaradzovaná v rámci rozvrhu hodín na každej škole,
- počas vyučovacieho procesu pri únave žiakov sa realizujú v rámci vyučovacích hodín telovýchovné chvíľky, resp. malé formy TV v školách; aktívny odpočinok počas prestávok sa realizuje len na 1. stupni,
- počas prestávok sa často využívajú pre pohyb detí spevnené plochy v areáloch škôl, ihriská, oddychové zóny; počas nepriaznivého počasia stolno-tenisové herne, stolno-tenisové stoly na chodbách škôl a pod.,
- počet hodín TV do týždňa 2x, pri športových triedach 3x; počet necvičiacich žiakov počas hodín TV nie je vysoký, stáva sa to len ojedinele,
- úplne, resp. čiastočne oslobodených žiakov základné školy nemajú, alebo je ich zastúpenie len v menšej miere, z toho dôvodu sa zdravotná TV na týchto školách nerealizuje; horšie je to s necvičiacimi žiakmi na SŠ, ale ani tam sa zdravotná TV nerealizuje (potrebná je odborná spôsobilosť pedagóga na výkon zdravotnej TV a školy takých pedagógov nezamestnávajú),
- pohybovými aktivitami detí oslobodených od TV sa škola nezaobrá, pretože nie je možné sústrediť v jednej skupine na jednej škole viacerých žiakov s rovnakým telesným postihnutím (rôzne zdravotné indikácie); čiastočne oslobodení žiaci sa zúčastňujú na hodinách TV spolu so zdravými žiakmi s tým, že vyučujúci rešpektuje ich obmedzenia,
- na niektorých školách sa každoročne organizuje športovo-zábavné popoludnie pre žiakov 1. stupňa s ich zákonnými zástupcami, súťaže vo vybíjanej, stolno-tenisový, futbalový, florbalový turnaj a pod.
- základné školy pre žiakov každoročne zabezpečujú plavecký výcvik, lyžiarsky výcvik a sporadicky aj ŠvP.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti, porovnávať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie: V I. polroku, v priebehu 12. kal. týždňa v mesiaci marec 2018 bol realizovaný projekt TAD – školský prieskum o alkohole a ostatných drogách, okrem iného bol zameraný na oblasť závislostí – t. j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov, drog a pod. Prieskum koordinuje Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR.

Reprezentatívny výber škôl bol vykonaný štatistikom, náhodným výberom pre RÚVZ so sídlom v Humennom bola určená základná škola, a to Základná škola s materskou školou, Školská č. 231, Dlhé nad Cirochou v okrese Snina.

Dňa 22.03.2018 sme vykonali prieskum v uvedenej základnej škole, v 5. – 9. ročníku (5 tried). Žiakom a učiteľom boli rozdane dotazníky, vyplnených bolo 66 dotazníkov žiakmi a 3 dotazníky učiteľmi. Po vyplnení dotazníkov každý žiak dotazník vložil do priloženej obálky a zalepil ju. Na dotazníkoch ani na obálkach sa neudávali mená, všetci žiaci mali zaručenú anonymitu. Celkom bolo vyplnených 69 dotazníkov.

Za každú triedu bolo vyplnené aj „Hlásenie za triedu“ (kraj, názov školy, trieda, počet žiakov, dĺžka vyplňania dotazníka a pod.).

Formou tohto dotazníka sa zisťovala úroveň vedomostí a čiastočne aj schopnosti žiaka riešiť problémy, situácie, s ktorými sa môže v tejto oblasti stretnúť. Vhodnou formou sa žiak vedie k tomu, aby sa zamyslel nad tým ako by dokázal riešiť problémy takéhoto charakteru v reálnom živote.

Vyplnené dotazníky zalepené v obálkach spolu s hlásením za triedu sme podľa priložených inštrukcií označili (adresa školy, ročník, kraj) a dňa 23.03.2018 zaslali na ÚVZ SR Bratislava na celoslovenské spracovanie.

4.3 Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadenia školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými dávkami pre NaCl.

Plnenie: Tento projekt bol u nás realizovaný v 1. polroku 2018, kedy bol nami zabezpečený odber kompletného pokrmu - obeda od žiaka 1. stupňa zo zariadenia školského stravovania – školskej jedálne pri Základnej škole Jána Švermu, Štefánikova č. 31, Humenné. Odobratý pokrm bol zaslaný na chemické laboratórne vyšetrenie množstva obsahu jedlej soli. Po obdržaní výsledkov z laboratória sme získali údaje, na základe ktorých sme vypočítali aj percento jej prekročenia oproti OVD. Pri výpočte sme brali do úvahy IX. revíziu OVD, v zmysle ktorej je odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov do 2 gramov, obed predstavoval 35 % celodenného príjmu potravy, takto spracované údaje sú vložené do tabuľky. Bolo zistené prekročenie jedlej soli (279,3 % oproti OVD).

Tabuľka

Stravovacie zariadenie (adresa)	Dátum odberu hotového pokrmu (obeda)	Názov pokrmu (obeda)	Množstvo jedlej soli v pokrme (g soli/g pokrmu)	Percento (%) prekročenia jedlej soli oproti OVD
ZŠS-ŠJ pri ZŠ J. Švermu, Štefánikova 31, Humenné	23.05.2018	Polievka zemiaková s taveným syrom, Bratislavské rizoto, Šalát jablkový s pomarančom, Stolová voda, 750 g porcia žiaka 1. stupňa	2,478 g soli / 750 g pokrmu	279,3 %

„Childhood Obesity Surveillance Initiative (COSI)“

Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou, je súčasťou NAPPO (2015 – 2025). Ide o rutinné meranie žiakov. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje.

V roku 2018 v mesiaci september boli v regióne Humenné (okres Humenné, Snina a Medzilaborce) pre vyššie uvedený projekt vybrané základné školy, tri mestské - Základná škola Pugačovova č. 1381, Humenné, ZŠ Študentská č. 1446/9, Snina, ZŠ Komenského č. 135/6, Medzilaborce a päť vidieckych - Základná škola s materskou školou, Osloboditeľov č.

204, Kamenica nad Cirochou, Základná škola Koškovce, Cirkevná základná škola s materskou školou sv. Petra a Pavla, Komenského č. 64/17, Belá nad Cirochou, Základná škola s materskou školou, Sninská č. 318/16, Zemplínske Hámre a Základná škola s materskou školou Michala Sopiřu, Radvaň nad Laborcom č. 278. Školy zapojené do projektu boli vopred oslovené listom štátneho tajomníka MZ SR o možnosti participácie na projekte.

V mesiacoch november a december 2018 išlo o rutinné meranie žiakov základných škôl ako je vyššie uvedené vo veku od 7 do 7,99 rokov a 8 do 8,99 rokov. Základná škola s materskou školou, Sninská č. 318/16, Zemplínske Hámre nakoniec do projektu nebola zapojená, z dôvodu naplnenia počtu meraných detí na inej vidieckej škole. Za účelom merania sme získavali informovaný súhlas rodičov a vyplňali dotazník pre meranie detí. Každú školu sme označili kódmi, ktoré jednotlivým školám boli pridelené odborným garantom MZ SR v spolupráci s ÚVZ SR. Počas merania sme zaznamenávali dátum narodenia žiaka, pohlavie, bydlisko, stupeň šk. dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výšku, obvod pása a bokov. Vyplnený dotazník sme podpísali a označili kódom vyšetrujúceho. Súčasne sme skontrolovali pedagógom vyplnený školský dotazník a vyzbierali od meraných detí rodinný dotazník, ktorý deti vyplňali za pomoci zákonných zástupcov. Spolu bolo vyplnených 122 dotazníkov v súvislosti s meraním žiakov, 7 školských dotazníkov a vyzberaných bolo 122 rodinných dotazníkov od meraných žiakov. Vyplnené údaje z dotazníka o meraní žiaka boli zároveň vložené do e-formy a budú zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR Bratislava.

6 Oddelenie epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Plnenie imunizačného programu je realizované v spolupráci s detskými a dospelými lekármi. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Každý rok lekárom zasielame očkovací kalendár, ktorý je zverejnený aj na internetovej stránke úradu.

V roku 2018 neboli hlásené závažné problémy pri výkone očkovania. V roku 2018 sme mali hlásenú jednu reakciu po očkovaní vakcínou Imovax D.T. adult (výrobca: Sanofi Pasteur, č. šarže M74921V). Klin. údaje: opuch 30 mm, erytém 15 mm, infiltrát 10 mm, absces 14x7 mm; hospitalizácia nebola potrebná. Priebeh predchádzajúceho očkovacieho výkonu proti tomu istému ochoreniu bol bez komplikácií. Mimoriadne očkovanie nebolo nariadené.

Zabezpečenie Európskeho imunizačného týždňa:

- e-mailom zaslaná informácia o EIW 2018 všetkým všeobecným lekárom pre deti a dospelých a všeobecným lekárom pre dospelých v našej územnej pôsobnosti,
- pri preškolení postupov pri zistení VNN sme lekárov zároveň informovali o aktuálnom výskyte osýpok, očkovaní proti osýpkam a postupe pri podozrení na osýpky v súlade s Akčným plánom na udržanie eliminácie osýpok a rubeol. syndrómu v SR,
- realizovali sme 3 interaktívne aktivity pre študentov Strednej zdravotníckej školy a Súkromnej strednej odbornej školy pedagogickej v Humennom s názvom „Európsky imunizačný týždeň – význam očkovania“. Týchto aktivít sa spolu zúčastnilo 95 študentov.
- distribuované letáky týkajúce sa EIW,
- článok pripravený pre širokú verejnosť o význame očkovania bol zverejnený na internetovej stránke úradu,
- v priestoroch RÚVZ bol umiestnený informačný panel k EIW 2018.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR:

K realizácii Imunologických prehľadov v SR (IP) sme sa v apríli 2018 zúčastnili pracovnej porady regionálnych hygienikov a vedúcich oddelení epidemiológie regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR v Dudinciach. V júli 2018 sme si v Banskej Bystrici prevzali materiál potrebný k realizácii IP 2018, ktorý sme následne distribuovali lekárom zapojeným do IP 2018. V mesiacoch august a september sedem lekárov z našej spádovej oblasti zabezpečilo odber krvi u 90-ich osôb (48 detí a 42 dospelých). Štyrikrát sme odviezli vzorky odobratej krvi do Banskej Bystrice.

Kontrola očkovania:

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce sme nezaznamenali pokles zaočkovanosti v rámci povinného očkovania pod 95 %.

V Humennom bol v decembri 2006 zriadený Záchytný tábor, kompetencie patria MV SR. Počet zaočkovaných utečencov za obdobie september 2017 – september 2018. **MMR-VAXPRO** – očkovaných 18 osôb.

Vo februári sme elektronicky zaslali informáciu od hlavnej odborníčky MZ SR pre epidemiológiu pre VLDD, VLD a lekárov novorod. oddelení v našej spádovej oblasti o postupoch očkovania rizikových skupín (najmä detí) v čase nedostupnosti monovalentných očkovacích látok proti VHB.

Všetkým zdravotníckym zariadeniam sme v júni aj v júli (opakovane) elektronicky zaslali list s odporúčaním očkovať zamestnancov pediatrických a infektologických lôžkových pracovísk,

ambulancií VLDD a VLD, ZZS, LSPP, pracovísk centrálného príjmu a OAIM, ktorí nemajú záznam v zdravotnej dokumentácii o prekonaní osýpok alebo záznam o očkovaní proti osýpkam dvomi dávkami vakcíny. Pri prijímaní detských pacientov na infekčné a detské oddelenia zamerať anamnézu na zisťovanie očkovania proti osýpkam. Všeobecným lekárom pre deti a dorast (VLDD), všeobecným lekárom pre dospelých (VLD) a pracoviskám lekárskej služby prvej pomoci (LSPP) sme odporúčali vykonať kontrolu očkovania/prekonania ochorenia u zdravotníckych pracovníkov zo zdravotnej dokumentácie ambulantných zariadení a zvýšiť úroveň kolektívnej ochrany „catch up očkovaním“ vnímavých detí, ktoré napriek dosiahnutiu veku pre povinné očkovanie neboli proti osýpkam očkované, písomne alebo telefonicky pozvať vnímavé deti na očkovanie. V nemocnici A. Leňa Humenné, a.s. bolo proti osýpkam preočkovaných 57 zdravotníckych pracovníkov. Koordinátorom asistentov osvedy zdravia organizácie Zdravé regióny v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce bol v júli elektronicky zaslaný list so žiadosťou o vykonanie kontroly očkovania proti osýpkam, resp. prekonania ochorenia u detí marginalizovaných komún v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce v spolupráci s príslušnými všeobecnými lekármi pre deti a dorast. V prípade zistenia vnímavých osôb: neočkované deti, nedostatočne očkované deti (nemajú 2 dávky), aby zabezpečili očkovanie, resp. preočkovanie týchto detí.

V apríli sme sa pasívne zúčastnili Vakcinologického kongresu na Štrbskom plese.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

V roku 2018 sme pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení a v realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje z epidemiologickej a laboratórnej surveillance boli vkladané do epidemiologického informačného systému EPIS.

V roku 2018 sme nahlásili do EPIS-u celkom 1 205 prípadov prenosných ochorení. Nebol zaznamenaný ani jeden prípad poliomyelitídy, rubeoly. Hlásený bol 1 prípad nosohltanového záškrtu u kompletne očkovaného chlapca s veľmi miernym priebehom.

V okrese Humenné bolo navštívených za účelom vykonania protiepidemických opatrení 418 ohnísk, v okrese Snina 247 ohnísk a v okrese Medzilaborce 64 ohnísk. Pri podozrení na výskyt pandemickej chrípky bol zabezpečený jeden odber biologického materiálu s negatívnym výsledkom.

Pravidelne zverejňujeme informácie o výskyte akútnych respiračných ochorení a CHPO na internetovej stránke úradu. Edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení vykonávame prostredníctvom médií. K 31.12.2018 sme poskytli 9 informácií pre printové a internetové médiá a televíziu, a to: Zvýšený výskyt varicelly v Snine – rozhovor (TV JOJ), Informácia o výskyte ARO v regióne – odpovede na otázky (Podvih. noviny), Výskyt ARO – odpovede na otázky (Podvih. noviny, HnTv), Ochorenia prenášané kliešťami – odpovede na otázky (Podvih. noviny), Zvýšený výskyt hnačkových ochorení v Medzilaborciach – rozhovor (TV JOJ, TASR, Korzár), Zaočkovanosť proti osýpkam v našom regióne a prevencia osýpok – odpovede na otázky (Podvih. noviny).

Lekárov sme listom upozornili na včasné a dôkladné hlásenie prenosných ochorení a opakovane sme im zaslali zoznam povinne hlásených prenosných ochorení. V januári sme upozornili e-mailom lôžkové zdravotnícke zariadenia na očakávaný vrchol chrípkovej sezóny a zabezpečenie preventívnych opatrení (upozorniť návštevy, vyradiť chorý personál, pri ošetrovaní pacientov striktno dodržiavať bariérovú ošetrovaciu techniku).

V mesiaci február sme vyplnili anonymný dotazník pre študentku Trnavskej univerzity v Trnave - odbor verejné zdravotníctvo, ktorý slúžil ako podklad k diplomovej práci "Evaluácia systému surveillance regionálnymi epidemiológmi Slovenska". Dotazník obsahoval 27 otázok.

V júni sa jedna zamestnankyňa oddelenia zúčastnila Diskusného sústredu v epidemiológii infekčných ochorení.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Úloha sa plní priebežne, denne vkladáme údaje do systému EPIS a vykonávame pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému. V roku 2018 sme nehlásili prípad SARI. Do systému EPIS sme v roku 2018 nahlásili celkom 1 205 prípadov individuálnych prenosných ochorení, počet spracovaných ohnisk 729. V systéme sme spracovali 25 epidémií a 24 hlásení do systému rýchleho varovania. Vykonali sme 52 zmien diagnóz po zistení skutočností v rámci šetrenia v ohnisku nákazy.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Pri plnení tejto úlohy sme sa zameriavame na:

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach v okresoch Humenné a Snina,
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov,
- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách.

V roku 2018 bolo zo zdravotníckych zariadení hlásených 129 prípadov nozokomiálnych nákaz (102 NN Humenné, 27 NN Snina). Po hlásení pozitívnych výsledkov z laboratórií a v rámci šetrenia nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach sme vylúčili cca 68 ochorení, ktoré nezodpovedali definíciám NN.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu sme v roku 2018 vykonali 27 previerok zdravotníckych zariadení, odobrali sme 490 vzoriek sterov z prostredia a 20 vzoriek zo sterilných zdravotníckych pomôcok. Odobrali sme 25 vzoriek dezinfekčných roztokov na kontrolu účinnosti. Bolo otestovaných 73 sterilizačných prístrojov.

V apríli a v novembri sme sa zúčastnili zasadnutí nozokomiálnej komisie v Nemocnici A. Leňa Humenné, a.s..

Ústavným zdravotníckym zariadeniam sme e-mailom zaslali informácie z ECDC: Výstraha pred rezistenciou na ceftazidim-avibactam (CAZ-AVI), Epizódy nozokomiálnych infekcií prenesených pri endoskopických vyšetreniach vo Francúzku 2018.

Vo februári sme sa aktívne zúčastnili vzdelávacej aktivity pre zdravotníckych pracovníkov v Nemocnici Snina, s.r.o. s témami – Hygiena rúk – najčastejšie zisťované nedostatky a Infekcie spôsobené *Clostridium difficile*.

V decembri sa dve zamestnankyne oddelenia pasívne zúčastnili Tematického kurzu – prevencia nozokomiálnych nákaz.

Európska surveillance infekcií *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Ide o kontinuálnu štúdiu v zdravotníckom zariadení Nemocnica A. Leňa Humenné a.s. VO februári 2018 sme elektronicky zaslali internému oddeleniu v Snine informáciu o CDI a význame správneho a včasného hlásenia NN.

Realizácia kampane „Clean care is save care“

V rámci realizácie kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“ sme zdravotníckym zariadeniam v našej územnej pôsobnosti (všetky oddelenia nemocnice v Humennom aj v Snine, Špecializovaná nemocnica ORL Humenné a FMC - dialyzačné služby, s.r.o., Humenné, zariadenia dlhodobej starostlivosti – ZSS Slniečny dom, Humenné a OC Lipová,

Humenné) zaslali informácie ku kampani a letáky – 5 momentov hygieny rúk. E-mail o možnosti registrácie do siete nemocníc aj s postupom registrácie sme zaslali vedeniu Nemocnice Snina s.r.o. a vedeniu špecializovanej nemocnice ORL Humenné. Kampaň zahŕňala aj odborný panel a informáciu na webovej stránke úradu. V rámci kampane boli vykonávané kontroly dezinfekcie rúk u zdravotníckych pracovníkov - stery z rúk a z pracovného odevu.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame Systém rýchleho varovania (SRV) v programe EPIS. Údaje sú do systému vkladané bezodkladne.

Lekárom a zdravotníckym zariadeniam v našej spádovej oblasti sme zaslali na vedomie nasledovné: informáciu z Aktualizovaného usmernenia hlavného hygienika SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v SR aj samotný Akčný plán.

Preškolenie všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN v našej územnej pôsobnosti sme realizovali nasledovne:

Dátum	Miesto	Počet ZP
17.5.2018	Humenné – zasadacia miestnosť RÚVZ so sídlom v Humennom	26
21.5.2018	Snina - budova Nemocnice Snina	23
31.5.2018	Medzilaborce – budova Poliklinika	17

Dňa 10.5.2018 sme vykonali aj preškolenie primárov a vrchných sestier Nemocnice A. Leňa Humenné, a.s. o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN na oddelení v zdravotníckom zariadení.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2018 sme odobrali deväť vzoriek odpadovej vody z ČOV v Humennom s negatívnymi výsledkami. Doteraz sme nemali hlásený žiadny prípad poliomyelitídy.

6.7 Prevencia HIV/AIDS – plní výchova k zdraviu

V roku 2018 nám bol nahlásený 1 prípad ako Bezpríznakový stav infekcie HIV.

Prostredníctvom besied v rámci Svetového dňa boja proti AIDS bola priblížená téma HIV/AIDS žiakom základných škôl. Spolu bolo realizovaných 6 besied pre 114 žiakov. Základné školy ZŠ Duchnovičova v Medzilaborciach a ZŠ Pugačevova v Humennom, na ktorých sa konali besedy, sú zapojené do školskej preventívnej kampane „Červené stužky“. Pri tejto príležitosti sme realizovali aj 5x projekt „Hrou proti AIDS“ pre 198 žiakov a študentov. Školy, ktoré sa zúčastnili projektu, sú zapojené do školskej preventívnej kampane „Červené stužky“. V priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel. Článok venovaný problematike HIV/AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu.

V oblasti prevencie iných sexuálne prenosných ochorení sme uskutočnili deväť edukačných aktivít na školách (178 edukovaných).

6.8 Poradne očkovania

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných ochorení. V poradni očkovania poskytujeme aj informácie o očkovaní pri cestách do zahraničia.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Projekt má tri časti: vstupný dotazník, edukácia a výstupný dotazník. Projekt sme realizovali u študentov 1. a 2. ročníka Súkromnej strednej odbornej školy pedagogickej v Humennom. Projektu sa spolu zúčastnilo 24 študentov.

9 Podpora zdravia

9.1 Národný program podpory zdravia

V rámci plnenia aktualizovaného Národného programu podpory zdravia realizujeme preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických ochorení a infekčných ochorení.

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu sú rozdelené do týchto oblastí:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti – zamestnanci oddelenia edukujú obyvateľov v zásadách správnej výživy, vzdelávajú všetky vekové skupiny s cieľom zlepšiť stravovacie návyky obyvateľov (22. marec – Sv. deň vody; 7. apríl – Sv. deň zdravia; 16. október – Sv. deň potravy, médiá.).

Projekt „Viem, čo zjem“ – realizácia pokračuje aj v školskom roku 2018/2019. Cieľom projektu je motivovať žiakov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. S registrovanými základnými školami (ZŠ Dargovských hrdinov, ZŠ SNP 1, ZŠ J. Švermu a ZŠ Pugačevova v Humennom) sme spolupracovali na realizácii prednášok a aktivít pre žiakov základných škôl. Aktivít sa zúčastnilo spolu 562 žiakov počas 29 prednášok.

2. Fyzická inaktivita – edukácia obyvateľstva o benefitoch zdraviu prospešnej pohybovej aktivity (10. máj – Svetový deň Pohybom ku zdraviu).

3. Tabak, alkohol, drogy – realizácia prevent. opatrení, ktoré znižujú možnosť vzniku závislosti so zameraním najmä na deti a mládež (31. máj – Sv. deň bez tabaku).

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia:

1. Kardiovaskulárne ochorenia,
2. Diabetes mellitus,
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

- realizovanie zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS a sexuálne prenosných ochorení

V mesiaci máj 2018 sme realizovali v súvislosti so „Školských programom“ vstupný monitoring vplyvu uvedeného programu na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov za š. rok 2017/2018. Dotazníky nám boli zaslané z ÚVZ SR a následne sme zabezpečili vyplnenie 100 dotazníkov na vybraných školách ZŠ Pugačevova v Humennom, ZŠ Komenského v Snine, ZŠ v Kamenica nad Cirochou a v ZŠ Dlhé nad Cirochou. V mesiaci jún sme vyplnené dotazníky zadávali do pripravenej masky v exceli a tú následne zaslali na ÚVZ SR.

V rámci plnenia úloh NPPZ realizujeme aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

Svetový deň boja proti rakovine – 4. február – realizovali sme tri besedy zamerané na prevenciu rakoviny. Z toho dve besedy boli pre 23 osôb v produktívnom veku a u jedenástich osôb sme zároveň vykonali komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce. Jedna beseda bola pre 12 osôb v poproduktívnom veku. Na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok s danou témou a v priestoroch úradu pripravený odborný panel.

Týždeň mozgu – 12. – 18. marec – aktivity k Týždňu mozgu sme vykonávali pre deti materských škôl, žiakov základných škôl a pre seniorov. Deti, žiaci aj seniori si vypočuli základné informácie o mozgu a jeho fungovaní a následne riešili pracovné listy, logické úlohy a hry, vedomostné kvízy, ktoré sme pre nich pripravili. Celkovo bolo edukovaných 427 detí a žiakov počas 24 realizovaných aktivít a 142 seniorov počas 4 realizovaných aktivít. Na internetovej stránke úradu bol uverejnený leták k Týždňu mozgu a odborný panel bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň ústneho zdravia – 20. marec – v rámci edukačnej činnosti sme realizovali 5 aktivít pre 91 žiakov základných škôl. Edukačné aktivity boli zamerané na správnu starostlivosť o ústnu dutinu. Súčasťou edukácie bol aj praktický nácvik správnej stomatohygieny, premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD, riešenie tajničiek, maľovanie omaľovánok a skladanie skladačiek. Na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok k danej tematike a v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel.

Svetový deň vody - 22. marec – prednášky o význame vody pre ľudský organizmus sme realizovali v šiestich základných školách pre 108 žiakov, kde sme zároveň distribuovali letáky týkajúce sa danej témy.

Svetový deň zdravia - 7. apríl – pri príležitosti Svetového dňa zdravia bolo zriadené 1 meracie miesto v obchodnom dome Laborec na Námestí slobody v Humennom v spolupráci so Zväzom diabetikov v Humennom. Záujemcom z radov občanov sme merali hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, krvný tlak a pulz, obvod pása, obvod bokov, BMI, WHR a množstvo telesného tuku. Zároveň im členky zväzu diabetikov merali hladinu cukru v kapilárnej krvi a distribuovali letáky s danou tematikou. V tento deň bolo vyšetrených 41 klientov (7 mužov a 34 žien).

Pre ženy 32 žien z Únie žien sme organizovali v priestoroch úradu preventívnu akciu zameranú na prevenciu obezity a význam pohybovej aktivity, spojenú s meraním krvného tlaku, telesného tuku, viscerálneho tuku, kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu a flexibility tela.

Edukačné aktivity sme realizovali v jednej materskej škole a v štyroch základných školách, spolu 8 besied pre 46 detí v materskej škole a 161 žiakov základných škôl.

Šesť dospelých osôb zo ZŠ Duchnovičovej v Medzilaborciach sme komplexne vyšetřili a údaje zadali do Testu zdravé srdce. Informácia o Svetovom dni zdravia bola uverejnená na internetovej stránke úradu. Panel s odbornými informáciami bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu – 10. máj – pri príležitosti tohto svetového dňa bol na našej internetovej stránke uverejnený leták o pozitívnom vplyve pohybovej aktivity a v priestoroch úradu bol pripravený odborný panel. V rámci edukačnej činnosti odznelo 13 prednášok, z toho dve pre 43 detí v materskej škole, sedem pre 151 žiakov základných škôl a štyri prednášky pre 158 študentov stredných škôl. Počas siedmich besied 143 detí a žiakov aj aktívne športovalo. U 5 dospelých osôb zo ZŠ Duchnovičovej v Medzilaborciach sme vykonali komplexné vyšetřenie Testu zdravé srdce.

Svetový deň bez tabaku – 31. máj – v rámci edukačnej činnosti sme pre 38 žiakov základnej školy pripravili dve prednášky o negatívnych dôsledkoch fajčenia. Trom žiakom sme odmerali množstvo oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Leták k Svetovému dňu bez tabaku bol zverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel s danou tematikou.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi – 26. jún – k tomuto svetovému dňu sme zrealizovali štyri besedy pre 147 študentov gymnázia, ktoré boli zamerané na riziká a nepriaznivé účinky užívania alkoholu a nelegálnych drog, ktorým sme zároveň distribuovali výchovno-vzdelávacie letáky.

Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september –

k tomuto dňu sme realizovali 6 prednášok pre 188 študentiek stredných škôl o negatívnych dôsledkoch užívania alkoholu počas tehotenstva. Odborný panel k danej tematike bol umiestnený v priestoroch úradu.

Európsky deň ústneho zdravia – 12. september - edukačné a intervenčné aktivity sme vykonali pre deti v materských školách a žiakov v základných školách. Cieľové skupiny sme edukovali o správnej starostlivosti o ústnu dutinu a súčasťou edukácie bol aj praktický nácvik správnej stomatohygieny a premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD. Žiakov základných škôl sme edukovali aj o správnej výžive ako dôležitej prevencii vzniku zubného kazu. Spolu sme realizovali 17 aktivít pre 334 detí a žiakov. V priestoroch úradu bol umiestnený panel s odbornými informáciami.

Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september - pri príležitosti tohto svetového dňa sme vykonávali edukačné aktivity interaktívnou formou pre žiakov základných škôl, študentov stredných škôl a seniorov v dennom centre. Realizovaná bola jedna beseda pre 25 žiakov základnej školy, štyri besedy pre 221 študentov a jedna beseda pre 13 seniorov v dennom centre, ktorým sme zároveň distribuovali výchovno-vzdelávacie letáky. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Deň srdca – 29. september - odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu a informácia o Svetovom dni srdca bola uverejnená na internetovej stránke úradu.

Október – Mesiac úcty k starším – v tomto mesiaci sme realizovali edukačné aktivity s cieľom podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a zlepšiť zdravotné uvedomenie seniorov. Počet aktivít a edukovaných je podrobne rozpísaný v bode 9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020.

Svetový deň potravy – 16. október – interaktívnou formou sme realizovali 13 edukačných aktivít pre 276 detí, žiakov a študentov (1 aktivita pre 21 detí MŠ, 11 aktivít pre 233 žiakov základných škôl a 1 aktivita pre 22 študentov SŠ). Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň diabetu – 14. november – v dňoch 16.11. – 30.11.2018 sme realizovali štyri prednášky pre 135 študentov stredných škôl (1 prednáška SOŠ Polytechnická Humenné, 1 prednáška OA Humenné, 1 prednáška SZŠ Humenné, 1 prednáška SOŠ Obchodu a služieb Humenné) a 14 zamestnancov ZŠ Dargovských hrdinov v Humennom sme vykonali komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce a distribuovali odbornou-vzdelávací materiál s danou témou. Pre členov Slovenského zväzu diabetikov sme realizovali jednu besedu zameranú na význam zdravého stravovania a pohybovej aktivity na naše zdravie, spojenú s meraním krvného tlaku, telesného tuku. Spolu bolo zúčastnených 25 členov. Článok k Svetovému dňu diabetu bol zverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel s danou tematikou.

Európsky týždeň boja proti drogám – 19. – 23. november – vykonali sme dve prednášky pre jednu strednú školu (130 študentov) z oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy). V priestoroch RÚVZ bol umiestnený panel s informačnými materiálmi s danou tematikou a na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok s danou témou.

Svetový deň boja proti AIDS – 1. december - prostredníctvom besied bola priblížená téma HIV/AIDS žiakom základných škôl. Spolu bolo realizovaných 6 besied pre 114 žiakov. Základné školy (ZŠ Duchnovičova v Medzilaborciach a ZŠ Pugačovova v Humennom), na ktorých sa konali besedy, sú zapojené do školskej preventívnej kampane „Červené stužky“. Pri tejto príležitosti sme realizovali aj 5x projekt „Hrou proti AIDS“ pre 198 žiakov a študentov. Školy, ktoré sa zúčastnili projektu, sú zapojené do školskej preventívnej kampane „Červené stužky“. V priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel. Článok venovaný problematike HIV/AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Zamestnanci oddelenia realizujú na školách prednášky a besedy z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity, o dostatočnom pitnom režime a význame pohybovej aktivity. V roku 2018 bolo realizovaných 117 prednášok a besied pre 2523 detí, žiakov a študentov v Humennom, Snine a Medzilaborciach.

9.3. Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku

V roku 2018 sme realizovali zdravotnú výchovu pre deti a žiakov rómskych komunit, zameranú na prevenciu a podporu zdravého životného štýlu a prevenciu ochorení. Spolu sme realizovali 14 edukačných aktivít (ZŠ Duchnovičova v Medzilaborciach, DSS Garden v Humennom a ŠZŠ v Humennom.). Zúčastnených bolo 363 detí a žiakov.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V roku 2018 sme vykonali 20 besied zameraných na prevenciu užívania alkoholu pre 490 žiakov a študentov.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

Výchovno-vzdelávacie aktivity, ktoré prispievajú k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov sme realizovali v denných centrách v Humennom, v dennom stacionári v Uličí, pre členov Jednoty dôchodcov v Stakčinskej Roztoke a pre seniorov v obci Závadka. Edukačné aktivity pre seniorov v roku 2018 - 5 aktivít zameraných na prevenciu proti rakovine (75 edukovaných), 3 aktivity o zdravej výžive a pitnom režime (36 edukovaných), 5 aktivít o význame pohybovej aktivity (70 edukovaných), 4 aktivity s informáciou o očkovaní pre seniorov (43 edukovaných), 4 aktivity o prevencii pádov (43 edukovaných), jedna beseda zameraná na informácie o činnosti mozgu (80 edukovaných) a jedna beseda prevencia Alzheimerovej choroby (13 edukovaných). Záujemcom sme merali krvný tlak a množstvo telesného tuku. V jednom dennom centre sme v spolupráci so Zväzom diabetikov u 22 seniorov vyšetřili hladinu glukózy v krvi. U 14 seniorov sme vykonali komplexné vyšetřenie TZS a zároveň sme distribuovali informačný materiál k daným témam. Aktivít sa spolu zúčastnilo 400 seniorov.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Danú úlohu sme vykonávali v materských školách a na základných školách. V roku 2018 sme realizovali 45 aktivít pre 883 detí a žiakov v materských školách a základných školách v našej spádovej oblasti. Na základných školách realizujeme tento projekt u žiakov 1. a 2. ročníkov, kde deti učíme prostredníctvom praktického nácviku správnu techniku čistenia zubov a starostlivosti o ústnu dutinu a súčasťou edukácie bolo aj premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD.

9.7 CINDI program SR

Program CINDI je zameraný na skrining zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetřovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

V roku 2018 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 156 (50 mužov a 106 žien), z toho bolo 75 prvovýšetrených a 81 opakovane vyšetrených klientov. Z celkového počtu klientov bolo 20 fajčiarov (12 mužov a 8 žien).

V rámci plnenia úlohy č. 5.1.1 Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 sme vyšetřili 77 študentov 1. ročníkov vybraných stredných škôl (so súhlasom zákonných zástupcov).

V roku 2018 sme vykonali u 156 osôb meranie krvného tlaku a pulzu, u 156 osôb sme odmerali množstvo telesného tuku a 156-im osobám sme určili hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi.

Počas roka sme realizovali prostredníctvom poradne zdravia 7 výjazdov, na ktorých sme zabezpečili komplexné vyšetřenie Testu zdravé srdce (ZŠ Duchnovičova, ZŠ Dargovských hrdinov, DS Ulič, Resocia Repejov), počas ktorých sme vyšetřili 72 klientov z celkového počtu vyšetřených klientov.

Od 3.12. – 14.12.2018 bolo na našom RÚVZ poskytované poradenstvo prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia. Počas tohto obdobia bolo poradenstvo poskytnuté 21 volajúcim.

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Plnenie úloh Národnej protidrogovej stratégie SR sme realizovali prostredníctvom edukačných aktivít v prostredí škôl. V prevencii drogových závislostí sme vykonávali edukačné aktivity formou zážitkového učenia (tajničky, pracovné listy, kvízy), využívali sme aj DVD – Kým stúpa dym. V prevencii fajčenia sme realizovali 9 edukačných aktivít pre 245 žiakov a študentov, v prevencii užívania alkoholu sme realizovali 20 edukačných aktivít pre 490 žiakov a študentov, v prevencii užívania drog sa realizovalo 9 aktivít a edukovaných bolo 248 žiakov a študentov. V prevencii drogových závislostí sme spolu realizovali 38 aktivít a edukovaných bolo 983 žiakov a študentov.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

V rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 sme plnili úlohu č. 5.1.1 - Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

Cieľovou skupinou boli študenti 1. ročníkov stredných škôl (Gymnázium arm. gen. L. Svobodu v Humennom, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Humennom a SOŠ technická v Humennom). V rámci plnenia tejto úlohy sme vyšetřili 77 študentov (38 chlapcov a 39 dievčat). Vyšetřenia spočívali v antropometrickom meraní študentov - meranie telesnej výšky a hmotnosti, meranie obvodu pásu a bokov, kaliperometria, predklon zo stoja vzpriameného a z biochemických vyšetření kapilárnej krvi prístrojom Reflotron. Súčasťou vyšetření bolo aj meranie krvného tlaku a pulzu, hodnotenie držania tela, spirometria a Ruffierov test.

V máji sme na dvoch školách zapojených do prieskumu NAPPPA zrealizovali spolu 4 besedy pre 158 študentov s názvom „Benefity optimálnej pohybovej aktivity“.

Programy, projekty a úlohy riešené na regionálnej úrovni:

Projekt prevencie rakoviny prsníka s názvom „Zdravé prsia“ sme v roku 2018 realizovali pre študentky Obchodnej akadémie v Humennom. Hlavnou časťou projektu je nácvik

samovyšetovania prsníkov pomocou didaktického modelu. Na projekte sa zúčastnilo 49 študentiek.

V prostredí škôl realizujeme aj besedy a prednášky na témy súvisiace so zdravým životným štýlom (zdravá výživa, pitný režim, pohybová aktivita). Spolu sme prezentovali v materských školách, na základných a stredných školách 117 prednášok pre 2523 detí, žiakov a študentov. V oblasti výchovy k zdravým vzťahom a sexuálneho zdravia sme uskutočnili 9 aktivít a edukovaných bolo 178 žiakov a študentov. Ďalšie témy, ku ktorým sa vykonávajú edukačné aktivity – Riziká piercingu a tetovania (5 aktivít – 116 edukovaných), Hygienické návyky (15 aktivít – 327 edukovaných), Dopravná výchova (9 aktivít – 162 edukovaných), Psí tulák (7 aktivít – 131 edukovaných), Aktivity zamerané na pamäť (13 aktivít – 262 edukovaných), Prvá pomoc (6 aktivity – 128 edukovaných), Trávenie voľného času a spánok (13 aktivít – 310 edukovaných), Anaboliká (1 aktivita – 13 edukovaných). Spolu bolo realizovaných v materských školách, na základných a stredných školách 195 edukačných aktivít.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Príprava návrhu akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR – NEHAP V.

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.2 Protokol o vode a zdraví - plnenie národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.4 Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe výsledkov prieskumu

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy. Sledovanie výskytu pesticídnych látok je plánované podľa usmernenia ÚVZ SR v pitnej vode z vodárenského zdroja na Alžbetinom ostrove v Komárne. Odbery vzoriek do 31.12.2018 neboli zabezpečené.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

RÚVZ so sídlom v Komárne v r. 2018 vykonal v 2 prevádzkach solárií mimoriadny cieleň štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojený s meraním UV žiarenia. Na základe meraní bolo v zariadeniach zistené prekročenie limitov UV žiarenia vo všetkých prevádzkovaných soláriách (celkovo 10 ks opaľovacích prístrojoch). Opatrenia na ochranu verejného zdravia – zákaz prevádzky opaľovacích prístrojov v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo a uloženie sankcie za správny delikt budú riešené v roku 2019 v súlade s Odborným usmernením vydaným ÚVZ SR pre postup RÚVZ pri výkone štátneho zdravotného dozoru v soláriách.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce).

Podľa výstupov programu informačného systému ASTR_2011 bolo v roku 2018 v spádovom území RÚVZ Komárno v 3. a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 886 zamestnancov z toho 109 žien. Z celkového počtu je v 3. kategórii evidovaných 847 zamestnancov, z toho 92 žien, v 4. kategórii 39 zamestnancov, z toho 17 žien. Oproti roku 2017 došlo k nárastu počtu zamestnancov vykonávajúcich práce v kategórii 4 na čo malo vplyv prehodnotenie prác u zamestnancov exponovaných formaldehydu a nové určenia rizikových prác na pracovisku na spracovanie dreva (hluk).

Z celkového počtu 790 dozorovaných organizácií v územnej pôsobnosti RÚVZ Komárno je 40 organizácií s vyhlásenými rizikovými prácami.

V roku 2018 bolo vydaných 7 rozhodnutí o zaradení prác do kategórie rizikových prác a 1 rozhodnutie o zrušení rizikových prác.

Najčastejšie sa vyskytujúcim zdravotnému škodlivým faktorom pracovného prostredia bol tak ako aj po iné roky hlukK 31. 12. 2018 evidujeme 672 zamestnancov, z toho 63 žien, vystavených nadmernému hluku. Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov bola expozícia chemickým látkam; vidujeme 161 takýchto zamestnancov, z toho 8 žien. Tretím najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom je expozícia chemickým karcinogénom a mutagénom – exponovaných 38 zamestnancov, z toho 30 žien.

Na základe výsledkov merania a zhodnotenia rizikových faktorov práce a pracovného prostredia bolo k 31. 12. 2018 vydaných 11 rozhodnutí, z toho 9 určení rizikovej práce. Určili sme 9 nových rizikových prác.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 603, z toho na 11 rizikových pracoviskách, pri ktorých sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS.

2.1.2. – znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 53, z uvedeného počtu bol 11-krát dozor vykonaný pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, v 3 poľnohospodárskych organizáciách v súvislosti so skladovaním a manipuláciou s agrochemikáliami, pričom u týchto subjektov nebola zistená manipulácia s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Vydaných bolo 53 rozhodnutí o schválení prevádzkového poriadku, z toho 38-krát súčasne aj s uvedením priestorov do prevádzky. V rámci posudkovej činnosti RÚVZ vydal 2 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami pre pracoviská výroby kultivačných médií.

Formou kontrolných listov bolo u 8 zamestnávateľov vykonané overenie informovanosti zamestnancov.

V hodnotenom období sme zaznamenávali hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. Do 31. 12. 2018 bolo evidovaných 42 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby. Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3. – Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

Na území regiónu RÚVZ so sídlom v Komárne sa používajú chemické karcinogény a mutagény v obmedzených množstvách v priemyselnej výrobe, v analytických chemických laboratóriách a v zdravotníctve. K 31. 12. 2018 evidujeme celkom 38 zamestnancov, z toho 30 žien, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. a 4. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikovú prácu v 4. kategórii vykonávajú zamestnanci na oddelení patológie. Najviac exponovaných zamestnancov bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami - celkom 35, z toho 32 žien. V sledovanom období nastali len minimálne zmeny v celkovom počte evidovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi oproti predchádzajúcemu roku. Vydaných bolo 5 rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami

V sledovanom období bolo vydaných 54 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb, v rámci ktorých bol schválený prevádzkový poriadok. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli v sledovanom období vykonané v počte 1. Nízky počet vykonaných kontrol zdôvodňujeme ohlásením počas víkendu alebo v deň odstraňovania azbestocementového materiálu.

2.1.5. - Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

V sledovanom období sme nemali hlásené podozrenie na chorobu z povolania – rizikový faktor DNJZ.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská

Počas výkonu ŠZD sú pracovníci dozorovaných prevádzok oboznamovaní s platnou legislatívou, vykonáva sa objektivizácia pracovného prostredia, kontroluje sa dodržanie vykonávania preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a používanie OPOP.

Je snahou pracovníkov odd. PPL aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, bola s IP Nitra realizovaná spoločná previerka v septembri 2018 v Nemocnici Komárno s.r.o., Mederčská 39, 945 01 Komárno na

oddelení centrálnéj sterilizácie, v nemocničnej lekárni, operačných sálach a patologicko-anatomickom oddelení so zameraním na expozíciu zamestnancov formaldehydu.

Podľa zistení na oddelení centrálnéj sterilizácie, v miestnosti, kde sa vykonávajú pracovné činnosti s formaldehydom, nie je k dispozícii odsávacie zariadenie. Z uvedeného dôvodu bola manipulácia s formaldehydom na oddelení centrálnéj sterilizácie ukončená. Zamestnávateľovi bolo nariadené vykonanie objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia na oddelení centrálnéj sterilizácie v manipulačnej miestnosti a v galenickom laboratóriu nemocničnej lekárne a zabezpečiť pre zamestnancov operačných sál vhodné osobné ochranné pracovné prostriedky (OOPP) na ochranu dýchacích ciest.

Odbornou spôsobilosťou na prácu s toxickými látkami a zmesami disponuje vedúca laborantka a vedúci farmaceut. Uvedené dokumenty boli predložené k nahliadnutiu.

Odstránenie zistených nedostatkov bolo zamestnávateľovi nariadené prostredníctvom opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti, jej cieľom je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na jej výrobu.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (ďalej len „RÚVZ“) podľa plánu Úradnej kontroly potravín na rok 2018 odobral z celkového počtu 4 vzoriek Materiálov a predmetov určených na styk s potravinami 1 vzorku na sledovaný rizikový ukazovateľ – bisfenol A. Jednalo sa o polykarbonátovú fľašu určenú na opakované použitie, ktorá bola na základe vykonanej laboratórnej analýzy vyhodnotená ako vyhovujúca.

3.2. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTKOK DO POTRAVÍN A ARÓM

Úloha opäť nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti s cieľom zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie a porovnať ich príjem so stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti na údaje súčasného vedeckého hodnotenia.

V roku 2018 bola v rámci monitoringu sledovaná spotreba vybraných látok: E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany a E 960 – glykozidysteviolu na základe dotazníkovej metódy. Respondenti predstavovali skupinu ľahko/stredne pracujúcich 10 žien a 10 mužov v dvoch vekových kategóriách 19 – 34 rokov a 35 – 54 rokov. Následne boli údaje z 24 hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov tabuľkovo spracované a zaslané na ÚVZ SR.

3.3. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“ s cieľom dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

RÚVZ v rámci uvedenej úlohy odobral v 2 zariadeniach spoločného stravovania (uzavreté a verejné stravovanie) kompletne obedové menu na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Následne boli výsledky spracované do tabuľkovej formy a samostatne vyhodnotené (polievka, mäsový pokrm, príloha, šalát), pričom všetky vzorky boli vyhovujúce.

3.4. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Úloha nadväzuje na spoločnú EÚ legislatívu v danej oblasti, RÚVZ nebol v roku 2018 do uvedenej úlohy zapojený.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Cielom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu obezity.

V rámci svojej činnosti sa zamestnanci RÚVZ zameriavali na sortiment bufetov, kde boli preferované zdravšie druhy potravín. V roku 2018 bolo vykonaných 25 kontrol školských bufetov v rámci štátneho zdravotného dozoru (z toho v rámci mimoriadnej kontroly 21 kontrol bufetov a 2 kontroly nápojových automatov). V rámci kontrol boli prevádzkovatelia upozornení na obmedzenie sladených nápojov a zásady zdravej výživy detí. V zariadeniach školského stravovania bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 72 kontrol, v rámci úradnej kontroly potravín 23 kontrol. V rámci kontrol bola pre pracovníkov zariadení spoločného stravovania zabezpečená aj edukácia v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme venovali pozornosť aj hygienickým podmienkam pri zabezpečení diétného stravovania v 2 zariadeniach zabezpečujúcich prípravu diétného stravovania. V rámci štátneho zdravotného dozoru v materských školách (34 krát) bola pozornosť venovaná aj zabezpečeniu pitného režimu, kde bola preferovaná konzumácia pitnej vody a nesladených nápojov. V rámci mimoriadnej kontroly zabezpečenia pitného režimu sme v 5 materských školách monitorovali pitný režim počas pobytu detí v rámci týždňa. Z prevádzok zariadení spoločného stravovania bolo celkovo odobratých 37 vzoriek hotových pokrmov, z toho 36 vzoriek na mikrobiologickú analýzu a 1 vzorka hotového pokrmu na chemickú analýzu v rámci monitoringu kuchynskej soli v obedoch.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme venovali pozornosť kontrole jedálnych lístkov zameraných na pestrosť a vyváženosť stravy.

Pracovníci oddelenia realizovali 11 prednášok na tému "Osobitosti školského stravovania" pre 191 účastníkov v rámci prípravy pracovníkov na získanie odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažnej činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov. Vzdelávanie zamestnancov zariadení spoločného stravovania sa vykonáva aj priebežne pri výkone ŠZD.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v školských zariadeniach sme venovali pozornosť aj priestorom využívaným na telovýchovu a šport. Celkovo bolo vykonaných 18 kontrol, z toho 13 kontrol telocviční a vonkajších plôch určených na telovýchovu a šport a 5 kontrol výukového bazéna.

V spolupráci s oddelením epidemiológie bol realizovaný projekt s názvom „Očkovanie hrou“, ktorého gestorom je RÚVZ so sídlom v Komárne. Projekt bol realizovaný v mesiaci december pre študentov strednej školy v Komárne.

4.2.Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cielom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívanie alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti a porovnať s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín.

V roku 2018 prebiehalo spracovanie získaných údajov a výstupy z projektu.

4.3. Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne bol vykonaný odber vzorky hotového pokrmu (kompletného obedu) v zariadení školského stravovania - Školskej jedálni, Školská 6, Kolárovo. Odobratá bola 1 porcia obeda pre žiaka prvého stupňa ZŠ na laboratórne vyšetrenie obsahu soli. Spracované výsledky boli zaslané gestorovi projektu.

Štúdie a projekty ktoré nie sú súčasťou Programov a projektov vyhlásených HH SR :

Názov úlohy : Projekt COSI (ChildhoodObesitySurveillanceInitiative)

Cieľom projektu WHO je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku . Projekt je realizovaný vo viacerých európskych krajinách. Informácie získané z týchto dotazníkov budú použité na vytváranie lepších zdravotných programov. Praktická realizácia projektu bola zahájená v decembri 2018 u žiakov základných škôl: 1 mestskej (ZŠ s VJM na Ul. Eötvösa v Komárne) a 1 vidieckej (ZŠ, Komenského 21, Nesvady) u detí vo veku od 7 do 7,99 a 8 do 8,99 rokov. V roku 2018 bolo respondovaných 40 žiakov. U žiakov bolo vykonané meranie telesnej hmotnosti, výšky, obvodu pása a bokov a vyplnené dotazníky pre meranie detí.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Č. 6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania:

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou. Pravidelné očkovanie bolo v roku 2018 naďalej vykonávané lekármi prvého kontaktu, ktorým bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali konzultačnú činnosť zdravotníckym pracovníkom vykonávajúcim očkovanie ako aj širokej verejnosti, v roku 2018 prerokovali 5 priestupkov pre odmietnutie očkovania a zároveň vykonali poradenskú činnosť v rámci poradne očkovania.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2018:

- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR: oddelenie epidemiológie naďalej vykonávalo aktivity na podporu očkovania, zabezpečovalo metodické poradenstvo pre očkujúcich lekárov, činnosť poradne očkovania a prejednávalo priestupky pre odmietnutie očkovania
- príprava imunologických prehľadov – návrh stratégie nebol v kompetencii RÚVZ. V roku 2018 sa oddelenie epidemiológie aktívne zúčastnilo realizácie imunologického prehľadu, odobratých bolo 91 vzoriek krvi.
- platný očkovací kalendár pre rok 2018 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom.
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovacieho kalendára pre rok 2018
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania - v okrese naďalej pretrvávala v rámci povinného očkovania zaočkovanosť na vysokej úrovni. Na propagácii očkovania sa oddelenie aktívne podieľa cestou školení a činnosťou poradne očkovania.
- Príprava registra očkovaných osôb – 7.modul EPIS – samotná realizácia nie je v kompetencii RÚVZ; RÚVZ je však riešiteľom medzinárodného projektu, ktorého jeden pracovný balík je zameraný na vytvorenie registra očkovaných, ktorý bude harmonizovaný s registrami v rámci EÚ
- Surveillance a kontrola ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC:

RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne. V rámci poradne očkovania bolo realizovaných 6 konzultácií (5 spojených s prerokovaním priestupku, 1x len poradňa).

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

V roku 2018 sa RÚVZ aktívne zapojilo do realizácie imunologického prehľadu za okres Komárno. Zapojení boli 4 všeobecní lekári pre deti a dorast a 3 všeobecní lekári pre dospelých. Odobratých bolo spolu 91 vzoriek biologického materiálu na stanovenie protilátok. Odobraté vzorky boli prepravené do mikrobiologického laboratória RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

V priebehu roku 2018 zamestnanci oddelenia epidemiológie intenzívne vykonávali surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu poskytovali odborné poradenstvo a vykonávali metodickú činnosť v otázkach očkovania aj pre laickú verejnosť.

Oddelenie epidemiológie sa v apríli 2018 aktívne zapojilo do pravidelnej kampane Európskeho imunizačného týždňa. Pozornosť bola venovaná propagácii očkovania medzi laickou aj odbornou verejnosťou a odvráteniu narastajúcich antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti očkovania osôb vystavených riziku nákazy na základe rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Kontrola očkovania v SR:

Kontrola očkovania bola vykonaná vo všetkých pediatrických obvodoch. Z kontroly vyplynulo, že zaočkovanosť v okrese Komárno je vo všetkých prípadoch vyššia ako 95%. Nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania neboli zistené.

Č.6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (MEDIREX GROUP), OKM nemocnice Zvolen, národnými referenčnými centrami. Spolupráca s laboratóriami bola zameraná na dôslednú diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku ochorení, včasné hlásenie pozitívnych výsledkov zo strany laboratórií za účelom možnosti realizácie včasných opatrení na zabránenie šíreniu nákazy.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Podstatnú časť hlásených ochorení tvoria naďalej ochorenia hlásené cestou mikrobiologických laboratórií. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom MEDIREX GROUP, boli ochorenia hlásené priebežne priamo do informačného systému EPIS. Ďalšie laboratória pôsobiace v našom regióne nevyužívajú možnosť online hlásenia, boli však vyzvané na včasné a dôsledné plnenie si hlásnej povinnosti. Ošetrojúcim lekárom bola opakovane zdôrazňovaná táto povinnosť, u všeobecných lekárov aj vrátane týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania (SRV). Vykonané boli analýzy, na základe ktorých sa nariaďovali príslušné opatrenia. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali jednak formou samovzdelávania, ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prístáhovalcov:

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie naďalej pravidelne informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií, informačných letákov, webovej stránky RÚVZ. V spolupráci s ďalšími oddeleniami realizovalo projekt Očkovanie hrou na vybraných stredných školách, ktorého súčasťou je aj oboznámenie účastníkov s prenosnými ochoreniami preventabilnými očkovaním.

Č. 6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Nadalej bola propagovaná možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne, aktuálne sú registrovaní 4 lekári. Regionálne mikrobiologické laboratórium MEDIREX GROUP už túto možnosť pravidelne využíva.

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií:

Oddelenie epidemiológie riešilo v roku 2018 spolu 58 epidémií. Konkrétne sa jednalo o:

- epidémiu svrabu – 19x,
- epidemický výskyt vírusových infekcií charakterizovaných kožnými léziami v kolektívnych zariadeniach – 1x,
- norovírusovú epidémiu – 3x,
- epidemický výskyt šarlachu – 4x,
- epidémiu kamylobakteriôzy – 1x,
- epidémiu slamonelózy – 2x,
- epidémiu syfilisu – 1x,
- epidémiu enteritídy zapríčinenú *Yersiniaenterocolitica* -1x,
- epidemický výskyt nešpecifikovaných akútnych infekcií horných dýchacích ciest v kolektívnom zariadení– 1x,
- epidemický výskyt chrípky v kolektívnom zariadení – 2x,
- a 23 rodinných alimentárnych epidémii s 2-mi ochoreniami.

Manažment kontaktov a ohnisk:

Epidemiologické vyšetrenia boli v roku 2018 vykonané v 802 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Rozhodnutím boli 473 krát vydané opatrenia na zabránenie šíreniu nákazy. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohniská boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Pri svojej činnosti oddelenie úzko spolupracovalo s ošetrojúcimi lekármi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „TheEpidemiologicalSurveillanceSystem“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Č. 6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC.

RÚVZ so sídlom v Komárne nie je zapojené do programu HELICS.

Európska surveillance infekcií *Clostridiumdifficile* podľa protokolu ECDC

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2018 zúčastnilo projektu prostredníctvom vkladania údajov do EPIS.

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2017 zúčastnilo projektu podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC, kde bolo sledovaných 185 pacientov. Spracovanie výsledkov prebiehalo na národnej úrovni. V roku 2018 prebiehalo spracovania výsledkov a ich postúpenie dotknutému zdravotníckemu zariadeniu.

Realizácia kampane Cleancareissavecare:

RÚVZ so sídlom v Komárne sa aktívne zapojilo do kampane. V rámci kampane boli realizované stery z rúk v počte 18 ks v spádovej nemocnici (na JIS chirurgického oddelenia, na gyn.-pôrodníckom oddelení a na OAIM). Boli rozdane plagáty a letáky pre zdravotníckych pracovníkov. Na internetovej stránke www.ruvzkn.sk bola zverejnená informácia ohľadne kampane.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa naďalej pravidelne vzdelávali a zúčastňovali vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

Č. 6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR nebolo v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

V roku 2018 sme pre hrozbu možného zavlečenia a šírenia vysoko virulentnej nákazy realizovali 2 odborné školenia pre zdravotníckych pracovníkov, priebežne sme informovali o aktuálnej epidemiologickej situácii odbornú i laickú verejnosť.

Priebežne sme aktualizovali členov a kontaktné údaje v protiepidemických komisiách.

Vedúca epidemiológie sa v mesiaci október zúčastnila na zasadnutí krízového štábu (zdokonaľovacia príprava) v Gabčíkove.

Pre zamestnancov RÚVZ sú zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach.

V roku 2018 sme nezaznamenali mimoriadnu epidemiologickú situáciu v okrese.

Č. 6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2018 bolo realizovaných 7 odberov, výsledky boli vyhovujúce.

C. 6.7. Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2018 sa nezapojilo do projektu „Hrou proti AIDS“.

Č 6.8 PORADNE OČKOVANIA

Zamestnanci odd. epidemiológie propagovali činnosť zriadenej poradne očkovania cestou očkujúcich lekárov aj médií.

Č. 6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom projektu je, zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania. Gestorom projektu je Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) so sídlom v Komárne.

V roku 2018 sme realizovali projekt na Strednej priemyselnej škole v Komárne s počtom účastníkov 25.

Do konca novembra 2018 všetky RÚVZ v SR, ktoré sa zapojili do projektu zaslali nahrané dotazníky do excelovej tabuľky, ktoré budú vyhodnotené v I. polroku 2019.

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (NRC pre Vibrionaceae)

7.20 Monitoring výskytu vibrií vo vodách na kúpanie s cieľom ochrany verejného zdravia

Plnenie úloh :

V rámci projektu sme k 31.12.2018 vyšetřili 635 vzoriek, z toho 140 vzoriek povrchových vôd štrkoviskových jazier, 194 vzoriek bazénových vôd z celého Slovenska, 272 sterov z bazénových stien. Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 122 kmeňov vibrií. Z toho z bazénov plnených mineralizovanou vodou bolo izolovaných 45 kmeňov potenciálne patogénnych a patogénnych vibrií. Tieto bazény sa javia pri nedostatočnej sanitácii ako rizikové pre vznik vibriových infekcií. Izolované kmene *Vibrio cholerae* non O1 sú zaradené do zbierky NRC a budú poskytnuté spoluriešiteľským pracoviskám za účelom vykonania genotypovej analýzy využitím molekulárno – biologických metód systému PCR.

Molekulárno-biologické vyšetřenia:

S použitím repetitívnej (GTG)₅ PCR reakcie sme subtypizovali 30 izolátov zo štyroch lokalít, ktoré boli identifikované ako *V. cholerae* non O1, prípadne *V. metchnikovi*, ktoré sa líši len cytochrómoxidázovou aktivitou. Získané PCR profily sme podrobili klastrovej analýze s použitím software Phoretix 1D Pro (TotalLab, UK). Pomocou primerov (GTG)₅ sa podarilo získať jasný a interpretovateľný elektroforetický motív z každého zo sledovaných izolátov. Klastrová analýza za použitia Diceovho algoritmu a Wardovej metódy zostavovania fylogenetického stromu ukázala rozdelenie všetkých izolátov do piatich dobre odlišiteľných klastrov vysoko príbuzných kmeňov, nezávisle na lokalite izolácie. Pozorovali sme ale závislosť na čase izolácie, čo sa dá vysvetliť buď zmenami v cirkulácii kmeňov v životnom prostredí alebo mutáciami v genóme vibrií izolovaných zo sledovaných povrchových vôd, podobne ako v predchádzajúcom období

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Od roku 2005 referát výchovy k zdraviu (ďalej len "RVZ") realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. V rámci projektu bolo zrealizovaných 14 prednášok pre 348 detí MŠ a žiakov ZŠ v okrese Komárno.

Na tému „Prevencia fajčenia“ bolo vykonaných 9 prednášok pre 168 žiakov základných a stredných škôl a s tematikou „Prevencie alkoholizmu“ 10 prednášok pre 197 žiakov a študentov.

V rámci Poradenského centra ochrany a podpory zdravia boli vykonané preventívne vyšetrenia pre 115 záujemcov (z toho bolo 61 žiakov SŠ vyšetrených v rámci projektu NAPPA a 35 klientov vyšetrených v rámci 4 výjazdov) u ktorých boli zrealizované vyšetrenia lipidových parametrov (celkového cholesterolu, triglyceridov a HDL cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci spolupráce s inými subjektmi boli zrealizované 4 výjazdy a vyšetrených 73 záujemcov, kde boli realizované vyšetrenia krvného tlaku, obvodu pása, bokov, výšky, váhy, BMI, WHR index, % tuku a iné (Termálne kúpalisko Komárno, Tesco, Nám. generála Klapku Komárno).

V rámci „Svetového dňa ústneho zdravia“ bolo zabezpečených 9 prednášok pre 229 detí MŠ a žiakov ZŠ. V súvislosti so Svetovým dňom diabetu boli na tému „Diabetes mellitus“ realizované 4 prednášky pre 91 študentov SŠ. Pre žiakov základných a špeciálnych škôl bola zorganizovaná výtvarná súťaž pod názvom „Zdravý životný štýl očami detí“, do ktorej sa zapojili 2 školy s počtom 22 výtvarných prác. V rámci „Týždňa mozgu“ boli pre žiakov SŠ a klientov zariadení sociálnych služieb vykonané prednášky na tému „Prevencia Alzheimerovej choroby“ a „Žijeme život prospievajúci mozgu“ a aktivity zamerané na tréning pamäte pre 36 záujemcov. Aktivity zamerané na tréning pamäte boli vykonané rovnako aj v 2 MŠ v Komárne pre 34 detí.

Pracovníci taktiež zabezpečovali distribúciu zdravotno-výchovného materiálu.

V rámci „Svetového dňa vody“ boli vykonané 3 prednášky pre deti základných škôl s celkovým počtom 87 žiakov. S tematikou dodržiavania zásad osobnej hygieny a hygieny rúk boli realizované 3 prednášky pre 71 žiakov ZŠ. V rámci svetového dňa „Boja proti rakovine“ boli realizované 2 prednášky pre 36 žiakov.

V spolupráci s oddelením epidemiológie a hygieny detí a mládeže bol realizovaný projekt s názvom „Očkovanie hrou“, ktorého gestorom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (ďalej len "RÚVZ"). Podrobne je projekt rozpisovaný v časti 6.9.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii, cieľom je nasmerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšenie zdravotného uvedomenia. V rámci Poradenského centra ochrany a podpory zdravia bolo vyšetrených 115 klientov, ktorým boli vykonané merania HDL cholesterolu, glukózy, triglyceridov a LDL cholesterolu, TK,P, z toho bolo 61 žiakov SŠ vyšetrených v rámci projektu NAPPA a 35 klientov vyšetrených v rámci 4 výjazdov. Ďalej boli zorganizované 4 výjazdy a vyšetrených 73 záujemcov, ktorým boli realizované vyšetrenia krvného tlaku, obvodu pása, bokov, výšky, váhy, BMI, WHR index, % tuku a iné (Termálne kúpalisko Komárno, Tesco, Nám. generála Klapku Komárno) a poskytnuté poradenstvo.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminovať jej výskyt. Pracovníci RVZ v rámci svojich prednášok o zdravom životnom štýle sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. V spolupráci s Regionálnym osvetovým strediskom a Univerzitou Selyeho v rámci akcie „Pohybom ku zdraviu“ bolo realizovaných 5 prednášok pre 119 detí MŠ na tému „Zdravá výživa“ a taktiež bola vykonaná názorná ukážka s maketami ovocia a zeleniny ako edukácia zdravého životného štýlu. S tematikou ozdravenia výživy a pitného režimu bolo vykonaných celkovo 9 prednášok pre 225 detí MŠ a žiakov. V spolupráci so ZŠ na Ul. rozmarínovej v Komárne bolo v rámci „Dňa zdravia s Rozmarínkou“ vykonané merania váhy, výšky, BMI, % telesného tuku, TK a pulzu u 12 záujemcov.

V rámci dotazníkového prieskumu „Školský program“ pracovníci RÚVZ so sídlom v Komárne zabezpečili distribúciu, zber údajov a zadávanie do masky od 100 respondentov vidieckej a mestskej ZŠ.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Kampaň v danom roku nebola realizovaná.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľom projektu je zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

S cieľom posilnenia výchovy a vzdelávania žiakov boli vykonané 3 prednášky pre 71 žiakov ZŠ zamerané na osobnú hygienu a hygienu rúk.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Problematike užívania alkoholu, resp. abstinencii od alkoholu pracovníci RÚVZ venovali pozornosť aj v rámci projektu „Zdravý životný štýl“. Na tému „Prevencia alkoholizmu“ bolo odprezentovaných 5 prednášok pre 99 žiakov, ktorým bolo súčasne premietnuté aj DVD s názvom „Až do dna“. Pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme bolo vykonaných 5 prednášok pre 98 žiakov s danou tematikou a súčasne premietnuté DVD s názvom „Riziká pitia alkoholu z neoverených zdrojov“ a „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“. Pre 2 triedy ZŠ s počtom 30 žiakov a 18 dospelých bolo premietnuté DVD s názvom „Až do dna“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Cieľom uvedeného projektu je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí, ako aj eliminovať ich sociálnu izoláciu. V rámci „Mesiaca úcty k starším“ boli pracovníkmi RÚVZ realizované 2 prednášky v zariadeniach sociálnych služieb pre 62 klientov, taktiež bola zabezpečená distribúcia zdravotno-výchovného materiálu v podobe letákov a zorganizovaný Deň otvorených dverí v PCOaPZ, ktorého propagácia bola zabezpečená prostredníctvom webovej stránky organizácie a emailom boli oslovené kluby dôchodcov.

9.6. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti. Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovania postojov detí k správnej výžive. Na tému „Stomatohygiena“ bolo zrealizovaných 9 prednášok pre 229 detí predškolského veku a súčasne boli premietnuté 2 rozprávky s danou tematikou, taktiež bola vykonaná názorná ukážka s maketami ovocia a zeleniny ako edukácia zdravého životného štýlu.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Pracovníci PCO a PZ v roku 2018 vyšetřili celkovo 115 klientov, z toho bolo vyšetřených v rámci 4 výjazdov 35 záujemcov u ktorých boli zrealizované vyšetřenia lipidových parametrov (celkového cholesterolu, triglyceridov a HDL cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Ďalej boli zrealizované 4 výjazdy a vyšetřených 73 záujemcov a realizované vyšetřenia krvného tlaku, obvodu pása, bokov, výšky, váhy, BMI, WHR index, % tuku a iné (Termálne kúpalisko Komárno, Tesco, Nám.generála Klapku Komárno).

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Cieľom uvedeného programu je realizácia preventívnych programov výchovou detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok.

Na tému „Prevenca fajčenia“ bolo vykonaných 9 prednášok pre 168 žiakov základných a stredných škôl a 10 prednášok 197 žiakov a študentov stredných škôl na tému „Prevenca alkoholizmu“ s premietnutím DVD s danou tematikou. Pri realizácii aktivít RÚVZ spolupracoval s Policajným zborom SR. V spolupráci s Policajným zborom SR sa v poobedňajších hodinách zorganizovala akcia pre žiakov ubytovaných v Školskom internáte SPŠ v Komárne, kde pracovník RÚVZ prezentoval prednášku „Prevenca alkoholizmu“ s premietnutím DVD s danou tematikou. V rámci nadstavbovej poradne odvykania od fajčenia bolo poskytnuté poradenstvo pre 1 klienta a 64 klientom bolo poskytnuté telefonické poradenstvo.

9.9. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľom projektu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

V roku 2018 bolo v rámci projektu NAPPA vyšetřených celkovo 61 študentov, z toho 23 študentov gymnázia a 38 študentov stredných odborných škôl u ktorých boli zrealizované vyšetřenia lipidových parametrov (cholesterolu, triglyceridov a HDL cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov, výšky, váhy, vyšetřenia spirometrom, držania tela, merania flexibility BMI, WHR index, % tuku a iné a vyplnenie dotazníka životného štýlu. Taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti podpory vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenia životosprávy. Získané údaje boli následne spracované a zaslané gestorovi projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

Vyhodnotenie za rok 2018:

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia pravidelne monitorujú kvalitu vody na kúpanie v troch prírodných vodných nádržiach (z toho počtu sa jedná o dve nádrže s vodou určenou na kúpanie a jedno prírodné kúpalisko). Zároveň vykonávajú štátny zdravotný dozor a odoberajú vzorky vody z umelých bazénov na kúpaliskách s celoročnou i sezónnou prevádzkou ako aj v relaxačných zariadeniach a hotelových komplexoch. V rámci platenej služby kontrolujú kvalitu vody na kúpanie aj v umelých bazénoch v zdravotníckych zariadeniach (výsledky analýz nie sú zadávané do Informačného systému Vody na kúpanie). Pri uskutočňovaných kontrolách dôsledne dbajú na dodržiavanie zásad schválených prevádzkových poriadkov a predkladanie výsledkov prevádzkovej kontroly kvality vody na kúpanie. Z VUK Ružín a Pod Bukovcom bolo počas kúpaciej sezóny 2018 (KS 2018) celkovo odobratých 18 vzoriek vôd zo stálych odberných miest. V 17-tich vzorkách kvalita vody vo všetkých skúšaných ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám stanoveným vo vyhláske MZ SR č. 309/2012 Z.z. o požiadavkách na vodu určenú na kúpanie, v znení neskorších predpisov, v jednej vzorke vody z VUK Ružín bola prekročená medzná hodnota v ukazovateli črevné enterokoky. Mesto Košice v spolupráci so Sdružením Flos aque, Brno aj v r. 2018 zabezpečovalo v štrkovisku Jazero opatrenia zamerané na zlepšenie kvality vody v ukazovateli cyanobaktérie (2x bola realizovaná aplikácia PROFI baktérií). Celkovo bolo z Jazera odobratých 144 vzoriek vôd. Kvalita vody počas celej kúpaciej sezóny bola vhodná na kúpanie pre zdravú časť populácie. Z dôvodu zvýšenia počtu cyanobaktérií nad 20 000 buniek/ml vody bolo od 15. 08. 2018 vydané orgánom verejného zdravotníctva odporúčanie pre citlivú časť populácie - pre deti, alergikov a osoby s oslabeným imunitným systémom nekúpať sa vo vode takejto kvality. V r. 2018 boli odobraté vzorky vody aj z troch prírodných vodných plôch bez štatútu prírodného kúpaliska resp. vody určenej na kúpanie a to v štrkoviskách Geča a Čaña a v jazere IZRA. Kvalita vody na týchto nádržiach nevyhovela požiadavkám na kúpanie v ukazovateli priehľadnosť. V roku 2018 bola kontrolovaná kvalita vody na kúpanie aj z umelých bazénov. Celkovo bolo zamestnancami odboru HŽPZ odobratých 406 vzoriek bazénovej vody. Zákaz kúpania vo vode, ktorá nespĺňa požiadavky na kvalitu vody v umelom kúpalisku bol vydaný na dvoch umelých kúpaliskách.

Čo sa týka problematiky pitnej vody - v r. 2018 nenastali zásadné zmeny v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Mesto **Košice** je zásobované pitnou vodou z viacerých lokalít a je v jednotlivých častiach mesta miešaná. Zdrojom pitnej vody pre „Košický skupinový vodovod“ je povrchová a podzemná pitná voda z niekoľkých lokalít, a to z: Vodárenskej nádrže Starina, Vodárenskej nádrže Bukovec, Čermel'ských prameňov, studní pri rieke Hornád a vodárenských zdrojov z lokality Družstevná pri Hornáde, sústavy vodárenských zdrojov Turňa - Drienovec - Košice a potoka Čierna Moldava. Mesto Košice má 99,00 %-nú zásobovanosť z vodovodu. Kvalita pitnej vody v „Košickom skupinovom vodovode“ je stabilná a zdravotne bezpečná. Obyvatelia okresu **Košice - okolie** sú v prevažnej miere zásobovaní podzemnou pitnou vodou, z povrchových zdrojov sú zásobované obce: Bukovec, Malá Ida, Baška, Budimír, Nová Polhora, Chrastné, Hrašovík, Kráľovce, Rozhanovce, Ploské, Herľany, Poproč a časť mesta Medzev. Okres Košice-okolie má 68,00 %-nú zásobovanosť z verejných vodovodov (evidujeme 19 obcí, v ktorých absentuje verejný vodovod a zásobovanie obyvateľov je riešené z individuálnych vodných zdrojov). V r. 2018 bol orgánom verejného zdravotníctva v okrese Košice - okolie vydaný zákaz využívania vody na pitné účely (opatrenie uložené na mieste výkonu ŠZD). Naďalej trvala I. výnimka na použitie pitnej vody zo skupinového vodovodu Boliarov - Bačkovík - Kecerovce, ktorá

nesplňa limity kvality pitnej vody v ukazovateli arzén (do 08. 09. 2020). Aj napriek nepriaznivej situácii v zásobovaní obyvateľov tohto okresu pitnou vodou neboli v hodnotenom roku evidované epidémie, kde by faktorom prenosu bola pitná voda. Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Košiciach v rámci monitoringu kvality pitnej vody a ŠZD odobrali 417 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Realizácia projektu v sledovanom období :

V roku 2018 bolo v Košice-mesto a Košice-okolie v prevádzke 32 solárií, v ktorých je umiestnených spolu 70 opaľovacích prístrojov.

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia v októbri 2018 uskutočnili prípravu na plnenie mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojeného s meraním UV žiarenia v košickom kraji. Po dohode s pracovníkmi odborov hygieny životného prostredia a zdravia bude mimoriadny cielený štátny zdravotný dozor spojený s meraním UV žiarenia vykonaný v 3-och prevádzkach solárií v okrese Rožňava, v 3-och prevádzkach solárií v okrese Michalovce, v 3-och prevádzkach solárií v okrese Trebišov, v 3-och prevádzkach v okrese Spišská Nová Ves a v 11-tich prevádzkach solárií v okresoch Košice a Košice okolie. Z dôvodu zaneprázdnenosti pracovníkov odboru objektivizácie fyzikálnych faktorov v decembri 2018 (plnenie dohodnutých objednávok) bude prevažná časť meraní ÚV žiarenia vykonaná v priebehu mesiacov január - február 2019.

Odbor chemických analýz:

Prehľad o počte vykonaných meraní ultrafialového žiarenia na opaľovacích prístrojoch v roku 2018 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tab.č.1.

Počet prevádzok	Počet opaľovacích prístrojov		Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
	vertikálny	horizontálny			
49	55	40	230	230	802

Meranie UV žiarenia bolo vykonané v 49-tich prevádzkach solárií situovaných v Košickom (26 prevádzok), Prešovskom (15 prevádzok), Banskobystrickom (7 prevádzok) a v Žilinskom (1 prevádzka) kraji na základe štátneho zdravotného dozoru ako aj objednávok prevádzkovateľov solárií, ktorí sú v zmysle platnej legislatívy povinní predložiť protokol z objektivizácie UV žiarenia UV žiaričov.

Z meraní vyplynulo, že z 95 opaľovacích prístrojov, na ktorých bolo v roku 2018 vykonané meranie UV žiarenia, požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo, v znení Vyhlášky MZ SR č. 75/2014 Z. z. nevyhovovalo 29 opaľovacích prístrojov a na 37 opaľovacích prístrojoch nebolo možné vyjadriť súlad alebo nesúlad so špecifikáciou. Ostatné prístroje (spolu) požiadavkám vyššie citovanej Vyhlášky MZ SR vyhovovali.

Maximálna doba opaľovania bola prekročená na 46 z 95 opaľovacích prístrojoch sledovaných v roku 2018, na 24 z nich sa súlad alebo nesúlad so špecifikáciou podľa vyhlášky MZ SR č.554/2007 Z. z. v znení Vyhlášky MZ SR č.75/2014 Z. z. nedal vyjadriť, pretože vypočítaná doba expozície stanovená (stiahnutá) na účinnú prahovú dávku ožiarovania H_{er} podľa miestne rozšírených typov pokožky bola nad limitnou hodnotou o hodnotu menšiu,

ako rozšírená neistota merania a na 9 opaľovacích prístrojoch prevádzkovatelia nemali maximálnu dobu opaľovania uvedenú vôbec.

Najčastejšie nedostatky, ktoré boli zistené v prevádzkach solárií počas merania UV žiarenia:

- prevádzkovatelia nemajú technickú dokumentáciu k opaľovacím prístrojom – návod na obsluhu prístroja
- dodávatelia UV žiaričov neposkytujú prevádzkovateľom solárií technickú dokumentáciu k trubiciam ani maximálne odporúčané časy opaľovania pre jednotlivé typy pokožky pre daný typ trubíc,
- dodávatelia pri výmene UV žiaričov deklarujú prevádzkovateľom solárií, že nové trubice spĺňajú EU normu, čo však výsledky následne vykonaného merania UV žiarenia vylučujú.

2 Odbor preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2018 bolo vydaných 77 rozhodnutí na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie, a to:

- a) **65** rozhodnutí na základe prehodnotenia zdravotných rizík s tým, že staré rozhodnutia na zaradenie prác do kategórie stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.
- b) **12** nových rozhodnutí na základe návrhov zamestnávateľa na zaradenie prác do kategórie, pričom podkladom bola objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia a posúdenie zdravotného rizika pri práci.

70 rozhodnutí na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie bolo zrušených z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík, organizačných zmien a zániku pracovísk.

V sledovanom období bolo na rizikových pracoviskách vykonaných **173** kontrol, v rámci ktorých boli rozdané zamestnancom na vyplnenie aj kontrolné listy informovanosti v počte 165 (typ C - 29, H - 55, K - 31, Z - 50).

Evidencia rizikových prác bola priebežne doplňovaná a aktualizovaná v programe ASTR_2011.

Za neplnenie povinností na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej kategórie a štvrtej kategórie, bola uložená pokuta vo výške 1 000 € za nezabezpečenie posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu (MVT – Partners s. r. o.) a pokuta vo výške 500 € za nezabezpečenie posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu a nezabezpečenie vypracovania písomných posudkov o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou (Mestský podnik lesov Medzev, spoločnosť s ručením obmedzeným).

Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí a ŠZD za roky 2017 a 2018

	<i>rok 2017</i>	<i>rok 2018</i>	<i>trend</i>
Nové rozhodnutia RP	13	12	- 01
Prehodnotenú rozhodnutia RP	67	65	- 02
Vydané rozhodnutia spolu	80	77	- 03
Zrušené rozhodnutia RP	87	70	- 03
ŠZD – kontroly RP	181	173	- 08

**Prehľad počtu subjektov s RP a exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom
za roky 2017 a 2018**

Okres	Za rok 2018			Za rok 2017		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v 3. kat. a 4. kat.		Počet subjektov	Počet zamestnancov v 3. kat. a 4. kat.	
		spolu	z toho žien		spolu	z toho žien
Košice I, II, III, IV a Košice – okolie	114	12 432	1 219	110	12 094	1 179

**Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom
za obdobie rokov 2014 – 2018 (trendy)**

<i>Počet exponovaných rizikovým faktorom</i>									
2018		2017		2016		2015		2014	
Spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien
12 432	1 219	12 094	1 179	12 042	1 111	11 642	1 085	11 986	1 112

Z celkového prehľadu za posledných 5 rokov je zrejmé, že v priebehu roka 2018 došlo oproti predchádzajúcim štyrom rokom k zvýšeniu počtu zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie, a to pravdepodobne v dôsledku prehodnotenia expozície faktorom práce na existujúcich pracoviskách a vzniku nových prevádzok s rizikovými prácami.

Odbor chemických analýz:

Pevný aerosól

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	143	420	521
<i>stacionárny</i>	17	69	72
Spolu	160	489	593

Stanovenie koncentrácie pevných aerosólov bolo vykonávané za účelom objektivizácie pracovného prostredia pre okres Košice a Košice – okolie, Rožňava a Vranov n/T v Prešovskom kraji. Prevádzky, na ktorých sa vykonávali odbery boli:

Košice okolie - vo firme *Stawi Bidovce*, výroba oceľových konštrukcií zvaraním, kde zo šiestich osobných odberov bolo v 3 prípadoch prekročenie menej ako 2-násobné a v 1 prípade viac ako 2-násobné.

Vo firme *Steelmax Štós, pila* z piatich osobných odberov boli 2 prekročené menej ako 2-násobne.

Košice - v *Tlačiarňi Vienala* bol 1 osobný odber v limite.

Metax SK – vykonáva sa pozinkovanie metalizačnou pištoľou, 1 osobný odber, bola stanovovaná inhalovateľná a respirabilná frakcia pevného aerosólu, obe boli prekročené viac ako 2-násobne.

Mageba Slovakia - vykonáva sa pozinkovanie metalizačnou pištoľou, 1 osobný odber, bola stanovovaná inhalovateľná a respirabilná frakcia pevného aerosólu, obe boli prekročené viac ako 2-násobne.

GMG nábytok – Stolárska dielňa, 1 osobný odber v limite.

Centrum ortopedickej protetiky – stanovenie síranu vápenatého – sadry ako pevný aerosól, 2 osobné odbery v limite.

Vranov nad Topľou – *Amido-Exquisit*, šitie plachiet a posteľných obliečok, 6 osobných odberov, z toho v 3 prípadoch prekročenie menej ako 2-násobné.

Rožňava – z firmy *Belmer* nám bolo dodaných 75 vzoriek na stanovenie koncentrácie pevného aerosólu.

Chemické faktory v ovzduší

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	45	238	475
<i>stacionárny</i>	53	242	486
<i>spolu</i>	98	480	961

Stanovenie koncentrácie chemických faktorov bolo vykonané pre okresy Košice, Košice okolie, Michalovce, Spišská Nová Ves, Trebišov, Svidník a Levoča v Prešovskom kraji.

V okrese Košice okolie v *DN Metalchrom Šaca* sme merali koncentráciu prchavých organických látok (xylén, etylbenzén, toluén). Všetky koncentrácie boli v limite.

V okrese Košice v *ÚDZS* sme merali koncentráciu formaldehydu a prchavých organických látok (benzén, xylén, etylacetát, acetón, dietyléter, dichlórmetán, etylalkohol), koncentrácia formaldehydu bola v 3 prípadoch prekročená menej ako 2-násobne a benzén v 1 prípade tiež menej ako 2-násobne.

Mageba Slovakia – prchavé organické látky (xylén, toluén, etylbenzén, butylacetát, butanol), koncentrácie boli v limite.

UNLP KE – koncentrácia formaldehydu bola meraná 2 osobnými odbermi, v 1 prípade bolo prekročenie viac ako 2-násobné.

V okrese Michalovce vo firme *RED4U* sme vykonali 1 osobný odber na stanovenie koncentrácie prchavých organických látok (toluén, xylén, etylbenzén, butylacetát a 2-metoxypropán-2-yl-yacetát), koncentrácie boli v limite.

V okrese Trebišov vo firme *Schur Flexibles Moneta* sme merali koncentráciu etylacetátu a etylalkoholu, 2 osobné odbery a 3 stacionárne odbery boli v limite.

V okrese Svidník v Prešovskom kraji sme v *Nemocnici Svidník* stanovovali koncentráciu formaldehydu na centrálnej sterilizácii, hodnoty boli v limite.

V okrese Levoča v Prešovskom kraji sme v *Tuneli Šibenik* stanovovali koncentráciu oxidov dusíka a oxidu uhoľnatého, ktoré boli v limite.

V okrese Rožňava vo firme *Impreglon Rožňava* sme v Galvanizovni stanovovali koncentráciu šesťmocného chrómu, niklu, zinku a oxidu zinočnatého, zo 4 osobných odberov bola v 1 prípade prekročená koncentrácia niklu viac ako 2-násobne počas procesu údržby.

V okrese Sp. N. Ves v spoločnosti *Embraco* sme merali koncentráciu oxidu uhoľnatého na 6-tich stacionárnych odberových miestach, z toho na 2 miestach bolo prekročenie menej ako 2-násobné, na 1 mieste viac ako 2-násobné, na zvyšných 3 miestach sa nedal konštatovať súlad alebo nesúlad.

Biologické expozičné testy

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>Kyselina mandľová a fenylglyoxylová</i>	42	-	42	126	218
<i>Kyselina δ-aminolevulová</i>	33	-	33	66	251
Spolu	75	-	75	192	4

Vzorky na stanovenie kyseliny mandľovej a fenylglyoxylovej boli dodané firmou Fiberstruct, v 10-tich prípadoch bolo prekročenie limitu, z toho v 5-tich prípadoch viac ako 2-násobné, odbery u pracovníkov s prekročenými hodnotami boli zopakované po určitej prestávke a následne boli už hodnoty v limite.

Vzorky na stanovenie kyseliny δ-aminolevulovej boli dodané zo Železničného zdravotníctva Košice, jednalo sa o vzorky pracovníkov U-Shin Slovakia, v 5-tich prípadoch bola koncentrácia prekročená menej ako 2-násobne. V každej vzorke sa stanovila aj koncentrácia kreatinínu.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V sledovanom období bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) vykonaných **21 kontrol** zameraných na kontrolu dodržiavania právnych predpisov na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (ďalej len VTLaZ a TLaZ).

Išlo o pracovisko Dezinfekčnej stanice UNLP Košice, ktorá VTLaZ používa pri výkone dezinfekcie priestorov nemocnice, SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, OZ Košice používa VTLaZ pri analýze vzoriek povrchových, pitných a odpadových vôd a spoločnosť GETRAG FORD Transmissions Slovakia, s. r. o., ktorá používa TLaZ v chemickom laboratóriu na analytické skúšky stanovenia vody v oleji.

Na pracovisku Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, a to na Oddelení vnútorných chorôb na Klinike malých zvierat Univerzitnej veterinárnej nemocnice sa VTLaZ a TLaZ používajú pri laboratórnych skúškach a vedecko-výskumnej činnosti.

Na vedecko-výskumné účely sa tieto látky používajú aj na pracovisku Neurobiologického ústavu Biomedicínskeho centra SAV a v Združenej tkanivovej banke LF UPJŠ v Košiciach.

Jaroslav Mráz – INSEKT používa VTLaZ pri výkone dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov.

Ďalšie kontroly boli vykonané v spoločnosti U. S. Steel Košice, s. r. o. na pracovisku Útvar GM pre environment v laboratóriu GME, kde sa VTLaZ používajú na sledovanie kvality odpadových, podzemných a povrchových vôd pomocou fyzikálno-chemických analýz. V laboratóriu GME vykonáva činnosť aj spoločnosť ISS Facility Services spol. s r. o. Kontrola bola vykonaná aj na pracovisku Útvar GM pre materiálové riadenie v sklade farieb a chemikálií, v ktorom sa prijímajú, skladujú a vydávajú chemikálie a v DZ Energetika

na pracovisku Vodné hospodárstvo – ČOV Sokoľany, kde sa VTLaZ používajú v laboratóriu na sledovanie kvality odpadových vôd.

V dcérskej spoločnosti USS Košice, Labortest s. r. o. sa VTLaZ používajú naďalej na laboratórne analýzy v laboratóriu Koksovne, laboratóriu Studenej valcovne a Kvantometrickom laboratóriu.

ŠZD bol vykonaný aj v spoločnosti VVS, a. s. v laboratóriu pitných vôd, v špecializovanom laboratóriu vôd a laboratóriu odpadových vôd, v spoločnosti TEKÓ a. s. - akreditovanom skúšobnom laboratóriu, v spoločnosti RIA LABORATÓRIUM s. r. o. a MEDY s. r. o.

Porušenie predpisov na ochranu zdravia pri používaní VTLaZ a TLaZ nebolo na vyššie uvedených pracoviskách v priebehu roka 2018 zaznamenané.

Bolo zistené, že vo väčšine prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom predkladaných po 01. 06. 2017 sú chemické zmesi klasifikované podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí.

V roku 2018 bolo do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre chemické faktory klasifikované ako TLaZ (trieda nebezpečnosti akútna toxicita, kategória 3) zaradených 194 zamestnancov, z toho 49 žien a pre chemické faktory klasifikované ako VTLaZ (trieda nebezpečnosti akútna toxicita, kategória 1, 2) bolo zaradených 22 zamestnancov, z toho 0 žien.

V roku 2018 bolo vydaných 9 súhlasných rozhodnutí na používanie VTLaZ, a to pre spoločnosť CROWN Bevcan Slovakia s. r. o., Neurobiologický ústav Biomedicínskeho centra SAV, Katedru biofyziky ÚFV UPJŠ v Košiciach, Kliniku malých zvierat Univerzitetnej veterinárnej nemocnice UVLaF v Košiciach, Dezinfekčnú stanicu UNLP Košice, Súdno-lekárske a patologické pracovisko Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Carmeuse Slovakia, s. r. o., ISS Facility Services spol. s r. o. a pre fyzickú osobu-podnikateľa Jaroslav Mráz. Pre uvedené podnikateľské subjekty okrem Jaroslava Mráza bol jedným rozhodnutím vydaný zároveň aj súhlas na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov.

V sledovanom období bolo vydaných spolu 78 osvedčení, pričom 75 osvedčení bolo vydaných na prácu s VTLaZ a TLaZ a 3 osvedčenia boli vydané na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Na základe skúšky bolo vydaných 14 osvedčení (na VTLaZ a TLaZ) a bez vykonania skúšky, t. j. na základe overenia dĺžky odbornej praxe, 64 osvedčení. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti zasadala **1-krát**.

Mimoriadna situácia, resp. havária v súvislosti s expozíciou VTLaZ a TLaZ sa v sledovanom období nevyskytla.

	Počet
Previerky	21
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ	75

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach vydal v roku 2018 **14 rozhodnutí** na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie pre KaMF.

Pre spoločnosť U. S. Steel Košice, s. r. o. (ďalej len USSK) bolo vydaných 7 rozhodnutí, a to pre DZ Mechanika (expozícia Cr⁶⁺), útvar GM pre environment (pracovný

proces s rizikom expozície polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom (ďalej len PAU), DZ Údržba (PAU), útvár Zástupcu GM pre bezpečnosť a hygienu (PAU), útvár Riaditeľa pre spoľahlivosť vyhradených technických zariadení a strategických zariadení (PAU), útvár Riaditeľa pre spoľahlivosť zariadení prvovýroby (PAU) a DZ Koksovňa (expozícia benzénu, fenolu a PAU).

Pre spoločnosť ISS Facility Services spol. s r. o. boli vydané 2 rozhodnutia na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (PAU) na pracovisku DZ Koksovňa. V prvom rozhodnutí bola do tretej kategórie zaradená práca vykonávaná profesiou obsluhovač rampy VKB1 a VKB3 a v druhom rozhodnutí, ktorým stratilo účinnosť prvé rozhodnutie, bola do tretej kategórie zaradená práca vykonávaná profesiou čistič Koksovňa VKB1 a VKB3.

V roku 2018 boli vydané pre Východoslovenský onkologický ústav v Košiciach (ďalej len VOÚ a. s.) 2 rozhodnutia. V januári 2018 bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (práca s cytostatikami) pre profesiu sanitár na Oddelení anesteziológie a intenzívnej medicíny, Oddelení gynekológie a Otorinolaryngologickom oddelení a v decembri 2018 bolo vydané rozhodnutie na vyradenie prác z tretej kategórie pre KaMF (práca s cytostatikami) pre profesiu sanitár na Oddelení anesteziológie a intenzívnej medicíny, Oddelení gynekológie a Otorinolaryngologickom oddelení.

V máji 2018 bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (práca s cytostatikami) pre Univerzitnú nemocnicu L. Pasteura v Košiciach pre profesiu sanitár na oddelení prípravy cytostatík v nemocničnej lekární.

V júni 2018 bolo vydané pre Univerzitnú nemocnicu L. Pasteura v Košiciach rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (formaldehyd) pre profesie verejný zdravotník a zdravotnícky asistent v dezinfekčnej stanici. Zamestnanci sú exponovaní KaMF pri riedení 37 % formaldehydu na 10 %-ný pufrovaný formaldehyd, ktorý je podľa nariadenia EPAR č. 1217/2008 v platnom znení klasifikovaný v triede nebezpečnosti karcinogenita kategórie nebezpečnosti 1B.

V septembri 2018 bolo vydané pre súdnolekárske a patologicko-anatomické pracovisko Košice Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou rozhodnutie na zaradenie prác do štvrtej kategórie pre KaMF (benzén) pre profesiu toxikológ VŠ.

V porovnaní s rokom 2017 **vzrástol** v roku 2018 počet zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre KaMF o **44**. V roku 2018 to bolo spolu **808** (764 v roku 2017) zamestnancov, z toho 209 žien (205 žien v roku 2017) (zdroj ASTR), pričom v tretej kategórii prác to bolo 703 zamestnancov (648 zamestnancov v roku 2017), z toho 206 žien (205 žien v roku 2017) a vo štvrtej kategórii 105 zamestnancov (116 zamestnancov v roku 2017), z toho 3 ženy (0 žien v roku 2017).

Najviac zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie pre KaMF, konkrétne PAU, vykonáva prácu v DZ Koksovňa, USSK. Ide o 445 zamestnancov spoločností USSK, ISS Facility Services s. r. o. a KOKSMONT a. s. Košice.

Na druhom mieste v počte zamestnancov exponovaných KaMF sú zdravotnícke zariadenia, v ktorých je do tretej kategórie zaradená práca s cytostatikami (169 zamestnancov). Ide o zdravotnícke zariadenia: Východoslovenský onkologický ústav a. s., Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice s pracoviskami Klinika hematológie a onkohematológie, Nemocničná lekáreň, Detská fakultná nemocnica Košice s pracoviskami Oddelenie detskej onkológie a hematológie a hematológie a Nemocničná lekáreň.

V sledovanom období bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) vykonaných **27 kontrol** zameraných na ochranu zdravia zamestnancov exponovaných na pracovisku karcinogénnym a mutagénnym faktorom (ďalej len KaMF). Z uvedeného počtu bolo 12 kontrol vykonaných na pracoviskách s pol. USSK a prevádzka v areáli U. S. Steel Košice,

kde je zároveň evidovaný najvyšší počet zamestnancov zaradených do 3., kategórie a 4. kategórie pre KaMF.

V DZ Energetika, spol. USSK, prevádzka Technické plyny sa na udržiavanie neustáleho pretlaku vysokopecného plynu v plynojeme používa špeciálny tesniaci olej Gasometer Abdichtmittel P, klasifikovaný v triedach karcinogenita, mutagenita zárodočných buniek a reprodukčná toxicita kategórie 1B.

V prevádzke Vodné hospodárstvo, pracovisko ČOV Sokoľany, spol. USSK sa pri laboratórnych analýzach kvality odpadových vôd používa okrem dichrómanu draselného aj chróman draselný klasifikovaný v triedach karcinogenita a mutagenita zárodočných buniek kategórie 1B. Chróman draselný sa používa aj pri laboratórnych analýzach na stanovenie chloridov v okruhoch chladiacich vôd na útvare manažéra Prvovýroby a podpory výroby pri laboratórnych analýzach na sledovanie kvality odpadových, podzemných a povrchových vôd na úseku Riaditeľa pre ochranu vôd a EMS.

Skladovanie KaMF, konkrétne chrómanu draselného a síranu kademnatého bolo predmetom výkonu ŠZD v Sklade nebezpečných farieb a chemikálií, ktorý patrí pod Útvar pre materiálové riadenie.

Na Úseku GM pre bezpečnosť a hygienu a REACH USSK, oddelenie fyzikálnych a chemických faktorov, sa KaMF používajú na stanovenie 3,4 benzo(a)pyrénu.

Na DZ Mechanika, pracovisko Sintrovacia dielňa, spol. USSK, sú zamestnanci pri opravách tzv. uzlov a pri výrobe a renovácii náhradných dielov exponovaní zväčšným pevným aerosólom s obsahom niklu a jeho zlúčenín klasifikovaný v triede karcinogenita kategórie 1A a v triede reprodukčná toxicita kategórie 1B.

Na prevádzke Metalurgia DZ Mechanika, spol. USSK, sú zamestnanci pri zváraní vysokolegovaných nerezových materiálov na pracovisku zvárania „Lod' č. 9“ exponovaní zväčšným pevným aerosólom s obsahom šesťmocného chrómu (Cr6^+) a jeho zlúčenín klasifikovaného v triede karcinogenita kategórie 1A a mutagenita zárodočných buniek kategórie 1B.

V spoločnosti U. S. Steel Košice – Labortest, s. r. o., a to Laboratórium Studenej valcovne, Laboratórium Koksovne a Kvantometrické laboratórium sa pri laboratórnych rozboroch moriacich a chrómovacích roztokov, odpadových vôd, technického železa, ďalej pri stanovovaní fenolu a pri sušení vzoriek v exikátoroch používajú KaMF, konkrétne dichróman draselný (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B) a fenolftaleín (karcinogén kategória 1B). V laboratóriu Koksovne sa pri analytických a mechanických skúškach používa fenol, benzol, benzén, bromičnan draselný, dichlórmetán, formaldehyd, síran hydrazínu a octan kademnatý.

V prevádzke Práčovňa spoločnosti U. S. Steel Services, s. r. o., kde sú zamestnanci exponovaní PAU, konkrétne 3,4 benzo(a)pyrénu pri chemickom čistení a praní pracovných odevov z DZ Koksovňa. Ďalej v spol. NEO SLOVAK a. s. Košice, ktorej predmetom činnosti je tvrdé pochrómovanie valcov a elektroiskrové obrábanie valcov na valcovanie plechov. Pri tvrdom pochrómovaní sa používa oxid chrómový klasifikovaný v triede karcinogenita kategórie 1A a mutagenita zárodočných buniek kategórie 1B.

V spoločnosti Stawi, s. r. o. bolo zistené, že aj naďalej je skladovaná farba BITEP 400 ZWAT klasifikovaná v triedach karcinogenita, mutagenita zárodočných buniek a reprodukčná toxicita kategórie 1B, pôvodne používaná pri povrchovej úprave oceľových konštrukcií.

Na laboratórnych pracoviskách spoločnosti Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. (ďalej len VVS, a. s.) boli v uplynulom roku vykonané 3 kontroly, pri ktorých neboli zistené zmeny v používaní KaMF. Zamestnanci Špecializovaného laboratória vôd sú pri analýzach pitných vôd exponovaní kadmium (karcinogenita kategórie 1B) a ortuti (reprodukčná toxicita kategórie 1B). Zamestnanci Laboratória odpadových vôd

sú pri analýzach odpadových vôd a kalov exponovaní dichrómanu draselnému (karcinogenita kategórie 1B, mutagenita zárodočných buniek kategórie 1B, reprodukčná toxicita kategórie 1B) a fenolftaleínu (karcinogenita kategórie 1B). Zamestnanci Laboratória pitných vôd používajú v Úpravni vody Bukovec pri analýzach pitných vôd fenolftaleín (karcinogenita kategórie 1B), formaldehyd (karcinogenita kategórie 1B), chlorid kobaltnatý (karcinogenita kategórie 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B) a síran hydrazínu (karcinogenita kategórie 1B).

V Slovenskom vodohospodárskom podniku, š. p., sa pri laboratórnych činnostiach na Odbore ekológie a vodohospodárskych laboratórií používa benzén, dichróman draselný, chlorid kobaltnatý, síran kademnatý, formaldehyd, síran hydrazínu, fenol a fenolftaleín.

V spoločnosti Tepláreň Košice, a. s. sa na laboratórne účely pri analýzach kvality vôd, uhlia a olejov používa chróman draselný (karcinogenita kategórie 1B, mutagenita kategórie 1B, benzén (karcinogenita kategórie 1A, mutagenita zárodočných buniek kategórie 1B), alkalická modrá (mutagenita zárodočných buniek kategória 1B), fenolftaleín (karcinogenita kategórie 1B), kyselina chrómsírová (karcinogenita kategórie 1A, mutagenita kategórie 1B) a coulomat AG-h (reprodukčná toxicita kategórie 1B).

Pri týchto kontrolách neboli zistené porušenia zákona č. 355/2007 Z. z. a vykonávacích predpisov.

V roku 2018 bolo vydaných **12 rozhodnutí na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním KaMF** (1 x Katedra biofyziky ÚFV Prírodovedeckej fakulty UPJŠ, 1 x spoločnosť Crown Bevcan Slovakia s. r. o., 1 x spoločnosť RDB s. r. o., 1 x Agrodružstvo Turňa nad Bodvou, 1 x Neurobiologický ústav BMC SAV, 1 x Klinika malých zvierat UVLaF, 1 x Dezinfekčná stanica UNLP Košice, 1 x spoločnosť RMS a. s., 1x spoločnosť POSOL s. r. o., 1 x SLaPA pracovisko Košice ÚDZS, 1 x spoločnosť Carmeuse a 1x pre Útvar GME – Laboratórium na rozbor a sledovanie kvality odpadových, podzemných a povrchových vôd spoločnosti ISS Facility Services spol. s r. o.).

Predmetom činnosti Katedry biofyziky ÚFV Prírodovedeckej fakulty UPJŠ je okrem iného štúdium interakcií nízkomolekulových ligandov s biologickými makromolekulami, štúdium bunkovej smrti indukovanej fotodynamicky aktívnymi látkami, detekcia stopových množstiev molekúl chemickými senzormi na báze zdrsnených kovových povrchov. Pri laboratórnych činnostiach sú zamestnanci exponovaní KaMF akrylamidu, dichrómanu draselnému, formaldehydu, chloridu kademnatému, chromanu draselnému, kyseline chromsírovej, trypanovej modrej.

Predmetom činnosti spoločnosti CROWN Bevcan Slovakia s. r. o. je výroba hlbokoľahaných výliskov z hliníkového plechu (nápojové plechovky) pre potravinársky priemysel. Pri kvalitatívnych skúškach plechoviek na pracovisku Washer sú zamestnanci exponovaní 1 % fenolftaleínu klasifikovanému v triede nebezpečnosti karcinogenita kategórie 1B.

Činnosť spoločnosti RDB s. r. o. je zameraná na úpravu plastových odpadov na ropné látky polymerickou degradáciou na technologickej linke PCP 700. Výstupným produktom je katalytická frakcia široká, katalytická frakcia ľahká, klasifikovaná v triede karcinogenita kategórie 1B a v triede mutagenita zárodočných buniek kategórie 1B a katalytická frakcia široká krakovaná, klasifikovaná v triede karcinogenita kategórie 1A a v triede mutagenita zárodočných buniek kategórie 1B.

Činnosť Agrodružstva Turňa v Turni nad Bodvou je zameraná na rastlinnú výrobu, živočíšnu výrobu, chemickú ochranu rastlín a opravu poľnohospodárskej techniky. Pri dezinfekcii paznechtov hovädzieho dobytká sú zamestnanci exponovaní 37 %-nému formaldehydu.

Činnosť Neurobiologického ústavu BMC SAV je zameraná na výskum nervového systému stavovcov modernými metódami aplikovanej biológie. Pri laboratórnych analýzach

sú zamestnanci exponovaní KaMF trypanovej modrej, BrDU, diaminobenzidinu, chloridu kobaltnatému, propylénoxidu, amóniu, niklu, evans blue, akrylamidu, dvojchromanu draselnému, hydrazínu.

Činnosť Kliniky malých zvierat je zameraná na klinickú a pedagogickú činnosť v oblasti veterinárneho lekárstva. Pri fixácii a diagnostike biologického materiálu sú zamestnanci exponovaní 10 %-mu roztoku formaldehydu a pri príprave cytostatík a podávaní chemoterapie sú exponovaní cytostatikám.

Činnosť Dezinfekčnej stanice UNLP Košice na Tr. SNP 1 v Košiciach je zameraná okrem iného na riedenie 37 %-ného formadehydu na 10 %-ný pufrovaný formaldehyd. Zamestnanci sú exponovaní formaldehydu klasifikovanému v triede karcinogenita kategórie 1B.

Činnosť spoločnosti RMS a. s. na DZ Údržba metalurgických pecí je zameraná na opravy tepelných agregátov v hutníckom cykle U. S. Steel Košice, na vulkanizérske práce a odlievanie surového železa. Zamestnanci sú exponovaní KaMF na stredisku R 313 Servis vysokých pecí pri výrobe odpichovej hmoty (čiernouhoľná smola) klasifikovanej v triede karcinogenita a mutagenita zárodočných buniek kategórie 1B, na strediskách R 321, R 322 a R 323 Žiarotechnické služby pri opravách žiaruvzdorných výmuroviek pojazdných miešačov, liacich a nalievacích paniev tepelnými izolačnými hmotami klasifikovanými v triede karcinogenita kategórie 1B a na stredisku R 331 Vulkanizácia pri príprave kovových povrchov pred pogumovaním a pri lepení dopravníkových pásov. Na DZ Refrako ide o zmesi používané pri výrobe žiaruvzdorných materiálov (spojivo Carbores P, živica Bakelit PF 6913) klasifikovaných v triede karcinogenita kategórie 1B.

Predmetom činnosti spoločnosti Posol s. r. o. sú kamenárske práce a výroba betónových panelov. Pri výrobe kameninových odliatkov ako spojivo kameniva a cementu sa používa chemická zmes MELMENT L10/40, klasifikovaná v triede karcinogenita kategórie 1B.

Na SLaPA pracovisku Košice Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou sú zamestnanci pri laboratórnych analýzach exponovaní KaMF formaldehydu, benzénu, dvojchromanu draselnému, kyseline chromsírovej.

Predmetom činnosti spoločnosti Carmeuse Slovakia, s., r. o., Slavec 179, 049 11 Slavec na pracovisku Laboratórium v závode Vápenka Košice vo Vstupnom areáli U. S. Steel Košice je analýza vzoriek z výroby a skúšky na zaistenie kvality vstupných a výstupných surovín, pri ktorej sú zamestnanci exponovaní Ka MF, konkrétne fenolftaleínu.

Predmetom činnosti spoločnosti ISS Facility Services spol. s r. o. na Útvare GME Laboratórium na rozbor a sledovanie kvality odpadových, podzemných a povrchových vôd je vykonávanie fyzikálno-chemických analýz, pri ktorých je zamestnanec exponovaný KaMF dvojchromanu draselnému, chromanu draselnému, síranu kademnatému a fenolftaleínu.

V roku 2018 vydal úrad **101 súhlasných rozhodnutí** na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest, klasifikovaný v triede nebezpečnosti karcinogenita kategórie 1A a v triede nebezpečnosti látka s toxicitou pre špecifický cieľový orgán po opakovanej expozícii (STOT RE) kategórie 1, **čo je o 43 rozhodnutí viac ako v roku 2017.**

Činnosti spojené s odstraňovaním azbestu v **exteriéri** boli schválené v 78-ich rozhodnutiach, z toho 35 x bol azbest odstraňovaný zo striech rodinných domov, 6 x zo striech bytových domov, 3 x zo striech chát, 25 x zo striech, resp. z obvodových plášťov nebytových budov a 9 x bol odstraňovaný už demontovaný azbestocementový materiál uložený na pozemku.

Činnosti spojené s odstraňovaním azbestu v **interiéri** boli schválené v 23-och rozhodnutiach, z toho 4 x bol azbest odstraňovaný pri demontáži kanalizačných potrubí, 6 x pri demontáži stropných podhládov v bytových domoch, 1 x vo vnútorných obkladoch

výt'ahovej šachty, 7 x v lávkach v káblových kanáloch, 1 x v interiéroých priečkach, 2 x vo vnútornom plášti ohrievača vetra a 1 x v opláštení chladiacej veže.

Spolu bolo odstránených cca 5567,4 t materiálov s obsahom azbestu (v roku 2017 to bolo cca 334,835 ton) a cca 250 m³ odpadu spolu s kontaminovaným materiálom v kontakte s azc prachom z rozpadnutých azc dosiek izomín, a to hliníkovú fóliu a izolačné tehly termolity pri odstraňovaní azbestocementových dosiek izomín vo vnútornom plášti ohrievača vetra č. 13 v areáli U. S. Steel Košice s. r. o.

Bolo vykonaných 5 kontrol zameraných na dodržiavanie nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci (ďalej len NV SR č. 253/2006 Z. z.). Štyri kontroly boli vykonané na základe podnetov. Jedna kontrola bola vykonaná počas odstraňovania azc strešnej krytiny z meštianskeho domu na Kováčskej ulici v Košiciach zamestnancami spoločnosti ASTANA s. r. o. Počas kontroly neboli zistené porušenia ustanovení zák. č. 355/2007 Z. z. ani NV SR č. 253/2006 Z. z.

Dva zo štyroch podnetov sa týkali odstraňovania azc strešnej krytiny z rodinných domov. Pri výkone ŠZD bolo zistené, že pôvodná krytina bola odstránená súkromnými osobami – vlastníkmi týchto domov a ich rodinnými príslušníkmi. Nakoľko podľa zák. č. 355/2007 Z. z. nie je v kompetencii orgánov verejného zdravotníctva rozhodovať o nakladaní s nebezpečnými odpadmi a odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb fyzickými osobami, boli oba podnety odstúpené miestne príslušnému stavebnému úradu na priestupkové konanie podľa § 105 zák. č. 50/1976 Z. z.

Ďalší podnet sa týkal likvidácie azc strešnej krytiny a výskytu fragmentov z pôvodnej krytiny na pozemku pisateľa podnetu. Pisateľ sa informoval na likvidáciu doteraz nezlikvidovaných fragmentov azbestovej krytiny, pričom mu bolo opakovane doporučené, aby sa obrátil na príslušný stavebný úrad. Podnet bol v danej veci uzavretý ako opodstatnený a voči subjektu, ktorý demontáž pôvodnej krytiny vykonával, bolo začaté správne konanie.

Ďalej bol riešený podnet vo veci podozrenia na neoprávnenú manipuláciu s azbestom pri zatepl'ovaní bytového domu na Wuppertálskej 3 v Košiciach. Z údajov získaných zo Stavebného úradu, pracovisko Košice - Západ vyplynulo, že pôvodný obklad stropu bol z dupronitu, t. j. z materiálu obsahujúceho azbest, preto bol podnet uzavretý ako opodstatnený a vo veci bolo začaté správne konanie. Subjektu, ktorý práce realizoval, bola uložená sankcia za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 29 písm. g) zák. č. 355/2007 Z. z., ktorého sa dopustil tým, že odstraňoval pôvodný azc obklad bez oprávnenia vydaného Úradom verejného zdravotníctva SR.

Znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém bolo zamerané na ich aktívne vyhľadávanie.

V roku 2018 bolo zaradených **do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre expozíciu látkam poškodzujúcich reprodukciu 270 zamestnancov, z toho 153 žien** (zdroj ASTR).

Ako z vyššie uvedeného vyplýva, k najčastejšie sa vyskytujúcim látkam poškodzujúcim reprodukciu, patria dichróman draselný a fenolftaleín, ktoré sa používajú pri laboratórnych analýzach a sú zároveň klasifikované ako KaMF. Na pracoviskách v areáli USSK je významná aj expozícia 3,4 benzo(a)pyrénu.

K reprodukčne toxickým látkam, ktoré sa na základe zistení zo ŠZD vo VVS, a. s. používajú menej často, patria ortuť a chlorid kobaltnatý.

V rámci spolupráce s ostatnými odbormi vypracoval odbor PPL **205 odborných vyjadrení** k prevádzkovým poriadkom pre prácu v expozícii chemickým faktorom.

Odbor chemických analýz:

PAU, BaP a azbest

ODBER stacionárny	POČET VZORIEK dodaných	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>PAU</i>	-			-	
<i>BaP</i>	-	6	-	-	-
<i>azbest</i>	-	5	-	30	45
<i>oxid kremičitý</i>	1	-	1	1	3
<i>Spolu</i>	1	11	1	31	48

V roku 2018 bolo odobratých 6 vzoriek v USS na stanovenie koncentrácie BaP, analýza nebola uskutočnená z dôvodu poruchy prístroja.

V Prešovskom kraji bolo odobratých 5 vzoriek azbestu, 1 pre spoločnosť ASTANA, 3 pre spoločnosť Frivan, 1 pre firmu Vokup-klim. Vzorky boli odobraté v bytových domoch v Košiciach, Sabinove a Prešove a následne zaslané na vyhodnotenie do NRC RÚVZ Nitra.

1 vzorka oxidu kremičitého bola dodaná z firmy Belmer.

Genetická toxikológia

V roku 2018 boli monitorované nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity, respektíve prevádzky s mutagénnym rizikom v pracovnom prostredí a chemické látky s možným mutagénnym vplyvom:

- U.S.Steel Košice, s.r.o.- DZ KOKSOVŇA : VKB1, VKB3, RaRV, CHÉMIA
- SWS spol. s. r.o. Vojany
- STERIS AST SK, s. r. o.
- U.S.Steel Košice, s.r.o.- Studená valcovňa

Odobraté vzorky v roku 2018: 137

- U.S.Steel Košice, s.r.o.- DZ KOKSOVŇA : 90 vzoriek
- SWS spol. s. r.o. Vojany 13 vzoriek
- STERIS AST SK, s. r. o. 18 vzoriek
- U.S.Steel Košice, s.r.o.- Studená valcovňa 3 vzorky
- Kontrola 13 vzoriek

Expedované vzorky v roku 2018: 109

Výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov:

- U.S.Steel Košice, s.r.o.- DZ KOKSOVŇA : 90 vzoriek
- SWS spol. s. r.o. Vojany 13 vzoriek
- STERIS AST SK, s. r. o. 3 vzorky
- U.S.Steel Košice, s.r.o.- Studená valcovňa 3 vzorky

Po dohode so zákazníkom sa dohodnotí a vyexpeduje 15 vzoriek STERIS AST SK v roku 2019.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2. 2. 1 Zdravé pracoviská

V rámci výkonu ŠZD sa vo všetkých dozorovaných zariadeniach kladie dôraz na kontrolu ustanovení platných právnych predpisov upravujúcich ochranu verejného zdravia, vrátane zdravia pracujúcej populácie z cieľom vytvorenia optimálnych - zdravých pracovných podmienok zo strany zamestnávateľov.

2. 2. 2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

MUDr. Tarabčáková sa ako člen Národnej siete EÚ OSHA v rámci roka pravidelne zúčastňovala na stretnutiach zástupcov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktoré sa konali na NIP v Košiciach.

V rámci kampane „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky za obdobie v rokoch 2018 – 2019“, zamestnanci odboru vykonávali priebežne po celý rok ŠZD na pracoviskách, na ktorých sú zamestnanci pri výkone práce vo zvýšenej miere vystavení nebezpečným chemickým faktorom. Išlo najmä o pracoviská s výskytom chemických karcinogénov a mutagénov, toxických látok a zmesí a veľmi toxických látok a zmesí a reprodukčne toxických látok a zmesí. Bližšie viď vyššie.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3. 2 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Plnenie úlohy bolo vykonané podľa určenej metodiky a v stanovenom termíne. Na monitoringu sa zúčastnilo **20 klientov v 2 vekových kategóriách: muži a ženy ľahko/stredne pracujúci** (zaradení podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR - Vestník MZ SR čiastka 4-5 z 19. júna 2015, 9. revízia), a to v každej kategórii **po 5 klientov** nasledovne:

- a) pracujúce ženy – stredná práca, veková kategória 19-34 rokov
- b) pracujúce ženy – stredná práca, veková kategória 35-54 rokov
- c) pracujúci muži – stredná práca, veková kategória 19-34 rokov
- d) pracujúci muži – stredná práca, veková kategória 35-54 rokov

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných skupín prídavných látok, a to:

- E 200 – E 203 Kyselina sorbová - sorbany
- E 210 – E 213 Kyselina benzoová - benzoany
- E 960 glykozidy steviolu

Spotreba týchto prídavných látok z potravín bola monitorovaná dotazníkovou metódou a laboratórnym vyšetrením vybraných potravín s ich predpokladaným obsahom.

Na zber dát (dotazníkovou metódou) bol použitý 1 druh dotazníka, a to **24-hodinový retrospektívny dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov** (príloha 1).

24-hodinové dotazníky o spotrebe boli spísané klientmi retrospektívne, do ktorých uviedol každý klient konkrétny druh potraviny s jeho presným obchodným názvom, presným názvom pokrmu a nápoja, ktorý skonzumoval v daný deň a skonzumované množstvo uvedené v merných jednotkách. Získané údaje slúžili na zistenie najčastejšie konzumovaných pokrmov a potravín vrátane nápojov s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok, ako aj na zistenie predpokladaného skonzumovaného množstva týchto potravín.

Spracovanie údajov z dotazníkov

Získané údaje a výsledky boli vložené do určených tabuliek - excel tabuľky č. 1 a), 1 b), 1 c), 1 d), 1 e), 1 f) a odoslané ÚVZ SR v Bratislave pre ich ďalšie spracovanie - porovnanie získaných výsledkov s aktuálnymi hodnotami ADI.

Odbor chemických analýz:

Z prídavných látok boli na oddelení sledované kyselina benzoová a sorbová. Kyselina benzoová a sorbová sa vyšetrili v 23 vzorkách a v 3 vzorkách sa vyšetrila len kyselina sorbová.

Sledované komodity: energy drink, bageta, parížsky šalát, sirup, výživové doplnky, čili omáčka, gyros burger, sardinky v paradajkovej omáčke, tuniak v oleji, dojčenecká výživa.

Celkovo bolo stanovených 49 ukazovateľov a vykonaných 70 analýz.

Stanovené výsledky spĺňajú kritéria pre prídavné látky určené Nariadením Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008.

3.3 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia úlohy boli odobraté a laboratórne vyšetrené 2 vzorky obedového menu v zariadeniach spoločného stravovania, a to: Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice, Garbiarska č. 4 a Gastrorekrea s. r. o., Jedáleň Letná v Košiciach. Zároveň bola odobratá jedna vzorka chleba a jedna vzorka pečiva. V odobratých vzorkách bol stanovený obsah NaCl. Všetky vyšetrené vzorky **vyhoveli** požiadavkám Výnosu MZ SR, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách. Výsledky boli spracované do určených tabelárnych prehľadov a budú zaslané na celoslovenské spracovanie RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Odbor chemických analýz:

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch podľa výnosu MZ SR je maximálne 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárenských výrobkoch maximálne 18 000 mg/kg.

V roku 2018 sme vyšetrili celkovo 28 vzoriek, ktoré boli odobrané odborom hygieny výživy, v ktorých sa monitoroval obsah kuchynskej soli.

Z RÚVZ Michalovce sme obdržali 8 vzoriek (hotové pokrmy a pekárenský výrobok) na obsah NaCl. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity pre hotové pokrmy, ani pekárenské výrobky.

Z RÚVZ Trebišov nám zaslali 5 vzoriek. Limitné hodnoty neboli prekročené.

Z RÚVZ Rožňava sme obdržali 7 vzoriek. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity pre hotové pokrmy, ani pekárenské výrobky.

Z RÚVZ Košice sme vyšetrili 8 vzoriek. Z tohto množstva bolo 6 vzoriek hotových pokrmov a 2 vzorky chleba alebo pečiva. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity pre hotové pokrmy, ani pekárenské výrobky.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Realizácia projektu v sledovanom období:

a) Podpora zdravého štartu do života

Úloha prebiehala cestou odboru podpory zdravia.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Cielený výkon ŠZD, tak ako po minulé roky, bol prioritne zameraný na:

- posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy,
- kontrolu pestrosti stravy,
- kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD,
- dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach ,
- odber vzoriek pokrmov na laboratórne vyšetrenie obsahu kuchynskej soli v pokrmoch podávaných v školských stravovacích zariadeniach,
- hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- školiace akcie organizované SČK územný spolok Košice v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, súčasťou ktorých sú aj prednášky o racionálnej výžive (4),
- edukačné aktivity v oblasti zdravej výživy detí, problematiky HACCP, prevádzkovej a osobnej hygieny, prevádzkových poriadkov, aktuálnej legislatívy, PZS v ŠJ, zdravotným dôsledkom pri nadmernej konzumácii kuchynskej soli: organizované zriaďovateľmi ZŠ a SŠ v rámci Košického kraja a mesta Košice a Národným centrom celoživotného vzdelávania Košice (počet prednášok: 7).

d) Podpora pohybových aktivít

Pracovníci odboru HDM v rámci výkonu ŠZD v školách, vykonávajú aj kontroly telocviční a ich zázemia.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Realizácia úlohy v sledovanom období :

V období od 12. 03. do 23. 03. 2018 pracovníci odboru HDM na požiadanie gestora projektu v rámci mesta Košice realizovali projekt TAD1, TAD2. Zaradené boli školy do TAD1: ZŠ s MŠ Želiarska 4, Košice, ZŠ Kežmarská 28, Košice, ZŠ s VJM, Školská ul.12, Turňa n/B a ZŠ Trstené p/H. TAD2 plnili školy: Gymnázium Štefana Moyses, Školská 13, Moldava n/B, Súkr. SŠ Bukovecká 17, Košice, SPŠ elektrotechnická, Komenského 44, Košice a SOŠ Gemerská 1, Košice. Pre učiteľov bol určený dotazník TAD3, ktorý na každej škole vyplnili 3 učitelia. Celkovo bolo vyplnených dotazníkov 540 žiakmi a študentmi, 24 dotazníkov TAD3 pedagogickými pracovníkmi škôl (**spolu 564**).

4.3 Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Realizácia úlohy v sledovanom období :

Na základe celoslovenského dohovoru bol na našom území vykonaný cielený odber 1 vzorky stravy kompletného obeda pripraveného v **Základnej škole Požiarnická 3, Košice**. Laboratórnymi analýzami bolo množstvo jedlej soli v obede 0,63 g, tzn. plnenie NaCl v % bolo 35,99143 %.

Vzhľadom k odporúčanému dennému príjmu soli pre danú vekovú kategóriu (2g pre deti do 15 rokov) a prihliadajúc na skutočnosť, že obed predstavuje 35 %-ný podiel celodenného príjmu potravy, nebolo množstvo soli prekročené, množstvo soli v konkrétnom obede bolo hlboko pod hranicou OVD.

Odbor chemických analýz:

Odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov je do 2-och gramov. Obed predstavuje 35 % celodenného príjmu potravy.

Každé RÚVZ Košického kraja odobralo jeden kompletný pokrm – obed zo základnej školy. Vyšetřili sme 4 kompletné obedy. Obsah kuchynskej soli bol 950 mg/kg v ZŠ v Košiciach, 1624 mg/kg v ZŠ v Trebišove. V ZŠ v Rožňave bol obsah soli 2041 mg/kg a 5836 mg/kg v ZŠ z Michaloviec.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1. Implementácia požiadaviek zákona o radiačnej ochrane a jeho vykonávacích predpisov do výkonu štátneho dozoru v radiačnej ochrane

Plnenie úlohy

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, ako jeden z riešiteľských pracovísk, sa zúčastňoval pracovných stretnutí pracovníkov Odboru ochrany zdravia pred žiarením Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a príslušných regionálnych úradov verejného zdravotníctva v oblasti radiačnej ochrany v súvislosti s prípravou návrhu zákona o radiačnej ochrane a vykonávacích predpisov zákona.

V súlade s prípravou novej legislatívy v oblasti radiačnej ochrany sa uskutočnili pracovné stretnutia na Úrade verejného zdravotníctva SR: 10. 01. 2018, 13. 02. - 15. 02. 2018, 15. 03. 2018, 18. 04. 2018, 16. 06. 2018 a 26. 06. - 28. 06. 2018.

Nový zákon č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov a k tomu vykonávacie vyhlášky vstúpili do platnosti 01. 04. 2018. Dňa 18. 04. 2018 sa na Úrade verejného zdravotníctva SR uskutočnilo pracovné stretnutie vedúcich odborov príslušných regionálnych úradov a odborných pracovníkov, ktorí vykonávajú štátny dozor v radiačnej ochrane. Hlavnou témou stretnutia bol návrh jednotného postupu pri výkone štátneho dozoru v oblasti radiačnej ochrany v súlade s novým zákonom a jeho vykonávacími predpismi.

Keďže došlo k zmenám podmienok na vykonávanie činnosti vedúcej k ožiareniu a služby dôležitej z hľadiska radiačnej ochrany, poskytujú sa konzultácie s prevádzkovateľmi zdrojov ionizujúceho žiarenia pri uvádzaní novej legislatívy do praxe.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Plnenie:

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2018

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/9590/2017, RZ-31163/2017 zo dňa 20.12.2017 bol aktualizovaný očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2018. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam boli k dispozícii 13-valentná a 10-valentná konjugovaná vakcína. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonávalo kombinovanou očkovačou látkou každých 15 rokov, prvé preočkovanie dospelých sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov. Aktualizovaný očkovací kalendár bol uverejnený na internetovej stránke RÚVZ.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním vrátane laboratórnej diagnostiky. Z ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie, boli hlásené sporadické výskyty ochorení na **pertussis** a dva prípady ochorenia na **morbili**.

V prípade ochorení na **pertussis** bolo spolu zaznamenaných 28 ochorení: v okr. Košice I – 10, Košice II – 5, Košice IV – 6, Košice okolie – 7. Ochorenia boli zaznamenané vo vekových skupinách: 15-19 roč. = 2x, 20-24 roč. = 1x, 30-34 roč. = 2x, 35-39 roč. = 3x, 40-44 roč. = 2x, 45-49 roč. = 3x, 50-54 roč. = 3x, 55-59 roč. = 3x, 60-64 roč. = 2x, 65 roč. a viac = 7x. V 12 prípadoch boli chorí očkovaní, 10-ti neboli očkovaní pre vek (dospelé osoby) a v 6 prípadoch sa údaj o očkovaní nepodarilo zistiť.

V r. 2018 bol laboratórne potvrdený prípad morbill u 45 ročnej ženy z okresu Košice II. Chorá bola očkovaná dvoma dávkami očkovačej látky proti osýpkam. Hlásený bol importovaný prípad morbill u 14 ročného študenta pôvodom z Ukrajiny, ktorý bol očkovaný 1 dávkou vakcíny proti osýpkam v mieste bydliska.

Na Odbore lekárskej mikrobiológie bolo v roku 2018 vyšetrených 141 vzoriek sér a 5 vzoriek likvoru na prítomnosť protilátok proti osýpkam triedy IgM a IgG. Protilátky triedy IgM boli pozitívne v 15-tich vzorkách. Hranične pozitívna hodnota protilátok triedy IgM bola zistená v 6-tich vzorkách.

V súlade s listom ÚVZ SR č. OE/2709/2018 zo dňa 29.3.2018 boli dňa 15.5.2018 vyhodnotené aktivity „Európskeho imunizačného týždňa 2018“, ktoré boli realizované od 23. do 29.4.2018. Cieľom kampane bolo zvýšiť povedomie verejnosti o dôležitosti očkovania po celý život a tým pomáhať budovať a udržiavať kolektívnu imunitu v celom európskom regióne. Aktivity na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania sú realizované v priebehu celého roka cestou Poradne očkovania, pre zdravotníckych pracovníkov organizovaním seminárov a sprístupňovaním aktuálnych informácií o ochoreniach preventabilných očkovaním na webovej stránke úradu. Kampaň bola orientovaná na laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov a rómsku komunitu s využitím printového média (KOŠICE:DNES), webovej stránky tunajšieho úradu, edukačných a propagačných letákov a pod. Spolu bolo realizovaných 338 aktivít, z toho bolo 244 určených pre laickú verejnosť, 91 pre zdravotníckych pracovníkov a 3 pre rómsku komunitu. Edukačné aktivity vykonávali odborní zamestnanci Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia.

Okrem uvedeného bola v roku 2018 realizovaná zdravotnovýchovná aktivita pre laickú verejnosť. Zamestnankyňa odboru sa aktívne prezentovala prednáškou o povinnom očkovaní detí v centre pre rodičov s deťmi.

Na organizácii každoročného **Východoslovenského vakcinačného dňa**, ktorý sa konal 06.06.2018, sa podieľalo 8 zamestnancov odboru, z toho 1 lekár aktívne s prednáškou.

Kontrola očkovania

V období september - november bola vykonaná kontrola povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek v zmysle Odborného usmernenia ÚVZ SR č. OE/5385/2018, RZ-16291/2018 zo dňa 9.7.2018 vrátane spracovania a vyhodnotenia výsledkov na okresnej a krajskej úrovni. Výsledky kontroly pravidelného očkovania boli na celokrajskej úrovni priaznivé, napriek tomu, že došlo k poklesu celkovej krajskej zaočkovanosti detí, ktoré dosiahli určený vek o 0,4 %. Celková zaočkovanosť v rámci Košického kraja bola 96,1 % (pohybovala sa od 95,4 % do 97,1 %), minulý rok 96,5 % a predminulý 95,5 %. K poklesu zaočkovanosti pod 95 % na celookresnej úrovni došlo v 4 okresoch – v okresoch Košice II, IV, v okr. Michalovce a v okr. Spišská N. Ves. Na znížení percenta zaočkovanosti sa podieľali predovšetkým:

- vysoký počet odmietaní povinného pravidelného očkovania detí zo strany zákonných zástupcov, spochybňovanie významu očkovania v rámci agresívnych antivakcinačných aktivít zameraných cielene na rodičov detí a na budúcich rodičov,
- dlhodobý pobyt v zahraničí,
- migrácia obyvateľov minoritnej skupiny bez udania adresy
- chyba malých čísiel.

Na požiadanie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli RÚVZ Košice u 63 detí schválené návrhy očkovacích schém na dodatočné doočkovanie detí v rámci povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Plnenie:

V zmysle pokynov ÚVZ SR boli spracované štatistické a analytické podklady a vypracovali sa *výročné správy* za rok 2017 za okr. Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu. Pravidelne a podľa potreby sa vypracovávali analýzy aktuálnej *epidemiologickej situácie* a výskytu mimoriadnych situácií v spádovom území RÚVZ.

Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosti u nákaz* zaradených do Národného imunizačného programu SR (NIP). V sledovanom období nebolo hlásené podozrenie ani ochorenie u očkovaných detí na diftériu, tetanus, poliomyelitídu, rubeolu, parotitídu či invazívnu hemofilovú nákazu. Pretrváva sporadicky výskyt ochorení na pertussis. V okrese Košice I - IV bolo hlásených 21 ochorení a v okrese Košice okolie 7 ochorení na pertussis. V sledovanom období boli nahlásené 2 prípady ochorenia na morbilli.

V súlade s listom ÚVZ HH SR č. OE/2460/2013, RZ-9842/2013 zo dňa 07.05.2013 sa pokračuje v sledovaní ochorení a úmrtí na SARI.

Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2017/2018

Aktivitu chrípky v chrípkovej sezóne 2017/2018 v okresoch Košice I-IV a Košice okolie možno charakterizovať zvýšeným výskytom ochorení na akútne respiračné ochorenia (ARO) a chrípku v porovnaní s predchádzajúcou sezónou. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky až na malé epidémie v predškolských a školských zariadeniach.

Priebeh sezóny:

V sezóne 2017/2018 bolo v **okresoch Košice I-IV** hlásených 79 985 ARO, čo predstavuje chorobnosť 70736,07/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 4663 ochorení, chorobnosť 4123,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 5,8%. Spolu bolo hlásených 899 komplikácií (1,1%).

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 69 057 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 63250,03/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 2447 ochorení, chorobnosť 2241,2/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov.

V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k nárastu počtu hlásených ARO o 10 928, čo predstavuje 15,8% a nárastu chrípky o 2216 prípadov, čo je 83,9% .

V **okrese Košice okolie** bolo hlásených 20 924 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 55 039,4/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1124 ochorení, chorobnosť 2956,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 5,3%. Spolu bolo hlásených 79 komplikácií (0,4%).

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 20 096 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 53 665,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 818 ochorení, chorobnosť 2184,4/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov.

V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k nárastu počtu hlásených ARO o 828, čo predstavuje 3,9% a chrípky o 306 prípadov, čo je 27,2%.

V okresoch Košice I-IV sa krivka chorobnosti pohybovala od najvyššej 4178,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (v 6. KT), kedy bolo hlásených 5024 ARO (z toho 651 chrípok) po 1188,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (v 16. KT), hlásených bolo 1443 ochorení ARO (z toho 10 chrípok).

Najviac komplikácií – 121 bolo hlásených v 7. KT, čo tvorilo 2,08% z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

V okrese Košice okolie sa chorobnosť na ARO a chrípku v chrípkovej sezóne pohybovala od najvyššej 3615,1/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 8. KT, kedy bolo hlásených 1822 ARO (z toho 92 chrípok), po najnižšiu 809,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 1. KT, hlásených bolo 301 ARO (z toho 12 chrípok).

Najviac komplikácií - 13 bolo hlásených v 5. KT, čo tvorilo 1,3% z celkového počtu hlásených ochorení.

Vekovo-špecifická chorobnosť:

Najvyššia vekovo - špecifická chorobnosť na ARO v okresoch Košice I-IV bola v okrese Košice II vo vekovej skupine **0-5 ročných** – 15070,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 406 ochorení v 6 KT.

V okrese Košice okolie bola najvyššia vekovo-špecifická chorobnosť vo vekovej skupine **0-5 ročných** a činila 8353,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 390 ochorení v 8. KT.

Najnižšia vekovo-špecifická chorobnosť na ARO v okresoch Košice I-IV bola v okrese Košice II vo vekovej skupine 60+ 45,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri 3 hlásených ochoreniach v 52. KT.

V okrese Košice okolie bola najnižšia vekovo-špecifická chorobnosť vo vekovej skupine 60+ ročných a činila 241,7//100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 15 ochorení v 1. KT.

Protiepidemická komisia:

Z dôvodu nárastu počtu hlásených ochorení na akútne respiračné ochorenia a chrípku bola dňa 16.02.2018 zvolaná Regionálna protiepidemická komisia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, na ktorej boli prijaté:

A. Odporúčané opatrenia v zdravotníckych zariadeniach na území okresov Košice I-IV a okresu Košice okolie:

1. Sledovať výskyt akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení v lôžkových zdravotníckych zariadeniach. Vzniknuté nozokomiálne nákazy, úmrtia, SARI ihneď telefonicky hlásiť na RÚVZ Košice, odbor epidemiológie ☎ 055/7860161, 055/7860164.
2. Izolovať chorých na chrípku od ostatných pacientov, zabezpečiť bariérovú ošetrovateľskú techniku a vyradiť chorý zdravotnícky personál z pracovných činností.
3. V prípade nárastu akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení v nasledujúcich kalendárnych týždňoch zakázať návštevy v lôžkových zdravotníckych zariadeniach.
4. Obmedziť činnosť detských poradní a preventívnych prehliadok u detí a dospelých.

B. Odporúčané opatrenia pre ostatné zariadenia a organizácie na území okresov Košice I-IV a okresu Košice okolie:

1. Uzatvoriť predškolské a školské zariadenia, ak absencia v zariadení dosiahne viac ako 30%. Pri absencii nad 20% konzultovať s RÚVZ Košice ďalšie protiepidemické opatrenia.
2. V zariadeniach s dlhodobým pobytom osôb postupovať pri uplatňovaní protiepidemických opatrení (izolovať chorých na chrípku od ostatných obyvateľov, vyradiť chorý personál z pracovnej činnosti v zariadení, obmedziť prijímanie nových obyvateľov, zákaz návštev) podľa epidemiologickej situácie.

Vyučovací proces:

V okresoch Košice I-IV bol z dôvodu viac ako 30%-nej chorobnosti žiakov prerušený vyučovací proces v 57 MŠ, 24 ZŠ a 14 SŠ. V okrese Košice okolie bol prerušený vyučovací proces v 32 MŠ, 32 ZŠ a 3 SŠ.

Sentinelová surveillance SARI a chrípky A(H1N1):

V sledovanej sezóne bol vo virologickom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Košiciach izolovaný:

- vírus chrípky A(H1)pdm09 - 6x
- vírus chrípky A/Michigan/45/2015(H1N1)pdm09 - 1x
- vírus chrípky A - 2x
- vírus chrípky B - 71x
- vírus chrípky B/Phuket/3073/2013-like - 18x

Ochorenia: Chrípka A(H1N1) 2x (Košice II u 44 a 78 ročných žien)

SARI 0

V chrípkovej sezóne 2017/2018 bolo zaznamenané 1 úmrtie 75 ročnej ženy z okresu Košice II na chrípku vyvolanú identifikovaným vírusom. Z odobratého materiálu bol potvrdený RT-PCR vírus chrípky B.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Plnenie:

Nadalej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov boli informovaní zdravotnícki pracovníci o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi – on-line hlásenia infekčných ochorení. Nadalej priebežne pri metodických návštevách všeobecných lekárov sú zdravotnícki pracovníci informovaní o možnosti využívania systému EPIS v lekárskej praxi. Dosiaľ túto možnosť využívajú 7 praktickí lekári, z toho 2 z okr. Košice okolie. On-line hlásenia do EPIS podávajú 2 mikrobiologické laboratória (Medirex, a.s. a Alpha medical,s.r.o.) a NRC. Kontrola kvality údajov v EPISe sa vykonáva priebežne a 1x mesačne na základe zaslaných výstupov z RÚVZ B. Bystrica. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v programe EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniská vybraných nákaz.

V roku 2018 bolo spracovaných a do systému EPIS vložených a potvrdených 4858 individuálnych prípadov prenosných ochorení. Z uvedeného počtu sa v 744 prípadoch jednalo o nozokomiálne nákazy. V systéme bolo spracovaných 20 hlásení do systému rýchleho varovania a 14 epidémii, z toho 12 rodinných (s počtom chorých 2-5) a 2 epidémie s počtom chorých po 6 (rotavírusová enteritída, salmonelová enteritída).

V rámci epidemiologického vyšetovania a prijatých opatrení bolo vydaných 5 rozhodnutí v okr. Košice I-IV. Úplnosť a správnosť povinných údajov a premenných zadávaných do EPISu je pravidelne kontrolovaná vedúcim pracovníkom.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Plnenie:

Analýza a evidencia hlásených nozokomiálnych nákaz (ďalej NN) sa vykonáva v pravidelných mesačných intervaloch. Za obdobie r. 2018 lôžkové zdravotnícke zariadenia nahlásili **744 nozokomiálnych nákaz** (v r. 2017 - 672), z toho bolo **212 črevných nákaz** (122 klostrídiových infekcií, 69 rotavírusových, 14 norovírusových, 4 adenovírusové, 1 salmonelová enteritída a 1 kamylobakteriálna enteritída), **146 respiračných infekcií** (r. 2017 - 123), **133 infekcií v mieste chirurgického výkonu a popálenín** (r. 2017 - 139), **127 septických infekcií** (r. 2017 - 120), **70** ochorení zo skupiny **ostatných nozokomiálnych nákaz** (r. 2017 - 55), **49 urogenitálnych infekcií** (r. 2017 - 63) a **7 nákaz kože a slizníc** (r. 2017 - 9).

Etiologický agens bol potvrdený v 712 prípadoch (7 x negatívny výsledok kultivácie, 25x biologický materiál neodobratý). Najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: mikroorganizmy rodu *Staphylococcus* 200x – druh *Staphylococcus aureus* 104x (z toho 66x MRSA), *Staphylococcus epidermidis* 45x (z toho 25x MRSE) a *Staphylococcus haemolyticus* 42x (z toho 28x MRSH). Ďalšími najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: *Clostridium difficile* 122x, *Klebsiella pneumoniae* 67x, rotavírus 69x, *Pseudomonas aeruginosa* 59x a *E. coli* 37x. **252 nozokomiálnych infekcií (t.j. 33,73 %) bolo vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi. 50x bola nozokomiálna nákaza vyvolaná kmeňmi Enterobacteriaceae produkujúcimi karbapenemázy (*Klebsiella pneumoniae* 37x, *Pseudomonas aeruginosa* 13x).** Na pracoviskách, kde bol zaznamenaný výskyt

mikroorganizmov s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie voči antibiotikám, boli prijaté protiepidemické opatrenia na zabránenie ich ďalšieho šírenia. Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky.

Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice hlásila 267 nemocničných nákaz (r. 2017-352x), Detská fakultná nemocnica Košice 242 ochorení (r. 2017-134x), Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb a.s. Košice 79 ochorení (r. 2017-92x), Nemocnica Košice - Šaca, a.s., 1.súkromná nemocnica 65 ochorení (r. 2017-60x), Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n.o. sv. Lukáša v Košiciach 32 prípadov (r. 2017-7x), Východoslovenský onkologický ústav a.s. 32 NN (r. 2017-3x), Letecká vojenská nemocnica a.s. 19 nemocničných nákaz (r. 2017-24x) a Železničná nemocnica s poliklinikou Košice – 8 NN.

V súvislosti s monitoringom hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo v rámci ŠZD vykonaných 203 kontrol, počas ktorých bolo odobratých 2578 vzoriek, z toho 902 cielených sterov z prostredia, predmetov a plôch, 255 sterilných predmetov, 1376 biologických a chemických indikátorov na kontrolu účinnosti sterilizačného procesu sterilizátorov, 13 vzoriek dialyzačných vôd, 2 dezinfekčné roztoky na kontrolu účinnosti a 30 vzoriek z ovzdušia. Za sledované obdobie bolo posúdených 160 prevádzkových poriadkov s hygienicko – epidemiologickým režimom. Výkon ŠZD zameraný na dodržiavanie hygienicko - epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovacej techniky, dodržiavanie dekontaminačných (sterilizačných a dezinfekčných) procesov bol v tomto roku zameraný predovšetkým na zariadenia na poskytovanie jednotňovej zdravotnej starostlivosti na území okresov mesta Košice a Košice - okolie.

V rámci tohtoročnej kampane „**Clean care is safer care**“ boli vykonané kontroly hygieny rúk zdravotníckych pracovníkov na 31 pracoviskách v troch ústavných zdravotníckych zariadeniach, počas ktorých bolo z rúk zdravotníckych pracovníkov odobratých spolu 160 sterov. Zároveň bola realizovaná prednáška s problematikou hygieny rúk zdravotníckych pracovníkov, pri ktorej bolo edukovaných spolu 65 študentov strednej zdravotníckej školy. Všetkým ústavným zdravotníckym zariadeniam bola poskytnutá informácia o tejto kampani a o možnosti zaregistrovať sa do siete nemocníc WHO.

Do programu **HELICS** v súčasnej dobe nie je zapojené žiadne lôžkové zdravotnícke zariadenie.

V súlade s Odporúčaním Rady 2009/C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou bola v priebehu roka 2018 realizovaná **Surveillance infekcií spôsobených Clostridium difficile**. Prípady infekcií spôsobených Clostridium difficile zaznamenané za uvedené obdobie (122x) boli štandardne zadané do EPIS a následne exportované do TESSy.

Odbor mikrobiológie životného prostredia:

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz sa analyzovali vzorky na kontrolu dekontaminácie, sanitácie a sterility predmetov. Celkovo bolo pri plnení tejto úlohy analyzovaných 3641 vzoriek, čo predstavuje 4002 ukazovateľov a 18393 analýz.

Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetrených 31 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 451 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov a ovzdušia, na tento účel bolo celkovo vyšetrených 2979 vzoriek.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Plnenie:

V rámci plnenia úlohy sa priebežne sledovali odozvy správy v SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“. Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) systém rýchleho varovania (SRV) v SR. V sledovanom období bolo do SRV zadaných 20 hlásení. Informácie z ÚVZ SR, ako kontaktného bodu o výskyte prenosných ochorení a preventívnych opatreniach sú okamžite sprístupnené na internetovej stránke úradu resp. sú postúpené ďalej lekárom či zdravotníckym zariadeniam.

V zmysle prílohy č. 6 Usmernenia HH SR „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“ zo dňa 18.6.2015 pod č. OE/2312/2015 boli vykonané školenia všeobecných lekárov pre deti a dorast, všeobecných lekárov pre dospelých, operátorov krajského operačného strediska ZZS Košice a primárov CPO lôžkových zdravotníckych zariadení v Košickom kraji. Predmetom školenia boli postupy a používanie OOPP pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN.

V súlade s plánom hlavných úloh v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva sa zamestnanci odboru epidemiológie zúčastnili praktických nácvikov zameraných na precvičenie postupov centrálného prijímacieho oddelenia pri zistení podozrenia na výskyt VNN v 2 lôžkových zdravotníckych zariadeniach (v Univerzitnej nemocnici L. Pasteura Košice a v Detskej fakultnej nemocnici Košice).

V čase od 5. do 6.9.2018 sa dvaja zamestnanci odboru zúčastnili v Zlíne súčinnostného seminára „Implementace MZP WHO 2005 do reálných národných podmínek“. Cieľom seminára boli postupy a mechanizmy vykonávané pri výskyte osoby s VNN, materiálno – technické vybavenie zdravotníctva SR, spôsoby dekontaminácie prostriedkov a techniky. Na podujatí boli prezentované tematické okruhy: požiadavky Medzinárodných zdravotníckych predpisov WHO, systémové riešenie výskytu pacienta s VNN, osobné ochranné prostriedky vhodné pre zdravotnícky a obslužný personál v prostredí BSL-4, transportný izolačný prostriedok pre pacienta s podozrením na VNN. Súčasťou seminára bola praktická ukážka činnosti zdravotníctva pri výskyte osoby s podozrením na VNN.

Na odbore je zriadená výjazdová skupina (3 zamestnanci), ktorej členovia zabezpečujú úlohy v mieste zistenia osoby podozrivej z ochorenia na VNN. Pre udržanie si nadobudnutých zručností v používaní OOPP zamestnanci pravidelne 2x ročne nacvičujú obliekanie skafandrov a manipuláciu s nimi.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Plnenie:

Odbor epidemiológie:

V januári bol Odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice vypracovaný harmonogram odberov odpadových vôd z ČOV pre Východoslovenský región pre sledovanie cirkulácie poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

Pracovníci odboru epidemiológie spolu odobrali 12 vzoriek odpadových vôd v lokalitách spádového územia určeného pre RÚVZ Košice: ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou v zmysle vypracovaného harmonogramu. Výsledky všetkých laboratórnych vyšetrení odobratých vzoriek odpadovej vody boli negatívne na prítomnosť enterálnych vírusov.

Každý týždeň je z DFN Košice hlásený výskyt hospitalizácie detí do 15 rokov s tzv. polio like ochorením s akútnou chabou obrnou. V roku 2018 nebol hlásený prípad akútnej chabej obrny u detí vo veku do 15 rokov.

V sledovanom období bol hlásený jeden prípad akútnej chabej obrny u 17 ročného študenta z okresu Košice okolie. Výsledky laboratórnych vyšetrení (izolácia poliovírusov a non-polio enterovírusov na bunkových kultúrach) odobratých vzoriek stolice boli negatívne. Na základe klinického obrazu a pomocných vyšetrení bol stav hodnotený ako Guillainov-Barrého syndróm. V okresoch Košice II, IV a Košice okolie bolo zaznamenaných 5 ochorení s dg. paréza nervu facialis (G51).

Dosiahnuté výsledky:

Odbor lekárskej mikrobiológie:

Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V roku 2018 bolo vyšetrených 90 vzoriek odpadových vôd. Dve odpadové vody mali pozitívny výsledok kultivácie na bunkových kultúrach: 1x ECHOvírus 7 a 1x non-polio enterálny vírus.

V hodnotenom období sme vyšetřili 277 klinických materiálov na prítomnosť enterovírusov. V 2-och vzorkách od 1 pacienta sme izolovali vírus ECHO 30 (2 x stolica). S diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) od dvoch pacientov do 15 rokov, sme vyšetřovali 5 materiálov s negatívnym výsledkom a nad 15 rokov od jedného pacienta 3 materiály taktiež s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetřovanie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2018/2019 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2018 – február 2019.

Návrh na ďalší postup:

Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetřovaním odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Plnenie:

V rámci plnenia úlohy č. 6.7. Prevencia HIV/AIDS sa na realizácii edukačných aktivít podieľali pracovníci rôznych oddelení RÚVZ, predovšetkým oddelení epidemiológie a podpory zdravia.

Edukačné aktivity realizované RÚVZ v Slovenskej republike v rámci plnenia úlohy:

RÚVZ	Besedy/prednášky/diskusie (....x ZŠ/.... osôb,x SŠ/..... osôb)	Iné aktivity (.....x panely, média, letáky, WEB
Bardejov	6 SŠ/132	WEB stránka RÚVZ, nástenka, článok do Bardejovských novostí
Banská Bystrica	-	1x panel, 1x média, 85 odberov krvi s poradenstvom, 172x telef. konzultácia (linka HIV/AIDS)
Bratislava hl. m.	1 SŠ/23	3x média, 2x letáky, 1x panel, 4x WEB RÚVZ, 4x facebook
Čadca	-	2x informačný panel, 1x WEB RÚVZ
Dolný Kubín	1 SŠ/52	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 33x letáky
Dunajská Streda	1 ZŠ/55	1x panelová výstava
Galanta	5 ZŠ/103, 2 SŠ/45	1x WEB RÚVZ, 1x panel
Humenné	8 ZŠ/157, 1 SŠ/21	1x panel, 1x WEB RÚVZ
Komárno	4 SŠ/80	-
Košice	20 ZŠ/1500, 9 SŠ/693, 1 VŠ/11	1x WEB RÚVZ, 3x panely, 2x informácia
Levice	3 ZŠ/50, 10 SŠ/258	3x panel, 4x článok regionálne noviny, 1x WEB RÚVZ
Liptovský Mikuláš	3 ZŠ/82, 4 SŠ/130	letáky, brožúrky, DVD
Lučenec	4 ZŠ/72, 2 SŠ/42	-
Martin	-	3x osobná konzultácia, 26x telef. konzultácia, odborná garancia „Červené stužky“, stretnutie škôl a školských zariadení na MÚ Žilina
Michalovce	1 SŠ/150	1x panel
Nitra	2 ZŠ/57, resoc. zar. 1/45	1x WEB RÚVZ, letáky
Nové Zámky	1 ZŠ/65, 2 SŠ/83	1x panel, 30x letáky
Poprad	-	1x nástenka, 112x leták, 1x WEB RÚVZ
Považská Bystrica	4 ZŠ, 1 SŠ/169	1x WEB RÚVZ, 2x panel
Prešov	2 ZŠ/50, 6 SŠ/150	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 33x odbery na anti HIV, 84x poradenstvo
Prievidza	5 ZŠ/77, 5 SŠ/154	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka
RÚVZ	Besedy/prednášky/diskusie (....x ZŠ/.... osôb,x SŠ/..... osôb)	Iné aktivity (.....x panely, média, letáky, WEB
Rimavská Sobota	-	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 50x letáky
Rožňava	7 ZŠ/118, 11 SŠ/178	1x panel
Senica	2 SŠ/60	1x WEB RÚVZ, 2x nástenka

Spišská Nová Ves	8 ZŠ/200, 6 SŠ/150	1x panel, 1x WEB, 2x média, 1x leták, 1x Sviečkový pochod, 1x športové, 1x kultúrne podujatie v spolupráci s OZ Mladí ľudia a život
Stará Ľubovňa	5 ZŠ/123, 3 SŠ/80	1x leták, 2x názorná propagácia, 1x WEB RÚVZ, 156x distribúcia letákov, 1x fotodokumentácia z besedy, 12x telef. konzultácia (linka HIV/AIDS)
Svidník	14 ZŠ/260, 6 SŠ/154	3x článok v novinách, 1x panel, 2x nástenka, 1x WEB RÚVZ
Trebišov	1 ZŠ/35, 1 SŠ/33	1x Sviečkový pochod, 1x panel
Trenčín	11 ZŠ/698, 9 SŠ/430	1x názorná propagácia na RÚVZ, 1x WEB RÚVZ
Topoľčany	1 SŠ/63	1x panel
Trnava	6 ZŠ/134, 5 SŠ/120	1x panel, 1x WEB RÚVZ
Veľký Krtíš	2 SŠ/82	1x panel, 1x WEB RÚVZ, anonymné dotazníky, 2x premietanie filmu, zdravotno-výchovné materiály
Vranov nad Topľou	1 SŠ/60	1x panel
Zvolen	2 ZŠ/32	1x panel
Žiar nad Hronom	2 ZŠ/47, 2 SŠ/75	1x nástenka, 1x premietanie filmu „Anjeli“
Žilina	1 SŠ/27	-
SPOLU	114 ZŠ/3915, 105 SŠ/3694, 1 VŠ/11, 1 resoc. zariadenie/45	

V rámci úlohy „Prevenca HIV/AIDS“ bolo spolu zrealizovaných 221 aktivít pre 7665 žiakov a študentov. Na edukáciu a informačnú kampaň boli využité vzdelávacie aktivity charakteru teoretického výkladu, napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom, ďalej média, webové stránky jednotlivých RÚVZ, nástenky, verejné tabule, DVD projekcie a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov do školských a zdravotníckych zariadení. Zamestnanci niektorých RÚVZ usporiadali a aktívne sa zúčastnili Sviečkového pochodu, športového a kultúrneho podujatia s peer aktivistami. Na RÚVZ pracovali poradne prevencie HIV/AIDS, resp. telefonické linky pomoci AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Plnenie:

Priebežne sa realizuje vzdelávanie zdravotníckeho personálu i rodičov o význame očkovania vzhľadom na opakované antivakcinačné aktivity a zabezpečení dôslednej dokumentácie o odmietnutí očkovania.

Od 21.09.2012 je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na úrade Poradňa očkovania, ktorú v priebehu roka 2018 navštívilo 59 osôb. Za sledované obdobie sa riešilo 100 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek zo strany zákonných zástupcov. Po ústnom prejednaní na Odbore epidemiológie boli prípady odmietnutia povinného očkovania postúpené k priestupkovému konaniu.

Za sledované obdobie bolo na RÚVZ so sídlom v Košiciach nahlásených všeobecnými lekármi pre deti a dorast 107 odmietnutí povinného pravidelného očkovania zo strany zákonných zástupcov, čo predstavuje oproti roku 2017 pokles o 23 odmietnutí.

Laická a odborná verejnosť bola v rámci EIW 2018 informovaná o vakcinologickom poradenstve na RÚVZ Košice prostredníctvom internetovej stránky úradu a cestou propagačných letákov.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Plnenie:

V zmysle manuálu k danej úlohe bola v roku 2018 realizovaná edukácia študentov 2. a 3. ročníka Strednej zdravotníckej školy, Moyzesova 17, Košice. Na plnení úlohy sa podieľali zamestnanci Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia. Edukácie sa zúčastnilo 96 študentov. Efekt intervencie bol overovaný formou dotazníka vyplňaného pred a po edukácii. Celkovo bolo vyplnených 192 dotazníkov I a II, ktoré boli následne vyhodnotené v tabuľkovej forme v programe EXCEL. Vyhodnotenie bolo za účelom ďalšieho spracovania zaslané gestorovi projektu - RÚVZ so sídlom v Komárne.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpališiek

Pri plnení úlohy v roku 2018 bolo *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 214 vzoriek vôd z prírodných vodných plôch. Z uvedeného počtu sa analyzovalo pre RÚVZ Košice 173 vzoriek z nasledovných prírodných vodných plôch: Košice Jazero, Bukovec, Ružín, Izra a Čaňa.

Pre RÚVZ Michalovce 40 vzoriek z prírodných kúpališiek: Zemplínska Šírava, 4 odberové miesta - Biela hora, Hôrka, Kamenec, Paľkov a Vinianske jazero. RÚVZ Rožňava 1 vzorka: Palmanská Maša.

Odbor MŽP sa aj v roku 2018 podieľal na plnení projektu "Eliminácia výskytu siníc v lokalite - rekreačná oblasť Nad Jazerom Košice", ktorý vypracoval a realizoval Sdruženie Flos Aquae, pod vedením Prof. Ing. Blahoslava Maršálka PhD. Monitorovanie vzoriek vôd sa zahájilo už 15. mája 2018, odber vzoriek prebiehal v týždenných intervaloch zo 4 odberových miest. Kvantitatívny rozbor sa vykonával z voľnej vody a na kvalitatívny rozbor sa vzorky odoberali planktónovou sieťkou. Počas celej kúpacej sezóny všetky vzorky vyhovovali limitom pre cyanobaktérie, 18 vzoriek nevyhovelo limitom pre ukazovateľ chlorofyl.

Zo vzoriek vôd zo Zemplínskej Šíravy nevyhovela 1 vzorka v ukazovateli chlorofyl.

Vo vzorkách vôd z Vinianskeho jazera v štyroch vzorkách bol prekročený limit pre cyanobaktérie a chlorofyl.

Vo vzorkách z ostatných prírodných vodných plôch bol prekročený limit pre chlorofyl v jednej vzorke vody z prírodnej vodnej plochy Čaňa.

Okrem biologických ukazovateľov sa vo vodách prírodných vodných plôch sledovali aj mikrobiologické ukazovatele, celkovo sa analyzovalo 79 vzoriek. V dvoch vzorkách boli prekročené limity pre ukazovateľ Enterokoky.

Odbor hygieny životného prostredia a zdravia:

Na plnení tejto úlohy sa podieľali pracovníci *Odboru hygieny životného prostredia a zdravia*, oddelenia hygieny zložiek životného prostredia odberom vzoriek vody z vodných nádrží, ktoré sú určené na kúpanie (ďalej VUK) - Pod Bukovcom a Ružín, z prírodného kúpališiska Jazero, na ktorom sa vykonávajú opatrenia na zníženie množstva cyanobaktérií a z vodných nádrží, v ktorých bolo potrebné v hodnotenom roku overiť kvalitu vody (dlhodobý zákaz kúpania, banské dielo sporadicky využívané na kúpanie, podnety na nevyhovujúcu kvalitu vody na kúpanie) - Čaňa, Geča, Izra.

Celkovo bolo na laboratórne vyšetrenie cyanobaktérií odobratých 165 vzoriek vôd na kúpanie. Zo štrkoviska Jazero v Košiciach bolo odobratých 144 vzoriek vody (72 vzoriek friedingerovou fľašou a 72 vzoriek planktónovou sieťkou). Maximálna hodnota cyanobaktérií bola 81 000 buniek/ml vody. Z VUK Pod Bukovcom bolo odobratých 8 vzoriek vôd, maximálna hodnota cyanobaktérií z odberného miesta pláž bola 3 200 buniek/ml vody, z VUK Ružín 10 vzoriek vody, maximálna hodnota cyanobaktérií z odberného miesta pláž bola 19 100 buniek/ml vody, zo štrkoviska Čaňa 1 vzorka vody, hodnota cyanobaktérií bola 1 800 buniek/ml, zo štrkoviska Geča 1 vzorka vody, zistená hodnota bola 0 buniek/ml, a z jazera Izra 1 vzorka vody, zistená hodnota cyanobaktérií bola 3 600 buniek/ml vody.

7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

V roku 2018 sa *Odborom mikrobiológie životného prostredia* pri plnení úlohy analyzovalo 676 vzoriek umelých kúpalísk. Z toho pre RÚVZ Košice 477 vzoriek, RÚVZ Michalovce 166 vzoriek, RÚVZ Rožňava 23 vzoriek a RÚVZ Trebišov 10 vzoriek. Vzorky vôd umelých kúpalísk tvorili vzorky z bazénov s celoročnou prevádzkou, vonkajšie letné bazény, školské bazény a rehabilitačné bazény zo zdravotníckych zariadení.

Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 49 vzoriek bazénových vôd, čo predstavuje 7,2 % pozitívnych vzoriek. Prekročené boli limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 36° C, *Pseudomonas aeruginosa* - 14 vzoriek, *Enterokoky* - 2 vzorky a *Staphylococcus aureus* - 4 vzorky.

Vo vzorkách umelých kúpalísk sa sledovali aj biologické ukazovatele. V jednej vzorke bol prekročený limit pre ukazovateľ producenty.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky Odborom hygieny výživy:

V rámci plnenia úlohy bola podľa plánu odobratá z distribučnej siete mesta Košice **1 vzorka potravinu pre dojčatá a malé deti: Hami - prvá kaša, obilno-mliečna ryžovo - kukuričná, od ukončeného 4. mesiaca**, ktorá bola laboratórne skúšaná na prítomnosť 207 rezíduí pesticídov v laboratóriu ÚVZ SR.

Vyšetrená vzorka **vyhovela** požiadavkám Potravinového kódexu SR podľa prílohy č. 1 k jedenástej hlave druhej časti.

7.10 Monitoring biologických alergénov v ovzduší (peľová informačná služba – PIS) a alergénov roztočov vo vnútornom prostredí

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V rámci peľového monitoringu bolo *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 245 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu www.alergia.sk a www.pelovespravy.sk. Peľový monitoring sa zahájil v 9. kalendárnom týždni. V priebehu roka boli vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovné: v jarných mesiacoch to boli hlavne peľové zrná liesky, jelše, topoľa a čeľade tisovité, v mesiaci máj bola zaznamenaná vysoká koncentrácia peľových zŕn z čeľade borovicovitých. V letných mesiacoch boli vysoké koncentrácie peľových zŕn čeľade prhl'avovité, lipnicovité, ambrózie a paliny. Vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná od februára a pretrvávala až do konca septembra.

7.13 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

Odbor chemických analýz:

V rámci tejto úlohy bolo dodaných celkovo 50 vzoriek, stanovených 50 ukazovateľov a vykonaných 54 analýz.

- a) V rámci monitoringu TOC v **prírodných kúpaliskách** RÚVZ so sídlom v Košiciach odobral 8 vzoriek a RÚVZ so sídlom v Michalovciach odobral 12 vzoriek.
- b) Na monitoringu TOC v **umelých kúpaliskách** sa podieľali:
RÚVZ so sídlom v Košiciach

Počet vzoriek:	10
Počet ukazovateľov:	10
Počet analýz:	10

RÚVZ so sídlom v Rožňave

Počet vzoriek:	20
Počet ukazovateľov:	20
Počet analýz:	24

Celkovo v 9 vzorkách umelých kúpalísk bola prekročená medzná hodnota pre TOC. Prekročenie bolo v 3-och vzorkách, ktoré odobral RÚVZ so sídlom v Košiciach a v 6-tich vzorkách, ktoré odobral RÚVZ so sídlom v Rožňave.

Odbor hygieny životného prostredia a zdravia

Na plnení tejto úlohy sa podieľali pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia, oddelenia hygieny zložiek životného prostredia odberom vzoriek vody z umelých kúpalísk, v ktorých sú bazény napúšťané vodou z vlastných vodných zdrojov.

V hodnotenom roku boli v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru odobraté v dňoch 13. - 14. 8. 2018 vzorky vody na stanovenie celkového organického uhlíka z umelých bazénov a zdrojov napúšťanej vody z troch kúpalísk v Košiciach a to umelého kúpaliska RYBA (zdroj vody a 3 bazény), umelého kúpaliska Červená hviezda (zdroj vody a 4 bazény) a umelého kúpaliska Rumanova (zdroj vody a tri bazény).

Na kúpalisku Červená hviezda nebolo ani v jednej vzorke zistené navýšenie hodnoty TOC o viac ako 2,5 mg/l nad hodnotu napúšťanej vody. Na kúpalisku RYBA bolo zistené navýšenie hodnoty TOC nad hodnotu napúšťanej vody v neplaveckom bazéne (zdroj napúšťanej vody 2,18 mg.l⁻¹, neplavecký bazén 5,14 mg.l⁻¹) a na kúpalisku Rumanova v neplaveckom a detskom bazéne (zdroj napúšťanej vody 1,62 mg.l⁻¹, neplavecký bazén 4,15 mg.l⁻¹, detský bazén 7,75 mg.l⁻¹). Vzhľadom k tomu, že laboratorne analýzy boli ukončené 30. 08. 2018 a kúpaliská boli od začiatku septembra zatvorené, opakované vzorky už neboli odobrané.

7.14 Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii

Dosiahnuté výsledky

Odbor chemických analýz:

V rámci plnenia tohto projektu oddelenie genetickej toxikológie v roku 2018 pokračovalo v spolupráci s Východoslovenským onkologickým ústavom a s Ligou proti rakovine v Košiciach pri získavaní údajov pre anamnestické analýzy pacientov, ktorí majú histologicky potvrdené rakovinové ochorenie:

- Kompletné anamnestické údaje boli v roku 2018 získané od 210 chorých pacientov, ktorí dobrovoľne poskytli údaje do projektu.
- Bola spracovaná a odovzdaná správa o stave riešenia projektu.
- Po konzultácii s RNDr. Nagyovou z ÚVZ SR Bratislava bolo dohodnuté pokračovanie projektu aj na ďalšie roky, pre ďalšie získavanie a spresňovanie vplyvu rizikových životospárnych faktorov na vznik rakovinových ochorení.

7.19 Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného prostredia

Odbor chemických analýz:

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>minerálne oleje</i>	-	14	14	22	33

V rámci skúšobných odberov bolo vykonané meranie minerálnych olejov v pracovnom ovzduší spoločnosti Sensor a ZVL auto Prešov. Odobrali sme spolu 14 vzoriek formou stacionárneho odberu. Na stanovenie minerálnych olejov sme použili metódu MDHS 84/2. V 3-och vzorkách v Sensore sa jednalo o rezné kvapaliny bez oleja, kde sme mali záchyt na trubičkách, v 10-tich vzorkách v ZVL auto boli 2 odobraté na OVS trubičky, a ďalšie boli odobierané na filter MCE s trubičkou a GMF s trubičkou.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z členstva v EISN- European Influenza Surveillance Network.

Dosiahnuté výsledky:

Priamy dôkaz: pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach a dôkaz vírusov chrípky metódou PCR.

V roku 2018 bolo vyšetrených 532 materiálov od 503 pacientov s ochorením horných ciest dýchacích, z toho bolo 112 odberov od sentinelových lekárov, 35 pitevných materiálov od 9-tich pacientov, 2 materiály od pacientov s diagnózou SARI.

Spolu bolo 167 materiálov pozitívnych na vírusy chrípky. Chrípka A bola identifikovaná 13-krát, z toho 5x od sentinelových lekárov. Chrípka B 154-krát, z toho 74x od sentinelových lekárov a 1x od pacienta s diagnózou SARI.

Za účelom bližšej identifikácie izolovaných kmeňov bolo 29 materiálov zaslaných do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave, kde boli identifikované nasledovne:

- 2-krát A/Michigan/45/2015(H1N1) pdm 09-like (z toho 1-krát pitevný materiál),
- 27-krát B/Phuket/3073/2013-like (z toho 1-krát pitevný materiál a 14-krát od sentinelových lekárov).

Metódou RT-PCR boli dokázané vírusy chrípky nasledovne:

- 9-krát A(H1)pdm 09 (z toho 4-krát od sentinelových lekárov),
- 1-krát A(H3) (z toho 1-krát od sentinelového lekára),
- 64-krát B (z toho 1-krát s diagnózou SARI, 3-krát pitevný materiál a 31-krát od sentinelových lekárov).

Rýchlotestom bolo vyšetrených 93 materiálov na chrípku A a B, z nich bol 1 pozitívny na chrípku A a 63 na chrípku B (z toho 29 -krát od sentinelových lekárov).

V dvoch materiáloch od 2-och pacientov bola izolovaná chrípka A aj chrípka B, v 2-och rôznych pitevných materiáloch od 1 pacienta bola dokázaná chrípka A a chrípka B, každá v inom materiáli.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok.

V roku 2018 bolo na dôkaz protilátok proti respiračným vírusom vykonaných 3666 sérologických vyšetrení (694 vzoriek) metódou KFR. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 6 antigénov (vírus chrípky A a B, adenovírus, RS-vírus, Mycoplasma pneumoniae, vírus parachrípky).

Pozitívne vyšetrenia: 20x chrípka A, 25x chrípka B, 3x RS-vírus, 9x Mykoplasma pneumoniae, 7x adenovírus a 2x parachrípka.

Metódou ELISA na dôkaz špecifických protilátok triedy IgM a IgG proti chrípke bolo vyšetrených 51 sér od 46 pacientov. Z toho malo 41 vzoriek zvýšenú hladinu protilátok triedy IgG proti chrípke A a v 25-tich vzorkách bola zvýšená hladina protilátok triedy IgG proti chrípke B a 1x bola dokázaná zvýšená hladina protilátok triedy IgM proti chrípke B.

Na vyžiadanie vyšetrujeme metódou KFR aj protilátky proti ornitóze, Q-horúčke, chlamýdióvemu skupinovému antigénu a legionelám. V tomto roku sme vyšetřili 30 vzoriek, všetky s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Materiál na vyšetrenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú ošetrojúci lekári v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja. Hlásenie o výsledkoch sa posiela v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

Návrh na ďalší postup:

Neustále sa snažiť o vylepšovanie laboratórnej diagnostiky chrípky a chrípke podobných ochorení.

8.4 Diagnostika exantémových ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z procesu eliminácie osýpok v Slovenskej republike a vo svete.

Dosiahnuté výsledky:

Laboratórium vykonáva vyšetrenie protilátok triedy IgM a IgG u vzoriek sér dodaných od ošetrovujúcich lekárov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20.dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetrených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela elektronickou formou do NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu ÚVZ SR.

V roku 2018 bolo vyšetrených 146 vzoriek od 121 pacientov, z toho 141 vzoriek sér a 5 vzoriek liquorov na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok, celkovo 304 vyšetrení. Z toho bolo 15 vzoriek pozitívnych na IgM protilátky a 6 vzoriek malo hraničnú hodnotu IgM protilátok.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie obyvateľstva:

Osýpky (morbili) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále v modifikovanej forme vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetrením protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

Návrh na ďalší postup:

Pokračovať v spolupráci s lekármi Košického a Prešovského kraja, s pracovníkmi jednotlivých oddelení epidemiológie RÚVZ a s NRC na zabezpečení stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia (NPPZ)

Medziodborová úloha – na jej plnení sa podieľajú odbory, ako podpora zdravia, epidemiológia, hygiena životného prostredia a zdravia, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena výživy a hygiena detí a mládeže.

Plnenie aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v SR z roku 2014 (ďalej len *NPPZ*) bolo realizované činnosťou vzťahujúcou sa k dvom vymedzeným oblastiam (pozri body A. a B.).

Oblasť A. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, participujeme súčasne na plnení ďalších programov, t. j. *Národného programu prevencie obezity* (2008) v gescii ÚVZ SR (vrátane *Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025*, schváleného vládou SR); *Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020* (schváleného vládou SR) v gescii ÚVZ SR; *Národného programu duševného zdravia* (2004) prijatého vládou SR; *Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020*; *Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020*; *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2013 – 2020* (spolu s *Akčným plánom realizácie NPS SR na obdobie rokov 2017 – 2020* v rezorte zdravotníctva); *Národného programu kontroly tabaku* (2007) schváleného vládou SR; *Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020* a v neposlednom rade na plnení *Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020* a *Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020*. Jedným zo základných východiskových dokumentov, ktorý aktuálne určuje smerovanie nielen preventívnych programov podpory zdravia a prioritných oblastí pôsobenia je *Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030*.

V praxi, prevenciu vybraných chronických ochorení realizujeme ovplyvňovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravého spôsobu života, uplatňujúc najmä zdravotno-výchovnú edukáciu a činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). V poradni sú klienti, resp. záujemcovia vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov, nadväzujúce odborné poradenstvo je zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt a optimalizáciu zložiek životného štýlu nefarmakologickou cestou.

V hodnotenom období sme okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej Poradni zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie výjazdovou formou pre pracovné kolektívy, seniorov a ostatnú verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená v **bodoch 9.2, 9.5, 9.7**).

Výchovno-vzdelávacie aktivity sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu. Objektom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorít tejto oblasti NPPZ, t. j. bodov 1. až 4.:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory výživy obyvateľstva sledujeme hlavne cez analýzy anamnestických dát od klientov **Poradenského centra ochrany a podpory zdravia** (ďalej len PCOPZ), vkladanych do Testu zdravé srdce. Edukáciou a propagáciou v oblasti zásad správnej výživy sa snažíme zvyšovať celkové uvedomenie obyvateľstva, zlepšiť stravovacie návyky u všetkých jeho vekových skupín.

Téma ozdravenia výživy je v súlade s celoeurópskymi princípmi zahrnutými v dokumentoch, ako napr. *Zdravie 2020: Európsky politický rámec na podporu vládnych a spoločenských aktivít pre zdravie a prosperitu*; *Viedenská deklarácia o výžive a neprenosných ochoreniach v kontexte Zdravia 2020*; na národnej úrovni, napr. v *Strategickom rámci starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030*; *Akčnom pláne pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025*, resp. v úlohách spojených s ochranou a podporou zdravia obyvateľov SR. Nadväzujúc na uvedené spolupracujeme s Odborom hygieny výživy RÚVZ Košice prostredníctvom vybraných aktivít PCOPZ – *Poradne zdravia* (stabilnej aj mobilnej zložky) a *Poradne správnej výživy* (pozri **bod 9.2**). Činnosť si kladie za cieľ vplývať na zlepšenie stravovacích návykov vo vybraných populačných skupinách, realizovať monitoring, intervencie a tiež zisťovať ich výživový stav.

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora **Stratégie SR pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018 – 2022/2023** (z júla 2017), v zmysle ktorej sa (od 1.8.2017) do jedného právneho rámca spojili dva programy – *Školský program pre ovocie a zeleninu* a *Školský program pre mlieko*. Jej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu uvedených potravinových komodít a výrobkov z nich u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Cieľovými skupinami (na základe návrhu rezortov MPRV SR, MŠ SR, MZ SR) majú byť v období od 1.8.2017 do 31.7.2023, v rámci sektora školské ovocie a zelenina, deti vo veku 3 – 15 rokov a sektora školské mlieko a mliečne výrobky, deti a mládež vo veku 3 – 18 rokov.

V spádovom území RÚVZ Košice sa na školách realizujú interaktívne *skupinové edukačné aktivity* so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR.

V kalendárnom roku 2018 (resp. v 2. polroku šk. r. 2017/2018 a 1. polroku šk. r. 2018/2019) boli edukačné aktivity realizované v materských a základných školách (I. a II. stupeň), v stredných školách vrátane gymnázií, v stredoškolských internátoch a na jednej z vysokých škôl. Na niektorých školách sa aktivity realizovali opakovane. Intervenovaných bolo spolu 224 detí z 8 materských škôl; 837 žiakov zo 17 ZŠ; 505 študentov zo 6 SŠ a 21 študentov z 1 VŠ.

V mesiacoch máj – júl 2018 sme sa cez ÚVZ SR zapojili do celoslovenského monitorovania spojeného programu, ktoré bolo zamerané na vybrané ukazovatele zdravotného uvedomenia a zvyšovania povedomia o zmene k zdravým stravovacím návykom. Vykonávali ho RÚVZ v SR v šk. r. 2017/2018, formou úvodného dotazníka, u žiakov vo veku 6 – 10 rokov. Dotazník sa týkal preferencií ovocia a zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov v rodinách ako aj vedomostí rodín o význame denného príjmu ovocia a zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov. RÚVZ Košice realizoval zber údajov v máji 2018 na dvoch ZŠ (ZŠ L. Novomeského 2 v Košiciach a ZŠ Družstevná pri Hornáde, Hlavná 5, okr. Košice-okolie) u celkového počtu respondentov 100. Zadané dáta z dotazníkov za celý Košický kraj boli e-mailom expedované na ÚVZ SR v júli 2018.

V nadväznosti na metodický pokyn ÚVZ SR na realizáciu edukácie v súvislosti s plnením „Školského programu“ (s účinnosťou od septembra 2018) a s určením pre RÚVZ v SR, zostavili a rozposlali sme ponuku sprievodných zdravotno-výchovných aktivít s dvoma informačnými letákmi (na témy *"Dôverujte mlieku – je kvalitné a zdravé"* a *"Zdravie a krása sa skrýva v ovocí a zelenine"*, z edície RÚVZ Bratislava 2018) oprávneným vzdelávacím

zariadeniam v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, t. j. MŠ, ZŠ, SŠ, školám zabezpečujúcim špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, zapojeným do uvedeného programu, e-mailom dňa 12.10.2018. Ponuka sa vzťahovala na obdobie šk. rokov 2018/2019 až 2022/2023 a na okruhy aktivít, ktoré z hľadiska preventívno-edukačných cieľov a foriem výkonu (intervenčné prístupy edukačného, poradenského, resp. informačno-propagačného charakteru, s prevahou skupinového pôsobenia) sú tematicky prierezové, uplatniteľné v ideovo príbuzných projektoch, t. j. nielen v menovanom školskom programe, ale aj celoslovenskom internetovom kurze zdravého životného štýlu „*Hravo ži zdravo*“; projekt „*Viem, čo zjem*“ celosvetového programu *Nestlé Healthy Kids*, na ktorých RÚVZ Košice participuje.

Ďalej sme v reakcii na požiadavku ÚVZ SR zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2017/2018 v súvislosti s *Národnou stratégiou SR pre program „Ovocie a zelenina do škôl“* (platnej do vzniku vyššie menovanej stratégie) – sumárny prehľad za RÚVZ v Košickom kraji (t. j. RÚVZ so sídlom v Košiciach, Michalovciach, Rožňave, Spišskej Novej Vsi a Trebišove). Príslušné RÚVZ naplňali ciele programu na lokálnej a regionálnej úrovni prostredníctvom činnosti dvoch odborných útvarov, t. j. Podpory zdravia/Výchovy k zdraviu a Hygieny detí a mládeže. Cieľovými skupinami pre intervencie boli deti MŠ, žiaci ZŠ, študenti SŠ a VŠ ako aj personál zariadení školského stravovania, doplnkovo učitelia a rodičia.

Uplatňované boli dve hlavné formy aktivít:

- *skupinová edukácia* pre deti a mládež (ako výklad s besedou, prednáška s diskusiou, s uplatnením prvkov interaktívneho a zážitkového učenia, pracovných obrázkových listov, panelová diskusia, vedomostný kvíz, ponuka informačno-propagačných materiálov, projekcia DVD filmu), s konaním na 36 MŠ, 58 ZŠ, 15 SŠ, 1 VŠ a v niektorých regiónoch aj na pôde RÚVZ (spolu cca 378 akcií, s počtom intervenovaných cca 7179 osôb, z toho 55 osôb v produktívnom veku). Niektoré z aktivít – tematicky prierezové – boli realizované súbežne s inými projektmi (napr. na RÚVZ Spišská Nová Ves s regionálnym projektom „*Pozdravy – pohyb, zdravie, výživa*“; na RÚVZ Michalovce a RÚVZ Košice s celoslovenským internetovým kurzom zdravého životného štýlu „*Hravo ži zdravo*“; na RÚVZ v Košice a RÚVZ Trebišov s celoslovenským projektom „*Viem, čo zjem*“);
- *štátny zdravotný dozor* vo vybraných zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež (a vo výdajniach stravy) v MŠ a ZŠ v Košickom kraji. Jeho účelom bolo sledovanie hygienických podmienok skladovania a manipulácie s ovocím, zeleninou; kvality spoločného stravovania; informovanie o význame dodržiavania zásad správnej výživy, o potrebe zaraďovania ovocia, zeleniny do jedálnych lístkov ako aj súvisiaca metodická a edukačná činnosť smerom k prevádzkovateľom, zamestnancom daných zariadení, príp. učiteľom a rodičom.

V školskom roku 2018/2019 sme sa zapojili do 3. ročníka celoslovenského projektu „*Viem, čo zjem*“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí „*Nestlé Healthy Kids Global Programme*“, resp. „*Nestlé pre zdravie detí*“). Organizátorom projektu je Neuropea, s. r. o., Bratislava, odborným garantom ÚVZ SR, s odporúčaním MŠVVŠ SR. Zámerom projektu je popularizácia zdravého spôsobu života, zdravej výživy a pohybovej aktivity. Realizuje sa na zaregistrovaných základných školách SR, v danom ročníku s prioritným určením pre žiakov III. – IV. a V. – VI. ročníka ZŠ (t. j. žiakom vo veku 8 – 12 rokov). Vykonávateľmi edukačných aktivít sú lektori z RÚVZ v SR a pedagógovia zapojených škôl.

Na uvedenom projekte sme boli účastní už od jeho 1. ročníka (ktorý mal ešte pilotný charakter), so zapojením RÚVZ na krajskej úrovni.

V rámci prípravnej etapy 3. ročníka sme sa zúčastnili pracovného stretnutia k projektu „*Viem, čo zjem*“, ktorého organizátormi boli ÚVZ SR v spolupráci s Neuropea, s. r. o. a RÚVZ Nové Zámky (s konaním na RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch dňa 14.9.2018).

Vzdelávacie aktivity tohto ročníka projektu začali prvou lekciou „*Pestrá strava*“ a na prihlásených školách boli zabezpečované prostredníctvom pracovníkov RÚVZ v SR. V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice miestom konania aktivít bolo 9 košických ZŠ. Na týchto školách bolo prostredníctvom lektoriek z RÚVZ Košice intervenovaných 39 tried, s celkovou účasťou 620 žiakov (prevažne z III. – VI. roč.). Po ukončení výučby prvej lekcie na každej z intervenovaných škôl, na základe požiadavky ÚVZ SR a Neuropea, s. r. o., bol zasielaný „*Záznam o priebehu školenia*“ na ÚVZ SR.

V súvislosti s projektom bol na odbornom seminári pre medicínsko-technických pracovníkov (RÚVZ Košice, 10.4.2018) prezentovaný príspevok formou prednášky pod názvom *Projekt „Viem, čo zjem“ – základné informácie, interaktívna prezentácia vybranej metodiky* (referujúcou bola J. Kollárová).

V rámci spolupráce RÚVZ Košice (Odboru podpory zdravia, Odboru hygieny výživy – Poradne správnej výživy) **a O. Z. Slovenská sieť proti chudobe** (angl. skr. SAPN) bol **vypracovaný projekt výskumu** pod názvom „*Dostupnosť zdravého životného štýlu u obyvateľov Slovenskej republiky ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením (Spotreba potravín, ich kvalita a stravovacie návyky v kontexte príjmu, statusu, sociálneho environmentu)*“.

Prípravná fáza v roku 2016 zahŕňala komunikáciu a pracovné stretnutia so zainteresovaným externým subjektom SAPN (objednávateľ/realizátor projektu), internú spoluprácu v rámci RÚVZ Košice (zostavovateľ/realizátor projektu) a:

- spracovanie anotácie výskumného projektu;
- zostavenie projektu a metodiky (t. j. nástroja pre zber dát – dotazník/rozhovor).

V roku 2017 bola uskutočnená prieskumná činnosť – zber dát anonymným dotazníkom na vybranom súbore respondentov (zabezpečilo SAPN). Na vyhodnocovaní dát z prieskumu participovali oba spolupracujúce subjekty (RÚVZ Košice a SAPN), sólovo podľa jednotlivých okruhov dotazníka (uvedená etapa trvá). V rámci RÚVZ Košice, na Odbore podpory zdravia boli dáta z dotazníkového prieskumu – 24-hodinových jedálničkov respondentov zadávané do programu Alimenta 4.3e. V nadväznosti na to sa Odbor hygieny výživy podieľal na zhodnocovaní generovaných výstupov z uvedeného programu (t. j. vyhodnocovaní nutričného zloženia a energetického príjmu z celodennej stravy respondentov vo vzťahu k Odporúčaným výživovým dávkam pre obyvateľstvo v SR – 9. revízie). Zo strany Odboru podpory zdravia boli spolupracujúcej organizácii SAPN (v zmysle dohody) zaslané všetky vyhodnotené jedálničky respondentov, v celkovom počte 298. Respondentom, ktorí vyplnili 24-hodinový jedálny lístok, bola ponúknutá možnosť konzultovať zistené výsledky a odporúčania zo strany Poradne správnej výživy pri RÚVZ Košice.

Všetky zhodnotené jedálničky sú v procese štatistického spracovania.

V roku 2018 (v mesiacoch apríl a august) pokračovala medzi RÚVZ Košice a SAPN pracovná komunikácia (e-mailom/tel. a osobnými stretnutiami). Týkala sa postupu prác na projekte (t. j. metodiky/vyhodnocovania dát z prieskumnej činnosti/súvisiacich aktivít).

Nadväzujúc na túto spoluprácu bola realizovaná aktívna účasť na vedeckej konferencii 40. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu na tému *Nové trendy v oblasti podpory zdravého životného štýlu* (Trnava 6.6. – 7.6.2018). Účasť bola zabezpečená formou posteru a plnotextového príspevku do konferenčného zborníka (Schnitzerová, E.: *Zdravý životný štýl – s dôrazom na dostupnosť potravín a niektoré životné návyky – u obyvateľov Košického kraja ohrozených chudobou*).

Z medzinárodných dní venovaných problematike výživy sme sa sústredili na **Svetový deň potravy/výživy – 16. október** a **Svetový deň diabetu – 14. november** (s témou v rokoch

2018 a 2019 „Rodina“). Prehľad informačno-propagačnej a intervenčnej činnosti vo vzťahu k rôznym cieľovým skupinám, ktorou sme podporili uvedené termíny sa nachádza v **bode 9.2.**

2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) vo vzťahu k obyvateľstvu (školskej mládeži, dospeljej populácii, seniorom) využívame najmä edukáciu, poradenstvo, výstupy cez médiá. Hlavným zámerom aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života.

Uvedená priorita NPPZ o. i. úzko súvisí s úlohou pod názvom „*Vyzvi srdce k pohybu*“, ktorá sa realizuje v rámci CINDI programu SR, bez časového obmedzenia, každé dva roky zväčša v jarnom období (pozri **bod 9.2.1**).

V súvislosti s propagáciou *Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj* (zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003), ako aj plnením *Národného programu prevencie obezity – v oblasti pohybovej aktivity*, realizovala sa informačno-propagačná a intervenčná činnosť (edukačná, poradenská) v časovom období apríl až jún 2018. Aktivity v spádovom území RÚVZ Košice boli určené pre rôzne cieľové skupiny (podľa veku, profesie, záujmu, ako aj pre širokú verejnosť). Ich prehľad z hľadiska miesta konania, formy výkonu a intervenovaných osôb sa nachádza v nižšie uvedenej tabuľke. Uskutočnených bolo celkovo 60 aktivít na 12 miestach; s celkovou účasťou 675 osôb; spolupracujúcich inštitúcií bolo 14.

<i>Prehľad zdravotno-výchovných aktivít k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“ (10. máj)</i>				
P. č.	Kde (miesto)	Kedy	Cieľová skupina (účastníci)	Forma aktivity
1.	RÚVZ Košice – detašované pracovisko, Rooseveltova 8, Košice	12.4.2018	študenti LF UPJŠ Košice – odboru VZ, Bc. stupňa, I. roč. (v počte 11)	Prednáška s diskusiou „ <i>Výchova k zdravému spôsobu života a jeho propagácia. Praktické ukážky zdravotno-výchovného pôsobenia v jednotlivých oblastiach: výživa a stravovacie návyky, pohybová aktivita, duševné zdravie</i> “ (viacematická edukačná aktivita)
2.	Denné centrum MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice	4.5.2018 10.5.2018 17.5.2018 25.5.2018 31.5.2018	klienti denného centra (v celkovom počte 53)	Edukačno-poradenská aktivita pre seniorov „ <i>Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky</i> “ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov)
		7.5.2018 14.5.2018 21.5.2018 28.5.2018	klienti denného centra (v celkovom počte 51)	Edukačno-poradenská aktivita pre seniorov „ <i>Pohybom proti osteoporóze</i> “ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov)
3.	Denné centrum MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice	2.5.2018 9.5.2018 18.5.2018 23.5.2018 30.5.2018	klienti denného centra (v celkovom počte 24)	Edukačno-poradenská aktivita pre seniorov „ <i>Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky</i> “ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov)
		7.5.2018 14.5.2018 21.5.2018 28.5.2018	klienti denného centra (v celkovom počte 39)	Edukačno-poradenská aktivita pre seniorov „ <i>Pohybom proti osteoporóze</i> “ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov)
4.	Školský internát Antona Garbana, Werferova 10, Košice	4.5.2018 21.5.2018	zamestnanci zariadenia (v celkovom počte 61)	Ponuka štandardných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia
5.	Slovak Telekom – DC	9.5.2018	zamestnanci spoločnosti	Ponuka vybraných služieb mobilnej

	Košice, Poľská 4, Košice		(67 záujemcov o poradenstvo)	základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice)
6.	Hypermarket Tesco Košice, Napájadlá 16, Košice	10.5.2018 11.5.2018	zamestnanci spoločnosti (celkovo 21 záujemcov o poradenstvo)	Ponuka vybraných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia
7.	Denné centrum MČ Košice-Šaca, Železiarská 7, Košice- Šaca	16.5.2018	klienti denného centra (v celkovom počte 15)	Ponuka štandardných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia
8.	Denné centrum MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo námestie 5, Košice	16.5.2018	klienti denného centra (v celkovom počte 14)	Ponuka štandardných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia
9.	Kulturpark, Kukučínova 2, Košice	19.5.2018	verejnosť (návštevníci) – 50 záujemcov o poradenstvo (v rámci 3. slovenského dňa obezity 2018 s témou „BMI národa“ – osvetové podujatie Obezitologickej sektie Slovenskej diabetologickej spoločnosti)	Ponuka vybraných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice a Slovenskou diabetologickou spoločnosťou – Obezitologickou sekciou)
10.	Alpinka Košice – Areál zábavy a oddychu s reštauráciou, Čermeľské údolie 8, Košice	24.5.2018	Zamestnanci RÚVZ Košice (v počte 99)	Športový deň – organizačné zabezpečenie Popis aktivity: Spoločná pešia, resp. cyklistická turistika na vymedzenej trase v Čermeli do areálu Alpinky. V cieľi každý z účastníkov mal možnosť dať si odmerať tlak krvi, pulzovú frekvenciu a realizovať vybrané voľné športové disciplíny (kolektívneho charakteru, ako cvičenie s lektorkou, bedminton, loptové hry), resp. priniesť si vlastné športové potreby. V rámci menu bol podávaný guláš s nealkoholickým nápojom.
11.	TEKO, Teplárenská 3, Košice	29.5.2018	zamestnanci spoločnosti (40 záujemcov o poradenstvo)	Ponuka vybraných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice)
12.	U. S. Steel Košice, s.r.o., Vstupný areál U. S. Steel, Košice	2.6.2018	zamestnanci spoločnosti a ich rodinní príslušníci – 130 záujemcov o poradenstvo (v rámci 7. ročníka „Family Safety Day“: „Kde pracuje môj otec, moja mama?“ – firemný rodinný deň)	Ponuka vybraných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice)

¹ Ponúkané služby zahŕňali: z biochemických vyšetrení stanovenie hladiny celkového cholesterolu, resp. pri štandardných službách aj vyšetrenie ďalších parametrov (triglyceridy, HDL, LDL, glukóza) z kapilárnej krvi prostredníctvom analyzátoru Reflotron alebo Accutrend Plus; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pása, bokov), výpočet indexu telesnej hmotnosti – BMI a indexu centrálnej obezity – WHR; stanovenie percenta telesného tuku (pri spolupráci s VŠZP aj meranie bazálneho metabolizmu); meranie tlaku krvi, pulzu; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života vrátane podpory pohybovej aktivity (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúcia tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.

Informačno-propagačná činnosť v oblasti témy Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ (10. máj) zahŕňala:

- prípravu nástennej propagácie prostredníctvom troch informačných panelov/tabúl so zámerom informovania zamestnancov a návštevníkov RÚVZ Košice o svetovom dni, a ich inštalácia vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice;
- organizačné zabezpečenie a propagácia *Športového dňa pre zamestnancov RÚVZ Košice* v lokalite Alpinka (s konaním dňa 24.5.2018), pozri tabuľkový prehľad aktivít, bod 10. Organizácia podujatia zahŕňala stretnutie s prevádzkarom reštaurácie Alpinky Košice – Areálu zábavy a oddychu a sprostredkovanie informácie zamestnancom formou vývesky na informačných tabuliach; e-mailom; zostavenie zoznamu zamestnancov – účastníkov;

angažovanie sa aj v riešení ekonomickej stránky akcie a i.

Z ostatnej činnosti na podporu pohybovej aktivity u obyvateľstva môžeme uviesť nasledovné príklady:

V roku 2018 sme sa v spolupráci s Klubom turistov „Medicína“ Košice; Klubom turistov mesta Košice; Základnou organizáciou Slovenského odborového zväzu Východoslovenského onkologického ústavu, a. s., Košice a Ligou proti rakovine, pobočkou Košice, podieľali na organizačnom zabezpečení športového podujatia *Onkokardioturistika – 31. ročník*, pre košickú verejnosť, s konaním dňa 8.4.2018. V celi *jarnej časti tohto ročníka*, ktorým bol areál Zeleného dvora, o nami ponúkané vybrané služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet indexov BMI a WHR) prejavilo záujem celkovo 40 účastníkov podujatia. V *jesennej časti 31. ročníka* na Alpinke sa dňa 21.10.2018 prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia nechalo vyšetriť 42 účastníkov akcie.

Ďalšou spoločnou športovo-osvetovou akciou s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice bol *7. ročník* podujatia „*Radosť zo života víťazí nad chorobou*“, pod záštitou prof. RNDr. P. Sováka, CSc., rektora UPJŠ v Košiciach a zástupcu Mesta Košice. Akcia bola určená onkologickým pacientom a rodinným príslušníkom a konala sa v areáli Botanickej záhrady Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Mánesova 23, dňa 2.6.2018. Súčasťou programu podujatia boli rôzne aktivity, ako poradenské služby onkológov, rehabilitačné cvičenia, cvičenie jogy, súťaže pre deti a dospelých, možnosť prehliadky Botanickej záhrady spojenej s výstavou motýľov a i. Ponuku vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia (vrátane merania hladiny celkového cholesterolu) využilo celkovo 59 osôb. Pre fajčiarov bola k dispozícii mobilná Poradňa na odvykanie od fajčenia.

Edukácia s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov na tému: „*Prevenčia osteopénié a osteoporózy pohybom*“ a „*Vybrané prvky z kalanetiky*“ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) sa realizuje priebežne počas celého roka v dvoch zariadeniach, t. j. v Dennom centre seniorov MČ Košice-Sídlisko KVP, Trieda KVP 1, Košice a v Dennom centre seniorov MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice, viac v **bode 9.5**.

Činnosť zameraná na plnenie *Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020* je uvedená v **bode 9.9**.

3. Tabak, alkohol, drogy

Zvýšenú pozornosť v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venujeme vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži, ženám v reprodukčnom veku a sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Často využívanými formami sú:

- výchovno-vzdelávacia a poradenská činnosť (napr. edukácia pre rôzne vekové skupiny, výkon Poradne na odvykanie od fajčenia);
- propagačná a edičná činnosť – tvorba a distribúcia informačných materiálov pre školskú mládež, kontaktné dospelé osoby (učitelia, rodičia atď.) a iné cieľové skupiny;
- účasť na informačných kampaniach (napr. pri príležitosti významných termínov s protidrogovou tematikou);
- participácia na preventívnych programoch, projektoch, úlohách zameraných na škodlivosť návykových látok a na zmysluplné využívanie voľného času (vrátane prípravy, koordinácie, realizácie, vyhodnocovania) v spolupráci s inými subjektmi;
- pôsobenie cez mienkotvorné médiá v oblasti propagácie aktivít a spôsobu života bez drog.

Edukčná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu

drogových závislostí vrátane prevencie závislosti od legálnych drog ako aj na prevenciu nelátkových závislostí. Za hodnotené obdobie (rok 2018) sme v rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Košice uskutočnili výchovno-vzdelávacie akcie v 2 materských školách (s celkovou účasťou 64 detí), v 22 základných školách, 9 stredných školách, 6 školských internátoch a na 1 VŠ (na viacerých opakovane), s celkovou účasťou cca 3413 žiakov a študentov. Z didaktického hľadiska, podujatia zväčša pozostávali z teoretického výkladu, besedy, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencií premietnuté videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ a v MŠ sa z hľadiska edukačných cieľov volila hravá forma oboznamovania sa s danou problematikou (využívanie prostriedkov, ako mimická bábka Adamko, maľovanky, premietnutie DVD – animovanej agitky „*Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo*“ a i). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovala spätná väzba, resp. prostredníctvom dotazníkovej metódy sa mapovali názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu.

V spojitosti s **informačno-propagačnou činnosťou** vo vzťahu **k významným termínom** venovaným problematike zdravia a drogovej prevencii sme reflektovali na nasledovné dni:

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku – 31. máj** sme uskutočnili edukačné aktivity zamerané na prevenciu tabakizmu a zanechanie fajčenia v rámci témy „*Primárna prevencia drogových závislostí: legálne drogy*“ (formou výkladu s besedou a s učebnými pomôckami: prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitosť, prístroj Smokerlyzer, príp. DVD). Akcie sa konali v:

- ZŠ Krosnianska 4, Košice (dňa 29.5.2018), výklad s besedou v rozsahu 6 vyuč. h – pre žiakov III. – IV. ročníka (v celkovom počte 159);
- Stredná priemyselná škola dopravná, Hlavná 113, Košice (29.5.2018), výklad s besedou s premietnutím DVD „*Kým stúpa dym...*“, v rozsahu 2 vyuč. h – pre 25 študentov I. roč.;
- Stredoškolskom internáte, Jedlíkova 11, Košice (dňa 30.5.2018), 2 prednášky po 1 vyuč. h – pre vekovo zmiešanú skupinu 70 študentov, s premietnutím DVD filmu „*Kým stúpa dym...*“;
- Školskom internáte A. Garbana, Werferova 10, Košice (dňa 31.5.2018), 2 prednášky po 1 vyuč. h, s premietnutím DVD filmu „*Kým stúpa dym...*“ – pre vekovo zmiešanú skupinu 70 študentov;
- ZŠ Košická Belá 235, okres Košice-okolie (dňa 2.6.2018), výklad s besedou v rozsahu 2 vyuč. h – pre žiakov VI. – IX. ročníka (v celkovom počte 33);
- Špeciálnej ZŠ Vtáčkovce 2, okres Košice-okolie (4.6.2018), beseda v rozsahu 1 vyuč. h – pre 25 žiakov IV. – VI. ročníka;
- Školskom internáte, Medická 2, Košice (dňa 5.6.2018) – 2 prednášky po 1 vyuč. h pre vekovo zmiešanú skupinu 68 študentov, s premietnutím DVD filmu „*Kým stúpa dym*“;
- ZŠ Grundschule Medzev, Štóska 123, okres Košice-okolie (dňa 12.6.2018), v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov z V. – VI. ročníka (v celkovom počte 50);
- Obchodnej akadémii, Watsonova 61, Košice (dňa 15.6.2018), 4 prednášky po 1 vyuč. h – pre študentov II. roč. (v celkovom počte 105);
- ZŠ s vyuč. jazykom maďarským – Alapiskola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (dňa 18.6.2018), v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov z V. – VI. ročníka (v celkovom počte 60);

- Súkromnej ZŠ Užhorodská 39, Košice (dňa 20.6.2018), výklad s besedou a premietnutím DVD „*Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo*“, v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov zo IV. – V. ročníka (v celkovom počte 32);
- SOŠ technickej, Kukučínova 23, Košice (dňa 22.6.2018), 2 prednášky po 1 vyuč. h – pre študentov I. a II. roč. (v celkovom počte cca 100);
- ZŠ Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (dňa 25.6.2018), v rozsahu 3 vyuč. h, t. j. pre 3 skupiny žiakov z V. – VII. ročníka (v celkovom počte 100);
- ZŠ Fábryho 44, Košice (dňa 26.6.2018), v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov zo VII. – IX. ročníka (v celkovom počte 72);
- ZŠ Považská 12, Košice (dňa 26.6.2018), v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov z VIII. ročníka (v celkovom počte 50);
- ZŠ s MŠ Školská 3, Poproč, okres Košice-okolie (dňa 28.6.2018), v rozsahu 4 vyuč. h, t. j. pre 4 skupiny žiakov z V. – IX. ročníka (v celkovom počte 100).

Pozn.: V rámci vyššie uvedených aktivít na stredných školách a v školských internátoch sa u záujemcov (fajčiarov) realizovala intervenčná činnosť zahŕňajúca stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúciu tlačených zdravotno-výchovných materiálov a i.

Ďalej sme za účelom prezentácie svetového dňa a Poradne na odvykanie od fajčenia pripravili nástennú propagáciu prostredníctvom troch tematických informačných tabúl – vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice – s určením pre zamestnancov a návštevníkov úradu.

Významný termín **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún** sme dali do pozornosti žiakom a študentom výchovno-vzdelávacími aktivitami (teoretickým výkladom s besedou, s učebnými pomôckami: prezentácie, drogový kufor, okuliare simulujúce opitosť, prístroj Smokerlyzer, príp. DVD), s konaním v:

- SOŠ Ostrovského 1, Košice (24.5.2018), s premietnutím troch DVD filmov s následnou besedou (DVD tituly: „*Kým stúpa dym...*“; „*Až do dna...*“; „*Riziká pitia alkoholu z neoverených a nelegálnych zdrojov*“), v rozsahu 2 vyuč. h – pre študentov I. a II. roč. (v celkovom počte cca 300);
- Športové gymnázium (osemročné), Trieda SNP 104, Košice (11.6.2018), výklad s besedou a premietnutím dvoch DVD filmov (1. „*Kým stúpa dym...*“; 2. „*Až do dna...*“), (v rozsahu 4 vyuč. hodín) – pre žiakov z tried III. OA a IV. OA, v celkovom počte cca 43;
- ZŠ Grundschule Medzev, Štóska 123, okres Košice-okolie (dňa 12.6.2018), v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov zo VII. – IX. ročníka (v celkovom počte 50);
- Obchodnej akadémii, Watsonova 61, Košice (dňa 15.6.2018), 4 prednášky po 1 vyuč. h – pre študentov II. roč. (v celkovom počte 105);
- ZŠ s vyuč. jazykom maďarským – Alapiskola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (dňa 18.6.2018), v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov zo VII. – IX. ročníka (v celkovom počte 60);
- Súkromnej ZŠ Užhorodská 39, Košice (dňa 20.6.2018), výklad s besedou v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov zo IV. – V. ročníka (v celkovom počte 32);
- ZŠ Tomášikova 31, Košice (dňa 21.6.2018), výklad s besedou v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov z IX. ročníka (v celkovom počte 35);
- SOŠ technickej, Kukučínova 23, Košice (dňa 22.6.2018), 2 prednášky po 1 vyuč. h – pre študentov I. a II. roč. (v celkovom počte cca 100);

- ZŠ Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (dňa 25.6.2018), v rozsahu 3 vyuč. h, t. j. pre 3 skupiny žiakov zo VII. – IX. ročníka (v celkovom počte 95);
- ZŠ Fábryho 44, Košice (dňa 26.6.2018), v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov zo VII. – IX. ročníka (v celkovom počte 72);
- ZŠ Považská 12, Košice (dňa 26.6.2018), v rozsahu 2 vyuč. h, t. j. pre 2 skupiny žiakov z VIII. ročníka (v celkovom počte 50);
- Gymnázium, Šrobárova 1, Košice (25.6.2018), výklad s besedou, DVD, POF v rozsahu 4 vyuč. h, t. j. pre 4 triedy z I. roč. (celkovo 100 študentov); tamtiež (26.6.2018), v rozsahu 4 vyuč. h, t. j. pre 4 triedy z II. roč. (celkovo 100 študentov).

Oba vyššie zmienené termíny sme cieľovým subjektom vopred spropagovali formou listu vo veci „*Významné termíny „Svetový deň bez tabaku – 31. máj“ a „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – 26. jún“ – žiadosť o spoluprácu v propagačnej oblasti*“, ktorý bol so sprievodným e-mailom zaslaný dňa 18.5.2018 adresátom v okresoch Košice-mesto a Košice-okolie (základným a stredným školám, stredoškolským internátom, centráram voľného času).

Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september bol z hľadiska preventívno-edukačných cieľov daný do povedomia širokej verejnosti prostredníctvom informačného letáka pod rovnomenným názvom, na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinkoch Aktuality, resp. Hlavné menu – O nás – Odborné útvary – Podpora zdravia – Príspevky odboru).

Výchovno-vzdelávacie aktivity boli zamerané na prevenciu konzumácie alkoholu u mladistvých vrátane prevencie fetálneho alkoholového syndrómu, spojené s výkladom, tematickou prezentáciou, premietaním DVD filmu „*Až do dna...*“ a/alebo „*Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu*“, diskusiou so žiakmi/študentmi, a realizované v:

- Strednej športovej škole, Trieda SNP 104, Košice (dňa 18.9.2018) – 3 aktivity vyššie uvedenej formy pre 42 študentov III. ročníka (z toho 24 dievčat);
- ZŠ Tomášikova 31, Košice (dňa 19.9.2018) – 2 aktivity vyššie uvedenej formy pre 56 žiakov IX. roč. (z toho 27 dievčat);
- ZŠ Školská 16, Turňa nad Bodvou, okres Košice-okolie (dňa 21.9.2018) – 2 aktivity vyššie uvedenej formy pre 45 žiakov VII. – IX. ročníka (z toho 25 dievčat);
- Lekárskej fakulte UPJŠ Košice (3.10.2018) – 1 aktivita vyššie uvedenej formy pre 10 študentiek I. roč. Mgr. stupňa št. odboru Verejné zdravotníctvo;
- ZŠ Hlavná 165, Valaliky (15.10.2018) – 2 aktivity vyššie uvedenej formy pre 39 žiakov IX. ročníka (z toho 25 dievčat);
- Strednej odbornej škole – Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (dňa 26.10.2018) – 1 aktivita vyššie uvedenej formy v trvaní 2 vyuč. h pre 68 študentov II. roč.;
- Školskom internáte, Považská 7, Košice (dňa 7.11.2018) – 1 aktivita vyššie uvedenej formy pre vekovo zmiešanú skupinu 70 študentov.

Odpočet preventívnych aktivít realizovaných pri príležitosti *Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme (9. september)* bol v zmysle požiadavky zaslaný na ÚVZ SR dňa 16.10.2018.

Svetový deň duševného zdravia (10. október) sme dali do pozornosti žiackej populácii na týchto školách a internátoch:

- Školský internát A. Garbana, Werferova 10, Košice (10.10.2018) – edukačnou a pohybovou aktivitou (cvikmi na chrbticu) pre vekovo zmiešanú skupinu 9 študentov SŠ;

- ZŠ Belehradská 21, Košice (12.10.2018) – edukačnými aktivitami (výklad s besedou) na tému „Zdravý spôsob života: podpora duševného zdravia“, pre žiakov IX. A v počte 25; tamtiež (19.10.2018) pre žiakov IX. B v počte 28;
- ZŠ Postupimská 37, Košice (26.10.2018) – edukačnými aktivitami (výklad s besedou) na tému „Zdravý spôsob života: podpora duševného zdravia“, pre žiakov V. – VII. roč. v celkovom počte 75.

Činnosť v súvislosti s významným termínom **Európsky týždeň boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)** spočívala v edukačných a edukačno-poradenských aktivitách realizovaných v spádovom území RÚVZ Košice (územné obvody okresov Košice-mesto a Košice-okolie), zameraných na prevenciu látkových a nelátkových závislostí (formou interaktívnych prednášok, besied, poradenstva v prevencii fajčenia, využitia výučbových pomôcok: prezentácií, drogového kufra, okuliarov simulujúcich opitost', DVD filmov, informačno-propagačných materiálov – letákov, skladačiek od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice). V problematike prevencie fajčenia bolo v ponuke poradenstvo pre fajčiarov (s meraním hladiny oxidu uhľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu).

Predmetná činnosť sa začala vykonávať **od 15.10.2018** a trvala **do 12.12.2018**. Spolu zahŕňala **66 aktivít**, s realizáciou **na 24 miestach** (t. j. v 2 MŠ, 12 ZŠ, 5 SŠ, 4 školských internátoch a v 1 VŠ – Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika). **Edukovaných** bolo spolu **1449 osôb** (z toho 64 detí MŠ, 813 žiakov ZŠ, 562 študentov SŠ, 10 študentov VŠ). K spolupracujúcim inštitúciám okrem škôl a školských zariadení patrili aj Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach (KR PZ) a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ÚPSVR).

Prehľad zdravotno-výchovných aktivít k Európskemu týždňu boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)				
P. č.	Miesto konania (inštitúcia)	Termín konania	Cieľová skupina (počet edukovaných)	Forma, názov a počet aktivít
1.	ZŠ Hlavná 165, Valaliky, okres Košice-okolie	15.10.18	žiaci VII. – VIII. roč. (v celkovom počte 86)	(2x) prednáška s besedou na tému „Nové formy a druhy nelátkových závislostí“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
				(2x) prednáška s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ a poradenstvo (učebné pomôcky: dve výučbové prezentácie, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', Smokerlyzer).
2.	Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice	23.10.2018	študenti I. roč. (v celkovom počte 103)	(4x) prednáška s besedou na tému „Nové formy a druhy nelátkových závislostí“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
				(4x) prednáška s besedou na tému „Prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost'). Aktivita realizovaná v rámci projektu „Svoj život si riadiš Ty“, v spolupráci s menovanou školou a KR PZ v Košiciach.
3.	ZŠ Abovská 36, Košice	14.11.2018	študenti II. roč. (v celkovom počte 120)	(4x) prednáška s besedou na tému „Fetálny alkoholový syndróm“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“ a „Riziká pitia alkoholu z neoverených a pochýbných zdrojov“). Aktivita v rámci školského projektu „Človek a jeho zdravie“.
				(2x) prednáška s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ a poradenstvo (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost').
3.	ZŠ Abovská 36, Košice	24.10.2018	žiaci VIII. roč. (v počte 32)	(1x) prednáška s besedou na tému „Nelátkové závislosti“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
				(1x) prednáška s besedou na tému „Nelátkové závislosti“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).

		20.11.2018	žiaci VII. – IX. roč. (v počte 54)	(3x) prednáška s besedou na tému „ <i>Nelátkové závislosti</i> “ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia). Aktivita organizačne zabezpečená v spolupráci s ÚPSVR Košice v rámci projektu „ <i>Detstvo bez násilia</i> “.
		26.11.2018	žiaci VII. roč. (30 žiakov)	(1x) prednáška s besedou na tému „ <i>Prevenčia drogových závislostí so zameraním na tabakizmus</i> “ a poradenstvo (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, Smokerlyzer).
4.	Stredná odborná škola – Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	26.10.2018	študenti II. roč. (v počte 68)	(1x) prednáška s besedou (v trvaní 2 vyuč. h) na tému „ <i>Fetálny alkoholový syndróm</i> “ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „ <i>Až do dna...</i> “).
5.	ZŠ Tomášikova 31, Košice	7.11.2018	žiaci VIII. roč. (v počte 110)	(4x) prednáška s besedou na tému „ <i>Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy</i> “ a poradenstvo (učebné pomôcky: dve výučbové prezentácie, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', Smokerlyzer)
		28.11.2018	žiaci VI. roč. (v počte 54)	(2x) prednášky s besedou na tému „ <i>Nelátkové závislosti</i> “ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
6.	Školský internát, Považská 7, Košice	7.11.2018	vekovo zmiešaná skupina študentov SŠ (v počte 70)	1x prednáška s besedou na tému „ <i>Alkohol a ženy: Fetálny alkoholový syndróm</i> “ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „ <i>Až do dna...</i> “ a „ <i>Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu</i> “, okuliare simulujúce opitost').
7.	ZŠ Požiarnická 3, Košice	9.11.2018	žiaci VIII. roč. (v počte 52)	(2x) prednáška s besedou na tému „ <i>Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne drogy</i> “ a poradenstvo (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, okuliare simulujúce opitost', Smokerlyzer)
8.	ZŠ Postupimská 37, Košice	9.11.2018	žiaci VII. – IX. roč. (v počte 58)	(3x) prednáška s besedou „ <i>Nelátkové závislosti</i> “ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
		12.11.2018	žiaci VIII. roč. (v počte 67)	(3x) prednáška s besedou na tému „ <i>Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne drogy</i> “ a poradenstvo (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, okuliare simulujúce opitost', Smokerlyzer).
9.	ZŠ, Bruselská 18, Košice	12.11.2018	žiaci VIII. – IX. roč. (v počte 54)	(3x) prednáška s besedou na tému „ <i>Nelátkové závislosti</i> “ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia). Aktivita organizačne zabezpečená v spolupráci s ÚPSVR Košice v rámci projektu „ <i>Detstvo bez násilia</i> “.
10.	Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14, Košice	15.11.18	žiaci V. ročníka (v počte 22)	(1x) prednáška s besedou na tému „ <i>Prevenčia pasívneho a aktívneho tabakizmu</i> “ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
11.	ZŠ Belehradská 21, Košice	16.11.2018	žiaci IX. roč. (25 žiakov)	(1x) prednáška s besedou na tému „ <i>Prevenčia drogových závislostí so zameraním na tabakizmus</i> “ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „ <i>Kým stúpa dym...</i> “).
12.	MŠ Turgenevova 7, Košice	16.11.2018	5 – 6-ročné deti (v počte 19 detí)	(1x) prednáška s besedou na tému „ <i>Prevenčia drogových závislostí so zameraním na tabakizmus</i> “ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „ <i>Kde bolo, tam bolo, fajčenie škodilo</i> “).
13.	Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Kukučínova 23, Košice	20.11.2018	študenti II. roč. (v počte 50)	(2x) prednáška s besedou na tému „ <i>Prevenčia drogových závislostí so zameraním na tabakizmus</i> “ a poradenstvo (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, Smokerlyzer).
14.	Stredná odborná škola technická, Kukučínova 23, Košice	21.11.2018	študenti I. roč. (v počte 48)	(2x) prednáška s besedou „ <i>Zdravý životný štýl a prevencia fajčenia</i> “ a poradenstvo (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, Smokerlyzer, tlakomer, tukomer).
15.	Lekárska fakulta Univerzity	21.11.18	študentky I.	(1x) seminár (v trvaní 2 vyuč. h) na tému

	P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice		ročníka št. odboru Verejné zdravotníctvo Mgr. stupňa dennej formy štúdia na LF UPJŠ Košice (v počte 10)	„Závislosti. Ich vplyv na zdravie vo všeobecnosti a u vybraných skupín populácie“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost').
16.	Spojená škola, Opatovská cesta 101, Košice	23.11.2018	žiaci ZŠ (v počte 23)	(2x) prednáška s besedou na tému „Novodobé nelátkové závislosti“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia). Aktivita organizačne zabezpečená v spolupráci s ÚPSVR Košice v rámci projektu „Detstvo bez násilia“.
17.	Školský internát, Ostrovskeho 1, Košice	27.11.2018	vekovo zmiešaná skupina študentov SOŠ (v počte 25)	(1x) prednáška s besedou na tému „Nelátkové závislosti“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
18.	Špeciálna ZŠ, Rovníková 11, Košice	28.11.18	žiaci 2. stupňa (v počte 42)	(1x) prednáška s besedou „Fetálny alkoholový syndróm“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, okuliare simulujúce opitost', DVD „Až do dna...“).
19.	Školský internát A. Garbana, Werferova 10, Košice	28.11.2018	vekovo zmiešaná skupina študentov SŠ (v počte 45)	(1x) prednáška s besedou na tému „Prevencia drogových závislostí: legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', Smokerlyzer)
20.	MŠ Hronská 7, Košice	30.11.2018	5 – 6-ročné deti (v počte 45)	(2x) prednáška s besedou na tému „Zdravý životný štýl a podpora nefajčenia“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „Kde bolo, tam bolo, fajčenie škodilo“).
21.	Školský internát Športového gymnázia v Košiciach, Trieda SNP 104, Košice	4.12.2018	vekovo zmiešaná skupina študentov SŠ (v počte 18)	(1x) prednáška s besedou na tému „Nelátkové závislosti“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
22.	ZŠ Košická Belá 235, okres Košice-okolie	7.12.2018	žiaci V. – IX. ročníka (v počte 40)	(2x) prednáška s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', Smokerlyzer)
23.	Športové gymnázium, Trieda SNP 104, Košice	12.12.2018	sexta (1 trieda: 15 študentov)	(1x) prednáška s besedou (v trvaní 2 vyuč. h) na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', DVD).
24.	Spojená škola (Špeciálna ZŠ), Odborárska 2, Košice	12.12.2018	žiaci V. – VI. roč. (v počte 40)	(2x) prednášky s besedou na tému „Prevencia drogových závislostí“ so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', Smokerlyzer)

Informačno-propagačné aktivity pre verejnosť k danému termínu zahŕňali:

- **písomné oslovenie vybraných inštitúcií** v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, t. j. zostavenie tematickeho informačno-propagačného listu vo veci „Informácie o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuky tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít“ (zahŕňujúc predmetný termín), s určením pre adresátov, ako materské školy, základné školy, stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy, miestna samospráva a denné centrá, Jednota dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá. List bol inštitúciám zaslaný e-mailovou cestou dňa 24.8.2018;
- **informovanie verejnosti** prostredníctvom uverejnenia titulu “Európsky týždeň boja proti drogám 2018” na webovom sídle RÚVZ so sídlom v Košiciach (www.ruvzke.sk),

v časti Hlavné menu – Aktuality, s presmerovaním na webové sídlo ÚVZ SR (od 19.11.2018);

- **informovanie zamestnancov** ako **aj návštevníkov/klientov/stránky** RÚVZ so sídlom v Košiciach o významnom termíne “*Európsky týždeň boja proti drogám 2018*” prostredníctvom nástenného vystavenia informačných materiálov **v priestoroch** vestibulu ústredného **pracoviska RÚVZ Košice** a dvoch detašovaných pracovísk (informačné panely boli zhotovené v dňoch 14.11. a 19.11.2018);
- **informovanie verejnosti** prostredníctvom informácií (príp. s fotodokumentáciou) z uskutočnených aktivít, uverejňovaných na webových stránkach spolupracujúcich subjektov (škôl) – priebežne.

Odpočít aktivít k *Európskemu týždňu boja proti drogám* sme na základe požiadavky zaslali ÚVZ SR v požadovanom termíne (v decembri 2018).

V **Poradni na odvykanie od fajčenia** (skr. POF) sme v hodnotenom období poskytli poradenstvo individuálnou formou pre **292** klientov (121 mužov, 171 žien). Dominoval produktívny vek a záujem o jednorazovú intervenciu. Prehľad realizovaných aktivít POF uvádzame v **bodoch 9.2, 9.5, 9.7**. Základné informácie o Poradni na odvykanie od fajčenia sú verejnosti k dispozícii na webovom sídle RÚVZ Košice (v položke Servis – Poradne zdravia).

Poradenstvo formou telefonической Linky pomoci na odvykanie od fajčenia v rozsahu SR sa vykonávalo podľa zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 8 ods. 1 pís. b). Na základe rozhodnutia hlavného hygienika SR a metodického pokynu ÚVZ SR, linku pomoci prevádzkujú všetky RÚVZ v SR podľa stanoveného harmonogramu, v 2-týždenných intervaloch počas pracovných dní v čase od 8:00 do 15:00 h. RÚVZ Košice disponoval telefónnou linkou v období od 22.10.2018 do 2.11.2018. Počet volaní (prichádzajúcich hovorov) bolo celkovo 34. Po skončení prevádzky telefonической služby na RÚVZ Košice, zabezpečilo sa odovzdanie mobilného telefónu spolu s príslušenstvom osobným doručením na RÚVZ Trebišov (2.11.2018). Ten v rámci zostaveného harmonogramu pokračoval v konzultačno-poradenskej činnosti cez linku pomoci.

V rámci **publikačnej činnosti** sme v roku 2018 zaznamenali nasledovný uverejnený titul:

- Šimorová, A., Bobrovská, M., Schnitzerová, E., Gešperová, M., Chromíková, L. *Manuál pre nadstavbovú poradňu prevencie závislosti*. Bratislava: ÚVZ SR, 2018, 40 s. ISBN 978-80-7159-233-4.

V hodnotenom období sme sa zúčastnili nižšie uvedených **odborných a vzdelávacích podujatí**, tematicky korešpondujúcich s danou prioritou, t. j.:

- zasadnutia Krajskej komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti (s pôsobnosťou v rozsahu Košického kraja), zriadenej MV SR – OÚ Košice, s konaním na Okresnom úrade Košice, Komenského 52, Košice, 14.2.2018. Organizátor: MV SR – OÚ Košice (účasť v rámci členstva v komisii);
- XI. regionálneho odborného dňa medicínsko-technických pracovníkov v Košiciach (GeS Club, Nám. L. Novomeského 13, Košice, 15.2.2018). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v zastúpení Regionálnej komory MTP Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Gregová, S., Fabianová, M., Holovková, M., Šmídeková I., Schnitzerová, E. *Primárna prevencia závislosti zo zdravotného aspektu*;
- prednášky prof. MUDr. J. Mikloška, PhD., na tému „Význam raného detstva pre duševné zdravie, korene problémov a riešenia (s osobitným zameraním na prenatálny vývin dieťaťa)“, s konaním v Budove MINERVA, areál UPJŠ, Moyzesova 9, Košice, 22.2.2018. Organizátor: O. Z. SPDDD Úsmev ako dar Bratislava v spolupráci s VŠZaSP sv. Alžbety

Bratislava (s finančnou podporou MZ SR – v rámci dotácie podpora duševného zdravia v SR pre rok 2017);

- odborného seminára pre medicínsko-technických pracovníkov (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice, 10.4.2018). Organizátor: RÚVZ Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Gregová, S., Fabianová, M. „*Kým stúpa dym...*“ – *premietanie DVD filmu s tematikou prevencie fajčenia, diskusia*“;
- vzdelávacieho podujatia a workshopu v prevencii závislostí (t. j. v diagnostike drogovej, tabakovej a alkoholovej závislosti, poradenstve, novodobých nelátkových závislostiach, relaxačných technikách a imaginácii), s konaním v OLÚP, n. o., Predná Hora, dňa 22.11.2018. Organizátori: ÚVZ SR; Odborný liečebný ústav psychiatrický, n. o. Predná Hora 126, Muránska Huta, Muráň.

V súvislosti s naším členstvom v *Komisii pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti* Okresného úradu Košice (s pôsobnosťou v rozsahu Košického kraja) sme o. i. na základe požiadavky MV SR – OÚ Košice zaslali vyhodnotenie aktivít RÚVZ so sídlom v Košiciach v oblasti prevencie kriminality, realizovaných v spádovom území (t. j. v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie) za rok 2017 (s odoslaním v januári 2018).

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie

V rámci podpory zdravého životného štýlu na pracoviskách sme participovali ako spoluorganizátori na akciách, ako Deň zdravia, resp. Športový deň, s určením pre vybrané profesijné skupiny, pozri **body 9.1 – A.I.2, 9.2, 9.7.**

b) životné prostredie

Z významných termínov v oblasti životného prostredia sme dali do pozornosti **Svetový deň vody – 22. marec** (vyhlásený OSN v roku 1993) s témou pre rok 2018 „*Príroda pre vodu*“. Odbor hygieny životného prostredia a zdravia RÚVZ Košice organizoval v daný deň pre záujemcov z radov verejnosti príjem vzoriek vody z individuálnych vodných zdrojov (studní) na bezplatný laboratórny rozbor v ukazovateľoch dusitaný a dusičnaný. Zároveň bolo poskytované odborné poradenstvo v problematike pitnej vody a kvality vody.

Napríklad iná akcia – výchovno-vzdelávacia – smerom k žiackej populácii vyplynula z požiadavky Špeciálnej ZŠ Inžinierska 21, Košice. Odbor podpory zdravia zabezpečil dve interaktívne edukačné aktivity na tému „*Svetový deň vody*“ (formou výkladu s besedou), s určením pre žiakov 1. a 2. stupňa, v počte 33 (dňa 26.3.2018).

V rámci environmentálnej výchovy, na základe záujmu spomínanej školy, sa realizovala aktivita k téme „*Vplyv hluku na organizmus*“ pre žiakov oboch stupňov, v počte 40 (dňa 8.6.2018).

Každoročne na základe spolupráce s Magistrátom mesta Košice predkladáme písomný podklad pre zápis do **Kroniky mesta Košice** (stručnú charakteristiku činnosti RÚVZ Košice, zaznamenané zmeny, výsledky, ktorými sme sa podieľali na rozvoji mesta Košice za uplynulý rok). Materiál bol magistrátu postúpený v apríli 2018.

V rámci členstva pôsobíme v dvoch odborných poradných skupinách, t. j. pre **oblasť "Košice – Zdravé a čisté mesto"** a pre **oblasť "Košice – Sociálne mesto"** Programu rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roka 2025 (s pôsobnosťou v rozsahu mesta Košice), zriadenej Mestom Košice.

Na medzinárodnej úrovni sme členmi **expertnej skupiny EÚ pre sociálne determinanty zdravia a nerovnosti v oblasti zdravia.**

Z odborných podujatí na národnej i medzinárodnej úrovni, zameraných na problematiku danej priority a súvisiace témy, kde sme brali účasť, je možné spomenúť napríklad:

- pracovný seminár k návrhu Národných priorít implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj v tematických oblastiach „Zdravie a kvalita života“ a „Eliminácia chudoby a sociálna inklúzia“ – v rámci prvej etapy participatívneho procesu (Mestský úrad, Nábrežie J. Pavla II. č. 3, Poprad, 12.3.2018). Organizátori: PDCS, n. o., Bratislava (Partners for Democratic Change Slovakia) a Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, Bratislava;
- pracovný seminár k návrhu Národných priorít implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj v tematickej oblasti „Zdravie a kvalita života“ – v rámci druhej etapy participatívneho procesu (Úrad podpredsedu vlády pre inovácie a investície, Štefánikova 15, v Bratislave, 5.4.2018). Organizátori: PDCS, n. o. (Partners for Democratic Change Slovakia) a Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu;
- 2. medzinárodný kongres „Urban, Environment and Health“ Kongresové centrum hotela Perissia, Urgup, Cappadocia, Turecko, 16.4. – 20.4.2018). Organizátor: Adnan Menderes University, Turecko. Aktívna účasť s prednáškou: *Kollárová J.: Essential Public Health Operations*;
- koordinačné stretnutie k problematike násillia na deťoch – v súvislosti s realizáciou cieľov Národnej stratégie na ochranu detí pred násillím a Národného projektu Podpora ochrany detí pred násillím (Budova Podnikateľského centra, Krivá 18, Košice, 22.6.2018). Organizátor: ÚPSVaR Košice;
- 12. medzinárodné sympóziu k dejinám medicíny, farmácie a veterinárnej medicíny: Medicína, farmácia a veterinárna medicína v období vzniku Československej republiky (LF UK v Bratislave, Moskovská 2, Bratislava, 28.6. – 29.6.2018). Organizátori: LF UK v Bratislave – Odd. histórie medicíny a zdravotníctva Ústavu sociálneho lekárstva a lekárskej etiky; Slovenská spol. sociálneho lekárstva SLS; FaF UK v Bratislave; IVVL Košice; Odd. dejín vied a techniky Historického ústavu SAV; Katedra slov. dejín FF UK v Bratislave; Katedra všeob. dejín FF UK v Bratislave; Ústav dejín lekárství a cizích jaz., 1. LF UK v Praze; Spol. pro dějiny vědy a techniky v ČR; Ústav dějin UK a Archiv UK v Praze. Aktívna účasť s prednáškou: *Schnitzerová, E., Capíková, S.: Vybrané aspekty výchovy k zdraví v 1. ČSR a dnes*;
- multidisciplinárne vzdelávanie na tému „Online nebezpečenstvo a kyberšikana“, v súvislosti s Národnou stratégiou na ochranu detí pred násillím a Národného projektu Podpora ochrany detí pred násillím (Lekárska fakulta UPJŠ, Trieda SNP 1, Košice, 26.11.2018). Organizátori: ÚPSVR Košice; LF UPJŠ Košice;
- multidisciplinárne vzdelávanie na tému „Syndróm CAN a CSA“, v súvislosti s Národnou stratégiou na ochranu detí pred násillím a Národného projektu Podpora ochrany detí pred násillím (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné námestie 9, Košice, 18.12. – 19.12.2018). Organizátori: ÚPSVR Košice; VŠZaSP sv. Alžbety, n. o.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO.

Primárnu prevenciu KVO realizujeme najmä cestou základnej Poradne zdravia, edukačnými aktivitami na podporu zdravého spôsobu života a každoročnou propagáciou

významného termínu SZO a Svetovej federácie srdca **Svetového dňa srdca – 29. september**, vyhláseného v roku 2000 (pred rokom 2012 pripomínaného v poslednú septembrovú nedeľu), viac v bodoch **9.2, 9.7**.

ÚVZ SR a osem krajských RÚVZ v SR (vrátane RÚVZ Košice) sa prostredníctvom poradní zdravia zapojilo (od 1.7.2018) do celoslovenského projektu „*Od srdca k srdcu*“. Projekt je zameraný na skrining rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení vrátane cievnej mozgovej príhody, t. j. najmä dvoch hlavných rizikových faktorov, ako vysoký krvný tlak a najčastejší typ srdcovej arytmie – predsieňová (atriálna) fibrilácia. Generálnym partnerom projektu je spoločnosť Interpharm Slovakia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou. Odbornými partnermi sú Farmaceutická fakulta UK v Bratislave a Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach.

V rámci poradenskej i edukačnej činnosti boli v súvislosti s projektom uskutočnené merania krvného tlaku (tlakomerom s funkciou detekcie atriálnej fibrilácie) na vzorke 474 osôb (t. j. klienti Poradne zdravia, resp. edukované osoby).

Z informačno-propagačných aktivít k danému projektu môžeme menovať nasledovné:

- zhotovenie dvoch tematických panelov v budovách RÚVZ Košice (na Rooseveltovej 8 a Ipeľskej 1 v Košiciach);
- uverejnenie informačných materiálov na webovom sídle RÚVZ Košice, v položke Aktuality, pod titulmi „*Od srdca k srdcu – projekt prevencie cievnej mozgovej príhody*“ (sprievodné slovo s prezentáciou a presmerovaním na stránku adc.sk); „*Svetový deň srdca – Projekt „Od srdca k srdcu*“ (tlačová správa ÚVZ SR);
- edukačná aktivita na Športovom gymnáziu, Trieda SNP 104, Košice (13.11.2018) – na tému *Svetový deň srdca a prevencia srdcovo-cievnych ochorení* (výklad s besedou a učebnými pomôckami, ako DVD, tlakomer, tukomer) – pre 17 študentov IV. roč.

V rámci uvedenej priority bol v roku 2015 vypracovaný návrh projektu s názvom „*Zisťovanie rizika výskytu kardiovaskulárnych ochorení u vybraných cieľových skupín skriningovým vyšetrením rizikových faktorov ako aj príjmu soli zo stravy*“. Projekt je pilotný a vychádza z cieľov aktualizovaného NPPZ a plnenia uznesenia č. 1 z 3. zasadnutia Ústrednej koordinačnej rady na ochranu a podporu zdravia. Na jeho riešenie participujú odbory, ako hygiena výživy, hygiena detí a mládeže, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena životného prostredia, chemické analýzy (alternatívne odbor mikrobiológie životného prostredia). Cieľovou skupinou projektu sú zamestnanci z troch rôznych typov pracovísk (priemyselné odvetvie, materské školy a zariadenie sociálnych služieb). Obsahovo je zameraný na výživovú hodnotu a pestrosť stravy (vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam) vo vybraných zariadeniach a prevenciu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení na individuálnej/skupinovej úrovni.

2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“)

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu. Činnosť v tomto smere vykazujeme najmä v **bodoch 9.1, 9.2, 9.7**.

Príkladom boli aktivity pri príležitosti významného termínu Medzinárodnej diabetickej federácie (skr. IDF), podporovaného SZO, **Svetového dňa diabetu – 14. november**. V rokoch 2018 a 2019 s témou „*Rodina*“, cieľom podporiť úlohu rodiny v manažmente, starostlivosti, prevencii a vzdelávaní o diabete (pozri **body 9.2, 9.7**).

3. Vybrané nádorové ochorenia

Na prevencii nádorových ochorení sa podieľame hlavne poradenskou činnosťou a účasťou na edukačných kampaniach. V aktivitách spolupracujeme najmä s neziskovou organizáciou Ligou proti rakovine, pobočkou Košice a Klubom turistov „Medicína“ Košice, viac v **bodoch 9.1 – A.I.2, 9.2.**

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín **Svetový deň rakoviny – 4. február**, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. V rokoch 2016 – 2018 sa tento termín nesie v duchu hesla „*My to dokážeme. Ja to dokážem.*“. Realizované aktivity boli dvojakého druhu:

1. Informačno-propagačná činnosť:

- prostredníctvom informačného materiálu pod názvom „*Svetový deň proti rakovine – 4. február*“ (prezentácie so základnými informáciami o primárnej prevencii rakoviny), s určením pre širokú verejnosť, z edície RÚVZ Košice 2016, uverejneného na webovom sídle úradu;
- zostavenie tematických informačných panelov (t. j. nástenné vystavenie informačných materiálov), za účelom propagácie svetového dňa a poskytnutia informácií o prevencii rakoviny, vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice (v ústrednom pracovisku na Ipeľskej 1 a v dvoch detašovaných pracoviskách: Rooseveltova 8 a Senný trh 4 v Košiciach), s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť;
- zverejnenie informačných materiálov k svetovému dňu na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Aktuality);
- distribúcia informačno-propagačných materiálov spojená s konzultáciami, resp. odborným poradenstvom so zameraním na primárnu prevenciu onkologických ochorení, s určením pre všetkých klientov základnej Poradne zdravia, ktorí poradňu navštívili v mesiaci február 2018.

2. Skupinová edukačná činnosť – prostredníctvom interaktívnych prednášok s besedou, najmä pre cieľovú skupinu žiakov základných a stredných škôl a študentov LF UPJŠ v Košiciach, z čoho môžeme spomenúť napríklad:

- výklad s besedou na tému „*Správna výživa ako súčasť zdravého spôsobu života*“ v ZŠ Krosnianska 2, Košice, pre žiakov IV. roč. (v počte 20) dňa 1.2.2018, v spojení s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov;
- prednáškové vstupy na tému „*Prevencia onkologických ochorení*“ (v rámci seminárov február – marec 2018) pre študentov I. roč. bakalárskeho štúdia odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (v počte 11).

V problematike prevencie chronických neinfekčných ochorení sme sa zúčastnili viacerých odbornovo-vzdelávacích podujatí. Napríklad išlo o:

- odborný seminár pre medicínsko-technických pracovníkov (RÚVZ Košice, Rooseveltova 8, Košice, 10.4.2018). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s prednáškou: *Kollárová J., Zajacová A. Analýza parametrov metabolického syndrómu u vybraných klientov poradne zdravia;*
- odborný seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ Košice, Rooseveltova 8, Košice, 17.5.2018). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s prednáškou: *Kollárová J. EVIPNet – súhrnná informácia;*
- VIII. odborná konferencia „*Surveillance chronických chorôb*“ (Staré Hory – rekreačné zariadenie Sociálnej poisťovne v SR, 15.5.2018). Organizátori: Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS; ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Aktívna účasť s prednáškou: *Kollárová J., Zajacová A.: Vyhodnotenie parametrov metabolického syndrómu klientov poradne zdravia RÚVZ Košice za roky 2013 – 2017;*

- odborný seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ Košice, Rooseveltova 8, Košice, 17.5.2018). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s prednáškou: *Kollárová J., Zajacová A. Analýza parametrov metabolického syndrómu u vybraných klientov poradne zdravia;*
- vedecká konferencia 40. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu na tému Nové trendy v oblasti podpory zdravého životného štýlu (Radnica mesta Trnava, Hlavná 1, Trnava, 6.6. – 7.6.2018). Organizátori: ÚVZ SR, MZ SR, Slovenská spoločnosť sociálneho lekárstva SLS, Mesto Trnava a O. Z. Športom proti drogám. Aktívna účasť s posterami: *Kollárová, J.: EVIPNet (Evidence Informed Policy Network) – súhrnná informácia; Schnitzerová, E.: Zdravý životný štýl – s dôrazom na dostupnosť potravín a niektoré životné návyky – u obyvateľov Košického kraja ohrozených chudobou;*
- pracovné stretnutie ku kampani „Od srdca k srdcu“ – úvodné stretnutie určené pre RÚVZ Bratislava, Banská Bystrica a Košice (ÚVZ SR Bratislava, 21.6.2018). Organizátor: ÚVZ SR;
- Dni praktickej obezitológie a metabolického syndrómu (Kongres Hotel Chopok Jasná, 21.6. – 22.6.2018). Organizátori: Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva; Slovenská spoločnosť praktickej obezitológie a Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek. Aktívna účasť s prednáškou: *Kollárová J., Zajacová A.: Prevalencia metabolického syndrómu u klientov poradne zdravia RÚVZ Košice za roky 2013 – 2017 (porovnanie dvoch skupín diagnostických kritérií);*
- pracovné stretnutie ku kampani „Od srdca k srdcu“ – realizované pre všetky krajské regionálne úrady verejného zdravotníctva (ÚVZ SR, 27.6. – 28.6.2018). Organizátor: ÚVZ SR Bratislava;
- odborný vzdelávací seminár realizovaný v rámci projektu „Na veku záleží“ a v rámci plnenia Národného programu podpory zdravia (Úrad Košického samosprávneho kraja, Nám. Maratónu mieru 1, Košice, 18.12.2018). Organizátor: ÚVZ SR Bratislava. Aktívna účasť s prednáškou: *Kollárová, J. Prevencia nadváhy a obezity;*
- XIV. patientsky seminár v rámci XXII. košických chemoterapeutických dní – konferencia edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou o antimikrobiálnej a antineoplastickej chemoterapii, podpornej liečbe a molekulárnej biológii, pod záštitou ministerky zdravotníctva SR doc. MUDr. A. Kaľavskej; generálnej riaditeľky VOÚ, MUDr. N. Džunkovej; dekana LF Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, prof. MUDr. D. Pellu, PhD., (Magistrát mesta Košice, Tr. SNP 48/A, Košice, 1.12.2018). Organizátori: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť; Slovenská onkologická spoločnosť; Slovenská lekárska spoločnosť – Sekcia onkologických sestier; Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek; Východoslovenský onkologický ústav, a. s., Košice; LF UPJŠ Košice, Liga proti rakovine – pobočka Košice. Aktívna účasť formou prezentácie mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia – ponukou služieb účastníkom podujatia.

Oblasť B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

V súvislosti s danou oblasťou, nami uskutočnené zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané hlavne na zvyšovanie informovanosti mladej generácie ohľadom prevencie sexuálne prenosných nákaz, infekcie HIV/AIDS, ochorení preventabilných očkovaním, významu očkovania a v neposlednom rade na zmenu ich postojov a správania v možných rizikových situáciách (pozri **body 6.7 i 6.1 a 6.9**).

Na prevencii infekcie HIV/AIDS sme sa podieľali realizáciou aktivít v súlade s vybranými úlohami *Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020* (ďalej len *NPP HIV/AIDS v SR*), t. j. bodu 5. *Aktivity na zabezpečenie*

plnenia úloh NPP HIV/AIDS – bodu 5.1. Preventívne aktivity – Aktivity č. 1, 3, 4, 5 a doplnkovo 15. Ich odpočet je uvedený nižšie, resp. v rámci bodu 6.7 tejto správy.

Medziodborová úloha Programov a projektov ÚVZ v SR pod č. 6.7 **Prevenčia HIV/AIDS**, t. j. preventívno-edukačné programy/aktivity rôzneho charakteru pre mládež, nadväzuje na zmienený NPP HIV/AIDS v SR a participujú na nej pracovníci odborov epidemiológie, podpory zdravia, hygieny detí a mládeže a lekárskej mikrobiológie.

Edukačné aktivity realizované na školách v roku 2018 (*tab. 1, 2*) mali charakter teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom a boli zamerané na témy, ako *Dospievanie; Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu; Prevencia sexuálne prenosných nákaz vrátane infekcie HIV/AIDS; význam Poradne prevencie HIV/AIDS* (dve posledne menované témy s určením pre starších žiakov ZŠ, študentov SŠ/VŠ a i.). Na základných školách boli aktivity organizované zväčša osobitne pre chlapcov a dievčatá. Predmetná problematika bola zakomponovaná i do širšieho tematického rámca – *Zdravý spôsob života a prevencia drogových závislostí*.

Uskutočnených bolo celkovo **96 edukačných aktivít** (z toho 67 na ZŠ, 26 na SŠ a ŠI, 1 na VŠ, 2 v DeD). **Intervenovaných** bolo **spolu 2252 osôb** (1500 žiakov z **20 ZŠ**; 693 študentov z **8 SŠ a 1 ŠI**, 11 študentov z **1 VŠ**, 18 chovancov a 30 zamestnancov z **1 DeD**), pozri *tab. 1*.

Tab. 1

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho, reprodukčného zdravia a súvisiacim témam na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice v roku 2018

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	26.1.2018 ⁽¹⁾ 30.1.2018 ⁽²⁾ 6.3.2018 ⁽³⁾ 9.4.2018 ⁽⁴⁾	ZŠ E. Podjavorinskej 1 (Luník IX), Košice	V. roč./30 ⁽¹⁾ V. roč./21 ⁽²⁾ VI. a VIII. roč./47 ⁽³⁾ VI. roč./45 ⁽⁴⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾ 2 ⁽³⁾ 2 ⁽⁴⁾
2.	9.2.2018 ⁽¹⁾ 4.4.2018 ⁽²⁾	ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11, okres Košice-okolie	VIII. roč./46 ⁽¹⁾ V. – IX. roč./15 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
3.	13.2.2018 ⁽¹⁾ 11.6.2018 ⁽²⁾ 25.10.2018 ⁽³⁾	Špeciálna ZŠ Inžinierska 24, Košice	V. – IX. roč./22 ⁽¹⁾ I. – IX. roč./83 ⁽²⁾ I. – IX. roč./29 ⁽³⁾	1 ⁽¹⁾ 4 ⁽²⁾ 2 ⁽³⁾
4.	22.3.2018	Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Šrobárova 2, Košice (ÚSBM)	I. roč. – Bc. st./11	1
5.	16.4.2018 ⁽¹⁾ 7.12.2018 ⁽²⁾	Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice	prima a septima/55 ⁽¹⁾ kvinta a septima/40 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 4 ⁽²⁾
6.	24.4.2018 ⁽¹⁾ 5.12.2018 ⁽²⁾	Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14, Košice	VII. roč./24 ⁽¹⁾ VI. a VII. roč./25 ⁽²⁾	1 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
7.	25.4.2018	Detský domov (Centrum pre deti a rodiny), Uralská 1, Košice	zamestnanci DeD (pedagógovia, vychovávatelia, riaditeľstvo)/30 ⁽¹⁾ ; vekovo zmiešaná skupina detí a adolescentov/18 ⁽²⁾	1 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
8.	3.5.2018	Konzervatórium J. Adamoviča, Exnárova 8, Košice	I. – III. roč./60	1
9.	16.5.2018	ZŠ Hroncova 23, Košice	IV. roč./30	1

10.	30.5.2018 ⁽¹⁾ 24.10.2018 ⁽²⁾	ZŠ Abovská 36, Košice	VII. – IX. roč./70 ⁽¹⁾ VIII. roč./32 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾
11.	12.6.2018	ZŠ Štóska 183, Medzev, okres Košice-okolie	VII. – IX. roč./50	2
12.	15.6.2018	Obchodná akadémia, Watsonova 61, Košice	II. roč./105	4
13.	18.6.2018 ⁽¹⁾ 26.11.2018 ⁽²⁾	ZŠ s vyuč. jazykom maďarským – Alapiskola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	VII. – IX. roč./60 ⁽¹⁾ VII. – IX. roč./60 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾
14.	20.6.2018	Súkromná ZŠ Užhorodská 39, Košice	IV. – V. roč./32	2
15.	21.6.2018 7.11.2018	ZŠ Tomášikova 31, Košice	VI. roč./38 ⁽¹⁾ IX. roč./35 ⁽¹⁾ VIII. roč./55 ⁽²⁾	1 ⁽¹⁾ 1 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾
16.	22.6.2018 30.11.2018	Stredná odborná škola technická, Kukučínova 23, Košice	I. – II. roč./100 ⁽¹⁾ I. – II. roč./38 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾
17.	25.6.2018	ZŠ Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice- okolie	VIII. – IX. roč./95	3
18.	26.6.2018	ZŠ Fábryho 44, Košice	VIII. – IX. roč./72	2
19.	27.6.2018	ZŠ Považská 12, Košice	VIII. roč./50	2
20.	28.6.2018	ZŠ s MŠ Školská 3, Poproč, okres Košice-okolie	V. – IX. roč./90	4
21.	3.10.2018	Súkromná ZŠ Dneperská 1, Košice	IV. roč./58	3
22.	15.10.2018	ZŠ Hlavná 165, Valaliky, okres Košice-okolie	VIII. roč./40	2
23.	23.10.2018	Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice	I. roč./103	4
24.	28.11.2018	Školský internát A. Garbana Werferova 10, Košice	45 študentov SŠ	1
25.	30.11.2018	Gymnázium, Park mládeže 5, Košice	IV. roč./51	2
26.	3.12.2018	Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Kukučínova 23, Košice	II. a IV. roč./58	2
27.	7.12.2018	ZŠ Košická Belá 235, okres Košice- okolie	V. – IX. roč./40	2
28.	11.12.2018	ZŠ Masarykova 19, Košice	IX. roč./45	4
29.	2.10.2018 ⁽¹⁾ 12.12.2018 ⁽²⁾	Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice	I. – V. roč./46 ⁽¹⁾ V. – VI. a VIII. – IX. roč./80 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 4 ⁽²⁾
30.	14.12.2018	ZŠ Požiarnická 3, Košice	IX. roč./35	2
31.	17.12.2018	Gymnázium, Opatovská cesta 7, Košice	III. roč./38	2
SPOLU		1500 žiakov ZŠ, 693 študentov SŠ, 11 študentov VŠ, 18 chovancov a 30 zamestnancov z DeD		96

Pozn.: ¹Prvá akcia v poradí. ²Druhá akcia v poradí. ³Tretia akcia v poradí. ⁴Štvrtá akcia v poradí. DeD – detský domov.

Tlačené zdravotno-výchovné materiály boli distribuované na školy súbežne s realizovanými edukačnými aktivitami. Najčastejšie išlo o tieto tituly:

- *Prečo ma puberta neminie?* Košice: RÚVZ, 2011,
- *Prečo povedať drogám „NIE“!* Košice: RÚVZ, 2015,
- *Európsky týždeň boja proti drogám:* RÚVZ, 2017,
- *Hygiena, starostlivosť o telo počas nástupu puberty.* Košice: RÚVZ, 2010.

Väčšina výchovno-vzdelávacích aktivít u sociálne znevýhodnených skupín detí a mládeže bola širšie tematicky ladená. Uskutočnené boli na troch základných školách, najmä u žiakov z druhého stupňa (t. j. na ZŠ *L. Podjavorinskej 1, Luník IX; Spojenej škole – Špeciálnej ZŠ Odborárska 2 a Špeciálnej ZŠ Inžinierska 24 v Košiciach*), s celkovou účasťou 341 žiakov. Edukácia bola orientovaná na témy, ako *Zdravý spôsob života, Prevencia drogových závislostí* (u niektorých skupín s využitím, napr. DVD projekcie filmu „*Aj my Rómovia dokážeme veľké veci*“, resp. výučbových pomôcok, ako drogový kufor, okuliare simulujúce opitosť).

Edukačné aktivity zamerané špecificky na *problematiku dospievania, výchovu k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu; na primárnu prevenciu infekcie HIV/AIDS alebo prevenciu pohlavne prenosných infekcií*, s určením pre starších žiakov, sme realizovali na dvoch základných školách (t. j. na *Špeciálnej ZŠ Inžinierska 24 a Špeciálnej ZŠ Odborárska 2 v Košiciach*), celkovo pre 62 žiakov, ako aj pre vekovo heterogénnu skupinu detí a adolescentov z Detského domova (Centra pre deti a rodiny), Uralská 1, Košice (**tab. 2**).

Tab. 2

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, u žiakov z marginalizovaného prostredia, v roku 2018

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	13.2.2018	Špeciálna ZŠ Inžinierska 24, Košice	V. – IX. roč./22	1
2.	25.4.2018	Detský domov (Centrum pre deti a rodiny), Uralská 1, Košice	vekovo zmiešaná skupina detí a adolescentov/18	1
3.	12.12.2018	Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice	VIII. a IX. roč./40	2
SPOLU		62 žiakov ZŠ a 18 chovancov z DeD		4

V rámci *masmediálneho vplyvu* sú informácie o uskutočňovaných aktivitách, o problematike prevencie infekcie HIV/AIDS a súvisiacich témach uverejňované priebežne na webových sídlach a facebookových stránkach spolupracujúcich subjektov, nevynímajúc webové sídlo RÚVZ Košice. Stručný popis Poradne prevencie HIV/AIDS pri RÚVZ Košice je na stránke úradu umiestnený permanentne (v priečinku Servis – Poradne zdravia).

Svetový deň AIDS – 1. december (vyhlásený SZO v roku 1988) bol v roku 2018 zameraný na tému „*Poznaj svoj status*“, s dôrazom na zvyšovanie povedomia verejnosti o tomto ochorení, o možnostiach preventívnych vyšetrení za účelom spoznania sérologického stavu a o zariadeniach venovaných prevencii, liečbe a starostlivosti o ľudí s HIV/AIDS.

V rámci informačno-propagačnej činnosti boli písomne oslovené vybrané inštitúcie v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, formou listu vo veci „*Informácie o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuky tematicky*

súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít“ (zahrňujúc Svetový deň boja proti AIDS – 1. december), zaslaného e-mailom dňa 24.8.2018.

Školskej populácii bol uvedený termín daný do pozornosti prostredníctvom edukačných aktivít na témy „Prevenčia infekcie HIV/AIDS“; „Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu“ a „Prevenčia pohlavne prenosných infekcií“ (na 7 ZŠ a 5 SŠ). Uskutočnených bolo celkovo 28 aktivít v období od 3.10. do 17.12.2018. Intervenovaných bolo spolu 528 žiakov/štvudentov, z toho 303 na ZŠ a 225 na SŠ.

Informovanie širokej verejnosti bolo zabezpečené prostredníctvom umiestnenia informácie pod titulom „Svetový deň AIDS – 1. december (2018)“ na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality), z edície Odboru epidemiológie (RÚVZ Košice).

Zamestnanci a návštevníci RÚVZ Košice boli o „Svetovom dni boja proti AIDS – 1. december“ informovaní formou nástenného vystavenia informačných materiálov, t. j. zostavenia troch tematických informačných panelov v priestoroch vestibulu ústredného pracoviska a dvoch detašovaných pracovísk RÚVZ Košice.

Výchovno-vzdelávacou činnosťou vo vzťahu k školám (vrátane informačno-propagačnej činnosti, pozri ods. vyššie) sme participovali na **12. ročníku celoslovenskej kampane Červené stužky** (s trvaním od 7. septembra do 1. decembra 2018, t. j. do termínu Svetového dňa boja proti AIDS). Kampaň sa realizovala pod záštitou Kancelárie SZO na Slovensku, s podporou MŠVVaŠ SR (v rámci rozvojového projektu „Zdravie a bezpečnosť v školách 2018“), pod odbornou garanciou MZ SR a v spolupráci s ďalšími inštitúciami.

V Poradni prevencie HIV/AIDS v roku 2018 bolo pracovníkmi Odboru lekárskej mikrobiológie vykonaných 252 sérologických vyšetrení, z toho 2 vzorky boli pozitívne. Súčasťou vyšetrenia v poradni je odber krvi, predtestové a potestové poradenstvo a založenie karty klienta.

V súvislosti s **Európskym imunizačným týždňom (23. – 29. apríl 2018)**, angl. skr. EIW – s témou „Vakcíny fungujú“ sa organizoval **13. ročník kampane SZO** pre zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania ako najjednoduchšej, bezpečnej a efektívnej forme prevencie prenosných ochorení. Tento ročník bol pod heslom „Očkovanie je právo jednotlivca, ale súčasne je spoločnou zodpovednosťou. Chráňme sa navzájom“, ideovo nadväzoval na predošlé ročníky so zameraním na opatrenia, ktoré je potrebné prijať, aby bola zabezpečená primeraná ochrana pred výskytom a šírením závažných infekčných nákaz v európskom regióne.

V oblasti propagácie témy a hesla kampane pre verejnosť boli z našej strany uskutočnené nasledovné aktivity:

- na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Aktuality) bol uverejnený titul „Európsky imunizačný týždeň – 13. ročník“ (sprievodné slovo, odkaz na stránku SZO, jeden poster a dva informačné letáky z edície SZO a jeden informačný leták pod názvom „Európsky imunizačný týždeň 2018: Očkovanie – ochrana pred nákazami: Poradňa očkovania pri RÚVZ so sídlom v Košiciach“, reedícia od kol. Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia RÚVZ Košice;
- umiestnenie informačných panelov k predmetnej kampani vo vestibuloch RÚVZ Košice (t. j. ústredného pracoviska a dvoch detašovaných pracovísk);
- e-mailovou cestou boli oslovené štyri skupiny adresátov (materské/rodičovské centrá, komunitné centrá, materské a základné školy v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie), formou informácie o Európskom imunizačnom týždni a zaslaním odkazov na informačné materiály uverejnené na webovom sídle úradu, so žiadosťou o spoluprácu v propagačnej oblasti (s odoslaním dňa 23.4.2018);
- e-mailovou cestou bol obdobne oslovený koordinátor projektu Zdravé regióny pre mesto Košice a okres Košice-okolie, so žiadosťou o spoluprácu v propagačnej oblasti, za účelom využitia tematických letákov v rómiskych osadách v rámci poradenskej činnosti;

- zdravotno-edukačné aktivity (formou prednášok a besied) sa konali v 4 základných školách (aj pre sociálne znevýhodnené skupiny žiakov), v 1 gymnáziu, ďalej v 2 stredoškolských internátoch, na 1 vysokej škole a v 3 zariadeniach pre seniorov v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, t. j. konkrétne v:
 - ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11 – 1 prednáška s besedou na tému „Zdravý životný štýl a význam očkovania“, s premietnutím DVD „Starostlivosť o vlastné zdravie“ (4.4.2018) – intervenovaných spolu 15 žiakov (2. stupňa);
 - Školský internát, Jedlíkova 11, Košice – 1 prednáška na tému „Očkovanie a propagácia EIW“ (4.4.2018) – intervenovaných spolu 50 stredoškolských študentov;
 - ZŠ Belehradská 21, Košice – 7 prednášok s besedou na tému „Očkovanie a propagácia EIW“ (5.4. a 20.4.2018) – intervenovaných spolu 103 žiakov III. roč. a 75 žiakov VIII. roč.;
 - LF UPJŠ v Košiciach – 1 prednáška na tému „Význam očkovania, kolektívna imunita, mýty o očkovaní“, spojená s vyplňaním dotazníkov v rámci projektu „Očkovanie hrou“, v spolupráci s Odborom epidemiológie RÚVZ Košice (5.4.2018) – pre 10 študentov (1. ročníka odboru Verejné zdravotníctvo, bakalárskeho stupňa);
 - ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1, Košice – MČ Luník IX – 2 besedy na tému „Zdravý životný štýl a význam očkovania“, s premietnutím DVD „Starostlivosť o vlastné zdravie“ (9.4.2018) – intervenovaných spolu 45 žiakov VI. roč.;
 - Školský internát A. Garbana, Werferova 10, Košice – 1 prednáška na tému „Očkovanie a propagácia EIW“ (13.4.2018) – pre 12 pedagogických pracovníkov a vychovávateľov;
 - Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice – 4 prednášky na tému „Primárna prevencia drogových závislostí s akcentom na riziko prenosu infekčných ochorení. Možnosti očkovania a propagácia EIW“ (16.4. a 26.4.2018) – intervenovaných spolu 100 študentov (prímy, sekundy a septimy);
 - Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14, Košice – 7 prednášok s besedou na tému „Možnosti očkovania a propagácia EIW“ (24.4.2018) – intervenovaných spolu 24 žiakov VII. roč.;
 - ARCUS – špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a DSS, Skladná 4, Košice – prednáška na tému „Zdravý životný štýl a význam očkovania seniorov“ a ponuka vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia (27.4.2018) – pre 19 klientov/seniorov a 5 zamestnancov;
 - Denné centrum pri MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice – prednáška na tému „Význam očkovania a propagácia EIW“ (2.5.2018) – intervenovaných 11 klientov/seniorov;
 - Denné centrum pri MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice – prednáška na tému „Význam očkovania a propagácia EIW“ (4.5.2018) – intervenovaných 11 klientov/seniorov.

10. ročník kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“ v rámci programu SZO „Čistá starostlivosť je bezpečná starostlivosť“, ktorý sa uskutočnil 5. mája 2018, so zámerom poukázať na význam správnej hygieny a dezinfekcie rúk v rámci prevencie šírenia infekcií nielen v zdravotníckych zariadeniach, sme podporili propagačnou činnosťou popri edukačnej činnosti na školách a činnosti Poradne zdravia počas mesiaca máj 2018.

V rámci ďalšej spolupráce s Odborom epidemiológie sme sa zapojili do plnenia úlohy č. 6.9 „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania – Očkovanie hrou“, ktorá je súčasťou Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2018 a ďalšie roky a vyplynula zo štúdie realizovanej v roku 2013 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov

a budúcich rodičov k očkovaniu“. Gestorom úlohy je RÚVZ Komárno.

V zmysle manuálu k pilotnému projektu cieľovou skupinou sú študenti vyšších ročníkov stredných škôl. V našej územnej pôsobnosti bolo vzdelávanie interaktívnou formou realizované v období od 5.4.2018 do 4.6.2018, prostredníctvom zamestnancov Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia. Intervenovaných bolo celkovo 114 študentov z dvoch škôl rôzneho stupňa, konkrétne študenti I. ročníka bakalárskeho štúdia v odbore Verejné zdravotníctvo Lekárskej fakulty UPJŠ, Košice, v priestoroch RÚVZ Košice (v počte 10) dňa 5.4.2018; študenti I. ročníka Strednej zdravotníckej školy, Moyzesova 17, Košice (v počte 104) dňa 4.6.2018. Efekt intervencie bol overovaný formou vyplnenia dotazníka I. (pred edukáciou) a dotazníka II. (po edukácii). Celkovo bolo vyplnených 228 dotazníkov (I. a II.). Podľa pokynov z vyššie uvedeného školenia boli vyplnené dotazníky zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

So zámerom prevencie a zvýšenia informovanosti verejnosti v otázkach ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami, ktoré najčastejšie prenáša (lymská borelióza, kliešťová encefalitída), boli dva informačné letáky s titulom „Ako sa chrániť pred kliešťom – deti“ a „Ako sa chrániť pred kliešťom – verejnosť“ (produkcie ÚVZ SR a Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb) umiestnené na webovej stránke RÚVZ Košice (v položke Aktuality). Intervencia na báze osobného kontaktu sa spolu s distribúciou informačných letákov vykonáva priebežne na akciách edukačného i poradenského charakteru pre rôzne cieľové skupiny.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V súvislosti s aktualizovaným Národným programom podpory zdravia a podľa metodického pokynu ÚVZ SR sme sa ešte v roku 2016 zapojili do dotazníkového prieskumu *Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR*, ktorý sa realizuje periodicky (predposledne v roku 2013). Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory spôsobu života a ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie ukazovateľov, ktoré sa týkajú hodnotenia vlastného zdravia, názorov, postojov a návykov slovenskej populácie. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Použitou metódou bol anonymný dotazník obsahujúci 93 položiek, ktorý na báze dobrovoľnosti a podľa určenej kvóty vyplnilo 104 respondentov (52 mužov a 52 žien). Zber dát sa uskutočnil v mesiacoch máj až jún 2016. Údaje z dotazníkov boli zadané do súboru (vytvorenej masky) v programe Excel. Kompletná databáza bola v termíne (do októbra 2016) zaslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu. Výsledky prieskumu budú súčasťou správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR, ktorá sa zostavuje každé tri roky. Predmetná správa toho času ešte nie je k dispozícii.

V danej úlohe budeme pokračovať podľa metodického usmernenia gestora.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Činnosť v súvislosti s plnením akčného plánu je možné charakterizovať z viacerých hľadísk. Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách PCOPZ, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

V rámci prevencie chronických ochorení a realizácie individuálneho poradenstva bolo v roku 2018 v Poradni zdravia vyšetrených spolu 2146 osôb, z toho 817 mužov a 1329 žien. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. U klientov v počte 307 (59 mužov a 248 žien) bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL, triglyceridy), prístrojom Reflotron, a boli im uskutočnené aj antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Klienti

zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu (ďalej len *MS*). U ostatných klientov bola z kapilárnej krvi vyšetrená len hladina celkového cholesterolu, resp. aj hladina glukózy, a uskutočnené antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

Analýza výsledkov vyšetrení všetkých klientov poradne

Rizikový faktor	Počet dotazovaných	Spolu	Muži	Ženy
OPZ rok 2018				
Fajčenie	počet dotazovaných	2146	817	1329
	z toho fajčiarov	292	121	171
	percentuálne vyjadrenie	13,61	14,81	12,87
BMI	počet vyšetrených	2140	815	1325
	nadváha – BMI ≥ 25 , <30	725	355	370
	percentuálne vyjadrenie	33,88	43,56	27,92
	obezita – BMI ≥ 30	339	123	216
Krvný tlak	počet vyšetrených	2146	817	1329
	z toho TK $\geq 140/90$ mmHg	564	269	295
	percentuálne vyjadrenie	26,28	32,93	22,20
Cholesterol celkový (skr. CCH)	počet vyšetrených	2132	814	1318
	z toho CCH $\geq 5,2$ mmol/l	932	267	665
	percentuálne vyjadrenie	43,71	32,80	50,46
Glukóza	počet vyšetrených	654	204	450
	z toho glukóza $\geq 6,0$ mmol/l	118	38	80
	percentuálne vyjadrenie	18,04	18,63	17,78
Konzumácia alkoholu	počet dotazovaných	103	47	56
	vôbec	61	24	37
	príležitostná	34	18	16
	pravidelná	8	5	3
Fyzická aktivita	počet dotazovaných	410	106	304
	žiadna	40	4	36
	rekreačná	248	53	195
	pravidelná	122	49	73
Príjem ovocia a zeleniny	počet dotazovaných	410	106	304
	do 2 porcií/deň	173	46	127
	3 – 5 porcií/deň	231	58	173
	> 5 porcií/deň	6	2	4

V spolupráci s rôznymi inštitúciami v regióne sme realizovali akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenie celkového cholesterolu, resp. ďalších biochemických parametrov z kapilárnej krvi, meranie vybraných antropometrických ukazovateľov, tlaku krvi, pulzu s následným individuálnym poradenstvom) a Poradne na odvykanie od fajčenia (t. j. stanovenie hladiny oxidu uhľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu fajčiara prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód s následným individuálnym poradenstvom). Riziko chronických neinfekčných ochorení (najmä srdcovocievnych) bolo zisťované na základe už zmieneného vyšetrenia biochemických a antropometrických parametrov a stanovenia výsledného rizikového skóre v Teste Zdravé srdce.

Účasťou na preventívnych programoch verejného zdravotníctva (pozri bod 9.1 – A.I.1), spolupracujeme v rámci PCOPZ v poradenskej činnosti s Odborom hygieny výživy – Oddelením fyziológie výživy.

Z hľadiska prehľadu, poradenské služby *pre rôzne cieľové skupiny klientov* sme prezentovali na týchto akciách:

V spolupráci s **Ligou proti rakovine – pobočkou Košice** a ďalšími partnermi, ako napr. Klub turistov „Medicína“ Košice, Klub turistov mesta Košice, sme sa v roku 2018 podieľali na usporiadaní troch turisticko-osvetových akcií s určením pre onkologických pacientov, príbuzných a turistov.

Prvou v poradí bola *Onkokardioturistika (31. ročník – jarná časť)* v areáli Zelený dvor, dňa 8.4.2018. O služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet indexov BMI, WHR) prejavilo záujem celkovo 40 účastníkov podujatia.

Druhou spoločnou akciou s Ligou proti rakovine bol *7. ročník športovo-osvetového podujatia „Radosť zo života víťazí nad chorobou“*, usporiadaný pre onkologických pacientov, ich rodinných príslušníkov a priateľov. Akcia sa konala v priestoroch Botanickej záhrady Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach dňa 2.6.2018. Vybrané vyšetrenia s poradenstvom boli poskytnuté pre 59 účastníkov.

V II. polroku 2018 sme sa podieľali na organizačnom zabezpečení *jesennej časti Onkokardioturistiky (31. ročníka)* pre košickú verejnosť, tradične s konaním v areáli Čermel – Alpinka, dňa 21.10.2018. O vybrané služby mobilnej Poradne zdravia (pozri jarnú časť podujatia) prejavilo záujem celkovo 42 účastníkov podujatia.

Participovali sme aj na konferencii edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou – XIV. patientsky seminár v rámci XXII. košických chemoterapeutických dní (Magistrát mesta Košice, 1.12.2018). Organizátormi boli: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť; Slovenská onkologická spoločnosť; Slovenská lekárska spoločnosť; SLS – Sekcia onkologických sestier; Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek; Východoslovenský onkologický ústav, a. s., Košice; LF UPJŠ Košice, Liga proti rakovine – pobočka Košice. Účastníkom podujatia sme prezentovali vybrané služby mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

V spolupráci so **Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach** (ďalej len *VŠZP*) sme v hodnotenom období uskutočnili spoločné akcie mobilnej Poradne zdravia s konaním na 16 miestach. Dominovala orientácia na klientelu najmä v produktívnom veku z rôznych profesií. Pri niektorých aktivitách boli oslovené záujmové skupiny, resp. verejnosť. Klientom boli poskytnuté služby zahrňujúce individuálnu konzultáciu v otázkach ozdravenia spôsobu života, meranie celkového cholesterolu (príp. ďalších parametrov) z kapilárnej krvi, pulzu, krvného tlaku, výpočet BMI, WHR, percenta telesného tuku a u fajčiarov poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Na realizovaných akciách bolo prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia intervenovaných spolu 1237 klientov, z toho 592 mužov a 645 žien. Prehľad akcií z hľadiska konkrétneho miesta konania a početnosti klientov základnej Poradne zdravia podľa pohlavia a vekových kategórií ako aj početnosti klientov Poradne na odvykanie od fajčenia uvádza **tab. 1**.

Tab. 1 Poradenské aktivity realizované v spolupráci so VŠZP, a. s., krajskou pobočkou Košice

P. č.	Dátum	Miesto konania (inštitúcia)	Klienti základnej Poradne zdravia (PZ) podľa pohlavia a vekových skupín						SPOLU podľa pohlavia		SPOLU	Počet fajčiarov z počtu klientov základnej PZ – klienti POF		
			do 30 r.		31 – 64 r.		od 65 r.		M	Ž		M	Ž	Spolu
			M	Ž	M	Ž	M	Ž						
1.	15.3.2018	Slovenská pošta, a. s. – pobočka pošty: Košice 2, Thurzova 3, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	1	6	6	61	2	2	9	69	78	0	19	19
2.	21.3. – 23.3.2018	Getrag Ford Transmissions Slovakia, s. r. o., Kechnec, Perínska cesta 282 (Dni zdravia – pre zamestnancov)	37	10	188	64	0	0	225	74	299	50	10	60
3.	6.4.2018	Obchodný dom TESCO Košice, Hlavná 111 Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov a verejnosť)	1	3	1	27	0	8	2	38	40	1	6	7

4.	24.4.2018	Fpt Slovakia, s. r. o., Južná trieda 6, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	9	9	13	11	1	0	23	20	43	3	0	3
5.	9.5.2018	Slovak Telekom – DC Košice, Poľská 4, Košice (Dni zdravia – pre zamestnancov)	4	18	22	23	0	0	26	41	67	7	13	20
6.	19.5.2018	Dolná Brána, Hlavná ul., Košice (3. ročník Slovenského dňa obezity – aktivita pre verejnosť realizovaná v spolupráci s Katie De Chimp fitness club)	5	2	15	30	5	10	25	42	67	1	1	2
7.	29.5.2018	TEKO, Teplárenská 3, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	2	2	10	26	0	0	12	28	40	2	5	7
8.	2.6.2018	U. S. Steel Košice, s. r. o., Vstupný areál U. S. Steel (7. ročník Family Safety Day – pre zamestnancov a ich rodiny)	10	13	34	63	4	6	48	82	130	0	0	0
9.	5.6.2018	Asseco Central Europe, a.s., Werferova 3, Košice, (Deň zdravia – pre zamestnancov)	1	1	9	3	0	0	10	4	14	1	0	1
10.	15.6.2018	Botanická záhrada Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Mánesova 23 (Deň zdravia – pre zamestnancov univerzity)	1	0	5	34	2	2	8	36	44	1	0	1
11.	28.6.2018	VšZP, a. s., krajská pobočka Košice, Senný trh 4, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	0	3	10	60	0	1	10	64	74	0	2	2
12.	17.7.2018	TESCO Supermarket, Rožňavská 23, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (Deň zdravia – pre zamestnancov a verejnosť)	3	1	6	11	5	4	14	16	30	3	1	4
13.	29.8.2018	T-Systems Športovo-zábavný areál, Alejova 2, Košice (Deň otvorených dverí pre verejnosť)	0	3	9	23	1	1	10	27	37	3	6	9
14.	11.9.2018	Slovenská sporiteľňa, a. s., pobočka Košice, Hlavná ul. č. 103, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	1	5	6	32	0	0	7	37	44	1	2	3
15.	13.11. – 14.11.2018	Getrag Ford Transmissions Slovakia, s. r. o., Kechnec, Perínska cesta 282 (Dni zdravia – pre zamestnancov)	29	6	95	32	0	0	124	38	162	18	3	21
16.	27.11.2018	ESET, s.r.o., Aupark Tower, Protifašistických bojovníkov 11, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	3	0	21	1	0	0	24	1	25	3	0	3
17.	5.12. – 6.12.2018	O. Z. Košická aréna – Steel aréna, Nerudova 12, Košice, PRO EDUCO 2018 – 12. ročník medzinárodného veľtrhu vzdelávania, Košice (Deň zdravia – pre účastníkov) SPOLU	10	15	5	13	0	0	15	28	43	0	9	9
			117	97	455	514	20	34	592	645	1237	94	77	171

Vysvetlivky: M – muž, Ž – žena; POF – Poradňa na odvykanie od fajčenia

V spolupráci so Slovenským Červeným krížom, územným spolkom Košice-mesto (ďalej len SČK) a ďalšími inštitúciami (t. j. Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Košiciach a Strednou zdravotníckou školou, Kukučínova 40, Košice) sme dňa 3.5.2018 zorganizovali poradensko-edukačnú aktivitu pre zamestnancov a študentov Konzervatória Jozefa Adamoviča na Exnárovej 8 v Košiciach.

Hlavnou náplňou aktivity bola prezentácia poradenských služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia RÚVZ Košice, s ponukou vybraných fyzikálnych, antropometrických a biochemických vyšetrení (napr. stanovenie tlaku krvi, pulzu, percenta telesného tuku, indexov BMI a WHR, hladiny celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, u fajčiarov stanovenie koncentrácie alveolárneho oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu, vyplňanie anamnestických dotazníkov a následné poradenstvo v oblasti zdravého spôsobu života). O poradenské služby a vyšetrenia prejavilo záujem 33 študentov a zamestnancov konzervatória. SČK (prostredníctvom dvoch dobrovoľníčok –

stredoškolských študentiek) prispelo do programu podujatia prezentáciou ukážok poskytovania predlekárskej prvej pomoci s využitím zdravotníckych pomôcok a špeciálnej resuscitačnej figuríny. RÚVZ Košice v spolupráci s KR PZ v Košiciach zorganizovali pre študentov I. až III. ročníka konzervatória (v počte 60) výchovno-vzdelávací blok formou prednášok spojených s besedami na tému „*Primárna prevencia drogových závislostí zo zdravotného a trestno-právneho hľadiska*“, s výučbovými pomôckami, ako drogový kufor a okuliare simulujúce opitosť.

Ďalšia spolupráca s **SČK** sa týkala akcie „*Deň otvorených dverí*“ v priestoroch **SČK, územného spolku Košice-mesto, Komenského 19 v Košiciach**, s konaním dňa 8.6.2018, pre zamestnancov a návštevníkov z radov verejnosti. Participácia RÚVZ Košice spočívala v preventívnej poradensko-edukačnej a informačno-propagačnej činnosti. V ponuke boli štandardné služby mobilnej Poradne zdravia (skr. PZ), zamerané na biochemické vyšetrenie parametrov z kapilárnej krvi sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL, triglyceridy), meranie krvného tlaku, pulzu, antropometrické merania s určením percenta tuku v tele, indexov BMI a WHR. V rámci Poradne na odvykanie od fajčenia (skr. POF) bolo v ponuke stanovenie koncentrácie alveolárneho oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov. Súčasťou výkonov oboch poradní bolo vyplňanie anamnestických dotazníkov s následným poradenstvom v oblasti zdravého spôsobu života a distribúciou informačno-propagačných materiálov (letákov, brožúr, plagátov) rôzneho tematického zamerania, určenia a edície. O poradenské služby a vyšetrenia v základnej PZ prejavilo záujem celkovo 15 klientov, z toho 9 osôb dostalo štandardné vyšetrenie a 6 osôb vybrané vyšetrenia (celkový cholesterol, glukóza). V POF bolo vyšetrených 8 fajčiarov.

V spolupráci s **Ligou proti obezite, n. o.** a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice, sme sa zapojili do **3. ročníka osvetového podujatia Slovenský deň obezity**. Organizovala ho Obezitologická sekcia Slovenskej diabetologickej spoločnosti v rámci **Európskeho dňa obezity – 21. máj** (vyhláseného Európskou asociáciou pre štúdium obezity, angl. skr. EASO).

3. ročník Slovenského dňa obezity s témou „*BMI národa*“ sa v Košiciach uskutočnil pod záštitou Prezidenta SR, MZ SR, ÚVZ SR a primátora Košíc dňa 19.5.2018 v exteriéri Dolnej Brány na Hlavnej ulici v Košiciach. Hlavným cieľom informačnej kampane tohto podujatia bolo zvýšiť povedomie verejnosti o obezite, jej rizikách a prevencii zdravým spôsobom života. Heslo bolo „*Obezita patrí do rúk lekára!*“.

Na podujatí sme participovali ponukou vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia (t. j. meraním celkového cholesterolu, glukózy, krvného tlaku a iných parametrov, s následným poradenstvom na optimalizáciu zložiek spôsobu života). Služby poradne využilo 56 záujemcov.

Z ďalších významných termínov, ku ktorým sme vykázali činnosť, môžeme spomenúť **Svetový deň potravy – 16. október**, pri príležitosti ktorého sa edukačné aktivity spojené s distribúciou informačných materiálov konali v:

- Súkromnej ZŠ Dneperská 1, Košice, na tému „*Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu*“, pre 78 žiakov II. ročníka (3 aktivity dňa 3.10.2018);
- Spojenej škole – Špeciálnej ZŠ Odborárska 2, Košice, na tému „*Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu*“, pre 30 žiakov 2. st. (2 aktivity dňa 5.10.2018);
- Gymnáziu M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice, na tému „*Zdravý životný štýl s akcentom na poruchy príjmu výživy*“, pre 153 študentov I. – III. ročníka (6 aktivít dňa 8.10. a 17.10.2018);
- Školskom internáte, Považská 7, Košice, na tému „*Zdravý životný štýl s akcentom na poruchy príjmu výživy*“, pre 50 študentov SŠ (1 aktivita dňa 9.10.2018);

- ZŠ Masarykova 19, Košice, na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu“ pre 42 žiakov VI. – VII. ročníka (2 aktivity dňa 3.10.2018);
- Školskom internáte, Ostrovského 1, Košice, na tému „Zdravý životný štýl“, pre 22 študentov SŠ (1 aktivita dňa 16.10.2018);
- MŠ Repíková 8, Košice, na tému „Zdravá výživa a životný štýl“, pre 22 detí (17.10.2018);
- Súkromnej SOŠ, Postupimská 37, Košice, na tému „Zdravá výživa, zdravý životný štýl, životné prostredie“, pre 52 študentov III. roč. (2 aktivity dňa 18.10.2018);
- ZŠ Belehradská 21, Košice, na tému „Zdravá výživa, zdravý životný štýl“, pre 34 žiakov V. roč. (1 aktivita dňa 22.10.2018);
- MŠ Kežmarská 46, Košice, na tému „Zdravá výživa a životný štýl“, pre 39 detí (23.10.2018);
- Špeciálnej ZŠ, Inžinierska 24, Košice, na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu“, pre 29 žiakov 1. a 2. st. (2 aktivity dňa 25.10.2018).

K **Svetovému dňu diabetu – 14. november** (vyhlasovaného Svetovou federáciou diabetu, angl. skr. IDF), v rokoch 2018 – 2019 s témou „Rodina“, sme uskutočnili túto činnosť:

- písomné oslovenie vybraných inštitúcií v regióne Košíc – informačno-propagačným listom vo veci „**Informácie o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuky tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít**“ (zahrňujúc predmetný termín), s určením pre adresátov, ako materské školy, základné školy, stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy, miestna samospráva a denné centrá, Jednota dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá. List bol inštitúciám zaslaný e-mailovou cestou dňa 24.8.2018;
- na webovom sídle RÚVZ Košice (v položke Aktuality) bol verejnosti k dispozícii prezentačný materiál pod názvom „Svetový deň diabetu – 14. november“, z edície RÚVZ Košice;
- inštalovaný bol monotematický poster k svetovému dňu vo vstupných priestoroch budov RÚVZ Košice;
- počas výjazdov mobilnej Poradne zdravia v mesiacoch november – december 2018 bola v rámci poradenstva akcentovaná problematika prevencie diabetu. Mobilnou Poradňou zdravia boli v tom čase navštívené inštitúcie, ako napr.: Špeciálna ZŠ, Inžinierska 24, Košice (6.11.2018 – intervenovaných 13 zamestnancov); Komunitné centrum, Brezová 20, Poproč (9.11.2018 – intervenovaných 23 seniorov); Getrag Ford Transmissions Slovakia, s.r.o., Kechnec (13.11. a 14.11.2018 – vyšetrených 163 klientov); Denné centrum MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice (26.11.2018 – vyšetrených 14 klientov); ESET, s.r.o., Košice (27.11.2018 – vyšetrených 25 zamestnancov); LF UPJŠ v Košiciach (3.12., 5.12., 6.12., 7.12.2018 – vyšetrených 164 študentov); XIV. patientsky seminár v rámci XXII. Košických chemoterapeutických dní (Magistrát mesta Košice, 1.12.2018 – vyšetrených 79 záujemcov); 12. roč. medzinárodného veľtrhu vzdelávania PRO EDUCO (Steel Aréna Košice, 5.12. – 6.12.2018 – vyšetrených 26 klientov); ZŠ v Košickej Belej, okres Košice-okolie (7.12.2018 – vyšetrených 9 zamestnancov); Poskytnuté boli štandardné alebo vybrané služby;
- realizované boli edukačné aktivity spojené s distribúciou súvisiacich informačných materiálov, ktoré sa konali v:
 - LF UPJŠ Košice (7.11.2018) – prednáška s diskusiou na tému „Primárna prevencia diabetes mellitus“, s DVD „Tichý zabijak: Diabetes mellitus 2. typu“, pre 10 študentov I. roč. Mgr. st., odb. VZ;
 - SPŠ elektrotechnická, Komenského 44, Košice (12.11.2018) – 4-krát prednáška

- na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu a prevenciu vzniku diabetes mellitus II. typu“, s meraním krvného tlaku a stanovením BMI, pre 180 študentov II. – III. roč.;
- Športovom gymnáziu, Trieda SNP 104, Košice (13.11.2018) – 2-hod. prednáška s diskusiou na tému „Diabetes mellitus a srdcovo-cievne ochorenia“, s meraním tlaku krvi (tlakomerom indikujúcim atriálnu fibriláciu) a percenta telesného tuku (tukomerom), pre 17 študentov biologického krúžku maturitného ročníka;
 - Gymnázia M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice (15.11.2018) – 2-krát prednáška s diskusiou na tému „Diabetes mellitus“, pre 34 študentov I. a III. roč.;
 - Dome pokojnej staroby A. F. Colbrieho (denný stacionár), Južná trieda 2, Košice (16.11.2018) – prednáška s diskusiou na tému „Diabetes mellitus“, s premietaním DVD „Tichý zabijak. Diabetes mellitus 2. typu“, pre 18 klientov;
 - ZŠ Kysak 210, okres Košice-okolie (26.11.2018) – 2-krát prednáška na tému „Zdravý životný štýl so zameraním na poruchy príjmu potravy a prevenciu diabetes mellitus 2. typu“, s meraním tel. tuku (tukomerom), pre 38 žiakov 6. a 7. roč.;
 - ZŠ Belehradská 21, Košice (3.12.2018) – prednáška s diskusiou na tému „Zdravý životný štýl so zameraním na prevenciu diabetes mellitus“ pre 30 žiakov VI. roč.;
 - ZŠ Tomášikova 31, Košice (4.12.2018), 2 prednášky na tému „Zdravý životný štýl so zameraním na prevenciu diabetes mellitus“ pre 44 žiakov V. roč.;
 - Úrade KSK, Nám. Maratónu mieru 1, Košice (18.12.2018) – dve prednášky s diskusiou na tému „Prevencia obezity a nadváhy (s akcentom na diabetes mellitus)“, v rámci projektu „Na vekú záleží“, pre 42 účastníkov podujatia;
- spracovaný bol odpočet aktivít realizovaných pri príležitosti Svetového dňa diabetu 2018 za RÚVZ v Košickom kraji (na základe požiadavky ÚVZ SR) a v požadovanom termíne odoslaný.

Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme najmä vo vzťahu k deťom a mládeži s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotno-výchovným témam, pozri aj **body 9.1, 9.7**. Aktivity realizujeme priebežne, i mimo významných termínov.

Príkladom informačno-propagačnej činnosti a vzdelávania vo vzťahu k školám je aj organizovanie a praktická realizácia exkurzií na pôde RÚVZ Košice – Odboru podpory zdravia a PCOPZ (v základnej Poradni zdravia a Poradni na odvykanie od fajčenia). V hodnotenom období o takúto formu spolupráce prejavili záujem, napr. LF UPJŠ Košice, resp. SZŠ Moyzesova 17, Košice. Súčasťou exkurzie bola edukácia (prednáška s diskusiou) k téme „Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia RÚVZ Košice“, spojená s praktickými ukázkami vybraných služieb základnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, a s možnosťou ich absolvovať.

Na základe spolupráce a dopytu po poradenských službách, navštívili sme s mobilnou Poradňou zdravia šesť škôl a školských zariadení a poskytli sme ich zamestnancom vyšetrenia s poradenstvom v štandardnom rozsahu, resp. vyšetrenia vybraných parametrov. Išlo o tieto školy: Konzervatórium J. Adamoviča, Exnárova 8, Košice (3.5.2018, s účasťou 33 pedagógov a študentov); Školský internát, Werferova 10, Košice (4.5. a 21.5.2018, s účasťou 28 zamestnancov); ZŠ E. Fullu, Maurerova 2, Košice (4.10.2018, s účasťou 13 pedagógov); ZŠ Belehradská 21, Košice (v dňoch 9.10., 10.10. a 22.10.2018, s účasťou 40 pedagógov); ŠZŠ Inžinierska 24, Košice (6.11.2018, s účasťou 13 pedagógov) a LF UPJŠ Košice (v dňoch 3.12. – 7.12.2018, s účasťou 130 študentov).

Vyššie uvedenými aktivitami súčasne participujeme na plnení úlohy č. **4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025** (skr. NAPPO) – priority **a) Podpora zdravého štartu do života**.

Zameranie danej priority stavia na výchovnom vplyve poradenskej a konzultačnej činnosti v oblasti zdravého spôsobu života, prevencie obezity a ponuke služieb Poradne zdravia inštitúciám/zariadeniam, ako školy, materské/rodičovské centrá a pod. a kontaktným cieľovým skupinám (matky, rodičia, učelia).

S mobilnou Poradňou zdravia sme intervenovali aj iné cieľové skupiny. Napríklad vo vzťahu k seniorom sme na základe dopytu v hodnotenom období dvakrát navštívili Denné centrum MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice (poradenstvo s vyšetrením sme poskytli celkovo 25 záujemcom, prevažovali ženy). Ďalej sme boli v DC MČ Košice-Šaca, Železiarenská 7, Košice (s účasťou 15 seniorov); v DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice (s účasťou 14 seniorov); v DC, Hlavná 81, Moldava nad Bodvou (s účasťou 13 seniorov); v OcÚ Poproč, Školská 2/JDS Poproč (s účasťou 23 seniorov); v Arcus – špecializovanom zariadení a zariadení pre seniorov, Skladná 4, Košice (výklad s besedou a ponuka vybraných služieb poradne zdravia, pre 19 seniorov/klientov a 5 zamestnancov). U klientov v uvedených zariadeniach boli uskutočnené zväčša štandardné kompletné vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu metabolického syndrómu.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Úloha sa plní bez časového obmedzenia, s organizovaním kampane raz za dva roky.

Posledne, v roku 2017 sme sa zapojili do 7. ročníka celonárodnej kampane zameranej na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizačných ochorení. Kampaň je intervenčným projektom, ktorý sa realizuje v rámci SZO – CINDI programu SR a jej gestorom na národnej úrovni je RÚVZ v Banskej Bystrici. Účasť RÚVZ Košice, ako riešiteľského pracoviska, zahŕňala propagačné a intervenčné aktivity rôzneho cieľového určenia, realizované aj v spolupráci s inými regionálnymi inštitúciami a médiami.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku

Úloha súvisí s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015-2020 (s prioritou Zdravie) a so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 (s oblasťou zabezpečenia výchovy k zdraviu u obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranej na prevenciu ochorení, zvýšenie zdravotného povedomia a podporu zdravého životného štýlu).

Z aktivít k problematike marginalizovaných skupín, na ktorých sme v hodnotenom období participovali, môžeme menovať tieto:

- odborný seminár – prednáška prof. MUDr. J. Mikloška, PhD., na tému „Význam raného detstva pre duševné zdravie, korene problémov a riešenia (s osobitným zameraním na prenatálny vývin dieťaťa)“, s konaním v budove Minerva, areál UPJŠ, Moyzesova 9, Košice, 22.2.2018. Organizátor: O. Z. SPDDD Úsmev ako dar Bratislava v spolupráci s VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava (s finančnou podporou MZ SR – v rámci dotácie podpora duševného zdravia v SR pre rok 2017);
- workshop „Strategické posilňovanie regiónov, miest a komunít v zdravotnej a sociálnej starostlivosti“ (Kongresová hala, Hotel Hviezdoslav, Kežmarok, 14.3.2018). Organizátori: Britské veľvyslanectvo v Bratislave v spolupráci s Imperial College Health Partners;
- vedecká konferencia 40. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu na tému Nové trendy v oblasti podpory zdravého životného štýlu (Radnica mesta Trnava, Hlavná 1, Trnava, 6.6. - 7.6.2018). Organizátori: ÚVZ SR, MZ SR, Slovenská spoločnosť sociálneho lekárstva SLS, Mesto Trnava a O. Z. Športom proti drogám. Aktívna účasť

- s posterami: Kollárová, J.: *EVIPNet (Evidence Informed Policy Network) – súhrnná informácia*; Schnitzerová, E.: *Zdravý životný štýl – s dôrazom na dostupnosť potravín a niektoré životné návyky – u obyvateľov Košického kraja ohrozených chudobou*;
- úvodné informačné stretnutie v rámci projektu "Zefektívnenie verejných politík s dopadom na predprimárne vzdelávanie sociálne znevýhodnených skupín" (podporeného z Európskeho sociálneho fondu), s konaním na Okresnom úrade Košice-okolie, Hroncova 13, Košice, 19.6.2018. Organizátor: O. Z. Tobiáš so sídlom v Prešove;
 - koordinačné stretnutie k problematike násilia na deťoch, v súvislosti s realizáciou cieľov Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím a Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím (Budova Podnikateľského centra, Krivá 18, Košice, 22.6.2018). Organizátor: ÚPSVaR Košice;
 - multidisciplinárne vzdelávanie na tému „*Online nebezpečenstvo a kyberšikana*“, v súvislosti s Národnou stratégiou na ochranu detí pred násilím a Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím (Lekárska fakulta UPJŠ, Trieda SNP 1, Košice, 26.11.2018). Organizátori: ÚPSVR Košice; LF UPJŠ Košice;
 - multidisciplinárne vzdelávanie na tému „*Syndróm CAN a CSA*“, v súvislosti s Národnou stratégiou na ochranu detí pred násilím a Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné námestie 9, Košice, 18.12. – 19.12.2018). Organizátori: ÚPSVR Košice; VŠZaSP sv. Alžbety, n. o.;
 - edukačná činnosť, v rámci ktorej sa spolupracuje so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, príkladom sú Špeciálna ZŠ Inžinierska 24, Košice; Špeciálna ZŠ Rovníková 11, Košice; ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1, Košice (Luník IX) – kde uplatňujeme cyklické vzdelávanie žiakov v rôznych témach; Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice; ZŠ Hlavná 346, Nižná Myšľa; Špeciálna ZŠ Vtáčkovce 2 a v neposlednom rade Špeciálna ZŠ internátna, Abovská 244, Ždaňa, kde boli žiaci jednorazovo či opakovane intervenovaní ohľadom tém, ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, stomatohygiena, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu, prevencia závislostí a i. Spolupráca sa rozvíja s detskými domovmi v územnej pôsobnosti, v zdravotno-edukačných aktivitách pre klientov/deti a mládež, zamestnancov zariadení ako aj profesionálnych rodičov.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V preventívnom pôsobení sa sústreďujeme najmä na nižšie vekové kategórie, resp. špecifické sociálne skupiny obyvateľstva – nachádzajúce sa vo zvýšenom riziku vzniku závislostí. Výchovno-vzdelávacie prístupy z tematického hľadiska zameriavame na predchádzanie problémom súvisiacim s alkoholom a inými návykovými látkami, na podporu abstinentského spôsobu života, resp. situačnej abstinencie vo vzťahu k alkoholu, na podporu zdravého životného štýlu.

V oblasti primárnej prevencie závislostí a prevencie užívania alkoholu aktuálne dominuje edukačno-poradenská a informačno-propagačná činnosť, pri ktorej spolupracujeme s regionálnou štátnou správou, samosprávou, školami a inými inštitúciami, organizáciami. Edukačnú činnosť orientujeme na *skupinové intervenčné metódy* (teoretický výklad spojený s besedou doplnený o aktivizačné prvky, ako práca v skupinách, panelová diskusia, premietnutie videofilmu, tvorba a distribúcia propagačno-náučných materiálov a i.).

Z *informačno-propagačnej činnosti* môžeme spomenúť účasť na *edukačnom programe BECEP* (využívajúci formu edukačnej kampane a výchovných opatrení). Realizuje sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020. Aktivity v rámci programu BECEP sú zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prilb a na prevenciu dopravných úrazov prioritne u detí a mládeže.

Ďalšie informácie pozri v **bode 9.1 – A.I.3.**

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Na podporu stratégie aktívneho starnutia sme zdravotno-výchovnú činnosť (poradenskú spojenú s edukáciou) vo vzťahu k seniorom v denných centrách (ďalej len *DC*), resp. ostatných zariadeniach upriamili najmä na oblasť zdravého životného štýlu.

Propagačnou a intervenčnou formou sme podporili štyri **informačné kampane**:

1. **„Týždeň mozgu – Brain Awareness Week“ (12. – 18. marec 2018)**, celosvetovo organizovanú od roku 1996, na Slovensku po jedenásty krát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Centrum MEMORY, n. o. a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme akciu dali do povedomia verejnosti rôzneho veku viacerými druhmi aktivít:
 - *seniorom* sme zorganizovali edukačné podujatia s ukážkami tréningu pamäti a testov ďalších kognitívnych schopností, vo vybraných prípadoch aj poradenské a pohybovo-tanečné aktivity v 7 zariadeniach/denných centrách, na témy:
 - „Týždeň mozgu – Mozog náš každodenný“ (prednáška s besedou a kognitívne aktivity) 13.3.2018, Komunitné centrum, Brezová 20, Poproč, okres Košice-okolie – pre 25 členov miestnej organizácie JDS/seniorov;
 - „Týždeň mozgu – Mozog náš každodenný“ (prednáška s besedou a kognitívne aktivity) 20.3.2018, Denné centrum, Hlavná 81, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie – pre 12 seniorov/klientov DC;
 - „Týždeň mozgu – Mozog náš každodenný“ (prednáška s besedou a kognitívne aktivity); „Tréning pamäti pohybom“ (pohybovo-tanečná aktivita so vstupným výkladom) 21.3.2018, Denné centrum MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice – pre 10 seniorov/klientov DC;
 - „Týždeň mozgu – Mozog náš každodenný“ (prednáška s besedou a kognitívne aktivity); „Tréning pamäti pohybom“ (pohybovo-tanečná aktivita so vstupným výkladom) 22.3.2018, Denné centrum MČ Košice-Sever, Obrancov Mieru 2, Košice – pre 17 seniorov/klientov DC;
 - „Týždeň mozgu – Mozog náš každodenný“ (prednáška s besedou a kognitívne aktivity) 23.3.2018, Infocentrum Slanec, okres Košice-okolie – pre 16 žiakov III. roč. ZŠ, 12 členov miestnej organizácie JDS/seniorov, 3 osoby v produktívnom veku;
 - „Týždeň mozgu – Mozog náš každodenný“ (prednáška s besedou a kognitívne aktivity) 26.3.2018, Denné centrum MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice – pre 40 seniorov/klientov DC;
 - „Význam zdravého životného štýlu v prevencii mozgových demencií“ (Poradňa zdravia; prednáška s besedou a kognitívne aktivity) 9.4.2018, Denné centrum MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice – pre 11 seniorov/klientov DC;
 - *deťom a školákam* boli venované edukačné aktivity na 7 ZŠ v regióne Košíc, na témy:
 - „Mozog náš každodenný“ (2-krát beseda s výkladom a kognitívnymi aktivitami) 14.3.2018, ZŠ Fábryho 44, Košice – žiaci VIII. a IX. roč. v celkovom počte 28;
 - „Tréning pamäti pohybom“ (dve pohybovo-tanečné aktivity so vstupným výkladom) 28.3.2018, tamtiež – žiaci IX. roč. v celkovom počte 31;

- „*Mozog náš každodenný*“ (1-krát výklad s besedou a kognitívne aktivity) 16.3.2018, ZŠ s MŠ sv. M. Križina, Rehoľná 2, Košice – žiaci V. a VI. roč. v celkovom počte 26;
- „*Mozog náš každodenný*“ (2-krát beseda s výkladom a kognitívnymi aktivitami) 19.3.2018, ZŠ Belehradská 21, Košice – žiaci VIII. roč. v celkovom počte 66; (1-krát výklad s besedou a kognitívne aktivity) 23.3.2018, tamtiež – žiaci IX. roč. v počte 27; (4-krát výklad s besedou a kognitívne aktivity) 5.4.2018 – žiaci III. roč. v celkovom počte 103;
- „*Mozog náš každodenný*“ (2-krát beseda s výkladom a kognitívnymi aktivitami) 20.3.2018, Špeciálna ZŠ Inžinierska 24, Košice – žiaci I. až IX. roč. v celkovom počte 41;
- „*Tréning pamäti pohybom*“ (pohybovo-tanečná aktivita so vstupným výkladom) 26.3.2018, ZŠ Bukovecká 17, Košice – žiaci II. A – IX. A v celkovom počte 87;
- „*Mozog náš každodenný*“ (2-krát výklad s besedou a kognitívnymi aktivitami), 27.3.2018, tamtiež – žiaci I. až IX. roč. v celkovom počte 55;
- „*Mozog náš každodenný*“ (2-krát výklad s besedou a kognitívnymi aktivitami) 27.3.2018, ZŠ Kežmarská 28, Košice – žiaci VII. roč. v celkovom počte 42;
- „*Tréning pamäti pohybom*“ (pohybovo-tanečná aktivita so vstupným výkladom) 27.3.2018, tamtiež – žiaci VII. a IX. roč. v celkovom počte 41;
- „*Tréning pamäti pohybom*“ (pohybovo-tanečná aktivita so vstupným výkladom) 6.4.2018, ZŠ Školská 94, Trstené pri Hornáde, okres Košice-okolie – žiaci V. – IX. roč. v celkovom počte 36;
- študentom a i. zo 4 SŠ, 4 školských internátov a 1 VŠ boli prezentované témy:
 - „*Žijeme život prospievajúci mozgu? – Mozog náš každodenný*“ (3-krát prednáška s besedou a ukázkou činnosti Poradne zdravia) 13.3.2018, RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice – pre 120 študentov I. roč. Strednej zdravotníckej školy, Moyzesova 17, Košice a 4 pedagogičky;
 - „*Žijeme život prospievajúci mozgu? – Mozog náš každodenný*“ (prednáška s diskusiou, vedomostné a kognitívne aktivity) 14.3.2018, Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika Košice, Tr. SNP 1, Košice – študenti I. roč. Bc. štúdia odb. VZ, v počte 12;
 - „*Žijeme život prospievajúci mozgu? – Mozog náš každodenný*“ (2-krát prednáška s besedou) 14.3.2018, Školský internát, Medická 2, Košice – študenti I. – IV. roč. z SŠ v Košiciach, v počte 70 a 2 pedagogičky; „*Tréning pamäti pohybom*“ (pohybovo-tanečná aktivita so vstupným výkladom) 10.4.2018, tamtiež – vekovo zmiešaná skupina 15 študentov z SŠ v Košiciach;
 - „*Žijeme život prospievajúci mozgu? – Mozog náš každodenný*“ (3-krát prednáška s besedou, vedomostné a kognitívne aktivity) a „*Tréning pamäti pohybom*“ (2 pohybovo-tanečné aktivity so vstupným výkladom) 15.3.2018, Súkromné gymnázium Katkin park, Košice – študenti I. až IV. roč. v celkovom počte 70, z toho 26 sa zúčastnilo pohybovo-tanečnej aktivity;
 - „*Žijeme život prospievajúci mozgu? – Mozog náš každodenný*“ (3-krát prednáška s besedou, vedomostné a kognitívne aktivity) a „*Tréning pamäti pohybom*“ (3-krát pohybovo-tanečné aktivity so vstupným výkladom) 16.3.2018, Osemročné gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice – študenti prímý, sekundý a tercié v celkovom počte 100, z toho 36 sa zúčastnilo pohybovo-tanečnej aktivity;

- „*Žijeme život prospievajúci mozgu? – Mozog náš každodenný*“ (2-krát prednáška s besedou, vedomostné a kognitívne aktivity) 20.3.2018, Stredná odborná škola, Gemerská 1, Košice – študenti I. až III. roč. v celkovom počte 70 študentov;
- „*Tréning pamäti pohybom*“ (pohybovo-tanečná aktivita so vstupným výkladom) 22.3.2018, Školský internát, Komenského 42, Košice – 26 študentov SŠ z Košíc;
- „*Žijeme život prospievajúci mozgu? – Mozog náš každodenný*“ (prednáška s besedou) 4.4.2018, Školský internát, Jedlíkova 9, Košice – pre 50 študentov SŠ;
- „*Zdravý spôsob života a podpora duševného zdravia*“ (prednáška s diskusiou) 13.4.2018, Školský internát A. Garbana, Werferova 10, Košice – členovia pedagogického zboru vychovávateľov, v počte 15;
- *širokej verejnosti, resp. vybraným profesijným skupinám* boli informácie propagované, napr.:
 - umiestnením titulu „*Medzinárodná kampaň Týždeň mozgu 12. – 18. marca 2018*“ na webovom sídle RÚVZ so sídlom v Košiciach, v priečinku Aktuality (t. j. odkaz s presmerovaním na stránku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti) od 5.3.2018 doteraz;
 - prezentáciou kampane „*Týždeň mozgu 2018*“ na facebookovej stránke Materského centra Pastierik, o. z., Košice (v priečinku Domov), s uverejnením od 11.3.2018;
 - prezentáciou kampane „*Týždeň mozgu 2018*“ na webovom sídle Súkromnej strednej odbornej školy ekonomickej Tercium, Palackého 14, Košice (v priečinku Novinky), s uverejnením od 12.3.2018;
 - zostavením a zaslaním tematického informačno-propagačného listu (s ponukou aktivít) e-mailovou cestou rôznym adresátom v košickom regióne (školám, internátom, miestnej samospráve/DC, JDS, MC/RC, KC, knižniciam) dňa 6.3.2018;
 - prezentáciou menovanej kampane spojenej s ponukou služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia 15.3.2018, s určením pre zamestnancov Slovenskej pošty Košice 2, Thurzova 3, Košice. V Poradni zdravia bolo intervenovaných 76 záujemcov;
 - prezentáciou menovanej kampane spojenej s ponukou služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia 21.3. – 23.3.2018, s určením pre zamestnancov GETRAG FORD Transmissions Slovakia, s. r. o., Perínska cesta 282, Kechnec, okres Košice-okolie. V Poradni zdravia bolo intervenovaných 299 záujemcov;
 - prostredníctvom nástenného vystavenia informačných materiálov v priestoroch vestibulu ústredného pracoviska RÚVZ Košice a oboch detašovaných pracovísk, s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť.

Na akciách RÚVZ Košice pri príležitosti „*Týždňa mozgu 2018*“ sa zúčastnilo 1670 účastníkov (599 žiakov ZŠ, 533 študentov SŠ, 12 študentov VŠ, 127 seniorov, 399 osôb v produktívnom veku) a ďalší, t. j. zamestnanci RÚVZ, verejnosť a i. (nezahrnutí do počtu).

Na základe požiadavky bola pred začatím kampane zaslaná prihláška aktivít do kampane „*Týždeň mozgu 2018*“ za RÚVZ so sídlom v Košiciach (e-mailom 9.3.2018) pre ÚVZ SR a Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť. Rovnakým adresátom bol zaslaný aj odpočet činnosti – súhrn aktivít v rámci menovanej kampane (formou vyplneného dotazníka) za RÚVZ so sídlom v Košiciach (e-mailom 20.3.2018 – t. j. po ukončení nami naplánovaných aktivít).

O aktivity tohto zamerania je záujem, preto v informovaní verejnosti sa pokračuje i mimo kampane.

2. **Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ (10. máj)**, k uvedenému termínu bola činnosť

realizovaná v širšom časovom úseku, mala informačný, edukačný i poradenský charakter, bola venovaná rôznym vekovým kategóriám vrátane seniorov. Konkretizáciu aktivít uvádza **bod 9.1 (A.I.2)**.

3. Aktivity pri príležitosti *Mesiaca Alzheimerovej choroby (september)* a *Svetového dňa Alzheimerovej choroby (21. september)* boli v roku 2018 určené vekovej kategórii žiakov 2. stupňa ZŠ a študentom SŠ (v zmysle požiadavky ÚVZ SR) ako aj osobám v produktívnom veku a seniorom. Predmetná činnosť sa vykonávala od 24.8. do 5.10.2018 a zahŕňala 26 aktivít na 12 miestach (t. j. školy, denné centrá/kluby dôchodcov pri miestnej samospráve, ZPS a DSS, RÚVZ Košice). Z hľadiska prehľadu, edukačné a informačno-propagačné aktivity v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie sa konali na nasledovných miestach:
 - RÚVZ so sídlom v Košiciach – propagácia termínu „21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby“ (zhotovením 3 tematických panelov/nástenným vystavením informačných materiálov vo vstupných priestoroch ústredného pracoviska Ipel'ská 1 a dvoch detašovaných pracovísk, t. j. Rooseveltova 8 a Senný trh 4) – s určením pre zamestnancov úradu a stránky počas mesiaca september;
 - ZŠ Belehradská 21, Košice (17.9.2018) – výklad s besedou na tému „Alzheimerova choroba“ (doplnený výučbovou prezentáciou, ukázkami tréningov pamäti), pre žiakov VIII. roč. v počte 30;
 - Dom pokojnej staroby A. F. Colbrieho (kombinované zariadenie pre seniorov a DSS), Južná trieda 2, Košice (21.9.2018) – výklad s besedou na tému „Alzheimerova choroba“ (doplnený výučbovou prezentáciou, ukázkami tréningov pamäti a dotazníka porúch pamäti od Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, s distribúciou informačno-propagačných materiálov – letákov od rôznych editorov), pre seniorov v počte 15 z denného stacionára;
 - ZŠ, Školská ul. 301/16, Turňa nad Bodvou (okres Košice-okolie), dňa 21.9.2018 – „Zdravý spôsob života, podpora duševného zdravia a prevencia Alzheimerovej choroby“ (výklad s besedou) a „Tréning pamäti pohybom“ (pohybovo-tanečná aktivita so vstupným výkladom), pre žiakov V. – VI. roč. v celkovom počte 54;
 - Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice (25.9.2018) – „Zdravý spôsob života, podpora duševného zdravia a prevencia Alzheimerovej choroby“ – výklad s besedou (doplnený výučbovou prezentáciou), pre žiakov prímý a sekundy v celkovom počte 55 žiakov;
 - ZŠ Ul. Slobody 1, Košice (25.9.2018) – „Zdravý životný štýl a Svetový deň Alzheimerovej choroby“ – výklad s besedou (doplnený výučbovou prezentáciou, ukázkami tréningov pamäti), pre žiakov I. – IX. roč. v celkovom počte 90;
 - Spojená škola (Špeciálna ZŠ a ZŠ pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou), Odborárska 2, Košice (26.9.2018) – „Zdravý spôsob života, podpora duševného zdravia a prevencia Alzheimerovej choroby“ – výklad s besedou (doplnený výučbovou prezentáciou), pre žiakov VI. – IX. roč. SZŠ v celkovom počte 65;
 - Denné centrum MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice (26.9.2018) – „Tréning pamäti pohybom“ (pohybovo-tanečná aktivita so vstupným výkladom) a „Zdravý spôsob života, podpora duševného zdravia a prevencia Alzheimerovej choroby“ (stručný výklad s besedou), pre seniorov/klientov DC v počte 9;
 - Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14, Košice (26.9.2018) – „Zdravý spôsob života: výživa – pohyb – duševné zdravie“ – výklad s besedou (doplnený výučbovou prezentáciou), pre žiakov VII. roč. v počte 10;

- ZŠ Gemerská 2, Košice (27.9.2018) – „*Zdravý spôsob života a podpora duševného zdravia*“ – výklad s besedou (doplnený výučbovou prezentáciou), pre žiakov VII. – VIII. roč. v celkovom počte 47;
 - Denné centrum MČ Košice-Sever, Obrancov Mieru 2, Košice (27.9.2018) – „*Tréning pamäti pohybom*“ (pohybovo-tanečná aktivita so vstupným výkladom) a „*Zdravý spôsob života, podpora duševného zdravia a prevencia Alzheimerovej choroby*“ (stručný výklad s besedou), pre seniorov/klientov DC v počte 12;
 - ZŠ Severná 21, Moldava nad Bodvou (okres Košice-okolie), dňa 5.10.2018 – „*Zdravý spôsob života a podpora duševného zdravia*“ – výklad s besedou (doplnený výučbovou prezentáciou), pre žiakov IX. roč. v celkovom počte 31.
- Odpočet realizovanej činnosti bol v zmysle požiadavky zaslaný ÚVZ SR (e-mailom 1.10.2018).

4. Aktivity k termínom **Mesiac úcty k starším (október)** a **Medzinárodný deň starších ľudí (1. október)** a zároveň aj **Svetový deň osteoporózy (20. október)** boli určené seniorom, doplnkovo osobám v produktívnom veku a študentom VŠ. Išlo o edukačno-poradenskú a informačno-propagačnú činnosť v regióne Košíc v období od 21.9.2018 do 26.11.2018. Zahŕňala 58 aktivít, realizovaných na 8 miestach (t. j. v 6 denných centrách/kluboch dôchodcov pri miestnej samospráve; v 1 ZPS a DSS; na LF UPJŠ v Košiciach; v spolupráci s príslušnými zariadeniami ako aj okresnou organizáciou Jednota dôchodcov na Slovensku Košice-okolie a miestnymi organizáciami JDS v Slanci a Poproči).

Prehľad edukačno-poradenských aktivít podľa miesta konania:

- **Dom pokojnej staroby A. F. Colbrieho** (kombinované zariadenie pre seniorov a DSS), Južná trieda 2, Košice, akcie s témami:
(21.9.2018) „*Alzheimerova choroba*“ (výklad s besedou, výučbovou prezentáciou, distribúciou informačných materiálov a vyplňaním *Dotazníka porúch pamäti* od Slov. Alzheimerovej spol.), pre 15 seniorov a 3 zamestnancov v dennom stacionári; tamtiež (10.10.2018) – „*Prevencia osteoporózy pohybom a prevencia pádov u seniorov*“ (výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, ukážka s precvičovaním zostavy cvikov vrátane výberu prvkov z programu OTAGO) a sprievodné slovo k témam distribuovaných letákov zameraných na pohybovú aktivitu, prevenciu pádov a očkovanie, pre 13 seniorov a 4 zamestnancov v dennom stacionári; tamtiež (16.11.2018) – „*Diabetes mellitus*“ (výklad s besedou a výučbovou prezentáciou; DVD „*Diabetes mellitus 2*“, AnimFilm 2012; distribúcia informačných materiálov od rôznych editorov), pre 15 seniorov v dennom stacionári;
- **Denné centrum seniorov MČ Košice-Sídlisko KVP**, Cottbuská 36, Košice, akcie s témami:
(26.9.2018) *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov), pre 5 seniorov/klientov DC; tamtiež (26.9.2018) – *Podpora duševného zdravia – preventívne prístupy pri Alzheimerovej chorobe* (výklad s besedou) a sprievodné slovo k témam distribuovaných letákov zameraných na pohybovú aktivitu, prevenciu pádov a očkovanie, pre 9 seniorov/klientov DC; „*Prevencia osteopénié a osteoporózy pohybom*“ (výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, ukážka a precvičovanie zostavy cvikov), pre seniorov/klientov DC v počtoch 9 (1.10.2018), 7 (8.10.2018), 5 záujemcov (15.10.2018); „*Prevencia osteopénié a osteoporózy pohybom*“ (výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, ukážka a precvičovanie zostavy cvikov); *ponuka vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia* (meranie telesnej výšky, hmotnosti, stanovenie BMI; meranie obvodu pása a bokov, stanovenie WHR; percenta telesného tuku), pre seniorov/klientov DC v počtoch 8 záujemcov o antropometrické merania (22.10.2018); 9 osôb, z toho 2 záujemcovia o antropometrické merania (5.11.2018); tamtiež (10.10.2018) – „*Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky*“ (výklad, ukážka a precvičovanie zostavy cvikov), pre 4 seniorov/klientov DC; „*Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky*“ (výklad, názorná ukážka a precvičovanie zostavy cvikov); *služby mobilnej Poradne zdravia – merania vybraných rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení* (vybrané vyšetrenia, ako tlak krvi, pulz, detekcia atriálnej fibrilácie; vyplnenie dotazníka k projektu „*Od srdca k srdcu*“ – prevencie cievnej mozgovej príhody/primárneho skríningu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení; poradenstvo k zdravému spôsobu života), pre seniorov/klientov DC v počtoch 7 záujemcov o fyzikálne merania (24.10.2018); 4 osoby, z toho 1 záujemca o fyzikálne merania v rámci projektu „*Od srdca k srdcu*“ (7.11.2018);

- **Denné centrum seniorov MČ Košice-Sever**, Obrancov mieru 2, Košice, akcie s témami:
(27.9.2018) „*Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky*“ (výklad, ukážka a precvičovanie zostavy cvikov), pre 9 seniorov/klientov DC; (27.9.2018) – „*Podpora duševného zdravia – preventívne prístupy pri Alzheimerovej chorobe*“ (výklad s besedou) a sprievodné slovo k témam distribuovaných letákov zameraných na pohybovú aktivitu, prevenciu pádov a očkovanie, pre 12 seniorov/klientov DC; tamtiež – „*Prevenca osteopénié a osteoporózy pohybom*“ (výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, ukážka a precvičovanie zostavy cvikov), pre seniorov/klientov DC v počtoch 9 (1.10.2018), 12 (8.10.2018), 13 (15.10.2018), 6 záujemcov (29.10.2018); „*Prevenca osteopénié a osteoporózy pohybom*“ (výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, ukážka a precvičovanie zostavy cvikov); *ponuka vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia – merania vybraných rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení* (vybrané vyšetrenia, ako telesná výška, hmotnosť, BMI; obvod pása a bokov, WHR; percento telesného tuku; tlak krvi, pulz, detekcia atriálnej fibrilácie; vyplnenie dotazníka k projektu „*Od srdca k srdcu*“ – prevencie cievnej mozgovej príhody/primárneho skríningu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení; poradenstvo k zdravému spôsobu života), pre seniorov/klientov DC v počtoch 11 osôb, z toho 9 záujemcov o antropometrické merania (22.10.2018); 10 osôb, z toho 3 záujemcovia o merania vybraných parametrov srdcovocievnych ochorení v rámci projektu „*Od srdca k srdcu*“ (5.11.2018); „*Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky*“ (výklad, ukážka a precvičovanie zostavy cvikov), pre seniorov/klientov DC v počtoch 9 (11.10.2018); 10 (18.10.2018); 4 (25.10.2018); 4 záujemcovia (8.11.2018);
- **LF UPJŠ** v Košiciach (15.10.2018) – „*Intervenčné programy v podpore aktívneho starnutia*“ (výklad s diskusiou a výučbovou prezentáciou), pre 10 študentov odboru Ver. zdrav., I. roč. Mgr. stupňa;
- **Infocentrum Slanec** (budova Múzea v Slanci), okres Košice-okolie – Miestna organizácia **JDS Slanec**, akcie s témami:
(16.10.2018) „*Prevenca osteoporózy pohybom a prevencia pádov u seniorov*“ (výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, ukážka a precvičovanie zostavy cvikov vrátane výberu prvkov z programu OTAGO); „*Prevenca kolorektálneho karcinómu*“ (výklad s besedou); „*Očkovanie proti pneumokokom a chrípke*“ (výklad s besedou) a sprievodné slovo k témam distribuovaných letákov zameraných na pohybovú aktivitu, prevenciu pádov a očkovanie, pre 2 seniorov/členov miestnej organizácie JDS;
- **Denné centrum MČ Košice-Dargovských hrdinov**, Jegorovovo nám. 5, Košice, akcie s témami:
(29.10.2018) „*Prevenca osteoporózy, úrazov a pádov u seniorov*“ (výklad s besedou) a „*Pohybom proti osteoporóze*“ (poradenstvo k pohybovej aktivite so zameraním na prevenciu osteoporózy a pádov, ukážka a precvičovanie zostavy cvikov vrátane výberu prvkov z programu OTAGO), pre seniorov/klientov DC v počte 30 (pri edukácii), z toho 8 záujemcov o pohybovú aktivitu; tamtiež (19.11.2018) – „*Poskytovanie predlekárskej prvej pomoci*“ (výklad s besedou), pre 50 seniorov/klientov DC;
- **Obecný úrad Poproč, Školská 2, Poproč** (okres Košice-okolie) – Miestna organizácia **JDS Poproč**, akcie s témami:
(6.11.2018) „*Prevenca osteoporózy*“ (výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov; ukážka a precvičovanie zostavy cvikov „*Prevenca osteopénié a osteoporózy pohybom*“ vrátane výberu prvkov z programu OTAGO) a sprievodné slovo k témam distribuovaných letákov zameraných na pohybovú aktivitu, prevenciu pádov a očkovanie, pre 23 seniorov – členov miestnej organizácie JDS; tamtiež (9.11.2018) – *ponuka štandardných služieb mobilnej Poradne zdravia*¹ (vyšetrenie s odborným poradenstvom k zdravému spôsobu života vrátane meraní k projektu „*Od srdca k srdcu*“; distribúcia tlačených informačných materiálov od rôznych editorov), pre 23 seniorov/členov miestnej organizácie JDS;
- **Denné centrum seniorov pri MČ Košice-Západ**, Laborecká 2, Košice (26.11.2018) – *ponuka štandardných služieb mobilnej Poradne zdravia*¹ (vyšetrenie s odborným poradenstvom k zdravému spôsobu života; distribúcia tlačených informačných materiálov od rôznych editorov), pre 14 seniorov/klientov DC.

¹Pozn.: Štandardné vyšetrenia na rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení zahŕňali zisťovanie parametrov, ako celkový cholesterol, triacylglyceroly, HDL, LDL, glukóza; tlak krvi, pulz, detekcia atriálnej fibrilácie; telesná výška, hmotnosť, BMI; obvod pása a bokov, WHR; percento telesného tuku; vyplnenie dotazníka k projektu „*Od srdca k srdcu*“ – prevencie cievnej mozgovej príhody/primárneho skríningu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení;

u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu; zistenie anamnézy cez dotazník k TZS.

Po ukončení činnosti k danému termínu bol pre ÚVZ SR v zmysle požiadavky zaslaný list vo veci: „Október – Mesiac úcty k starším 2018 – zaslanie odpočtu aktivít“ (s odoslaním 9.11.2018). Súčasťou odpočtu bol okrem správy aj tabelárny výkaz poradenských vyšetrení.

Svetový deň osteoporózy (20. október) sme spropagovali aj na Špeciálnej ZŠ, Inžinierska 24, Košice – edukačno-poradenskou aktivitou (výklad a prezentácia cvikov na chrbticu v sede) pre žiakov 1. a 2. stupňa (v celkovom počte 50).

Vyššie uvedeným trom významným termínom (ad body 3, 4) predchádzala **informačno-propagačná činnosť** – písomné oslovenie vybraných inštitúcií v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, t. j. zostavenie tematického informačno-propagačného listu vo veci „Informácie o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuky tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít“ (zahrňujúc predmetné termíny), s určením pre adresátov, ako materské školy, základné školy, stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy, miestna samospráva a denné centrá, Jednota dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá. List bol inštitúciám zaslaný e-mailovou cestou dňa 24.8.2018.

S dvomi dennými centrami seniorov v Košiciach sa pokračuje v intenzívnej spolupráci v oblasti edukačno-poradenských aktivít zameraných na „**Preveniu osteopénié a osteoporózy pohybom**“ a „**Kalanetiku**“. Pre klientov DC pri MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice (od roku 2015) a DC pri MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice (od mája 2016) sa realizujú opakované stretnutia (cca v týždňových intervaloch), ktorých náplňou je podpora pohybovej aktivity cez krátky cvičebný program na posilnenie pohybového systému (v tempe primeranom veku a zdravotnému stavu účastníkov). V roku 2018 sa v tomto smere začala spolupráca aj s DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice.

V hodnotenom období:

- v DC MČ Košice-Sever sa uskutočnilo 72 stretnutí/skupinových poradenstiev (v období od 11.1.2018 do 13.12.2018), z toho 38 aktivít na prevenciu osteoporózy s celkovým počtom 410 účastí (s priemernou účasťou cca 11 osôb/1 akciu) a 34 cvičení kalanetiky s celkovým počtom 296 účastí (s priemernou účasťou cca 9 osôb/1 akciu);
- v DC MČ Košice-KVP sa uskutočnilo 70 stretnutí/skupinových poradenstiev (v období od 8.1.2018 do 5.12.2018), z toho 38 aktivít na prevenciu osteoporózy s celkovým počtom 327 účastí (s priemernou účasťou cca 9 osôb/1 akciu) a 32 cvičení kalanetiky s celkovým počtom 185 účastí (s priemernou účasťou cca 6 osôb/1 akciu);
- v DC MČ Košice-Dargovských hrdinov sa uskutočnili 4 stretnutia/skupinové poradenstvá na prevenciu osteoporózy (v období od 29.10.2018 do 17.12.2018), s celkovým počtom 27 účastí (s priemernou účasťou cca 7 osôb/1 akciu).

Z hľadiska vzdelávania, pre potreby zabezpečenia adekvátneho regionálneho pôsobenia, zúčastnili sme sa nasledovného odborného podujatia:

- diskusie spojené s prednáškami a workshopmi "Nebojme sa demencie" (LF UPJŠ, Trieda SNP 1, Košice, 12.3.2018). Organizátori: O. Z. Slovenská Alzheimerova spoločnosť v spolupráci s Ústavom sociálnej a behaviorálnej medicíny LF UPJŠ v Košiciach; Slovenskou asociáciou verejného zdravia (s podporou Agentúry na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-15-0719).

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Pilotná časť projektovej úlohy (pod názvom „**Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia**“), so začiatkom realizácie na regionálnej úrovni v roku 2008, sa stala komponentom

celoslovensky riešeného projektu od roku 2009 do 2016. Obsahový rámec pilotnej časti nadväzoval na pôvodný celoslovenský projekt z roku 2005, bol však z hľadiska stratégie a metodického postupu doplnený a rozpracovaný na podmienky územných obvodov Košice-mesto a Košice-okolie. Hlavnými riešiteľmi a odbornými garantmi na regionálnej úrovni boli dve pracoviská: Odbor podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Košiciach a Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie Lekárskej fakulty Univerzity P. J. Šafárika a Univerzitnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach.

Spoluriešiteľmi boli vybrané materské školy (ďalej len MŠ) z Košíc a okolia (v celkovom počte 19, t. j. 9 mestských a 10 vidieckych, z toho 3 MŠ s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia), ďalej príslušná samospráva podľa miestne spadajúcich MŠ (11 samosprávnych orgánov – zriaďovateľov škôl) a iné oslovené subjekty (partneri a donori) v celkovom počte 14, menovite Union zdravotná poisťovňa, a. s.; Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.; Interpharm Slovakia, a. s.; EuDent, s. s r. o.; MČ Košice – Staré Mesto; KK Dent, s. s r. o. Prešov; Listerine®; Zdravé zuby – franšízová predajňa spoločnosti Profimed International, s. s r. o. Košice; Anežka centrum, s. s r. o.; Magistrát mesta Košice; Mesto Medzev a od roku 2010 aj PROFIMED International, s. s r. o.; GC EUROPE N.V. Slovakia a stomatológ MUDr. Milan Tomka.

Pilotná časť regionálneho projektu zahŕňala edukačné pôsobenie, dotazníkový prieskum (realizované cez RÚVZ Košice) a monitorovanie stavu orálneho zdravia (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na úlohe). Podľa metodického plánu, hlavnou cieľovou skupinou boli deti vo veku 3 – 6 rokov, ďalšiu cieľovú skupinu tvorili rodičia a učiteľky MŠ. Vytvorené boli dve intervenčné skupiny škôl s odlišne načasovanou intervenčnou etapou vzhľadom ku vstupnej a výstupnej kontrole stavu chrupu. *Cieľom tejto klinickej časti projektu* bolo zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia (s odstupom dvoch rokov). *Cieľom dotazníkového prieskumu*, ktorého respondentmi boli rodičia detí a učiteľky MŠ, bolo získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu prospektívneho zdravotno-edukačného pôsobenia.

V plnení úlohy regionálneho konceptu sa pokračuje (bez klinickej časti, ktorej výsledky boli publikované). Aktuálna činnosť plne reflektuje popis úlohy s celoslovenskou pôsobnosťou (t. j. znenie bodu 9.6 v programoch a projektoch).

Preventívne aktivity vzdelávacieho charakteru sú podľa požiadaviek určené rôznym cieľovým a vekovým skupinám, nielen deťom a žiackej/študentskej populácii, učiteľkám a rodičom.

Z hľadiska metodického prístupu, zohľadňujúc vek cieľovej skupine, uplatňovaný je interaktívny a hravý spôsob (zahrňujúci výklad, besedu) s využitím rôznych výučbových pomôcok, ako magnetická tabuľa Flipchart s použitím symbolov a piktogramov (znázorňujúcich zdravé a pokazené zuby, ovocie, zeleninu, sladkosti), DVD, maľovanky, detské zubné pasty, kefky, modely chrupu, ústne zrkadielka, tablety na detekciu zubného povlaku a i.

V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, o osvetu v oblasti ústneho zdravia prejavujú záujem najmä materské školy, základné školy (mnohé opakovane) a iné inštitúcie. V roku 2018 sme intervenovali v 17 MŠ (cca 483 detí), v 18 ZŠ (cca 1541 žiakov), na viacerých školách opakovane, ďalej v 1 SŠ (17 študentov) a 1 VŠ (21 študentov).

Spolupráca so školami v danej oblasti je priebežne propagovaná cez príspevky na ich webových stránkach (najmä MŠ, ZŠ).

Pri príležitosti významného termínu **Svetový deň ústneho zdravia – 20. marec**, vyhláseného Svetovou organizáciou zubných lekárov, boli realizované aktivity primárne pre deti a mládež. *Informačno-propagačné aktivity* zahŕňali:

Edukáčná činnosť zameraná na podporu ústneho zdravia a propagáciu termínu sa v regióne Košíc vykonávala v období od 6.2. do 24.3.2018. Aktivity sa konali v 3 školách (1 VŠ, 1 ZŠ, 1 MŠ) a v rámci nich bolo intervenovaných spolu 138 osôb, z toho 11 študentov VŠ, 75 žiakov ZŠ a 52 detí MŠ. Súčasťou edukácie bola distribúcia informačno-propagačných materiálov k danej tematike (letákov, skladačiek, maľovaniek), od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR. Prehľad škôl a školských zariadeniach, kde sme uskutočnili aktivity, uvádza nasledujúca tabuľka.

P. č.	Zdravotno-výchovné aktivity k Svetovému dňu ústneho zdravia (20. marec) – prehľad navštívených škôl a školských zariadení
1.	ZŠ Pionierska 33, Čaňa, okres Košice-okolie (2 aktivity, edukovaných 75 žiakov VII. roč.)
2.	MŠ Budapeštianska 3, Košice (2 aktivity, edukovaných 52 detí predškolského veku)
3.	LF UPJŠ, Trieda SNP 1 Košice (1 aktivita, edukovaných 11 študentov odb. VZ, Bc. st. – I. roč.)

Pre propagačné účely je na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality) pre verejnosť určený prezentačný materiál pod titulom „Svetový deň ústneho zdravia 20. marec: Všetko sa začína tu! Zdravé ústa. Zdravé telo.“ (z edície Kancelárie SZO v SR a Slovenskej komory zubných lekárov), so sprievodným slovom a ponukou edukačných aktivít.

K ďalšiemu významnému dňu **Európsky deň ústneho zdravia – 12. september**, vyhláseného Radou Európskych dentistov, sme listom vo veci „Informácie o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuky tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít“ (zahrňujúc predmetný termín), kontaktovali rôznych adresátov, ako materské školy, základné školy, stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy, miestnu samosprávu a denné centrá, Jednotu dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá. List bol inštitúciám zaslaný e-mailovou cestou dňa 24.8.2018. Záujem o edukáciu zo strany škôl bol veľký, preto sa aktivity realizovali v širšom časovom období. Konali sa v 29 školách a školských zariadeniach (1 SŠ, 15 ZŠ, 13 MŠ) a v rámci nich bolo intervenovaných spolu 1646 osôb, z toho 17 študentov SŠ, 1251 žiakov ZŠ a 378 detí MŠ. Prehľad škôl a školských zariadení, kde sme uskutočnili aktivity, uvádza nasledujúca tabuľka.

P. č.	Zdravotno-výchovné aktivity k Európskemu dňu ústneho zdravia (12. september) – prehľad navštívených škôl a školských zariadení
1.	MŠ Cottbuská 34, Košice (2 aktivity, edukovaných 40 detí predškolského veku)
2.	MŠ Kostolná 8, Geča, okres Košice-okolie (2 aktivity, edukovaných 32 detí predškolského veku)
3.	MŠ Oštepová 1, Košice (2 aktivity, edukovaných 38 detí predškolského veku)
4.	MŠ Hlavná 112, Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 16 detí predškolského veku)
5.	MŠ Hronská 7, Košice (2 aktivity, edukovaných 31 detí predškolského veku)
6.	Súkromná MŠ Vencová 4, Košice (1 aktivita, edukovaných 22 detí predškolského veku)
7.	Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14, Košice (1 aktivita, edukovaných 16 žiakov I. roč.)
8.	MŠ Turgenevova 38, Košice (1 aktivita, edukovaných 24 detí predškolského veku)
9.	Špeciálna ZŠ, Odborárska 2, Košice (3 aktivity, edukovaných 65 žiakov I. – V. roč.)
10.	Evanjelická MŠ Muškátova 7, Košice (2 aktivity, edukovaných 45 detí predškolského veku)
11.	ZŠ Abovská 36, Košice (4 aktivity, edukovaných 108 žiakov I., II. a IV. roč.)
12.	Súkromná ZŠ Dneperská 1, Košice (3 aktivity, edukovaných 62 žiakov I. roč.)
13.	MŠ Park Angelinum 7, Košice (1 aktivita, edukovaných 25 detí predškolského veku)
14.	ZŠ Postupimská 37, Košice (4 aktivity, edukovaných 97 žiakov V. – VIII. roč.)
15.	ZŠ Kysak 210, okres Košice-okolie (3 aktivity, edukovaných 74 žiakov V. – IX. roč.)
16.	MŠ Masarykova 19, Košice (1 aktivita, edukovaných 20 detí predškolského veku)
17.	ZŠ L. Fullu, Maurerova 21, Košice (6 aktivity, edukovaných 95 žiakov I. – II. roč.)
18.	ZŠ Staničná 13, Košice (3 aktivity, edukovaných 64 žiakov I. a VII. roč.)
19.	ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 15 detí predškolského veku.)

20.	ZŠ Belehradská 21, Košice (4 aktivity, edukovaných 90 žiakov I. roč.)
21.	MŠ Kežmarská 46, Košice (2 aktivity, edukovaných 50 detí predškolského veku)
22.	ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice (2 aktivity, edukovaných 60 žiakov I. roč.)
23.	ZŠ Masarykova 19, Košice (2 aktivity, edukovaných 55 žiakov V. roč.)
24.	ZŠ Hlavná 163, Valaliky, okres Košice-okolie (4 aktivity, edukovaných 200 žiakov I. – IV. roč.)
25.	MŠ Repiková 58, Košice (1 aktivita, edukovaných 20 detí predškolského veku)
26.	ZŠ Hroncova 23, Košice (6 aktivít, edukovaných 115 žiakov 1. a 2. stupňa)
27.	ZŠ Krosnianska 2, Košice (3 aktivity, edukovaných 85 žiakov I. roč.)
28.	ZŠ Krosnianska 4, Košice (3 aktivity, edukovaných 65 žiakov I. roč.)
29.	Športové gymnázium, Trieda SNP 104, Košice (1 aktivita, edukovaných 17 študentov IV. roč.)

Mimo uvedených významných dní sa aktivity k ústnej hygiene realizovali v ZŠ, Ruskov 32, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 25 žiakov I. roč.); v Súkromnej MŠ Pro Pueris, Stará baštová 11, Košice (1 aktivita, edukovaných 19 detí predškolského veku), v MŠ Tatranská 23, Košice (2 aktivity, edukovaných 34 detí predškolského veku), ZŠ Školská 7, Čečejevce, okres Košice-okolie (6 aktivít, edukovaných 190 žiakov I. – IX. roč.), LF UPJŠ, Trieda SNP 1, Košice (10 študentov odb. VZ, Mgr. St. – I. roč.).

9.7 CINDI program SR

Pre sprostredkovanie aktuálnych zdravotno-výchovných informácií slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri hromadných akciách dostupných verejnosti, v prístupe k jednotlivcom), ako aj prostriedky masmediálnej komunikácie (tlač, rozhlas, televízia, internet).

Plnenie cieľa na regionálnej úrovni predstavujú najmä intervenčné aktivity v zmysle individuálnej i populačnej stratégie vo vzťahu k úlohám č. 9.1 „Národný program podpory zdravia“, 9.2 „Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“.

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre šírenie zdravotno-výchovných informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov matiek/rodičov, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach.

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu, podieľame sa na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je edukačná činnosť – rôzne zdravotno-výchovné aktivity, prioritne orientované na školskú mládež (uvedené napr. v **bodoch 9.1, 9.6**). Z hľadiska prístupu, dominovali *skupinové intervenčné metódy* – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená na aktuálne témy prevencie (zdravý životný štýl a výživa; stomatohygienu; prevencia závislostí od legálnych a nelegálnych drog; podpora duševného zdravia; environmentálna výchova; prvá pomoc a prevencia úrazov; výchova k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu; prevencia pohlavne prenosných nákaz a infekcie HIV/AIDS; prevencia vybraných infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A; prevencia vybraných chronických neinfekčných ochorení atď.). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Konzultačnú, resp. poradenskú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých rodičov s deťmi, ktorí sa zapájajú do činnosti v materských/rodinných centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie smerom k pracovným kolektívom, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, súkromnoprávneho sektora, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných *v rámci kalendára významných termínov* je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Napríklad činnosť pri príležitosti významného termínu SZO – **Svetový deň zdravia – 7. apríl** spočívala *v edukačno-poradenských a informačno-propagačných aktivitách* (formou všeobecného poradenstva v rámci mobilnej Poradne zdravia; špecializovaného poradenstva v rámci mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia; edukačno-poradenských akcií na podporu pohybovej aktivity, zdravej výživy a formou využitia informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR, RÚVZ Košice). Pre akcie sme vymedzili časový rámec od 6.4. do 30.4.2018. Vykonaných bolo celkovo 9 aktivít, so sumárnym počtom intervenovaných 171 osôb (z toho 51 žiakov ZŠ a SŠ). Spolupracujúcich inštitúcií bolo 10. Z hľadiska prehľadu, išlo o edukačno-poradenské a informačno-propagačné aktivity, ako:

- *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia* (vybrané vyšetrenia a poradenstvo) – akcia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice – v Obchodnom dome TESCO, Hlavná 111, Košice, dňa 6.4.2018. Cieľová skupina: verejnosť a zamestnanci OD TESCO (v celkovom počte 40 osôb);
- *Kalanetika – stop nesprávnemu držaniu tela a svalovej nerovnováhe* (prezentácia vybraných cvikov), v Dennom centre MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice, dňa 6.4.2018. Cieľová skupina: klienti DC (7 seniorov); *tamtiež Cvičenie „Pohybom proti osteoporóze“*, dňa 9.4.2018, pre klientov DC (11 seniorov);
- *Relax aktívnym pohybom* (vstupný výklad a tanečná aktivita) v ZŠ Školská 94, Trstené pri Hornáde, okres Košice-okolie, dňa 6.4.2018. Cieľová skupina: žiaci V. – IX. ročníka (v celkovom počte 36);
- *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia* v rámci akcie Onkokardioturistika 31. ročník – jarná časť (vybrané vyšetrenia a poradenstvo) – akcia v spolupráci s Klubom turistov „Medicína“ Košice a Ligou proti rakovine SR, pobočkou Košice – na Zelenom dvore pri Košičiach, dňa 8.4.2018. Cieľová skupina: onkologickí pacienti a rodinní príslušníci (v celkovom počte 40 osôb);
- *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia* (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) v Dennom centre MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice, dňa 9.4.2018. Cieľová skupina: klienti DC (11 seniorov);
- *Cvičenie „Pohybom proti osteoporóze“* v Dennom centre MČ Košice-Sídlisko KVP, Cottbuská 36, Košice, dňa 9.4.2018, pre klientov DC (11 seniorov);
- *Tai-chi – relaxácia, koordinácia a prebudenie organizmu* (vstupný výklad a prezentácia vybraných cvičebných prvkov) v Školskom internáte, Medická 2, Košice, dňa 10.4.2018, pre vekovo zmiešanú skupinu 15 študentov stredných škôl;
- *Propagácia významného termínu „Svetový deň zdravia – 7. apríl“* (vystavenie propagačných materiálov na informačných tabuliach) v **RÚVZ Košice** (v ústrednom a dvoch detašovaných pracoviskách), apríl 2018, s určením pre zamestnancov a stránky RÚVZ Košice.

Odpočet zdravotno-výchovných aktivít k *Svetovému dňu zdravia*, realizovaných Odborom podpory zdravia RÚVZ Košice, bol zaslaný na ÚVZ SR dňa 19.4.2018.

Popis činnosti k ďalším významným termínom sa nachádza v bodoch **9.1, 9.2, 9.5**.

Pre potreby odborného-metodického usmernenia sa konala celoslovenská porada vedúcich odborov podpory zdravia/výchovy k zdraviu (na RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach, Nemocničná 8, Bojnice, dňa 18.4.2018), ktorej sme sa zúčastnili. Organizátorom porady bol ÚVZ SR – Odbor podpory zdravia v spolupráci s RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach.

V rámci vnútroúradného vzdelávania, aktívne sme prispeli do programu odborných seminárov pre pracovníkov s VŠ vzdelaním a pre MTP pracovníkov, organizovaných na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Tituly prezentovaných príspevkov, tematicky korešpondujú so zameraním programu CINDI a sú uvedené v **bodoch 9.1 – A.I.1; A.I.3; A.II.**

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

V súlade s predmetným akčným plánom – v oblasti zníženia dopytu po drogách a priority zameranej na preventívne programy, naša účasť spočíva v priebežnom zabezpečení a realizácii aktivít formou výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti zdravého životného štýlu, v oblasti prevencie závislostí od legálnych a nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak, iné drogy) a v problematike nelátkových závislostí. Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza **bod 9.1 – A.I.3.**

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 (skr. NAPPPA)

Predmetný akčný plán vychádza zo Stratégie pohybovej aktivity SZO pre Európsky región na roky 2016 – 2025, z Globálneho akčného plánu SZO pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013 – 2020, Aktualizovaného NPPZ v SR, Koncepcie štátnej politiky v oblasti športu – Slovenského športu 2020 ako aj z iných dokumentov, týkajúcich sa podpory pohybovej aktivity. Hlavným zámerom NAPPPA na roky 2017 – 2020 je zlepšenie úrovne verejného zdravia podporou pohybovej aktivity a znižovanie ovplyvniteľných rizikových faktorov súvisiacich s nedostatočnou pohybovou aktivitou.

V prípravnej etape plnenia úloh, vyplývajúcich z NAPPPA, sme v roku 2018 brali účasť na odbornom-metodickom seminári pre pracovníkov odboru podpory zdravia/výchovy k zdraviu k plneniu úloh NAPPPA na roky 2017 – 2020, t. j. k ukončeniu pilotného prieskumu a zahájeniu hlavného prieskumu (RÚVZ so sídlom v Trenčíne, Nemocničná 4, Trenčín, 14.3.2018). Organizátori: ÚVZ SR – Odbor podpory zdravia v spolupráci s RÚVZ Trenčín.

V hodnotenom období sme začali participovať na prvej z dvoch multisektorových úloh NAPPPA:

- 5.1.1 „*Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela: Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi: Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy*“;
- 5.1.3 „*Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl: Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi: Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy*“.

Gestormi oboch úloh sú MZ SR, ÚVZ SR a riešiteľmi RÚVZ v SR. Plnenie na národnej úrovni začalo v školskom roku 2017/2018. Cieľovou skupinou sú študenti I. ročníka (pre vstupný prieskum) a III. ročníka (pre výstupný prieskum v šk. roku 2019/20) stredných škôl (gymnázií, stredných odborných škôl s maturitou a bez maturity) – súbor

60 študentov na každý RÚVZ v SR. V školskom roku 2018/2019 budú ďalšou cieľovou skupinou žiaci 8. roč. základných škôl – súbor 60 žiakov na každý RÚVZ v SR.

Etapa zberu vstupných dát na vybraných SŠ sa cez RÚVZ v SR realizovala v 2. polroku šk. roka 2017/2018 (v triedach I. roč.), resp. v 1. polroku šk. roka 2018/2019 (počnúc septembrom, v triedach II. roč.). Následne (v rámci edukačnej časti úlohy) sa zo strany RÚVZ podľa kapacitných možností ponúkli zapojeným školám prednášky/besedy na tému „*Benefity optimálnej pohybovej aktivity*“.

V regióne Košíc v zmysle metodiky k úlohe č. **5.1.1** boli v septembri 2018 prostredníctvom **RÚVZ Košice** oslovené a informované štyri stredné školy v Košiciach, ktoré boli do tejto výskumno-prieskumnej akcie vybrané náhodne. V týchto školách sa následne realizovala distribúcia informovaných súhlasov pre zákonných zástupcov študentov II. roč./probandov. K daným školám patrili: Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice (38 študentov); Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice (21 študentov); Gymnázium, Park mládeže 5, Košice (24 študentov); Stredná priemyselná škola elektrotechnická, Komenského 44, Košice (20 študentov). Celkovo sa na plnení úlohy 5.1.1 realizácie NAPPPA zúčastnilo 103 študentov (47 chlapcov, 56 dievčat).

V rámci uvedenej úlohy sa u študentov vykonali vyšetrenia nasledovných parametrov:

- biochemické vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, t. j. stanovenie koncentrácie celkového cholesterolu, glukózy, triacylglycerolov, HDL, LDL z kapilárnej krvi) ako aj vybrané antropometrické vyšetrenia, ako meranie telesnej výšky, hmotnosti, obvodu pása, bokov, stanovenie BMI, WHR, WHtR, meranie tlaku krvi, pulzu, viscerálneho tuku, telesného tuku (bodystatom a kaliperom), kostrového svalstva a bazálneho metabolizmu;
- hodnotenie držania tela, flexibility tela, testovanie telesnej zdatnosti realizáciou kondičného testu (Ruffierov test) s použitím športových hodínok, zisťovanie vitálnej kapacity pľúc (spirometrom);
- vyplňanie dotazníka životného štýlu (súčasť celoslovenského monitoringu vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov), pozostávajúceho z 51 položiek vrátane identifikačných. Dotazník bol rozdelený na niekoľko sekcií, ako životná pohoda, zdravie, pohybová aktivita, výživa, pitný režim, stravovacie návyky, komunikačné technológie, závislosti a demografické údaje.

Výsledky z vyššie uvedených vyšetrení ako aj informácie z osobnej, rodinnej anamnézy a o spôsobe stravovania boli vpisované do záznamového listu probanda. Údaje zo záznamového listu boli zadávané do „šablón“, určených ako doklad o výsledkoch vyšetrení pre zúčastnených študentov. Na to nadväzovalo odborné poradenstvo s odporúčaniami v zmysle zásad zdravého spôsobu života, k dispozícii boli informačno-edukačné materiály.

Vyšetrené parametre a údaje z dotazníka sa zadávali do mustry, ktorá bola odoslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi (v novembri 2018) a zadávali sa taktiež do Testu zdravé srdce (pre adolescentov), vytvoreného pre účely NAPPPA.

V úlohe 5.1.1 sa bude pokračovať cca o dva roky, zároveň je v pláne realizácia ďalšej multisektorovej úlohy NAPPPA pod č. 5.1.3.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.7 Zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach pedikúr v okrese Levice

Cieľom tejto úlohy bolo zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií za účelom prijatia účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií.

V roku 2018 bolo v okrese Levice v prevádzke 9 solárií, v ktorých bolo zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 18 hygienických previerok, pričom neboli v prevádzkach zistené žiadne hygienické nedostatky.

V druhej polovici roka 2018 bolo z ÚVZ SR v Bratislave doručené usmernenie na vykonanie mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD) v prevádzkach solárií jednotlivými RÚVZ, spojeného s meraním UV žiarenia v jednotlivých prevádzkach pracovníkmi vykonávajúcimi objektivizáciu UV žiarenia (v Nitrianskom kraji pracovníci ÚVZ SR).

V rámci riešenia tejto úlohy boli na krajskej porade v RÚVZ so sídlom v Nitre vytypované počty jednotlivých prevádzok v jednotlivých okresoch, v ktorých bude vykonaný mimoriadny ŠZD, v okrese Levice sa jednalo o 3 prevádzky solárií. Do konca roka 2018 bol vykonaný ŠZD v 2 prevádzkach, riešenie úlohy bude pokračovať v roku 2019. Na základe výkonu ŠZD zamestnancom RÚVZ v Leviciach neboli v prevádzkach zistené nedostatky. Výsledky merania UV žiarenia pracovníkmi ÚVZ SR v Bratislave počas výkonu ŠZD boli doručené na RÚVZ v Leviciach formou protokolov o skúškach s vyhovujúcimi výsledkami merania UV žiarenia v oboch prevádzkach.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 *Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach (ďalej „RÚVZ v Leviciach“) vedie v zmysle § 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov register rizikových prác. Využíva na to štatisticko-informačný program ASTR_2011.

K 31.12.2018 bolo v okrese Levice evidovaných 53 právnych subjektov, v ktorých rizikové práce vykonávalo celkovo 2 860 zamestnancov (z toho 679 žien). V porovnaní s predchádzajúcim rokom, kedy RÚVZ so sídlom v Leviciach evidoval 52 právnych subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami, ktoré vykonávalo 2 814 zamestnancov (z toho 563 žien), došlo k miernemu nárastu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, najmä žien.

Nové rizikové práce boli priebežne vyhlasované aj v spoločnostiach, ktoré už rizikové práce vyhlásené majú. Počas roku 2018 boli v 5 spoločnostiach so zameraním na výrobu nápojov, poskytovanie zdravotnej starostlivosti, výrobu betónových prefabrikátov, poľnohospodársku výrobu a výrobu rebrovaných rúr novo vyhlásené rizikové práce. V 4 prevádzkach boli rizikové práce zrušené a to z dôvodu ukončenia prevádzky alebo preradenia prác do 2. kategórie.

Vo všeobecnosti majú zamestnávateľa snahu, aby zamestnanci boli čo v najmenšej miere exponovaní faktormi pracovného prostredia a preto uskutočňujú technické a organizačné opatrenia a postupne modernizujú technológiu a strojné vybavenie.

Dlhodobou je najviac rizikových prác v územnej pôsobnosti RÚVZ v Leviciach evidovaných v oblasti dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (Atómová elektrárň Mochovce) a v oblasti priemyselnej výroby, kde prevažuje najmä výroba kovových konštrukcií a výroba potravín. Dominantným rizikovým faktorom v pracovnom prostredí je hluk. Ďalej nasledujú faktory pracovného prostredia ionizujúce žiarenie, záťaž teplom a chladom a chemické látky a zmesi.

2.1.2 *Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí*

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti dochádzajú do kontaktu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, bola v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach zabezpečená v zmysle požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Zamestnanci boli pravidelne oboznamovaní s kartami bezpečnostných údajov látok a zmesí s ktorými prichádzajú do kontaktu. Zamestnávateľa zabezpečovali pre zamestnancov bezpečnostné školenia a inštruktáže. Zamestnanci, ktorí pracujú s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami sa počas výkonu štátneho zdravotného dozoru preukázali vydanými osvedčeniami na prácu s týmito látkami a aj dokladmi o absolvovaní vzdelávacieho akreditovaného kurzu v požadovanom rozsahu.

V roku 2018 bolo v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonaných 24 kontrol so zameraním na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Pri štátnom zdravotnom dozore bola zistená informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov v počte 8.

RÚVZ v Leviciach počas roku 2018 cielene kontroloval v prevádzkach, kde sa predávajú tabakové výrobky, prítomnosť tekutých náplní do elektronických cigariet a ich zloženie (tabakové náplne obsahujúce tabak, ktorý je klasifikovaný ako veľmi toxická látka). Vo väčšine prípadov sa na predajniach vyskytovali iba vonné náplne bez obsahu tabaku. V jednom prípade v predajni elektronických cigariet a doplnkov, ktorá sa zameriava na internetový predaj elektronických cigariet, sa na prevádzke nachádzali aj tekuté náplne s obsahom nikotínu. Prevádzkovateľ požiadal o vydanie rozhodnutia na schválenie skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku a o schválenie prevádzkového poriadku pre práce s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom.

RÚVZ v Leviciach vydal v roku 2018 celkovo 3 kladné rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku (predajňa elektronických cigariet a doplnkov, sklad chemických látok v poľnohospodárskom družstve a laboratórium pre chemické analýzy potravinárskeho závodu na výrobu cukrovínok).

V roku 2018 bolo schválených 78 prevádzkových poriadkov v prevádzkach s expozíciou chemickým faktorom. Ďalej, spoločnosti vykonávajúce dezinfekcie, dezinfekcie a deratizácie pravidelne informovali RÚVZ v Leviciach o tom, kedy, kde a s akým chemickým prostriedkom budú vykonávať tieto práce. Doručených bolo 49 oznámení, čo je o tretinu viac ako v predchádzajúcom roku.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti dochádzajú do kontaktu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, bola v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach zabezpečená podľa legislatívnych požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 83/2015 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

V roku 2018 v okrese Levice boli vykonávané rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a látkami poškodzujúcimi reprodukciu napríklad v ambulancii klinickej onkológie Nemocnice Levice, s.r.o. (podávanie a manipulácia s cystostatikami) a v stavebno-montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice (oprava miestnych komunikácií).

RÚVZ so sídlom v Leviciach vykonal počas roka 2018 štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu podmienok práce s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami na pracovisku laboratória chemických analýz v potravinárskej spoločnosti zameranej na výrobu cukrovínok, kde zamestnanci vykonávajú s karcinogénnou látkou základné analytické laboratórne činnosti, skúšky surovín a hotových výrobkov v digestore. V spoločnosti nie sú vyhlásené rizikové práce súvisiace s pracovnou činnosťou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami. Spoločnosti bolo vydané kladné rozhodnutie na činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov a schválený prevádzkový poriadok.

Používanie VI-mocného chrómu je v zmysle požiadaviek nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) od 21.09.2017 zakázané. Z tohto dôvodu RÚVZ v Leviciach žiadala od zamestnávateľa, ktorý používa reagenty s obsahom VI-mocného chrómu v kvetových testoch, predložiť autorizáciu o možnom používaní týchto reagentov. Dodávateľ chemických reagentov predložil doklad o tom, že reagenty v zmysle čl. 56 nariadenia Európskeho

parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) nepodliehajú autorizácii v rámci ich použitia na vedecký výskum a vývoj za podmienok, že spotreba chemických reagensí je nižšia ako 1 tona za rok a ich používanie sa uskutočňuje v kontrolovaných podmienkach. Zamestnávateľ požiadal o vydanie rozhodnutia na činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov a schválenie prevádzkového poriadku.

Ďalej, RÚVZ v Leviciach riešil používanie VI-mocného chrómu v technologickom procese povrchovej úpravy kovových dielov. Zamestnávateľ a ani jeho dodávateľ chemických látok sa nevedeli preukázať autorizáciou Európskej komisie pre používanú chemickú látku. Z uvedeného dôvodu, ale aj z dôvodu ochrany zdravia zamestnancov sa zamestnávateľ rozhodol zmeniť chemikálie používané vo výrobnom technologickom procese zinkovania. Chemické látky používané v procese zinkovania v súčasnosti nie sú podľa predložených kariet bezpečnostných údajov klasifikované ako veľmi toxické/toxické, karcinogénne a ani ako mutagénne látky.

RÚVZ v Leviciach pri riešení používania zlúčením s obsahom VI-mocného chrómu konzultoval vzniknuté situácie aj s Centrom pre chemické látky, ktoré je zriadené pod Ministerstvom hospodárstva SR a s Národným referenčným centrom pre hodnotenie osobnej expozície a zdravotného rizika RÚVZ v Banskej Bystrici.

RÚVZ v Leviciach vydal v roku 2018 celkovo 3 kladné rozhodnutia na činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracoviskách chemických laboratórií, nemocničnej lekárne, centrálnej sterilizácie a operačných sálach.

V roku 2018 RÚVZ v Leviciach vydal 57 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest, čo je o tretinu viac ako tomu bolo vo vlnajšom roku. Vo všeobecnosti možno skonštatovať, že počet žiadostí o vydanie rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a azbestových materiálov z roka na rok významnou mierou stúpa. Najčastejšie dochádzalo k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech poľnohospodárskych budov a rodinných domov a azbestovo-cementových potrubí z bytových jadier. V okrese evidujeme 8 subjektov, ktoré majú vydané oprávnenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb. V roku 2018 RÚVZ v Leviciach uložil v súvislosti s odstraňovaním azbestu 2 subjektom pokuty v celkovej výške 4 000 €.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci
RÚVZ so sídlom v Leviciach nebol riešiteľským pracoviskom úlohy.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

RÚVZ so sídlom v Leviciach priebežne poskytoval fyzickým a právnickým osobám informácie na dosiahnutie optimálneho pracovného prostredia pre zamestnancov. Najčastejšie boli poskytované informácie týkajúce sa zariadenia chránených dielní/pracovísk, ale aj bežných prevádzok, ďalej odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest a spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Leviciach pravidelne konzultovali prípravnú realizáciu nových prevádzok s predpokladanými negatívnymi vplyvmi, ktoré vyplývali z navrhovanej výroby a technológie. Prioritou bolo umiestnenie nových výrobných areálov tak, aby nedochádzalo k negatívnemu vplyvu výrobných činností na životné podmienky obyvateľov žijúcich v jej bezprostrednom okolí (napr. výstavba nového výrobného závodu KASAI

Slovakia s.r.o. na výrobu plastových interiérových komponentov v Priemyselnom parku Levice – Géňa, výstavba nových auto-umyvární, výstavba novej farmy na chov moriek a iné).

Pozitívom je, že do novovznikajúcich prevádzok a v niektorých prípadoch aj do zabehnutých prevádzok sa inštalujú automatické a poloautomatické strojné zariadenia, pri ktorých je vystavenie zamestnancov rizikovým faktorom pracovného prostredia minimalizované (v niektorých prípadoch zamestnanec ani nedôjde do kontaktu s rizikovým faktorom).

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci programu *Zdravé pracoviská* bola vo vybraných spoločnostiach v spolupráci RÚVZ so sídlom v Leviciach realizovaná analýza rizík práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí (najmä chemický faktor).

V roku 2018 RÚVZ v Leviciach počas výkonu štátneho zdravotného dozoru zamerával pozornosť najmä na hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom u ktorého sa vykonávajú rizikové práce, na predchádzanie vzniku chorôb z povolania, vypracovanie prevádzkových poriadkov, na zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými prostredím u menších podnikateľských subjektov (vrátane prevádzok ostatných oddelení RÚVZ v Leviciach), na zabezpečenie výkonu lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a na monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom. Okrem uvedeného, pracovníci oddelenia výchovy ku zdraviu a poradni zdravia organizovali v spolupráci so zamestnávateľmi rôzne aktivity (prednášková a poradenská činnosť, meranie krvného tlaku a tepu a iné).

RÚVZ so sídlom v Leviciach vykonával počas roka zvýšený štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu ochrany zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, ale aj faktora teplo-vlhkostnej mikroklímy, fyzickej záťaže, ďalej na kontrolu používania vhodných a účinných osobných ochranných pracovných pomôcok zamestnancov. RÚVZ so sídlom v Leviciach si informovanosť zamestnancov overil aj pomocou kontrolných listov.

RÚVZ so sídlom v Leviciach poskytoval aj v roku 2018 konzultácie pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok fyzickým a právnickým osobám, ako aj konzultácie počas výkonu štátneho zdravotného dozoru.

Odborné poradenstvo a konzultácie pre fyzické aj právnické osoby sa týkali najmä:

- ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe,
- zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím,
- vykonávania lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci,
- zriadenia chránených pracovísk a dielní,
- vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku,
- zabezpečenia zdravých pracovných podmienok,
- ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia,
- používania účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- chorôb z povolania.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

RÚVZ so sídlom v Leviciach pravidelne a priebežne poskytuje zamestnávateľom a zamestnancom informácie zamerané na ochranu zdravia pri práci a predchádzanie vzniku chorôb z povolania a ochorení súvisiacich s výkonom pracovnej činnosti, ďalej zúčastňuje sa na spoločných dozorných aktivitách s Inšpektorátom práce Nitra. V roku 2018 bola vykonaná spoločná kontrola v Nemocnici Levice s.r.o., ktorá bola zameraná na kontrolu chemických

faktorov a to konkrétne skladovanie a manipuláciu s chemickou látkou formaldehyd. Ďalej bol v roku 2018 vykonaný štátny zdravotný dozor v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich zo zákona č. 128/2015 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v spoločnostiach Transpetrol, a.s. a Spoločnosť pre skladovanie, a.s. v Tupej.

V rámci kampane Európskej agentúry pre BOZP, ktorej témou bolo v roku 2018 „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“, RUVZ so sídlom v Leviciach počas výkonu štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, kde je v súvislosti s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom zvýšené riziko podmienok práce, priebežne propagoval u zamestnávateľov významnosť hodnotenia rizík pracovného prostredia, dôležitosť informovania a oboznamovania zamestnancov o účinkoch nebezpečných chemických látok a ich zdravie a v neposlednom rade o nutnosti používať pridelené osobné ochranné pracovné pomôcky.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

V tomto kalendárnom roku sme plnili úlohy vyplývajúce zo 4 projektov.

3.2 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným denným príjmom (ADI).

Úloha bola plnená v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok E 200 – E 203 (kyselina sorbová, sorbany), E 210 – E 213 (kyselina benzoová, benzoany), E 960 (glykozidy steviolu) na základe dotazníkovej metódy (24 hod. jedálny lístok), ktorá sa vykonala u 20 respondentov, rozdelených podľa pohlavia a vekových kategórií (19-34 rokov, 35–54 rokov). Zrealizovala sa distribúcia, zber dotazníkov, analýza jedálnych lístkov a výber potravín obsahujúcich prídavné látky.

Výsledky o množstve skonzumovaných potravín obsahujúcich prídavnú látku z 24 hodinového jedálneho lístka sme zaznamenali jednotlivo za každého respondenta do tabuliek skonzumovaného množstva potravín v gramoch podľa pohlavia, vekových kategórií a jednotlivých potravinových komodít.

Vyhodnotenie príjmu sledovaných prídavných látok v skonzumovaných potravinách:

E 200 – E 203 (Kyselina sorbová - sorbany): Príjem potravín obsahujúcich uvedenú prídavnú látku bol zaznamenaný v 12 prípadoch. U 4 žien vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov išlo o konzumáciu 75 g Croissant vanilla filling, NELA balený závin 120 g, Rama maslo 20g a Zelené olivy plnené paprikovou pastou 30g.

U žien vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov sme v 3 prípadoch zaznamenali konzumáciu rastlinného masla Flora 10g, Veto 16g a Rama 20g. Jedna žena zaznamenala konzumáciu oškvarkového pagáča 50g. U jednej ženy bola preukázaná konzumácia 100 g vianočky.

U 3 mužov vo vekovej kategórii 19 -34 rokov bola zaznamenaná konzumácia tatárskej omáčky DOMA 30 g, kečupu jemného TOMATA 30 g a 80 g knedle balenej.

U jedného muža vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov bola zaznamenaná konzumácia masla RAMA 10 g.

E 210 – E 213 (Kyselina benzoová - benzoany): Vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov šlo o konzumáciu potravín obsahujúcich uvedenú prídavnú látku zaznamenaná u dvoch žien. Išlo o Budiš minerálnu vodu s príchuťou pomaranč 500 g a o 100 g Clever kysané zeli bílé.

U 2 žien vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov sme zaznamenali 1-krát konzumáciu 200 g minerálnej vody Koruna – hrozno a 1-krát nátierky Hummus classic 20 g.

Jeden muž vo vekovej kategórii 19 -34 rokov uviedol konzumáciu 200 g minerálnej vody BUDIŠ s príchuťou pomaranč a 30 g tatárskej omáčky DOMA.

Dvaja muži vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov priznali konzumáciu 700 g minerálnej vody BUDIŠ s príchuťou pomaranč a 500 g kofoly bez cukru.

E 960 (glykozidy steviolu): U dvoch žien vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov sme zaznamenali konzumáciu 200 g Lipton –Lemon Ice Tea a 250 g džúsu RIO pomaranč. U 2 starších žien bola uvedená konzumácia 250 g RIO pomaranč a 200 g Lipton- Green Ice Tea. Jeden mladší muž skonzumoval 50 g čokolády DARK 70% „Villars“ a u jedného mladšieho bola zaznamenaná konzumácia 250 g zmrzliny HALO TOP PEANUT BUTTER. Jeden muž vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov uviedol konzumáciu 500 g Kofoly bez cukru.

3.3 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha je riešená v dvoch etapách.

V I. etape boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov a 1 vzorka pekárskeho výrobku od slovenského výrobcu. Vyšetrená vzorka pekárskeho výrobku a vzorky hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy na obsah soli. Vo vzťahu k odporúčanej dennej dávke soli boli namerané hodnoty obsahu soli v hotových pokrmoch prekročené. V prepočte na percenta u všetkých vzoriek pokrmov bola hodnota prekročená nad 100% (142,76% a 153,12%).

Voči doporučenému podielu jedlej soli na obed boli tieto hodnoty prekročené vo všetkých vyšetrených hotových pokrmoch až nad 400% (407,89% a 437,49%).

V II. etape bude na základe laboratórnych výsledkov vypracovaná správa na Úrade verejného zdravotníctva SR.

3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ:

Cieľom je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácií vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 110/2011.

Úloha bude riešená v dvoch etapách. V priebehu rokov 2017 a 2018 budú odobraté vzorky k laboratórnemu rozboru a základe laboratórnych výsledkov bude do 30.03.2019 vypracovaná záverečná správa.

Nakoľko v kalendárnom roku 2018 nebolo zo strany gestora cielenej úlohy ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade usmernenie týkajúce sa spresnenia odberu vzoriek, neboli vzorky odobraté k laboratórnemu rozboru.

7.4 Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia reziduí pesticídov

Hodnotenie

V zmysle plánu odberu vzoriek bola odobratá 1 vzorka k laboratórnemu vyšetreniu za rok 2018. Vyšetrená vzorka vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V rámci projektu boli zo strany RÚVZ v Leviciach sledované aktivity v rámci priority:

- **„Podpora zdravšieho prostredia v školách“**

Pri výkone ŠZD sme sa zamerali hlavne na: sledovanie predávaného sortimentu v bufetoch, poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne, zapojenia ŠJ do „mliečného školského programu“; „programu školské ovocie“, kontrolovali sme dodržiavanie pitného režimu detí s odporúčaním presadzovania konzumu pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD, vykonali sme edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí distribúciou letáku „Akrylamid v potravinách“ do školských jedální. Sledovali sme počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach.

- **„Podpora pohybových aktivít“**

V rámci bežného ŠZD sme sa zamerali na monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, dodržiavanie prevádzkových poriadkov TV zariadení, sledovali sme využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej skupiny.

- V II. polroku 2018 sme sa podieľali na realizácii projektu „COSI“ (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou NAPPO. Jeho cieľom je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku. Vykonané bolo antropometrické meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 8,99 rokov. Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou. „Dotazník pre meranie detí“ vyplnili pracovníčky RÚVZ počas merania detí, „Rodinný dotazník“ vyplnili rodičia a „Školský dotazník“ vyplnili riaditelia zúčastnených škôl. V okrese Levice boli do projektu zapojené nasledovné školy: ZŠ Pri Podlužianke 6, Levice (za mesto), ZŠ Kalná nad Hronom (za vidiek). Celkom bolo do projektu zapojených 125 detí. V rámci projektu boli údaje z „dotazníkov pre merané deti“ spracované do tabuliek podľa metodických pokynov gestora a zaslané na ďalšie spracovanie.

4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V rámci úlohy bol v mesiaci marec 2018 realizovaný prieskum TAD (o tabaku, alkohole a drogách) vo vybraných základných a stredných školách okresu Levice.

Do projektu boli zapojené nasledovné školy: ZŠ J. Kráľa, Mládežnícka 24, Šahy; ZŠ s VJM Ipeľský Sokolec 332 a Gymnázium A. Vrábla, Mierová 5, Levice. Dotazník TAD 1 pre 11 – 14 ročných vyplnilo celkom 224 žiakov, z toho 102 chlapcov a 122 dievčat, dotazník TAD 2 pre 15 – 19 ročných vyplnilo celkom 110 žiakov, z toho 51 chlapcov a 59 dievčat. Dotazník TAD 3 vyplnilo 26 učiteľov. Školského prieskumu TAD sa celkom zúčastnilo 360

respondentov (334 žiakov a 26 učiteľov). Vyplnené dotazníky, 18 hlásení za jednotlivé triedy a správa bola zaslaná na ÚVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

4.3. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

V rámci úlohy bol v máji 2018 odobratý kompletný pokrm – obed pre žiaka I. stupňa základnej školy v Školskej jedálni pri Základnej škole G. Juhásza s VJM, Ul. J. Jesenského 41, Levice so zameraním na monitoring obsahu kuchynskej soli v obede v zariadení školského stravovania. Laboratórny rozbor odobratej vzorky bol vykonaný v RÚVZ Nitra. Na základe laboratórnych analýz množstvo jedlej soli v pokrme predstavovalo 3,4 g soli/702 g pokrmu, čo je prekročenie jedlej soli oproti OVD (odporúčané výživové dávky) + 386 %. Odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov je do 2 g, obed predstavuje 35% celodenného príjmu potravy, čo predstavuje príjem soli do 0,7 g. Vzhľadom k uvedenému bolo prevádzkovateľovi ŠJ uložené, aby pri príprave pokrmov zabezpečoval dodržiavanie materiálovo spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie a záverečná správa úlohy bola zaslaná na ÚVZ SR.

Iné plnené úlohy HDM

1. Prevencia zubného kazu u detí - spolupráca so Slovenskou komorou zubných lekárov

V rámci štátneho zdravotného dozoru bol vykonaný v nasledovných piatich materských školách: MŠ Rybník, Ipeľský Sokolec, Hokovce, Tekovské Lužany, MŠ s VJM ul. Jesenského Levice monitoring týždenného jedálneho lístka so zameraním na pitný režim a monitoring voľne ponúkaných nápojov deťom počas dňa. Týždenné zhodnotenie pitného režimu sladených a nesladených nápojov za jednotlivé materské školy bolo vložené do masky v exceli. Vyplnená databáza so správou bola zaslaná na záverečné vyhodnotenie na ÚVZ SR.

2. Zhodnotené výsledky stanovených jodúrií u vybraných respondentov za RÚVZ

Levice

Na základe spracovaných výsledkov odobratých vzoriek moču na stanovenie jodúrie u vybraných respondentov v rámci realizovaného „Monitoringu jódu a USG vyšetrenia štítnej žľazy detí a dospelaj populácie na Slovensku“ v roku 2016, pod gesciou Medzirezortnej komisie pre problematiku jódovej profylaxie a príjmu jódu, zriadenej pri ÚVZ SR Bratislava a ktorých laboratórne analýzy boli vykonané od januára do októbra 2017 laboratóriom OFŽP ÚVZ SR Bratislava boli na RÚVZ Levice zaslané výsledky zhodnotené podľa kritérií WHO/UNICEF/ICCIDD. V I. polroku 2018 boli o výsledkoch písomnou formou informovaní 39 respondenti za okres Levice (13 detí MŠ, 14 detí ZŠ, 12 dospelých).

3. Monitoring údajov zaočkovanosti detí v materských školách

V rámci štátneho zdravotného dozoru bol vykonaný monitoring o zaočkovanosti detí zapísaných v školskom roku 2018/2019 v 83 materských školách v okrese Levice. Vyplnená databáza údajov (celkový počet detí zapísaných v MŠ, počet zaočkovaných detí, počet nezaočkovaných detí, počet detí, u ktorých údaj o očkovaní chýba) za jednotlivé materské školy bola zaslaná na ÚVZ SR.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (e - maily) alebo písomnou formou – **úloha sa plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú alebo elektronickú správu o zahájení očkovania vo svojom obvode – 12 mesiacov.

Kontrola očkovania bola vykonaná v priebehu mesiaca september, v ktorej bolo vyhodnotené obdobie od 1.9.2017 do 31.8.2018. Kontrola očkovania bola vykonaná v 32 pediatrických ambulanciách okresu. Celková zaočkovanosť v okrese presiahla úroveň 95%.

V roku 2018 bolo konaných **27 priestupkových konaní** voči rodičom odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí. V rámci priestupkových konaní bolo podľa § 55 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia za nepodrobenia sa povinnému očkovaniu vydaných **21 rozhodnutí** v celkovej sume **2895 eur (+ 336 eur trovy konania)** a v **6 prípadoch** bola uložená **bloková pokuta** v celkovej sume **530 eur**. V **1 prípade** došlo k zániku a v **2 prípadoch** sa rodičia odvolali (1 rozhodnutie potvrdené ÚVZ SR a v druhom prípade t.č. odvolanie prebieha).

Okrem uvedeného počtu priestupkových konaní boli lekármi nahlásené ďalšie **4 prípady** odmietnutia očkovania, pričom v **1 prípade** rodičia po nahlásení o odmietnutí očkovania, dali svoje dieťa zaočkovať a v **3 prípadoch** bola vec odložená, nakoľko v predchádzajúcich rokoch už bola rodičom uložená pokuta v súhrnnej výške 331 eur.

V priebehu roka 2018 boli realizované „**Imunologické prehľady v SR 2018**“ v rámci ktorých zamestnanci oddelenia epidemiológie zabezpečili **odber 90 vzoriek krvi** od obyvateľov okresu Levice.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **odporúčanie**
o vykonaní 3 odberov TR na kultiváciu – 51 prípadov kontaktov s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **rozhodnutie**
o lekárskom dohľade – 12 osôb – 6x poranenie zdravotníckeho pracovníka pri manipulácii s injekčnou ihlou, **6x** kontakt s osýpkami

o zvýšenom zdravotnom dohľade 0 - nebolo potrebné zahájiť

o vykonaní očkovania – 3 - **3x** kontakty s osýpkami

o podávaní protilátok – 0 - nebolo potrebné zahájiť

o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby – 34x kontakty s meningokokovou infekciou

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonaných

šetrenie v ohniskách nákaz – 1401 epidemiologických šetrení v ohniskách nákaz prenosných ochorení

6.3 Informačný systém prenosných ochorení - EPIS

Prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy – pravidelným denným vkladaním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch = **2108 prípadov** prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových i ambulantných zdravotníckych zariadení je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. V roku 2017 bolo v okrese Levice hlásených **673 prípadov nozokomiálnych nákaz**.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o

akútnych respiračných ochorení a chrípky - pravidelne v týždenných intervaloch - **52 týždňov**

epidémie tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – **1x hnačkové ochorenie** v epidemiologickej súvislosti, **6x** epidemická výskyt svrabu (2rodinné a 4 kolektívne)

menigitídy (len bakteriálne), sepsy –

2 prípad

akútne chabé obrny –

3 prípady

osýpky, rubeola, parotitídy -

1 lab. potvrdený prípad osýpok

vírusové hepatitídy –

0 prípady

iné informácie -

0 prípadov

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 6.2.2017 č. OLM/1770/3526/2017 bola dňa 7.2.2018, odobratá a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 6.2.2018 č. OLM/1635/3588/2018 bolo v dňoch 21.3.2018, 23.5.2018, 27.6.2018, 22.8.2018, 3.10.2018 a 21.11.2018 odobratých a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslané **6 vzoriek** odpadovej vody.

6.7 Prevenia HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ - och v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV na RÚVZ Levice zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky týkajúce sa prevencie HIV/AIDS pre študentov stredných škôl v okrese Levice. V roku 2018 bolo odprednášaných **6 prednášok** s tematikou pohlavné ochorenia infekčnej etiológie. Uvedená prednáška je zameraná na prevenciu vzniku a šírenia pohlavných ochorení, s dôrazom na vznik, šírenie, aktuálny výskyt a prevenciu AIDS. Zároveň bola odprednášaná i prednáška týkajúca sa výhradne prevencie HIV/AIDS s názvom „Červená stužka“. V zdravotníckych zariadeniach okresu boli vedúcou oddelenia odprednášané **7 prednášok** týkajúce sa výskytu a prevencie HIV/AIDS.

6.8. Poradňa očkovania

Dňom 1.1.2012 zahájila na oddelení epidemiológie činnosť Poradňa v očkovaní. V rámci poradne, ktorú vedie vedúca oddelenia epidemiológie MUDr. Cziganiová, MPH, sa uskutočňujú osobné konzultácie z oblasti povinného pravidelného očkovania osôb dosiahnutých stanovený vek. Konzultačná činnosť, ktorú si klienti dohodnú na základe telefonátu, sa poskytuje 1x mesačne v 1. štvrtok v mesiaci v poobedňajších hodinách, pričom v prípade potreby sa konzultácie poskytujú aj v iných termínoch. V roku 2018 bola Poradňa pre klientov k dispozícii 12x. Záujem o osobnú konzultáciu neprejavil nikto. Zamestnanci oddelenia, poskytujú telefonické konzultácie ohľadom výkonu očkovania, ktorých bolo poskytnutých **62x**. Najčastejšie dotazy sa týkali výkonu očkovania a hradenia očkovacích látok, výkonu povinného pravidelného očkovania po prisťahovaní sa z iného štátu, posunutia očkovacieho termínu z dôvodu dočasnej kontraindikácie, možnosť skrátenej očkovacej doby, povinnosť očkovania zdravotníckych pracovníkov proti VH-B, iné druhy nepovinného očkovania a dotazy na legislatívny postup v prípade odmietnutia očkovania.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním.

O projekt s názvom „Očkovanie hrou“, kde interaktívnou formou sa študenti stredných škôl zapájajú do problematiky povinného pravidelného očkovania i napriek ponukám stredné školy v okrese nejavili záujem. Ako dôvod nezájmu uvádzali dlhý časový úsek (min. 2 vyučovacie hodiny) potrebný na realizáciu predmetnej interaktívnej hry. V rámci prednáškovej činnosti vedúca oddelenia vykonala v strednej škole v Leviciach **5x prednášku** s názvom „Očkovanie áno či nie?“

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Cieľom aktualizovaného NPPZ ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR, predĺženie strednej dĺžky života a zvýšenie kvality života - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. V rámci preventívnych aktivít sme vykonali:

Výživa a stravovacie zvyklosti: V roku 2018 bola téma výživy a stravovacích zvyklostí súčasťou 45 odprezentovaných prednášok spojených s premietnutím videofilmu (19-krát) pre ZŠ a SŠ. S cieľom zlepšiť stravovacie návyky a zvýšiť povedomie o vplyve výživy na zdravie sme na verejných priestranstvách mesta zhotovili 7 panelov. Téma bola 2-krát spropagovaná na web stránke. Regionálnej TV bol 2-krát poskytnutý rozhovor. V poradni zdravia základnej bolo poskytnuté cieleňé poradenstvo a konzultácie 145 klientom, ktorým bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál – 7 titulov opakovane.

Fyzická inaktivita: Význam správneho aktívneho pohybu v prevencii srdcovo-cievnych ochorení sme obyvateľom okresu spropagovali na 9 paneloch na verejných priestranstvách a 2-krát na web stránke RÚVZ. Pre žiakov ZŠ a SŠ bolo odprednášaných 49 prednášok. Cieleňé poradenstvo na zníženie hmotnosti získalo 87 klientov poradne zdravia. Priebežne je obyvateľom poskytovaný zdravotno-výchovný materiál – 2 tituly opakovane.

Tabak, alkohol, drogy: Téma „Drogové závislosti“ bola spropagovaná na 26 paneloch na verejných priestranstvách a 7-krát na web stránke RÚVZ. Pre ZŠ a SŠ bolo uskutočnených 28 prednášok, spojených s premietnutím videofilmu o škodlivosti fajčenia – 14-krát. Poradenstvo v odvykaní od fajčenia bolo v poradni zdravia poskytnuté 37 fajčiacim klientom. Smokerlyzerom bolo vykonaných 79 meraní na zistenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Fagerströmov dotazník na zistenie miery závislosti na nikotíne vyplnilo 79 klientov. Klientom, ktorí fajčia poskytujeme 3 tituly zdravotno-výchovného materiálu opakovane. Na tému závislosti bol ZŠ a SŠ v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach bol e-mailom zaslaný zdravotno-výchovný materiál.

OVkZ sumarizuje počet vykonaných kontrol dodržiavania zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov za RÚVZ so sídlom v Leviciach. V roku 2018 bolo vykonaných 1403 kontrol.

Počty vykonaných kontrol fajčenia podľa jednotlivých oddelení:

Oddelenie	EPID	HDM	HV	HŽP	PPL	Spolu
	85	90	647	416	191	1429

Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia:

Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“) - v prevencii KVO sme cieleňe podali poradenstvo 642 obyvateľom okresu, zhotovili sme 12 panelov na verejných priestranstvách mesta, na web stránke RÚVZ bol zdravotno-výchovný materiál uverejnený 4-krát, regionálnej

TV bol 4-krát poskytnutý rozhovor o prevencii KVO. Pre ZŠ a SŠ bolo vykonaných 6 prednášok a besied o zdravom životnom štýle.

Diabetes mellitus (ďalej len „DM“) - v rámci preventívnych aktivít sme informácie o prevencii ochorenia Diabetes mellitus, ktorý sa významnou mierou podieľa na chorobnosti, invalidite a úmrtnosti spropagovali na web stránke RÚVZ a na 3 paneloch v meste. Odprezentovali sme 6 prednášok pre ZŠ a SŠ. V rámci prednášok na SŠ sme distribuovali leták „Diabetes mellitus alebo cukrovka – Novodobý strašiak“.

Vybrané nádorové ochorenia – prevenciu nádorových ochorení sme spropagovali na web stránke RÚVZ 2-krát. Za účelom zvýšenia povedomia o tomto ochorení, o jeho príčinách a príznakoch sme na verejných priestranstvách zhotovili 6 panelov. Žiakom SŠ boli odprezentované 2 prednášky.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

V poradni zdravia základnej a v poradni správnej výživy bolo klientom 98-krát poskytnuté individuálne poradenstvo, zamerané na zníženie hmotnosti za účelom zníženia počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou. Obezitu ako rizikový faktor KVO sme spropagovali na 18 paneloch v meste. Téma obezita bola súčasťou 49 prednášok pre ZŠ a SŠ. V rámci prevencie obezity bolo vykonaných 80 meraní % tuku v tele, ktorým bol cielene poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cielene bolo vykonaných 10 prednášok spojených s besedou pre ZŠ a SŠ o škodlivosti alkoholu a o opodstatnenosti znižovania jeho spotreby v dospelosti. Na 3 paneloch a na web stránke sme spropagovali tému „Škodlivosť užívania alkoholu“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Bola odprednášaná 1 prednáška o prevencii Alzheimerovej choroby a duševného zdravia v Klube dôchodcov Kalná nad Hronom. V ZSS Jeseň života boli odprednášané 2 prednášky na tému Zdravý životný štýl seniorov spojená s vyšetovaním základných rizikových faktorov KVO – 23 seniorom. Samostatne bola odprednášaná prednáška DM spojená s premietnutím z. v. videonahrávky. Počas prednášok bolo distribuovaných 5 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

9.6.1 ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Pre deti MŠ, ZŠ a ŠZŠI bolo odprednášaných 9 prednášok spojených s premietaním DVD o prevencii zubného kazu a obezity – 18-krát. Počas každej prednášky bolo poskytnutých 9 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

9.7 CINDI program SR

Cieľom programu v okrese Levice naďalej zostáva znižovanie úmrtnosti obyvateľov na choroby srdca a ciev a nádorové ochorenia formou intervenčných zdravotno-výchovných aktivít zameraných na znižovanie výskytu rizikových faktorov. V roku 2018 bolo vykonaných 721 vyšetrení rizikových faktorov spojených s poradenstvom. Intervencie zamerané na znižovanie srdcovocievnych a nádorových ochorení GIT pre obyvateľov okresu sú vykonávané formou individuálneho a skupinového poradenstva, edukáciou prednáškami a besedami, zhotovovaním panelov na verejných priestranstvách mesta, uverejňovaním aktuálnych tém na web stránke RÚVZ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

V oblasti drogovej problematiky legálnych aj ilegálnych návykových látok je prioritou venovať sa prevencii predovšetkým u detí a mládeže a viesť ich k zdravému životnému štýlu. Na túto tému bolo v ZŠ a SŠ odprednášaných 28 prednášok, 14-krát bol žiakom premietnutý videofilm. Zhotovili sme 26 panelov a na web stránke bol 7-krát uverejnený materiál o prevencii závislostí.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľom projektu je zvýšenie fyzickej aktivity u žiakov SŠ a znížiť sedavý spôsob života. V roku 2018 sme vyšetrili a podali poradenstvo 55 žiakom SŠ. Spracované výsledky boli odoslané k ďalšiemu spracovaniu.

3.2 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným denným príjmom (ADI).

Úloha bola plnená v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok E 200 – E 203 (Kyselina sorbová - sorbany), E 210 – E 213 (Kyselina benzoová - benzoany), E 960 (glykozidy steviolu) na základe dotazníkovej metódy (24 hod. jedálny lístok), ktorá sa vykonala u 20 ľahko/stredne pracujúcich respondentov, rozdelených podľa pohlavia a vekových kategórií (19-34 rokov, 35–54 rokov). Zrealizovala sa distribúcia, zber dotazníkov, analýza jedálnych lístkov a výber potravín obsahujúcich monitorované prídavné látky. Bol vykonaný monitoring spotreby a výskytu vybraných prídavných látok v potravinových výrobkoch v distribučnej sieti hypermarketov a vybraných predajní na území mesta Levice.

Z 24 hodinového jedálneho lístka sme do tabuliek zaznamenali jednotlivo za každého respondenta množstvo skonzumovaných potravín obsahujúcich prídavnú látku v gramoch podľa pohlavia, vekových kategórií a jednotlivých potravinových komodít.

Vyhodnotenie príjmu sledovaných prídavných látok v skonzumovaných potravinách:

E 200 – E 203 (Kyselina sorbová - sorbany): Príjem potravín obsahujúcich uvedenú prídavnú látku bol zaznamenaný v 12 prípadoch. U 4 žien vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov išlo o konzumáciu 75 g Croissant vanilla filling, NELA balený závin 120 g, Rama maslo 20g a Zelené olivy plnené paprikovou pastou 30g.

U žien vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov sme v 3 prípadoch zaznamenali konzumáciu rastlinného masla Flora 10 g, Veto 16g a Rama 20 g. Jedna žena zaznamenala konzumáciu oškvarkového pagáča 50g. U jednej ženy bola preukázaná konzumácia 100 g vianočky.

U 3 mužov vo vekovej kategórii 19 -34 rokov bola zaznamenaná konzumácia tatárskej omáčky DOMA 30 g, kečupu jemného TOMATA 30 g a 80 g knedle balenej.

U jedného muža vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov bola zaznamenaná konzumácia masla RAMA 10 g.

E 210 – E 213 (Kyselina benzoová - benzoany): Vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov bola konzumácia potravín obsahujúcich uvedenú prídavnú látku zaznamenaná u dvoch žien. Išlo o Budiš minerálnu vodu s príchuťou pomaranč 500 g a o 100 g Clever kysané zeli bílé.

U 2 žien vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov sme zaznamenali 1-krát konzumáciu 200 g minerálnej vody Koruna – hrozno a 1-krát nátierky Hummus classic 20 g.

Jeden muž vo vekovej kategórii 19 -34 rokov uviedol konzumáciu 200 g minerálnej vody BUDIŠ s príchuťou pomaranč a 30 g tatárskej omáčky DOMA.

Dvaja muži vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov priznali konzumáciu 700 g minerálnej vody BUDIŠ s príchuťou pomaranč a 500 g kofoly bez cukru.

E 960 (glykozidy steviolu): U dvoch žien vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov sme zaznamenali konzumáciu 200 g Lipton –Lemon Ice Tea a 250 g džúsu RIO pomaranč. U 2 starších žien bola uvedená konzumácia 250 g RIO pomaranč a 200 g Lipton- Green Ice Tea.

Jeden mladší muž skonzumoval 50 g čokolády DARK 70% „Villars“ a u jedného mladšieho bola zaznamenaná konzumácia 250 g zmrzliny HALO TOP PEANUT BUTTER.

Jeden muž vo vekovej kategórii 35 – 54 rokov uviedol konzumáciu 500 g Kofoly bez cukru.

Médiá za RÚVZ

Prednášky: 157x

Tlač: 10x

Televízia: 13x

web stránka RÚVZ: 28x

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

I. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Podľa materiálu Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2018 a ďalšie roky Odbor hygieny životného prostredia a zdravia plnil nasledovné úlohy:

Úloha č. 1.1. Príprava návrhu Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V. – Riešil ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR – termín ukončenia – rok 2018 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.2. Protokol o vode a zdraví plnenie – národných cieľov. – Riešil ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR – termín ukončenia – Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov.

Úloha č. 1.3. Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí. – Riešil ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR – termín ukončenia – rok 2018 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.4. – Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe výsledkov prieskumu. – Riešil ÚVZ SR – termín rok 2018 – 2019.

Úloha č. 1.5. – Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách. – Riešil ÚVZ SR, RÚVZ v SR – etapy riešenia - rok 2018 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.6. – Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší. – Riešil ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR – termín riešenia – rok 2018 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.7. – Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií. - Riešil ÚVZ SR, RÚVZ v SR – termín riešenia – rok 2018.

V druhom polroku r. 2018 sme sa podieľali na zabezpečení úlohy, ktorá bola spojená s vykonaním mimoriadneho cieleného ŠZD v prevádzkach solárií zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek spojeného s meraním ÚV žiarenia. V tejto súvislosti sme sa v mesiaci október spolu s pracovníkmi ÚVZ SR zúčastnili v 4 prevádzkach v regióne Liptova na výkone ŠZD a zároveň na 4 meraniach ÚV žiarenia vo vytipovaných soláriách. Podľa nameraných výsledkov bola celková účinná ožiarenosť E_{eff} jednotlivých opaľovacích prístrojov v súlade s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z.z. v znení vyhlášky č. 75/2014 Z.z. Úloha má byť ukončená v prvom polroku r. 2019.

II. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Úloha č. 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Úloha bola plnená v nasledovnom rozsahu:

- **Štátny zdravotný dozor** – počet kontrol **255** (ŠZD na základe písomného podnetu, žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií, kontrola rizikových prác a prác zaradených do druhej kategórie, kontrola pracovných zdravotných služieb),
- posudzované prevádzkové poriadky a posudky o riziku – **počet schválených prevádzkových poriadkov 130**,
- počet nariadených opatrení rozhodnutím: **308 opatrení** (prerušené konania, rozhodnutia o návrhoch na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, pokyny, rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizika, opatrenia ukladané v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru),
- konzultácie a usmernenia – **počet 918**.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná v programe ASTR v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu plnenia povinností vyplývajúcich z rozhodnutí o určení rizikových prác a povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľa z príslušných ustanovení § 30 zákona č. 355/2007 Z. z., najmä:

- vykonané opatrenia na zníženie expozície zamestnancov škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia,
- zabezpečenie zdravotného dohľadu a posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu u pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce,
- lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu u pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce,
- zabezpečenie posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou,
- vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov podľa kategórií prác,
- zabezpečenie poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov a kontrolu ich používania,
- pracovné podmienky zamestnancov,
- mieru expozície zamestnancov,
- realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľa na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce,
- zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru RÚVZ uložil niektorým kontrolovaným subjektom plniť povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 355/2007 Z.z., konkrétne:

- posúdiť a aktualizovať posúdenie zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície pracovníkov zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia - pre **17** subjektov,

- zabezpečiť vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov podľa kategórií, predkladať každoročne informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na zníženie alebo odstránenie zdravotných rizík - § 30 ods. 1 písm. j), písm. m) zákona č. 355/2007 Z. z. pre 13 subjektov - nariadené opatrenia v zápisnici z dozoru.

Realizačné výstupy:

- k 31.12.2018 je v regióne Liptov **109** právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov s vyhlásenými rizikovými prácami
- počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tretej a štvrtej kategórii – **3 030**, z toho **601** žien; v štvrtej kategórii sú práce zaradené u 9 podnikateľských subjektov s celkovým počtom zamestnancov 64, z toho 6 žien.

Do 31.12.2018 bolo Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši vydaných **20** rozhodnutí vo veci zaradenia, vyradenia alebo zmeny rizikových prác, z toho:

- 18 rozhodnutí bolo vydaných k zaradeniu prác do kategórií
- 4 rozhodnutia boli vydané k zmene zaradenia pracovných činností do príslušných kategórií (z tretej kategórie do druhej kategórie práce)
- 7 rozhodnutí na zaradenie prác do štvrtej kategórie (existujúce pracoviská, každoročne vydávané rozhodnutie, vyhlásenie nových pracovísk)
- 2 rozhodnutia boli vydané vo veci vyradenia prác z tretej kategórie z dôvodu ukončenia výrobných činností.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

RÚVZ na tomto úseku cielene sleduje používanie nebezpečných chemických faktorov na pracoviskách a expozíciu zamestnancov pri každom výkone ŠZD a taktiež pri uvádzaní priestorov do prevádzky. Posudzovanie chemických látok a chemických zmesí sa riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 a nariadením vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (NV SR č. 355/2006 Z. z.).

Možno konštatovať, že používanie veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí sa v praxi u zamestnávateľov redukuje. Z posudzovaných a schválených prevádzkových poriadkov bolo **40** prevádzkových poriadkov týkajúcich sa pracovných činností spojených s expozíciou chemickým faktorom pri práci. Konzultácie k problematike sú priebežne poskytované.

Pri uvádzaní priestorov do prevádzky bolo zistené, že sú používané veľmi toxické a toxické látky a zmesi v koželužskom priemysle, elektrotechnickom priemysle, celulózopapierenskom priemysle, v prevádzkach povrchovej úpravy kovov, v lekárňach (reagenčný aparát). Účastníci konania týchto prevádzok boli upozornení na povinnosť vyplývajúcu z § 6 ods. 2 písm. d) NV SR č. 355/2006 Z. z. – zabezpečiť, aby vedúci zamestnanec, ktorý je na pracovisku zodpovedný za odborné vykonávanie činností, alebo fyzická osoba – podnikateľ alebo zamestnanec, ktorý vykonáva prácu samostatne, bol odborne spôsobilý na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami v zmysle § 16 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. Uvedená povinnosť bola zo strany účastníkov konania plnená.

Štátny zdravotný dozor zameraný na zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami bol vykonávaný priebežne v kontrolovaných prevádzkach. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru nebolo zistené pochybenie v skladovaní a manipulácii s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

V rámci tejto úlohy bolo posúdených **70 žiadostí** na manipuláciu s azbestom pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb – práce zabezpečovali oprávnené organizácie a bolo vydaných **70 súhlasných rozhodnutí**. Zároveň bolo schválených 70 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou pracovníkov prachu z azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest, podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z., ktoré tvorili súčasť žiadostí k návrhom na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest.

Expozícia karcinogénnym a mutagénnym faktorom je okrem zamestnancov, ktorí vykonávajú odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, najmä v zdravotníckych zariadeniach pri aplikácii cytostatík, v spaľovni odpadov zo zdravotníckych zariadení (pevný aerosól – sadze), pri prácach vo vonkajšom teréne - pokládke asfaltu /benzo(a)pyrén/, v laboratóriách pri vykonávaní laboratórnych analýz, v koželužskom priemysle, v prevádzkach povrchovej úpravy kovov, v drevárskom priemysle (pevný aerosól – dub, buk). Register zamestnávateľov, u ktorých sa používajú karcinogénne a mutagénne faktory, je vedený.

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli zabezpečované prostredníctvom konzultácií priebežne.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V oblasti prevencie chronických neinfekčných ochorení (srdcovo - cievnych, nádorových a cukrovky) boli realizované intervenčné aktivity a vyšetrenia:

- Biochemické vyšetrenie krvi: cholesterol, triacylglyceroly, glukóza, HDL a výpočet LDL;
- Skrining zvýšených hodnôt glykémie a výpočet rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013;
- Analýza stavby tela (meranie podielu tuku v tele (%), množstvo viscerálneho tuku, meranie podielu kostrového svalstva (%), výpočet BMI a bazálneho metabolizmu);
- Meranie telesných parametrov: výška, váha, pás, boky, stanovenie indexov BMI a WHR;
- Meranie tlaku krvi a pulzu, OA a RA;
- Vyhodnotenie aterogénnych indexov zadaných klientov do TZS (test zdravého rdca);
- Poskytnutie poradenstva v oblasti zdravého spôsobu života (úprava hmotnosti stravovacích návykov, pohyb...).

Vyšetrenia krvi a poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života zamerané na ozdravenie výživy a optimalizáciu pohybovej sústavy boli realizované v nasledovných zariadeniach:

Názov organizácie:	Počet vyšetrených zamestnancov:	Druhy realizovaných vyšetrení:
HM TESCO, Lipt.Mikuláš	13	analýza stavby tela
Allianz slov. poisťovňa, Lipt. Mikuláš	4	analýza stavby tela, meranie telesných parametrov
Mondi SCP ,a.s., Ružomberok	37	biochemické vyšetrenie krvi

ŠI, Ružomberok	12	analýza stavby tela, meranie telesných parametrov
St. Nicolaus, Lipt. Mikuláš	13	biochemické vyšetrenie krvi, vyhodnotenie aterogénnych indexov, meranie tlaku krvi a pulzu, OA,RA
ZŠ s MŠ Okoličianska, Lipt. Mikuláš	14	analýza stavby tela, meranie tlaku krvi a pulzu
Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb (ZPSaDSS) mesta Liptovský Mikuláš	6	analýza stavby tela, meranie tlaku krvi a pulzu
GAJOS, s.r.o, Lipt. Mikuláš	16	analýza stavby tela, biochemické vyšetrenie krvi, vyhodnotenie aterogénnych indexov, meranie tlaku krvi a pulzu, OA a RA, výpočet rizika Diabetes mellitus II.
Liptovská galéria PMB, L. Mikuláš	7	analýza stavby tela, meranie tlaku krvi a pulzu, OA a RA, výpočet rizika Diabetes mellitus II.
Slovenská pošta, a.s. Liptovský Mikuláš,	12	analýza stavby tela, biochemické vyšetrenie krvi, vyhodnotenie aterogénnych indexov, meranie tlaku krvi a pulzu, OA,RA výpočet rizika Diabetes mellitus II
Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Lipt. Mikuláš	5	biochemické vyšetrenie krvi, vyhodnotenie aterogénnych indexov, meranie tlaku krvi a pulzu, OA,RA
HA, Ul. Čs. brigády, Lipt. Mikuláš	16	analýza stavby tela , biochemické vyšetrenie krvi, vyhodnotenie aterogénnych indexov, meranie tlaku krvi a pulzu, OA,RA
HM TESCO, Ružomberok	16	analýza stavby tela, meranie tlaku krvi a pulzu, OA,RA

Celkový počet vyšetrených zamestnancov: **171**

Vyšetrovanie zamestnancov bolo vykonávané s použitím nasledovných prístrojov:

- Omron – analyzátor stavby tela (meranie podielu tuku v tele (%), množstvo viscerálneho (vnútrobrušného tuku), meranie podielu kostrového svalstva (%), výpočet BMI a bazálneho metabolizmu);
- Tlakomerom OMRON- ic-10;
- Biochemické ukazovatele boli vyšetrované prístrojom Reflotron Plus a Accutrend.

Podľa zistených hodnôt a údajov, bolo niektorým zamestnancom vypočítané celkové rizikové skóre (podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013), ktorým sa určuje pravdepodobnosť ochorenia na diabetes mellitus v najbližších 10 rokoch. Klientom bolo poskytované poradenstvo v oblasti nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku. Zdravotné uvedenie, okrem vyššie uvedených aktivít, bolo klientom zvyšované prostredníctvom letákov poskytnutých ÚVZ SR a letákov pripravených na oddelení podpory zdravia.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Aktuálne zapojenie bolo riešené v Európskom týždni bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie, ktorá prebieha každý rok v mesiaci október (43. kalendárny týždeň), sa v dňoch 22 - 28. októbra 2018 uskutočnil Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši prostredníctvom svojej webovej stránky pozval odbornú a laickú verejnosť na „Deň otvorených dverí“ oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, dňa 24. októbra 2018 v čase od 9.00 do 14.00 hod. Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali poradenstvo v otázkach týkajúcich sa právnych predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, preventívneho hodnotenia zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, obmedzovania pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívneho pôsobenia na zdravie zamestnancov. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši sa taktiež zapojil do kampane Zdravé pracoviská na obdobie rokov 2018-2019 „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“. V rámci kampane boli na webovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši zverejnené informácie o uvedenej kampani a pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali poradenstvo a materiály ku kampani počas celého roka 2018.

Úloha č. 2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Na základe žiadostí v rámci uvedenia priestorov do prevádzky, príp. zriadenia chráneného pracoviska alebo chránenej dielne už v posúdených priestoroch bolo vydaných **13 rozhodnutí a 10 stanovísk**. Počas štátneho zdravotného dozoru, ktorý bol vykonaný pri posudzovaní priestorov chránených pracovísk/dielní do prevádzky, bolo kontrolované splnenie všeobecných požiadaviek na pracovisko v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko so zohľadnením zdravotného postihnutia pracovníkov. Riziko expozície zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia u pracovníkov so zdravotným postihnutím nebolo v posudzovaných prevádzkach zistené.

Kontrola pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov v už posúdených prevádzkach bola vykonaná na **8 chránených pracoviskách**. Pri kontrole

troch z chránených pracovísk bolo zistené, že tieto boli v pôvodne posúdených priestoroch zrušené.

Na kontrolovaných pracoviskách v už posúdených prevádzkach pracuje spolu 27 zamestnancov so zdravotným postihnutím. Druh zdravotného postihnutia - ochorenie podporno-pohybového aparátu, kardiovaskulárne ochorenie, metabolické ochorenie, zrakové postihnutie. Počas kontroly neboli zistené nedostatky a neboli uložené žiadne opatrenia.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný na základe metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, bolo kontrolované aj plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom.

Pracovníci chránených dielní majú vytvorené okrem šatní aj oddychové miestnosti, kde majú možnosť oddychu kedykoľvek počas pracovnej doby. Pracovné tempo je voľné, práca nie je úkolovaná a pracovníci môžu pracovné činnosti kedykoľvek počas pracovnej doby prerušiť. Zamestnávateľa zároveň zohľadňujú meniace sa okolnosti a zabezpečujú na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce, pracovníci majú možnosť vykonávať pracovné činnosti v pracovných polohách ktoré dovoľuje ich zdravotný stav, taktiež nie sú zamestnávateľom obmedzovaní v absolvovaní lekárskeho vyšetrenia a prehliadok vo vzťahu k ich zdravotnému postihnutiu.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
LM	13	10	8	31	27	8 Z	žiadne	žiadne	

- **vykonávaná činnosť na pracoviskách kontrolovaných chránených pracovísk:** administratívna činnosť, údržbárske práce, grafický dizajn, výroba textilu, predaj textilu, predaj papierových výrobkov, výroba šperkov.
- **vykonávaná činnosť v novo posúdených chránených pracoviskách a dielňach:** administratívne činnosti a práce v profesiách asistent predaja, údržbár, upratovačka, predavač, internetový predajca, grafický dizajnér, administratívny pracovník.
- **druh postihnutia:** telesné, duševné a zmyslové postihnutia.

III. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
-------	-------------	--------------

	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
3.1	BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2019
	Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	
3.2	MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVIN A ARÓM <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	30. apríl 2019
	- v rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok (kyselina sorbová – sorbany, kyselina benzoová – benzoany, glykozidy steviolu) na základe 24 hodinového dotazníka spotreby potravín, pokrmov a nápojov u 20 respondentov. Tabuľky boli spracované programom EXCEL a výsledky v programe WORD a boli zaslané na ÚVZ SR v samostatnom vyhodnotení projektu dňa 04.10.2018.	
3.3	MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI <i>Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne	30. máj 2018
	Monitorovanie príjmu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadeniach spoločného stravovania a vo vybraných pekárenských výrobkoch - úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	
3.4	BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKE VÝROBKY <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2019
	Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	

IV. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Uvedený program má 4 priority (a, b, c, d). V rámci jeho plnenia sme v roku 2018 realizovali priority b).

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách:

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie – v rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2018 vykonávali cieleň ŠZD v bufetoch, automatoch a iných formách ambulantného predaja, zriadených v rámci zariadení pre deti a mládež. Celkom sme vykonali 34 kontrol. Vo veci dodržiavania sortimentu ponúkaných potravín a nápojov podľa vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež, nebolo ani v jednom z kontrolovaných subjektov zistené nedodržanie povoleného sortimentu. Z ostatných zistení vyplynulo, že pracovníci, ktorí zabezpečujú dopĺňanie tovaru do predajných automatov nie sú odborne spôsobilí a v niektorých školách nie sú vytvorené vyhovujúce podmienky na skladovanie tovaru. Uvedené zistenia sú riešené s prevádzkovateľmi jednotlivých automatov.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne - z celkového počtu 128 školských jedální a výdajných školských jedální sú desiaty pripravované len v 4 zariadeniach. Hygienické podmienky na prípravu desiat v nich sú vyhovujúce. K nárastu počtu zariadení nedochádza, predovšetkým z dôvodu nepriaznivých personálnych a kapacitných podmienok v školských jedálňach.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti a programu školské ovocie – edukačné aktivity v tejto oblasti realizovalo oddelenie podpory zdravia, celkom realizovalo 66 prednášok s počtom zúčastnených 1 197 poslucháčov. Išlo o prednášky v rámci projektu „Viem čo zjem“ a projektu „Školský program“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplývať na zmenu stravovacích návykov a tým predchádzať chronickým neprenosným ochoreniam.

V rámci plnenia „Školského programu“ sme v roku 2018 realizovali vstupný monitoring zameraný na preverenie základných vedomostí rodičov a detí o pozitívnych účinkoch konzumácie ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov na zdravie. Vstupný monitoring bol realizovaný dotazníkovou metódou, v 2 základných školách (Základná škola s materskou školou, Hradná 342, Liptovský Hrádok a Základná škola, Bobrovec), ktoré sú zapojené do uvedeného programu. Počet respondentov: **100**, respondentmi boli rodičia detí, ktoré navštevujú 1. až 5. ročník uvedených základných škôl.

Súčasťou Školského programu je aj „mliečny program“. V roku 2018 bol realizovaný v 73 školských jedálňach, s počtom zapojených žiakov 8 133. Podmienky na manipuláciu s mliečnymi výrobkami sú pravidelne kontrolované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Podmienky sú vyhovujúce, neboli zistené nedostatky. K uvedenému prispieva aj skutočnosť, že tento program je realizovaný prostredníctvom školských jedální, kde sú vytvorené vyhovujúce podmienky na skladovanie a manipuláciu s mliekom a mliečnymi výrobkami.

Do programu „školské ovocie“ bolo v roku 2018 zapojených 97 školských jedální s počtom 9 368 žiakov.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy – v roku 2018 bolo vykonaných 105 kontrol. Závažné hygienické nedostatky, pre ktoré by bolo potrebné vydať opatrenia podľa § 55 zákona č. 355/2007 Z.z., neboli zistené. Na odstránenie nedostatkov, zisťovaných v stavebno-technickom stave prevádzok a prevádzkovej hygiene, boli stanovené termíny, v 1 školskej jedálni bol vydaný pokyn. V priebehu roka bol zo školských jedální vykonávaný odber vzoriek, celkom bolo odobratých 37 vzoriek hotových jedál a 100 sterov z pracovného prostredia.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania – v roku 2018 nebolo diétno stravovanie pripravované v žiadnom zariadení školského stravovania.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu používanie pitnej vody a nesladených nápojov – dodržiavanie pitného režimu je kontrolované v rámci výkonu dozoru v zariadeniach pre deti a mládež ako aj v zariadeniach školského stravovania. V zariadeniach školského stravovania je ku každému pokrmu podávaný nápoj, čo je v súlade s vyhláškou č. 330/2008 Z.z. o zariadeniach školského stravovania. Pitný režim u detí v predškolských zariadeniach je zabezpečený aj poskytovaním nápojov v priebehu dňa počas pobytu dieťaťa v zariadení, v školách je zabezpečený len formou donášky nápojov z domu.

V roku 2018 sme realizovali monitoring pitného režimu u detí v 10 materských školách. Sledovaný bol týždenný pitný režim, hodnotené bolo či podávané nápoje boli sladené resp. nesladené. Samostatne boli sledované nápoje podávané v rámci stravovania (k desiatej, obedu a olovrantu) a samostatne nápoje podávané počas dňa (v triedach materských škôl). Z monitoringu vyplynulo, že v rámci stravovania boli podávané prevažne sladené nápoje (podiel sladených nápojov bol 71,34 %), čo je negatívne zistenie, nakoľko sa preferuje podávanie nesladených nápojov. Naopak pozitívnym zistením je skutočnosť, že v triedach boli v rámci pitného režimu podávané vo všetkých sledovaných materských školách len nesladené nápoje (podiel nesladených nápojov bol 100%).

4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V roku 2018 sme realizovali prieskum TAD o zneužívaní návykových látok (tabak, alkohol, drogy) na nasledovných školách:

Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny, Liptovský Hrádok,

Stredná odborná škola polytechnická, Sládkovičova 104, Ružomberok,

Škola úžitkového výtvarníctva, Scota Viatora 6, Ružomberok,

Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok a

Základná škola, Sládkovičova 10, Ružomberok.

Prieskum prebiehal dotazníkovou formou a zahŕňal TAD1, ktorého sa zúčastnili žiaci 5. až 8. ročníkov základných škôl a žiaci prímly až kvarty 8-ročných gymnázií, ďalej TAD2, ktorého sa zúčastnili žiaci 9. ročníka základných škôl, žiaci stredných škôl a žiaci kvinty až oktávy 8-ročných gymnázií a TAD 3, ktorého sa zúčastnili učitelia zapojených škôl.

Prieskum prebiehal v mesiaci marec 2018, celkový počet respondentov bol **466**.

4.3. Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

V rámci plnenia tejto úlohy sme v mesiaci máj 2018 odobrali vzorku kompletného pokrmu – obeda vo vybranom zariadení školského stravovania, na stanovenie obsahu kuchynskej soli. Laboratórnym rozborom bol stanovený obsah soli v danom pokrme 2,16 gr. Zistený obsah soli bol porovnaný s odporúčaným denným príjmom soli pre deti do 15 rokov podľa odporúčaných výživových dávok (IX. revízia OVD). Zistené bolo prekročenie množstva jedlej soli oproti odporúčaným výživovým dávkam o 209%.

Okrem uvedených projektov sme v roku 2018 realizovali **Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)**

Projekt je riešený v rámci Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025, gestorom je Ministerstvo zdravotníctva SR. V rámci plnenia tohto projektu sme v mesiaci november 2018 vykonávali dotazníkový prieskum a meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 8,99 rokov. Meraná bola hmotnosť, výška, obvod pása a bokov. Do uvedeného projektu boli zapojení žiaci z nasledovných mestských a vidieckych základných škôl:

Základná škola, Hybe,

Základná škola M. R. Martákovvej, Nábrežie 4. apríla, Liptovský Mikuláš,

Základná škola s materskou školou, Ľubochňa,

Základná škola s materskou školou, Liptovská Lúžna a

Základná škola, Sládkovičova 10, Ružomberok.

Doposiaľ boli merania vykonané u **155** žiakov z uvedených škôl. V realizácii projektu budeme pokračovať aj v roku 2019, podľa pokynov gestora je potrebné merania žiakov ukončiť v termíne do 02.02.2019 a spracovanie projektu do 22.02.2019.

V. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

V priebehu roka sme venovali pozornosť programom a projektom ako je Národný imunizačný program, Surveillance prenosných ochorení, EPIS, Nozokomiálne nákazy,

Mimoriadne epidemiologické situácie, Enviromentálna surveillanca poliomyelitídy a sledovanie VDPV, Prevencia HIV, Poradňa očkovania, Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

6.1 Národný imunizačný program

Očkovanie je každoročne kontrolované v rámci celoslovenskej úlohy v pevne stanovenom termíne. V okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok je celkovo 25 pediatrických obvodov. Zaočkovanosť všetkých ročníkov detí, ktoré v období od 1.9.2017 do 31.8.2018 podliehali kontrole očkovania je stále veľmi dobrá - pohybovala sa v rozmedzí od 94,6% do 98,2%. V 5-tich obvodoch bola zistená nižšia zaočkovanosť ako 90% na čom sa podpísalo odmietanie povinného očkovania u rodičov.

V roku 2018 bolo nahlásených celkovo 68 odmietnutí povinného očkovania. Z celkového počtu bolo 51 celkových odmietnutí a 17 čiastočných odmietnutí očkovania. Pracovníci oddelenia epidemiológie usmerňujú lekárov prvého kontaktu pre deti a dospelých v problematike pravidelného povinného a odporúčaného očkovania a poskytujú konzultácie týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním.

V roku 2018 boli realizované nasledovné úlohy:

- imunologické prehľady: v spolupráci so všeobecnými lekármi pre dospelých a všeobecnými lekármi pre deti a dorast v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok sme sa podieľali na Imunologických prehľadoch 2018, ktorých cieľom bolo zistiť stav imunity slovenskej populácie proti vybraným šiestim prenosným ochoreniam. Odobratých bolo 110 odberov krvi na vyšetrenie protilátok proti osýpkam, mumpsu, ružienke, vírusovej hepatitíde A, vírusovej hepatitíde B, vírusovej hepatitíde C.
- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillanca a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie, smerované najmä pre mladých rodičov
- v rámci Európskeho imunizačného týždňa 2018 bola realizovaná beseda a prednáška pre študentov strednej zdravotníckej školy na tému „Očkovanie je individuálne právo, ale aj spoločná zodpovednosť“. Aktuálne informácie sú uverejňované na web stránke a nástenke úradu.

6.2 Surveillanca infekčných chorôb

V roku 2018 bola systematicky vykonávaná pravidelná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam. Aktuálne informácie sú uverejnené na web stránke úradu.

Dôraz je kladený na surveillanca v prípade výskytu ochorení zaradených do imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy.

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové a aj mimo chrípkové obdobie elektronicky informujeme o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke úradu.

V sledovanom období bolo zaznamenaných celkom 13 potvrdených ochorení na chrípku (7 x typ B + 6 x typ A). Od pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných prostredníctvom sentinelových lekárov celkom 12 odberov na laboratórny dôkaz chrípky. Vírus chrípky bol potvrdený: 6x od sentinelových lekárov, 1x infekčné oddelenie ÚVN Ružomberok, 2x detské oddelenie LNŠP Liptovský Mikuláš, 2x pediatrická ambulancia, 2x DFN B. Bystrica. Prípád SARI nebol zahlásený.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení – EPIS

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 1897 prípadov, čo je v priemere 158 prenosných ochorení hlásených za mesiac. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 850-tich ohniskách.

Program EPIS sa využíva aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť využívajú len tri lekárky aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS je plne využívaný systém rýchleho varovania.

Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2018 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných a ambulatných zariadeniach bolo realizovaných 32 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu – 27 kontrol na oddeleniach LNŠP MUDr. I. Stodolu Liptovský Mikuláš a 5 kontrol v súkromných stomatologických ambulanciách v Liptovskom Mikuláši.
- odobratých bolo 322 sterov zo sterilného materiálu, 481 sterov z prostredia
- overená bola funkčnosť 13-tich sterilizátorov – 23 sterilizačných programov
- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia LNŠP
- hlásených bolo 24 ochorení nozokomiálneho charakteru: detské oddelenie (3x), OAIM (4x), interné oddelenie (8x), oddelenie dlhodobo chorých (3x), chirurgické oddelenie (6x)
- na základe spolupráce s mikrobiologickým odd. LNŠP je zabezpečené monitorovanie výskytu multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení.

V roku 2018 bol hlásený výskyt multirezistentných *Klebsiella pneumoniae carbapenemase* (KPC) 32x. Nosičstvá boli hlásené z LNŠP MUDr. I. Stodolu z jednotlivých oddelení a všeobecnými lekármi pre dospelých v regióne. Ako nozokomiálna nákaza bol výskyt KPC hlásený v 11 – tich prípadoch.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení je sústavne monitorovaný aj výskyt SARS, ochorenie v roku 2018 nebolo hlásené.

Všeobecným lekárom pre deti a dorast bolo nahlásené 1 podozrenie na osýpky u 15 mesačného chlapca z okresu Ružomberok, ktoré nebolo potvrdené. RÚVZ Michalovce,

RÚVZ Galanta, RÚVZ Trenčín nahlásili kontakty s ochorením na osýpky a v tejto súvislosti boli nariadené protiepidemické opatrenia - 1x Verejnou vyhláškou pre zamestnancov a hostí Alexandra Wellnes hotel Liptovský Ján a 3x rozhodnutím RÚVZ.

Prípady vtáčej chrípky neboli v regióne riešené. Prípady MERSCoV neboli hlásené ani riešené.

Všetky materiály súvisiace s pripravenosťou na riešenie mimoriadnych epidemiologických hrozieb sú komunikované so zdravotníkmi pracoviskami.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme plnili úlohy surveillance poliomyelitídy - monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Zabezpečovali sme epidemiologické šetrenie každej aseptickéj meningitídy a suspektnej ACHP (akútne chabá paréza). V sledovanom období sme nezaznamenali žiadne ochorenie na ACHP.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vykonané boli odbery vzoriek odpadových vôd - 6x, na virologické vyšetrenie - zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Výsledky virologických vyšetrení boli v 5 –tich prípadoch negatívne, 1x bol v odpadovej vode zachytený enterálny vírus - Echovírus 25.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ – oddelenie epidemiológie má zriadenú poradňu HIV pre jednotlivcov s anonymnými odbermi krvi na testovanie HIV a anonymné a bezplatné poradenstvo.

V rámci poradenstva bolo zrealizovaných 31 konzultácií na základe telefonických a mailových otázok. V roku 2018 bolo anonymne vyšetrených 22 osôb.

Edukáciu na školách v problematike HIV /AIDS realizuje oddelenie podpory zdravia.

V roku 2018 sme mali nahlásené dva nové prípady HIV infekcie.

6.8 Poradňa očkovania

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. Stúpajúci trend pokračuje aj v tomto roku. V roku 2018 sme zaznamenali 68 odmietnutí povinného očkovania. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky, písomne, osobne v rámci poradne očkovania usmernenia v oblasti povinného a odporúčaného očkovania.

Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. Všetkým rodičom, ktorí odmietajú povinné očkovanie u svojich detí, je zaslané poučenie o možných následkoch týkajúcich sa ohrozenia zdravia dieťaťa aj verejného zdravia v prípade nezabezpečenia povinného očkovania u svojho dieťaťa a predvolanie do poradne očkovania. V roku 2018 navštívili poradňu očkovania 8-mi rodičia. Každý štvrtrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa 2018 sme pre študentov strednej zdravotníckej školy zrealizovali besedu na tému „Očkovanie je individuálne právo, ale aj spoločná zodpovednosť“, na besede sa zúčastnilo 50 študentov a 3 pedagogickí pracovníci.

VI. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

Počty zdravotno-výchovných aktivít v nasledovných prioritných oblastiach NPPZ:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti: 55 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 1261 osôb.

2. Fyzická inaktivita: 6 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 101.

3. Tabak: 33 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 919.

4. Alkohol: 23 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 462.

Iné témy zamerané na podporu zdravého životného štýlu v súvislosti s oblasťou:

- duševného zdravia: 18 aktivít, počet edukovaných 396,

- prevencie úrazov: 8 aktivít, počet edukovaných 219,

- prevencia sexuálne prenosných chorôb: 13 aktivít, počet edukovaných 276,

- stomatohygiena: 5 aktivít, počet edukovaných 103,

Iné témy spolu: 20 aktivít, počet edukovaných 281 osôb.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia: 11 aktivít, počet edukovaných 245.

2. Diabetes mellitus: 6 aktivít, počet edukovaných 840.

V rámci preventívnych opatrení bol realizovaný skrining zvýšených hodnôt glykémie a výpočet rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013, s následným poradenstvom v oblasti výživy a pohybu u 35 klientov v poradni zdravia.

3. Nádorové ochorenia: 20 aktivít, počet edukovaných 428.

Celkový počet aktivít: 224. Počet edukovaných: 5054 osôb.

Do procesu podpory zdravia boli zainteresované:

Orgány štátnej správy a samosprávy:

Celkový počet aktivít v rámci zabezpečenia priebehu intervencií v nižšie uvedených spolupracujúcich organizáciách: 101. Edukačná zdravotno - výchovná činnosť v oblasti rizikových faktorov spôsobu života bola realizovaná v nasledovných subjektoch okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

Materské a základné školy:

- ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ulica Emila Janotku 2/6, Pribylina,
- ZŠ Sládkovičova ul. č.10, Ružomberok,
- ZŠ s MŠ Liptovská Osada, Školská 57,
- ZŠ s MŠ Lúčky 521,
- Spojená škola, J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok, elokované pracovisko Dončova ul č.4,
- ZŠ Milana Rúfusa, Hlavná 189, Závažná Poruba,
- ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok,
- ZŠ Nábřežie Dr. A Stodolu, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Demänovská ulica 408/4A, Lipt. Mikuláš,
- MŠ Bystrická cesta 70, Ružomberok,
- ZŠ, ul. Černovských martýtov 29/8406, Ružomberok – Černová,
- ZŠ M.R. Martákovej, Nábřežie 4. apríla 1936/23, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok,
- ZŠ s MŠ Ľubeľa,
- ZŠ Apoštola Pavla, ul. J. Janošku 11, L.Mikuláš,
- MŠ Hrabovská cesta 2, Ružomberok,

- ZŠ J. Kráľa, Žiarska 679/13, Lipt. Mikuláš.

Stredné školy:

- Hotelová Akadémia, Čsl. brigády 1804, Lipt. Mikuláš,
- Evanjelická spojená škola Komenského 10 v Lipt. Mikuláš, organizačná zložka, Evanjelické gymnázium Juraja Tranovského,
- Gymnázium, Hradná, 23, Liptovský Hrádok;
- Gymnázium Š. Moyzesa 21, Ružomberok,
- Stredná zdravotnícka škola, Vrbická 632, 031 01 Lipt. Mikuláš,
- Obchodná akadémia, Nábřežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš,
- SOŠ stavebná, Školská 120/8, Lipt. Mikuláš,
- Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny 536, Lipt. Hrádok,
- Gymnázium M. M. Hodžu, Hodžova 860/9, 031 01 Lipt. Mikuláš,
- Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok,
- Školský internát, námestie A. Hlinku 76, Ružomberok,
- SOŠ lesnícka a drevárska, J. D. Matejovie, Lipt. Hrádok,
- Obchodná Akadémia, Nábřežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš.

Vysoká škola

- Katolícka univerzita, Hrabovská cesta 1, Ružomberok.

Iné organizácie:

- Hypermarket, Kamenné pole 4447/2, Lipt. Mikuláš,
- DUGECATERING, Jánošíkova 536, Lipt. Mikuláš,
- Mondi SCP, a.s. Tatranská cesta 3, Ružomberok,
- St. Nicolaus. a.s. 1. Mája 113, Lipt. Mikuláš,
- GAJOS, s.r.o, M. Pišúta 4020, Lipt. Mikuláš,
- COOP JEDNOTA Spotrebné družstvo, ul. 1. mája 54, L. Mikuláš,
- PROENERGY s. r. o., Priemyselná 1, Liptovský Mikuláš,
- Súkromná materská škola LOBELKA, SNP 9, Lipt. Mikuláš,
- Slovenská pošta a.s. M.M. Hodžu 1209/3 Lipt. Mikuláš,
- CSS ANIMA, Jefremovská 634, Lipt. Mikuláš, prevádzka -Útulok Nábřežie 1177/82, Lipt. Mikuláš,
- Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb mesta Liptovský Mikuláš, Palúčanská 219,
- Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Školská ul. 4, Lipt. Mikuláš,
- Mestský úrad, Lipt. Mikuláš, Štúrova 1989/41 Lipt. Mikuláš, Školský úrad,
- Mestská polícia, Lipt. Mikuláš, Komisia pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti,
- Mestský úrad Ružomberok, Námestie A. Hlinku 1, Oddelenie školstva a športu,
- Mestský úrad, Lipt. Hrádok, ul. Hviezdoslavova 170, Úsek školstva,
- Liptovská galéria Petra Michala Bohúňa, Tranovského 111/3, Lipt. Mikuláš,
- Centrum sociálnych služieb, Riadok 8, Ružomberok,
- Jednota dôchodcov Slovenska v obci Závažná Poruba,
- Klub seniorov 2, Vajanského 11, L. Mikuláš,
- Súkromná základná škola Ružomberok, Štiavnická cesta 80.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Dotazníkový prieskum v roku 2018 nebol realizovaný.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Intervenčné aktivity pozostávali :

- z individuálneho poradenstva a
- zo zvyšovania zdravotného povedomia v zmysle zásad správnej výživy.

Individuálne poradenstvo bolo poskytnuté po vykonaní vyšetrení:

- analýzy stavby tela (meranie podielu tuku v tele (%), množstvo viscerálneho tuku, meranie podielu kostrového svalstva (%), výpočet BMI a bazálneho metabolizmu) a
- merania telesných parametrov: výška, váha, pás, boky, stanovenie indexov BMI a WHR.

V prípade zvýšených hodnôt nameraných parametrov odborného poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy (výživa a pohyb).

Počet vyšetrených klientov: 118.

Uvedených intervenčných aktivít a meraní sa zúčastnilo **97** zamestnancov nasledovných organizácií:

- HM TESCO, Kamenné pole 444/2 Lipt.Mikuláš,
- Allianz slov. poisťovňa, Štúrova 17, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Okoličianska , Lipt. Mikuláš,
- Školský internát, Námestie A. Hlinku 76, Ružomberok,
- HM TESCO, Hrabovská cesta 5270, Ružomberok,
- Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb (ZPSaDSS) mesta Liptovský Mikuláš, Palúčanská 219,
- GAJOS, s.r.o, M. Pišúta 4020, Lipt. Mikuláš,
- Lipt. galéria P. M. Bohúňa, Tranovského 111/3 L. Mikuláš,
- Hotelová Akadémia, Čsl. brigády 1804, Lipt. Mikuláš.

Poradňu zdravia navštívilo 21 klientov z toho 2 klienti do 15 rokov, opakovane za účelom zníženia hmotnosti.

Zvyšovanie zdravotného povedomia v zmysle zásad správnej výživy bolo realizované formou prednáškovej činnosti v cieľovej skupine detí a mládeže, občanov produktívneho a poproduktívneho veku.

Oblasť výživy:

V oblasti zmeny výživových návykov sa celkovo uskutočnilo 55 zdravotno-výchovných skupinových aktivít. Počet edukovaných **1261** osôb.

V cieľovej skupine detí a mládeže: bolo vykonaných **52** aktivít v nasledovných. školských zariadeniach okresu Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

- ZŠ s MŠ Lúčky 521,
- ZŠ s MŠ Liptovská Osada, Školská 57,
- ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Nábregie Dr. A Stodolu, Lipt. Mikuláš (Škola so 100% rómskymi žiakmi, žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia)
- ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ulica Emila Janotku 2/6,Pribylina,
- Evanjelická spojená škola, Komenského 10, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Ľubel'a 161,
- ZŠ Janka Kráľa, Žiarska 679/13, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Miloša Janošku, Ulica Čs. brigády 4, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ M.R. Martákovkej, Nábregie 4. apríla 1936/23, Lipt. Mikuláš,

- ZŠ, ul. Černovských martýrov 29/8406, Ružomberok – Černová.
- Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, 031 01, Lipt. Mikuláš,

Počet edukovaných 1153 osôb.

V cieľovej skupine produktívny vek: edukačných aktivít sa zúčastnilo **87** osôb. Išlo pedagogických pracovníkov, ktorí sa zúčastňovali spolu so žiakmi na edukačných aktivitách a o klientov Centra sociálnych služieb ANIMA, Jefremovská 634, Lipt. Mikuláš, prevádzka - Útulok Nábřežie 1177/82, Lipt. Mikuláš. **V cieľovej skupine poproduktívny vek:** boli vykonané 2 aktivity s počtom edukovaných **63** osôb. Edukačné aktivity boli vykonané v subjektoch:

- Domov sociálnych služieb ANIMA, Jefremovská 634, Lipt. Mikuláš,
- Zakladná organizácia - Jednoty dôchodcov Slovenska v Závažnej Porube.

Témy edukačných aktivít: Vnútrob brušný tuk ako riziko v prevencii KVO, Výživa v prevencii obezity u detí, Pitný režim (riziká sladených nápojov ako následok vzniku obezity), Nutrienty zeleniny a ovocia, Výživa v prevencii civilizačných ochorení, Správna výživa školáka, Chyby v stravovacích návykoch školáka, Pitný režim seniorov počas letných dní, Výživa v období telesného vývoja a rastu, Výživa v prevencii diabetes mellitus a obezity, Správne a nesprávne tuky pre dospelujúci organizmus .

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu

Celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity v roku 2018 neprebíhala.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit - rok 2018

Projekt realizovali v roku 2018 len vybrané RÚVZ v SR.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike (NAPPA)

Zvyšovanie zdravotného uvedomenia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu bolo realizované formou skupinových zdravotno-výchovných aktivít v počte: **23**.

Témy edukačných aktivít: Nadmerné užívanie alkoholu, Závislosť na alkohole, nadmerná konzumácia alkoholu a poškodenie duševného zdravia, Zmeny v mozgu v dôsledku užívania alkoholu, Akútna otrava alkoholom. V rámci edukačných aktivít bol použitý simulátor opitosti, bábky (fetálny alkoholový syndróm a syndróm závislosti) a DVD „Alkohol skrytý nepriateľ“.

Počet edukovaných: **462** osôb.

Do intervenčných aktivít boli zapojené:

Základné školy:

- ZŠ, ul. Černovských martýrov 29/8406, Ružomberok – Černová,
- ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok,
- ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok, ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok, elokované pracovisko, Dončova ul č.4,
- Súkromná základná škola Ružomberok, Štiavnická cesta 80, ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok.

Stredné školy:

- Školský internát , Nám. A. Hlinku 76, Ružomberok,
- Stredná odborná škola lesnícka a drevárska, Hradná 534, Liptovský Hrádok,
- Stredná odborná škola elektrotechnická. Lipt.Hrádok, Celiny 536,
- Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok.
- Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, 031 01, Lipt. Mikuláš,

Vysoká škola:

- Katolícka univerzita, Hrabovská cesta 1, Ružomberok (študenti v rámci odbornej praxe).

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia

Pre všetky základné organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok bola odoslaná ponuka zdravotno- výchovných intervencií na tému „Rizikové faktory spôsobu života v prevencii chronických neinfekčných ochorení“. Zlepšenie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov bolo realizované intervenčnými aktivitami v počte 16 v uvedených základných organizáciách Jednoty dôchodcov Slovenska (JDS):

- JDS v obci Závažná Poruba,
- Klub seniorov 2, Vajanského 11, Lipt. Mikuláš,
- Centrum sociálnych služieb, Riadok 8, Ružomberok,
- Centrum sociálnych služieb ANIMA, Jefremovská 634, Lipt. Mikuláš,
- Klub dôchodcov, Riadok, Ružomberok.

Témy realizovaných edukačných aktivít: Úrazy seniorov, príčiny a prevencia, Osteoporóza, príčiny, riziká, následky a prevencia, Nádorové ochorenia - kolorektálny karcinóm, jeho výskyt, vývojové štádiá ochorenia a stravovanie v prevencii nádorových ochorení, Ozdravenie výživy seniorov, Význam očkovania seniorov proti chrípke, Aktívne starnutie -teória starnutia, zdravé starnutie a životný štýl seniora a zásady správneho užívania liekov.

Počet edukovaných: **280** seniorov.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Na zlepšení ústneho zdravia detskej populácie sa pracovníci oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu podieľali realizáciou 5 – tich zdravotno-edukačných aktivít (prednášky, demonštrácia čistenia chrupu a použitie DVD). Zdravotno-výchovné aktivity boli vykonané v nasledovných zariadeniach:

- ZŠ s MŠ Lúčky 521,
- Súkromná materská škola LOBELKA, SNP 9, Lipt. Mikuláš,
- MŠ Hrabovská cesta 2, Ružomberok.

Témy edukačných aktivít: Dodržiavanie hygieny dutiny ústnej, Technika čistenia zubov ako prevencia vzniku zubného kazu, Výživa v prevencii zubného kazu, Výživa a starostlivosť o chrup ako prevencia vzniku zubného kazu. Celkový počet edukovaných: **103** osôb, zúčastnení boli aj pedagogickí pracovníci školských zariadení.

9.7 CINDI program SR

V rámci programu CINDI v oblasti znižovania výskytu rizikových faktorov chronických ochorení, so zameraním na prevenciu srdcovo-cievnych a nádorových ochorení, boli realizované formy intervencie : individuálne aj skupinové aktivity.

Individuálne aktivity:

Základná poradňa zdravia:

Vyšetrovanie klientov, s cieľom vyhľadávania zdravých osôb v riziku, bolo realizované s použitím nasledovného prístrojového vybavenia:

- Reflotron Plus na biochemické vyšetrenie kapilárnej krvi,
- OMRON - analyzátor stavby tela,
- Tlakomerom OMRON- ic-10,
- Spirometer lunglife,
- Kaliper,
- piCO⁺ Smeckerlyzer.

Druhy vyšetrení:

- Biochemické ukazovatele vo vyšetrenej krvi: cholesterol, triacylglyceroly, glukóza, HDL a výpočet LDL,
- Skrining zvýšených hodnôt glykémie a výpočet rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013,
- Analýza stavby tela (meranie podielu tuku v tele (%), množstvo viscerálneho tuku, meranie podielu kostrového svalstva (%), výpočet BMI a bazálneho metabolizmu),
- Meranie telesných parametrov: výška, váha, pás, boky, stanovenie indexov BMI a WHR,
- Meranie tlaku krvi a pulzu, osobná a rodinná anamnéza,
- Vyhodnotenie aterogénnych indexov zadaných klientov do TZS (test zdravého rdca),
- Poskytnutie poradenstva v oblasti zdravého spôsobu života (úprava hmotnosti, stravovacích návykov, pohybovej aktivity a význam zanechania fajčenia).

Biochemické ukazovatele vo vyšetrovanej krvi

Biochemický ukazovateľ:	Počet vyšetrených klientov v poradni zdravia
Celkový cholesterol	176
HDL cholesterol	137
LDL cholesterol	115
Triacylglyceroly	139
Glukóza	133

V rámci preventívnych opatrení bol realizovaný skrining zvýšených hodnôt glykémie a výpočet rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013, s následným poradenstvom v oblasti výživy a pohybu u **35** klientov v poradni zdravia.

Počty ďalších výkonov a meraní v poradni zdravia:

Meranie tlaku krvi a pulzu	273 (vrátane 77 meraní u študentov v rámci projektu NAPPPA)
----------------------------	---

Zisťovanie osobnej a rodinnej anamnézy	310 (vrátane 77 meraní u študentov v rámci projektu NAPPPA)
Antropometrické meranie: výška	268
Antropometrické meranie: váha	251
Antropometrické meranie: BMI	213
Antropometrické meranie: obvod pása a bokov	267
Antropometrické meranie: WHR	122
Antropometrické meranie: WHtR	122
Vyšetrenie smokerlyzerom	169
Vyšetrenie spirometrom	78
Odborné poradenstvo a konzultácie:	233
Odporúčanie do siete zdravotníckych zariadení :	4
Založenie karty klienta pre TZS:	63

V rámci výjazdov do terénu bolo vyšetrenie krvi realizované u zamestnancov nasledovných firiem:

- Mondi SCP,a.s., Tatranská cesta 3, Ružomberok,
- St. Nicolaus. 1. mája 113, Lipt. Mikuláš,
- Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Školská ul. 4, Lipt. Mikuláš,
- GAJOS, s.r.o, M. Pišúta 4020, Lipt. Mikuláš,
- Slovenská pošta,a.s. M.M. Hodžu 1209, Liptovský Mikuláš,
- Hotelová Akadémia, Ul. Čs. brigády, Lipt. Mikuláš.

Analýza stavby tela

V rámci výjazdov do terénu bola analýza stavby tela s následným poradenstvom realizovaná u zamestnancov v nasledovných firmách:

- Hypermarket TESCO, Hrabovská cesta 5270, Ružomberok,
 - Allianz slov. poisťovňa, Štúrova 17, Lipt. Mikuláš ,
 - Školský internát, Námestie A. Hlinku 76, Ružomberok,
 - ZŠ s MŠ Okoličianska , Lipt. Mikuláš,
 - Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb, Palúčanská 219,Lipt. Mikuláš,
 - GAJOS, s.r.o, M. Pišúta 4020, Lipt. Mikuláš,
 - Liptovská galéria P. M. Bohúňa, Tranovského 111/3 L. Mikuláš,
 - Slovenská pošta, a.s. M.M. Hodžu 1209/3, Lipt. Mikuláš,
 - Hotelová Akadémia, Ul. Čs. brigády, Lipt. Mikuláš,
- Počet klientov, ktorým boli analyzátorom tela zisťované parametre: **195**. V rámci projektu NAPPPA bolo vyšetrených, analyzátorom stavby tela **77** študentov.

Špecializované poradne

Poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života bolo poskytované klientom v základnej poradni zdravia a v **špecializovaných** poradniach.

Poradňa zdravej výživy

S cieľom znižovania prevalence nezdravo sa stravujúcich osôb bolo poskytnuté poradenstvo **213** klientom . Karta klienta bola založená **136** - tím klientom, ktorí vyplnili dotazník o stravovacích zvyklostiach a to individuálne v rámci oddelenia podpory zdravia v RÚVZ alebo v prevádzkach, kde bolo vyšetrenie realizované:

- Allianz slov. poisťovňa, Štúrova 17, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Okoličianska , Lipt. Mikuláš,
- Školský internát, Námestie A. Hlinku 76, Ružomberok,
- HM TESCO, Hrabovská cesta 5270, Ružomberok,
- Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb mesta Lipt. Mikuláš, Palúčanská 219,
- GAJOS, s.r.o, M. Pišúta 4020, Lipt. Mikuláš,
- Hotelová Akadémia, Čsl. brigády 1804, Lipt. Mikuláš,.
- St. Nicolaus. a.s. 1. Mája 113, Lipt. Mikuláš,
- Liptovská galéria Petra Michala Bohúňa, Tranovského 111/3, Lipt. Mikuláš,
- COOP JEDNOTA Spotrebné družstvo, ul 1. mája 54, L. Mikuláš,
- Slovenská pošta a.s. M.M. Hodžu 1209/3 Lipt. Mikuláš,
- Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Školská ul. 4, Lipt. Mikuláš,
- Hotelová Akadémia, Ul. čs. brigády 1804, Lipt. Mikuláš,
- Evanjelická spojená škola - Gymnázium Juraja Tranovského, Lipt.Mikuláš .

Študentom prvých ročníkov (Hotelovej Akadémie a Gymnázia J. Tranovského) bolo poskytnuté individuálne výživové poradenstvo na základe vyplnených dotazníkov projektu NAPPPA.

Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity

Poradenstvo bolo poskytnuté **131** klientom s nedostatočnou pohybovou aktivitou.

Karta klienta bola založená **54** klientom, ktorý vyplnili dotazník o pohybovej aktivite. Išlo o zamestnancov nasledovných prevádzok, kde bolo vyšetrenie vykonávané v rámci výjazdov do terénu:

- Allianz slov. poisťovňa, Štúrova 17, Lipt. Mikuláš,
- Liptovská galéria Petra Michala Bohúňa, Tranovského 111/3, Lipt. Mikuláš,
- COOP JEDNOTA Spotrebné družstvo, ul 1. mája 54, L. Mikuláš,
- Slovenská pošta a.s. M.M. Hodžu 1209/3 Lipt. Mikuláš,
- HM TESCO, Hrabovská cesta 5270, Ružomberok,
- Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb mesta Lipt. Mikuláš, Palúčanská 219,
- GAJOS, s.r.o, M. Pišúta 4020, Lipt. Mikuláš,
- Hotelová Akadémia, Ul. čs. brigády 1804, Lipt. Mikuláš,
- Evanjelická spojená škola - Gymnázium Juraja Tranovského, Lipt.Mikuláš .

Študentom prvých ročníkov (počet 77) Hotelovej Akadémie a Gymnázia J. Tranovského bolo poskytnuté individuálne poradenstvo na základe uvedených vyšetrení projektu NAPPPA :

vyšetrenie funkčnej zdatnosti, meranie spirometrom, meranie flexibility, hodnotenie držania tela, meranie kožných rias.

Poradňa odvykania od fajčenia

Poradenstvo bolo poskytnuté **6** – tím klientom, ktorým bola založená aj karta klienta.

Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi: Poradenstvo bolo poskytnuté 29 - tím klientom, z toho jeden klient bol odoslaný k lekárovi.

Celkový počet klientov s rizikovým životným štýlom v **špecializovaných** poradniach, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo: **225**

Zvýšenie informovanosti obyvateľov regiónu Liptova formou **skupinového pôsobenia** (prednášky besedy) na tému rizikových faktorov životného štýlu : celkový počet 117 intervencií.

Medializácia výchovy k zdraviu (komunikácia s médiami)

Mediálne vstupy propagujúce zdravotno-výchovné aktivity: Celkový počet aktivít: **14**

TV vysielanie - 2 vstupy

Prostredníctvom regionálnej televízie TV Liptov boli zverejnené informácie na tému :

„Pitný režim - odporúčané tekutiny, množstvo pre populáciu dospelých a detí“

„Stravovací problém školákov: vynechávanie desiatej, odporúčané zloženie nutrientov desiatej“.

Na web stránku RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši boli umiestnené materiály (6) k významným dňom:

- Európsky kódex proti rakovine - zvoľ si zdravý životný štýl a myslí na prevenciu,
- Týždeň mozgu - odporúčania úpravy spôsobu života,
- Svetový deň zdravia so zdravotno - výchovným zameraním na tému „Prevencia nadváhy a obezity,“
- Svetový deň bez tabaku,
- Dôsledky nedostatku pohybu,
- Svetový deň cukrovky.

Informačné panely : Na centrálnu nástenku vo vstupných priestoroch RÚVZ bol umiestnený osvetový materiál (6) s problematikou:

- Svetový deň boja proti rakovine,
- Akrylamid v potravinách,
- Týždeň mozgu,
- Svetový deň bez tabaku,
- Pohybom ku zdraviu,
- Benefity pohybu, Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity,
- Kolorektálny karcinóm.

Zdravotno-výchovné aktivity pri príležitosti významných dní

4. február „Svetový deň proti rakovine“

Intervenčné zdravotno - výchovné aktivity vo forme prednáškovej činnosti (3) boli realizované v dvoch školských zariadeniach ZŠ s MŠ Lúčky 521 a ZŠ s MŠ Liptovská Osada, Školská 57.

Odprednášané témy : Následky nevyváženej stravy - kolorektálny karcinóm, Príčiny vzniku kolorektálneho karcinómu.

Počet edukovaných : 54 žiakov a 5 pedagogických pracovníkov.

12.-18. marec „Európsky týždeň mozgu“

V rámci „Týždňa mozgu“ boli vykonané nižšie uvedené intervenčné výchovno-vzdelávacie aktivity:

miesto realizácie:	Názov prednášky:	Počet edukovaných:
ZŠ Bystrická cesta 14, (elokované pracovisko Dončova ul. 4) Ružomberok	Nadmerná konzumácia alkoholu a poškodenie duševného zdravia.	27 žiakov II. stupňa ZŠ a 3 pedagógovia
ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok	Zmeny v mozgu v dôsledku užívania legálnych drog.	88 žiakov II. stupňa ZŠ, 6 pedagogických pracovníkov a 2 študentky Katolíckej univerzity (v rámci praktickej výučby)
Školský Internát, Námestie A. Hlinku 76, Ružomberok	Mozog, stavba a funkcie mozgu, Vplyv abúzu alkoholu na rozvoj psychóz.	25 študentov stredných škôl
ZŠ, Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš	Praktické precvičovanie pamäti a logického myslenia podľa predlohy ÚVZ SR „Aktivity vhodné pre deti“.	40 žiakov II. stupňa ZŠ a 2 pedagogickí pracovníci

Iné aktivity:

- Na web stránke RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši bol daný materiál k medzinárodnej aktivite „Týždeň mozgu“;
- V priestoroch úradu bola zhotovená nástenka k uvedenej problematike.

Celkový počet edukovaných osôb: 193.

7. apríl Svetový deň zdravia

Intervenčné zdravotno-výchovné aktivity v rámci Svetového dňa zdravia boli zamerané na tému „**Prevencia nadváhy a obezity**“.

V rámci mediálizácie výchovy k zdraviu na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši bol zverejnený oznam o mieste konania akcie v rámci „Svetového dňa zdravia“. V priestoroch Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláš boli vyšetřovaní klienti, ktorým boli určované nasledovné parametre:

1. Antropometrické meranie (Výška, váha, obvod pása, obvod bokov, WHR a WHtR);
2. Somatické vyšetřenie: (krvný tlak a pulz);
3. Analýza stavby tela: (BMI, Bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, %celkového tuku a kostrové svalstvo);
4. Biochemické vyšetřenie krvi (CHOL, TG, GLU, HDL, LDL) bolo vykonané u jednej klientky ktorá opakovane navštevuje poradňu zdravia.

Počet vyšetřených a edukovaných klientov: 8 (7osôb v produktívnom veku a 1 osoba 12 ročná). Siedmim klientom bolo poskytnuté aj poradenstvo pri úprave stavovacích zvyklostí a jednému klientovi bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zvýšenia pohybovej aktivity.

Klientom bolo vypočítané riziko Diabetes mellitus II podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013 a poskytnuté letáky k predmetnej problematike a poskytnuté poradenstvo v prevencii diabetes mellitus.

26. máj “Svetový deň mlieka”

Intervenčné zdravotno - výchovné aktivity (5):

Prednášková činnosť na tému: Význam mlieka a mliečnych výrobkov pre zdravie

Miesta realizácie aktivít: Spojená škola, J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš

ZŠ Nábřežie Dr. Aurela Stodolu 1863/49, Lipt. Mikuláš.
Počet edukovaných : 95 žiakov, 10 pedagógov

31. máj „Svetový deň bez tabaku“

Intervenčné zdravotno - výchovné aktivity, prednášková činnosť : 9

Témy edukačných aktivít: Vplyv fajčenia na ľudský organizmus, Nebezpečné chemické látky v cigaretovom dyme , Zákon 377/2004 o ochrane nefajčiara, Vplyv fajčenia na reprodukčné zdravie, Pasívne fajčenie.

Edukačné aktivity boli realizované v nižšie uvedených školských zariadeniach :

Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš

Obchodná akadémia, Nábřežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš

ZŠ s MŠ, Okoličianska 404/8C

ZŠ sMŠ Demänovská ulica 408/4A, Liptovský Mikuláš

ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ulica Emila Janotku 2/6, Pribylina

ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok

ZŠ s MŠ Liptovská Osada, Školská 57

ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok, elokované pracovisko Dončova ul č.4

Katolícka univerzita, Ružomberok

Počet edukovaných : 364

26. jún „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“

V súvislosti s plnením úloh Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi bol, na základe požiadavky Strednej odbornej školy stavebnej v Liptovskom Mikuláši, v priestoroch školy vykonaný kvíz pre študentov navštevujúcich prvé až štvrté ročníky školy. Cieľom kvízu bolo preverenie vedomostí u študentov ohľadom zdravotných rizík tabakových výrobkov na ľudský organizmus.

Do danej aktivity sa zapojila vyššie uvedená škola, ktorá je zároveň zaradená do projektu: **Škola bez tabaku, alkoholu a drog, čo je** grantový program Odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja, ktorého cieľom je zabezpečiť systematickú podporu realizovaných preventívnych aktivít v stredných školách, nadviazať spoluprácu školy s odbornými zariadeniami v kraji a eliminovať počet sociálno-patologických javov mládeže.

Počet edukovaných: 180 študentov (9 tried);

Témy edukačných aktivít:

- Zdravotné následky fajčenia na ľudský organizmus;
- Nebezpečne chemické látky v cigaretovom dyme;
- Zákon 377/2004 Z.z.;
- Význam zanechania fajčenia pre ľudský organizmus;
- Vplyv fajčenia na reprodukčné zdravie.

Vyšetrenie smokerlyzerom: vydýchnutého vzduchu na hladinu oxidu uhoľnatého a percento karboxyhemoglobínu.

Počet vyšetrených: 80 študentov;

Iné aktivity:

- Poskytnutie letáčikov o otestovaní sa na závislosti od nikotínu, o linke na odvykanie od fajčenia a pod.

9. 9. 2018 Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme

Preventívne aktivity realizované pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme :

Cieľovou skupinou boli študenti stredných škôl a pedagogickí pracovníci.

Odprednášaná téma : Fetálny alkoholový syndróm

Forma : Beseda

Tabuľka aktivít :

Názov školy	Počet edukovaných
Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny 536 Liptovský Hrádok	58
Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny 536 Liptovský Hrádok,	46
Stredná odborná škola lesnícka a drevárska, Hradná 534, Liptovský Hrádok	26
Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok	28

Celkový počet edukovaných študentov stredných škôl : 158

September – mesiac Alzheimerovej choroby

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby boli realizované nižšie uvedené zdravotno- výchovné aktivity, cieľovou skupinou ktorých boli študenti študenti stredných škôl a pedagogickí pracovníci. Odprednášaná téma : Alzheimerova choroba, vznik, vývoj a príznaky ochorenia

Tabuľka aktivít : názov školy a počet edukovaných :

Názov školy	Počet edukovaných
Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny 536 Liptovský Hrádok	58
Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny 536 Liptovský Hrádok,	46
Stredná odborná škola lesnícka a drevárska, Hradná 534, Liptovský Hrádok	26

Celkový počet edukovaných študentov stredných škôl : 130

16. október „ Svetový deň výživy“

Intervenčné zdravotno - výchovné aktivity (4):

Prednášková činnosť - témy edukačných aktivít: Význam jednotlivých nutrientov pre telesný rast a vývoj školáka, Pestrá strava školáka, Význam jednotlivých živín pre organizmus, Ochorenia z nesprávnej výživy.

Miesta realizácie aktivít:

ZŠ, ul. Černovských martýtov 29/8406, Ružomberok – Černová

ZŠ M.R. Martákovej, Nábřežie 4. apríla 1936/23, Liptovský Mikuláš

Október - Mesiac úcty k starším

Aktivity vykonané pri príležitosti Mesiaca úcty k starším sú uvedené v tabuľke :

Názov edukačnej aktivity	Miesto realizácie	Počet edukovaných
1. Rakovina hrubého čreva 2. Očkovanie seniorov	Klub seniorov 2, Vajanského 11, L. Mikuláš	42
1. Pohybová aktivita ako prevencia vzniku osteoporózy 2. Očkovanie seniorov	Centrum sociálnych služieb, Riadok 8, Ružomberok	12

Pre vyššie uvedené skupiny seniorov boli využité letáky zamerané na problematiku seniorov : Očkovanie seniorov, Pády seniorov, Rakovina hrubého čreva, Pohybová aktivita seniorov.

14.11. Svetový deň diabetu

Pri príležitosti Svetového dňa diabetu boli realizované nižšie uvedené aktivity :

- Propagácia Svetového dňa diabetu na web stránkach RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši,
- Tématický panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši
- Edukačné aktivity pre študentov školských zariadení boli realizované nasledovne:

Zariadenia :

Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok

Katolícka univerzita, Fakulta verejného zdravotníctva

Počet intervenčných aktivít : 3

Počet edukovaných : 30

3. novembrový týždeň „Európsky týždeň boja proti drogám“

V súvislosti s plnením úloh v rámci Európskeho týždňa boja proti drogám boli vykonané intervenčné zdravotno- výchovné aktivity zamerané na oblasť legálnych drog : alkohol a nikotín.

Cieľovou skupinou boli žiaci základných škôl , študenti stredných škôl a pedagogickí pracovníci.

Zdravotno - výchovné vzdelávania boli realizované v piatich školských zariadeniach.

Forma aktivity : beseda s využitím DVD

Celkový počet intervenčných aktivít : 14

Celkový počet edukovaných : 183 jedincov

Tabuľka - prehľad edukačných intervencií

miesto	Počet	Počet edukovaných
--------	-------	-------------------

	intervencií	
ZŠ Zárevúca 18, Ružomberok	4	47
ZŠ Zárevúca 18, Ružomberok	4	42
SOŠ stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš	1	19
ZŠ Apoštola Pavla, ul. J. Janošku 11, Liptovský Mikuláš	2	22
ZŠ s MŠ Ľubel'a 106	1	38
ZŠ Kokava	1	15

Prehľad edukačných intervencií v jednotlivých zariadeniach so zameraním na odprednášané témy :

- ZŠ Kokava 391

Téma : Účinky zložiek cigaretového dymu na telesný a duševný vývoj

Počet edukovaných 16.

- ZŠ Zárevúca 18, Ružomberok :

Odprednášané témy :

Fajčenie -rizikový faktor onkologických ochorení

Nadužívanie alkoholu - rizikový faktor nádorových

Závislosť na alkohole, závislosť na nikotíne

Počet edukovaných : 89

- ZŠ Apoštola Pavla, ul. J. Janošku 11, L.Mikuláš

Odprednášané témy : Nadužívanie alkoholu, Závislosť na alkohole

Počet edukovaných:17

- SOŠ stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš

Odprednášané témy: Nebezpečné chemické látky v cigaretovom dyme, vplyv fajčenia na reprodukčné zdravie, riziká e-cigarety, vodnej fajky.

merania CO vo vydýchnutom vzduchu u 15 žiakov 16 ročných

Počet zúčastnených: 20

- ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Liptovský Mikuláš

Odprednášané témy: Nebezpečné chemické látky v cigaretovom dyme, vplyv fajčenia na reprodukčné zdravie, riziká e-cigarety, vodnej fajky.

Počet zúčastnených: 16

- ZŠ s MŠ Ľubel'a 106

Odprednášané témy: Nebezpečné chemické látky v cigaretovom dyme, vplyv fajčenia na reprodukčné zdravie, riziká e-cigarety, vodnej fajky.

Počet zúčastnených: 40

merania CO vo vydýchnutom vzduchu u 10 žiakov 15 ročných

Na zdravotno-výchovnej akcii „PROTIDROGOVÝ VLAK“ v Liptovskom Mikuláši sa zúčastnili dve pracovníčky OPZ dňa 06.11.2018.

1. december, Svetový deň boja proti AIDS

Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS :

Počet subjektov, kde prebehli aktivity: 7

Hotelová akadémia, Ul. čs. brigády 1804, Lipt. Mikuláš;

Obchodná akadémia Scota Viatora 4, Ružomberok;

Katolícka univerzita v Ružomberku

Základná škola Zarevúca 18, Ružomberok

Základná škola, Okoličianska 404, Lipt. Mikuláš

Obchodná akadémia Nábřežie K. Petroviča, Lipt. Mikuláš;

Základná škola biskupa Jura Janošku, Komenského 10, Lipt. Mikuláš;

Celkový počet edukovaných: 212 osôb

Cieľová skupina: žiaci 8. a 9. ročníkov ZŠ a študenti SOŠ.

Témy edukačných aktivít:

- Cesty prenosu HIV,
- Možnosti otestovania sa prítomnosť vírusu HIV,
- AIDS,
- Imunitný systém človeka.

Iné:

- Použitie DVD nahrávky „Príbehy anjelov“;
- Poskytnutie letáčikov pre žiakov a pedagogických pracovníkov „Fakty o HIV“ a brožúrky „Ako sa ženy chránia pred AIDS“.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie na obdobie rokov 2017 -2020

V rámci prevencie užívania legálnych návykových látok (alkohol, tabak) boli realizované zdravotno- výchovné aktivity (prednášky, besedy) pre deti a mládež.

A./Realizácia prednášok v oblasti užívania tabaku

Počet zdravotno-výchovných aktivít: 33, počet edukovaných 919 osôb.

Skupinové edukačné aktivity boli zamerané na zvýšenie zdravotnej uvedomenosti v prevencii užívania tabakových výrobkov. Aktivity boli realizované v nasledovných školských zariadeniach:

Základné školy:

- ZŠ Sládkovičova ul. č. 10, Ružomberok,
- ZŠ s MŠ Lúčky 521,
- ZŠ s MŠ Liptovská Osada, Školská 57,
- Súkromná základná škola, Štiavnická cesta 80, Ružomberok,
- ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok,
- ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ulica Emila Janotku 2/6, Pribylina,
- ZŠ s MŠ Demänovská ulica 408/4A, Liptovský Mikuláš,
- ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok,
- ZŠ Apoštola Pavla, ul. J. Janošku 11, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ, ul. Černovských martýrov 29/8406, Ružomberok – Černová,
- ZŠ s MŠ Ľubelňa 161,
- ZŠ s MŠ Kokava 391,
- Spojená škola J. Rumana 6, Liptovský Mikuláš.

Stredné školy:

- Obchodná akadémia, Nábřežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš,

- Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš,
- Hotelová akadémia Čs. brigády 1804, L. Mikuláš,
- Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš;

Témy edukačných aktivít: Vplyv fajčenia na reprodukčné zdravie, Vplyv cigaretového dymu na ľudský organizmus, Závislosť na nikotíne, Pasívne fajčenie, Zdravotné riziká vodnej fajky, elektronickej cigarety, Nebezpečné chemické látky v cigaretovom dyme a Zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiara. V rámci skupinových aktivít bol meraný smokerlyzér CO vo vydychovanom vzduchu u **169** osôb.

B./ Realizácia prednášok v oblasti prevencie nadmerného užívania alkoholu

Počet a druh realizovaných preventívnych aktivít: 23.

V priebehu inervenčných aktivít boli využívané zdravotno- výchovné pomôcky : simulátor opitosti, dve modelové bábky (fetálny alkoholový syndróm a syndróm závislosti) a DVD : Alkohol skrytý nepriateľ. Edukačné aktivity boli realizované v nasledovných školských zariadeniach okresu Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

Základné školy:

ZŠ Bystrická cesta 14 a Dončova ul. č.4, Ružomberok,
ZŠ, ul. Černovských martýrov 29/8406, Ružomberok – Černová,
ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok,
ZŠ Apoštola Pavla, ul. Janošku 11, Liptovský Mikuláš.

Stredné školy:

- Školský internát , Nám. A. Hlinku 76, Ružomberok,
- Stredná odborná škola elektrotechnická. Lipt. Hrádok,
- Stredná odborná škola lesnícka a drevárska, Hradná 534, Lipt. Hrádok,
- Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok.

Celkový počet zdravotno-výchovných aktivít: **23** Celkový počet edukovaných: **462** osôb.

Odprednášané témy: Abúzus alkoholu a jeho vplyv na ľudský organizmus, Dôsledky chronického užívania alkoholu, Akútna otrava alkoholom, Závislosť na alkohole Zmeny v mozgu v dôsledku užívania legálnych drog, Nadmerná konzumácia alkoholu a poškodenie duševného zdravia a Fetálny alkoholový syndróm. **Cieľová skupina:** žiaci, študenti stredných škôl, študenti Katolíckej univerzity v Ružomberku, v rámci odbornej praxe a pedagógovia.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020.

V rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity (NAPPPA) bolo realizované vyšetrowanie študentov v rámci plnenia úlohy č. 5.1.1. Cieľom projektu bola objektivizácia vybraných biochemických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela. Projektu sa zúčastnilo celkovo 77 študentov I. ročníkov nasledovných škôl:

- Evanjelická spojená škola - Gymnázium Juraja Tranovského a EZŠ biskupa Jura Janošku, Komenského 500/10, Liptovský Mikuláš (32 vyšetrených študentov: z toho 11 chlapcov a 21 dievčat),
- Hotelová akadémia Ul. čs. brigády 1804/6, Liptovský Mikuláš (45 vyšetrených študentov : z toho 27 chlapcov a 18 dievčat).

Komplex meraní obsahoval:

-antropometrické merania: meranie telesnej výšky a hmotnosti, stanovenia pomeru telesnej hmotnosti k telesnej výške (*BMI – Body mass index*), merania % kostrového svalstva a bazálneho metabolizmu, obvodu pása a bokov, výpočtu pomeru obvodu pása k telesnej výške, merania % telesného tuku pomocou kalipera (*meranie 4 kožných rias na ramene z oboch strán, pod lopatkou a na bruchu*) a z predklonu zo stoja vzpriameného,

- merania krvného tlaku a pulzu: monitorovaného v kľude a pri záťažových testoch,
- vyšetrovania biochemických ukazovateľov, prístrojom REFLOTRON, ktoré spočívali v odbere kapilárnej krvi z prsta a zistení hodnôt celkového a ochranného cholesterolu, glykémie a triacylglycerolov.
- hodnotenie držania tela, ktoré zahŕňalo posúdenie jednotlivých častí tela (*hlava a krk, hrudník, brucho a panva, dolné končatiny*), a zakrivenia chrbtice.
- spirometrické vyšetrenie, ktoré sa vykonávalo v sede, ktoré patrí medzi funkčné vyšetrenie pľúc. Pozostáva z 2-3 pokusov maximálneho úsilného kľudového výdychu do spirometra a interpretácie nameraných výstupných hodnôt.
- testovanie telesnej zdatnosti realizovanej prostredníctvom Ruffierovho testu, ktorý spočíval vo vykonaní 30 - tich drepov počas 30-45 sekúnd. Monitorovanými parametrami bol kľudový, záťažový a pozáťažový pulz, ktorým sa sledovala odozva srdcovo-cievneho systému na záťaž.

Pre Úrad verejného zdravotníctva SR bol vypracovaný podklad "Oslovenie rodičov" pre úlohu 5.1.3.

Fyzická inaktivita ako významný rizikový faktor vzniku vývoja chronických ochorení bola tematickou oblasťou skupinových zdravotno-výchovných aktivít. Podporovanie fyzickej aktivity bolo v roku 2018 realizované nasledovne: Vo vekovej skupine detí a mládeže bolo realizovaných 6 aktivít motivujúcich študentov k optimálnej pohybovej aktivite. Počet edukovaných 101.

Edukačné aktivity (prednášková činnosť a pohybová inštruktáž) boli realizované v nasledovných školských zariadeniach:

Základné školy:

- ZŠ s MŠ Lúčky 521,
- ZŠ s MŠ Lipt. Osada, Školská 57,
- ZŠ s MŠ Lipt. Kokava 391.

Stredné školy:

- Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš,

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

V roku 2018 oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Lučenci sa podieľalo na plnení jednej úlohy „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2018 a na ďalšie roky“, a to úlohy č. 1.7. Ďalšie úlohy pod č. 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 a 1.6 neboli realizované.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Riešiteľské pracoviská: Všetky RÚVZ SR

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

Plnenie v roku 2018:

- v roku 2018 sme pokračovali v kontrole dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií – štátny zdravotný dozor sme vykonali v 5 zariadeniach solárií, z toho v dvoch zariadeniach bol vykonaný cieľový ŠZD aj s objektivizáciou UV žiarenia meraním,
- v troch zariadeniach pri ŠZD nedostatky neboli zistené,
- v dvoch zariadeniach po výmene opaľovacích trubíc neboli protokoly o meraní UV žiarenia k dispozícii. V jednom zariadení súčasne meraním UV žiarenia bolo zistené, že celková účinná ožiarenosť E_{eff} v opaľovacích prístrojoch nie je v súlade s požiadavkami platných predpisov (s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z. v znení vyhlášky MZ SR č. 75/2014 Z. z.), preto pri ŠZD boli uložené opatrenia. Porušenie platných predpisov je riešené v správnom konaní.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

OPPLaT RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie register rizikových prác pre okresy Lučenec a Poltár. V roku 2018 vykonávalo rizikové práce v tomto spádovom území 1153 zamestnancov, z toho 216 žien.

V riziku 3. kategórie evidujeme 1127 zamestnancov, z toho 214 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 26 zamestnancov, z toho dve ženy.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1104, chemickým látkam a zmesiam – 78, fyzickej záťaži – 37, vibrácie– 29, biologické faktory – 1, chemické karcinogény, mutagény, reprodukčné toxické látky - 11.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v priemyselnej výrobe (spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva).

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík, prevádzkové podmienky a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

V roku 2018 sme vydali 5 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Rozhodnutia boli vydané pre už existujúce spoločnosti z dôvodu prehodnotenia rizík v dôsledku vykonaných zmien alebo boli opakovane vyhlásené rizikové práce 4. kategórie v prevádzkach, kde sa nepodarilo vykonať tak účinné opatrenia, aby sa riziko znížilo. Schválené boli dva návrhy na vyradenie prác z tretej kategórie – rizikové práce boli na základe nových posúdení rizík zrušené. Pred vydaním rozhodnutia bol objektivizovaný skutkový stav miestnym šetrením, podmienky zaradenia prác do kategórie rizika boli so zamestnávateľmi prekonzultované a zároveň boli zamestnávatelia upozornení na dodržiavanie povinností vyplývajúcich z vydaných rozhodnutí.

V rámci výkonu ŠZD neboli vykonané žiadne merania za účelom objektivizácie pracovného prostredia, prevádzkovatelia využívali služby najmä týchto subjektov: MIKROLAB s.r.o., Rimavská Sobota, ProCare a.s. Bratislava a Inžinierske služby s.r.o., Martin.

Všetky rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu zamestnávateľa, možnosť vyhlásiť rizikové práce z vlastného podnetu nebol dôvod využiť. Zamestnávatelia spracovali návrhy na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie povinností v oblasti ochrany zdravia zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2018 bolo vydaných 13 rozhodnutí o uvedení priestorov do prevádzky kde sa súčasne schvaľovali aj prevádzkové poriadky na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci, z toho 5 vo výrobe a 8 v maloobchodných predajniach. Samostatným rozhodnutím bolo schválených 6 prevádzkových

poriadkov. Používanie veľmi toxických látok bolo schvaľované len v jednom z predložených návrhov (predajňa elektronických cigariet – náplne s obsahom nikotínu viac ako 1 hmot. %).

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný:

Ondrej Trčan – SONNE Chrystal Poltár - prevádzka leštiareň skla Lučenec, používanie kyseliny fluorovodíkovej na povrchovú úpravu brúseného skla v roztoku voda – kyselina sírová – kyselina fluorovodíková v pomere 10:1:3. Nedostatky neboli zistené.

Fridrich Schnelzer – Agrocentrum Fiľakovo – predajňa záhradkárskych potrieb a prípravkov na ochranu rastlín, zistený bol predaj prípravkov klasifikovaných ako toxické, zákonné podmienky boli splnené.

Adient Slovakia s.r.o., Lučenec – závod na výrobu hlavových opierok z polyuretánovej peny. V technologickom procese sa používajú prípravky a zmesi na báze diizokyanátov, klasifikovaných ako veľmi toxické látky. ŠZD bol vykonaný v koordinácii so SÍŽP Banská Bystrica – kontrola na pracoviskách so zariadeniami a činnosťami spojenými s rizikom závažných priemyselných havárií v podniku. Nedostatky neboli zistené.

Toxické a veľmi toxické látky a zmesi sú používané v galvanizačnom procese povrchovej úpravy kovov – dvojchróman draselný – v spoločnostiach K-Kart s.r.o., Lučenec a EL.ZET s.r.o., Lučenec. Vo veľmi malých množstvách sú skladované a používané v zubných ambulanciách, v lekárňach a v predajniach elektronických cigariet (náplne s obsahom nikotínu nad 1 hm.%). Pre laboratórne účely skladujú a využívajú toxické a veľmi toxické látky v závodoch THORMA Výroba k.s. Fiľakovo a Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. (Laboratórium Lučenec).

Oddeleniu hygieny životného prostredia sme poskytli 3 písomné konzultačných stanoviská, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi vo verejných lekárňach, z toho v 1 prípade bolo schválené aj skladovanie s manipulácia s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku. Oddeleniu hygieny výživy sme vypracovali 1 písomné stanovisko k schváleniu prevádzkového poriadku o ochrane zamestnancov pred nebezpečnými chemickými faktormi na pracovisku, bez používanie toxických a veľmi toxických látok.

V roku 2018 bolo doručených 67 oznámení o vykonaní prác v oblasti regulácie živočíšnych škodcov od 14 oprávnených subjektov. Ani v jednom prípade neboli pri týchto činnostiach používané látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác :

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	5/0	prach – tvrdé drevo	3
Brush Block s.r.o., Lučenec	4/0	prach – tvrdé drevo	3
Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n.o	4/0	Formladehyd	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v platnom znení. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k.s. Fiľakovo, Veolia – vodárenská spoločnosť Lučenec - evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie a skladovanie karcinogénov evidujeme:

THORMA Výroba k.s. - pracovisko galvanizovňa, v technologickom procese galvanizácie používajú ProsealXZ – 120 s obsahom síranu kobaltnatého, pravdepodobný karcinogén (kategória 1B), práce zaradené do 2. kategórie prác K-Kart s.r.o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - dokázaný karcinogén pre ľudí (kategória 1A), práce zaradené do 2. kategórie prác

EL.ZET. s.r.o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - dokázaný karcinogén pre ľudí (kat. 1A), práce zaradené do 2. kategórie prác,

LC- Oncomed s.r.o. onkologická ambulancia – používanie cytostatík v liečebnom procese – práce zaradené do 2. kategórie prác,

Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n.o., Oddelenie radiačnej onkológie - používanie cytostatík v liečebnom procese – práce zaradené do 2. kategórie prác, Oddelenie patologicko-anatomické – formaldehyd v rôznych koncentráciách, práce zaradené do 3. kategórie prác, vyhlásené rizikové práce,

Katarína Rozíková – ČISTIAREŇ A PRÁČOVŇA SEMILA ako čistiace médium používa perchlóretylén (perchlór), klasifikovaný ako podozrivý karcinogén, práce zaradené do 2. kategórie prác

Vydaných bolo 18 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest (z toho 1x stupačky v jadrách bytových domov). Súčasne sa s týmito návrhmi schvaľovali vo všetkých prípadoch aj prevádzkové poriadky o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. ŠZD bol vykonaný v jednom prípade (odstraňovanie strešnej krytiny), nedostatky neboli zistené.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Cieľom tejto úlohy je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

Zamestnávateľom ale aj zamestnancom sme poskytovali informácie hlavne týkajúce sa ochrany zdravia v súvislosti s platnou novelou zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Osobitne sme sa snažili zamerať na poskytovanie poradenstva malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO), ktorí často krát podceňujú starostlivosť o vlastné zdravie z hľadiska pôsobenia faktorov pracovného prostredia.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V priestoroch RÚVZ je vytvorená vývesná tabuľa s informáciami o Európskej kampani na roky 2018 – 2019 „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“. Cieľom kampane je zvýšiť informovanosť o význame kontrolovania nebezpečných látok na európskych pracoviskách, propagovať hodnotenie rizík, elimináciu a nahradenie, ako aj hierarchiu preventívnych opatrení; zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s expozíciou karcinogénom pri práci; zamerať sa na skupiny pracovníkov s osobitnými potrebami a na tie skupiny, ktoré sú vo väčšej miere ohrozené (napr. ženy, migranti a mladí ľudia); zvýšiť informovanosť o vývoji politík a súčasnom legislatívnom rámci.

V hodnotenom období sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD. Konzultácie boli poskytované hlavne individuálne osobné a telefonické.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potraviny alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potraviny alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercooleroch pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Etapy riešenia

- I. etapa : január 2018 - december 2018 – príprava projektu a analýzy vzoriek
- II. etapa : 30. marec 2019 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2018

Záverečná správa

30. marec 2019

V rámci plnenia tejto úlohy bola pracovníkmi oddelenia hygieny výživy v roku 2018 odobratá v prevádzke Exisportu v Lučenci 1 vzorka polykarbonátovej fľaše na pitie 650 ml- 475aeu , krajina pôvodu: Čína na stanovenie obsahu bisfenolu A a posúdenie bezpečnosti výrobku. Testovaná vzorka je v súlade s legislatívnymi požiadavkami.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK a ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti údaje súčasného vedeckého hodnotenia.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia, informovanie obyvateľov a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe povinnosti každého členského štátu vyplývajúcej z platnej európskej legislatívy, s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Etapy riešenia

I. etapa : február 2018 - november 2018: odborné – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa : december 2018 - 1. štvrt'rok 2019 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Výstup

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelých a detskej populácie. Uverejnenie na portáli ÚVZ SR pre možnosť informovania obyvateľov.

V roku 2018 sa na tomto monitoringu podieľalo **20 respondentov** dospelých populácie – veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko / stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov – z toho 5 mladší a 5 starší). Každý účastník vyplňoval 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany a E 960 glykozidy steviolu. Výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka – jednotlivo za každého respondenta boli spracované v excelovských tabuľkách a zaslané na UVZ SR na ďalšie spracovanie.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2018

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 04. 2019

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

II. Etapa

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30. 05. 2019 – ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV.

Výstupy

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania.

V rámci plnenia 1. etapy úlohy bola pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odobratá a odoslaná na laboratórnu analýzu obsahu pridanej kuchynskej soli 1 vzorka obedového menu v uzavretom sektore a 1 vzorka obedového menu vo verejnom stravovaní. Všetky analyzované vzorky vyhoveli obsahu kuchynskej soli podľa výnosu MZ SR platného od 1. decembra 2015.

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek)

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Etapy riešenia

I. etapa :

1.1. 2017 – 31.12.2018 – príprava projektu, zber vzoriek a analýzy vzoriek

II. etapa :

1.1.2019 - 30.3.2019 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

30. december 2018

Záverečná správa

30. marec 2019

RUVZ so sídlom v Lučenci sa na plnení úlohy v roku 2018 nepodieľala úloha je len v prípravnej fáze.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Úloha: 4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 –2025 (NAPPO)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR, RÚVZ v SR,

Termín ukončenia: rok 2025

Na riešení danej úlohy sme sa v roku 2018 podieľali aktívnou účasťou na projekte COSI – Childhood Obesity Surveillance Initiative – súčať k Národnému akčnému plánu obezity na roky 2015-2025. V mesiacoch november a december sme vykonali vo vybraných školách (2 mestské a 2 vidiecke školy) antropometrické merania detí v počte 120 detí v daných vekových kategóriách, každému respondentovi bol vyplnený dotazník s údajmi. Údaje z dotazníkov sme spracovali v programe Excel.

V mesiaci máj sme v spolupráci so Slovenskou komorou zubných lekárov vykonali monitoring konzumácie sladených nápojov počas pobytu detí v MŠ. Monitoring sa realizoval v 5 materských školách v okrese Lučenec a Poltár, údaje o podávaní druhov nápojov sa čerpali z týždenných jedálnych lístkov v jednotlivých zariadeniach. Zhodnotenie pitného režimu bolo spracované do tabuľky a odoslané na ÚVZSR.

V rámci uvedenej úlohy sme realizovali tiež výkon cieleného štátneho zdravotného dozoru v bufetoch, automatoch a iných formách ambulantného predaja v rámci zariadení pre deti a mládež. Skontrolovaných bolo 19 zariadení z celkového počtu 22 zariadení. Jednou z kontrolovaných položiek bolo aj dodržiavanie obmedzenia sortimentu v zmysle vyhl. MZ SR č. 527/2007 Z.z.

Úloha: 4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2018

Uvedenú úlohu sme riešili 12. až 23. 3. 2018. Riešenie úlohy pozostávalo zo zberu údajov formou dotazníkov u študentov navštevujúcich 2. stupeň základných škôl a u študentov stredných škôl. V rámci projektu nám bola vybratá ZŠ Divín, kde sa vyplňania dotazníkov zúčastnilo 82 respondentov. V Obchodnej akadémii Lučenec sa projektu zúčastnilo 99 respondentov. V základnej a strednej škole sa okrem žiakov vykonával aj zber údajov od učiteľov v celkovom počte 25. Vyplnené dotazníky boli podľa požiadavky zaslané poštou na ÚVZSR.

Úloha: 4.3. Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: všetky RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2018

Vo vybranej základnej škole sme dňa 23.05.2018 odobrali jeden kompletný pokrm – obed. Odobratý pokrm sme zaslali na laboratórne vyšetrenie jedlej soli do odboru laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Po obdržaní výsledkov sme vyplnili tabuľku, kde sme okrem množstva

laboratórne stanoveného obsahu soli v pokrme, vypočítali aj percento jej prekročenia oproti OVD. Správa bola zaslaná na ÚVZSR.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR:

Hlásenie výkonov očkovania v rámci okresov sa v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií prvého kontaktu (VLPD a VPLDD) na odd. epidemiológie písomnou formou – úloha sa plní priebežne.

V septembri 2018 bola vykonaná administratívna kontrola očkovania na všetkých ambulanciách VLDD okresu Lučenec a Poltár (20 obvodov) za sledované obdobie.

V okrese Lučenec sa zaočkovanosť detí pohybovala v rozmedzí od 91,88 % - 95,49 %. Nižšia zaočkovanosť v rámci povinného pravidelného očkovania na úrovni okresov pod 95 % bola zistená proti MMR v ročníkoch narodenia 2016 na úrovni 91,88 %, 2015 na úrovni 94,68 %, 2005 na úrovni 92,35 % a proti DTaP – IPV v ročníku narodenia 2011 na úrovni 92,6 %.

V okrese Poltár sa zaočkovanosť detí pohybovala v rozmedzí od 93,98% - 100 %. Nižšia zaočkovanosť v rámci povinného pravidelného očkovania pod 95 % bola zistená proti MMR v ročníku narodenia 2006 na úrovni 88,09 %.

Odmietnutie očkovania r. 2018:

Počet kompletných odmietnutí povinného pravidelného očkovania : 12 (LC – 10, PT – 2)

Počet čiastočných odmietnutí : 2 (LC –1, PT – 1)

Počet nežiadúcich účinkov: 0 (LC – 0, PT – 0)

Písomné predvolanie na osobný pohovor do poradne očkovania: 14 x (LC- 11, PT- 3)

Blokové pokuty podľa § 56 ods.2 zák.č.355/2007 Z.z.) za r. 2018: 7 x (spolu: 555,-€).

Počet vykonaných aktivít EIW 2017: 78 aktivít, z toho bolo 20 určených pre laickú verejnosť, 56 pre zdravotníckych pracovníkov, 1 x web a 1 x infopanel. Na ambulancie PLDD, PLD, primárom a vedúcim sestram oddelení VŠNsP Lučenec n.o. bola preposlaná informácia o kampani EIW s témou „Očkovanie je individuálne právo, ale aj spoločná zodpovednosť“ aj s odbornými materiálmi. V roku 2018 boli do ambulancií prvého kontaktu distribuované propagačné materiály o očkovaní proti kliešťovej encefalitíde a očkovacie preukazy dieťaťa. Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom poradne očkovania.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Za rok 2018 sme nahlásili do EPIS-u celkom 428 prípadov prenosných ochorení (okres Lučenec – 334, okres Poltár – 94) a pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení a v realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení, ktoré boli taktiež vložené do systému.

Opatrenia vykonané na predchádzanie ochoreniam:

- rozhodnutím – 184 x (LC – 180, PT – 4)
- lekársnym dohľadom – 131 x (LC – 128, PT – 3)
 - z toho aktívna imunizácia – 125 x (LC – 125, PT – 3)
 - 1 očkovacou dávkou – 21x (LC – 21, PT – 0)
 - 2 resp. 3 očkovacími dávkami- 107 x (LC – 104, PT – 3)
- podanie profylaktickej antibiotickej liečby – 59 x (všetky v okrese LC)

V okrese Lučenec a Poltár bolo spracovaných 133 ohnísk (LC – 114, PT – 19)

-počet opatrení – 407 (LC – 353, PT – 54).

V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia, informovanie zainteresovaných, sprísnenie hyg. epid. režimu, vyhľadanie podozrivých z nákazy, zdravotná výchova, laboratórne vyšetrenie faktoru prenosu a lekársky dohľad..

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

V roku 2018 bola vykonaná (12x) mesačná analýza prenosných ochorení za 2 okresy.

Týždenné spracovanie ARO a ChPO: 52 x (okr. Lučenec a Poltár)

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie elektronicky informujeme dotknuté organizácie a zdravotnícke zariadenia o aktuálnej situácii. Od pacientov s príznakmi virózy neboli vykonané odbery na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky typ B – RT PCR bol potvrdený u 2 pacientov, obidvaja boli hospitalizovaní v nemocnici. Lekári lôžkových oddelení boli upozornení na posilnenie hlásenia ochorení a úmrtí na SARI. K 31.12.2018 prípad SARI nebol hlásený.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V roku 2018 sme vykonali 66 výkonov ŠZD v lôžkových a špecializovaných ambulatných zariadeniach. Na oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. Celkove sme odobrali 170 vzoriek (23 sterov zo sterilných materiálov, 124 sterov z prostredia) a 23 vzoriek mikrobiálnej čistoty vnútorného ovzdušia. Nápravné opatrenia uložené 2 krát .

Celkovo za rok 2018 evidujeme 15 nozokomiálnych nákaz vo VŠNsP Lučenec n.o.

Na oddelení vnútorného lekárstva – 8 x, chirurgie –1 x.(septické), cievna chirurgia – 2 x, detské oddelenie – 1x, infekčné oddelenie – 2 x a OAIM - 1x. Priebežne počas roka 2018 sme infekcie Clostridium difficile spracovali do protokolov ECDC (eurupskej surveillance).

V mesiaci máj sme v rámci národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývajte si ruky – zachrániš život“) odobrali 21 sterov z rúk zdravotníckeho personálu (dialyzačné stredisko, hospic, OAIM, oddelenie ortopédia a úrazovej chirurgie), bola vykonaná kontrola sortimentu používanej alkoholovej dezinfekcii rúk, pomôcok na dezinfekciu rúk, dostatku jednorazových utierok na osušenie rúk a pod..

Z celkového počtu bolo 7 pozitívnych (6x grampozitívna a 1x gramnegatívna mikroflora). Primárom, vedúcim sestram oddelení VŠNsP Lučenec n.o., na ambulancie PLD,

PLDD, odborným ambulanciam boli zaslané edukačné materiály o správnej hygiene a dezinfekcii rúk. Informácia o kampani bola zverejnená na web stránke úradu.

6. 5. Mimoriadne epidemiologické situácie:

V r. 2018 nebolo potrebné riešiť. Za obdobie od 1.1.2018 – 31.12.2018 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy 4 hlásenia (Lučenec – 4, Poltár – 0).

Epidémie (rodinné) – A020 Lučenec (počet exp.- 7, chorých – 6)

- A 020 Kalonda (počet exp. – 12, chorých – 4)

- A 020 Dobroč (počet exp. – 4, chorých 3)

- A 841 Závada (počet exp.9, chorých – 6)

- B86 Ábelová (počet exp. – 15, počet chorých – 4).

Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Lučenec a Poltár, vedeniu VŠNsP Lučenec n.o. bola zaslaná elektronicky analýza epidemiologickej situácie v SR k 20.12.2018 s prezentáciou – koordinácia postupov pri zistení VNN v SR.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV:

V okr. Lučenec je 1 odberné miesto odpad. vody - kanalizačný zberač ČOV v meste Lučenec.

Za rok 2018 bolo vykonaných 6 odberov na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliiovírusy., neboli izolované VDPV. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli 6 x negatívne.

V roku 2018 nebol hlásený u detí do 15 rokov ani jeden prípad akútnej chabej obrny. Ochorenia na Guillainov-Barrého syndróm v sledovanom období nebolo zaznamenané.

6.7. Prevencia HIV/AIDS :

V roku 2018 sa projekt primárnej prevencie HIV/AIDS nerealizoval (edukácie zabezpečovala PZ). Zároveň bol zhotovený informačný panel s edukačnými materiálmi o ochorení a prevencii tohto ochorenia.

6.8. Poradňa očkovania :

Konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním, poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní sa vykonáva priebežne. Za r.2018 sa riešilo 14 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania, ktoré dosiahli určený vek zo strany rodičov.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo celkom 11 (4x osobne a 7x telefonicky). Vydané medzinárodné očkovacie preukazy - 0.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY k ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V územnom celku RÚVZ so sídlom v Lučenci – okres Lučenec, Poltár – sme úlohu realizovali formou rôznych aktivít – prednášková činnosť, besedy, mobilná poradňa. V oblasti prevencie a zdravotno – výchovného pôsobenia sme sa orientovali na všetky vekové skupiny (deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek). Cieľom edukačných aktivít je presadzovanie zásad zdravého životného štýlu, motivácia, utváranie postojov, rozvíjanie úrovne zdravia širokej verejnosti. Konkrétne realizované aktivity sú rozpísané v bodoch 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky. Pokračovali sme v zdravotnej výchove, zvyšovali sme informovanosť širokej verejnosti cestou masovo komunikačných prostriedkov o prevencii chronických a infekčných chorôb, s dôrazom na individuálnu zodpovednosť za svoje zdravie. Podporovali sme správne výživové návyky, upozorňovali sme na dôležitosť pravidelnej pohybovej aktivity u všetkých vekových kategórii počas celého života. Prednáškami a edukačnými materiálmi sme motivovali mladú generáciu v boji proti drogám a iným návykovým látkam. Apelovali sme na dôležitosť preventívnych lekárskeho prehliadok u celej populácie a propagovali sme význam očkovania nielen u detskej populácie, ale najmä proti chrípke vo vyšších vekových kategóriách.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Nadváha a obezita je spolu s fajčením najčastejšou príčinou predčasnej smrti, sú rizikovými faktormi srdcovo – cievnych a niektorých nádorových ochorení.

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V roku 2018 sme v základnej poradni vyšetřili 216 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu a poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života ovplyvňujúcich hmotnosť.

Prevažnú väčšinu klientov tvorili seniori a skupina adolescentov a široká verejnosť, ktorá bola oslovená pri aktivitách v rámci svetových dní a aktivity pod názvom **Deň pre Vaše zdravie** (antropometrické, biochemické vyšetřenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI). Ponúkali sme rôzne prednášky na tému Úprava životného štýlu, srdcovo - cievne ochorenia, Zásady zdravej výživy, Zmena výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. Edukačné aktivity sme realizovali na ZŠ, MŠ a v kluboch dôchodcov v rámci Svetového dňa zdravia .

Projekt „Školský program 2018“

Dotazníkový prieskum sme realizovali na ZŠ Cinobaňa – vidiek, a na ZŠ Vajanského Lučenec – mesto. Cieľovými skupinami boli rodičia detí 1.2.3.4.5. ročníkov v počte po 10 respondentov. Celkový počet vyplnených dotazníkov – 100 kusov – boli nahodené do programu – masky- a odoslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ Banská Bystrica.

Program „Ovocie a zelenina do škôl“

V rámci programu sme realizovali v školských zariadeniach intervenciu zameranú na oblasť výživových zvyklostí – besedy a prednášky na tému „Význam ovocia a zeleniny v strave“, „Výživa a pitný režim“, „Zdravá výživa“ pre žiakov a rodičov. Prednáška na tému „Vitamíny hravo zdravo“ bola určená pre deti navštevujúce predškolské zariadenia.

7.apríl – svetový deň zdravia –Fakty a mýty o cholesterole – GBST LC – 1. ročníky- 23 študentov – príprava a distribúcia edukačného materiálu

10. máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie prostredníctvom prednášok na Obchodnej akadémii v Lučenci v rámci zdravého životného štýlu, pohybovej aktivity a distribúcia edukačného materiálu. – 60 klientov

23.04.2018- OA Lučenec- 1A,.1B – 62 študentov- Zdravý životný štýl – strava, pohyb, duševné zdravie - prednáška a distribúcia edukačného materiálu

16.október – svetový deň potravy – Čarovné farby ovocia – prednáška a distribúcia edukačného materiálu pre žiakov ZŠ Štefánika v Lučenci (5.6 trieda - 60 žiakov)

December – význam pohybovej aktivity v školskom období, beseda, edukačné materiály – ZŠ Kalinovo (23), ZŠ Poltár (22), ZŠ Halič (25)

Projekt „Viem čo zjem“

14.09.2018 – pracovná porada na RÚVZ Nové Zámky – k projektu Viem čo zjem

12.11.2018 - ZŠ Haličská 8 – 7.A, 7.Š (22+ 22 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

13.11.2018 - ZŠ Haličská 8 – 7.M (22 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

16.11.2018 - ZŠ Haličská 7 –4.A, 5.B (45 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

19.11.2018 - ZŠ Haličská 7 – 3.A, 4.B, 5.A, 6.A (75 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

20.11.2018 - ZŠ Haličská 7 – 3.B, 6.B (47 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

Program ozdravenia výživy obyvateľov SR

Oddelenie podpory zdravia zabezpečuje úlohy v oblasti ozdravenia výživy, zdravého spôsobu života, fyzickej- pohybovej aktivity a prevencie nadmernej hmotnosti a obezity rôznymi strategickými zámermi :

- preventívne vyšetrenie klientov v poradni zdravia, kde sa okrem anamnestických údajov, antropometrických vyšetrení, meria TK, pulz, BMI, telesný tuk a zisťujú sa v krvi základné biochemické parametre – cholesterol, glukóza, triglyceridy. Vyšetrujeme nových klientov a klientov dispenzarizovaných, ako aj klientov zaradených do úlohy OHV „výživový stav obyvateľstva“,
- preventívne vyšetrenie klientov počas výjazdu pracovníkov OPZ k cieľovým skupinám rôznych vekových kategórii, s rôznym vzdelaním a povoláním,
- podľa zistených výsledkov vyšetrenia sa realizuje poradenstvo zamerané na oblasť výživy, zdravý spôsob života a životného štýlu, zvýšenia pohybovej aktivity, využitia správnej výživy, významného faktoru prevencie metabolických, onkologických, kardiovaskulárnych ochorení a pre redukciu nadmernej hmotnosti a obezity,
- odporúčame znížiť príjem tukov, najmä celkový príjem nasýtených tukov, konzumovať potraviny, ktoré zabezpečia všetky potrebné živiny, najmä zvýšiť príjem ovocia a zeleniny, vlákniny, zvýšiť celkový príjem polysacharidov, znížiť príjem cukrov a alkoholu, udržať telesnú hmotnosť správnym pomerom medzi energetickým príjmom a aktívnym pohybom,
- zvyšujeme záujem o poradňu nielen pre klientov strednej a staršej vekovej kategórie, ale aj pre nižšie vekové skupiny obyvateľov, ako aj klientov s nižším vzdelaním a zo slabšej sociálnej oblasti. Informácie o poradni zdravia, ako aj akciách ktoré realizujeme, sa majú možnosť klienti dozvedieť z tlače, mestského rozhlasu, internetu.

V prednáškach sa zameriavame na všeobecnú prevenciu, ktorá sa dotýka celej populácie. Realizujeme ju najmä v školách a u špeciálnych skupín obyvateľstva /seniori, kardiaci, ľudia s metabolickým syndrómom./

V poradni používame metódy individuálnej prevencie u konkrétnych osôb trpiacich nadváhou a obezitou. Selektívna prevencia sa týka najrizikovejších skupín produktívneho veku, ale tu je naše snaženie najmenej efektívne. Veľmi dôležité je zamerať sa na prevenciu u detskej populácie. Počas celého roka realizujeme prednášky pre deti MŠ, základných a stredných škôl a pre dospelú populáciu o zdravom stravovaní, význame mlieka a o pitnom režime, apod.

Odborné poradenstvo znižovania nadváhy a obezity sa poskytovalo na základe zistených skutočností (percento telesného tuku, BMI).

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU

- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Kampaň sa realizuje 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov. Ďalší ročník kampane prebehne v roku 2019. Individuálne OPZ organizoval športový deň pre pracovníkov RÚVZ Lučenec. Zúčastnili sme sa na športovom dni OA Lučenec a zabezpečovali sme deň otvorených

dverí pre verejnosť.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKÝCH OSÁD)

Riešiteľskými pracoviskami tohto projektu boli vybrané RÚVZ v SR, medzi ktoré RÚVZ so sídlom v Lučenci nepatrí, preto tento projekt nerealizujeme.

S koordinátormi a asistentmi v spádovej oblasti RÚVZ Lučenec (Poltár, Fiľakovo) sme v kontakte vďaka našej iniciatíve. Aktivity v roku 2018 v tomto projekte sme nerealizovali.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Škodlivosť používania nadmerného množstva alkoholu zdôrazňujeme pri individuálnom poradenstve klientom poradní zdravia a využívame poznatky z projektu a kampane organizovanej ku Dňu zodpovednosti, o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, v súvislosti s upozorňovaním na zásady správnej výživy a na dôležitosť dodržiavania pitného režimu. Osvetovo – vzdelávacie pôsobenie na deti a mládež vo forme besied, premietanie DVD filmu s názvom „Alkohol, skrytý nepriateľ“ a distribúcia zdravotne – výchovného materiálu realizujeme na ZŠ v okrese Lučenec a Poltár.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti. Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života, zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Plnenie úlohy má veľmi dobrú odozvu zo strany seniorov. Výchovno – vzdelávacie aktivity realizujeme priebežne počas celého roka, v roku 2018 nasledovné edukačné aktivity :

- **Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany**

odborná prednáška pre klientov DDaSS na témy :

04.10.2018 – Očkovanie v staršom veku – 32 klientov

Prednáška bola spojená s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom diskutujúcim, meraním krvného tlaku a distribúciou zdravotne – výchovného materiálu

- **DDaSS Libertas Lučenec**

15.03.2018 – Pamäť a logické myslenie v staršom veku - príprava a distribúcia edukačných materiálov a prednášková činnosť v rámci Týždňa mozgu – letáky, logické hádanky, pracovné listy na tréning pamäti – 52 klientov

25.10.2018 – Pohybová aktivita ako prevencia vzniku osteoporózy a pádov seniorov - prednáška, príprava a distribúcia edukačných materiálov, meranie TK, TT%, spirometria - 30 klientov

15.11.2018 – Seniori a cukrovka - príprava a distribúcia edukačných materiálov, meranie TK, TT%, - 42 klientov

- **Klub dôchodcov v Lučenci , Spoločnosť psoriatickov v Lučenci**

14 –20. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia – propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo. Jej hlavným zameraním bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka.

15.marec – prednášková činnosť, tréning mozgu - logické hádanky pre seniorov, matematické úlohy, meranie krvného tlaku, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 21 klientov.

05.09.2018 – Mozog a Alzheimerova choroba - príprava a distribúcia edukačného materiálu – 32 klientov

19.10.2018 – Duševné zdravie u seniorov - príprava a distribúcia edukačného materiálu – 19 klientov

- **Klub dôchodcov vo Vidinej**

06.09.2018 – Ochorenia mozgu, Alzheimerova choroba - prednáška ,individuálne poradenstvo a meranie tlaku krvi – 24 klientov

- **Komunitné centrum – Veľké Dravce**

23.08.2018 - zdravý životný štýl v prevencii nádorových ochorení - prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 27 klientov

25.09.2018 – Fetálny alkoholový syndróm – prezentácia - 12 klientov

- **Klub dôchodcov Mikušovce**

11.10.2018 – prednáška na tému Očkovanie a pohybová aktivita seniorov, príprava a distribúcia edukačného materiálu, vyšetrenie cholesterolu, meranie TK, TT%, BMI a poradenstvo - 15 klientov

Okrem skupinových aktivít sme poskytovali individuálne poradenstvo v poradni zdravia v oblasti znižovania hladiny cholesterolu a pohybovej aktivity u seniorov.

9.6 ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ POSOBNIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO

VEKU - STOMATOHYGIENA

Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku. Predškolský vek je optimálny aj z vývinovo – psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania. Intervenčné, zdravotno – edukačné pôsobenie u detí v materských školách spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov má pozitívnu odozvu zo strany detí, učiteliek MŠ a rodičov.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veвериčke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý sysel“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti.

25.06.2018 - ŠZŠ - **Lučenec** - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 45 detí

26.06.2018 – **MŠ pre Tomášovce** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu –17 detí

15.11.2018 – **ZŠ Lovinobaňa** - edukačná aktivita – Zdravé zúbky - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu –30 detí

16.11.2018 – **ZŠ Lovinobaňa** - edukačná aktivita – Zdravé zúbky - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu –35 detí

9.7 CINDI PROGRAM SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradňa zdravia. Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov - kluby dôchodcov (Lučenec, Vidiná, Fiľakovo), zariadenia sociálnych služieb pre seniorov (Sušany, AMBRA, LIBERTAS), Spoločnosť psoriatickov. Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie, prevencia kardiovaskulárnych ochorení, chronických neinfekčných ochorení. Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v roku 2018 bolo 179 klientov prvovýšetrených a 37 kontrolných vyšetrení.

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch (10), kde bolo vyšetrených 270 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku, BMI, spirometria, obsah CO vo vydychovanom vzduchu a v niektorých prípadoch aj celkové biochemické vyšetrenie). Výjazdové aktivity poradne zdravia do obcí, na úrady a pracoviská (Obecný úrad Veľké Dravce, Obchodná akadémia v Lučenci, ŠZŠ, ZŠ a pod.), hromadných podujatiach (svetový deň bez tabaku, svetový deň pohybu).

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizujeme dlhodobu plnenie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“ - antropometrické a biochemické vyšetrenia, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia .

4. február -Svetový deň proti rakovine - propagácia na paneloch v budove RÚVZ Lučenec, a v mestskom rozhlase.

12.-18. marec – týždeň mozgu

13. marec – PaSA Lučenec- Mozog, tajomstvo života, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy- 15 študentov

15. marec- Pamäť a logické myslenie- prednáška pre seniorov DDaSS Lučenec - ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy- 52 klientov

16. marec – prednáška pre zamestnancov RÚVZ - Mozog, tajomstvo života, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy- 20 klientov

12. marec – deň otvorených - dverí na oddelení podpory zdravia, meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI, individuálne poradenstvo, antropometrické merania, spirometria a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu 10 klientov

7. apríl – svetový deň zdravia – prevencia nadváhy a obezity deň otvorených dverí na oddelení podpory zdravia , meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI, individuálne poradenstvo, antropometrické merania, spirometria a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu -20 klientov

10. máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia

- **Propagácia svetového dňa Pohybom ku zdraviu** - na webovej stránke RÚVZ Lučenec, na paneloch a v mestskom rozhlase.

- **Deň pohybu** pre zamestnancov RÚVZ v Lučenci – 04.05.2018 – areál RÚVZ - 23 účastníkov

- **Edukačná aktivita pre študentov stredných škôl** - Pohyb a zdravie - príprava a distribúcia edukačného materiálu, beseda - 23.05.2018- OA Lučenec- 60 klientov

- **Aktivita mobilnej poradne zdravia na Športovom dni** Obchodnej akadémii v Lučenci- 23.05.2018 - športový areál, vyšetrenie základných biochemických parametrov: cholesterol, TK, TT %, WHTR, BMI, spirometria a distribúcia edukačných materiálov – 20 klientov (študenti, pedagógovia).

Deň pre Vaše zdravie

2. február – ZŠ Haličská 8, Lučenec - meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, glukózy, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 36 klientov

6. marec – ŠZŠ Lučenec — meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, glukózy, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 6 klientov

17. máj – Klub dôchodcov Vidiná - meranie TK, %TT, BMI, WHTR, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 12 klientov

23. máj – Obchodná akadémia v Lučenci - meranie TK, %TT, BMI, WHTR, MM/kg, MQ, PHY, BN, VF, BM/kcal, M- age, TBW %, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 20 klientov

23. august – KC Veľké Dravce - meranie TK, TT, BMI, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 27 klientov

05. september – Spoločnosť psoriatickov - meranie TK, TT, BMI, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 32 klientov

04. október – DDaSS Sušany - meranie TK, TT, BMI, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 32 klientov

15. november – DdaSS Lučenec - meranie TK, TT, BMI, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 42 klientov

10. december – Novohradské osvetové stredisko - meranie TK, TT, BMI, , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 52 klientov

Svetový deň diabetu

počas mesiaca november v rámci svetového dňa diabetu 2018 sme realizovali nasledovné výchovno- vzdelávacie aktivity:

- informácie na nástenke v budove RÚVZ, informácie v mestskom rozhlase

15.11.2018 – DDaSS Lučenec - Seniori a cukrovka – prednáška, meranie TK, TT%, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 42 klientov

16.11.2018 – Fakty o cukrovke – prednáška pre študentov PaSa v Lučenci- 16 študentov

19.11.2018 – Zdravé stravovanie a cukrovka v detskom veku – prednáška pre žiakov ZŠ Haličská cesta 7, Lučenec – 6.ročník 23 žiakov, 5. ročník- 27 žiakov

10.12.2018 – Novodobý strašiak cukrovka – prednáška pre verejnosť – Novohradské osvetové stredisko v Lučenci -53

Prevenca HIV/AIDS

Osvetovo – vzdelávacie pôsobenie na deti a mládež vo forme besied, premietanie DVD filmu a distribúcia zdravotne – výchovného materiálu realizujeme na ZŠ v okrese Lučenec a Poltár (ZŠ -4/72, SŠ – 2/42). Vyhodnotenie aktivít realizovaných v zmysle tejto úlohy tabuľkovou formou posielame na RÚVZ Košice.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Oddelenie výchovy k zdraviu sumarizuje každý mesiac výsledky kontrol, polročne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. Za sledované obdobie (rok 2018) bolo vykonaných **544 kontrol fajčenia** v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva štátny dozor.

Hygiena detí a mládeže :	76
Hygiena výživy :	247
Hygiena životného prostredia:	78
Epidemiológia :	12
Preventívne pracovné lekárstvo:	131

31.máj – svetový deň bez tabaku

Svetový deň bez tabaku sme propagovali klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku, vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer .

Ďalšie realizované aktivity :

- informácie na nástenkách v priestoroch RÚVZ
- propagačné materiály do škôl a verejných priestorov
- prednášky, besedy

30.05.- 05.06.2018 – SOU Technická Lučenec - Prevencia fajčenia – príprava a distribúcia edukačného materiálu – 20 študentov

Európsky týždeň boja proti drogám

RÚVZ so sídlom v Lučenci Oddelenie podpory zdravia v rámci Európskeho týždňa boja proti drogám realizoval nasledovné výchovno- vzdelávacie aktivity:

- **Propagácia Európskeho týždňa boja proti drogám** - na paneloch v budove RÚVZ a v mestskom rozhlase
- **Edukačná aktivita pre študentov základných škôl –**
15.11.2018 - ZŠ Lovinobaňa – 1.2.3.4. ročníky – Naše zdravie a biele zúbky - príprava a distribúcia edukačného materiálu, prednáška a beseda – 65 detí
16.11.2018 - ZŠ Lovinobaňa – 5.6.7.8.9. ročníky - Prevencia fajčenia – 72 detí
- 27.11.2018 - ŠZŠ Lučenec – Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo- beseda, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 49 detí

Linka na odvykanie od fajčenia

Od 10.09.2018 do 22.09.2018 sme zabezpečili linku na odvykanie od fajčenia. Evidovali sme 69 prijatých hovorov, z ktorých bolo 22 opodstatnených. Volajúci podľa pohlavia : Muži:11, ženy :11. Počet neprijatých hovorov počas vypnutia: 68. Počet neprijatých hovorov počas víkendov: 25.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Projekt NAPPPA sme realizovali v roku 2018 na vybraných stredných školách.

Pohybová aktivita je podľa základných európskych zdravotných ukazovateľov jeden z najdôležitejších determinantov zdravia. Odporúčania podľa WHO je 60 minút pohybovej aktivity denne. RÚVZ so sídlom v Lučenci začal plniť projekt dňa 04.04.2018. Súbor tvorí 80 študentov 1.ročníkov / gymnázium: 38 študentov, SOU Technická – chlapci- 20 študentov, SOŠ – hotelových služieb- dievčatá: 22 študentov/. Komplex meraní tvorí: antropometria - telesná výška, telesná hmotnosť, obvod pásu a bokov - meranie kostrového svalstva a telesného tuku, meranie krvného tlaku a pulzu. Odberom kapilárnej krvi z prsta sú zisťované hodnoty celkového a ochranného cholesterolu, hladina cukru a tukov. Hodnotí sa držanie tela, flexibilita, telesná zdatnosť – Ruffierov test a spirometricky sa vyšetruje vitálna kapacita pľúc. Všetky získané údaje v rámci realizovaného projektu boli spracované v tabuľke a v záznamových listoch, a boli v elektronickej podobe odoslané riešiteľovi na ďalšie spracovanie.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Príprava návrhu akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

Plnenie úlohy: RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa ako riešiteľské pracovisko zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.2. Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov.

Plnenie úlohy : RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.3. Ľudský biomonitoring – sledovanie zát'áže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

Plnenie úlohy: RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.4. Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe výsledkov prieskumu.

Plnenie úlohy: Odd. HŽPaZ nebolo zapojené do projektu.

1.5. Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách.

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

RÚVZ so sídlom v Martine eviduje v okrese Martin a Turčianske Teplice 9 zariadení s opaľovacími prístrojmi (soláriami) v celkovom počte 15.

Oddelenie HŽPaZ nedisponuje meracím prístrojom na objektivizáciu UV žiarenia v soláriách, čo neumožňuje efektívne a účinné vykonávanie štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach tohoto typu.

V roku 2018 odborní pracovníci odd. HŽP vykonali v spoluprácu s Meracou skupinou OOFŽP ÚVZ SR mimoriadny cielený štátny zdravotný dozor (ďalej len „ŠZD“) zameraný na kontrolu zákonom predpísaných dokladov, písomností a dodržiavanie požiadaviek zákona č. 355/2007 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z.z. o podrobnostiach

a požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo v platnom znení (ďalej len „vyhláška č. 554/2007 Z. z.“). V rámci výkonu ŠZD bolo odborne spôsobilými osobami ÚVZSR vykonaná aj objektivizácia ultrafialového žiarenia meraním používaných opaľovacích prístrojov.

ŠZD bol vykonaný v troch zariadeniach, pričom bolo skontrolovaných, resp. bola overená efektívna ožiarenosť (celková účinná ožiarenosť) a minimálna erytemálna dávka 6-tich opaľovacích prístrojov. V rámci výkonu ŠZD bolo zistené prekročenie limitov celkovej účinnej ožiarenosti v 3 prípadoch a v 1 prípade nebolo vykonané meranie ultrafialového žiarenia prevádzkovateľom pre nový opaľovací prístroj. RÚVZ so sídlom v Martine za nesplnenie povinností prevádzkovateľa opaľovacích zariadení ustanovených platnou legislatívou (nedodržanie limitov UV žiarenia používaných opaľovacích prístrojov, nevykonanie merania UV žiarenia nového používaného opaľovacieho prístroja) uložil sankcie.

Pri výkone ŠZD sa odborní pracovníci okrem iného zameriavali na: prevádzkovú dokumentáciu vrátane dokladu o objektivizácii UV žiarenia vykonaného odborne spôsobilou osobou; odbornú a zdravotnú spôsobilosť pracovníkov; schopnosť pracovníkov informovať zákazníkov o škodlivých účinkoch (zdravotných rizikách) UV žiarenia, kontraindikáciách; spôsob likvidácie trubíc ako nebezpečného odpadu a pod.

V súvislosti s dodržiavaním hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií vykonali odborní pracovníci odd. HŽP RÚVZ so sídlom v Martine štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu zákonom predpísaných dokladov, písomností a dodržiavanie požiadaviek zákona č. 355/2007 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z.z. ešte v dvoch zariadeniach s opaľovacími prístrojmi v celkovom počte 3. V rámci štátneho zdravotného dozoru nebolo v súvislosti s prevádzkovaním opaľovacích prístrojov zistené porušenie platných právnych predpisov na úseku ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia.

Vlastné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Od roku 2011 sa na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike používa jednotný databázový program ASTR (ASTR_2011). Program umožňuje:

- a) evidovať právne subjekty (podnik, organizačná jednotka, pracovisko),
- b) vykonávané práce/profesie, faktory práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác,
- c) 1. a 2. kategóriu prác,
- d) prešetrované podozrenia na profesionálne poškodenia zdravia,
- e) priznané choroby z povolania,
- f) všetky vykonávané činnosti na oddeleniach

Súčasťou programu sú neustále aktualizované štatistické spracovania a výstupy do požadovaných formátov, výstupov pre potreby celoštátnych sledovaní, ako aj regionálnych analýz a rozborov existujúcej situácie. Databáza je obsahovo zosúladená s platnými právnymi predpismi v oblasti verejného zdravotníctva, ochrany zdravia pri práci, flexibilita riešenia umožňuje napojenie získaných individuálnych údajov do jednotného zdravotníckeho informačného systému. Databáza je neustále inovovaná a udržiavaná v súlade s platnou legislatívou a potrebami praxe.

Podľa pripomienok a poznatkov, vyplývajúcich z praktického využívania programu ASTR, sa tento priebežne inovuje a vylepšuje, do 31.12.2018 bola distribuovaná verzia aktualizácie 6_2.

K 31.12.2018 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3209 (v roku 2017 to bolo 3217)** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1533 žien (v roku 2017 to bolo 1553 žien)**. Títo pracovníci sú vyhlásení celkom v **150 (v roku 2017 to bolo 146)** právnych subjektoch.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe, zdravotníctve a poľnohospodárstve.

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)

Počet exponovaných pracovníkov

Rizikový faktor 1. stupeň	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	167	130	0	0	167	130
Fyzická záťaž	836	594	0	0	836	594
Hluk	1383	232	46	15	1429	247
Chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky	340	199	0	0	340	199
Chemické látky a zmesi	427	182	13	1	440	183
Ionizujúce žiarenie	256	167	0	0	256	167
Optické žiarenie	179	5	0	0	179	5
Psychická pracovná záťaž	710	617	0	0	710	617
Vibrácie	253	11	2	0	255	11
Záťaž teplom a chladom	324	155	0	0	324	155

U takmer všetkých právnych subjektov sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov.

Ako najčastejšie sa vyskytujúci faktor práce a pracovného prostredia stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe – strojárnska výroba, drevospracujúci priemysel, spracovanie kovov....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov, mutagénov a teratogénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V roku 2018 bolo vydaných **25** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho **2** na dobu určitú (4. kategória rizika). **2** rozhodnutia boli vydané vo veci vyradenia z evidencie rizikových prác.

Žiadny právny subjekt nedoručil materiály, ktoré je povinný doručiť zo zákona príslušnému orgánu verejného zdravotníctva pri ukončení činnosti.

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami.

Aj naďalej sú riešené zásadné nedostatky v podkladoch, spracovaných pracovnými zdravotnými službami, v oblasti ochrany zdravia pri práci pre podnikateľské subjekty v okresoch Martin a Turčianske Teplice. Podklady (spracované PZS), nie sú vypracované podľa súčasne platnej legislatívy, a to : identifikácia všetkých zdravotných rizík a nebezpečenstiev; hodnotenie

všetkých zdravotných rizík; posudky o riziku u jednotlivých pracovných činností a profesií (podľa §§ 30, 31 zákona NR SR č. 355/2007 Z.z., v náväznosti na vyhlášku MZ SR č. 448/2007 Z.z. a ďalšiu platnú legislatívu SR, upravujúcu problematiku jednotlivých škodlivých faktorov pracovného prostredia); prevádzkové poriadky a v náväznosti na všetky identifikované a posúdené zdravotné riziká, spôsob a vhodná forma ich zníženia formou kolektívnych a individuálnych opatrení zamestnávateľa/prevádzkovateľa, vrátane presných typov používaných OOPP, frekvencie ich výmeny, účinnosti, spôsobu a miesta ich údržby, vhodnosti na konkrétnu pracovnú činnosť. Väčšinu predložených podkladov jednotlivými subjektami (viac ako 95 %) je potrebné prepracovať, dopracovať, upraviť a aktualizovať podľa konkrétne vykonávaných činností, aktuálneho stavu pracovísk a pracovných miest, konkrétnej expozície a komplexne zavzatých a zohľadnených platných právnych predpisov. Údaje, uvádzané v materiáloch spracovaných PZS, sú často v rozpore s údajmi, získanými od účastníkov konania odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine.

Odborní pracovníci odd. PPLaT vykonávajú (tak je zadaná priorita) cielený ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie zdravotných rizík na pracoviskách zamestnávateľov, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielania hodnotiacich správ predkladaných každoročne k 31.12. do 15.01.

U viacerých právnych subjektov sú nedostatočne vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu, chýbajú posúdené faktory práce a pracovného prostredia a ich kategorizácia, obsahová náplň preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery posúdenia ohľadom schopnosti pracovníka vykonávať konkrétnu činnosť sú len všeobecné, bez reálnej výpovednej hodnoty pre zamestnávateľa (uvádzané obmedzenia pracovnej spôsobilosti v posudku o zdravotnej spôsobilosti nekorelujú so skutočne vykonávanou činnosťou).

Výber vhodných OOPP a ich pridelovanie je vo veľkom percente prípadov formálne - nezodpovedá konkrétnym pracovným podmienkam, jednotlivým zdravotným rizikám vo vzťahu pracovná činnosť – faktor práce a pracovného prostredia na pracoviskách, ani NV SR č. 395/2006 Z.z..

Pokiaľ máme riešiť ochranu pracovníkov nielen v kolektívnom rozsahu ale aj individuálnom, musíme (verejné zdravotníctvo) riešiť aj OOPP. Kvalitatívne vlastnosti OOPP na ochranu sluchu, dýchacích ciest,... vo vzťahu k aktuálnej expozícii faktorom práce a pracovného prostredia nie sú riešené (alebo sú riešené nedostatočne).

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	179	7	0	0	179	7
B	Ťažba a dobývanie	22	0	2	0	24	0
C	Priemyselná výroba	13	27	49	15	1412	287
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	56	0	5	0	61	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	28	0	0	0	28	0
F	Stavebníctvo	41	0	5	1	46	1
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	78	78	0	0	78	78
H	Doprava a skladovanie	0	0	0	0	0	0
N	Administratívne a podporné služby	2	0	0	0	2	0
O	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	30	18	0	0	30	18
P	Vzdelávanie	82	71	0	0	82	71
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1260	1070	0	0	1260	1070
S	Ostatné činnosti	7	1	0	0	7	1
	Spolu	3148	1517	61	16	3209	1533

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň)						
	Počet exponovaných pracovníkov					
Chemická látka	3. kategória		4. kategória		spolu	
3. stupeň	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	28	3	0	0	28	3
Benzén	44	37	0	0	44	37
Benzo(a)pyrén	13	0	0	0	13	0
Cement (Portlandský)	23	0	0	0	23	0
Cytostatiká	57	53	0	0	57	53
Dolomit	5	0	5	1	10	1
Drevo exotických drevín - pevný aerosol	4	0	0	0	4	0
Drevo ostatných drevín - pevný aerosol	15	4	0	0	15	4
Drevo tvrdé - pevný aerosol	48	10	0	0	48	10
Etylénoxid	3	0	0	0	3	0
Fluorovodík a fluoridy	1	0	0	0	1	0
Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	107	90	0	0	107	90
Hliník a jeho oxidy (aluminium)	2	0	0	0	2	0
Hormonálne prípravky	17	14	0	0	17	14
Horninové pevné aerosoly	3	0	0	0	3	0
Chrómu (VI) zlúčeniny	3	2	0	0	3	2
Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	24	4	0	0	24	4
Kyselina octová	3	3	0	0	3	3
Mangán a jeho zlúčeniny (manganese)	2	0	0	0	2	0
Metylmetakrylát	6	6	0	0	6	6
Minerálne oleje, chladiace emulzie	4	4	0	0	4	4
Múka	35	11	0	0	35	11
Olovo a jeho zlúčeniny	2	0	0	0	2	0
Papier - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0
PAU - práce s expozíciou polycyklickým aromatickým uhlíkovodíkom	5	1	0	0	5	1
Polyesterové živice	4	0	3	0	7	0
Rastlinný pevný aerosol ostatný	8	0	0	0	8	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň)						
	Počet exponovaných pracovníkov					
Chemická látka	3. kategória		4. kategória		spolu	
3. stupeň	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
(vrátane obilného)						
Sadze	2	0	0	0	2	0
Sevoflurán	199	13	0	0	199	13
Škrob - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0
Škvára, popolček	8	0	0	0	8	0
Toluén	14	10	0	0	14	10
Trichlóretylén	2	0	0	0	2	0
Uhlie hnedé a lignit	7	0	5	0	12	0
Umelé brusivo	4	0	0	0	4	0
Vápenec (calcium carbonate)	5	0	5	1	10	1
Xylén	34	24	0	0	34	24
Zváračské pevné aerosoly - bázičné elektródy	7	0	0	0	7	0
Zváračské pevné aerosoly - zmes dymov zo zvarania bez bližšieho určenia	41	0	0	0	41	0
Železo a jeho zliatiny - pevný aerosol	5	0	0	0	5	0

V tabuľke sú uvedené počty jednotlivých pracovných pozícií, zaradených do kategórie 3. – 4. rizikových prác pre chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň).

Od r. 2012 sa cielene vykonáva štátny zdravotný dozor v poľnohospodárskych družstvách, ktorý bol zameraný na kontrolu životných a pracovných podmienok v priestoroch hospodárskych dvorov, na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch a posúdenie všetkých zdravotných rizík zamestnávateľom, ako aj aktuálnosť vyhlásených rizikových prác, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností/lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielaných hodnotiacich správ za predchádzajúci rok. Uskutočnili sa ústne prejednávania na RÚVZ so sídlom v Martine, na oddelení PPLaT, zamerané na riešenie zistených nedostatkov. Plánované postreky s obsahom a množstvom používaných pesticídov - obchodný názov / účinná látka / lokalita / dátum a čas aplikácie v roku 2018 zasielali pravidelne niektoré poľnohospodárske družstvá.

Časť prípravkov, ktoré sú poľnohospodárskymi družstvami aplikované, sú na ochranu proti škodcom, časť na plesne a iné. Pre právne subjekty priamo zo zákona nevyplýva povinnosť zasielať oznámenia o aplikácii celého spektra pesticídov príslušnému orgánu verejného

zdravotníctva. RÚVZ so sídlom v Martine sa však na základe výkonov ŠZD dohodol s právnymi subjektami o oznamovaní aplikácie pesticídov, zakotvenom v rozhodnutiach na uvedenie priestorov do prevádzky (skúšobnej prevádzky).

Aplikácia pesticídov je spojená s expozíciou účinnými látkami, obsiahnutými v používaných/schválených prípravkoch na ochranu rastlín. Nakoľko išlo, ide a pôjde o látky poškodzujúce aj zdravie pracovníkov v krátkodobom aj dlhodobom horizonte (napr. glyfosát) je nutné mať reálny obraz o rozsahu aktuálne používaných pesticídov v každom regióne SR. Len s aktuálnymi údajmi je možné kontrolovať aktuálnosť posudzovania zdravotnej spôsobilosti postrekovačov na prácu, vrátane posúdenia opodstatnenosti odberu biologického materiálu (vyšetrenie acetylcholinesterázy), rozsah a spôsob vyšetrenia obsahu pesticídov v pitnej vode... Rozsah problematiky v uvádzaných zdravotných a zdravotníckych súvislostiach prináleží bez akýchkoľvek pochybností do rúk odborníkov vo verejnom zdravotníctve. Zabezpečovanie primeraného dohľadu nad výkonom nielen postrekovacích prác, ale akýchkoľvek činností spojených o.i. s pesticídmi je nesmierne dôležitá úloha, nakoľko nám uchádzajú ochorenia, vznikajúce práve pri uvedených činnostiach (alebo s podielom expozície pesticídmi). Spätne orgán verejného zdravotníctva len zložitou ziskavou od zamestnávateľov podkladu ku skutočnej expozícii, systému/spôsobu ochrany pracovníkov, ktorí v rezorte pôdohospodárstva pracujú, alebo pracovali.

Dňa 26.03.2018 Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave, Matúškova 21, 833 16 Bratislava doručil na RÚVZ so sídlom v Martine list, cit.: „Upozornenie na neprimerané požiadavky týkajúce sa informácií o spotrebe prípravkov na ochranu rastlín a pomocných prípravkov v ochrane rastlín“, koniec cit., v ktorom sa na orgán verejného zdravotníctva obrátil so žiadosťou o zastavenie požadovania informácií týkajúcich sa spotreby prípravkov na ochranu rastlín a pomocných prípravkov v ochrane rastlín u profesionálnych používateľov – farmárov. Podľa doručeného listu, informácie tohto druhu sú farmári v zmysle § 4 písm. p), q) a u) zákona č. 405/2011 Z.z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov povinní zasielať na ÚKSÚP. RÚVZ so sídlom v Martine konštatuje, že kompetencie UKSÚP v predmetnej oblasti ani nespochybňuje, ani do nich nezasahuje.

Získavané údaje o aktuálnej spotrebe a aplikácii pesticídov právnych subjektov vykonávajúcich napr. aplikáciu pesticídov (podliehajúcich výkonu štátneho zdravotného dozoru...) slúžia výlučne a výhradne pre účely kontroly ochrany zdravia pracovníkov pred používanými látkami nebezpečnými pre zdravie s porovnávaním takto získaných údajov z aktuálnych posudkov o riziku, kategorizácii prác a vykonávaných pracovných činností (ktoré sú predmetom štátneho zdravotného dozoru u “farmárov”).

Pri výkone ŠZD v súvislosti s manipuláciou s chemickými látkami a zmesami sa kontroluje, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami.

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných (doručených mailom) 572 oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktorú realizovali:

- Ing. Anton Fedor FEDOREX, IČO: 11943629, Švermova 31, 038 61 Vrútky
- ASANARATES s.r.o., IČO: 36 606 693, Park Angelinum 4, 040 01 Košice

- CHEMEKO, spol. s r.o.
- Štefan Dikoš, IČO: 30192242, 03835 Valča 449
- Anton Jančo ml., IČO: 45532079, I. kolónia 2159/9, 036 01 Martin
- DDD Star, s.r.o., IČO: 36262960, A. Hlinku 12/365, 919 21 Zeleneč
- EKOLAS, s.r.o., IČO: 36227897, Paderovce, Poľná 11/2 , 919 30 Jaslovské Bohunice
- Záchranná služba Košice, IČO: 00606731, Rastislavova 43, 040 01 Košice
- DE-AQUA, s.r.o., Martin, IČO: 36829587, Hrdinov SNP 5713, 036 01 Martin
- DeART s.r.o., IČO: 36548332, Tekovská 16, 934 01 Levice
- František Vraník – BIOFER združenie, IČO: 30237939, Jánošíková 67, 08001 Prešov
- Ing. Kristián Ágošton BĀBOLNA BIO Slovensko, s.r.o., Moyzesova 50, 98401 Lučenec

Niektoré poľnohospodárske subjekty nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Celkom bolo doručených 70 oznámení o aplikácii pesticídov poľnohospodárskymi subjektami. Všetky postreky boli pozemné a boli použité len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok. V každom sklade chemických látok a zmesí je vedená evidencia pesticídov.

Priebežné doručovanie informácií o vykonaní plánovaných postrekov na RÚVZ so sídlom v Martine vykonávali v r. 2018 družstvá v okrese Martin a Turčianske Teplice:

- Poľnohospodárske družstvo "Valča", družstvo, IČO: 36440116, 038 35 Valča 1
- Agromajetok, s.r.o., IČO: 36002526, Sučany1259 , 038 52 Sučany
- Poľnohospodárske družstvo Dražkovce so sídlom v Dražkovciach, IČO: 00005754, 038 02 Dražkovce
- Poľnohospodárske družstvo "TURIEC" so sídlom v Dubovom, IČO: 00196584, 038 23 Dubové 28
- Poľnohospodárske družstvo "SNP" so sídlom v Sklabini, IČO: 00196851, 038 03 Sklabiňa 153
- Turiec - Agro, s.r.o., IČO: 31608469, 038 43 Turčiansky Ďur 34

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (2. stupeň triedenia)						
Počet exponovaných pracovníkov						
Chemická látka	3. kategória		4. kategória		spolu	
2. stupeň	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
alergény	188	105	3	0	191	105
dermatotropné	53	34	5	1	58	35
dráždivé	372	229	8	1	380	230
chemické	327	211	0	0	327	211

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (2. stupeň triedenia)						
	Počet exponovaných pracovníkov					
Chemická látka	3. kategória		4. kategória		spolu	
2. stupeň	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
karcinogény						
jedovaté - toxické	188	132	0	0	188	132
mutagény	147	95	0	0	147	95
pevné aerosoly	264	29	18	2	282	31
reprodukčne toxické látky	92	65	0	0	92	65
veľmi jedovaté - veľmi toxické	34	5	0	0	34	5
žieravé	114	95	0	0	114	95

Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým karcinogénnym a mutagénnym faktorom je 327 osôb, z toho 211 žien, pričom oproti minulému roku došlo k poklesu o 29 osôb, z toho 3 ženy. Najviac zamestnancov zaradených do rizikových faktorov karcinogén a mutagén (aj v kombinácii) pracuje v UNM Martin a na pracoviskách Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine.

Presnejšie údaje o počtoch exponovaných pracovníkov, spotrebovaných množstvách CMR látok (pokiaľ bol údaj k dispozícii, tak sme ho uviedli pre možné neskoršie využitie) podľa jednotlivých právnych subjektov, kategórií prác a pracovných činností sú uvedené v Tabuľke č.5a_1 - Tabuľke č.5a_4 Výročnej správy. Tabuľka č.5a_1 uvádza expozíciu CMR látkam na základe podkladov právnych subjektov, doručovaných na RÚVZ. Tabuľky č.5a_2 – 5a_4 sú výstupom z programu ASTR s uvedením počtu exponovaných pracovníkov zaradených v kategórii 2., 3., 4. prác a pracovných činností.

V roku 2018 bolo vydaných 20 rozhodnutí k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi pre právne subjekty: AMELLA, s.r.o.; ASTANA, s.r.o.; DILMUN SYSTEM, s.r.o.; Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE; DARTA SERVICE, s.r.o.; KANAT MT, s.r.o.; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o.; ReTrash s.r.o.; Eduard Mittelham.

Firmy, zabezpečujúce likvidáciu azbestu, priebežne nahlasovali termíny realizácie prác, následne odborní pracovníci oddelenia PPLaT vykonávali štátny zdravotný dozor aj náhodne, zameraný na dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia pri práci s azbestom priamo v oblasti manipulácie a nakladania s azbestom a materiálmi obsahujúcimi azbest, vrátane zhotovenia videodokumentácie.

V rozhodnutí na manipuláciu s azbestocementovým materiálom má každý právny subjekt stanovenú povinnosť dodržiavať postup likvidácie azbestu a materiálov, obsahujúcich azbest zo stavieb, uvedený v príslušnom oprávnení vydanom Úradom verejného zdravotníctva SR, dodržať podmienky, uvedené v § 8 NV SR č. 253/2006 Z.z. a najneskôr do 15 dní po ukončení prác

spojených s manipuláciou s azbestocementovým materiálom preukázateľne doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine správu o vykonaných prácach a spôsobe zabezpečenia podmienok na ochranu zdravia, vyplývajúcich z platnej legislatívy a tohto rozhodnutia.

Presné odlíšenie a rozdelenie výkonov alebo činností v návaznosti na presnú klasifikáciu nebezpečných chemických faktorov klasifikovaných ako chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické alebo škodlivé. Okrem uvedeného je v súčasnosti aktuálna klasifikácia chemických látok podľa direktívy EU 1272/2008.

Vždy sa posudzuje problematika podľa konkrétnej chemickej látky resp. zmesi, pracovných podmienok a konkrétnych pracovných postupov/technológií. Uvedené predstavuje súčasne najväčší problém, nakoľko samotní účastníci konania, pracovné zdravotné služby neriešia posúdenie zdravotných rizík v návaznosti na uvedený algoritmus. V drvivej väčšine prípadov najmä na 1. krát pozostáva posúdenie rizika z formálnych tvrdení s prekopírovaním údajov o zložení chemickej zmesi z karty bezpečnostných údajov bez posúdenia jej aktuálnosti a relevantnosti, nie sú riešené konkrétne pracovné podmienky/konkrétne riziká (napr. adekvátne riešenie a realizácia vzduchotechnických zariadení s lokálnym odsávaním...) pre výkon konkrétnych pracovných činností a postupov.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

V roku 2018 pokračovala činnosť pracovnej skupiny na prípravu návrhu novelizácie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. RÚVZ so sídlom v Martine v návaznosti na činnosť pracovnej skupiny neriešil v tejto súvislosti žiadnu činnosť v testovaní nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci.

Pri posudzovaní chorôb z povolania z expozície fyzickej záťaž, najmä dlhodobému nadmernému jednostrannému zaťaženiu vykonávali pracovníci odd. PPLaT posudzovanie fyzickej záťaž podľa dostupných metód a metodík. Jednalo sa napr. o posudzovanie fyzickej záťaž pri pracovných činnostiach kuchárky ako referenčné hodnotenie orgánu verejného zdravotníctva. V posudku o riziku spracovanom PZS pre pracovné činnosti vykonávané kuchárkou v stravovacom zariadení, boli tieto pracovné činnosti zaradené do 2. kat. práce, zároveň v predložennom posudku boli zistené závažné pochybenia. Z posúdenia fyzickej záťaž pri práci v profesii kuchárka, vykonané RÚVZ so sídlom v Martine, vyplynulo zaradenie do 3.kat. v zmysle platných právnych predpisov.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie na podporu zdravia pri práci majú napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Trim Leader, a.s. Košťany nad Turcom, IČO: 36389820, 337, 038 41 Košťany nad Turcom

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopotáhov pre automobilový priemysel.

Pracovníkov celkom: 645

Z toho žien: 492

V roku 2018 došlo k celkovému poklesu pracovníkov zo 714 na 645, v počte žien z 546 na 492. V nosnej profesii šička / šič pracovalo celkovo 377 pracovníkov, z toho 346 žien. V tejto profesii okrem regionálnych pracovníkov, pracovali aj pracovníci z iných regiónov Slovenska a tiež mimo SR.

Vykonané opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia v roku 2018:

Technologické a technické:

- Vozíky na materiál sú optimalizované a štandardizované tak, aby dosahové vzdialenosti spĺňali požiadavky na bezpečnosť a ergonómiu.
- Zamestnanci, ktorí pracujú na stabilnom pracovisku v stoji (šička, majster, operátor vo výrobe, audítor, výstupná kontrola, tréner) majú k dispozícii kvalitné protiúnavové rohože.
- Dosahové vzdialenosti na poličky s materiálom na šijacom stole boli znižované a naďalej sa v rámci Ergo teamom kontrolujú a vytvára sa vhodnejšie pracovisko pre šičky / výstupné kontroly.
- Zamestnancom sa na TV zaviedli náučné videá v rámci priestorov oddychovej zóny a časti výroby, kde sú premietané správne návody k zdravému šitiu (správne nastavenie stola, optimálna poloha tela pri práci, ergonomické používanie pracovných pomôcok a strojov).

Organizačné opatrenia:

- U zamestnancov sa pri prijímaní do pracovného pomeru a následne v pravidelných intervaloch jedenkrát za dva roky naďalej vykonáva posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby – MUDr. Marty Ľuptákovéj, PhD..
- Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti pri prijímaní do pracovného pomeru je naďalej rozšírené o EMG vyšetrenie.
- Počas celého roka 2018 bola k dispozícii zamestnanecká asistenčná-poradenská služba, ktorá zamestnancom pomáha pri ich pracovných alebo osobných problémoch.
- Vykonané meranie hlučnosti v mesiaci 08/2018, kedy bolo zistené zníženie hlučnosti na pozícií šičiek o cca 2-3dB v závislosti od pracoviska pod hranicu 80dB. Tomu predchádzalo najmä optimalizovanie otáčok na šijacích strojoch. Bol aktualizovaný posudok o riziku vo faktore hluk.
- Vykonané meranie prašnosti v mesiaci 08/2018, kedy boli zistené podlimitné hodnoty prašnosti $0,3 \pm 0,04 \text{ mg/m}^3$ (limit pre syntetické vlákna textilné – $4,0 \text{ mg/m}^3$). V najväčšej miere tejto nízkej hodnote prispeli inštalované zvlhčovače vo výrobnéj hale. Bol aktualizovaný posudok o riziku pre prašnosť.
- V rámci Európskej časti spoločnosti Adient sa naďalej vykonávajú rôzne analýzy a merania zamerané na zlepšenie pracovných podmienok u zamestnancov – zlepšenie ergonómie pracovného prostredia. Výsledky jednotlivých závodov sú prezentované na spoločných konferenciách štvrťročne. Zároveň si jednotlivé závody vymieňajú zistené skutočnosti a aplikujú BBP (Best business practice).

- Interný „Ergo team“ sa pravidelne stretáva a rieši konkrétne problémy z oblasti ergonómie pracovného prostredia. Ergo TEAM pozostáva zo zamestnancov z každého oddelenia (výroba, engineering, HSEE, blackbelt, kvalita, údržba, PZS). Všetci členovia Ergo teamu boli zaškolení z oblasti ergonómie pracovného prostredia a na prácu s ergo formulármi Hazard Recognition Tools 4 Ergonomics (HRT4E) a RULA.

Fyzická záťaž:

- Ergo team pravidelne kontroluje pracoviská prostredníctvom formuláru HRT4E a RULA a na základe hodnotenia vykonáva nápravné opatrenia. Súčasťou novej inštrukcie HRT4E v rámci Adient organizácie je aj overenie vynaloženej sily pri tlačení/ťahaní a dvíhaní. V mesiaci 12/2018 firma zakúpila kvalitný silomer a plánuje v priebehu roku 2019 vykonať premeranie vynaloženej sily pri jednotlivých úkonoch.

Náhradné opatrenia:

kolektívne:

- na ochranu pred neodstrániteľnými nebezpečenstvami sú zamestnancom pridelované osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vypracovaného regulatívu,
- prehodnocovanie poskytovaných OOPP (okuliare, obuv) v spolupráci s radou zamestnancov,
- zamestnanci majú od 08/2017 možnosť vybrať si z dvoch typov bezpečnostnej obuvi s oceľovou, alebo plastovou-tvrdenou špičkou (údržbári, strihači, baliči, skladníci),
- zamestnanci na pozícii šička, výstupná kontrola a materiáľka si od 08/2017 vyberajú z troch typov ochranných okuliarov (každý zamestnanec má možnosť si zlepšiť pracovnú pohodu a bezpečnosť prostredníctvom okuliarov, ktoré mu najviac vyhovujú),
- zamestnancom boli inštalované UVEX čistiace stojany na okuliare, kde si môžu špeciálnou čistiacou vodou vytvoriť ochrannú vrstvu na pracovné okuliare, ktorá chráni pred poškrabaniu a zahmlievaniu,
- zamestnanci na pozícii šič/šička, výstupná kontrola, manipulant, majster, auditor, tréner, operátor vo výrobe (bondovanie, oprava, brúsenie kože), vstupná kontrola majú od 08/2018 k dispozícii výber z 2 typov ortopedickej/zdravotnej obuvi, ktorá im pomáha pri dlhodobej práci v stoji.

individuálne opatrenia:

- vytvorené oddychové zóny pre zamestnancov priamo vo výrobe,
- masážne a polohovacie kreslá v oddychovej zóne.

Lekárske prehliadky zamestnancov v roku 2018:

	Počet vyšetrených	vyhovelo	vyhovelo s podmienkami	nevyhovelo
Vstupných PLP	54	52	0	2
Periodických PLP	251	242	3	6
Pri zmene pracovného zaradenia	15	12	3	0
Výstupných	0	0	0	0
Následné (po materskej dovolenke)	16	16	0	0
Kontrolné vyšetrenia	5	5	0	0

Príčiny nebezpečenstiev a súvisiace zdravotné riziká pri práci sa v porovnaní s minulým rokom nezmenili – ako najvýznamnejšie zdravotné riziká pretrvávajú dlhodobé, nadmerné a jednostranné zaťaženie horných končatín v kombinácii s vibráciami prenášanými na ruky. Tieto faktory sa najväčšou mierou podieľajú na počte prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania. Zaťažujúcimi faktormi je aj celozmenová práca v stoji, tempo práce, senzorická záťaž a pracovné polohy.

V roku 2018 bolo prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby vykonaných 251 periodických lekárskeho prehliadok s cieľom posúdenia zdravotnej spôsobilosti na vykonávanie práce u zamestnancov.

ECCO Slovakia, a.s., IČO: 35745916, Dúbravca 6103/6, 036 01 Martin

Výrobný závod je orientovaný na obuvnícky priemysel, na výrobu dámskej, pánskej a detskej obuvi z rôznych materiálov.

Pracovníkov celkom: 933

Z toho žien: 661

Na základe intervencie RÚVZ pri štátnom zdravotnom dozore a aj z vlastnej iniciatívy zamestnávateľ v roku 2018 vykonal opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia z hľadiska tepelnej záťaže pracovníkov.

- Technické, technologické a iné opatrenia
- Bola realizovaná celková zmena dispozície a rozmiestnenia strojov, ktorá umožnila znížiť tepelnú záťaž vo výrobných priestoroch. Cieľom preusporiadania pracovísk bolo optimalizovanie a usporiadanie strojov, zariadení a toku materiálov tak, aby sa zlepšili požiadavky na ergonómiu, pohyb, výkon vzduchotechnických zariadení a zlepšenie mikroklimatických podmienok na jednotlivých výrobných halách pre zamestnancov Ecco Slovakia a.s.. Zlepšila sa aj celková prehľadnosť a vzdušnosť pracovísk na jednotlivých halách. Hala 2: boli inštalované dve výrobné linky MG 1 - 30 staníc, MG 2 - 30 staníc.
- Hala 1: boli inštalované dve výrobné linky Desma 2 - 30 staníc, MG 3- 44 staníc úplne nový najmodernejší stroj spolu s dopravníkovým systémom Robotec.
- Spoločnosť ECCO Slovakia, a.s. preinvestovala v minulom roku cca 4 mil. euro na nákup nových strojov a zariadení, na úpravu, rekonštrukciu budov, nových sociálnych zariadení, úprava priestorov jedálne a inžinierskych sietí. Pre porovnanie zníženie energetickej náročnosti MG 1 30 st. oproti MG 3 44 st. svojou konštrukciou upravenou tepelnou izoláciou. Pri priemernej týždennej spotrebe el. energie rozdiel a úspora v prepočte na jednu stanicu u MG 11 460 kW - MG3 /240 kW.
- Priebežne so zmenou výrobných zariadení sa v spolupráci s dodávateľskou spoločnosťou Johnson Controls v objeme 54,000 euro upravoval MaR system Metasys 5 slúžiaci na ovládanie a monitorovanie prevádzky a stavu VTZ zariadení. Počas úprav sa do systémov vzduchotechnických zariadení dopĺňali aj FR-meniče Danfos pre možnosť ovládania výkonu zariadení. Systém MaR umožňuje v prípade porúch na VZT zariadeniach posielat' alarmové notifikácie a tak je možné urgentne reagovať pri prípadných poruchách vzduchotechnických zariadení.
- Uvedený systém zamestnávateľ plánuje rozšíriť a využiť na alarmovú notifikáciu v prípade prekročenia monitorovanej teploty vo výrobných priestoroch hala 1 hala 2 na základe meraných teplôt v halách (každá hala monitoruje teplotu v priestore za pomoci 8 x snímač teploty v každej hale).

- V júni 2018 bola vykonaná kontrola a kalibrácia snímačov teploty s analýzou spracovania výstupu z programu Metasys 5, ktorým sa monitorujú teploty na halách a termosnímkou zariadení, ktoré sú zdrojom technologického tepla vo výrobe. Termosnímkou boli spravené mobilným zariadením CATS60s termo kamerou Flir.
- Priebežne po zmenách vo výrobe zamestnávateľ má rozpracované projekty riešiť osadenie ventilátorov a VZT zariadení so zameraním na halu 2. Tiež má rozpracované projekty, ktoré sa týkajú úpravy distribučného potrubia vzduchotechniky prisávaného vzduchu, konkrétne doplnenie cca 15 ks veľkokapacitných výústí za účelom efektívnejšej výmeny a cirkulácie vzduchu v hale 2.
- Súčasne sa podľa plánov pracuje na preventívnej údržbe a servise chladiacich strojov vzduchotechnických zariadení.
- Spolupracuje so špecialistami na fólie na projekte aplikácii tekutých fólií na strešné svetlíky pre haly 1 a 2. Vlastnosti fólie: ochrana proti solárnemu žiareniu a škôd ním spôsobených, ochrana proti škodlivému UV - žiareniu, ideálny rozptyl svetla, zachovanie vysokej svetlosti, sanácia svetlíkov.
- Spoločnosť zabezpečuje celoročne pitný režim prostredníctvom nápojových automatov.
- Distribúcia minerálnej vody zamestnancom (1,5 l / osoba) v prípade, ak vonkajšia teplota presiahne (resp. je predpoklad, že presiahne) 30°C.
- Distribúcia vitamínových a minerálnych doplnkov zamestnancom.
- Meranie mikroklimatických podmienok na hale 1 a hale 2.

Organizačné opatrenia

- Pravidelná (celoročná) ďalšia prestávka v rámci pracovnej doby (15 minútová prestávka + 25 minútová prestávka).
- Ďalšia prestávka na poobednej zmene v trvaní 10 minút v prípade, ak vnútorná teplota presiahne (resp. je predpoklad, že presiahne) 30°C.
- Interná smernica na ochranu zdravia zamestnancov pred tepelnou záťažou.
- Rotácia zamestnancov počas pracovných zmien.

Iné opatrenia

- Umiestnenie záchytných vaničiek pod skladované chemické látky v PU sklade.
- V priestore PU skladu chemických látok (objem = 1080 m³) je nainštalovaná vzduchotechnika s výkonom 3530 + 1100 m³/ za hodinu.
- V sklade PU sa nachádzajú 2 ohrevné pece (objem 5,2 m³). Odsávanie ohrevných pecí sa spusti cez elektronický zámok, ktorý aktivuje odsávacie ventilátory, následne až po odsatí vzduchu je možné otvorenie dverí kým sa nevykoná odsatie dvere sú blokované.
- V PU sklade (v mix-room) je umiestnená očná sprcha pre prípad zasiahnutia očí alebo tela chemickou látkou zamestnanca. Očná sprcha umožňuje výplach očí a aj sprchovanie celého tela.

V roku 2018 bola posudzovaná zdravotná spôsobilosť zamestnancov na prácu podľa profesií v rámci vstupných lekárskech prehliadok a periodických lekárskech prehliadok lekárom pracovnej zdravotnej služby.

V spolupráci s PZS a BTS bolo vykonané oboznámenie riadiacich zamestnancov a zamestnancov zodpovedných za technológiu výroby (vedúci pracovísk) o základných ergonomických princípoch s cieľom znižovania fyzickej záťaže úpravou pracovných miest a

spôsobu vykonávania práce. Oboznámenie bolo vykonané v rámci periodických školení o bezpečnosti.

Pracovná zdravotná služba v spolupráci s bezpečnostno technickou službou realizuje audity pracovísk zamerané na stav pracovísk z hľadiska BOZP, požiarnej ochrany, ergonómie a hygieny práce. Zameriava sa tiež na kontrolu evidenciu vykonaných školení a pridelovania a používania OOPP.

Náhradné opatrenia:

Kolektívne opatrenia:

- Na ochranu pred neodstrániteľnými nebezpečenstvami sú zamestnancom pridelované osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vypracovaného regulatívu.

Individuálne opatrenia:

- Regenerácia organizmu prostredníctvom masáží priamo vo firme - systém priameho objednávanía zamestnancov elektronicky. Zamestnanec si môže vybrať z väčšieho množstva druhov masáží poskytované odborným personálom, prípadne využiť moderné prístroje podporujúce regeneráciu a celkovú fyzickú aj psychickú úľavu.
- V rámci regenerácie organizmu má spoločnosť ECCO Slovakia, a.s. k dispozícii približne 700 trojhodinových vstupov do wellness centra SPA & Aquapark Turčianske Teplice, ktoré prideluje počas celého roka zamestnancom v rámci sociálneho programu.
- Ďalej je možnosť celoročnej bezplatnej návštevy plavárne a sauny, ktorú aktívne využívajú zamestnanci všetkých vekových kategórií.

Lekárske prehliadky zamestnancov v roku 2018:

	Počet vyšetrených	vyhovelo	vyhovelo s podmienkami	nevyhovelo
Vstupných PLP	68	62	6	0
Periodických PLP	315	300	10	5
Pri zmene pracovného zaradenia	3	2	1	0
Výstupných	1	1	0	0
Následné (po materskej dovolenke)	8	8	0	0
Kontrolné vyšetrenia	9	9	0	0

Okrem uvedeného sú realizované odborné konzultácie, vzájomné stretnutia zástupcov uvedených subjektov a odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v Martine, hľadajúce riešenia optimálnejšie ako sú existujúce, zamerané na znižovanie počtov chorôb z povolania, zdravé pracovné podmienky, konzultácie posudkov zdravotnej spôsobilosti...

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Kampaň na obdobie rokov 2018 – 2019: Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné látky

Cieľom kampane na obdobie rokov 2018 - 2019 je zvýšiť informovanosť o rizikách, ktoré predstavujú nebezpečné látky na pracovisku, a podporiť kultúru prevencie rizika.

Expozícia nebezpečným látkam je na európskych pracoviskách oveľa bežnejšia, než si väčšina ľudí myslí. Nebezpečné látky na pracovisku môžu spôsobovať širokú škálu zdravotných problémov a chorôb a predstavujú aj bezpečnostné riziká. Nebezpečné látky sa nachádzajú takmer na všetkých pracoviskách. Podľa údajov z prieskumu EU-OSHA ESENER-2 v 38 % podnikov v EÚ sa pracuje s chemickými alebo biologickými látkami v tekutej, plynovej alebo prachovej forme.

EU-OSHA aktualizovala aj svoj súbor nástrojov pre kampaň 2018 – 2019. Obsahuje veľa príkladov dobrej praxe a poskytuje praktické poradenstvo o tom, ako úspešne realizovať kampaň o ktorejkoľvek oblasti BOZP vrátane nebezpečných chemických látok.

Ciele kampane

- zvýšiť informovanosť o význame prevencie rizík nebezpečných látok a pomôcť tak rozptýliť bežné nedorozumenia;
- podporiť posúdenie rizík poskytnutím informácií o praktických nástrojoch a vytváraním príležitostí na spoločné využívanie osvedčených postupov so zameraním najmä na:
 - eliminovanie alebo nahradenie nebezpečných látok na pracovisku;
 - hierarchiu preventívnych opatrení (t. j. postupovanie podľa hierarchie uvedenej v legislatíve, aby boli vždy vybrané tie najúčinnnejšie druhy opatrení);
- zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s expozíciami karcinogénom na podporu výmeny osvedčených postupov. Agentúra EU-OSHA je signatárom dohovoru, ktorý nadväzuje na Plán pre karcinogény v EÚ;
- zamerať sa na skupiny pracovníkov s osobitnými potrebami, ktorí sú vystavení vyššej miere rizika, a to poskytovaním cielených informácií, ako aj príkladov osvedčených postupov; Riziká môžu byť vyššie z dôvodu, že títo pracovníci sú neskúsení, neinformovaní alebo fyzicky slabší, alebo že často menia zamestnanie alebo pracujú v sektoroch s nedostatočnou informovanosťou o tejto problematike, alebo z dôvodu vyššej alebo odlišnej fyziologickej citlivosti (napr. v prípade mladých učňov alebo odlišností medzi mužmi a ženami);
- zvýšiť informovanosť o legislatívnom rámci, ktorý je už zavedený na ochranu pracovníkov, ako aj zdôrazniť vývoj politiky v danej oblasti;

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci s partnermi každý rok organizuje európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a podujatia na zvyšovanie informovanosti v Európskej únii i mimo nej. Popri iných zaujímavých aktivitách bola hlavnou témou tohtoročného týždňa od 22. do 26. októbra kontrola nebezpečných chemických látok na pracovisku.

Spoločná previerka s orgánom inšpekcie práce (IP Žilina) zameraná o.i. na expozíciu chemickým faktorom pri práci bola v roku 2018 realizovaná v spoločnosti: TURWOOD, s.r.o., IČO: 47 388 480, Ulica E.T. Böhma 9881/3, 036 08 Martin, prevádzka: TURWOOD, s.r.o., Ulica

E.T. Böhma 9881/3, 036 08 Martin. Zistené skutočnosti/nedostatky boli ďalej riešené s prevádzkovateľom štandardným spôsobom v intenciách platných právnych predpisov.

V rámci možností sa odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine snažia spolupracovať s Inšpektorátom práce Žilina na základe ich požiadaviek na vykonanie spoločných previerok, odstúpenie zistených skutočností pri výkone štátneho zdravotného dozoru, a ďalších pracovných aktivitách.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených a opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Projekt je rozdelený do dvoch etáp, pričom v 1. etape: január 2018 - december 2018 sa realizovala príprava projektu a analýza vzoriek a v 2. etape : 30. marec 2019 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa v roku 2018 **nepodieľal na plnení daného projektu.**

3.2 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti na údaje súčasného vedeckého hodnotenia.

Riešiteľským pracoviskom sú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR a ÚVZ SR. Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: február 2018 - november 2018 prebiehala odborne – metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýza vzoriek a v druhej etape: december 2018 - 1. štvrtrok 2019 bude prebiehať vyhodnotenie monitoringu. ÚVZ SR vypracuje záverečnú správu, ktorá bude obsahovať údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelaj a detskej populácie a bude uverejnená na portáli ÚVZ SR pre možnosť informovania obyvateľov.

V rámci danej úlohy bolo v roku 2018 oslovených a požiadaných 20 respondentov na vyplnenie 24 hodinového dotazníka, ktorý je zameraný na predpokladanú konzumáciu potravín obsahujúcich vybrané prídavné látky. Súbor respondentov bol rozdelený na 2 vekové kategórie mužov a žien (kategória mladší, kategória starší). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok pre rok 2018 – E 200 – E 203 Kyselina sorbová - sorbany, E 210 – E 213 kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy.

Analýzou 24-hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov, ktorý zahŕňal konzumáciu potravín počas jedného dňa, boli získané údaje o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky u dospelaj populácie, ktoré budú porovnané s jej stanoviteľným denným príjmom (ADI).

3.3 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Riešiteľským pracoviskom sú regionálne úrady verejného zdravotníctva v sídle kraja SR a ÚVZ SR. Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape, v termíne do 31.12.2018

každé RÚVZ v sídle kraja odobralo 10 vzoriek hotových pokrmov a 3 vzorky chleba alebo pekárskych výrobkov v ZSS na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Spracované výsledky zašlú KO v HV podľa komodít v tabuľkovej forme na ÚVZ SR do 30.4.2019. V druhej etape, v termíne do 30.05.2019 pripraví ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV záverečnú správu za SR, ktorá bude podkladom pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa v roku 2018 **nepodieľal na plnení daného projektu.**

3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek).

V zmysle stanoveného harmonogramu na rok 2018 sa Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v roku 2018 **nepodieľal na plnení daného projektu.**

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexný výkon štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Etapy riešenia :

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a), b), c) a každé 3 roky realizovať aktivity v rámci priority d) :

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie,
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,
- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,
- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
- kontrolovať pestrosť stravy,
- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi,
- v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocvični na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.,
- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV,
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí,
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia,
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi,
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive,
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít,
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025.

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje priebežne prioritu b), d) v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a prioritu c) v rámci spolupráce s odbornými pracovníkmi školstva nasledovne:

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných celkovo 150 kontrol zameraných na kontrolu predávaného sortimentu v školských bufetoch a predajných automatoch, kontrolu dodacích listov v školských stravovacích zariadeniach a v školských bufetoch. Taktiež boli kontroly zamerané aj na všetky formy marketingovej propagácie nezdravých potravín t.j. letáky, propagačné materiály, nástenky, upútavky, reklamné

predmety, a pod. (jednalo sa hlavne o potraviny s vysokým obsahom soli, tukov, cukrov, sladených nápojov a pod.,

- podporovanie poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne – v okrese Martin a Turčianske Teplice 4 zariadenia školského stravovania, ktoré zabezpečujú poskytovanie desiat pre žiakov ZŠ. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli vykonané 10 kontrol. Poskytovanie desiat prostredníctvom školských jedální plní významnú úlohu v oblasti prevencie detskej obezity. Zostavovanie ponúkaného sortimentu desiat vykonávajú odborne vzdelaní pracovníci v oblasti školského stravovania (vedúca školskej kuchyne v spolupráci s riaditeľom školy, resp. stravovacou komisiou, ktorá je zriadená v škole) a pripravovaná desiata zodpovedá požiadavkám v súlade s receptúrami a technologickými postupmi pri príprave pokrmov v súlade Materiálno spotrebnými normami určenými pre školské stravovanie, ktoré vychádzajú z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie stravníkov,
- edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí,
- podporovanie mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie,

Oddelenie HDM dlhodobo a pravidelne sleduje poskytovanie mliečneho programu v zariadeniach pre deti a mládež podľa metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z.z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách znením nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a Metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie. Mliečny program je realizovaný na 69 školách (43 MŠ, 26 ZŠ) v rámci školského stravovania (mlieko podávané po obede alebo ako mliečna desiata pre žiakov ZŠ resp. počas celého dňa pre deti MŠ) a prostredníctvom mliečnych automatov, ktorých hlavnou výhodou takejto formy distribúcie školského mlieka je jeho dostupnosť pre všetky deti školy, kedykoľvek majú chuť. V porovnaní s predchádzajúcimi školskými rokmi stúpol záujem o školský mliečny program. Odborní pracovníci oddelenia HDM pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa zameriavajú na kontrolu mliečnych výrobkov dodávaných ako produkty mliečneho programu. Kontrola je zameraná na pôvod tovaru - predloženie dodacích listov k mliečnym výrobkom, správne označenie mliečnych výrobkov, dodržiavanie dátumu spotreby, plynulosť dodávky mliečnych výrobkov, skladovanie mliečnych výrobkov, celistvosť obalu, a pod.. Výsledky sledovania mliečneho programu na školách sú za jednotlivé RÚVZ spracované každoročne vo výročnej správe.

Podporovanie programu „Školské ovocie“ - do programu je zapojených 83 škôl (48 MŠ, 35 ZŠ). RÚVZ v SR podporujú realizáciu projektu „Program ovocie a zelenina do škôl“, do ktorého je zapojená Slovenská republika prostredníctvom Ministerstva pôdohospodárstva SR“. V roku 2018 odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže pri výkone štátneho zdravotného dozoru monitorovali podmienky a zapojenie jednotlivých školských prevádzok do projektu „Program ovocie a zelenina do škôl“. Dodávku ovocia a zeleniny súvisiacu s plnením „Programu ovocie zelenina do škôl“ zabezpečujú schválené dodávateľské firmy. /

Odborní pracovníci oddelenia Poradenského centra zdravia/Výchovy k zdraviu a oddelenia HDM realizovali v základných a materských školách edukačnú činnosť zameranú na zdravý spôsob života, zdravé stravovanie, zdravú výživu detí, prevenciu obezity, poruchy príjmu potravy. Cieľom edukačných aktivít bolo podporiť základy zdravého stravovania u detí a mládeže. V MŠ edukačné aktivity boli zamerané : poznať základné stavebné prvky potravín, ich význam pre organizmus a schopnosť rozlíšiť vhodné resp. zdravé a nevhodné resp. nezdravé potraviny, informácie boli sprostredkované prostredníctvom improvizácie pomocou makiet, ktoré

znázorňujú dôležité látky a vitamíny v organizme. Informácie boli podávané formou rozhovoru, básničiek a riekaniek. Edukačné aktivity boli rozdelené do jednotlivých celkov a boli určené pre jednotlivé vekové skupiny :

- Projekt „Školský program“ – všeobecným cieľom tohto projektu je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplyvať na zmenu stravovacích návykov a predchádzať chronickým neprenosným ochoreniam. Špecifickým cieľom je naučiť deti predškolského a školského veku a ich rodičov pravidelne konzumovať ovocie, zeleninu, mlieko a mliečne výrobky a vzdelávať ich v tejto problematike. Realizátormi projektu sú pracovníci odborov podpory zdravia/výchovy k zdraviu v súčinnosti s poverenými zamestnancami vybraných škôl.. Cieľovou skupinou sú deti základných škôl, v ktorých bol realizovaný vstupný monitoring spotreby ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, zdravotného uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov.

Edukácia sa realizuje v priebehu celého školského roka priebežne, jej súčasťou je beseda so žiakmi, práca s pracovnými listami a využitie potravinovej pyramídy. Projekt sme realizovali v roku 2018 na ZŠ Košťany nad Turcom a zúčastnilo sa ho 85 detí, u ktorých bol realizovaný aj dotazníkový prieskum o konzumácii ovocia, zeleniny a mlieka. V I. polroku 2019 sa projekt „Školský program“ bude realizovať na ZŠ Dolinského.

- Projekt „Viem, čo zjem“ je celoslovenským projektom medzinárodného charakteru. Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Projekt bol realizovaný pre 3. – 4. ročníky a 5. – 6. ročníky základných škôl. Projekt prebiehal prostredníctvom interaktívnej prednášky s praktickou realizáciou (vypracovávaním pracovných listov), prostredníctvom ktorých si mali žiaci utvrdiť odprezentovanú tematiku a naučiť sa vnímať svoj stravovací režim počas dňa s prihliadnutím na vyváženosť a pravidelnosť v stravovaní. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval projekt na 2 základných školách: ZŠ A. Dubčeka a ZŠ s MŠ Dolinského. Projektu sa zúčastnilo 232 detí.
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,

V školských stravovacích zariadeniach zamestnanci oddelenia HDM preverovali podmienky prevádzkovania zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, vrátane pitného režimu a mliečneho programu, kontrolovali zostavovanie jedálnych lístkov, pestrosť stravy, označovanie alergénov na jedálnych lístkoch, posudzovali podmienky pre diétne stravovanie žiakov, sledovali dodržiavanie systému HACCP v praxi, vykonávali zatriedňovanie zariadení spoločného stravovania do jednotlivých kategórií. Zabezpečovali metodické vedenie vedúcich a kuchárov zariadení školského stravovania a oboznamovali ich s novinkami aktuálnymi pre zariadenia spoločného stravovania. Celkovo vykonali v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach stravy bolo vykonaných 430 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru (školské jedálne – 300 kontrol, výdajne stravy 23 kontrol) a v rámci úradnej kontroly potravín 107 kontrol.

Odborní pracovníci HDM v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež vykonali odber vzoriek hotových pokrmov, lahôdkarských výrobkov, mliečnej dojčenskej a detskej stravy na laboratórnu analýzu. V priebehu roka 2018 bolo odobratých 51 vzoriek stravy hotových pokrmov a lahôdkarských výrobkov na mikrobiologické vyšetrenie. Pri kontrole obsahu soli v hotových pokrmoch ani jedna vzorka nevyhovovala požadovaným odporúčaniam v súlade s OVD pre jednotlivé vekové skupiny, avšak vyhovela limitu stanovenému pre hotové pokrmy v Potravinovom kódexe. Vedúce stravovacích prevádzok prísne kontrolujú pridávanie soli do

hotových pokrmov, v súlade s OVD, avšak vo viacerých prípadoch pri príprave pokrmu zohráva úlohu komponent použitý na prípravu pokrmu s vyšším obsahom soli,

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania,

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nachádza 60 zariadení školského stravovania, ktoré zabezpečujú prípravu diétnej stravy pre stravníkov. V roku 2018 bolo v týchto zariadeniach vykonaných 120 kontrol. Najčastejšie pripravovaná strava v týchto zariadeniach je bezlepková, bezlaktózová a šetriaca. Prevádzkovatelia školských zariadení na prípravu stravy majú vyčlenené pracovné úseky, náradie, náčinie a vyškolený personál. Podmienky pripravovanej diétnej stravy majú zapracované v prevádzkových poriadkoch, ktoré majú schválené príslušným úradom verejného zdravotníctva. Ak nie je možné prípravu diétnej stravy realizovať v školskom zariadení, sú stanovené podmienky pre donesenie stravy rodičmi, ktoré sú taktiež spracované v prevádzkovom poriadku a schválené príslušným úradom verejného zdravotníctva.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

V priebehu roka 2018 odborní pracovníci HDM vykonali v rámci štátneho zdravotného dozoru 245 kontrol zameraných na dodržiavanie pitného režimu pre deti.

Používanie pitnej vody resp. nesladených nápojov v rámci pitného režimu je pracovníkmi RÚVZ odporúčané, ale údajom, koľko zariadení školského stravovania podáva pitnú vodu resp. nesladené nápoje v rámci pitného režimu konkrétne nedisponujeme. Z poznatkov z výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že v MŠ sa presadzuje pitná voda podávaná deťom počas dňa (okrem podávania nápoja k jedlu), v zimnom období nesladený čaj. V niektorých ZŠ boli zriadené na chodbách fontánky s pitnou vodou, taktiež pitná voda sa nachádza v každej triede (umývadlo na ruky s tečúcou pitnou vodou). Pri poskytovaní nápoja k jedlu školské jedálne podávajú sladené nápoje s používaním sirupov s vyšším podielom ovocnej zložky,

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach - priemerný počet stravujúcich sa detí v školských jedálňach nasledovný : MŠ – 100,00 % detí, ZŠ – 75,27 %, SŠ a gymnáziá – 59,99 %, SOŠ 30,53 %. Na základe porovnania s predchádzajúcimi rokmi nie je evidovaný pokles stravníkov stravujúcich sa v školských zariadeniach,
- kontrolovať pestrosť stravy - celkovo bolo posúdených 35 jedálnych lístkov na vyhodnotenie pestrosti stravy, všetky jedálne lístky vyhovelí požiadavkám pestrosti stravy - koeficient nebol nižší ako 0,5,
- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky - celkovo bolo posúdených 35 jedálnych lístkov na dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky podľa Prílohy č.1 k Vyhláške MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania. Na základe výsledkov hodnotenia zásad na zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach školského stravovania bolo najčastejšie zisťované nedostatky : nedodržaná časová štruktúra jedálnych lístkov počas piatich stravovacích dní, neboli zaraďované prívarky s využitím najmä strukovín dvakrát za mesiac, nebola zaraďovaná zelenina denne a podľa sezónnosti čerstvá zelenina, neboli zaraďované raz týždenne hlavné jedlá z rýb, nedodržaná zásada zvýšenia podielu potravín s obsahom bielkovín okrem mlieka na desiatu a olovranty. Pri zostavovaní jedálneho lístka u desiat a u olovrantov využívať pestrosť ponúkaných receptúr nátierok a pečiva ktoré obsahujú materiálno - spotrebné normy a receptúry pre školské stravovanie nebolo zaraďované ovocie denne (podľa finančných možností). Na základe uvedeného a v záujme skvalitnenia poskytovanej stravy v Školskej jedálni bolo odporúčané dbať pri skladbe

jedálneho lístka a normovaní na správne zastúpenie jednotlivých druhov potravín tak, aby základné živiny, nerastné látky a vitamíny boli dodávané v potrebnom množstve pre stravníkov jednotlivých vekových skupín podľa platnej legislatívy. Zostavovať jedálne lístky a dodržiavať receptúry a technologickú prípravu pokrmov v súlade Materiálno spotrebné normy určené pre školské stravovanie, ktorá vychádza z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie stravníkov uvedené vo Vestníku MZ SR čiastka 4-5, dňa 19. júna 2015, Ročník 63. Dodržiavať zásady pre zostavovanie jedálnych lístkov podľa Prílohy č.1 k Vyhláške MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- v rámci konzultačných činností spolupracujeme s okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi - v priebehu roka 2018 sme sa zúčastnili 6 pracovných konzultácií,
- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania – 2 školenia (Pracovná porada Okresného úradu Žilina, odboru školstva, oddelenia odborných a metodických činností, Žilina, Pracovná porada Mestského úradu, Martin, odboru školstva) pre riaditeľov školských zariadení zameraná na aktuálne informácie v oblasti verejného zdravotníctva a súčasnej platnej legislatívy, poznatky z výkonu štátneho zdravotného dozoru

d) Podpora pohybových aktivít

V priebehu roka 2018 odborní pracovníci oddelenia HDM preverovali hygienický stav priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy. Bolo vykonaných 42 kontrol a prekontrolovali 125 priestorov na výučbu telesnej výchovy z toho 52 vnútorných priestorov na výučbu telesnej výchovy a 73 vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy.

Na základe zistení z výkonu ŠZD bolo možné konštatovať, že prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy pri školách sú udržiavané podľa finančných možností. Prevádzkovateľ, resp. zriaďovateľ zariadenia sa snaží v rámci svojich možností udržiavať prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy na požadovanej hygienickej úrovni, tak aby boli vytvorené vyhovujúce podmienky pre cvičencov. V súčasnej dobe v školských prevádzkach pribúdajú fitness centrá, ktoré prinášajú nové možnosti pre žiakov, učiteľov a školu samotnú. Každoročne prevádzkovatelia zabezpečujú revíziu telocvičného náradia a náčinia. V súčasnej dobe školy, ktorým boli pridelené finančné prostriedky zabezpečujú resp. sa pripravujú na vykonanie rekonštrukcie telocviční.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor : Ministerstvo zdravotníctva – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu sú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog,
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku.

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku.
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR.
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl.
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry).
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou.
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky.
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách.
- Podpora Národného programu boja proti drogám.

Termín ukončenia : priebežne podľa požiadaviek gestora

Na základe usmernenia ÚVZ SR bol projekt realizovaný v termíne od 12.03.2018 do 23.03.2018. Do projektu boli zaradené dve základné školy a prieskumu sa zúčastnilo 207 žiakov piatich až deviatich ročníkov a 6 učiteľov. Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná. Každý respondent vyplnil dotazník, vložili do obálky a zalepil ju. Anketár vyplnil priložený formulár „Hlásenie za triedu“ a spolu s vyplnenými dotazníkmi boli zozbierané údaje zaslané na ÚVZ SR k celoslovenskému vyhodnoteniu.

4.3 Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Sol' je dôležitou súčasťou stravy vzhľadom na obsah sodíka a chlóru. Sodík zabraňuje stratám vody z tela a udržuje nervosvalovú dráždivosť. Sodík obsiahnutý v soli je pre telo dôležitý kation - je nevyhnutný na prenos nervových vzruchov, pre svalovú činnosť a ovplyvňuje funkciu každej bunky. Ako základný extracelulárny kation určuje objem tekutiny v cievach. Zvýšený príjem sodíka vedie k zadržiavaniu tekutín v tele a zvyšovaniu krvného tlaku. Chlór je zase súčasťou žalúdočnej šťavy a udržuje rovnováhu medzi kyslým a zásaditým prostredím v tele.

Sol' je často aj významným zdrojom jódu, ktorého býva v bežnej strave inak nedostatok. Práve nedostatok jódu spôsobuje napríklad zhoršenie funkcie štítnej žľazy. To však neznamená, že by sa malo soliť bez obmedzenia. Naopak presáľaním sa tvorí základ veľmi negatívneho trendu, ktorý veľmi nepriaznivo pôsobí na zdravotný stav populácie. Väčšina detskej populácie dostáva viac soli, ako je odporúčané a ako je potrebné. Nielen u dospelých, ale aj u detí denný príjem soli významne prekračuje odporúčané normy.

V rámci pôsobnosti každého jednotlivého RÚVZ sa vyberie jedna základná škola. Pre účely vyšetrenia sa odoberie jeden kompletný pokrm – obed (nie zvlášť jeho jednotlivé zložky). Odobratý pokrm sa zašle po dohode na laboratórne vyšetrenie jedlej soli.

Po obdržaní výsledkov z laboratória sa vyplní tabuľka s tým, že okrem množstva laboratórne stanoveného obsahu soli v pokrme je potrebné vypočítať aj percento jej eventuálneho prekročenia oproti OVD. Pri výpočte sa berie do úvahy IX. revíziu OVD, v zmysle ktorej je odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov do 2 gramov. Obed predstavuje 35% celodenného príjmu potravy.

Etapy riešenia: rok 2018

marec, apríl - výber základnej školy

máj - odber vzoriek stravy (obed)

máj - august - laboratórna analýza vzoriek

august, september - výpočet percenta ev. prekročenia obsahu NaCl a vyplnenie tabuľky s údajmi

október - spracovanie správy a zaslanie na ÚVZ SR

november - vypracovanie súhrnnej záverečnej správy z projektu na ÚVZ SR

Realizačné výstupy:

- záverečná správa z projektu
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie ďalších prípadných intervenčných opatrení v zmysle znižovania obsahu NaCl v pokrmoch
- spolupráca s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálno-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením zníženého obsahu kuchynskej soli

Trvanie projektu: r. 2018

Termín ukončenia: 31.12.2018

Podľa § 6 ods. 3, písm. j/ zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z.z.“) bol dňa 21.05.2018 odbornými pracovníkmi Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine vykonaný štátny zdravotný dozor, ktorého súčasťou bol odber vzorky hotového pokrmu – obedu pre I. stupeň ZŠ na laboratórny rozbor na obsahu kuchynskej soli.

Na základe výsledku laboratórneho rozboru obedu pre I. stupeň ZŠ zo dňa 21.05.2018 – Polievka šampiňonová s mrveničkou, špagety po bolonsky, voda so sirupom bola stanovená hodnota kuchynskej soli porovnaná s doporučenými hodnotami uvedenými v Odporúčaných výživových dávkach pre obyvateľstvo SR, uverejnených vo Vestníku MZ SR čiastka 4-5, dňa 19.

Júna 2015, Ročník 63, pričom obed predstavuje 35 % z celkového denného príjmu odporúčaných výživových dávok.

Pri hodnotení bolo zistené, že hodnota jedlej soli prekračovala odporúčanú normu o 657,1 %.

	NaCl
Odporúčaná výživová norma - ZŠ 7-10 rokov obed 35%	0,7 g
Laboratórny rozbor na základe odobratej vzorky	5,3 g
Rozdiel medzi laboratórnym rozborom a normou	4,6 g t.j. 657,1%

Na základe uvedeného a v záujme skvalitnenia poskytovanej stravy v zariadení školského stravovania bol prevádzkovateľ vyzvaný o písomné zaslanie prijatých nápravných opatrení.

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

COSI projekt je v SR súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“. Ide o projekt realizovaný metodikou WHO. Na základe poverenia MZ SR bol NÚDCH nominovaný ako zodpovedný riešiteľ projektu COSI ([Childhood Obesity Surveillance Initiative](#)) [pre Slovenskú republiku](#). Ide o rutinného meranie žiakov základných škôl vo veku od 6 do 10 rokov (v SR v roku 2018 boli vybraté iba 2 vekové kategórie – 7-7,99 ročné deti a 8-8,99 ročné deti). V projekte boli u respondentov vykonané merania telesnej hmotnosti a výšky, obvodu pása a bokov a vykonal ich preškolený personál z Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR. Projekt bol schválený etickou komisiou NÚDCH. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. K projektu boli zaslané materiály : rozdeľovník s kódmi škôl, informovaný súhlas pre rodičov, dotazník pre meranie detí. Školy uvedené v rozdeľovníku boli oslovené listom štátneho tajomníka MZ SR o možnosti participovať na projekte.

V oddelenie hygieny detí a mládeže v spolupráci s oddelením Poradenského centra zdravia/Výchovy k zdraviu projekt realizovali od 06.11.2018 do 19.11.2018 a projektu sa zúčastnilo 62 respondentov – žiakov vekovej skupiny od 7 do 7,99 rokov. Do projektu boli zapojené 3 základné školy v okrese Martin a 2 základné školy v okrese Turčianske Teplice. Meranie sa uskutočnilo v škole vo vyhradenej miestnosti, ráno. Počas merania sa zaznamenávali údaje: dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň šk. dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, komorbidity. Meranie sa realizovalo na prenosnej digitálnej váhe s výškomerom s presnosťou 0,1 kg a na meranie obvodu pása a bokov bol použitý neelastický meter. Dieťa bolo vyzlečené (v spodnej bielizni), vyzuté. Parametre sa merali s presnosťou na desatinu – (0,1 kg, 0,1 cm). Súčasťou projektu bol informovaný súhlas rodičov, vyplnený dotazník o rodine (zameraný na výživu a pohybovú aktivitu) a o škole (zameraný na pohybovú aktivitu detí, stravovanie detí v školách). Rodinný dotazník bol doručený prostredníctvom školy rodičom, resp. zákonným zástupcom dieťaťa na vyplnenie v domácom

prostredí. Každá škola, v ktorej sa realizoval projekt obdržala na vyplnenie jeden školský dotazník.

Po vykonaných meraniach odborní pracovníci oddelenia HDM získané údaje zadávali do elektronickej formy dotazníkov a tabuliek v programe Microsoft Excel a priebežne podľa požiadaviek gestora zasielali ďalšie doplňujúce údaje súvisiace s riešením projektu COSI. Spracované údaje boli zaslané na ďalšie spracovanie MUDr. Ľubici Tichej.

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na rok 2017-2020

Plnenie úlohy NAPPPA : Úloha č. 5.1.1 „Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela“, „Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“ a Úloha č. 5.1.3 „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl“, „Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“ je realizované na základe uznesenia vlády č. 218/2017 z 23. mája 2017 k Národnému akčnému plánu na podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (NAPPPA). Národný akčný plán sa opiera o prioritné oblasti, ciele a nástroje Stratégie pohybovej aktivity pre WHO Európsky región 2016 – 2025.

Hlavným zámerom Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020 je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi, podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity a znižovanie ovplyvniteľných rizikových faktorov nedostatočnej pohybovej aktivity súvisiacich s neprenosnými chronickými ochoreniami podporou udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života. Národný akčný plán obsahuje všeobecný prehľad o pohybovej aktivite v súvislosti so strategickými dokumentmi, definície, súčasný stav úrovne pohybovej aktivity, medzinárodné a národné odporúčania, benefity a konkrétne úlohy niektorých z orgánov štátnej správy.

V oddelenie hygieny detí a mládeže v spolupráci s oddelením Poradenského centra zdravia/Výchovy k zdraviu sa v I. polroku roku 2017 zúčastnilo metodicko-odborného semináru, ktoré sa konalo na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, ktorý bol zameraný na oboznámenie sa s priebehom realizácie projektu a k postupom plnenia jednotlivých úloh projektu.

V priebehu roka 2018 bola realizovaná Úloha č. 5.1.1 „Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela“, „Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“. V II. etape konanej v roku 2019 bude realizované plnenie Úlohy č. 5.1.3 „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl“, „Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“ k príprave plnenia úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020.

NAPPPA

V II. polroku 2018 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine plnil úlohu 5.1.1 Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

Cieľovou skupinou boli žiaci 1. roč. stredných škôl, resp. 2. roč. stredných škôl z dôvodu presunu realizácie projektu na jeseň 2018 (v súvislosti s účinnosťou zákona č. 18/2018 Z. z. na ochranu osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Pracovníci Referátu VkZ a oddelenia HDM náhodným výberom vybrali dve gymnáziá a dve stredné odborné školy (Gymnázium V. P. Tótha Martin, Spojená evanjelická škola – gymnázium a Obchodná akadémia Martin, Spojená škola Martin). Oslovení študenti (informovaným súhlasom zákonného zástupcu) prichádzali na vyšetrenia v 3 až 4 členných skupinách. V úvode sme prekontrolovali podpísaný informovaný súhlas, oboznámili ich s priebehom vyšetrenia a obdržali pokyny k vyplneniu dotazníka životného štýlu. Študenti boli rozdelení na 2 skupiny, projekt realizoval referát VkZ a oddelenie HDM. Súčasťou vyšetrení bolo: antropometria, meranie krvného tlaku a pulzu, meranie biochemických ukazovateľov, hodnotenie držania tela, testovanie telesnej zdatnosti, meranie kožných rias, meranie skladby tela a flexibility. Po absolvovaní všetkých vyšetrení sme s každým študentom individuálne zhodnotili výsledky. Súčasťou vyšetrenia bolo aj poskytnutie poradenstva v zdravom životnom štýle. Ku každému vyšetrenému sme zvolili individuálny prístup na základe jeho rodinnej a osobnej anamnézy. Projektu sa zúčastnilo 77 študentov, 39 študentov gymnázií a 38 študentov odborných škôl. Výsledky meraní a informácie z dotazníka životného štýlu boli vložené do pripravenej masky a odoslané RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi na štatistické spracovanie. 2. fáza projektu bude prebiehať v roku 2020.

Realizovali sme 3 mimoriadne ciele kontroly :

1. „Vykonanie mimoriadnej cielej kontroly v bufetoch, automatoch a iných formách ambulantného predaja zriadených v rámci zariadení pre deti a mládež“

Dňa 28.08.2018 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. HDM/6511/20057/2018, zo dňa 27.08.2018, vo veci vykonania mimoriadnej cielej kontroly v bufetoch, automatoch a iných formách ambulantného predaja zriadených v rámci zariadení pre deti a mládež, so zameraním na hygienu a sortiment tovaru v týchto zariadeniach.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice v termíne od 17.09.2018 do 13.10.2018 nasledovné :

- a) celkový počet bufetov, automatov a iných foriem ambulantného predaja zvlášť na základných a zvlášť na stredných školách: 24, z toho na ZŠ 8 bufetov, 6 predajných automatov, 2 ŠJ, ktoré zabezpečujú podávanie desiat žiakom a na SŠ 7 bufetov a 2 predajné automaty. Jeden bufet bol prekontrolovaný na Jesseniovej lekárskej fakulte v Martine.
- b) počet skontrolovaných zariadení 26
- c) najčastejšie zisťované nedostatky:
 1. Dodržiavanie hygienických požiadaviek (umiestnenie, konštrukcia, udržiavanie čistoty a stavu údržby – pre zabránenie rizika kontaminácie hmyzom a pod.), kontrola zariadení pre dodržiavanie osobnej hygieny (vrátane zariadení na hygienické umývanie a osušenie rúk, hygienických sociálnych zariadení a zariadení na prezliekanie): 6
 2. Zásobovanie pitnou vodou: 0
 3. Dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, prichádzajúcich do styku s potravinami/pokrmami (pracovný odev, šperky): 1

4. Doklad o odbornej spôsobilosti zamestnancov: 2
 5. Doklad o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov: 1
 6. Dodržiavanie obmedzenia sortimentu v zmysle vyhl. MZ SR č. 527/2007 Z.z.: 0
 7. Pôvod tovaru (dodacie listy) – výsledovateľnosť, vedenie evidencie: 3
 8. Dodržiavanie HACCP (v prípade lahôdkárskych výrobkov): 0
 9. Manipulácia so surovinami/polotovarmi/potravinami/pokrmami, skladovanie surovín/polotovarov /pokrmov (spôsob, podmienky skladovania a kontrola skladovaných potravín prevádzkovateľom, oddelené skladovanie nezlučiteľných druhov surovín a/alebo potravín použitých pri výrobe hotových pokrmov, monitoring a evidencia teplôt skladovania: 6
 10. Používanie surovín/polotovarov/potravin/pokrmov po dobe spotreby, resp.dátume minimálnej trvanlivosti: 0
 11. Spôsob zabezpečenia hygienickej likvidácie odpadu: 0
- d) počet uložených opatrení : 19 (uložené opatrenia vid' Príloha Tabuľka č.2)
- e) počet uložených blokových pokút/celková suma 2/90 €
- f) počet uložených sankcií/celková suma 0
- g) zoznam zariadení so zistenými nedostatkami (vid' Tabuľka č.2)

Prevádzkovatelia zistené nedostatky priebežne odstraňovali, prípadne po vzájomnom prejednaní im boli uložené termíny opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Na krajskej porade Žilinského kraja konanej dňa 10.10.2018 na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Martine bola riešená problematika predajných automatov umiestnených v školských zariadeniach – predajné automaty, v ktorých je ponúkaný na predaj potravinársky sortiment sú vo väčšine škôl umiestnené bez vydania vyjadrenia resp. stanoviska RÚVZ k ich umiestneniu. Jedná sa o nasledovných prevádzkovateľov automatov : Firma DELIKOMAT Slovensko s.r.o., Cementárska 15, Stupava, Firma ASO VENDING Banská Bystrica, Firma Vladimír Borko T 613 Prievidza, Firma RAJO Bratislava, atď.

Niektorí prevádzkovatelia predajných automatov predložili niektoré z požadovaných dokladov napr. doklady o predávaných druhov potravín, certifikáty na kávu resp. doklady o zdravotnej spôsobilosti pracovníkov. Po vzájomnej komunikácii s prevádzkovateľom bola doriešená aj odborná spôsobilosť pracovníkov – osoby vykonávajúce epidemiologicky závažné činnosti v potravinárstve požiadali príslušný úrad verejného zdravotníctva o absolvovanie skúšok odbornej spôsobilosti. Problém naďalej pretrváva u prevádzkovateľa RAJO – tovar do ich automatov dokladajú zamestnanci príslušných škôl (učitelia), ktorí nemajú zdravotnú a odbornú spôsobilosť a nie vo všetkých školách sú vyhovujúce podmienky na skladovanie tovaru. Prevádzkovateľ bol kontaktovaný, aby sa vyjadril k podmienkam v jednotlivých školách - zatiaľ odpoveď nebola doručená.

Problematiku umiestňovania predajných automatov treba riešiť komplexne v rámci SR. Vzhľadom na uvedené je potrebné stanoviť základné požiadavky, týkajúce sa umiestnenia predajných automatov, preto navrhujeme :

- aby prevádzkovateľ predajných automatov, ktorý ich umiestňuje do prevádzok v rámci SR, je povinný požiadať o vydanie rozhodnutia ÚVZ SR (predajný automat je predsa taktiež jedna z foriem ambulantného predaja, ku ktorým ÚVZ SR vydáva stanovisko). ÚVZ SR pri posudkovej činnosti vydá rozhodnutie s podmienkami na prevádzkovanie predajných automatov (napr. kde môžu byť umiestnené, stanoviť základné požiadavky na skladovanie potravín a nápojov, požiadavky na zdravotnú a odbornú spôsobilosť pracovníkov, ktorí zabezpečujú dopĺňanie automatov) a schváli aj prevádzkový poriadok na predmetnú činnosť,

- príslušné RÚVZ pri schvaľovaní predajného automatu v objekte si vyžiada rozhodnutie ÚVZ SR pre danú činnosť a posúdi podmienky umiestnenia predajného automatu v konkrétnom objekte a vydá stanovisko s konkrétnymi podmienkami na prevádzku.

Tabuľka č. 1

Počet	Základné školy	Stredné školy	VŠ
Celkový počet bufetov	8	7	1
Celkový počet automatov	6	2	0
Celkový počet iných foriém ambulatného predaja	2	0	0

Tabuľka č. 2

Názov a adresa prevádzky	Zistené nedostatky	opatrenia	Blokové pokuty	Návrh sankcií
Bufet pri Obchodnej akadémii, Bernolákova 2, 036 01 Martin	nevyužívanie drezu na umývanie pracovných pomôcok na pôvodný účel, znepriístupnenie drezu, lahôdkárske výrobky s teplotou skladovania do 5°C uložené mimo chladiaceho zariadenia, nie je zabezpečený vhodný priestor na oddelené odkladanie pracovného a civilného oblečenia, znečistená a poškodená maľovka a omietka stien a stropu	používať drez podľa účelu využitia, zabezpečiť skladovanie lahôdkárskych výrobkov podľa teploty skladovania uvedenej výrobcom, zabezpečiť vetrateľnú skrinku na oddelené uloženie civilného a pracovného oblečenia, vykonať opravu a obnovu maľovky v priestoroch bufetu	-	-
Školský bufet pri Strednej odbornej škole obchodu a služieb, Stavbárska 11, 036 80 Martin	Nie je zabezpečené oddelené odkladanie civilného a pracovného oblečenia pracovníkov bufetu.	Zabezpečiť oddelené odkladanie civilného a pracovného oblečenia pracovníkov bufetu.	-	-

Školský bufet pri Bilingválnom gymnáziu M.Hodžu, Komenského 215, 038 52 Sučany	Pracovníčka bufetu nemá odbornú spôsobilosť.	Podat' na RÚVZ v Martine žiadosť o vykonanie skúšky na získanie odbornej spôsobilosti na výkon EZČ.		-
Školský bufet pri ZŠ s MŠ, Ul.Hurbanova 27, 036 01 Martin	potravínarský tovar bol uložený na podlahe, v chladiacom zariadení nie je meracie zariadenie na monitorovanie podmienok skladovania, evidencia HACCP nie je vedená.	Neskladovať potravínarský tovar na podlahe, do chladiaceho zariadenia zabezpečiť meracie zariadenie na monitorovanie podmienok skladovania, viesť evidenciu systému HACCP.		

2. „Vykonanie mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek na vysokoškolských internátoch v Slovenskej republike“

Dňa 13.03.2018 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list ÚVZ SR č. HDM/2513/6591/2018, zo dňa 12.03.2018 so žiadosťou o „Vykonanie mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek na vysokoškolských internátoch v Slovenskej republike“.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na dodržiavanie ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia v znení neskorších predpisov.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice v termíne od 09.04.2018 do 20.04.2018 nasledovné :

Počet vykonaných kontrol : 2 kontroly

Počet skontrolovaných ubytovacích zariadení : 2 ubytovacie zariadenia:

1. Vysokoškolský internát JLF Martin, Novomeského 7, 036 01 Martin;
 2. Vysokoškolský internát JLF Martin, P. O. Hviezdoslavova 35, 036 01 Martin;
- Prevádzkovateľom obidvoch ubytovacích zariadení je Univerzita Komenského v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta v Martine, IČO : 00 397 865, Malá Hora 1070/4A, 036 01 Martin.

Najčastejšie zisťované nedostatky – podľa bodov 1 – 7 uvedených v liste :

1. dodržiavanie požiadaviek na tepelno – vlhkosnú mikroklimu (teplota vnútorných priestorov, vykurovanie, vetranie) – 2 zistené porušenia :

- Vysokoškolský internát JLF Martin, Novomeského 7, 036 01 Martin – v kuchynkách pre študentov na jednotlivých podlažiach internátu nie je zabezpečené lokálne odsávanie nad elektrickými zariadeniami na varenie (sporáky);
- Vysokoškolský internát JLF Martin, P. O. Hviezdoslavova 35, 036 01 Martin – v kuchynkách pre študentov nie je zabezpečené lokálne odsávanie nad elektrickými

- zariadeniami na varenie (sporáky);
2. dodržiavanie požiadaviek na plochu izby ubytovacieho zariadenia, svetlú výšku izby, počet izieb v ubytovacích bunkách a ich základné vybavenie :
 - dodržiavanie požiadaviek na plochu izby ubytovacieho zariadenia** – nezistené porušenie;
 - svetlú výšku izby** – nezistené porušenie;
 - počet izieb v ubytovacích bunkách** – nezistené porušenie;
 - základné vybavenie** – nezistené porušenie;
 3. dodržanie požiadaviek na počet ubytovaných osôb (kapacita) : nezistené porušenie;
 4. zabezpečenie prívodu studenej vody a teplej vody – nezistené porušenie;
 5. dodržiavanie požiadaviek na vybavenie zariadení na osobnú hygienu, ich upratovanie, umývanie a dezinfekciu – nezistené porušenie;
 6. dostupnosť lekárníčky a jej vybavenie – nezistené porušenie;
 7. dodržiavanie schváleného PP ubytovacieho zariadenia – nezistené porušenie.

Počet uložených opatrení – uviesť presne aké : v 2 zariadeniach uložených 5 opatrení:

- zabezpečiť vhodné a účinné lokálne odsávanie nad elektrickými zariadeniami na varenie
- v kuchynkách pre študentov v oboch vysokoškolských internátoch (2 zariadenia);
- zabezpečiť v miestnosti posilňovne pre študentov na Vysokoškolskom internáte, Novomeského 7, Martin úpravou poškodeného povrchu stien s následnou obnovou maľovky resp. zabezpečenie vhodného povrchu stien – obkladu určeného pre daný druh športu (1 zariadenie);
 - v práčovni na prízemí B budovy vysokoškolského internátu na ul. P. O. Hviezdoslava 35, Martin zabezpečiť celkovú kapacitne postačujúcu výmenu vzduchu s intenzitou výmeny podľa platnej legislatívy (1 zariadenie);
 - v B budove vysokoškolského internátu na ul. P. O. Hviezdoslava 35, Martin vykonať rekonštrukciu chodieb a schodísk - obnova maľovky, výmena podláh, dverí (1 zariadenie);

Počet uložených blokových pokút/ celková suma : 0 blokových pokút

Zoznam zariadení so zistenými nedostatkami:

NÁZOV A ADRESA UBYTOVACIEHO ZARIADENIA	Zistené nedostatky	Opatrenia	Návrh sankcií
VS internát JLF Martin, Novomeského 7, 036 01 Martin;	☐ v kuchynkách pre študentov nie je zabezpečené lokálne odsávanie nad sporákmi; ☐ poškodené, znečistené steny v miestnosti posilňovne pre študentov;	☐ zabezpečiť vhodné a účinné lokálne odsávanie nad sporákmi. ☐ Termín: do 01.09.2018 ☐ zabezpečiť úpravou poškodeného povrchu stien a s následnou obnovou maľovky resp. zabezpečenie vhodného povrchu stien – obkladu určeného pre daný druh športu.	-

		Termín: do 01.09.2018	
VS internát JLF Martin, P. O. Hviezdoslavova 35, 036 01 Martin	- budova B - v kuchynkách nie sú inštalované digestory nad sporákmi	- zabezpečiť lokálne odsávanie pár nad sporákmi. Termín: do 01.09.2018	-
	- budova B - v pracovni prízemie nie je zabezpečené vetranie, ventilátor je nefunkčný	- zabezpečiť celkovú kapacitne postačujúcu výmenu vzduchu s intenzitou výmeny podľa platnej legislatívy. Termín: do 01.09.2018	.
	- budova B - poškodená, špinavá maľovka a poškodené podlahové krytiny na chodbách a schodištiach	- vykonať rekonštrukciu chodieb a schodísk (obnova maľovky, výmena podláh, dverí). Termín: do 01.09.2018	.

Stručné zhodnotenie situácie na úseku ubytovacích zariadení :

Na základe zistení z výkonu ŠZD môžeme konštatovať, že prevádzky ubytovacích zariadení vysokoškolských internátov sú závislé od prideľovaných finančných príspevkov od zriaďovateľa.

Prevádzkovateľ zariadení sa snaží v rámci svojich možností udržiavať prevádzkové priestory na požadovanej hygienickej úrovni a taktiež investuje aj do postupnej rekonštrukcie, tak aby boli vytvorené vyhovujúce podmienky pre ubytovaných študentov. Obidva internáty v posledných rokoch prešli rozsiahlou rekonštrukciou t.j. od výmeny okien až k postupnej rekonštrukcii izieb a sociálnych zariadení a k výmene nábytku v izbách.

3. Monitoring údajov zaočkovanosti detí v materských školách - správa

Na základe listu Úradu verejného zdravotníctva SR, doručeného na RÚVZ so sídlom v Martine dňa 28.05.2018, pod číslom HDM/2756/12811/2018 zo dňa 28.05.2018, v zmysle bodu č. 6 záverov z pracovnej porady vedúcich odborov/oddelení hygieny detí a mládeže, zo dňa 23.05. – 24.05.2018 a na základe požiadavky Úradu komisára pre deti – Ing. Viery Tomanovej, PhD., bola daná požiadavka o spoluprácu pri zbere údajov o zaočkovanosti detí navštevujúcich predškolské zariadenia. Dňa 04.06.2018 bol doručený z ÚVZ SR metodický pokyn k predmetnej problematike pod č. HDM/4537/13423/2018. V metodickom pokyne boli stanovené podmienky pre zber údajov. Ide o dlhodobú úlohu a na zabezpečenie kontinuity monitoringu je potrebné požadované údaje o zaočkovanosti detí v materských školách zbierať v každom školskom roku až do odvolania a zasielať ich vždy do konca novembra na ÚVZ SR.

Prieskum bol realizovaný v 64 materských školách v okrese Martin a Turčianske Teplice. Na základe zberu údajov bolo zistené, že z celkového počtu detí 3578 je zaočkovaných 3492 detí a 86 detí nie je zaočkovaných t.j. 97,60 % zaočkovanosť v MŠ. Údaje zozbierané v školskom roku 2018/2019 boli vložené do tabuľkovej formy.

P.č.	Predškolské zariadenie	Počet detí	Počet zaočkovaných	Počet nezaočkovaných	Údaj chýba
1	Súkromná MŠ T.Zanovita, Východná 18, 036 01 Martin	167	166	1	
2	Súkromná MŠ Ďatelinka, s.r.o., Bagarova 2C, 036 01 Martin	45	42	3	
3	Súkromná MŠ, P.Mudroňa 32, 036 01 Martin	38	32	6	
4	Prvá SMŠ, Zvolenská 32, 036 01 Martin	91	88	3	
5	MŠ, Tajovského 9, 036 01 Martin	96	89	7	
6	MŠ, Š. Furdeka 1, 036 01 Martin	173	171	2	
7	MŠ, Francúzskych partizánov 19, 038 61 Vrútky	66	63	3	
8	MŠ, Ul.sv.Cyrila a Metoda 64, 038 61 Vrútky	79	79		
9	MŠ, J.Lettricha 1, 036 01 Martin	174	172	2	
10	MŠ, Nábrežná 2, 038 61 Vrútky	86	85	1	
11	MŠ, Jána Šimka 7, 036 01 Martin	79	78	1	
12	MŠ, Ďanová 151, 038 42	34	34		
13	MŠ, Belá-Dulice 87, 038 11	36	33	3	
14	MŠ, Necpaly 213, 038 12	32	32		
15	MŠ, Košťany nad Turcom 169, 038 41	33	32	1	
16	MŠ, Kláštor pod Znievom 9, 038 43	62	61	1	
17	MŠ, Podhradie 237, 038 52 Sučany	14	14		
18	MŠ, Turčianske Jaseno 71, 038 02 Dražkovce	24	24		
19	MŠ, Dražkovce 154, 038 02	48	44	4	
20	MŠ, Sklabiňa 138, 038 03	24	24		
21	MŠ, Žabokreky 166, 038 40	49	46	3	
22	MŠ, Trebostovo 5, 038 41	35	33	2	
23	MŠ Valča 375, 038 35	59	59		
24	MŠ, Príbovce 171, 038 42	44	41	3	
25	MŠ, Bystrička 297, 038 04	42	41	1	
26	MŠ, Slovany 102, 038 43 Kláštor pod Znievom	15	15		
27	MŠ, Hrabiny 290, Lipovec, 038 61 Vrútky	20	20		
28	MŠ, Blatnica 392, 038 15	35	35		
29	MŠ, Hurbanova 10, 038 52 Sučany	95	93	2	
30	MŠ, Krížna 11, 038 53 Turany	62	62		
31	MŠ, Obchodná 27, 038 53 Turany	69	69		
32	MŠ, Krpeľany 143, 038 54	47	45	2	
33	MŠ, Šútovo 88, 038 54	18	18		
34	MŠ, Slovenské Pravno 328, 038 22	38	38		
35	MŠ, Horná Štubňa 528, 038 46	48	48		
36	MŠ, Jazernica 84, 038 44	16	16		
37	MŠ, Sklené 389, 038 47	13	13		
38	MŠ, Mošovce 359, 038 21	36	36		
39	MŠ, Háj 69, 039 01 Turčianske Teplice	14	13	1	

40	MŠ, Turček 314, 038 48	19	19		
41	MŠ, Ul.1.čsl.brigády 39, 038 61 Vrútky	91	90	1	
42	MŠ, Ul.čsl.brigády 18, 038 51 Turčianska Štiavnička	30	29	1	
43	MŠ, Malý Čepčín 34, 038 45	28	27	1	
44	MŠ, Dubové 51, 038 23	22	22		
45	MŠ, Školská 4, 039 01 Turčianske Teplice	59	58	1	
46	MŠ, Žarnovická 1078, 039 01 Turčianske Teplice	43	43		
47	MŠ, J.V.Dolinského 2, 036 08 Martin	141	139	2	
48	Katolícka MŠ A.Bernoláka, S.Tomášika 1, 036 01 Martin	88	87	1	
49	MŠ, Hurbanova 27, 036 01 Martin	190	184	6	
50	MŠ, Priehradná 11, 036 08 Martin	92	91	1	
51	MŠ, Podhájska 10A, 036 01 Martin	96	95	1	
52	MŠ, SNP 80/1, Dolná Štubňa, 039 01 Turčianske Teplice	42	42		
53	MŠ, Horné Rakovce 1400/28, 039 01 Turčianske Teplice	65	63	2	
54	MŠ, Benice 96, 038 42 Príbovce	17	17		
55	Evanjelická MŠ, Divadelná 32, 036 01 Martin	71	67	4	
56	Detské centrum Cukríkovo, B.Bullu 13, 036 08 Martin	18	18		
57	MTSJ, s.r.o., Veselé jasličky, Mudroňova 603/48, 036 01 Martin	15	15		
58	Rodinné opatrovateľské centrum Ľubka, Priehradka 694/3, 036 01 Martin	9	9		
59	Detské centrum - Leviča, s.r.o., B.Bullu 13, 036 08 Martin	22	22		
60	MŠ, Družstevná 10, 036 01 Martin	99	96	3	
61	Súkromné detské jasle Ako u mamy, Hečkova 466/9, 036 01 Martin	14	14		
62	Súkromná MŠ, Jesenského 22, 036 01 Martin	49	49		
63	MŠ, Nálepková 5, 036 01 Martin	120	115	5	

4. Monitoring konzumácie sladených nápojov počas pobytu detí v materských školách

Slovenská komora zubných lekárov (ďalej len „SKZL“) oslovila Úrad verejného zdravotníctva SR so žiadosťou o spoluprácu v súvislosti s prevenciou zubného kazu u detí. Uvedená inštitúcia zadefinovala ako hlavný problém pri etiológii zubného kazu u detí nadmernú konzumáciu cukru a sladených nápojov, okrem iného aj v rámci školského stravovania. V rámci spoločného rokovania bol navrhnutý menší monitoring konzumácie sladených nápojov počas pobytu detí v materských školách, ktorý by bolo možné zrealizovať v rámci bežného výkonu ŠZD v týchto zariadeniach. Do úvahy prichádzalo zmonitorovať týždenný jedálny lístok v piatich materských školách v rámci každého okresu so zameraním iba na pitný režim. V rámci pitného režimu v predškolských zariadeniach sa v zásade preferuje podávanie nesladených nápojov deťom počas ich pobytu v zariadení, v každodennej praxi sa však vyskytujú rôzne variácie

ponúkaných nápojov. Uvedený monitoring mal poskytnúť prehľad o reálnej situácii v danej oblasti a na jeho základe bude možné navrhnúť eventuálne opatrenia na zlepšenie.

Na základe uvedeného bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 5 materských školách okresu Martin a Turčianske Teplice a zistené údaje boli spracované do tabuľkovej formy a zaslané na UVZ SR na ďalšie spracovanie.

Tabuľka č. 1 Týždenné zhodnotenie pitného režimu

MŠ, 1.čsl.brigády, Vrútky	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok
Desiata	S	S	S	S	S
Obed	S	N	N	N	N
Olovrant	S	S	S	N	S
Pitný režim počas dňa	N	S	S	N	N
MŠ, Hviezdoslavova, Martin					
Desiata	S	N	S	N	S
Obed	S	N	N	S	N
Olovrant	S	S	S	S	N
Pitný režim počas dňa	N	N	N	N	N
MŠ Malý Čepčín					
Desiata	N	S	S	S	S
Obed	S	N	N	N	N
Olovrant	N	S	N	N	N
Pitný režim počas dňa	N	N	N	S	S
MŠ, Žarnovická, Turč.Teplice					
Desiata	S	S	S	S	S
Obed	S	N	S	S	S
Olovrant	S	N	S	S	N
Pitný režim počas dňa	N	N	N	N	N
MŠ, Školská, Turč.Teplice					
Desiata	S	N	N	N	S
Obed	S	N	N	S	N
Olovrant	N	S	S	S	S
Pitný režim počas dňa	N	N	N	N	N
MŠ Háj					
Desiata	S	N	S	S	N
Obed	N	N	N	N	N
Olovrant	S	S	S	S	N
Pitný režim počas dňa	N	N	N	N	N
MŠ, Horné Rakovce, Turč.Teplice					
Desiata	N	S	S	S	N
Obed	S	N	S	N	S
Olovrant	N	N	N	N	N

Pitný režim počas dňa	N	N	N	N	N
MŠ Blatnica					
Desiata	N	S	S	S	S
Obed	S	S	N	N	N
Olovrant	N	N	S	N	S
Pitný režim počas dňa	N	N	N	N	N
MŠ, Ul.kpt.Nálepku, Martin					
Desiata	S	S	S	S	N
Obed	N	S	S	S	N
Olovrant	S	S	N	N	N
Pitný režim počas dňa	N	N	N	N	N
MŠ Lipovec					
Desiata	N	N	N	N	N
Obed	N	N	N	N	N
Olovrant	N	N	N	N	N
Pitný režim počas dňa	N	N	N	N	N

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)SR

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorít pre rok 2018. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

V roku 2018 k 31.12.2018 bolo nahlásených 58 odmietnutí povinného očkovania. Z celkového počtu bolo 26 celkových odmietnutí a 32 čiastočných odmietnutí.

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
 - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovanie v rámci NIP,
 - o informovali o očkovacom kalendári na rok 2018 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
 - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,
 - o poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 576 (27 osobne, 449 telefonicky),
 - o poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovacích látok, kategorizácie vakcín, indikačných a preskripčných obmedzení, odborné stanoviská k alternatívnemu používaniu vakcín pre dočasný nedostatok niektorých vakcín (proti VHA, VHB; hexa-penta-vakcíny, a pod.)
 - o aktívne sa zúčastnili na úprave a zmenách Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu), kategorizáciu vakcín (v Kategorizačnej komisii MZ SR a Pracovnej skupine J07 pre kategorizáciu vakcín),
 - o pripravovali podklady a stanoviská pre MZ SR a Štátny ústav pre kontrolu liečiv (ŠÚKL): pri nedostupnosti vakcín, podklady pre možnosť použitia iných nekategorizovaných vakcín (v prípade nedostatku kategorizovanej vakcíny), podklady pre mimoriadny dovoz vakcín pri nedostupnosti kategorizovaných vakcín, zabezpečovanie vakcín a príslušná legislatíva, zmeny charakteristík referenčných skupín vakcín,
 - o realizovali kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom v zariadeniach sociálnej starostlivosti, KI a reakcie po očkovaní danými vakcínami.

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2018:

- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovacom kalendári SR platnom od 01.01.2018,
 - metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaníach proti:
 - o rotavírusovým infekciám u dojčiat
 - o varicelle
 - o sezónnej chrípke a pneumokokom
 - o meningokokom
 - o kliešťovej encefalitíde
 - o herpes zoster
 - o VHA a VHB
 - zameniteľnosť vakcín proti VHA (HAVRIX, AVAXIM, VAQTA) ; VHA+VHB (TWINRIX),
 - vypracovaný postup pre SFLP MZ SR pre ZP
- pri:
- o doplnení chýbajúcich očkovaní detí v rámci povinného očkovania,
 - o zmena očkovacieho kalendára detí pre posun očkovania z dôvodu relatívnej kontraindikácie, posunu alebo odmietnutia očkovania rodičmi,
 - o nedostupnosti alebo nedostatku vakcín pre zabezpečenie včasnosti očkovanie v rámci povinného očkovania detí.

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
 - o epidemiologické vyšetovanie všetkých pravdepodobných ochorení preventabilných očkovaním, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
 - o počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
 - u ochorení na sezónnu chrípku : 11, z toho 5x izolácia vírusu (2x vírus chrípky typ B, 2x pandemický vírus chrípky AH12009, 1x B/Phuket/3073/2013-like),
 - o informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy,
 - o priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,
 - o odborné prednášky a postery v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilným očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:
 - medzinárodnej úrovni: 1x
 - celoslovenskej úrovni: 10x
 - regionálnej a lokálnej úrovni: 3x

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
 - o kontrolu chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 20,

- kontrolu dodržiavania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 110.
- podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (prof. Hudečková – predseda PSPI),
- podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda prof. Hudečková),
- podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín, podklady pre zvýšenie úhrady zdravotnými poisťovňami,
- podklady pre ŠÚKL, MZ SR –SFLP (prof. Hudečková),
- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR - (prof.Hudečková),
- účasť na zasadaní Kategorizačnej komisie - (prof.Hudečková).

Ad Kontrola očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - priebežnú kontrolu zaočkovanosti (počet očkovaných 7 898) v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
 - kontrola evidencie o očkovaní sa uskutočnila v mesiaci september 2018,
 - realizáciu imunologického prehľadu v SR v roku 2018 za okres Martin a Turčianske Teplice.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelné mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení.

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatrami je už tradične na vyššej úrovni),
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami, pacientov ambulantne vyšetrených a ošetrovaných,
- Klinikou biochémie a mikrobiológiou Martin,
- Oddelením mikrobiológie a NRC - RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okr. Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny UNM a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillance akútnej chabých obrn,
- jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetrovania pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz (počet hlásených NN 540).

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC a televíziou Martin TV, regionálnym týždenníkom „My - turčianske noviny“.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaniu (celkový počet 576),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii chrípky a chrípke podobných ochorení v regióne Turiec (celkový počet 1x),
- informácie o epidemiologickej situácii osýpok vo svete a na Slovensku – 3x (TA3, Hospodárske Noviny, Denník PRAVDA),
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnosť – 13,
- Európsky týždeň imunizácie 2018 (prieskum znalosti laickej verejnosti o očkovaní).

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení, ako aj pre epidemické výskyty,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vyšším výskytom akútnych respiračných ochorení a chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorenia preventabilné očkovaním (zabezpečuje prof. Hudečková),
- od 01.01.2018 do 31.12.2018 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 1 364 prípadov prenosných ochorení, z toho za okres Martin 1 110 a za okres Turčianske Teplice 254 prípadov.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v UN Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillance nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení (UN Martin, neštátne zdravotnícke zariadenia),
- za obdobie od 01.01.2018 do 31.12.2018 bolo v EPISe evidovaných celkom 540 prípadov NN hlásených z UN Martin,
- prednášky pre odbornú verejnosť – 1x (problematika rúk v zdravotníctve),
- praktické ukážky kvality dekontaminácie rúk zdravotníkov – 1x.

6.5. Surveillance chronických ochorení

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okresoch Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravia RÚVZ Martin.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Pracovníci oddelenia epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom hlásení z ECDC a ÚVZ SR. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a UN Martin.

Pracovníci oddelenia epidemiológie pravidelne informovali o priebehu epidémie chrípky zdravotníckych pracovníkov a členov Protiepidemickej komisie RÚVZ Martin, ako aj ďalších zainteresovaných (školsťvo, veterinári, atď.).

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- sledovanie ARO a chrípky,
- zabezpečenie epidemických výskytov alimentárnych nákaz,
- edukácia o výskyte, šírení a protiepidemických opatreniach pri vysokovirulentných nákazách a vírusoch vtácej chrípky (H5N8, H5N1, H7N7, H7N2, H9N2 a pod.) a cholere.

Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii boli pravidelne zasielané lekárom primárneho kontaktu, riaditeľovi UN Martin, riaditeľom ústavov sociálnej starostlivosti v spádovom území.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika,
- výsledky v roku 2018:
 - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 6x,
- surveillance akútnych chabých paréz: 250 x negatívnych hlásení z UNM ,
 - aktívne na surveillance spolupracujú tieto pracoviská UN Martin: Klinika detí a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovnej medicíny, Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny, Klinika detskej anestéziológie a intenzívnej medicíny,
 - Od októbra 2013 vzhľadom na záchyt divokých kmeňov poliovírusov v Izraeli, Sýrii a na Ukrajine bola posilnená surveillance ACHO. Súčasne sa zvýšená pozornosť venuje z hľadiska poliomyelitídy migrantom a azylantom.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, oddelenie epidemiológie v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich z Národného programu prevencie HIV/AIDS vykonalo v okrese Martin a Turčianske Teplice nasledovné činnosti zameraná na zníženie rizika vzniku a šírenia HIV infekcie prostredníctvom:

Prevencie sexuálneho prenosu HIV:

- zabezpečilo dostupné, dobrovoľné, bezplatné a anonymné poradenstvo a testovanie HIV,
- v rámci poradenstva bolo zrealizovaných 29 konzultácií z toho 3 osobné a 26 telefonických,

Podpory akcii a aktivít smerujúcich k zníženiu sociálnych a ekonomických dopadov infekcie HIV/AIDS na spoločnosť:

- zvyšovanie informovanosti odbornej verejnosti, najmä zdravotníckych pracovníkov s cieľom zníženia a zamedzenia diskriminácie ľudí žijúcich s HIV prostredníctvom zdravotnej výchovy študentov Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine – odbor verejné zdravotníctvo a všeobecné lekárstvo,
- v rámci oddelenia epidemiológie poskytovanie individuálneho poradenstva klientom
- zaujímavých sa otázkami a problematikou HIV/AIDS,

- odborná garancia nad celoslovenskou kampanou „Červené stužky“; - X. ročník, 1.9. – 1.12.2018 – stretnutie škôl a školských zariadení na MÚ v Žiline - prof.MUDr.Henrieta Hudečková PhD., MPH – odborný garant.

6.9 Poradňa očkovania

Na RÚVZ Martin je zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Poradenstvo sa poskytuje osobne alebo telefonicky.

Pracovníci oddelenia epidemiológie poskytujú 1x mesačne:

- poradenstvo pre rodičov, dospelých a cestujúcich do zahraničia,
- konzultácie v oblasti pravidelného povinného očkovania detí a dospelých, v oblasti odporúčaného očkovania detí a dospelých, o možnostiach očkovania z hľadiska osobného alebo profesionálneho rizika.

6.10 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

Projekt realizovaný na RÚVZ Komárno a Banská Bystrica.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Národný program podpory zdravia“

PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine plní úlohy vyplývajúce z Národného programu podpory zdravia v jeho prioritných oblastiach. Oddelenie PCZ a VkZ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunit a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie životného štýlu a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. V rámci poradenstva sa venujeme výchove obyvateľov k zdravej výžive, zvyšujeme informovanosť o pozitívach pohybovej aktivity na organizmus. Ďalšou prioritou je prevencia užívania návykových látok, ktorá je realizovaná formou prednášok, besied, ale aj školením odborných zdravotníckych pracovníkov a kampaní. Cieľom je, obrátiť pozornosť širokej verejnosti na tento problém. Ďalšou prioritou NPPZ je zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení a ich následkov v rámci programu CINDI.

Vo februári 2018 sme sa zúčastnili v spolupráci s Centrom pomoci Ligy proti rakovine a OC Galéria zdravotno – výchovnej kampane „Svetový deň proti rakovine“. Kampaň bola venovaná prevencii nádorových ochorení a dôležitosti účasti populácie na preventívnych prehliadkach. Kampaň bola spropagovaná v celoslovenských médiách.

Dňa 26. marca 2018 som sa zúčastnila 8. zasadnutia Poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Bratislave. V úvode zaznela informácia o plnení záverov zo 7. zasadnutia poradného zboru. V bode 2. sme sa venovali novonavrhanému odbornému usmerneniu MZ SR pre činnosť Poradenských centier ochrany a podpory zdravia. Navrhnutý materiál dostanú členovia poradného zboru na pripomienkovanie. Na základe novely NR SR č. 296/2010 Z. Z. účinná od 10. februára 2018 patrí odbor Výchova ku zdraviu a odbor Hygieny detí a mládeže pod časť „podpora zdravia“.

„a) špecializačné odbory s minimálnou dĺžkou trvania špecializačného štúdia jeden rok po získaní vysokoškolského vzdelania druhého stupňa v magisterskom študijnom programe v študijnom odbore verejné zdravotníctvo

1. epidemiológia infekčných ochorení
 2. epidemiológia neinfekčných ochorení
 3. environmentálne zdravie
 4. zdravie pri práci
 5. podpora zdravia
- b) certifikované pracovné činnosti

1. hodnotenie dopadov na zdravie

2. klasifikačný systém v zdravotníctve“

Poradný zbor sa venoval aj téme NAPPPA – odporučil pozastavenie projektu v súvislosti s účinnosťou

„Nariadenia Európskej únie upravujúce ochranu osobných údajov a Rady (EÚ) č. 2016/679 (GDPR) s účinnosťou od 25. mája 2018.

V závere zasadnutia sme sa venovali aj dopracovaniu komentárov k výkazníckej tabuľke za odbor VkZ, aby boli všetky položky vyplňané správne a jednotne.

„Svetový deň zdravia“ - Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval aktivity k Svetovému dňu zdravia v OC Galéria 6. apríla 2018 v čase od 15.00 do 18.00 hod.. Kampaň sme realizovali v spolupráci s Centrom pomoci Ligy proti rakovine. V rámci kampane sme poskytovali klientom meranie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, BMI a percenta podkožného tuku. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo o zdravom životnom štýle zamerané na znižovanie nadváhy a obezity. Svetového dňa zdravia sa zúčastnilo 31 klientov, z toho 7 mužov a 24 žien.

Dňa 18. apríla 2018 som sa zúčastnila celoslovenskej porady vedúcich odborov VkZ na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Bojniciach. Predmetom rokovania v úvode bola realizácia projektu v rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity (NAPPPA). Na porade sa dohodlo, že bude potrebné urobiť zmeny v záznamovom liste a vytvoriť nové tlačivo „súhlas zákonného zástupcu“, ktoré sa bude zasielať tým rodičom, ktorí už súhlasili s účasťou svojich detí na projekte. Tieto zmeny vyplynuli s účinnosťou nového nariadenia GDPR (General Data Protection Regulation), je nariadením Európskej únie, ktoré vstúpi do účinnosti 25. 5. 2018. Jeho cieľom je zvýšiť úroveň ochrany osobných údajov a posilniť práva občanov Európskej únie v tejto oblasti zákona o ochrane osobných údajov. Na porade sme sa dohodli, že projekt bude prebiehať od 15. mája 2018 do 31. októbra 2018.

Ďalším bodom programu bola realizácia programu Školské ovocie, zelenina a mlieko, ktorého iniciálna fáza bude prebiehať v mesiaci máj 2018, a to dotazníkovou formou. V ďalších rokoch má prebiehať edukatívna etapa, po ktorej sa bude realizovať výstupný dotazník. Pokyny a manuál k projektu by sme mali obdržať do začiatku mája 2018.

V rámci Národného programu duševného zdravia máme možnosť sa uchádzať o grant z Protidrogového fondu s 5% spoluúčasťou. Termín podania je 15. mája 2018.

V závere porady sme boli informovaní o priebehu Svetového dňa zdravia na jednotlivých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva.

Dňa 4. júna 2018 som sa zúčastnila 9. zasadnutia Poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre. Na tomto mimoriadnom zasadnutí sme sa venovali projektu NAPPPA v súvislosti s účinnosťou zákona č. 18/2018 Z. z. na ochranu osobných údajov (GDPR). V informovanom súhlase pre zákonného zástupcu musí byť uvedená zodpovedná osoba pre ochranu osobných údajov a nie osoba zodpovedná za projekt. V súvislosti so zákonom je povinnosťou právneho subjektu uverejniť na túto osobu kontakt na svojej webovej stránke. V súvislosti s ochranou osobných údajov v Teste

zdravé srdce je potrebné aj tento prerokovať so zodpovednou osobou a uviesť v ňom dobu, po ktorú sa súhlas udeľuje, a to podľa registratúrneho poriadku právneho subjektu.

Ďalší bod sa venoval pripomienkam k Odbornému usmerneniu pre činnosť Poradenského centra na ochranu a podporu zdravia. Tie sme jednotlivo prerokovali a mali by byť v predmetnom dokumente zohľadnené. Tento upravený materiál sme obdržali opäť na pripomienkovanie.

Dňa 6. a 7. júna 2018 sme sa zúčastnili odbornej konferencie 40. dni zdravotnej výchovy MUDr. I. Stodolu. Zámerom konferencie bola interdisciplinárna výmena informácií, poznatkov a výskumných zistení v oblasti podpory, rozvoja a ochrany verejného zdravia s implementáciou Aktualizácie národného programu podpory zdravia schváleného vládou SR uznesením č. 634/2014. Prioritou tejto aktualizácie je ovplyvňovanie determinantov zdravia, kde jedným z najvýznamnejších je podpora zdravého životného štýlu.

Konferenciu otvoril svojím príhovorom štátny tajomník MZSR, hlavný hygienik SR, prezident Slovenskej spoločnosti sociálneho lekárstva a hlavný odborník HH SR pre odbor výchova ku zdraviu. I. blok prednášok sa venoval podpore zdravia a prevencii v širšom zdravotno-spoločenskom kontexte „Zdravie vo všetkých politikách“ V II. časti sme sa venovali výžive a pohybovej aktivite v detskom veku, ale aj seniorom. Prednášajúci zdôraznili význam pohybovej aktivity pre zdravý fyzický a psychický rozvoj jednotlivca v každej vekovej skupine. III. časť sa venovala environmentálnemu zdraviu, stratégii štátnej environmentálnej politiky v SR. Zaujímavou sa javila prednáška o edukácii o zdravotných rizikách nových trendov užívania alkoholu, keďže v súčasnej dobe dochádza aj k iným formám užívania alkoholu, čo môže výrazne poškodzovať zdravie adolescentov.

Druhý deň konferencie sme sa venovali problematike tabaku a alkoholu. V tomto bloku sa zdôraznila potreba vzdelávania obchodníkov v oblasti zodpovednosti pri predaji a kúpe tabakových výrobkov. Taktiež sme sa venovali Linke pomoci na odvykanie od fajčenia, vyhodnoteniu jej fungovania a jej efektívnosti. V tomto bloku odprednášal svoj príspevok aj hlavný odborník pre závislosti ČR.

Občianske združenie „Športom proti drogám“ prezentoval audiovizuálny príspevok „Čo sme si, to sme si, vypime si?“. Jedná sa o nový videofilm venujúci sa problematickému pitiu hlavne adolescentných dievčat. Hodnotím tento príspevok ako veľmi silný zážitok a určite bude mať veľký dopad na cieľovú skupinu. RÚVZ som sídlom v Martine a ostatné regionálne úrady verejného zdravotníctva týmto DVD filmom disponujú.

10. zasadnutie Poradného zboru HH SR pre odbor VkJ sa konalo v dňoch 2. až 3. júla 2018 na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Bojniciach.

Na tomto zasadnutí sme sa venovali návrhu Národného onkologického programu. V predmetnom dokumente nie sú zapracované pripomienky Úradu verejného zdravotníctva SR. Pre regionálne úrady verejného zdravotníctva z neho vyplývajú viaceré úlohy, ktoré budú musieť naplňať. Návrh minimálnych štandardov pre špecializačný študijný program v odbore podpora zdravia - uvedený dokument a situáciu v príprave štandard špecializačného štúdia objasnila RNDr. Mancalová, člen akreditačnej komisie MZ SR. Členovia poradného zboru prerokovali finálnu verziu Odborného usmernenia pre zriaďovanie, prevádzku a činnosť PCOPZ. V rámci diskusie k počtu zamestnancov na odboroch výchovy k zdraviu sme zistili vo výročných správach viaceré nejasnosti (úväzky, fyzické osoby). Úlohou krajských odborníkov bude pripraviť pre odbor podpory zdravia ÚVZ SR „štruktúru zamestnancov na oddeleniach podpory zdravia/výchovy ku zdraviu za príslušné kraje“. Krajské regionálne úrady verejného

zdravotníctva budú spolurealizátormi projektu „Od srdca k srdcu“, ktorý je zameraný na kardiovaskulárnu prevenciu vo verejných lekárnach. Hlavnou spoločnou náplňou bude skriningové meranie krvného tlaku a detekcia rizika atriálnej fibrilácie. V závere zasadnutia sme prerokovali plnenie úloh vyplývajúcich zo zasadnutí poradného zboru krajskými odborníkmi.

Dňa 18. júla 2018 sa konalo mimoriadne zasadnutie Poradného zboru HH SR pre odbor VkZ so zástupkyňou hlavného hygienika SR Doc. MUDr. Janou Hamade, PhD. ohľadom stabilizácie oddelení podpory zdravia/výchovy k zdraviu v organizačnej štruktúre regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Na stretnutí boli prijaté závery:

1. Stabilizácia organizačnej štruktúry odboru/oddelení podpory zdravia/výchovy k zdraviu.
2. Odbor/oddelenie podpory zdravia/výchovy k zdraviu má byť samostatným odborom s jednotným názvom odbor/oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu.
3. Pripraviť návrh koncepcie odboru/oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu a predložiť ho na gremiálnu poradu ministerky zdravotníctva SR.
4. Stabilizácia minimálneho personálneho obsadenia na odbore/oddelení podpory zdravia a výchovy k zdraviu – minimálne 2 pracovníci s úväzkom 2,0 a na RÚVZ v sídle kraja 4 pracovníci s úväzkom 4,0.

9.1.1 „Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia“

Dňa 14. marca 2018 som sa zúčastnila metodicko – odborného seminára k projektu NAPPPA na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, ktorý bol venovaný skúsenostiam pilotného prieskumu NAPPPA. Pilotný prieskum prebiehal na 3 regionálnych úradoch verejného zdravotníctva (Spišská Nová Ves, Bardejov, Michalovce). Náplňou seminára bolo odovzdať praktické skúsenosti z pilotného prieskumu. Oficiálny začiatok projektu je 19. marec 2018. Cieľovou skupinou sú 1. ročníky študentov gymnázií a stredných odborných škôl. Úlohou projektu je sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti, držanie tela, hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu.

Žiaci zúčastňujúci sa projektu musia disponovať informovaným súhlasom rodiča, mať k dispozícii športové oblečenie a obuv. Študenti sú privedení na projekt zodpovedným učiteľom, ktorý by mal byť aj koordinátorom projektu na škole. Samotné vyšetrenie prebieha formou stanovišť, na ktoré prichádza študent osobitne. V úvode sú všetci študenti oboznámení s projektom, vyplnia dotazník zdravého životného štýlu a obdržia záznamový list. V nasledujúcom kroku je realizované ako prvé biochemické vyšetrenie, meranie krvného tlaku, antropometria, držanie tela. Na druhom stanovišti meriame flexibilitu, podkožný tuk kaliperom a Ruffierov test. V závere bude každému študentovi poskytnuté poradenstvo vzhľadom k jeho výsledkom. V poobedňajšej časti dňa budú všetky údaje z dotazníka a záznamového listu vložené do databázy.

Je vhodné zabezpečiť na projekt pitný režim a priestor, aby sa študenti po biochemickom vyšetrení mohli najesť. Odchod žiakov z projektu bude prebiehať po dohode so zodpovedným učiteľom, resp. koordinátorom projektu na škole.

Projekt NAPPPA bude Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizovať v mesiacoch september a október 2018. V mesiacoch jún 2018 boli na vybrané školy v okrese Martin distribuované nové informované súhlasy pre rodičov detí, ktorý už prejavili záujem vstúpiť do projektu. S každým riaditeľom boli dané súhlasy prekonzultované a dohodnutá spolupráca na projekte. O presných podmienkach realizácie projektu budú riaditelia škôl informovaní na začiatku školského roka 2018/2019, krátko pred spustením projektu.

9.2 „Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025“

V rámci projektu CINDI, zdravotno – výchovných kampaní a v rámci svetových dní WHO sme každému návštevníkovi poradne zdravia určili hodnotu BMI a WHR indexu s odborným poradenstvom o zdravom životnom štýle. Každému klientovi sa vyhodnotili rizikové faktory metabolického syndrómu s intervenciou pre konkrétny rizikový faktor, ale aj súčinnosti rizikových faktorov navzájom.

Pri neštandardných a štandardných výjazdoch sme u 124 klientov určili percento tuku v tele a BMI.

V rámci spolupráce so zdravotnými poisťovňami a inými organizáciami sme vyšetřili aspoň jeden rizikový faktor srdcovo – cievnych ochorení u 396 klientov. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy.

V rámci svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sa pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine zapojili do celonárodnej súťaže „Do práce na bicykli“, ktorú vyhlásil národný cyklokoordinátor Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Mesto Martin sa zapojilo do tohoto projektu s cieľom prispieť k zlepšeniu zdravia obyvateľov a vyskúšať si zdravý a ekologický spôsob dochádzania do práce. Do súťaže sa zapojili aj naše trojčlenné tímy RÚVZ Martin – Silný tím, Snežienky a CYKLO 3. Úlohou každého tímu bola preprava do a z práce na bicykli a týždenná sumarizácia najazdených kilometrov.

Dňa 19. mája 2018 sa Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine podieľal na 3. ročníku kampane „Slovenský deň obezity“. Akcia sa konala pod záštitou prezidenta Slovenskej republiky, pod záštitou MZ SR SR, Úradu verejného zdravotníctva a primátora mesta Martin. Organizátorom kampane bola firma Snowboll communications s.r.o.. Účastníci kampane si mohli zmerať BMI, komplexnú analýzu tela (Inbody), vyšetrenie hladiny celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, obvod pásu, krvný tlak. K dispozícii bola aj možnosť konzultácií a zhodnotenie rizikových faktorov rozvoja ochorení pridružených k obezite. Kampane sa zúčastnilo 55 klientov.

Počas roka 2018 sme realizovali regionálny projekt „Správna výživa“ a „Ovocie, zelenina a vitamíny“. Úlohou projektu je priblížiť deťom, čo je zdravé stravovanie, z akých zložiek pozostáva naša strava a aký dôležitý je správny pitný režim. Deťom sa priblížila problematika vitamínov, kde ich môžeme nájsť a aký je ich význam v našom tele. V roku 2018 sa projektu zúčastnilo 300 detí.

Projekt „Viem, čo zjem“ je celoslovenským projektom medzinárodného charakteru. Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návyk a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Projekt bol realizovaný pre 3. – 4. ročníky a 5. – 6. ročníky základných škôl. Projekt bol realizovaný prostredníctvom

interaktívnej prednášky s praktickou realizáciou (vypracovávaním pracovných listov) a v závere hodiny bol vyplnený dotazník efektivity. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval projekt na 2 základných školách: ZŠ A. Dubčeka a ZŠ s MŠ Dolinského. Projektu sa zúčastnilo 232 detí.

Projekt „Školský program“ – všeobecným cieľom tohto projektu je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplývať na zmenu stravovacích návykov a predchádzať chronickým neprenosným ochoreniam. Špecifickým cieľom je naučiť deti predškolského a školského veku a ich rodičov pravidelne konzumovať ovocie, zeleninu, mlieko a mliečne výrobky a vzdelávať ich v tejto problematike. Realizátormi projektu sú pracovníci odborov podpory zdravia/výchovy k zdraviu v súčinnosti s poverenými zamestnancami vybraných škôl. Cieľovou skupinou sú deti základných škôl, v ktorých bol realizovaný vstupný monitoring spotreby ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, zdravotného uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov.

Edukácia sa realizuje v priebehu celého školského roka priebežne, jej súčasťou je beseda so žiakmi, práca s pracovnými listami a využitie potravinovej pyramídy. Projekt sme realizovali v roku 2018 ZŠ Košťany nad Turcom a zúčastnilo sa ho 85 detí, u ktorých bol realizovaný aj dotazníkový prieskum o konzumácii ovocia, zeleniny a mlieka. V I. polroku 2019 sa projekt „Školský program“ bude realizovať na ZŠ Dolinského.

Projekt „COSI“ - projekt je v SR súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“. Ide o projekt realizovaný metodikou WHO. Na základe poverenia MZ SR bol NÚDCH nominovaný ako zodpovedný riešiteľ projektu COSI ([Childhood Obesity Surveillance Initiative](#)) pre Slovenskú republiku. Ide o rutinného meranie žiakov základných škôl vo veku od 6 do 10 rokov (v SR v roku 2018 boli vybraté iba 2 vekové kategórie – 7-7,99 ročné deti a 8-8,99 ročné deti). V projekte boli u respondentov vykonané merania telesnej hmotnosti a výšky, obvodu pása a bokov a vykonal ich preškolený personál z Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR. Projekt bol schválený etickou komisiou NÚDCH. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. K projektu boli zaslané materiály : rozdeľovník s kódmi škôl, informovaný súhlas pre rodičov, dotazník pre meranie detí. Školy uvedené v rozdeľovníku boli oslovené listom štátneho tajomníka MZ SR o možnosti participovať na projekte. Oddelenie hygieny detí a mládeže v spolupráci s oddelením Poradenského centra zdravia/Výchovy k zdraviu projekt realizovali od 06.11.2018 do 19.11.2018 a projektu sa zúčastnilo 62 respondentov – žiakov vekovej skupiny od 7 do 7,99 rokov. Do projektu boli zapojené 3 základné školy v okrese Martin a 2 základné školy v okrese Turčianske Teplice. Meranie sa uskutočnilo v škole vo vyhradenej miestnosti, ráno. Počas merania sa zaznamenávali údaje: dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň šk. dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, komorbidita. Meranie sa realizovalo na prenosnej digitálnej váhe s výškomerom s presnosťou 0,1 kg a na meranie obvodu pásu a bokov bol použitý neelastický meter. Dieťa bolo vyzlečené (v spodnej bielizni), vyzuté. Parametre sa merali s presnosťou na desatinu – (0,1 kg, 0,1 cm). Súčasťou projektu bol informovaný súhlas rodičov, vyplnený dotazník o rodine (zameraný na výživu a pohybovú aktivitu) a o škole (zameraný na pohybovú aktivitu detí, stravovanie detí v školách). Rodinný dotazník bol doručený prostredníctvom školy rodičom, resp. zákonným zástupcom dieťaťa na vyplnenie v domácom prostredí. Každá škola, v ktorej sa realizoval projekt obdržala na vyplnenie

jeden školský dotazník. Po vykonaných meraniach odborní pracovníci oddelenia HDM získané údaje zadávali do elektronickej formy dotazníkov a tabuliek v programe Microsoft Excel a priebežne podľa požiadaviek gestora zasielali ďalšie doplňujúce údaje súvisiace s riešením projektu COSI. Spracované údaje boli zaslané na ďalšie spracovanie MUDr. Ľubici Tichej.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie“

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ realizoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v I. polroku 2017.

9.3 „Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)“

Tento program RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje.

9.4 „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike“

Dňa 6. a 7. júna 2018 som sa zúčastnila odbornej konferencie 40. dni zdravotnej výchovy MUDr. I. Stodolu.

Druhý deň konferencie sme sa venovali problematike tabaku a alkoholu. V tomto bloku sa zdôraznila potreba vzdelávania obchodníkov v oblasti zodpovednosti pri predaji a kúpe tabakových výrobkov. Taktiež sme sa venovali Linke pomoci na odvykanie od fajčenia, vyhodnoteniu jej fungovania a jej efektívnosti. V tomto bloku odprednášal svoj príspevok aj hlavný odborník pre závislosti ČR.

Občianske združenie „Športom proti drogám“ prezentoval audiovizuálny príspevok „Čo sme si, to sme si, vypime si?“. Jedná sa o nový videofilm venujúci sa problematickému pitiu hlavne adolescentných dievčat. Hodnotím tento príspevok ako veľmi silný zážitok a určite bude mať veľký dopad na cieľovú skupinu. RÚVZ so sídlom v Martine a ostatné regionálne úrady verejného zdravotníctva týmto DVD filmom disponujú.

Dňa 22. decembra 2018 sme sa zúčastnili workshopu „Prevenca závislostí“ v Odbornom liečebnom ústave psychiatrickom (OLÚP) n. o. na Prednej hore. Náplňou podujatia bola diagnostika drogovej, tabakovej a alkoholovej závislosti, poradenstvo, novodobé nelátkové závislosti, relaxačné techniky a imaginácia. V doobedňajších hodinách prednášal o drogovej problematike Dr. Stanislav, zástupca riaditeľa pre preventívno-liečebnú starostlivosť. Obsahom bola charakteristika psychiatrického ústavu, jeho úlohy a ciele. Venovali sme sa aj prejavom a liečbe hlavne alkoholovej závislosti s ohľadom na sociálny a celospoločenský rozmer problematiky. Po prednáške sme boli prevedení jedným z oddelení, kde sme diskutovali o chode jednotlivých oddelení s hlavnou sestrou (pre ošetrovateľskú starostlivosť). Dozvedeli sme sa o režime pacientov v liečebni, ich povinnostiach, ale aj očakávaniach.

V poobedňajších hodinách nám bol odprezentovaný nový pripravovaný Manuál pre odvykanie od fajčenia.

Referát Výchova ku zdravia realizoval počas roka 2018 4 prednášky „Alkohol a mladiství“ a zúčastnilo sa ich 92 študentov gymnázií.

9.5 „Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia“

V rámci „Týždňa mozgu 2018“ Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval zdravotno – výchovnú intervenciu k Týždňu mozgu v spolupráci s Turčianskou knižnicou MT a pobočkou Sever. Kampaň bola venovaná seniorom, ktorí sa zúčastnili tréningu pamäti. Klientom uvedeného kurzu sme poskytli vyšetrenie kapilárnej krvi na cukor a celkový cholesterol a meranie krvného tlaku. Kampane sa zúčastnili aj študentky verejného zdravotníctva JLF UK Martin, ktoré sa podieľali na vyšetrení BMI a percenta podkožného tuku. Každému seniorovi bolo poskytnuté poradenstvo v zdravom životnom štýle ako základnom predpoklade pre aktívne zdravé starnutie. Intervencie sa zúčastnilo 24 klientov. V rámci „Týždňa mozgu“ sme sa venovali aj detskej populácii. Beseda bola venovaná „Mozgu a Pamäti“. V rámci besedy boli s deťmi realizované hry na rozvíjanie pamäti. Kampane sa zúčastnilo 29 žiakov I. stupňa základných škôl.

V rámci „Úcty mesiaca k starším“ boli v rámci II. polroku 2018 realizované dva „Tréningy pamäti“ pre seniorov v spolupráci s Centrom pomoci Ligy proti rakovine. Tréningu sa zúčastnilo 17 seniorov, ktorí budú v tejto aktivite pokračovať aj v roku 2019.

9.6 „Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V roku 2018 sme realizovali projekt „Stomatohygiena“ v MŠ Dolná Štubňa, MŠ Francúzskych partizánov, ZŠ Valča, ZŠ Slovenské Pravno, MŠ Slovany, MŠ Kláštor pod Znievom a ZŠ Dolinského, MŠ Tajovského. Projektu sa zúčastnilo 238 detí.

Cieľovou skupinou intervenčno zdravotno-výchovného pôsobenia je veková kategória 4 – 6 ročných / MŠ/ a 1. –2. ročník ZŠ a

je zamerané na:

- správnu výživu v prevencii stomatologických ochorení
- negatívne následky neošetreného chrupu na zdravie
- demonštráciu používania správnych pomôcok pri stomatohygieni
- vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky čistenia zubu
- vysvetlenie dôležitosti čistenia zubov, zafixovanie návyku na pravidelnosť čistenia chrupu
- vysvetlenie dôležitosti preventívnych prehliadok a včasného ošetrenia zubného kazu

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje regionálny projekt „Vieme si správne umývať ruky?“ Projekt je zameraný na cieľovú skupinu detí predškolského veku a 1. a 2. ročníka základných škôl. Intervenčno zdravotno-výchovné pôsobenie pre deti je zamerané na negatívne následky šírenia nákaz „špinavých rúk“ vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky umývania rúk.

Na záver sa realizuje krátky test vo forme skladačky na kontrolu zapamätania správneho postupu pri umývaní rúk /. Projektu sa zúčastnilo 349 detí.

9.7 „CINDI program SR“

Za obdobie od 01.01.2018 do 31.12.2018 sme uskutočnili 7 štandardných výjazdov do rôznych firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátkočasného poradenstva o zdravom životnom štýle. V rámci štandardných výjazdov bolo vyšetrených 65 klientov. 8 výjazdov bolo neštandardných, t.j. nebolo poskytnuté komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení, ale len čiastkové vyšetrenie. V rámci neštandardných výjazdov bolo vyšetrených 396 klientov.

„Liga proti rakovine“ spolupráca s Centrom pomoci ligy proti rakovine

RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine, ktoré pôsobí v okrese Martin poskytuje klientom podľa dohody vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení a odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy, príp. spolupracujeme na rôznych projektoch a kampaniach.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu I. polroka 2017 zabezpečili výuku absolventov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine a odbornú prax lekárov rezidentského programu. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetrenia v poradni zdravia, ktoré pozostávali z merania TK, zisťovania percenta podkožného tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetrovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. 9 absolventov bolo oboznámených s prácou v poradni zdravia a VkJ.

V roku 2018 sme vytvorili propagačné materiály na aktuálne témy: „Výživové doplnky“, „Osýpky“, „Chrípka“, „Podzemné poklady Slovenska – minerálne vody“, „Pitná voda“, „Nedovoľte mozgu zostarnúť“, „Radón“, „Svetový deň zdravia“, „Pohybom ku zdraviu“, „10 dôvodov nefajčiť“, „Stravovanie v lete“, „Letné kúpanie – kúpaliská“, „Drogy“, „Dovolenka bez problémov“, „Fetálny alkoholový syndróm“, „Realizácia projektu NAPPPA“, „Alzheimerova choroba“, „Pohyb a zdravie“, „Čas vianočný – čas sviatočný“. Materiály boli uverejnené k aktuálnym svetovým dňom zdravia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine, v priestoroch Mestského úradu Martin a umiestnené na webových stránkach regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

9.8 „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020“

Oddelenie výchovy ku zdraviu pripravilo v rámci podpory odbornej verejnosti poster „Telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia“, ktoré je realizované regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva SR. Poster bol odprezentovaný na konferencii 40. dňa zdravotnej výchovy MUDr. I. Stodolu, ktoré sa konali na Radnici mesta Trnava.

Dňa 22. decembra 2018 sme sa zúčastnili workshopu „Prevencia závislostí“ v Odbornom liečebnom ústave psychiatrickom (OLÚP) n. o. na Prednej hore. Náplňou podujatia bola diagnostika drogovej, tabakovej a alkoholovej závislosti, poradenstvo, novodobé nelátkové závislosti, relaxačné techniky a imaginácia. V doobedňajších hodinách prednášal o drogovej problematike Dr. Stanislav, zástupca riaditeľa pre preventívno-liečebnú starostlivosť. Obsahom bola charakteristika psychiatrického ústavu, jeho úlohy a ciele. Venovali sme sa aj prejavom a liečbe hlavne alkoholovej závislosti s ohľadom na sociálny a celospoločenský rozmer

problematiky. Po prednáške sme boli prevedení jedným z oddelení, kde sme diskutovali o režime jednotlivých oddelení s hlavnou sestrou (pre ošetrovateľskú starostlivosť). Dozvedeli sme sa o režime pacientov v liečebni, ich povinnostiach, ale aj očakávaniach.

V poobedňajších hodinách nám bol odprezentovaný nový pripravovaný Manuál pre odvykanie od fajčenia.

Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívil v I. polroku 2018 1 klient.

V II. polroku 2018 vyšiel „Manuál pre nadstavbovú poradňu prevencie závislostí“, ktorej bol aj RÚVZ so sídlom v Martine spoluautorom.

9.9 „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020“

Zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa zapojili do celoslovenskej kampane „Do práci na bicykli“, ktorá sa uskutočnila v mesiaci máj 2018. Zamestnanci vytvorili 4 tímy po troch členoch. Cieľom súťaže je podporiť rozvoj trvalo udržateľnej mobility v mestách, motivovať samosprávy, aby na svojom území vytvárali kvalitné a bezpečné podmienky pre využívanie bicykla na prepravu po meste, motivovať zamestnávateľov, aby vytvárali vo svojich sídlach podmienky pre bezpečné uloženie bicykla, priestor na prezlečenie vrátane sociálneho zariadenia, a tiež aby prípadnými bonusmi motivovali zamestnancov, aby použili na dochádzanie do práce bicykel, motivovať zamestnancov, aby namiesto motorového vozidla použili na dochádzanie do práce bicykel. Vyhlasovateľom súťaže je národný cyklokoordinátor. Organizačným a odborným garantom súťaže je Občianska cykloiniciatíva Banská Bystrica.

RÚVZ so sídlom v Martine sa podieľal na kampani „Športový deň v Slovenskej národnej knižnici“ v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou. Celkovo sa zúčastnilo kampane 76 klientov, z toho 14 mužov a 62 žien. Každému klientovi sme poskytli meranie hladiny celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v zdravom životnom štýle. V rámci kampane bolo ponúknuté vyšetrenie celkového zloženia tela a poradenstvo v správnej stomatohygiene.

Projekt „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020“ (NAPPPA) bol prijatý vládou SR uznesením č. 472/2017 dňa 3. mája 2017. Má multirezortný charakter a opiera sa o Stratégiu pohybovej aktivity WHO pre Európsky región 2016-2025. Cieľom projektu je poskytnúť návod tvorcom národných a regionálnych politík pre podporu pohybovej aktivity vo vzťahu k frekvencii, intenzite, trvaniu, typu a odporúčanému celkovému množstvu pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení. Úlohy vyplývajúce z projektu NAPPPA:

5.1.1 Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

5.1.3 Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov ZŠ. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

V II. polroku 2018 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine plnil úlohu 5.1.1 Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej

zdatnosti a držanie tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

Cieľovou skupinou boli žiaci 1. roč. stredných škôl, resp. 2. roč. stredných škôl z dôvodu presunu realizácie projektu na jeseň 2018 (v súvislosti s účinnosťou zákona č. 18/2018 Z. z. na ochranu osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Pracovníci Referátu VkJ náhodným výberom vybrali dve gymnáziá a dve stredné odborné školy (Gymnázium V. P. Tótha Martin, Spojená evanjelická škola – gymnázium a Obchodná akadémia Martin a Spojená škola Martin. Oslovení študenti (informovaným súhlasom zákonného zástupcu) prichádzali na vyšetrenia v 3 až 4 členných skupinách. V úvode sme prekontrolovali podpísaný informovaný súhlas, oboznámili ich s priebehom vyšetrenia a obdržali pokyny k vyplneniu dotazníka životného štýlu. Študenti boli rozdelení na 2 skupiny, projekt realizoval referát VkJ a oddelenie HDM. Súčasťou vyšetrení bolo: antropometria, meranie krvného tlaku a pulzu, meranie biochemických ukazovateľov, hodnotenie držania tela, testovanie telesnej zdatnosti, meranie kožných rias, meranie skladby tela a flexibility. Po absolvovaní všetkých vyšetrení sme s každým študentom individuálne zhodnotili výsledky. Súčasťou vyšetrenia bolo aj poskytnutie poradenstva v zdravom životnom štýle. Ku každému vyšetrenému sme zvolili individuálny prístup na základe jeho rodinnej a osobnej anamnézy. Projektu sa zúčastnilo 77 študentov, 39 študentov gymnázií a 38 študentov odborných škôl. Výsledky meraní a informácie z dotazníka životného štýlu boli vložené do pripravenej masky a odoslané RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi na štatistické spracovanie. 2. fáza projektu bude prebiehať v roku 2020.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Úloha 1.7. Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

V roku 2018 bol vykonaný ŠZD v piatich prevádzkach solárií. ŠZD bol zameraný na kontrolu dokladu o vykonaní objektivizácie UV žiarenia a jeho výsledkoch, fyzickú kontrolu typu používaných trubíc a ich identifikáciu a porovnanie s trubicami uvedenými v protokole o meraní, umiestnenia poučenia pre osoby o zdravotných kontraindikáciách na viditeľnom mieste. V dvoch prevádzkach bola v rámci ŠZD vykonaná aj objektivizácia UV žiarenia.

Odd. HŽPaZ participuje na úlohách

Úloha 7.1. Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk

Monitoring výskytu cyanobaktérií a vodných kvetov na prírodných kúpaliskách Zemplínska Šírava (ZŠ) a Vinianske jazero (VJ) bol vykonávaný počas kúpacej sezóny 2018 v rámci odberov vzoriek vôd.

V roku 2018 bolo odobratých 39 vzoriek rekreačných vôd, z toho 30 vzoriek zo ZŠ a 9 vzoriek z VJ. Premnoženie cyanobaktérií nad medznú hodnotu a prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa chlorofyl-a bolo zaznamenané vo vode z prírodného kúpaliska VJ. Bola odobratá 1 vzorka vody za účelom stanovenia akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov vo vode. Vykonané laboratórne analýzy odobratej vzorky nepreukázali jej akútnu ekotoxicitu ani prítomnosť mikrocystínov a cylindrospermopsínu.

Úloha 7.13 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

V roku 2018 bolo za účelom stanovenia TOC odobratých 12 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk ZŠ a VJ.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A BEZPEČNOSTI POTRAVÍN

1. Názov úlohy : „Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A“

2. Evidenčné číslo úlohy : 3.1.

3. Riešiteľská organizácia : Pre Košický kraj bol stanovený odber 3 vzoriek, podľa usmernenia a harmonogramu RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ Michalovce sa nepodieľalo na plnení tejto úlohy.

4. Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Poprade

1. Názov úlohy : „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm“

2. Evidenčné číslo úlohy : 3.2.

3. Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

5. Splnenie cieľa :

Monitorovaním spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelých populácie bola zistená úroveň ich spotreby. Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

6. Etapy riešenia :

I etapa : marec 2018 až október 2018 – zber údajov a analýza vzoriek.

II. etapa : november 2018- vyhodnotenie monitoringu, záverečná správa

Sledovanie prídavných látok v potravinách sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v dvoch vekových kategóriách :

- ľahká práca - ženy – veková kategória 19-35 rokov v počte 5
- ľahká práca - ženy – veková kategória 36- 54 rokov v počte 5
- ľahká práca – muži – veková kategória 19-35 rokov v počte 5
- ľahká práca- muži – veková kategória 36- 54 rokov v počte 5

Spolu bolo sledovaných 20 respondentov. Všetci respondenti boli zo skupiny ľahko/stredne pracujúci.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 3 prídavných látok:

- E 200 - E 203 - Kyselina sorbová - sorbany
- E 210 - E 213 - Kyselina benzoová - benzoany
- E 960 - glykozidy steviolu

Každý respondent vyplnil jeden 24 hodinový jedálny lístok, spotrebu pokrmov a nápojov za celý deň. V každom jedálnom lístku respondenti uviedli, aké potraviny konzumovali, miesto ich konzumácie, napr. doma, v reštaurácií, v práci a podobne. K jedálnemu lístku bola priložená tabuľka do ktorej sa vyznačovali : názov potraviny, názov prídavnej látky a množstvo potraviny.

Tieto hodnoty skonzumovaných potravín s uvedenými prídavnými látkami sa potom následne spracovávali do tabuliek v programe excel.

7. Realizačné výstupy :

Sledované prídavné látky sa najviac konzumovali v týchto potravinách :

- Kyselina sorbová – alkoholické a nealkoholické nápoje, džemy, žuvačky a to v skupine mladších žien a mladších mužov
 - Kyselina benzoová – horčica v skupine starších žien
 - Glykozidy steviolu – alkoholické a nealkoholické nápoje v skupine starších mužov
-

1. Názov úlohy : „Reziduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti“

2. Evidenčné číslo úlohy : 7.4.

3. Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

5. Splnenie cieľa :

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia reziduí pesticídov

6. Spôsob riešenia a vyhodnotenie :

V rámci plnenia tejto úlohy bola v júli 2018 odobraná vzorka výrobku Hero Sunar complex 1, počiatočná sušená mliečna výživa dojčiat od narodenia, 300g, dátum výroby : 15.1.2018, dátum minimálnej trvanlivosti : 15.7.2019, šarža : L8016, výrobca Švédsko, distribútor pre SR: HERO SLOVAKIA s.r.o., Podzámska 68, Nitra, z obchodnej siete v Michalovciach, ktorá bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie - reziduá pesticídov na ÚVZ SR Bratislava. V zaslanom protokole o skúškach vo vzorke výsledky hodnôt reziduí pesticídov sú ND (nezistené použitou metódou).

1. **Názov úlohy :** „Monitoring príjmu kuchynskej soli“

2. **Evidenčné číslo úlohy :** 3.2.

3. **Riešiteľská organizácia :** RÚVZ Michalovce

4. **Gestor úlohy :** ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

5. Splnenie cieľa :

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch(napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu.). V oblasti pripravovaného Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017-2025 v SR sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa – postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie. Od 1. decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskejších výrobkoch na 18 000 mg/kg.

6. Etapy riešenia :

V roku 2018 boli realizované odbery týchto vzoriek : 2 obedové menu a 1 vzorka pekárskeho výrobku. Obedové menu v zložení: polievka držková, prírodné kuracie s pórom, varené zemiaky a miešaný šalát bola odobraná v reštaurácii, obedové menu v zložení: polievka krupicová s vajcom, kuracie stehno pečené a ryža dusená, bola odobraná v závodnej kuchyni. Zároveň bola v závodnej kuchyni odobraná aj vzorka chleba.

Prehľad je popísaný v nižšie uvedených tabuľkách :

Obedové menu odobrané v reštaurácii:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu v gramoch	Hmotnosť pokrmu v gramoch	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli mg/kg	Vyhovuje nevyhovuje
Polievka držková	7213	0,72	1,85	256	2000	7213	vyhovuje
Prírodné kuracie s pórom	2650	0,27	0,41	156	3000	2650	vyhovuje
Varené zemiaky	6255	0,63	0,69	111	2000	6255	vyhovuje
Miešaný šalát	3680	0,37	0,94	100	2000	3680	vyhovuje

Obedové menu odobrané v závodnej kuchyni:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu v gramoch	Hmotnosť pokrmu v gramoch	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli mg/kg	Vyhovuje nevyhovuje
Polievka krupicová s vajcom	8217	0,82	2,47	300	6980	8217	vyhovuje
Kuracie stehno pečené	3888	0,39	0,54	140	2000	3888	vyhovuje
Ryža dusená	4119	0,41	1,05	100	2000	4119	vyhovuje

Chlieb alebo pekársky výrobok

Potravina (presný obchodný názov)	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť krajca chleba v gramoch	Hmotnosť krajca chleba v gramoch	Vyhovuje /nevyhovuje
Chlieb pšenično-ražný tmavý krájaný balený	8169	0,82	0,35	300	vyhovuje

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom aktivít projektu je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Realizácia projektu odd. HDM :

Priorita - Podpora zdravého štartu do života

Podieľali sme sa na realizácii lokálneho projektu „Čakáme na bociana“ – kurz o zdravom tehotenstve a materstve, ktorý ponúka informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu, starostlivosti o novorodenca a ženu prostredníctvom lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva. V roku 2018 sa realizovali 4 kurzy, ktorých sa zúčastnilo 16 mamičiek. Na kurzoch sme prednáškami na témy „Výživa v tehotenstve“ a „Dojčenie“ poukazovali na potrebu správnej životosprávy už od najútlejšieho veku.

Priorita - Podpora zdravšieho prostredia v školách

V roku 2018 bolo v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež vykonaných 141 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru. Pri výkone kontrol sa orientačne hodnotí pestrosť jedálnych lístkov, dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov. V hodnotených jedálnych lístkoch bola zabezpečená pestrosť stravy a dodržiavanie zásad na ich zostavovanie. Vedúci stravovacích zariadení pre deti a mládež zabezpečujú sledovanie nutričnej a energetickej hodnoty podávanej stravy prostredníctvom elektronického systému používaného v školskej jedálni, čo sa námatkovo sledovalo aj pri kontrolnej činnosti. Príprava diétného stravovania (bezlepková strava) sa vykonáva v jednom stravovacom zariadení. V zariadeniach, kde sú aj deti so špecifickými požiadavkami stravovania sa deti buď vôbec nestravujú, alebo je ich stravovanie riešené formou donášky stravy (podmienky donášky sú riešené v prevádzkovom poriadku zariadenia školského stravovania). Odobrali sme 9 vzoriek hotového pokrmu a 1 vzorku šalátu na mikrobiologické vyšetrenie, všetky vzorky vyhoveli legislatívnym požiadavkám.

Kontrolovali sme poskytovanie pitného režimu pri podávaní stravy, resp. počas pobytu detí v predškolskom zariadení. Vykonali sme aj cieľový monitoring podávaných nápojov v 5 materských školách v okrese Michalovce a 5 materských školách v okrese Sobrance počas 5 dní. Vo vysokej miere bolo zistené podávanie sladených nápojov ako sladený čaj, sirupová voda a aj pri podávaní mlieka to bolo mlieko ochutené sladenou zložkou. Prevádzkovatelia zariadení pre deti a mládež boli upozornení na zmenu podávaných nápojov a vo vyššej miere využívanie pitnej vody ako vhodného nápoja pre zabezpečenie pitného režimu.

Pri kontrolách v školách a školských stravovacích zariadeniach sme aktívne presadzovali zavádzanie desiat pripravovaných v školskej jedálni. Vedenie škôl sme usmerňovali o možnosti prehodnotiť prítomnosť školských bufetov v školských zariadeniach. Pri kontrolách v školských

bufetoch sme aj naďalej zisťovali vysoký percentuálny podiel komodít s vyšším obsahom cukrov a farbív (cukrovinky, sladené nápoje). V okrajovom zastúpení boli mliečne a cereálne výrobky, minerálne vody a nesladené nápoje. Obložené bagety nakupované v bufetoch stále častejšie nahrádzajú absenciu raňajok a desiaty donesené z domu hlavne u stredoškolákov.

Zariadenia pre deti a mládež aj naďalej pokračujú v školskom mliečnom programe a programe „Školské ovocie“. Nedostatky, týkajúce sa hygienického zabezpečenia programov školskými stravovacími zariadeniami pri štátnom zdravotnom dozore neboli zaznamenané. Pozitívne bolo zistenie o zvyšujúcom sa počte zapojených detí do programov a o rozširujúcej sa ponuke sortimentu mliečnych výrobkov a ovocia.

Spolupracovali sme pri riešení projektu WHO COSI (European Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou národného akčného plánu v prevencii obezity. Ide o pokračovanie prieskumu, ktorý sa realizoval v roku 2015. Do projektu boli zapojené 2 skupiny detí vo veku 7 – 7,99 roka a 8 – 8,99 roka z mesta a vidieka. Vykonávalo sa meranie detí – váha, výška, obvod pása a bokov. Súčasťou projektu bolo aj vyplnenie dotazníka o rodine (zameraný na výživu a pohybovú aktivitu) a o škole (zameraný na pohybovú aktivitu detí, stravovanie detí v školách). Projekt bol realizovaný na školách v okrese Michalovce: ZŠ, Moussona, Michalovce, ZŠ s MŠ Vinné, ZŠ s MŠ Rakovec nad Ondavou, ZŠ Jovsa. V okrese Sobrance: ZŠ, Komenského 12, Sobrance, ZŠ s MŠ Krčava, ZŠ Podhorod'. Celkovo bolo zapojených 180 detí. Získané údaje budú zadávané do databázy a zaslané gestorovi projektu na vyhodnotenie.

Priorita - Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Pri kontrolnej činnosti sme vykonávali aj edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania, presadzovali sme výber výživovo hodnotných potravín, podávanie čerstvého ovocia a zeleniny, zapájanie sa do školského mliečneho programu a programu školské ovocie.

V prípade potreby spolupracujeme s metodičkami pre školské stravovanie na okresnej úrovni a so zriaďovateľmi a pracovníkmi školských jedální.

Priorita - Podpora pohybových aktivít

Pre rozvoj pohybovej aktivity sú dôležité vhodné priestory na výučbu telesnej výchovy v zariadeniach pre deti a mládež. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 19 kontrol v priestoroch na výučbu telesnej výchovy na školách. Možno konštatovať, že priestorové a technické požiadavky na výučbu telesnej výchovy sa postupne zlepšujú, aj keď ešte stále máme školy, ktoré nemajú telocvične a na športové aktivity využívajú upravené priestory, prípadne vonkajšie ihriská. V súčasnej dobe sa školské telovýchovné zariadenia rekonštruujú prevažne čiastočne, postupne sa obnovujú telocvične, šatne, umyvárky, menia sa okná a to podľa finančných prostriedkov zriaďovateľov zariadení. Školy využívajú pre svoju činnosť aj verejné ihriská, športové haly a zimný štadión. Pri kontrolách sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách, možnosť pohybovej aktivity počas prestávok (pobyt na školskom dvore, resp. v telocvični alebo hranie stolného tenisu počas veľkej prestávky). Cieľom poradenskej činnosti a edukačných aktivít v školách je zabezpečenie aktívnej fyzickej aktivity detí a mládeže v záujme zlepšenia ich telesnej kondície a zdravia. Školy organizujú aj vlastné športové podujatia pre svojich žiakov, ako aj podujatia medzi školami. Žiaci viacerých škôl aj v tomto roku absolvovali zotavovacie podujatia (škola v prírode, lyžiarske výcvik), plavecký výcvik a rôzne cvičenia v prírode.

„**Saunováčik**„ – účinky saunovania sú dávno známe, pôsobí preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom bolo preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré

tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky. Saunovanie detí prebieha na MŠ, Komenského v Michalovciach. V mesiacoch september 2017 – jún 2018 nám zasielali mesačné hlásenia, v ktorých sú zaznamenané symptómy detí po saunovaní (počet detí, pocity, závraty, palpitácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída ...). Prvé vyhodnotenie projektu sme zrealizovali v letných mesiacoch 2016. Výsledky boli odprezentované na vnútroústavnom seminári RUVZ Michalovce a krajskom odbornom seminári RUVZ Košice. Druhé spracovanie je za obdobie 2017. Výsledné hodnoty sú rovnako dobré ako za predošlé obdobie. Deti, ktoré absolvovali saunovanie sú odolnejšie, menej chorľavé, veselé, tešia sa na opätovné procedúry, majú lepší spánok a chuť do jedla. V roku 2018 projekt pokračuje, počas zimných mesiacov, začal od októbra a pokračovať bude do marca 2019. V tejto sezóne chceme od rodičov spätnú väzbu formou inovovaných rozšírených dotazníkov. Na projekte spolupracujeme s oddelením podpory zdravia.

Termín ukončenia: r. 2025

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Realizácia projektu odd. HDM:

- RÚVZ Michalovce realizoval dotazníkový prieskum u žiakov a učiteľov vybraných škôl. Vybraná bola ZŠ Porúbka (prieskumu sa zúčastnilo 43 žiakov a 11 učiteľov) a SOŠ, J. Kráľa 25, Veľké Kapušany (prieskumu sa zúčastnilo 56 žiakov a 15 učiteľov). Dotazníky boli zaslané gestorovi na vyhodnotenie.

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKOL

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými dávkami pre NaCl. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Realizácia projektu odd. HDM:

- V mesiaci máj 2018 RÚVZ Michalovce vykonal odber vzorky kompletného pokrmu – obedu pre žiaka 1 stupňa základnej školy na obsah kuchynskej soli. Odber bol vykonaný v Základnej škole, Švermova 6, Michalovce.

Názov pokrmu (obeda)	Množstvo jedlej soli v obede (g soli /1 obed)	% prekročenia jedlej soli oproti OVD
Polievka krupicová s vajcom, pečený pangasius so sezamom, zemiaková kaša II., šalát z kyslej kapusty s mrkvou, ovocný pohár I., voda s ovocným sirupom na báze fruktózy	7,09	354,5

Záver :

Údaje zistené laboratórnym vyšetrením obsahu soli v obede sú uvedené v prepočte g / obed.

Vzhľadom k odporúčanému dennému príjmu soli pre danú vekovú kategóriu (2g pre deti do 15 rokov) a prihliadajúc na skutočnosť, že obed predstavuje 35% podiel celodenného príjmu potravy **bolo množstvo soli prekročené.**

S výsledkom testovania bolo oboznámené školské stravovacie zariadenie, ktoré bolo usmernené, že strava v školskom stravovacom zariadení musí zodpovedať odporúčaným výživovým dávkam a akceptovať odporúčané množstvá spotreby soli pre jednotlivé kategórie stravníkov.

Termín ukončenia: r. 2018

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

V roku 2018 oddelenie PPLaT RÚVZ Michalovce plní tieto úlohy:

Úloha č. 2.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce, **pozostáva z týchto bodov:**

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Úloha č. 2.2 – Intervencie na podporu zdravia pri práci, **pozostáva z týchto bodov:**

2.2.1. Zdravé pracoviská – RÚVZ – odd PPLaT Michalovce neplní.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Plnenie úlohy č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Bod č. 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

V roku 2018 pri štátnom zdravotnom dozore k 31.12.2018 sme naďalej sledovali zabezpečenie zdravotného dohľadu zamestnávateľmi podľa § 30a a § 30d zák. č. 355/2007 Z. z.. Pri výkone ŠZD zamestnanci odd. PPLaT, zisťujú, či zamestnávatelia, ktorých zamestnanci sú evidovaní v 3 a 4 kategórii rizikových prác, majú zabezpečený zdravotný dohľad PZS, či riešia technické, organizačné a individuálne opatrenia na ochranu zdravia týchto zamestnancov, či majú spracovanú dokumentáciu, tak ako to vyplýva z § 30 zák. č. 355/2007 Z. z., kontrolujú vykonávanie LPP: harmonogramy LPP, zoznamy zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, ktoré zamestnávateľ poskytuje lekárovi vykonávajúcemu LPP, závery z vykonaných LPP – posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon danej pracovnej činnosti, kategorizáciu zamestnancov.

V roku 2018 bolo uložených 5 sankcií za nevypracované prevádzkové poriadky a nekompletnú dokumentáciu spracovanú podľa § 30 zák. č. 355/2007 Z. z., išlo však o právnické, resp. fyzické osoby – podnikateľov, u ktorých sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác. U zamestnávateľov, ktorých zamestnanci sú zaradení do 3 a 4 kategórie rizikových prác neboli zistené nedostatky, neboli uložené sankcie pre porušenie § 30 a § 31 zák. č. 355/2007 Z. z..

V roku 2018 neevidujeme v poľnohospodárstve rizikové práce s expozíciou chemickým látkam, ktoré sa používajú na chemickú ochranu rastlín. V roku 2018 k 31.12. nebolo zistené pri vlastnej chemickej ochrane rastlín používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, toxické látky sú používané pri plynovaní obilia.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v 32 firmách, vrátane 1 SZČO v pracovnom zaradení lakovač, rizikový faktor polyesterové živice. Uvedené práce živnostník vykonáva v spoločnosti Kerex, s.r.o. Michalovce. K návrhu na určenie rizikových prác doložil posúdenia rizík pre uvedený faktor, výsledky objektivizácie faktorov a prevádzkový poriadok.

V okrese Sobrance evidujeme rizikové práce v 3 organizáciách a to: Regionálna nemocnica Sobrance, n. o. Sobrance, LESY SR, š.p. – odštepny závod Sobrance, pričom ale pracovisko Mechanizačno – expedičný sklad sa nachádza v okrese Michalovce, a v spoločnosti Daryn, s.r.o. Sobrance.

Na uvedených pracoviskách pracuje celkom 1096 (1410 expozícií) exponovaných zamestnancov (oproti roku 2017 došlo k navýšeniu počtu exponovaných zamestnancov o 147 zamestnancov), z toho je 285 (285 expozícií) žien (oproti roku 2017 sa znížil počet exponovaných žien o 18).

V 3 kategórií rizikových prác evidujeme spolu 1088 zamestnancov (1402 expozícií) z toho 285 žien (285 expozícií), a 8 zamestnancov (8 expozícií), len muži, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategórii.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: biologický faktor (TBC), fyzická záťaž (bremená + DNJZ), hluk, chemické látky a zmesi, chemické karcinogény, ionizujúce žiarenie, vibrácie (prenášané na celé telo a na ruky) a záťaž teplom a chladom – teplo.

Rizikové práce s rizikovým faktorom Mycobacterium tuberculosis sú evidované v Nemocnici s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce a to na ambulancii pneumológie a fízzeológie a v RN, n.o. Sobrance. Pokiaľ ide o NZZ v týchto t. č. neevidujeme RP pre biologický faktor Mycobacterium tuberculosis, ale v II. polroku 2018 v spolupráci s odd. epidemiológie boli vykonané previerky v NZZ, celkom 4 - ambulancie pneumológie a fízzeológie, v zápisniciach z vykonaného ŠZD boli prevádzkovatelia upozornení na povinnosť posúdiť riziko biologických faktorov na pracovisku, a ak to vyplynie so záverov posúdenia, predložiť miestne príslušnému orgánu verejného zdravotníctva návrh na určenie rizikových prác pre rizikový faktor Mycobacterium tuberculosis.

Rizikové práce s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie evidujeme v týchto spoločnostiach: Chemstroj, s.r.o. – pracovisko Defektoskopia, Strážske (1 zamestnanec), Nemocnica s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce – oddelenie nukleárnej medicíny (7 zamestnancov, z toho 4 ženy), Karotáž a cementace, s.r.o. Hodonín – odštepny závod Michalovce (4 zamestnanci, len muži). Rizikové práce boli určené po prekonzultovaní na RÚVZ Košice – odbor ochrany zdravia pred žiarením. Celkom ide o 12 zamestnancov, z toho sú 4 ženy.

K 31.12.2018 bolo vydaných **15** rozhodnutí:

Nové rozhodnutia:

- **Ekologické služby, s.r.o. Strážske** – technik BOZP, pre chem. faktor acetón a chemický karcinogén – formaldehyd, 3 kategória rizikových prác,
- **Eurovia SK, a.s. Košice – Sektor Michalovce – Kobercová čata** – rizikový faktor hluk premenný, vibrácie, 3 kategória rizikových prác,
- **SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, š. p., Odštepny závod Košice, Správa povodia Laborca, Michalovce** – rizikové faktory hluk a vibrácie, 3 kategória rizikových prác,

Prehodnotené rizikové práce:

- **Chemko, a.s. Slovakia Strážske** – rizikové práce boli prehodnotené na základe organizačných zmien, došlo k vyradeniu niektorých profesií z rizikových prác,
- **SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Michalovce** - prehodnotené rizikové práce,
- **Lesy SR, š.p. – OZ Sobrance** – Mechanizačno expedičný sklad Michalovce – prehodnotené rizikové práce,
- **SE, a.s. – Tepelná elektrárň Vojany** – prehodnotené rizikové práce,
- **Michatek, k. s. Michalovce** - prehodnotené rizikové práce,

- **Nemocnica s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce** - prehodnotené rizikové práce, došlo k vyradeniu zamestnancov pneumolog. odd. z rizika biologických faktorov (*Mycobacterium tuberculosis*), nakoľko pacienti s podozrením na TBC sú hospitalizovaní v iných zdravotníckych zariadeniach mimo okresy Michalovce a Sobrance. Naopak, do 3 kategórie rizikových prác boli zaradení zamestnanci pracujúci na pľúcnej ambulancii pri NsP ŠK Michalovce, a.s. Michalovce pre biologický faktor (*Mycobacterium tuberculosis*). Súčasne boli z rizika vyradení zamestnanci formaldehydovej sterilizácie, nakoľko uvedený spôsob sterilizácie sa už v NsP ŠK Michalovce, a.s. od 1.7.2018 nepoužíva.
- **SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, š. p., Odštepny závod Košice, Správa povodia Laborca, Michalovce** – po prekonzultovaní zamestnávateľa s PZS bol koncom roka 2018 podaný nový návrh z dôvodu prehodnotenia RP a profesií, faktory ostali nezmenené.
- **Eustream, a.s., Votrubova 11/A, Bratislava, Kompresorová stanica KS 01 Veľké Kapušany** – rizikové práce boli prehodnotené na základe organizačných zmien a zrušenia niektorých profesií.

Rizikové práce vyradené z evidencie:

- SEPS, a.s. Bratislava – ES Veľké Kapušany, rizikový faktor EMG, 3 kategória RP,
- SZČO Dzvonič, Stretava 19 – rizikový faktor zvráacie dymy, 3 kategória RP,
- Agro družstvo Čičarovce – rizikový faktor prach obilný, 3 kategória RP,
- HM Košice, s.r.o., Košice – prevádzka EVO Vojany – spoločnosť ukončila svoju činnosť.

Súčasťou všetkých vyššie uvedených návrhov boli posudky o riziku pri spracovaní ktorých spracovatelia vychádzali z hodnotenia zdravotného stavu zamestnancov, pracovných podmienok, objektivizácie rizikových faktorov na pracoviskách (hluk, vibrácie).

Ďalšie zmeny:

V roku 2018 došlo k poklesu počtu zamestnancov exponovaných:

- biologické faktory o 17 zamestnancov,
- chemické látky a zmesi o 61 zamestnancov.

K nárastu počtu zamestnancov došlo vo faktoroch

- hluku o 177 zamestnancov,
- vibráciám o 83 zamestnancov.

V EMG došlo k zrušeniu expozície faktorom (SEPS, a.s., Bratislava - ES Veľké Kapušany).

- V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPLaT celkom 37 previerok na pracoviskách s rizikovými prácami.
- Pracovné podmienky, ako aj opatrenia na zlepšenie pracovných podmienok, či upresnenie odberu biologického materiálu u zamestnancov bolo prerokované na pracovných stretnutiach so zástupcami spoločností Fiberstruct, s.r.o. Strážske, Steris SK, s.r.o. Michalovce. Pracovné podmienky boli taktiež prerokovávané so zástupcami zamestnávateľov pri šetreniach podozrení na CHzP.

Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2012 až 2018 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2012	1379	365	1281	363	98	2
2013	1431	335	1319	335	112	0
2014	1317	312	1215	310	102	2
2015	874	297	1117	304	19	0
2016	949	301	941	301	8	0
2017	949	303	941	303	8	0
2018	1096	285	1088	285	8	0

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách - výstup z ASTR (tab. č.1a,1b,1c,1d,1e).

Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce, resp. boli poskytnuté pri výkone ŠZD.

K 31.12.2018 bolo prešetrených 21 podozrení na choroby z povolania v týchto položkách „Zoznamu“:

- DNJZ -15 x
- DNJZ + vibrácie -3x
- Infekčné ochorenia – 3x

Celkovo sa podozrenie na **ochorenie z DNJZ prešetrovalo v 18 prípadoch** so záverom:

- 5 x bola priznaná CHzP,
- 10 x nebola priznaná choroba z povolania,
- v 3 prípadoch sme zatiaľ neobdržali záver.

Z uvedeného počtu prešetrovaných podozrení na CHzP sme v 5 prípadoch odporúčali prekonzultovanie na RKD.

Ochorenie z vibrácií:

- vo všetkých 3 prípadoch nebola zistená príčinná súvislosť s vykonávanou prácou (zamestnanci neprichádzali do kontaktu so zdrojmi vibrácií), CHzP neboli priznané.

Infekčné ochorenia - morbili:

- ochorenie sa vyskytlo u troch zdravotníckych pracovníkov (infekčné oddelenie NsP ŠK Michalovce, a.s.) v súvislosti s epidemickým výskytom na uvedené ochorenie v okrese Michalovce v roku 2018. CHzP boli priznané.

U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu, v jednom prípade išlo o Tendinosis Achillei l. sin. u krajčírky.

Podozrenia na všetky prešetrované CHzP sa vyskytovali u zamestnancov v týchto odvetviach: strojárstvo 12x, stavebníctvo 1x, obchod 1x, textilný priemysel 1x, školstvo 1x, zdravotníctvo 3x, sociálne služby 1x, obuvnícky priemysel 1x.

K 31.12.2018 sme obdržali z KPL Košice 12 rozhodnutí o priznaní CHzP, pričom v 9 prípadoch išlo o CHzP z DNJZ, v 3 prípadoch o položku 24 - morbili. Priznané CHzP sa vyskytovali v týchto odvetviach: 5x strojárenský priemysel, 3x textilný priemysel, 1x potravinársky priemysel, 3x zdravotníctvo. Rozhodnutia o nepriznaní CHzP z KPL Košice sme obdržali v 13 prípadoch (prehľad prešetrovaných, priznaných a nepriznaných CHzP – v priložených tabuľkách č. 4, 4a, 4b).

K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku, biologickým faktorom, vibráciám, pre záťaž teplom a chladom bolo vydaných k 31.12.2018 celkom 37 rozhodnutí, z toho bolo 12 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam, 6 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou hluku pri práci, 6 rozhodnutí pre biologické faktory, 5 rozhodnutí pre vibrácie, v 8 prípadoch to boli prevádzkové poriadky pre záťaž teplom a chladom.

V tomto počte nie sú zahrnuté rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky – celkom 43 rozhodnutí, z toho v 34 prípadoch išlo o expozíciu chemickým látkam, v 3 prípadoch to bola expozícia chemickým látkam a teplu, v 3 prípadoch išlo o expozíciu chemickým látkam a biologickým faktorom, v 2 prípadoch to bola expozícia chemickým látkam a hluku, v 1 prípade to bola expozícia chemickým látkam, hluku, teplu a chladu a fyzickej záťaže. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT– celkom 20 (odd. epidemiológie 19, HŽP 1).

K 31.12.2018 bolo vyplnených celkom 76 dotazníkov informovanosti (chemické látky 30, hluk 23, psychická pracovná záťaž 8, zobrazovacie jednotky 15). Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

V roku 2018, k 31.12. boli previerky zamerané na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, ako aj na prácu s ostatnými nebezpečnými chemickými látkami vykonávané podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve v roku 2018 nevidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín. Jestvujúce poľnohospodárske organizácie prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov. V roku 2018 štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 10 organizáciách, kde chemickú ochranu rastlín (CHOR) vykonávalo 22 zamestnancov, len muži. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na CHOR a dobu expozície, sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác. Za nakladanie a manipuláciu s týmito látkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Pri ŠZD sa zamestnanci odd. PPLaT zameriavajú na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín, spôsob ich skladovania, spôsob vedenia evidencie (je vedená vo väčšine prípadov počítačovou formou), dostupnosť KBÚ, na prevádzkové poriadky, kontrolu balenia a označovania používaných chemických látok. Súčasne v KBÚ je sledované, či používané chemické prípravky nemajú karcinogénne účinky, neovplyvňujú reprodukčný a endokrinný

system. Pri ŠZD bolo zistené, že poľnohospodárske organizácie, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, majú k dispozícii traktory s uzavretými kabinami s klimatizáciou, odpruženými sedadlami, posilnením riadenia. Na chemickú ochranu sú používané postrekové zariadenia s premiešavacou dýzou. Prípravu postrekových látok zabezpečujú vedúci zamestnanci, pri postrekoch sa dbá na ich vykonávanie za vhodných klimatických podmienok, zamestnancom sú pridelené potrebné OOPP. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie prípravkov, nakoľko organizácie si nakupujú len potrebné množstva prípravkov, nerobia si zásoby a zakúpené prípravky ihneď aplikujú. Toxické látky, resp. veľmi toxické látky sú používané v spoločnosti Mangini, s.r.o. Sobrance pri plynovaní obilia.

V roku 2018 boli pracovníkmi odd. PPLaT vykonávané tiež kontroly predaja chemických látok, celkom v 3 predajniach okresov Michalovce a Sobrance. Bolo zistené, že predaj prípravkov na chemickú ochranu rastlín je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené v uzamknutých skrinkách a zákaznikom sú vydávané na základe požiadania, k dispozícii sú karty bezpečnostných údajov, pričom KBÚ sú spracované podľa platnej legislatívy. V predajniach sa nenachádzali hračky, ani potraviny. Ostatné chemické látky, detergenty, dezinfekčné látky, čistiace prostriedky a pod. predávané v predajniach so zmiešaným tovarom, resp. v OC či marketoch sú uložené vo vyčlenených regáloch, osobitne od ostatného tovaru. Predajcovia mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou boli aj posudky o riziku. Ďalších 13 previerok bolo vykonaných v spoločnostiach, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s VTLaZ a TLaZ.

Zamestnanci odd. PPLaT pri ŠZD na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým látkam kontrolujú, či organizácie pri práci s chemickými látkami vychádzajú z platnej legislatívy, vrátane REACH, CLP, taktiež zisťujú, či používané látky nemajú negatívne účinky na reprodukciu, endokrinný systém a či nie sú karcinogénne, kontrola REACH bola vykonaná celkom v 124 prípadoch. Uvedené údaje sú uvádzané v záznamoch zo ŠZD.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické látky, aj v roku 2018 predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch, celkom bolo k 31.12. schválených 12 prevádzkových poriadkov pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým látkam. V uvedenom počte nie sú zarátané tie prevádzkové poriadky, ktoré boli súčasťou žiadostí o súhlas s uvedením pracovných priestorov do prevádzky – 34. Prevádzkové poriadky pre práce s chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT pri uvádzaní priestorov do prevádzky, predovšetkým u zdravotníckych zariadení – celkom 19.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom 21 organizácií, ktoré používajú pri práci VTLaZ a TLaZ. Práce s uvedenými látkami vykonáva celkom 159 zamestnancov, z toho je 76 žien. Ide o organizácie, ktoré VTLaZ a TLaZ používajú pri chemických analýzach, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nie je doriešený spôsob likvidácie, resp. firmy so zameraním na chemickú výrobu nechcú tieto látky zlikvidovať, lebo je predpoklad, že v budúcnosti ich ešte použijú.

V roku 2018 bolo vydané 1 rozhodnutie na manipuláciu, skladovanie s VTLaZ. Prehľad organizácií používajúcich pri práci VTLaZ a TLaZ je uvedený v priloženej tabuľke č.3.

V roku 2018, k 31.12. neevidujeme mimoriadnu situáciu v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami. Vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v 139 prípadoch.

V roku 2018 vedúca odd. PPLaT bola členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami zriadenej pri RÚVZ so sídlom v Košiciach. Na skúškach sa zúčastnila 1x.

Zamestnankyne odd. PPLaT sa zúčastnili 2x porady na SIŽP – IŽP, na ktorej sa preberal plán previerok na rok 2018 a na rok 2019. V roku 2018 bolo vykonaných 7 previerok v rámci prevencie závažných priemyselných havárií. Previerkam vykonávaným v rámci prevencie ZPH predchádzali koordinované porady zvolané SIŽP – IŽP Košice. Previerky boli vykonané v týchto spoločnostiach:

- Spoločnosť pre skladovanie, a.s. Trakovice – pracovisko na PS 1 Budkovce,
- FLAGA, spol. s r.o. Pezinok – prevádzka Bánovce nad Ondavou,
- Duslo, a.s. Šaľa – Úsek výroby Strážske,
- Diakol Strážske, s.r.o. Strážske,
- Chemko, a.s. Slovakia Strážske,
- Transpetrol, a.s. – Prečerpávacía stanica 1, Budkovce,
- SWS, spol. s r. o. Vojany 332.

Výstupy z previerok boli zasielané na ÚVZ SR e – mailom. Pri uvedených previerkach neboli zistené nedostatky. V 3 prípadoch sme sa vyjadrovali k aktualizáciám bezpečnostných správ podnikov kategórie B:

- Transpetrol, a.s. – PS 1 Budkovce - 2x,
- Spoločnosť pre skladovanie, a.s. Trakovice – PS 1 Budkovce.

Na web. stránke sú uverejnené edukačné materiály, tieto sú umiestňované aj na nástenky v rámci RÚVZ.

V roku 2018 bola vykonaná 1 spoločná previerka s Inšpektorátom práce v spoločnosti IZO 4, s.r.o., Michalovce.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V okrese Michalovce evidujeme práce s chemickými karcinogénmi celkom v 18 organizáciách, v okrese Sobrance tieto práce neevidujeme, pričom do uvedeného počtu sú zarátané aj spoločnosti, resp. fyzické osoby, ktoré odstraňovali materiály s obsahom azbestových vlákien a majú sídlo v okrese Michalovce.

K 31.12.2018 evidujeme celkom 262 zamestnancov (100 žien) v okrese Michalovce, ktorí sú pri práci exponovaní chemickými karcinogénmi. Z uvedeného počtu v riziku chemickej karcinogenity – 3 kategória rizikových prác evidujeme celkom 80 zamestnancov (z toho je 51 žien) v týchto spoločnostiach:

- **NsP Š. Kukurú Michalovce, a.s.** – oddelenie onkologické 45 zamestnancov (44 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám,
- **STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce** (bývalý EBSTER SK, s.r.o.) – 11 zamestnancov, len muži, ktorí sú exponovaní etylén oxidu (H350), resp. prípravku Siadtox s 10% alebo 15% obsahom etylén oxidu, prípravok je zároveň klasifikovaný ako mutagén 1B (H340 – môže spôsobovať genetické poškodenie),
- **Chemko, a.s. Slovakia Strážske** -20 zamestnancov, z toho sú 3 ženy (laborantky), ktorí sú exponovaní formaldehydu,
- **Ekologické služby, a.s. Strážske** – 1 zamestnanec, ktorý je exponovaný formaldehydu.

V roku 2018 boli na základe žiadostí prevádzkovateľov vydané 3 rozhodnutia na používanie, skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi, súčasne týmito

rozhodnutiami boli schválené kontrolované pásma a prevádzkové poriadky. Išlo o spoločnosti:

- Michatek, k.s. Michalovce - chem. karcinogén brúsny prach s obsahom chrómu (1B) a niklu (1A), na základe objektivizácie a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác,
- Duslo, a.s. Šaľa – Úsek výroby Strážske – chem, karcinogén formaldehyd (1B) a dvojchroman draselný (1B), na základe objektivizácie a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác,
- SE, a.s. – Tepelná elektráreň Vojany.

Do evidencie boli zaradené aj organizácie, ktorých sídlo sa nachádza v okrese Michalovce a ktorých zamestnanci v roku 2018 vykonávali práce spojené s odstraňovaním azbestu, resp. materiálov s obsahom azbestových vlákien v okresoch Michalovce a Sobrance. Ide celkom o 3 firmy:

- **R Drevo, s.r.o., Michalovce,**
- **Proservis, s.r.o., Strážske,**
- **Regena ES, s.r.o., Strážske.**

Zamestnanci uvedených firiem sú na základe hodnotenia a posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác.

Do evidencie neboli zaradené firmy, ktorých zamestnanci zabezpečovali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien, ale ktorých sídlo sa nachádza mimo okresov Michalovce a Sobrance. Ide o tieto firmy:

- RONAR, s.r.o., Kmeťova 234, Košice,
- HaL Tesárstvo, s.r.o., Družstevná 26, Humenné,
- ASTANA, s.r.o. Poprad,
- Vokup Klim, s.r.o. Prešov,
- SD Gelnica, s.r.o. Gelnica.

Na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, tiež na ustanovenie REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Celkom bolo vykonaných 16 previerok. V rámci previerok zamestnanci odd. PPLaT kontrolujú prevádzkové poriadky, vytvorenie a označenie kontrolovaného pásma, v prípade rizikových prác výstupy z LPP - posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu, používanie OOPP, posudky o riziku, vedenie evidencie o spotrebe chemických karcinogénov a o skladovaných množstvách, spôsob skladovania. Taktiež kontrolujú KBÚ, označovanie a balenie chemických karcinogénov, tiež sú kontrolované CMR látky. Organizácie majú k dispozícii KBÚ spracované v súlade s novou legislatívou v oblasti chemických látok – REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Na manipuláciu, skladovanie s karcinogénnymi látkami boli vydané 3 rozhodnutia (Michatek, k.s., Michalovce, Duslo, a.s. Šaľa – Úsek výroby Strážske, SE, a.s. – Tepelná elektráreň Vojany).

Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, bolo vydaných 23 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien, pričom v 3 prípadoch išlo o práce v interiéri (2x odstraňovanie rúr v inštaláčnych šachtách bytových jadier, 1x odstraňovanie káblových látok vo výrobnom objekte). V 20 prípadoch boli práce vykonávané v exteriéri, pričom vo všetkých prípadoch išlo o odstraňovanie strešnej krytiny. Oznámenie o začatí prác sme obdržali v 22 prípadoch, pričom tieto oznámenia prichádzali už v čase, kedy sa práce vykonávali, resp. u fyzických osôb boli tieto práce vykonávané počas voľných dní. Z uvedených dôvodov bola vykonaná 1 previerka so zameraním na kontrolu pracovných podmienok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu a na dodržiavanie plánu práce. Pri previerke neboli zistené

nedostatky, pre pracovníkov boli zabezpečené potrebné OOPP a tieto aj pri práci používali, u zamestnancov boli vykonané LPP a boli preukázateľne oboznámení s prevádzkovými poriadkami, taktiež boli preškolení zo základných zásad bezpečnosti pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po ukončení sanačných prác boli na RÚVZ zasielané záverečné správy – v počte 6.

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

1. STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce – na sterilizáciu je používaný prípravok Siadtox s 10% alebo 15% obsahom etylénoxidu. Ide o zmes čistého etylénoxidu s oxidom uhličitým, zmes je dodávaná v tlakových fľašiach. Ročná spotreba zmesi etylénoxidu s oxidom uhličitým s 10% obsahom etylénoxidu bola 1950 kg, spotreba zmesi s 15% obsahom etylénoxidu bola 148 560 kg. Látka sa používa na chemickú sterilizáciu zdravotníckych, farmaceutických, kozmetických nástrojov, prístrojov, zariadení a pomôcok (infúzne sety, kanyly, močové vrecká a pod.). Zamestnanci sú evidovaní v 3 kategórii rizikových prác - 13 výrobných zamestnancov – muži v pracovnom zaradení operátor, z toho 1 pracovník je vedúci, pracovníčky 2 – laborantky sú zaradené v 2 kategórii prác. Zdravotný dohľad je zabezpečený PZS. Súčasťou LPP je aj vyšetrenie periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu periférnych lymfocytov u všetkých zamestnancov. Pri výkone ŠZD bolo konštatované, že zamestnanci zavádzajú a vyvážajú jednotlivé autoklávy podľa spracovaných pokynov. V uvedených pokynoch je zakotvená ich povinnosť tráviť prestávky v práci mimo výrobných priestorov, obmedzenie času pobytu vo výrobných priestoroch – harmonogram striedania pri navážke a vyvážke autoklávov, používanie ochranných polo masiek s výmenným filtrom 412 AX farba hnedá. Po každom procese vyvážky nasleduje technologická prestávka v trvaní minimálne 15 minút, potom nasleduje navážka autoklávov. Po jej ukončení sa vymení dvojica operátorov podľa stanoveného rozpisu. Reálna expozícia etylénoxidu 1 zamestnanca je v trvaní 60 minút za zmenu. Výroba je riadená automatizovaným riadením cyklov sterilizácie. V roku 2018 prebehlo jedno pracovné stretnutie, na ktorom boli riešené ďalšie opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia vzhľadom k tomu, že došlo k rozšíreniu výrobných priestorov o skladové priestory.
2. VVS, a.s. Košice - závod Michalovce – V tejto firme sa v roku 2018 používal pri chemických analýzach chroman draselný – spotreba 60 g, dvojjchroman draselný – spotreba 35 g a indikátor fenolftaleín - spotreba 0 g, formaldehyd – spotreba – 140 ml, hydroxylamín hydrochlorid – spotreba 456 g. Uvedené látky sú používané na jednom pracovisku – laboratóriu, kde pracuje celkom 6 zamestnancov, z toho je 5 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.
3. Nemocnica s poliklinikou Š. Kukuřu Michalovce, a.s. Michalovce - oddelenie klinickej onkológie + onkologická ambulancia - používané chem. karcinogény – cytostatika, celková spotreba za rok 1736163 mg. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 45 z toho je 44 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikám pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom, pri práci na ambulancii. Pracovníci majú pridelované jednorazové OOPP. Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bio boxe UNIMAK ABX 2000, kde je zabezpečené automatické vetranie s laminárnym prúdením vzduchu. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, a.s. cestou oprávnených organizácií.

4. Eurovia – Services, a.s. Košice – Obaľovačka Zbudza – Detašované laboratórium. Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný perchlóretylén, spotreba k 31.12. bola 40 l. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec – muž, ktorý je zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác.
5. TP 2, s.r.o. Strážske – na pracovisku Laboratórium MOK tejto firmy je pri analýzach odpadových vôd používaný chroman draselný (1B, mutagenita 1B), ročná spotreba 50g, taktiež sa používajú fenolftaleín indikátor (1B, mutagenita 2) ročná spotreba 3,0g a hydroxylamín hydrochlóríd (2), ročná spotreba 300,0g. S uvedenými chemickými látkami pracuje jedna zamestnankyňa, ktorá je zaradená do 2 kategórie prác.
6. Chemko, a.s. Slovakia Strážske – chemické karcinogény sú používané na troch pracoviskách ÚRaKK – oddelenie FCHM, ÚRaKK – oddelenie CHrM, ÚRaKK – oddelenie ÚRaI a výrobné priestory Novokol a Fenokol, podrobný prehľad je uvedený v tabuľke č. 3.
7. Nafta a.s. Bratislava, prevádzka Michalovce – na pracovisku v laboratóriu je používaný chroman draselný, spotreba za rok 2018 bola 5g, exponovaná je 1 pracovníčka, evidovaná v 2 kategórii prác. Zberné strediská plynu – karcinogény gazolín a ložisková voda, počet zamestnancov 2, muži (vodič autocisterny a prevádzkový mechanik ZPS), ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác.
8. FIBERSTRUCT, s.r.o. Strážske – Pri výrobe plastových roštov je používaná chemická látka N, N dimethylanilín. Skladovanie je v uzavretých nádržiach. Počet exponovaných zamestnancov 33 - muži, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Ročná spotreba 192,09 kg.
9. Proservis, s.r.o. Strážske – ide o spoločnosť, ktorá sa zberá odstraňovaním materiálov s obsahom azbestových vlákien. Uvedené práce vykonáva 15 zamestnancov, mužov. V roku 2018 odstránili 32,860 ton odpadu s obsahom azbestových vlákien v okrese Michalovce a Sobrance a v rámci celého Slovenska vyprodukovali 106,080 ton.
10. Transpetrol, a.s. Bratislava – Prečerpávací stanica 1 Budkovce - spoločnosť zabezpečuje prepravu ropných látok. Práce s chloroformom vykonávajú 6 zamestnanci – v profesiách 1 skladník (muž) a 5 laborantiek, ročná spotreba – 40 l. Práce s ropu (prečerpávanie, skladovanie) vykonáva 22 zamestnancov (4 ženy). Všetci zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.
11. SWS, s.r.o. Vojany – spoločnosť sa zameriava na prepravu ropy a ropných produktov. Zamestnanci pri uvedenej činnosti prichádzajú do kontaktu s čiernouhoľným dechtom (1A), benzolom (1A), naftalénovým olejom (1B), antracénovým olejom (1B) a pracím olejom (1B). Uvedené látky sú aj mutagénne (1B, 2). Ide o 16 zamestnancov, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Pracovná činnosť spočíva v prečerpávaní produktov z cisterien so širokým rozchodom. Práce sú vykonávané vo vonkajšom prostredí. Kategória karcinogénov a ročné množstvá prepravených produktov sú uvedené v tabuľke č. 3.
12. R-DREVO, s.r.o. Michalovce (predtým Peter Rjabinčák RaR, Michalovce) – vykonáva stavebné práce a súčasne odstraňuje materiál s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 4 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2018 odstránili celkom 61,9 ton materiálu s obsahom azbestových vlákien.
13. DIAKOL, s.r.o. Strážske – výroba a spracovanie formalínu a močovinoformaldehydových lepidiel. Formaldehyd je karcinogén 1B a mutagén 2.

Počet exponovaných zamestnancov 22, z toho 2 ženy. Množstvo spotrebovaného formaldehydu za rok 2018 je 27 834 ton.

14. TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany - používaný karcinogén hydrazín hydrát pri úprave technologickej vody, spotreba zo rok 2018 bola 860 litrov. Prácu vykonávajú 7 zamestnanci.
15. Duslo, a.s. Šaľa – prevádzka Strážske – používané karcinogény: formaldehyd 35% roztok (1B), fenolftaleín (1B, mutagenita 2), exponovaných je 6 zamestnancov – len ženy v profesii laborantka, na základe posúdenia rizika sú zaradené do 2 kategórie prác.
16. Regena ES, s.r.o. Strážske: – vykonáva stavebné práce a súčasne odstraňuje materiál s obsahom azbestových vlákien. Prácu vykonávajú 8 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2018 odstránili celkom 8,34 ton materiálu s obsahom azbestových vlákien.
17. ENERGOCHEMICA Trading, a.s. Strážske – Ide o spoločnosť, ktorá vznikla v rámci organizačných zmien v spoločnosti Chemko, a.s. Slovakia, Strážske odčlenením. Prehľad karcinogénov je v tabuľke č. 3, počet exponovaných zamestnancov 8, len ženy v 2 kategóriách prác.

Počet zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom– najčastejší výskyt v okresoch Michalovce a Sobrance za rok 2018.

Chemický karcinogén, chem. mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)		Klasifikácia	Počet exponovaných (vrátane azbestu, vrátane RP) celkom/ženy	Počet podnikov/organizácií
1	Formaldehyd	1B	54/16	4
2	Chroman draselný	1B	21/19	4
3	Cytostatika	1B	45/44	1
4	Siadtox	1B	15/2	1

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2018 v okresoch Michalovce a Sobrance je uvedený v priloženej tabuľke č. 3. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Úloha č. 2.2. – Intervencie na podporu zdravia pri práci.

2.2.1. Zdravé pracoviská – riešia vybrané RÚVZ v SR. V okresoch Michalovce a Sobrance podniky nie sú zapojené do intervenčných programov.

V priebehu roka 2018 boli na www. stránke RÚVZ Michalovce a na nástenkách uverejňované tieto materiály:

- „Vplyv environmentálneho hluku na zdravie“,
- Kampaň „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“, s upozornením, že v dňoch 22.10. až 26.10.2018 prebieha Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Uvedené materiály sú poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD, taktiež sú uverejnené na www. stránke RÚVZ Michalovce a na jednotlivých nástenkách v budove RÚVZ, ako aj na hlavnom panely vo vestibule RÚVZ.

Na odborné semináre RÚVZ Michalovce boli pripravené tieto prednášky:

- Odborný seminár zamestnancov RÚVZ Michalovce dňa 13.6.2018 - aktívna účasť s prednáškou „Choroby z povolania, autori: Kniežová, D., Bánociová, I., Špiváková, A.,
- Odborný seminár zamestnancov RÚVZ Michalovce dňa 26.9.2018, aktívna účasť s prednáškou „Elektromagnetické žiarenie – oči ho nevidia, telo však bolí“, autori: Kniežová, D., Humeníková, J.,
- Odborný seminár zamestnancov RÚVZ Michalovce dňa 21.11.2018, aktívna účasť s prednáškou „Ochrana zdravia a bezpečnosť pri práci zamestnancov v poľnohospodárstve“, autori: Čuhaničová, P., Humeníková, J..

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci. V rokoch 2018 – 2019 prebieha pod názvom „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“. Začala sa v apríli 2018. Zamestnancami odd. PPLaT bol pripravené edukačné materiály spracované OSHA Bilbao. Materiály o kampani sú umiestnené na panely vo vestibule RÚVZ, na nástenkách a na stránke RÚVZ. V rámci ŠZD sú zamestnávateľia informovaní o uvedenej kampani, tiež sú im poskytované edukačné materiály, s ktorými sú následne zamestnanci oboznamovaní v rámci prebiehajúcich školení.

V rámci uvedenej kampane bol dňa 25.10.2018 „Deň otvorených dverí na RÚVZ – odd. PPLaT.“ Spolu 20 zamestnávateľom boli poskytnuté edukačné materiály a materiály ku kampani OSHA.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE za rok 2018 -

podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (1. stupeň prevažujúcej činnosti)

Tabuľka č. 1a

Kód	Prevažujúca činnosť (1 stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	160	0	6	0	166	0
B	Ťažba a dobývanie	3	0	0	0	3	0
C	Priemyselná výroba	750	228	0	0	750	228
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	82	0	2	0	84	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1	0	0	0	1	0
F	Stavebníctvo	30	0	0	0	30	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	62	57	0	0	62	57
	Spolu	1088	285	8	0	1096	285

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2018 -
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (2. stupeň prevažujúcej
činnosti)**

Tabuľka č. 1b

Kód	Prevažujúca činnosť (2 stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	2	0	2	0	4	0
02	Lesníctvo a ťažba dreva	0	0	4	0	4	0
03	Rybolov a akvakultúra	158	0	0	0	158	0
09	Pomocné činnosti pri ťažbe	3	0	0	0	3	0
10	Výroba potravín	202	55	0	0	202	55
13	Výroba textilu	60	60	0	0	60	60
20	Výroba chemikálií a chemických produktov	80	15	0	0	80	15
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	148	92	0	0	148	92
24	Výroba a spracovanie kovov	31	4	0	0	31	4
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	206	0	0	0	206	0
32	Iná výroba	23	2	0	0	23	2
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	82	0	2	0	84	0
37	Čistenie a odvod odpadových vôd	1	0	0	0	1	0
42	Inžinierske stavby	8	0	0	0	8	0
43	Špecializované stavebné práce	22	0	0	0	22	0
86	Zdravotníctvo	62	57	0	0	62	57
	Spolu	1088	285	8	0	1096	285

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2018 -
podľa druhu a kategórie rizikového faktoru
(I. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)**

Tabuľka č. 1c

Faktor (1 stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	11	9	0	0	11	9
Fyzická záťaž	152	152	0	0	152	152
Hluk	745	60	4	0	749	60
Chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky	80	51	0	0	80	51
Chemické látky a zmesi	188	9	0	0	188	9
Ionizujúce žiarenie	10	4	0	0	10	4
Vibrácie	182	0	4	0	186	0
Záťaž teplom a chladom	34	0	0	0	34	0

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a
SOBRANCE za rok 2018 -
Podľa druhu a kategórie rizikového faktora okrem chemických látok a zmesí
(1. a 2. stupeň)**

Tabuľka č. 1d

Rizikový faktor 1.stupeň	Rizikový faktor 2.stupeň	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	Tuberkulóza	11	9	0	0	11	9
Fyzická záťaž	Dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie	60	60	0	0	60	60
Fyzická záťaž	Práca s bremenami	92	92	0	0	92	92
Hluk	Premenný	505	4	4	0	509	4
Hluk	Ustálený	240	56	0	0	240	56
Ionizujúce žiarenie	V priemysle	4	0	0	0	4	0
Ionizujúce žiarenie	V zdravotníctve	6	4	0	0	6	4
Vibrácie	Prenášané na celé telo	10	0	0	0	10	0
Vibrácie	Prenášané na ruky	172	0	4	0	176	0
Záťaž teplom a chladom	Záťaž teplom	34	0	0	0	34	0

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE za rok 2018 -
Podľa druhu a kategórie rizikového faktora – chemické látky
(2. stupeň triedenia)**

Tabuľka č. 1e

Chemická látka	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
alergény	89	15	0	0	89	15
dermatotropné	103	22	0	0	103	22
dráždivé	119	56	0	0	119	56
chemické karcinogény	80	51	0	0	80	51
jedovaté - toxické	35	7	0	0	35	7
mutagény	45	44	0	0	45	44
pevné aerosoly	104	1	0	0	104	1
reprodukčne toxické látky	56	44	0	0	56	44
žieravé	24	7	0	0	24	7

Prehľad organizácií používajúcich pri práci toxické a veľmi toxické chemické látky a zmesi v okresoch Michalovce a Sobrance k 31.12.2018.

Tab. č.2

Porad. Číslo	Názov organizácie	Názov chemickej látky
1.	Chemko, a.s. Slovakia Strážske	Chroman draselný
		Dvojchroman draselný
		Síran kademnatý
		Fenol
		Formaldehyd
		Síran hydrazín.
		Metanol
2.	Diakol, s.r.o. Strážske	Formaldehyd
3.	Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-03
		Trigonox K-90
4.	TP 2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný
5.	Duslo, a.s. Strážske	Formaldehyd
		Nesslerovo činidlo

		Pyragallol
		1,10 Fenantrolín
		Dusičnan ortuťnatý
		Dvojhroman draselný
6.	VVS, a.s. Košice – závod Michalovce	Azid sodný
		Formaldehyd
		Nitroprusid sodný
		Orto – Fenantrolín
7.	Casspos, a.s. závod Michalovce	Pragokor Brunigal S
8.	Transpetrol, a.s. Bratislava – PS1 Budkovce	Dusičnan ortuťnatý Metanol Chlórforom
9.	STERIS SK, s.r.o. Michalovce	SIADTOX
10.	TIMOTI, s.r.o. Michalovce – ChÚV v SE, a.s. EVO Vojany	Hydrazín T
11.	HANKE CRIMP TECHNIK, s.r.o. Michalovce	Pragokor Brunigal N
12.	Mangini, s.r.o. Sobrance	Quick PHOS TS 566E
13.	Energochemika Trading, a.s. prev. Strážske	Azid sodný Bromid ortuťnatý Dvojhroman draselný Chroman sodný Kyanid draselný Kyanid sodný Dusičnan ortuťnatý
14.	RAJ CIGARIET, s.r.o. prevádzka Michalovce	Náplne do EC
15.	Nafta, a.s. – pracoviská v okrese Michalovce	Metanol, Amoniak,
16.	Lechman Michal – DDD činnosť Zalužice	Phostoxin Ratimor granule Bromadiolone Gardentop BB

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2018 v okrese Michalovce.

Tab.č.3

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/kateg. Podľa NV SR č. 356/2006 Z.z., Zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných celkom/ženy	Množstvo spotrebovaných látok/rok**
STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce	Siadtox s 10% a 15% obsahom etylénoxidu	1B	15/2	1950 kg -10% 148 560 kg – 15%
VVS, a.s. závod Michalovce	Dvojchroman draselný Chroman draselný Indikátor fenolftalein Formaldehyd Hydroxylamín hydrochlorid	1B 1B 1B 1B 2	6/5	35 g 60 g 0 g 140 ml 456 g
NsP Michalovce	Cytostatika	1B	45/44	1736163 mg
Eurovia- Services, s.r.o. DL Zbudza	Perchlóretylén	1B	1/0	40 l
TP2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný Fenolftalein indikátor Hydroxylamín hydrochlorid	1B 1B 2	1/1	50 g 3 g 300 g
Chemko, a.s. Slovakia, Strážske– ÚRaKK - odd. FCHM	Dvojchroman draselný Bromičnan draselný Chroman draselný	1B 2 1B	13/13	281,7 g 78 g 30 g
ÚRaKK – odd.CHrM	Dvojchroman draselný	1B	6/6	250g
ÚRaKK- odd.ÚRal	Bromičnan draselný Formaldehyd 37% Paraformaldehyd 96%	2 1B 1B	3/3	5,57g 51 922,6 g 3500g
Výrobňa Novokol, Fenokol	Formaldehyd	1B	17/0	2719,358 ton

ENERGOC HEMICA Trading, a.s. Strážske	Bromičnan draselný	1B	8/8	16,2 g
	Dvojchroman draselný	1B		30,5 g
	Formalín	1B		87 770 g
	Benzén	1A		50ml
	1,2Dichlóretán	1B		50ml
Nafta, a.s. Bratislava prev. Michalovce	Gazolín, ložisková voda	1B	2/0	135815kg 5 g
	Chroman draselný	1B	1/1	
Proservis, s.r.o. Strážske	Azbest	1A	15/0	106,080 ton odpadu
Fiberstruct, s.r.o. Strážske	N,N dimethylanilín	2	33/0	192,09 kg
Transpetrol, a.s. PS 1 Budkovce	Chloroform	1B	6/5	40 l
	Ropa	1B	22/4	2650 l
SWS, spol. s r.o. Vojany 332	Čiernouhoľný decht	1A	16/0	40 596,75 ton
	Benzol	1A	16/0	48 414,40 ton
	Naftalénový olej	1B	16/0	811,05 ton
	Antracénový olej	1B	3/0	250,75 ton
	Prací olej	1B	16/0	1660,96 ton
R DREVO, s.r.o.	Azbest	1A	4/0	61,9 ton odpadu
Diakol, s.r.o. Strážske	Formaldehyd	1B	22/2	27 834 ton
TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany	Hydrazín hydrát	1B	7/0	860 litrov
DUSLO, a.s. prevádzka Strážske	Formaldehyd	1B	6/6	50 litrov
	Fenolftalein indikátor	1B		25 g
	Dichroman draselný	1B		50 g
Regena ES, s.r.o. Strážske	Azbest	1A	8/0	8,34 ton

* kat. 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí

kat. 1B – pravdepodobný karcinogén

proces s r.ch.k – proces s rizikom chemickej karcinogenity

**N – objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

Prešetrované podozrenia na choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2018						
	Č. položky Zoznam CHzP	Dg.	Organizácia (posledný zamestnávateľ)	Profesia	Záver prešetrovania S / N / ? / K / X*	Lehota (v dňoch)
1	29	Syndróm canalis carpi l.dx., Epi. cond. l.bilat.	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	S	16 dní
2	29	Epicond. Medialis et lateralis humeri bilat., SKT l. sin., Impng. syn.subacrom. II st. vľavo	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	?K	22 dní
3	29	Epicon. uln. hum.l. dx., Imping. syn l.dx., SKT	Unomedical, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - balenie	?K	21 dní
4	29	Syndróm canalis carpi bilat., syn. manžety rotatorov bilat., PHS l. sin.	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	N	19 dní
	28	Vibrácie	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	N	
5	29	Syndróm karp. tunela bilat., epicond. radialis humeri bilat., imp. syn.	SCORP, s.r.o., Michalovce	stavebný robotník	N	19 dní
	28	Vibrácie	SCORP, s.r.o., Michalovce	stavebný robotník	N	

6	29	PHS bilat., SKT bilat., Epicondylitis radialis humeri bilat.	Š- AUTOSERVIS Vranov, s.r.o. Stropkov - stredisko Michalovce	skladník	?K	15 dní
7	29	Epicond. Radialis et ulnaris humeri I. dx., Syn. canalis carpi I.dx., Imping. syn. subacromiale bilat. gr. II	Unomedical, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N	14 dní
8	29	PHS bilat. chron. s imping. syn. SA II. st	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	N	24 dní
9	29	Syn. canalis carpi bilat., Epicond. Rad. et uln. humeri bilat., Imping. syn. omis bilat.	HaBe, s.r.o. Vinné 202	výrobný pracovník	S	19 dní
10	29	Tendinosis Achillei I. sin.	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	?K	24 dní
11	29	Epicon. radialis et ulnaris humeri bilat., Imping. syn., Syn. canalis carpi, Syn. canalis cubitit	BSH BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	zamestnanec výrobnej linky	S	18 dní
12	29	Epicon. radialis et ulnaris bilat., Imping. syn., Syn. canalis carpi, Syn. canalis cubiti	Základná škola P. Horova Michalovce	hlavná kuchárka	?K	48 dní
13	24	Morbili	NsP ŠK Michalovce, a.s. Michalovce	zdravotná sestra	S	30 dní
14	24	Morbili	NsP ŠK Michalovce, a.s. Michalovce	zdravotná sestra	S	30 dní

15	24	Morbili	NsP ŠK Michalovce, a.s. Michalovce	zdravotná sestra	S	31 dní
16	29	Syn. canalis carpi bilat., Epicond. uln. humeri bilat., Imping. syn. omis bilat.	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	N	28 dní
17	29	Syn. canalis carpi bilat., Epicond. rad. et uln. humeri bilat., Imping. syn. omis bilat.	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	N	30 dní
18	29	Imping. sy omae bilat., Epicond. Rad. et uln. humeri bilat., Sy canalis cubiti bilat.	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	S	30 dní
19	29	Imping. sy, Sy canalis carpi bilat.	Michalovský dom seniorov, Michalovce	kuchár	N	28 dní
20	29	Syn. canalis carpi bilat., Epicon. Ul. humeri bilat.,	Rialto, s.r.o. závod Sobrance	údržbár šijacích strojov	N	30 dní
21	29	Imping. sy, Epicondylitis rad.	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	S	30 dní

Zdroj: RÚVZ v SR

Poznámka: V tabuľke je uvedený počet prešetrení podľa položiek zoznamu chorôb z povolania (nezhoduje sa

s počtom fyzickým osôb, u ktorých bola prešetrovaná choroba z povolania, vzhľadom na to, že

u jednej fyzickej osoby bolo prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania, ktorá zahŕňa viac

položiek zoznamu chorôb z povolania – najčastejšia kombinácia položiek

28/29).

Záver prešetrenia:

S = súvisí – pracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

N = nesúvisí – nepracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

? = nejednoznačné/sporné

K = podozrenie na chorobu z povolania bude došetrené na regionálnej alebo celoslovenskej komisii na posudzovanie chorôb z povolania

X = nedoriešené = nedoriešené v danom roku, alebo záver nebol stanovený (pracovisko v zahraničí, zánik spoločnosti, spoločnosť v likvidácii, žiadosť odstúpená orgánu VZ iného rezortu, inému RÚVZ v SR, pracovník zomrel, adresát neznámy, prešetrenie nebolo indikované z dôvodu dodatočne zisteného úrazového deja ochorenia) – uviesť dôvod

Vzor vyplnenia stĺpca Záver prešetrenia - napr.:

S
? K
N
?

Lehota = lehota vypracovania odborného stanoviska pri podozrení na chorobu z povolania od prijatia žiadosti zo špecializovaného pracoviska po odoslanie stanoviska (§ 31a ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z.)

* pri nedoriešených prípadoch a v prípade nedodržania maximálnej lehoty 90 dní uviesť aj dôvod v príslušnom stĺpci, napr.: X spoločnosť v likvidácii; 138 dní (objektívizácia hluku zamestnávateľom)

tab. č. 4a

Priznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2018					
1	29.4	DNJZ	JUKOS, s.r.o. Bežovce	šička	U 15.1.2018
2	29-2	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - formovanie kabeláže	U 19.1.2018
3	29-2	DNJZ	JUKOS, s.r.o. Bežovce	šička	U 22.1.2018
4	29-2	Choroby šliach, šľachových pošiev a svalových úponov z DNJZ	Syráreň Bel Slovensko, a.s. Michalovce	operátor zariadenia na výrobu mliečnych výrobkov	U 17.1.2018
5	29.4	Choroby šliach, šľachových pošiev a svalových úponov z DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - formovanie kabeláže	U 11.6.2018
6	29-2	Choroby šliach, šľachových pošiev a svalových úponov z DNJZ	Unomedical, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	U 7.6.2018
7	29-2	Choroby šliach, šľachových pošiev a svalových úponov z DNJZ	BSH, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - formovanie kabeláže	U 23.7.2018
8	29.4	DNJZ - choroby periférnych nervov končatín	HaBe Service, s.r.o. Vinné č. 202	výrobný pracovník	U 23.7.2018

9	29-2	Choroby šliach, šľachových pošiev a svalových úponov z DNJZ	ZEKON a.s. Michalovce	šička	U 05.09.2018
10	24	Osýpky	NsP Š. Kuku, Michalovce, a.s.	zdravotná sestra	U 25.09.2018
11	24	Osýpky	NsP Š. Kuku, Michalovce, a.s.	zdravotná sestra	U 25.09.2018
12	24	Osýpky	NsP Š. Kuku, Michalovce, a.s.	zdravotná sestra	U 25.09.2018

tab. č.4b

Nepriznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2018					
1	29	DNJZ	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N 24.1.2018
2	29	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	kontrolórka	N 24.1.2018
3	29	DNJZ	Unomedical, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N 14.3.2018

4	29	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N 14.3.2018
5	28+29	DNJZ, vibrácie	SCORP, s.r.o. Michalovce	stavebný robotník	N 28.3.2018
6	29	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N 18.5.2018
7	29	DNJZ	Š- AUTOSERVIS Vranov s.r.o. - prevádzka Michalovce	skladník	N 11.7.2018
8	29	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - balič	N 05.09.2018
9	29	DNJZ	Unomedical, s.r.o. Michalovce	operátorka výroby	N 05.09.2018
10	29	DNJZ	Základná škola Horova Michalovce	hlavná kuchárka	N 05.09.2018
11	29	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N 28.09.2018
12	29	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N 12.10.2018
13	29	DNJZ	Michalovský domov seniorov, Michalovce	kuchár	N 9.11.2018

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.2018 - 31.12.2018 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 25 x**

Metodické usmerňovanie NZZ : 152

- **Očkovací kalendár na rok 2018** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**
- **Epidemiologická situácia vo výskyte osýpok na území SR - informácia** (všetky NZZ pre deti a dorast): **31**
- **Epidemický výskyt osýpok v okr. Michalovce** (všetky NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance): **31**

Previerky očkovania: 68

- **kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance**, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2011 proti DTaP, Poliomyelitída, 2004 proti dTaP a poliomyelitíde, 2006 proti morbilám, mumpsu, ružienke : **31**
- **mimoriadna kontrola zaočkovanosti detí proti osýpkam** v obvodoch so zaočkovanosťou nižšou ako 90 % v meste Veľké Kapušany: **3**
- **Administratívna kontrola očkovania k 31.8.2018: 34**

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali od 7.5.2018 do 21.10.2018 epidemický výskyt ochorení na osýpky.

V období od 7.5.2018 do 4.10.2018 bolo spolu za okresy Michalovce a Sobrance hlásených 446 prípadov (428 – okres Michalovce, 18 – okres Sobrance). - od 24.9.2018 nebolo hlásené nové ochorenie.

Z celkového počtu ochorení na osýpky je :

- 267 laboratórne potvrdených (z toho v 5 prípadoch potvrdené aj NRC pre MMR) a
- 171 pravdepodobných ochorení
- 8 nepotvrdených ochorení (5x zdravotníci pracovníci NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., 1 dieťa – novorodenec – hlásené z RÚVZ TV, vojak z povolania Martin, 27 r. muž – Zemplínske Kopčany)

Výskyt ochorení – rozdelenie podľa okresov :

okres MICHALOVCE – 428

Rozdelenie podľa lokalít : 3 mestá a 24 obcí

- Michalovce – 136 ochorení (z toho 128 na Ul. Mlynskej), vrátane ochorenia s bydliskom v Košiciach, z toho 3 nepotvrdené ochorenia na základe podkladov z infekčného oddelenia)

- Veľké Kapušany –89 ochorení (z toho 1 nepotvrdené ochorenie)
- Strážske – 11 ochorení
- Drahnov - 73 ochorení
- Budince – 1 ochorenie
- Falkušovce - 1 ochorenie
- Iňačovce – 5 ochorení
- Kačanov – 1 ochorenie
- Kapušianske Kľačany – 38 ochorení (z toho 1 ochorenie nepotvrdené – dieťa-novorodenec)
- Krišovská Liesková – 10 ochorení
- Kusín – 1 ochorenie
- Laškovce – 1 ochorenie
- Ložín - 1 ochorenie
- Markovce – 2 ochorenia
- Mat'ovské Vojkovce – 2 ochorenia
- Oborín- Kucany – 4 ochorenia
- Pavlovce nad Uhom - 2 ochorenia
- Petrovce nad Laborcom – 2 ochorenia
- Pozdišovce – 1 ochorenie (nepotvrdené ochorenie na základe podkladov z inf. oddelenia)
- Ruská – 21 ochorení
- Senné – 1 ochorenie
- Trhovište - 8 ochorení
- Veľké Slemence – 7 ochorení
- Vrbnica – 3 ochorenia
- Vysoká nad Uhom - 1 ochorenie (nepotvrdené ochorenie na základe podkladov z infekčného odd.)
- Zemplínska Široká - 5 ochorení
- Zemplínske Kopčany – 1 ochorenie (nepotvrdené ochorenie)

okres SOBRANCE : 18

Rozdelenie podľa lokalít: 1 mesto a 6 obcí

- Sobrance – 9 ochorení
- Bežovce – 3 ochorenia
- Baškovce – 1 ochorenie
- Beňatina- 2 ochorenia
- Horňa – 1 ochorenie
- Husák – 1 ochorenie
- Úbrež – 1 ochorenie

Z celkového počtu ochorení bolo :

- 7 ochorení importovaných z Veľkej Británie,
- 4 ochorenia hlásené u zdravot. pracovníkov
- 38 komplikácií (zápal pľúc)
- 315 hospitalizovaných

Ochorenia boli zaznamenané v týchto vekových skupinách:

- 0-r. – 81 ochorení (z toho 1 nepotvrdené)
- 1-4 - 60 ochorení
- 5-9 - 73 ochorení,

10-14 - 64 ochorení,
15-19 - 75 ochorení,
20-24 - 30 ochorení
25-34 - 32 ochorení, (z toho 1 nepotvrdené)
35 - 44 – 22 ochorení (z toho 4 nepotvrdené)
45-54 - 9 ochorení (z toho 2 nepotvrdené)

Očkovanie proti MMR (údaje zo zdravotnej dokumentácie):

2 dávky a viac v rámci pravidelného očkovania – 139 (očkovací status sa t.č. overuje v NRC pre MMR Bratislava) – údaje o očkovaných sa priebežne doplňajú do tabuľky

1 dávka (neúplné očkovanie) - 40

1 dávka vzhľadom na vek – 86

neočkovaní – 156

údaj o očkovaní sa nepodarilo zistiť (chýba zdravotná dokumentácia) – 25

- Hlásené 1 sporadické ochorenie na osýpky (22.10.2018) v obci Úbrež u neočkovaného 0-ročného dieťaťa, žijúceho v prostredí s nízkym hygienickým štandardom bývania, prameň nákazy neznámy, ochorenie bolo komplikované pneumóniou

- Hlásených 5 ochorení na pertussis v okr. Michalovce :

- Vekové skupiny: 0 r.- 1, 35-44r. – 2, 45-54r. – 2

- Bydlisko: Bajany, Čičarovce, Maťovské Vojkovce, Veľké Kapušany, Iňačovce

- Očkovanie: neočkovaný pre vek – 1

- 5. dávok – 1

- 4. dávky – 1

- nezistené (chýba zdrav. dokumentácia s údajmi o očkovaní) - 2

- Ochorenia potvrdené serologicky a klinicky

- Hlásené 1 ochorenie na pertussis v okr. Sobrance u 47 r. invalidnej dôchodkyne. bytom Tibava, riadne očkovaná 5. dávkami očk. látky, klinicky a serologicky potvrdené ochorenie

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 23.4. – 29.4.2018, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2018 a prezentácia o význame povinného pravidelného očkovania v SR starostom obcí v okrese Michalovce a Sobrance a MsÚ v obci Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske. Informácia o konaní EIT bola uverejnená na informačných tabuliach v obciach a mestách. **Spolu bolo distribuovaných 125 prezentácií.**

B. Médiá

1. Informácia o konaní Európskeho imunizačného týždňa 2018 boli uverejnené na web stránkach 12 obcí v okr. Michalovce a Sobrance, web stránke mesta Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske a web stránke RÚVZ Michalovce.

C. Školy

1. zdravotno-výchovné aktivity, vyhotovenie nástenných panelov o aktivitách v rámci EIT, distribúcia informačných letákov s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami, vrátane imunizácie – ZŠ v obciach s početným rómskym obyvateľstvom (Nacina Ves, Petrovce nad Laborcom, Iňačovce, Žbince, Drahňov, Blatné Remety, Úbrež),
 - ❖ Názov aktivity: beseda o význame a nutnosti očkovania: 7x
 - ❖ miesto konania – Komunitné centrum Iňačovce, Centrum voľného času Sobrance, ZŠ Nacina Ves, ZŠ Petrovce nad Laborcom, ZŠ Strážske, Komunitné centrum Žbince, ZŠ na Ul. Mlynskej v Michalovciach
 - ❖ Cieľová skupina – rómska skupina obyvateľov
 - ❖ Spolupracujúca inštitúcia – Obecné úrady, koordinátori a asistenti osvedy zdravia – zdravé regióny, terénni sociálni pracovníci pôsobiaci v obciach s početným rómskym obyvateľstvom
2. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2018 (prezentácie a publikácie v oblasti povinného očkovania) riaditeľom všetkých školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 17 MŠ, 54 ZŠ a 13 SŠ v okrese Michalovce a Sobrance. Prezentácie boli uverejnené na informačných paneloch školských zariadení. **Spolu bolo distribuovaných 85 odborných prezentácií.**

D. Široká verejnosť

1. propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance: **fyzicky distribuovaných 1080 ks letákov (30 druhov)**
2. propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, vyzdvihnutie dôležitosti očkovania v rámci povinného pravidelného očkovania, možnosti očkovania proti VHA, chrípke, rotavírusovým infekciám – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci so zamestnancami Obecných úradov v obciach s početným rómskym obyvateľstvom a prostredníctvom koordinátorov asistentov zdravia a asistentov osvedy zdravia (Nacina Ves, Petrovce nad Laborcom, Iňačovce, Žbince, Drahňov, Sobrance, Blatné Remety, Úbrež Strážske, Michalovce – Angi mlyn) – **fyzicky distribuovaných 2100 ks letákov (30 druhov)**
3. poradenstvo v oblasti očkovania (povinné pravidelné očkovanie, očkovanie do zahraničia, odporúčané očkovanie – VHA):
 - a. osobná komunikácia – 3
 - b. telefonická komunikácia – 3
 - c. písomná komunikácia – 1
4. prednáška na tému povinného pravidelného očkovania detí v SR (v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana““)
 - ❖ miesto konania - RÚVZ Michalovce
 - ❖ Cieľová skupina – matky a tehotné ženy
 - ❖ Spolupracujúca inštitúcia – NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s.

E. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .
2. Informácia o EIT – uverejnená na úradnej tabuli RÚVZ Michalovce

F. Zdravotnícke zariadenia, vrátane škôl so zdravotníckym zameraním

- a. poradenstvo v oblasti očkovania – zdravotnícki pracovníci (očkovanie vykonávané v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v SR, očkovanie vnímavých osôb proti osýpkam):
osobná komunikácia: 3x
- b. distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami v štátnych zdravotníckych zariadeniach v okr. Michalovce a Sobrance určených pre zdravotnícky personál - **fyzicky distribuovaných 60 letákov**
- c. beseda na tému povinného pravidelného očkovania
 - ❖ miesto konania: Stredná zdravotnícka škola Michalovce
 - ❖ Cieľová skupina: študenti (budúci rodičia)
 - ❖ Spolupracujúca inštitúcia: riaditeľ školy

V mesiacoch júl až september 2018 prebiehal imunologický prehľad v SR. V okr. Michalovce a Sobrance bolo odobratých 100 vzoriek krvi.

V okr. Michalovce a Sobrance prebiehala v mesiaci september administratívna kontrola očkovania k 31.8.2018 v ročníkoch narodenia uvedených v odbornom usmernení na vykonanie kontroly očkovania

6.2. Surveillance infekčných ochorení

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2018 do 31.12.2018 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 356 ohnisk /počet opatrení – 1088/. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli. V súvislosti s epidemickým výskytom ochorení na osýpky bola vykonaná epidemiologická depistáž v 155 rodinách, v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s 29x a v školských kolektívach 33x.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 1567 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV bolo vložených do inf. systému 12 hlásení.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali od 7.5.2018 epidemický výskyt ochorení na osýpky.

V období od 7.5.2018 do 4.10.2018 bolo spolu za okresy Michalovce a Sobrance hlásených 446 prípadov (428 – okres Michalovce, 18 – okres Sobrance). - od 24.9.2018 nebolo hlásené nové ochorenie.

Z celkového počtu ochorení na osýpky je :

- 267 laboratórne potvrdených (z toho v 5 prípadoch potvrdené aj NRC pre MMR) a
- 171 pravdepodobných ochorení
- 8 nepotvrdených ochorení (5x zdravotnícki pracovníci NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., 1 dieťa – novorodenec – hlásené z RÚVZ TV, vojak z povolania Martin, 27 r. muž – Zemplínske Kopčany)

Výskyt ochorení – rozdelenie podľa okresov :

okres MICHALOVCE – 428

Rozdelenie podľa lokalít : 3 mestá a 24 obcí

- Michalovce – 136 ochorení (z toho 128 na Ul. Mlynskej), vrátane ochorenia s bydliskom v Košiciach, z toho 3 nepotvrdené ochorenia na základe podkladov z infekčného oddelenia)
- Veľké Kapušany – 89 ochorení (z toho 1 nepotvrdené ochorenie)
- Strážske – 11 ochorení
- Drahňov - 73 ochorení
- Budince – 1 ochorenie
- Falkušovce - 1 ochorenie
- Iňačovce – 5 ochorení
- Kačanov – 1 ochorenie
- Kapušianske Kľačany – 38 ochorení (z toho 1 ochorenie nepotvrdené – dieťa-novorodenec)
- Krišovská Liesková – 10 ochorení
- Kusín – 1 ochorenie
- Laškovce – 1 ochorenie
- Ložín - 1 ochorenie
- Markovce – 2 ochorenia
- Maťovské Vojkovce – 2 ochorenia
- Oborín- Kucany – 4 ochorenia
- Pavlovce nad Uhom - 2 ochorenia
- Petrovce nad Laborcom – 2 ochorenia
- Pozdišovce – 1 ochorenie (nepotvrdené ochorenie na základe podkladov z inf. oddelenia)
- Ruská – 21 ochorení
- Senné – 1 ochorenie
- Trhovište - 8 ochorení
- Veľké Slemence – 7 ochorení
- Vrbnica – 3 ochorenia
- Vysoká nad Uhom - 1 ochorenie (nepotvrdené ochorenie na základe podkladov z infekčného odd.)
- Zemplínska Široká - 5 ochorení
- Zemplínske Kopčany – 1 ochorenie (nepotvrdené ochorenie)

okres SOBRANCE : 18

Rozdelenie podľa lokalít: 1 mesto a 6 obcí

- Sobrance – 9 ochorení
- Bežovce – 3 ochorenia
- Baškovce – 1 ochorenie
- Beňatina- 2 ochorenia
- Horňa – 1 ochorenie
- Husák – 1 ochorenie
- Úbrež – 1 ochorenie

Z celkového počtu ochorení bolo :

- 7 ochorení importovaných z Veľkej Británie,
- 4 ochorenia hlásené u zdravot. pracovníkov
- 38 komplikácií (zápal pľúc)
- 315 hospitalizovaných

Ochorenia boli zaznamenané v týchto vekových skupinách:

- 0-r. – 81 ochorení (z toho 1 nepotvrdené)
- 1-4 - 60 ochorení
- 5-9 - 73 ochorení,
- 10-14 - 64 ochorení,
- 15-19 - 75 ochorení,
- 20-24 - 30 ochorení
- 25-34 - 32 ochorení, (z toho 1 nepotvrdené)
- 35 - 44 – 22 ochorení (z toho 4 nepotvrdené)
- 45-54 - 9 ochorení (z toho 2 nepotvrdené)

Očkovanie proti MMR (údaje zo zdravotnej dokumentácie):

- 2 dávky a viac v rámci pravidelného očkovania – 139 (očkovací status sa t.č. overuje v NRC pre MMR Bratislava) – údaje o očkovaných sa priebežne doplňajú do tabuľky
- 1 dávka (neúplné očkovanie) - 40
- 1 dávka vzhľadom na vek – 86
- neočkovaní – 156
- údaj o očkovaní sa nepodarilo zistiť (chýba zdravotná dokumentácia) – 25

V súvislosti s epidemickým výskytom ochorení na osýpky bolo realizované zamestnancami oddelenia epidemiológie 2.587 výkonov.

Spolu bolo zaočkovaných 7.499 osôb.

Spolu bolo vydaných v ohniskách nákaz 845 opatrení.

- Hlásené 1 sporadické ochorenie na osýpky (22.10.2018) v obci Úbrež u neočkovaného 0-ročného dieťaťa, žijúceho v prostredí s nízkym hygienickým štandardom bývania, prameň nákazy neznámy, ochorenie bolo komplikované pneumóniou

- Hlásených 5 ochorení na pertussis v okr. Michalovce :
- Vekové skupiny: 0 r.- 1, 35-44r. – 2, 45-54r. – 2
- Bydlisko: Bajany, Čičarovce, Maťovské Vojkovce, Veľké Kapušany, Iňačovce
- Očkovanie: neočkovaný pre vek – 1
 - 5. dávok – 1
 - 4. dávky – 1
 - Nezistené (chýba zdrav. dokumentácia s údajmi o očkovaní) - 2
- Ochorenia potvrdené serologicky a klinicky

- Hlásené 1 ochorenie na pertussis v okr. Sobrance u 47 r. invalidnej dôchodkyne. bytom Tibava, riadne očkovaná 5. dávkami očk. látky, klinicky a serologicky potvrdené ochorenie

- **Hlásené 1 ochorenie na meningokokovú meningitídu** u 0 ročného dieťaťa (8 mesačné), bytom Michalovce, žijúceho v neštandardných hygienických podmienkach bývania a stravovania.

- **ochorenie potvrdené:** 5.2. – 9.2.2018 – likvor (PCR) – Neisseria meningitidis, séroskupina B
Ochorenie potvrdené v NRC pre meningokoky pri ÚVZ SR Bratislava.

- **Hlásené 1 ochorenie na Dg A39.1 (Waterhouseov-Fridrichsenov syndróm)**, ktoré sa končilo úmrtím u 59- ročnej nezamestnanej ženy z mesta Michalovce
 - o Pitva potvrdila infekčné ochorenie
 - o Ochorenie potvrdené na základe pozitívneho výsledku pitevného materiálu (mozog, likvor, pľúca, slezina, nadoblička, krv) – Neisseria meningitidis, séroskupina C, hlásené z NRC pre meningitídy

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 9 importovaných ochorení / Spojené kráľovstvo – B05 – 4x, Cyprus, Turecko – A02, Maďarsko – A04.5, Srbsko – A51.4, Belgicko – Z21/

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Sobrance 4 importované ochorenia / Spojené kráľovstvo – A03.3, B05.9 – 2x, Ukrajina – A53.9/

V okr. Michalovce boli hlásené 3 úmrtia na infekčnú diagnózu:

G05.1 - 80- ročný muž, bytom Michalovce

Z21 - bezpríznakový stav infekcie vírusom HIV u 21 ročného nezamestnaného muža (bezdomovca)

A39.1 (Waterhouseov-Fridrichsenov syndróm) u 59- ročnej nezamestnanej ženy, bytom Michalovce

V okr. Sobrance bolo hlásené 1 úmrtie na infekčnú diagnózu

J10 - chrípka vyvolaná identifikovaným vírusom chrípky – 0- ročné dieťa, bytom Úbrež (kontakt novorodenca s chorým súrodencom na chrípku) – laboratórne potvrdený vírus chrípky B v pitevnom materiáli - pľúca

V uvedenom období boli hlásené v okr. Michalovce 2 ochorenia Dg Z21 – bezpríznakový stav infekcie vírusom HIV, z toho v 1 prípade ochorenie končilo úmrtím:

- 21 ročný nezamestnaný muž (bezdomovec), trvalým bytom Michalovce, prechodne Bratislava – Dg. prvej príčiny smrti B15.9, ochorenie potvrdené laboratórne

- 31-ročný zamestnaný muž, bytom Pusté Čemerné, jedná sa o importované ochorenie z Belgicka (náhodný homosexuálny pohlavný styk)

V uvedenom období bolo hlásené v okr. Sobrance 1 ochorenie Dg Z21 – bezpríznakový stav infekcie vírusom HIV

- 30 ročný zamestnaný muž, bytom Koromľa (epid. depistážou bolo zistené, že na uvedenej adrese nebýva), ochorenie potvrdené laboratórne

- V okrese Michalovce bolo zaznamenané 1 ochorenie na Legionársku chorobu u 73-ročného dôchodcu, bytom Michalovce s pozitívnou epidemiologickou anamnézou – liečebný pobyt v kúpeľoch Nimnica, okr. Púchov

V I. polroku 2018 sme zaznamenali v okr. Michalovce epidemický výskyt NN – J22 na akútnom psychiatrickom oddelení 2 (Jednotka GP1+Jednotka závislosti) Psychiatrickej nemocnice Michalovce, n.o., kde v čase od 17.2.2018 do 22.2.2018 ochorelo 13 pacientov, z celkového počtu 62 exponovaných (43 pacientov, 19 personál).

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2018 do 31.12.2018 boli odobraté 4 vzorky odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo zaznamenané žiadne ochorenie. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktivovanou vakcínou proti poliomyelitíde.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. V uvedenom období bolo odobratých 14 vzoriek biologického materiálu na záchytnosť vírusu chrípky u chorých, z toho v 9 prípadoch bol výsledok pozitívny (vírus chrípky B – 6x , A(H1)pdm 09 – 1x, vírus chrípky A – 2x).

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2017/2018 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce :

42 – ZŠ (11 predĺžení), 15 – MŠ (2 predĺženia), 8 – SŠ (1predĺženie), 2 - ZUŠ

Okres Sobrance :

17 – ZŠ (2 predĺženia), 6 – MŠ, 2 – SŠ, 1 - ZUŠ

v chrípkovej sezóne 2018/2019 bolo prerušené vyučovanie:

Okr. Michalovce – **MŠ -5, ZŠ -1**

Okr. Sobrance – **MŠ -1**

Hlásené 2 ochorenia na SARI:

- 61 ročná zamestnaná žena – opatrovatelka v zahraničí, bytom Michalovce
Lab. výsledky: 12.3. – 22.3.2018 – H+N – **izolácia vírusov chrípky na BK – pozit**
RT-PCR – vírus chrípky B - pozit
(bližšie nešpecifikovaný)
- 61 ročný dôchodca, bytom Michalovce, ochorenie končilo úmrtím na inú dg (bližšie neurčená chronická ischemická choroba srdca)
Lab. výsledky: 1.3.– 6.3.2018 – H+N– **RT-PCR– vírus chrípky B – pozit**

Hlásené 1 ochorenie na chrípku H1N1 novel u 18-ročnej nezamestnanej ženy, bytom Michalovce

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2018 do 31.12.2018 bolo do informačného systému EPIS vložených 1567 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance (z toho v 455 prípadoch v súvislosti s epidemickým výskytom osýpok v okr. Michalovce a Sobrance).

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 356 ohnisk, z toho v 217 prípadoch v rámci epidémie osýpok (spolu bolo realizovaných 2587 výkonov).

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 9 importovaných ochorení / Spojené kráľovstvo – B05 – 4x, Cyprus, Turecko – A02, Maďarsko – A04.5, Srbsko – A51.4, Belgicko – Z21/

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Sobrance 4 importované ochorenia / Spojené kráľovstvo – A03.3, B05.9 – 2x, Ukrajina – A53.9/

Výskyt ochorení: sporadický, epidemický (A05, J22, B05)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách nákaz bolo vydaných rozhodnutím v okrese Michalovce a Sobrance 865 opatrení, z toho v 21 prípadoch Verejnou vyhláškou

V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 7 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Varjassy, MUDr. Varga, MUDr. Vargová, MUDr. Kučáková G., MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J., MUDr. Mikulová/, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý

piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2018 – 31.12.2018 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 12 hlásení. Počas epidemického výskytu ochorenia na osýpky v okr. Michalovce boli priebežne aktualizované počty chorých v SRV.

6.4.Nozokomiálne nákazy

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

- NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.
- PN Michalovce, n.o
- Regionálna nemocnica Sobrance, n.o

Za obdobie od 1.1.2018 do 31.12.2018 bolo hlásených 233 NN /vid' analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. NN - 220
- PN Michalovce, n.o. - 13
- RN Sobrance, n.o. – 0

Dňa 5.mája 2018 sa uskutočnil na RÚVZ Michalovce 13. ročník kampane „*Umývaj si ruky – zachrániš život*“, ktorý je súčasťou programu WHO. Aktivity regionálnej kampane boli vykonávané v 3 lôžkových zdravotníckych zariadeniach (NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., Regionálna nemocnica Sobrance, n.o., Psychiatrická nemocnica, n.o.), v 4 ambulatných NZZ v ok. Michalovce a Sobrance a 1 školskom zariadení (SZŠ Michalovce).

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov:

v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:

- o NsP Š.Kukuru Michalovce (32 kontrol), a.s. - 25 kontrol funkčnosti autoklávov, 7 kontrol funkčnosti HS
- o PN Michalovce, n.o. – 0
- o Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 0 HS
- o iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 0
- o NZZ v okrese Michalovce: 76 HS, 86 AUT, 14 DAC
- o NZZ v okrese Sobrance: 20 HS, 13 AUT, 4 DAC
- o zariadenia osobných služieb Michalovce: 10 HS, 2 AUT
- o zariadenia osobných služieb Sobrance: 3 HS
- o platená služba: 2

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bolo spolu odobratých na 21 oddeleniach 684 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 2,63 % s pozitívnymi výsledkami) a 100 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- PN Michalovce, n.o. – 9 oddelení, 163 vzoriek z vonkajšieho prostredia, z toho v 2,45 % s pozitívnymi výsledkami
- v RN Sobrance, n.o. : 6 zariadení, 105 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho v žiadnom prípade nebol zistený pozitívny výsledok) a 8 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami

- Poliklinika Veľké Kapušany n.o. (DOS)– 0
- cielené kontroly: 1 (ambulancia vnútorného lekárstva – prešetrenie podnetu), 30 vzoriek z vonkajšieho prostredia , z toho v 10 % s pozitívnymi výsledkami

Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:

- spolu bolo odobratých v 13 NZZ v okr. Michalovce 162 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 1,85 % s pozitívnymi výsledkami), 90 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- NZZ v okr. Sobrance : 2 NZZ, spolu bolo odobratých 20 vzoriek z vonkajšieho prostredia a 22 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.

Kontrola účinnosti dezinfekčných prostriedkov: 0

Kontrola čistoty ovzdušia: 0

Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		testov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	100	0	0,00	684	18	2,63
2.	PN, n.o. Michalovce	0	0	-	163	4	2,45
3.	RN Sobrance, n.o.	8	0	0,00	105	0	0,00
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	0	0	-	0	0	-
5.	Cielené kontroly	0	0	-	30	3	10,00
6.	Platená služba	0	0	-	0	0	-
7.	NZZ Mi + SO	112	0	-	182	3	1,65
SPOLU :		220	0	0,00	1164	28	2,41

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ:

- v uvedenom období bolo vykonaných 40 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky, 90 kontrol v rámci výkonu ŠZD, 7 kontrol pokynov

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v ŠZZ:

- v uvedenom období bolo vykonaných 9 kontrol v rámci výkonu ŠZD, obhliadky - 0

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE

NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																					
	črevná		dolné dýchacie cesty		gynekologické		horné dýchacie cesty		iné		infekcie v mieste chirurg. rany (IMCHV)		kože a sliznice (SST)		rany a popáleniny		sepsy (BSI)		urologické (UTI)		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ARO			20	58,8										1	2,94	12	35,3	1	2,94	34	15,4	
Detské	5	41,7	4	33,3								3	25,0							12	5,4	
doliečovacie	2	100,0																		2	0,9	
geriatrické	4	19,1	2	9,5			1	4,8				1	4,8	3	14,3	2	9,5	8	38,1	21	9,5	
gynekologické					1	25,0								3	75,0					4	1,8	
chirurgické	5	26,3	2	10,5							1	5,3		7	36,8	1	5,3	3	15,8	19	8,6	
infekčné	2	40,0										2	40,0			1	20,0			5	2,2	
Interné	5	17,2	2	6,9								2	6,9			9	31,0	11	37,9	29	13,1	
Multiodborovej intenzívnej starostlivosti			3	30,0									2	20,0	1	10,0	3	30,0	1	10,0	10	4,5
neurologické	3	7,7	3	7,7			3	7,7					9	23,1	1		9	23,1	11	28,2	39	17,7
novorodenecké	2	66,7																1	33,3	3	1,3	
onkologické	1	8,3					1	8,3			2	16,7		1	8,3	4	33,3	3	25,0	12	5,4	
ortopedické														2	66,7			1	33,3	3	1,3	
TAPCH	5	83,3					1	16,7												6	2,7	
traumatologické			3	17,7			1	5,9			2	11,8	2	11,8	6	35,3			3	17,7	17	7,7
Urologické	1	25,0											1	25,0	2	50,0				4	1,8	
Spolu	35	15,9	39	17,7	1	0,5	7	3,2			5	2,3	22	10,0	27	12,3	41	18,6	43	19,5	220	100,0

PN Michalovce, n.o.

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																						
	Črevná		dolné dýchacie cesty		gynekologické		horné dýchacie cesty		iné		infekcie v mieste chirurg. rany (IMCHV)		kože a sliznice (SST)		rany a popáleniny		sepsy (BSI)		urologické (UTI)		Spolu		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Akútne psychiatrické oddelenie I.																							
Akútne psychiatrické oddelenie II.			13	100,0																		13	100,0
Akútne detské psychiatrické oddelenie																							
Spolu			13	100,0																		13	100,0

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres SOBRANCE :

RN Sobrance, n.o. – nulový výskyt

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

V roku 2018 boli zaznamenané v okr. Michalovce tieto epidemické výskyty:

B05 – regionálna epidémia v okr. Michalovce a Sobrance

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali od 7.5.2018 do 21.10.2018 epidemický výskyt ochorení na osýpky.

V období od 7.5.2018 do 4.10.2018 bolo spolu za okresy Michalovce a Sobrance hlásených 446 prípadov (428 – okres Michalovce, 18 – okres Sobrance). - od 24.9.2018 nebolo hlásené nové ochorenie.

Z celkového počtu ochorení na osýpky je :

- 267 laboratórne potvrdených (z toho v 5 prípadoch potvrdené aj NRC pre MMR) a
- 171 pravdepodobných ochorení
- 8 nepotvrdených ochorení (5x zdravotníci pracovníci NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., 1 dieťa – novorodenec – hlásené z RÚVZ TV, vojak z povolania Martin, 27 r. muž – Zemplínske Kopčany)

Výskyt ochorení – rozdelenie podľa okresov :

okres MICHALOVCE – 428

Rozdelenie podľa lokalít : 3 mestá a 24 obcí

- Michalovce – 136 ochorení (z toho 128 na Ul. Mlynskej), vrátane ochorenia s bydliskom v Košiciach, z toho 3 nepotvrdené ochorenia na základe podkladov z infekčného oddelenia)
- Veľké Kapušany – 89 ochorení (z toho 1 nepotvrdené ochorenie)
- Strážske – 11 ochorení
- Drahňov - 73 ochorení
- Budince – 1 ochorenie
- Falkušovce - 1 ochorenie
- Iňačovce – 5 ochorení
- Kačanov – 1 ochorenie
- Kapušianske Kľačany – 38 ochorení (z toho 1 ochorenie nepotvrdené – dieťa-novorodenec)
- Krišovská Liesková – 10 ochorení
- Kusín – 1 ochorenie
- Laškovce – 1 ochorenie
- Ložín - 1 ochorenie
- Markovce – 2 ochorenia
- Mat'ovské Vojkovce – 2 ochorenia
- Oborín- Kucany – 4 ochorenia
- Pavlovce nad Uhom - 2 ochorenia
- Petrovce nad Laborcom – 2 ochorenia
- Pozdišovce – 1 ochorenie (nepotvrdené ochorenie na základe podkladov z inf. oddelenia)
- Ruská – 21 ochorení

- Senné – 1 ochorenie
- Trhovište - 8 ochorení
- Veľké Slemence – 7 ochorení
- Vrbnica – 3 ochorenia
- Vysoká nad Uhom - 1 ochorenie (nepotvrdené ochorenie na základe podkladov z infekčného odd.)
- Zemplínska Široká - 5 ochorení
- Zemplínske Kopčany – 1 ochorenie (nepotvrdené ochorenie)

okres SOBRANCE : 18

Rozdelenie podľa lokalít: 1 mesto a 6 obcí

- Sobrance – 9 ochorení
- Bežovce – 3 ochorenia
- Baškovce – 1 ochorenie
- Beňatina- 2 ochorenia
- Horňa – 1 ochorenie
- Husák – 1 ochorenie
- Úbrež – 1 ochorenie

Z celkového počtu ochorení bolo :

- 7 ochorení importovaných z Veľkej Británie,
- 4 ochorenia hlásené u zdravot. pracovníkov
- 38 komplikácií (zápal pľúc)
- 315 hospitalizovaných

Ochorenia boli zaznamenané v týchto vekových skupinách:

- 0-r. – 81 ochorení (z toho 1 nepotvrdené)
- 1-4 - 60 ochorení
- 5-9 - 73 ochorení,
- 10-14 - 64 ochorení,
- 15-19 - 75 ochorení,
- 20-24 - 30 ochorení
- 25-34 - 32 ochorení, (z toho 1 nepotvrdené)
- 35 - 44 – 22 ochorení (z toho 4 nepotvrdené)
- 45-54 - 9 ochorení (z toho 2 nepotvrdené)

Očkovanie proti MMR (údaje zo zdravotnej dokumentácie):

- 2 dávky a viac v rámci pravidelného očkovania – 139 (očkovací status sa t.č. overuje v NRC pre MMR Bratislava) – údaje o očkovaných sa priebežne doplňajú do tabuľky
- 1 dávka (neúplné očkovanie) - 40
- 1 dávka vzhľadom na vek – 86
- neočkovaní – 156
- údaj o očkovaní sa nepodarilo zistiť (chýba zdravotná dokumentácia) – 25

1) Protiepidemické opatrenia vykonané zamestnancami oddelenia epidemiológie od 7.5.2018

- zabezpečenie odberu biologického materiálu u chorých a podozrivých z ochorenia na vykonanie laboratórneho potvrdenia diagnózy – virologické laboratórium RÚVZ Košice, NRC pre MMR Bratislava
- epidemiologická depistáž v ohniskách nákaz, vrátane zdravotnej osvetu, vyhľadanie vnímavých osôb, ktoré boli v kontakte s chorými osobami (rodina, školské zariadenia, zamestnanie)
- nariadenie karanténnych opatrení:
 - vylúčenie zo školského kolektívu vnímavých osôb a ich izolácia v domácom prostredí po dobu 21 dní od poslednej expozície chorému
 - zákaz návštev kultúrnych, športových, resp. iných podujatí, alebo ich organizácie školskými zariadeniami počas trvania karanténnych opatrení
 - postexpozičná profylaxia pre vnímavé osoby
- zápisnicou zo dňa 10.5.2018 bolo opakovane nariadené infekčnému oddeleniu NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bezodkladne zabezpečiť profylaxiu vnímavých osôb, ktoré nemajú záznam v zdravotnej dokumentácii o prekonaní ochorenia, alebo záznam o očkovaní proti osýpkam 2. dávkami (väčšina zamestnancov bola očkovaná už v roku 2017, kedy bolo písomne zaslané RUVZ Michalovce odporúčanie očkovať proti MMR zamestnancov pediatrických a infektologických lôžkových pracovísk, ambulancií ZZS, LSPP, pracovísk centrálného príjmu a OAAIM, a.s v prípade, keď nemajú záznam o prekonaní ochorenia v zdravotnej dokumentácii, resp údaj o očkovaní proti MMR 2. dávkami a zároveň boli informovaní o povinnosti zamestnávateľa povinne a bezplatne poskytnúť povinné alebo odporúčané očkovanie zamestnancom, ktorí môžu byť pri práci exponovaní biologickým faktorom)
- RÚVZ Michalovce bol predložený menný zoznam očkovaných osôb na Infekčnom oddelení NsP Š.Kukuru
- o uvedenej epidemiologickej situácii bol dňa 18.5.2018 osobne informovaný starosta obce Drahňov, neskôr aj opakovane písomne 28.5.2018 so žiadosťou o informovanie obyvateľov obce Drahňov o závažnosti ochorenia, minimalizovanie zhromažďovania sa a migrácie obyvateľov a dôsledné dodržiavanie karanténnych opatrení nariadených RÚVZ Michalovce (informácia je pravidelne hlásená v obecnom rozhlase v obci)
- starosta obce Drahňov na základe odporúčania RÚVZ Michalovce vyčlenil samostatnú miestnosť na vyšetřovanie a očkovanie vnímavých osôb, o čom boli osobne informovaní 28.5.2018 aj lekári NZZ pre deti a dorast vo Veľkých Kapušanoch a aj samotní obyvatelia obce Drahňov (v prípade prejavenia sa klinických

príznakov aby kontaktovali telefonicky ošetrojúceho lekára a ten ich vyšetril v na to určenej miestnosti)

- o uvedenej epidemiologickej situácii bol informovaný telefonicky MUDr. Staškovou aj Hlavný hygienik SR
- 24.5.2018 bola poskytnutá písomne informácia o výskyte ochorení na osýpky v obci Drahňov HH SR, odboru epidemiológie ÚVZ SR Bratislava, tlačovému odboru ÚVZ SR Bratislava a sekretariátu HH SR
- 25.5.2018 boli písomne informovaní o epidemiologickej situácii vo výskyte ochorení na osýpky v SR NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce a Sobrance so žiadosťou o doočkovanie všetkých detí, ktoré v rámci pravidelného očkovania a preočkovania neboli očkované alebo boli očkované nedostatočne
- 28.5.2018 boli písomne informovaní NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., Urgent, Pediatrické oddelenie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. a LSPP v okr. Michalovce a Sobrance o epidemiologickej situácii vo výskyte ochorení na osýpky v obci Drahňov, zároveň im bolo opakovane zaslané Usmernenie HH SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v SR. (upozornení na jeho dodržiavanie, vrátane overenia statusu očkovania u zamestnancov, ktorí môžu byť exponovaní v zamestnaní biologickým faktorom)
- Na základe podkladov oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce zaslal dňa 28.5.2018 hlavný hygienik SR oficiálny list všetkým autobusovým spoločnostiam, ktoré prepravujú osoby autobusovými linkami z Veľkej Británie a do Veľkej Británie informáciu o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok na území SR a možnom importe ochorení na územie SR s odporúčaním preveriť u zamestnancov spoločností prepravujúcich osoby medzi týmito krajinami očkovací status a prijať vhodné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Uvedená informácia bola zaslaná aj štátnemu tajomníkovi a vedúcej hygieničke rezortu Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.
- 28.5.2018 bolo uverejnené na web stránke RÚVZ Michalovce upozornenie pre cestujúcich v súvislosti s výskytom osýpok v okr. Michalovce a zároveň bolo zaslané aj starostovi obce Drahňov na jeho uverejnenie na úradnej tabuli v obci
- O nariadených karanténnych opatreniach boli písomne informovaní riaditelia školských zariadení a zriaďovatelia škôl (ZŠ Drahňov, obec Drahňov, SOŠ technická Košice, vrátane elokovaného pracoviska v obci Drahňov (22.5.2018, 29.5.2018)
- 29.5.2018 boli Verejnou vyhláškou, ktorou sa oznamuje vydanie rozhodnutia na predchádzanie prenosného ochorenia, nariadené karanténne opatrenia SOŠ technickej, elokovanému pracovisku v obci Drahňov – na vedomie NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce, ktorá bola zverejnená 29.5.2018 na úradnej tabuli RÚVZ Michalovce a na webovej stránke úradu
- Denne sa aktualizuje epidemiologická situácia vo výskyte ochorení na osýpky v SRV, informačnom systéme EPIS, informácia denne zasielaná E.mailom HH SR, odboru epidemiológie ÚVZ SR Bratislava, tlačovému odboru ÚVZ SR Bratislava a sekretariátu HH SR

- 31.5.2018 informovaní telefonicky o uvedenej epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok v okr. Michalovce aj Záchranné zdravotné služby v okr. Michalovce s odporúčaním vykonať u zdravotníckych pracovníkov, ktorí prichádzajú do kontaktu s pacientom, kontrolu očkovania/prekonania ochorenia zo zdravotnej dokumentácie ako podklad pre rýchle prijatie protiepidemických opatrení v prípade zánosu osýpok
- Protiepidemické opatrenia boli vykonávané v spolupráci s Infekčným oddelením NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., NZZ pre deti a dorast, NZZ pre dospelých v okr. Michalovce, starostom obce a riaditeľmi školských zariadení, v ktorom sa vyskytlo prenosné ochorenie
- **dňa 20.6.2018 RÚVZ Michalovce vydalo 1 verejnú vyhlášku**, v ktorej bolo nariadené všetkým fyzickým osobám od dovŕšeného 9 mesiaca veku do 50.roku života bezodkladne sa podrobiť lekárskej dohode u svojho ošetrojúceho lekára a podrobiť sa mimoriadnemu očkovaniu proti osýpkam. **Opatrenie bolo vydané pre lokalitu – Michalovce, ul. Mlynská**
- dňa 25.6. 2018 boli Verejnou vyhláškou, ktorou sa oznamuje vydanie rozhodnutia na predchádzanie prenosného ochorenia, nariadené karanténne opatrenia všetkým žiakom a zamestnancom Základnej školy v obci Zemplínska Široká, ktorá bola zverejnená 25.6.2018 na úradnej tabuli RÚVZ Michalovce a na webovej stránke úradu

Od zasadnutia krízového štábu, zo dňa 11.7.2018, zo strany RÚVZ Michalovce boli prijaté nasledujúce protiepidemické opatrenia :

- dňa 11.7.2018 na základe záverov zo zasadnutia krízového štábu zaslané (emailom) navrhované opatrenia za RÚVZ Michalovce na OÚ Michalovce
- od 12.7.2018 denná aktualizácia výskytu osýpok v okrese Michalovce na webovej stránke RÚVZ Michalovce
- dňa 12.7.2018 písomne podané stanovisko k epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok v okrese Michalovce Sociálnej poisťovni Michalovce
- **dňa 12.7.2018 RÚVZ Michalovce vydalo 8 verejných vyhlášok**, v ktorých bolo nariadené všetkým fyzickým osobám od dovŕšeného 6 mesiaca veku do 50.roku života bezodkladne sa podrobiť lekárskej dohode u svojho ošetrojúceho lekára a podrobiť sa mimoriadnemu očkovaniu proti osýpkam. Opatrenie bolo vydané pre lokality – Michalovce, ul. Gerbova, Michalovce, ul. Staničná, Veľké Kapušany, ul. Čičarovská, obec Vrbnica, obec Kapušianske Kľačany, od č.d. 131 do 151, obec Trhovište, obec Vrbnica, obec Iňačovce.
- dňa 13.7 2018 písomne (emailom) zaslaná informácia PhDr. Lukáčovej – VÚC Košice ohľadom zoznamu všetkých očkujúcich všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých (vrátane lekárov v zastupiteľnosti), vrátane lokalít uvedených vo vydaných verejných vyhláškach
- dňa 13.7.2018 – prerokovanie situácie v súvislosti s epidemickým výskytom osýpok v okrese Michalovce s riaditeľom OR PZ Michalovce

- dňa 13.7.2018 boli opakovane písomne informovaní o epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok v okrese Michalovce všetky NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce a Sobrance so žiadosťou o doočkovanie všetkých detí, ktoré v rámci pravidelného očkovania a preočkovania neboli očkované alebo boli očkované nedostatočne
- denne sa aktualizuje epidemiologická situácia vo výskyte osýpok v informačnom systéme EPIS, SRV, informácia je denne zasielaná HH SR

Od zasadnutia krízové štábu, zo dňa 18.7.2018, zo strany RÚVZ Michalovce boli prijaté nasledujúce protiepidemické opatrenia :

- **dňa 18.7.2018 RÚVZ Michalovce vydalo 3 verejné vyhlášky**, v ktorých bolo nariadené všetkým fyzickým osobám od dovŕšeného 6 mesiaca veku do 50.roku života bezodkladne sa podrobiť lekárskeho dohľadu u svojho ošetrojúceho lekára a podrobiť sa mimoriadnemu očkovaniu proti osýpkam. Opatrenie bolo vydané **pre lokality – Laškovce, Strážske – Ul. Laborecká, Michalovce, miestna časť Žabany**
- **dňa 23.7.2018 boli Verejnou vyhláškou**, ktorou sa oznamuje vydanie rozhodnutia na predchádzanie prenosného ochorenia, nariadené karanténne opatrenia zamestnancom linky 35 Up 7 serie, linka 61, skupina G3 a zamestnancom personálneho oddelenia firmy YAZAKI Wiring Technologies Slovakia s.r.o. v Michalovciach, ktorá bola zverejnená 23.7.2018 na úradnej tabuli RÚVZ Michalovce a na webovej stránke úradu

Od zasadnutia krízové štábu, zo dňa 31.7.2018, zo strany RÚVZ Michalovce boli prijaté nasledujúce protiepidemické opatrenia :

- **dňa 31.7.2018 RÚVZ Michalovce vydalo 2 verejné vyhlášky**, v ktorých bolo nariadené všetkým fyzickým osobám od dovŕšeného 6 mesiaca veku do 50.roku života bezodkladne sa podrobiť lekárskeho dohľadu u svojho ošetrojúceho lekára a podrobiť sa mimoriadnemu očkovaniu proti osýpkam. Opatrenie bolo vydané **pre lokality – Ruská, Krišovská Liesková**
- **dňa 31.7.2018 bola vydaná 1 verejná vyhláška pre nové lokality – Malčice, Hradištská Moľva, Horovce, Zemplínske Kopčany, Slavkovce, Šamudovce, Žbince, Markovce, Petrovce nad Laborcom, Naciná Ves, Kačanov, Pavlovce nad Uhom**, ktorými sa oznamuje vydanie rozhodnutia o nariadení opatrenia na predchádzanie prenosného ochorenia podľa § 12 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z., kde sa majú bezodkladne podrobiť lekárskeho dohľadu u svojho ošetrojúceho lekára a podrobiť sa mimoriadnemu očkovaniu proti osýpkam pre všetky fyzické osoby od dovŕšeného šiesteho mesiaca veku do 50. roku života.

Od zasadnutia krízové štábu, zo dňa 13.8.2018, zo strany RÚVZ Michalovce boli prijaté nasledujúce protiepidemické opatrenia :

Zvolanie krízového štábu OÚ Michalovce a vyhlásenie mimoriadnej situácie prednostkou OÚ Michalovce dňa 10.7.2018 v súvislosti s výskytom osýpok v meste a okrese Michalovce malo mimoriadny význam.

Navrhované opatrenia boli účinné a prispeli k tomu, že epidémia osýpok sa nerozšírila po celom meste Michalovce a ohniská nákazy boli ohraničené.

Na zasadnutí krízového štábu OÚ Michalovce dňa 13.8.2018 všetci účastníci krízového štábu navrhli prednostke OÚ Michalovce zrušenie mimoriadnej situácie na území okresu Michalovce. **Prednostka OÚ Michalovce rozhodla o zrušení mimoriadnej situácie dňa 13.8.2018 o 24,00 hod.**

Epidémia, resp. sporadické prípady ochorení pokračuje v okr. Michalovce, nemá explozívny charakter, postupne evidujeme menej pribúdajúcich prípadov. I napriek tomu sa naďalej pokračuje v dôslednom epidemiologickom sledovaní, monitorovaní situácie na území celého okresu Michalovce, naďalej sa bude vyšetrovať, preventívne očkovať a verejnosť bude pravidelne informovaná o vývoji epidemiologickej situácii prostredníctvom webovej stránky RÚVZ Michalovce (www.ruvzmi.sk).

Ďalšie nariadené očkovanie už bolo navrhované podľa aktuálnej epidemiologickej situácie a podľa normálneho režimu.

- dňa 14.8.2018 bolo RÚVZ so sídlom v Michalovciach **odvolané opatrenie** -zákaz návštev vo všetkých lôžkových oddeleniach spadajúcich do pôsobnosti zdravotníckeho zariadenia v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. prípisom č.j. 2018/ 004854
- dňa 14.8.2018 **RÚVZ Michalovce vydalo 1 verejnú vyhlášku (už po zrušení mimoriadnej situácie)**, v ktorej bolo nariadené všetkým fyzickým osobám od dovŕšeného 6 mesiaca veku do 50.roku života bezodkladne sa podrobiť lekárskeho dohľadu u svojho ošetrojúceho lekára a podrobiť sa mimoriadnemu očkovaniu proti osýpkam. **Opatrenie bolo vydané pre lokalitu – Michalovce, ul. Gerbová, Michalovce, Ul. Staničná, Michalovce, mestská časť Žabany, Veľké Kapušany, Ul. Čičarovská, Strážske, Ul. Laborecká, Drahňov, Kapušianske Kľačany, Trhovište, Vrbnica, Iňačovce, Senné, Laškovce, Krišovská Liesková, Ruská, Horovce, Kačanov, Markovce, Malčice, Malčice – Hradištská Moľva, Nacina Ves, Pavlovce nad Uhom, Petrovce nad Laborcom, Slavkovce, Šamudovce, Zemplínske Kopčany, Žbince**
 - K 22.10.2018 (od 7.5.2018) bolo vydaných v ohniskách nákaz Rozhodnutím RH RÚVZ Michalovce 845 opatrení (z toho v **21 prípadoch Verejnou vyhláškou**)
 - **počet zaočkovaných osôb v súvislosti s vydanými verejnými vyhláškami: 6.076, t.j. 47,91 %(4648 osôb (57 %) v NZZ pre deti a dorast, 1428 osôb v NZZ pre dospelých, t.j. 31,53 %)**
 - Počet zaočkovaných zamestnancov NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. – 673
 - Počet zaočkovaných osôb iných (amb. cestovnej medicíny) – 273
- Úrad práce soc. vecí a rodiny Michalovce – 62
- Sociálna poisťovňa Michalovce - 57
- Zamestnanci Ministerstva vnútra – 19
- OR HaZZ Michalovce – 80
- Technické a záhradnícke služby mesta Michalovce – 27
- Okresná prokuratúra Michalovce – 10

SAD Arriva Michalovce, a.s. – 20

Slovenská pošta - 13

- Dňa 31.8.2018 bola RÚVZ so sídlom v Michalovciach zrušená reprofilizácia lôžok geriatrického oddelenia NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s, nakoľko došlo k výraznému poklesu nových prípadov počtu chorých na osýpky
- Dňa 3.9.2018 **RÚVZ Michalovce vydalo 1 verejnú vyhlášku (už po zrušení mimoriadnej situácie)**, v ktorej bolo nariadené všetkým fyzickým osobám od dovŕšeného 6 mesiaca veku do 35.roku života bezodkladne sa podrobiť lekárskej dohľadu u svojho ošetrojúceho lekára a podrobiť sa mimoriadnemu očkovaniu proti osýpkam. **Opatrenie bolo vydané pre obec Veľké Slemence**
- Dňa 22.10.2018 **RÚVZ Michalovce vydalo 1 verejnú vyhlášku (už po zrušení mimoriadnej situácie)** v súvislosti s výskytom ochorenia na osýpky v obci Úbrež, v ktorej bolo nariadené všetkým fyzickým osobám od dovŕšeného 6 mesiaca veku do 50.roku života bezodkladne sa podrobiť lekárskej dohľadu u svojho ošetrojúceho lekára a podrobiť sa mimoriadnemu očkovaniu proti osýpkam. **Opatrenie bolo vydané pre obec Úbrež.**

J22 – Akútne psychiatrické oddelenie2, PN Michalovce, n.o.

Epidemický výskyt NN - dg: J22 na akútnom psychiatrickom oddelení 2 (Jednotka GP1+Jednotka závislosti) Psychiatrickej nemocnice Michalovce, n.o., kde v čase od 17.2.2018 do 22.2.2018 ochorelo 13 pacientov, z celkového počtu 62 exponovaných (43 pacientov, 19 personál).

V klinickom stave chorých pacientov dominovali subfebrility až febrility (max. 39,1 °C), kašeľ (suchý, aj s expektoráciou), myalgia. Z dôvodu elevácie CRP hodnôt u 11 pacientov nasadená ATB liečba. Všetky ochorenia bez komplikovaného priebehu. Nedisponujeme (ani hlásiaci subjekt) údajom o zaočkovanosti pacientov proti chrípke pred nástupom na pobyt. Materiál na virologické vyšetrenie u pacientov nebol odobratý.

Na oddelení boli v spolupráci s epidemiológom PN Michalovce, n.o. nariadené príslušné protiepidemické opatrenia na zamedzenie šírenia tohto ochorenia, vrátane prísneho zákazu návštev nariadeného RUVZ Michalovce dňa 16.2.2018.

Rozdelenie podľa vekových skupín:

- 25-34 roč. - 1 prípad
- 35-44 roč. - 4 prípady
- 55-64 roč. - 1 prípad
- 65+ roč. - 7 prípadov

Oddelenie	počet	lab. výsledok
APO 2 (Jednotka GP1+ Jednotka závislosti)	13	materiál neodobratý

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2018 do 31.12.2018 boli odobraté 4 vzorky odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

- v rámci plnenia tejto úlohy boli RÚVZ so sídlom v Michalovciach realizované preventívno – edukačné aktivity spojené so vzdelávaním a výchovu mladých ľudí v 3 SŠ, ktorých sa zúčastnilo 150 študentov
- v súvislosti so svetovým dňom boja proti AIDS (1.12.) boli v priestoroch RÚVZ Michalovce uverejnené na informačnom paneli edukačné materiály týkajúce sa problematiky „Prevencia HIV/AIDS“

6.8. Poradenstvo v očkovaní

V súvislosti s plnením tejto úlohy boli poskytované odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín, či nežiadúcich reakciách. Informácie boli poskytované priebežne lekárom neštátnych a štátnych zdravotníckych zariadení na základe písomnej alebo telefonickej žiadosti, laickej verejnosti v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“ a v rámci EIT. V období od 1.1.-31.12.2018 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. Spolu: 25 x

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

- v uvedenom období neboli vykonávané žiadne aktivity

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

Národný program podpory zdravia

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Oddelenie Podpory zdravia má vo svojej činnosti ako primárnu úlohu podporu zdravého životného štýlu aj prostredníctvom základnej poradne, ktorá poskytuje bezplatné vyšetrenia kapilárnej krvi na celkový cholesterol, HDL a LDL cholesterol, triglyceridy a glukózu. Zároveň ponúka každému klientovi informácie o zdravých stravovacích návykoch a individuálne poradenstvo. Poradňu navštívilo spolu 424 klientov. Poskytujeme informačné materiály / diéty, výživové odporúčania a dávky, energetické tabuľky potravín...../

Činnosť poradne je zverejnená na web stránke RÚVZ Michalovce, priebežne distribuujeme informačné letáky pre širokú verejnosť a pri príležitosti spoločných akcií

Prednášky:

Denný stacionár Sobrance - 35 dôchodcov, Výživa a zdravie

Denný stacionár Sobrance – 21 dôchodcov,

Klub dôchodcov Straňany – Výživa a zdravie, 15 dôchodcov

Denný stacionár Michalovce – Výživa a zdravie, 19 dôchodcov

Denný stacionár Lúčky- Výživa a zdravie, 15 dôchodcov

Klub dôchodcov / malom. Byty MI/ - Výživa a zdravie 20 dôchodcov

MŠ F. Kral'a MI- Zdravo a chutne – 5 - 6 ročné deti - spolu 35

IX .MŠ MI – Zdravo a chutne – 5-6 ročné deti- spolu 301

Projekt „ Viem čo zjem“ – je projekt medzinárodného charakteru, celosvetového programu Nestlé Healthy Kids. V SR po pilotnom projekte v šk. r. 2016/2017, ktorý prebiehal len na krajskej úrovni, sa dostávame k celoslovenskej realizácii.

ÚVZ a RÚVZ sú odbornými partnermi toho projektu. Realizujeme prednášky v trvaní 1 hodina a aktívne pracujeme s deťmi, podľa vopred dohodnutého postupu.

Cieľom je motivovať žiakov ZŠ k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť záujem o pohybovú aktivitu.

Cieľovou skupinou sú žiaci ZŠ metodicky rozdelení do 2 skupín – 3-4 ročník a 5-6 ročník. Každá skupina má individuálnu metodiku.

Termín realizácie projektu- október 2017- 2018

V Michalovciach sme celý projekt zrealizovali v priebehu mesiaca október 2017 na školách, ktoré sa dobrovoľne do projektu prihlásili a v roku 2018 na ďalších základných školách, ktoré do projektu neboli zapojené, ale prejavili záujem o prednášky v rámci edukačných zdravotnových aktivít.

ZŠ Moskovská 1, Michalovce- 114 detí

ZŠ J.A.Komenského 1 Michalovce- 133 detí

ZŠ Švermu 6 Michalovce- 274 detí

Metodicky je projekt zaujímavý, preto ho využívame i naďalej na vyžiadanie pre deti na ďalších základných školách, v mesiacoch máj a jún to boli 3 prednášky na michalovských základných školách pre 200 detí.

V júni 2018 bola táto téma odprezentovaná na vnútroústavnom seminari RÚVZ Michalovce

Druhá etapa projektu pokračuje v šk.r. 2018/2019 opäť sa zapojili ZŠ Komenského ZŠ Švermu Michalovce spolu 137 žiakov

Vzhladom na zaujímavú tému a dobrý materiál pre výučbu a na prezentáciu pokračujeme v realizácii projektu i na ďalších školách, aj keď nie sú zapojené do projektu.

Školský program – monitoring šk.r.2017/2018

Na základe stratégie SR pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018 – 2022/2023 je potrebné zabezpečiť do konca šk. r. 2017/2018 realizáciu vstupného monitoringu vplyvu uvedeného programu na zvyšovanie zdravotného nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Súčasťou je aj metodický pokyn pre oblasť edukácie.

Do programu sú školy samostane prihlásené, v našom okrese je to IV ZŠ Michalovce, ZŠ Bracovce. Spolu 100 dotazníkov.

V júli 2018 zabezpečujeme spracovanie dát pre krajské úrady a následne ÚVZ .

2. Fyzická inaktivita

Všetci klienti poradne sú oboznámení o potrebe primeranej fyzickej aktivity podľa veku a zdravotného stavu, počas prednáškových aktivít sa špecifikujeme na jednotlivé cieľové skupiny. Zapájame sa do akcií v spolupráci s mestom a školami.

Prednášky:

MŠ . Školská MI – správne držanie tela – 30 detí / v skupine - 5 -. 6 ročné/

RÚVZ a IX. MŠ Michalovce- športový deň – 31.. mája - 9.00- 12.00 hod, prednáška o výžive a loptové hry - deti 3 - 5 rokov Spolu 55 detí

ZŠ a MŠ Vinné 50 detí , 1 ročník a staršie deti MŠ – správne držanie tela

Pohybom k zdraviu 2018- aktivity pre seniorov

1. RÚVZ a kluby dôchodcov Michalovce- Zemplínska šírava– turistika Spolu 30 dôchodcov
2. RÚVZ , MsÚ Michalovce , kluby dôchodcov - olympiáda seniorov 2. mája 8.00 - 16.00 Spolu 50 účastníkov KD
3. RÚVZ / testovanie a prednáška Osteoporóza, Bolesť / kluby dôchodcov MI 30 seniorov

18.4.2018 celoslovenská porada odd. podpory zdravia

... jedným z bodov programu bola komunikácia k téme NAPPPA

K plneniu úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020 pre pracovníkov Výchovy k zdraviu/ Podpory zdravia /k plneniu úloh NAPPPA č.5.1.1. ač.5.1.3./ na pôde RÚVZ Spišská Nová Ves.

Zámer a ciele:

Na základe odporúčacích medzinárodných dokumentov sa Úrad verejného zdravotníctva SR s podporou MZ SR a WHO rozhodol vypracovať formou multisektorového prístupu Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

V máji 2016 bola zostavená medzirezortová skupina pre tvorbu a prípravu akčného plánu. Pracovná skupina má 22 členov a tvoria ju zástupcovia MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ SR, MŠ,MŽP, MPaSVaR SR, združenia miest a obcí, zástupcovia mimovládnych organizácií, zdravotných poisťovní.

WHO vydala „ Globálne odporúčania pohybovej aktivity pre zdravie“ ich cieľom je poskytnúť návod tvorcom národných a regionálnych politik pre podporu pohybovej aktivity vo vzťahu k frekvencii, intenzite a trvaniu i typu a odporúčaného celkového množstva pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení.

Odporúčania sa týkajú osobitných vekových skupín 5 – 17 rokov, 18 – 64 rokov a 65 a viac.

Samotnému prieskumu predchádza tzv. predvýskum, ktorý zabezpečujú RÚVZ Spišská Nová ves, Bardejov a Michalovce v mesiaci november 2017 v plnom rozsahu podľa metodických pokynov t.j. antropometrických meraní, tlaku krvi, pulzu, biochemických ukazovateľov kapilárnej krvi, hodnotenie držania tela, spirometrie, testovanie telesnej zdatnosti Ruffierovým a ergometrickým testom na stacionárnom bicykli a vyplňaním anonymného dotazníka o životnom štýle.

V máji a júni 2018 sme zrealizovali vyšetrenia pre 76 študentov.

Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky

3. Tabak, alkohol, drogy – počas celého roka realizujeme merania Smokerlyzerom na stanovenie hodnoty CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov, doteraz spolu 100 meraní.

Prednášky: SOU cirkevné MI – 50 študentov- **prevencia závislostí**

IV.ZŠ MI – **drogy , tabak , alkohol** – 50 žiakov 14- 15 roční

9.9.2018 Fetálny alkoholový syndróm

Prednášky:

september- SOU cirkevné Michalovce - 100 študentov

SOŠ Obchodu a služieb Michalovce- prednáška 70 študentov

Zemplínske osvetové stredisko Michalovce - verejnosť- ženy 30 poslucháčok

október- SŠ obchodná - 50 študentov

IV ZŠ Michalovce dievčatá 9. ročník- 40 žiačok

11.5. Deň bez tabaku- poradenstvo v poradni zdravia- exkurzia z GPH MI – 30 študentov 2 ročníka gymnázia, merania smokerlyzerom

Linka na odvykanie od fajčenia- RÚVZ MI 19.11. – 1.12.2018 volajúci boli informovaní o možnostiach ako sa odnaučiť fajčiť, prípadne boli oboznámení a doporučení na poradne pre odvykanie závislosti v mieste svojho bydliska. Spolu bolo 22 volajúcich za obdobie 10 pracovných dní, keď bola linka obsluhovaná v Michalovciach.

Drogy:

Prednášky :

SOU cirkevné Michalovce - 3 prednášky "Drogy " 62 študentov

ZŠ sv.Michala Michalovce 3 prednášky - spolu 90 žiakov

IV.ZŠ Michalovce - 3 prednášky - 95 žiakov

26.6.2018 Medzinárodný deň boja proti zneužívaniu drog- prednáška pre 90 žiakov Stredná škola obchodu a služieb Michalovce

Prednášky boli obohatené filmovým dokumentom a letákmi o prevencii drogových závislostí

27.6.2018 – zaslaný odpočet na ÚVZ téma drogy

November- Týždeň boja proti drogám

Informácie sme zverejnili na web stránke RÚVZ a vestibule úradu.

V treťom novembrovom týždni sme zrealizovali na michalovských školách tieto prednášky k téme.

IV.ZŠ- Drogy- 50 žiakov 5,6 roč.

VI.ZŠ- Drogy- 60 žiakov 8.9.roč

SOŠOaS . Drogy – 30 žiakov 1.roč.

SOU cirkevné – Drogy -30 žiakov 1.roč.

4. Zdravé pracovné a životné podmienky – informačné letáky v autorskom prevedení RÚVZ Michalovce o správnom držaní tela pri práci s počítačom postupne zverejňujeme počas akcií .

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

Lokálny projekt „Tichá ischémia myokardu“ pozostáva z vyhotovenia EKG záznamu s kompletným popisom a interpretáciou normálneho záznamu a prípadných patologických zmien , charakter krivky, frekvencia, typ, prevod predsieň – komora, konfigurácia, prítomnosť dysrytmií, extrasystol predsieňových a komorových.

U vybraných klientov robíme kondičnú ergometriu.

Projekt je zameraný na prevenciu KVCH a tichej ischémie myokardu vo vekovom rozmedzí 20 – 55 rokov, s pozitívnou rodinnou záťažou na KVCH , akútny IM, NMCP, esenciálna hypertenzia bez pravidelnej medikácie a dispenzarizácie na odbornej kardiologickej ambulancii. Nutný je súhlas klienta.

V roku 2018 bolo vyšetrených 50 klientov.

2. Diabetes mellitus

Vyšetrenie glukózy je zahrnuté v základnom biochemickom vyšetrení kapilárnej krvi v poradni. Počet chorých na cukrovku stále zvyšuje. V dôsledku akútnych a chronických komplikácií sa významnou mierou podieľa na chorobnosti, invalidite a j úmrtnosti. V Slovenskej republike podľa štatistických údajov z Národného centra zdravotníckych informácií SR je výskyt za rok 2013 - 340 445 diabetikov, čo je okolo 7 % z celej populácie. Naďalej pretrváva vysoká miera novo diagnostikovaných prípadov , okolo 22 000 – 22 557 . 90% prípadov je diabetes 2 typu, pri ktorom je faktorom vzniku i nadváha, obezita, nízka fyzická aktivita.

Pri tejto príležitosti sme spropagovali aktivity, ktoré súvisia s touto problematikou. Edukačno –preventívne vyšetrenia pre populáciu produktívneho veku a postproduktívneho veku sme upriamili na skrining rizikových chorôb meranie TK, glukózy, prípadne ďalšie parametre.

Počas edukačných aktivít v kluboch dôchodcov a stacionároch bolo spolu vyšetrených 30 záujemcov. Z toho náhodne zistené zvýšené hodnoty glukózy boli u 2 vyšetrených. Tí boli pozvaní na opakované vyšetrenia do poradne a následne k špecialistom diabetológom, keďže parametre boli opakovane zvýšené nad určenú normu.

14.11 Diabetes mellitus- svetový deň

Diabetes mellitus- svetový deň 14.11- info na web RÚVZ, otvorený deň dverí v poradni, info vo vestibule. V poradni sme vykonávali odbery krvi na glukózu - spolu 20 klientov

Prednášky DM- SOŠO – 50 študentov, Gymnázium Ľ. Štúra 50 študentov, SOU – 50 študentov, kluby dôchodcov MI – 3 prednášky- spolu 100 seniorov, premietanie filmov a odbery krvi na glukózu.

3. Vybrané nádorové ochorenia.

Medzinárodná únia proti rakovine UICC vyhlásila 4. február za Svetový deň proti rakovine. Účelom je zvyšovanie povedomia o ochorení, o jeho príčinách, príznakoch a liečbe. Podľa údajov z Národného centra zdravotníckych informácií patria nádory dlhodobu medzi 2. najčastejšie príčiny smrti s podielom okolo 25 %. V roku 2014 zomrelo 13 643 osôb so zhubným nádorom, ktorého lokalizácia bola klinicky veľmi závažná.

4. február – Svetový deň proti rakovine – počas celého mesiaca.....

- odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Michalovce a na web stránke úradu s edukačným materiálom

- 1 prednáška na GPH a GEŠ Michalovce / 60 študentov/
- 1 prednáška v Zemplínskome osvetovom stredisku Michalovce pre dospelú populáciu
- propagácia info materiálu o prevencii onko ochorení vo vestibule polikliniky a ambulancií v meste
- 4 prednášky v kluboch dôchodcov v MI /30 poslucháčov/
- DSS MI – 30 seniorov – Desatoro prevencie onkologických ochorení - prednáška-
- Stacionár Sobrance - 25 seniorov- Prevencia onkologických ochorení

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Info letáky na tému:

očkovanie, chrípka, hepatitída typu A, ako sa chrániť pred kliešťom pre širokú verejnosť. Vzhľadom na minuloročnú epidémiu vírusovej hepatitídy typu A v regióne boli expedované na školy i pre širokú laickú verejnosť letáky o tom ako predchádzať tomuto infekčnému ochoreniu. Predovšetkým o správnom umývaní rúk. Pokračujeme v realizácii prednášok o VHA i význame očkovania na školách. 5 prednášok pre 160 žiakov. Komunitné centrum Angy Mlyn- máj 2018- dospelí obyvatelia sídliska v počte 30- prednáška- Hygiena, osobná a prostredie, prevencia hep. A

C. Regionálne projekty:

a.) „**Saunováčik** „– účinky saunovania sú dávno známe, pôsobí preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom je preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky .

IX.MŠ Komenského v Michalovciach prevádzkuje saunovanie detí - požiadali sme ich o spoluprácu. V mesiacoch september 2017 – jún 2018 nám zasielajú mesačné hlásenia , v ktorých sú zaznamenané symptómy detí po saunovaní / počet detí, pocity ,závraty, palpitácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, počet chorých detí, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída, pneumónia, bronchitída...../

Prvé vyhodnotenie projektu sme zrealizovali v letných mesiacoch 2016. Výsledky boli odprezentované na vnútroústavnom seminári Michalovce a krajskom odbornom seminári v Košiciach.

Druhé spracovanie je za obdobie 2017. Výsledné hodnoty sú rovnako dobré ako za predošlé obdobie. Deti, ktoré absolvovali saunovanie sú odolnejšie, menej chorľavé, veselé, tešia sa na opätovné procedúry, majú lepší spánok a chuť do jedla.

V 2018 – projekt pokračuje od októbra počas zimných mesiacov do marca.

b.) „**Čakáme na bociana**“ – náš lokálny dlhoročný projekt pokračuje i v roku 2018. Kurz pre budúce mamičky ponúka informácie o tehotenstve, pôrode, starostlivosti o novorodenca i ženu v zastúpení lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva . Realizujeme podľa záujmu.

1. „Čakáme na bociana“ – kurz pre budúce mamičky

Stať sa matkou, rodičom je veľmi dôležitá úloha v živote človeka. Príprava na túto úlohu je ešte významnejšia. Musíme poznať dôkladne svoje telo, čo je preň v tomto období

dôležité a čo je dôležité pre dieťa. Pritom je potrebné pripraviť sa na pôrod a hlavne na prvý rok života dieťaťa, kedy mu treba venovať každú chvíľu dňa, aby nám neuniklo nič dôležité.

Na toto obdobie života ženy organizujeme kurz, ktorý ich môže edukovať o dôležitých a nezanedbateľných informáciách od odborníkov.

Gestor: RÚVZ Michalovce

Riešenie projektu a výstupy:

Konanie kurzov o zdravom tehotenstve a materstve za účasti odborníkov, v rámci ktorých boli poskytované budúcim mamičkám a oteckom potrebné informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu a prvého roka života dieťaťa. Každý kurz pozostával zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí.

Program kurzu „Čakáme na bociana“

I. Tehotenstvo, cvičenie v tehotenstve

1. Privítanie
2. Vstupný dotazník
3. Vnútromaternicový vývoj dieťaťa a priebeh tehotenstva + diskusia – MUDr. Filkor, gynekologicko-pôrodnice odd. Svet zdravia Michalovce
4. Bezbolestný pôrod + diskusia – MUDr.Somošová, OAaIM Svet zdravia Michalovce
5. Výživa v tehotenstve+ diskusia – RÚVZ Michalovce Ing. Hubal'ová

II. Pôrod, cvičenie pred pôrodom a dýchacie techniky

1. Pôrod + diskusia – MUDr. Filkor gynekologicko-pôrodnice odd. Svet zdravia Michalovce
2. Cvičenie v tehotenstve – praktické cvičenie – Mgr. Dagmar Erdélyiová, RÚVZ Michalovce, film
3. Film - pôrod
4. Návšteva pôrodnice a novorodeneckého oddelenia Svetu zdravia Michalovce

III. Prvý rok života, ukážky cvičení po pôrode

1. Odber pupočníkovej krvi + diskusia – EUROCORD Slovakia, MVDr. Bérešová
2. Očkovanie detí + diskusia – DAHE Karin Záviská, RÚVZ Michalovce
3. Dojčenie – prednáška + diskusia – Ing. Hubal'ová, RÚVZ Michalovce
4. Cvičenie v tehotenstve – praktické cvičenie – Mgr. Dagmar Erdélyiová, RÚVZ Michalovce, film
5. Film- Dojčenie

IV. Starostlivosť o dieťa s praktickými ukázkami kúpania, prebaľovania, relaxačné cvičenia

1. Starostlivosť o dieťa – praktická ukážka kúpania a prebaľovania – Bc. Hrubá, vrchná sestra novorodeneckého oddelenia svetu zdravia Michalovce
2. Dieťa v prvom roku života + diskusia – MUDr. Fil'ková – detská lekárka
3. Diskusia
4. Výstupný dotazník

Premietanie filmov, relaxačná hudba

Lektori

Lekár GPO – vnútromaternicový vývoj, vyšetrenie počas tehotenstva, pôrod, exkurzia na pôrodnicu

Lekár OAaIM – bezbolestný pôrod (epidurálna anestézia)

Lekár NO – exkurzia na novorodenecké oddelenie

Lekárka detskej ambulancie – starostlivosť o dieťa v prvom roku života, choroby, zdravotné prehliadky

RÚVZ – očkovanie, výživa v tehotenstve a dojčenie, cvičenie počas tehotenstva a dýchacie techniky pred a pri pôrode

Termín : pokiaľ možno stály – mesačne , okrem letných prázdninových mesiacov a decembra.

Za rok 2018 4 kurzy, spolu 16 mamičiek.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Obezita je celosvetovou pandémiou, v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému.

prednášky ZŠ Moskovska – pre 3.ročník / 30 žiakov/ prevencia obezity „ Nechcem byť tučko“

XXII.MŠ – pre 30 detí „ Nechcem byť tučko“

I stupeň IV . a VI .ZŠ Michalovce, 100 detí.

Prevenciu obezity sme zahrnuli do aktivít s dôrazom na fyzickú aktivitu, sú zaznamenané v časti fyzická inaktivita 1.2

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu Celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 -2015

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia.

V dňoch od 12. do 18.3.2018 prebiehala medzinárodná kampaň „Týždeň mozgu“, ktorej cieľom je upozorniť verejnosť na ľudský mozog a jeho činnosť, tiež hovoriť o mozgových ochoreniach a spôsoboch ich prevencie. Téma sa venuje celoročne. Stretnutia pozostávali z prezentácie Alzheimerova choroba, diskusie so zúčastnenými, distribúciou informačných letákov od Alzheimerovej spoločnosti.

12.3. - klub dôchodcov MI - prednáška , pracovné listy - 20 seniorov

13.3 DSS MI- prednáška, pracovné listy - 30 seniorov

15.3. klub dôchodcov Strážske- prednáška, pracovné listy 25 seniorov

16.3. Zemplínske osvetové stredisko Mi - verejnosť mesta , 38 poslucháčov- prednáška, edukačné materiály

So seniormi sme vyplnili dotazník porúch pamäti, Mini- mental state axamination test, OCA test – montreal cognitiv assessment test.

Poznámka: niektoré aktivity sú zahrnuté v predošlých odsekoch , tematicky zapadajú do iných programov ale odprezentované boli pre seniorov.

September- mesiac Alzheimerovej choroby

Prednášky:

kluby dôchodcov Michalovce- 2 prednášky 30 seniorov

DSS Michalovce - 20 seniorov

stacionár Bajany - 18 seniorov

1 prednáška - Slnčné žiarenie – 50 seniorov. S blížiacim sa obdobím jari a leta je táto téma aktuálna a je o ňu záujem aj so strany verejnosti.

Osteoporóza – prednáška pre seniorov Slovenský červený kríž v spolupráci s klubom dôchodcov- spolu 30 poslucháčov
Stacionár Sobrance – Osteoporóza a KVCH – 30 seniorov

Máj 2018- seniárska olympiáda v spolupráci s MsÚ a klubmi dôchodcov v Michalovciach. Seniori na ihrisku IV.ZŠ Komenského v Michalovciach absolvovali niektoré z atletických výkonov ako beh, skok do diaľky, hod guľou, loptové hry. Meranie tlaku krvi a cholesterolu sme vykonali počas týchto dní 30 seniorom.

2 prednášky o fyzickej aktivite – spolu 50 seniorov

/ ... aktivity pri príležitosti 10. Máj Pohybom k zdraviu- bod. 2 fyzická aktivita/

Október mesiac úcty k starším:

Prednášky:

Kluby dôchodcov Michalovce- 3 prednášky- 90 seniorov, témy, Pohyb a zdravie, Osteoporóza, prevencia chrípkových ochorení, očkovanie

DSS Hollého Michalovce - prednáška- osteoporóza- 20 seniorov

Stacionár Bajany - srdcovo cievne ochorenia, tlak krvi- prevencia- 20 seniorov

Návšteva Poradne zdravia- exkurzia, vyšetrenia pre seniorov - spolu 19 seniorov
premietanie filmov, edukačný materiál.....

8.6 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

9.6.1 Zdravotnovýchovné pôsobenie u detí preškolského veku – stomatohygiena

Za rok 2018 10 prednášok pre 150 detí MŠ Michalovce a okolie. Využívame názorné pomôcky a filmy. O túto tému je záujem zo strany MŠ a ZŠ prvý ročník.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV.)

1. Realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam súvisiacich s užívaním pitnej vody

V rámci tejto úlohy sú priebežne riešené problémy s kvalitou vody v obciach, v ktorých zatiaľ nie je vybudovaný vodovod a to v obci Ladice, Neverice, Host'ovce a Kostolany pod Trábečom v okrese Zlaté Moravce.

Súčasťou tejto úlohy je aj monitorovanie kvality vody z verejných vodných zdrojov – pramene, artézske studne v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa s dôrazom na prítomnosť ťažkých kovov vo vode. V priebehu roka 2018 boli odobraté vzorky vôd na overenie kvality vody – tieto zdroje vykazujú kolísavú kvalitu vody, hlavne po stránke mikrobiologickej (hlavne pramene v meste Nitra).

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Jedná sa o medziodborovú úlohu na plnení ktorej sa podieľa odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc.

V zariadeniach solárií sa preto vykonáva štátny zdravotný dozor. V roku 2018 bolo vytypovaných šesť prevádzok solárií, v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, v ktorých bude vykonaný štátny zdravotný dozor v rámci mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek v soláriách, ktorý bude spojený s meraním UV žiarenia.

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

V rámci plnenia projektu boli vykonané odbery vzoriek vôd na kúpanie z letných a termálnych kúpalísk počas kúpacej sezóny 2018 aj na prítomnosť Legionelly sp. Ani v jednom prípade nebola zistená ich prítomnosť.

9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané svetovou zdravotníckou organizáciou

1. Uplatňovať všetky dostupné metódy a formy skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo so zabezpečením zdravotno-výchovných aktivít pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Aj v roku 2018 sa pracovníci oddelenia zamerali na Svetový deň vody a Svetový deň životného prostredia. K týmto dňom boli uskutočnené nasledovné aktivity :

V rámci Svetového dňa vody, ktorý sa v roku 2018 niesol v znamení motta „Príroda pre vodu“ bolo zabezpečené bezplatné vyšetrenie vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov pracovníkmi odboru OCHA N-testom na prítomnosť dusičnanov a dusitanov. Celkovo bolo vyšetrených 409 vzoriek vôd. Obyvateľom bolo poskytované odborné poradenstvo v oblasti zabezpečenia ochrany vlastných vodných zdrojov, o vyhovujúcich zdrojoch vôd v obciach okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, o prameňoch v meste Nitra a verejných vodných zdrojoch v obciach uvedených okresov, o kvalite vody verejných vodovodov v dozore RÚVZ Nitra, o zdravotných indikáciách v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody, o ochranných pásmach vodných zdrojov najmä v súvislosti s haváriami /poradenstvo bolo poskytované pri osobnej návšteve na RÚVZ, telefonicky resp. v teréne v rámci výkonu ŠZD / a pod. Na webovú stránku RÚVZ bol daný aktuálny príspevok oddelenia HŽP k Svetovému dňu vody o aktivitách RÚVZ k tomuto významnému dňu a zhodnotenie kvality vody verejných vodovodov okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce za rok 2017. Zhotovené boli tiež 2 panely na danú tému.

K Svetovému dňu životného prostredia bol zhotovený informačný panel.

Pre informovanosť obyvateľov sme využívali aj médiá, internetovú stránku a elektronickú poštu.

2. Na úseku zdravotnej výchovy a poradenstva obyvateľom v rámci oddelenia pracuje počas celého roka **environmentálna poradňa zdravia.**

2. PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Oddelenie PPL RÚVZ so sídlom v Nitre sa v sledovanom roku 2018 zúčastnilo na plnení nasledovných programov a projektov:

č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane Azbestu a látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia

2.2.1. Zdravé pracoviská

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

č.2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci plnenia uvedených Programov a projektov bolo realizovaných celkom 684 výkonov zameraných na riešenie problémov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Úloha č.2.1.: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce .

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

V priebehu roku 2018 bol pracovníkmi oddelenia PPL RÚVZ Nitra v rámci plnenia programov a projektov štátny zdravotný dozor zameraný aj na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov uvedenej v § 30 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravotníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov – zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a na základe tohto posúdenia zabezpečiť vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou – tímom pracovnej zdravotnej služby, alebo osobami samostatne vykonávajúcimi niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby . Na základe výsledkov týchto kontrol možno konštatovať, že v prípadoch, kedy zamestnávatelia zabezpečujú posúdenie zdravotných rizík v pracovnom prostredí zdravotníckymi pracovníkmi (tímom pracovnej zdravotnej služby, alebo osobami samostatne vykonávajúcimi niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby) , sú

predkladané dokumenty na dobrej odbornej úrovni, stále sa však stretávame aj s prípadmi, kedy je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a kedy sa lekárske preventívne prehliadky zamestnancov nevykonávajú vo vzťahu k práci.

Kontroly s týmto zameraním boli pracovníkmi oddelenia PPL vykonané celkom v 315 subjektoch, z toho v 81 subjektoch s určenou rizikovou prácou. Môžeme konštatovať, že všetky kontrolované subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami majú zabezpečenú PZS dodávateľsky alebo vlastnými PZS.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 74 prípadoch boli zamestnancami vyplnené kontrolné listy zamerané na zistenie informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci, napr. v prostredí s rizikovým faktorom azbest, hluk, biologické faktory a práce s bremenami. Na základe vyhodnotenia týchto kontrolných listov – dotazníkov informovanosti možno konštatovať, že úroveň poznatkov zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci bola rôzna, v mnohých prípadoch nedostatočná a závisí od mnohých faktorov (prístup zamestnávateľa, úroveň zabezpečenia zdravotného dozoru, osobný záujem a zdravotná uvedomelosť zamestnanca).

Zamestnávateľa predkladali na schválenie prevádzkové poriadky samostatne alebo v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky. V 97 prípadoch boli prevádzkové poriadky schválené spolu s uvedením priestorov do prevádzky a v 38 prípadoch boli prevádzkové poriadky posúdené a schválené na základe samostatných žiadostí o posúdenie prevádzkových poriadkov. Súčasťou týchto dokumentov bol zároveň aj posudok o riziku. Pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov bolo potrebné v mnohých prípadoch tieto predkladané materiály doplniť resp. na základe konzultácie s prevádzkovateľmi upresniť.

Zo strany zamestnávateľov bolo predložených 25 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác a 1 návrh na zrušenie rizikových prác. Zo strany zamestnávateľov boli predložené 2 návrhy na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác spolu so schválením prevádzkových poriadkov a 1 návrh na zrušenie rizikových prác spolu so schválením prevádzkového poriadku.

Úloha č. 2.1.1. Rizikové práce

Dozorná činnosť vychádzala z priorit a bola osobitne zameraná na:

➤ práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sú zamestnanci exponovaní hluku, vibráciám, chemickým faktorom (hlavne pevným aerosólom, toxickým, veľmi toxickým látkam, karcinogénom, chemickým látkam zakázaným či s obmedzeným použitím).

➤ prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území (okresy Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce) sa spracovávajú v programe ASTR 2011. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore a na základe údajov zaslaných zamestnávateľmi na RÚVZ. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza

závodov, pracovísk, počtov exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov, kategórií rizikových prác a podľa prevládajúcich činností. Závěry z protokolov o meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané odborom laboratórných činností RÚVZ Nitra (počet objektivizácií v pracovnom prostredí v roku 2018 vykonaných Odborom laboratórných činností RÚVZ so sídlom v Nitre - 1205) sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V roku 2018 bolo vydaných 26 nových rozhodnutí na zaradenie prác do kategórií (z toho počtu rozhodnutie o zaradení RP: 25, rozhodnutie o zrušení zaradenia prác do 3. alebo 4. kategórie RP: 1).

Z celkového počtu 5666 dozorovaných organizácií v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra evidujeme 153 organizácií s vyhlásenými rizikovými prácami s celkovým počtom zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 4470, z toho 949 žien.

V období roku 2018 bolo vykonaných 81 kontrol rizikových pracovísk s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V podnikoch, kde už boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva v minulosti vyhlásené rizikové práce, sme sa zamerali na prehodnotenie pracovných podmienok, úroveň expozície zamestnancov jednotlivým rizikovým faktorom a na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami. Pri posudzovaní návrhov na určenie rizikových prác na nových pracoviskách resp. pri nových pracovných činnostiach bola pozornosť zameraná na dôsledné hodnotenie posudkov o riziku, zaraďovanie zamestnancov na rizikové práce na základe zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a úroveň ochranných opatrení na zníženie rizík na pracovisku.

V dozorovanom území bolo v roku 2018 novozaradených resp. prehodnotených na rizikové práce celkom 168 zamestnancov (z toho 81 žien). Z uvedeného počtu boli novovyhlásení zamestnanci v 3. kategórii v počte 105 osôb (z toho 51 žien), v 4.kategórii v počte 6 osôb, z toho 0 žien.

Zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zisťujeme u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečené pracovné zdravotné služby. Problémom aj naďalej sú zamestnávatelia s malým počtom zamestnancov, pre ktorých zabezpečenie dohľadu nad pracovnými podmienkami znamená značné finančné zaťaženie.

Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať od hospodársko-ekonomickej situácie v regióne, ktorá predpovedá v súčasnosti vznik nových prevádzok zameraných hlavne na automobilovú a strojárenskú výrobu s činnosťami, ktoré sú často spojené s významnými zdravotnými rizikami pre zamestnancov, od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania a hodnotenia odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS

a taktiež od prístupu zamestnávateľov k zabezpečovaniu vhodných a účinných opatrení na znižovanie rizík v pracovnom prostredí.

Úloha č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Dozorná činnosť bola zameraná na:

➤ Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších doplnkov a zmien.

V sledovanom období bolo vykonaných celkom 67 kontrol na pracoviskách s výskytom chemických faktorov. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

Prevádzkovatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a posudky o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Celkovo bolo schválených 57 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktorých súčasťou boli posudky o riziku so zaradením pracovných činností do príslušnej kategórie rizika.

Najvýznamnejším podnikom zameraným na chemickú výrobu na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je významný z hľadiska počtu zamestnancov aj z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Podnik je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčíkovej chémie a pod. V podniku v roku 2018 z celkového počtu zamestnancov 1677/336 žien evidujeme v 3. kategórii rizika 510 zamestnancov (z toho 22 žien) exponovaných chemickým faktorom (spôsobujúcim vznik kožných ochorení - 215, nebezpečným chemickým faktorom – 190 a pevným aerosólom - 105). Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie. Podnik v priebehu roku 2018 priebežne predkladal na schválenie aktualizované a doplnené prevádzkové poriadky resp. ich zmeny, posudky o riziku pri práci s chemickými faktormi v súvislosti s novou klasifikáciou chemických látok a chemických zmesí podľa zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

➤ V roku 2018 bolo komisiou na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami vydaných 78 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (z toho v 4 prípadoch na základe skúšky pred komisiou, v 74 prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

➤ V uvedenom roku bolo na RÚVZ so sídlom v Nitre uplatnených 4 žiadostí o vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie

(z toho 1 na základe skúšky pred komisiou, v 3 prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

➤ Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. V roku 2018 bolo evidovaných 103 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a práce zabezpečovali osoby s odbornou spôsobilosťou na výkon uvedených činností.

➤ Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby.

Úloha č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. v znení neskorších doplnkov a zmien v praxi.

Na území ktoré dozoruje RÚVZ so sídlom v Nitre sa používajú chemické karcinogény a mutagény v priemyselnej výrobe (najviac v Duslo, a.s. Šaľa, Bia Plastic and Plating technology Slovakia s.r.o., Čab, Plastcom spol. s.r.o., Nitra, TEGAL, s.r.o., Vráble, KTL ZM a.s. Zlaté Moravce), v chemických laboratóriách vysokých škôl pri výučbe (SPÚ Nitra, UKF Nitra), v diagnosticko-analytických biochemických zdravotníckych (Medirex a.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre) a veterinárnych pracoviskách (Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv Nitra, Plemenárske služby SR, š.p. Bratislava, pracovisko Nitra - Lužianky) a v laboratórnych zariadeniach výskumných pracovísk (Ústav ekológie lesa SR, Zvolen, pobočka biológie drevín Nitra, Výskumné centrum AgroBioTech, SPÚ Nitra).

V roku 2018 bolo vykonaných 7 kontrol zameraných na používanie chemických karcinogénov a to v podnikoch : Matador a.s. Vráble, Duslo a.s. Šaľa, Kongsberg Automotive, a.s., Vráble, FN Nitra, BIA Plastic and Plating Technology Slovakia Čab, s.r.o., Čas s.r.o. Nitra, Nidec s.r.o., Zlaté Moravce). Kontrolná činnosť bola zameraná hlavne na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na pracoviskách vrátane preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci a dodržiavanie opatrení na minimalizáciu expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom.

➤ V roku 2018 bolo vydaných 124 posudkov (116 rozhodnutí a 8 stanovísk) na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v spolupráci s Národným referenčným centrom pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov RÚVZ v Nitre.

➤ Pri posudzovaní projektovej dokumentácie pri rekonštrukčných a búracích prácach boli stavebníci písomne upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu zo stavieb, bolo vydaných 8 stanovísk k odstraňovaniu stavebných materiálov s obsahom azbestu zo stavieb v rámci rekonštrukčných a búracích prác.

ŠZD bol tiež zameraný na zisťovanie používania chemických látok, ktoré sú zakázané alebo ich používanie je obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Spoločnosť BIA Plastic and Plating Technology Slovakia, s.r.o., Čab, ktorá je zameraná na povrchovú úpravu plastových dielov hlavne pre automobilový priemysel, na linke povrchových úprav č.1 používa na lesklé chrómovanie prípravok s obsahom 6-mocného chrómu (Carc.Cat.1A) na základe udelenia výnimky do r. 2020 (Autorizácia, ECHA/RAC/SEAC: AFA-O-0000006558-63-02/F, 13.3.2017, na 12 rokov).

V spoločnosti Tesgal s.r.o. Vráble, zameranej na povrchovú úpravu kovových výrobkov, bolo od 1.septembra 2017 ukončené používanie moriaceho prípravku na báze 6-mocného chrómu a nahradené prípravkom na báze 3-mocného chrómu (prípravok Pasigal H2 – Carc.Cat.1B).

Úloha č. 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V položke 29 - choroba z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia končatín – ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín bolo zaznamenaných 7 prípadov ochorenia v profesiách mäsiar, operátor pokožovania , sekania kože, operátor na stredisku káble a shiftery ,operátor montáže, operátor lisov Tige , pekár, operátor výroby riadiacich pák, skladník a pomocná kuchárka.

V 1 prípade z celkového počtu 7 prešetrovaných ochorení a to v profesii skladník neboli splnené kritériá dlhodobosti, jednostrannosti, nadmernosti.

V profesii mäsiar bola zaznamenaná práca s bremenami pri prekladaní a vykladaní tovaru. Pri vykladaní tovaru do chladených samoobslužných predajných vitrín s najvyšším bodom uloženia cca 2 m dochádzalo k predpaženiu a natiiahnutiu HK nad úroveň hlavy. K týmto úkonom k popoludňajšej zmene pribudli nasledovné úkony : upratovanie chladiaceho pultu s rybami vrátane ľadu, ukladanie rýb (5 – 6 kg do prepravného koša vo výške 1,5 m) a nahrnutím ľadu do výšky 1,8m, odpratanie ľadu z vitríny – plastovou lopatkou vrátane manuálneho vyprázdnenia cca 200 kg kade s použitým ľadom. Menovaný vykonával práce, pri ktorých nebolo dodržané obmedzenie hmotnostného limitu bremien do 10 kg v zmysle záveru lekárskeho posudku.

V profesii pekár boli vykonávané práce, pri ktorých dochádzalo k fyzickej záťaži oboch horných končatín najmä drobných svalov rúk a predlaktí. Menovaný 34 rokov vykonával prácu v profesii pekár. Výkon práce t.j. 3,5 - 4 hodiny bol spojený s fyzickou záťažou oboch horných končatín najmä drobných svalov rúk a predlaktí, nakoľko pri pracovných úkonoch (vyberanie cesta z dieže, váľanie, odkladanie cesta) dochádzalo k prítlaku oboch HK, flexii ako i k miernej rotácii v lakti.

V profesii operátor sekania, operátor pokožovania z dôvodu prekročovania prípustného minútového počtu pracovných pohybov ruky a zápästia u oboch končatín

(profesia operátor sekania), u pravej hornej končatiny (profesia operátor pokožovania) vo vzťahu k priemerným hodnotám vynakladaných síl malých svalových skupín predlaktia a ruky za pracovnú zmenu ako i výkon operácií so silou prekračujúcou F_{max} (v početnosti prekračujúcej 600 x) a prekračovania celkového času práce v neprijateľných polohách horných končatín, nastavenie noriem, nevhodné mikroklimatické podmienky boli splnené podmienky pre vznik profesionálneho ochorenia.

V profesii operátor shifterov z dôvodu prekračovania prípustného minútového počtu pracovných pohybov ruky a zápästia u oboch končatín vo vzťahu k priemerným hodnotám vynakladaných síl malých svalových skupín predlaktia a ruky za pracovnú zmenu ako i výkon operácií so silou prekračujúcou F_{max} (v početnosti prekračujúcej 600 x) a prekračovania celkového času práce v neprijateľných polohách horných končatín, nastavenie noriem, nevhodné mikroklimatické podmienky boli splnené podmienky pre vznik profesionálneho ochorenia.

V profesii operátor montáže, operátor lisov Tige boli zaťažované najmä malé svalové skupiny rúk a svaly predlaktia oboch horných končatín. Z dôvodu prekračovania prípustného minútového počtu pracovných pohybov ruky a zápästia pravej hornej končatiny vo vzťahu k priemerným hodnotám vynakladaných svalových síl malých svalových skupín predlaktia ruky za pracovnú zmenu a celkový čas v neprijateľných pracovných polohách pravej hornej končatiny za 8 hodinovú pracovnú zmenu boli splnené kritéria pre profesionálne ochorenie.

V profesii pomocnej kuchárky dochádzalo k zaťažovaniu najmä malých svalových skupín rúk a predlaktia oboch horných končatín. Výkon pracovných činností bol spojený s dvíhaním, nosením bremien a opakovane sa vyskytujúcimi vynútenými polohami (pri vylievaní oleja, vody z panvice) ako i nepretržitým zaťažovaním oboch horných končatín v dôsledku množstva mechanických úkonov vykonávaných počas pracovnej zmeny, pôsobenie nepriaznivých faktorov pracovného prostredia (permanentný kontakt s vodou, čistiacimi prostriedkami, nevhodné mikroklimatické podmienky) boli splnené kritériá pre profesionálne ochorenie.

Zo záverov šetrenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a charakteru vykonávaných pracovných činností bolo konštatované, že v 1. a v 3. prípade boli splnené kritériá dlhodobosti, jednostrannosti a nadmernosti zaťaženia a bol skonštatovaný súvis choroby s vykonávanou prácou, v 2. prešetrovanom prípade neboli splnené kritériá dlhodobosti, jednostrannosti a nadmernosti zaťaženia pri práci

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia:

2.2.1. Zdravé pracoviská

Projekt „Zdravé pracoviská“ realizujeme v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Plnenie programu „Zdravé pracoviská“ v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa je zamerané na :

- analýzu zdravotného rizika na pracoviskách :
 - s kombinovaným účinkom nebezpečných chemických faktorov
 - na pracoviskách ktoré používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 1A, 1B, 2.

- Upresnenie zdravotného rizika z expozície zamestnancov NCHF na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia.
- analýzu zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k profesionálnym rizikám na základe posudkových záverov z LPP

Závod Duslo, a.s. Šaľa patrí k najvýznamnejším spoločnostiam chemického priemyslu na Slovensku. Výrobný program je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, polyvinylacetátových a polyakrylátových lepidiel, disperzií, rôznych špeciálnych produktov organickej a anorganickej chémie a produktov horčikovej chémie. Od roku 2005 je súčasťou medzinárodného holdingu AGROFERT Holding, a.s., globálne pôsobiaceho v chemickom priemysle, poľnohospodárstve a potravinárstve. Súčasťou Dusla a.s. je od r. 2006 závod Istrochem, a.s. Bratislava. Celkový počet zamestnancov Dusla a.s. k 30.11.2018 je 2001/381, z toho na pracoviskách v Šali: 1 667/336.

Zdravotný dohľad na pracoviskách zabezpečuje zamestnávateľ vlastnou pracovnou zdravotnou službou od r. 2006, na základe oprávnenia – rozhodnutia ÚVZ SR č. OPPL-5589/2006-Oj zo dňa 19.9.2006.

Z hľadiska charakteristiky pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách sú najčastejšími rizikovými faktormi hluk - s počtom exponovaných 364/8, chemické faktory spôsobujúce vznik kožných ochorení - 215/11, chemické faktory - 190/5, pevný aerosol - 105/6, ionizujúce žiarenie - 4/0, laserové žiarenie 4/4. Celkový počet zamestnancov zaradených k 30.10.2018 do 3. kategórie zdravotného rizika z expozície škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je 633/28. Rizikové práce na pracovisku Šaľa sú určené rozhodnutiami RÚVZ Nitra č. PPL/A/2015/00749 zo dňa 22.4.2015 a č. PPL/A/2016/00952 zo dňa 16.3.2016.

Merania hluku, chemických faktorov a pevného aerosolu v pracovnom ovzduší vykonáva Oddelenie centrálnych laboratórií odboru riadenia kontroly a kvality v Duslo, a.s. a organizácia Eurofins Bel/Novamann s.r.o.

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, v ktorom sa zabezpečujú pre zamestnancov lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci. Pre zamestnancov v riziku práce sú lekárske prehliadky zabezpečované ambulanciou pracovného lekárstva, lekárom s predpísanou špecializáciou. Pre zamestnancov v riziku hluku, chemických škodlivín, pevných aerosolov a ionizujúceho žiarenia sa zabezpečujú rekondičné pobyty vo vybraných zariadeniach, ktoré garantujú okrem iného obsahujú náplň pobytov v zmysle Vyhl. č. 148/2010 Z.z. Zamestnanci sa môžu každoročne zúčastniť vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor, vyšetrenie KVS a tí, ktorí vykonávajú práce pri počítačoch významnú časť pracovnej doby majú poskytované odborné poradenstvo – inštruktážne cvičenia (škola chrbta), cestou fyziatrisko-rehabilitačného pracoviska. PZS poskytuje zdravotno-výchovné materiály na prevenciu poškodenia zraku a podpodorno – pohybovej sústavy .

V závode sa realizovali spoločné previerky PZS a BT služby, ktorých sa zúčastnili i zástupcovia zamestnancov. Závery týchto spoločných previerok sú poskytnuté pri výkone štátneho zdravotného dozoru .

Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k zdravotným rizikám u zamestnancov Duslo a.s. Šaľa sa realizujú podľa vypracovaného harmonogramu v CZS Duslo Šaľa. Lekárske posudky sú dokumentované na predpísaných tlačivách v zmysle legislatívy a sú archivované. V roku 2018 nebol zaznamenaný prípad podozrenia na chorobu z povolania, ani ohrozenie chorobou z povolania. Nebol zaznamenaný ani prípad iného poškodenia zdravia vplyvom práce a pracovných podmienok.

V spolupráci s PZS Duslo, a.s. sme priebežne pokračovali v realizácii intervenčných aktivít zameraných na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov v závode Duslo, a.s. Šaľa.

V spolupráci s PZS boli vykonané previerky zamerané na kontrolu zabezpečenia opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pri práci na pracoviskách s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom (výroba lepidiel, výroba amoniaku, sklad dusíkatých hnojív, pracovisko centrálnych laboratórií) a s expozíciou hluku. Pre uvedené pracoviská bolo nariadené vykonať opatrenia týkajúce sa úpravy pracovných postupov, riešenia odsávania nebezpečných škodlivín z pracovného ovzdušia a dôsledného používania vhodných OOPP na ochranu dýchacích ciest.

Prehľad o pracoviskách s rizikovou prácou a počtoch zamestnancov v riziku podľa faktorov na pracoviskách Duslo Šaľa a.s. k 1.10.2018:

Rizikový faktor	Počet pracovísk s rizikovou prácou	Počet zamestnancov v riziku práce
Chemické faktory	50	190/5
Hluk	86	364/8
Prach	22	105/6
Chem. zlúč. spôsob. vznik kožných ochorení	62	211/11
Ionizujúce žiarenie	1	4/0
Laserové žiarenie	2	4/4
Celkový počet (bez rozlíšenia rizikových faktorov)	166	633/28

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

> Spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vyplývajú z Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzatvorenej medzi ÚVZ SR Bratislava a NIP Košice dňa 15.3.2011.

V zmysle vyššie uvedenej dohody RÚVZ Nitra uskutočňuje každoročne minimálne jednu spoločnú kontrolu s IP Nitra v prevádzke výrobného charakteru s významným výskytom rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Výber podniku resp. kontrolovanej prevádzky a zameranie kontroly sa uskutoční po vzájomnej dohode s IP Nitra.

V roku 2018 bola spoločná kontrola s IP Nitra uskutočnená aj za účasti 2 inšpektorov SLIC (Senior Labour Inspectors Committee – Výbor vedúcich predstaviteľov inšpekcií práce, Luxemburg) dňa 24.10.2018. Zo strany SLIC bola inšpekcia zameraná zároveň aj na komplexné hodnotenie zamerania a činnosti Oddelenia PPL RÚVZ Nitra a Oddelenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci IP Nitra a hodnotenie spolupráce medzi obidvomi inštitúciami.

Kontrola bola uskutočnená v spoločnosti Farguell Nitra, s. r. o., Dolné Hony 8, Priemyselný park Nitra – Sever, podnik je zameraný na výrobu jednoduchých výrobkov z kovu, opracovanie kovu jednoduchým spôsobom, s celkovým počtom 74 zamestnancov, z toho 61 zamestnancov v 3. kategórii práce z dôvodu rizikového faktora hluk.

Štátny zdravotný dozor bol zo strany Oddelenia PPL RÚVZ Nitra zameraný na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia pri práci (zákon č. 355/2007 Z.z.), kontrolu úrovne pracovných podmienok a kontrolu plnenia povinností zamestnávateľa vyplývajúcich z určenia rizikových prác v prevádzke. Pri výkone ŠZD boli použité dotazníky informovanosti zamestnancov – pre rizikový faktor hluk, ktoré zamestnanci vyplnili a odovzdali. Pri ŠZD boli zamestnancami Oddelenia PPL RÚVZ Nitra zistené nedostatky, ktoré boli na mieste prerokované s prevádzkovateľom a boli stanovené termíny na ich odstránenie.

> Okrem spoločných previerok spolupracujeme s inšpektormi práce pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri kolaudačných konaniach, pri konaniach o zmene účelu užívania stavieb alebo pri šetrení podnetov a sťažností zo strany zamestnancov poukazujúcich na porušovanie povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

> Koordinácia spoločných dozorných aktivít, vzájomné poskytovanie informácií a výmena skúseností pri riešení problémov je predmetom pracovných stretnutí zástupcov orgánov verejného zdravotníctva a inšpektorov práce uskutočňovaných v rámci Nitrianskeho kraja v štvrtročných intervaloch. V roku 2018 sa uskutočnili 4 pracovné stretnutia za účasti pracovníkov oddelenia PPL RÚVZ v NR kraji a Inšpektorov práce Nitra, na ktorých boli

dohodnuté spoločné postupy pri výkone kontrolnej činnosti, riešené aktuálne problémy a konštatovaná dobrá spolupráca oboch inštitúcií.

Úloha č.2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Kontroly boli zamerané na zhodnotenie pracovného prostredia a spôsobu výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam tam pracujúcich zamestnancov, zhodnotenie prispôsobenia práce zamestnancov v zmysle § 52 ods.1 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. a v zmysle § 6 ods.1 písm. b) zákona č. 124/2006 Z.z.

V sledovanom období roku 2018 bolo na základe žiadostí jednotlivých subjektov posúdených celkom 16 pracovísk na ktorých zabezpečovali práce osoby so zdravotným postihnutím, z toho v 10 prípadoch bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky a v 6 prípadoch bolo vydané stanovisko k zmenám na existujúcich pracoviskách s prideleným štatútom chránenej dielne/pracoviska.

V roku 2018 zamestnanci oddelenia PPL RÚVZ so sídlom v Nitre vykonali previerky v 5 spoločnostiach, pre ktoré už boli orgánom na ochranu zdravia vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov pracovísk do prevádzky a na uvedených pracoviskách pracovné činnosti vykonávali zamestnanci so zdravotným obmedzením. Boli to nasledovné subjekty:

- EUROtoner, s.r.o., Rastislavova 12, Nitra, ktorej predmetom činnosti je predaj kancelárskych potrieb a repasovanie tonerov, s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 3 z toho 2 ženy.
- SKIPPI s.r.o. Veľké Zálužie, ktorej predmetom činnosti je výroba nábytku s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 7 z toho 6 ženy.
- Knihkupectvo a antikvariat Pod Víškom s.r.o., Inovecká 21, Nitra, ktorej predmetom činnosti je predaj s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 2 z toho 1 žena.
- Marián Košút, predajňa zlatníctva a športového tovaru Župná ul. č. 24 v Zlatých Moravciach s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 1 z toho 1 žena.
- Pro-Hand s.r.o., Kráľová nad Váhom, šijacia dielňa s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 2 z toho 2 ženy.

V uvedených subjektoch sa kontrolovalo dodržiavanie pracovných podmienok a pracovného režimu zamestnancov so zdravotným postihnutím určených v rozhodnutí orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov ako chráneného pracoviska resp. chránenej dielne do prevádzky. Kontrolou bolo zistené, že prevádzkovatelia pri zriaďovaní chránených pracovísk resp. chránených dielní prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia a pre pracovníkov boli vytvorené vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu napr. bezbariérovým prístupom na pracovisko, dodržiavaním osobitného režimu práce (skrátенý pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny,...), zabezpečením vhodných ergonomických sedadiel, situovaním pracovísk mimo priestorov s rizikovými

faktormi (pracoviská bez expozície hluku a chemickým škodlivinám), zabezpečením vyhovujúcich zariadení na osobnú hygienu (WC, umyvárky, sprchy, denná miestnosť), atď.

Vzhľadom k tomu, že chránené pracoviská nie sú vytvorené na pracoviskách s významnejším výskytom rizikových faktorov, kontrolné listy neboli použité.

V rámci kontrol neboli zistené zásadné nedostatky v oblasti dodržiavania predpisov na ochranu zdravia ľudí ako ani podstatné zmeny podmienok na pracoviskách oproti skutočnostiam uvedeným v rozhodnutiach na uvedenie priestorov do prevádzky. Zmeny sa týkali väčšinou počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na daných pracoviskách. V prípade prijatia nových zamestnancov na tieto pracoviská s iným zdravotným postihnutím zamestnávateľa požiadali orgán na ochranu verejného zdravotníctva o vydanie stanoviska k rozšíreniu počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na existujúcej prevádzke.

Zamestnanci so zdravotným postihnutím mali preukázanú zdravotnú spôsobilosť na výkon konkrétnych pracovných činností, potvrdenia o zdravotnej spôsobilosti pre týchto zamestnancov v prevažnej miere boli vystavené územne príslušnými všeobecnými lekármi.

Pri zriaďovaní chránených pracovísk resp. chránených dielní zamestnanci oddelenia PPL poskytovali zamestnávateľom aj budúcim zamestnancom poradenstvo a konzultácie týkajúce sa postupu pri podávaní žiadostí, vytváraní špecifických pracovných podmienok a požiadaviek na priestorové usporiadanie pracovísk.

Príloha: 1 x Tabuľka Chránené pracoviská

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – 31.12. 2017

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Nitra	10	6	21	21	63/48	-	-	-	

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTKOV V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok: 2 konzervačné látky (kyselina sorbová E203 a kyselina benzoová E 203) a sladidlo glykozid steviolu E960 na základe dotazníkovej metódy. Projekt bol realizovaný na vzorke 20 respondentov, pričom vybraná vzorka populácie bola zložená z 10 ľahko pracujúcich žien a 10 ľahko pracujúcich mužov v dvoch vekových kategóriách a to od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov. Sledovala sa 24 hodinová spotreba potravín so zameraním na potraviny s obsahom sledovaných prídavných látok. V rámci tejto úlohy RÚVZ so sídlom nemá podľa rozpisu ÚVZ SR odobrať vzorky s obsahom sledovaných prídavných látok

Výsledky boli spracované v tabuľkovej forme a zaslané na ÚVZ SR , ktoré vyhodnotí výsledky za celé Slovensko.

3.6. MONITORING PRIJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli s cieľom dosiahnutia postupného znižovania príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive boli zo zariadení spoločného stravovania (1 x uzavretý typ zariadenia spoločného stravovania a 1 x otvorený typ ZSS) odobraté 2 vzorky pekárskeho výrobku (1 vzorky pečiva a 1 vzorka chleba) a 2 vzorky hotových pokrmov. Výsledky boli porovnávané s hodnotami výnosu MZ SR č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách , ktorý vstúpil do platnosti od 1.decembra 2015 a ktorý znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli do potravín. Povolený limit pridanej soli v pekárskeho výrobkoch je 18 000 mg/kg. Laboratórnym vyšetrením bol zistený obsah NaCl v odobratých pekárskeho výrobkoch: 14.400 mg/kg a 14.500 mg/ kg. Zisťované hodnoty pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch (kompletné obedové menu) taktiež neboli prekročené, dosahovali hodnoty 5647 a 10 777 mg/kg. Povolený limit pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch je 13 000 mg/kg. Pri percentuálnom hodnotení výsledkov na odporúčanú dennú dávku príjmu soli u jednej vzorky bola táto hodnota prekročená na 275,0% . Vzhľadom na odporúčaný podiel príjmu jedlej soli na obed boli hodnoty u obidvoch vzoriek vysoko prekročené. Prekročenie dosahovalo nasledovné hodnoty: 240,1 % a 785,9 %.

4. HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (nappo)

Zamestnankyne RÚVZ Nitra sa venujú pravidelne aktivitám v oblasti plnenia NAP prevencie obezity, najmä pri realizácii priorít v bodoch b) – **Podpora zdravšieho prostredia na školách** a c) – **Poskytovanie nutričného vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.**

Zabezpečujeme vzdelávacie a zdravotno-výchovné aktivity. Aktivity sú cieleň predovšetkým na vykonávanie edukácie za účelom dosiahnutia zdravšieho spôsobu života všetkých, ktorí v škole pracujú, učia alebo s ňou prichádzajú do styku.

1. Aktivity realizované v školách a škôlkach boli zameriavané na podporu zdravej výživy, a to zvyšovaním konzumácie ovocia a zeleniny, nahrádzaním sladkých jedál ovocím a zeleninou, ochutnávkami zdravých jedál pre rodičov, podporou pitného režimu, sprístupňovaním poznatkov o zdravej výžive deťom i rodičom.
2. V rámci výkonu ŠZD v školských jedálňach pri školách všetkých typov sledujeme zostavovanie jedálnych lístkov so zameraním na správne zloženie podávanej stravy v zmysle zásad racionálnej výživy a v súlade so zásadami na zostavovanie vzorových jedálnych lístkov, presadzujeme pravidelné zaraďovanie menej atraktívnych a obľúbených jedál (ryba, čerstvé ovocie, zelenina, strukoviny), a tým podporujeme aj edukatívnu funkciu školského stravovania a podporu zabezpečenia zdravého vývoja detí a mládeže.
3. Na školách sledujeme zabezpečenie pitného režimu deťom a najmä podávanie zdravotne vhodných nápojov hygienicky vyhovujúcim spôsobom.
4. Výkonom ŠZD na školách sledujeme a podporujeme konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci zariadení školského stravovania. Priebežne sledujeme počet škôl zapojených do školského mliečného programu.
5. Ďalšie aktivity boli cieleň na zlepšovanie telesného, duševného a sociálneho zdravia detí: ranné rozcvičky, plavecké výcviky, branné vychádzky a podpora pohybu na čerstvom vzduchu, školy v prírode, športové krúžky, aktívnejšie využívanie hodín telesnej výchovy, protidrogová, prosociálna a environmentálna výchova, výchova k prevencii úrazov. Pri požiadaní poskytujeme jednotlivým školám prednášky na vybrané témy.
6. Ďalej informuje pedagógov o výsledkoch projektov hygieny detí a mládeže a podpory zdravia – TAD, ESPAD, Úrazovosť u detí, Vnútorne prostredie školských budov v SR.
7. Pravidelne niekoľkokrát ročne sa zúčastňujeme pracovných porád pre riaditeľov materských škôl, špeciálnych škôl, špeciálnych výchovných zariadení a pre vedúcich zamestnancov ŠJ organizovanými v spolupráci s odborními školstva Okresného úradu v Nitre a Nitrianskeho samosprávneho kraja. Cieľom pracovných porád je poskytnutie poznatkov a skúseností z výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v ŠJ, informovanie o nových metodických usmerneniach ÚVZ SR, o výsledkoch mimoriadnych cieleň kontrol v zariadeniach školského stravovania, ale aj o najnovších poznatkoch v oblasti zdravej výživy a prevencii neprenosných ochorení.

Školy, ktoré sa aktívne zapájajú do aktivít, uvádzajú nasledovné dosiahnuté výsledky: zlepšenie dochádzky a zníženie chorobnosti u detí, hlavne predškolského veku, zvýšenie telesnej zdatnosti, zvýšený záujem o pohybové aktivity aj vyššia úspešnosť v športových aktivitách, zlepšenie stravovacích návykov, slušnosť a ohľaduplnosť v správaní detí voči sebe navzájom i voči dospelým, negatívny postoj a odmietavý postoj k drogám, zlepšenie vzťahu detí k prírode a záujem o jej ochranu, pocit zodpovednosti za vlastné zdravie a snaha viesť zdravý spôsob života.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na slovensku

Zamestnankyne oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Nitre zabezpečili zber dotazníkových údajov školského prieskumu TAD o užívaní legálnych, nelegálnych drog, výskytu agresie a šikany u žiakov 4 základných škôl a študentov 3 stredných škôl a ich učiteľov na vzorke 499 respondentov.

Prieskum bol zrealizovaný na nasledovných školách:

1. Základná škola kráľa Svätopluka, Drážovská 6, 949 01 Nitra:
(TAD 1 - 75 žiakov, TAD 2 - 9 študentov, TAD 3 - 3 učitelia),
2. Základná škola sv. Marka, Petzwalova 1, 949 11 Nitra:
(TAD 1 - 75 žiakov, TAD 2 - 17 študentov, TAD 3 - 3 učitelia),
3. Základná škola s materskou školou, Alapiskola és Óvoda, Hlavná 198, 951 78 Kolíňany:
(TAD 1 - 25 žiakov, TAD 2 - 10 študentov, TAD 3 - 3 učitelia),
4. Základná škola sv. Vojtecha, Levická 903/64, 952 01 Vráble:
(TAD 1 - 27 žiakov, TAD 2 - 7 študentov, TAD 3 - 3 učitelia),
5. Gymnázium Janka Kráľa, Ul. SNP 3, 953 01 Zlaté Moravce:
(TAD 2 - 74 študentov, TAD 3 - 3 učitelia),
6. Stredná odborná škola, Cintorínska 4, 949 01 Nitra:
(TAD 2 - 78 študentov, TAD 3 - 3 učitelia),
7. Spojená škola, Nivy 2, 927 01 Šaľa:
(TAD 2 - 81 študentov, TAD 3 - 3 učitelia).

Sledované základné školy netrvali pred realizáciou prieskumu na informovanom súhlase zákonných zástupcov žiakov. Informácie o prieskume boli zverejnené na webových stránkach školy. Cieľom prieskumu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Cieľom projektu je zmapovanie obsahu kuchynskej soli v obedoch podávaných na základných školách a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi OVD pre NaCl.

V každej školskej jedálni (ďalej len ŠJ) bola odobratá 1 porcia kompletného obeda od stravníka kategórie C, určenej pre 11 – 15 ročných žiakov ZŠ. Obed predstavuje 35 % celodenného príjmu potravy. Podľa IX. revízie OVD je odporúčaný denný príjem soli u detí školského veku 2 g. Berúc do úvahy vek dieťaťa a príslušný podiel OVD by teda obed dieťaťa školského veku mal obsahovať 0,7 g soli.

Mimoriadne kontroly boli vykonané v 3 ŠJ pri ZŠ v okresoch Nitra, Šaľa, Zlaté Moravce.

1. Školská jedáleň pri Základnej škole a materskou školou Viliama Záborského, Levická 737, Vrábľe. Odobratá porcia obeda obsahovala 1,93 g soli, čo predstavuje plnenie obsahu kuchynskej soli proti podielu OVD (0,7 g soli) na 275,71 %. Vyšetrený obed obsahoval také množstvo kuchynskej soli, ktoré predstavuje až 96,5 % odporúčaného celodenného príjmu soli (2 g) pre deti školského veku.
2. Školská jedáleň pri Základnej škole a materskou školou, Trnovec nad Váhom. Odobratá porcia obeda obsahovala 2,67 g soli, čo predstavuje plnenie na 381,43 %. Odobratý obed obsahoval 133,5 % odporúčaného celodenného príjmu soli pre deti školského veku.
3. Školská jedáleň pri Základnej škole, Pribinova 1, 953 01 Zlaté Moravce. Odobratá porcia obeda obsahovala 3,85 g soli, čo predstavuje prekročenie o 550,0 %. Odobratý obed obsahoval 192,5 % odporúčaného celodenného príjmu soli pre deti školského veku.

PROJEKT COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

RÚVZ v Nitre spolupracoval na riešení projektu COSI (European Childhood Obesity Surveillance Initiative). Ide o pokračovanie projektu z roku 2015. Projekt je realizovaný v spolupráci MZ SR, ÚVZ SR a RÚVZ v SR, Ambulancie klinickej výživy v Bratislave, Detskej kliniky LF UK a NÚDCH Bratislava, Centra experimentálnej medicíny SAV a Trnavskej univerzity. Projekt bol realizovaný metodikou WHO, bol schválený etickou komisiou a vypracovaný tak, aby neobsahoval žiadne osobné údaje. Bude slúžiť na sledovanie a porovnanie antropometrických charakteristík detí mladšieho školského veku z pohľadu prevalencie obezity.

Realizácia projektu zahŕňala rutinné meranie žiakov základných škôl vo veku 7,00 – 7,99 a 8,00 – 8,99 rokov. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. SZO bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých krajín. Pred zahájením projektu bolo zabezpečené informovanie zákonných zástupcov detí formou informovaného súhlasu, pričom do projektu boli zapojené len deti, ktorých rodičia s ich účasťou súhlasili. Počas merania detí bol vyplňaný dotazník pre meranie detí, do ktorého boli zaznamenávané:

pohlavie, mesto bydlisko, stupeň školskej dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, komorbidita. Druhý dotazník bol určený pre zákonných zástupcov dieťaťa.

Prvé merania sa uskutočnili u 100 detí do 09.11.2018 vo vybraných školách (ZŠ Tulipánova, Nitra; ZŠ Tesárske Mlyňany; ZŠ Trnovec nad Váhom). Deti sme merali v škole vo vyhradenej miestnosti. Na meranie sme použili prenosné digitálne váhy s presnosťou 0,1 kg, prenosný (antropometer) výškomer, neelastický meter na meranie obvodu pása a bokov. Deti boli vyzuté, v ľahkom oblečení, ev. v spodnej bielizni. Parametre sa merali s presnosťou na desatinu – (0,1 kg, 0,1 cm).

Vyplnené údaje z Dotazníka pre meranie detí budeme vkladať do tabuľky v exceli. Po zadaní údajov sa bude kompletná databáza zasielať na MZ SR.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Hlavným cieľom tohto projektu je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení, ktorým je možné predchádzať očkovaním a o význame povinného očkovania detí v SR. Realizácia tejto úlohy je dôležitá z hľadiska ochrany a podpory verejného zdravia a má aj celospoločenský význam, najmä v období stále pretrvávajúcich antivakcinačných kampaní.

Cieľovou skupinou na vzdelávanie boli vybraní študenti 3.- 4. ročníkov stredných škôl. Ide o vzdelávanie študentov interaktívnou formou. Efekt intervencie bol overovaný dotazníkovou metódou, realizovanou pred a po intervencii. V rámci projektu študenti pracovali v 4 skupinách a postupne sa vystriedali na 4 rôznych stanovištiach o povinnom očkovaní, o zdrojoch informácií o očkovaní, o vakcínach, o individuálnej a kolektívnej imunite.

Odborné zamestnankyne RÚVZ v Nitre projekt realizovali v roku 2018. Projektu sa zúčastnili študenti 3. ročníka Gymnázia, Párovská 1, Nitra, Gymnázia Golianova v Nitre a Strednej zdravotníckej školy v celkovom počte 154 študentov. Študenti vyplňali dotazníky, ktoré boli spracované do databázy v programe Excel a zaslané gestorovi projektu.

5. PRACOVNÁ SKUPINA PRE OCHRANU ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

V rámci odboru ochrany zdravia pred žiarením bol RÚVZ Nitra v roku 2018 riešiteľským pracoviskom pre nasledovné dve úlohy:

Úloha č. 5.1 „Implementácia požiadaviek zákona o radiačnej ochrane a jeho vykonávacích predpisov do výkonu štátneho dozoru v radiačnej ochrane.“

Hlavným cieľom úlohy je príprava a spracovanie odborných a metodických usmernení pre výkon štátneho dozoru v radiačnej ochrane na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a pre výkon laboratórnych činností v súlade s novým zákonom o radiačnej ochrane

a jeho vykonávacími právnymi predpismi. Gestorom úlohy sú ÚVZ SR, Bratislava a RÚVZ Banská Bystrica a etapy riešenia rok 2018 až 2020.

V súvislosti s transpozíciou smernice Európskej komisie 2013/59/Euratom, ktorou sa stanovujú základné bezpečnostné normy ochrany pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia bol s účinnosťou od 1.4.2018 prijatý do právneho poriadku Slovenskej republiky zákon č.87/2018 Z. z. a súvisiace právne predpisy nižšieho stupňa.

Na príprave novej legislatívy v oblasti radiačnej ochrany sa podieľali aj pracovníci RÚVZ Nitra, a to najmä formou pripomienkovania návrhov legislatívnych úprav a účasti na pracovných poradách. V roku 2018 boli gestorom úlohy elektronickou formou 11 krát zaslané pripomienky k legislatíve, resp. po jej prijatí aj upozornenia na nedostatky. Zástupcovia RÚVZ Nitra sa zúčastnili pracovných porád k príprave novej legislatívy, ktoré sa konali na ÚVZ SR, Bratislava v dňoch 10.1.2018, 13.-15.2.2018, 15.3.2018, 18.4.2018, 16.5.2018 a 26.-27.6.2018. Týkali sa napr. zakomponovania pripomienok z medzirezortného pripomienkového konania do pripravovaných vyhlášok MZ SR k zákonu, k tvorbe Národného akčného radónového plánu, metodického usmernenia pri určovaní rádiologických ukazovateľov kvality pitnej vody, usmernenia v súvislosti so záchytnými rádioaktívneho materiálu a pod.

V štátnom dozore v radiačnej ochrane boli 11 prevádzkovatelia pracovísk s celotelovými kostnými denzitometrami v Nitrianskom kraji písomne upozornení na potrebu zabezpečenia sústavného dozoru nad radiačnou ochranou odborným zástupcom pre radiačnú ochranu a registrácie používania predmetných rtg zariadení v termíne do 30.8.2018. Všetkým prevádzkovateľom boli po splnení nových legislatívnych požiadaviek vydané rozhodnutia o registrácii.

Do 31.12.2018 bolo vydaných 47 rozhodnutí bez žiadosti o registrácii používania zubných röntgenových prístrojov a 3 rozhodnutia bez žiadosti o registrácii používania veterinárnych röntgenových prístrojov.

V súvislosti s prechodom kompetencií v dozore nad prepravou žiaričov bola na Ministerstvo dopravy a výstavby SR zaslaná požadovaná dokumentácia a subjekty zabezpečujúce prepravu žiaričov (najmä na výkon defektoskopických prác a meraní RI sondami v stavebníctve) boli priebežne upozorňované na potrebu napĺňania zmenených legislatívnych požiadaviek.

Nakoľko sa v roku 2018 s novou legislatívou zmenili aj kritériá pre zaraďovanie prác v prostredí ionizujúceho žiarenia do kategórií podľa zdravotného rizika, boli v rámci výkonu štátneho dozoru prevádzkovatelia na túto zmenu upozorňovaní a bolo realizovaných viacero konzultácií s pracovnými zdravotnými službami a subjektmi, ktoré vykonávajú samostatne niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby.

Boli vydávané odborné vyjadrenia k dokumentáciám vypracovávaným k činnostiam podliehajúcim oznamovacej povinnosti, registrácii alebo povoleniu a napr. odborné vyjadrenie k novým požiadavkám ohľadom oznamovania prác externých pracovníkov so zdrojmi žiarenia pre Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava – Atómová elektráreň Mochovce.

K problematike nových legislatívnych požiadaviek pri hodnotení rádiologických ukazovateľov kvality pitnej vody boli vydávané odborné vyjadrenia a usmernenia pre prevádzkovateľov vodných zdrojov, v prípade ktorých bolo monitorovaním zistené prekročenie indikačnej hodnoty celkovej objemovej aktivity alfa (napr. pre ZsVS, a.s., Nitra, KOMVaK, Komárno, NOVOFRUCT SK, s.r.o., Nové Zámky, Duslo, a.s. Šaľa, SE, a.s. - AE Mochovce, PD Trábeč Nitrianska Streda), ako aj stanoviská pre pracovníkov oddelenia hygieny životného prostredia a oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ Nitra.

Nové legislatívne požiadavky v radiačnej ochrane boli napĺňané pri všetkých previerkach vykonaných v rámci štátneho dozoru po 1. apríli 2018, pri odborných vyjadreniach, usmerneniach a konzultáciách, pri vydávaní posudkov, potvrdení o zaevidovaní oznamovaných činností, rozhodnutí o registráciách, povoleniach, ich zmenách a pod.

V roku 2018 boli aktualizované informácie na internetovej stránke RÚVZ Nitra a formuláre pre elektronické podania na portáli slovensko.sk.

Úloha č. 2.1 „Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce“.

Pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením bola v rámci odboru preventívneho pracovného lekárstva zapojená do plnenia predmetnej úlohy, ktorej hlavným cieľom je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2018 bolo vykonaných spolu 98 previerok podmienok používania zdrojov ionizujúceho žiarenia a laserového žiarenia. Z celkového počtu previerok bolo 49 zameraných aj na problematiku rizikových prác. Zamestnávateľom, pracovným zdravotným službám (napr. ProCare, a.s., Bratislava, Balsam, s.r.o., Bardejov, VST team, s.r.o., Topoľčany, Medicínske riadiace centrum, s.r.o., Nitra, MEDIRESC, s.r.o., Štúrovo, Nemocnica Levice s.r.o., Levice, PZS Duslo, a.s., Šaľa) a viacerým subjektom, ktoré vykonávajú samostatne niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby boli poskytnuté konzultácie a vydané stanoviská k problematike posudkov o riziku, ku kategorizácii prác so zdrojmi ionizujúceho a laserového žiarenia, zaraďovaniu pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia do kategórií A a B a aj celkovo k hodnoteniu veľkosti zdravotného rizika a z toho vyplývajúcich povinností zamestnávateľov a pracovníkov. V hodnotenom roku bol prešetrovaný prípad zvýšených dávok ožiarenia vyhodnotených na osobných telových dozimetoch štyroch pracovníkov Internej kliniky Fakultnej nemocnice Nitra. Išlo o 3 lekárov-gastroenterológov Gastroenterologickej ambulancie a jednu zdravotnú sestru Gastroenterologickej ambulancie, pričom zvýšené dávky boli obdržané v súvislosti s ich zaškolením sa na vykonávanie nových terapeutických endoskopických výkonov ERCP (endoskopická retrográdna cholangiopankreatikografia) na angiologickom pracovisku Oddelenia diagnostickej a intervenčnej angiorádiológie.

V roku 2018 bolo v pracovnom prostredí vykonaných 767 meraní príkonu kermy vo vzduchu rtg a gama žiarenia a povrchovej rádioaktívnej kontaminácie a 900 meraní kvality primárneho zväzku röntgenových prístrojov. V problematike vyhlasovania, resp. rušenia rizikových prác z titulu rizikového faktora laserové žiarenie boli vyhlásené rizikové práce kategórie 3 na zdravotníckych laserových pracoviskách v rehabilitačnom zariadení

prevádzkovanom združení Zlatý vek, o. z., Nitra pre profesiu fyzioterapeut a v Súkromnom rehabilitačnom centre, s.r.o., Nitra pre profesiu lekár pre FBLR, ďalej na laserovom pracovisku zariadenia na regeneráciu, rekondíciu a masáže Bc. Petra Tímárová PeggyRehab v Šali pre profesiu fyzioterapeut a pre spoločnosť RANVEG s.r.o., Nitra pre pracovníka obsluhy mobilnej čistiacej stanice s laserom 4. triedy na dočasne zriaďovaných laserových pracoviskách u zákazníkov v rámci celej Slovenskej republiky.

V súčasnosti sú v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce evidované 3 subjekty s vyhlásenou rizikovou prácou z titulu rizikového faktora ionizujúce žiarenie, a to IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra (pracovisko nukleárnej medicíny), KARDIOCENTRUM NITRA, s.r.o., Nitra (výkon intervenčných kardiologických zákrokov na operačných sálach) a Duslo, a.s. Šaľa (výkon defektoskopie s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi na stálom a dočasných defektoskopických pracoviskách). Rizikovú prácu kategórie 3 s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie vykonáva 37 pracovníkov, z toho 17 žien. V uvedených okresoch je 21 subjektov s vyhlásenou rizikovou prácou v riziku laserového žiarenia, pričom v riziku laserov 3B. triedy je 22 pracovníkov, z toho 19 žien a v riziku laserov 4. triedy 31 pracovníkov, z toho 26 žien. Stav počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikovú prácu so zdrojmi ionizujúceho žiarenia sa v porovnaní so stavom ku koncu roka 2017 významnejšie nezmenil, počet pracovníkov v riziku laserového žiarenia sa zvýšil o 4 (cca 8% nárast).

V rámci štátneho zdravotného dozoru ako aj štátneho dozoru v oblasti radiačnej ochrany sa kontroluje u jednotlivých prevádzkovateľov splnenie povinnosti zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby a posudzovania rizík pracovného prostredia podľa príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Na pracovisku sa priebežne aktualizuje databáza programu ASTR_2011, v ktorej sa evidujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku a ďalšie údaje súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce a generujú sa požadované výstupy.

Jeden pracovník Pracovnej skupiny pre ochranu zdravia pred žiarením je členom pracovnej skupiny za účelom vypracovania odborného usmernenia hlavného hygienika SR, ktoré bude upravovať postup pri zaraďovaní činností s laserovými zariadeniami do kategórií prác. V roku 2018 sa v tejto súvislosti uskutočnilo jedno pracovné stretnutie, a to dňa 5.11.2018 na ÚVZ SR.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Zabezpečovanie realizácie imunizačného programu patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení sme v roku 2018 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu nosičov HBsAg a anti HCV pozitívnych osôb,
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na regionálnej úrovni,
- výmenu informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva prostredníctvom systému rýchleho varovania,
- surveillance nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas roka 2018 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu A a typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 15. roku života. Zaznamenali sme 8 prípadov ochorení na osýpky, 4 prípady ochorenia na TBC u dospelých osôb, 11 ochorení na pertussis, nezaznamenali sme žiadne ochorenie na akútnu VHA, vykázali sme 2 ochorenia na akútnu VHB, 3 ochorenia na akútnu VHE a 11 chronických vírusových hepatitíd (8x CHVHB, 3x CHVHC).

Kontrola plnenia imunizačného programu

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi:

V roku 2018 boli hlásené odmietnutia povinného očkovania praktickým lekárom pre deti a dorast v počte 205. Individuálne pohovory uskutočňujeme v poradni pre očkovanie na základe žiadosti rodičov o konzultáciu vo veci povinného očkovania.

V priebehu sledovaného obdobia boli priebežne poskytované telefonické konzultácie ako aj písomné vyjadrenia pre pediatrov týkajúcich sa očkovania.

PZS boli pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení ako aj o aktuálnej problematike na úseku verejného zdravia.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a tiež o povinnom a odporúčanom očkovaní osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 3630 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach bolo vykonané poradenstvo a podávanie informácií o predchádzaní šírenia infekčných ochorení.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BA , NRC BB, LF UK v BA, SAV, CL Bratislava, Medirex Bratislava, ALPHA MEDICAL Bratislava, SYNLAB Slovakia s.r.o), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s poskytovateľmi primárnej zdravotnej starostlivosti pre dospelých, pre deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBsAg (13 prípadov) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach (2 krát akútna VHB, 8 krát chronická VHB, 3 krát chronická VHC, 3 krát akútna VHE) boli vykonané protiepidemické opatrenia s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia regionálneho hygienika o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pri negatívnych výsledkoch bolo u kontaktov v ohniskách VHB zahájené očkovanie.

Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nákazám v zdravotníctve monitorovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 34 poranení). Evidujeme 3 novodiagnostikovaných anti HCV pozitívnych osôb, u všetkých bola sérologicky potvrdená chronická VHC.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V sledovanom období sme zabezpečili 47 odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku, z toho 41-krát bol potvrdený vírus chrípky.

6.3 Epidemiologický informačný systém

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systém rýchleho varovania:

- vložených 3525 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.4 Nozokomiálne nákazy (NN)

Za rok 2018 evidujeme zo zdravotníckych zariadení okresov Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa spolu 728 nozokomiálnych ochorení (448 FN Nitra, 74 ŠN Nitra, 60 PN Veľké Zálužie, 1 FMC Nitra, 1 DIA NE Nitra, 12 ZSS Nitra, 2 Dom opatrovateľskej služby v Nitre, 119 Nemocnica Zlaté Moravce, 8 ZSS Zlaté Moravce a 3 ochorenia B Braun – dialyzačné služby Šaľa). Zo 728 nozokomiálnych ochorení bolo 377 (t.j.51,8%) aktívne vyhľadaných v spolupráci s ústavom klinickej mikrobiológie.

V rámci vykonávania surveillancie nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach. Za rok 2018 sme vykonali 340 previerok (z toho 6-krát v súvislosti s epidemickým výskytom NN) spojených s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia.

Taktiež boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

Komisia pre sledovanie a analýzu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach zasadala 2-krát: v Špecializovanej nemocnici (ŠN) Nitra – Zobor a v Nemocnici Zlaté Moravce.

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky v nemocniciach v Nitre a v Zlatých Moravciach na oddelení centrálnej sterilizácie, operačných sálach, ako aj v ostatných ambulanciách a v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo. Skontrolovaných bolo 560 sterilizačných prístrojov a spolu bolo odobratých 400 sterov z prostredia a sterilného materiálu, 23-krát bolo aeroskopom skontrolované ovzdušie operačných sál, 24-krát boli odobraté stery z rúk zdravotníckeho personálu, a 40-krát dezinfekčný prostriedok na zistenie účinnosti. 242-krát bolo skontrolované dodržiavanie zákona č. 377/2004 o ochrane nefajčiarov. Porušenie zákona nebolo zistené ani v jednom prípade.

Poranenie zdravotníckych pracovníkov kontaminovaným nástrojom od pacienta s neznámym stavom infekciozity v tomto roku bolo hlásené 34-krát. Lekársky dohľad bol nariadený v 23-och prípadoch a 11 prípadov bolo podľa miesta trvalého bydliska nahlásených vecne a miestne príslušnému RÚVZ.

V súvislosti s kontaktom pacientov s pozitívnym nálezom *Klebsiella pneumoniae* produkujúca karbapenemázy bol 2-om pacientom nariadený lekársky dohľad spojený s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenie.

Rozhodnutím regionálneho hygienika boli 5-krát schválené priestory zdravotníckych zariadení spolu s prevádzkovými poriadkami, 3-krát len samotné prevádzkové poriadky ambulancií a 40-krát bola poskytnutá konzultácia k prevádzkovým poriadkom.

Surveillance chronických ochorení

Neoddeliteľnou súčasťou surveillancie prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení sa pracovníčky oddelenia NI a sterilizácie podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri individuálnych a hromadných podujatiach

zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, BMI, cholesterolu, glukózy, telesného tuku a poradenstva (VšZP v Nitre).

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení.

V roku 2018 sme vykazovali 57 epidémií: A02 (11x), A08.0 (4x), A08.1 (22x), A08.2 (1x), A04.5 (1x), A04.7 (1x), A09 (8x), B86 (7x), J06 (1x), J10 (1x), z toho 7 epidémií malo nozokomiálny pôvod (A 04.7 (1x), A08.1 (2x), A 09 (1x), B86 (1x), J06 (1x) a J10 (1x)).

Mimoriadna udalosť zo dňa 18.12.2018.

Krajské operačné stredisko v Nitre hlásilo dňa 18.12.2018 o 11,25 bezpečnostný incident v zariadení na výkon väzby a na výkon trestu odňatia slobody v Nitre. Odborné zamestnankyne vykonali priamo na mieste incidentu obhliadku priestorov, ktorou bolo zistené nasledovné: Na oddelení s väznenými osobami došlo k manipulácii s obálkou s neznámou látkou. S obálkou manipuloval jeden pracovník – samostatný referent režimu. Pracovník otvoril obálku, v ktorej sa nachádzalo ďalšie uzavreté vrecúško s neznámou práškovou látkou. Nedošlo k narušeniu celistvosti vrecúška, ani k poškodeniu obalu. Pracovník okamžite vložil vrecúško do uzatvárateľnej nádoby a následne kontaktoval svojho nadriadeného. Celé vrecúško aj s obsahom neznámej látky zabezpečili príslušníci Hasičského a záchranného zboru SR a preniesli na analýzu do Kontrolného chemického laboratória v Nitre. V závere protokolu o meraní je uvedené nasledovné: Materiál nebol rádioaktívny a neobsahoval žiadne omamné a psychotropné látky zo skupiny opiátov, amfetamínov alebo kanabinoïdov. Hlavnou zložkou práškovej zmesi bol kapsaicín a dihydrokapsaicín, ďalšie sprievodné zložky boli sacharidy, polysacharidy a vyššie mastné kyseliny. Tieto zložky zmesi sú typické pre kuchynský koreninový prípravok – paprika.

6.6. Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance. Pozornosť sa venovala výskytu akútnych chabých paréz, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali spolu 14 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí a to z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov vo vonkajšom prostredí negatívne.

6.7. Prevencia HIV/AIDS - testovanie, poradenstvo, sledovanie

Laboratórna diagnostika HIV

V spolupráci s Ústavom klinickej mikrobiológie FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 34 krát pri zistení poranenia zdravotníckych pracovníkov a študentov SZŠ a UKF v Nitre.

Špecializovaná poradňa HIV / AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Jej činnosť bola vykonávaná plynule počas roka 2018 na základe požiadaviek klientov. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 45-tim klientom. Poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo vykonaných 90 návštev a 47 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok a antigénu bolo odobratých 45 sér. Poradňu navštívilo 34 mužov a 11 žien. Všetky vyšetrenia s výnimkou jedného boli anonymné. V jednom prípade bolo vyšetrenie reaktívne u anonymného žiadateľa (48 – ročný muž), ktorý nereagoval na opakované výzvy zo strany RÚVZ. Boli vydané 2 certifikáty v anglickom jazyku na základe predloženia laboratórneho vyšetrenia krvi od poskytovateľa primárnej zdravotnej starostlivosti. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

6.8. Poradne očkovania

Na RÚVZ so sídlom v Nitre je zriadená poradňa očkovania, ktorej základným cieľom je konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním - poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní. Na web stránke je zverejnená jej obsahová náplň ako aj termín jej činnosti. Vzhľadom k tomu, že doteraz nebolo potrebné po zažiadaní konzultácie uskutočniť osobné stretnutie v uvedenom čase, konzultácie boli vybavované okamžite.

Podľa obsahovej stránky to boli konzultácie pred cestou do zahraničia, konzultácie k problematike povinného pravidelného očkovania, v problematike odporúčaného očkovania.

9.10 Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Aj v tomto roku sme sa zapojili do regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“. Do aktivít boli zapojené všetky lôžkové zariadenia v okresoch Nitra a Zlaté Moravce, dialyzačné pracoviská, študenti SZŠ UKF v Nitre, vybrané ambulancie a zariadenia sociálnych služieb.

Priebeh Európskeho imunizačného týždňa na RÚVZ so sídlom v Nitre

V súvislosti s XIII. ročníkom kampane EIW, ktorá sa uskutočnila v dňoch 23.4.2018 – 29.4.2018, pod heslom „Očkovanie je právo jednotlivca, ale súčasne je spoločnou zodpovednosťou,“ boli realizované nasledovné aktivity:

1. Na internetovej stránke RÚVZ bola zverejnená informácia o prebiehajúcom EIW pre laickú verejnosť.
2. Všetkým poskytovateľom zdravotnej starostlivosti (všeobecným lekárom pre deti, dospelých a dospelých) bol zaslaný elektronickou poštou informačný materiál o prebiehajúcom EIW 2018, „ Epidemiologická situácia vo výskyte osýpok k decembru 2017“, „ Leták – Ako sa chrániť pred kliešťom“, „Prírodné ohniská kliešťovej encefalitídy na Slovensku“, Aktualizované usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v SR, „Výsledky administratívnej kontroly očkovania v Nitrianskom kraji k 31.8.2017“ .
3. Vedeniu Kliniky novorodencov detí a dorastu FN v Nitre bol zaslaný edukačný materiál „Sedem hlavných dôvodov prečo očkovať“, ktorý bol odprezentovaný na porade oddelenia. Na KNDaD bol osobne doručený aktuálny očkovací kalendár na rok 2018 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých a zdravotný personál novorodeneckej kliniky ho odovzdal všetkým matkám (vrátane rómskej komunity) pri prepustení z pôrodnice do domáceho prostredia.
4. Pre cieľovú skupinu laickej verejnosti v spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy RÚVZ v Nitre bola na RÚVZ vytvorená nástenná tabuľa o prebiehajúcom EIW 2018, ako aj na mestskom úrade v Nitre v klientskom centre a v areáli FN v Nitre .
5. Počas EIW prostredníctvom odborných pracovníkov odboru epidemiológie boli pre odbornú aj laickú verejnosť telefonicky aj elektronickou poštou poskytované konzultácie o povinnom očkovaní a o očkovaní do zahraničia.
6. Členom mestskej polície v Nitre bola odprezentovaná prednáška „ Biologické riziká pri práci policajtov“ so zameraním na prevenciu chorôb preventabilných očkovaním.
7. Pre cieľovú skupinu študentov a pedagógov SZŠ v Nitre a UKF v Nitre - Fakulty soc. vied a zdravotníctva - Katedry ošetrovateľstva, bol doručený materiál o prebiehajúcom EIW 2018 s cieľom poukázať na význam očkovania a tým pomáhať udržiavať kolektívnu imunitu v celom európskom regióne „Moje očkovanie je prospešné aj pre iných“. Prevádzkovatelia školských zariadení boli požiadaní o vyvesenie edukačného materiálu na nástenky a doručené materiály k prebiehajúcemu EIW boli prezentované na školských seminároch.
8. Starostom obcí a materským centrám v regióne Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce boli elektronickou poštou poskytnuté informácie o prebiehajúcej kampani Európskeho imunizačného týždňa s cieľom poukázaní na význam očkovania.
9. Pre študentov a pedagógov Katedry agrobiológie a potravinových zdrojov SPU v Nitre bola odprezentovaná prednáška „ EPIS“, vrátane všeobecných informácií o očkovaní.
10. V Nitrianskych novinách bol uverejnený článok o prebiehajúcom EIW v roku 2018.

Činnosť odboru epidemiológie za rok 2018

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 3881- krát, bolo uskutočnených 139 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, 144- krát bola vykonaná analýza epidemiologickej situácie, spracovanie chrípky a CHPO 52 – krát.

Odbor/oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Nitre			Počet
1.	Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákazy (okrem NN)	počet ohnisk zvýšený zdravotný dozor lekársky dohľad spolu:	3630 4 247 3881
2.	Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN):	vzorky biologického materiálu celkom vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: voda potraviny iné spolu:	119 17 3 0 139
3.	Imunizačný program	metodické návštevy lekárov kontrola očkovania (počet očkovaných) ¹⁾ kontrola skladovania očkovacích látok prejednanie neúčasti na očkovaní priestupkové konanie spolu:	69 14467 69 0 0 14605
4.	Práca v EPIS-e	zadávanie prípadov kontrola a uzatváranie prípadov spracovanie dotazníkov k epidémii SRV spolu:	3525 3525 53 80 7183
5.	Analýza epidemiologickej situácie (uviesť počet)	týždenná mesačná ročná na požiadanie spolu:	52 12 2 78 144
6.	Prednášková činnosť	prednášky pre verejnosť prednášky pre ZP	3 2

		spolu:	5
7.	Publikačná činnosť	Spolu ²⁾ :	0
8.	Účasť na konferenciách ³⁾	aktívna	0
		pasívna	7
		spolu:	7
9.	Práca na osobitných štúdiách a programoch ⁴⁾	príprava zadania	2
		zber podkladov	2
		sumarizácia	4
		analýza	1
		iné (príprava)	6
		spolu:	15
10.	vydané certifikáty (AIDS), medzinárodný očkovací preukaz, osvedčenie o odbornej spôsobilosti		2
11.	Posudková činnosť	štúdie projektovej dokumentácie	0
		konzultácie	204
		kolaudácia	0
		vydanie posudkov (čiastkové stanoviská)	0
		záväzné stanoviská	
		spolu:	204
12.	Podnety	počet	9
13.	Sankcie	v zmysle § 12 odsek 2 opatrenia počet	0
14.	Rozhodnutia	v zmysle § 12 ods. 2	251
		v zmysle § 13 ods. 4	8
15.	Odvolania	počet	0

1) Ak sa v jednom ročníku kontrolovalo viac druhov očkovania, kontrolovaný očkovanec sa počíta 1x

2) publikačná činnosť v odborných a vedeckých časopisoch je uvedená (uviesť konkrétne)

3) účasť na konferenciách je uvedená (uviesť konkrétne)

4) práca na osobitných štúdiách a programoch: (uviesť konkrétne)

3) Účast' na konferenciách - pasívna 4 x

Názov	Miesto konania	Dátum	Počet osôb
53. Nitrianske lekárske dni	Agroinštitút Nitra	27.9.2018	3
12.celoslovenská infektologická konferencia	Nitra	12. - 13. 10. 2018	7
VZ je súčasťou našej práce	Agroinštitút Nitra	17.10.2018	9
Medzinárodná konferencia nemocničnej epidemiológie a hygieny	Hotel Chopin	25. -26.10.2018	3x
XXIII. Červenkové dni preventívnej medicíny	Banská Bystrica	15. - 17. 10. 2018	1x
Životné podmienky a zdravie	Nový Smokovec	1. - 3. 10. 2018	1x
XII. Martinské dni preventívneho lekárstva a toxikológie	Martin Hotel Turiec	18. - 19. 10. 2018	1x

4) Práca na osobitných štúdiách a programoch:

Európsky imunizačný týždeň, Očkovanie hrou

7. OLČ (oddelenia chemických a fyzikálnych analýz, MŽP, NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov)

Názov úradu	Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
RÚVZ Nitra OCHF A	7.15	Možnosti stanovenia chloridu sodného v potravinách ÚVZ SR a všetky laboratóriá RÚVZ v SR	52	52
	7.17	Analýza celkového arzénu v potravinách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prešove, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ďalší podľa záujmu	11	11
	7.19	Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného prostredia RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prievidzi, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Žiline, RÚVZ so sídlom v Košiciach	12	12

MŽP	7.1	Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk	38	114
	7.2	Kvalita vody prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení	25	50
	7.10	Monitoring biologických alergénov v ovzduší (Peľová informačná služba - PIS) a alergénov roztočov vo vnútornom prostredí	259	777
	6.5	Mimoriadne epidemiologické situácie	57	171

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Aktualizovaný NPPZ je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

V územnom pôsobení okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce sme Národný program podpory zdravia realizovali formou rôznych aktivít, ktoré smerovali k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich civilizačných ochorení obyvateľstva – prednášková činnosť, besedy, služby mobilnej poradne zdravia, pravidelné prispievanie aktuálnych informácií do regionálnych týždenníkov, rozhlasu a televízie a na webovu stránku RÚVZ so sídlom v Nitre. Jednotlivé úlohy sa zabezpečovali priamo v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri osobnom kontakte s klientom, alebo sa realizovali prostredníctvom intervenčných aktivít v inštitúciách (školy, organizácie, podniky a závody a pod.). Mnohé aktivity boli spájané s vyhlásenými dňami Svetovej zdravotníckej organizácie. Konkrétne realizované aktivity sú rozpísané v bodoch č.9.2 – 9.8

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva sme zabezpečovali klientom, ktorí navštívili základnú poradňu zdravia. V r. 2018 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených 155 klientov, z toho boli 119 žien a 36 mužov. Z uvedeného počtu bolo 29 klientom odporúčané navštíviť nadstavbovú poradňu pre zdravú výživu, alebo iných odborných lekárov z dôvodu zistených zvýšených a rizikových hodnôt krvného tlaku, hladiny glukózy v krvi. V rámci primárnej prevencie sme v roku 2018 uskutočnili 8 výjazdových aktivít mobilnej poradne zdravia do výrobných závodov, počas ktorých bolo vyšetrených celkovo 315 osôb. Rizikovým klientom bolo odporučené kontrolné vyšetrenie v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Nitre.

V r. 2018 oddelenie výchovy k zdraviu pri RÚVZ so sídlom v Nitre sa zapojilo do projektu Od srdca k srdcu. Hlavným cieľom projektu Od srdca k srdcu je zachytiť prípady hypertenzie a prípadné riziko atriálnej fibrilácie – chvenia predsiení srdca. Merania činnosti srdca sme uskutočňovali počas výjazdov mobilnej poradne zdravia a pri návštevách klientov v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Nitre. V roku 2018 bolo vyšetrených celkovo 196 osôb, u ktorých bolo zistené riziko atriálnej fibrilácie v 18 prípadoch.

Do printových médií Nitrianske noviny MY, ECHO, Nitriansky newsletter sme poskytli v roku 2018 celkovo 14 príspevkov z problematiky výživy, zdravého životného štýlu a prevencie srdcovo-cievnych ochorení. Na webovu stránku RÚVZ so sídlom v Nitre sme uverejnili celkovo 13 príspevkov.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Realizácia Národného akčného plánu v prevencii obezity spočívala v zdravotno-výchovných aktivitách, ktoré boli zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a post produktívnom veku s využitím všetkých dostupných nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V roku 2018 bolo zrealizovaných celkovo 51 zdravotne výchovných aktivít zameraných na propagáciu a uplatňovanie zásad zdravej výživy, pozitívne ovplyvňovanie stravovacích návykov a celkovú zmenu životného štýlu. Z toho boli 39 venovaných pre cieľovú skupinu detí a mládež, 8 pre osoby v produktívnom veku a 4 pre cieľovú skupinu seniorov. Problematike zvýšenia pohybovej aktivity bolo v roku 2018 venovaných celkovo 36 aktivít. V rámci činnosti Poradne zdravia sme vykonávali odborné poradenstvo pre klientov s nadváhou. Všetky aktivity boli zamerané na monitorovanie výskytu obezity u jednotlivých klientov, u ktorých boli realizované antropometrické, biochemické a somatické vyšetrenia. Klientom boli poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, dodržiavanie správneho pitného režimu a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká.

V spolupráci s Obezitologickou sekciou Slovenskej diabetologickej spoločnosti a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme uskutočnili v mesiaci máj 2018 v rámci Slovenského dňa obezity celodennú akciu pre obyvateľov mesta Nitra, ktorá sa konala v mestskom parku na Sihoti. Cieľom akcie bolo nasmerovať návštevníkov podujatia s podozrením na pridružené komorbidity (cukrovka 2. typu, poruchy metabolizmu lipidov, kardiovaskulárne ochorenia) k príslušným špecialistom, poskytnúť ľuďom s nadváhou a obezitou odporúčania na adekvátny manažment a liečbu (nefarmakologickú i farmakologickú, vrátane bariatrického výkonu) s cieľom zlepšiť kvalitu života a zmeniť vnímanie obezity: obezita nie je estetický problém, ale vážne chronické ochorenie, ktoré je druhou najčastejšou príčinou predčasných úmrtí. O služby mobilnej poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, výpočet BMI, WHR) prejavilo záujem celkovo 48 účastníkov akcie. Z hľadiska masmediálneho pôsobenia sme poskytli rozhovor pre televíziu Centrál.

V spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky odborom výchovy k zdraviu sme uskutočnili celodenné zdravotne výchovné podujatie pre študentov Strednej odbornej školy potravinárskej v Nitre, ktoré sa konalo na pôde Nitrianskeho samosprávneho kraja. Oddelenie výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Nitre odprezentovalo prednášku na tému „Prevencia obezity a nadváhy“.

V súvislosti s aktivitami k programu „Školské ovocie“ sme v školskom roku 2017/2018 uskutočnili celkovo 7 aktivít na ZŠ Benkova, ZŠ Fatranská, ZŠ Ščasného, ZŠ sv. Svorada a Benedikta, ZŠ Nábregie mládeže, ZŠ Kalazanského.

V roku 2018 sme pokračovali v realizácii projektu „Viem, čo zjem“, ktorého cieľom bolo viesť deti v spolupráci s odborníkmi a pedagógmi k zdravej výžive a vyváženému životnému štýlu. Uvedený projekt je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. V roku 2018 sme uskutočnili celkovo 19

vzdelávacích aktivít formou interaktívnych prednášok na 4 vybraných základných školách v Nitre (ZŠ Benkova – 8x, ZŠ Fatranská – 4x, ZŠ sv. Jozefa Kalazanského – 5x, ZŠ Ščasného – 3x). Vzdelávacie aktivity viedli deti k zamysleniu nad vlastným prístupom k lepšiemu zdravému životnému štýlu.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V rámci prevencie vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch konzumácie alkoholu sme v roku 2018 uskutočnili 5 prednášok pre ZŠ v Nitre, SOŠ a v Reedukačnom centre v Zlatých Moravciach. Celkovo bolo edukovaných 172 poslucháčov. Aktivity boli koncipované ako interaktívne besedy s využitím Powerpointovej prezentácie, kde mali poslucháči možnosť v ktoromkoľvek okamžiku položiť otázky týkajúce sa danej problematiky, vyjadriť svoj názor a prejaviť svoje vedomosti. Cieľom prednášok bolo poskytnúť relevantné informácie o zdravotných rizikách konzumácie alkoholu, následkami expozície alkoholu počas gravidity matky, zdravotnými problémami spôsobenými FAS. Prednášky prebiehali bez pedagogického dozoru, čím sa dopomohlo vytvoriť uvoľnenejšiu atmosféru. Edukačné aktivity na školách sme doplnili o distribúciu zdravotne výchovných materiálov a premietnutie DVD filmov „Čo sme si, to sme si vypime si dievčatá“.

Z informačne – propagačnej činnosti môžeme uviesť účasť na edukačnom programe BECEP . Realizuje sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020. Aktivity v rámci programu BECEP sú zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prílb a na prevenciu dopravných úrazov prioritne u detí a mládeže.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Na realizácii uvedeného projektu sme sa svojimi aktivitami podieľali v spolupráci s Miestnym spolkom ČK v Šali a okresnými jednotami dôchodcov. Cieľom edukačných aktivít bolo motivovať starších ľudí k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. V roku 2018 sme pre cieľovú skupinu seniorov sme uskutočnili celkovo 12 aktivít, ktoré pozostávali z prednáškovej činnosti, poskytovaním služieb mobilnej poradne zdravia, poskytovaním príspevkov do regionálnych médií a na webovu stránku RÚVZ so sídlom v Nitre. Jednotlivé denné centrá pre seniorov, kluby dôchodcov a domovy dôchodcov boli vopred oslovené ponukovým listom edukačných aktivít. V spolupráci s Miestnym spolkom červeného kríža v Šali sme uskutočnili pre dôchodcov v Dennom centre seniorov na Kráľovskej ul. v Šali prednášky na tému: „Aktívne zdravé starnutie“, „Zdravý životný štýl“, „Pohybová aktivita vo vyššom veku“, „Prevencia depresie“. V Zariadení pre seniorov Nitra Zobor boli odprezentované 2 prednášky na tému: „Prevencia úrazovosti v staršom veku“ a „Zdravý životný štýl – cesta k prevencii srdcovo – cievných ochorení“.

Propagačnou formou sme podporili v mesiaci marec 2018 informačnú kampaň „Týždeň mozgu – Brain Awareness Week“, celosvetovo organizovanú od roku 1996, na Slovensku po desiatykrát. Hlavnými partnermi Týždňa mozgu sú Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Centrum MEMORY n.o. a Neuroimunologický ústav SAV - organizácie, ktoré svoju činnosť orientujú na problematiku čoraz rozšírenejšieho ochorenia mozgu - Alzheimerovej choroby. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Seniorom JDS v Zlatých Moravciach sme odprezentovali prednášku na tému: „Ako si udržať mozog v dobrej kondícii“. Zúčastnenci si mohli precvičiť mozog a pomocou dotazníka otestovať, či netrpia poruchou pamäti. Pri príležitosti „Október – mesiac úcty k starším“ sme uskutočnili zdravotne výchovné podujatia pre seniorov s názvom „Deň zdravia seniorov na vidieku“, ktorý sa konal na Obecnom úrade v obci Hostie a v kultúrnom dome v Močenku. V rámci týchto podujatí vyšetrovali kardiovaskulárne rizikové faktory – celkový cholesterol, tlak krvi, % celkového telesného tuku, viscerálny tuk, % kostrového svalstva, výšku, váhu s následným výpočtom BMI. Súčasťou vyšetrení bolo poskytnutie odborného poradenstva.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

V rámci realizácie úlohy zdravotno – výchovného pôsobenia u detí predškolského veku – stomatohygiena sme uskutočnili 39 prednášok v materských školách. Jednalo sa o MŠ Nevidzany, MŠ Štitáre, MŠ Obyce, MŠ Rišňovce, MŠ Mojmirovce, MŠ Šaľa, ul. 8.mája, MŠ Lukáčovce, MŠ Nitra, Nedbalova ul., MŠ Veľké Zálužie, MŠ Tešedíkovo, MŠ Jedľové Kostolany, MŠ sv. Alžbety, Zlaté Moravce, MŠ Veľká Dolina, 5 x MŠ Nitra, MŠ Žitavany, MŠ Malé Vozokany, MŠ Nitra, Topoľova ul., MŠ Zlaté Moravce, Žitavské nábrevie, MŠ Veľčice. Na materských školách sme efektívne využívali pre deti aj model zúbkov spolu so zubnou kefkou, na ktorom sme názorne deťom vysvetlili celý postup správneho čistenia chrupu. Naše aktivity sa stretli u detí a pedagógov s veľkým záujmom. S pedagogickými pracovníkmi boli v rámci týchto aktivít vykonané aj konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a zubných pást u detí predškolského veku ako aj zdravej výživy a správneho pitného režimu.

9.7 CINDI program SR

Program CINDI bol realizovaný na individuálnej a skupinovej úrovni prostredníctvom Poradne zdravia formou vyhľadávania rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických príznakov s cieľom, čo najobjektívnejšie určiť u klienta mieru rizika srdcovo - cievnych ochorení a zároveň mu poskytnúť odborné poradenstvo a nefarmakologickú intervenciu. V prípade závažného problému sa klientovi odporúčala návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

V roku 2018 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených celkovo za štandardných podmienok 50 klientov. V rámci mobilnej poradne bolo zrealizovaných 8 výjazdov, počas ktorých bolo vyšetrených celkovo 315 osôb.

Aktuálne informácie z oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení pre verejnosť sme poskytovali prostredníctvom letákov, brožúr a vytvorením informačných panelov vo

vestibule budovy RÚVZ Nitra. Pozornosť tejto problematike sme venovali zabezpečením poskytovania pravidelných informácií do printových regionálnych médií (tlač, televízia, rozhlas).

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Realizácia Národnej protidrogovej stratégie SR sa vykonávala formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania drog, tabaku, alkoholu, ktoré boli súčasťou prezentácií. Cieľom prednášok bola edukácia k zdravému životnému štýlu a osвета v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok. V danej oblasti sme uskutočnili celkovo 18 výchovno – vzdelávacích aktivít, z ktorých boli 12 prednášok venovaných problematike prevencie fajčenia, 5 problematike konzumácie alkoholu a 1 beseda zameraná na problematiku prevencie užívania najrozšírenejších ilegálnych drog.

Všetky významné dni vyhlásené WHO (Svetovou zdravotníckou organizáciou), ktoré boli tematicky zamerané na protidrogovú tematiku sme verejnosti dali do povedomia príspevkami, ktoré boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Nitre, v printových médiách Nitrianske noviny MY, vyhotovením informačných panelov vo vestibule RÚVZ so sídlom v Nitre, distribúciou existujúcich zdravotne – výchovných materiálov so zameraním na ľahšie dostupné drogy ako sú alkohol a cigarety, zapožičaním DVD filmov pre jednotlivé základné a stredné školy.

Poradenstvo formou telefonickej Linky pomoci na odvykanie od fajčenia v rozsahu Slovenskej republiky sa vykonávalo podľa zákona č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 8 ods.1 pís. b). Na základe rozhodnutia hlavného hygienika SR a metodického pokynu ÚVZ SR, linku pomoci prevádzkujú všetky RÚVZ v SR podľa stanoveného harmonogramu v dvojtýždenných intervaloch počas pracovných dní v čase od 8:00 do 15:00 h. RÚVZ so sídlom v Nitre disponoval telefónnou linkou v období od 4.6.2018 – 15.6.2018. Počet volaní (prichádzajúcich hovorov) bolo celkovo 51, z ktorých bolo 15 opodstatnených. Po skončení prevádzky telefonickej služby na RÚVZ so sídlom v Nitre, zabezpečilo sa odovzdanie mobilného telefónu spolu s príslušenstvom osobným doručením na RÚVZ Topoľčany dňa (15.6.2018), ktorý v rámci zostaveného harmonogramu pokračoval konzultačno - poradenskej činnosti cez linku pomoci.

Informovanosť obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie sa realizovala aj v rámci Poradne na odvykanie od fajčenia. Odborné poradenstvo ako prestať s fajčením a zvládnuť abstinenčné príznaky bolo poskytnuté celkovo 14 x. Poradenstvo bolo poskytované anonymne. Založenie karty klienta bolo len v jednom prípade, ostatní boli evidovaní len podľa veku a pohlavia.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

Pre úsek zdravotníctva boli stanovené pre rok 2017 a ďalšie roky 4 úlohy, z nich 2 sa týkali detí a mládeže na základných a stredných školách. Jedná sa o „Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia v súvislosti s pohybovou aktivitou a životným štýlom“, ktorý pozostáva z rôznych meraní v rámci Poradne zdravia ako aj získania údajov o životnom štýle

prostredníctvom štandardizovaného dotazníka. K obom úlohám bola vypracovaná podrobná metodika, na ktorej sa podieľali 3 odborní pracovníci OVkZ z RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši. Okrem metodiky bol vypracovaný aj podrobný materiál v súvislosti so štatistickým výberom reprezentatívneho počtu respondentov na základných a stredných školách na celom Slovensku. Zainteresované školy boli informované o plánovaných úlohách oficiálnym listom z Ministerstva školstva v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva.

V rámci realizácie úlohy NAPPA oddelenie výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Nitre v 2.polroku 2018 uskutočnilo monitoring vybraných ukazovateľov zdravia celkovo u 76 študentov prvých ročníkov stredných škôl (Gymnázium Párovská, SOŠ obchodu a služieb Nitra, SOŠ Zlaté Moravce a Stredná zdravotnícka škola v Nitre), z ktorých boli 30 muži a 46 žien. Respondentom bol realizovaný komplex antropometrických, biochemických a funkčných vyšetrení zameraných na telesnú zdatnosť a aeróbnu výkonnosť vrátane monitorovania držania tela, krvného tlaku a pulzu a ako aj flexibility. Získané dáta z dotazníkov a záznamových listov boli zaznamenané do programu Excel a následne odoslané na ďalšie štatistické spracovanie na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. U tej istej vzorky stredoškolákov z 1.ročníkov majú byť rovnaké merania a testovania zopakované v 3.ročníku a na základe priebežnej edukácie a podpory pohybovej aktivity a zdravého životného štýlu porovnané výsledky z oboch meraní.

V súvislosti s výskumom NAPPA oddelenie výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Nitre zrealizovalo na zúčastnených školách monitoringu 4 sprievodné vzdelávacie aktivity, ktoré boli zamerané na prevenciu srdcovo-cievnych a metabolických chorôb, pohybovú aktivitu a ozdravenie životného štýlu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia:

1.1 Príprava návrhu akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov slovenskej republiky - NEHAP V.

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.4 Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe výsledkov prieskumu

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Rozšírenie siete sa netýka okresu Nové Zámky, v súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

V prevádzkach solárií boli vykonané 3 kontroly v rámci posudzovania žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky. Súčasťou všetkých posudzovaných žiadostí boli:

- doklady o objektivizácii UV žiarenia
- prevádzkové poriadky zariadení
- technická dokumentácia opaľovacích prístrojov a UV trubíc
- návody na používanie opaľovacích prístrojov
- záznamy o prevádzkovanom čase opaľovacích prístrojov
- doklady o odbornej a zdravotnej spôsobilosti osôb obsluhujúcich zariadenia a doklady o ich zaškolení na obsluhu zariadení.

Na základe usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky k vykonaniu mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojeného s meraním UV žiarenia (č.OHŽP/6995/21853/2018 zo dňa 21.9.2018) sa dňa 18.10.2018 konalo na RÚVZ so sídlom v Nitre pracovné stretnutie vedúcich oddelení hygieny ŽPaZ RÚVZ Nitrianskeho kraja, na ktorom boli za jednotlivé okresy určené prevádzky, v ktorých bude vykonaný cielený štátny zdravotný dozor.

Oddelenie hygieny detí a mládeže:

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Podpora zdravšieho prostredia v školách

- V rámci podpory poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne sa zapojila školská jedáleň ZŠ Hradná Nové Zámky s ponukou prípravy a podávania desiat a raňajok pre deti ZŠ,
- edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie. Do projektu mliečneho programu je zapojených 19 materských škôl, 13 základných škôl a 10 ZŠsMŠ.; do projektu školské ovocie je zapojených 24 materských škôl a 15 základných škôl.
- Oddelenie HDM spolupracuje s občianskym združením Jamesa Olivera „Malý šéfkuchár bez čapice“, ktorý je inšpirovaný celosvetovým programom prevencie boja proti obezite u detí. Dňa 18.5.2018 sme sa zúčastnili akcie Foodrevolution Day 2018. Hlavnou témou dňa bol: „Zdravý životný štýl, kvalitné stravovanie, pitný režim a dostatok pohybu“. Cieľom akcie bolo poukázať na zlepšenie zdravotného stavu vyrastajúcej generácie detí.
- V predškolských a školských zariadeniach v rámci ŠZD prebieha prednášková činnosť o zdravom stravovaní a kontrola používaných surovín na prípravu stravy pre deti.
- Dňa 3.10.2018 – prebehla za účasti oddelenia HDM otvorená hodina „Zeleninkové šialenstvo“ v MŠ Cirkevná Nové Zámky.

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- Prebiehalo počas výkonu ŠZD na tému: Zdravé stravovanie, prevencia obezity dňa 22.04.2018 – Materská škola Dubník, dňa 8.5.2018 - Materská škola Bajtava, dňa 14.9.2018 – Materská škola Hul a dňa 9.11.2018 – Materská škola Gbelce.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

- Projekt sa realizoval v mesiaci marec 2018 dotazníkovou metódou. Do projektu bola zapojená Stredná odborná škola stavebná, Nitrianska cesta č. 64 v Nových Zámkoch. Projektu sa zúčastnili študenti ročníkov 1 - 4 a traja pedagógovia z uvedených

ročníkov. Za základné školy sa do projektu zapojila Základná škola Nábřežná v Nových Zámkoch. Do projektu sa zapojili ročníky 5 - 9 a traja pedagógovia z uvedených ročníkov.

4.3 Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy, pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

- Dňa 23.5.2018 bola odobratá strava (obed pre I. stupeň) zo školskej jedálne pri Katolíckej spojenej škole v Nových Zámkoch.

Projekt COSI

Na základe uznesenia vlády č. 488/2015 k Národnému programu prevencie obezity na roky 2015- 2025 sa v mesiaci november 2018 začal realizovať projekt COSI. Projekt sa bude realizovať i v januári 2019. Do projektu boli zaradené ZŠ Palárikovo, ZŠ cirkevná Nové Zámky, ZŠ Gbelce a ZŠ s VJM Nové Zámky.

9.6.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Projekt zameraný na deti predškolského veku s cieľom zlepšiť ich vedomosti a stomatohygienické návyky sa aj v roku 2018 riešil formou krátkych besied na tému zdravá výživa a hygiena dutiny ústnej v súvislosti s prevenciou zubného kazu. Súčasťou týchto aktivít bola aj praktická ukážka a nácvik správnej techniky umývania zubov, kontrola dentálnych pomôcok, poskytnutie edukačného materiálu pre deti a personál materských škôl. Prednášky boli vykonané v materských školách v Andovciach (dňa 19.3.2018 - 16 detí) v Nitrianskom Hrádku (dňa 22.3.2018 - 10 detí), v Belej (dňa 8.6.2018 - 4 deti), v Huli (dňa 14.9.2018 – 28 detí a v Gbelciach (dňa 9.11.2018 - 31 detí).

V spolupráci so Slovenskou komorou zubných lekárov prebiehal monitoring konzumácie sladených nápojov počas pobytu detí v materských školách v mesiacoch marec - máj 2018. Monitoring sa uskutočnil v piatich MŠ (MŠ Hul, MŠ Mostná Šurany, MŠ Dubník, MŠ Maňa, MŠ Pavla Blahu Nové Zámky).

Národný akčný plán na kontrolu tabaku

Počas výkonu ŠZD v dozorovaných školských zariadeniach oddelenie HDM vykonáva kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Oddelenie hygieny výživy:

Úloha : Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolero, pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Plnenie : bola odobratá **1 vzorka** polykarbonátovej fľaše

Úloha - Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti na údaje súčasného vedeckého hodnotenia.

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia, informovanie obyvateľov a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe povinnosti každého členského štátu vyplývajúcej z platnej európskej legislatívy, s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

V rámci monitoringu bude sledovaná spotreba vybraných prídavných látok - E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy s nasledovnými požiadavkami:

- 1) respondenti: veková kategória 19 až 34 rokov a 35 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov – z toho 5 mladší a 5 starší /každé RÚVZ podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR)
- 2) 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (príloha 1) – každý respondent
- 3) výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka (bod 2) (excel tabuľka 1a) b) c) d) e) f) – jednotlivo za každého respondenta (vpisovať aj nulové hodnoty)

Plnenie : Bolo spracovaných **20 dotazníkov** (príjem jedál a nápojov za jeden deň) od klientov. Sumárne tabuľky boli zaslané na ÚVZ SR, ktorý ich spracuje za celú SR. Na obsah kyseliny benzoovej a sorbovej boli odobraté a vyšetrené **3 vzorky** (lahôdkárske šaláty, výživové doplnky).

Úloha - Monitoring príjmu kuchynskej soli

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g deň u dospeljej populácie. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskejších výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Plnenie :

Odobraté boli : **1 vzorka pečiva, 7 vzoriek hotových pokrmov- kompletne menu (polievka, príloha, mäso). 2 vzorky hotových pokrmov nevyhovovali pre zvýšený obsah NaCl.**

Oddelenie epidemiológie:

6/1 Úloha – Národný imunizačný program SR – pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvákcináčnej reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2018 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2016 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 96,2%. Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2016 proti PCV bolo vykonané na 95,8%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2011) bolo vykonané na 97,1%. Preočkovanie detí proti dTaP-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 2004) bolo realizované na 98,6%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníku 2015 vykonané na 97% a v ročníku 2016 na 95%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 2005 na 96,9% a v ročníku narodenia 2006 na 98,3%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 90% - 100%. U očkovania študentov nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania dosiahla zaočkovanosť 98,7%. Zaočkovanosť u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov dosiahla 100%. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo vykonané u 3 kontaktov chorých na VHB, 11 kontaktov nosičov HBsAg, u 486 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a u 22 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Odporúčané očkovanie proti VHA u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom bolo vykonané na 13%. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 970 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 83,3%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám u 302 osôb a zaočkovanosť dosiahla 25,9%. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 546 detí, z toho 104x proti Kliešťovej encefalitíde, 70x proti Chrípke, 42x proti VHA, 20x proti Meningokokovej meningitíde, 1x proti iným infekciám vyvolaným S.pneumoniae, 244x proti Rotavírusovým infekciám, 28x proti Ovčím kiahňam, 29x proti HPV infekcii a 8x proti Tuberkulóze.

6/2 Úloha – surveillance infekčných chorôb - je vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014–2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2017. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNŠP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. V priebehu roka 2018 bolo zaznamenaných 1933 ohnísk infekčných ochorení v rámci okresu. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávaný do povedomia

informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6/3 Úloha – Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. V priebehu roka 2018 bolo vykonaných pracovníkmi oddelenia epidemiológie v informačnom systéme EPIS 12942 záznamov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému. Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2018 realizovali dvaja lekári/1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých/, ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému a hlásenie výsledkov mikrobiologických a sérologických vyšetrení cestou EPIS-u realizoval Medirex a.s. Pezinok.

6/4 Úloha – Nozokomiálne nákazy - je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. V priebehu roka 2018 bolo prešetrených 266 nozokomiálnych infekcií. Bolo realizovaných 173 previerok štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré boli zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 555 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, z čoho bolo 39 vzoriek zo sterilného materiálu, 272 vzoriek z prostredia zdravotníckych zariadení, 189 vzoriek zo vzduchotechnických zariadení a ovzdušia a 55 vzoriek z dezinfekčných roztokov. Bolo vykonané testovanie 192 sterilizačných prístrojov, kde bolo otestovaných 504 vzoriek biologických indikátorov na mikrobiologické vyšetrenie. V rámci realizácie programu HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) bolo prešetrených 36 chorobopisov a 4 nozokomiálne infekcie na jednotkách intenzívnej starostlivosti. V rámci Európskej surveillance *Clostridium difficile*, bolo prešetrených 42 infekcií. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“. V priebehu roka 2018 sa zasadnutie komisie uskutočnilo dňa 29.05.2018 a dňa 11.12.2018. Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNŠP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu roka 2018 ako uspokojivú. Dňa 5.05.2018 bol zrealizovaný s lôžkovými oddeleniami FNŠP v Nových Zámkoch 10. ročník národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ako súčasť programu WHO s názvom „Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc“.

6/5 Úloha – mimoriadne epidemiologické situácie - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky a členom Okresnej evakuačnej komisie Nové Zámky pre zdravotnícke zabezpečenie evakuácie. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“ a aktualizovaným usmernením HH SR k „Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v Slovenskej republike“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. Na základe PHÚ v oblasti prípravy na obranu a krízové situácie,-,„Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“, pracovníci oddelenia epidemiológie zrealizovali pre všetkých praktických lekárov pre dospelých, praktických lekárov pre deti a dorast spádovej PK v Šuranoch odborné školenie, ku koordinácii postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN v ambulancii praktického lekára a volajúcej z domácnosti. Dňa 23.05.2018 sa vo FNŠP Nové Zámky uskutočnilo praktické cvičenie transportu osoby podozrivej z VNN, za účasti pracovníkov centrálného príjmu FNŠP, KOS ZZS Nitra a RÚVZ Nové Zámky.

6/6 Úloha – enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP – po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2018 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo štrnásť odberov vzoriek odpadových vôd /7x ČOV Nové Zámky, 7x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, z ostatných enterálnych vírusov bol dokázaný 2x NPEV.

6/7 Úloha - prevencia HIV/AIDS - najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí. Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí. Cielené aktivity

v oblasti zdravotno-výchovných aktivít boli realizované formou prednášky „Prevencia ochorenia AIDS“ na Základnej škole Mostná ul. v Nových Zámkoch, Strednej zdravotníckej škole v Nových Zámkoch a Strednej odbornej škole vo Dvoroch nad Žitavou, ktorých sa zúčastnilo 148 žiakov. Za oddelenie epidemiológie RÚVZ bolo zrealizované vyhodnotenie aktivít RÚVZ v rámci úlohy NPP HIV/AIDS v SR na roky 2013 – 2017 za rok 2017. Na základe požiadavky ÚVZ SR v Bratislave bolo zrealizované vyhodnotenie plnenia aktivít NPP HIV/AIDS za rok 2018 za RÚVZ Nové Zámky. V rámci konzultačnej a poradenskej činnosti bol v ôsmich prípadoch konzultovaný ďalší postup u občanov udávajúcich sexuálny kontakt s osobou s neznámym HIV statusom. Odber krvi na stanovenie protilátok anti HIV 1,2, na základe požiadavky občanov vykonaný nebol.

6/8 Úloha – poradne očkovania - očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie. Pracovníci poradne očkovania poskytovali priebežne fyzickým osobám i zdravotníckym pracovníkom informácie o ochoreniach preventabilných očkovaním, o jednotlivých druhoch očkovania, očkovacích látkach a ich zložení, ako i o možných nežiaducich reakciách po očkovaní. Oddelenie epidemiológie RÚVZ vykonávalo v priebehu roka 2018 poradenskú činnosť ohľadom očkovania pred cestou do zahraničia, konzultácie pre praktických lekárov v problematike povinného pravidelného očkovania, poradenskú činnosť pre rodičov v prípade odmietania očkovania a prejednanie zistených nedostatkov, ako i konzultácie pre FNŠP v prípade odporúčaného očkovania a pri poranení biologicky kontaminovanými predmetmi u zdravotníckych pracovníkov. Taktiež bolo realizované v 7 prípadoch očkovanie pracovníkov ZsVaK proti Kliešťovej encefalitíde.

6/9 Úloha – Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania - Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní.“ Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Dotazníkový prieskum s edukáciou nebol v roku 2018 realizovaný z personálnych dôvodov, bude sa realizovať v priebehu II polroka 2019.

7/ Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodologickej činnosti i doškolenia. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci s ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance pertussis

- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatítid
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje. V okrese Nové Zámky v tomto roku evidujeme rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 313, z tohoto počtu vykonáva rizikové práce 109 žien. V priebehu roka 2018 mierne stúpol počet vyhlásených rizikových prác z toho dôvodu, že sa vytvorili nové pracovné miesta, alebo sa menil charakter výroby vo firmách. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 488/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v súlade s Vyhláškou č. 91/2018 Z. z. boli vyhlásené v 11 prípadoch. Zrušenie rizikových prác na žiadosť prevádzkovateľa firmy bolo vykonané v 4 prípadoch.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, ďalej sme sledovali intervaly preventívnych lekárskech prehliadok, poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 10 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinnosti zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby, vyplývajúcej zo zákona č. 470/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Sankcie za neplnenie povinnosti zamestnávateľov, za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené, nakoľko sa táto povinnosť vo všetkých prípadoch v prevažnej miere plní.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V okrese Nové Zámky sa veľmi toxické, alebo toxické látky a zmesi nevyrábajú. Pri zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami sme vykonali štátny zdravotný dozor v 2 prípadoch. Používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa jednotlivých druhov a skupín v poľnohospodárstve sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Letecká aplikácia veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa v roku 2018 nevykonávala. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme nevydali ani v jednom prípade.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb - podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného nariadenia vlády. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ nevykonali ani v jednom prípade.

Od 1.9.2007 - od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na RÚVZ zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s

expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, v znení neskorších predpisov a NV SR č. 301/2007 Z.z.

V zdravotníctve sa vyskytuje práca s rizikom chemickej karcinogenity a to práca s cytostatikami na klinickej onkológii a vnútorného lekárstva na ul. SNP č. 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej ul. č. 11 A v Nových Zámkoch, ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík. Ďalej na oddelení patológie, práca s formaldehydom vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej ul. č. 11 A v Nových Zámkoch.

Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenie azbestocementových dosiek z balkónov bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest, boli vykonané v 49 prípadoch. Túto prácu vykonali pracovné skupiny, oprávnené vykonávať túto činnosť. V okrese Nové Zámky máme dve pracovné skupiny, ktoré pravidelne vykonávajú práce pri odstraňovaní azbestocementového materiálu a to : firma BTB, s.r.o. J. Simora č. 5/7940, Nové Zámky a Enerbyt s.r.o. Lipová č. 1/939 Štúrovo. Ďalej práce vykonávajú pravidelne mimo okresné firmy Emtrade NR s.r.o. Vašinova 14 Nitra, Enerbyt s.r.o. Lipová 1/939 Štúrovo, Nikin, s.r.o. 946 54 Bajč č. 78 a ďalšie mimookresné firmy. Uvedené firmy predložili kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác z Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta č. 52 Bratislava. V prevažnej miere sa jednalo o prácu s azbestocementovými doskami v exteriéry. Ďalej každé podanie má vypracovaný samostatný prevádzkový poriadok a posudok o riziku na tú akciu, na ktorú sa žiada vydať kladné rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

RÚVZ nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v mesiaci október 2018 sa aktívne zapojili do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na RÚVZ sa uskutočnil ako každý rok deň otvorených dverí v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. Ďalej pracovníci oddelenia denne, podľa záujmu zamestnávateľov a širokej verejnosti poskytujú poradenstvo všetkým zamestnávateľom a samostatne zárobkovo činným osobám.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva vykonali štátny zdravotný dozor na 6 chránených pracoviskách, na základe žiadosti na uvedenie priestorov do

prevádzky. Štátny zdravotný dozor z vlastného podnetu, sme vykonali na 2 už existujúcich chránených pracoviskách. Pre zriadenie chránených pracovísk (na uvedenie do prevádzky) sme vydali 6 rozhodnutí a 19 písomných stanovísk na preobsadenie chráneného pracoviska, alebo na ich rozšírenie. Na zriadených pracoviskách pracovalo 27 pracovníkov so zdravotným postihnutím a na pracoviskách sme použili 3 kontrolné listy informovanosti zamestnancov, ktorí pri práci používajú zobrazovacie jednotky. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme nezistili nedostatky a z toho dôvodu sme neuložili ani opatrenia. Taktiež sme nenariadili úpravy pracovných podmienok na pracoviskách. Jednalo sa v prevažnej miere o drobné prevádzky a to : práce pri rýchlom občerstvení, výrobu dekoračných predmetov, obchodnú činnosť, vrátnicu a strážnu službu. Jednalo sa o zdravotné postihnutie pracovníkov z dôvodu výskytu telesného alebo zmyslového postihnutia.

Výkon štátneho zdravotného dozoru sme vykonali na základe požiadaviek odborného usmernenia Hlavného hygienika SR, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

OBLASŤ PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

CHARAKTERISTIKA

Podpora zdravia a výchova k zdraviu je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu a rozvoj. Poslaním výchovy k zdraviu ako nástroja podpory zdravia je ponímanie zdravia ako zdroja pre každodenný život. Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Podpora zdravia a výchova k zdraviu zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach – na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO a úloh vyplývajúcich z Národných programov a akčných plánov.

Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovat' obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou a úlohy vyplývajúce z Národných programov a Národných akčných plánov:
 - 2x prednáška „Ľudský mozog a naša pamäť“
 - 2x prednáška „Žijeme život prospievajúci mozgu?“
 - 2x prednáška „Prevencia pred ochoreniami mozgu“
 - 3x beseda „Ústna hygiena“
 - 4x prednáška „Prevencia obezity“
 - 1x prednáška „Tetovanie a piercing“
 - 4x prednáška „Význam pohybu v živote človeka“
 - 4x prednáška „Benefity optimálnej pohybovej aktivity“
 - 2x prednáška „Poruchy príjmu potravy“ s premietnutím DVD
 - 1x prednáška „Zdravé potraviny“
 - 2x prednáška „Správne stravovanie“
 - 2x prednáška „Význam zdravej výživy“
 - 1x beseda „Nebezpečenstvo – ako sa mu vystríhať“ spojená s premietnutím DVD
 - 1x beseda „Alzheimerova choroba“
 - 1x beseda „Fetálny alkoholový syndróm“ spojená s premietnutím DVD
 - 1x prednáška „Zdravý životný štýl, prevencia rakoviny hrubého čreva“
 - 1x prednáška „Pohybová aktivita seniorov“
 - 1x prednáška „Očkovanie seniorov“
 - 9 x prednáška „Pestrá strava“
 - 3x beseda „Diabetes mellitus a rodina“ spojená s premietnutím DVD
 - 1x prednáška „Alkohol, drogy a spoločnosť“
 - 1x prednáška „Prevencia drogových závislostí“
 - 3x prednáška „Prevencia ochorenia AIDS“

- v miestnych masmédiách a na webovej stránke RÚVZ sme uverejnili články a propagáciu svetových a medzinárodných dní „Svetový deň proti rakovine“, „Svetový deň ústneho zdravia“, „Svetový deň vody“, „Týždeň mozgu“, „Európsky imunizačný týždeň“, „Svetový deň zdravia“, „Svetový deň - Pohybom ku zdraviu“, „Svetový deň darcov krvi“, „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“, „Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“, „Svetový deň srdca“, „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, „Svetový deň duševného zdravia“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň osteoporózy“, „Svetový deň diabetu“, „Európsky týždeň boja proti drogám“, „Svetový deň AIDS“, a naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, v spolupráci so základnými a strednými školami, Regionálnym osvetovým strediskom, Mestským úradom, Miestnym spolkom SČK, Centrom voľného času, Domovom dôchodcov, Domovom - penziónom pre dôchodcov a pod.

Ad 2: Rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku podpory zdravia a výchovy k zdraviu v Poradenských centrách ochrany a podpory zdravia (PCOPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCOPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCOPZ antropometrické, biochemické a somatické vyšetrenia: spolu bolo realizovaných 1622 antropometrických meraní, 824 biochemických a 422 somatických vyšetrení. Z toho bolo 183 vyšetrení výšky, váhy, BMI, obvodu pása a bokov, WHR, 76 meraní WHtR, 306 vyšetrení % celkového tuku, 142 vyšetrení kostrového svalstva a bazálneho metabolizmu, 356 vyšetrení celkového cholesterolu, 76 vyšetrení HDL, LDL cholesterolu, triglyceridov a glukózy, 164 iných biochemických vyšetrení – (AST, ALT, kyselina močová), 422 somatických vyšetrení merania TK a pulzu.

V roku 2018 vyšetrenia na základné somatické, antropometrické a biochemické parametre Reflotronom (glukóza, celkový cholesterol, HDL cholesterol, LDL cholesterol, triglyceridy, krvný tlak a pulz, výška, váha, obvod pása, bokov, BMI na základe telesnej výšky a hmotnosti, WHR, WHtR, % celkového tuku tukomerom, bazálny metabolizmus) v rámci Testu zdravé srdce boli realizované 76- krát.

Mimo testu zdravé srdce bolo realizovaných 107 vyšetrení výšky, váhy, BMI, obvodu pása a bokov, WHR, kostrového svalstva, 230 vyšetrení % celkového tuku, 66 vyšetrení bazálneho

metabolizmu, 280 vyšetrení celkového cholesterolu, 164 iných biochemických vyšetrení – (AST, ALT, kyselina močová), 346 somatických vyšetrení merania TK a pulzu.

V spolupráci s NTS Nové Zámky v rámci „Svetového dňa darcov krvi“ bolo realizovaných 75 vyšetrení cholesterolu s meraním tlaku krvi, v spolupráci s poisťovňou UNION bolo realizovaných 164 vyšetrení, v rámci ktorých mali možnosť klienti vyšetrenia % celkového tuku tukomerom, tlaku krvi, cholesterolu, kyseliny močovej a pečenej testov ALT,

v rámci ostatných vyšetrení v Poradni zdravia bolo vyšetrených 66 klientov v rámci Svetového dňa zdravia - vyšetrenie % celkového tuku, výšky, váhy, BMI, obvodu pása a bokov, WHR, kostrového svalstva a bazálneho metabolizmu, tlaku krvi a pulzu, v rámci Svetového dňa srdca realizovaného v spolupráci s Mestským úradom Nové Zámky a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou boli vykonané somatické vyšetrenia- merania tlaku krvi a pulzu, merania antropometrických a biochemických ukazovateľov kardiovaskulárnych ochorení, vyšetrenie celkového cholesterolu u 39 klientov a 2 klienti boli vyšetrení v Poradni zdravia mimo svetových dní.

Odborné poradenstvo s konzultáciami bolo poskytnuté 346-krát a telefonické poradenstvo na odvykanie fajčenia bolo poskytnuté v celkovom počte 26-krát z toho 24-krát bolo podľa vypracovaného harmonogramu v rámci linky pomoci.

- Počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia, t.j. /utorok a štvrtok, od 8.00 hod. – 10,00 hod./

V Poradni pre tehotné matky – Klub matiek (spolupráca s FNsP Nové Zámky):

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a odborníčkou pre neonatológiu a ošetrovanie novorodencov Mgr. Maďarovou z Neonatologickej kliniky FNsP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o možnosti poradenstva v tehotenstve, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na výživový, imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa;
- podľa záujmu realizujeme v spolupráci s oddelením epidemiológie besedy a prednášky pre matky na tému očkovania a zdravého životného štýlu.

V rámci základnej poradne zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku
- cielene sme spolupracovali so zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami

Ad 3 : Plnenie harmonogramu realizačných programov a projektov na podporu zdravia. Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Ciel': Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

OPZVZ sa zapojilo do jednotlivých programov a projektov NPPZ, Národného programu starostlivosti o deti a dorast, Národného programu aktívneho starnutia, Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom, Národný akčný plán v prevencii obezity, Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie a priebežne sme ich plnili aj v spolupráci s inými oddeleniami (odd. HDM, odd. HV, odd.epidemiológie), pričom sme využívali najmä skupinové a hromadné formy zdravotno-výchovného pôsobenia. (prednášky a články). Ak si to projekt vyžaduje vykonávame dotazníkové prieskumy, vyšetrenia antropometrických a biochemických ukazovateľov.

- Zapojili sme sa do programu CINDI, programu „Školské ovocie“, „Školský program“, plnenia úlohy Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 (NAPPPA), projekt „Viem čo zjem“, organizovania svetových a medzinárodných dní „Svetový deň proti rakovine“, „Svetový deň ústneho zdravia“, „Svetový deň vody“, „Týždeň mozgu“, „Európsky imunizačný týždeň“, „Svetový deň zdravia“, „Svetový deň - Pohybom ku zdraviu“, „Svetový deň darcov krvi“, „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, „Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“, „Svetový deň srdca“, „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, „Svetový deň duševného zdravia“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň osteoporózy“, „Svetový deň diabetu“, „Európsky týždeň boja proti drogám“, „Svetový deň AIDS“.
- V rámci „Školského programu“ bol dotazníkovou formou realizovaný vstupný monitoring vplyvu uvedeného programu na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplyvať na zmenu stravovacích návykov a predchádzať chronickým neprenosným ochoreniam. Cieľovou skupinou boli žiaci 1.-5.roč. ZŠ v celkovej počte 100 (z toho 50 z mesta a 50 z vidieka), u ktorých respondenti – rodičia podali informácie o frekvencii konzumácie sledovaných potravinových komodít u svojich detí; v rámci „Školského programu“ boli realizované prednášky na ZŠ v Nových Zámkoch, 2x „Správne stravovanie“ pre 130 žiakov 1.-5. ročníkov, taktiež aj počas Týždňa zdravej výživy 2x prednáška „Význam zdravej výživy“ pre 54 žiakov 3.a 5.roč. ZŠ v Nových Zámkoch a v okrese.
- program „Školské ovocie“ bol spojený s realizáciou besied a prednášok na školách so zameraním na význam ovocia a zeleniny a zdravého životného štýlu, boli realizované prednášky pre základné školy v Nových Zámkoch a okrese zamerané na zdravé potraviny, stravovanie a význam ovocia vo výžive detí;
- s oddelením epidemiológie OPZVZ ďalej participovalo na tvorbe panelu v rámci „Európskeho imunizačného týždňa“;
- v spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia sa OPZVZ podieľalo pri organizovaní „Svetového dňa vody“ tvorbou panelu v RÚVZ ;
- zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku v oblasti stomatohygieny realizovalo oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu v spolupráci s oddelením HDM, počas „Svetového dňa ústneho zdravia“ besedy pre deti v materských školách v Nových Zámkoch a okrese na tému ústna hygiena, ktoré boli zamerané na uvedenú tematiku s praktickým nácvikom správnej ústnej hygieny;
- plnenie Národného akčného plánu v prevencii obezity sa realizovalo aj v rámci Svetového dňa zdravia, v RÚVZ bola uskutočnená zdravotno-výchovná akcia zameraná na tému „Prevencia nadváhy a obezity“ pre spolu 66 klientov. Klientom bolo poskytnuté meranie výšky, váhy, tlaku krvi, BMI, WHR indexu, bazálneho metabolizmu, určenie podielu tuku v tele a podielu kostrového svalstva a určenie množstva viscerálneho tuku. Zároveň bolo uvedeným klientom poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály na tému „Nadváha“ a „Pyramída zdravej výživy“; taktiež bola pre 87 študentov stredných škôl realizovaná prednáška zameraná na prevenciu obezity;
- OPZVZ realizovalo aktivity súvisiace s plnením úlohy Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 (NAPPPA), zameranej na sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela, hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu. Projekt NAPPPA sa realizoval v mesiaci jún, september a október. Spolu bolo vyšetrených

na základné somatické, antropometrické a biochemické parametre (glukóza, celkový cholesterol, HDL cholesterol, LDL cholesterol, triglyceridy, krvný tlak a pulz, výška, váha, obvod pása, bokov, BMI na základe telesnej výšky a hmotnosti, WHR, WHtR, % celkového tuku tukomerom, bazálny metabolizmus) 76 žiakov - z toho 39 žiakov stredných odborných škôl a 37 žiakov z gymnázia. Údaje a namerané hodnoty boli spracované elektronicky vo vytvorenom programe pre uvedený projekt, taktiež aj v rámci testu zdravého srdca – nová verzia pre adolescentov. Súčasťou vyšetrení bolo aj vyplnenie dotazníku životného štýlu (76 dotazníkov);

- v rámci podpory pohybu pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ boli realizované výchovno - vzdelávacie aktivity s prednáškami pre žiakov stredných škôl v Nových Zámkoch;
- edukačno – preventívne vyšetrenia v spolupráci s poisťovňou UNION boli realizované počas „Svetového dňa zdravia“ (počet vyšetrených klientov 164 - meranie tlaku krvi, stanovenie hladiny cholesterolu pomocou Reflotronu s poskytnutím odborného poradenstva);
- v spolupráci s NTS Nové Zámky sme sa zúčastnili na odberoch v rámci „Svetového dňa darcov krvi“ v Nových Zámkoch, Štúrove a v Šali, (počet vyšetrených klientov 75);
- Poradňa zdravia v rámci programu CINDI vykonávala vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a individuálne poradenstvo u klientov;
- v súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme poskytli spolu 26x telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia, z toho 24x bolo podľa vypracovaného harmonogramu v rámci linky pomoci;
- v rámci „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ sme uskutočnili besedu na tému „Alzheimerova choroba“ pre študentov strednej školy v Nových Zámkoch, ktorej cieľom bolo priblížiť problematiku Alzheimerovej choroby a poukázať na vedenie aktívneho životného štýlu., taktiež sme zhotovili panel s uvedenou tematikou v priestoroch RÚVZ;
- „Svetový deň srdca“ bol realizovaný v septembri v spolupráci s Mestským úradom Nové Zámky a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, kde boli vykonané merania biochemických a antropometrických ukazovateľov kardiovaskulárnych ochorení; u 39 klientov bol vyšetrený cholesterol, tlak krvi a stanovené BMI, taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu;
- národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia zamerané na podporu zdravšieho a kvalitnejšieho života pre ľudí v staršom veku boli realizované v rámci „Týždňa mozgu“ v Domove dôchodcov v ZSS Nové Zámky a v Zariadení pre seniorov Astra Nové Zámky v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou, kde boli realizované edukačné aktivity s prednáškami, vedomostnými a kognitívnymi aktivitami; ďalej boli v Zariadení pre seniorov NZBD ASTRA n.o. Nové Zámky v rámci „Medzinárodného dňa starších“ a Mesiaca úcty k starším realizované besedy pre 18 seniorov so zameraním na zdravý životný štýl seniorov, pohybovú aktivitu, prevenciu pádov seniorov, prevenciu rakoviny hrubého čreva a očkovanie seniorov, taktiež bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl;
- v priebehu mesiaca október bol v RÚVZ realizovaný „Deň otvorených dverí“ v rámci, ktorého bolo poskytnuté poradenstvo 12 klientom (v cieľovej skupine 50+) v oblasti pohybovej aktivity, prevencie osteoporózy, pádov seniorov, a taktiež prevencie rakoviny hrubého čreva spojené s poskytnutím ZV materiálov;
- propagácia „Svetového dňa duševného zdravia“ bola realizovaná prostredníctvom plagátu na panely RÚVZ na tému „Psychické poruchy v SR“, taktiež bol základným školám v Nových Zámkoch poskytnutý informačný materiál - brožúra ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých;

- prednášky na tému diabetes mellitus a rodina a význam pohybovej aktivity spojené s poskytnutím DVD – „Tichý zabijak DM 2.typu“, boli realizované pre žiakov stredných škôl v Nových Zámkoch a okrese, články na uvedenú tému boli publikované počas „Svetového dňa diabetu“ v regionálnych novinách „Castrum Novum“, „Štúrovo a okolie“, taktiež na webovej stránke mesta Nové Zámky a Šurany a webovej stránke úradu;
- v rámci plnenia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom v SR a Akčného plánu realizácie národnej protidrogovej stratégie SR, ktorých cieľom je zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovednému správaniu sa obyvateľstva a k zvyšovaniu informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch užívania návykových látok, bola uskutočnená zdravotno – výchovná osвета s prednáškami na strednej škole v Nových Zámkoch s názvom „Fetálny alkoholový syndróm“ realizovaná pri príležitosti „Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“; propagácia „Európskeho týždňa boja proti drogám“ bola zabezpečená prostredníctvom webovej stránky úradu uverejnením článku na tému alkohol, drogy a spoločnosť, a taktiež boli uskutočnené prednášky pre stredné školy v Nových Zámkoch a okrese pre 78 žiakov, ktoré boli spojené s premietnutím DVD filmu „Až do dna“, „Počas tehotenstva na vývin plodu“;
- V rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sme uverejnili článok „Spoločne proti drogám“ na webovej stránke RÚVZ, v regionálnych novinách „Castrum Novum“, „Štúrovo a okolie“, taktiež na webovej stránke mesta Nové Zámky a Šurany, ďalej bol zostavený odborný panel k uvedenej téme – Návykové látky a prevencia drogovej závislosti v priestoroch RÚVZ a bola realizovaná beseda na tému „Nebezpečenstvo – ako sa mu vystríhať“ – poskytnutie DVD „Záchranárik“ pre deti z Centra voľného času Nové Zámky;
- pri príležitosti Svetového dňa AIDS sme zorganizovali prednášky pre žiakov základných a stredných škôl v Nových Zámkoch a okrese;
- zapojili sme sa do projektu podporujúceho zdravú výživu detí s názvom „Viem čo zjem“, ktorý je projektom celosvetového programu Nestlé Healthy Kids, s celoslovenskou pôsobnosťou, v rámci ktorého sme realizovali v zapojených základných školách prednášky zamerané na tému „Pestrá strava“; pre 9 tried 3. a 4. ročníka v ZŠ Nové Zámky - spolu 194 žiakov. Zároveň boli vyplnené anonymné dotazníky žiakov zapojených a nezapojených škôl v celkovej počte 70 dotazníkov, týkajúce sa zdravého stravovania, záver projektu bol ukončený vyplneným záznamom o priebehu školenia;
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných environmentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojov k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá;
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných environmentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva.

Ad 4: Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ.

Cieľ: Vyššia efektívnosť celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa spolu podieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ, projekty WHO a projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská.
- Spolupracovali sme so všeobecnými lekármi okresu ďalej so štátnymi orgánmi, organizáciami i dobrovoľnými združeniami pri riešení danej problematiky (s Miestnym spolkom SČK, Regionálnym osvetovým strediskom, Mestským úradom, Mestskou políciou Nové Zámky, základnými a strednými školami).
- V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme v prípade záujmu obyvateľov poskytovali telefonické poradenstvo na odvykanie fajčenia.
- OPZVZ a PCOPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ podieľalo na výchove a vzdelávaní v oblasti zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomelosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác pre spádovú oblasť RÚVZ t.j. okresy Poprad, Kežmarok a Levoča sa vedie v programe ASTR. Program sa pravidelne zlepšuje, dopĺňa. Postupným zlepšením a zadávaním program ASTR už slúži nielen ako databáza rizikových prác, ale aj ako evidencia subjektov a výkonov oddelenia PPLaT. V súčasnosti databáza obsahuje 1 940 subjektov. V 102 subjektoch, v ktorých je zahrnutých 240 pracovísk a 525 profesií sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce.

V programe ASTR je evidovaných 3 647 pracovníkov zaradených do rizikových kategórií, z nich 943 žien. V roku 2018 došlo k navýšeniu zamestnancov pracujúcich v 3. kategórii rizika z dôvodu prehodnocovania pracovného prostredia a výkonom novej objektivizácie. U zamestnávateľov dochádza k zlepšeniu výrobných liniek novými technologickými zariadeniami. Pri výmene technologických zariadení sa vykonáva nová objektivizácia pracovného prostredia. V prevažnej miere nové zariadenia skvalitňujú komfort pracovného prostredia a vtedy dochádza k vyradovaniu zamestnancov z kategórie rizikových prác, čím si zamestnávatelia plnia povinnosť zabezpečovania technických opatrení na pracoviskách, ktoré im vyplývajú z platných právnych predpisov

V roku 2018 boli v 2 firmách zrušené rizikové práce, v 11 firmách boli rozhodnutím zamestnanci zaradení do rizika a v 9 firmách boli prehodnotenú rizikové práce. Pri uvedení do trvalej prevádzky a predložení výsledkov z vykonanej objektivizácie faktorov pracovného prostredia došlo k zaradeniu pracovníkov do rizika. Ďalším pracoviskom bolo novovytvorené pracovisko v jestvujúcej firme, kde technologické zariadenie nebolo možné odhlučniť a preto zamestnanci boli zaradení do rizika. V treťom prípade išlo o pracovisko, na ktorom sa k pracovným činnostiam používa laser 4.kategórie.

V rizikových kategóriách v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade pracuje 943 žien, čo predstavuje 26 % zastúpenie. Najviac exponovaných pracovníkov je zaradených do rizika v priemyselnej výrobe cca 80 %, nasleduje zdravotníctvo a sociálna pomoc 16 %. Tretím odvetvím s najväčším zastúpením rizikových prác je poľnohospodárstvo, lesníctva a rybolov s 1,5 % zastúpením. V 4. kategórii rizika je taktiež najviac zastúpeným odvetvím priemyselná výroba 94%, druhým odvetvím je zdravotníctvo 4 %, kde majú ženy 86 % zastúpenie.

Aj v tomto roku bol pri zaradzovaní prác do rizika najviac zastúpený rizikový faktor hluk 64 % (premenný 82%, ustálený 17 %), chemické látky a zmesi 21 % z nich pevné aerosóly tvorili až 97 %, tretím faktorom bol biologický faktor *Mycobacterium tuberculosis* 13 %.

Výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce, bol zameraný predovšetkým na dodržiavanie ustanovení § 30 a § 31 zákona č. 355/2007 Z.z. hlavne výkon preventívnych lekárskech prehliadok, posudzovanie rizík, spolupráce zamestnávateľa s pracovnou zdravotnou službou. Pri predkladaných návrhoch na zaradenie prác do kategórií resp. vyradení z kategórie rizík sa dôraz kladie hlavne na aktuálnu situáciu a zmenu pracovných podmienok pri výkone prác na základe predloženej novej objektivizácie pracovného prostredia (meranie fyzikálnych, chemických faktorov v pracovnom prostredí), na vypracované posudky o riziku, prevádzkové poriadky, technické, organizačné a náhradné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov.

V roku 2018 bolo vydaných 20 rozhodnutí o zaradení zamestnancov do rizikovej kategórie. V 9 prípadoch boli u zamestnávateľov prehodnotené rizikové práce, v 11 prípadoch sa jednalo o vyhlásenie nových rizikových prác. Vyhlásenie rizika bolo prevažne u zamestnávateľov v priemyselnej výrobe. Najviac zastúpeným rizikovým faktorom bol hluk.

K zrušeniu rizík došlo u 2 prevádzkovateľov, v jednej firme došlo k dlhodobému pozastaveniu činnosti pracoviska a v druhej sa zmenila technológia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Veľmi jedovaté látky a prípravky – veľmi toxické látky a zmesi v regióne používajú spravidla deratizačné skupiny pri výkone deratizačných akcií – ničenie hlodavcov, hmyzu. V roku 2018 bolo oddeleniu preventívneho pracovného lekárstva nahlásených 133 deratizačných akcií.

Rozhodnutie na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov s označením T+ a T v roku 2018 bolo vydané jedno.

V rámci znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí bol pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov zvýšený dôraz kladený na špecifikácie týkajúce sa expozičných scenárov a stanovených DNEL a DMEL, ktoré majú byť súčasťou KBÚ.

Mimoriadne situácie, havárie v roku 2018 neboli hlásené

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ so sídlom v Poprade v roku 2018 v zmysle zákona č. 355/2007 Z.z. §13 ods. 4 písm. j), vydal 19 rozhodnutí.

V zmysle povinností vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo v roku 2018 na RÚVZ so sídlom v Poprade zaslaných 37 oznámení činnosti o odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb a v bytových domoch. Na odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb a v bytových domoch v roku 2018 pracovalo 40 pracovníkov. V rámci spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade vznikli 2 nové spoločnosti vykonávajúce odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Jeden nový právny subjekt

s pôsobnosťou v inom regióne SR v našej spádovej oblasti vykonával v roku 2018 odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci zamestnanci oddelenia vyvíjajú zdravotno-výchovné aktivity formou individuálneho poradenstva pre fyzické osoby a menšie spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou práce všetkých zamestnancov oddelenia v rámci výkonu ŠZD je informovanie verejnosti, zamestnávateľov, zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce a pracovného prostredia, faktorov životného štýlu ako aj identifikácia nebezpečenstiev hlavne z fyzikálnych, chemických, biologických faktorov práce a pracovného prostredia. Neoddeliteľnou súčasťou poradenstva je aj sledovanie expozície zamestnancov z hľadiska intenzity, dĺžky a frekvencie pôsobenia faktorov práce na zamestnancov. Intervenčné aktivity v oblasti podpory zdravia pri práci vyvíjali aj pracovníci oddelenia Hygieny detí a mládeže a výchovy k zdraviu, ktorí pripravili 8 príspevkov do 2 médií.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V Európskej únii je 43. kalendárny týždeň kalendárneho roka každoročne vyhlásený za Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Jeho hlavným cieľom je poskytovať informácie pre zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia (EU-OSHA) oficiálne oznámila aktivity Európskeho týždňa dňa 4. októbra na svojej webovej stránke www.osha.europa.eu a na stránke aktuálnej kampane Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie

RÚVZ sa každoročne zapája do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kde v prípade potreby spolupracuje s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizuje spoločné previerky. V roku 2018 neboli odborní zamestnanci oddelenia PPLaT RÚVZ so sídlom v Poprade zaradení na vykonanie spoločnej dozornej aktivity s IP Prešov na pracovisku s vyhláseným rizikom 3. kategórie.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšou zmenou nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercooleroch, pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Etapy riešenia

I. etapa : január 2018 - december 2018 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2019 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2018

Záverečná správa

30. marec 2019

Vyhodnotenie k roku 2018

V roku 2018 bolo v rámci tohto projektu pripravené usmernenie : podmienky testovania (čas, teplota, potravinové simulátory) a bol oslovený 1 výrobca watercooleroch v SR s požiadavkou o poskytnutie vzoriek polykarbonátových obalov na testovania. Vzhľadom na to, že legislatívna úprava špecifického migračného limitu pre bisfenol A bola ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 2018/213 na úroveň 0,05 mg/kg a je platná od 06. 09. 2018 projekt pokračuje aj v roku 2019.

Zároveň naše laboratórium úspešne akreditovalo bisfenol A vo výluhoch z obalových materiálov.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti na údaje vedeckého hodnotenia.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Výstupy:

I. etapa : február 2018 - november 2018: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek – na obsah prídavných látok – E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy.

II. etapa : december 2018 - 1. štvrt'rok 2019 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Vyhodnotenie k roku 2018

Spracované údaje z dotazníkov - výsledky o predpokladanom množstve skonsumovanej prídavnej látky z 24 h. retrospektívneho dotazníka spracovaných bolo 10 žien a 10 mužov, z toho mladších po 5, starších po 5, výsledky boli vložené do tabuliek podľa bodu č. 3 usmernenia ÚVZ SR k monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm. Výsledky sledovaných prídavných látok, spracované a vložené do tabuliek a zaslané na ÚVZ SR 3.1.2019. Úloha je ukončená. Záverečnú správu obsahujúcu údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelaj a detskej populácie vykoná a uverejnení na svojom portáli ÚVZ SR pre možnosť informovania obyvateľov.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom

monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

Etapy riešenia a výstupy:

I. etapa : RÚVZ so sídlom v Poprade odobral v ZSS 4 vzorky hotových pokrmov (obedové menu 2 vzorky ZSS uzavretého typu a 2 vzorky v ZSS otvoreného typu), 1 vzorku pekárskech výrobkov od výrobcov v SR na laboratórnu kontrolu obsahu kuchynskej soli. Výsledky boli spracované v tabuľkovej forme pod koordináciou KO v HV. Úloha je ukončená

II. etapa : Sumárne za Prešovský kraj bolo odobratých 26 hotových pokrmov a 13 pekárskech výrobkov na laboratórnu analýzu. Záverečnú správu za Prešovský kraj spracuje KO v HV a spracovanú správu odošle v tabuľkovej forme na ÚVZ SR do 30. 4. 2019.

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Vyhodnotenie k roku 2018

Záverečnú správu za Prešovský kraj odošle KO v HV po vyhodnotení na ÚVZ SR pre ďalšie spracovanie za SR do 30. 4. 2019.

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiáloveho zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (ober vzoriek)

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiáloveho zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Etapy riešenia

I. etapa : 1.1. 2017 – 31.12.2018 – príprava projektu, zber vzoriek a analýzy vzoriek

II. etapa : 1.1.2019 - 30.3.2019 - záverečná správa

Výstupy

Závěrečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

30. december 2018

Závěrečná správa

30. marec 2019

Vyhodnotenie k roku 2018

V roku 2018 bolo laboratórne vyšetrených celkovo 5 obalov na kozmetické výrobky v nasledujúcich chemických ukazovateľoch: celková migrácia látok, bisfenol A, estery kys. ftalovej a vyluhovateľnosť pigmentov. Všetky testované výrobky vyhoveľi požiadavkám na bezpečnosť v súlade s nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011. Zároveň bolo posúdená aj dokumentácia k vstupným surovinám na výrobu obalov na kozmetiku pričom bolo zistené, že na výrobu kozmetických obalov sa používajú plasty, ktoré sa používajú na priamy styk s potravinami. V projekte sa pokračuje aj v roku 2019.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Jednou z priorit Národného programu podpory zdravia je podpora v oblasti zdravého stravovania. Nevyvážená strava spolu s nedostatkom pohybovej aktivity zapríčiňujú vznik nadváhy a obezity u obyvateľov SR s možným rizikom vzniku chronických neinfekčných ochorení. Zdravotným rizikám tohto druhu je vystavená aj mladá generácia nakoľko až 1/3 detí má nadváhu.

a/

Projekt „Viem, čo zjem“ – projekt v spolupráci ÚVZ SR a firmy Nestlé Slovensko

II. etapa projektu v roku 2018 – Téma : „Pestrá strava“ , spoločne za vyvážený životný štýl našich detí

- pre žiakov 1. a 2. stupňa ZŠ
- metodika z ÚVZ SR, RÚVZ v SR participovali na projekte prednáškami a besedami na tému základné živiny-bielkoviny, tuky a cukry, vitamíny, pestrosť jedálnych lístkov, prospešnosť pre zdravie
- pracovné listy pre žiakov – zdravý tanier a jedálny lístok (množstvo a druhy pokrmov na tanieri, do jedálnych lístkov vpisovanie jedál, ktoré žiak najčastejšie konzumuje)
- rozcvička pre žiakov (10 minút), predpísané cviky (4 druhy) podľa metodiky

- v našom regióne do projektu cez výzvu firmy Nestlé Slovensko boli zapojené 4 základné školy (ZŠ s MŠ, Jarná 3168/13, Poprad, Spojená škola sv. Jána Pavla II., Dlhé hony 3522, Poprad, ZŠ s MŠ, Koperníkova ulica 1707/21, Poprad-Matejovce a Spojená škola, Mládeže, Poprad).
- RÚVZ Poprad zabezpečoval prednášky a besedy, názorné ukážky v programe Power point pri práci s pracovnými listami k daným témam
- počet tried : 17 (z toho 7 tried z 2. stupňa ZŠ), v každej triede bola zabezpečená edukácia
- celkový počet edukovaných žiakov 243. Porovnaním s rokom 2017 počet edukovaných žiakov stúpol o 61 žiakov.

b/

Podporovať vytváranie priaznivých podmienok na školách pre pohybové aktivity, využívanie športovísk na školách aj pre širokú verejnosť

- v regióne máme účelových 83 telocviční (75,8%) a 84 školských ihrísk (76,3%) v 110-tich školských zariadeniach (ZŠ, Gymnázia, SŠ)
- pri výkone štátneho zdravotného dozoru kontrolujeme plnenie hygienických požiadaviek aj na úseku zabezpečovania pohybových aktivít na školách
- v r. 2018 sme realizovali 1. etapu projektu „Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia v populácii stredoškolskej mládeže“. Okrem iných vyšetrení študenti 1. ročníkov (78) absolvovali aj testovanie telesnej zdatnosti na bicyklovom ergometri. Výsledky boli hodnotené podľa kritérií poradenskej činnosti pre optimalizáciu pohybovej aktivity, každý študent bol s výsledkami oboznámený a všetky údaje boli zaslané gestorovi úlohy RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi na celoslovenské vyhodnotenie.

V plnení projektu sa bude pokračovať aj v r. 2019.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Naše RÚVZ každoročne si zabezpečuje na regionálnej úrovni monitoring a zbery údajov o tabaku, alkohole a drogách podľa štandardizovaných dotazníkov (TAD1, TAD2). V r. 2018 boli do prieskumu vybrané tri školské zariadenia (SOŠ, Okružná 761/25, Poprad, ZŠ s MŠ, Dostojevského ulica 2616/25, Poprad a Spojená škola Dominika Tatarku 4666/7, Poprad)

- celkový počet respondentov 446
- prvé pokusy s cigaretou 29,9% žiakov, s alkoholom až 49,6% žiakov
- 45% žiakov má kamarátov, ktorí už fajčia
- 40% žiakov udalo stav podnapitosti
- informácie o škodlivosti fajčenia, alkohole získavajú najmä z internetu
- skúsenosti s marihuanou má 8% respondentov

Zúčastneným školám po analýze dotazníkov boli zaslané výsledky v písomnej a grafickej podobe, boli oboznámení s výsledkami žiaci, pedagógovia a rodičia. Slúžia pre ďalšiu spoluprácu v intervencii v oblasti výchovy a podpory zdravia mladej generácie.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5.2018), Svetového dňa boja proti AIDS (1.12.2018) sme všetkým školám (110) zaslali elektronickou poštou informatívne letáky ako podporu v oblasti zvyšovania zdravotného uvedomenia a zdravého spôsobu života. Projekt bude pokračovať aj v r. 2019.

V rámci školského prieskumu o tabaku, alkohole a ostatných drogách na základných a stredných školách v SR na jar 2018 bol vykonaný na vybraných školách nášho regiónu podľa metodického pokynu z ÚVZ SR monitoring dotazníkovou metódou. Bol realizovaný na 3 školách (ZŠ s MŠ, Stráne pod Tatrami, ZŠ Mierová, Svit a SOŠ technická, Kukučínova, Poprad), celkový počet respondentov 240. Každý žiak svoj vyplnený dotazník vložil do obálky, zalepené obálky s vyznačením jednotlivých tried z ročníkov 5. až 9. ročník ZŠ a 1. až 4. ročník SŠ boli zaslané na ÚVZ SR na celoslovenskú analýzu a vyhodnotenie.

4.3 Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Výnosom MZ SR z 20.3.2015, ktorým sa ustanovujú najvyššie prípustné množstvá pridanej jedlej soli v hotových pokrmoch (13 000 mg/kg) boli opakovane vykonávané celoslovenské monitoringy obsahu kuchynskej soli v hotových pokrmoch v školských stravovacích zariadeniach (r. 2016, 2017 a v r. 2018). V našom regióne v r. 2016 boli do celoslovenského monitoringu vybrané 3 školské stravovacie zariadenia, v r. 2017 RÚVZ so sídlom v Poprade ako jediný v Prešovskom kraji bol zapojený do monitoringu a bolo odobratých 10 vzoriek hotových pokrmov z jedného školského stravovacieho zariadenia a v r. 2018 všetky RÚVZ v SR odoberali po jednej vzorke hotového pokrmu na obsah pridanej kuchynskej soli. Výsledky poukázali na vysoké prekročenie obsahu soli porovnaním s odporúčaným denným príjmom soli pre predškolský vek do 2 g/deň, u detí od 15 rokov a dospelaj populácie nie viac ako 5 g/deň. Obsah soli oproti OVD predstavoval prekročenie až o 124% a viac. V školských jedálňach je zákaz požívania solničiek, platí zákaz používania prísad do jedla (vegeta), je obmedzené používanie konzervovanej zeleniny, preferuje sa čerstvá, sezónna zelenina. Zmena stravovacích návykov detí a mládeže je však dlhodobý proces, ktorý si vyžaduje zmenu prístupu vo výbere potravín a pokrmov a uvedomenie si

pozitívneho vplyvu potravín so zníženým obsahom soli na zníženie možného rizika vzniku zvýšeného krvného tlaku a ochorení srdcovo cievneho systému v neskoršom veku.
Projekt je ukončený.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2018 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára platného od 1.1.2018. Očkovací kalendár bol v čase vydania uverejnený na webovej stránke úradu aj v novej praktickej podobe. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillancie ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 7 ochorení na pertussis. Zaznamenali sme 1 rodinný výskyt s 2 prípadmi u manželov vo vekovej skupine 25-34 ročných z obce Spišské Bystré, ostatné prípady boli sporadické. 1 prípad sa vyskytol u 3-ročného dieťaťa, kompletne očkovaného, ostatné prípady u dospelých osôb. Hlásený bol 1 prípad pneumokokového invazívneho ochorenia – meningitída u 24-ročného neočkovaného muža. Hlásených bolo 55 prípadov novozistených nosičstiev vírusu hepatitídy B.

V priebehu mesiaca augusta bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kompletná kontrola povinného očkovania, pri ktorej v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča bola zistená zaočkovanosť – od 87,8% (preočkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej obrne v 6. roku života v ročníku narodenia 2011 v okrese Levoča) do 99,6% u kontrolovaných druhov pravidelného očkovania v kontrolovaných ročníkoch narodenia.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovacích výkonoch.

V apríli sme sa zúčastnili aktivít Európskeho imunizačného týždňa – uverejnený článok o EIW do 6 lokálnych printových médií, na webovom sídle RÚVZ so sídlom v Poprade článok umiestnený o EIW 2018, vytvorená nástenka o očkovaní v priestoroch RÚVZ a v priestoroch Strednej zdravotníckej školy v Levoči, zorganizovaná prednáška o očkovaní pre študentov 2. ZAC triedy Strednej zdravotníckej školy v Poprade dňa 25.4.2018 v priestoroch SZŠ Poprad a pre študentov 1.MD triedy Strednej zdravotníckej školy v Levoči dňa 24.4.2018 v priestoroch SZŠ Levoča. Bolo v tom týždni uskutočnených 7 konzultácií s rodičmi odmietajúcimi očkovanie.

V mesiacoch júl, august a september sme v spolupráci s praktickými lekármi odobrali 150 vzoriek krvi v rámci Imunologického prehľadu.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrojúcim lekárom a ústavným zdravotníckym zariadeniam a v januári bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2017.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillancie infekčných ochorení.

V rámci surveillancie chrípky bolo do NRC pre chrípku odoslaných 41 materiálov od sentinelových lekárov.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná ochoreniam na tuberkulózu u rómskych detí, kde pokračuje nariadené očkovanie detí z nižšieho hygienického štandardu v obciach Hranovnica, Výborná, Veľká Lomnica a Krížová Ves. V tomto roku bolo zaočkovaných na základe rozhodnutia 81 detí.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pokračovali sme v surveillancie a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC a oddeleniach klinickej mikrobiológie, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnisk.

V roku 2018 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 3671 prípadov infekčných ochorení, z nich 487 bolo NN. ARO a chrípka sa hlásili telefonicky. V roku 2018 bolo zaevidovaných 29 epidémií. Hlásenia zadávali do informačného systému pracovníci oddelenia epidemiológie. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 14 hlásení. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrojúcich lekárov, taktiež z mikrobiologického laboratória OKM Zvolen, ktoré patrí do siete AGEL, hlásenie pozitívnych výsledkov z OKM Nemocnice Poprad je vykonávané.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa naďalej vykonáva aj v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 528 sporadických nozokomiálnych nákaz. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. V roku 2018 sme sa už po ôsmy krát zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti – na OAIM Nemocnice Poprad a.s., kde pri retrospektívnom incidenčnom sledovaní bola zistená incidencia nozokomiálnych nákaz 21,1%.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 278 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 1072 vzoriek z prostredia, 165 vzoriek na sterilitu, 17 vzoriek dezinfekčných roztokov, 50 vzoriek ovzdušia. Súčasťou kontroly bolo aj testovanie funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov a to u 124 horúcovzduchových a 113 parných sterilizačných prístrojov. Podrobná analýza bude vo Výročnej správe oddelenia epidemiológie za rok 2017.

V roku 2018 špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz, úsek kontroly sterilizačných zariadení pri RÚVZ so sídlom v Poprade získalo akreditáciu na kontrolu účinnosti sterilizácie zdravotníckych pomôcok, ktorej súčasťou je aj kontrola vykonaná na mieste, ktorú vykonávajú pracovníčky odd. epidemiológie.

Začiatkom mája sme sa zúčastnili kampane „hygiena a dezinfekcia rúk“ v rámci ktorej sme vykonali 7 aktivít na podporu tejto kampane (prednášky, ukážky správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk, stery z rúk zdravotníckych pracovníkov, sledovanie príležitostí hygienickej dezinfekcie rúk).

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2018 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijný plán hlavne so zameraním na aktualizáciu kontaktných osôb jednotlivých dotknutých inštitúcií.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci tejto surveillance hlásenie ACHO v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológom. V roku 2018 nebol hlásený žiadny prípad ACHO. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roku 2018 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Poprade je súčasťou poradenského centra ako jedna z nadstavbových poradní Poradňa pre AIDS. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty pre verejnosť. Poradenstvo vykonáva lekár epidemiológ, ktorý zároveň koordinuje činnosť v prevencii AIDS na úrade, v úzkej spolupráci s oddelením Podpory zdravia a oddelením hygieny detí a mládeže. Klienti okrem poradenstva dostanú informáciu o možnosti vyšetrenia HIV protilátok. V roku 2018 boli vykonané 3 odbery samoplatcov na anti HIV vyšetrenie v Oddelení klinickej biochémie Poprad s negatívnym výsledkom. Oddelenie klinickej mikrobiológie Nemocnice Poprad a.s. vykonalo 1 vyšetrenie u anonymného žiadateľa s negatívnym výsledkom. Dvaja klienti po konzultácii v poradni pre AIDS pri RÚVZ Poprad boli odporučení na vyšetrenie do RÚVZ Košice.

V rámci prevencie AIDS boli rozdane vzdelávacie materiály (letáky) do 112 školských zariadení.

RÚVZ so sídlom v Poprade vykonával edukačnú činnosť a zároveň obyvateľstvo regiónu informoval o epidemiologickej situácii vo výskyte AIDS v rámci Slovenska na webovej stránke RÚVZ, na nástenkách v SZŠ v Levoči, Poradni zdravia pri RÚVZ a na chodbách RÚVZ.

Vyhodnotenie tejto úlohy bolo zaslané koncom roka 2018 na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V novembri 2011 bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty o možnosti telefonického poradenstva aj osobnej návštevy po telefonickom dohovore.

V roku 2018 bolo do poradne pozvaných 24 rodičov, ktorí odmietajú očkovanie svojich detí. Dostavilo sa 22 rodičov. V dvoch prípadoch bol tento pohovor úspešný a rodičia svoje dieťa dali zaočkovať.

V roku 2018 poradňu navštívili 7 cestovatelia, telefonicky sa poradilo 16 cestovateľov, ktorí sa prišli poradiť o očkovaní pri cestách do zahraničia a následne boli vykonané 2 zápisy o očkovaní do existujúceho preukazu a bolo vydaných 5 očkovacích preukazov.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA.

Projekt budeme realizovať v 1. polroku 2019 na základe dohovorov s 3 strednými školami v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča.

7. ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

7.3. MATERSKÉ MLIEKO

Cieľ:

Sledovala sa kvalita nepasterizovaného mlieka ako odozva na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom. Mikrobiologické vyšetrenia boli zamerané na sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality mlieka pred a po jeho pasterizácii.

Zisťovala sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a prítomnosť stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku, ako prevencia proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka. Izolované kmene *Staphylococcus aureus* boli odoslané do NRC pre KPS a ich toxíny v Košiciach, kde sa sledovala prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz vyšetřilo za rok 2018 45 vzoriek (45 ukazovateľov, 193 analýz) materského mlieka.

Bolo vyšetřených 23 vzoriek materského mlieka **pred pasterizáciou:**

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Acinetobacter sp.</i>	8
<i>Bacillus cereus</i>	4
<i>Enterobacter sp.</i>	1
<i>Escherichia coli</i>	1
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	3
<i>Klebsiella oxytoca</i>	1
<i>Pantoea sp.</i>	1
saprofytické stafylokoky	17
<i>Streptococcus haemolyticus</i>	2
<i>Streptococcus sp.</i>	4

Bolo vyšetřených 22 vzoriek materského mlieka **po pasterizácii:**

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Acinetobacter sp.</i>	2
<i>Bacillus cereus</i>	3
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	1
saprofytické stafylokoky	3
<i>Streptococcus haemolyticus</i>	1
<i>Streptococcus sp.</i>	2

Záver:

V 16 vzorkách bola pasterizácia účinná a neboli tam zistené žiadne mikroorganizmy.

V 6 vzorkách aj po pasterizácii bola potvrdená prítomnosť mikroorganizmov.

Vo vyšetrených vzorkách sme v roku 2018 ani raz nepotvrdili prítomnosť *Staphylococcus aureus*.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Národný program podpory zdravia je celospoločenský program, do ktorého je zainteresovaných niekoľko rezortov. Jeho cieľom je prevencia civilizačných ochorení. Plnenie projektu je realizované v Poradni zdravia v rámci poradenskej činnosti, prácou v teréne v rámci kampaní vyhlásených pri príležitosti významných dní WHO, či informovanosťou verejnosti prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov. Celkovo bolo do médií zaslaných 17 príspevkov.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva sa vykonáva predovšetkým u klientov v rámci poradenstva v základnej poradni zdravia.

V roku 2018 bolo v základnej poradni vyšetrených 66 klientov vo veku nad 18 rokov, z toho 43 žien a 23 mužov. Z uvedeného počtu bolo 11 klientom odporúčané navštíviť nadstavbovú poradňu pre zdravú výživu či iných odborných lekárov z dôvodu zdravotných indikácií (zvýšený krvný tlak, zvýšený cukor v krvi a pod.).

Nadstavbovú poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity v r. 2018 navštívili 4 klienti, ktorým bolo poskytnuté i odborné poradenstvo.

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou boli dňa 17. 8. 2018 vyšetrení zamestnanci spoločnosti Tatravagónka a. s., Poprad. Merania sa zúčastnilo spolu 110 ľudí, pričom 45-tim z nich bol stanovený celkový cholesterol, meraný krvný tlak, pulz, obvod pásu a bokov a spracovaný kompletný test zdravého srdca. U 65 zamestnancov bol stanovený celkový cholesterol, a meraný krvný tlak a pulz. Všetkým 110 klientov bolo poskytnuté aj poradenstvo. Podobne vyšetrenie sa uskutočnilo aj 7. 9. 2018 u zamestnancov SAD Poprad, a. s., Poprad, kde bolo vyšetrených 80 klientov, vrátane náhodných cestujúcich na autobusovej stanici. Bol vyšetrený celkový cholesterol, meranie krvného tlaku a pulzu a poskytované odborné poradenstvo.

V rámci poradenskej činnosti v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení bolo v r. 2018 spolu vyšetrených 371 klientov (v poradni zdravia a v rámci výjazdových vyšetrení v teréne).

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity na roky 2015 - 2025

V priebehu roka 2018 boli do cca 210 predškolských a školských zariadení nášho regiónu zasielané letáky a informácie o význame pohybovej aktivity a správnom stravovaní, ako aj o prevencii vzniku obezity. Bolo vykonaných 14 prednášok v rámci projektu „Viem čo zjem“ v štyroch základných školách mesta Poprad pre 241 žiakov a dve prednášky v ZŠ Vydrník pre 48 žiakov.

Na tému prevencie nadváhy a obezity boli uverejnené letáky na webovej stránke RÚVZ aj na nástenke v budove RÚVZ.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku

V r. 2018 neboli realizované žiadne aktivity.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Pracovníčky odd. HDMaVZ pri RÚVZ informovali verejnosť o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu pri príležitosti medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme prostredníctvom médií, do škôl (ZŠ a SŠ) boli

elektronickou poštou zaslané letáky s danou témou a v jednej strednej škole bola zabezpečená aj prednáška pre 51 študentov.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenie úloh Národného programu aktívneho starnutia

V r. 2018 boli v mesiaci október – mesiac úcty k starším, distribuované letáky do 52 klubov dôchodcov, domovov sociálnych služieb, zariadení opatrovateľskej služby a zariadení sociálnych služieb.

9.7 CINDI program SR

Do predškolských a školských zariadení regiónu sú pravidelne distribuované letáky v rámci významných svetových dní vyhlasovaných WHO (Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň pohybu, Svetový deň bez fajčenia, Svetový deň potravín, Svetový deň diabetu, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň boja proti AIDS). Tieto letáky boli tiež uverejňované na web stránke nášho úradu, ako aj na nástenke v budove úradu.

Pravidelné informácie zamerané na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva boli zabezpečované aj prostredníctvom regionálnych masmédií (Chemosvitské noviny, noviny Whirlpool, Podtatranské noviny, noviny Poprad, noviny Kežmarok, TV Poprad).

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

V súvislosti s monitoringom o tabaku, alkohole a iných drogách bol v rámci SR vykonaný monitoring užívania legálnych a nelegálnych drog v troch školských zariadeniach vybraných štatistikom v rámci SR (SOŠ technická Poprad; ZŠ s MŠ Stráne pod Tatrami; Spojená škola, Mierová, Svit). Celkovo sa monitoringu zúčastnilo 240 žiakov a študentov. Vyplnené anonymné dotazníky boli zaslané gestorovi úlohy na ÚVZ SR.

V rámci regiónu sa na našom RÚVZ aj v tomto roku realizoval monitoring zameraný na zdravotné uvedomenie v oblasti užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ a študentov SŠ a ich učiteľov (ZŠ Dostojevského Poprad; Spojená školy D. Tatarku Poprad; SOŠ remesiel a služieb, Okružná Poprad). Celkovo bolo do prieskum zahrnutých 213 žiakov, 233 študentov a 10 pedagógov. O výsledkoch boli školy informované.

Tiež bola realizovaná prednáška na tému fetálny alkoholový syndróm pre študentov jednej strednej školy (51 študentov) a tri prednášky na tému fajčenie pre 59 žiakov ZŠ Hranovnica.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu (10. 5. 2018) boli na všetky materské, základné a stredné školy regiónu zaslané letáky. Informačný materiál bol uverejnený aj na web stránke a na nástenke nášho RÚVZ.

V základnej poradni zdravia bolo v r. 2018 vyšetrených aj 76 študentov a študentiek stredných škôl mesta Poprad, ktorí boli zapojení do projektu NAPPPA. Súbor tvorilo 38 chlapcov a 38 dievčat. Všetkým študentom boli z kapilárnej krvi stanovené hodnoty celkového cholesterolu, HDL cholesterolu, LDL cholesterolu, tukov a cukru, merané vybrane antropometrické ukazovatele, krvný tlak, pulz, % podkožného a viscerálneho tuku, % kostrového svalstva, hodnoty bazálneho metabolizmu, test flexibility, test fyzickej zdatnosti (Ruffierov test) a funkčné vyšetrenie pľúc (spirometria). U chlapcov bolo vykonané aj meranie telesnej zdatnosti na stacionárnom ergometri v poradni na optimalizáciu pohybovej aktivity. Všetky výsledky boli spracované, zadané do programu excel odoslané gestorom projektu na RÚVZ Spišská Nová Ves.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: Všetky RÚVZ v SR

Cieľ:

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií,
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií,
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

Riešenie:

V roku 2018 bolo v prevádzke 23 zariadení solárií z celkovým počtom 33 opaľovacích prístrojov, z toho v okrese Považská Bystrica 8 prevádzok s 13 opaľovacími prístrojmi, v okrese Púchov 6 prevádzok s 8 opaľovacími prístrojmi a v okrese Ilava 9 prevádzok so 12 opaľovacími prístrojmi. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 12 zariadeniach so zameraním na dodržiavanie hygienických požiadaviek v prevádzke a kontrolu vykonávania objektivizácie UV žiarenia.

Vykonanie cieleného štátneho zdravotného dozoru podľa jednotnej metodiky, vrátane objektivizácie UV žiarenia meraním bude zahájené v januári 2019.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR, ktorého aktualizácia je pravidelne vykonávaná podľa požiadaviek ÚVZ SR. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2018 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 3570 exponovaných zamestnancov, z toho 811 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 116. Podľa evidencie ASTR najviac rizikových prác evidujeme v rezorte priemyselnej výroby - 2914 zamestnancov.

38 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti zdravotníctva a sociálnej pomoci. V poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove evidujeme 23 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Rizikové práce v oblasti administratívnych a podporných služieb vykonáva 199 pracovníkov, v oblasti dodávky vody, čistenia a odvodu odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov vykonáva rizikové práce 39 pracovníkov a v odborných, vedeckých a technických činnostiach vykonáva rizikové práce 21 pracovníkov. V stavebníctve a pri ťažbe a dobývaní vykonáva rizikové práce 32 pracovníkov a v oblasti skladovania a dopravy 180 pracovníkov. 124 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu. Z jednotlivých rizík sú pracovníci pri výkone prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie najviac exponovaní rizikovému faktoru hluk (2496 exponovaných pracovníkov, z toho 2258 v 3. kat. a 238 v 4. kat.). Chemickým látkam je exponovaných 1312 pracovníkov (z toho 1076 v 3. kategórii a 236 v 4. kategórii), z tohto počtu je pevnému aerosólu exponovaných 1124 pracovníkov (z toho 891 v 3. kat. a 233 v 4. kat.). Nešpecifickému faktoru - mikroklimatické podmienky je exponovaných 372 pracovníkov (záťaž teplom - 300 pracovníkov a 72 pracovníkov - záťaž chladom). Vibráciám je exponovaných 162 pracovníkov. Nadmernej fyzickej záťaži - dynamickej je exponovaných 67 pracovníkov v 3. kat., DNJZ je exponovaných 107 pracovníkov v 3. kat., zvýšenému tlaku na laktový nerv 13 exponovaných pracovníkov, všetci v 3. kategórii a nevhodnú pracovnú polohu pri práci na čas presahujúci limity stanovené legislatívou zaujíma 14 zamestnancov. 111 pracovníkov je exponovaných nadmernej fyzickej záťaži pri ručnej manipulácii s bremenami, všetci v 3. kategórii. Biologickým faktorom je exponovaných spolu 17 pracovníkov v 3. kat., optickému žiareniu sú vystavení 7 pracovníkov v 3. kategórii.

V porovnaní s údajmi získanými k 31.12. 2017 došlo k navýšeniu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 162 pracovníkov. Uvedené súvisí predovšetkým s ekonomickou a hospodárskou situáciou - zvyšovaním zamestnanosti, ale aj s novými rizikovými prácami v spoločnostiach Fimad, s.r.o., Dubnica nad Váhom, DDO, s.r.o., Dubnica nad Váhom, MEDELLA, s.r.o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto - prevádzka rehabilitácia STC Púchov, Nemocnica s poliklinikou Považská Bystrica - práčovňa, RONA, a.s. Lednické Rovne - pracovisko Diaryt, Spanner SK, k.s., Považská Bystrica, EVPÚ, a.s. Nová Dubnica - prevádzka Dubnica nad Váhom, DOR, s.r.o., Považská Bystrica - nové pracoviská, E-METALL, a.s. , Nová

Dubnica - nové pracoviská, VS-MONT, s.r.o., Lazy pod Makytou - nová prevádzka Považská Bystrica.

Z hľadiska expozície jednotlivým rizikovým faktorom bol zaznamenaný minimálny rozdiel (o 15 pracovníkov menej) v expozícii hluku. Významnejší rozdiel bol zaznamenaný v expozícii chemickým látkam (vrátane pevných aerosólov) - došlo k nárastu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 147 najmä z dôvodu zaradenia prác pracovníkov spoločností Continental Matador Truck Tires s.r.o., Púchov a spoločností GIMAX (expozícia pevnému aerosólu - oxid kremičitý amorfný, zinok, sadze). Vo faktore fyzická záťaž - DNJZ, práca s bremenami, dynamická záťaž (srdcová frekvencia, energetický výdaj) boli zaznamenané najvýraznejšie rozdiely z dôvodu prehodnocovania zaradenia týchto prác v súvislosti s novou legislatívnou úpravou, ale tiež z dôvodu vykonania opatrení na niektorých pracoviskách s cieľom eliminovať najmä nadmernú záťaž pri ručnej manipulácii s bremenami. Na niektorých pracoviskách sa však naďalej hľadajú najlepšie možné riešenia.

V niektorých spoločnostiach došlo k vyradeniu prác z tretej resp. štvrtej kategórie z dôvodu vykonaných opatrení na jednotlivých pracoviskách, na základe novej objektivizácie či zrušenia pracoviska:

- IMC Slovakia, s.r.o., Považská Bystrica - vyradenie práce zámočníka - obsluha píly z tretej kategórie z dôvodu výkonu týchto prác pracovníkmi inej spoločnosti.
- Brantner Altgas, s.r.o., Dubnica nad Váhom - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia pevnému aerosólu) na základe výsledkov nových meraní.
- GIMAX ADZ s.r.o., GIMAX Servis, s.r.o., GIMAX Logistics, s.r.o., Púchov - vyradenie prác z tretej kategórie (fyzická záťaž - bremená, pracovné polohy) na základe výsledkov nových meraní a posúdenia rizika z dôvodu vykonaných opatrení - inštalácia manipulátorov, rotácia pracovníkov.
- EMOS ALUMATIC, s.r.o., Považská Bystrica - vyradenie prác z tretej kategórie na základe opätovného posúdenia rizika pri práci s expozíciou hluku.
- ZVS IMPEX, akciová spoločnosť, Dubnica nad Váhom - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia hluku) z dôvodu ukončenia činnosti.
- Wood Working, s.r.o., Čadca, prevádzka Považská Bystrica - ukončenie činnosti
- ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom - vyradenie prác z tretej a štvrtej kategórie (expozícia hluku, vibrácia, chemickým faktorom) z dôvodu ukončenia činnosti.

Opatreniami zo strany zamestnávateľa sa nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a práce naďalej splňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie. Z dôvodu straty platnosti rozhodnutia bolo vydaných do 31.12. 2018 **18 nových rozhodnutí**.

Celkovo bolo k 31.12. 2018 vydaných **35 rozhodnutí** podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.).

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD podľa odborného usmernenia ÚVZ SR zameraný na dodržiavanie ustanovení zákona a jednotlivých nariadení vlády. Spolu bolo vykonaných **65** kontrol na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 3. resp. 4. kategórie. ŠZD bol zameraný na kontrolu zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov; spôsobu zabezpečenia lekárskeho preventívneho prehliadok zamestnancov vo vzťahu k práci; kontrolu náležitostí lekárskeho posudkov o

zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu; opatrení vykonaných na zníženie expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia; kontrolu evidencie zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a dokumentácie vypracovanej zamestnávateľom v spolupráci s PZS (posudky o riziku a prevádzkové poriadky). Osobitná pozornosť bola venovaná pracoviskám, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 4. kategórie a pracoviskám, na ktorých bolo vykonané prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania u zamestnancov. Súčasťou štátneho zdravotného dozoru v niektorých organizáciách bolo overenie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia:

Hluk - 3 subjekty - spolu 29 dotazníkov „H“

Chemické látky - 2 subjekty - spolu 18 dotazníkov „C“

Azbest - 2 subjekty - spolu 7 dotazníkov „A“

Mikroklíma - 1 subjekt - spolu 14 dotazníkov „M“

Okrem toho je expozícia pracovníkov jednotlivým faktorom pracovného prostredia posudzovaná aj pri výkone ŠZD v rámci posudkovej činnosti pri uvádzaní priestorov do prevádzky a následne pri hodnotení výsledkov posúdenia zdravotných rizík ako splnenia opatrení uložených pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Tiež bola expozícia pracovníkov (výsledky meraní, údaje z kariet bezpečnostných údajov...) hodnotená aj v rámci posudkovej činnosti pri prehodnocovaní zaradenia prác do tretej alebo štvrtej kategórie.

Z dôvodu nezabezpečenia posúdenia zdravotných rizík (spolu s inými porušeniami ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z.) bolo v správnom konaní uložených **5 pokút** v celkovej sume **1400 €**.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

K 31.12. 2018 bol ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č. 355/2006 Z.z.) zameraný na kontrolu dodržiavania ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády vykonaný v 9 - tich prevádzkach (ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom, RONA, a.s., Lednické Rovne, TEMAGAL, s.r.o., Dubnica nad Váhom, Galvanika, s.r.o., Dolná Breznica, Nemocnica s poliklinikou Považská Bystrica, Beluša Foods, s.r.o., Beluša, Labant, s.r.o., Púchov - prevádzka Podhorie, Spoločnosti Gimax, Púchov, Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov). V rámci ŠZD boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami a karty bezpečnostných údajov. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami a tiež splnenie povinnosti absolvovania aktualizácie odbornej prípravy v zmysle zákona. Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné nedostatky.

K 31.12. 2018 bol podaný na posúdenie 1 návrh na skladovanie, manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z.z. RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín). Na RÚVZ v sídle kraja sú odporúčaní aj v prípade predkladania potvrdení o absolvovaní aktualizácie odbornej prípravy, prípadne sú tieto potvrdenia odstúpené.

Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť sú povinné oznámiť začiatok každej takejto činnosti RÚVZ písomne, najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom. Túto povinnosť si k 31.12. 2018 splnilo 365 organizácií.

Mimoriadne a havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami neboli zaznamenané.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

K 31.12. 2018 evidujeme v programe ASTR celkom 415 zamestnancov z toho 17 žien, ktorí vykonávajú práce v 3. a 4. kategórii s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Do tohto počtu sú zaradení pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, agentúry dočasného zamestnávania GIMAX ADZ, s.r.o., Púchov a GIMAX Servis, s.r.o., Púchov, ktorí sú exponovaní sadziam (spolu 376 z toho 9 žien), ktoré však podľa predložených KBÚ nie sú klasifikované ako karcinogénne. V roku 2018 došlo k nárastu počtu pracovníkov exponovaných sadziam (o 114 pracovníkov viac) z dôvodu zaradenia pracovníkov spoločností GIMAX, Púchov do tretej a štvrtej kategórie na základe výsledkov nvých meraní a posúdenia rizík.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na pracovisku ambulantnej chemoterapie Nemocnice s poliklinikou Považská Bystrica. Na základe záverov posúdenia rizika boli práce na uvedenom pracovisku z dôvodu zvýšenej miery zdravotného rizika zo špecifického pôsobenia karcinogénnych a mutagénnych faktorov zaradené do 3. kategórie.

Poskytovanie ambulantnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia sa vykonáva tiež na súkromnej ambulancii neštátneho zdravotníckeho zariadenia. Počet použitých ampuliek sa eviduje.

Okrem toho evidujeme práce zaradené do tretej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu drevených schodísk - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom (16 zamestnancov) a u 3 SZČO v prevádzke na výrobu drevených násad. Do druhej kategórie prác sú zaradení pracovníci exponovaní pevnému aerosólu z tvrdého dreva v spoločnosti PILAMUS, spol. s r.o., Dohňany - prevádzka Ihrište. V spoločnosti GALVANIKA, s.r.o., Dolná Breznica sú zamestnanci exponovaní zlúčeninám šesťmocného chrómu pri povrchovej úprave kovov (4 pracovníci v 3. kat.). Na oddelení patológie NsP Ilava sú pracovníci exponovaní formaldehydu (4 pracovníci). Na základe realizovaných opatrení na oddelení patológie NsP Považská Bystrica (nový stôl na excidovanie vzoriek) zamestnávateľ zabezpečil meranie formaldehydu a iných chemických látok v pracovnom prostredí. Na základe výsledkov merania a posúdenia rizík boli práce preradené z tretej do druhej kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

ŠZD za účelom hodnotenia expozície karcinogénnym faktorom bol vykonaný v spoločnostiach ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom (expozícia karcinogénom pri laboratórnych činnostiach), TEMAGAL, s.r.o., Dubnica nad Váhom (expozícia oxidu chrómovému, dusičnanu nikelnatému, sfánu kobaltnatému a dichrómanu draselnému pri povrchovej úprave kovov), Beluša Foods, s.r.o., Beluša (expozícia chrómanu draselnému, fenolftaleínu pri laboratórnych činnostiach), Nemocnica s poliklinikou Považská Bystrica (expozícia formaldehydu pri fixácií biologického

materiálu), RONA, a.s., Lednické Rovne (expozícia kabaltu - boritan, formaldehydu a benzínu pri maľovaní výrobkov a pri údržbe).

V rámci posudkovej činnosti bolo vydané 1 rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. na činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku. Zároveň bol schválený prevádzkový poriadok pre činnosti s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12. 2018 posúdených **71** návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- 19 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v bytových jadrách
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z kanalizačných a vetracích rúr
- 36 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rodinného domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny z budovy objektu
- 2 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy hospodárskej budovy
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny obecného úradu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny drevenej stodoly
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo vzduchotechniky
- 2 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - likvidácia strešného eternitu z dvora rodinného domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešných šablón - železničná stanica STAVADLO č. 1 a STAVADLO č. 2
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - AZC dosky z objektu zhorieniska škôlky
- 4 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z podhl'adov v suteréne resp. pivničných priestoroch bytového domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - likvidácia neodborne demontovaných AZC platní

Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti AMELLA, s.r.o., Martin (3 návrhy), DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava (3 návrhy), ASTANA, s.r.o., Poprad (5 návrhov), KAMON, s.r.o., Považská Bystrica (2 návrhy), MR INVEST s.r.o., Liptovský Mikuláš (1 návrh), AZBESTGROUP s.r.o., Poprad (3 návrhy), BATKO, s.r.o., Horná Poruba (4 návrhy), Miroslav Pavlík, Horný Lieskov (4 návrhy), Losstav, s.r.o., Streženice (11 návrhov), Roman Juríček - STRECHYRJA, Lysá pod Makytou (11 návrhov), SD Gelnica, s.r.o. (6 návrhov), ReTrash, s.r.o., Kremnica (5 návrhov), E - RAN TZB, s.r.o., Bratislava (1 návrh), M-GAS s.r.o., Trenčianska Turná (1 návrh), EISEN s.r.o., Šaľa (1 návrh), Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, Martin (1 návrh), Regena ES s.r.o., Strážske (1 návrh), EKOMA TATRY s.r.o., Poprad (1 návrh), Stavebné bytové družstvo Púchov (3 návrhy), GASKOMPLET - ZH, s.r.o., Žiar nad

Hronom (1 návrh), KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina (1 návrh), LIVING LIGHT, spol. s r.o., Zeleneč (1 návrh), MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva (1 návrh), ktoré vlastnia oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

Dodržiavanie ustanovení NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci (ďalej len NV SR č. 253/2006 Z.z.), ako aj dodržiavanie plánu práce predloženého pri posudkovej činnosti bolo skontrolované aj v rámci výkonu ŠZD - 3 kontroly. Zároveň bolo dotazníkmi informovanosti „A“ (spolu 7 dotazníkov) overené splnenie povinnosti vyplývajúcej z § 10 uvedeného nariadenia vlády. Jeden štátny zdravotný dozor bol vykonaný na základe podnetu na nedodržiavanie ustanovení NV SR č. 253/2006 Z.z. pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest z kanalizačných a odpadových rúr v bytovom dome. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli zistené viaceré nedostatky - absencia kontrolovaného pásma, nepoužívanie OOPP, porušenie požiadaviek na manipuláciu s odpadom - nedodržanie predloženého plánu práce a schváleného prevádzkového poriadku. Za uvedené porušenie bola účastníkovi konania uložená **pokuta v správnom konaní vo výške 2000 Eur.**

O ukončení činnosti boli na RÚVZ zasielané záverečné správy odbornej demontáže azbestu.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Za účelom zlepšenia zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia bolo v spoločnosti Bel Power Solutions, s.r.o., Dubnica nad Váhom vyšetrených 59 zamestnancov (meranie tlaku krvi a pulzu, váhy, % telesného tuku a merania celkového cholesterolu v krvi). Vzhľadom na súčasné prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania (DNJZ) v uvedenej spoločnosti bolo pracovníkmi OPPL poskytované poradenstvo na elimináciu nadmernej jednostrannej záťaže pri práci s doskami plošných spojov (osádzanie, kontrola) - zaradenie prestávok strávených cvičeniami, výkon lekárskeho preventívneho prehliadok, diskutované boli aj možnosti rotácie pracovníkov, či realizácia technologických a technických opatrení (čistenie plošných spojov a strihanie pinov strojným zariadením).

Dlhodobým problémom pri realizovaní týchto aktivít je nedostatok finančných prostriedkov na materiál potrebný k vyšetreniam a neochota oslovených firiem zapojiť sa do aktivít zameraných na podporu zdravia.

OPPLaT v spolupráci s oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu zabezpečilo výkon preventívnych vyšetrení a poradenstva pre pracovníkov vykonávajúcich prácu s expozíciou azbestu. Poradenstvo bolo zamerané najmä na odvykanie od fajčenia, ako hlavného potenciujúceho faktora pre vznik ochorení dýchacích ciest v spojení s expozíciou azbestu. Celkovo bolo vyšetrených (meranie tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu, viscerálneho tuku, spirometrie a merania glukózy, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, u fajčiarov aj meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi) 7 pracovníkov 2 spoločnosti vykonávajúcich odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest.

V rámci podpory zdravia pri práci odborní pracovníci OPPLaT vykonávali edukačnú činnosť zamestnávateľov a zamestnancov počas výkonu štátneho zdravotného dozoru priamo na pracoviskách. Ďalšie informácie a usmerňovania boli poskytované telefonickou formou, v menšej miere elektronickou formou, písomnou formou alebo priamou komunikáciou účastníka konania na RÚVZ. Najčastejšie konzultovanou témou boli požiadavky pri uvádzaní priestorov do prevádzky, náležitosti žiadostí, výsledky posúdenia zdravotných rizík a postup pri zaradovaní prác do tretej alebo štvrtej kategórie, pri hodnotení záťaže teplom a zabezpečovaní pitného režimu.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (22. – 26. októbra 2018) a v rámci kampane Zdravé pracoviská 2018 -2019 kontrolujú nebezpečné chemické látky sa uskutočnil na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici dňa 24.10. 2018 deň otvorených dverí odboru preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie za účelom poskytnutia informácií pre odbornú a laickú verejnosť k danej téme. O dni otvorených dverí boli zverejnené informácie na výveske. Zároveň bola v roku 2018 vykonaná spoločná previerka s IP Trenčín zameraná na dodržiavanie legislatívnych úprav pri manipulácii s chemickými látkami.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade .

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č.321/2001 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšou zmenou nariadenia EK (EÚ) č.10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv.watercoolerov, pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

V rámci plnenia tejto úlohy bol v roku 2018 vykonaný odber 1 vzorky výrobku - Fľaša na vodu, 600 ml so srdiečkami na sledovanie rizikového ukazovateľa - bisfenol A. Na základe obdržaného výsledku laboratórnych analýz v NRC RÚVZ so sídlom v Poprade bolo zistené, že testovaná vzorka splnila požiadavky platnej legislatívy.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 200 - E 203 Kyselina sorbová - sorbany, E 210 - E 213 Kyselina benzoová - benzoany, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy. V roku 2018 bolo vyplnených 20 dotazníkov respondentmi podľa vekovej kategórie a ostatných požadovaných kritérií v zmysle usmernenia ÚVZ SR. Tabuľkové spracovanie monitoringu spotreby prídavných látok do potravín a aróm bolo zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Považská Bystrica

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia

pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017- 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

Vzorky hotových pokrmov boli odobraté v :

ZSS verejné - 1 vzorka kompletného obeda (polievka zeleninová s vajíčkom, kuracie prsia dusené, dusená ryža, restované šampiňóny).

ZSS závodné stravovanie – 1 vzorka kompletného obeda (polievka pórová, mäso bravčové dusené, varené kolienka, omáčka bratislavská).

Výsledky laboratórných vyšetrení odobratých hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli vo vybraných pekárskych výrobkoch boli odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny výživy RÚVZ Považská Bystrica odobraté na laboratórne vyšetrenie 2 vzorky pekárskych výrobkov (1 vzorka chlieb konzumný, 1 vzorka rožok biely). Výsledky laboratórných vyšetrení odobratých pekárskych výrobkov vyhovovali požiadavkám výnosu MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKE VÝROBKY

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek)

V roku 2018 nebol Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici do tejto úlohy zapojený.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s plnením aktivít prevencie detskej obezity v kontexte plnenie Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 vykonávali odborné pracovníčky oddelenia Hygieny detí a mládeže na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v roku 2018 nasledovné aktivity.

a) **Podpora zdravého štartu do života** - zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

- aktivity v materských centrách a poradenstvo bolo poskytované prostredníctvom spolupráce úseku Poaradní zdravia, kde pracovníčky klientom centier poskytli prednášky zdravého životného štýlu, významu pohybovej aktivity a zásady správneho stravovania.

b) **Podpora zdravšieho prostredia v školách**

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nad hmotnosti až obezity

- v roku 2018 bolo vykonaných 30 kontrol školských bufetov, pri ktorých bolo zistené, že deťom sú ponúkané okrem iného sladené nápoje, cukrovinky, bagety, slané potraviny. Napriek tomu, že prevádzkovateľov bufetov ako aj riaditeľov škôl upozorňujeme, že sortiment v školskom bufete musí byť výživovo hodnotný, naďalej pretrváva problém, že sa v školských bufetoch predávajú aj nezdravé potraviny. Pribúdajú na školách taktiež predajné automaty s cukrovinkami, sladenými vodami a pokrmy rýchleho občerstvenia prevádzkované dodávateľskou spoločnosťou. Externý dodávateľ podľa zmluvných podmienok automaty a predávaný sortiment kontroluje a dopĺňa potrebný sortiment.
- Celkový počet automatov preto nie je uvedený, nakoľko tento počet sa mení podľa dopytu po automatoch v priebehu školského roka. Vedenie školy nie vždy zapracováva informáciu o automate do prevádzkového poriadku, a preto je prítomnosť automatu zisťovaná len v rámci výkonom štátneho zdravotného dozoru podľa plánu práce pracovníkov.
- Pozitívne hodnotíme školské bufety zriadené priamo školou (školský bufet Košeca, školský bufet Ladce), ktorý prevažnú časť ponúkaného sortimentu zameriavajú na podporu zdravšieho stravovania. Ponúkaný sortiment je prevažne z celozrnných výrobkov, mliečnych produktov a ovocia. Cukrovinky, slané pochutiny a sladené vody sú zahrnuté v rámci sortimentu len v obmedzenej miere.

- V rámci kontrol v zariadeniach školského stravovania sa sledovalo podávanie cukrovínok k obedu, prípadne zamieňanie olovrantu v materských školách za podanie balenej sladkosti a používanie ochucovadiel na zvýraznenie chuti pokrmu s vysokým obsahom soli, taktiež sa sledovalo používanie ochucovadiel s obsahom glutamátu sodného. V zariadeniach, kde bolo zistené poskytovanie takýchto sladkostí, cukrovínok, prípadne ochucovadiel boli vedúce školských jedální upozornené na nevhodnosť poskytovania takýchto surovín.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne

- v roku 2018 sa vykonalo 47 kontrol v zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy v základných školách, v rámci ktorých boli sledované aj podmienky prípravy desiat. Niektoré školy podporujú poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne, iné naopak toto zabezpečujú cez školské bufety. Záujem o poskytovanú službu je aj so strany rodičov nízky a počet stravníkov odoberajúcich desiatu pripravovanú školskou kuchyňou stále klesá. Školy samostatne možnosť poskytovania desiat neposkytujú a informovanosť rodičov zo strany školy je nízka.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie

- v oblasti zdravého stravovania, zdravej výživy, programu školské ovocie realizuje oddelenie HDM aj v spolupráci s úsekom Podpory zdravia prednášku „Zdravý životný štýl“, ktorá zahŕňa všetky tri témy. Bolo zistené, že prednášky na uvedené témy sú poskytované aj platenými lektormi zo súkromného sektoru. Vedenie škôl však víta ponuky bezplatných prednášok so strany RÚVZ v SR. O poskytovanie aktivít je so strany škôl veľký záujem, ktorý je však limitovaný personálnymi možnosťami jednotlivých úradov.

- V roku 2018 sa realizoval projekt "Viem, čo zjem", ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-11 rokov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Reaguje na aktuálny výskyt problémov slovenských detí súvisiacich s nesprávnou výživou, akými sú nedostatky živín či obezita. Táto aktivita sa uskutočnila na Spojenej základnej škole v Dubnici nad Váhom pre 2. stupeň a pre praktickú triedu a na dvoch základných školách v Považskej Bystrici.

- V roku 2018 bol uskutočnený dotazníkový prieskum ohľadom konzumácie ovocia, zeleniny a mlieka u žiakov 1. stupňa na základných školách. Do prieskumu bola zapojená Základná škola, Ladce a Základná škola, Sl. partizánov, Považská Bystrica s celkovo 96 zapojenými žiakmi. Deti vyplňali dotazník spolu s rodičmi. Otázky sa týkali stravovacích návykov dieťaťa, preferovaného ovocia, zeleniny, mlieka, mliečnych výrobkov a konzumácií sladkostí.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy

- v roku 2018 sa vykonalo 151 kontrol v 124 zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania

- Rodičia vítajú možnosť diétného stravovania v ZŠS, prípadne individuálne donášanie stravy v prípade alergií a intolerancií na vybrané zložky potravy. Zariadenia školského stravovania ponúkajúce možnosť diétného stravovania sú pravidelne kontrolované v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov

- v roku 2018 sa vykonalo 86 kontrol v materských školách, základných školách a na zotavovacích podujatiach súčasťou ktorých bola aj kontrola pitného režimu. Tento je zabezpečený väčšinou cez zariadenie školského stravovania. Deťom sa ponúka sladený čaj, ovocné vody. Na základných školách je pitný režim riešený individuálne. Nápoj je ponúkaný len deťom, ktoré sa stravujú v ZŠS. Každá škola však musí mať zabezpečený dostatočný prísun pitnej vody aj v jednotlivých triedach. Na uvedenú tému sú prezentované aj prednášky pracovníkov úseku PZ. V rámci organizovania pracovných stretnutí s vedúcimi školských jedální, ale aj pri individuálnych konzultáciách je odporúčané podávať v rámci pitného režimu nesladené čaje. Odporúčame prehodnotiť úpravu MSN pre školské jedálne pri príprave pitného režimu a to vyradenie cukru na doosladzovanie nápojov a čajov z materiálno spotrebných noriem.

- taktiež bol uskutočnený monitoring pitného režimu a konzumácie sladených nápojov počas pobytu detí v predškolských zariadeniach boli odoberané v zariadeniach spoločného stravovania normovacie hárkky za jeden kalendárny týždeň a vykonaný štátny zdravotný dozor, v rámci ktorého bolo zisťované podávanie sladených/nesladených nápojov počas dňa v rámci materskej školy. Celkovo bolo zmonitorovaných 15 materských škôl (5 MŠ v rámci každého okresu v miestnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici - okres Považská Bystrica, okres Púchov a okres Ilava).

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach

- v roku 2018 sa vykonalo 151 kontrol v zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy, v rámci ktorých sa zisťoval aj počet stravníkov. Tento však kolíše. Presné údaje sa zisťujú na základe koncoročných výkazov jednotlivých ZŠS.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy

- v roku 2018 neboli odobrané vzorky pokrmu na laboratórnu analýzu energetickej hodnoty a množstva soli, bolo odobraných 14 vzoriek pokrmov rýchleho občerstvenia a cukrárenských výrobkov na mikrobiologickú analýzu.

- kontrolovať pestrosť stravy

- vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

- Skladba JI bola dodržiavaná v zmysle pokynov, niektoré ZŠS sa prispôbujú regionálnym zvyklostiam. V mnohých zariadeniach sa sťažujú na správanie detí, ktoré odmietajú

ovocie, mliečne výrobky, ktoré sú podávané k obedu. V mnohých prípadoch tieto končia v koši. Pretrváva nechúť detí ku konzumácii rýb.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi
- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

- Aktívna účasť na pracovnej porade vedúcich zariadení školského stravovania v regióne Považská Bystrica, 04.07.2018.
- Poskytovanie konzultácií pre vedúce školských kuchýň v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru.

d) Podpora pohybových aktivít

• v rámci štátneho zdravotného dozoru v základných a stredných školách je vykonávaný aj dozor telocvične. V materských školách je sledovaný denný režim detí, pohybové aktivity a pobyt vonku.

• priestory telocviční sú vo väčšine prípadov využívané aj na mimoškolské aktivity detí, ale aj prenajímané a využívané verejnosťou. Vo viacerých telocvičniach počas školského roka prebiehajú aj rôzne športové podujatia a súťaže.

• školy v rámci dostupnosti a občianskej vybavenosti miest a obcí využívajú aj iné športové plochy a zariadenia - najmä plaváreň na organizovanie plaveckých výcvikov pre 3. ročník ZŠ, prípadne rozšírený plavecký výcvik pre 5. ročník ZŠ, zimný štadión na korčuľarsky výcvik pre žiakov 1. stupňa ZŠ, atletický, futbalový štadión a športová hala najmä využívané školami, ktoré majú v učebných osnovách rozšírenú športovú prípravu podľa druhu zamerania (hádzaná, atletika, futbal, hokej, gymnastika).

• Pracovníčky úseku Poradne zdravia sa aktívne podielali na propagovaní zdravého životného štýlu a pohybovej aktivity v rámci uskutočnených prednášok. pracovníčky oddelenia HDM sa v spolupráci s úsekom PZ aktívne podielali na realizácii Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, v rámci ktorého sa na 3 stredných školách celkovo vyšetrilo 80 študentov 2. ročníka so zameraním sa na vyšetrenie biochemických ukazovateľov, hodnotenie držania tela, flexibilita tela, spirometrické vyšetrenie, analýza BMI a podielu tuku a svaloviny a Ruffierov záťažový test. Cieľom je objektivizácia antropometrických, vybraných biochemických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela, edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životossprávy.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

- projekt prebiehal v riešení ÚVZ SR a vybraných RÚVZ v SR. V rámci pôsobenia RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bol projekt riešený na dvoch základných školách, jednom 8 -

ročnom gymnáziu a jednej strednej odbornej škole. Celkovo bolo rozdanych v rámci projektu Tabak, alkohol, drogy približne 870 dotazníkov.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

- Odobraný kompletný pokrm bol zaslaný na laboratórne vyšetrenie obsahu jedlej soli do laboratória pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne. Na základe zaslaných laboratórnych výsledkov bolo prepočítané množstvo jedlej soli v odobranom pokrme a percento eventuálneho prekročenia soli oproti OVD. Prepočítané hodnoty sú uvedené v tabuľke. Pri výpočte sa bral do úvahy odporúčaný denný príjem soli školský vek detí do 15 rokov do 2 gramov.
- Pokrm kompletného obeda bol odobraný v školskej jedálni pri základnej škole. Pozostával z: Zemiaková polievka s mrveničkou, Klopsy na smotane s cestovinou, kde bolo stanovené celkové množstvo soli 8,926g v 491g pokrmu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizačné výstupy

- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním,
- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa imunizačného programu,
- realizácia imunologických prehľadov,
- informovanie laickej verejnosti o problematike osýpok prostredníctvom web stránky RÚVZ
- aktívna činnosť poradne očkovania, vrátane poskytovania odborného poradenstva pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia,
- v rámci "Európskeho imunizačného týždňa" - vytvorenie informačných materiálov pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť, materiálov na web stránku úradu, vytvorenie informačného panelu na RÚVZ,
- kontrola očkovania v SR - vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2018 v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava:
 - základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde - v ročníku narodenia 2016 bolo zaočkovaných z celkového počtu 1 604 detí tromi dávkami kombinovanej vakcíny 1 552 detí – 96,8 %.
 - základné očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám - v ročníku narodenia 2016 bolo zaočkovaných z celkového počtu 1 604 detí tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny (PCV) 1 543 detí - 96,2 %.
 - preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde (v 6. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2011 bolo z celkového počtu 1 506 detí zaočkovaných vakcínou proti DTaP-IPV 1 459 detí – 96,9 %.
 - preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde (v 13. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2004 bolo z celkového počtu 1 404 detí zaočkovaných vakcínou proti dTaP-IPV 1 381 detí – 98,4 %.
 - základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2016 bolo z celkového počtu 1 604 detí zaočkovaných 1 525 detí – 95,1 %.
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2015 bolo z celkového počtu 1 562 detí zaočkovaných 1 494 detí – 95,6 %.
 - preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde (v 11. roku života)
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2006 bolo z celkového počtu 1 385 detí zaočkovaných detí 1 345 – 97,1%.
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2005 bolo z celkového počtu 1 347 detí zaočkovaných detí 1 318 – 97,8 %.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení – v roku 2018 bolo spracovaných 2 030 prípadov,
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení, zlepšenie spolupráce s laboratóriami,
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou informácií na web stránke úradu, článkov, rozhovorov s regionálnymi médiami, konzultácií,
- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení; mikrobiologické laboratóriá, všeobecní lekári, primári oddelení v nemocniciach upozornení na povinnosť hlásenia prenosných ochorení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy (zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií),
- zvýšenie počtu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v okresoch Považská Bystrica, Ilava a Púchov s prístupom do EPISu a jeho aktívne využívanie na hlásenie prenosných ochorení
- v roku 2018 bolo spracovaných a vložených do epidemiologického informačného systému 2 030 prípadov prenosných ochorení (1 136 možných, 67 pravdepodobných, 827 potvrdených, 21 epidémií), do SRV bolo vložených 8 hlásení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Realizačné výstupy

- na základe pravidelného harmonogramu sa vykonáva mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrola účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelné kontroly dodržiavania hygienicko epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach, v rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2018 odobratých 416 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie sterilného materiálu a nemocničného prostredia.
- v roku 2018 bolo zaznamenaných a analyzovaných 122 prípadov nozokomiálnych nákaz,
- kampaň „Clean care is safer care“ príprava a distribúcia letákov do NsP Považská Bystrica, informácie o kampani na web stránke RÚVZ,
- odbery sterov z rúk pri výkone ŠZD v zdravotníckych zariadeniach,
- realizácia surveillance NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti – zaradená 1 JIS, 32 pacientov.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Realizačné výstupy

- účasť na školení o VNN pre ZZS a príjmové oddelenia zabezpečené RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDYA SLEDOVANIE VDPV

Realizačné výstupy

- na základe stanoveného harmonogramu odberov sa v pravidelných intervaloch vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica. Výsledky za rok 2018:
 - 13.03.2018 negat.
 - 22.05.2018 negat.
 - 17.07.2018 negat.
 - 18.09.2018 negat.
 - 13.11.2018 negat.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Realizačné výstupy

- projekt „Hrou proti AIDS“ sa v súčasnosti už nevykonáva.
 - o v roku 2018 sa realizovali na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v zastúpení Úseku podpory zdravia aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS formou prednášok na ZŠ a SŠ. Celkovo sa realizovalo 9 prednášok na témy Výchova k partnerstvu a rodičovstvu a Prevencia pohlavne prenosných ochorení, ktorých súčasťou bola aj prevencia HIV/AIDS. 9 prednášok bolo vykonaných na 4 základných školách pre 8.,9. ročník a jednom osemročnom gymnáziu s celkovým počtom žiakov 169.
 - o ku Svetovému dňu boja proti AIDS – 1.december bola vytvorená aj nástenná propagácia vo vestibule RÚVZ a v areáli NsP Považská Bystrica.
- na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici je zriadená pre verejnosť poradňa HIV/AIDS bez možnosti vyšetrenia, za rok 2018 - 0 klientov.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Realizačné výstupy

- informovanie verejnosti a všeobecných lekárov o vakcinologickom poradenstve RÚVZ - informácia o zriadenej poradni očkovania je sprístupnená na web stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Realizačné výstupy

- v roku 2018 sa projekt na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici nerealizoval.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Témy prednášok:

Zdravý životný štýl 9x: na 3 ZŠ a na jednej spojenej škole internátnej, edukovaných 225 žiakov a študentov

Drogy a prevencia 12x: na 5 ZŠ, edukovaných 248 žiakov

Podpora nefajčenia 4x: na 1 ZŠ, edukovaných 80 žiakov

Výchova k partnerstvu a rodičovstvu, prevencia AIDS 6x: na 3 ZŠ, jednej súkromnej ZŠ a jednom gymnáziu, edukovaných bolo 106 žiakov a študentov

Prevencia pohlavne prenosných ochorení 3x: na 2 ZŠ, edukovaných 63 žiakov

Úrazy a prvá pomoc 3x: na jednej ZŠ, edukovaných 85 žiakov

Dopravná výchova 2x: na jednej ZŠ, edukovaných 39 žiakov

Stavba mozgu a precvičovanie pamäti 2x: na jednej SŠ, edukovaných 24 študentov

Čisté ruky 9x: na 3 MŠ a 3 ZŠ, edukovaných 68 detí a 136 žiakov

Pedikulóza 1x: na jednej ZŠ, edukovaných 23 žiakov

Benefity optimálnej pohybovej aktivity a obezita 6x: na jednej ZŠ, 2 SŠ a jednom gymnáziu, edukovaných 30 žiakov a 70 študentov

Prevencia civilizačných ochorení 1x: na jednej ZŠ, edukovaných 30 žiakov

Diabetes mellitus 1x: na jednej SŠ, edukovaných 38 študentov

Prevencia obezity 1x: na jednej spojenej škole internátnej, edukovaných 33 žiakov a študentov

Prevencia hepatitídy A 1x: na jednej ZŠ, edukovaných 21 žiakov

Prevencia Alzheimerovej choroby 2x: na jednej SŠ, edukovaných 90 študentov

Prevencia Fetálneho alkoholového syndrómu 1x: na jednej SŠ, edukovaných 40 študentov

Prednášky pre dospelých:

Hygiena potravín 1x: v Krízovom centre ochrany a podpory obetí násillia v rodinách, edukovaných 7 žien a 7 detí

Prevencia Alzheimerovej choroby 1x: v Klube Venuša, edukovaných 22 seniorov

Prevencia osteoporózy 1x: v Jednote dôchodcov, edukovaných 25 seniorov

Prevencia Fetálneho alkoholového syndrómu 1x: v Krízovom centre ochrany a podpory obetí násillia v rodinách, edukovaných 5 žien a 13 detí

Zrealizovali sa prednášky v Cirkevnej ZŠ sv. Margity v Púchove, v rámci akcie LAJK ŽIVOTU. Prednášky boli na témy Čisté ruky, Zdravé zuby, Zdravý životný štýl, Becepáčík a Autoškola pre deti pre 1. - 6. ročník. Tejto akcie sa zúčastnili aj Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Púchove, Mestská polícia v Púchove a Spoločenstvo Rodinkovo v Púchove. Edukovaných bolo 156 žiakov.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V roku 2018 sa nerealizoval celoslovenský prieskum Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Prednášky zamerané na zdravý životný štýl, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali na 3 základných školách a jednej spojenej škole internátnej. Na túto tému sa realizovalo 9 prednášok a edukovaných bolo 225 žiakov a študentov.

V roku 2018 sa realizoval **projekt "Viem, čo zjem"**, ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-11 rokov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Reaguje na aktuálny výskyt problémov slovenských detí súvisiacich s nesprávnou výživou, akými sú nedostatky živín či obezita. Prednášky o pestrej strave sa uskutočnili na Spojenej základnej škole v Dubnici nad Váhom pre 2. stupeň a pre praktickú triedu, v Základnej škole, Nemocničnej v Považskej Bystrici pre 3. ročník a v Základnej škole, Stred v Považskej Bystrici pre 4. až 6. ročník. Celkovo bolo edukovaných 177 žiakov a študentov, ktorí mohli vyjadriť svoj názor k danej téme prostredníctvom dotazníka. Bolo vyplnených 65 prípadových dotazníkov. Na ďalšej Základnej škole, SNP v Považskej Bystrici sa vykonal dotazníkový prieskum. Bolo vyplnených 70 kontrolných dotazníkov.

V spolupráci so Spojenou školou internátnou, SNP v Považskej Bystrici sa uskutočnili prednášky **Prevenia obezity** pre 2. stupeň a praktickú školu. Bolo premietnuté DVD "Ako líštička stratila krásu" a "Lakomý sysel" a vykonal sa vyšetrenia % telesného tuku, ktoré absolvovalo 10 záujemcov. Celkovo bolo edukovaných 33 žiakov a študentov.

Význam zdravej výživy bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním sa na význam zdravej výživy. Všetkým klientom, ktorí mali vysokú hladinu celkového cholesterolu a triglyceridov bolo doporučené zmeniť stravovacie návyky.

Školský program

Pokračuje sa v tomto programe informovaním o dôležitosti zdravého stravovania a pohybovej aktivity, ktoré je súčasťou prednášok Zdravý životný štýl a Zdravé zúbky. Tiež sú distribuované edukačný letáky s názvom "Zdravie a krása sa skrýva v ovocí a zelenine" a "Dôverujte mlieku - je kvalitné a zdravé".

Preventívne aktivity realizované v mesiacoch máj - jún k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“

Počas mesiaca jún boli zrealizované prednášky o zdravom životnom štýle a dôležitosti pohybu na jednej ZŠ pre 37 žiakov.

Prednášky s názvom **Benefity optimálnej pohybovej aktivity a obezita** sa uskutočnili na jednej ZŠ, 2 SŠ a jednom gymnáziu. Celkovo bolo 6 aktivít a edukovalo sa 30 žiakov a 70 študentov.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

K tomuto dňu sa vo vestibule úradu a v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici urobila aj názorná propagácia, ktorá bola venovaná pohybovej aktivite.

9.2.1. Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

V roku 2018 sa kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ neuskutočnila.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych základných školách.

V mesiacoch marec a august sa konali prednášky o hygiene potravín a prevencii Fetálneho alkoholového syndrómu v **Krízovom centre ochrany a podpory obetí násilia v rodinách, SNP v Považskej Bystrici**, kde bolo celkovo edukovaných 12 žien a 20 detí. Všetci boli rómskeho pôvodu a boli obeťami násilia v rodine.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vzhľadom na skutočnosť, že zdravotné uvedomenie o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú závažný zdravotný problém sa naďalej pokračuje v realizácii prednášok na ZŠ aj SŠ.

Prednášky na tému: **Alkohol, drogy a prevencia závislostí** – sa realizovali na 5 ZŠ. Celkovo sa realizovalo 12 prednášok na túto tému pre 248 žiakov. V rámci prednášok mali žiaci možnosť dať si vyšetriť množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi Smokerlyzerom.

Počas aktivity 26. jún - **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi** boli zrealizované prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti v ZŠ v Lysá pod Makytou. Bolo poskytnuté vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Edukovaných bolo 54 žiakov. Bola vytvorená vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici názorná propagácia s cieľom upozorniť na nové psychoaktívne látky na trhu, prevenciu ich zneužívania, indikátory užívania drog a epidemiológia drogových závislostí podľa veku a typu drogy v Slovenskej republike.

Počas **Európskeho týždňa boja proti drogám - 12. - 18. november** sa konali prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti v jednej ZŠ, Mládežníckej v Púchove pre 7. - 9. ročník. Celkovo bolo edukovaných 103 žiakov. V areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

Počas Týždňa uvedomenia si mozgu sa uskutočnili prednášky pre **Klub Venuša v Dubnici nad Váhom**. Edukovaných bolo 22 seniorov.

Informácie o aktivite boli uverejnené aj na web stránke úradu.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia tohto týždňa, ktorá obsahovala informácie ako funguje ľudský mozog, ako sa učíme, zapamätávame si a tipy pre lepšiu pamäť.

Prednáška na tému prevencia osteoporózy sa uskutočnila pre **Jednotu dôchodcov v Považskej Bystrici**. Edukovaných bolo 25 seniorov.

Počas preventívnych vyšetrení sa venuje pozornosť aj problematike aktívneho starnutia. Seniori sú oboznámení s pozitívnym účinkom zdravého stravovania, pravidelného pitného režimu a pohybovej aktivity v prevencii osteoporózy a ďalších ochorení spojených so starnutím.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Tejto problematike sa venovalo na 4 MŠ a 6 ZŠ. Celkovo sa realizovalo 23 prednášok a bolo edukovaných 85 detí a 416 žiakov.

Svetová organizácia zubných lekárov vyhlásila 20. marec za **Svetový deň ústneho zdravia**. Ústne zdravie predstavuje zdravé zuby a okolité tkanivá, teda zuby bez zubného kazu, zdravé ďasná a parodont. Zubný kaz, zápal ďasien a parodontu predstavujú najčastejšie sa vyskytujúce chronické infekčné ochorenia ľudského organizmu.

Heslo pre rok 2018 - "Say Ahh: Think Mouth, Think Health" /"Povedz á: myslí na ústa, myslí na zdravie"/.

V súvislosti s týmto dňom sa uskutočnili prednášky "Prevencia zubného kazu" na **Základnej škole v Domaníži** pre 1. až 4. ročník. Celkovo bolo edukovaných 65 žiakov.

Bol uverejnený článok "20. marec - Svetový deň ústneho zdravia" na web stránke úradu a bol zaslaný do regionálnej tlače.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia ku tomuto dňu.

9.7 CINDI PROGRAM SR

V roku 2018 sa tiež zameralo na znižovanie počtu osôb s rizikovými faktormi životného štýlu, od ktorých sa odvíjajú biologické rizikové faktory srdcovocievnych a nádorových ochorení.

Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 93. Z toho bolo 36 mužov a 57 žien. V PZ a na výjazdových akciách sa u vyšetrených klientov vykonalo spolu 1207 vyšetrení, z tohto počtu tvorili biochemické vyšetrenia 203, meranie tlaku a pulzu 273 a meranie telesného tuku 222. Celkovo bolo 64 záujemcom vyšetrené množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi u fajčiarov.

V roku 2018 sa v rámci činnosti poradne zdravia zrealizoval projekt "NAPPPA", v rámci ktorého sa v zapojených stredných školách sledovali u študentov 2. ročníkov vybrané ukazovatele zdravia. Celkový počet vyšetrených študentov bol 80. Z toho bolo 32 chlapcov a 48 dievčat. Spolu sa vykonalo 1120 vyšetrení, z tohto počtu tvorili biochemické vyšetrenia 320, meranie tlaku a pulzu 80 a meranie telesného tuku 80. Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo

v oblasti zdravého životného štýlu, prípadne boli študenti odporučení do starostlivosti ošetrojúceho lekára.

Spolupráca s inými organizáciami

- V spolupráci s oddelením HDM sa vykonávali preventívne vyšetrenia žiakov 6. ročníka a učiteľov ZŠ Pruské. Vykonávali sa merania výšky, váhy, % telesného tuku, % kostrového svalstva, brušného tuku (len učiteľky), bazálneho metabolizmu, obvodu pása a BMI. Zrealizovala sa prednáška na tému Benefity optimálnej pohybovej aktivity a obezita. Celkovo bolo 30 vyšetrených.
- V spolupráci s VŠZP a oddelením PPL sa vykonali preventívne vyšetrenia zamestnancov firmy Bel Power Solutions v Dubnici nad Váhom. Vykonávali sa merania tlaku krvi a pulzu, váhy, % telesného tuku a merania celkového cholesterolu v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 59 zamestnancov firmy.
- V spolupráci so Strednou priemyselnou školou v Považskej Bystrici sa v rámci kampane MOST 2018 vykonávali preventívne vyšetrenia u študentov 1. ročníka. Uskutočnilo sa meranie tlaku krvi a pulzu. Vyšetrených bolo 58 študentov. Bolo poskytnuté vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, ktoré využilo 21 študentov. Tiež sa uskutočnili preventívne vyšetrenia v Považskom osvetovom stredisku v Považskej Bystrici. Vykonávali sa merania rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Vyšetrených bolo 16 záujemcov.
- V spolupráci s oddelením PPL sa v poradni zdravia vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov pracujúcich s azbestom z firmy v Púchove a Lysej pod Makytou. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu, viscerálneho tuku, spirometrie a merania glukózy, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi. Fajčiarom bolo poskytnuté aj meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 7 zamestnancov.

Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Realizujú sa preventívne programy výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak a ilegálne drogy).

Prednášky na tému: **Alkohol, drogy a podpora nefajčenia** – sa realizovali na 6 základných školách. Celkovo sa realizovalo 16 prednášok na túto tému pre 328 žiakov. V rámci prednášok mali žiaci možnosť dať si vyšetriť množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi Smokerlyzerom.

Ku dňu 31. máj - **Svetový deň bez tabaku** bol uverejnený článok "Tabak a srdcové choroby" na webstránke úradu a v regionálnej tlači. Tiež sa uskutočnila aj názorná propagácia vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici.

Počas aktivity 26. jún - **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi** boli zrealizované prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej

závislosti v ZŠ v Lysá pod Makytou. Bolo poskytnuté vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Edukovaných bolo 54 žiakov. Bola vytvorená vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici názorná propagácia s cieľom upozorniť na nové psychoaktívne látky na trhu a prevenciu ich zneužívania, indikátory užívania drog a epidemiológia drogových závislostí podľa veku a typu drogy v Slovenskej republike.

Počas **Európskeho týždňa boja proti drogám - 12. - 18. november** sa konali prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti v jednej ZŠ, Mládežníckej v Púchove pre 7. - 9. ročník. Celkovo bolo edukovaných 103 žiakov. V areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Prednášky zamerané na zdravý životný štýl, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali na 3 základných školách a jednej spojenej škole internátnej. Na túto tému sa realizovalo 9 prednášok a edukovaných bolo 225 žiakov a študentov.

Prednášky s názvom **Benefity optimálnej pohybovej aktivity a obezita** sa uskutočnili na jednej ZŠ, 2 SŠ a jednom gymnáziu. Celkovo bolo 6 aktivít a edukovalo sa 30 žiakov a 70 študentov.

V spolupráci so Spojenou školou internátnou, SNP v Považskej Bystrici sa uskutočnili prednášky **Prevencia obezity** pre 2. stupeň a praktickú školu. Bolo premietnuté DVD "Ako líštička stratila krásu" a "Lakomý sysel" a vykonali sa vyšetrenia % telesného tuku, ktoré absolvovalo 10 záujemcov. Celkovo bolo edukovaných 33 žiakov a študentov.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

Počas týždňa **16. - 22. september** sa uskutočnil **Európsky týždeň mobility**, v rámci ktorého bol vytvorený plagát, ktorý bol umiestnený na dverách výťahu v budove RÚVZ Považská Bystrica, aby sa zamestnanci a verejnosť vyhlí použitiu výťahu, radšej vyšli po schodoch a tak podporili svoje zdravie a životné prostredie.

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020

V mesiacoch september a október 2018 sa zrealizoval celonárodný projekt "NAPPPA", ktorý bol prijatý vládou SR. Úlohou projektu bolo sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôlkov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela, hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

Cieľom je objektivizácia antropometrických, vybraných biochemických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela, edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.

Do tohto projektu boli vybrané dve gymnáziá a dve stredné školy, ktoré patria do regiónu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici: Gymnázium, ul. 1. mája v Púchove, Gymnázium, Školská ul. v Považskej Bystrici, Stredná odborná škola, I. Krasku v Púchove, Obchodná akadémia, Jesenského ul. v Považskej Bystrici.

Nakoniec sa prieskum vykonával na Gymnáziu, Strednej zdravotníckej škole a Strednej priemyselnej škole v Považskej Bystrici. Celkovo bolo vyšetrených 80 študentov 2. ročníka, z ktorých bolo 32 chlapcov a 48 dievčat.

Vykonávali sa nasledovné merania: antropometria, meranie krvného tlaku a pulzu, kapilárny odber krvi, držania tela, spirometria a záťažové testy.

Vyhodnotenie činnosti Úseku podpory zdravia za rok 2018

Preventívne vyšetrenia:

Dňa 28.2.2018 sa v spolupráci s oddelením HDM vykonávali preventívne vyšetrenia žiakov 6. ročníka a učiteľov ZŠ Pruské. Vykonávali sa merania výšky, váhy, % telesného tuku, % kostrového svalstva, brušného tuku (len učiteľky), bazálneho metabolizmu, obvodu pásu a BMI. Zrealizovala sa prednáška na tému Benefity optimálnej pohybovej aktivity a obezita. Celkovo bolo 30 vyšetrených.

Dňa 25.4.2018 sa v spolupráci s VŠZP a odd. PPL vykonali preventívne vyšetrenia zamestnancov firmy Bel Power Solutions v Dubnici nad Váhom. Vykonávali sa merania tlaku krvi a pulzu, váhy, % telesného tuku a merania celkového cholesterolu v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 59 zamestnancov firmy.

Počas dní 5.12. a 10.12. v spolupráci s oddelením PPL sa v poradni zdravia vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov pracujúcich s azbestom z firmy v Púchove a Lysej pod Makytou. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu, viscerálneho tuku, spirometrie a merania glukózy, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi. Fajčiarom bolo poskytnuté aj meranie množstva CO vo vydychnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 7 zamestnancov.

Nástenná propagácia svetových dní vo vestibule RÚVZ :

február - 4. február - Svetový deň proti rakovine, Európsky kódex proti rakovine, Samovyšetrenie prsníkov

marec - medzinárodná akcia Týždeň mozgu - 12. - 18. marca 2018: Najčastejšie mýty o mozgu, Tipy pre lepšiu pamäť, Aktivity pre deti, Úlohy pre dospelých, Trápi Vás pamäť; Svetový deň ústneho zdravia - 20. marec; Svetový deň vody - 22. marec: Akú úlohu má voda v ľudskom organizme, 8 dôvodov prečo piť vodu; Radón a jeho účinky na zdravie, Nemalobunkový karcinóm pľúc a prevencia

apríl - Svetový deň zdravia - 7. apríl, Zdravá výživa

máj - Svetový deň hygieny rúk - 5. máj: Ako predchádzať sepse, umývanie rúk fakty; Svetový deň Pohybom ku zdraviu - 10. máj, Svetový deň bez tabaku - 31. máj; Vplyv slnka a pohybu na psychické zdravie

jún - Svetový deň darcov krvi - 14. jún: Druhy odberov, Čo je Rh faktor?, Áno a Nie pre darcu krvi, Mýty o darovaní krvi; Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi - 26. jún

júl - Účinky ovocia a zeleniny na naše zdravie; Liečivé bylinky; Buďme ohľaduplní, kúpme sa zdravšie; Ako sa chrániť pred kliešťom, Ako sa chrániť pred horúčkami

august - Lečivé bylinky; Ako sa chrániť pred horúčkami; Užitočný letný manuál pre cestovateľov; Očkovanie do cudziny; Imunologický prehľad 2018, Osýpky, Mumps, Ružienka, Hepatitída A, B a C, Očkovací kalendár 2018

september - Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme - 9. september; Svetový deň Alzheimerovej choroby - 21. september; Svetový deň srdca - 29. september; Medzinárodný deň starších - 1. október

október - Svetový deň duševného zdravia - 10. október; Svetový deň osteoporózy - 20. október

november - Svetový deň diabetu - 14. november; Ako predísť chrípke

december - Svetový deň AIDS - 1. december: Informácie o ochorení, jeho prenose, priebehu, výskyte na Slovensku, jeho prevencii, Prevalencia AIDS medzi dospelou populáciou 15-69-ročných za rok 2017 v regióne Svetovej zdravotníckej organizácie

Uverejnenie článkov na web stránke a v regionálnej tlači (Obzor, Púchovské noviny, Považskobystrické novinky, Novodubnické zvesti a Ilavský mesačník):

február - Svetový deň proti rakovine - 4. február

marec - Svetový deň ústneho zdravia - 20. marec; Čo je cieľom aktivity RÚVZ - podpora zdravia

máj - Svetový deň bez tabaku - 31. máj; Hygiena rúk

august - Svetový týždeň dojčenia - 1. - 7. august

november - Svetový deň diabetu - 14. november

december - Svetový deň AIDS - 1. december

Prednášky pre žiakov:

Úrazy a prvá pomoc

9.4.2018 Cirkevná ZŠ sv. Margity Púchov, Autoškola pre deti 2. ročník, 22 žiakov

11.4.2018 Cirkevná ZŠ sv. Margity Púchov, Becepáčik a dopravná výchova pre deti pre 1. ročník, 17 žiakov

17.4.2018 ZŠ s MŠ Bolešov, Poskytovanie prvej pomoci a prevencia úrazov pre 5., 6. a 7. ročník, DVD Becep - dopravné úrazy, 85 žiakov

Zdravý životný štýl

13.2.2018 Spojená škola internátna, SNP, Považská Bystrica, prednáška Zdravý životný štýl pre 2. stupeň, DVD "Ako líštička stratila krásu" a "Lakomý sysel", 25 žiakov

9.4.2018 Cirkevná ZŠ sv. Margity Púchov, prednáška Zdravý životný štýl pre 1., 2., 5. a 6. ročník, 78 žiakov

10.4.2018 Cirkevná ZŠ sv. Margity Púchov, prednáška Zdravý životný štýl pre 3. a 4. ročník, DVD "Ako líštička stratila krásu", 40 žiakov

12.6.2018 ZŠ Pavla Demitru, Dubnica nad Váhom, prednáška Zdravý životný štýl pre 6. ročník, 37 žiakov

7.12.2018 ZŠ SNP, Považská Bystrica, prednáška Zdravý životný štýl pre 3. ročník, DVD "Ako líštička stratila krásu", 45 žiakov

Prevenca drogovej závislosti

7.2.2018 ZŠ Slovenských partizánov, Považská Bystrica, Prevencia drogovej závislosti pre 6. ročník, vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, 28 žiakov

9.2.2018 ZŠ Komenského Púchov, Prevencia drogovej závislosti pre 6. ročník, 42 žiakov

17.4.2018 ZŠ s MŠ Bolešov, Prevencia drogovej závislosti pre 8. ročník, vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, 21 žiakov

5.6.2018 ZŠ Lysá pod Makytou, Prevencia drogovej závislosti pre 7., 8. a 9. ročník, vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, 54 žiakov

30.11.2018 ZŠ Mládežnícka, Púchov, Prevencia drogovej závislosti pre 7., 8. a 9. ročník, vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, 103 žiakov

20.12.2018 ZŠ Lednické Rovne, Alkoholizmus a fajčenie pre 3. a 4. ročník, 80 žiakov

Dospievanie a výchova k partnerstvu a rodičovstvu

9.2.2018 ZŠ Komenského Púchov, prednáška Dospievanie a výchova k partnerstvu a rodičovstvu pre 8. ročník, 30 žiakov

24.4.2018 ZŠ Lazy pod Makytou, prednáška Dospievanie a výchova k partnerstvu a rodičovstvu pre 8. a 9. ročník, vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, 24 žiakov

11.6.2018 Gymnázium Považská Bystrica, prednáška Dospievanie a výchova k partnerstvu a rodičovstvu pre sekundu, 17 študentov

13.6.2018 Súkromná ZŠ Rozkvet, Považská Bystrica, prednáška Dospievanie a výchova k partnerstvu a rodičovstvu pre 8. ročník, 16 žiakov

7.12.2018 ZŠ SNP, Považská Bystrica, prednáška Dospievanie a výchova k partnerstvu a rodičovstvu pre 9. ročník, 19 žiakov

Prevenca AIDS

9.2.2018 ZŠ Komenského Púchov, prednáška Prevencia AIDS a pohlavne prenosné ochorenia pre 8. ročník, 30 žiakov

7.12.2018 ZŠ SNP, Považská Bystrica, prednáška Prevencia AIDS a pohlavne prenosné ochorenia pre 8. ročník, 33 žiakov

Stomatohygiena

- 27.2.2018 MŠ Šoltésovej, elok. pracovisko Jelšové, Považská Bystrica, Zdravé zúbky pre MŠ, DVD "Maškrtná veverička", "Lakomý sysel' " a "Ako líštička stratila krásu" 26 detí
- 1.3.2018 MŠ Stupné, Zdravé zúbky pre MŠ, 8 detí
- 21.3.2018 ZŠ Domaniža, Zdravé zúbky pre 1. - 4. ročník, DVD "Maškrtná veverička", " Lakomý sysel' ", 65 žiakov
- 28.3.2018 MŠ Chmelinec Púchov, Zdravé zúbky pre MŠ, DVD "Maškrtná veverička", 31 detí
- 10.4.2018 Cirkevná ZŠ sv. Margity Púchov, Zdravé zúbky pre 1. a 2. ročník, DVD "Maškrtná veverička", "Ako líštička stratila krásu", 39 žiakov
- 11.4.2018 Cirkevná ZŠ sv. Margity Púchov, Zdravé zúbky pre 3. a 4. ročník, 40 žiakov
- 17.4.2018 ZŠ s MŠ Bolesov, Zdravé zúbky pre predškolačkov MŠ a 1. - 4. ročník ZŠ, 20 detí a 125 žiakov
- 24.4.2018 ZŠ Lazy pod Makytou, Zdravé zúbky pre 1. a 2. ročník, DVD "Maškrtná veverička", 19 žiakov
- 28.5.2018 ZŠ Nemocničná, Považská Bystrica, Zdravé zúbky pre 4. ročník, 48 žiakov
- 20.12.2018 ZŠ Lednické Rovne, Zdravé zúbky pre 1. a 2. ročník, DVD "Maškrtná veverička", 80 žiakov

Čisté ruky - osobná hygiena, prevencia vírusovej hepatitídy A

- 20.2.2018 MŠ Mierová, Považská Bystrica, prednáška Čisté ruky pre deti MŠ, 21 detí
- 21.3.2018 ZŠ Prečín, prednáška Čisté ruky pre 1. a 2. ročník, 21 žiakov
- 9.4.2018 Cirkevná ZŠ sv. Margity Púchov, prednáška Čisté ruky a prevencia VHA pre 5. ročník, 13 žiakov
- 10.4.2018 Cirkevná ZŠ sv. Margity Púchov, prednáška Čisté ruky a prevencia VHA pre 1. - 4. ročník, 79 žiakov
- 24.4.2018 ZŠ Lazy pod Makytou, prednáška Čisté ruky a prevencia VHA pre 3. a 4. ročník, 23 žiakov
- 11.5.2018 MŠ Hatné, prednáška Čisté ruky pre deti MŠ, 17 detí
- 8.6.2018 MŠ Slavica, prednáška Čisté ruky pre deti MŠ, 30 detí

Pedikulóza

- 21.3.2018 ZŠ Prečín, prednáška Prevencia pedikulózy pre 3. a 4. ročník, 23 žiakov

Prevencia ochorení

- 28.2.2018 ZŠ Pruské, Benefity optimálnej pohybovej aktivity a obezita pre 6. ročník, 30 žiakov
- 7.3.2018 SOŠ sklárska, Lednické Rovne, prednáška Prevencia civilizačných ochorení pre 3. ročník, DVD "Kým stúpa dym" vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, 30 študentov
- 21.3.2018 ZŠ Prečín, Prevencia hepatitídy A pre 1. a 2. ročník, 21 žiakov
- 4.5.2018 Stredná zdravotnícka škola, Považská Bystrica, prednáška Prevencia Alzheimerovej choroby pre 3. ročník, DVD "Až do dna" 50 študentov
- 21.9.2018 Stredná zdravotnícka škola, Považská Bystrica, prednáška Prevencia Alzheimerovej choroby pre 2. ročník, 40 študentov

21.9.2018 Stredná zdravotnícka škola, Považská Bystrica, prednáška Fetálny alkoholový syndróm pre 4. ročník, 40 študentov

13.12.2018 Stredná zdravotnícka škola, Považská Bystrica, prednáška Diabetes mellitus pre 2. ročník, 38 študentov

18.12.2018 Spojená škola internátna, SNP, Považská Bystrica, prednáška Obezita pre 2. stupeň, 33 žiakov

Prednášky pre dospelých:

13.3.2018 Krízové centrum ochrany a podpory obeti násillia v rodinách, SNP 1444/35, Považská Bystrica, prednáška Hygiena potravín, akrylamid a čisté ruky, 7 žien a 7 detí edukovaných

18.4.2018 Klub Venuša, Nová Dubnica, prednáška Prevencia Alzheimerovej choroby + preventívne vyšetrenia: antropometria (váha, % tuku, % kostrového svalstva, viscerálny tuk, BMI, obvod pásu a bokov) meranie tlaku krvi a pulzu, poradenstvo, 22 edukovaných

30.8.2018 Krízové centrum ochrany a podpory obeti násillia v rodinách, SNP 1444/35, Považská Bystrica, prednáška Fetálny alkoholový syndróm, 5 žien a 13 detí edukovaných, vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi

Výskumná časť

NAPPPA - Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

V rámci projektu "NAPPPA" sa v zapojených stredných školách sledovali u študentov 2. ročníkov vybrané ukazovatele zdravia. Vykonali sa biochemické vyšetrenia, antropometrické vyšetrenia, meranie tlaku krvi a pulzu, spirometria, flexibilita, kaliperometria, držanie tela a Ruffierov test, zisťovala sa osobná a rodinná anamnéza. Bol rozdáný a vyzbieraný "Dotazník životného štýlu".

V mesiacoch september až október sa konali preventívne vyšetrenia v týchto školách: Gymnázium, Považská Bystrica, 40 vyšetrených študentov,

Stredná priemyselná škola, Považská Bystrica, 20 vyšetrených študentov,

Stredná zdravotnícka škola, Považská Bystrica, 20 vyšetrených študentov.

Uskutočnili sa prednášky zamerané na "Benefity pohybovej aktivity", ktorých sa zúčastnilo 70 študentov.

Projekt "Viem, čo zjem"

20.11.2018 Spojená základná škola, Školská ul., Dubnica nad Váhom, 25 žiakov a študentov

21.11.2018 ZŠ Nemocničná, Považská Bystrica, vyplňanie prípadových dotazníkov, 50 žiakov

22. - 23.11.2018 ZŠ Stred, Považská Bystrica, vyplňanie prípadových dotazníkov, 102 žiakov

Uskutočnilo sa rozdávanie a zber kontrolných dotazníkov v ZŠ SNP v Považskej Bystrici, ktorá nebola zapojená do projektu "Viem, čo zjem".

SVETOVÉ DNI

4. február – Svetový deň rakoviny

Bol uverejnený článok na web stránke úradu a zaslaný do regionálnej tlače.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia ku tomuto dňu.

Bola zrealizovaná prednáška na tému Prevencia civilizačných ochorení pre študentov 3. ročníka SOŠ sklárska v Lednických Rovniach. Edukovaných bolo 30 študentov. Bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

12. - 18. marec Týždeň mozgu

Uskutočnili sa prednášky v SOŠ Považská Bystrica pre študentov 1. a 2. ročníka. Edukovaných bolo 24 študentov. Bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

Na web stránke úradu boli uverejnené tipy pre lepšiu pamäť, najčastejšie mýty o mozgu a aktivity vhodné pre dospelých a deti.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia tohto týždňa, ktorá obsahovala informácie ako funguje ľudský mozog, aktivity vhodné pre deti a dospelých a najčastejšie mýty o mozgu.

20. marec - Svetový deň ústneho zdravia

Svetová organizácia zubných lekárov - FDI vyhlásila 20. marec za Svetový deň ústneho zdravia. Ústne zdravie predstavuje zdravé zuby a okolité tkanivá, teda zuby bez zubného kazu, zdravé ďasná a parodont. Zubný kaz, zápal ďasien a parodontu predstavujú najčastejšie sa vyskytujúce chronické infekčné ochorenia ľudského organizmu. Heslo pre rok 2018 - " Say Ahh: Think Mouth, Think Health" /Povedz á: myslí na ústa, myslí na zdravie"/.

V súvislosti s týmto dňom sa uskutočnili prednášky "Prevencia zubného kazu" v ZŠ Domaniža pre žiakov 1. - 4. ročníka. Celkovo bolo edukovaných 65 žiakov..

Bol uverejnený článok "20. marec - Svetový deň ústneho zdravia" na web stránke úradu a zaslaný do regionálnej tlače.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia ku tomuto dňu.

7. apríl - Svetový deň zdravia

Pri príležitosti "Svetového dňa zdravia" sa uskutočnila akcia na tému "Prevencia nadváhy a obezity", ktorá sa konala v Považskom osvetovom stredisku. Verejnosť bola informovaná o plánovanej akcii pomocou letáku, ktorý bol zverejnený na web stránke úradu a Považského osvetového strediska, v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici, v meste Považská Bystrica vďaka spolupráci s Turistickou informačnou kanceláriou a bol zaslaný aj do regionálnej tlače. Akcie sa zúčastnilo 26 záujemcov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a materiály o prevencii nadváhy a obezity, životospráve a pohybovej aktivite.

Zrealizovali sa prednášky v Cirkevnej ZŠ sv. Margity v Púchove, v rámci akcie LAJK ŽIVOTU. Prednášky boli na témy Čisté ruky, Zdravé zuby, Zdravý životný štýl, Becepáčik a Autoškola pre deti pre 1. - 6. ročník. Tejto akcie sa zúčastnili aj Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Púchove, Mestská polícia v Púchove a Spoločenstvo Rodinkovo v Púchove. Edukovaných bolo 156 žiakov.

Bola uskutočnená názorná propagácia „Svetový deň zdravia" vo vestibule RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici a v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici.

5. máj - Svetový deň hygieny rúk

Bol uverejnený článok na web stránke úradu a zaslaný do regionálnej tlače.

V areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia ku tomuto dňu.

10. máj - Svetový deň Pohybom ku zdraviu

Zrealizovala sa prednáška v ZŠ Pavla Demitru v Dubnici nad Váhom pre 6. ročník. Edukovaných bolo 37 žiakov. Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa urobila názorná propagácia.

31. máj – Svetový deň bez tabaku

Bol uverejnený článok na web stránke úradu a v regionálnej tlači.

Bola realizovaná názorná propagácia vo vestibule RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici a v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici.

14. jún - Svetový deň darcov krvi

Bola realizovaná názorná propagácia vo vestibule RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici a v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi

Prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti boli zrealizované v ZŠ v Lysej pod Makytou. Bolo poskytnuté vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Edukovaných bolo 54 žiakov.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia ku tomuto dňu s cieľom upozorniť na nové psychoaktívne látky na trhu a prevenciu ich zneužívania.

1. - 7. august - Svetový týždeň dojčenia

Bol uverejnený článok na web stránke úradu.

9. september - Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme

V súvislosti s týmto dňom sa uskutočnili prednášky v Krízovom centre ochrany a podpory obetí násillia v rodinách v Považskej Bystrici, kde bolo edukovaných 5 žien a 13 detí. V rámci prednášky bolo poskytnuté vyšetrenie Smokerlyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Prednáška na tému Alkoholizmus u žien (FAS) sa zrealizovala aj na Strednej zdravotníckej škole v Považskej Bystrici pre 4. ročník. Bolo edukovaných 40 študentov. Uskutočnila sa názorná propagácia vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici.

16. - 22. september - Európsky týždeň mobility

Bol vytvorený plagát, ktorý bol umiestnený na dverách výťahu v budove RÚVZ Považská Bystrica, aby sa zamestnanci a verejnosť vyhli použitiu výťahu, radšej vyšli po schodoch a tak podporili svoje zdravie a životné prostredie.

21. september - Svetový deň Alzheimerovej choroby

V rámci tohto dňa sa uskutočnila prednáška na Strednej zdravotníckej škole v Považskej Bystrici pre 2. ročník. Edukovaných bolo 40 študentov.

Bola uskutočnená názorná propagácia vo vestibule úradu a v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici.

1. október - Mesiac úcty k starším

Uskutočnila sa prednáška na tému "Prevencia osteoporózy" v Jednote dôchodcov v Považskej Bystrici, ktorej sa zúčastnilo 25 seniorov. Zrealizovala sa názorná propagácia vo vestibule úradu a v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici.

10. október - Svetový deň duševného zdravia

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia ku tomuto dňu.

14. november - Svetový deň diabetu

Uskutočnila sa prednáška v Strednej zdravotníckej škole v Považskej Bystrici pre 2. ročník. Edukovaných bolo 38 študentov.

Bol uverejnený článok "Svetový deň diabetu" na web stránke úradu. Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia ku tomuto dňu.

12. - 18. november - Európsky týždeň boja proti drogám

Uskutočnili sa prednášky v ZŠ Mládežnícka v Púchove pre 7. - 9. ročník, ktorých sa zúčastnilo 103 žiakov. Počas prednášky bolo poskytnuté vyšetrenie Smokerlyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Uskutočnila sa názorná propagácia vo vestibule úradu.

1. december - Svetový deň AIDS

V súvislosti s týmto dňom sa uskutočnili prednášky v ZŠ SNP v Považskej Bystrici. Na tému "Prevencia AIDS" sa uskutočnili pre 8. ročník a pre 9. ročník sa uskutočnila prednáška na tému "Dospievanie", ktorej súčasťou bola aj prevencia AIDS. Spolu bolo edukovaných 52 žiakov. Bol uverejnený článok na web stránke úradu. Zrealizovala sa názorná propagácia vo vestibule úradu a v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici.

MOST 2017 - Deň srdca

Vykonávali sa preventívne vyšetrenia v Strednej priemyselnej škole v Považskej Bystrici. Bol meraný tlak krvi a pulz a bolo poskytnuté vyšetrenie Smokerlyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi u študentov 1. ročníka. Bolo poskytnuté odborné poradenstvo v prevencii kardiovaskulárnych ochorení. Vyšetrenie tlaku krvi a pulzu absolvovalo 58 študentov a obsah CO vo výdychu sa nameralo 21 študentom.

Preventívne vyšetrenia sa vykonali aj v Považskom osvetovom stredisku v Považskej Bystrici. Uskutočnili sa merania tlaku krvi, pulzu, % telesného tuku, obvodu pása/bokov, meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi u fajčiarov a zisťovala sa hladina celkového cholesterolu z krvi. Bolo poskytnuté odborné poradenstvo v prevencii kardiovaskulárnych ochorení. Vyšetrených bolo 16 záujemcov z toho u 15 sa zisťovala hladina celkového cholesterolu.

Bol zostavený plagát. Vo vestibule RÚVZ a v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici bola uskutočnená názorná propagácia.

ČINNOSŤ PORADNE ZDRAVIA

V roku 2018 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 93. Z toho bolo 36 mužov a 57 žien. V PZ a na výjazdových akciách sa u vyšetrených klientov vykonalo spolu 1207 vyšetrení, z tohto počtu tvorili biochemické vyšetrenia 203, meranie tlaku a pulzu 273 a meranie telesného tuku 222. Celkovo bolo 64 záujemcom vyšetrené množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi u fajčiarov.

V roku 2018 sa v rámci činnosti poradne zdravia zrealizoval projekt "NAPPPA", v rámci ktorého sa v zapojených stredných školách sledovali u študentov 2. ročníkov vybrané ukazovatele zdravia. Celkový počet vyšetrených študentov bol 80. Z toho bolo 32 chlapcov a 48 dievčat. Spolu sa vykonalo 1120 vyšetrení, z tohto počtu tvorili biochemické vyšetrenia 320, meranie tlaku a pulzu 80 a meranie telesného tuku 80. Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu, prípadne boli klienti odporučení do starostlivosti ošetrojúceho lekára.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2014 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možností využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr.

Etapy riešenia

- príprava realizácie projektu (projektový zámer so žiadosťou o príspevok z OP Kvalita životného prostredia),
- obnova vybavenia súčasných peľových staníc, dobudovanie infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ,
- zaškolenie personálu podieľajúceho sa na prevádzke PIS,
- úprava internetovej stránky, informovanie verejnosti.

Výstupy

obnova technického a prístrojového vybavenia súčasných peľových staníc, dobudovanie technického a prístrojového vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ, budovanie kapacít v rámci RÚVZ, vzdelávanie, redizajn a

úprava súčasnej internetovej stránky pre alergikov, vytvorenie mobilnej verzie webu, využitie údajov pre vedu a výskum

Stav plnenia k 31. 12. 2018:

V plnení úlohy sa postupuje podľa usmernenia ÚVZ SR a za podmienky, že vybavenie peľovej stanice bude finančne zabezpečené z operačného programu - Kvalita životného prostredia. Prebehlo niekoľko rokovaní s SHMÚ o možnosti ich zapojenia sa a možnej spolupráce v tejto oblasti z hľadiska testovania automatizácie monitoringu a efektívnejšieho prenosu informácií. Ďalšie kroky budú zrealizované v roku 2019.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

Anotácia:

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí. Nadobudnutím účinnosti európskej normy STN EN 60335-2-27 sa od marca 2011 sprísnil limit pre žiariče používané v soláriách, ako aj všeobecné požiadavky na opaľovacie prístroje používané v soláriách. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia v súlade s citovanou STN. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc.

Merania UV žiarenia v soláriách zabezpečujú len dve pracoviská v SR: ÚVZ SR a RÚVZ Košice, ako platené služby na základe objednávok prevádzkovateľov solárií.

Túto situáciu zneužívajú prevádzkovatelia a následne po vykonaných meraniach menia opaľovacie trubice za silnejšie, ktoré nespĺňajú limity UV žiarenia upravené legislatívou.

Dochádza tak k zvyšovaniu zdravotných rizík pre návštevníkov solárií z pôsobenia UV žiarenia.

V zariadeniach solárií je preto nevyhnutné vykonávanie účinného štátneho zdravotného dozoru spojeného s objektivizáciou UV žiarenia a prijatie opatrení na ochranu zdravia, ako i zvýšenie vedomostnej úrovne prevádzkovateľov solárií a návštevníkov solárií o zdravotných rizikách spojených s poskytovaním tohto druhu služieb.

Etapy riešenia – rok 2016 a ďalšie roky

- príprava realizácie projektu, príprava metodiky projektu
- zabezpečenie vybavenia RÚVZ prístrojmi na orientačné meranie UV žiarenia v soláriách
- vykonávanie cieľného štátneho zdravotného dozoru podľa jednotnej metodiky, vrátane objektivizácie UV žiarenia meraním
- zisťovanie využívania služieb solárií mladistvými
- doplnenie vybavenia ďalšieho RÚVZ prístrojmi na reprezentatívne meranie UV žiarenia

Výstupy

Vecné podklady legislatívnych úprav na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

Náučný materiál pre verejnosť o zdravotných rizikách a ich prevencii pri využívaní solárií.

Náučný materiál pre prevádzkovateľov solárií o zdravotných rizikách a ich prevencii pri prevádzkovaní solárií.

Podklady pre Slovenskú obchodnú inšpekciu na vyradenie nevyhovujúcich opaľovacích trubíc z ponuky na trhu a na zamedzenie nekalých obchodných praktík u predajcov opaľovacích trubíc.

Stav plnenia k 31. 12. 2018:

V plnení úlohy sa postupuje podľa usmernenia ÚVZ SR. V priebehu roka 2018 sa ÚVZ SR zamerával na štatistické zhodnotenie údajov z dotazníkového prieskumu zrealizovaného v roku 2017. V súčasnosti sa pripravuje spracovanie informačného materiálu pre verejnosť a médiá. V ďalšom období (v roku 2019) sa vykoná cieľný ŠZD v prevádzkach solárií zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojený s meraním UV žiarenia.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia

rok 2019 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 91/2018 Z. z. ktorou sa mení vyhláška MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,

- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií pri pracovných činnostiach a pri výkone celej práce jednotlivých profesií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií tzv. „matric expozície profesií“, ktoré sa celosvetovo spracovávajú ako „job exposure matrices“ (JEMs) na potreby praxe a výskumu v ochrane zdravia pri práci,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok a ochrany zdravia pri práci.

Stav plnenia :

Organizácie, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce sú kontrolované v rámci štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na úroveň pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov. Sledujú sa výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

K 31.12. 2018 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 2 087 pracovníkov zaradených do 3. a 4. kategórie, z toho je 533 žien.

Najčastejšie sa vyskytujúcim rizikovým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je hluk (1 376 zamestnancov). Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické látky a zmesi (595), vibrácie (210), záťaž teplom a chladom, biologické faktory, optické žiarenie.

V okrese Prešov a Sabinov máme v evidencii 88 organizácií, kde sú práce zaradené do 3. a 4. kategórie. V priebehu roku 2018 bolo vydaných 25 rozhodnutí ktorými boli vyhlásené rizikové práce, z toho pre existujúce firmy (na základe prehodnotenia rizík) 18 rozhodnutí a 4 rozhodnutia pre nové právne subjekty.

Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR. Sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce boli uplatnené voči 4 organizáciám.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z. z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Zosúladenie terminológie

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy je vykonávaný v poľnohospodárskych organizáciách a organizáciách, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s chemickými látkami. V poľnohospodárskych organizáciách je to hlavne v období výkonu postrekových prác (marec, apríl, september, október). V okrese Prešov a Sabinov evidujeme stabilne 6 poľnohospodárskych organizácii a 1 súkromne hospodáriaceho roľníka. Štátny zdravotný dozor je zameraný na odbornú a zdravotnú spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, KBÚ, podmienky skladovania a evidenciu látok deklarovaných ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje na priamu spotrebu.

Pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používajú prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi.

V prevádzkach, kde zamestnanci sú priamo exponovaní chemickým látkam sa zameriavame hlavne na kontroly kariet bezpečnostných údajov a informovanosť zamestnancov.

V roku 2018 bolo vydaných 15 osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, z toho 3 osvedčenia na DDD činnosť (13 osvedčení bolo vydaných na základe

overenia dĺžky praxe, vzdelania a absolvovaní odbornej prípravy, v dvoch prípadoch bola vykonaná skúška pred komisiou zriadenou na RÚVZ v Prešove).

Mimoriadne a havarijné situácie sa neriešili.

Uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam sa overuje dotazníkmi .

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,
- doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém,
- dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Úloha je plnená celoročne. V rámci ŠZD sa zameriavame na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne, alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Evidujeme 13 organizácií kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 5 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve.

K 31. 12.2018 bolo vydaných 108 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá prevádzkové poriadky, hodnotenie rizík. Informovanosť zamestnancov sa overuje dotazníkmi – kontrolnými listami informovanosti zamestnancov. Celkovo je evidovaných 28 zamestnancov.

Naďalej je cieľom našich zisťovaní prítomnosť látok poškodzujúcich reprodukciu a látok narúšajúcich endokrinný systém.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor

ÚVZ SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- poskytovať odborné poradenstvo zamestnávateľom a zamestnancom zamerané na prevenciu zdravotných rizík a ochranu zdravia pri práci s osobitným zameraním na malé a stredné podniky,
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní, priebežne zvyšovať efektívnosť pracovných postupov,

- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zlepšiť prevenciu chorôb z povolania prostredníctvom médií zverejňovaním informácií o trendoch vývoja rizikových prác na národnej a regionálnej úrovni spolu s príčinami ich vzniku a informácií o výskyte a trendoch vývoja chorôb z povolania v Slovenskej republike spolu s príčinami ich vzniku,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života na vytváranie psychickej, fyzickej a sociálnej pohody a zabezpečiť, aby verejnosť bola včas informovaná o nových predpisoch na ochranu zdravia pri práci,
- intenzívne medializovať a propagovať význam ochrany zdravia pri práci a činnosť orgánov verejného zdravotníctva tak, aby sa táto oblasť (v aspektoch prevencie i represie) lepšie dostala do povedomia zamestnávateľov, zamestnancov a ďalších subjektov,
- vydávať odborné príručky, informačné a propagačné materiály pre zamestnávateľov a zamestnancov na účely propagácie tém ochrany zdravia pri práci a právnych predpisov na ich lepšie pochopenie a uplatňovanie,
- informovať odbornú a laickú verejnosť o otázkach ochrany zdravia pri práci prostredníctvom odborných konferencií a seminárov vrátane vedeckých a medzinárodných, ktoré budú odborne garantovať vzdelávacie a výskumné inštitúcie.

Etapy riešenia

rok 2019 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Stav plnenia :

V rámci konzultácií oddelenie PPL sa zameriava na zvýšenia povedomia zamestnancov v oblasti vplyvu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia na zdravie zamestnancov. Osobitne poskytujeme poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizujú sa regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, dni otvorených dverí, spolupracujeme s PZS.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.3. MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními hygieny výživy a bezpečnosti potravín RÚVZ v sídlach krajov.

Etapy riešenia

I. etapa: pokračovanie v monitoringu priebežne počas r. 2018

II. etapa: vyhodnotenie, záverečná správa – december 2018

Realizačné výstupy

Správa. Zistené výsledky uplatniť pri prijímaní nápravných opatrení v rámci úradnej kontroly. Na základe analýzy výsledkov zhodnotenie overenia výrobcom deklarovanej kvality potravín na osobitné výživové účely a výživových doplnkov obsahujúcich probiotiká a zhodnotenie z toho vyplývajúceho zdravotného benefitu pre konzumenta.

Vyhodnotenie výsledkov k 31.12.2018:

Odobratá bola jedna vzorka výživového doplnku PROBIO-FIX na laboratórnu analýzu obsahu baktérií mliečneho kvasenia, vzorka bola vyšetrená v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Po prepočítaní na 1 kapsulu bolo množstvo baktérií mliečneho kvasenia v súlade s uvedením na obale výrobku.

Ukončenie úlohy

31. december 2018, správa 15. január 2019

3.4. MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO3

- časové obdobie: január - december 2018

II. etapa – správa a výstupy marec 2019

Realizačné výstupy

Trend vývoja za obdobie posledných 10 rokov v oblasti fortifikácie kuchynskej soli.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2018 a ďalšie roky

Vyhodnotenie výsledkov k 31.12.2018

K uvedenému termínu bolo odobratých 15 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej spoločnosti SOLIVARY TRADE s.r.o. Prešov, z distribučnej siete a zo zariadení spoločného stravovania okresov Prešov a Sabinov. Všetky vzorky obsahom jodičnanu draselného prepočítaného na KJ vyhovelí požiadavkám platnej legislatívy a boli v súlade s deklarovaným označením obsahu uvedeným výrobcom na obale v rozmedzí od 15 – 35 mg/kg.

3.5. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. etapa : február 2018 - november 2018: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa : december 2018 - 1. štvrt'rok 2019 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Realizačné výstupy

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelých a detskej populácie

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2018:

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok - E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozid steviolu na základe dotazníkovej metódy s nasledovnými požiadavkami - respondenti veková kategória 19 až 34 rokov a 35 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov – z toho 5 mladší a 5 starší podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR), 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov – každý respondent, výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka.

Správa bola zaslaná na ÚVZ SR.

3.6. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov 5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovania) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárske výrobky (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pod koordináciou KO v HV. Úloha je zahrnutá aj do plánu pre výkon ŠZD a ÚK na rok 2018.

T: 31.12.2018

Z: RÚVZ v sídle kraja

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 4. 2019

Z: KO v HV

II. etapa:

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.05.2019 – ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV

Výstupy

Záverečná správa pre sledovanie situácie v oblasti príjmu soli cez hotové pokrmy v zariadeniach spoločného stravovania.

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2018:

Monitoring príjmu kuchynskej soli bol vykonaný u 20 klientov (dospelá populácia - muži / ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36. r. – 54 r. – v každej kategórii klientov).

Všetci klienti vyplnili 24 hod. dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou, ktorý bol spracovaný v programe Alimenta. V zariadeniach spoločného stravovania bolo odobratých 10 vzoriek hotových pokrmov – kompletných obedov a 8 vzoriek chleba a pekárskych výrobkov na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky boli zaslané na ÚVZ SR.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Gestor

ÚVZ v SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Etapy riešenia

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež vo výdajniach stravy,
- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania,
- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
 - posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
 - kontrolovať pestrosť stravy,
 - kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky
- c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**
- Zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi
 - v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania
- d) Podpora pohybových aktivít**
- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhostná mikroklima a pod.)
 - v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
 - sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko)
 - sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.
 - monitorovať využívanie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
 - v pravidelných intervaloch (1 x 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV
 - zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

HODNOTENIE

a) Podpora zdravého štartu do života

aktivity zahrnuté do tohto bodu v roku 2018 neboli vykonávané

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V roku 2018 v rámci kontroly predávaného sortimentu v školách vykonali pracovníčky odd. HDM kontroly v **16 školských bufetoch**. Porušenia zákona v dodržiavaní sortimentu bufetov neboli zistené, pracovníci bufetov boli usmerňovaní v oblasti ponuky zdravých druhov potravín t.j. potravín so zníženým množstvom prebytočnej energie, obmedzenie potravín s vysokým obsahom soli.

- V oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí v šk. r. 2018/2019 bolo do programu

- „**Školské mlieko**“ zapojených v okrese Prešov **72 škôl**, v okrese Sabinov **27 škôl**.

- „**Školské ovocie**“ zapojených v okrese Prešov 70 škôl, v okrese Sabinov 24 škôl .

V roku 2018 v rámci zabezpečenia efektívneho výkonu ŠZD vykonali pracovníčky odd. HDM RÚVZ Prešov **58 kontrol stravovacích zariadení** pri predškolských a školských zariadeniach a **10 kontrol výdajných školských jedální**.

V dňoch 5.12.-11.12.2018 boli vykonané úradné kontroly na základe zaslaného **RASF** v prevádzkach podľa priloženého distribučného zoznamu: Súkromná školská jedáleň ELBA, Smetanova 2, Prešov, ŠJ pri gymnáziu J.A.R. Mudroňova 20, Prešov, ŠJ pri ZŠ Čsl. Armády 22, Prešov, ŠJ pri SOŠ lesníckej, Kollárova 10, Prešov, pri ktorých bolo zistené že sledovaný výrobok dodaný Firmou Bidfood Slovakia, s.r.o. Piešťanska 7, Nové Mesto nad Váhom bol v stravovacích prevádzkach spotrebovaný. Jednalo sa o monitoring výrobku: Pangasius filety mrazené; krajina pôvodu: Vietnam; veterinárne schvaľovacie číslo: DL 376; dátum minimálnej trvanlivosti: 17. 08. 2020;(obsah zakázanej látky nitrofurán a nitrofurazon), dovozca: FRIGOEXIM spol. s r. o., Březinova cesta 136, 412 01 Litoměřice, Česká republika; LOT: VN 376 VI 166. Podľa následného oznámenia Českej republiky fup2 bol výrobok dodaný aj na Slovensko.

- **Diétne stravovanie** je zabezpečené v 15 ŠJ pre celiatikov, v 8 ŠJ pre diabetikov a v 12 ŠJ sa pripravuje šetriaca diéta. Pracovníčky ktoré pripravujú diétnu stravu absolvovali odborné školenia v spôsobe prípravy stravy a zostavovania jedálnička pre jednotlivé diéty.

- Výkon ŠZD bol zameraný aj na **sledovanie pitného režimu** v základných a stredných školách s cieľom zvýšiť informovanosť detí a mládeže o potrebe konzumácie zdravotne bezchybnej vody a preferovať zdravotne vyhovujúce nápoje. V roku 2018 bolo **odobratých 46 vzoriek pitných vôd z individuálnych vodných zdrojov** na laboratórne vyšetrenie RÚVZ Prešov, z toho 12 vzoriek v mikrobiologických ukazovateľoch nevyhovovalo kritériám zodpovedá kritériám Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmentu rizík pri zásobovaní pitnou vodou. Po vykonaných nápravných opatreniach a opätovnom laboratórnom rozbere vzoriek kvalita pitných vôd spĺňa kritéria Vyhlášky MZ SR č. 247/2017, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmentu rizík pri zásobovaní pitnou vodou. . Pitný režim na školách je zabezpečený hygienicky vyhovujúcim spôsobom

(pitná voda z vodovodu , ktorej kvalita spĺňa kritéria Vyhlášky MZ SR č. 247/2017, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe

monitorovania a manažmentu rizík pri zásobovaní pitnou vodou). V prípade nevyhovujúceho zásobovania, zriaďovateľ predškolských a školských zariadení do doby zabezpečenia vyhovujúcej kvality pitnej vody, rieši pitný režim formou minerálok v originálnom balení alebo prostredníctvom dávkovačov veľkoobjemovo balených vôd tzv. watercoolerov.

V rámci kontroly dodržiavania pitného režimu detí a používania pitnej vody a nesladených nápojov v spolupráci so Slovenskou komorou zubných lekárov boli pracovníci odd. HDM zapojení do monitoringu pitného režimu v materských školách.

ŠZD so zameraním na kontrolu pitného režimu bolo vykonané v piatich materských školách. Získané údaje boli spracované do tabuľky a zaslané ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania

- vedúca oddelenia HDM sa v roku 2018 zúčastnila 4 porád pracovníkov školského stravovania, organizovaných okresným úradom, odborom školstva.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci monitoringu TV podmienok bolo vykonaných 10 kontrol detských bazénov pri MŠ a súčasne bolo odobratých **26 vzoriek** vôd z detských **bazénov**. Na základe vykonaných laboratórnych rozborov RÚVZ Prešov kvalita vody v sledovaných ukazovateľoch zodpovedala kritériám Vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR - Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie pracovná protidrogovej stratégie a monitorovania drog

- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry)
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách
- Podpora Národného programu boja proti drogám

Termín ukončenia

priebežne podľa požiadaviek gestora

H O D N O T E N I E

Projekt sa realizuje dotazníkovou metódou podľa požiadaviek gestora (Úrad vlády SR - odbor koordinácie protidrogovej stratégie, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie). V roku 2018 sa realizoval **v jednom gymnáziu** (gymnázium s vyuč. jazykom ukrajinským, Sladkovičova 4, Prešov) **dvoch stredných školách** - (SPŠ Bardejovská 24 v Prešove , SOŠ Komenského 16, Lipany) a **troch základných školách** (ZŠ Čsl. Armády 22, Prešov, ZŠ Šmeralova 25, Prešov a ZŠ s MŠ Pečovská Nová Ves).

Celkom sa prieskumu zúčastnilo 66 študentov gymnázia(29 chlapcov, 37 dievčat) a 104 žiakov vybraných stredných odborných škôl (48 chlapcov, 56 dievčat) a 289 žiakov troch vybraných základných škôl (153 chlapcov, 136 dievčat). Do projektu boli zapojení aj 3 pedagógovia. Zber údajov sa uskutočnil v čase od 12.03.2018 do 23.03.2018. Celkom bolo do projektu zapojených **462 respondentov**. Vyplnené dotazníky boli v mesiaci apríl 2018 doručené ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADÝCH ŠKÔL

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe zistených údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Gestor: ÚVZ SR

Anotácia:

V rámci pôsobnosti každého jednotlivého RÚVZ sa vyberie jedna základná škola. Pre účely Vyšetrenia sa odoberie jeden kompletný obed. Odoberatý pokrm sa zašle po dohode na laboratórne vyšetrenie jedlej soli. Po obdržaní výsledkov z laboratória sa vyplní tabuľka do ktorej je potrebné zadať aj percento eventuálneho prekročenia soli oproti OVD.

H O D N O T E N I E

Do projektu bola vybratá Školská jedáleň pri Základnej škole Šmeralova 25, Prešov, v ktorej pracovníčka odd. HDM odobrala vzorku kompletného pokrmu – obeda (Polievka cícerova s bylinkami, Bravčové stehno s lečom, knedľa kysnutá, stolová voda.) Na základe výsledkov vykonaných laboratórnych vyšetrení bola vykonaný prepočet obsahu kuchynskej soli a porovnanie s OVD. V danom pokrme bolo zistené 187 % prekročenie jedlej soli oproti OVD.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Hodnotenie a analýza

V roku 2018 oddelenie epidemiológie plnilo 9 úloh. Programy a projekty sú rozdelené do jednotlivých kapitol. Tieto kapitoly majú svoju štruktúru s krátkym popisom činnosti.

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti)
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“
9. príprava registra očkovaných osôb

Realizácia k 31.12.2018

Od 1.1.2018 nadobudol platnosť nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Bol vypracovaný v súlade s §5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 544/2011 Z. z. Očkovací kalendár platný od januára 2018 zahŕňa povinné pravidelné očkovanie detí proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, detskej obrne, pneumokokovým invazívnym infekciám, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu. Nový očkovací kalendár bližšie špecifikuje očkovanie hexavakcínou a očkovanie vakcínou proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam, ktoré sa má vykonávať tromi dávkami v 3., 5. a v 11. mesiaci života, so zdôraznením podania prvej dávky najskôr v prvom dni desiateho týždňa života vzhľadom na epidemiologickú situáciu vo výskyte čierneho kašľa. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V prípade prekročenia odporúčaného intervalu sa preočkovanie proti záškrtu a tetanu vykoná vždy len jednou dávkou pokiaľ je v zdravotnej dokumentácii pacienta dokumentované základné očkovanie tromi dávkami očkovacej látky proti tetanu. Základné očkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu tromi dávkami sa vykoná len v prípade, ak nie je dôveryhodná dokumentácia

základného očkovania v minulosti. Prvé preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov.

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 48 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení s očkovacím kalendárom pre rok 2018.

V roku 2018 sa RÚVZ so sídlom v Prešove podobne ako po iné roky zapojilo do kampane Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý prebiehal od 23.4.2018 – 29.4.2018. V rámci aktivít EIW boli uverejnené informácie o očkovaní v printovom médiu, na webovej stránke ako aj na nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove. Ďalej bol realizovaný projekt na zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania u študentov na Strednej zdravotníckej škole v Prešove. V rámci poradenskej činnosti boli 2 lekármi telefonicky poskytnuté informácie o očkovaní.

V mesiaci september a október 2018 odborní pracovníci oddelenia epidemiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove vykonali kontrolu povinného pravidelného očkovania, v rámci ktorej bola kontrolovaná úroveň zaočkovanosti vo všetkých všeobecných ambulanciách pre deti a dorast v okrese Prešov a Sabinov. Vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania v okrese Prešov a Sabinov bolo vykonané v zmysle usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OE/5385/2018, RZ- 16291/2018 zo dňa 9.7.2018 za obdobie od 1.9.2017 do 31.8.2018. V okrese Prešov bol v porovnaní s predchádzajúcim kontrolovaným obdobím zaznamenaný nárast zaočkovanosti o 0,5%, v okrese Sabinov bol zaznamenaný pokles zaočkovanosti o 0,4%. Zaočkovanosť sa v okrese Prešov pohybovala v rozsahu od 92,1% do 94,7% (minulý rok od 91,6 do 97,8). V okrese Sabinov sa zaočkovanosť v kontrolovanom období pohybovala v rozsahu od 95,7% do 98,5% (minulý rok od 96,1% do 98,9%). Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola v okrese Prešov po prvý-krát zistená vo všetkých 8 druhoch očkovania (základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým invazívnym ochoreniam, poliomyelitíde v ročníku narodenia 2016; očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam v ročníku narodenia 2016; základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2016; základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2015; preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2006, preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2005; preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde v ročníku narodenia 2011, preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde v ročníku narodenia 2004, v predchádzajúcom kontrolovanom období bola zaočkovanosť taktiež zistená v 8 druhoch očkovania. V okrese Sabinov zaočkovanosť nižšia ako 95% podobne ako predchádzajúce kontrolované obdobie nebola zistená. Hranicu 90% zaočkovanosti nedosiahlo v okrese Prešov 14 a v okrese Sabinov 6 všeobecné ambulancie pre deti a dorast. V rámci kontroly povinného pravidelného očkovania bol v okrese Prešov zaznamenaný pokles počtu zdravotných kontraindikácií očkovania v porovnaní s predchádzajúcim rokom, čo mohol ovplyvniť aj menší počet kontrolovaných ročníkov narodenia v aktuálnom kontrolovanom období. V kontrolovanom období k 31.8.2018 bolo zistených 136 zdravotných kontraindikácií očkovania, z toho 22 trvalých a 114 dočasných. Minulý rok sme zaznamenali 193 kontraindikácií, z toho 57 trvalých a 136 dočasných. V 13-tich všeobecných ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast okresu Sabinov bolo zistených 61 zdravotných kontraindikácií očkovania, z toho 12 trvalých a 49 dočasných, čo predstavuje nárast celkového počtu zdravotných kontraindikácií v porovnaní s predchádzajúcim rokom (minulý rok 48 kontraindikácií, z toho 8 trvalých a 40 dočasných).

Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli spracované na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja. Výsledky zaočkovanosti na úrovni Prešovského kraja boli priaznivé. Zaočkovanosť u všetkých druhov povinného očkovania detí prekročila 95%. Na úrovni Prešovského kraja sa zaočkovanosť pohybovala v rozsahu od

95,6% do 97,1% (predchádzajúci rok sa zaočkovanosť pohybovala v rozsahu od 95,2% - 98,6%). V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zvýšeniu zaočkovanosti o 0,4% v prípade očkovania, u ktorého bolo zaznamenané najnižšie percento (očkovanie proti MMR v 15. - 18. mesiaci). Na okresnej úrovni bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť v rozsahu od 87,8% do 100%. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zníženiu zaočkovanosti o 0,5% (predchádzajúci rok sa zaočkovanosť pohybovala v rozsahu od 87,3% - 100,0%). Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola podobne ako v predchádzajúcom kontrolovanom období evidovaná v 3 okresoch Prešovského kraja, v okrese Levoča, Prešov a Vranov nad Topľou. V ostatných okresoch Prešovského kraja nebola evidovaná nižšia zaočkovanosť ako 95%. Hranicu 90% zaočkovanosti nedosiahlo 37 všeobecných ambulancií pre deti a dorast Prešovského kraja, čo predstavuje 19,6% (predchádzajúci rok 90% úroveň zaočkovanosti nedosiahlo 19,9% zo všetkých všeobecných ambulancií pre deti a dorast). V rámci kontroly povinného pravidelného očkovania v Prešovskom kraji bol zistený pokles počtu zdravotných kontraindikácií očkovania, čo mohol ovplyvniť aj nižší počet kontrolovaných ročníkov narodenia. V kontrolovanom období k 31.8.2018 bolo zaznamenaných 379 kontraindikácií, z toho 282 dočasných – 74,4% a 97 trvalých – 25,6% (v predchádzajúcom kontrolovanom období zaznamenaných 489 kontraindikácií očkovania – 315 dočasných a 174 trvalých). Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

Aj v roku 2018 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

Oddelenie epidemiológie vykonáva pravidelné poradenstvo v oblasti očkovania a očkovania pred cestou do zahraničia. Pracovníci oddelenia sa zúčastnili rôznych vzdelávacích akcií, seminárov a odborných podujatí v oblasti vakcinológie: napr. Vakcinologického kongresu a Východoslovenského vakcinačného dňa Louisa Pasteura.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Realizácia k 31.12.2018

V roku 2018 bola vykonávaná surveillancie prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrojúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz ochorení sú pravidelne zasielané na e-mailové adresy:

- riaditeľovi, primárovi, nemocničným epidemiológom FNŠP J.A. Reimana v Prešove,
- Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Prešovskom kraji,
- Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici,
- Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe Prešov

- Laboratóriu synlab slovakia s.r.o.
- Poliklinike ProCare Prešov a Poliklinike Sabinov

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2017 bola spracovaná vo VS v termíne do 15.2.2018. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2017 bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 7.3.2018.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetrovaní jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb

Realizácia k 31.12.2018

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2018 to predstavovalo spolu 2 518 prenosných ochorení (okres Prešov 1 784, okres Sabinov 734).

V súvislosti so surveillancie ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNŠP J. A. Reimana Prešov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN

4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. organizácia prevalečnej štúdie NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ každý rok tak, aby bola štúdia raz za 5 rokov vykonaná na každom lôžkovom ZZ

Realizácia k 31.12.2018

V roku 2018 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okrese Prešov. V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN. Všetky hlásené nozokomiálne nákazy sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNsP J. A. Reimana Prešov.

V okrese Prešov v roku 2018 boli nozokomiálne nákazy hlásené len FNsP J. A. Reimana Prešov. V roku 2018 bolo hlásených spolu 334 nozokomiálnych nákaz. Podľa lokalizácie infekcie bolo najviac hlásených črevných nákaz, respiračných nákaz a infekcií chirurgickej rany. Z hľadiska oddelení najviac NN hlásilo AIM FNsP J. A. Reimana Prešov (17,6%). Pri vzniku NN sa uplatnilo najmä Clostridium difficile a Rotavírus.

Podobne ako po iné roky aj v roku 2018 sa RÚVZ so sídlom v Prešove zapojilo do kampane „Save Lives: Clean Your Hands“, ktorá prebiehala dňa 5.5.2018. Nakoľko v roku 2018 bola kampaň zameraná na prevenciu vzniku sepsy, RÚVZ so sídlom v Prešove v spolupráci s FNsP J. A. Reimana Prešov v rámci svojich aktivít realizoval odber sterov z prostredia, z toho 13 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov na overenie správnosti postupov v dezinfekcii rúk, 5 na neurologickom oddelení, 4 na internom oddelení a 4 v Kardiocentre

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlú a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Realizácia k 31.12.2018

Od 10.8.2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A (H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2018 v okrese Prešov a Sabinov neboli hlásené prípady SARI.

V roku 2018 neboli v okrese Prešov a Sabinov zaznamenané mimoriadne epidemiologické situácie.

6.6. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Realizácia k 31.12.2018

V roku 2018 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobraných bolo 6 vzoriek odpadovej vody. V 5 prípadoch výsledok bol negatívny. V jednom prípade bol výsledok pozitívny .

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Realizácia k 31.12.2018

V roku 2018 projekt „Hrou proti AIDS“ nebol realizovaný. Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva RÚVZ so sídlom v Prešove ako jediný v rámci RÚVZ Prešovského kraja. V roku 2018 bolo v rámci Poradne prevencie HIV/AIDS realizovaných 34 odberov biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Odbery boli realizované u 32 mužov a 2 žien vo vekovom rozmedzí od 21 do 51 rokov. Najčastejším dôvodom vyšetrenia bola u klientov prítomnosť rizikovej situácie - nechránený pohlavný styk.

Súčasne s činnosťou Poradne prevencie HIV/AIDS je v prevádzke telefonická linka prevencie HIV/AIDS, ktorá je dostupná počas pracovnej doby. Linku kontaktovalo 43 klientov, v 42 prípadoch bola informácia poskytnutá e-mailom a v 7 prípadoch bola klientovi poskytnutá

informácia osobne. Najčastejšími dotazmi boli možnosti vyšetrenia HIV protilátok, prenosu infekcie HIV a možnosti prevencie.

V roku 2018 bolo vykonaných 8 edukačných aktivít o problematike prevencie HIV/AIDS. Realizované boli 2 besedy so žiakmi základných škôl, na ktorých sa zúčastnilo 50 žiakov. 6 besied sa uskutočnilo u študentov stredných škôl. Prítomných bolo 150 študentov.

V rámci aktivít svetového dňa boja proti AIDS bola informácia uverejnená na webovej stránke a nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Realizácia k 31.12.2018

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená poradňa očkovania, ktorá poskytuje pre verejnosť poradenstvo a konzultácie v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradenstvo je zamerané na:

- problematiku povinného pravidelného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek
- očkovania pred cestou do zahraničia
- problematiku odporúčaného očkovania
- očkovania detí s kontraindikáciami
- poradenstvo týkajúce sa očkovacieho kalendára, odstupov medzi jednotlivými očkovaniami

V rámci poradne očkovania bola v roku 2018 poskytnutá informácia týkajúca sa povinného očkovania, odporúčaného očkovania príp. očkovania pred cestou do zahraničia v 23 prípadoch.

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNŮJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia

Realizácia k 31.12.2018

V rámci tejto úlohy sa oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Prešove zapojilo do realizácie vzdelávacej aktivity pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. V roku 2018 bola vzdelávacia aktivita realizovaná v mesiaci apríl, v rámci európskeho imunizačného týždňa na 1 strednej škole: SZŠ Sládkovičova ul. v Prešove. Aktivity sa zúčastnilo spolu 20 študentov 3. ročníka uvedenej strednej školy. Vzdelávanie sa vykonávalo interaktívnou formou, v rámci ktorej študenti pracovali v 4 skupinách. Efekt bol overovaný formou dotazníka, ktorý bol vyplňaný pred a po intervencii. Údaje z dotazníkov boli následne vložené do vopred vytvorenej tabuľky zaslanej z ÚVZ SR a následne zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi tejto úlohy, ktorým je RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Monitoring vybraných vodných plôch a biokúpalísk

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Monitoruje sa výskyt rias, cyanobaktérií a vodných kvetov v prírodných vodných plochách a biokúpaliskách. Sleduje sa mikrobiologické osídlenie vôd so zreteľom na patogénne mikroorganizmy.

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. RÚVZ Svidník odoberá vzorky v dvoch rekreačných strediskách: Tíšava a Valkov. RÚVZ Vranov monitoruje kvalitu vody v piatich rekreačných strediskách: Dobrá, Holčíkovec, Nová Kelča, Poľany a polostrov Krym. V roku 2018 bolo spolu na stanovenie cyanobaktérií a mikrobiologických ukazovateľov vyšetrených 55 vzoriek, z toho bolo 39 vzoriek z rekreačnej nádrže Veľká Domaša. Limit pre cyanobaktérie podľa prílohy č.1 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku nebol ani v jednej vzorke prekročený. Jedna vzorka nevyhovela v ukazovateli črevné enterokoky.

Ďalšie vzorky boli odobraté lokalít: Slovenská Volová, Laborec, Vyšný Kazimír – po jednej vzorke, Delňa – 6 vzoriek, boli vyhovujúce vo všetkých sledovaných ukazovateľoch.

Z biokúpaliska Sninské rybníky bolo v priebehu letnej sezóny vyšetrených 7 vzoriek, z toho jedna vzorka zo zdroja vody nevyhovela v ukazovateli črevné enterokoky.

7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zabezpečiť prístup k vyhovujúcej a zdravotne bezpečnej pitnej vode, k sanitácii, a tiež zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie. Sleduje sa kvalita vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami. Zisťuje sa výskyt legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach.

V roku 2018 bolo v 444 vzorkách z umelých kúpalísk stanovených 1368 chemických ukazovateľov. V 470 vzorkách z umelých kúpalísk bolo stanovených 2389 mikrobiologických a 976 biologických ukazovateľov.

Legionely boli stanovené v 8 vzorkách vôd z umelých kúpalísk a 1 vzorke pitnej vody (sprcha v centre voľného času). Vzorky vyhoveli určenému kritériu, podľa prílohy č. 2 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku. Stanovenie améb nebolo v priebehu roka požadované.

Zo zdravotníckych zariadení (nemocnica) bolo doručených 6 vzoriek pitnej vody na stanovenie chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov.

7.3 Materské mlieko

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zameranie na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok a biologických látok v období detstva.

Vo vzorkách materského mlieka z Banky ženského – materského mlieka oddelenia neonatológie FNŠP J. A. Reimana v Prešove sa sleduje nutričná kvalita monitorovaním biopozitívnych látok (obsah bielkovín, tuku, sacharidov a vápnika), sleduje sa účinnosť pasterizácie sledovaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii. Zisťuje sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku. V 25 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 175 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka bolo vyšetrených 53 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo spolu stanovených 212 ukazovateľov. V 5 vzorkách bola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov (1x *Pseudomonas aeruginosa*, 4x *Staphylococcus aureus*), v 3 vzorkách bol izolovaný kmeň so schopnosťou tvoriť enterotoxín.

7.17 Analýza celkového arzénu v potravinách

Projekt vychádza z Odporúčania Komisie (EÚ) 2015/1381 z 10. augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy. Cieľom je monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

V roku 2018 bolo analyzovaných spolu 33 vzoriek rôznych druhov potravín (5 vzoriek čaju, 13 vzoriek výživových doplnkov a 15 vzoriek potravín určených pre dojčatá a malé deti). Vzorky potravín určené pre dojčatá a malé deti mali rôzne zloženie (mliečne kaše, ryžové kaše, ovocné výživy), vo všetkých bol obsah celkového arzénu pod limitom kvantifikácie použitej metódy. Obsah celkového arzénu nad limit kvantifikácie bol stanovený v 3 vzorkách čaju a 2 vzorkách výživových doplnkov. Stanovený obsah arzénu sa pohyboval v intervale 0,016 – 0,09 mg/kg.

7.18 Monitoring obsahu dusitanov a dusičnanov v surovinách a pokrmoch z domácej produkcie použitých v stravovaní dojčiat a malých detí

Cieľom je sledovanie obsahu dusitanov a dusičnanov v domácich surovinách, používaných na prípravu pokrmov pre dojčatá a malé deti a v detských pokrmoch, pripravených z domácich surovín. V rámci úradnej kontroly potravín sa sleduje obsah dusitanov a dusičnanov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí vo vzorkách, ktoré sú odoberané z obchodnej siete. Predmetom tejto úlohy sú vzorky doma vypestovaného ovocia a zeleniny a doma pripravených pokrmov z ovocia a zeleniny, ktoré sú podávané dojčatám a malým deťom.

V roku 2018 bolo analyzovaných 11 vzoriek rôznych druhov zeleniny (mrkva, zemiaky, cvikla). Vo všetkých vzorkách bol stanovený obsah dusitanov pod limit kvantifikácie použitej metódy. Stanovený obsah dusičnanov vo vzorkách zemiakov sa pohyboval v intervale 20 - 160 mg/kg, vo vzorkách mrkvy a cvikly v intervale 100 – 300 mg/kg. Stanovené množstvo dusičnanov vyhovelo požiadavkám Výnosu MP SR a MZ SR z 11. septembra 2006 č. 18558/2006-SL, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca kontaminanty v potravinách, v ktorom, sú stanovené národné limity najvyšších prípustných množstiev pre dusičnany v hlúbavej zelenine, rýchlenej mrkve, zemiakoch (okrem skorých) a červenej repe (od 300 do 3000 mg/kg).

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

V roku 2018 sme uskutočnili 32 besied na tému Zdravý životný štýl, Význam pohybovej aktivity, Obezita, Zdravé stravovanie - na Základnej škole Májové námestie v Prešove, na Základnej škole v Ľuboticiach, Základnej škole v Svini a v Tuhrinej, Základnej škole v Lade a v Lemešanoch, na Súkromnom gymnáziu ELBA v Prešove, na Strednej odbornej škole hotelovej, Strednej odbornej škole dopravnej a na Strednej odbornej škole podnikania v Prešove.

V rámci Projektu Viem, čo zjem sme zrealizovali 6 školení u žiakov ZŠ Mukačevská, ZŠ Májové námestie v Prešove, ZŠ M. Slovenskej v Prešove a v ZŠ Podhorany.

Dôležitosť pohybu a vyváženého stravovania aj vo vyššom veku sme sa venovali v besedách so seniormi v denných stacionároch v meste Prešov a aj v stacionároch v obciach Chmeľov, Fintice a Kapušany.

V rámci Týždňa zdravia v centrále Tatra banky v Prešove sme vyšetřili 60 zamestnancov (klientov). Vykonali sme biochemické vyšetřenia a antropometrické merania s následným vložením získaných údajov do Testu zdravého srdca. Všetkým vyšetřeným klientom sme poskytli odborné poradenstvo o rizikových faktoroch kardiovaskulárnych a civilizacyjnych ochorení, ktoré môžeme svojim životným štýlom významne ovplyvniť.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Uskutočnili sme 10 intervenčných aktivít s počtom edukovaných – 250 študentov, a to na Strednej dopravnej škole v Prešove, na Strednej priemyselnej škole v Prešove, na Základnej škole M. Nešpora a na Základnej škole Májové námestie Prešov. Edukácie boli zamerané na riziko vzniku závislosti aj na legálnych drogách.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

V rámci Týždňa mozgu, Svetového dňa Alzheimerovej choroby a Mesiaca úcty k starším sme uverejnili články v Prešovskom večerníku a uskutočnili besedy a prednášky v štyroch denných stacionároch v meste Prešov, v Zariadení Náruč v Prešove a v denných stacionároch v obciach Chmeľov, Fintice a Kapušany. Niektoré intervenčné aktivity boli spojené aj s meraním krvného tlaku a následným poradenstvom.

Počet intervenčných aktivít bol 18 a počet edukovaných 420 seniorov. Besedy a prednášky boli zamerané na témy – Ochorenia seniorského veku, Alzheimerova choroba, Ochorenia štítnej žľazy, Prevencia pádov, Dôležitosť pitného režimu u seniorov, Význam pohybu vo vyššom veku, Vysoký tlak krvi, Užívanie liekov u seniorov. Počas Týždňa mozgu sme so seniormi precvičovali pamäť pomocou pamäťových cvičení. Uvedeným témam sme sa venovali aj na odborných paneloch v priestoroch úradu a na webovej stránke úradu.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ POSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Intervenčno-výchovné aktivity (2) zamerané na prevenciu vzniku zubného kazu u detí spojené s názornou ukážkou na module chrupu a praktickým nácvikom správnej ústnej hygieny a edukáciou o správnej výžive v súvislosti so vznikom zubného kazu sme zrealizovali na Základnej škole v Kapušanoch s počtom edukovaných - 50 žiakov.

Svetový deň ústneho zdravia bol spropagovaný na nástenke a webovej stránke úradu.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v partiálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

V základnej poradni zdravia sme v roku 2018 uskutočnili 120 vyšetrení u 118 klientov, z toho bolo 94 žien a 24 mužov. Opakovane bolo vyšetrených 45 klientov, z toho 38 žien a 7 mužov. V rámci projektu NAPPPA sme vyšetřili 60 študentov.

V tomto roku sme v spolupráci so Slovenskou inšpekciou práce, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, s dennými stacionármi pre seniorov v meste Prešov, Strednou priemyselnou školou stavebnou v Prešove, Strednou odbornou dopravnou školou v Prešove, Mestským úradom v Prešove a Tatra bankou uskutočnili 8 výjazdových poradní, na ktorých sme vyšetrili spolu 210 klientov.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Problematika drogových závislostí bola témou šiestich besied uskutočnených na základných školách v Lemešanoch, v obci Široké a na Základnej škole M. Nešpora v Prešove. Edukácie s touto problematikou sme zrealizovali aj na Strednej odbornej škole dopravnej v Prešove. Spolu bolo edukovaných 150 žiakov a študentov.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sme pripravili aj odborný panel v priestoroch úradu.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Uskutočnili sme 17 intervenčných aktivít pre podporu pohybovej aktivity na Základnej škole Májové námestie v Prešove, Základnej škole v Ľuboticiach, Základnej škole v Svini, Základnej škole v Lade a v Lemešanoch, na Súkromnom gymnáziu ELBA v Prešove, na Strednej odbornej škole hotelovej, Strednej odbornej škole dopravnej a na Strednej odbornej škole podnikania v Prešove.

V súvislosti s realizáciou úloh „Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020“ sme uskutočnili antropometrické a biochemické merania, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela u 60 študentov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva Prievidza
so sídlom v Bojniciach**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Príprava návrhu akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

Ministerstvo zdravotníctva SR v gescii ÚVZ SR a v spolupráci s ďalšími ústrednými orgánmi štátnej správy zabezpečovalo plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV (NEHAP IV), ktorého zameranie vychádzalo zo záverov 5. ministerskej konferencie o životnom prostredí a zdraví v Parme, ktorá sa konala v roku 2010.

V júni 2017 sa v Ostrave (ČR) konala ďalšia, v poradí 6. ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví, na ktorej sa ministri ŽP a zdravia zaviazali naplniť nové prioritné oblasti environmentálno-zdravotnej politiky vychádzajúce z obsahu ostravskej Deklarácie ministrov o životnom prostredí a zdraví.

Pristúpením k tejto deklarácii sme prijali politický záväzok implementovať aktuálne ciele vyjadrené v tomto dokumente na národnej úrovni a presadzovať politiku v oblasti ochrany environmentálneho zdravia v duchu prijatých odporúčaní WHO a ďalších medzinárodných organizácií, ktoré sú dôležitými partnermi v procese.

Nový akčný plán (NEHAP V.) bude reflektovať definované priority, ktoré boli výsledkom 7-ročného úsilia členských štátov WHO/EURO o nastavenie nových priorít v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy TUR 2030 (Agenda trvalo udržateľného rozvoja v európskom regióne).

Etapy riešenia

- príprava nového akčného plánu v spolupráci s dotknutými rezortmi a jeho predloženie na rokovanie vlády – do 31. 12. 2018
- samotná implementácia aktivít NEHAP V. – od 1. 1. 2019 - termíny sa budú plniť podľa ich definovania a nastavenia jednotlivými rezortmi v NEHAP V.

Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky a počas prevádzky.

Správa o pripravenosti sezónnych rekreačných zariadení a zariadení s celoročnou prevádzkou, ako aj vyhodnotenie letnej turistickej sezóny boli v požadovanom termíne a rozsahu odoslané cez informačný systém.

Kvalita pitnej vody verejných vodovodov a plynulosť dodávky bola priebežne sledovaná v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru, k závažným poruchám v dodávke a nedostatkom v kvalite vody v sledovanom období nedošlo. V rámci tohto projektu je vykonávaný monitoring pitných vôd a kontrola kvality vody na umelých a prírodných kúpaliskách v okresoch Prievidza a Partizánske. V roku 2018 bolo odobratých spolu 280 vzoriek pitných vôd a 340 vzoriek vôd určených na kúpanie.

1.2 Protokol o vode a zdraví, plnenie národných cieľov

Cieľom tohoto projektu je nastaviť nové národné ciele, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných

ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou. V sledovanom období nebol úrad zapojený do plnenia.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Cieľom je sledovanie vybraných skupín obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez sledovanie kadmia a kotinínu (metabolitu nikotínu) v biologickom materiáli (moč). V roku 2013 bol vypracovaný pilotný projekt (špecifikácia populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP). V roku 2014 bola plánovaná príprava a tlač pracovných protokolov, dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií pre analytickú časť projektu, vyžiadanie súhlasu etickej komisie. RÚVZ Prievidza sa zatiaľ do prípravy nezapojil.

1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

Úlohou projektu je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov v SR a to jednak zo starých záťaží (DDT, Heptachlór, lindan a pod.) ako aj novej generácie pomerne ľahko odbúrateľných pesticídnych látok typu (atrazín, simazín, terbutylazín, chlórtolurón, izoproturón). V roku 2018 sa RÚVZ Prievidza do projektu nezapojil.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska.

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach je jeden z vybraných RÚVZ v rámci Slovenska, ktoré sú zapojené do uvedeného projektu, ktorý je zatiaľ v prípravnej fáze.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Cieľom je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov. V roku 2018 RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach vykonalo 7 kontrol v prevádzkach solárií u 14 opaľovacích prístrojov a objektívizácia UV žiarenia akreditovaným pracoviskom ÚVZ SR bola vykonaná v troch prípadoch. U dvoch prevádzkovateľov boli zistené porušenia legislatívy a bolo zahájené správne konanie s celkovou výškou sankcií 650 €.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v roku 2018 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza evidovaných k 31.12.2018 celkom 4344 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 716 žien, v 128 subjektoch. Oproti roku 2017 sa znížil počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu v tretej a štvrtej kategórii o 682 (13,6 %). Z uvedeného počtu zamestnancov v tretej kategórii pracuje 4155 zamestnancov a v štvrtej kategórii 189 zamestnancov. Oproti roku 2017 zaznamenávame pokles počtu zamestnancov v tretej kategórii o 685 zamestnancov (14,2 %) a mierny nárast v štvrtej kategórii o 3 zamestnancov (1,6 %).

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 2673 zamestnancov, z toho 596 žien a v ťažbe nerastných surovín - 1361 zamestnancov, z toho 22 žien.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	50	43
elektromagnetické polia	62	0
fyzická záťaž	1106	225
hluk	3131	374
chemické faktory	2278	193
optické žiarenie	71	14
vibrácie	310	8
záťaž teplom a chladom	107	12

V sledovanom období bolo vydaných 48 rozhodnutí v súvislosti so zaradením resp. vyradením pracovníkov do kategórií rizikových prác.

V sledovanom období boli priebežne vykonávané kontroly (68) plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík, zosúladenie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch, poskytovanie OOPP, používanie OOPP zamestnancami, informovanosť zamestnancov o rizikách a na kontrolu výkonu cielených lekárske preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2018 sme vykonali 3 kontroly zameraných na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov:

- Crystal Service, s.r.o., Dubnica nad Váhom, prevádzka Valaská Belá

- SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Nováky
- Fructop, s.r.o., Ostratice.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Prievidza vydal 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami pre spoločnosť SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., prevádzka Nováky. Schválené boli 2 prevádzkové poriadky pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami (AGRODAN, s.r.o., Koš, NsP Prievidza, Nemocnica Bojnice).

V sledovanom období sme obdržali 55 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinsekcie. Oznámenia o výkone postrekov pri pestovaní ovocia sme neobdržali žiadne.

Mimoriadne situácie a havárie v sledovanom období neboli hlásené.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V r. 2018 sme vykonávali aj kontroly uplatňovanie nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V roku 2018 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 360 zamestnancov, z toho 93 žien, a to nasledovne: vinylchlorid – 86, z toho 1 žena; vinylchlorid spoločne s 1,2,-dichlóretánom – 22; 1,2,-dichlóretán - 12; polyaromatické uhľovodíky pri výrobe karbidu – 71; cytostatiká – 22, z toho 18 žien; formaldehyd - 60, z toho 22 žien; tetrachlóretylén – 3; technický benzín – 58, z toho 51 žien; sadze – 8, agrochemikálie - 14, tvrdé drevo – 4, z toho 1 žena.

V riziku reprodukčnotoxických látok v roku 2018 pracovalo 44 zamestnancov, z toho 18 žien, a to nasledovne: toluén - 1; cytostatiká - 22, z toho 18 žien; ortuť - 8 a oxid uhoľnatý -13.

V priebehu roku boli na RÚVZ vydané 3 rozhodnutia na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, v rámci ktorých boli súčasne schválené aj prevádzkové poriadky. Išlo o spoločnosti:

- Nemocnica s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach, Nemocnica Bojnice,
- Nemocnica na okraji mesta, n.o, Partizánske
- Pavol Mik – TIMBER WOOD, Jacovce, prevádzka Žabokreky nad Nitrou.

Vydané boli aj 3 rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov pre činnosti s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami pre spoločnosti:

- PORFIX – pórobetón, a.s., Zemianske Kostolany,
- Karpiš Nábytok, s.r.o., Prievidza
- GLOCK Forst Slowakei s.r.o., Oslany.

V roku 2018 sme vykonali 5 kontrol zameraných na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.356/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov:

- NsP Prievidza, Nemocnica Bojnice, onkologické odd.,
- Karpiš Nábytok, s.r.o., Prievidza,
- GLOCK Forst Slowakei s.r.o., Oslany,
- Pavol Mik – TIMBER WOOD, Jacovce, prevádzka Žabokreky nad Nitrou,

- SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Nováky.

V priebehu roka bolo na RÚVZ vydaných 82 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

K uvedenému projektu neboli v priebehu r. 2018 realizované žiadne aktivity.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

OPM:

V rámci realizácie tohto projektu sa pracovník oddelenia v spolupráci s poradenským centrom zdravia úradu a pracovnou zdravotnou službou spoločnosti opakovane zúčastnil dňa zdravia v spoločnosti Nestlé Slovensko, s.r.o., Prievidza. V rámci jednej z akcií, konanej dňa 27.8.2018 boli približne stovke účastníkov odprezentované informácie ohľadom zdravého životného štýlu a prevencie chronických neprenosných chorôb aj v kontexte pracovných podmienok účastníkov (rizikové práce pre faktor hluk a chemické faktory). Počas všetkých akcií mali pracovníci zároveň možnosť dať si zmerať krvný tlak a vyšetriť celkový cholesterol.

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Honeywell Safety Products Slovakia s.r.o. Partizánske, Nestlé Slovensko, s.r.o. Prievidza, J.P.Plast Slovakia spol. s.r.o, Prievidza

Riešenie:

- Honeywell Safety Products Slovakia s.r.o. Partizánske – kompletne vyšetrenia v rámci TZS 38 zamestnancov firmy spojené s individuálnym odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu ako aj distribúciou zdravotno-výchovných materiálov
- Nestlé Slovensko s.r.o. Prievidza – 56 vyšetrení hladiny celkového cholesterolu v krvi zamestnancom firmy spojené s individuálnym odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu ako aj distribúciou zdravotno-výchovných materiálov
 - „Prevencia civilizačných ochorení“ – 4 prednášky pre 100 zamestnancov firmy Nestlé Slovensko, s.r.o Prievidza na tému najzávažnejších rizikových faktorov civilizačných ochorení a ich prevencii
- J.P.Plast Slovakia spol. s.r.o, Prievidza – „Týždeň bezpečnosti“ - kompletne vyšetrenia v rámci TZS u 19 zamestnancov a čiastočné vyšetrenia hladiny celkového cholesterolu v krvi u 23 zamestnancov a u 24 meraní krvného tlaku

Realizácia:

január, február, marec, september, október

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V spolupráci s Inšpektorátom práce Trenčín bola zrealizovaná jedna spoločná previerka v spoločnosti BISI Schrattenecker Slovakia, s.r.o., Nováky. Spoločnosť sa zaoberá kovovýrobou, kovoobrábaním, montážou a povrchovou úpravou kovových konštrukcií pre poľnohospodárske stroje. V priebehu posledných približne dvoch rokov došlo k výraznému zníženiu počtu zamestnancov (približne na polovicu) aj živnostníkov, obmedzeniu niektorých činností a k úprave pracovných pozícií zamestnancov. Z tohto dôvodu bola v r. 2018 vykonaná nová objektivizácia rizikových faktorov v pracovnom prostredí výrobnéj haly (hluk) a pracovnou zdravotnou službou spoločnosti bolo vypracované nové posúdenie zdravotných rizík z expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia na všetkých pracoviskách. Na základe nového posúdenia bola aktualizovaná kategorizácia prác. Spoločnosť má schválené prevádzkové poriadky pre činnosti s expozíciou laserovému žiareniu, pre pracovné činnosti s expozíciou vibráciám, pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým faktorom a vr. 2018 boli schválené nové prevádzkové poriadky pre pracovné činnosti s expozíciou hluku a s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom – pevný aerosól. Zamestnávateľ zabezpečuje posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu, o čom boli predložené aktuálne zdravotné posudky. Vzhľadom na to, že spoločnosť aktuálne, v čase výkonu ŠZD, nevedla evidenciu zamestnancov zaradených do druhej, tretej a štvrtej kategórie pre jednotlivé faktory práce a pracovného prostredia, bola mu uložená povinnosť evidenciu v termíne do 30.11.2018 obnoviť. V termíne do 31.3.2019 bola spoločnosti uložená povinnosť zabezpečiť opravu omietok stien a stropov zariadení na osobnú hygienu vo výrobnéj hale tak, aby spĺňali primeraný hygienický štandard v zmysle nariadenia vlády č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

RÚVZ Prievidza v roku 2018 nebol zapojený do riešenia úlohy.

3.2 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

Úloha bola splnená. V rámci monitoringu boli zozbierané 24 hodinové dotazníky od 20 respondentov (veková kategória 19 – 34 r. a 35 – 54 r.; muži a ženy) na zistenie spotreby prídavných látok podľa frekvencie konzumácie vybraných druhov potravín, ako i zhodnotením jednodňového jedálneho lístka. Odobraté boli 2 vzorky nealkoholických nápojov na laboratórne vyšetrenie obsahu farbiva chinolínová žltá, sladidla acesulfam K a cyklamáty. Obsah sledovaných prídavných látok v jednotlivých druhoch potravín neprekračoval najvyššie prípustné množstvo stanovené platnou legislatívou.

3.3 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Úloha bola splnená. Na stanovenie obsahu NaCl boli odobraté vzorky obedového menu v 3 prevádzkach zariadení spoločného stravovania. Celkovo bolo odobratých 10 vzoriek hotových pokrmov. V odobratých vzorkách hotových pokrmov nebolo zistené prekročenie najvyššie prípustného množstva pridanej jedlej soli stanoveného platnou legislatívou.

3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ Prievidza v roku 2018 nebol zapojený do riešenia úlohy.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Priorita: a) Podpora zdravého štartu do života

Vykonáva Poradňa zdravia

Priorita: b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

V roku 2018 bola zabezpečená kontrola predávaného sortimentu a kontrola dodacích listov v 16 prevádzkach školských bufetov, zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín je 90% a 10% sú potraviny s množstvom prebytočnej energie.

Podporujeme poskytovanie desiat a obedov vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne formou edukácie pedagogických pracovníkov a pracovníkov školskej jedálne s odporúčaniami zdravého stravovania, mliečneho programu pre deti a programu školské ovocie.

Vykonalí sme efektívny a účinný štátny zdravotný dozor v 96 zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, v ktorých boli kontrolované: hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania, dodržiavanie pitného režimu s presadzovaním používania pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme odobrali 21 vzoriek hotovej stravy a 20 sterov z kuchynského prostredia na mikrobiologický rozbor.

Počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach: 16 013.

Priorita: c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Neposkytovali sme nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

Priorita: d) Podpora pohybových aktivít

V tomto roku nebol realizovaný monitoring TV podmienok žiakov ZŠ a SŠ v rámci podpory pohybových aktivít.

4.2 Zneužívanie návykových látok u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich

štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Projekt „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“ v roku 2018 bol realizovaný dotazníkovou metódou. Študenti a učitelia vyplňali dotazníky o užívaní legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ, študentov a ich učiteľov. Prieskum prebiehal v dňoch 13.03. a 15.03.2018 v dvoch základných školách: Základná škola Klátova Nová Ves 351, 958 44 Klátova Nová Ves v počte 76 dotazníkov od žiakov ročníka 5.-8., 15 dotazníkov od žiakov 9. ročníka a 3 od učiteľov; Základná škola s materskou školou Valaská Belá 242, 972 28 Valaská Belá v počte 60 dotazníkov od žiakov 5.-8. ročníka, 14 dotazníkov od žiakov 9. ročníka a 3 od učiteľov. Anketári (pracovníci RÚVZ Prievidza) vyplnili v každom ročníku formulár „Hlásenie za triedu“. Dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

4.3 Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnania zistených hodnôt z jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl. Na základe zistených údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

V pôsobnosti RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach sme vybrali školskú jedáleň pri ZŠ s MŠ Lazany. Pre účely vyšetrenia sme odobrali kompletný pokrm (obed) a tento bol zaslaný na laboratórne vyšetrenie jedlej soli na RÚVZ Trenčín.

Po obdržaní výsledkov z laboratória sme vypočítali percento obsahu soli v pokrme aj percento jej eventuálneho prekročenia oproti OVD. Množstvo jedlej soli v pokrme bolo zistené 8,32 g na 578 g pokrmu, čo predstavuje prekročenie o 174,8 % jedlej soli oproti OVD.

Vypočítané údaje sme doplnili do tabuľky, ktorú sme následne zaslali na ÚVZ SR Bratislava.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2017 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín prostredníctvom mesačného hlásenia. O aktuálnej situácii v používaní a dodávkach vakcín boli lekári informovaní aj samostatne elektronicky.

Problematike očkovania sme venovali materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach:

- Očkovací kalendár na rok 2018 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.
- Praktická forma očkovacieho kalendára v elektronickej forme.
- Stanovisko ÚVZ SR k ochrane osobných údajov pri hlásení odmietnutia očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 23.4.2018 - 29.4.2018 sme:

- zverejnili informačný materiál o očkovaní na webovej stránke RÚVZ Prievidza,
- zverejnili materiál o očkovaní na informačných a vývesných tabuliach v zdravotníckych zariadeniach 5x,
- elektronicky informovali o prebiehajúcim EIW 125x zdravotníckych pracovníkov a 3x pracovníkov v domovoch dôchodcov,
- do zdravotníckych zariadení a domovov dôchodcov distribuovali 128 informačných letákov o očkovaní.

V apríli 2018 sa vedúci oddelenia zúčastnil IX. Slovenského vakcinologického kongresu na Štrbskom plese. Ďalej sa pracovníci oddelenia v októbri 2018 zúčastnili XXIII. Červenkových dní preventívnej medicíny v Banskej Bystrici.

V mesiacoch september – október 2018 bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kontrola očkovania v 39 pediatrických obvodoch. Správa z kontroly očkovania bola zaslaná na RÚVZ v Trenčíne. V okrese Prievidza nebola na okresnej úrovni dosiahnutá zaočkovanosť 95% v troch kontrolovaných ročníkoch narodenia (roč. 2016 – vo všetkých druhoch základného očkovania, roč. 2015 - základné očkovanie proti MMR a roč. 2011 - preočkovanie proti DTP a POLIO) - pohybovala sa od 89,7% do 92,7%. V okrese Partizánske nebola na okresnej úrovni dosiahnutá zaočkovanosť 95% v základnom očkovaní proti MMR v ročníkoch 2016 a 2015 - pohybovala sa od 92,4% do 94,6%. Zaočkovanosť 95% nebola dosiahnutá najmä z dôvodu pretrvávajúceho odmietania očkovania a nerešpektovania predvolaní na očkovanie zo strany rodičov detí, ale aj z dôvodu kontraindikácií očkovania. U ostatných očkovaní sa pohybovala zaočkovanosť v okrese Prievidza od 96,2% do 97,1% a v okrese Partizánske od 95,7% do 98,3%.

V roku 2018 bolo VLPDD hlásených 46 odmietnutí povinného očkovania. Počet evidovaných odmietnutí očkovania bol štvrtročne hlásený na ÚVZ SR.

V rámci surveillance a kontroly ochorení preventabilných povinným očkovaním sme v roku 2018 prešetrili 4 ochorenia na VHB, 2 bezpríznakové nosičstvá HBsAg, 6 prípadov ochorení na pertussis, 1 ochorenie na parotitídu, a 5 invazívnych pneumokokových ochorení.

Realizácia imunologických prehľadov v roku 2018:

V súvislosti s plánovanou realizáciou viacúčelového imunologického prehľadu (ďalej len IP) v SR v roku 2018 sa v Dudinciach v apríli 2018 konala pracovná porada regionálnych hygienikov a vedúcich odborov/oddelení epidemiológie regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR. Počas porady boli všetky RÚVZ SR informované o význame a kritériách

pre realizáciu IP. Vydaný bol plán s počtom vyšetrených osôb a počet zapojených lekárov pre jednotlivé RÚVZ v SR. Vypracované boli prezentácie s informáciami o druhu vykonaných vyšetrení podľa pohlavia a vekovej skupiny respondentov, o obsahu transportných boxov pre lekárov s individuálnym kódovým číslom pre každého respondenta, o postupe pri odbere a transporte vzoriek.

V júni 2018 vydal ÚVZ SR metodické usmernenia pre realizáciu viacúčelového imunologického prehľadu v Slovenskej republike v roku 2018. Pre RÚVZ Prievidza bolo na vykonanie IP určených 6 lekárov pre deti a dorast a 4 lekári pre dospelých, s celkovým počtom 150 vyšetrených osôb vo veku od 1 do 69 rokov. Pred realizáciou IP bol na ÚVZ SR zaslaný zoznam lekárov, ktorí sa zapojili do IP 2018. Dňa 3.7.2018 boli na RÚVZ Banská Bystrica prevzaté materiály k odberom vzoriek spolu s informáciami pre lekárov. Následne sme lekárom pripravili odberové súpravy, ktoré sme im postupne distribuovali. Odbery vzoriek boli realizované v priebehu júla až septembra 2018. Odobraté vzorky boli priebežne po nahlásení preberané od lekárov a transportované do laboratória lekárskej mikrobiológie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Polovičným počtu 1-5 ročných osôb sa vykonávali vyšetrenia na VHA, VHB a VHC, u druhej polovice 1-5 ročných na osýpky, mumps, ružienku a u 6-69 ročných sa vyšetrovalo MMR, VHA, VHB, VHC.

Po ukončení odberov vzoriek bol na ÚVZ SR v programe EXCEL zaslaný zoznam účastníkov IP pre poisťovne podľa odoberajúcich lekárov. Súčasne bol na ÚVZ SR zaslaný zoznam účastníkov zapojených do IP s uvedením poisťovne, dátumu odberu a očkovacieho statusu podľa druhu vyšetrenia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2018 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (oddelenie infekčnej epidemiológie a oddelenie NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2017.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz sú aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach.

V rámci zlepšenia hlásenia prenosných ochorení sme pravidelne spolupracovali hlavne s lekármi prvého kontaktu pre deti, dorast a pre dospelých, ale aj s infektológmi, kožnými lekármi a inými odbornými lekármi v rámci Slovenska. Spolupracovali sme aj s laboratóriami, ktoré nám zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku (OKM Bojnice, OKB Bojnice, laboratóriá Medirex, Alpha medical a OKM Zvolen). Laboratória Medirex a Alpha medical hlásia pozitívne výsledky on-line prostredníctvom internetu do epidemiologického informačného systému EPIS.

Počas chrípkovej sezóny 2017 - 2018 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber (2 lekári z okresu Prievidza a 2 lekári z okresu Partizánske) biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave. Od začiatku roka 2018 bolo odobratých 15 nasofaryngeálnych výterov z toho bol izolovaný: 1x antigén vírus chrípky A, 1x vírus chrípky A(H1)2009, 1x vírus chrípky A/Michigan/45/2015(H1N1)pdm09-like, 3x vírus chrípky B, 3x vírus chrípky B/Phuket/3073/2013-like a 6x bolo vyšetrenie negatívne.

V rámci epidemického výskytu chrípky a CHPO bolo rozhodnutím regionálneho hygienika zatvorených 34 základných škôl, 4 základné školy s materskou školou, 3 špeciálne základné školy a 17 stredných škôl. Z dôvodu zvýšeného výskytu akútneho respiračného ochorenia boli rozhodnutím regionálneho hygienika nariadené opatrenia v nemocniciach Bojnice, Handlová a Partizánske.

Od začiatku roka 2018 bolo nahlásených 10 ochorení na SARI všetky z okresu Prievidza. V 1 prípade bol potvrdený vírus chrípky A/H1 pdm 09, v 3 prípadoch vírus chrípky B a v 6 prípadoch bolo vyšetrenie negatívne.

V roku 2018 sme prešetrili 5 ochorení na VHA, 4 ochorenia na VHB a 7 ochorení na VHC. Zaznamenané boli 2 bezpríznakové nosičstvá VHB. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli realizované v plnom rozsahu. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída bolo vydaných 52 rozhodnutí.

Vykázali sme 2 epidémie Salmonelovej enteritídy, 1 epidémiu akútnej gastroenteritídy zapríčinennej vírusom Norwalk a 1 epidémiu Hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu.

Dalej sme zaznamenali rodinné epidémie: 3x Campylobacterom jejuni, 11x Salmonelou enteritidis, 1x Salmonelou Stanleywille, 1x Salmonelou sk. B, 2x Rotavírusom, 3x Norovírusom, 4x epidémiu svrabu, 2x epidémiu pedikulózy, 2x vírusovej hepatitídy A a 1x tuberkulózy. Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

Bolo vydaných 62 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie.

Prešetrili sme 122 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých 51 bolo uzatvorených ako sepsa.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Ochorenia, ktoré podliehajú povinnému hláseniu sú pravidelne zadávané do informačného systému EPIS. Výskyt chrípky a akútnych respiračných ochorení je pravidelne hlásený 1x týždenne. Závažné ochorenia a epidémie sú hlásené a aktualizované v SRV.

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS aktívne hlásili:

- chrípku 14 obvodní lekári - 6 pre dospelých (4x okres PD a 2x okres PE) a 8 pediatri z okresu Prievidza
- prenosné ochorenia 9 lekári - 3 pre dospelých (1x okres PD a 2x okres PE), 5 pediatrov z okresu Prievidza a 1 infektológ z okresu Prievidza.

Zabezpečili sme informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4 Nozokomiálne nákazy

K 31.12.2018 bolo nahlásených z nemocničných zariadení regiónu 237 nozokomiálnych nákaz. Oproti roku 2017 ide o pokles o 5%.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 3 zdravotníckych zariadeniach na 28 lôžkových oddeleniach, v 8 ambulanciách a 2 dialyzačných strediskách. V uplynulom období sme vydali jedno rozhodnutie o zákaze činnosti.

Fyzikálno - biologické testovanie bolo realizované v 229 sterilizačných prístrojoch zdravotníckych zariadení.

V uvedenom období sme prešetrili 163 multirezistentných kmeňov baktérií a 185 kmeňov meticilín - rezistentných SA. V súvislosti s výskytom enterobaktérií produkujúcich karbapenemázu sme zabezpečili opatrenia u 25 pacientov v zdravotníckych zariadeniach a v domácnosti. Prešetrili sme 104 prípadov výskytu Clostridium difficile, z toho malo 73 prípadov nozokomiálny charakter.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 27 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení a 1 záväzné stanovisko k zmene užívaniu stavby.

Zúčastnili sme sa aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“. Hlavným cieľom kampane bolo poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká. Tohtoročná kampaň bola zameraná na prevenciu sepsy s heslom „It's in your hands - prevent sepsis in health care“ (Prevencia sepsy v zdravotníckom zariadení - je vo vašich rukách). Edukačný materiál sme uverejnili na našej webovej stránke. Všetkým ambulantným a ústavným zariadeniam bol zaslaný e-mailom alebo poštou informačný materiál. Zdravotníckym pracovníkom boli poskytnuté edukačné letáky.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pandemická pripravenosť:

V auguste 2010 bola ukončená pandémia chrípky a zrušené súvisiace opatrenia. Aj v chrípkovej sezóne 2017/2018 zostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetrenia prípadov a vykonania opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice a zabezpečovali sme odber biologického materiálu a jeho zasielanie do NRC.

Priebežne sa vykonáva aktualizácia členov v protiepidemických komisiách.

Denne využívame hlásenie v systéme rýchleho varovania.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2018 sme zabezpečili 6x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnymi výsledkami.

Vykonalí sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2017. V roku 2018 nebolo hlásené ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

OE:

- aktivity sú realizované a vyhodnocované referátom výchova k zdraviu a PZ

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Centrum voľného času Handlová, Osemročné gymnázium Handlová, ZŠ Kamenec pod Vtáčnikom, ZŠ Zemianske Kostolany, ZŠ Klátova Nová Ves, SOŠ obchodu a služieb Prievidza, ZŠ Malonecpalská Prievidza

Riešenie:

- *"Prevencia pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS", zodpovedné sexuálne správanie"*- 2 besedy pre študentov osemročného gymnázia v rámci akcie organizovanej Centrom voľného času Handlová, edukovaných celkovo 72 študentov

- *"Prevenia pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS", zodpovedné sexuálne správanie"*- 2 besedy pre študentov osemročného gymnázia v rámci akcie organizovanej Centrom voľného času Handlová, edukovaných celkovo 47 študentov
- *"Prevenia pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS", zodpovedné sexuálne správanie"*- 1 beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Kamenec pod Vtáčnikom , edukovaných celkovo 18 žiakov

Realizácia:
marec, máj

Aktivity pri príležitosti 1. decembra – Svetového dňa AIDS

- *"Prevenia pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS", zodpovedné sexuálne správanie"*- beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Zemianske Kostolany, edukovaných celkovo 7 žiakov
- *"Prevenia pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS", zodpovedné sexuálne správanie"*- 2 besedy pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Klátova Nová Ves, edukovaných celkovo 37 žiakov
- *"Prevenia pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS", zodpovedné sexuálne správanie"*- beseda pre študentov Strednej odbornej školy obchodu a služieb Prievidza , edukovaných 35 študentov
- *"Prevenia pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS", zodpovedné sexuálne správanie"*- beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Malonecpalská Prievidza, edukovaných celkovo 15 žiakov

Realizácia:
december

6.8 Poradne očkovania

V roku 2012 bola zriadená poradňa pre očkovanie, o čom bola verejnosť informovaná prostredníctvom miestnych médií a webovej stránky úradu. V roku 2018 bola formou konzultácií a písomných vyjadrení poskytnutá informácia o povinnom alebo odporúčanom očkovaní v 51 prípadoch a v očkovaní pred cestou do zahraničia v 18 prípadoch.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V mesiaci október sa pracovníci oddelenia epidemiológie zúčastnili na projekte: „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Vzdelávanie sa uskutočnilo na dvoch stredných školách v Prievidzi a jednej strednej škole v Partizánskom. Spolu bolo zozbieraných 184 vyplnených dotazníkov. Vyhodnotenie vyplnených dotazníkov bolo v tabuľkovej forme zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. K 31.12.2018 bolo vyšetrených 8 vzoriek. Výskyt vodného kvetu sme sledovali na lokalitách Nitrianske Rudno a Kanianka- priehrada. Oboje tie lokality nie sú vyhlásené za kúpacie lokality. Výrazne prekročené hodnoty Cyanobaktérií boli zaznamenané v júlovom odbere v lokalite Kanianka- priehrada.

- nádrž Kanianka 482 480 bunky/ml (odber vzorky 17.7. 2018)
- kvalitatívny rozbor – dominantným druhom sinica *Aphanizomenon flos-aquae* (95%), v malom množstve sa vyskytovali *Microcystis novacekii* (1%), *M. ichthyoblabe* (1%), *M. flos-aquae* (1%) a *Dolichospermum planctonicum* (1%)
- na ÚVZ SR boli zaslané štyri vzorky : č.1 vz. povrchovej vody na stanovenie akútnej ekotoxicity, č.2 vz. povrchovej vody na stanovenie cyanotoxínov, č.3 vz. vodného kvetu na stanovenie akútnej toxicity a cyanotoxínov, č.4 vz. vodného kvetu na biologické vyšetrenie
- prvé tri vzorky boli zamrazené, posledná štvrtá vzorka bola fixovaná formaldehydom na výslednú 4 % koncentráciu
- akútna ekotoxicita vzorky povrchovej vody bola stanovená ekotoxikologickými skúškami pomocou skúšobných organizmov: *Vibrio fischeri*, *Thamnocephalus platyurus* a *Sinapsis alba*
- vyšetrovaná vzorka vody vykazovala toxický účinok na jeden zo skúšobných organizmov (38% účinku na *Sinapsis alba*)
- metódou kvapalinovej chromatografie bola vo vzorke povrchovej vody zistená prítomnosť mikrocystínu RR v konc. 0,14 mikrogramov/l vody. Ostatné mikrocystíny (LR a YR) a cyanotoxín -cylindrospermopsín neboli detegované
- akútna ekotoxicita vzorky vodného kvetu bola stanovená pomocou organizmu *Thamnocephalus platyurus*, pričom vyšetrovaná vzorka vykazovala 100% inhibičný účinok na použitý skúšobný organizmus
- metódou kvapalinovej chromatografie bola tiež zistená prítomnosť mikrocystínov RR, LR a YR v sumárnej koncentrácii 81 mikrogramov/g lyofilizovanej vzorky vodného kvetu. Cyanotoxín cylindrospermopsín nebol detegovaný
- z výsledkov ekotoxikologických analýz vyplýva, že na lokalite Kanianka bola zaznamenaná prítomnosť toxického vodného kvetu (100% inhibičný účinok, 81 mikrogramov/g mikrocystínov)
- zistená koncentrácia sumy mikrocystínov vo vzorke povrchovej vody (0,14 mikrogramov/l) sa pohybuje na spodnej hranici koncentračného rozsahu, ktorý je typický pre európske vodné plochy (0,1 – 10 mikrogramov/l). Limitná hodnota pre obsah cyanotoxínov pre vodu na kúpanie však nie je určená
- výsledok stanovenia ukazovateľa akútna ekotoxicita pre najcitlivejší skúšobný organizmus *Sinapsis alba* (38% účinku) vo vzorke povrchovej vody je nad medznou hodnotou 30% účinku (vid. Vyhláška MZ SR 308/2012 Z.z.)

7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

V 48 vzorkách bazénových vôd bol v okrese Partizánske a Prievidza na RÚVZ Prievidza za rok 2018 vyšetrený ukazovateľ améby kultivovateľné pri 36 °C a 44 °C.

Vyšetrených bolo 47 termálnych bazénových vôd a 1 bazén netermálnej vody.

Vyšetrená voda z termálnych bazénov bola v penzióne Kalinka, v kúpeľoch Malé Bielice (sedací bazén, relaxačno-hydromasážny bazén, vonkajší bazén), kúpele Bojnice (LD Mier biely bazén, LD Mier modrý bazén, LD Mier zelený bazén, LD Mier žltý bazén, LD Baník malý bazén, LD Baník veľký bazén, LD Baník vonkajší bazén).

V 5-tich vzorkách termálnych bazénov boli zachytené améby rodov Vahlkampfia, Hartmannella, a Vannella (kúpele Malé Bielice, kúpele Bojnice) V dvoch prípadoch bola identifikovaná umelo vytvorená skupina améb Vahlkampfia/Naegleria (kúpele Bojnice), za účelom zdôraznenia možného výskytu patogénnych améb. Vo všetkých vyšetrených vzorkách potenciálne patogénny rod Acanthamoeba zaznamenaný nebol. V jednom bazéne netermálnej vody améby vykultivované neboli.

Na potvrdenie a bližšiu identifikáciu améb kultivovateľných pri 36 °C a 44°C, bolo do NRC pre TTA za rok 2018 dodaných z RÚVZ Banská Bystrica 9 vzoriek vykultivovaných améb z bazénových vôd a z RÚVZ Trenčín 7 vzoriek z verejných vodovodov a vírivých bazénov.

Vo vzorkách z RÚVZ Banská Bystrica boli potvrdené améby vo všetkých vzorkách. Zachytené boli rody Hartmannella, Vahlkampfia, Vannella a potenciálne život ohrozujúce améby rodu Acanthamoeba v piatich prípadoch.

Vo vzorkách z RÚVZ Trenčín boli potvrdené améby s rodmi Vahlkampfia a umelo vytvorená skupina améb Vahlkampfia/Naegleria. V štyroch vzorkách boli identifikované potencionálne patogénne améby rodu Acanthamoeba.

S výsledkami zistenia potencionálne patogénnych rodov boli upovedomení pracovníci BŽP RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Trenčín, ktorí vykonali následne opatrenia na elimináciu možného ohrozenia zdravia.

Vyšetrenie Legienel v našom laboratóriu nevykonávame.

7.7 Monitorovanie ortuťi a kvalita vnútorného ovzdušia v zdravotníckych zariadeniach

Cieľ

- sledovanie expozície ortuťou v biologickom materiáli zdravotníckeho personálu a osôb ošetrovaných amalgámovými výplňami,
- sledovanie koncentrácie ortuťi v ovzduší vybraných zubných ambulancií počas aplikácie, resp. odstraňovania amalgámových výplní,
- sledovanie chemických a mikrobiologických ukazovateľov vo vnútornom ovzduší zdravotníckych zariadení pred výkonom pracovných činností,
- vyhodnotenie monitorovania ovzdušia a biologického materiálu.

Etapy riešenia

1. monitoring – 2018 a ďalšie roky
2. vyhodnotenie – január 2019 a ďalšie roky

Riešenie

Pracovisko NRC pre problematiku uhoľných baní pri RÚVZ Prievidza bolo zapojené do projektu v oblasti sledovania expozície ortuťou v biologickom materiáli zdravotníckeho

personálu a v oblasti sledovania koncentrácie ortuti v ovzduší vybraných zubných ambulancií počas aplikácie, resp. odstraňovania amalgámových výplní.

1.etapa: V súvislosti s riešením projektu sa konali dve pracovné stretnutia riešiteľských pracovísk, na prvom stretnutí na ÚVZ SR Bratislava boli dohodnuté podmienky a postupy odberu a hodnotenia. Naše pracovisko v rámci projektu vyšetruvalo ovzdušie a biologický materiál príslušného zdravotníckeho personálu v dvoch zubných ambulanciách – ambulancia na zdravotnom stredisku Bojnice a ambulancia v nemocnici Bojnice. Vykonané boli dva odbery vzoriek, v jarnom období 21.6.2018 a v jesennom období 14.11.2018, pri každom odbere sa odobrali po dve vzorky ovzdušia a dve vzorky biologického materiálu z každej ambulancie.

Vyšetrenie ortuti v ovzduší aj v biologickom materiáli sa vykonalo ortuťovým analyzátorom AMA 254, v biologickom materiáli bola stanovená aj hustota a kreatinín a množstvá vylúčenej ortuti boli korigované na štandardnú hustotu moča a na gram kreatinínu.

Na druhom stretnutí riešiteľských pracovísk na RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach boli analyzované čiastkové odbery a dohodnutý spôsob vyhodnotenia.

2.etapa: Výsledky stanovenia ortuti v moči aj v ovzduší boli zaslané pracovisku NRC pre expozičné testy xenobiotík ÚVZ SR, ktoré zhromaždilo všetky výsledky do jednotnej tabuľky. Po komplexnej analýze výsledkov sa riešiteľské pracoviská dohodli na ukončení projektu. Závery a zhodnotenie projektu boli prezentované na konzultačnom dni NRC pre expozičné testy xenobiotík, dňa 28.11.2018 na ÚVZ SR Bratislava.

7.19 Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia v závislosti od druhu rezných kvapalín

Cieľ

- optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia v závislosti od druhu rezných kvapalín

Etapy riešenia

1. február 2017 – august 2017 – štúdium literatúry, prehľad a výber metód stanovenia
2. september 2017 – november 2017 vytipovanie pracovísk s expozíciou reznými kvapalinami
3. december 2017 – november 2018 – odber, analýza vzoriek
4. december 2018 – jún 2019 vyhodnotenie

Riešenie

1.etapa: oboznámili sme sa s dostupnou odbornou literatúrou zameranou na problematiku odberu a stanovenia minerálnych olejov, resp. rezných kvapalín s obsahom minerálnych olejov, v pracovnom prostredí – Assessment of Exposure to Light Mineral OilBased Metal Working Fluids / HSL/2000/22 / Andrew Simpson BSc., Kontaminácia pracovného ovzdušia kvapalnými aerosólmi pri sústružení kovov / Richard Hnilica, Miroslav Dado, Marián Schwarz, A new measuring method to detect the emissions of metal working fluid mist / Peter Wlaschitz, Wilhelm Höflinger, prehľadom metód stanovenia – Method sheets / GESTIS Analytical methods, MDHS 84 Measurement of oil mist from mineral oil based metal working fluids, MDHS 95/2 Measurement of personal exposure of metalworking machine operators to airborne water-mix metalworking fluid, DFG Kühlschmierstoff-aerosole und – dämpfe Metal working fluids aerosols and vapours, BIA 7750 Kühlschmierstoffe (Metal working fluids), NIOSH 5524 Metalworking fluids (MWF) all categories, NIOSH 5026 Oil

mist, mineral. Usporiadali sme pracovné stretnutie riešiteľských pracovísk v RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach, dňa 21.4.2017, na ktorom sme si vymenili aktuálne poznatky a dovtedajšie skúsenosti z odberov a stanovenia vzoriek pracovného ovzdušia s expozíciou minerálnym olejom a boli rozdelené úlohy na nasledujúce obdobie. V súvislosti s výberom a odskúšaním metódy odberu a za účelom porovnateľnosti výsledkov boli dohodnuté konkrétne podmienky odberu vzoriek v pracovnom ovzduší.

2.etapa: v spádovej oblasti okresov Prievidza a Partizánske sme vybrali tri prevádzky s expozíciou minerálnym olejom, resp. rezným kvapalinám: Prefrez, spol. s r.o., Bošany, Toolshed Slovakia spol. s r.o., Prievidza, GeWiS Slovakia, s.r.o., Prievidza. Uvedeným pracoviskám bol doručený oficiálny list so žiadosťou o spoluprácu pri riešení PaP. Prevádzky Prefrez, spol. s r.o., Bošany a Toolshed Slovakia spol. s r.o., Prievidza žiadosť akceptovali a súhlasili so spolupracou, vyjadrenie od prevádzky GeWiS sme neprijali.

Na pracovnom stretnutí riešiteľských pracovísk, dňa 12.12.2017 v RÚVZ so sídlom v Nitre, bolo zhodnotené plnenie úloh z predchádzajúceho obdobia a boli dohodnuté postupy v riešení projektu na nasledujúce obdobie.

3.etapa: v období od augusta 2017 do júna 2018 bolo odobratých cca 20 vzoriek v štyroch prevádzkach strojárskych výroby.

V troch prevádzkach sa vykonáva výroba kovových súčiastok pre automobilový priemysel s použitím rezných kvapalín s obsahom minerálnych olejov pri obsluhu CNC sústruhov alebo CNC fréz, v jednej prevádzke sa vykonáva výroba plastových dielcov, kde sa používa kvapalina s obsahom minerálnych olejov pri obsluhu automatickej brúsky. Odbery boli vykonané ako osobné odbery pre zamestnancov obsluhy strojov a zariadení pri výkone bežných pracovných činností počas zmeny. V prevádzke výroby plastových dielcov sa používa vodou riediteľný koncentrát reznej kvapaliny typ Cimperial® HD801-03 na báze minerálneho oleja. V strojárskych prevádzkach sa požívajú rezné kvapaliny typu Renep CGLP 68, Renolin B10, SL 11-410, Blasocut BC 25 MD, Zubora 65 H Ultra s obsahom minerálneho oleja. Vzorky boli odoberané na filtre z PVC o priemere 37 mm a zrnitosti 5,0 µm, resp. filtre zo skleneného mikrovlákná typu FV-A o priemere 37 mm, a sorpčné rúrky so sorbentom typu XAD-2, alebo na kombinované trubičky OVS XAD2.

V rámci preskúmania možnosti vykonania porovnávacieho merania bol v apríli a v máji 2018 skúšobne vykonaný stacionárny odber v prevádzke strojárskych výroby v blízkosti CNC sústruhov, resp. CNC fréz, na dve rôzne odberové médiá. Výsledky boli vyhodnotené, väčšina z nich však nedetekovateľná – nepreukázala sa jednoznačne vhodnosť stacionárneho odberu v priestore prevádzky pre vykonanie porovnávacieho merania.

Na pracovnom stretnutí riešiteľských pracovísk, dňa 17.10.2018 v RÚVZ so sídlom v Košiciach, boli odprezentované výsledky odberov a v rámci diskusie jednotlivé pracoviská informovali o skúsenostiach z odberov a analýzy vzoriek.

4.etapa: v priebežnom riešení.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti – uvedené v bode 9.2
2. Fyzická inaktivita – uvedené v bode 9.2
3. Tabak, alkohol, drogy – uvedené v bode 9.4 a 9.8
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a, Pracovné prostredie

Zdravotno-výchovná akcia pre zamestnancov spoločnosti Nestlé Slovensko s.r.o. Prievidza

- v rámci dvoch akcií v priebehu roka zrealizované vyšetrenia hladiny celkového cholesterolu a meranie krvného tlaku u zamestnancov spojené s odborným individuálnym poradenstvom v závislosti od výsledkov vyšetrení, celkovo zrealizovaných 149 vyšetrení hladiny celkového cholesterolu a 150 meraní krvného tlaku

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

2. Diabetes mellitus – uvedené v bode 9.2 a 9.5
3. Vybrané nádorové ochorenia

Riešiteľské pracoviská:

PZ, SOŠ obchodu a služieb Prievidza

Aktivity pri príležitosti 4. februára - Svetového dňa proti rakovine

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný problematike onkologických ochorení a ich prevencie + Európsky kódex proti rakovine (ÚVZ SR)
- názorná propagácia venovaná onkologickým ochoreniam
- „**Prevencia onkologických ochorení u žien**“ – beseda pre študentky strednej odbornej školy, celkovo edukovaných 40 študentiek troch tried prvého ročníka

Realizácia:

február, november

B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Riešiteľské pracoviská

PZ, ZŠ Malonecpalská Prievidza

- „**Prevencia infekčných ochorení, umývanie rúk**“ – beseda pre žiakov 1. ročníka ZŠ Malonecpalská Prievidza, edukovaných 20 žiakov

Realizácia:
november

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Riešiteľské pracoviská:

PZ, ZŠ Mariánska Prievidza, Osemročné gymnázium Handlová, ZŠ Bojnice, ZŠ Nováky

Riešenie:

- **"Zdravý životný štýl, prevencia obezity "** - beseda pre žiakov 8. ročníka ZŠ Mariánska, Prievidza, edukovaných 26 žiakov
- **"Anorexia "** - beseda pre študentov Osemročného gymnázia Handlová spojená s projekciou filmu "Sami", edukovaných 29 študentov
- **Zdravý životný štýl, prevencia obezity "** - beseda pre žiakov 5. ročníka ZŠ Bojnice, edukovaných 22 žiakov
- **"Anorexia "** - beseda pre študentov 1. ročníka spojenej odbornej školy Nováky, spojená s projekciou filmu "Sami", edukovaných 15 študentov

Realizácia:

marec, november

Aktivity realizované pri príležitosti 7. apríla – Svetového dňa zdravia

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Žilinská univerzita, detašované pracovisko Prievidza, ZŠ Chrenovec Brusno, ZŠ Nitrianske Rudno, ZŠ Mariánska Prievidza

- príspevok na internetovej stránke úradu – oznam o konaní zdravotno-výchovnej akcie určenej pre verejnosť
- názorná propagácia „Svetový deň zdravia – Prevencia nadváhy a obezity“
- oznam o konaní zdravotno-výchovnej akcie určenej pre verejnosť v regionálnom médiu „Priboj“

Zdravotno-výchovná akcia pre verejnosť – 6.4.2018 – Žilinská univerzita, detašované pracovisko Prievidza

- meranie hladiny celkového cholesterolu v krvi – 26
- meranie krvného tlaku a pulzu - 26
- stanovenie somatometrických parametrov (výška/hmotnosť – BMI a obvod pásu a bokov – WHR) - 26
- individuálne ciele poradenstvo v závislosti od výsledkov vyšetrení týkajúce sa zásad zdravého životného štýlu - 26
- **„Zdravý životný štýl, prevencia obezity “** – 4 besedy pre žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ Nitrianske Rudno, edukovaných 82 žiakov
- **„Zdravý životný štýl, prevencia obezity “** – 3 besedy pre žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ Chrenovec-Brusno, edukovaných 62 žiakov
- **„Zdravý životný štýl, prevencia obezity “** – 2 besedy pre žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, edukovaných 42 žiakov

Realizácia:

apríl

Aktivity realizované pri príležitosti 10. mája – Svetového dňa pohybom ku zdraviu**Riešiteľské pracoviská:**

PZ, ZŠ Bojnice

- „Optimálna pohybová aktivita ako súčasť prevencie cukrovky a obezity“ – 2 besedy pre žiakov 6. a 9. ročníka základnej školy, edukovaných celkovo 47 žiakov

Realizácia:

máj

Aktivity realizované pri príležitosti 29. septembra – Svetového dňa srdca**Riešiteľské pracoviská:**

PZ

- príspevok na internetovej stránke úradu – oznam o konaní Dňa otvorených dverí poradne zdravia na našom úrade
- názorná propagácia „Deň srdca“

Deň otvorených dverí PCOPZ RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach

- v rámci uvedeného dňa navštívilo PZ 12 klientov, u ktorých sme zrealizovali celkovo 24 vyšetrení (celkový cholesterol a TK) a jeden klient, u ktorého sme zrealizovali kompletne vyšetrenie v rámci TZS

Realizácia:

september

Aktivity realizované pri príležitosti 16. októbra – Svetového dňa potravy**Riešiteľské pracoviská:**

PZ, ZŠ Bystričany, ZŠ Zemianske Kostol'any, ZŠ Kamenec pod Vtáčnikom, ZŠ Mariánska Prievidza

- „Zdravý životný štýl, prevencia obezity, abeceda vitamínov “ – beseda pre žiakov 1. stupňa ZŠ Zemianske Kostol'any, edukovaných 24 žiakov
- „Zdravý životný štýl, prevencia obezity “ – beseda pre žiakov 3. ročníka ZŠ Kamenec pod Vtáčnikom , edukovaných 8 žiakov
- „Obezita vs. Anorexia, nástrahy extrémov v stravovaní “ – beseda pre žiakov 7. ročníka ZŠ Kamenec pod Vtáčnikom , edukovaných 7 žiakov
- „Mlieko – áno, či nie? “ – beseda pre žiakov 2 tried 5. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, edukovaných 37 žiakov

Zdravotno-výchovná akcia pre zamestnancov spoločnosti JP Plast s.r.o Prievidza

- kompletne vyšetrenia zamestnancov spoločnosti v rámci TZS spojené s individuálnym poradenstvom v oblasti zmien životného štýlu, zrealizovaných celkovo 7 vyšetrení v rámci TZS

- vyšetrenia hladiny celkového cholesterolu a meranie krvného tlaku u zamestnancov spoločnosti spojené s odborným individuálnym poradenstvom v závislosti od výsledkov vyšetrení, celkovo zrealizovaných 11 vyšetrení hladiny celkového cholesterolu a 13 meraní krvného tlaku

Realizácia:

október

Aktivity realizované pri príležitosti 14. novembra – Svetového dňa diabetu

Riešiteľské pracoviská:

PZ, ZŠ Nedožery-Brezany

- „Zdravý životný štýl, prevencia obezity“ – 2 besedy pre žiakov 3. a 6. ročníka ZŠ Nedožery – Brezany, edukovaných 63 žiakov

Realizácia:

november

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Aktivity realizované pri príležitosti 9. septembra – Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme

Riešiteľské pracoviská:

PZ, SOŠ obchodu a služieb Prievidza, ZŠ Malonecpalská Prievidza, ZŠ Mariánska Prievidza

- príspevok na internetovej stránke úradu „Fetálny alkoholový syndróm“
- názorná propagácia „Fetálny alkoholový syndróm“
- „Fetálny alkoholový syndróm“ – 2 besedy pre študentky Strednej odbornej školy Kalinčiaka Prievidza, edukovaných celkovo 52 študentiek
- „Fetálny alkoholový syndróm“ – beseda pre žiačky 9. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, edukovaných celkovo 21 žiačok
- „Fetálny alkoholový syndróm“ – beseda pre žiačky 9. ročníka ZŠ Malonecpalská Prievidza, edukovaných celkovo 17 žiačok

Realizácia:

September

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

Aktivity realizované pri príležitosti 1. októbra – Medzinárodného dňa starších

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Domov dôchodcov Senior Nitrianske Rudno, Klub dôchodcov Píly Prievidza, Klub dôchodcov Nitrianske Pravno, Denné centrum klub dôchodcov Handlová, Jednota dôchodcov Chrenovec-Brusno, OZ Seniori sami sebe Prievidza

- príspevok na internetovej stránke úradu „1. október – Medzinárodný deň starších“

- názorná propagácia „Pohybová aktivita seniorov“
- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov – „Pohybová aktivita seniorov“, „Pády seniorov“, „Očkovanie seniorov“
 - Domov dôchodcov Senior Nitrianske Rudno
 - Klub dôchodcov Píly Prievidza
 - Klub dôchodcov Nitrianske Pravno
 - Denné centrum klub dôchodcov Handlová
 - Jednota dôchodcov Chrenovec-Brusno
 - OZ Seniori sami sebe Prievidza
- KD Píly Prievidza – beseda pre členov klubu dôchodcov „ Očkovanie seniorov“, edukovaných 42 seniorov

Realizácia:

Október

Aktivity realizované pri príležitosti 14. novembra – Svetového dňa diabetu

- „Zdravý životný štýl ako základ prevencie diabetu“ – beseda pre členov Mestského klubu dôchodcov Píly Prievidza spojená s projekciou zdravotno-výchovného filmu „Tichý zabijak – Diabetes mellitus 2. typu“, edukovaných celkovo 35 klientov

Realizácia:

november

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Riešiteľské pracoviská:

PZ, ZŠ Kamenec pod Vtáčnikom, SZŠ internátna Prievidza, ZŠ Bystričany, ZŠ Malonecpalská Prievidza

- „Ústna hygiena, správna technika umývania zubov“ – beseda pre žiakov 1. ročníka ZŠ Kamenec pod Vtáčnikom spojená s praktickým nácvikom správnej techniky umývania zubov prostredníctvom modelu a s použitím pracovných zošitov, edukovaných celkovo 19 žiakov
- „Ústna hygiena, správna technika umývania zubov“ – beseda pre žiakov 1. stupňa Špeciálnej základnej školy spojená s praktickým nácvikom správnej techniky umývania zubov prostredníctvom modelu a s použitím pracovných zošitov, edukovaných celkovo 17 žiakov
- „Ústna hygiena, správna technika umývania zubov“ – 2 besedy pre žiakov 1. stupňa ZŠ Bystričany spojená s praktickým nácvikom správnej techniky umývania zubov prostredníctvom modelu a s použitím pracovných zošitov, edukovaných celkovo 50 žiakov
- „Ústna hygiena, správna technika umývania zubov“ – 2 besedy pre žiakov 1. stupňa ZŠ Malonecpalská Prievidza spojená s praktickým nácvikom správnej techniky umývania zubov prostredníctvom modelu a s použitím pracovných zošitov, edukovaných celkovo 55 žiakov

Realizácia:

jún, september, október, december

9.7 CINDY program SR

Riešiteľské pracoviská:

Poradňa zdravia

Riešenie:

Činnosť poradne zdravia je zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu ako súčasť prevencie civilizačných ochorení. Poradenstvo je doplnené o distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza a Partizánske bolo zrealizovaných celkovo 118 vyšetrení, z toho 110 v základnej poradni a 8 v poradni zdravej výživy. V poradni na odvykanie od fajčenia bolo realizované odborné poradenstvo u jedného muža, celkovo zrealizovaných 7 konzultácií.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Riešiteľské pracoviská:

PZ, ZŠ Bojnice, ZŠ Kamenec pod Vtáčnikom, ZŠ Chrenovec, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Bystričany, ZŠ Morovnianska cesta Handlová

Aktivity pri príležitosti 31. mája – Svetový deň bez tabaku

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný problematike fajčenia a jeho negatívnym účinkom na ľudský organizmus
- názorná propagácia venovaná škodlivosti fajčenia
- **"Prevencia fajčenia, jeho účinok na detský organizmus"** - 2 besedy pre žiakov 5. ročníka ZŠ Bojnice, edukovaných celkovo 44 žiakov

Realizácia:

máj

Aktivity pri príležitosti 26. júna – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi

- **"Legálne drogy - fajčenie"** - 2 besedy pre žiakov 7. a 8. ročníka ZŠ Chrenovec - Brusno, edukovaných celkovo 48 žiakov spojená s projekciou zdravotno-výchovného videofilmu "Cigaretka na dva ťahy"

Realizácia:

jún

- **„Prevencia fajčenia, jeho účinok na detský organizmus“** – beseda pre žiakov 5. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, edukovaných celkovo 20 žiakov
- **„Legálne a nelegálne drogy“** – beseda pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Bystričany, celkovo edukovaných 32 žiakov

Realizácia:

október

Aktivity pri príležitosti 46. týždeň – Európsky týždeň boja proti drogám

- „**Látkové a nelátkové závislosti**“ – 2 besedy pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Morovnianska cesta Handlová , celkovo edukovaných 47 žiakov
- „**Legálne a nelegálne drogy**“ – beseda pre žiakov 8. ročníka ZŠ Bojnice, edukovaných celkovo 21 žiakov

Realizácia:

november

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Gymnázium V.B. Nedožerského Prievidza, SOŠ Prievidza, SOŠ Kalinčiaka Prievidza

V rámci uvedeného projektu sme na vybraných 2 stredných odborných školách a jednom gymnáziu vyšetrili nasledovný počet študentov:

- **Gymnázium V. B. Nedožerského Prievidza**
vyšetrených celkovo 45 študentov, z toho 21 chlapcov a 24 dievčat
- **Združená stredná škola stavebná, Vansovej 32 Prievidza**
vyšetrených 23 chlapcov
- **Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábrežie Kalinčiaka 1, Prievidza**
vyšetrených 18 dievčat

Celkovo bolo zrealizovaných 86 vyšetrení. Všetci zúčastnení študenti vyplnili na začiatku vyšetrenia anonymný dotazník životného štýlu. Tabuľka s kompletným súborom vyšetrených bola odoslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PRÍPRAVA NÁVRHU AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY - NEHAP V.

Cieľ

Implementácia nových prioritných oblastí vyjadrených v ostravskej Deklarácii ministrov (jún 2017) na podporu environmentálno – zdravotnej politiky. To znamená, prostredníctvom navrhnutých aktivít jednotlivých rezortov reflektujúcich aktuálny stav, minimalizovať riziká pochádzajúce z prostredia, ktoré môžu poškodzovať a ohrozovať zdravie ľudí.

Anotácia

Ministerstvo zdravotníctva SR v gescii ÚVZ SR a v spolupráci s ďalšími ústrednými orgánmi štátnej správy zabezpečovalo plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV (NEHAP IV), ktorého zameranie vychádzalo zo záverov 5. ministerskej konferencie o životnom prostredí a zdraví v Parme, ktorá sa konala v roku 2010.

V júni 2017 sa v Ostrave (ČR) konala ďalšia, v poradí 6. ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví, na ktorej sa ministri ŽP a zdravia zaviazali napĺňať nové prioritné oblasti environmentálno-zdravotnej politiky vychádzajúce z obsahu ostravskej Deklarácie ministrov o životnom prostredí a zdraví.

Pristúpením k tejto deklarácii sme prijali politický záväzok implementovať aktuálne ciele vyjadrené v tomto dokumente na národnej úrovni a presadzovať politiku v oblasti ochrany environmentálneho zdravia v duchu prijatých odporúčaní WHO a ďalších medzinárodných organizácií, ktoré sú dôležitými partnermi v procese.

Nový akčný plán (NEHAP V.) bude reflektovať definované priority, ktoré boli výsledkom 7-ročného úsilia členských štátov WHO/EURO o nastavenie nových priorít v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy TUR 2030 (Agenda trvalo udržateľného rozvoja v európskom regióne).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd.

Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2018 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU.

Anotácia

Biologický monitoring ľudskej populácie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie.

ÚVZ SR sa so Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave zapojili (v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre) do 5 ročného celoeurópskeho projektu „HBM4EU“ (2017 - 2022) zameraného na ľudský biomonitoring, financovaného prostredníctvom programu Horizont 2020.

Cieľom projektu je vyplniť medzeru v dostupnosti údajov o koncentráciách chemických látok v tele človeka, ktoré by spolu s údajmi o koncentráciách chemických látok v rôznych zložkách životného prostredia vytvorili ucelený informačný systém. Stále viac sa berie do úvahy posudzovanie chemických kombinácií tzv. „chemických kokteíl“ pri príprave nových právnych predpisov v oblasti chemických látok oproti doterajšej praxi, kedy sa chemikálie posudzujú zväčša jednotlivo.

Projekt nám pomôže harmonizovaným prístupom porovnať, ako je slovenská populácia kontaminovaná oproti obyvateľom v iných európskych krajinách. Do projektu je zapojených 107 partnerov z 26 krajín.

ÚVZ SR ako národný koordinátor aktivít v oblasti environmentálneho zdravia bude pri riešení týchto úloh spolupracovať s relevantnými partnermi so skúsenosťami potrebnými pre realizovanie biomonitoringu na Slovensku aj z iných inštitúcií prípadne sektorov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Cieľ

Úloha sa zameriava na problematiku prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Táto problematika sa v posledných rokoch zaradila medzi prioritné oblasti environmentálno-zdravotnej politiky v Európe. Z hľadiska ochrany zdravia jednej z najzraniteľnejších skupín populácie – detí je práve vnútorné ovzdušie v školách jedným z významných faktorov.

Anotácia

Na vyššie uvedenú problematiku boli v horizonte rokov 2006 – 2012 v Európe realizované dve medzinárodné štúdie (SEARCH I. + II., SINPHONIE), do ktorých sa aktívne zapojil aj Úrad verejného zdravotníctva SR prostredníctvom merania vybraných ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia (prachové častice, CO₂, oxidy dusíka, prchavé organické látky) a zberu doplňujúcich údajov prostredníctvom dotazníkov adresovaných rodičom žiakov a školskému personálu. V snahe využiť skúsenosti a technické (prístrojové) vybavenie nadobudnuté v rámci týchto medzinárodných štúdií bola databáza údajov v rokoch 2014 - 2016 rozšírená v rámci ďalšej obdobnej štúdie, prostredníctvom ktorej boli s medzinárodne odskúšanou metodikou oboznámené aj pracoviská RÚVZ v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Hoci výsledky uvedených štúdií už boli čiastočne analyzované a následne prezentované na odborných podujatiach a pracovných poradách, poskytuje rozšírená databáza i naďalej potenciál pre jej ďalšie využitie.

Cieľom projektu je pokračovať v analýze údajov získaných týmito štúdiami a na základe výsledkov pripraviť aktualizovaný informačný materiál s odporúčaniami, ktoré prispejú k zvýšeniu povedomia a zlepšeniu podmienok vnútorného prostredia v budovách škôl, prípadne iných budovách určených pre verejnosť.

S ohľadom na rozsah získaných údajov a limitované personálne a časové kapacity orgánov verejného zdravotníctva sa pri analýze údajov zvažuje aj možnosť spolupráce so vzdelávacími inštitúciami.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať informácie o výskyte nových pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách SR.

Anotácia

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, vyskytujúcich sa v životnom prostredí, ktoré sú určené najmä na ničenie škodcov, burín a k ochrane rastlín. Okrem poľnohospodárstva sa používajú vo významnej miere v lesníctve, potravinárskych podnikoch, ale aj v zdravotníctve a veterinárstve. Pri rozklade pesticídnych látok ich účinné látky prechádzajú do metabolitov, ktoré môžu mať rovnako toxické účinky ako pôvodný pesticíd. Celosvetovo je registrovaných viac ako 800 účinných látok pesticídov, ktoré majú rôzne fyzikálno-chemické vlastnosti. Vzhľadom na ich rozsiahlu aplikáciu v minulosti, ale aj v súčasnosti môžu tieto látky prenikať do životného prostredia a ohroziť vodné zdroje. Nové generácie pesticídnych látok sú už síce ľahko odbúrateľné, napriek tomu môžu predstavovať ohrozenie vodných zdrojov, využívaných pre zásobovanie obyvateľstva

pitnou vodou. Čo sa týka zdravotných rizík z týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a ich účinkov na zdravie je veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou ukladá národná legislatíva v oblasti pitnej vody v Slovenskej republike povinnosť zisťovať tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Ide najmä o rutinné analýzy, ktoré nezohľadňujú informácie o používaných látkach, oblastiach ich aplikácie a tvorbe metabolitov.

Okrem pesticídnych látok sa v posledných rokoch v súvislosti s pitnou vodou venuje na európskej úrovni pozornosť prítomnosti iných látok ako sú napr. mikroplasty, lieky a drogy, nonylfenil, PFOS, PFOA atď. Ide o široké spektrum látok, ktoré sú súčasťou výrobkov každodennej spotreby a ľudský organizmus je vystavený kumulovanej expozícii prostredníctvom rôznych ciest.

V rámci projektu je plánovaná spolupráca s odborníkmi v oblasti pesticídov a zisťovania mikropolutantov aj z iných inštitúcií (STU Bratislava, VÚVH Bratislava).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Plnenie úlohy sa bude zabezpečovať odberom vzoriek vo VZ Behynce zamestnancami RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, podľa usmernenia ÚVZ SR.

Odpočet plnenia:

ÚVZ SR nedal usmernenie na plnenie danej úlohy, odber vzoriek vo VZ Behynce sa neuskutočnil.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2014 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší

Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možností využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V prípade schválenia projektu bude oddelenie HŽPZ zabezpečovať plnenie danej úlohy a vytvorenie peľovej stanice v lokalite Rimavská Sobota, technické a prístrojové vybavenie peľovej stanice vrátane zaškolenia zamestnanca podľa usmernenia ÚVZ SR.

Odpočet plnenia:

V roku 2018 nedošlo k schváleniu projektu, preto oddelenie HŽPZ plnenie danej úlohy a vytvorenie peľovej stanice v lokalite Rimavská Sobota, vrátane technického a prístrojového vybavenia peľovej stanice a zaškolenia zamestnanca nezabezpečovalo.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

Anotácia

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí. Nadobudnutím účinnosti európskej normy STN EN 60335-2-27 sa od marca 2011 sprísnil limit pre žiariče používané v soláriách, ako aj všeobecné požiadavky na opaľovacie prístroje používané v soláriách. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia v súlade s citovanou STN. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc.

V roku 2017 bolo rozšírené doterajšie vybavenie RÚVZ meracími prístrojmi na objektivizáciu UV žiarenia v soláriách (RÚVZ Trenčín, Prešov a Banská Bystrica), čo umožní vykonávanie meraní UV žiarenia aj pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Doteraz merania UV žiarenia v soláriách zabezpečovali len dve pracoviská v SR: ÚVZ SR a RÚVZ Košice, ako platené služby na základe objednávok prevádzkovateľov solárií.

Prístrojové dobudovanie umožní vykonávanie účinného štátneho zdravotného dozoru spojeného s objektivizáciou UV žiarenia a prijatie opatrení na ochranu zdravia. Zhodnotenie výsledkov prieskumu o využívaní služieb solárií mladistvými a všeobecnou populáciou, ktorý bol realizovaný v roku 2017, bude využité na spracovanie materiálov určených na zvýšenie vedomostnej úrovne prevádzkovateľov solárií a návštevníkov solárií o zdravotných rizikách spojených s poskytovaním tohto druhu služieb.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Oddelenie HŽPZ v roku 2018 vykoná štátny zdravotný dozor vo všetkých soláriách v spádovom území s cieľom zhodnotenia dodržiavania požiadaviek platných predpisov v prevádzkach solárií.

Odpočet plnenia:

Oddelenie HŽPZ v roku 2018 vykonalo štátny zdravotný dozor v dvoch soláriách v meste Rimavská Sobota podľa pokynov UVZ SR na vykonanie „cieľného mimoriadneho ŠZD v soláriách“ vrátane merania žiarenia trubíc v solárnych prístrojoch zamestnancami RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Plnenie úlohy bude pokračovať aj v roku 2019. V oboch prevádzkach bolo zistené porušenie predpisov na prevádzkovanie solárií a okrem uloženia nápravných opatrení, uzavretia prevádzky a odstavenia solárnych prístrojov z prevádzkovania bolo s obidvoma prevádzkovateľmi zahájené konanie na uloženie pokuty.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- výkon ŠZD na rizikových pracoviskách
- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch
- vedenie evidencie rizikových prác v programe ASTR
- získavanie údajov o počte nových rizikových prác
- získavanie údajov o počte prehodnotených rizikových pracovísk
- získavanie údajov o počte zrušených rizikových pracovísk
- získavanie údajov o počte pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva
- sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- vedenie evidencie výsledkov vykonaných meraní faktorov práce u jednotlivých profesií

- vedenie údajov o počte ohrození chorobou z povolania a priznaných prípadov chorôb z povolania na rizikových pracoviskách
- sledovanie spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu.

Odpočít plnenia:

- výkon ŠZD na rizikových pracoviskách

Zo 42 evidovaných pracovísk bol v roku 2018 vykonaný ŠZD u 41 dozorovaných subjektov t.j. 98 % (celkom 120 previerok). Ďalší 1 ŠZD bol vykonaný u subjektu, ktorý v priebehu roka ukončil činnosť a už nie je v evidencii (LVD S2, a.s. Tornaľa). V roku 2018 nebola uložená sankcia pre žiadnu spoločnosť s vyhlásenými rizikovými prácami.

- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch

K 31.12.2018 evidujeme spolu 42 spoločností, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (24 v okrese Rimavská Sobota a 18 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1183 (386 v okrese Rimavská Sobota a 797 v okrese Revúca). Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2018 je uvedený v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1: Evidencia v ASTR k 31.12.2018 – Prehľad firiem a počty zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2018

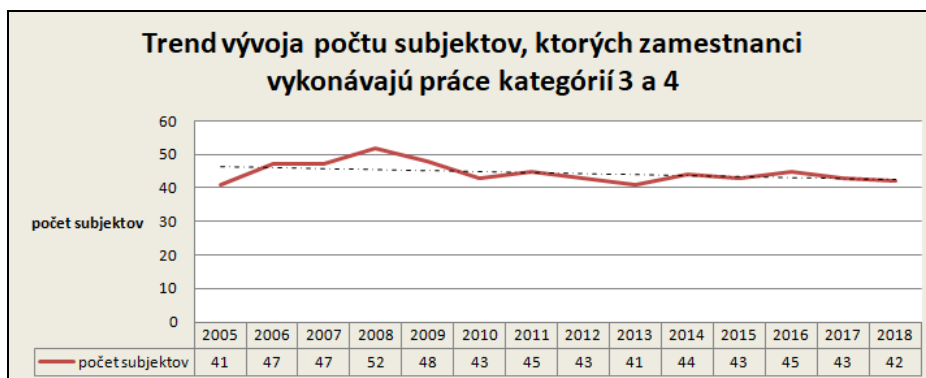
p.č.	Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED s.r.o., Čerenčany, prevádzka Rimavská Sobota	5
2	BB Tools s.r.o., Rimavská Sobota	4
3	Calmit, spol. s r.o., Bratislava, závod Tisovec	6
4	DREVOX MJ, s.r.o., Veľké Teriakovce	8
5	FORESTMAN, s.r.o. Klenovec, prevádzka Hrachovo	4
6	GEMERNÁKUP, a.s., Rimavská Sobota	10
7	Gemerská nerudná spoločnosť, a.s., Hnúšťa - Mútnik	24
8	GRAVPLAST s.r.o., Rimavská Sobota	2
9	H.M.H. – Drevovýroba Kociha, s.r.o., Kociha	12
10	INTOCAST Slovakia, a.s., Košice-Šaca, prevádzka Hnúšťa - Hačava	47
11	KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	8
12	K&K WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce	11
13	László Oto, Ing., Chanava	1
14	Mestské lesy Tisovec s.r.o., Tisovec	1
15	Ján Parobek Inštal s.r.o., Klenovec	5
16	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	10
17	Prega spol. s r.o., Klenovec	1
18	RETECH spol. s r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota	4
19	RIMADREV, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa	24
20	ROLLER, spol. s r.o. Jesenské	6
21	Svet zdravia, a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	30
22	TALOS s.r.o., Rimavská Sobota	8
23	Tauris, a.s., Rimavská Sobota	153
24	Technické služby mesta Hnúšťa	3

p.č.	Revúca	počet*
1	Aries 2, s.r.o., Tornaľa	79
2	DREVOX holding, s.r.o., Revúca	3
3	Drevex Revúca s.r.o. Revúca	6
4	Gemstav Revúca spol. s r.o., Revúca	3
5	Hacsi Alexander, Tornaľa	1
6	I. P. A. – Kovovýroba spol. s r.o., Tornaľa	25
7	Jozef Hutka – JAAS Revúca	2
8	LVD S3, a.s., Tornaľa	5
9	Alena Oravcová - Oralex, Mokr Lka, prevádzka Revúca	7
10	P M, s.r.o. Bratislava, prevádzka BPS Jelšava I. a II.	5
11	Tom Rczko, Tornaľa	8
12	REVÚCKE KOBERCE SYNTETICK, s r.o., Revúca	19
13	Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	2
14	SKLOTEXTLIE Revúca s.r.o., Revúca	6
15	SLOVMAG, a.s., Lubeník	221
16	Slovensk magnezitov závody, akciov spolonos, Jelšava	400
17	Slovensk pramene a žriedla, a.s. Budi,Dubov, prevádzka Tornaľa	4
18	T.M.T. a.s. Tornaľa	1

* *počet pracovníkov zaradenych do rizika*

- vedenie evidencie rizikových prác v programe ASTR

Evidencia rizikových pracovísk sa vykonáva v programovom systéme triedenia rizík ASTR. Vývoj počtu subjektov s rizikovými pracovskami je uveden v grafe č. 1 – trend vývoja je klesajúci.

Graf č. 1

- zskavanie udajov o počte nových rizikových prác

Rozhodnutie o zaraden činností do rizikových prác „nov rizikov práce“ bolo k 31.12.2018 vydan pre 3 subjekty:

- Jn Parobek Inštal s.r.o., Klenovec
- Slovensk pramene a žriedla, a.s. Budiš, Dubov, prevádzka Tornaľa
- T.M.T. a.s. Tornaľa

- zskavanie udajov o počte prehodnotených RP v roku 2018 - rozhodnutia o zmene v zaraden prác do kategórií

V roku 2018 bolo prehodnotených 12 rozhodnutí (pre 11 subjektov) s činnosťami zaradenými do kategórie rizika 3 a 4 z dôvodov, že práce v 4. kategórii rizika boli

zaradené na dobu určitú (na 1 rok) a na pracoviskách bolo vykonané nové posúdenie rizika a z neho vyplývajúce zmeny. Jedná sa o nasledovné subjekty:

- H.M.H. - Drevovýroba, s.r.o., Kociha
- Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava – divízia Baňa
- Drevex Revúca s.r.o. Revúca
- Aries 2, s.r.o., Tornaľa
- Calmit, spol s.r.o. Bratislava, závod Tisovec
- Tauris, a.s., Rimavská Sobota
- SLOVMAG a.s. Lubeník
- Technické služby mesta Hnúšťa
- LVD S3 s.r.o., Tornaľa – 2 rozhodnutia
- I. P. A. – Kovovýroba spol. s r.o., Tornaľa
- Gemerská nerudná spoločnosť, a.s. Mútnik 1, Hnúšťa
- **získavanie údajov o počte zrušených rizikových pracovísk**

K 31.12.2018 boli vyradené z evidencie ASTR 4 subjekty

- LVD S2 s.r.o., Tornaľa – dôvodom bolo zrušenie pracoviska zvarovne a to, že pracovné činnosti na pracovisku výrobné haly v profesii zaradenej v riziku – odihľovač, nie sú vykonávané zamestnancami uvedenej spoločnosti
- UNICORN - ESK, s.r.o., Tornaľa - dôvodom je ukončenie činnosti spoločnosti, s následným odpredajom niektorých priestorov
- mageba Slovakia s.r.o. Banská Štiavnica – prevádzka na ulici Hlavnej 432 v Hnúšti - rozhodnutie bolo platné len do 30.4.2018, po tomto termíne bola prevádzka presťahovaná do Košíc
- Ján Parobek, INŠTAL, Klenovec – zmenila sa právna subjektivita zo SZČO na PO
- **získavanie údajov o pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva**

V roku 2018 neboli z vlastného podnetu vyhlásené rizikové práce.

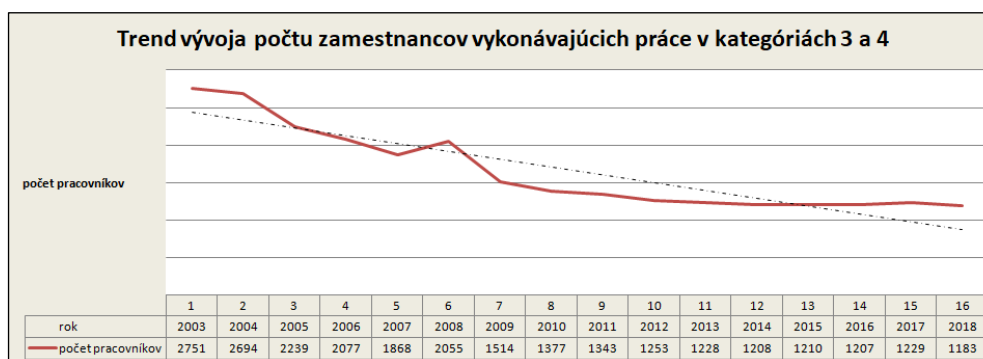
- **sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi**

V porovnaní stavu zamestnancov na rizikových pracoviskách a počtu subjektov, u ktorých boli rizikové práce vyhlásené k 31.12.2017 možno konštatovať, že k 31.12.2018 došlo k zníženiu počtu evidovaných subjektov o 1 a došlo k zníženiu počtu zamestnancov o 46 – tabuľka č. 2. Trend vývoja počtu zamestnancov v období 2003-2018 uvádza graf č. 2.

Tabuľka č. 2: Sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priereze rokov 2003 – 2018 (počet pracovníkov za okresy Rimavská Sobota a Revúca spolu)

Rok	Počet pracovníkov
2003	2751
2004	2 694
2005	2 239
2006	2 077
2007	1 868
2008	2 055
2009	1 514
2010	1 377
2011	1 343

2012	1 253
2013	1 228
2014	1 208
2015	1 210
2016	1 207
2017	1 229
2018	1 183

Tabuľka č. 3: Sledovanie vývoja zmien počtu vykonávajúcich rizikové práce v priereze 2018 podľa okresov

Graf č. 2

zamestnancov rokov 2007 – 2018

Rok	Počet pracovníkov v okrese Rimavská Sobota	Počet pracovníkov v okrese Revúca
2007	608	1 260
2008	799	1 256
2009	650	864
2010	554	823
2011	522	821
2012	467	786
2013	474	754
2014	476	732
2015	442	768
2016	457	750
2017	393	836
2018	386	799

- vedenie evidencie výsledkov vykonaných meraní faktorov práce u jednotlivých profesií

Na oddelenie PPLaT boli k 31.12.2018 predložené výsledky objektívizácie faktorov pracovného prostredia u nasledovných subjektov - profesií:

Tabuľka č. 4: Vykonaná objektívizácia faktorov pracovného prostredia u dozorovaných subjektov – profesií

Subjekt/pracovisko	Profesia	Faktor pracovného prostredia
Slovenské pramene a žriedla, a.s., Budiš, Dubové, prevádzka Gemerka Tornaľa		
Plniaca linka	Operátor výroby – plnič a vyfukovačka	Hluk
	Laborantka	Hluk
UDS Machinery s.r.o., Tisovec		
Striekacia kabína	Lakýrnik	Hluk, Vibrácie, Chemické látky
Príprava materiálu	Palič ručný	Hluk, Prach, Vibrácie
	Brusič	Hluk, Prach, Vibrácie
	Palič strojný	Hluk
	Mechanik montér zámočník, pílký	Hluk
	Mechanik montér zámočník	Hluk
	Majster prípravy materiálu	Hluk
	Mechanik montér zámočník, ohraňovací lis	Hluk
	Mechanik montér zámočník, píłka	Hluk
Plánovač prípravy materiálu	Hluk	
Montáž	Mechanik montér zámočník	Hluk
Údržba	Prevádzkový zámočník/údržbár/elektromechanik	Hluk
CSM Industry s.r.o., Tisovec		
Ťažká obrobňa	Prevádzkový zámočník - rysovač	Hluk, Vibrácie
	Obrábač kovov - horizontkár	Hluk
Zvarovňa	Strojný zámočník - ustavovač	Prach, Hluk, Vibrácie
	Zvárač	Prach, Hluk, Vibrácie
	Majster zvarovne	Hluk
Stredisko brúsenia nástrojov/ výdajne	Brusič nástrojov	Prach, Hluk
Ľahká obrobňa	Obrábač kovov - sústružník	Hluk
	Obrábač kovov - frézár	Hluk
Ťažká a ľahká obrobňa	Majster obrobne	Hluk
AT AGROTURIEC, s.r.o. Rožňava, prevádzka Hospodársky dvor Gemerská Ves		
Hospodársky dvor	Obsluha strojov a zariadení (šrotovanie, kŕmenie, stieľanie)	Hluk
	Obsluha strojov a zariadení (čistenie obilia)	Hluk
LVD S3, a.s., Tornaľa, prevádzka Výrobná hala LVD S3		
Ľahká obrobňa	CNC operátor	Prach, Hluk
	Špecialista povrchovej úpravy nástrojov	Prach, Hluk, Vibrácie
Elektroboxy	Elektromechanik	Prach, Hluk
Montáž	Montážny zámočník	Prach, Hluk
Laserové pracovisko	Montážny zámočník	Prach, Hluk

Výrobná hala	Start up inžinier	Prach, Hluk
	Manipulant	Prach, Hluk
SPOHYPO Rimavská Sobota, a.s., Kľačany, prevádzka Triediareň vajec Kľačany		
Triediareň vajec	Operátor pri triedení, balení a expedícii vajec	Hluk
VERSACO s.r.o., Hnúšťa, prevádzka Výrobný objekt v Hnúšti		
Lisovňa	Výrobný pracovník – obsluha vstrekolisu	Záťaž teplom
PetCenter Slovakia s.r.o., predajňa v Rimavskej Sobote		
Predajňa	Predajný priestor + predajný pult s pokladňou	Umelé osvetlenie
Jozef Hutka – JAAS, prevádzka Drevovýroba v Revúcej		
Drevovýroba	Obsluha píl	Prach, Hluk
	Pomocný robotník	Prach, Hluk
RONAR s.r.o. Košice, prevádzka: Výrobná hala T.M.T. v Tornali		
Výrobná hala	Pracovné ovzdušie (po odstraňovaní AzC priečky)	Azbest
Rimadrev, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa		
Drevovýroba	Obsluha drevoobrábacích strojov	Hluk, Prach
Kovozvar, s.r.o., Rimavská Sobota		
Zváračská škola	Inštruktor zvarovania	Hluk, Prach
Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava		
Divízia Baňa	Obsluha Tatra Jamal	Vibrácie
	Obsluha Caterpillar 725	
	Obsluha VZV Hyster 2,5 Fortens	
	Obsluha VZV Desta DV 35 T4K	
	Obsluha BOOMER M2C	Celotelové vibrácie
SLOVMAG, a.s. Lubeník		
Sintrová prevádzka Expedícia sypkých hmôt	Pomocný operátor SP (expedient)	Hluk
	Pomocný operátor SP (expedient+VZV)	
	Obsluha linky na prípravu a balenie SH (expedient+VZV špecialista)	
Prevádzka servisu a služieb Elektrodielne banskej prevádzky - povrch	Prevádzkový elektrikár povrch (prevádzkový elektrikár HCL)	Hluk
	Prevádzkový elektrikár povrch špecialista (prevádzkový elektrikár HCL špecialista)	
Svet zdravia, a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota		
Oddelenie centrálnej sterilizácie	Sanitár	Hluk
H.M.H – Drevovýroba Kociha, s.r.o. Kociha		
Hala výroby	Operátor gátra MČ	Hluk
	Pomocník operátora gátra MČ	
	Operátor gátra KPS	
	Pomocník operátora gátra KPS	

	Operátor píly TOS PWR	
	Roznášač pri píle TOS PWR	
	Operátor píly MEBOR	
	Roznášač pri píle MEBOR	
	Operátor píly TOS VA	
	Roznášač pri píle TOS VA	
	Operátor uhlovej píly	
	Roznášač pri uhlovej píle	
	Operátor píly LAIMET	
	Roznášač pri píle LAIMET	
	Drvič odpadu	
Hala vykracovania	Operátor píly Maggi	Hluk
	Roznášač pri píle Maggi	
	Pracovník balenia lát	
	Balič dlhých rozmerov	
PM s.r.o., Bratislava		
Hosp. dvor VKK Hucín	Vodič poľnohospodárskych strojov	Hluk

- vedenie údajov o počte ohrození chorobou z povolania a priznaných prípadov chorôb z povolania na RP

V roku 2018 bolo prešetrených 33 suspektných profesionálnych ochorení, z toho na rizikových pracoviskách 13. Jednalo sa o prípady s položkami 28, 29 a 38 (v kategórii 3/ hluk - 1 prípad, v kategórii 4/ vibrácie - 3 prípady, v kategórii 3/ FZ - 7 prípadov, v kombinácii kategórie 4/ vibrácie+3/ FZ - 1 prípad a v kombinácii kategórie 4/ vibrácie+3/ hluk - 1 prípad).

Z 13 chorôb prešetrených na rizikových pracoviskách bolo priznaných 7 ochorení, z toho s položkou 28 - 1 prípad (zamestnanec bol zaradený v kategóriách V4/H4), s položkou 29 - 6 prípadov (4x boli zamestnanci zaradení v kategórii FZ3, 1x V4 a 1x V4/FZ3).

Zo 7 prípadov, ktoré boli prešetrené v minulosti a hlásené v roku 2018 ako profesionálne ochorenia sa jednalo 1x o zamestnanca na rizikovom pracovisku - hlásená položka 38 u zamestnanca zaradeného v kategórii H4.

- sledovanie spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu

Na pracoviskách, kde boli orgánom verejného zdravotníctva vyhlásené „rizikové práce“ bolo v roku 2018 skontrolovaných celkom 1782 lekárske preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci. Zistené nedostatky boli okamžite prejednané so zástupcom organizácie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa

aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- výkon ŠZD pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.
- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov, prevádzok – trendy vývoja
- riešenie mimoriadnych situácií a havárií
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD.

Odpočet plnenia:

- **Výkon ŠZD pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami vrátane kontroly zabezpečovania klasifikácie látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS**

Z celkového počtu 49 evidovaných pracovísk (vrátane 1 prevádzkovateľa DDD) bol k 31.12.2018 vykonaný ŠZD v 41 prípadoch, čo predstavuje cca 84 %. Ďalších 5 ŠZD bolo vykonaných u prevádzkovateľov, ktorí v priebehu roka 2018 vylúčili z používania látky klasifikované ako toxické a veľmi toxické.

Výkonom ŠZD neboli zistené závažné nedostatky, v 2 prípadoch prevádzok je v riešení potreba zabezpečenia odborne spôsobilej osoby pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Z výsledkov kontrol vyplynulo, že sú dodržané podmienky ustanovené v nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení neskorších predpisov.

U všetkých kontrolovaných subjektov boli v rámci výkonu ŠZD predložené zmluvy s organizáciami oprávnenými na likvidáciu nebezpečného odpadu. Nebezpečný odpad, ako sú chemické látky po expirácii a prázdne obaly sú do času ich likvidácie oprávnenou organizáciou uskladnené na vyhradenom mieste, riadne označené a zabezpečené proti odcudzeniu. V rámci výkonu ŠZD sú kontrolované osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, vrátane dokladov o absolvovaní aktualizácie odbornej prípravy. Zamestnávateľia sú upozorňovaní na plnenie si povinností ohľadom zabezpečenia absolvovania aktualizácie odbornej prípravy zamestnancov vlastniacich osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

Z dôvodu, že sa spoločnosť mageba Slovakia s.r.o. Banská Štiavnica, ktorá prevádzkovala strojársku a gumárenskú výrobu v Hnúšti (okres Rimavská Sobota) presťahovala mimo územného pôsobenia RÚVZ v Rimavskej Sobote, bola z evidencie vyradená. V týchto priestoroch zahájila činnosť iná spoločnosť (WMT Hnúšťa s.r.o., Hnúšťa) s obdobným zameraním, ktorá v rámci svojho výrobného procesu používa prípravok THIXON™ P-6-EF-71W (pri väzbe gumy s kovom), ktorý je klasifikovaný ako veľmi toxický. Predmetná výroba bola z dôvodu potreby objektivizácie faktorov pracovného prostredia uvedená do skúšobnej prevádzky, počas ktorej bol prevádzkovateľ zaviazaný aj k vypracovaniu prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku z expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia, vrátane chemických faktorov. Odborná spôsobilosť pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami vedúceho zamestnanca je t.č. v riešení.

Do evidencie pribudla Krytá plaváreň v Rimavskej Sobote (prevádzkovateľom je evidovaný subjekt Technické služby mesta Rimavská Sobota), kde bolo v rámci ŠZD vykonaného z dôvodu vzniku mimoriadnej situácie zistené, že sa na pracovisku manipuluje s látkou klasifikovanou ako toxická. Spôsob riešenia a plnenie povinností prevádzkovateľa v súvislosti s ochranou zdravia zamestnancov pri práci s chemickými faktormi vrátane toxických, je bližšie popísaný v časti „mimoriadne situácie“.

Výkonom ŠZD bolo zistené, že na pracoviskách laboratórií v Rimavskej Sobote, prevádzkovateľa DETOX s.r.o. Banská Bystrica boli v priebehu roka 2018 ukončené rekonštrukčné práce. V prevádzke výroby a skladovania rezných a brúsnych kotúčov v okrese Revúca – prevádzkovateľ Herman Slovakia Distribution s.r.o., Košice pokračovali aj v roku 2018 rekonštrukčné práce súvisiace s rozširovaním prevádzky a osadenia nových strojno-technologických zariadení.

V 2 prípadoch laboratórií výrobných prevádzok v Rimavskej Sobote (VINDEVIE s.r.o. Rimavská Sobota, GEMERNÁKUP a.s. Rimavská Sobota) sa už nevykonávajú, resp. dlhodobo sa nevykonávajú analýzy a ani sa v budúcnosti nebudú vykonávať, pri ktorých sa používali látky klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické. Zostatkové množstvá boli zlikvidované prostredníctvom oprávnenej organizácie. Z uvedeného dôvodu boli subjekty vyradené z evidencie.

Na základe výsledkov výkonov ŠZD v lekárnach môžeme konštatovať, že látky klasifikované ako toxické a veľmi toxické, ktoré sú súčasťou reagenčného aparátu sa vo väčšine prípadov lekární dlhodobo nepoužívajú a sú len preskladňované. V niekoľkých prípadoch prevádzok bolo zistené, že boli prostredníctvom oprávnenej organizácie zlikvidované, preto sa vyradili z evidencie, jedná sa o 4 prevádzky (3 v okrese Rimavská Sobota a 1 v okrese Revúca). V okrese Rimavská Sobota bola 1 lekáreň vyradená z evidencie z dôvodu zrušenia prevádzky a v 1 prípade lekárne došlo k zmene prevádzkovateľa. V okrese Revúca do evidencie pribudla 1 novovzniknutá lekáreň.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú toxické látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu.

- Vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami

Evidencia o vykonaných previerkach je uvedená v nasledovnej tabuľkách č. 5 - 11 a v programovom systéme ASTR.

Tabuľka č. 5: Laboratóriá + laboratóriá výrobných prevádzok – evidencia

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet exponovaných zamestnancov	ŠZD k 31. 12. 2018
Okres Rimavská Sobota					
ALS SK, s.r.o., Rimavská Sobota	laboratóriá	ÁNO	ÁNO	7	ÁNO
Stredoslovenská vodárenská prevádzková	Úpravňa vody Klenovec –	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO

spoločnosť, a.s. Banská Bystrica	laboratórium				
DETOX s.r.o., Banská Bystrica	prev. Rimavská Sobota laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
Tauris, a.s., Rimavská Sobota	laboratórium	Nevyžaduje sa	ÁNO	3	ÁNO
Calmit, spol. s r.o., Bratislava	Závod Tisovec – laboratórium	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	NIE
SLZ NOVA a.s., Hnúšťa	laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
Okres Revúca					
SLOVMAG a.s. Lubeník	laboratórium	ÁNO	ÁNO	5	NIE
Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš, Dubové	prev. Tornaľa – laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o., Revúca	laboratórium	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO

Tabuľka č. 6: Zdravotnícke zariadenia – evidencia

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31. 12. 2018
Okres Rimavská Sobota					
Svet zdravia, a.s. Bratislava Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	OCS	Nevyžaduje sa	ÁNO	5	ÁNO
	Lôžkové odd. klinickej onkológie a radiačnej onkológie, špecializovaná ambulancia klinickej onkológie	ÁNO	ÁNO	19	ÁNO
Alpha Medical, s.r.o., Martin	Laboratórium klinickej biochémie a hematológie vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote	Nevyžaduje sa	ÁNO	11	ÁNO
SELAB s.r.o., Prešov	Laboratórium klinickej biochémie	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	ÁNO

	a hematológie v Hnúšti				
--	------------------------	--	--	--	--

Tabuľka č. 7: Sklady výbušnín – evidencia

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet exponovaných zamestn.	ŠZD k 31. 12. 2018
Okres Rimavská Sobota					
MATRIX SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves	Kameňolom Husiná	ÁNO	ÁNO	7	ÁNO
Gemerská nerudná spoločnosť, a.s., Hnúšťa	Sklady výbušnín v podzemí	ÁNO	ÁNO	7	ÁNO
Okres Revúca					
Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava	Sklad výbušnín v podzemí Jelšava	ÁNO	11 zamestnancov ÁNO	30	ÁNO
SLOVMAG a.s. Lubeník	Sklad výbušnín Lubeník	ÁNO	ÁNO	27	NIE

Tabuľka č. 8: Iné – evidencia

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet exponovaných zamestn.	ŠZD k 31. 12. 2018
Okres Rimavská Sobota					
CHEMSTAR SLOVAKIA a.s., Bratislava	Sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	NIE
TravelNetCon Global, s.r.o., Lučenec	Predajňa náplní do elektronických cigariet, Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	ÁNO
Poľnohospodárske podielnícke družstvo v Králi, Kráľ	Chemická ochrana rastlín	Nevyžaduje sa	ÁNO	1	ÁNO
WMT Hnúšťa s.r.o., Hnúšťa	Výroba oceľových	ÁNO	NIE	1	ÁNO

	konštrukcií a gumárenská výroba, Hnúšťa				
Technické služby mesta Rimavská Sobota	Krytá plaváreň Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	NIE	1	ÁNO
Okres Revúca					
Herman Slovakia Distribution s.r.o., Košice	Výroba a skladovanie rezných a brúsnych kotúčov – pracovisko: sklad Mokrú Lúka	Nevyžaduje sa	ÁNO	4	NIE

Tabuľka č. 9: Lekárne – evidencia

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet exponovaných zamestnancov	ŠZD k 31. 12. 2018
Okres Rimavská Sobota					
REN-MED, spol. s r.o., Rimavská Sobota	Lekáreň Jazmín, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
URTIKA s.r.o., Rimavská Sobota	Verejná lekáreň, Veľký Blh	Nevyžaduje sa	ÁNO	0	ÁNO
Dr. Max 22 s.r.o., Košice	Verejná lekáreň Dr. Max, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
REDMOON, s.r.o. s.r.o., Košice	Lekáreň Dr. Max, Hnúšťa	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
MÉDIA s.r.o., Rimavská Sobota	Lekáreň MÉDIA, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Lekáreň AESCULAP Mgr. Petr Niklíček, Jesenské	Lekáreň AESCULAP, Jesenské	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
PHARMANETIC s.r.o. Rimavská Sobota	Lekáreň, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
PharmDr. Jana Strinková, Revúca	Lekáreň TISOVEC, Tisovec	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Lekáreň RIMAVA s.r.o., Rimavská Sobota	Lekáreň RIMAVA,	ÁNO	ÁNO	4	ÁNO

	Rimavská Sobota				
PHARMINVEST spol. s.r.o., Topoľčany	Lekárne KAMILKA, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
SPRINGTIME, s.r.o., Hajnáčka	Lekárne MYRTUS, Hajnáčka	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
PharmDr. Jozef Baliga, Rimavská Sobota	Lekárne ARNICA Ožďany	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
MAGMED, s.r.o., Jesenské	Lekárne MARFARM, Hostice	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Miraxis s.r.o. Rimavská Sobota	Lekárne ZÁPAD, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Mgr. Michaela Valková, Tornaľa	Lekárne LENARTOVCE, Lenartovce	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Medic Hnúšťa, s.r.o., Banská Bystrica	Lekárne na námestí, Hnúšťa	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Okres Revúca					
Dr. Max 37 s.r.o., Košice	Lekárne Dr. Max, Revúca	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
SD14 s.r.o., Bratislava	Lekárne Dr. Max, Tornaľa	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Mgr. Zoltán Antal, Tornaľa	Lekárne AZAELA, Tornaľa	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
LIANELA, s.r.o., Revúca	Lekárne LIANELA, Revúca	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca, Revúca	Verejná lekárne, Revúca	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Pharmacare s.r.o. Rimavská Sobota	Lekárne Panoráma, Revúca	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO

Tabuľka č. 10: Prevádzky s využitím toxických látok v technologickom procese ako chladiace médium – evidencia

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet exponovaných zamestnancov	ŠZD k 31. 12. 2018
---------	-----------------------------	----------------------------------	------------------------------------	---------------------------------	--------------------

			osti		
Okres Rimavská Sobota					
Technické služby mesta Rimavská Sobota	Zimný štadión Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	Nezistené	Nezistené	NIE
Gemermilk rs, s.r.o., Rimavská Sobota	Výroba, skladovanie mlieka a mliečnych výrobkov; Výroba a skladovanie sušených mliečnych výrobkov	Nevyžaduje sa	Nezistené	Nezistené	NIE
Tauris, a.s., Rimavská Sobota	Výroba a distribúcia mäsových výrobkov	Nevyžaduje sa	ÁNO	9	ÁNO

Tabuľka č. 11: Prevádzky s využitím toxických alebo veľmi toxických látok a zmesí pri DDD činnosti – evidencia

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31. 12. 2018
Okres Rimavská Sobota					
MVDr. Tomáš Éli, Jesenské	Sklad chemických prípravkov, Hodejovec	ÁNO	ÁNO	1	NIE

- Vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona 355/2007 Z.z.

V okrese Rimavská Sobota: WMT Hnúšťa s.r.o. Hnúšťa – Výroba oceľových konštrukcií a gumárenská výroba v Hnúšti

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote k 31.12.2018 vydal 4 rozhodnutia v spolupráci s oddelením epidemiológie:

- MIRAXIS s.r.o. Rimavská Sobota – Lekáreň ZÁPAD v Rimavskej Sobote (z dôvodu rozšírenia priestorov prevádzky lekárne sa vydávalo nové rozhodnutie)
- PHARMANETIC s.r.o. Rimavská Sobota – Lekáreň, Rimavská Sobota (z dôvodu zmeny prevádzkovateľa)
- REN-MED, spol. s r.o., Rimavská Sobota – Lekáreň Jazmín, Rimavská Sobota (z dôvodu rozšírenia priestorov prevádzky lekárne sa vydávalo nové rozhodnutie)

V okrese Revúca: Pharmacare s.r.o. Rimavská Sobota – Lekáreň Panoráma, Revúca

- **Schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.**

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote k 31.12.2018 vydal spolu 4 rozhodnutia v spolupráci s oddelením epidemiológie:

V okrese Rimavská Sobota:

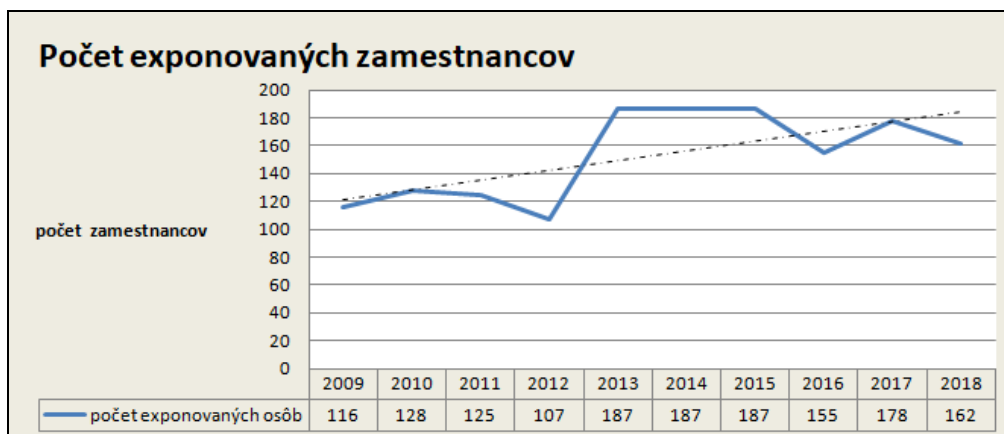
- MIRAXIS s.r.o. Rimavská Sobota – Lekáreň ZÁPAD v Rimavskej Sobote – z dôvodu rozšírenia priestorov prevádzky lekárne a zmeny v používaných chemických látok a zmesí
- PHARMANETIC s.r.o. Rimavská Sobota – Lekáreň, Rimavská Sobota (z dôvodu zmeny prevádzkovateľa)
- REN-MED, spol. s r.o., Rimavská Sobota – Lekáreň Jazmín, Rimavská Sobota (z dôvodu rozšírenia priestorov prevádzky lekárne sa vydávalo nové rozhodnutie)

V okrese Revúca: Pharmacare s.r.o. Rimavská Sobota – Lekáreň Panoráma, Revúca

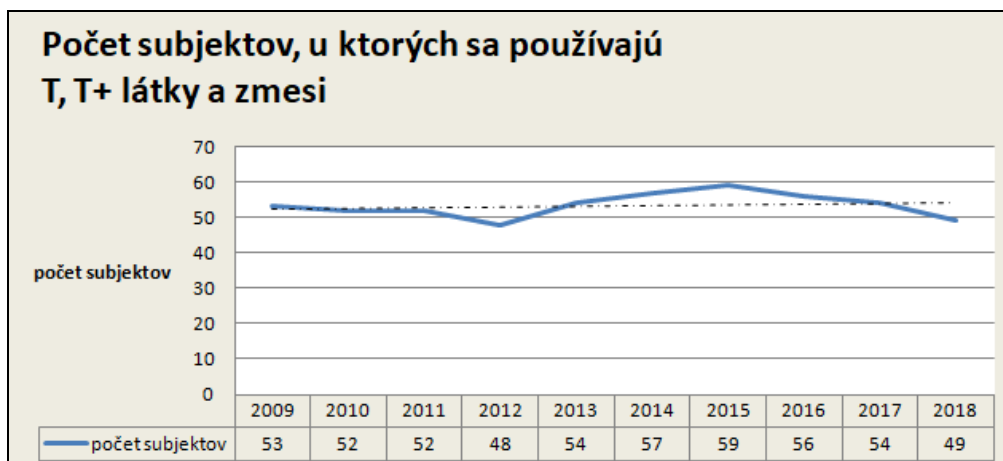
- Získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov, prevádzok – trendy vývoja

Podľa charakteru činností bolo v roku 2017 evidovaných 51 subjektov s 54 prevádzkami. K 31.12.2018 evidujeme 45 subjektov s 49 prevádzkami, resp. pracoviskami, čo znamená, že v počte evidovaných subjektov došlo k zníženiu o 5. Z celkového počtu 49 pracovísk sa 37 nachádza v okrese Rimavská Sobota a 12 v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o pracoviská lekární (22) a laboratórií (9), prevádzky s pracoviskami manipulujúcimi s výbušninami (4), zdravotnícke zariadenia (4), ďalej o prevádzky s využitím toxických látok a zmesí alebo veľmi toxických látok a zmesí v technologickom procese (3), 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín, 1 prevádzka poľnohospodárskeho družstva, 1 prevádzka predajne náplní do elektronických cigariet, 1 prevádzka výroby a skladovania rezných a brúsnych kotúčov, 1 strojárnská a gumárnská výroba, 1 krytá plaváreň a 1 subjekt vykonávajúci DDD činnosť.

V rámci výkonu ŠZD v prevádzkach, na ktorých sa používajú toxické a veľmi toxické látky a zmesi sa aktualizuje počet zamestnancov, ktorí sú týmto látkam exponovaní. Trend vývoja v evidovaných pracoviskách, vrátane subjektu vykonávajúceho DDD činnosť, ktoré používajú veľmi toxické alebo toxické látky a zmesi a počtu exponovaných osôb v sledovaných rokoch uvádza tabuľka č. 12 a grafy č. 3 a 4.

Graf č. 3

Graf č. 4

Tabuľka č. 12: Počet exponovaných zamestnancov v období 2009-2018

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet evidovaných pracovísk	53	52	52	48	54	57	59	56	54	49
Počet exponovaných osôb	116	128	125	107	187	187	187	155	178	163

- Kontrola oboznamovania sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ)

Výkonom ŠZD bolo zistené, že zamestnanci sú v rámci školení informovaní o vlastnostiach nebezpečných chemických látok a zmesí, s ktorými prichádzajú do kontaktu pri výkone svojej činnosti, resp. ktorým sú exponovaní. Uvedené školenia sa týkajú aj obsahu KBÚ. Zamestnanci majú prístup ku KBÚ, tieto sú buď vyvesené na viditeľnom mieste na danom pracovisku, alebo sú k dispozícii u vedúceho pracoviska.

- Získavanie údajov o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ

Informácie týkajúce sa expozičných scenárov a o stanovených DNEL a DMEL boli v KBÚ, ktoré boli k dispozícii zamestnávateľom uvedené len výnimočne.

- Vedenie evidencie o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe) pre zamestnancov v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

Register odborne spôsobilých osôb vedie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. V rámci výkonu ŠZD sú kontrolované osvedčenia o odbornej spôsobilosti vrátane dokladov o absolvovaní aktualizáčnej odbornej prípravy a počty osôb s odbornou spôsobilosťou v evidovaných prevádzkach je aktualizovaný (viď. tabuľky č. 5 - 11).

- Vedenie evidencie o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie pre zamestnancov v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

Register odborne spôsobilých osôb vedie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

- Riešenie mimoriadnych situácií a havárií

V priebehu mesiaca september bol odbornými zamestnanci odd. HŽPaZ v súčinnosti s odbornými zamestnancami odd. PPLaT vykonaný ŠZD v krytej plavárni v Rimavskej Sobote z dôvodu mimoriadnej situácie, ktorá vznikla pri manipulácii s chemickými látkami (prelievanie tekutín z obalov), v dôsledku čoho bol priestor krytej plavárne v bazénovej časti zamorený zápachom z chemickej reakcie chlóru. Počas výkonu ŠZD bolo zistené, že v priestoroch kotolne (sklad plynného chlóru) sa používa amoniak z dôvodu kontroly tesnosti fliaš s plynným chlóróm, ktoré sa využívajú na dezinfekciu vody. Prevádzkovateľovi (Technické služby mesta Rimavská Sobota) boli uložené termíny na odstránenie nedostatkov a to predložiť na schválenie prevádzkový poriadok a posudok o riziku pre expozíciu zamestnancov chemickým faktorom pri práci, osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými látkami a zmesami a zabezpečiť vyhovujúce skladovanie a označenie toxickéj látky a zmesi a zabezpečiť vedenie evidencie o spotrebe toxickéj látky a zmesi. Prevádzkovateľ vykonal nápravné opatrenia, ktoré boli odkontrolované v rámci výkonu ŠZD v mesiaci december, opatrenia boli odstránené v nasledovnom rozsahu: bolo zabezpečené vyhovujúce skladovanie a označenie toxickéj látky a bola zavedená evidencia o spotrebe. V priebehu mesiaca január 2019 predloží na posúdenie prevádzkový poriadok a posudok o riziku vypracovaný v zmysle NV SR č. 355/2006 Z.z. a osvedčenie o odbornej spôsobilosti vedúceho zamestnanca. Ďalšie konania a prijímanie opatrení je v kompetencii odd. HŽPaZ, ktoré vykonáva ŠZD a dohľad nad pracovnými podmienkami v prevádzke krytej plavárne. Hlásenie o mimoriadnych situáciách a haváriách v okrese Revúca k 31.12.2018 nebolo.

- Zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam formou individuálnych konzultácií, prednášok

Poradenstvo a konzultácie boli poskytované v rámci výkonu ŠZD a priebežne na oddelení PPLaT.

- Používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD

Kontrolné listy počas výkonu ŠZD k 31.12.2018 neboli distribuované.

- Zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam formou individuálnych konzultácií, prednášok

Poradenstvo a konzultácie boli poskytované v rámci výkonu ŠZD a priebežne na oddelení PPLaT.

- Používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD

Kontrolné listy počas výkonu ŠZD k 31.12.2018 neboli distribuované.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi

s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- výkon ŠZD na pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, látkami poškodzujúcimi reprodukciu a látkami narúšajúcimi endokrinný systém (ďalej vybrané faktory)
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm.i) zákona č. 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.
- vedenie údajov o počte pracovísk, kde sa pracuje s vybranými faktormi
- vedenie evidencie podľa druhu vybraných podnikov faktorov
- vedenie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce/rizikové práce s expozíciou vybraným faktorom
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov,
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD

AZBEST:

- výkon ŠZD pri práci s azbestom
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. – azbest
- vedenie údajov o vykonaných búracích prácach, počtoch exponovaných zamestnancov a množstvách odstráneného materiálu zo stavieb
- vedenie údajov o oznámeniach o výkone činností a ukončení prác s expozíciou zamestnancov azbestu
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov,
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD.

Odpočet plnenia:

- **Výkon ŠZD na pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, látkami poškodzujúcimi reprodukciu a látkami narúšajúcimi endokrinný systém (ďalej vybrané faktory)**

Z celkového počtu evidovaných subjektov s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 50 bol vykonaný ŠZD v 45 subjektov, čo predstavuje 90% skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok. Okrem toho bol vykonaný ŠZD aj u subjektov, ktoré z evidencie boli vyradené a to v 3 prípadoch (lekárne) a u 1

subjektu opakovane 3 x. Z evidencie boli vyradené 4 lekárne, pretože nepoužívajú resp. ani neuskladňujú karcinogénne látky. Do evidencie pribudli 2 subjekty zaoberajúci sa likvidáciou azbestovocementových materiálov (MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o. Detva, SAE s.r.o. Spišská Nová Ves), 1 laboratórium (Calmit, spol. s.r.o. Bratislava) a 1 nová lekáreň (Pharmacare s.r.o. Rimavská Sobota). V 2 prípadoch došlo k zmene prevádzkovateľa lekární (PHARMANETIC s.r.o. Rimavská Sobota, HEDOFARM s.r.o. Rimavská Sobota) a v 2 prípadoch k rozšíreniu priestorov prevádzky (MIRAXIS s.r.o. Rimavská Sobota, REN-MED spol. s.r.o. Rimavská Sobota). V spoločnosti Svet zdravia, a.s. Bratislava pribudli do evidencie nové ambulancie (dermatovenerologická, gastroenterologická, oftalmologická, chirurgická, sono), ktoré manipulujú s karcinogénnymi látkami. t.j. celkový počet evidovaných subjektov sa v porovnaní s rokom 2017 nezmenil. Oddelenie PPLaT eviduje 34 subjektov, v ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu.

- Vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri expozícii vybraným faktorom práce

Prehľad evidencie o vykonaných previerkach je uvádzaný v tabuľke č. 13 databázy organizácií, ktorých zamestnanci vykonávajú práce s karcinogénnymi alebo mutagénnymi faktormi:

Tabuľka č. 13: Evidencia subjektov, u ktorých sa používajú karcinogénne a/alebo mutagénne látky a zmesi

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovanýc h (vrátane azbestu) (vrátane RP) celkom / ženy		ŠZD
Svet zdravia, a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota					
operačné sály	formaldehyd	1B - K	chirurgi a 21	10	áno
			gynekol ógia 17	10	
dermatovenerologic ká ambulancia			3	2	
gastroenterologická ambulancia			4	2	
oftalmologická ambulancia			4	4	
chirurgická ambulancia			9	7	
sono ambulancia			2	2	
oddelenie centrálnej sterilizácie			5	5	
oddelenie radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	1B - K	19	16	áno
AVIMED, s.r.o. Čerenceňany					

onkologická ambulancia	práca s cytostatikami	1B - K	4	3	áno
Alpha medical, s.r.o. Martin					
laboratórium klinickej biochémie a hematológie	laboratórne diagnostiká	1B - K	11	11	áno
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec					
laboratórium	fenoftaleín	1B - K	2	2	áno
SMZ, a.s. Jelšava					
olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	1B - K	0	0	áno
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	1B - K	97	0	áno
SLOVMAG, a.s. Lubeník					
linka MgO-C	PAU (carbores P, F112M)	1B – K 1B – M	5	0	nie
chemické laboratórium	dvojchróman draselný	1B – K 1B – M	5	5	nie
	o-toluidín	1B - K			
	fenolftaleín	1B – K			
	PAU (carbores P, F 112M)	1B – K 1B – M			
VINDEVIE, s.r.o., Rimavská Sobota, výrobnia vína					
laboratórium	fenolftaleín	1B – K	1	1	áno
TAURIS, a.s. Rimavská Sobota					
laboratórium	chróman draselný	1B – K 1B - M	3	3	áno
Calmit, spol. s r.o., Bratislava					
laboratórium	fenolftaleín	1B – K	2	2	nie
SLZ NOVA, a.s. Hnúšťa					
laboratórium	hydrazínium sulfát	1B - K	2	1	áno
	dvojchróman draselný	1B – K 1B - M			
	síran kobaltnatý	1B – K			
	fenoftalein	1B – K			
OSBD R. Sobota-6 stavieb/2 rozhodnutia					
výmena kanalizačných potrubí	azbest	1A - K	6	0	áno
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K			nie
RONAR s.r.o. Košice – 2x					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	5	0	nie

MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o. Detva – 2x					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	2	0	nie
SAE s.r.o. Spišská Nová Ves					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	4	0	nie
ASTANA, s.r.o. Poprad- 5x					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	3	0	3 x áno
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, spracovanie a likvidácia odpadu					
prevádzka spoločnosti, laboratórium	azbest	1A - K	15	2	áno
	PAU (ropné produkty) Vykurovacie oleje (regenerované oleje) OLEPAL V1 a V2	1B - K			
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M			
	formaldehyd	1B - K			
	bromičnan draselný	1B - K			
	benzén	1A - K 1B - M			
	ALS SK s.r.o. R.Sobota				
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M	3	3	áno
	fenolftaleín	1B - K			
	hydrazínium sulfát – síran hydrazínia	1B - K			
	chróman draselný	1B - K 1B - M			
	tioacetamid	1B			
	formaldehyd	1B - K			
	síran kobaltnatý	1B - K			
BB-Tools, s.r.o., R.Sobota					
stolárska dielňa	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	2	0	áno
Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	24	1	áno
Prega, spol. s.r.o. Klenovec,					

drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	7	0	áno	
K&K WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce						
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	11	0	áno	
ORALEX-Oravcová, Revúca						
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	6	1	áno	
GEMSTAV, spol. s r.o., Revúca						
výroba laminátových podláh	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	3	1	áno	
Hacsi Alexander, Tornaľa						
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	1	0	áno	
Drevoxholding s.r.o. Revúca						
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	4	0	áno	
Tomáš Ráčzko, Tornaľa						
výroba palivového dreva	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A -K	4	0	áno	
Slovenské pramene a žiedla a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa						
laboratórium	fenoftaleín	1B	1	1	áno	
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, s.r.o., Revúca						
chemická úpravňa vody centrálnej kotolne a laboratórium plynovej kotolne	fenolftaleín	1B- K	0	0	áno	
	dvojchróman draselný	1B – K 1B - M				
Lekárne v počte 22	Okres R.Sobota 16	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte****	1A - K 1B - K	8	7	áno (22)
	Okres Revúca 6			2	1	

*K 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí, K 1B – pravdepodobný karcinogén
M 1A – mutagén ľudských zárodočných buniek, M 1B – mutagén cicavčích zárodočných buniek
Proces – proces s rizikom chemickej karcinogenity

DON Denné olejové nádrže

** V tabuľke sa uvádza počet zamestnancov 0, z dôvodu, že profesia nie je trvale obsadená a v prípade potreby prácu vykonávajú 3 zamestnanci iného pracoviska

- **Vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.**

Oddelenie PPLaT vydalo v priebehu roka - 2 rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.. Jednalo sa o spoločnosť Svet zdravia, a.s. Bratislava pre dermatovenerologickú, gastroenterologickú, oftalmologickú, chirurgickú a sono ambulanciu vo Všeobecnej nemocnici Rimavská Sobota a Calmit, spol. s r.o. Bratislava.

Oddelenie PPLaT vydalo v spolupráci s oddelením epidemiológie 5 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.. Jednalo sa o lekárne (REN-MED, spol. s r.o. Rimavská Sobota, PHARMANETIC s.r.o. Rimavská Sobota, HEDOFARM s.r.o. Rimavská Sobota, MIRAXIS s.r.o. Rimavská Sobota, Pharmacare s.r.o. Rimavská Sobota).

- **Schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.**

V priebehu roka boli vydané 2 rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov zároveň s rozhodnutiami vydanými podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. a v 1 prípade pre spoločnosť Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z..

V spolupráci s oddelením epidemiológie bolo vydaných 5 rozhodnutí na schválenie prevádzkových poriadkov zároveň s rozhodnutiami vydanými podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z..

- **Vedenie údajov o počte pracovísk, kde sa pracuje s vybranými faktormi**

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 50 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a 34 subjektov, v ktorých sú zamestnanci vystavení látkam poškodzujúcimi reprodukciu.

- **Vedenie evidencie podľa druhu vybraných podnikov faktorov**

V okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme nasledovné druhy karcinogénov a mutagénov:

- chemický karcinogén formaldehyd,
- práca s cytostatikami,
- prach z tvrdého dreva (dub, buk),
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, regenerovaných vykurovacích olejoch, v dieselových exhalátoch a zmesi carbores používané v lisovacej zmesi na výrobu stavív,
- chemický karcinogén azbest,
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární,
- v rámci laboratórnych chemikálií dvojchróman draselný, síran kobaltnatý, bromičnan draselný, benzén, fenoftaleín, hydrazínium sulfát- síran hydrazínia, tioacetamid, formaldehyd, chróman draselný, o-toluidín, laboratórne diagnostiká,
- v rámci pracoviska laboratória sa v 1 prípade jedná o spojivo pri výrobe uhlíkatých stavív, ktoré sa v laboratóriu testuje ako vzorka (carbores P, F112M).

Oddelenie PPLaT eviduje 34 subjektov, v ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu. Jedná sa o nasledovné látky, resp. zmesi:

- v rámci laboratórnych chemikálií v spoločnostiach Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec, Detox, spol. s r.o., prevádzka Rimavská Sobota, ALS SK s.r.o. Rimavská Sobota, SLZ NOVA, a.s. Hnúšťa, Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Dubové, Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Revúca, SLOVMAG, a.s. Lubeník: dusičnan olovnatý, fenolftaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, Fischerovo činidlo B, síran kobaltnatý, chlorid kobaltnatý, tetraboritan sodný bezvodý, toluén, chloroform, kyselina boritá, cykloheximid, dvojchróman draselný, petroléter, test

na oxid chloričitý, boritan sodný bezvodý). V rámci pracoviska laboratória sa v 1 prípade jedná o spojivo pri výrobe uhlíkatých stavív, ktoré sa v laboratóriu testuje ako vzorka (carbores P, F112M),

- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární (dvochróman draselný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok),
- trhaviny - elektrická rozbuška (DEM-S, PENTRIT, HEXOGÉN, DEP-S) v spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava, SLOVMAG, a.s. Lubeník, Gemerská nerudná spoločnosť, a.s. Hnúšťa, Calmit spol. s.r.o. Bratislava, závod Tisovec, sypká banská skalná trhavina DAP-K v spoločnosti Slovmag, a.s. Lubeník,
- prípravky na chemickú ochranu rastlín (calypso 480 SC, Basta 15, Capalo) u 2 subjektov.

V porovnaní s rokom 2017 došlo k zníženiu počtu prevádzok o 2 a to vyradením spoločnosti VINDEVIE, s.r.o. Rimavská Sobota a 3 lekární. Zároveň pribudli 2 subjekty, ktoré používajú prípravky na chemickú ochranu rastlín.

- Vedenie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce/rizikové práce s expozíciou vybraným faktorom

Na pracoviskách evidujeme celkom 327 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje nárast v porovnaní s minulým rokom celkom o 8 zamestnancov. Rozdiel zamestnancov súvisí so zmenou počtu zamestnancov v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2017 a vo vyradení niektorých prevádzok. V lekárnach evidujeme počet exponovaných zamestnancov len ak manipulujú s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami počas individuálnej prípravy liečiv a kvality totožnosti liečiv. V prípade ak sa v lekárnach len preskladňujú látky, tak počet exponovaných neevidujeme, v evidencii subjektov však naďalej ostávajú.

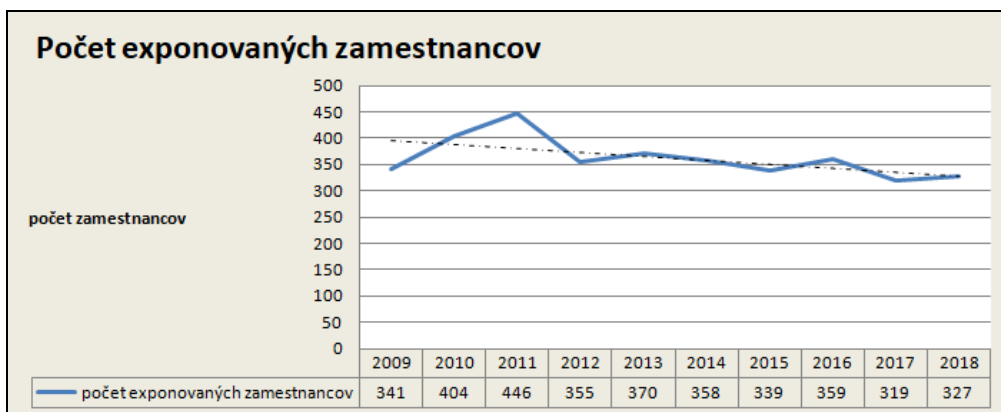
Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská - faktor chemické karcinogénny vyhlásené v spoločnostiach a u fyzických osôb – živnostníkov, ktoré zamestnávajú aj ďalšie osoby:

- Svet zdravia, a.s. Bratislava – Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota (cytostatiká)
- Hacsí Alexander, Tornaľa (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- Gemstav, spol. s r.o. Revúca (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- Tomáš Ráčko, Tornaľa (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- ORALEX – Oravcová Revúca (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- AVIMED, s.r.o. Čerenčany (cytostatiká)

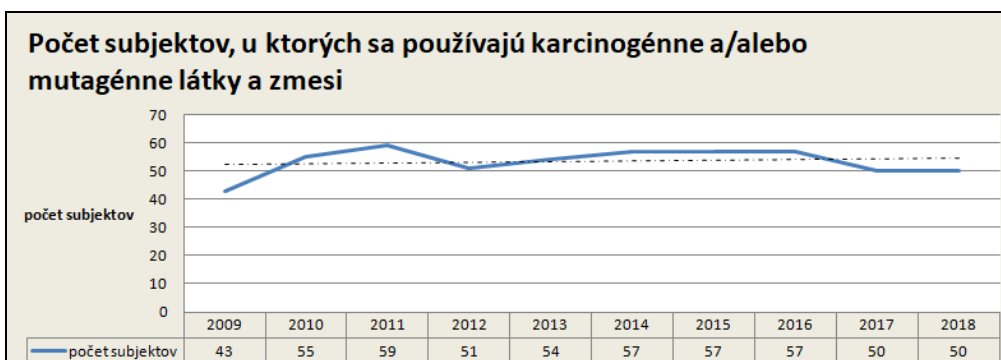
Počet exponovaných zamestnancov na rizikových pracoviskách je 37.

- Vývoj zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 50 subjektov, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V porovnaní s rokom 2017 nedošlo k zmene počtu prevádzok. Na pracoviskách evidujeme celkom 327 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje nárast v porovnaní s minulým rokom celkom o 8 zamestnancov. V tabuľke č. 14 uvádzame prehľad počtu zamestnancov. Trend vývoja počtu exponovaných zamestnancov uvádza graf č. 5 a Trend vo vývoji počtu pracovísk uvádza graf č. 6.

Graf č. 5

Graf č. 6

Tabuľka č. 14: Počet exponovaných zamestnancov

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet subjektov	43	55	59	51	54	57	57	57	50	50
Počet exponovaných osôb	341	404	446	355	370	358	339	359	319	327

- **Zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov vybraným faktorom**

Prevádzkovatelia sú počas výkonu ŠZD informovaní o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom, látkam poškodzujúcimi reprodukciu.

- **Používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD**

V priebehu roka 2018 neboli rozdane kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

AZBEST:

- **Výkon ŠZD pri práci s azbestom**

V priebehu roka 2018 bol vykonaný ŠZD pri práci s azbestom v 4 prípadoch. V 1 prípade sa jednalo o výmenu kanalizačných potrubí (OSBD Rimavská Sobota), v 3 prípadoch odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny spoločnosťou ASTANA s.r.o. Poprad (rímskokatolícky kostol v obci Vlkyňa, rodinný dom v obci Uzovská Panica a rodinný dom v obci Revúcka Lehota).

- **Vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.**

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydal 12 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Pre búracie práce v bytoch v správe OSBD platilo aj rozhodnutie z predchádzajúcich rokov.

- **Schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. – azbest**

Pri vydávaní rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z. boli zároveň schválené prevádzkové poriadky a posudky o riziku z expozície zamestnancov chemickým faktorom pri práci, ktoré boli vypracované v súlade s náležitosťami uvedenými v § 41 ods. 14 zákona č. 355/2007 Z.z..

- **Vedenie údajov o vykonaných búracích prácach, počtoch exponovaných zamestnancov a množstvách odstráneného materiálu zo stavieb**

Firma OSBD Rimavská Sobota vykonala demontáž kanalizačných rozvodov v bytovom dome v Tornali, 2 x v Rimavskej Sobote, Tisovci. Exponovaní boli 3-4 zamestnanci. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 2800 kg. Ďalej firma zabezpečila odstránenie azbestocementovej strešnej krytiny v bytovom dome v Rimavskej Sobote, v senníku vo Vyšných Valiciach v areáli AGRO-DERBY . Exponovaní boli 3 alebo 4 zamestnanci. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 2375 kg. V priebehu roka boli vydané v súvislosti s uvedenými búracími prácami 2 rozhodnutia, nakoľko pre byty v správe družstva platí rozhodnutie z predchádzajúceho obdobia.

Spoločnosť RONAR s.r.o. Košice vykonala odstránenie azbestocementovej deliacej priečky vo výrobnéj hale spoločnosti T.M.T, a.s. Tornaľa. Exponovaní boli 5 zamestnanci. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 3,1 ton. Ďalej vykonala odstránenie azbestocementovej strešnej krytiny z „Horárne Rákoš“. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 1,12 ton.

Spoločnosť SAE, s.r.o. Spišská Nová Ves vykonala demontáž azbestocementovej strešnej krytiny z rodinného domu v obci Magnezitovce. Celkovo sa odstránilo cca 4400 kg azbestocementového odpadu. Počas prác boli exponovaní 4 zamestnanci.

Spoločnosť MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o. Detva zabezpečila likvidáciu azbestocementovej strešnej krytiny z Obecného úradu v Čiži. Exponovaný bol 1 zamestnanec. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 3500 kg. Ďalej vykonala demontáž azbestocementovej strešnej krytiny z kostola v Ratkovej. Exponovaný bol 1 zamestnanec. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 5,4 tony.

Firma ASTANA, s.r.o. Poprad vykonala demontáž azbestocementovej strešnej krytiny z hospodárskej budovy v obci Kociha. Celkovo sa odstránilo cca 4,0 tony azbestocementového odpadu. Počas prác boli exponovaní 3 zamestnanci. Ďalej spoločnosť vykonala odstránenie azbestocementovej strešnej krytiny z rodinného domu v Revúckej Lehote. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 3 tony. Exponovaní boli 3 zamestnanci. Firma odstránila azbestocementovú strešnú krytinu z rodinného domu v Držkovciach o množstve 1,800 ton, z Rímskokatolíckeho kostola vo Vlkyňi o množstve 4,77 ton a z rodinného domu v Uzovskej Panici o množstve 3,55 ton. Aj počas týchto prác boli exponovaní 3 zamestnanci.

- Vedenie údajov o oznámeniach o výkone činností a ukončení prác s expozíciou zamestnancov azbestu

V priebehu roka bolo zaslaných na RÚVZ Rimavská Sobota 19 oznámení o výkone činností (firma OSBD Rimavská Sobota – 6 oznámení, z toho v 4 prípadoch sa vykonávala demontáž kanalizačných rozvodov na základe rozhodnutia v minulom období, RONAR s.r.o. Košice – 2 oznámenia, SAE, s.r.o. Spišská nová Ves – 1 oznámenie, MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o. Detva – 2 oznámenia a 8 oznámení spoločnosť ASTANA).

- Vývoj zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov

Tabuľka č. 15 uvádza počet rozhodnutí vydaných ročne na likvidáciu rôzneho druhu azbestovocementového materiálu:

Tabuľka č. 15: Počet vydaných rozhodnutí

Rok	Bytové jadrá	Strechy	Iné
2011	4	3	1
2012	7	0	0
2013	5	3	2
2014	2	6	0
2015	4	2	2
2016	2	6	1
2017	0	3	0
2018	1	10	1

- Zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov vybraným faktorom

Zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom sa dosahuje prostredníctvom konzultácií resp. poradenstva v rámci výkonu ŠZD u jednotlivých subjektov.

- Používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD.

Kontrolné listy informovanosti boli rozdane v spoločnosti ASTANA s.r.o. Poprad počas výkonu ŠZD pri likvidácii azbestovocementovej krytiny z rodinného domu v Revúckej Lehote, vo Vlkyňi a v Uzovskej Panici a v spoločnosti OSBD Rimavská Sobota pri výmene kanalizačných potrubí – celkom v počte 11.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaže pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaže bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné priebežne v praxi testovať pred jeho zaradením do legislatívneho procesu.

Cieľom úlohy je priebežne v praxi testovať návrhy metodických postupov na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

- aktualizácia a zosúladenie právneho predpisu s medzinárodnými požiadavkami a trendami, uľahčenie vykonateľnosti
- zjednodušenie problematiky hodnotenia fyzickej záťaže pri práci pre zamestnávateľov
- získanie objektívnejších podkladov pre hodnotenie fyzickej záťaže pre rôzne pracovné činnosti
- získanie objektívnejších podkladov pre posudzovanie DNJZ v súvislosti s možným profesionálnym poškodením zdravia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Plnenie úlohy podľa usmernení UVZ SR.

Odpočet plnenia:

V roku 2018 bolo na RÚVZ v Rimavskej Sobote doručené vyhodnotenie 2. referenčného videa k pilotnému testovaniu návrhu nového metodického postupu na hodnotenie lokálnej fyzickej záťaže pomocou kontrolných listov. Iné aktivity neboli vykonané.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zameriť sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP

(národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Vykonanie informačných aktivít zameraných na aktuálne témy v ochrane zdravia pri práci pre zamestnávateľov a v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Odpočet plnenia:

V rámci prevencie zdravotných rizík pri práci sa uskutočňuje poradenstvo pre zamestnávateľov, zamestnancov. V roku 2018 vykonali zamestnanci oddelenia PPLaT 398 individuálnych konzultácií a v rámci skupinového poradenstva boli vykonané 2 prednášky pre zamestnancov činných v chemickej ochrane rastlín v počte 92.

Zamestnanci oddelenia PPLaT zorganizovali 3 prednášky pre prevádzkovateľov priestorov a zamestnávateľov v súvislosti s výkladom povinností podnikateľov a zamestnávateľov určených zákonom č. 355/2007 Z.z. v aktuálnom znení (po jeho novelizácii k 1.12.2017) a to:

12.3.2018 pre 18 účastníkov

15.3.2018 pre 9 účastníkov

19.3.2018 pre 23 účastníkov

Priebežne sa na oddelení PPLaT poskytovali konzultácie zamestnancom PZS a to najmä v súvislosti s nedostatkami v predkladaných prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK a ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti údajov súčasného vedeckého hodnotenia.

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia, informovanie obyvateľov a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe povinnosti každého členského štátu vyplývajúcej z platnej európskej legislatívy, s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Monitoring spotreby prídavných látok - vybrané vekové skupiny dospelých populácie (2 vekové kategórie Ž + M; 19r. – 34r., 35 r.- 54r.; ľahká/stredná práca).

Vybrané PL: kyselina sorbová – sorbany, kyselina benzoová-benzoany, glykozidy steviolu - len dotazníková metóda – podľa metodického usmernenia ÚVZ SR

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebol zaradený do odberu vzoriek pre túto úlohu.

Odpočet plnenia:

Dotazníky od respondentov boli spracované a výsledok spracovania bol zaslaný na ďalšie spracovanie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**Cieľ**

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY**Cieľ**

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborné posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

a) Podpora zdravého štartu do života

- Vytvoriť aktuálnu databázu materských centier v okrese Rimavská Sobota a okrese Revúca,
- Vypracovať ponuku výchovných aktivít v problematike zdravého životného štýlu prioritne zameraných na prevenciu obezity detí,
- Realizovať výchovné aktivity podľa záujmu jednotlivých centier a evidovať počet edukovaných matiek 1x polročne – realizačný výstup bude počet edukovaných matiek

Odpočet plnenia:

Počet edukovaných matiek – 0, naďalej v podmienkach nášho regiónu neevidujeme materské centrá, sú zriadené a prevádzkované len detské kútiky.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- V rámci doplnkového stravovania sledovať pri výkone ŠZD
 - v školských bufetoch sortiment, hodnotiť percentuálny podiel komodít s vysokým obsahom energie a soli
 - samostatne sledovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
 - počet škôl s automatmi na sladené nápoje a ovocie
- V rámci zariadení spoločného stravovania pri výkone ŠZD hodnotiť
 - pestrosť jedálnych lístkov a zásady ich zostavovania, sledovať počet stravníkov
 - odobrať a hodnotiť vzorky stráv na energetickú, biologickú hodnotu a obsah kuchynskej soli
 - sledovať počet škôl zapojených do mliečneho programu a programu školské ovocie, realizovať výchovné aktivity zamerané na zvýšenie spotreby mlieka a ovocia v školách
 - samostatne sa zamerať na diétne stravovanie, vrátane sledovania podmienok
 - kontrolovať pitný režim žiakov, preferovať pitnú vodu

Odpočet plnenia:

Podpora zdravšieho prostredia v školách – realizoval sa výkon ŠZD v 21 školských bufetoch so zameraním na zisťovanie percentuálneho podielu komodít s vysokým obsahom energie a kuchynskej soli, percentuálny podiel týchto komodít sa pohybuje od 50 % - 90 %, so zodpovednými zamestnancami sa pri výkone ŠZD vykonáva primeraná edukácia, no nakoľko nedochádza k porušovaniu platnej legislatívy, odporúčané opatrenia sa nerealizujú.

V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sleduje aj počet zariadení s automatmi, celkom je v 11 školských zariadeniach prevádzkovaných 7 automatov pri ZŠ a 4 pri SŠ, z toho v 4 prípadoch ide o automaty na pitnú vodu, 1 na mlieko a mliečne nápoje a 6 na nealkoholické nápoje.

Pri výkone kontroly v zariadeniach spoločného stravovania sleduje orientačne aj pestrosť jedálnych lístkov a rešpektovanie legislatívnych zásad ich zostavovania, celkom vykonaných kontrol 148, odobratých 27 vzoriek stráv, z toho 25 na mikrobiologickú neškodnosť a 1 vzorka v rámci monitoringu kuchynskej soli.

Do „Školského programu“ v hodnotenom roku bolo zapojených 71 školských zariadení, z toho v okrese Rimavská Sobota 55 a v okrese Revúca 16. Školské mlieko realizovalo 52 školských zariadení a program ovocie a zelenina 19. Pri výkone ŠZD neboli zisťované nedostatky, v rámci edukačných aktivít boli školským zariadeniam poskytnuté edukačné letáky zamerané na význam konzumácie mlieka, ovocia a zeleniny a školám, kde sa vykonával v minulosti monitoring boli ponúknuté edukačné aktivity formou prednášok a besied, ktoré doteraz realizované neboli. V hodnotenom roku sa realizoval aj monitoring v rámci školského programu, kde sa získala z dvoch školských zariadení databáza od 89 respondentov.

V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sledujú aj podmienky pre prípravu diétného stravovania – v hodnotenom roku sa takáto forma nevyužíva, diétno stravovanie detí je riešené len individuálnou donáškou.

Pri hodnotení pitného režimu žiakov sa v hodnotenom roku v MŠ vykonal monitoring pitného režimu počas jedného kalendárneho týždňa v 10 MŠ okresu Rimavská Sobota a Revúca. Zo záverov vyplynulo, že v rámci pitného režimu sa žiakom podáva viac sladených nápojov ako nesladených.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Na okresnej úrovni realizovať školenia pracovníkov školského stravovania, zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania

Odpočet plnenia:

Na základe spoločnej dohody s metodičkami pre spoločné stravovanie v SR sa realizoval prieskum na množstvo pridanej soli v hotových jedlách, zo strany RÚVZ boli vykonané odbery vzoriek stráv hotových pokrmov na obsah kuchynskej soli, v našich podmienkach to bola 1 vzorka z jedného zariadenia. Samostatné edukačné aktivity pracovníkov školského stravovania sa vykonávajú pri ŠZD a ÚK podľa aktuálnych zistení a v prípade závažných nedostatkov sa spolupracuje so zodpovedným zamestnancom na regionálnej úrovni. Celkom vykonaných kontrol 116.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci výkonu ŠZD sledovať podmienky pre TV, sledovať malé formy TV, monitorovať využívanie hodín TV, sledovať počty žiakov oslobodených od TV a ich možnosti pohybových aktivít, využívanie vonkajších TV plôch a iných TV zariadení

Odpočet plnenia:

V hodnotenom roku boli sledované a hodnotené podmienky pre telesnú výchovu na 10 školách, vykonali sa kontroly telocviční, vonkajších ihrísk ale aj hracích plôch, hodnotilo sa zaradenie hodín TV do rozvrhu. Celkom výkonov 55.

Poznámka:

Súčasťou plnenia tohto projektu je aj projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý sa realizuje metodikou WHO a do ktorého ako riešiteľ je zapojený aj RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Podľa metodiky sme vyšetrili 142 detí vo veku 7 a 8 rokov na 4 ZŠ regiónu (ZŠ Dobšinského Rimavská Sobota, ZŠ Ožďany, ZŠ Jesenské a ZŠ Hrachovo) a zozbierali dotazníky od ich rodičov. Anonymizované zozbierané údaje budú poskytnuté gestorovi projektu v požadovanom formáte.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Na určených školách regiónu vykonať dotazníkový prieskum podľa požiadaviek gestora v určených termínoch a to pre

TAD 1 na ZŠ v ročníkoch 5 až 8, za 8 ročné gymnáziá v prime, sekunde, tercii a kvarte

TAD 2 na ZŠ v ročníku 9, za 8 roč. gymnázium od kvinty po oktávu.

Na vybraných školách sa dotazníkový prieskum spraví len v jednej náhodne vybranej triede.

Odpočet plnenia:

Podľa požiadaviek gestora sa v mesiaci marec 2018 realizoval dotazníkový prieskum na určených školách a stanovených ročníkoch – ZŠ Hostice, ZŠ Rimavská Seč a Gymnázium Hnúšťa, spolu od 214 detí (105 chlapcov a 109 dievčat), ďalej TAD 3 dotazníky určené učiteľom sa vyplnilo 9 ks a dotazníkov o hlásení za školu – 16 ks. Anonymizované dotazníky boli podľa pokynov zaslané gestorovi v požadovanom termíne, spracované údaje ešte nie sú k dispozícii.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Cieľ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Anotácia

Sol' je dôležitou súčasťou stravy vzhľadom na obsah sodíka a chlóru. Sodík zabraňuje stratám vody z tela a udržuje nervosvalovú dráždivosť. Sodík obsiahnutý v soli je pre telo dôležitý kation - je nevyhnutný na prenos nervových vzruchov, pre svalovú činnosť a ovplyvňuje funkciu každej bunky. Ako základný extracelulárny kation určuje objem tekutiny v cievach. Zvýšený príjem sodíka vedie k zadržiavaniu tekutín v tele a zvyšovaniu krvného tlaku. Chlór je zase súčasťou žalúdočnej šťavy a udržuje rovnováhu medzi kyslým a zásaditým prostredím v tele.

Sol' je často aj významným zdrojom jódu, ktorého býva v bežnej strave inak nedostatok. Práve nedostatok jódu spôsobuje napríklad zhoršenie funkcie štítnej žľazy. To však neznamená, že by sa malo soliť bez obmedzenia. Naopak presálaním sa tvorí základ veľmi negatívneho trendu, ktorý veľmi nepriaznivo pôsobí na zdravotný stav populácie. Väčšina detskej populácie dostáva viac soli, ako je odporúčané a ako je potrebné. Nielen u dospelých, ale aj u detí denný príjem soli významne prekračuje odporúčané normy.

V rámci pôsobnosti každého jednotlivého RÚVZ sa vyberie jedna základná škola. Pre účely vyšetrenia sa odoberie jeden **kompletný pokrm – obed** (nie zvlášť jeho jednotlivé zložky). Odoberatý pokrm sa zašle po dohode na laboratórne vyšetrenie jedlej soli.

Po obdržaní výsledkov z laboratória sa vyplní tabuľka s tým, že okrem množstva laboratórne stanoveného obsahu soli v pokrme je potrebné vypočítať aj percento jej eventuálneho prekročenia oproti OVD. Pri výpočte sa berie do úvahy IX. revíziu OVD, v zmysle ktorej je **odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov do 2 gramov**. Obed predstavuje 35% celodenného príjmu potravy.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- marec, apríl - výber základnej školy v meste Rimavská Sobota, ZŠ s VJM na ul. Šrobárovej Rimavská Sobota
- máj - odber vzoriek stravy (obed) kompletne, nie jeho jednotlivé zložky
- máj - august - laboratórna analýza vzoriek na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
- august, september - výpočet percenta ev. prekročenia obsahu NaCl a vyplnenie tabuľky s údajmi
- október - spracovanie správy a zaslanie na ÚVZ SR.

Odpočet plnenia:

Dňa 21.5.2018 bol odoberatý kompletný pokrm – obed v Školskej jedálni na ulici Šrobárovej v Rimavskej Sobote od stravníka vekovej skupiny 7-10r. Vyhodnotenie bolo vykonané na základe požiadaviek gestora úlohy. Na základe výsledkov analýzy odobratej vzorky obeda z akreditovaného laboratória pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici bolo zistené, že vo vzorke obeda je prekročený odporúčaný denný príjem soli pre vekovú skupinu detí školského veku proti odporúčaným výživovým dávkam, tak ako je uvedené v tabuľke:

Tabuľka 1

Názov pokrmu (obeda)	Množstvo jedlej soli v pokrme (g soli/g pokrmu)	Norma jedlej soli v g/deň	OVD - 35% príjmu soli na obed v g	% prekročenia jedlej soli oproti OVD
Kapustová polievka s paradajkovým pretlakom, chlieb, zemiakové placky, kyslá uhorka, voda so sirupom	5,209	2,0	0,7	644,14

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 IMPLEMENTÁCIA POŽIADAVIEK ZÁKONA O RADIAČNEJ OCHRANE A JEHO VYKONÁVACÍCH PREDPISOV DO VÝKONU ŠTÁTNEHO DOZORU V RADIAČNEJ OCHRANE

Ciele úlohy

Príprava a spracovanie odborných a metodických usmernení pre výkon štátneho dozoru v radiačnej ochrane na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a pre výkon laboratórnych činností v súlade s novým zákonom o radiačnej ochrane a jeho vykonávacími právnymi predpismi.

Anotácia

Smernica Európskej komisie č. 2013/59/Euratom o základných bezpečnostných požiadavkách na ochranu zdravia pracovníkov a obyvateľov pred ionizujúcim žiarením bola implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky novým zákonom o radiačnej ochrane a jeho vykonávacími predpismi. Implementácia novej Európskej smernice znamená zmenu alebo zrušenie príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, zrušenie nariadení vlády č. 340/2006, 345/2006, 346/2006 a 348/2006 a vyhlášok MZ SR č. 524/2007, 528/2007, 545/2007 a 209/2014 a zmenu zákonov č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti a službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a stavovských organizáciách v zdravotníctve.

V rámci implementácie nového zákona o radiačnej ochrane a jeho vykonávacích predpisov je potrebné pripraviť a spracovať odborné a metodické usmernenia pre zabezpečenie jednotného výkonu štátneho dozoru v radiačnej ochrane na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a jednotného postupu pri výkone laboratórnych činností v súlade s požiadavkami nových právnych predpisov. Ďalej je potrebné pripraviť odborné usmernenie pre zabezpečenie jednotného štandardného postupu pri vykonávaní osobnej dozimetrie a hodnotení osobných dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia a metodické usmernenie pre zabezpečenie jednotného štandardného postupu pri vykonávaní preberacích skúšok a skúšok dlhodobej stability zariadení používaných na lekárske ožiarovanie a ďalších zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Súčasne vzhľadom na zmenu právnych predpisov v radiačnej ochrane je nevyhnutné pripraviť nové kritériá na postupy pre uznávanie odbornej spôsobilosti v radiačnej ochrane a pre skúšky odbornej spôsobilosti v radiačnej ochrane.

Pre prípad mimoriadnych radiačných situácií je potrebné pripraviť a vydať odborné usmernenie, ktorým sa určia operačné zásahové úrovne pre mimoriadne situácie.

Okrem uvedených odborných a metodických usmernení si implementácia nového zákona o radiačnej ochrane a jeho vykonávacích predpisov môže vyžadovať spracovanie aj ďalších odborných usmernení.

Etapy riešenia

Rok 2018 až 2020

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania indikátorov imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7. modul EPIS.

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2018, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a odporúčaniami WHO, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia eliminácia až eradikácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spoluprácu pri zabezpečovaní včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- informovanosť zdravotníckej verejnosti vykonávajúcej vakcináciu o aktuálnom očkovacom kalendári a prípadných zmenách v očkovaní
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2018
- analýzu ochorení preventabilných očkovaním za rok 2018
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti
- poradenskú činnosť v oblasti imunizácie aj prostredníctvom „vákcináčnej poradne“

Vlastná administratívna kontrola očkovania v okresoch R. Sobota a Revúca.

Časové obdobie: september – október 2018

Spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami na lokálnej a okresnej úrovni.

Časové obdobie: október – december 2018

Odpočet plnenia:

V roku 2018 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2018 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré

dosiahli určený vek platný od 1.1.2018, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a § 5 až § 6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z.z.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila v mesiaci september 2018 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 9.7.2018 pod značkou OE/5385/2018, RZ–16291/2018 za obdobie od 1.9.2017 do 31.8.2018.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (18 obvodov) a Revúca (12 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95%. Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 97,7 - 100% a v okrese Revúca v rozpätí od 98,3 - 100%. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo najviac detí zaočkovaných proti vírusovej hepatitíde A (v okrese Rimavská Sobota - 360, v okrese Revúca – 227). V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 82,1 % zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb a 87,5 % bolo vakcinovaných v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca.

Imunologický prehľad SR v roku 2018 (séroprevalenčná štúdia)

V zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR so sídlom v Bratislave pre realizáciu viacúčelového imunologického prehľadu v SR, zo dňa 21.6.2018 boli v mesiacoch júl až september 2018 zabezpečené odbery biologického materiálu (krv) na stanovenie hladiny protilátok proti vybraným prenosným ochoreniam (osýpky, mumps, rubeola a vírusové hepatitídy A,B,C) od dobrovoľných účastníkov štúdie prostredníctvom 4 všeobecných lekárov pre deti a dorast a 3 všeobecných lekárov pre dospelých v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. Celkovo bolo odobratých 42 vzoriek od dospelšej populácie vo veku 20-69 rokov a 48 vzoriek od detí a dorastu vo veku 1 – 19 rokov. Transport odobratého biologického materiálu na Oddelenie lekárskej mikrobiológie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bol zabezpečený prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Výsledky zatiaľ nie sú k dispozícii.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V roku 2018 sme zaznamenali 3 prípady akútnej hepatitídy B s dg. B 16.9 z okresu Rimavská Sobota, 4 prípady chronickej vírusovej hepatitídy B s dg. B 18.1 (1x z okresu Revúca a 3x v okrese R. Sobota), 41 prípadov nosičstva VH B pod č. dg. Z 22.5 (30 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 11 v okrese Revúca). V sledovanom období bolo hlásených aj 8 laboratórne potvrdených ochorení na pertussis z okresu Revúca a 6 potvrdených prípadov na uvedenú diagnózu z okresu Rimavská Sobota. V súvislosti s dg. tuberkulózy, mumpsu, osýpok a rubeoly neevidujeme žiadne ochorenia v roku 2018.

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/2709/11175/2018, zo dňa 10.5.2018 sa uskutočnili aktivity Európskeho imunizačného týždňa za Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote. V dňoch 23.4. – 29.4.2018 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o efektívnosti očkovania pre laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a 3 regionálnych informačných serveroch v okrese R. Sobota a Revúca.
2. Poskytnutie informácií o povinnom očkovaní v SR elektronickou poštou pre zdravotníckych pracovníkov.
3. Prednáška pre zdravotníckych pracovníkov v súvislosti s vakcináciou proti VHA.

4. Nástenka s témami: povinné očkovanie v SR, očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
5. Poskytnutie informačných materiálov o povinnom aj odporúčanom očkovaní v SR vo forme letákov a plagátov (100) pre laickú verejnosť prostredníctvom ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dospelých a aj všeobecných lekárov pre dospelých v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v R Sobote.
6. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (osobne – 20x, telefonicky – 65x, písomne – 5x), laickej verejnosti (osobne – 30x telefonicky – 45x, písomne – 3x) a pre rómske komunity (osobne – 65x, telefonicky – 60x) v súvislosti s povinným očkovaním v SR, mimoriadnym očkovaním, odporúčaným očkovaním a o možnostiach vakcinácie pred cestou do zahraničia.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania

(ordinačné hodiny - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.)

V rámci vakcinačnej poradne sa poskytovali informácie v roku 2018 : zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu prenosných ochorení hlásených zo spádovej oblasti za rok 2017 formou výročnej správy s porovnaním výskytu prenosných ochorení s rokom 2016 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- kvalitnú surveillance prenosných ochorení v roku 2018 v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca
- hlásenie vybraných prenosných ochorení v roku 2018 cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie
- informovanosť zameranú na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení.

Odpočet plnenia:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V roku 2018 bolo celkovo hlásených 684 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 256 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom prístahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani potvrdené ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v sledovanom ročnom období neboli hlásené.

Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrowaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne,

centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

1. prípadov infekčných ochorení, hlásených individuálne lekármi zo spádovej oblasti
2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne všeobecnými lekármi pre deti, dorast a dospelých z okresov Rimavská Sobota a Revúca
3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
4. systému rýchleho varovania.

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne epidemiologické situácie len prostredníctvom uvedeného informačného programu.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborné podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014

- 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2017 formou výročnej správy s porovnaním výskytu v roku 2016 a za posledných 5 rokov
- účasť na incidenčnej štúdii HELICS SSI zameranej na sledovanie nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii na chirurgickom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz a spolupodieľanie sa na kampani: „Clean care is save care“
- sledovanie kolonizácie/infekcie pacientov rezistentnými kmeňmi (MRSA, *C. difficile* a iné) navrhovanie a kontrolovanie protiepidemických opatrení na zamedzenie ich šírenia v zdravotníckych zariadeniach a následného prenosu do komunitného prostredia.

Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou mesačných analýz a výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka vyhodnotili zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení za obdobie január až jún roku 2017 podobne ako predchádzajúcich 5 rokov so zameraním sa na sledovanie vzniku nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii. Za uvedené obdobie bolo na chirurgickom oddelení Všeobecnej Nemocnice v Rimavskej Sobote vykonaných 50 takýchto operačných zákrokov, kde nebola zistená ani jedna nozokomiálna nákaza po cholecystektómii. Údaje boli spracované prostredníctvom programu HELICS SSI. V programe budeme pokračovať aj v budúcom roku.

V rámci výkonu kontroly štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach okresov Rimavská Sobota a Revúca odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie sú zdravotnícki pracovníci priebežne „individuálne“ vzdelávaní v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz. Odborné informácie s uvedenou problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorá je na Slovensku vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa uverejňovaním článkov na regionálne webové stránky a ďalšími podpornými

aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Pokračovali sme v sledovaní a zabezpečovaní protiepidemických opatrení pri kolonizácii nemocníc polyrezistentnými kmeňmi (MRSA, Clostridium difficile a iné), ktoré sme aj v roku 2018 zaznamenali v zdravotníckych zariadeniach.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Všeobecnú pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky, vysokovirulentných nákaz (Ebola a iné) alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca

Odpočet plnenia:

V roku 2018 bolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok. Dňa 5.9.2018 Regionálny hygienik RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote prijal telefonicky informáciu od Krajského operačného centra požiarnej ochrany o otvorení „podozrivej zásielky s bielym práškom“ na Okresnom súde v Revúcej, okamžite sa dostavil na miesto mimoriadnej situácie a zahájil šetrenie. Na základe zistených skutočností vyžiadal menný zoznam osôb, ktoré boli v kontakte s podozrivou zásielkou, nariadil vykonať dekontamináciu rúk 0,5 % roztokom Persterilu a dekontamináciu priestorov 5 % roztokom Chloramínu

(pripravené príslušníkmi hasičského zboru). Zároveň požiadal vedúceho zásahu a zamestnanca odboru krízového riadenia okresného úradu o nahlásenie výsledku vyšetrenia obsahu podozrivej zásielky. Laboratórne výsledky vylúčili prítomnosť nebezpečného obsahu v podozrivej obálke.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 31.12.2018 boli zaznamenané nasledovné mimoriadne situácie:

V súvislosti s dg. J 10.7 SARI bol v mesiaci február hlásený jeden prípad u polymorbidného dôchodcu, ktorý skončil vyzdravením pacienta. Ochorenie sme zaznamenali u 79 ročného muža z okresu Revúca, ktorý bol hospitalizovaný na OAİM v Revúcej (prijatý pre respiračné ťažkosti s dýchavicou a febrilitami nad 38°C) s nutnosťou zabezpečenia podpory dýchania (umelá pľúcna ventilácia). Pacient nebol v predchorobí očkovaný proti chrípke v sezóne 2017/2018. Virologické vyšetrenie (PCR–RT) potvrdilo prítomnosť vírusu chrípky typu B v odobratom biologickom materiáli (nasopharyngeálny výter). Cestovateľská a epidemiologická anamnéza bola negatívna.

V súvislosti s Meningokokovými invazívnymi ochoreniami (1x dg. A 39.0, 1x dg. A 39.1) sa v roku 2018 vyskytli sporadické klinické ochorenia u 2 detí (4 mesačné, 1 ročné) žijúcich v lokalitách s veľmi nízkym hygienickým štandardom v okrese Rimavská Sobota. Pacienti boli hospitalizovaní na Detskom oddelení v Rimavskej Sobote. Výsledky laboratórných vyšetrení z likvoru potvrdili etiologický agens *Neisseria meningitidis* séroskupiny B v oboch prípadoch. Všetkým priamym kontaktom bol nariadený lekársky dohľad a preventívna antibiotická profylaxia. V jednom prípade ochorenie skončilo vyzdravením dieťaťa, v druhom prípade bol zaznamenaný exitus po 3 hodinách od prijatia na hospitalizáciu.

V mesiaci apríl bol zaznamenaný epidemický výskyt hnačkových ochorení v kolektívnom zariadení ZŠ s MŠ v okrese Rimavská Sobota, kde z 207 exponovaných ochorelo 14 osôb (13 detí a jedna učiteľka). V rámci epidemiologického vyšetovania v ohnisku nákazy bola nariadená dezinfekcia, a zároveň boli zamestnancami oddelenia epidemiológie odobraté 4 vzorky stravy a zabezpečené klinické vyšetrenie a odber biologického materiálu u personálu kuchyne. Výsledky laboratórných vyšetrení zo vzoriek stravy boli negatívne. Etiologický agens z odobratého biologického materiálu u chorých a personálu kuchyne, ktorí boli u ošetrovujúcich lekárov sa laboratórne nepodarilo identifikovať (bakteriologické a virologické vyšetrenia stolice boli negatívne). Na základe uvedeného ochorenia uzatvárame a hlásime pod dg. A 09 Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu.

S dg. A 84.1 Stredoeurópska kliešťová encefalitída bol hlásený jeden epidemický výskyt u 4 dospelých osôb, kde v epidemiologickej anamnéze bol udaný konzum ovčieho syra kúpeného od súkromníka v okrese Rimavská Sobota. Ďalšie prípady v epidemiologickej súvislosti neboli zaznamenané.

V mesiaci august bol hlásený jeden sporadický prípad s dg. G 61.0 Guillainov-Barrého syndróm u 62 ročného onkohematologického pacienta, ktorý bol hospitalizovaný na Neurologickom oddelení v Rimavskej Sobote s klinickými príznakmi: parestézia a slabosť dolných končatín, bolesť a trpnutie v chrbte. Pacient bol preložený na Infekčné oddelenie v Lučenci. Klinický stav komplikovaný hypostatickým zápalom pľúc s febrilitou a cirkulačnou instabilitou s pretrvávajúcou neurologickou symptomatológiou skončil exitom pre kardiálne zlyhanie. Výsledky laboratórných vyšetrení na poliovírus zo stolice boli negatívne, serologicky sa

potvrdili protilátky (IgM, IgG) na Lymfskú boreliózu. Záver: polyneuropatia zmiešanej etiológie paraneoplastickej a pri Lymfkej borelióze.

V mesiacoch január až december 2018 evidujeme 7 epidemických výskytov, 2x rodinný výskyt a 3 sporadické prípady ochorení s dg. B 15 akútna hepatitída typu A z okresov Rimavská Sobota (celkový počet prípadov 50) a Revúca (celkový počet prípadov 17). Protiepidemické opatrenia vo forme lekárskeho dohľadu, vrátane preventívnej mimoriadnej vakcinácie boli v uvedených prípadoch nariadené rozhodnutím orgánu na ochranu zdravia všetkým priamym kontaktom chorých osôb ako aj v kolektívnych zariadeniach pre deti a dospelých.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota a Revúca v mesiacoch február a marec (hlavne u detí školského a predškolského veku). Protiepidemická komisia nezasadala.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd v meste Rimavská Sobota podľa harmonogramu odberov, spracovaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ich odvoz.

Odpočet plnenia:

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (7.2., 10.4., 29.5., 24.7., 25.9. a 20.11.2018). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnnejším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje.

Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vlastnú realizáciu preventívno - edukačných aktivít v spádovej oblasti prostredníctvom odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- spracovanie výsledkov a zaslanie záverečnej správy na RÚVZ so sídlom v Košiciach

Odpočet plnenia:

Projekt úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaný pre študentov základných a stredných škôl bol vyňatý z pravidelne vykonávaných celoslovenských aktivít. Vzhľadom k uvedenému nebudeme v tomto projekte pokračovať. V roku 2018 sa však vykonali ďalšie podporné aktivity, ktoré sú súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 - 2020 a k svetovému dňu AIDS za rok 2018. Dňa 3.12.2018 sa uskutočnila akcia s rozdávaním letákov na tému: „HIV/AIDS“ pre obyvateľov mesta Rimavská Sobota (50 ks letákov). Aktuálne informácie k „Svetovému dňu AIDS“ boli zverejnené na nástenke a webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o

ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- poradenskú činnosť v spádovej oblasti pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie
- vzdelávanie populácie, predovšetkým rodičov v zmysle prevencie antivakcinačných aktivít

Odpočet plnenia:

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami v roku 2018 - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (360x) aj laickej verejnosti (299x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia.

V roku 2018 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 14 v okrese Rimavská Sobota a 9 v okrese Revúca. Zákonným zástupcom boli poštou doručené pozvánky na ústny pohovor do Poradne očkovania. Prípady sú v štádiu riešenia.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“.

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Pridavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity,

Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- edukáciu a zhodnotenie úrovne vedomostí v skúmanej oblasti o očkovaní v rámci cieľovej
- skupiny (žiaci stredných škôl) a tiež efektu edukačnej intervencie prostredníctvom vyplňania
- dotazníkov pred a po edukácii,
- spracovanie získaných údajov a zaslanie gestorovi projektu na RÚVZ so sídlom v Komárne

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Očkovanie hrou“ organizovaného pre študentov stredných škôl sa podujatia v roku 2018 v okrese Rimavská Sobota a Revúca neuskutočnili. V akciách budeme pokračovať v roku 2019.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko, podieľa sa na plnení úlohy 7.4

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Snahou je zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Cieľ

- monitorovanie výskytu rias, cyanobaktérií a vodných kvetov vo vybraných prírodných vodných plochách a biokúpaliskách,
- monitorovanie výskytu cyanobaktérií vo vodárenských nádržiach v súvislosti s prítomnosťou mikrocystínov v upravenej pitnej vode,
- zisťovanie akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov v biomase cyanobaktérií (vo vodných kvetoch) a vo vode,
- zisťovanie súvislostí medzi biologickým oživením vôd a celkovou kvalitou vody,
- v prípade potreby zisťovanie osídlenia vodných plôch makrofyty v súvislosti s premnožením cyanobaktérií,
- v súvislosti s možným výskytom dermatitíd u ľudí po kúpaní zisťovanie výskytu vodných slimákov (*Mollusca*)
- sledovanie mikrobiologického osídlenia vôd so zreteľom na patogénne mikroorganizmy
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Anotácia

Prírodné vodné plochy a biokúpaliská sú miestami oddychu a regenerácie síl obyvateľstva. Kvalitu ich vôd významne ovplyvňuje vodná biocenóza citlivá na zásahy človeka. Zhoršenie kvality vody môže ohroziť ľudské zdravie. Z uvedeného dôvodu je potrebné vykonávať monitorovanie, determináciu druhového zloženia rias, cyanobaktérií a vodných kvetov a ich kvantifikáciu a mikrobiálne oživenie. Zvýšenú pozornosť si vyžaduje sledovanie výskytu invázných druhov cyanobaktérií v súvislosti s novými cyanotoxínmi. S cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva je vhodné stanovovať cyanotoxíny, akútnu ekotoxicitu biologické a mikrobiologické oživenie vo vybraných prírodných vodných plochách a biokúpaliskách. Ďalej sa bude sledovať monitorovanie osídlenia prírodných vodných plôch a biokúpalísk makrofyty a vodnými slimákmi, ktoré môžu byť zdrojom cercárií.

Lokality

Vody vybraných prírodných vodných plôch Kunovská priehrada, Senecké jazerá, Vajnorské jazero, Ivanka pri Dunaji, Čierna voda a biokúpalisk Sninské rybníky, Levoča, Veľký Krtíš, Plavecký Štvrtok a Humenné.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zabezpečiť prístup k vyhovujúcej a zdravotne

bezpečnej pitnej vode, k sanitácii, a tiež zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Cieľ

- sledovanie kvality vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami
- zisťovať výskyt legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach, diagnostikovať významné druhy legionel a améb metódami molekulárnej biológie, zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných zariadeniach,
- navrhnúť limity na hodnotenie výskytu legionel a améb vo vodách.

Anotácia

Kvalita vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a v prostredí umelých kúpalísk môže ovplyvniť zdravie ľudí. V poslednom období sú stále častejšie evidované prípady ochorení, ktorých príčinou môžu byť legionely. Ich prítomnosť sa povinne nesleduje s výnimkou umelých kúpalísk (vyšetrenie vody na kúpanie v bazénoch, kde sa tvoria aerosóly). V zariadeniach, ktoré navštevujú imunodeficitní ľudia, ale aj široká verejnosť, je potrebné získať informácie o prítomnosti týchto potenciálne patogénnych baktérií a ich asociácie s amébami vo vodách. Ide najmä o zdravotnícke a rehabilitačné zariadenia, umelé kúpaliská a bazény, vrátane bazénov v ubytovacích zariadeniach. Okrem mikrobiologického a biologického rizika vo vodách môžu na zdravie ľudí vplývať aj chemické látky používané na dezinfekciu vody. Tieto látky môžu po prehltnutí vody spôsobovať tráviace problémy, a keďže sa môžu nachádzať aj v ovzduší týchto zariadení, extrémne dráždia oči, nos, hltan a priedušky. Za účelom monitoringu uvedených mikroorganizmov a chemických látok budú vykonané odbery vzoriek vôd, sterov a odbery vzoriek vnútorného ovzdušia. Získanie údajov v tejto oblasti je nevyhnutné pre úpravu príslušnej legislatívy na preventívnu ochranu zdravia obyvateľstva.

7.3 MATERSKÉ MLIEKO

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV.: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok a biologických látok v období detstva.

Cieľ

- sledovať nutričnú kvalitu materského mlieka monitorovaním biopozitívnych látok (obsahu bielkovín, tuku, sacharidov, vápnika, železa a medi),
- zisťovať obsah chemických kontaminantov, t.j. bionegatívnych látok v mlieku ako odozvu na životné prostredie matiek (prítomnosť ťažkých kovov- kadmium, olovo, ortuť),
- sledovať kvalitu nepasterizovaného mlieka ako odozvu na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom,
- sledovať účinnosť pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii
- zisťovať prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku ako prevenciu proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka,

- zber kmeňov *Staphylococcus aureus* izolovaných z nepasterizovaného materského mlieka za účelom testovania génov kódujúcich stafylokokový enterotoxín metódou multiplex PCR,
- porovnať metodiky stanovenia stafylokokových toxínov produkovaných kmeňmi *Staphylococcus aureus*.

Anotácia

Kvalita materského mlieka závisí od fyziológie matky, od kvality životného prostredia, jej stravovacích návykov, zodpovednosti pri manipulácii s mliekom a spôsobom úpravy a uchovávanía mlieka v laktáriu do jeho použitia. Predmetom riešenej problematiky je cieleá mikrobiologická a chemická kontrola materského mlieka zbieraného od dalkýň do laktária a po pasterizácii podávaného novorodencom.

7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV., názov aktivity: Kontrola a monitoring cudzorodých látok v potravinách.

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti a potravinový dozor nad kvalitou potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií a ich kombinácií.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 1 vzorky následnej mliečnej výživy (od 6 mes. do 1 roka) - 1 vzorka pozostáva najmenej z 3 samostatných balení o hmotnosti najmenej 0,2 kg. Odber z výroby, veľkoskladu, distribučnej siete lekárne, DM drogérie s termínom 1.-10.8.2018.

Odpočet plnenia:

Na zabezpečenie plnenia tejto úlohy boa odobratá vzorka následnej mliečnej výživy „BIO musli z pšeničnej múky a ovsených vločiek od 6. mesiaca“. Vo vyšetrovanej vzorke neboli prítomné pesticídy (Protokol o skúškach č.2680/2018 zo dňa 03.09.2018 vystavený ÚVZ SR).

7.5 NADSTAVBOVÁ DIAGNOSTIKA VÝZNAMNÝCH MIKROORGANIZMOV V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV., názov aktivity: Realizovať kontrolu zoonóz a pôvodcov zoonóz v Slovenskej republike.

Anotácia

V mikrobiologickej analýze vzoriek životného prostredia je dôležité rýchle a spoľahlivé odhalenie zdroja mikrobiálnej kontaminácie, prípadne jej šírenia a určenia potenciálneho environmentálneho zdroja pri epidemiologických šetreniach. Súčasný výskum sa zameriava na metódy molekulárnej biológie, ako aj iných rýchlych metód pri diagnostike patogénnych mikroorganizmov. Tieto metódy majú rozhodujúce zastúpenie pri detekcii patogénnych mikroorganizmov v potravinách z hľadiska ich kvality a bezpečnosti, vo vzorkách zo životného prostredia i v klinickom materiáli.

7.6 BIOMONITORING ŤAŽKÝCH KOVŮ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok

Cieľ

- sledovanie hladiny ťažkých kovov v biologickom materiáli po profesionálnej a neprofesionálnej expozícii, príp. vytypovanie profesií s rizikom poškodenia zdravia alebo využitie údajov monitoringu na profylaktické účely.

Anotácia

Ťažké kovy patria medzi základné skupiny kontaminujúcich látok, ktoré majú zväčša nežiaduce toxické účinky a kontaminujú životné prostredie. Z tohto dôvodu je potrebné sledovať ich hladiny v biologickom materiáli a hodnotiť ich riziko pre bežnú populáciu, resp. exponovaných zamestnancov.

V súčasnosti existuje ešte veľa výrobných činností, pri ktorých v menšej alebo väčšej miere dochádza k expozícii zamestnancov ťažkým kovom. Preto je potrebné najmä z profylaktických dôvodov vykonávať u osôb s potenciálom pracovnej expozície ťažkým kovom odpovedajúce biologické expozičné testy. Ťažké kovy majú rôzne cesty vstupu a rôznu distribúciu do tkanív ľudského organizmu. Nebezpečné pôsobenie ťažkých kovov môže nastať po akútnej aj chronickej expozícii, kedy môžu spôsobiť závažné poškodenie zdravia, napr. olovo vplýva na centrálny nervový systém, tráviaci trakt, ľadviny, srdcový a cievny systém.

K expozícii ťažkým kovom dochádza aj vplyvom znečisteného životného prostredia, i keď v tomto prípade nebývajú hladiny ťažkých kovov také vysoké ako v prípade profesionálnej expozície. Vzhľadom k ochrane zdravia je však potrebné v odôvodnených prípadoch, najmä u citlivých osôb ako deti, tehotné ženy a pod. vykonávať biomonitoring ťažkých kovov.

Cieľom projektu je sledovanie hladín ťažkých kovov v krvi, v moči, resp. vo vlasoch zamestnancov vykonávajúcich profesie, pri ktorých dochádzajú s ťažkými kovmi do styku. Vyhodnotenie pracovnej expozície sa bude vykonávať v súlade s aktuálnou legislatívou.

V prípade vyšetrenia ťažkých kovov u bežnej populácie po neprofesionálnej expozícii budú výsledky porovnávané s údajmi z odbornej literatúry.

7.7 MONITOROVANIE ORTUTI A KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických

Cieľ

- sledovanie expozície ortuťou v biologickom materiáli zdravotníckeho personálu a osôb ošetrovaných amalgámovými výplňami,
- sledovanie koncentrácie ortuti v ovzduší vybraných zubných ambulancií počas aplikácie, resp. odstraňovania amalgámových výplní,
- sledovanie chemických a mikrobiologických ukazovateľov vo vnútornom ovzduší zdravotníckych zariadení pred výkonom pracovných činností,
- vyhodnotenie monitorovania ovzdušia a biologického materiálu.

Anotácia

Ortuť a jej zlúčeniny sa v zdravotníctve používajú už dlhodobo, a preto je dôležité monitorovať jej koncentrácie v biologickom materiáli a hodnotiť riziko tejto expozície na zdravie ľudí. V posledných rokoch je intenzívny záujem odborníkov aj verejnosti o informácie, ktoré súvisia s expozíciou ortuťovým parám z amalgámových výplní. Nezanedbateľné množstvo ortuti v zdravotníctve pochádza z dentálnych amalgámov, ktoré sú zložené zo striebra, medi, cínu, zmiešané tesne pred aplikáciou v pomere 1:1 s ortuťou. Stomatológovia v porovnaní s inými zdravotníckymi odvetvami používajú pomerne veľké množstvo ortuti. Vo vzťahu k expozícii ortuťou v stomatológii boli vo viacerých štúdiách opísané napr. glomerulopatie a autoimúnné ochorenia. Výplne z ortuťového zubného amalgámu predstavujú významný zdroj chronickej expozície ortuťou v populácii, pričom špeciálnu pozornosť je potrebné venovať profesionálnej expozícii ortuťou pri príprave a aplikácii amalgámu, ale aj nebezpečenstvu vzniku organických zlúčenín ortuti v ústnej dutine ošetrovaných osôb. Stomatológovia a zdravotné sestry sa dostávajú do kontaktu s ortuťou najmä pri odstraňovaní amalgámových výplní a počas prípravy, aplikácie a brúsení výplní. V rámci projektu bude vyšetrované ovzdušie zubnej ambulancie počas práce s amalgámovými výplňami a biologický materiál zdravotníckeho personálu. Vyšetrenie ortuti v biologickom materiáli sa bude vykonávať jednocelovým atómovým absorpčným spektrometrom.

Súčasťou úlohy bude aj monitoring čistoty jednotlivých zdravotníckych zariadení z chemického a mikrobiologického hľadiska pred samotným zahájením práce.

7.8 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Cieľ

- monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných a umelých kúpaliskách,
- overenie a zavedenie diagnostiky enterovírusov použitím metód molekulárnej biológie,
- sledovanie mikrobiologického a biologického oživenia monitorovaných vôd.

Anotácia

Voda môže byť nositeľom prenosných infekčných ochorení, ktoré spôsobujú baktérie, vírusy, parazity a plesne. V pozornosti verejného zdravotníctva je celé spektrum patogénnych mikroorganizmov, predovšetkým baktérií a prvokov, ktorých

výskyt sa vo vodách pravidelne kontroluje. Enterovírusy sa dlhodobo sledujú len v odpadových vodách, vo vodách na kúpanie sa ich monitorovanie nevykonáva.

Vírusmi sa môžu ľudia nakaziť aj pri kúpaní v prírodných kúpaliskách, pri rekreačných vodných športoch a pri kúpaní v bazénoch. Na príčine často bývajú enterovírusy, ktoré sa vylučujú stolicou a hlienom z dýchacích ciest ľudí, a sú schopné prežiť aj vo vode, na rozdiel od iných vírusov, ktoré mimo živej bunky vo voľnom prostredí veľmi rýchlo hynú. Enterovírusy môžu u citlivých jednotlivcov vyvolať rozličné netypické horúčkovité ochorenia, resp. zápaly dýchacích ciest. Môžu tiež spôsobiť závažné akútne alebo chronické ochorenia očí, sliznice úst, kože, kostrového svalstva, srdcového svalu, pečene a pankreasu. Existujú dôkazy o tom, že enterovírusy môžu prispievať k vzniku ďalších ochorení, ktorých výskyt na Slovensku v posledných rokoch stúpa, ako napr. diabetes prvého typu.

7.9 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ I.: Zabezpečiť prístup k nezávadnej zdravotne bezpečnej pitnej vode a k sanitácii, názov aktivity: Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

Cieľ

- zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana verejného zdravia pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie,
- použitie ekotoxikologických metód ako skríningového nástroja na detekciu prítomnosti vedľajších produktov dezinfekcie vo vytipovaných zdrojoch hromadného zásobovania pitnej vody a príslušných verejných vodovodoch pred a po chlorácii,
- monitorovanie kvality vody vybranými chemickými, mikrobiologickými a biologickými ukazovateľmi,
- vyhodnotenie kvality pitnej vody v súvislosti so vznikom vedľajších produktov dezinfekcie počas hygienického zabezpečenia vody prostriedkami na báze chlóru a v skúšobnej prevádzke pri obmedzení, resp. vynechaní dezinfekcie.

Anotácia

Úprava pitnej vody chlórmi a jeho zlúčeninami patrí v SR k najrozšírenejším spôsobom jej hygienického zabezpečenia. Tento spôsob dezinfekcie pitnej vody, nie je úplne neškodný, vzhľadom k tomu, že pri tomto procese môžu vznikať tzn. vedľajšie produkty dezinfekcie. Toxikologické štúdie potvrdili, že tieto látky majú karcinogénne účinky a nepriaznivo vplyvajú na reprodukciu a vývoj ľudského organizmu, a pri chronickej expozícii môžu mať nepriaznivý dopad na zdravie človeka. V súčasnosti je známych viac ako 600 vedľajších produktov dezinfekcie, z ktorých najväčšiu skupinu tvoria trihalometány a haloctové kyseliny. Platná európska legislatíva (Smernica č. 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu) čiastočne rieši problematiku sledovania vzniku vedľajších produktov dezinfekcie v požiadavke na zisťovanie prítomnosti celkovej sumy špecifikovaných trihalometánov. Pripravovaná revízia smernice obsahuje návrhy na sledovanie ďalších významných látok (kyseliny halogenoctové), ktorých prítomnosť v pitnej vode súvisí s používaním dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru.

Keďže laboratórne stanovenie celého spektra chemických látok, ktoré môžu vznikať v dôsledku dezinfekcie pitných vôd je prakticky nerealizovateľné, hľadajú sa iné spôsoby, ako identifikovať ich prítomnosť v pitnej vode. Jednou z možností je použitie ekotoxikologických testov, ktoré umožňujú odhaliť všeobecné znečistenie vody, a to

aj bez poznania jej chemického zloženia. Preto sa ekotoxikologické skúšky môžu použiť ako skriningový nástroj na testovanie vzniku vedľajších produktov dezinfekcie, čo umožní znížiť počet vyšetrovaných chemických látok pri sledovaní kvality vody. Táto úloha je súčasťou projektu Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie, na ktorom budú spolupracovať ÚVZ SR, RÚVZ podľa vybraných verejných vodovodov a príslušné vodárenské spoločnosti v Slovenskej republike.

7.10 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA - PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Anotácia

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 vybudovaná funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú aj alergény vnútorného prostredia (roztoče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50% pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

Cieľ

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- spolupracovať na projekte rozšírenia siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike,
- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára invázií a alergologicky významných druhov).
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

7.11 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINÁRSKÝCH FARBÍV V POTRAVINÁCH

Cieľ

- kvantitatívne stanovenie syntetických potravinárskych farbív (SPF) so zameraním na rôzne spôsoby ich izolácie z vybraných potravinových komodít (zmrzlina, zákusky, výživové doplnky)

Anotácia

Syntetické farbivá používané ako prídavné látky do potravín majú rôzne riziká pre ľudské zdravie. Môžu vyvolať alergické reakcie, astmu aj poruchy správania u detí, napr. hyperaktivitu. Karcinogenita sa dokázala v prípade niektorých azofarbív ako je Amarant (E123).

Pri analýze potravinových komodít sa v laboratóriu využíva kvalitatívny dôkaz farbív akreditovanou skúškou tenkovrstvovou chromatografiou (TLC). Kvantitatívne stanovenie SPF sa vykonáva pri monitoringu aditívnych látok (úloha odboru HV) vo vzorkách zmrzlín, zákuskov ako aj niektorých výživových doplnkov neakreditovanou skúškou HPLC-DAD (vysokoučinná kvapalinová chromatografia s detektorom diódového poľa). Pri tejto skúške je využívaná izolácia SPF na odtučnené vlnené vlákno v kyslom prostredí za horúca. Táto predúprava vzoriek na extrakciu analytov z matrice má však obmedzenia najmä pre farbivá, ktoré sú nestabilné na svetle a pri vyššej teplote. V súčasnosti pre stanovenie SPF v hore uvedených potravinách neexistuje technická norma slovenská ani európska. V tomto projekte sa chceme zamerať na rôzne spôsoby izolácie SPF zo spomínaných komodít, využitím izolačných postupov publikovaných v odbornej literatúre, a výberu najvhodnejšieho postupu, ktorý by priniesol presné a správne výsledky.

7.12 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

Cieľ

- monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi podľa Nariadenia vlády SR č. 471 MZ SR z 23.11.2011.

Anotácia

Podávanie narkotizačných plynov počas operačných zákrokov je spojené s hladkou rýchlou stratou vedomia počas úvodu do anestézie a s rýchlym nadobudnutím vedomia po ukončení anestézie. Zamestnanci na operačných sálach sú často vystavení pôsobeniu narkotizačných plynov. Medzi často používané narkotizačné plyny pri celkovej narkóze patrí sevofluran. Na základe skúseností s monitorovaním vybraných profesií v UNM Martine v rokoch 2011 – 2012 boli zistené výrazné rozdiely na pracoviskách súvisiace so zabezpečením a nastavením vzduchotechniky. Z preventívneho hľadiska je preto cielené monitorovanie uvedených profesií vysoko aktuálne v záujme zabezpečenia vhodných pracovných podmienok pre zdravotníckych zamestnancov.

7.13 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH

Cieľ

- monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách podľa vyhlášky č. 308 MZ SR z 1. októbra 2012 o požiadavkách na kvalitu vody,

kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom a na umelom kúpalisku

Anotácia

Celkový organický uhlík (TOC – Total Organic Carbon) je parameter uvádzaný pri vodách, ktorý ukazuje množstvo organických látok prítomných v danej vzorke. Z pohľadu skupinového ukazovateľa TOC je nutné povedať, že jeho vysoká koncentrácia vo vodách je pre človeka veľmi negatívny jav, lebo takto znečistené vody nielen že nie sú vhodné k použitiu ako zdroj pitnej vody, ale ani nie je možné ich využívať na rekreačné účely. Monitorovanie TOC ako preventívne opatrenie v súvislosti s fyzikálno-chemickými úpravami a dezinfekciou v bazénových vodách.

7.14 EPIDEMIOLOGICKÁ PREVENIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULÁCI

Cieľ

- definovať epidemiologicky najvýznamnejšie okruhy karcinogénnych faktorov v prostredí, výžive a životnom štýle populácie a onkochorobnosť vo východoslovenskom regióne,
- diferencovať biologicky účinné a epidemiologicky významné karcinogénne a genotoxické rizikové a životosprávne faktory pomocou klinických cytogenetických vyšetrení a anamnestických analýz aj v profesijne neexponovanej populácii a v korelácii s epidemiologickým sledovaním onkochorobnosti v regióne, využiť genetickú toxikológiu v hygienickej praxi nielen pre primárnu prevenciu
- nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí, ale aj pre objektivizáciu
- genotoxických účinkov širokého spektra životosprávnych rizík.

Anotácia

Od roku 1986 vykonávajú pracoviská genetickej toxikológie v hygienickej službe na Slovensku objektivizáciu reálnych genotoxických účinkov na chromozómy u ľudí exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom a životnom prostredí. Objektivizácia, skrining a monitoring reálnych genotoxických účinkov sa vykonáva pomocou cytogenetických a anamnestických vyšetrení. Tieto umožnili v doteraz kontrolovanom pracovnom a životnom prostredí udržiavať vplyv prítomných genotoxických faktorov na organizmom tolerovateľnej úrovni a chrániť tak kontrolovanú časť populácie pred vznikom nádorových ochorení pôsobením faktorov prostredia. Cytogenetické a anamnestické analýzy vykonané u niekoľkých tisícov osôb exponovaných aj kontrolných skupín populácie za obdobie 26 rokov jasne ukázali, že je tu ďalšia významná sféra rizikových faktorov a vplyvov osobnej životosprávy jednotlivca, ktorá je však zatiaľ mimo dosah hygienickej a medicínskej primárnej prevencie. Podľa doterajších výsledkov generujú rizikové faktory *životosprávy* aj niekoľko násobne vyššie riziko mutagenity ako faktory pracovného a životného prostredia. To je dôvod pre využitie genotoxikologického skriningu a monitoringu aj pri objektivizácii a diferenciálnej diagnostike účinkov personálnych *životosprávnych rizík*.

Pri pokračujúcom monitorovaní možných karcinogénnych rizík z pracovného prostredia alebo životosprávnych rizík sa pre podporu presadzovania politiky z Národného onkologického programu pre prevenciu vzniku rakoviny zameriame aj na edukačnú činnosť so všetkými respondentmi zaradenými do tohto projektu. OGT robí preventívne zamerané vyšetrenie na monitorovanie mutagénnych rizík zo ŽP a PP, pri ktorom aj v roku 2018 zaradí pracovníkov z monitorovaných pracovných prevádzok s rizikom karcinogenity do poradne zdravia genetickej toxikológie pre prevenciu rakoviny. Pre praktické výstupy projektu sa zriadi v spolupráci s Ligou proti

rakovine poradenská telefonická linka, na ktorú sa môžu v stanovenom čase bezplatne obracať ľudia s problémami so zhubným ochorením a dostanú konkrétne nasmerovania ako upraviť životosprávny režim pre zlepšenie zdravotného stavu.

7.15 MOŽNOSTI STANOVENIA CHLORIDU SODNÉHO V POTRAVINÁCH

Cieľ

- zavedenie metódy stanovenia sodíka technikou atómovej emisnej spektroskopie v potravinách na potvrdenie stanovenia obsahu jedlej soli (NaCl), hlavne v blízkosti hodnoty limitu NPM.

Anotácia

Od 1. decembra 2015 platí výnos Ministerstva zdravotníctva SR zo dňa 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (oznámenie Zb. z. č. 229/2015, čiastka 57 zo dňa 20.marca 2015). Dôvodom pre vydanie výnosu je vysoký príjem soli u obyvateľstva Slovenskej republiky (9 - 11 g/deň), na ktorý prispievajú niektoré základné potraviny. Nový predpis znižuje najvyššie prípustné množstvo pridávanej soli u komodít chlieb a pečivo, a to na 18 000 mg/kg. Zároveň sa mení najvyššie prípustné množstvo pridávanej jedlej soli pre „hotové pokrmy“ na 13 000 mg/kg u hotových pokrmov určených na priamu spotrebu a 18 000 mg/kg u chladených a mrazených priemyselne vyrábaných. Pre stanovenie obsahu chloridu sodného sa v oboch prípadoch používa analýza chloridov argentometrickou metódou, a následným stechiometrickým prepočtom na NaCl. Vzorok potravín obsahujú rôzne aditívne látky, ktoré sa pridávajú do potravín za účelom zachovania zdravotnej nezávadnosti a dosiahnutia čo najdlhšej doby trvanlivosti. Prítomnosť týchto látok môže ovplyvňovať titračné stanovenie a spôsobovať pozitívne alebo negatívne chyby pri stanovení hodnoty chloridov.

WHO odporúča skonzumovať denne maximálne 5g soli, respektíve 2g sodíka. Sodík pomáha udržiavať správny tlak v bunkách, aby kyslík a živiny mohli prechádzať bunkovými stenami. Podporuje činnosť obličiek, zvyšuje rozpustnosť vápnika, a tým znižuje riziko tvorby obličkových kameňov. Sodík povzbudzuje tvorbu tráviacich štiav, podporuje potenie a tlmí malátnosť u ľudí s nízkym krvným tlakom. Spolu s draslíkom sa podieľa na prenose nervových vzruchov, svalových kontrakciách a prenose látok cez bunkovú membránu. Nadmerný príjem sodíka sťahuje žily a zadržiava vodu, čo vedie k opuchlinám a zvyšuje krvný tlak a tým pri dlhodobom zvýšení dochádza k poškodeniu srdcového svalu a jeho preťažovaniu. Hrozí poškodenie obličiek zvýšeným objemom extracelulárnej tekutiny a nadmerným vylučovaním sodíka. Spôsobuje ochorenia kardiovaskulárnej sústavy. Pri prebytku sodíka sa odporúča zvýšiť príjem draslíka, pretože sodík silne podnecuje vylučovanie draslíka močením.

7.16 POROVNANIE EFEKTÍVNOSTI EXTRAKČNÝCH POSTUPOV STANOVENIA VYBRANÝCH PESTICÍDOV VO VODÁCH TECHNIKOU GC-MS (iónová pasca)

Cieľ

- zavedenie metódy stanovenia triazínových herbicídov vo vodách do rutínnej praxe

Anotácia

Vyhláška pre pitnú vodu stanovuje limit pre sumu pesticídov 0,5 µg/l (pre jednotlivé pesticídy 0,1 µg/l). Medzi najpoužívanejšie pesticídy sa radia herbicídy – najmä triazínové herbicídy. Pre stopové koncentrácie triazínových herbicídov - metódy

stanovenia musia zahŕňať vhodnú prekoncentračnú techniku a koncovú analýzu. V rámci projektu bude riešená predúprava vzoriek vôd (extrakcia, SPE ...) s takým zakoncentrovaním extraktov, aby sa dali kvalitatívne a kvantitatívne stanoviť technikou GC/MS s iónovou pascou a aby spĺňali požiadavky Vyhlášky č. 247/2017 Z.z. Pre potreby projektu budú využité vzorky preverovacieho monitoringu odoberané pracovníkmi HŽP RÚVZ BB.

7.17 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Projekt vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (ÉU) 2015/1381 z 10. augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy.

Cieľ

- monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

Anotácia

Arzén sa ubikvitárne vyskytuje v životnom prostredí. Jeho prirodzeným zdrojom v životnom prostredí je vulkanická činnosť, erózia pôdy a podobné prírodné procesy. Je prítomný v pôde, podzemných vodách aj v rastlinstve. Antropogénnym zdrojom arzénu je predovšetkým spaľovanie fosílnych palív, hutnícky a ťažobný priemysel (vyskytuje sa ako prímes v mnohých rudách). Arzén a jeho zlúčeniny sa využívajú aj v poľnohospodárstve ako súčasť pesticídov. V životnom prostredí nedegraduje, značná časť sa ukladá do vodných sedimentov a ľahko bioakumuluje v potravinovom reťazci. Arzén je mutagénna a karcinogénna látka. Najvyššie koncentrácie arzénu sa vyskytujú v ryži, listovej zelenine a morských plodoch. V potravinách sa môže vyskytovať v anorganickej a organickej forme. Pričom organický arzén je menej toxický ako anorganický, toxicita závisí na oxidačnom stupni, As III je toxickejší ako As V. Dlhodobý príjem anorganického arzénu má negatívny vplyv na ľudský organizmus, spôsobuje výskyt kožných lézií, rakoviny, vývojovej toxicity, neurotoxicity, kardiovaskulárnych ochorení, poruchy glukózového metabolizmu a cukrovky.

V zmysle NARIADENIA KOMISIE (EÚ) 2016/582 z 15. apríla 2016, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 333/2007, pokiaľ ide o analýzu anorganického arzénu, olova a polycyklických aromatických uhľovodíkov a určité kritériá účinnosti analýzy podľa bodu C.3.2. Všeobecné požiadavky sa uvádza: Metódy analýzy pre celkový obsah arzénu sú vhodné na skríningové účely pri kontrole hladín anorganického arzénu. Ak je celková koncentrácia arzénu nižšia ako maximálna hladina pre anorganický arzén, nevyžadujú sa ďalšie skúšky a vzorka sa považuje za vzorku, ktorá je v súlade s maximálnou hladinou pre anorganický arzén. Ak sa celková koncentrácia arzénu rovná maximálnej hladine pre anorganický arzén alebo je vyššia, vykonajú sa následné skúšky s cieľom stanoviť, či je koncentrácia anorganického arzénu vyššia ako maximálna hladina pre anorganický arzén.

Existujú analytické metódy, ktoré umožňujú stanoviť jednotlivé formy arzénu, v našich podmienkach môžeme stanoviť celkový obsah arzénu.

Predmetom riešenej problematiky je analytické stanovenie celkového arzénu v potravinách vhodnou metódou a monitorovanie obsahu celkového arzénu vo vzorkách potravín určených pre dojčatá a malé deti, ako aj v potravinách určených na osobitné lekárske účely a výživové doplnky. Zúčastnené laboratória budú môcť

participovať na medzilaboratórnej porovnávacej skúške, ktorú zorganizuje NRC pre organizovanie MPS v oblasti potravín na RÚVZ Prešov.

7.18 MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V SUROVINÁCH A POKRMOCH Z DOMÁCEJ PRODUKCIE POUŽITÝCH V STRAVOVANÍ DOJČIAT A MALÝCH DETÍ

Cieľ

- sledovanie obsahu dusitanov a dusičnanov v domácich surovinách, používaných na prípravu pokrmov pre dojčatá a malé deti a v detských pokrmoch, pripravených z domácich surovín

Anotácia

Dusičnany a dusitany sú prirodzenou zložkou mnohých potravín v dôsledku kolobehu dusíka v prírode. Do potravín rastlinného pôvodu sa dusitany a dusičnany dostávajú z pôdy (vo zvýšenej miere v prípade dusičnanového hnojenia). Zvýšený obsah dusitanov a dusičnanov v rastlinných potravinách môže byť dôsledkom nevhodných podmienok pestovania.

Dusičnany v bežných koncentráciách nie sú pre dospelého človeka nebezpečné, pretože sa pomerne rýchlo vylúčia močom. Potenciálne nebezpečenstvo plynie z dusitanov resp. z dusičnanov po ich premene na dusitany. V prípade, že sa dusitany vstrebú do krvi, môžu vyvolať methemoglobinémiu. Za určitých podmienok môžu dusitany reagovať s aminokyselinami za vzniku nitrosoamínov, ktoré vykazujú karcinogénne, mutagénne a teratogénne účinky.

V rámci úradnej kontroly potravín sa sleduje obsah dusitanov a dusičnanov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí vo vzorkách, ktoré sú odoberané z obchodnej siete. Predmetom tejto úlohy budú vzorky doma vypestovaného ovocia a zeleniny a doma pripravených pokrmov z ovocia a zeleniny, ktoré sú podávané dojčatám a malým deťom.

7.19 OPTIMALIZÁCIA ODBERU A STANOVENIA MINERÁLNYCH OLEJOV VO VZORKÁCH PRACOVNÉHO OVZDUŠIA

Cieľ

- optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia v závislosti od druhu rezných kvapalín

Anotácia

S rozvojom strojárkej výroby na Slovensku vznikajú pracoviská zaoberajúce sa okrem iného výrobou a spracovaním kovových súčiastok. Materiál sa opracováva brúsením, rezaním, vŕtaním, sústružením, frézovaním a pod. Pri týchto činnostiach sa na odvod tepla, zníženie trenia, odstraňovanie kovových triesok, zvýšenie životnosti materiálu používajú rezné kvapaliny.

V súčasnosti je u pracovníkov exponovaných reznými kvapalinami najčastejšou príčinou poškodenia kože práve kontakt s minerálnymi olejmi a z nich pripravenými chladiacimi emulziami. Okrem kože sa minerálne oleje do živého organizmu môžu dostať ešte ďalšími tromi cestami: očnou spojovkou, hornými dýchacími cestami a tráviacim traktom.

Vzhľadom k zvýšeným zdravotným rizikám je dopyt zo strany PZS po meraní minerálnych olejov v pracovnom ovzduší na týchto pracoviskách.

Nakoľko sa však nejedná o odber pevného aerosólu ale kvapalného, je potrebné odber optimalizovať s prihliadnutím na straty pár oleja počas odberu

7.20 MONITORING VÝSKYTU VIBRIÍ VO VODÁCH NA KÚPANIE S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

Cieľ

- zhodnotiť výskyt vibrií v povrchových vodách na kúpanie a v bazénových vodách, v ktorých sa predpokladá zvýšené riziko výskytu týchto baktérií.
- overiť možnosti molekulárno-biologickej subtypizácie týchto mikroorganizmov s použitím metód založených na PCR.

Anotácia

Prítomnosť patogénnej a podmienene patogénnej mikroflóry v povrchových vodách na kúpanie a v bazénových vodách predstavuje potenciálne nebezpečenstvo jej prenosu do ľudského organizmu. S prihliadnutím na prirodzené vlastnosti vibrií je dôvod predpokladať výskyt patogénnych a potenciálne patogénnych druhov tohto rodu v povrchových vodách i v mineralizovaných termálnych bazénových vodách. V súvislosti s týmto predpokladom sa zhodnotí riziko výskytu baktérií z čeľade *Vibrionaceae* v týchto vodách a z izolátov bude vytvorený reprezentatívny zbierkový súbor. Tento súbor bude ďalej analyzovaný z hľadiska toxinogenity a virulenčného potenciálu genotypovými a fenotypovými metódami a overí sa na ňom použiteľnosť niektorých metód molekulárnej epidemiológie.

Získané výsledky by mali prispieť k poznaniu rizika osídlenia týchto vôd patogénnymi a podmienene patogénnymi vibriami, cielená genotypová a fenotypová analýza prispeje k exaktnej identifikácii vybraných problémových species, ako aj k poznaniu ich dôležitých vlastností s cieľom ochrany verejného zdravia.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu je laboratórna diagnostika respiračných ochorení vírusového a bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Anotácia

Metódou izolácie vírusov na bunkových kultúrach sa budú vyšetrovať vzorky biologického materiálu na prítomnosť vírusu chrípky. Izolované kmene budú identifikované na úroveň typov, subtypov a variantov, čím bude monitorovaný výskyt kolujúcich kmeňov vírusu chrípky v populácii. Metódou polymerázovej reťazovej reakcie (RT-PCR) sa bude vykonávať laboratórna diagnostika vírusu chrípky typu A (A/H3, A/H1pdm09), typu B, vírusu parachrípky sérotypov 1 a 3, adenovírusu a Respiračného syncyciálneho vírusu. Sérologickými metódami bude vykonávaná diagnostika špecifických protilátok v sérach pacientov proti vírusu chrípky typu A, vírusu chrípky typu B, Respiračnému syncyciálnemu vírusu, vírusu parachrípky sérotypov 1, 2, 3, adenovírusu, vírusu lymfocytárnej choriomeningitídy ako aj proti nevírusovým agensom: *Chlamydia psittaci*, *Coxiella burnetii* a *Mycoplasma pneumoniae*.

Metódou bakteriálnej kultivácie a molekulárnej biológie sa budú vyšetrovať *Bordetella pertussis* a *Bordetella parapertussis*, hemofilové, streptokokové, stafylokokové, pneumokokové respiračné ochorenia a *Pneumocystis carinii*.

8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu hodnotenie dopadu celoplošného očkovania na výskyt invazívnych pneumokokových ochorení v populácii a zastúpenia sérotypov u týchto ochorení pomocou sledovania zastúpenia sérotypov *S. pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia pomocou klasických (Neufeldova reakcia), ale aj molekulovo-biologických metód (PCR metóda, PFGE- pulsed field gel electrophoresis, Multiplex PCR) u kmeňov, ktoré sú izolované priamo v NRC pre pneumokokové nákazy alebo zasielané z iných pracovísk.

Anotácia

Invazívne pneumokokové ochorenia ohrozujú všetky vekové kategórie populácie, no osobitě rizikové skupiny tvoria deti do 2 rokov života a osoby staršie ako 65 rokov. Sú obzvlášť závažné, môžu byť život ohrozujúce, no sú preventabilné vakcináciou.

Z týchto dôvodov sa v roku 2009 zaviedlo povinné očkovanie detí proti pneumokokom 7-valentnou vakcínou (Prevenar 7). Neskôr, v roku 2010, bol tento typ vakcíny nahradený 13-valentnou vakcínou (Prevenar 13) a existuje aj možnosť očkovania 10-valentnou vakcínou (Synflorix). Vzhľadom na fakt, že existuje riziko replacmentu vakcinačných sérotypov inými sérotypmi, ktoré nie sú obsiahnuté vo vakcíne, je potrebné sledovať, ktoré sérotypy spôsobujú invazívne pneumokokové ochorenia, a zároveň, či tieto sérotypy nespôsobujú ochorenia u zaočkovanej populácie.

8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Cieľ

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Anotácia

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov. Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

8.4 DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu je diagnostika exantémových ochorení spôsobených vírusom osýpok, vírusom rubeoly a parovírusom B19.

Anotácia

Stanovený cieľ WHO dosiahnuť elimináciu osýpok v európskom regióne do konca roka 2015 je stále aktuálny. V súlade s tým je potrebné vykonávať dôslednú surveillance osýpok a rubeoly v SR a plniť úlohy vyplývajúce z Akčného plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a eliminácie rubeoly v SR. Dôležitá je úzka spolupráca medzi lekármi, epidemiológmi a laboratórnymi pracovníkmi. Prínosom projektu je, že umožňuje monitorovať výskyt exantémových ochorení v populácii. Vykonávanie dôslednej surveillance exantémových ochorení má celospoločenský prínos. Laboratórna diagnostika osýpok, rubeoly a parovírusu B19 sa bude vykonávať dôkazom špecifických protilátok v sérach pacientov metódou ELISA. Budú vykonávané testy avidity IgG protilátok. Vo vzorkách biologického materiálu s podozrením na suspektné osýpky a rubeolu sa bude v NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu vykonávať nadstavbová diagnostika, ktorá sa opiera o vyšetrovacie metódy na báze molekulovej biológie (RT-PCR) a metódu izolácie uvedených vírusov na bunkových kultúrach. V spolupráci s Regionálnym referenčným laboratóriom WHO pre osýpky a rubeolu na Inštitúte Roberta Kocha v Berlíne sa NRC bude podieľať na bližšej identifikácii izolovaných kmeňov z hľadiska genotypovej príslušnosti.

8.5 TYPIZÁCIA ROTAVÍRUSOV

Cieľ

Cieľom projektu je typizácia rotavírusov pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR), ktorá umožňuje sledovať prirodzené cyklické striedanie jednotlivých sérotypov ako aj kontrolu prevalencie vakcinačných a non-vakcinačných sérotypov, ako aj distribúciu sérotypov u jednotlivých vekových skupinách infikovaných detí.

Anotácia

Metódami molekulárnej biológie – RT-PCR sa budú vyšetrovať rotavírusy z patientských vzoriek stolíc, ktoré boli v predchádzajúcom vyšetrení imunochromatografiou pozitívne na rotavírusy. Metódou RT-PCR budú určované najčastejšie sa vyskytujúce typy rotavírusov v európskom regióne – G1, G2, G3, G4, G9, P8, P4. Vzorky stolíc budú zabezpečované prostredníctvom odboru epidemiológie RÚVZ Trenčín od detí s laboratórne potvrdenou dg. rotavírusová gastroenteritída, vykonanou na oddelení klinickej mikrobiológie FN TN. Ide o sentinelové sledovanie detí z územia s ročnou kohortou cca 2000 detí, ktoré pokrýva spádom FN v Trenčíne. Toto umožní získavať kompletne reálne výsledky o chorobnosti detí v sentinelovej skupine, účinnosť očkovania u nich a prevalenciu jednotlivých sérotypov rotavírusov a umožňuje ich porovnanie a pokrytie vakcínami. Výsledky bude možné extrapolovať na celú detskú populáciu SR. Sentinelová surveillance rotavírusových gastroenteritíd u detí > 5 r. sa kontinuálne vykonáva už 10 rokov a je porovnateľná s inými krajinami EU.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti,
2. Fyzická inaktivita,
3. Tabak, alkohol, drogy,
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

b) životné prostredie.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení – cez poradňu zdravia a realizovaním edukačných aktivít zameraných na rôzne cieľové skupiny populácie regiónu podieľať sa na znižovaní rizikových faktorov KVO ochorení. Hodnotiace kritérium počet edukovaných.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení - oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí poradenskú činnosť:

- pri všetkých prenosných ochoreniach pre spádovú oblasť okresov Rimavská Sobota a Revúca, poskytovanie odborných konzultácií v zdravotníckej oblasti nielen odborníkom ale aj ostatnej verejnosti

- formou poradenstva individuálneho aj skupinového v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom zameraného na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia populácie, významu dodržiavania imunizačného programu, vrátane kontroly dodržiavania karanténnych opatrení nariadených v ohniskách nákazy orgánom na ochranu zdravia
- v poradni očkovania pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie pre odbornú verejnosť aj laikov v spádovej oblasti
- v hepatálnej poradni, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca.

Odpočet plnenia:

Cez poradňu zdravia boli realizované edukačné aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov KVO pre 163 klientov rôznych vekových skupín. Aktivity v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom sú uvedené pri vyhodnotení programu 9.3. a na viac oddelením Epidemiológie sa pokračovalo v poradenskej činnosti aj v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom v spolupráci s rómskymi asistentmi z obecných úradov okresov Rimavská Sobota a Revúca, kde sa zamerali na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia, význam vakcinácie ako aj na kontrolu dodržiavania karanténnych opatrení nariadených orgánom na ochranu zdravia v ohniskách nákazy.

V súvislosti s hlásenými prenosnými ochoreniami zo spádovej oblasti okresov Rimavská Sobota a Revúca boli v sledovanom období poskytnuté konzultácie zodpovedným zdravotníckym pracovníkom ale aj poradenstvo pre laickú verejnosť, ktorej sa evidované prípady konkrétne týkali.

V rámci „Poradne očkovania“ nášho RÚVZ sa poskytovali informácie zdravotníckym pracovníkom (188x) aj laickej verejnosti (120x): zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní, laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia. V roku 2018 navštívilo „hepatálnu poradňu“, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca – 12 klientov.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie.

Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Na základe požiadaviek gestora sa zapojíme do sledovania zdravotného stavu obyvateľstva SR.

Odpočet plnenia:

Požiadavka na sledovanie zdravotného stavu v hodnotenom roku nebola gestorom predložená.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovať zdravotno – výchovné aktivity počas vyhlásených svetových dní s prednostným zameraním sa na detskú populáciu. Realizačný výstup – počet aktivít a počet edukovaných.

Odpočet plnenia:

Počet aktivít 5 – počet edukovaných 455. Konkrétne sa jednalo o aktivity spojené so Svetovým dňom zdravia, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, projektu viem čo

zjem, cielenej výchovnej akcii akrylamid v potravinách a aktivity v rámci projektu Školský program.

V spolupráci s odd. HDM sa realizoval aj projekt COSI (Chilhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou tohto projektu a realizuje metodikou WHO pod záštitou MZ SR a do ktorého ako riešiteľ je zapojený aj RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Podľa určenej metodiky sme vyšetrili 142 detí vo veku 7 a 8 rokov na 4 ZŠ regiónu (ZŠ Dobšinského Rimavská Sobota, ZŠ Ožďany, ZŠ Jesenské a ZŠ Hrachovo) a zozbierali dotazníky od ich rodičov. Anonymizované zozbierané údaje budú poskytnuté gestorovi projektu v požadovanom formáte.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

V roku 2018 sa kampaň nerealizuje

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád

zameraných na podporu zdravého životného štýlu

Anotácia

V súlade s Aktualizovaným akčným plánom Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018 pre oblasť D.2.3. Zdravia, ktorý bol schválený uznesením vlády č.87/2017 zo dňa 22. februára 2017.

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov a osobitne z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2016 - 2020. V tom je pre oblasť zdravia zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovať zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, v spolupráci so samosprávou realizovať jeden výjazd PZ do segregovanej rómskej osady.

Odpočet plnenia:

Zdravotno – výchovné aktivity v spolupráci so samosprávou a miestnym zástupcom kancelárie splnomocnenca vlády pre rómsku problematiku, ako aj jednotlivými terénnymi sociálnymi pracovníkmi boli zamerané na výkon preventívnych a represívnych opatrení na elimináciu pedikulózy a švábov v kolektívnych zariadeniach regiónu – celkove výkonov 18.

Ďalej v spolupráci s LF UPJŠ/Zdravé komunity sme poskytli naše skúsenosti a názory ohľadne verejno-zdravotných intervencií pre obyvateľov v MRK a prebrali i možnosti vzájomnej spolupráce do budúcnosti pri riešení kritickej štúdie o Zdravých komunitách. Celkom výkonov – 3.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bola schválená vládou Slovenskej republiky 25.10.2017 uznesením č. 491/2017. Hlavným zámerom aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 zdôrazňuje multisektoriálny charakter riešenia problémov súvisiacich s alkoholom, spotrebu alkoholu v Slovenskej republike a súčasne zohľadňuje aj možnosti a kompetencie na úrovni jednotlivých rezortov.

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010. Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na programe bude podieľať podľa požiadaviek gestora.

Odpočet plnenia:

V rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, ktorý mal v hodnotenom roku zameranie na pitie alkoholu u tínedžerov sa realizovali aktivity o význame takéhoto dňa formou článkov v regionálnych médiách, distribúciou letákov cestou poradne zdravia a edukačného panelu v priestoroch RÚVZ. Celkom aktivít 5.

V rámci Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme boli využité spracované DVD nosiče na uvedenú tému pre zorganizovanú výchovnú aktivitu v poradenskom centre nášho RÚVZ stredným školám spojených aj s prednáškou- besedou. Zúčastnilo sa jej 40 žiakov. Počet aktivít 4 – počet edukovaných 40.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 14,99 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov (z toho 11,98 % mužov a 17,85 % žien). Priemerný vek obyvateľstva SR sa postupne zvyšuje, v roku 2016 dosiahol hodnotu 40,37, index starnutia dosiahol hodnotu 96,96. Stredná dĺžka života pri narodení bola v roku 2016 u mužov 73,71 rokov, u žien 80,41 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou zapojiť sa do realizácie aktivít spojených s „Týždňom mozgu“.

Odpočet plnenia:

V rámci uvedeného programu bolo celkom realizovaných 31 aktivít a edukovaných 96 klientov. V mesiaci február sme na odporúčanie HH SR v súvislosti aj s plnením programu aktívneho starnutia na našej web stránke uverejnili leták „Zvoľ si zdravý životný štýl a mysl na prevenciu“ a v regionálnych printových a elektronických médiách sme uverejnili články o Svetovom dni proti rakovine a Európskom kódexe proti rakovine. V mesiaci marec pri príležitosti „Týždňa mozgu“ sme zorganizovali deň otvorených dverí v poradenskom centre a tiež v regionálnych médiách zverejnili články s informatívnym letákom, pre Slovenskú Alzheimerovú spoločnosť sme vyplnili dotazník. V mesiaci september pri príležitosti Medzinárodného dňa starších a Svetového dňa Alzheimerovej choroby boli zorganizované pre žiakov strednej školy dve prednášky, ktorých sa zúčastnilo 50 žiakov, ako aj zverejnené informácie v regionálnych médiách formou článkov. V mesiaci október pri príležitosti Mesiaca úcty k starším, sme zorganizovali prednášky v priestoroch RÚVZ pre členov z Klubu dôchodcov Rimavská Sobota s tematikou očkovanie seniorov osteoporóza a stravovanie seniorov, kde boli poskytnuté rôzne zdravotno – výchovné edukačné materiály a v regionálnych médiách bol zverejnený článok na danú tému. Do všetkých zariadení pre seniorov v rámci pôsobnosti nášho úradu, sme distribuovali edukačné materiály, ktoré boli poskytnuté z ÚVZ SR.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len MŠ). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu ústneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V spolupráci s odd. HDM v rámci výkonu ŠZD v MŠ sledovať podmienky pre realizáciu stomatohygieny u detí a podľa požiadaviek realizovať zdravotno – výchovné aktivity pre jednotlivé zariadenia.

Odpočet plnenia:

V spolupráci so Slovenskou komorou zubných lekárov, ktorá sa stala členom Aliancie za budúcnosť bez zubného kazu (Alliance for Cavity Free Future ACFF) so stanovením cieľov, že každé dieťa narodené v r. 2026 a neskôr bolo bez zubného kazu po celý život a do roku 2020 zaviesť efektívnu prevenciu a manažment na dosiahnutie cieľov, sme v spolupráci s odd. HDM vykonali v MŠ monitoring pitného režimu počas jedného kalendárneho týždňa v 10 MŠ okresu Rimavská Sobota a Revúca. Zo záverov vyplynulo, že v rámci pitného režimu sa žiakom podáva viac sladených nápojov ako nesladených. Obdobné zistenia vyplynuli aj pri celoslovenskom spracovaní údajov, kde pri každom podávanom jedle počas dňa bola prevaha podávaných sladených nápojov, len voľne ponúkaný nápoj medzi jedlami v rámci pitného režimu bol prevažne (cca 80%) nesladený. Celkový počet výkonov 65.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv.neprenosných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres.

Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komúnit v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.
4. Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

Realizovať v súlade s kalendárom vyhlásených dní WHO skupinové intervenčné aktivity pre rôzne populačné skupiny regiónu.

Zapojiť sa do realizácie vyhlásených kampaní.

Realizovať intervenčné aktivity prostredníctvom činnosti Poradenského centra.

Odpočet plnenia:

Aktivity realizované v súlade s vyhlásenými kalendárnymi dňami WHO sú uvedené pri hodnotení jednotlivých programov, kampane neboli realizované. Na viac v rámci Svetového dňa Diabetes Mellitus v priestoroch RÚVZ bol inštalovaný panel o problematike diabetu a pre žiakov stredných škôl a gymnázií boli ponúkané DVD nosiče pripravené na danú tému, doteraz boli poskytnuté pre jedno gymnázium¹ a pozrelo si ho 60 žiakov. Realizované intervenčné aktivity prostredníctvom činnosti poradne zdravia boli poskytnuté 163 klientom základnej poradne. KVO riziko bolo stanovené u 125 klientov.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – v bode B.1 uložila Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu

formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorit vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracovalo „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva“ a „ Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 - 2020 v rezorte zdravotníctva“.

Anotácia

Akčný plán má 5 hlavných zámerov, a to znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie.

V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v zámere I. Znižovanie dopytu po drogách. Hlavnou prioritou je podpora a rozvoj širokej škály rovnako dôležitých, navzájom sa posilňujúcich a významovo rovnako dôležitých opatrení, medzi ktoré patria: prevencia, včasné odhaľovanie a intervencie, znižovanie škôd, liečba, rehabilitácia, opätovné sociálne začlenenie a vyliečenie.

Úloha I.4.1.3 Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovať prednášky zamerané na prevenciu užívania legálnych návykových látok alkohol a tabak.

Odpočet plnenia:

Realizované aktivity sú vykázané pri programe 9.4. Na viac v spolupráci s odd. HDM sa v hodnotenom roku realizoval v mesiaci marec 2018 dotazníkový prieskum na určených školách a stanovených ročníkoch – ZŠ Hostice, ZŠ Rimavská Seč a Gymnázium Hnúšťa spolu od 214 detí (105 chlapcov a 109 dievčat), ďalej TAD 3 dotazníky určené učiteľom sa vyplnilo 9ks a dotazníkov o hlásení za školu – 16ks. Anonymizované dotazníky boli podľa pokynov zaslané gestorovi v požadovanom termíne, spracované údaje ešte nie sú k dispozícii.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľ

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi a podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života s relatívnym znížením prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Anotácia

Stratégia fyzickej aktivity pre WHO európsky región na roky 2016-2025 bola prijatá na 65. zasadnutí Európskeho riadiaceho orgánu WHO (Vilnius, 14.-17. 9. 2015). Stratégia je inšpirovaná Európskym politickým rámcom pre zdravotnú politiku „Zdravie 2020“ a vychádza z existujúcich dobrovoľných globálnych cieľov vytýčených vo WHO „Globálnom akčnom pláne pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013-2020“. Jeden z deviatich globálnych cieľov je 10% pomerné zníženie v prevalencii nedostatočnej fyzickej aktivity do roku 2025. Európske krajiny schválili

10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Stratégia je založená na multisektorovom prístupe, ktorý presahuje zdravotnícky sektor. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom:

- podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania,
- zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru,
- poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a
- odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizácia podľa požiadaviek gestora.

Odpočet plnenia:

V súlade s metodickým usmernením sme v našich podmienkach realizovali monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u študentov 1.ročníkov vybraných stredných škôl (Gymnázium na ul. Hostinského, OA, SSOŠ a SOŠOaS, všetko v meste Rimavská Sobota), testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela.

Celkom sa vyšetrilo a dotazníky zamerané na hodnotenie životnej pohody, pohybových aktivít, výživy a pitného režimu, abúзов (alkohol, nikotín, drogy) a iné vyplnilo 76 študentov (38 chlapcov a 38 dievčat) vo veku 15 až 17 rokov. Zo získaných údajov sa vytvorila databáza, ktorá bola zaslaná gestorom projektu. Individuálne každému vyšetrenému bolo poskytnuté odborné poradenstvo vo vzťahu k zistenému riziku na potrebnú zmenu životného štýlu.

Na lokálnej úrovni bola vykonaná analýza vybraných ukazovateľov z dotazníka, ako aj z vykonaných fyzikálnych a biochemických vyšetrení. Analýzou sa zistilo, že:

- **pohybová aktivita** respondentov nie je postačujúca, podľa údajov z dotazníka len polovica hodnotených adolescentov (52,63%; abs.40) sa venuje pohybovým aktivitám v odporúčanej frekvencii mimo hodín telesnej výchovy na školách, pričom vyhovujúce FIT skóre dosiahlo len 42,1% (abs.32). Dotazníkové údaje však nekorešponujú s výsledkami fyzikálnych vyšetrení zameraných na ukazovatele pohybovej aktivity, podľa ktorých bolo zistené, že podpriemernú flexibilitu vykázalo až 23,7% (abs. 18) , veľmi dobrú kondíciu mali len 2 respondenti, čo je 2,6% a dobrú len ¼ respondentov 25,0%; (abs.19). Odrazilo sa to aj na držaní tela, kde výborné držanie bolo hodnotené u necelých 20% (abs.15) respondentov,
- v hodnotení časti **výživa a pitný režim** boli tiež zistené závažné disproporcie medzi aktuálnymi odporúčaniami a uvádzaným spôsobom stravovania respondentov. Frekvenciu príjmu denných jedál 5-x denne neudával ani jeden adolescent, konzumáciu 4 jedál uviedli 2, čo predstavuje 2,6%, pričom konzumáciu posledného jedla po 20.00 hod. uviedla viac ako 1/3 respondentov (34,2%; abs.26). Len mierne viac ako polovica respondentov v dotazníku uviedla, že pravidelne denne raňajkuje (52,6%; abs.40). Nedostatočnú konzumáciu ovocia a zeleniny uvádzala necelá polovica detí súboru (ovocie 46,1%; abs. 35 a zelenina 47,4%; abs. 36). Porovnateľné percentá respondentov 46,1% (abs. 35) uvádzalo dennú a takmer dennú konzumáciu slaných pochutín a rýchleho občerstvenia,
- **fajčenie** pravidelné uvádzalo 15 respondentov, čo je takmer 20%, na druhej strane až 30 respondentov, čo je 39,5%, uvádzalo, že nikdy nefajčilo a nikdy

nepilo **alkoholické nápoje** uviedlo 22,4% (abs.17) respondentov. Potešiteľným bolo zistenie, že viac ako 72% detí sledovaného súboru nekonzumuje **energetické nápoje**,

- **krvné testy a hodnoty TK**, ktoré boli zamerané na zhodnotenie KVO rizika ukázali, že takmer 20% (abs. 15) vyšetrených adolescentov malo hodnoty HDL – cholesterolu abnormálne nízke, 22,4% (abs. 17) malo zvýšené hodnoty triacylglycerolov. Pre zhodnotenie KVO rizika sa podľa najnovších dôkazov za priekazný ukazovateľ považuje stanovenie tzv. non – HDL cholesterolu, čo je ukazovateľ aterogénnej dyslipidémie, ktorý bol u dvoch (2,6%) vyšetrených adolescentov v pásme rizikových hodnôt. U dvoch vyšetrených bolo zistená aj hypertenzia I. stupňa, ale takmer 95% (abs. 72) malo hodnoty TK hodnotené ako normálne,
- **hodnoty nadváhy a obezity** boli vyhodnotené podľa WHtR indexu u 7,9% (abs. 6) vyšetrených, podľa BMI hodnoteného pomocou národných štandardov to bolo u 15,8% (abs. 12). Uvedené rozdiely potvrdzujú problematické hodnotenie nielen tohto ukazovateľa v časti detskej populácie,
- **zhodnotenie životnej pohody** samotnými respondentmi sú porovnateľné s výsledkami vykonaných vyšetrení, kde na otázku, či sa cíti zdravý/á, odpovedalo áno cca 54% (abs.41) adolescentov a životnú pohodu ako výbornú hodnotilo len 13,2% (abs. 10), a ako nízku až nedostatočnú 7,9% (abs. 6), čo však ovplyvňujú aj iné faktory.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

1. Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 PRÍPRAVA NÁVRHU AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY - NEHAP V.

Cieľ

Implementácia nových prioritných oblastí vyjadrených v ostravskej Deklarácii ministrov (jún 2017) na podporu environmentálno – zdravotnej politiky. To znamená, prostredníctvom navrhnutých aktivít jednotlivých rezortov reflektujúcich aktuálny stav, minimalizovať riziká pochádzajúce z prostredia, ktoré môžu poškodzovať a ohrozovať zdravie ľudí.

Prvá etapa riešenia - do 31.12.2018 zahŕňala prípravu nového akčného plánu v spolupráci s dotknutými rezortmi a jeho predloženie na rokovanie vlády. Gestorom (ÚVZ SR) nebolo vo veci plnenia úlohy zaslané žiadne usmernenie. Oddelenie HŽPaZ tunajšieho úradu sa na plnení úlohy v r. 2018 nepodieľalo.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Rožňave neobdržal vo veci plnenia národných cieľov Protokolu o vode zdraví žiadne pokyny gestora.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU.

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom, na plnení úlohy sa nepodieľa.

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Cieľ

Úloha sa zameriava na problematiku prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Táto problematika sa v posledných rokoch zaradila medzi prioritné oblasti environmentálno-zdravotnej politiky v Európe. Z hľadiska ochrany zdravia jednej z najzraniteľnejších skupín populácie – detí je práve vnútorné ovzdušie v školách jedným z významných faktorov.

Oddelenie HŽPaZ tunajšieho úradu úlohu neplní, nakoľko riešiteľským pracoviskom je len ÚVZ SR.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať informácie o výskyte nových pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách SR.

Prvá etapa riešenia – rok 2018 zahŕňa analýzu a vyhodnotenie dostupných údajov a identifikáciu základných problémov pri vyšetrovaní pesticídnych látok a mikropolutantov. Gestorom (NRC pre pitnú vodu) nebolo vo veci plnenia úlohy zaslané žiadne usmernenie. Oddelenie HŽPaZ tunajšieho úradu sledovalo v r. 2018 pesticídne látky v pitných vodách v rámci preverovacieho monitoringu kvality pitnej vody v systémoch určených pre hromadné zásobovanie pitnou vodou – analyzovaných bolo 10 vzoriek pitných vôd, v ktorých nebolo zistené prekročenie limitných hodnôt pesticídnych látok stanovených Vyhlaškou MZ SR č. 247/2017 Z.z..

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

V nadväznosti na usmernenie ÚVZ SR zo dňa 21.09.2018 vo veci vykonania mimoriadneho cieleného ŠZD v prevádzkach solárií v termíne 01.11.2018 – 28.02.2019, zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojeného s meraním ÚV žiarenia, boli dňa 05.10.2018 RÚVZ so sídlom v Košiciach zaslané podklady pre vytvorenie plánu výkonu meraní ÚV žiarenia v prevádzkach solárií v rámci Košického kraja.

Podľa záverov z pracovného stretnutia vedúcich oddelení HŽPaZ RÚVZ v Košickom kraji a v Prešovskom kraji, ktoré sa konalo dňa 04.12.2018, cielený ŠZD spojený s meraním ÚV žiarenia v prevádzkach solárií v okrese Rožňava je plánovaný na 17.01.2019.

2. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

V roku 2018 bola priebežne aktualizovaná evidencia subjektov, ktorých gestorom je odd. PPLaT a evidencia subjektov s vykonávanými pracovnými činnosťami súvisiacimi s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. V spolupráci s jednotlivými oddeleniami RÚVZ bola aktualizovaná aj evidencia vykonávania činností PZS, dopĺňaná na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru, Spolupráca s PZS bola realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri posudzovaní zdravotných rizík pri práci. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím. Pre potreby ÚPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko k chráneným pracoviskám v 18 prípadoch. V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola vykonaná 1 spoločná previerka, zameraná na problematiku chemického faktoru v pracovnom prostredí. Pre Okresný úrad Rožňava - Odbor starostlivosti o životné prostredie bolo vypracované v súvislosti s posudzovaním vplyvov na životné prostredie stanoviska k zámerom Plán otvárky, prípravy a dobývania výhradného ložiska vápenca v dobývacom priestore Čoltovo I a Plán otvárky, prípravy a dobývania výhradného ložiska stavebného kameňa v dobývacom priestore Lipovník. V rámci realizovaných investičných zámerov v súvislosti s novou technológiou a prevádzkou bol v rámci skúšobnej prevádzky posudzovaný dopad procesu úpravy mastenca na pracovné prostredie v EUROTALC s.r.o. Gemerská Poloma, Štôľňa Elisabeth.

Metodické vedenie zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané najmä na problematiku zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, ďalej bola pozornosť venovaná aktualizácii posudkov rizika pri práci, realizácii opatrení na obmedzovanie alebo odstránenie zdravotných rizík a problematike zaraďovania zamestnancov na výkon pracovnej činnosti na základe výsledkov posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Cieľene, v spolupráci so zamestnávateľom a zástupcami zamestnancov, bola riešená realizácia automatizácie paletizácie v Essity s.r.o. Gemerská Hôrka. Zamestnanci odd. PPLaT v rámci metodického vedenia sa aktívne podieľali na adaptácii priestorov bývalej budovy Slovenskej sporiteľne pre potreby Sociálnej poisťovne.

V rámci SZD bolo vykonaných celkom 157 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na výsledky hodnotenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 100 ohliadok priestorov a 429 konzultácií. Pozornosť bola venovaná organizácii pracovného procesu so zameraním na režim práce a odpočinku, dvíhanie bremien, neprijateľné a podmienené prijateľné pracovné polohy s cieľom skvalitnenia posudzovania pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu DNJZ.

- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: **7**
- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: **5**
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: **1**
- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach : **8**

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: 2 x pastier hovädzieho dobytku; 2 x upratovačka; lesný robotník;

šička; pomocný lamač; 2 x vodič nákladného automobilu; manipulant v sklade; stavebný robotník; nastavovač výrobných linky; pomocný lamač; traktorista; baník.

Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice. Ved. odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

V roku 2018 :

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania: **15**
- Počet hlásených chorôb z povolania: **6**

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP / špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci /. Poradňu ŠPCOPZP navštívilo v roku 2018 celkom 34 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, vytváraniu zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce.

Priebežne je aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. V roku 2018 boli vykonané 3 aktualizácie programu. Bola doplnená databáza prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania.

V okrese Rožňava k 31.12.2018 evidujeme. :

Tab.č.2.1

	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2018	1009	59	981	59	28	0

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018
podľa faktorov a kategórie rizikového faktora
(1. a 2. stupeň)

Tab.č.2.2

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kat		4. kat.		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Tuberkulóza	5	5	0	0	5	5
Biologické faktory spolu:	5	5	0	0	5	5
pracovná poloha	12	0	0	0	12	0
Fyzická záťaž spolu:	12	0	0	0	12	0
premenný	616	35	28	0	644	35
ustálený	315	8	0	0	315	8
Hluk spolu:	931	43	28	0	959	43
chem. karcinogény	4	4	0	0	4	4
mutagénny	4	4	0	0	4	4
reprodukčne toxické látky	4	4	0	0	4	4
Chemické karcinogény, mutagénny a reprodukčne toxické látky spolu:	4	4	0	0	4	4
pevné aerosóly	213	3	0	0	213	3
dermatotropné	74	0	0	0	74	0
dráždivé	103	4	0	0	103	4
žieravé	33	0	0	0	33	0
Chemické látky a zmesi spolu:	207	2	0	0	207	2
prenášané na ruky	72	0	0	0	72	0
prenášané na celé telo	25	0	0	0	25	0
Vibrácie spolu:	76	0	0	0	76	0
psychická pracovná záťaž	6	6	0	0	6	6
Psychická pracovná záťaž spolu:	6	6	0	0	6	6

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora
(1.stupeň)

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	22	1	0	0	22	1
B	ťažba a dobývanie	26	0	11	0	37	0
C	priemyselná výroba	845	43	0	0	845	43
D	dodávka elektr.,plynu, pary, stud. vzduchu	27	0	17	0	44	0
F	stavebníctvo	14	0	0	0	14	0
M	odborné, vedecké a technické činnosti	2	0	0	0	2	0
N	administratívne a podporné služby	5	0	0	0	5	0
O	verej. správa a obrana; povinné soc. zabezpečenie	27	6	0	0	27	6
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	9	9	0	0	9	9
S	Ostatné činnosti	4	0	0	0	4	0
S p o l u		981	59	28	0	1009	59

K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu došlo vznikom nových subjektov (CONCORDIA CASTING s.r.o., Kunová Teplica), zaradením profesií do kategórií rizika v existujúcich prevádzkach po prehodnotení rizík (stolárstvo Uvegeš Hrhov, Ján Fafrák – OCHES Henckovce, Detský domov Mlynky – Rodinný dom Rožňava, Píla Ondrej Kalina Štítnik, eustream a.s. Bratislava, SHP Slavošovce a.s.), vyradením z kategórie rizikových prác po prehodnotení rizík (Impreglon s.r.o. Brzotín) alebo zmenou počtu zamestnancov na rizikových pracoviskách.

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti posudzovania zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednávanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

- Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: **45**
- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti na rizikových pracoviskách: **24**

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2018 realizovaných:

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : **3**
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : **4**
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: **1**
- Počet kontrol / ŠZD /na nerizikových pracoviskách : **110**
- Počet kontrol / ŠZD / dokumentácie zabezpečenia zdravotného dohľadu na nerizikových pracoviskách: **73**
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov v problematike: **152**
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: **13**
- Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: **24**
- Z uvedeného počtu boli schválené PP podľa faktorov:
 - Chemické faktory: **20**
 - Hluk: **1**
 - Biologický faktor: **2**
 - Teplo a chlad: **1**
- Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: **0**

V roku 2018 bola realizovaná kontrola na pracoviskách Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Rožňave zameraná na posudzovanie pracovných podmienok zamestnancov a používanie zobrazovacích jednotiek pri práci.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: **1**
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: **24**
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s JL , VJL: **0**
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: **52**
- Počet odborných konzultácií týkajúcich sa problematiky ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: **106**
- Počet havarijných situácií pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami: **0**
- Počet realizátorov DDD činnosti: **8**
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: **9**
- Sankčné opatrenia : **0**

Kontrolná činnosť bola zameraná na aktualizáciu činnosti jednotlivých poľnohospodárskych subjektov a plnenie povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia vo vzťahu k práci. Z dôvodu povinnosti klasifikácie chemických látok podľa CLP je venovaná v rámci ŠZD pozornosť aktuálnym KBÚ. Pozornosť bola venovaná aj chemickej ochrane rastlín, platnosti osvedčení o odbornej spôsobilosti v súvislosti s požiadavkou absolvovania aktualizáčnej prípravy a plneniu oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti. V rámci ŠZD bol predmetom kontroly najmä spôsob skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Odd. PPLaT sa zúčastňovalo procesu schvaľovania prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi pre školské zariadenia. Konštatujeme stále nedoriešený problém skladovania a likvidácie toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: **0**
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: **11**
- Počet cielených kontrol odstraňovania materiálov s obsahom azbestu: **3**
- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: **13**
- Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: **1**
- Sankčné opatrenia: **0**

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť.

V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Pravidelne je aktualizovaná databáza subjektov, kde sú na pracoviskách používané chemické karcinogény / mutagény. Cielená kontrola odstraňovania materiálov s obsahom azbestu bola vykonaná v Materskej škole v obci Gemerská Hôrka, kde bola odstraňovaná strešná krytina. Na základe anonymného podnetu na odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny na dvoch rodinných domoch v obci Slavec bol vykonaný štátny zdravotný dozor, pri ktorom nebolo preukázateľne zistené porušenie povinností podľa zákona č. 355/2007 Z.z..

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi a mutagénmi (CHKaM):

- Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje CHKaM: **12**

Prehľad chemických karcinogénov a mutagénov:

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká - aplikácia pri liečbe, zlúčeniny chrómu – galvanizácia, výfukové plyny dieselových motorov – podzemné pracoviská, chemické látky a zmesi používané pri rozboroch pitných a odpadových vôd

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

V roku 2018 pokračujú aktivity skupiny zodpovednej za novelizáciu vyhlášky MZSR č. 542/2007 Z.z. pre problematiku hodnotenia fyzickej záťaž pri práci. Členom pracovnej skupiny je aj ved. odd. PPLaT. NRC v zastúpení MUDr. Šťastnou predložilo v XII. mesiaci 2018 novú metodiku hodnotenia fyzickej záťaž.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci.

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov, SZČO a PZS v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská.

V roku 2018 pokračovalo plnenie projektu v súlade s vypracovaným návrhom aktivít v

závode SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Aktivity boli zamerané na oblasť ergonómie práce s cieľom pokračovať vo vyhodnotení možnosti ergonomických opatrení na jednotlivých pracoviskách baličiek hotových výrobkov. Spolupráca prebieha pri zabezpečovaní zácviaku a kontroly spôsobu balenia trénerom a tiež pri návrhu spôsobu paletizácie hotových výrobkov v súvislosti s automatizáciou prevádzky. Predmetom spolupráce je aj realizácia nového relaxačného centra v priestoroch závodu, ktorej súčasťou bude aj vyšetrovňa.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP / OSHA Bilbao / zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

V rámci svetového dňa BOZP bol uverejnený v MY Gemerských novinách č. 16 zo dňa 25.4.2018 článok Ochrana zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénom a mutagénom pri práci. Európska agentúra pre BOZP dňa 3.10.2018 usporiadala seminár ku kampani OSHA na roky 2018 – 2019: Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky, v rámci ktorej odznela prednáška Posudzovanie zdravotných rizík po poslednej novele zákona č.355/2007 Z.z. a vyhlášky č.448/2007 Z.z. – zmeny. V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola realizovaná spoločná kontrola v spoločnosti IMPREGLON s.r.o Brzotín so zameraním na problematiku chemických a karcinogénnych faktorov v pracovnom prostredí.

Regionálna úloha plnená v rámci regionálnych priorít na úseku verejného zdravotníctva:

Prieskum pracovných podmienok pri výkone štátnej správy v oblastiach sociálnych služieb zamestnanosti – ÚPSVaR Rožňava

Hlavným cieľom úlohy bolo hodnotenie úrovne pracovných podmienok a pracovnej záťaže zamestnancov pri výkone štátnej správy v oblastiach sociálnych služieb zamestnanosti – ÚPSVaR Rožňava. Boli identifikované faktory pracovných podmienok, ktoré môžu ovplyvniť pracovný komfort zamestnancov. Vzhľadom na pracovnú náplň zamestnancov je predpoklad zvýšenej psychickej záťaže. Na orientačné hodnotenie psychickej pracovnej záťaže bol využitý dotazník subjektívneho hodnotenia práce podľa Meistera a dotazník informovanosti zamestnancov P– psychická záťaž.

3. Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.2 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľ: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti údaje súčasného vedeckého hodnotenia.

V mesiaci august bol vykonaný zber údajov u 20 respondentov vybraných vekových skupín dospelšej populácie a spracovali sa dotazníky v rámci monitorovacej úlohy. Výsledky spracovaných údajov z dotazníkov k monitoringu boli zaslané e-mailom ÚVZ SR Bratislava dňa 10.12.2018.

3.3 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2018 bol vykonaný odber 4 vzoriek hotových pokrmov – Kalerábová polievka s vajcom, Bravčové pečené, Dusená kapusta, Knedľa v Kuchyni NsP sv. Barbory, Rožňava, 3 vzoriek hotových pokrmov – Polievka zo zelenej fazuľky, Kuracie plátky s grilovanou zeleninou, Varená ryža v Jedálni „Ako Doma“, Šafárikova 3, Rožňava na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Výsledky laboratórných analýz boli spracované podľa komodity do tabuľkovej formy a boli zaslané e-mailom RÚVZ so sídlom v Košiciach dňa 10.1.2019.

3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Podľa Usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2018 RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti

Cieľ:

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2018 bola odobratá 1 vzorka potraviny Nestlé® BEBA® OPTIPRO® 1 Instantná počiatočná mliečna výživa dojčiat, od narodenia, 600 g na laboratórne vyšetrenie. Výsledky laboratórnej analýzy preukázali zhodu s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

4. Oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže – referát hygieny detí a mládeže

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

4.1.a) Podpora zdravého štartu do života

- v poradni zdravia neevidovali matky na materskej dovolenke
- v mesiacoch júl a august sme v spojení s referátom epidemiológie poskytovali odborné poradenstvo pre tehotné ženy a matky s deťmi v rómskych komunitách, nakoľko sa v týchto komunitách vyskytovala vírusová hepatitída typu A. Poradenstvo prebiehalo priamo na miestach jej výskytu. V rámci poradenstva sme vysvetľovali matkám a tehotným ženám zásady správnej osobnej hygieny ale taktiež aj zdravého životného štýlu, stravovania sa a osobnej hygieny. Poradenskou činnosťou priamo v ohniskách nákazy sme poučili približne 40 matiek a tehotných žien v celkovom rozsahu 6 hodín.

4.1.b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- v rámci ŠZD sme zamerali kontroly na sortimentnú náplň všetkých 9 -tich bufetov prevádzkovaných pri základných a stredných školách v okrese Rožňava. Taktiež sme sa počas kontroly zamerali aj na nápojové automaty (mliečne automaty a kávomaty) a kontrolovali sme ich sortimentnú náplň. V školských zariadeniach v okrese Rožňava máme 2 mliečne automaty a 4 kávomaty, ktoré poskytujú len bezkofeínové nápoje. Sústavnou kontrolou sa nám darí v školských bufetoch trvalo znižovať produkty s vysokým obsahom cukru, soli alebo prebytočnej energie

- vo všetkých zariadeniach aktívne vyzývame riaditeľov a riaditeľky, aby aktívne zavádzali desiatu zo školskej kuchyne a dohliadali na dostatočné množstvo a správnosť prípravy pokrmov aj pri podávaní desiaty

- v zariadeniach školského stravovania vykonávame podrobnú kontrolu dodacích listov, zisťovanie percentuálneho zastúpenia ponúkaných zdravých druhov potravín, množstva soli a prebytočnej energie rozhovorom s riaditeľkami ZŠS, resp. vedúcimi ŠJ,

- na kontrolu mliečného programu a ovocia na školách, edukovali sme možnosť zapojenia sa do programu,

- v materských školách na kontrolu pitného režimu detí, v zariadeniach sa nám aktívne darí presadzovať pitie čistej vody a nesladených nápojov, o čom svedčia aj výdajníky stolovej vody pre deti a študentov inštalované na školách a v materských školách

- vedúcich školských jedální sme oboznámili s možnosťou telefonického kontaktu odborného zamestnanca Regionálneho úradu verejného zdravotníctva pri zostavovaní jedálneho lístka, čo niektorí aktívne využívajú

- kontrolou v školských jedálňach sme nezaznamenali nedostatky pri zostavovaní jedálnych lístkov, skladovaní surovín ani vo výrobnom procese. Zo zistených údajov konštatujeme, že vedúce a riaditeľky školských jedální sú dostatočne edukované a vykonávajú svoju prácu zodpovedne a v súlade so zásadami správnej výživy

4.1.c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- informácie o nutričnom stravovaní poskytujú odborní zamestnanci osobne – konzultáciou počas výkonu ŠZD s vedúcimi ŠJ

4.1.d) Podpora pohybových aktivít

- monitoring pohybových aktivít sa realizoval v rámci regionálnej úlohy „Trend rastu

nadváhy študentov stredných škôl so znižovaním sa pohybovej aktivity v okrese Rožňava“,

- výsledky regionálnej úlohy nám ukázali smerovanie pohybovej aktivity v okrese Rožňava a štatisticky sme dokázali (porovnávaním údajov z antropometrických meraní v okrese) nárast nadváhy a obezity u dospievajúcej mládeže. Zároveň nám vyšiel kauzálny vzťah medzi nadváhou (obezitou) a znižujúcou sa pohybovou aktivitou
- v rámci ŠZD zameriavame pozornosť na telovýchovné podmienky žiakov, na vybavenosť vonkajších i vnútorných telovýchovných plôch,
- sledujeme využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie PP telovýchovných zariadení,
- zameriavame sa na dodržiavanie hodín TV, ich zaraďovanie do rozvrhu hodín.

Participácia na projekte.

4.2. Zneužívanie návykových látok (tabak, alkohol, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ: Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

V dňoch 13.03.2018 – 15.03.2018 v rámci riešenia prieskumu „TAD - školský prieskum o tabaku, alkohole a drogách“ bol vykonaný v ročníkoch 5. – 9. dotazníkový prieskum v troch vybraných školách okresu a to: v ZŠ Slavošovce (120), v ZŠ s VJM Drnava (48) a na ZŠ Zakarpatská v Rožňave (81). Podľa pokynov, za každý ročník bola vybratá jedna trieda. Celkový počet zúčastnených žiakov bol 249.

Vyplnené dotazníky spolu s hlásením za každú triedu boli zaslané v termíne gestorovi projektu.

4.3 Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Cieľ: Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

V rámci plnenia hlavnej úlohy č. 4.3. „Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl“ dňa 28.05.2018 bol vykonaný odber 1 vzorky pokrmu na laboratórne vyšetrenie od žiaka I. stupňa základnej školy Komenského 5 v Rožňave.

Obsah odobratej vzorky pokrmu: polievka fazuľová so zeleninou, chlieb, nákyp ryžový s kompótom, čaj čierny s citrónom, banán. Počet pripravovaných porcií obeda pre I. stupeň ZŠ – 100, celkový počet pripravovaných obedov 227.

Odobratá vzorka pokrmu bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie jedlej soli na Regionálny úrad so sídlom v Košiciach, Ipeľská 1 v Košiciach na odbor mikrobiológie životného prostredia, odbor chemických analýz. Dňa 26.06.2018 sme obdržali výsledok

laboratórneho vyšetrenia vzorky pokrmu v ukazovateli: chlorid sodný s výsledkom 2041 mg.kg⁻¹, s neistotou 114 mg.kg⁻¹, vykonaný odmernou analýzou. V odobratej vzorke pokrmu bol dodržaný odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov veku.

Projekt COSI

Z poverenia MZ SR a WHO a ÚVZ SR sa na nás obrátila s prosbou o pomoc pri riešení projektu COSI MUDr. Tichá. Jedná sa o pokračovanie prieskumu, ktorý sa realizoval v roku 2015 u 7 až 7,9 a 8 až 8,9 ročných detí. Výstupy budú slúžiť na porovnanie sledovaných antropometrických charakteristík detí rovnakých vekových skupín z pohľadu prevalencie obezity.

V rámci realizácie bolo v mesiaci november vykonané meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a 8 až 8,99 rokov. Do riešenia projektu boli vybrané štatistom reprezentatívne 2 základné školy, 1 mestská (ZŠ Zlatá 2, Rožňava) a 1 vidiecka (ZŠ s MŠ Nižná Slaná, Letná 14) s počtom detí 41 v každej škole. Vybraté školy boli oslovené listom štátneho tajomníka MZ SR o možnosti participovať na projekte. Následne boli distribuované do škôl informované súhlasy pre rodičov/zákonných zástupcov dieťaťa, ktoré po podpísaní boli odovzdané pracovníkom RÚVZ pri meraní detí. Počas merania detí bol vyplňaný dotazník, kde bol zaznamenaný dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň školskej dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, komorbidita. Na meranie boli použité váhy s presnosťou 0,1 kg, prenosný výškomer, neelastický meter na meranie obvodu pása a bokov. Deti boli počas merania vyzuté, v ľahkom oblečení.

Získané údaje boli vložené do e-formy, a zaslané v termíne na ďalšie spracovanie MUDr. Ľubici Tichej, PhD., Limbova 1 v Bratislave.

Regionálna úloha: Projekt Chut' žiť

RÚVZ so sídlom v Rožňave sa v roku 2018 zapojilo do celoslovenského projektu „Chut' žiť“ plnením regionálnej úlohy. O zapojení sa do projektu informoval vedúci oddelenia Mgr. Varga aj na celoslovenskej porade HDaM. V rámci projektu sme vykonali 10 školiacich aktivít na základných a stredných školách v okrese Rožňava s celkovým počtom preškolených detí: 162. V projekte sa poukazovalo na ochorenia ako sú anorexia a bulímia, na zlé návyky v stravovaní a prednášky boli vedené v troch blokoch, kde v jednom prednášal verejný zdravotník, v druhom psychiater a v treťom osoba, ktorá sama bojovala a naďalej bojuje s poruchou príjmu potravy. Program sa stretol s veľkým pozitívnym ohlasom u širokej verejnosti a plánujeme v ňom pokračovať aj v roku 2019.

6. Oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže—referát epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu referátu epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO.

Na očkujúce pracoviská boli zaslané resp. distribuované:

- očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2018 vypracovaný ÚVZ SR,
- informácia o uverejnení aktualizovanej elektronickej formy očkovacieho kalendára na rok 2018 na internetovej stránke ÚVZ SR

Na ÚVZ SR sme v rámci plnenia úlohy zaslali:

- hlásenie štatistických údajov v oblasti povinného očkovania v zmysle pokynu ÚVZ SR (OLP/6831/2013) – 1x štvrťročne,
- vyhodnotenie Európskeho imunizačného týždňa.

Zabezpečili sme realizáciu Európskeho imunizačného týždňa (EIW). Téma tohto ročníka bola „Očkovanie je individuálne právo, ale aj spoločná zodpovednosť“.

Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, dospelých, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia v okrese, ktorým sme poskytli edukačný materiál. Na Strednej zdravotníckej škole a Gymnáziu v Dobšinej boli vykonávané prednášky o dôležitosti očkovania. Verejnosť sme o EIW informovali na webovej stránke RÚVZ Rožňava.

Priebežne boli kontrolované výkazy (52) mesačných výkonov o očkovaní, ktoré posielajú lekári po skončení kal. mesiaca v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania a dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené.

V hodnotenom období praktickí lekári pre deti a dorast hlásili 15 detí, ktoré rodičia odmietli dať zaočkovať.

Ochorenia preventabilné povinným očkovaním nehlásené.

Na webovej stránke RÚVZ Rožňava sú uverejnené informácie o platnom očkovacom kalendári na rok 2018, Národnom imunizačnom programe, nepotvrdení vzťahu medzi očkovaním a autizmom a rozhodnutí Ústavného súdu SR vo veci povinného očkovania detí a o ochoreniach preventabilných očkovaním – osýpky, rubeola, detská obrna.

Lekári boli počas roku 2018 viac krát upovedomení o potrebe nahlasovania odmietačov očkovania. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave si odmietačov predvoláva a cielene sa im snaží vysvetliť potrebu očkovania ich detí. Pokiaľ ani osobný pohovor neprispelje k zmene ich názoru prechádzame k sankcionovaniu formou blokových pokút.

V mesiaci september prebehol zber vzoriek krvi vrámci imunologických prehľadov. Boli vybraní štyria lekári v okrese Rožňava, ktorí po oslovení odobrali vzorky krvi pacientom podľa vopred vybranej vzorky populácie. Odobraté vzorky boli vozidlom RÚVZ so sídlom v Rožňave odvezené do laboratória v Banskej Bystrici, kde budú ďalej vyšetřované.

Poradňa očkovania je dostupná na RÚVZ Rožňava každú stredu od 14:00 hod. V roku 2018 boli otázky hlavne na zloženie vakcín, potrebu očkovania ako aj stav protilátok v tele u starších pacientov proti MMR.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Pokračovali sme v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii

potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému.

Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz, v ktorých boli zabezpečené protiepidemické opatrenia.

Vcelku epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení možno hodnotiť ako priaznivú. Vo februári roku 2018 sme uzavreli epidémiu Vírusovej hepatitídy typu A, ktorá u nás prebiehala počas celého roka 2017. Následne v roku 2018 sme zaznamenali začiatkom roka niekoľko sporadických ochorení a v druhej polovici roka sa nevyskytlo v okrese Rožňava ani jedno ochorenie na VHA.

U hnačkových ochorení bola zaznamenaná priaznivá epidemiologická situácia. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru.

V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali pokles hlásených ochorení. Boli hlásené epidemické a rodinné výskyty pri Varicelle. Pri ARO bol zaznamenaný pokles lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach.

Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typ B, ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu.

Epidemiologická situácia vo výskyte neuroinfekcií bola priaznivá.

V skupine sexuálne prenosných ochorení: boli hlásené len sporadické prípady gonokokových infekcií a chlamýdií. Celkovo je v okrese Rožňava priaznivá epidemiologická situácia pohlavne prenosných ochorení.

V skupine zoonóz je rovnako priaznivá epidemiologická situácia.

Realizácia surveillancie infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kal. mesiaca bola predkladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých. Pre verejnosť je pravidelne uverejňovaná na našej webovej stránke.

Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB.

Epidemiologické vyšetrenie po poranení použitou injekčnou ihlou bolo vykonané u 2 osôb.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú uverejnené informácie: „Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Leto a črevné ochorenia“, „Nástrahy leta“, „Salmonelózy“, „Kliešťová encefalitída“, „Ako sa chrániť pred kliešťom“.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Práca v aplikácii EPIS je súčasťou našej každodennej práce na odd., s ktorou zabezpečujeme systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach v okrese. Dokumentujeme v ňom všetky druhy protiepidemických opatrení vykonaných v ohnisku nákazy.

Do centrálnej databázy hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, epidémie, hromadné hlásenia chrípky a akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti v systéme rýchleho varovania (SRV). V hodnotenom období bolo do systému zadaných 840 individuálnych hlásení, 1 záznam v SRV a 5 záznamov v časti epidémie.

Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov naďalej vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa môžu informovať o infekčných chorobách.

Každé hlásenie z klinickej mikrobiológie je kontrolované so systémom EPIS

Každý mesiac je na webovej stránke RÚVZ mesačná analýza prenosných ochorení v okrese Rožňava

Mesačná správa sa zasiela RÚVZ Košice, lekárom prvého kontaktu, NsP sv. Barbory v Rožňave, Psychiatrickej liečebni Plešivec, RVaPS Rožňava a Vojenskému útvaru Rožňava. Na vypracovanie mesačných správ sa plne využíva informačný systém EPIS.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2018 bolo zo zdravotníckych zariadení v okrese hlásených 183 nozokomiálnych nákaz (NN).

Štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu sme vykonávali podľa harmonogramu a podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Spolu bolo vykonaných 76 kontrol.

Vo vybraných zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná aj objektívna kontrola - odoberatých 111 vzoriek. Vzorky boli odoberané zo sterilných nástrojov, plôch v zariadeniach ale aj z rúk personálu. Pozitívnych bolo 19,8% vzoriek.

V rámci ŠZD sme preverovali aj výsledky biologicko-funkčných skúšok 15 sterilizačných prístrojov. Skúšky boli vykonané akreditovanými pracoviskami. Sterilizačné prístroje vyhovovali.

V rámci ŠZD v zdravotníckych zariadeniach boli vykonané aj kontroly dodržiavania zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov – 64x. V žiadnom prípade porušenie zákona nebolo zistené.

V zmysle prípisu ÚVZ SR – hlavného hygienika sme sa zapojili do programu WHO „Clean Care Is Safer Care“ („Umývaj si ruky - zachrániš život“). RÚVZ so sídlom v Rožňave - regionálna hygienička požiadala NsP sv. Barbory Rožňava a.s., PL s. Bluma Plešivec, PL Rožňava, chirurgické, stomatologické a gynekologické ambulancie o účasť v kampani. Na usmernenie a edukáciu zdravotníckych pracovníkov bol použitý materiál, ktorý pripravil RÚVZ so sídlom v Trenčíne a bol k dispozícii na stránke www.ruvztn.sk a www.ruvzrv.sk. Pracovníci zdravotníckych zariadení boli edukovaní v rámci celoústavných a oddielenských seminárov aj samovzdelávaním z poskytnutých materiálov. Vyhodnotenie kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“ spolu s dotazníkom bolo zaslané v zmysle prípisu hlavného hygienika na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, SARI, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení (CHPO). Údaje sme vkladali a spracovávali v týždňových intervaloch.

V roku 2018 sme zaznamenali výskyt 19 lokálnych epidémií ARO v predškolských a školských zariadeniach. Chorobnosť na ARO a CHPO zodpovedala sezónnemu výskytu. Na web stránke úradu je uverejnený článok „Prevencia chrípky“ a týždenné hlásenia ARO a CHPO.

Regionálna hygienička a dvaja pracovníci odd. epidmiológie a hygieny deti a dorastu sa zúčastnili školenia zdrav. pracovníkov NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a následne cvičenia zameraného na praktický nácvik postupov pri podozrení na výskyt vysoko nebezpečnej nákazy. Cvičenie veľmi pozitívne vnímali zamestnanci nemocnice ako aj všetci zúčastnení.

Hlásenie ARO v epise sa v našom okrese pohybuje na úrovni medzi 90 až 99%.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR.

V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody s cieľom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Odoberatých bolo 5

vzoriek. Prítomnosť poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov nebola zistená.

Vykonáva sa surveillance akútnych chabých obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Projekt „Hrou proti AIDS“ v roku 2018 nebol realizovaný.

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 114) ako ja poradňa AIDS, ktoré v sledovanom období vyhľadal 1 klient. Informoval sa o prevencii, možnom prenose a klinických príznakoch. Na webovej stránke úradu sú uverejnené informácie o HIV/AIDS.

V rámci výučby odborného zamestnanca na strednej zdravotníckej škole bola venovaná 1 hodina pre každú triedu s problematikou HIV/AIDS, zároveň odd. VkJ realizovalo aktivity zamerané na informovanie a prevenciu HIV/AIDS

6.8 Poradne očkovania

Poradenstvo bolo poskytnuté 10 zdravotníckym pracovníkom (očkovanie detí HBsAg pozitívnych matiek, doočkovanie detí mimo platného očkovacieho kalendára, očkovanie proti VHA) a 6 laikom (cesta do zahraničia, očkovanie proti kliešťovej encefalitíde a rotavírusom, očkovanie proti VHA).

Poradňu očkovania navštívili 3 rodičia odmietajúci očkovanie svojich detí.

RÚVZ Rožňava vydal 4 súhlasné stanoviská na doočkovanie detí, u ktorých pominul dôvod ich neočkovania.

Informácia o poradni očkovania je pre širokú verejnosť uverejnená na našej webovej stránke rovnako ako aj informácia o internetovej stránke „Sprievodca očkovaním“.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Pracovníci odd. epidemiológie a hygieny detí a mládeže v mesiaci máj 2018 realizovali projekt „Očkovanie hrou“. Projektu sa zúčastnili žiaci škôl Gymnázia P.J. Šafárika Rožňava, Gymnázia Dobšiná a Strednej zdravotníckej školy Rožňava.

Na RÚVZ Komárno - gestora úlohy - boli v termíne zaslané dotazníky č. 1 a 2 vyplnené žiakmi uvedených škôl.

9. Oddelenie výchovy k zdraviu a podpora zdravia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha - na jej plnení sa podieľajú oddelenie výchovy k zdraviu, oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, oddelenie hygieny výživy PBP a kozmetických výrobkov a oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže.

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie výchovy k zdraviu (ďalej len VKZ) sa v roku 2018 podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

A) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva participujeme súčasne na plnení ďalších programov a strategických dokumentov. Znižovanie prevalencie a incidencie najmä chronických neinfekčných ochorení v populácii je spoločným cieľom všetkých týchto úloh.

Realizácia úlohy sa zabezpečovala aj podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej SZO) a pri iných príležitostiach. K 31.12.2018 boli realizované aktivity pri príležitosti 20 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň boja proti rakovine, Týždeň mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový a európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový týždeň dojčenia, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň boja proti AIDS). Na plnení tejto úlohy sa podieľali odborní pracovníci všetkých oddelení RÚVZ podľa zamerania jednotlivých významných dní. Pri realizácii úlohy sa uplatňovali všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a informačných panelov umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR a materiály vlastnej edície.

Pri príležitosti Týždňa mozgu 2018 sa v marci 2018 v priestoroch RÚVZ so sídlom v Rožňave konali 4 zdravotno-výchovné aktivity pre 56 študentov zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave. Taktiež bola táto téma odprezentovaná počas 2 aktivít aj pre 45 študentov na Gymnáziu Pavla Jozefa Šafárika v Rožňave. Počas všetkých aktivít boli distribuované zdravotno-výchovné materiály na tému prevencie mozgových ochorení a ukážky tréningu pamäti. Počas Týždňa mozgu v rámci Dní otvorených dverí poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) na RÚVZ poskytli pracovníci oddelenia VKZ poradenstvo 3 osobám.

V súvislosti so Svetovým dňom zdravia sa v ZŠ na Ul. pionierov v Rožňave uskutočnil projektový deň s názvom Deň zdravia (v rámci Týždňa zdravia na tejto škole). Počas tohto podujatia bolo 6 zdravotno-výchovných aktivít na témy zdravej výživy a pitného

režimu, pohybovej aktivity a prevencie látkových a nelátkových závislostí zrealizovaných pre 129 žiakov 2. stupňa. V súvislosti s týmto svetovým dňom sa uskutočnilo aj 6 výjazdov PCOPZ do 3 základných škôl v okrese, kde bolo spolu vyšetrených 68 zamestnancov škôl. Počas Dňa otvorených dverí PCOPZ na RÚVZ poskytl pracovníci oddelenia VKZ poradenstvo 2 osobám. Pri pohybovej aktivite s názvom Pohyb je podmienkou života bolo edukovaných 6 osôb.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami sa v ZŠ na Ulici pionierov v Rožňave konalo celodenné podujatie pre 66 žiakov 2. stupňa zamerané na prevenciu látkových a nelátkových závislostí. Tejto téme bola venovaná aj zdravotno-výchovná aktivita realizovaná na RÚVZ pre 15 študentov stredných škôl v okrese Rožňava.

V súvislosti s Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme boli v 4 základných školách realizované zdravotno-výchovné aktivity pre 101 žiakov (z toho 74 dievčat). Počas všetkých aktivít boli distribuované zdravotno-výchovné materiály na tému prevencie užívania alkoholu, nechceného tehotenstva a fetálneho alkoholového syndrómu.

20 študentom Strednej odbornej školy v Dobšinej a 19 žiakom zo ZŠ v Dobšinej bola priblížená problematika demencie a dôležitosť vedenia aktívneho životného štýlu na jej predchádzanie už v mladom veku. Tieto aktivity sa uskutočnili v súvislosti so Svetovým dňom Alzheimerovej choroby.

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby a Svetového dňa srdca sa vykonávali zdravotno-výchovné aktivity pre 65 klientov v zariadení pre seniorov FOR REGION v Nadabule. Počas podujatia bol záujemcom odmeraný krvný tlak a pulz s následnou intervenciou a odovzdaním denníkov na zaznamenávanie nameraných hodnôt krvného tlaku v prostredí zariadenia a zdravotno-výchovného materiálu k vážnym rizikovým faktorom ochorenia srdca a ciev.

V súvislosti s Októbrovom - mesiacom úcty k starším sa uskutočnili 2 pohybové aktivity s názvom Pohyb je podmienkou života pre 12 senioriek. Tiež sa zrealizovala zdravotno-výchovná aktivita s názvom Zdravý životný štýl ako súčasť prevencie chronických neinfekčných chorôb pre 32 klientov v zariadení pre seniorov FOR REGION v Nadabule.

28.11.2018 sa v Spoločenskej sále na Mestskom úrade v Rožňave uskutočnil 3. ročník Rožňavského veľtrhu pre seniorov. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli seniori v okrese Rožňava. Hlavnými organizátormi podujatia boli Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava a Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rožňave. Program 3. ročníka veľtrhu bol koncipovaný tak, aby seniori v jednotlivých informačných blokoch získali informácie z oblasti uspokojovania fyzických, psychických, sociálnych a spirituálnych potrieb. Vzdelávacia časť programu podujatia prebiehala v sále a sprievodné a konzultačné aktivity sa realizovali vo vstupnom vestibule. Odborníci seniorom prednášali na rôzne témy (bezpečnosť seniorov, prvá pomoc, aktívny život seniorov, aktívni v každom veku, zdravie a choroba, senior z pohľadu psychológa, sociálne služby v pôsobnosti mesta Rožňava a peňažný príspevok na opatrovanie). V rámci všetkých prednesených tém a tiež v oblasti využívania zdvíhacích zariadení u imobilných osôb, v spirituálnej oblasti mali účastníci veľtrhu možnosť diskusie, individuálnej konzultácie a poradenstva. Sprievodné aktivity boli súčasťou veľtrhu a bol o ne veľký záujem. Zabezpečovali ich Stredná zdravotnícka škola v Rožňave (meranie krvného tlaku, pulzu, hmotnosti, telesných tukov a svalov, masáž šije a horných končatín), Stredná odborná škola obchodu a služieb (strihanie vlasov a úprava účesu) a Gemerská knižnica Pavla Dobšinského (ponuka kníh a aktivít). Na podujatí bolo prítomných 139 účastníkov, z toho 108 seniorov a 31 odborníkov z jednotlivých oblastí.

Pri príležitosti Svetového dňa diabetu sa uskutočnili zdravotno-výchovné aktivity pre 40 študentov Strednej odbornej školy v Dobšinej, pre 38 študentov zo Strednej zdravotníckej

školy v Rožňave a 19 žiakov zo ZŠ Ul. pionierov v Rožňave. Počas všetkých aktivít boli účastníkom odovzdané zdravotno-výchovné materiály zamerané na prevenciu diabetu 2. typu.

Počas Európskeho týždňa boja proti drogám pracovníci oddelenia VKZ uskutočnili 13 aktivít pre 85 študentov Strednej zdravotníckej školy v Rožňave, 39 študentov Strednej odbornej školy v Dobšinej, 25 žiakov ZŠ v Rejdovej a 50 žiakov Špeciálnej ZŠ v Dobšinej.

V súvislosti so Svetovým dňom boja proti AIDS sa uskutočnili zdravotno-výchovné aktivity zamerané okrem prevencie nákazy HIV vírusom aj na prevenciu iných sexuálne prenosných ochorení a na výchovu k manželstvu a rodičovstvu pre 22 žiakov zo ZŠ Ul. pionierov v Rožňave, 15 študentov zo Strednej odbornej školy v Dobšinej, 17 študentov zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave a pre 30 študentov z Gymnázia P. J. Šafárika v Rožňave.

Pracovníci oddelenia VKZ pokračovali aj v aktivitách zameraných na prevenciu šírenia infekčných chorôb (najmä hepatitídy typu A, osýpok a pedikulózy). Tieto aktivity sa realizovali najmä v prostredí sociálne znevýhodnených komún.

U 369 klientov, ktorí boli vyšetrení vo všeobecnom PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, nadváha a obezita, hypertenzia, nadmerné užívanie alkoholu. Získané údaje od 321 klientov, ktorí boli vyšetrení za štandardných podmienok, boli pridané do dvoch databáz TZS v.2009 (databáza klientov do 19 a nad 19 rokov). Údaje od 48 klientov, ktorí neboli vyšetrení za štandardných podmienok boli zadané a spracované mimo hlavnej databázy TZS.

Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 18 výjazdov v 12 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 216 klientov, z toho 168 vyšetrených za štandardných podmienok zadaných do databáz TZS a 3 výjazdy, na ktorých bolo vyšetrených 48 klientov za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do hlavnej databázy TZS.

Meliata	- Obecný úrad	- 1 výjazd	- 11 klientov
Rožňava	- ZŠ ak. J. Hronca, Zakarp. ul.	- 2 výjazdy	- 23 klientov
Rožňava	- ZŠ, Ul. pionierov	- 2 výjazdy	- 14 klientov
Plešivec	- ZŠ, Ulica gemerská 1	- 2 výjazdy	- 27 klientov
Štítnik	- Obecný úrad	- 1 výjazd	- 14 klientov
Dobšiná	- Mestský úrad	- 2 výjazdy	- 25 klientov
Rožňava	- Klub dôchodcov	- 1 výjazd	- 10 klientov
Rožňava	- Mestské kúpalisko	- 2 výjazdy	- 24 klientov
Dobšiná	- ŠZŠ	- 1 výjazd	- 14 klientov
Gemerská Panica	- ZŠ	- 1 výjazd	- 6 klientov
Nadabula	- For Region, ZSS	- 2 výjazdy	- 23 klientov
Rožňava	- Mestský úrad	- 1 výjazd	- 25 klientov

Aktivity sme smerovali predovšetkým na mladú generáciu. Objektom nášho pôsobenia sú však všetky vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti NPPZ /t. j. bodov 1. až 4./:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia (besedy a prednášky s diskusiou, výklad s besedou, aplikácia prvkov interaktívneho zážitkového učenia, vedomostný kvíz, ponuka informačno-propagačných materiálov, letáky, nástenky, články v novinách, atď.). V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej

výžive.

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora Národnej stratégie SR pre školský program, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny a mlieka u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. V roku 2018 sa v okrese Rožňava realizovalo 61 skupinových edukačných aktivít pre 898 poslucháčov so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR. V súvislosti s programom „Školské ovocie“, v reakcii na požiadavku RÚVZ so sídlom v Košiciach, sme zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2017/2018.

V okrese Rožňava sa do celoslovenského projektu „Viem, čo zjem“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí vo veku 9 – 12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“) zapojili 2 základné školy. V roku 2018 na ZŠ na Zlatej ulici v Rožňave bolo edukovaných v rámci 1. etapy projektu v 7 triedach 183 žiakov a v KZŠ sv. J. Nepomuckého v Rožňave v rámci 2. etapy projektu v 4 triedach 43 žiakov. Za každú intervenovanú školu (po ukončení aktivít vo všetkých triedach na základe požiadavky zo strany Neuropea, s. r. o. a ÚVZ SR) bol zasielaný záznam o priebehu školenia. Zároveň sme po ukončení aktivít na KZŠ sv. J. Nepomuckého v Rožňave vykonali dotazníkový prieskum efektivity tohto programu pre skupinu „prípád“ a pre skupinu „kontrola“ na ZŠ v Štítniku dotazník vyplnilo 63 žiakov. Dotazníky budú zaslané na ÚVZ SR.

Zdravotno-výchovné aktivity o zdravom životnom štýle vrátane zdravej výživy boli vykonávané aj v rámci onkoprevenencie, prevencie diabetu a prevencie srdcovocievnych chorôb. Cieľovou skupinou týchto aktivít bola väčšinou populácia v predproduktívnom a produktívnom veku.

2. Fyzická inaktivita:

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia VKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, letáky vlastnej edície, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity a jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. Pohybová aktivita pre verejnosť s názvom Pohyb je podmienkou života prebiehala aj v tomto hodnotenom období v priestoroch RÚVZ. Tieto pohybové aktivity pod vedením odborných pracovníčok oddelenia VKZ boli zamerané na prevenciu ochorení chrbta, inkontinencie, osteoporózy a zlepšenie celkovej telesnej pohody. 10 osôb sa na cvičení stretlo 9-krát. Fitnes centrum na RÚVZ využili 3 pracovníci 40-krát.

V hodnotenom období bolo na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity zrealizovaných spolu 69 aktivít pre 757 poslucháčov.

V roku 2018 sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 369 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 a Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (pozri bod 9.2 a 9.9).

3. Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, články, informácie, letáky, nástenky). Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí vrátane prevencie závislosti od legálnych drog. Za hodnotené obdobie sme v rámci územia pôsobnosti RÚVZ Rožňava uskutočnili výchovno-vzdelávacie akcie na pre žiakov a učiteľov základných škôl, študentov a učiteľov stredných škôl s celkovou účasťou 1041. Pri vykonávaní edukačných aktivít boli v rámci intervencií premietané videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ sa edukačné ciele naplňali zväčša hravou formou oboznamovania sa s danou problematikou. U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovala spätná väzba, resp. prostredníctvom dotazníkovej metódy sa mapovali názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu. Počas aktivít na SŠ si študenti – fajčiari mohli otestovať percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu na prístroji Smokerlyzer.

V rámci poskytovania telefonického poradenstva na Linke pomoci 0908 888 722 sme túto linku prevzali 05.10.2018 od RÚVZ Rimavská Sobota a následne sme ju odovzdali 22.10.2018 na RÚVZ Košice. Telefonické poradenstvo sme poskytovali počas 11 pracovných dní v čase od 8.00 do 15.00. Na Linku pomoci sa dovolalo 61 volajúcich, z toho sme vybavili 30 opodstatnených telefonátov, ďalšie hovory boli neopodstatnené, často neslušné a urážajúce. Priemerne sa dovolalo 6 volajúcich denne, najmenej 1 a najviac 10 volaní za jeden deň. Z 30 opodstatnených volaní bolo 19 mužov – 63% a 11 žien – 37% vo veku od 17 do 69 rokov, priemerný vek všetkých volajúcich opodstatnených hovorov bol 33 rokov. Volajúci fajčili od 1 do 40 rokov, priemerne volajúci fajčili 14,9 roka.

U 49 klientov – fajčiarov bol vykonaný dotazníkový prieskum zameraný na zistenie závislosti na nikotíne. Vyhodnotením FAGERSTROMOVHO dotazníka sa zistilo, že 21 (42,9%) fajčiarov nie je závislý na nikotíne, 12 (24,5%) vykazuje strednú závislosť, 15 (30,6%) fajčiarov je silne závislý na nikotíne a veľmi silne závislý bol 1 (2%) klient. Vo všeobecnom PCOPZ sa vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku u klientov a u ich rodinných príslušníkov. Špecializované PCPOF v roku 2018 nenavštívil nik. Pri opakovaných vyšetreniach klientov vo všeobecnom PCOPZ sme zaznamenali 7 bývalých fajčiarov, ktorí prestali fajčiť aj vďaka našej intervencii v minulosti.

V spojitosti s propagačnou činnosťou vo vzťahu k významným termínom venovaným problematike zdravia a drogovej prevencie, reflektovali sme na nasledovné dni: Svetový deň bez tabaku – 31. máj, pri príležitosti ktorého sme uskutočnili aktivity zamerané na prevenciu tabakizmu a zanechanie fajčenia a prezentáciu témy svetového dňa a špecializovaného poradenského centra na odvykanie od fajčenia na informačnej tabuli v budove RÚVZ Rožňava pre návštevníkov úradu. Významný termín Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún sme dali do pozornosti najmä žiakom a študentom edukačnými aktivitami a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. Aj počas Európskeho týždňa boja proti drogám sme vykonávali edukačné aktivity zamerané na problematiku prevencie látkových a nelátkových závislostí.

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

Medziodborová úloha – odbor preventívneho pracovného lekárstva

Úroveň informovanosti obyvateľstva o zdravom spôsobe života zvyšovali odborní pracovníci oddelenia PPLaT aj formou prednáškovej činnosti, publikačnej činnosti a odborným poradenstvom pre 34 klientov v rámci špecializovaného poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri práci. Zároveň činnosti zamerané na ochranu, zachovanie alebo prinavrátenie zdravia boli realizované aj prostredníctvom konzultačnej činnosti (429 klientov). Na pracoviskách bolo vykonaných 166 kontrol fajčenia. Realizovala sa intervenčná aktivita v rámci projektu Zdravé pracoviská – Časť pracovné prostredie a pracovné podmienky v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka.

Pri kontrole zabezpečovania zdravých pracovných podmienok pre zamestnancov ÚPSVaR v Rožňave bolo vyhodnotených 97 v problematike psychickej záťaže pri práci.

Pri zabezpečovaní zdravých pracovných podmienok oddelenia PPLaT spolupracuje s Inšpektorátom práce Košice. V roku 2018 bola realizovaná spoločná previerka v spoločnosti Impreglon Slovakia s.r.o. Bola zameraná na problematiku práce s nebezpečným chemickým faktorom.

V rámci zlepšovania podmienok pre zamestnancov z hľadiska prevencie chorôb z povolania a nadmernej psychickej pracovnej záťaže v odvetviach s významnými rizikovými faktormi práce a pracovného prostredia sa aktívne spolupracuje s UNLP KE - Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a s neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami vykonávajúcimi pracovné zdravotné služby v problematike ochorení podmienených pracou. V roku 2018 bolo prešetrených 15 podozrení na chorobu z povolania. V špecializovanom poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri práci bol využívaný informačný materiál o problematikách PPLaT v súvislosti s výrobnými technológiami ako aj s možnými negatívnymi účinkami faktorov pracovného prostredia. V rámci ŠZD ako aj konzultácií bola poskytovaná poradenská činnosť pre aplikáciu legislatívy v oblasti ochrany zdravia pri práci z hľadiska pôsobenia negatívnych faktorov pracovného prostredia a spôsobu výkonu pracovnej činnosti.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej KVO)

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO. V roku 2018 sme sa počas 9 aktivít cielene zamerali na edukáciu prevencie KVO u 289 ľudí.

2. Diabetes mellitus (ďalej DM)

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu. Činnosť v tomto smere vykazujeme najmä v bodoch 9.1, 9.2, 9.7 a 9.9. V rámci dobrej spolupráce so základnými a strednými školami boli aj roku 2018 vykonané edukačné aktivity o zdravej výžive a pohybovej aktivite ako súčasť prevencie chronických neinfekčných chorôb, vrátane prevencie cukrovky. V súvislosti so Svetovým dňom diabetu sa uskutočnili zdravotno-výchovné aktivity pre 40 študentov zo Strednej odbornej školy v Dobšinej, pre 38 študentov a 4 pedagógov zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave a 19 žiakov a 1 pedagóga zo ZŠ Ul. pionierov v Rožňave.

3. Vybrané nádorové ochorenia

Na prevencii nádorových ochorení sa podieľame aj individuálnou poradenskou

činnosťou a účasťou na edukačných kampaniach. Prevencii najčastejších nádorových ochorení sa pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu venovali počas 4 zdravotno-výchovných aktivít na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave – 39 študentov a 5 pedagógov.

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín Svetový deň rakoviny – 4. február, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. Realizované aktivity mali informačný a edukačný charakter (zostavenie informačného panelu vo vstupnej hale RÚVZ a distribúcia informačno-propagačných materiálov spojená s odborným poradenstvom a konzultáciami, zameranými na primárnu prevenciu onkologických ochorení najmä počas intervencie klienta vo všeobecnom PCOPZ. Všetky ďalšie aktivity oddelenia VKZ smerovali v hodnotenom období k prevencii chronických neinfekčných ochorení – osobitne srdcovocievnych ochorení, cukrovky a nádorových ochorení.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úloha sa v hodnotenom období realizovala na úrovni činnosti všeobecného a špecializovaných poradenských centier ochrany a podpory zdravia. Činnosť PCOPZ je podrobne opísaná v bode 9.7 CINDI PROGRAM SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V REVENCI OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle s cieľom prevencie nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia VKZ, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ, prednášky, interaktívne zážitkové metódy, individuálne a skupinové poradenstvo.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 369 klientov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály so zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s obezitou, ktorí prejavili záujem o zmenu životného štýlu a úpravu hmotnosti, bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali aj pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie nasledovne:

V rámci projektu Zdravé pracoviská v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka pre zlepšenie ergonómie prebieha spolupráca pri zabezpečovaní zácviaku a kontroly spôsobu balenia trénerom a tiež pri návrhu spôsobu paletizácie hotových výrobkov v súvislosti s automatizáciou prevádzky.

V regionálnej tlači a na infotexte miestnej televízie bol zverejnený článok zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti o zdravotných rizikách vyplývajúcich z pracovných podmienok a súvisiacich opatreniach.

V rámci preventívnych aktivít sú zamestnanci s prevahou práce so zobrazovacou jednotkou oboznamovaní s odporúčanou pohybovou aktivitou počas prestávok v práci.

Odborní pracovníci oddelenia PPLaT v rámci ŠZD v roku 2018 vykonali 157 kontrol. Zistené nedostatky boli riešené v rámci jednaní so zamestnávateľmi, kde boli prijaté

opatrenia na odstránenie nedostatkov. Rozsah realizácie uvedených opatrení touto formou sa ukázal ako dostatočný a efektívny prostriedok a nebolo potrebné pristupovať k sankčným opatreniam. V rámci metodického vedenia zamestnávateľov v oblasti ochrany a podpory zdravia zamestnancov pri práci boli prioritne usmerňované spoločnosti, kde je vykonávaná riziková práca. V roku 2018 bolo realizovaných na rizikových pracoviskách 47 kontrol. V rámci posudkovej činnosti bolo vykonaných 100 ohliadok pracovných priestorov. V závode SCA HP SLOVAKIA s.r.o. Gemerská Hôrka pokračuje spoločný postup riešenia projektu Zdravé pracoviská.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Úloha sa v hodnotenom období nerealizovala.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Všetky aktivity oddelenia VKZ týkajúce sa prevencie infekčných ochorení, chronických neinfekčných chorôb, prevencie látkových a nelátkových závislostí a prevencie sexuálne prenosných chorôb vrátane výchovy k manželstvu a rodičovstvu sú smerované ku všetkým obyvateľom okresu Rožňava, znevýhodnené komunity nevynímajúc. V roku 2018 bolo v prostredí detí a mládeže zo znevýhodnených komunít edukovaných spolu 351 žiakov ZŠ a SŠ.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Na znižovanie škodlivých účinkov alkoholu sa v roku 2018 realizovali zdravotno-výchovné aktivity prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód s dôrazom na deti a dospelujúcu populáciu. Mnohé aktivity súviseli s témou zdravého životného štýlu a s prevenciou látkových a nelátkových závislostí. 22 aktivít pre 169 žiakov ZŠ a študentov SŠ sa týkalo priamo len prevencie užívania alkoholu. Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa u klientov sledoval aj rizikový faktor problémového užívania alkoholu s následným odporúčaním návštevy špecialistu.

Viac informácií v bode 9.1 – A.I.3.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Do jednotlivých základných organizácii JDS v okrese boli prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave distribuované zdravotno-výchovné materiály zamerané na zdravý životný štýl, vysoký krvný tlak, cukrovku, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu. U seniorov sa realizovali kurzy samomerania krvného tlaku. Absolvovalo ich 26 seniorov. V roku 2018 sa v priestoroch RÚVZ Rožňava realizovali pohybové aktivity s názvom Pohyb je podmienkou života. Tieto pohybové aktivity pod vedením odborných pracovníčok oddelenia VKZ sú zamerané na prevenciu ochorení chrbta, inkontinencie, osteoporózy a zlepšenie celkovej telesnej pohody. Počas 9 stretnutí sa na cvičení stretávalo 10 osôb, prevažne

senioriek.

32 klientov zo sociálneho zariadenia For Region Nadabula sa zúčastnilo na zdravotno-výchovnej aktivite zameranej na význam pohybovej aktivity a zdravej výživy seniorov. Počas výjazdu všeobecného PCOPZ v Klube dôchodcov v Rožňave bolo vyšetrených 10 seniorov. Následne bola zrealizovaná prednáška na tému prevencie chronických neinfekčných chorôb so zameraním na dostatočnú pohybovú aktivitu a zdravú výživu. Prevenciu Alzheimerovej choroby, významu pohybových a sociálnych aktivít a zdravej výživy bola venovaná zdravotno-výchovná aktivita pre 65 klientov zo sociálneho zariadenia For Region Nadabula.

28.11. 2018 sa v Spoločenskej sále na Mestskom úrade v Rožňave uskutočnil 3. ročník Rožňavského veľtrhu pre seniorov. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli seniori v okrese Rožňava. Hlavnými organizátormi podujatia boli Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava a Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rožňave. Program 3. ročníka veľtrhu bol koncipovaný tak, aby seniori v jednotlivých informačných blokoch získali informácie z oblasti uspokojovania fyzických, psychických, sociálnych a spirituálnych potrieb. Vzdelávacia časť programu podujatia prebiehala v sále a sprievodné a konzultačné aktivity sa realizovali vo vstupnom vestibule. Odborníci seniorom prednášali na rôzne témy (bezpečnosť seniorov, prvá pomoc, aktívny život seniorov, aktívni v každom veku, zdravie a choroba, senior z pohľadu psychológa, sociálne služby v pôsobnosti mesta Rožňava a peňažný príspevok na opatrovanie). V rámci všetkých prednesených tém a tiež v oblasti využívania zdvíhacích zariadení u imobilných osôb, v spirituálnej oblasti mali účastníci veľtrhu možnosť diskusie, individuálnej konzultácie a poradenstva. Sprievodné aktivity boli súčasťou veľtrhu a bol o ne veľký záujem. Zabezpečovali ich Stredná zdravotnícka škola v Rožňave (meranie krvného tlaku, pulzu, hmotnosti, telesných tukov a svalov, masáž šije a horných končatín), Stredná odborná škola obchodu a služieb (strihanie vlasov a úprava účesu) a Gemerská knižnica Pavla Dobšinského (ponuka kníh a aktivít). Na podujatí bolo prítomných 139 účastníkov, z toho 108 seniorov a 31 odborníkov z jednotlivých oblastí. Počas Rožňavského veľtrhu pre seniorov a počas výjazdov boli pre seniorov distribuované zdravotno-výchovné materiály /vlastné i dodané z ÚVZ SR/.

9.6 ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V roku 2018 bolo v oblasti stomatohygiény zrealizovaných 7 aktivít pre 31 detí z MŠ, pre 12 žiakov ZŠ a pre 4 pedagógov. K názorným ukážkam boli použité modely chrupu a aj DVD s touto tematikou.

9.7 CINDI PROGRAM SR

V rámci CINDI programu SR boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2018 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 439 klientom (všeobecné 369 z toho 106 (28,7%) mužov a 263 (71,3%) žien, špecializované 70 z toho 51 (72,9%) mužov a 19 (27,1%) žien). Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a v komunitách žijúcich na vidieku výjazdmi všeobecného PCOPZ. Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 18 výjazdov v 12 zariadeniach okresu, kde bolo spolu

vyšetrených 216 klientov, z toho 168 vyšetrených za štandardných podmienok zadaných do databáz TZS a 3 výjazdy, na ktorých bolo vyšetrených 48 klientov za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do hlavnej databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou oddelenia VKZ. Absolvovalo ho 26 klientov.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných termínov je informovať verejnosť (odbornú a laickú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl a do 6 stredných škôl, prostredníctvom pokračujúcej regionálnej kampane MOST V AUTOBUSE (kampan z roku 2014) a taktiež prostredníctvom distribúcie zdravotno-výchovného materiálu na miesta so zvýšenou koncentráciou ľudí.

Vyhodnotenie činnosti k významným termínom sa nachádza v bodoch 9.1, 9.2, 9.5.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 20120

V roku 2018 boli prostredníctvom oddelenia výchovy k zdraviu zrealizované zdravotno-výchovné aktivity v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok, taktiež v oblasti nelátkových závislostí pre 1041 mladých ľudí na základných a stredných školách – žiaci, študenti, rodičia, učitelia. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež v základných a stredných školách v okrese Rožňava (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, filmy na DVD, články, informácie, letáky, nástenky). Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza bod 9.1 – A.I.3.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľom tohto akčného plánu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia VKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, letáky vlastnej edície, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

Pohybová aktivita pre verejnosť s názvom Pohyb je podmienkou života prebiehala aj v tomto hodnotenom období v priestoroch RÚVZ. Tieto pohybové aktivity pod vedením odborných pracovníčok oddelenia VKZ boli zamerané na prevenciu ochorení chrbta, inkontinencie, osteoporózy a zlepšenie celkovej telesnej pohody. 10 osôb sa na cvičení stretlo 9-krát. Fitnes centrum na RÚVZ využili 3 pracovníci 40-krát.

Zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity boli v hodnotenom období realizované pre 757 osôb, z toho pre 269 detí a mládež, pre 222 ľudí v produktívnom veku a 266 seniorov.

V hodnotenom období sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 369 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003, ako aj plnením Národného programu podpory zdravia, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (pozri bod 9.1 a 9.2).

V rámci plnenia úloh (č.5.1.1 a 5.1.3) Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (ďalej NAPPPA), bolo na RÚVZ so sídlom v Rožňave vyšetrených spolu 80 študentov SŠ v okrese Rožňava, z toho 40 študentov z gymnázia (22 dievčat a 18 chlapcov) a 40 študentov zo SOŠ s maturitou (19 dievčat a 21 chlapcov). Vyšetrených bolo 41 dievčat a 39 chlapcov. Úlohu sme plnili podľa metodických pokynov gestora úlohy v čase od 22.03.2018 do 16.11.2018. Vyšetrení študenti aj pedagógovia hodnotili projekt pozitívne. Významne negatívne však ovplyvnilo priebeh projektu jeho prerušenie s následnou potrebou získavania nových súhlasov zákonného zástupcu. Databázu s údajmi všetkých respondentov a taktiež aj dotazník spätnej väzby k tejto úlohe bol zaslaný na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V súlade s usmernením ÚVZ SR zn. OHŽP/6995/21853/2018 bol vykonaný mimoriadny cieľový štátny zdravotný dozor v prevádzkach solárií zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojených s meraním UV žiarenia.

Podľa určenia RÚVZ v sídle kraja mimoriadny cieľový štátny zdravotný dozor bol vykonaný v dvoch prevádzkach solárií.

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Senici v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva SR Bratislava vykonal dňa 04.12.2018 mimoriadny cieľový štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojeného s meraním UV žiarenia v nasledovných prevádzkach solárií:

1. Kozmetický salón GLAMOUR, Námestie mieru 266, Holíč
2. FIRST COMPLEX, Zákostolie 853, Šaštín.

Výsledky objektivizácie UV žiarenia, ako aj zistené nedostatky v hygienickom režime prevádzky budú zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V rámci plnenia stanovenej úlohy bolo v roku 2018 vydaných 12 rozhodnutí o rizikových prácach, v 10 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, v 2 organizáciách boli určené rizikové práce zrušené. V rámci výkonu ŠZD bolo vykonaných 15 previerok zameraných na rizikové práce ukončených záznamom.

Prevládajúcim rizikovým faktorom je hluk.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V roku 2018 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 27 previerok, bolo vydaných 11 rozhodnutí a schválených 5 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou chemickým faktorom.

V roku 2018 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica, a.s. v profesii lekár (2/1) a zdravotná sestra (5/5). V okresoch Senica a Skalica evidujeme firmy, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi látkami v laboratóriách (IKO Sales International NV Senica, Fortaco s.r.o. Holíč) a menšie firmy, ktoré spracovávajú tvrdé drevo. Na oddelení Patológie FNŠP Skalica sú zamestnanci exponovaní formaldehydom.

Evidujeme 3 organizácie (PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, MP Group s.r.o., Skalica, STAVBY STRECHY s.r.o., Cerová) v našej pôsobnosti, ktoré majú oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V roku 2018 bolo vydaných 27 rozhodnutí na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu pre firmy DILMUN SYSTEM s.r.o., Bratislava, PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, Concret s.r.o., Boleráz, ASTANA s.r.o., Poprad, BBC consulting, s.r.o., Nitra, Regena ES s.r.o. Strážske, DBS Slovakia spol. s r.o. Zohor, Dušan Miezga MOVAK Vrbové. V 23 prípadoch sa

demontovala strešná krytina, jeden krát sa odstraňovala čierna skládka, v 3 prípadoch vetracie a kanalizačné potrubia z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií. Firma ArcelorMittal Tailored Blanks s.r.o. Senica má udelený certifikát „Bezpečný podnik“.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V priebehu roka 2018 bolo zabezpečené poradenstvo pre zamestnávateľov a zamestnancov najmä v oblasti zdravotných rizík pri práci, škodlivých faktoroch pracovného prostredia za účelom zníženia rizík a zabezpečenia zdravotného dozoru na pracoviskách. V mesiaci október sme sa podieľali na kampani Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci s témou pre roky 2018 – 2019 „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“. Využili sme vlastné informačné zdroje s aktívnym využitím praktických nástrojov EU-OSHA pre danú kampaň. Informácie a materiály kampane boli uverejnené na internetovej stránke nášho úradu.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Úloha bola v roku 2018 realizovaná odberom jednej vzorky fľaše na vodu, ktorá vyhovela požiadavkám platnej legislatívy.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK a ARÓM V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu boli sledované tri vybrané prídavné látky – E 200 - E203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 - E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 Glykozidy steviolu. Monitoringu sa zúčastnilo 20 respondentov (5 žien a 5 mužov/každá veková kategória), ktorí vyplnili 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci monitoringu kuchynskej soli boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov (1 vzorka v zariadení spoločného stravovania otvoreného typu a 1 vzorka v zariadení spoločného stravovania uzavretého typu) a 1 vzorka pekárenského výrobku v ZSS. Výsledky laboratórnej analýzy boli prepočítané podľa receptúr, spracované v požadovanej tabuľkovej forme a zaslané do RÚVZ Trnava.

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

RÚVZ Senica úlohu v roku 2018 nerealizoval.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Projekt „COSI“ – realizovaný podľa požiadaviek gestora. Boli vykonané antropometrické vyšetrenia 166 žiakov vo veku 7 - 7,99 a 8 – 8,99 rokov základných škôl v okrese Senica a Skalica a dotazníkový prieskum.

Projekt „Školské ovocie“ – zrealizované 4 besedy pre žiakov ZŠ s MŠ v Senici (84 žiakov).

Projekt „Školský program“ - zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov – vykonaný vstupný dotazníkový prieskum, ktorého cieľom bolo preveriť základné vedomosti rodičov a detí o pozitívnych účinkoch konzumácie ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov na zdravie. Prieskum bol vykonaný v ZŠ Radošovce a ZŠ Senica (100 respondentov). Zistené údaje boli zaslané gestorovi projektu.

V rámci podpory zdravšieho prostredia v školách bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania vykonaných 30 kontrol, v školských bufetoch a ostatných zariadeniach doplnkového stravovania 18 kontrol a 5 kontrol v telovýchovných zariadeniach pre deti a mládež.

Bol vykonaný cielený monitoring v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru zameraný na pitný režim detí v materských školách. Cieľom bolo poskytnúť reálny prehľad o konzumácii sladených nápojov podávaných deťom v rámci pitného režimu počas ich pobytu v predškolskom zariadení a na základe vyhodnotenia navrhnúť eventuálne opatrenia na zlepšenie. Monitoroval sa týždenný jedálny lístok v piatich materských školách v rámci každého okresu so zameraním iba na pitný režim. Zistené údaje boli zaslané gestorovi monitoringu.

Bol vykonaný cielený ŠZD v bufetoch, automatoch a iných formách ambulantného predaja zriadených v rámci zariadení pre deti a mládež. Vykonaných bolo 18 kontrol. Výsledky boli zaslané ÚVZ SR.

V predškolských zariadeniach sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru kládol dôraz na zabezpečenie pitného režimu používaním pitnej vody a nesladených nápojov (20 kontrol).

Boli zrealizované edukačné aktivity pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl: prednášky na tému „Zdravý životný štýl“ a „Výživa mladých ľudí“, edukovaných bolo 342 žiakov.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Prieskum „Tabak, alkohol, drogy – TAD 2018“ bol zrealizovaný podľa požiadaviek gestora v Základnej škole, Vajanského 1, Skalica a Strednej odbornej škole strojníckej v Skalici. Prieskumu sa zúčastnilo 203 žiakov. Zozbierané údaje boli zaslané gestorovi projektu.

6.7 PREVENČIA HIV/AIDS

Spolupracovali sme na realizácii projektu, odpočtuje odd. epidemiológie.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Senici poskytovali usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietaní povinného očkovania. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení ako aj informácie o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu. Očkujúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania na základe zaslaného Očkovacieho kalendára na rok 2018, ktorý je k dispozícii na webových stránkach RÚVZ Senica.

Priebežne sa vykonávali telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.

V súvislosti Európskeho imunizačného týždňa 2018 (23. - 29. apríl 2018) European Immunization Week- EIW 2018 na web stránkach RUVZ Senica boli prezentované články na zdôraznenie významu očkovania a informačný panel v priestoroch RÚVZ. V roku 2018 boli nahlásené 4 odmietnutia povinného očkovania.

Kontrola očkovania bola realizovaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR v II. polroku 2018 s nasledovnými výsledkami:

Okres Senica - pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 97,2%(ročník 2016), očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám 97,2 (ročník 2016), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 98,6% (ročník 2011), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 98,5% (ročník 2004), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 97,2% (ročník 2016), 97,5% (ročník 2015) a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde 98,9% (ročník 2006), 98,2% (ročník 2005).

Okres Skalica – pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 96,7%(ročník 2016), očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám 96,70% (ročník 2016), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 97,6% (ročník 2011), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 99,3% (ročník 2004), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 95,9% (ročník 2016), 95,7% (ročník 2015), 95,37% a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde 99,8% (ročník 2006).

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z., 544/2011 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3. 2003.

V roku 2018 oddelenie epidemiológie v mesiacoch jún – september sa zabezpečovala realizácia „Imunologického prehľadu v Slovenskej republike 2018 – séroprevalenčná štúdia“. V rámci okresov Senica a Skalica bolo oslovených a zapojených 7 všeobecných lekárov pre deti a dorast a pre dospelých. ktorí odobrali vzorky krvi od 90 osôb pri rovnomernom zastúpení obidvoch pohlaví vo veku od 1-69 rokov.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných chorôb sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi počas celého roka. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení za okresy Senica a Skalica, o ktorom sú informovaní lekári prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v sídle okresov, regionálna veterinárna a potravinová správa a príslušne susediace regionálne RÚVZ s územím okresu Senica a Skalica vrátane Krajskej hygienickej stanice Brno elektronickou formou. Hlásenia akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení sú pravidelne spracovávané týždenne a odborná i laická verejnosť je informovaná o aktuálnej situácii v miestnej tlači a na webových stránkach úradu.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Informačný systém EPIS je pravidelne využívaný a sú do neho vkladané údaje o prenosných ochoreniach priebežne počas celého roka. V sledovanom období do 30.12.2018 bolo za okres Senica vložených do systému 444 údajov a 295 epidemiologických šetrení. Za okres Skalica bolo vložených do systému 549 údajov a vykonaných 411 epidemiologických šetrení v ohnisku. Systém rýchleho varovania sa plne využíval počas uplynutého obdobia.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Spätne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD a odborná zdravotnícka verejnosť.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

RÚVZ Senica pokračuje v zapojení sa do projektu HELICS EU aj v roku 2018. Spracúvajú sa sledované zdravotné dokumentácie pacientov hospitalizovaných vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica na oddelení anesteziologie a intenzívnej medicíny, kde sú sledované infekcie na jednotkách intenzívnej starostlivosti (ICU) za obdobie troch mesiacov v roku 2017 a na chirurgickom oddelení infekcie v mieste chirurgického zákroku (SSI) za obdobie šiestich mesiacov roku 2017. Celkovo bolo spracovaných a do systému vložených 38 dotazníkov ICU a 71 dotazníkov SSI.

K sledovanému termínu bolo na oddelení epidemiológie evidovaných 213 nozokomiálnych nákaz z oddelení FNsp Skalica.

Na oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

RÚVZ Senica je od r. 2016 zapojený do Európskej surveillance infekcií *Clostridium difficile*, ktorá sa vykonáva v spolupráci s nemocničným epidemiológom FNsp Skalica a spádovým mikrobiologickým laboratóriom.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Senici.

V súvislosti s vydaným Usmernením hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR bolo zabezpečené informovanie všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast, primárov a lekárov urgentných príjmov a záchranej zdravotnej služby, ktoré poskytujú zdravotnícku starostlivosť pacientom s VNN. Cieľom je zvýšiť pripravenosť na ochranu verejného zdravia pred hrozbou zavlečenia a šírenia sa vysoko nebezpečnej nákazy (VNN) na území okresov Senica a Skalica, prehĺbiť vedomosti účastníkov školenia a pripraviť ich na zvládnutie opatrení v rezorte zdravotníctva a činností pri riešení situácie po zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN.

V súlade s prílohou č. 6 k Usmerneniu hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR bola odprezentovaná problematika pre všeobecných lekárov, lekárov ZZS a CPO FNŠP Skalica.

V surveillancie SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s FNŠP Skalica, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Senica sa v roku 2018 odoberali vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR paralelne z dvoch odberových miest čističiek odpadových vôd v Skalici (7 vzoriek) a v Senici (7 vzoriek). Z odobratého počtu 14 vyšetrených vzoriek odpadových vôd v 2 vzorkáče bol potvrdený: jún ECHOVIRUS 6 (ČOV Senica) a september COXSACKIEVÍRUS B5 (ČOV Skalica), ostatné vzorky boli s negatívnymi výsledkami. V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Oddelenie epidemiológie RUVZ Senica v roku 2018 nerealizovalo aktivitu „Prevencia HIV/AIDS“ formou interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“.

Pre študentov stredných škôl boli realizované 2 besedy o problematike HIV/AIDS .

Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou nástenky a plagátov na RÚVZ Senica, edukačné materiály na webovej stránke RÚVZ Senica.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V roku 2018 poradňa očkovania poskytovala informácie priebežne o povinnom, odporúčanom očkovaní, ochoreniach preventabilných očkovaním, kontraindikáciách a nežiadúcich účinkoch očkovania, taktiež informácie pred cestou do zahraničia. Poradne využívali viac zdravotnícki pracovníci. Väčšinou sa otázky týkali kontraindikácií očkovania a doočkovania detí jednotlivými očkovacími látkami pri prekročení doporučenej schémy očkovania, prípadne pri presťahovaní sa z krajín EU a mimo EU. Záujem zo strany laickej verejnosti bol minimálny. Informácie ohľadom očkovania žiadali najmä v prípadoch dovolenkového cestovania do zahraničia, pri dlhodobých štúdiijných pobytoch študentov a práce v zahraničí.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUD/CICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Nerealizovali sme.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Plní sa priebežne. V rámci NPPZ sa realizujú všetky nižšie uvedené aktivity.

9.1.1

Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Plní sa priebežne.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015- 2025

Projekt sa realizuje priebežne. Klientom poradní zdravia boli poskytnuté informácie o zdravom životnom štýle. Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sme sa spolupodieľali na organizácii 2 športových podujatí. Počas podujatí sme záujemcom merali krvný tlak a poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo (69 ľudí). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály do škôl, zdravotníckych zariadení, klubov dôchodcov a osvetových organizácií.

K Svetovému dňu zdravia boli zrealizované v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a Arcelor Mittal, Tailored Blanks Senica, s.r.o Dni zdravia. Počas akcie boli zrealizované preventívne vyšetrenia zamestnancov (antropometrické a biochemické vyšetrenia), na ktoré naviazovalo komplexné poradenstvo. Celkovo bolo vyšetrených 39 ľudí. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň zdravia a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály.

K Svetovému dňu diabetu boli zrealizované 4 prednášky - „Zdravý životný štýl a prevencia cukrovky“ - pre študentov stredných škôl v Senici (81 študentov). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň diabetu a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály.

V spolupráci s Obchodnou akadémiou a gymnáziom Ladislava Novomeského v Senici bolo uskutočnených 16 prednášok pre študentov na tému „Zdravý životný štýl“ (342 študentov).

Projekt „Školské ovocie“ – zrealizované 4 besedy pre žiakov ZŠ s MŠ v Senici (84 žiakov).

Projekt „Školský program“ - zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov – vykonaný vstupný dotazníkový prieskum, ktorého cieľom bolo preveriť základné vedomosti rodičov a detí o pozitívnych účinkoch konzumácie ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov na zdravie. Prieskum bol vykonaný v ZŠ Radošovce a ZŠ Senica (100 respondentov). Zistené údaje boli zaslané gestorovi projektu.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

K Medzinárodnému dňu povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme sme v spolupráci s Gymnáziom v Skalici uskutočnili 1 prednášku o prevencii alkoholizmu (52 študentov). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol medzinárodný deň spropagovaný a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály. Pravidelne mesačne sa zúčastňujeme zasadnutia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri Mestskom zastupiteľstve Senica.

9.5. NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

V spolupráci s Mestom Šaštín – Stráže bol zrealizovaný Deň zdravia a pohybu pre seniorov, počas ktorého boli uskutočnené vyšetrenia seniorov (antropometrické vyšetrenie, určenie BMI, meranie TK) spojené s poradenstvom, zameraným na zdravý životný štýl (vyšetrených a edukovaných bolo 25 ľudí). Klubom dôchodcov bol poskytnutý edukačný materiál (Typy pre lepšiu pamäť, Obezita, Stres, Žijeme zdravo, Pyramída zdravej výživy, Alzheimerova choroba, Vysoký krvný tlak). K Októbru – Mesiacu úcty k starším bol zrealizovaný Deň otvorených dverí, kde bola odprednášaná téma „Pohybová aktivita ako prevencia vzniku osteoporózy a pádov seniorov“, edukovaných 6 seniorov. Bola uskutočnená beseda na tému „Očkovanie = upevnenie dobrého zdravia a prevencia už existujúcich ochorení“ v Domove dôchodcov Borský Mikuláš, edukovaných 13 seniorov. Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Október – Mesiac úcty k starším, v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel a boli distribuované zdravotno – výchovného materiály do klubov dôchodcov, zariadení sociálnej starostlivosti a zdravotníckych zariadení.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

K Svetovému dňu ústneho zdravia školám a zdravotníckym zariadeniam v oboch okresoch bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál. V priestoroch RÚVZ Senica bol inštalovaný edukačný panel s danou témou a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Senici uskutočnená propagácia Svetového dňa ústneho zdravia.

9.7 CINDI program SR

V Centre podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Senici v základnej poradni bolo vyšetrených 11 klientov (4 muži, 7 žien). Prvovyšetrená bola 1 žena, opakovane bolo vyšetrených 10 klientov (4 muži, 6 žien). 1 klient bol vyšetrený v r. 2018 2-krát. Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo. V Teste zdravé srdce je evidovaných aj 58 študentov, ktorí boli vyšetrení v rámci Národného akčného plánu na podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020.

Počas výjazdových aktivít (17 výjazdov) bolo celkovo vyšetrených 262 ľudí (152 žien = 74 žien + 78 študentiek vyšetrených smokerlyzérom, 110 mužov = 34 mužov + 76 chlapcov vyšetrených smokerlyzérom). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo. 45 klientom bolo poskytnuté telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia v rámci celoštátnej Linky pomoci. Celkový počet výkonov bol 2371, z toho: telefonické poradenstvo Linka pomoci: 45, TZS študenti v rámci NAPPPA: 1392, TZS dospelí: 304, výjazdy: 630 výkonov .

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

K Svetovému dňu bez tabaku bol v spolupráci s CPPPP v Holíči, zrealizovaný projekt „Fajčiť či nefajčiť“- kvíz pre stredoškolákov, v rámci ktorého sme záujemcom vyšetřili hodnotu CO vo vydychovanom vzduchu, poskytli poradenstvo a edukačné materiály (14 aktivít). Celkovo sa projektu zúčastnilo 323 študentov a vyšetrených bolo 154 študentov (78 dievčat, 76 chlapcov). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel a na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol svetový deň spropagovaný.

Projekt „Kto nás chráni“ bol zrealizovaný v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica. Bola uskutočnená výtvarná

súťaž pre žiakov základných, špeciálnych a základných umeleckých škôl zameraná na prevenciu kriminality a drogových závislostí a následne výstava spojená s ocenením víťazných prác.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovania s nimi bolo zrealizovaných 6 prednášok na tému „Drogové závislosti u detí a mládeže“, edukovaných 106 študentov stredných škôl (Gymnázium Ladislava Novomeského Senica, Obchodná akadémia Senica). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol tento deň spropagovaný a boli distribuované výchovno- vzdelávacích materiály .

Pravidelne mesačne sa zúčastňujeme zasadnutia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri Mestskom zastupiteľstve Senica.

Počas Európskeho týždňa boja proti drogám bol v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica uskutočnený 22. ročník projektu „Chráňme sa pred drogovým nebezpečenstvom“. Projekt je zameraný na prevenciu drogových závislostí, určený pre koordinátorov prevencie drogových závislostí, pedagógov, študentov, kultúrnych a osvetových zamestnancov, pre odbornú a laickú verejnosť. Okrem účasti sme sa spolupodieľali na príprave a organizácii seminára.

Ďalej bola uskutočnená interaktívna beseda „Drogové závislosti u detí a mládeže“, počet edukovaných: 90 študentov, 1 škola- gymnázium. Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Európsky týždeň boja proti drogám a v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sme sa spolupodieľali na organizácii 2 športových podujatí. Počas podujatí sme záujemcom merali krvný tlak a poskytli zdravotno- výchovné poradenstvo (69 ľudí). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály do škôl, zdravotníckych zariadení, klubov dôchodcov a osvetových organizácii.

Úloha 5.1.1

Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi

Zrealizovali sme vyšetrenia študentov 2. ročníkov stredných škôl v Senici a dotazníkový prieskum podľa požiadaviek gestora. Celkovo bolo vyšetrených 58 študentov (39 chlapcov a 19 dievčat). Celkovo bolo urobených 1392 výkonov, ktoré sú evidované v samostatnom programe Test zdravé srdce. Všetky získané údaje boli zadané do tabuľky v programe Excel a poslané gestorovi projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PRÍPRAVA NÁVRHU AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY - NEHAP V

Cieľom akčného plánu je implementácia nových prioritných oblastí vyjadrených v ostravskej Deklarácii ministrov (jún 2017) na podporu environmentálno – zdravotnej politiky. To znamená, prostredníctvom navrhnutých aktivít jednotlivých rezortov reflektujúcich aktuálny stav, minimalizovať riziká pochádzajúce z prostredia, ktoré môžu poškodzovať a ohrozovať zdravie ľudí.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2018 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992* – Národné ciele SR III, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2018 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2018 neboli dané požiadavky gestora úlohy - ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Cieľ

Úloha sa zameriava na problematiku prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Táto problematika sa v posledných rokoch zaradila medzi prioritné oblasti environmentálno – zdravotnej politiky v Európe. Z hľadiska ochrany zdravia jednej z najzraniteľnejších skupín populácie – detí je práve vnútorné ovzdušie v školách jedným z významných faktorov.

Gestorom úlohy a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR.

V priebehu roku 2018 neboli dané požiadavky gestora úlohy - ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKO A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte nových pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách SR.

Gestorom úlohy je NRC pre pitnú vodu, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ a RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2018 neboli dané požiadavky gestora úlohy - NRC pre pitnú vodu na plnenie predmetnej úlohy.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2018 neboli na RÚVZ Spišská Nová Ves dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriu

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom sú RÚVZ v SR.

RÚVZ uviedlo v roku 2018 do prevádzky 2 nové prevádzky solárií, celkovo má vo svojej regionálnej pôsobnosti 16 prevádzok solárií. Pracovníci oddelenia HŽP vykonali v priebehu roka 2018 1 kontrolu ŠZD v soláriu, pri ktorej neboli zistené nedostatky.

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi v rámci mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií má v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Košiciach naplánovaný na 21. január 2019 štátny zdravotný dozor spojený s meraním UV žiarenia v 3 prevádzkach solárií vo svojej regionálnej pôsobnosti.

ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE Z PROBLEMATIKY ÚZEMNÉHO OBVODU

SLEDOVANIE KVALITY VODY V PRAMEŇOCH NA ÚZEMÍ NÁRODNÉHO PARKU SLOVENSKÝ RAJ

V priebehu roka 2018 bolo pracovníkmi oddelenia HŽP odobratých 18 vzoriek vôd zo 16 prameňov nachádzajúcich sa v blízkosti najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to prameň Pod Gačovskými skalami – Dedinky, prameň Stratenská Píla, prameň Zajmarská roklina (vyvieračka), prameň Suchá Belá, prameň Kysel', prameň sv. Bruna na Kláštorisku, prameň na ceste medzi Kláštoriskom a Podleskom, prameň Klauzy, Novoveská Huta – Kráľov prameň, prameň Podlesok (oproti parkovisku), prameň pri potoku Lesnica (Pod tiesninou), Košiarny briežok – Skromná studnička, Košiarny briežok – Grófska studňa, Sokolský prameň – Čingov, prameň Čierna dolina – Sokol, prameň v doline Blajzloch.

Kvalita vody vo vzorkách: prameň Kysel', prameň sv. Bruna na Kláštorisku, prameň Čierna dolina – Sokol, prameň Klauzy, prameň Zajmarská roklina (vyvieračka), Košiarny briežok – Skromná studnička, Novoveská Huta – Kráľov prameň, prameň Suchá Belá, Sokolský prameň – Čingov, prameň na ceste medzi Kláštoriskom a Podleskom, prameň pri potoku Lesnica (Pod tiesninou), **nezodpovedala** hygienickým požiadavkám, prekročené boli mikrobiologické ukazovatele - E. coli, koliformné baktérie, enterokoky a kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a 36°C.

ODBORNE SPOLUPRACOVAŤ S OBECNÝMI ÚRADMI PRI RIEŠENÍ PROBLEMATIKY V ZÁSOBOVANÍ RÓMSKYCH OSÁD PITNOU VODOU

V priebehu roku 2018 boli odobraté 4 vzorky pitných vôd z verejných vodovodov v rómskych osadách Žehra a Nálepko. V 2 odobratých vzorkách boli prekročené mikrobiologické ukazovatele – koliformné baktérie a enterokoky.

Pri štátnom zdravotnom dozore sú nedostatky zisťované v udržiavaní a funkčnosti „verejných studní“. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rómskych osadách často neefektívne. Negatívne je potrebné hodnotiť opakované zničenie uzatvárania na studni a zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2018 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 2 102 pracovníkov v riziku práce, z toho 324 žien. Pri porovnaní roku 2018 s predchádzajúcim rokom sa počet exponovaných pracovníkov znížil o 81 pracovníkov, z toho 9 žien (v roku 2017 bolo spolu exponovaných 2 183 pracovníkov, z toho 333 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti je v riziku najviac evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe 1579 (z toho je 274 žien), čo predstavuje z celkového počtu 75,12 % pracovníkov. V stavebníctve je v riziku evidovaných 319 pracovníkov (všetko muži), čo je 15,17 %, v ťažbe a dobývaní 90 pracovníkov (z toho je 10 žien) čo tvorí 4,28 % a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove je evidovaných 29 pracovníkov (mužov), čo predstavuje 1,37 %. V ostatných odvetviach je spolu exponovaných 85 pracovníkov (z toho 40 žien), čo je 4,04 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov. Zvyšných 4,3% tvoria rizikové práce v ostatných odvetviach.

Oproti minulému roku bol celkovo zaznamenaný znížený počet exponovaných pracovníkov v každom odvetví. Najvýraznejšie zníženie v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v priemyselnej výrobe a to o 60 pracovníkov. V rezorte vzdelávania nedošlo oproti minulému roku k žiadnej zmene v počte exponovaných zamestnancov (1 pracovník praktického výcviku).

Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému hluku 2012 pracovníkov, z toho je 281 žien (zníženie o 80 pracovníkov, počet exponovaných žien sa znížil o 10), chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 441 pracovníkov, z toho je 30 žien (zníženie o 58 pracovníkov, pričom klesol aj počet o 12 exponovaných žien), chemickým karcinogénom, mutagénom, reprodukčne toxickým látkam je exponovaných 53 pracovníkov, z toho 13 žien a nadmerným vibráciám je exponovaných 376 pracovníkov – mužov (pokles o 68 mužov). Biologickému faktoru je exponovaných 15 pracovníkov z toho 10 žien, fyzickej záťaži 37 pracovníkov z toho 1 žena a psychickej pracovnej záťaži je exponovaných 24 žien. Nadalej evidujeme najvyšší počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom prostredí v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves.

Z celkového počtu 2 301/786 zamestnancov je 763/108 zamestnancov exponovaných nadmernému hluku. Oproti minulému roku došlo k poklesu počtu exponovaných pracovníkov o 116, pričom počet exponovaných sa znížil o 46 žien (celkový počet zamestnancov spoločnosti je oproti minulému roku vyšší o 9 zamestnancov).

Ďalšie spoločnosti, v ktorých evidujeme vyšší počet exponovaných pracovníkov sú:

- URANPRES, spol. s r.o. Spišská Nová Ves má 76/0 pracovníkov exponovaných riziku hluku, prachu a vibrácií prenášanými na ruky z celkového počtu zamestnancov 172/9,
- SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 381/228 exponovaných 37/5 pracovníkov nadmerným hlukom,
- MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 237/113 evidovaných 85/35 pracovníkov v riziku hluku a prachu,
- KOVOHUTY, a.s. Krompachy, kde je z celkového počtu zamestnancov 163/15 exponovaných 86 mužov v riziku hluku, prachu, chemických látok (olovo), vibráciám a fyzickej záťaži,
- Triplus, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 161/113 evidovaných 19/16 pracovníkov v riziku hluku,
- STI, spol. s r.o., Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 187/4 evidovaných 166 mužov v riziku hluku, prachu a vibrácií prenášaných na horné končatiny a vibrácií prenášaných na celé telo,
- TREVA s.r.o., Prakovce má z celkového počtu zamestnancov 127/12 evidovaných 98 mužov v riziku hluku, prachu a chemických faktorov,
- Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 112/14 evidovaných 40 mužov v riziku hluku, vibrácií a prachu,
- NOVES a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 131/24 evidovaných 23 pracovníkov v riziku hluku,
- CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 101/67 zamestnancov exponovaných 48/28 pracovníkov v riziku hluku,
- RUDOLPH USINADOS SK, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 66/21 exponovaných hlukom 54 zamestnancov,
- SABAR, s.r.o. Markušovce má z celkového počtu zamestnancov 78/13 exponovaných 58/7 pracovníkov v riziku hluku, prachu a vibrácií prenášaných na horné končatiny.

V roku 2018 boli prehodnotené rizikové práce v 16 existujúcich firmách. Nové rozhodnutia boli vypracované pre 3 právnické organizácie (TOMIFA spol. s r.o., Iliašovce, MAGRAD s.r.o., Krompachy, JOKO timber s.r.o., Kojšov).

Prehodnotené rizikové práce s následným preradením do 2. kategórie práce boli buď na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia alebo ukončením činnosti s výskytom rizikových faktorov v dvoch organizáciách (hluk QATRO, s.r.o. Spišská Nová Ves, BBF elektro s.r.o. Spišská Nová Ves, Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť a.s., Poprad, prevádzka Spišská Nová Ves). Uvedeným spoločnostiam bolo vydané rozhodnutie na vyradenie pracovných činností z 3. rizikovej kategórie do 2. kategórie práce.

V jednom prípade bola ukončená činnosť v prevádzke drevovýroby, kde boli vyhlásené rizikové práce (hluk, pevný aerosól ukončenie pracovnej činnosti, SZČO Mackovjak, Kojšov).

V jednej spoločnosti došlo k zmene a to zo 4. rizikovej kategórie do 3. rizikovej kategórie práce, rizikový faktor vibrácie (ANDRITZ Slovakia s.r.o., Humenné, prevádzka Spišská Nová Ves).

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v programovom vybavení ASTR. V roku 2018 evidujeme celkovo 79 subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 58 kontrol na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, čo predstavuje z celkového počtu 73,4 %. Regionálnemu úradu verejného

zdravotníctva Spišská Nová Ves bolo do 15.1.2019 zaslaných 72 informácií o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík, t.j. 91 % z celkového počtu pracovísk s vykonávaním rizikových prác, informáciu nezaslali SZČO – pílčici a opätovne spoločnosť Potrubie a.s. Košice – pracovisko Prakovce 13 (udelená sankcia za nesplnenie povinnosti – nezaslanie informácie o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík za rok 2017).

Preventívna lekárska starostlivosť a dohľad nad pracovným prostredím je poskytovaná pracovnou zdravotnou službou. V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves podľa podkladov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru a podľa zaslaných informácií o hodnotení zdravotných rizík majú najväčšie zastúpenie pracovné zdravotné služby MEDISON s.r.o. Košice a ProCare a.s., Bratislava, ktoré majú v Spišskej Novej Vsi zriadené vysunuté pracovisko. Dohľad nad pracovným prostredím a zdravím zamestnancov je zabezpečený aj ďalšími pracovnými zdravotnými službami napr. Pro Benefit s.r.o., Púchov, PZS s.r.o. Poprad - Matejovce, Nemocnica Poprad, a.s. Poprad, MEDI RELAX M+M s.r.o. Bratislava, Balsam s.r.o. Bardejov, BE-SOFT a.s. Košice, Nemocnica Košice – Šaca a iné.

Preventívna lekárska starostlivosť v súvislosti s prácou je zabezpečovaná prostredníctvom zmluvných lekárov v Spišskej Novej Vsi, ako aj v meste Krompachy a Gelnica, kde preventívnu lekársku starostlivosť vykonávajú lekári pod dohľadom pracovného lekára v Spišskej Novej Vsi (spoločnosť ProCare a.s. Bratislava má zriadenú vlastnú ambulanciu pracovného lekárstva v Spišskej Novej Vsi). Naďalej nie je doriešená problematika SZČO, ktorí pracujú na dohodu v priemyselných podnikoch a v stavebníctve (zvárači, stolári, kovorobotníci ap.).

Pracovné zdravotné služby zabezpečujú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, posúdenie rizika, vypracovanie prevádzkových poriadkov a spolupracujú pri šetreniach podozrení na chorobu z povolania poskytnutím podkladov. Kvalita predkladaných protokolov je rôzna, v niektorých prípadoch je potrebné protokol vrátiť na dopracovanie. Prevažne sú zisťované chyby v dokumentovaní skutočnej expozície zamestnanca rizikovému faktoru a s tým súvisiaci prepočet.

Prevádzkovatelia predkladali na posúdenie prevádzkové poriadky pre jednotlivé rizikové faktory. Celkovo bolo predložených a posúdených 74 podaní na schválenie prevádzkových poriadkov zameraných na škodlivé faktory v pracovnom prostredí (hluk, chemické faktory, vibrácie, biologické faktory, AZC materiál, lasery, fyzická záťaž a pod). Z uvedeného počtu prevádzkových poriadkov bolo 15 schválených pri zaradení prác do rizikových kategórií (6x hluk, 5x chemické faktory, 1x vibrácie, 1x biologické faktory, 1x karcinogény a mutagény, 1x fyzická záťaž).

Ostatné prevádzkové poriadky boli schvaľované: 4 pri uvedení priestorov do prevádzky, 20 samostatným rozhodnutím a 35 prevádzkových poriadkov bolo schválených v súvislosti s demontážou a likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest.

Hygienická problematika rizikových prác, nutnosť preventívnej lekárskej starostlivosti, používanie OOPP a zariadení na osobnú hygienu, ako aj osvetová a poradenská činnosť v oblasti preventívneho pracovného lekárstva sa vykonáva pri štátnom zdravotnom dozore, pri predkladaní a prejednávaní projektových dokumentácií. Konzultácie sú podávané najmä v súvislosti s výkonom ŠZD pri uvádzaní priestorov do prevádzky.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V roku 2018 bolo vykonaných 67 kontrol v prevádzkach, v ktorých sú zamestnanci pri pracovnej činnosti exponovaní chemickým faktorom, z toho 8 kontrol bolo vykonaných na pracoviskách s používaním veľmi toxických a toxických látok a prípravkov (2 kontroly v predajniach záhradkárskych potrieb, 3 v prevádzkach, kde sa používajú chemické látky na

aplikáciu pri ochrane rastlín a poľnohospodárskych plodín a 3 kontroly v prevádzkach priemyselnej výroby).

V predajniach záhradkárskych potrieb sa okrem iného predávajú aj prípravky na ochranu rastlín v malospotrebiteľskom balení. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebol zistený predaj chemických prípravkov na ochranu rastlín klasifikovaných ako veľmi toxické látky.

Predajcovia pesticídov v záhradkárskych predajniach a dodávatelia chemických prípravkov na ochranu rastlín (MUŠKÁT s.r.o. Lieskovany, LOS-AGRO s.r.o., Spišská Nová Ves) majú predpísanú odbornú spôsobilosť.

Pri výkone ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach sa zisťuje len ojedinelá aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako toxické látky a prípravky, avšak sú v súlade so zoznamom a rozsahom použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín vydaného Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na príslušný rok. Veľmi toxické látky a zmesi a toxické látky a zmesi v roku 2018 nám oznámilo PD Čingov, na aplikáciu bol použitý prípravok Reglone. Aplikácia chemických prípravkov na ošetrovanie rastlín sa eliminuje postupným prechádzaním poľnohospodárskych subjektov na ekologický systém hospodárenia.

Veľmi toxické látky a zmesi sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov (galvanizovňa) a pri laboratórnej činnosti v 6 organizáciách, a to Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, KOVOHUTY a.s. Bratislava – prevádzka Krompachy, SABAR s.r.o. Markušovce, Herba Drug s.r.o. Smižany, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ďalej „ŠGÚDŠ“), Regionálne centrum Spišská Nová Ves, EL spol. s r.o. Spišská Nová Ves. Uvedené spoločnosti majú vydané rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami, zároveň zodpovední zamestnanci sú odborne spôsobilí na práce s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves bolo v roku 2018 hlásených 114 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov a to prevažne v obchodných centrách, skladových priestoroch, predajných priestoroch, vonkajších plochách a pod. (napr. v sústave kanalizačných sietí PVaPS a.s. Spišská Nová Ves, prevádzky Slovak Telekom, v objekte Mlyna spoločnosti MPC CESSI a.s., v priestoroch Embraco s.r.o., Spišská Nová Ves, ČSOB, Tatrabanka, BILLA, prevádzky OC Tesco v regionálnej pôsobnosti nášho úradu, JYSK, Elektro Spišská Nová Ves, NAY Elektrodom, v priestoroch čerpacích staníc pohonných hmôt Shell, OMV, rómske osady, štátne archívy a iné).

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo v sledovanom období predložených 55 návrhov na schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi, z toho 4 boli schválené súčasne s uvedením pracovných priestorov do prevádzky, 6 pri zaradení prác do rizikových kategórií, 10 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi bolo schválených samostatným rozhodnutím a 35 prevádzkových poriadkov bolo schválených v súvislosti s demontážou a likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest.

Samostatným rozhodnutím boli schválené dva prevádzkové poriadky na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín (v spoločnosti SEZ Krompachy a.s. a LOS-Agro spoločnosť s ručením obmedzeným Spišská Nová Ves).

Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach je vytvorená komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami, ktorej členom je aj zástupca RÚVZ Spišská Nová Ves. Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. V územnej pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves evidujeme tieto prevádzky s výskytom karcinogénnych a mutagénnych látok:

- Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT Spišské Tomášovce, prevádzka v Spišskej Novej Vsi – spracovávanie bukových a dubových materiálov pri výrobe a pokladaní intarzovaných parkiet. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli zamestnanci pri opracovaní rôznych druhov dreva, vrátane tvrdého dreva, zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok zameraný na pracovnú činnosť s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (tvrdé drevo) bol schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves. Počet exponovaných zamestnancov v drevovýrobe je 7 (muži).

- Spoločnosť TOMIFA spol. s r.o. Iľiašovce spracováva rezivo na výrobu častí nábytku (zásuviek), z ktorého tvorí tvrdé drevo 80% (buk – dub, karcinogén 1A), zamestnanci v počte 11 pracovníkov, z toho 7 žien vo výrobe sú exponovaní karcinogénnym faktorom a sú zaradení do 3. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s karcinogénnym faktorom je schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves.

- V spoločnosti KOVOHUTY, a.s., Bratislava, pracovisko Kropáčiky dochádza pri pracovnom procese tavenia (v závislosti od vsádzky) aj k produkcii chemických látok klasifikovaných ako karcinogénne faktory 1.kategórie (nikel a jeho zlúčeniny). Pracovníci na jednotlivých pracoviskách (Stredisko – šachtová pec, Stredisko – Konvertory, Stredisko – Peletizácia a Stredisko – Anódová pec) v príslušných profesiách (tavič, pomocník taviča, kychtár – vsádzkovač, obsluhy filtračnej stanice Zn filtrov, žeriavnik na Hute, obsluha linky Peletizácie) boli posúdením pracovnej zdravotnej služby z titulu expozície karcinogénnym faktorom zaradení do 2.kategórie práce. Prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi, v ktorom sú zapracované aj pracovné činnosti s karcinogénnymi faktormi je schválený Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves sa pri povrchových úpravách komponentov mangánfosfatáciou používajú chemické látky klasifikované ako karcinogénne a mutagénne látky. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2.kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V Nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. Spišská Nová Ves na pracovisku HTO bolo v roku 2018 onkologickým pacientom aplikovaných 391 ampuliek cytostatík (t.j. o 196 ampuliek menej ako v roku 2017). Na oddelení HTO pracuje 6 žien (2 lekárky a 4 sestry, nefajčiarky) a v roku 2018 pracovisko POKO nebolo prevádzkované z dôvodu neobsadenia pracovnej pozície lekára (počet zamestnancov POKO - t.č.0). Zamestnanci, ktorí vykonávajú prípravu a podávanie cytostatík sú zaradení do 3.kategórie rizika karcinogénnych faktorov.

- V prevádzkach čerpacích staníc PHM v regionálnej pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi prichádza personál do styku s automobilovým benzínom, motorovou naftou a rôznymi druhmi výrobkov a motorových olejov. Podľa aktuálneho stavu v predajniach a skladových zásob, vykonávané práce v priestoroch čerpacích staníc predstavujú minimálne riziko pre zdravie zamestnancov, zaradení sú do 2. kategórie prác.

- Pri laboratórnych analýzach sa používajú chemické látky klasifikované ako karcinogény a mutagény v spoločnostiach TAURIS a.s. Rimavská Sobota, prevádzka Spišská Nová Ves, ŠGÚDŠ, Regionálne centrum Spišská Nová Ves a EL spol. s r.o. Spišská Nová Ves. Exponovaní zamestnanci v uvedených spoločnostiach sú zaradení do 2. kategórie práce.

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi boli v roku 2018 podané 3 návrhy na vydanie rozhodnutia pre činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov a na schválenie prevádzkového poriadku pre prácu s chemickými, karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (pre laboratórnu činnosť spoločnosti KOVOHUTY a.s. Krompachy, pre pracovisko drevovýroby TOMIFA spol. s r.o., Iliášovce a pre NsP Spišská Nová Ves a.s., Jánskeho 1, Spišská Nová Ves – pracovisko POKO a HTO).

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu resp. pri odstraňovaní stavieb. V súčasnom období sa vykonáva prevažne pracovná činnosť pri demolačných prácach (odstraňovanie strešných krytín a obvodových plášťoch s obsahom azbestocementového materiálu a nelegálne skládky), pracovná činnosť pri výmene kanalizačných potrubí v jadrách bytových domov, ktoré sú z materiálov obsahujúcich azbest sa vyskytuje v súčasnosti len ojedinele. Pracovnú činnosť v spádovom území RÚVZ Spišská Nová Ves vykonávajú firmy s oprávnením ÚVZ SR. Činnosť je vykonávaná napr. pracovníkmi Bytového družstva Spišská Nová Ves, Jozef Hanák – A JE TO Spišská Nová Ves, SAE s.r.o. Spišská Nová Ves, okno-prim s.r.o. Spišská Nová Ves, RONAR s.r.o. Košice, Direct club s.r.o., Spišský Hrhov a iné. Odpad je likvidovaný špecializovanými spoločnosťami na skládke nebezpečných odpadov v Žakovciach resp. na skládke v Košiciach. V roku 2018 bolo vydaných 35 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb, z toho 26 rozhodnutí na odstraňovanie a výmenu strešnej krytiny.

Každá akcia je samostatne hlásená na RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácia s azbestocementovým materiálom a predpokladaným množstvom odpadu, v roku 2018 bolo oznámených 35 akcií (8 na likvidáciu azbestocementového kanalizačného potrubia v jadrách bytových domov, 24 na likvidáciu azbestocementovej strešnej krytiny a 3 na likvidáciu nelegálnej skládky).

Nadalej ostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní azbestocementových materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie azbestocementových krytín (eternit) je cenovo pre súkromné osoby neúnosné.

2.1.4. Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci
RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci výkonu ŠZD sú konzultácie zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne sa poskytuje poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Projekt sa plní aj prostredníctvom aktivít poradne zdravia, kedy sa propagujú intervenčné programy zamerané na zlepšenie zdravotného stavu zamestnancov, tiež aktivity zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. V rámci aktivít Poradne zdravia sa vykonávajú antropometrické merania, merania TK, pulzu, tuku, vykonali sa odbery biologického materiálu, zisťovala sa osobná a rodinná anamnéza, taktiež boli zisťované údaje o životospráve zamestnancov najmä v rezortoch štátnej a verejnej správy.

Z profesií bola realizácia projektu prevažne u administratívnych zamestnancov v týchto organizáciách: Domov dôchodcov Spišská Nová Ves, Stredná odborná škola ekonomická Spišská Nová Ves a RÚVZ so sídlom V Spišskej Novej Vsi (viď projekty poradne zdravia).

Zamestnávateľa boli informovaní o povinnostiach v oblasti ochrany zdravia pri práci, zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia. Efektívny spôsob ochrany a podpory zdravia pri práci bol navrhnutý realizáciou vhodných preventívnych opatrení.

Pri realizácii projektu vo výrobných prevádzkach vyvstali viaceré problémy, napr. komplikácie z dôvodu minimálneho prejavu ochoty zamestnávateľov uvoľniť výrobných zamestnancov počas pracovného procesu, problém dohody termínov plnenia projektu, ako aj skutočnosť, že veľmi malé percento výrobných zamestnancov prejavilo záujem dostaviť sa do Poradne zdravia na RÚVZ Spišská Nová Ves vo svojom osobnom voľnom čase. Pri realizácii regionálnych aktivít zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci so zamestnávateľmi je potrebná úzka a účinná spolupráca s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najmä s oddelením Podpory zdravia, ktoré v priebehu roku plní svoje úlohy, čím sa zabezpečenie ďalších spoločných termínov komplikuje.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi boli intervenované úlohy, vyplývajúce z kampane „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ a to v prevádzkach rôznych odvetví. Na pracoviskách s výskytom nebezpečných chemických látok sa zvyšuje informovanosť o možných rizikách z expozície chemickým látkam a zvlášť karcinogénom pri práci a to osobnými pohovormi, ako aj prostredníctvom listov informovanosti, ktorými sa monitoruje informovanosť zamestnancov a úroveň plnenia opatrení zamestnávateľa v tejto oblasti.

Sleduje sa hodnotenie rizík ich opätovné posúdenie a vypracovanie písomného záznamu, ktorý je zamestnávateľ povinný poskytnúť zástupcom zamestnancov. Kontrolujú sa prevádzkové poriadky, zamestnávateľa sú informovaní o význame kontrolovania nebezpečných látok, nápomocné sú pracovné zdravotné služby, ktoré v rámci vzájomnej spolupráce usmerňujú zamestnávateľov, aktualizujú prevádzkové poriadky a karty bezpečnostných údajov, odporúčajú preventívne a ochranné opatrenia pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými látkami.

V nasledujúcom období naďalej plánujeme kontaktovať zamestnávateľov a pracovné zdravotné služby v súvislosti s realizáciou intervenčných programov zameraných na znižovanie rizík z práce a pracovného prostredia a tiež poskytovať poradenstvo zamestnávateľom a podieľať sa na informovaní zamestnancov o rizikách z práce a spôsobe ochrany pred nimi.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa koná každý rok v októbri. V roku 2018 sa Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci konal v 43. týždni a bol venovaný zvyšovaniu povedomia verejnosti o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci s cieľom podporiť participatívny a aktívny prístup ku kontrole nebezpečných látok pod názvom „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné látky“. **V rámci kampane** sa konali konzultácie individuálne aj skupinové.

Zamestnávateľa ale aj jednotlivci boli informovaní o nebezpečných látkach na pracovisku, ktoré vedú k akútnym a dlhodobým zdravotným problémom. Riziku expozície nebezpečným látkam sú vystavení zamestnanci takmer vo všetkých odvetviach. Cieľom informačných aktivít v podnikoch bolo komplexné a efektívne hodnotenie rizík, pretože nebezpečné látky sú príčinou značnej časti chorôb z povolania, ktoré majú negatívny vplyv na kvalitu života pracovníkov a ich schopnosť pracovať. Dostatočné kontrolovanie nebezpečných látok na pracoviskách vo veľkej miere zníži riziká v bežných pracovných situáciách. V spolupráci s PZS sa nachádzajú dobré a praktické riešenia, ktoré vedú k znižovaniu rizík z expozície nebezpečným látkam.

V rámci vzájomnej spolupráce RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a Inšpektorátu práce v Košiciach bola vykoná spoločná previerka u zamestnávateľa TREVA s.r.o., Prakovce 13, so zameraním pracovnej činnosti na hutnícku a strojárenskú výrobu (výroba zápustkových výrobkov), kde sú zamestnanci exponovaní hluku, vibráciám a chemickým faktorom.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade

Anotácia: Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Etapy riešenia: I. etapa: január 2018 - december 2018 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2019 - záverečná správa

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2018 v rámci plnenia úlohy vykonal odber 1 vzorky výrobku spadajúceho do kategórie polykarbonátových fliaš, kde bola vykonaná jeho analýza v NRC pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami.

Úloha bola v roku 2018 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

Cieľ: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti na údaje súčasného vedeckého hodnotenia.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Anotácia: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia, informovanie obyvateľov a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe povinnosti každého členského štátu vyplývajúcej z platnej európskej legislatívy, s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Etapy riešenia: I. etapa: február 2018 - november 2018: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek; II. etapa: december 2018 - 1. štvrtrok 2019 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Harmonogram: február 2018 - november 2018: monitoring spotreby prídavných látok pre vybrané vekové skupiny dospeljej populácie (2 vekové kategórie 19 r. – 34 r. a 35 r.- 54 r.; ženy a muži; ľahká/stredná práca).

Vybrané PL: kyselina sorbová – sorbany, kyselina benzoová - benzoany, glykozidy steviolu.

Plnenie: v roku 2018 boli údaje o predpokladanom množstve skonsumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka jednotlivo za každého respondenta spracované v príslušných tabuľkách a boli zaslané ÚVZ SR v stanovenom termíne.

Úloha bola v roku 2018 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia: Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

Etapy riešenia:

I. Etapa: 1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie) a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2018; 2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 04. 2019

II. Etapa: Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30. 05. 2019.

Plnenie: Úloha bola v roku 2018 splnená podľa pokynov a prijatého harmonogramu.

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcej z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (ober vzoriek)

Anotácia: V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Etapy riešenia: I. etapa: 1.1.2017 – 31.12.2018 – príprava projektu, zber vzoriek a analýzy vzoriek; II. etapa: 1.1.2019 - 30.3.2019 - záverečná správa

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi sa v roku 2018 na plnení úlohy nepodieľal.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie:

V rámci spolupráce bola oddelením Výchovy k zdraviu RÚVZ realizovaná edukácia matiek v Materskom centre Dietka v Spišskej Novej Vsi. Aktivity sa zúčastnilo 18 mamičiek, témou prednášky a diskusie bola Zdravá výživa.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly bolo vykonaných 61 kontrol v zariadeniach školského stravovania vyvárajúcich vo výdajniach a zariadeniach zabezpečujúcich stravovanie detí počas zotavovacích podujatí, uložené boli 3 blokové pokuty za nedostatky zistené na úseku hygieny prevádzky, manipulácie a skladovania potravín.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru je kontrolovaná zostava jedálneho lístka, pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov, zaraďovanie netradičných surovín. Z výsledkov kontrol je evidentné, že v stravovaní detí a mládeže sú čoraz častejšie zaraďované aj netradičné suroviny aj suroviny reprezentujúce regionálne zvyklosti a nové receptúry, ktoré boli zaraďované podľa revízie Materiálno spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie. Dôraz sa čoraz častejšie kladie aj na zaraďovanie potravín napr. zo semolinovej múky, bio mliečne produkty, mäso a vajíčka od lokálnych chovateľov z blízkeho okolia. V súvislosti s iniciatívou - znižovaním pridanej soli pri príprave pokrmov a nápojov a praktickou aplikáciou princípov MSN, stravovacie prevádzky sa snažia znižovať množstvo pridanej soli do pripravovaných pokrmov. Súčasťou iniciatívy znižovania pridanej soli a dochucovania jedál soľou je aj vytváranie zdravého prostredia v školských jedálňach. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru realizujeme odporúčania vedúcim školských prevádzok o kontrole spotreby soli s vedením evidencie o spotrebe a výstupom a porovnaním za obdobie prevádzkového roka, podľa počtu stravníkov v jedálni. Vypracovaný bol manuál pre školské jedálne s praktickými radami a odporúčaniami pri znižovaní spotreby soli a postupmi pri dochucovaní pokrmov.

Úroveň stravovacej prevádzky z hľadiska zohľadňovania kritérií zdravého stravovania zároveň prítiažlivého pre deti a mládež a spôsob určitého zainteresovania detí do stravovacej problematiky závisí aj od aktivít vedúcich stravovacích prevádzok a vedúcich pracovníkov škôl, ktorí spôsobom prístupným veku detí intervedujú v uvedených oblastiach /webové stránky školy, ŠJ, recepty, zdravé potraviny a pod. zverejňované edukačné materiály, súťaže/.

Školy regiónu sa zapojili do 6. Ročníka celoslovenskej súťažnej kampane „Hovorme o jedle“ v troch kategóriách, víťazom bola Základná škola, ul. Hlavná, Gelnica, ktorá získala najviac bodov od členov hodnotiacej komisie, Základná škola Odorín sa stala víťazom dennej témy. Dôležitou súčasťou sú aj aktivity vzdelávania zamestnancov školského stravovania – v roku 2018 bol realizovaný seminár pre pracovníkov školského stravovania, organizátorom bol ŠÚ Smižany a ŠÚ Spišská Nová Ves, preškolených bolo 110 osôb zamestnancov školského stravovania, prednášajúca: Mgr. Iveta Tkáčová, vedúca odd. hygieny detí a mládeže RÚVZ Spišská Nová Ves s témami „HACCP v praxi školských jedální“ a „Hodnotenie energeticko – nutričnej hodnoty stravy a obsahu soli“.

Po ukončení prednášok prebehla diskusia na tému Aktuálne problémy školských jedální.

Praktickou realizáciou podpory pitného režimu je priebežne v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru kontrola zaradenia nápojov v rámci obeda, desiat a olovrantov ako aj dostupnosť tekutín v priebehu dňa a to z hľadiska vhodnosti druhov nápojov ako aj spôsobu podávania a konzumácie. V tomto roku bol vykonaný aj cieľový monitoring pitného režimu v materských školách - kontrolou v rámci štátneho zdravotného dozoru a monitoringom týždenného jedálneho lístka. Kontroly boli vykonávané v predškolských zariadeniach podľa územnej pôsobnosti RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v dvoch okresoch - Spišská Nová Ves /5 kontrol/ a Gelnica / 5 kontrol/. Pozitívnym zistením bolo, že v každom z kontrolovaných zariadení je počas dňa k dispozícii a ponúkaná, okrem sladeného čaju, aj pitná voda, v dvoch zariadeniach v okrese Gelnica /MŠ Kluknava a MŠ Richnava/ sú deťom podávané v rámci zabezpečenia pitného režimu nesladené nápoje /čaj/ a pitná voda. V rámci kontrol ZŠS a škôl a školských zariadení sú zároveň poskytované aj podporujúce informácie vzhľadom na zabezpečenia pitného režimu - pitie čistej pitnej vody, ochutených nápojov bez pridania cukru (citrón, pomaranč) s vylúčením podávania ochutených priemyselne vyrábaných nápojov s obsahom aditív. V oblasti výberu druhu nápojov pri zabezpečení pitného režimu zaznamenávame kladný posun, čo je dopad aj rastúceho zdravotného uvedomenia vedúcich pracovníkov aj vedúcich ŠJ.

V rámci štátneho zdravotného dozoru odobrali zamestnanci HDM 14 vzoriek hotových pokrmov a 1 vzorku potraviny/suroviny/ za účelom mikrobiologického vyšetrenia. Všetky odobraté vzorky pokrmov vyhoveli mikrobiologickým požiadavkám podľa platnej legislatívy.

Realizácia mliečneho programu na zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov prebiehala na základných školách formou voľného predaja podľa aktuálneho denného záujmu žiakov. Školský mliečny program sa v roku 2018 realizoval, z celkového počtu 47 základných a 65 materských škôl okresu Spišská Nová Ves a Gelnica, v 37 základných a 47 materských školách aj formou doplnkového stravovania - mliečne desiaty podávané v školských jedálňach, rozlievaným alebo baleným mliekom, kyslomliečnymi výrobkami, v základných školách aj prostredníctvom automatov. Na 3 základných školách sa školský mliečny program realizuje prostredníctvom chladiacich mliečnych automatov s ponukou baleného mlieka a ochuteného baleného mlieka a kyslomliečnych výrobkov. Nedostatky, týkajúce sa hygienického zabezpečenia mliečneho programu školskými stravovacími zariadeniami, pri výkone štátneho zdravotného dozoru zistené neboli.

Z celkového počtu detí a žiakov v dozorovaných školských zariadeniach - 26 479 (vrátane detí a žiakov, ktoré sa zúčastnili zotavovacích podujatí) sa školské stravovanie aktuálne poskytuje 17 870 deťom, čo predstavuje 67,49 % .

Predaj potravín formou bufetového predaja je ojedinelý, evidujeme bufet na 1 strednej škole. Sortiment bufetu predstavujú balené pekárske výrobky – plnené bagety, lahôdkárske balené výrobky, teplé nápoje (čaje), cukrovinky, sladené nápoje, minerálne vody.

Na základe uznesenia vlády SR č. 488 /2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 a na základe usmernení ÚVZ SR bola realizovaná spolupráca pri

riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou vyššie uvedeného národného akčného plánu. Projekt sa realizoval na 5 základných školách regiónu /mestská a vidiecka/. Išlo o rutinné merania žiakov základných škôl vo veku 8 – 8,99 roka, v celkovom počte 214 detí, distribuovaných a prevzatých bolo 214 rodinných dotazníkov, 5 dotazníkov škôl.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Plnenie: Úloha v roku 2018 RÚVZ nebola plnená.

4.3. MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Etapy riešenia:

rok 2018

- marec, apríl - výber základnej školy
- máj - odber vzoriek stravy (obed)
- máj - august - laboratórna analýza vzoriek
- august, september - výpočet percenta ev. prekročenia obsahu NaCl a vyplnenie tabuľky s údajmi
- október - spracovanie správy a zaslanie na ÚVZ SR
- november - vypracovanie súhrnnej záverečnej správy z projektu na ÚVZ SR

Plnenie:

V zmysle usmernení bola zabezpečená realizácia úlohy podľa určeného harmonogramu, - odberom kompletného obeda v mesiaci máj v školskom stravovacom zariadení - Základná škola Nad Medzou 1, Spišská Nová Ves, odoslaním na laboratórne testovanie, spracovaním výsledkov vyšetrenia /výpočet prekročenia obsahu NaCl/ a zaslaním spracovanej správy na ÚVZ SR v určenom termíne.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované pracovníkmi oddelenia epidemiológie nasledujúce aktivity, pričom dôraz sme kládli na dôležitosť očkovania po celý život a udržanie kolektívnej imunity u detí.

Aktivity boli zamerané na laickú verejnosť, vybrané lokality rómskych komunit a zdravotníckych pracovníkov, spolupracovali sme s praktickými lekármi pre deti a dorast a s praktickými lekármi pre dospelých.

V priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves bol pripravený informačný panel a nástenka o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o význame očkovania pre ľudské zdravie počas celého života, informácie o osýpkach, ich výskyte v EÚ a aj o zaočkovanosti detí proti osýpkam v SR.

V priestoroch Polikliniky pri Hornáde v Spišskej Novej Vsi a v Zdravotnom stredisku pre deti v Krompachoch boli pripravené informácie na vývesnej tabuli o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o význame očkovania pre ľudské zdravie počas celého života, očkovač kalendár platný na rok 2018.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni.

V rámci odborných seminárov na lokálnej úrovni RÚVZ bola realizovaná odborná prednáška pre zamestnancov RÚVZ:

- Názov aktivity: „Osýpky – aktuálna situácia“ – odborná prednáška
- Miesto a čas konania: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi – 3.5.2018 o 14.00 hod.
- Cieľová skupina: zamestnanci RÚVZ v Spišskej Novej Vsi

V dvoch rómskych osadách: v Smižanoch a v Richnave bol prostredníctvom komunitných asistentov distribuovaný edukačný materiál - leták (v počte 50 ks) pre laickú verejnosť, zameraný na význam očkovania v každom veku.

- Názov aktivity: „Podme sa očkovať“ – distribúcia informačných letákov
- Miesto konania: obce Smižany a Richnava
- Cieľová skupina: rómske komunity v osadách
- Spolupracujúca inštitúcia: komunitní asistenti v osadách

Počas Európskeho imunizačného týždňa sme poskytovali edukačné informácie a poradenstvo v oblasti očkovania či už telefonicky ale aj osobne, ako aj konzultácie pre praktických lekárov pre deti a dorast v problematike očkovania detí mimo očkovacieho kalendára.

V dňoch 26.4.-28.4.2018 sme sa zúčastnili na IX. Slovenskom vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese, 5.4.2018 a 21.6.2018 Krajského odborného semináru v Košiciach, 13.4.2017 školenia Bodová prevalenčná štúdia v Košiciach, 6.6.2018 v Košiciach na XXI. Východoslovenskom vakcinačnom dni, 25.10.-26.10.2018 I. Medzinárodnej konferencie

nemocničnej epidemiológie a hygieny v Bratislave.

Opakovane sme upozornili poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na dodržiavanie povinnosti hlásiť akútne prenosné ochorenia dýchacích ciest vrátane chrípky raz týždenne a to vždy vo štvrtok do 12,00 hod. na oddelenie epidemiológie RÚVZ Spišská Nová Ves.

Ambulantným zdravotníckym zariadeniam pre deti a dorast boli distribuované informačno-edukačné materiály v súvislosti s povinným pravidelným očkovaním, určené pre laickú verejnosť.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bol zverejnený nový očkovací kalendár na rok 2018 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.

V roku 2018 sme sa aktívne zapojili do plnenia úlohy 6.9 *Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.*

Lekári prvého kontaktu pre deti a dorast, lekári prvého kontaktu pre dospelých, lekári dermatovenerologických ambulancií a primári detských oddelení v NsP Spišská Nová Ves a Nemocnica Krompachy boli informovaní o epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok v Európe a Slovenskej republike a v súvislosti s epidemickým výskytom tohto ochorenia na Slovensku im bolo zaslané *Aktualizované usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho syndrómu a na elimináciu rubeoly v Slovenskej republike.*

V rámci preventívnych opatrení pri eliminácii šírenia osýpok bola vykonaná analýza počtov neočkovaných detí, na základe výsledkov z kontroly očkovania a taktiež boli realizované edukačné aktivity v spolupráci s lekármi prvého kontaktu na ich doočkovanie.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

V dňoch 19.- 20.4.2018 sme sa zúčastnili pracovnej porady regionálnych hygienikov a vedúcich odborov epidemiológie RÚVZ v SR, ktorá sa konala v Dudinciach, v súvislosti s plánovanou realizáciou viacúčelového imunologického prehľadu v SR. Na základe „*Metodického usmernenia hlavného hygienika SR k realizácii imunologického prehľadu v Slovenskej republike v roku 2018*“ sme k spolupráci oslovili 4 ambulantné zariadenia pre deti a dorast a 3 ambulantné zariadenia pre dospelých.

V mesiacoch júl – august bolo vybranými zdravotníckymi zariadeniami odobratých 90 vzoriek krvi a RÚVZ následne zabezpečil transport na Oddelenie lekárskej mikrobiológie RÚVZ v Banskej Bystrici.

V mesiaci november boli postúpené súbory s vyplnenými údajmi 90 osôb zapojených do IP 2018 na RÚVZ v Banskej Bystrici.

V roku 2018 boli vedené 4 priestupkové konania. V týchto konaniach boli uložené sankcie v celkovej výške 514 €.

Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:

- 10 potvrdených ochorení na pertussis
- 8 ochorení na TBC, z toho 5 potvrdených prípadov TBC pľúc, 1 podozrenie na TBC pľúc, 1 podozrenie na inú respiračnú TBC a 1 podozrenie na TBC vnútrohrudníkových lymfatických uzlín
- 5 podozrení na akútnu hepatitídu A, z toho 4 ochorenia laboratórne potvrdené
- 1 ochorenia na akútnu vírusovú hepatitídu typu B, výskyt chronickej vírusovej hepatitídy typu B nebol zaznamenaný
- 1 prípad parotitídy
- 1 pneumokoková meningitída u 15 mesačného očkovaného dieťaťa – 3 dávky Synflorix, z likvoru kultivačne *potvrdený Streptococcus pneumoniae, sérotyp: neurčený*

- 1 septikémiu: u 12 mesačného dieťaťa, očkovaného 2 dávkami Synflorixu, z hemokultúry kultivačne Streptococcus pneumoniae, sérotyp: 19A

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V roku 2018 evidujeme 6 detí, ktoré sa narodili HBsAg pozitívnym matkám.

Administratívna kontrola očkovania prebehla na regionálnej úrovni v mesiaci september a október 2018. Výsledky kontroly boli osobitne spracované za okresy Spišská Nová Ves a Gelnica a boli postúpené na krajské spracovanie.

V okrese **Spišská Nová Ves** je celková **zaočkovanosť nad 95% len v ročníku narodenia detí 2015 – MMR (zaočkovanosť 96,48%)** – z celkového počtu 1307 detí je nezaočkovaných 46 (3,52%), z počtu nezaočkovaných je 29 detí s pobytom v zahraničí (63,04%), 6 detí z dôvodu odmietnutia očkovania (13,04%), 8 detí z dôvodu KI (17,39%) a 3 deti z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (6,53%).

Zaočkovanosť nad 95% nebola dosiahnutá v rámci základného očkovania v ročníkoch narodenia detí

r. 2016: základné očkovanie DTaP-VHB-HIB-IPV (zaočkovanosť 91,91%) – z celkového počtu 1199 detí je nezaočkovaných 97 (8,09%), z počtu nezaočkovaných je 57 detí s pobytom v zahraničí (58,76%), 10 detí z dôvodu odmietnutia (10,31%), 12 detí z dôvodu KI (12,37%) a 18 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (18,56%).

r. 2016: základné očkovanie PCV (zaočkovanosť 91,91%) – z celkového počtu 1199 je nezaočkovaných 97 detí (8,09%), z počtu nezaočkovaných je 57 detí s pobytom v zahraničí (58,76%), 10 detí z dôvodu odmietnutia (10,31%), 12 detí z dôvodu KI (12,37%) a 18 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (18,56%).

r. 2016: základné očkovanie MMR (zaočkovanosť 94,88%) – z celkového počtu 1199 je nezaočkovaných 103 detí (8,59%), z počtu nezaočkovaných je 61 detí s pobytom v zahraničí (59,22%), 11 detí z dôvodu odmietnutia (10,68%), 13 detí z dôvodu KI (12,62%) a 18 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (17,48%).

r. 2011: preočkovanie v 6. roku života DTaP-IPV - (zaočkovanosť 89,94%) – z celkového počtu 1232 detí je nezaočkovaných 124 (10,06%), z počtu nezaočkovaných je 100 detí s pobytom v zahraničí (80,65%), 7 detí z dôvodu odmietnutia (5,65%), 9 detí z dôvodu KI (7,26%), a 5 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (4,03%).

r. 2006: preočkovanie v 11. roku života MMR (zaočkovanosť 88,16%) – z celkového počtu 1225 detí je nezaočkovaných 145 (11,84%), z počtu nezaočkovaných je 135 detí s pobytom v zahraničí (93,10%), 2 deti z dôvodu odmietnutia (1,38%), 4 deti z dôvodu KI (2,76%) a 4 deti z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (2,76%).

r. 2005: preočkovanie v 11. roku života MMR (zaočkovanosť 89,10%) – z celkového počtu 1238 detí je nezaočkovaných 135 (10,90%), z počtu nezaočkovaných je 124 detí s pobytom v zahraničí (91,85%), 2 deti z dôvodu odmietnutia (1,48%), 5 detí z dôvodu KI (3,70%) a 4 deti z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (2,97%).

r. 2004: preočkovanie v 13. roku života DTaP-IPV - (zaočkovanosť 88,16%) – z celkového počtu 1208 detí je nezaočkovaných 143 (11,84%), z počtu nezaočkovaných je 136 detí s pobytom v zahraničí (95,12%), 2 deti

z dôvodu odmietnutia (1,39%), 2 deti z dôvodu KI (1,39%) a 3 deti z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (2,10%).

Celková zaočkovanosť detí v okrese **Gelnica** je vo všetkých kontrolovaných ročníkoch narodenia detí nad 95%.

Zaočkovanosť na VHA u dvojročných detí, žijúcich v miestach s nízkym hygienickým štandardom r. 2016:

Okres Spišská Nová Ves – zo 498 detí bolo očkovaných 200 detí (40,16%), z celkového počtu detí, bolo 147 očkovaných jednou dávkou (29,52%) a 53 detí (10,64%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica - z 272 detí bolo očkovaných 184 detí (67,65%), z celkového počtu detí, bolo 81 očkovaných jednou dávkou (29,78%) a 103 detí (37,87%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica 7 pediatrických obvodov:

V okrese Gelnica bola dosiahnutá zaočkovanosť viac ako 90% vo všetkých kontrolovaných pediatrických obvodoch.

Okres Spišská Nová Ves 24 pediatrických obvodov:

Jeden pediatrický obvod v Krompachoch bol v roku 2017 zrušený a spádová oblasť bola prerozdelená do troch obvodov v Margecanoch a v Krompachoch.

V okrese Spišská Nová Ves hranicu 90 % zaočkovanosť nedosiahlo dvanásť pediatrických obvodov.

Nedostatky vo výkone očkovania - dôvody nízkeho % zaočkovanosť:

- prevaha rómskych detí v obvode
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí
- chyba malých čísel, malý počet detí v pediatrickom obvode
- neustále sa zvyšujúci počet rodičov odmietajúcich dať zaočkovať svoje dieťa

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasť opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillance prenosných ochorení.

Lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia sú pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

Telefonicke boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie

a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia, vrátane chrípky v každom kalendárnom týždni.

V roku 2018 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 1995 prenosných chorôb, z toho bolo v okrese Spišská Nová Ves 1593 chorôb a v okrese Gelnica 402 chorôb, spracovaných bolo 409 ohnísk. Aktívne bolo vyhládaných 1113 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 131 osobám, zvýšený zdravotný dozor nebol nariadený, antibiotická profylaxia bola nariadená 8 osobám a aktívna imunizácia bola nariadená 133 kontaktom.

V roku 2018 sme zaznamenali 14 odberov biologického materiálu na chrípku, vo všetkých 14 prípadoch laboratórne potvrdený vírus chrípky. Od sentinelových lekárov - 9x izolovaný vírus chrípky B a 5x izolovaný vírus chrípky B/Phuket/3073/2013 – like.

Tabuľka: Prenosné ochorenia podľa okresu a diagnóz za rok 2018

dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN
A02	0	3	A408	0	5	B269	0	1	J151	0	5
A020	14	142	A410	4	29	B270	0	8	J152	0	6
A028	0	2	A411	4	27	B271	1	11	J156	0	2
A031	6	3	A412	0	2	B377	0	1	J158	2	2
A033	1	1	A415	9	44	B589	0	2	J159	0	1
A040	22	55	A418	1	7	B770	4	6	J16	0	1
A045	49	158	A46	4	8	B79	1	3	J18	0	1
A046	1	5	A513	1	0	B814	0	4	J180	0	3
A047	3	48	A530	0	1	B830	0	2	J201	0	1
A071	5	23	A539	2	0	B86	15	62	J205	0	3
A080	32	138	A560	0	1	G001	1	0	J208	0	5
A081	8	40	A562	0	1	G003	1	0	J209	0	8
A082	11	16	A692	5	14	G009	0	1	N390	0	49
A084	38	1	A841	0	4	G03	0	2	P364	0	1
A09	5	5	A879	0	3	G051	0	3	P368	0	1
A150	0	2	A985	3	0	G51	0	1	T802	0	24
A151	0	2	B019	107	368	G610	1	1	T814	0	19
A160	0	2	B027	0	1	G630	0	1	Z203	15	25
A163	0	1	B028	5	33	J041	0	2	Z223	0	7
A168	0	1	B029	11	36	J042	0	9	Z225	3	24
A370	4	6	B088	0	6	J069	0	3	Z228	0	1
A38	0	1	B15	0	4	J10	0	14			
A392	0	2	B169	1	0	J111	0	7			
A400	0	1	B172	1	1	J14	0	1			
A403	1	0	B182	0	1	J150	0	5			
									SPOLU	GL	SN
									1995	402	1593

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie

údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sme informovali o prístupe o možnosti hlásiť prípady prenosných ochorení a chrípku on-line na informačnom portáli EPIS.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov, v roku 2018 bolo do informačného systému zadáných:

- 1995 hlásených prenosných ochorení
- 30 epidémií: z toho 24 rodinných epidémií – (16 epidémií salmonelózy, 4 rotavírusové epidémie, 3 epidémie kampylobakteriázy, 1 adenovírusová epidémia), v školských zariadeniach - 1 vírusová nešpecifikovaná epidémia, v zdravotníckych zariadeniach 5 epidémií – 1 norovírusová epidémia, 1 klostridiová epidémia, 1 epidémia chrípky s neidentifikovaným vírusom a 2 epidémie respiračných nákaz – akútna bronchitída a akútny zápal hrtana a priedušnice.
- 5 hlásení do SRV

V roku 2018 pribudlo 27 nových nosičov HBsAg v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica.

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza hlásených prenosných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných **139 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky**. Na kontrolu vykonávanej dezinfekcie bolo odobratých spolu **551 sterov z prostredia**, u ktorých bola zistená 11,25 % bakteriálna kontaminácia. Na kontrolu sterility predmetov bolo odobratých **134 vzoriek sterilného materiálu**, pričom nebola zistená bakteriálna kontaminácia. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná u **19 vzoriek dezinfekčných roztokov**, účinných na všetky tri testovacie kmene. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prerokované osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia.

Kontrola **sterilizačnej techniky** bola vykonaná v **155 prípadoch**, z toho bolo otestovaných **107 horúcovzdušných a 48 parných sterilizátorov**, pričom tri prístroje (jeden parný a dva horúcovzdušné) vykazovali pozitivitu na testované kmene, po oprave a opakovanom testovaní bola sterilizácia účinná.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz bolo z dvoch nemocníc a jedného dialyzačného stacionára hlásených 269 **nozokomiálnych nákaz**. V porovnaní s rokom 2017, kedy bolo hlásených 240 infekcií, ide o mierny nárast počtu hlásených nozokomiálnych ochorení.

NsP Spišská Nová Ves hlásila 226 nemocničných nákaz na týchto oddeleniach:

Oddelenie dlhodobých chorých	78
Oddelenie vnútroného lekárstva	50
Chirurgicko-traumatologické oddelenie	30
Neurologické oddelenie	20

Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny	18
Detsko - dojčenecké oddelenie	12
Jednotka intenzívnej starostlivosti o novorodenca	12
Novorodenecké	3
Gynekologicko - pôrodnice	2
Fyziatrisko-rehabilitačné oddelenie	1

Nemocnica Krompachy s.r.o. hlásila 32 nemocničných nákaz na týchto oddeleniach:

Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny	17
Chirurgické oddelenie	10
Interné oddelenie	3
Detsko - dojčenecké oddelenie	2

FMC- dialyzačné stredisko Spišská Nová Ves hlásilo: 11 infekcií.

Analýza výskytu za roky 2014 – 2018:

Rok:				
2014	2015	2016	2017	2018
77	109	111	240	269

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI

Uvedenú úlohu plníme v Nemocnici s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi, na Chirurgickom oddelení. Surveillance je zameraná na chirurgické rany po cholecystektómiách. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu.

V sledovanom období január - december 2017 na Chirurgickom oddelení NsP Spišská Nová Ves a.s. bolo realizovaných **121 cholecystektómií**, pričom nebola zistená infekcia v mieste chirurgického výkonu.

Rozdelenie podľa typu operácie a pohlavia

typ operácie	celkový počet		muži		ženy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	108	89,26	32	29,62	76	70,37
klasicky	13	10,74	8	69,54	5	38,46
spolu	121	100	40	3,06	81	66,94

Rozdelenie podľa operácie a vekovej skupiny

vek ➤	15 - 24		25 - 44		45 - 65		65<		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	3	2,78	20	18,51	46	42,60	39	36,11	108	89,26
klasicky	1	7,69	2	15,39	2	15,39	8	61,53	13	10,74
spolu	4	3,30	22	18,19	48	39,67	47	38,84	121	100

Rozdelenie podľa ASA skóre a podávania antibiotík

ASA skóre ➤	ASA 1		ASA 2		ASA 3		ASA 4 -5		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ATB ▼										
ATB áno	3	10,34	16	55,18	9	31,04	1	3,44	29	23,97
ATB nie	21	22,82	50	54,35	20	21,74	1	108	92	6,03

spolu	24	11,83	66	54,55	29	23,97	2	1,65	121	100
--------------	-----------	--------------	-----------	--------------	-----------	--------------	----------	-------------	------------	------------

Rozdelenie podľa dĺžky operácie

dĺžka operácie ►	1 hod >		1 – 2 hod		2 hod <		spolu	
typ operácie ▼	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	87	80,56	20	18,52	1	0,92	108	89,26
klasicky	0	0	8	61,53	5	38,47	13	40,74
spolu	87	71,90	28	23,14	6	4,96	121	100

Realizácia kampane „Clean care is save care“

V súvislosti s X. ročníkom kampane na Slovensku 5.mája 2018, ktorá bola zameraná na informovanie zdravotníckych pracovníkov o význame hygieny rúk ako ochrany pacienta, sme realizovali nasledujúce aktivity:

- vypracovali sme edukačné materiály vo forme letákov, ktoré boli určené zdravotníckym pracovníkom a taktiež umiestnené na nástenných paneloch v budove RÚVZ. Edukácia bola zameraná najmä na novelizáciu Vyhlášky MZ SR č.553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia
- vykonali sme kontrolu dezinfekcie rúk u zdravotníckych pracovníkov:

Nemocnica Krompachy, s.r.o. (60 sterov z rúk): Interné oddelenie, Gynekologicko-pôrodnické oddelenie, Novorodenecké oddelenie a Detsko-dojčenecké oddelenie

NsP Spišská Nová Ves a.s. (60 sterov z rúk): Chirurgicko - traumatologické oddelenie, OMIS, Oddelenie vnútrošného lekárstva, Oddelenie dlhodobo chorých, Detsko - dojčenecké oddelenie, Jednotka intenzívnej starostlivosti o novorodenca a Neurologické oddelenie.

Realizácia CDI

Aj v roku 2018 sme pokračovali v surveillance CDI. V našom spádovom území je zapojená NsP Spišská Nová Ves, a.s., Jánskeho 1.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE VRÁTANE BIOTERRORIZMU

V roku 2018 sme nezaznamenali žiadne mimoriadne epidemiologické situácie v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetřované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetření vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie Podpory zdravia v spolupráci s oddelením Epidemiológie a oddelením Hygieny detí a mládeže. Na oddelení Epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V roku 2018 nebolo hlásené ochorenie HIV/AIDS.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci poradne očkovania poskytujeme lekárom a aj širokej laickej verejnosti informácie a konzultácie týkajúce sa problematiky povinného pravidelného očkovania detí a dospelých, odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia, o očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovaní detí s kontraindikáciami a poradenstvo vo všetkých ďalších problémových oblastiach spojených s očkovaním. Informácie sú poskytované osobne a telefonicky.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Projekt sme realizovali v mesiacoch november - december v tretích ročníkoch na 2 stredných školách: Stredná odborná škola ekonomická v Spišskej Novej Vsi a Stredná odborná škola drevárska v Spišskej Novej Vsi. Vzdelávanie prebiehalo interaktívnou formou v štyroch skupinách v každom ročníku. Edukačný vplyv na úroveň vedomosti v danej oblasti bol overovaný formou dotazníka vyplňovaného pred a po intervencii. Do programu bolo zapojených 72 študentov (37 – SOŠ drevárska v Spišskej Novej Vsi a 35 – SOŠ ekonomická v Spišskej Novej Vsi).

Spracované údaje z dotazníkov boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

9. VÝCHOVA K ZDRAVIU

Úloha č. 4.2

ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK , DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Na tejto úlohe participovalo oddelenie výchovy k zdraviu v rovine primárnej prevencie drogových závislostí, alkoholizmu a tabakizmu. V spolupráci s OZ Mladí ľudia a život a Klubom mladých organizovaným pri CVČ v Spišskej Novej Vsi sme sa aktívne podieľali v pozícii lektora a odborného garanta na príprave a vzdelávaní rovesníckych tzv. peer skupín počas viacerých špeciálnych výcvikov. Vyškolení peer aktivisti sú vybraní študenti 1. a 2. ročníkov stredných škôl, ktorí získali základné vedomosti z rôznych oblastí týkajúcich sa života mladých ľudí ako aj zručnosti s dôrazom na zážitkové metódy a asertívnu komunikáciu. Chlapci a dievčatá pôsobili v rovesníckom prostredí v oblasti primárnej prevencie, kde jednou z hlavných tém bola aj protidrogová problematika so zameraním na tabak, alkohol, legálne aj nelegálne drogy ako aj výchova k nezávislosti mladých ľudí od

omamných a psychotropných látok. Pre študentov starších ako 18 rokov, ktorí sa rozhodli nebyť abstinentmi, bol dôraz kladený na zodpovedné pitie a trestno-právne aspekty.

Úloha č. 6.7

PREVENCIA HIV/AIDS

Túto úlohu sme plnili v spolupráci s oddelením Epidemiológie, Občianskym združením Mladí ľudia a život a Klubom mladých pri Centre voľného času, kde pôsobia skúsení peer aktivisti, realizujúci pod našou gesciou rôzne odborné a vzdelávacie aktivity pre mládež. Jednou z prioritných tém v rámci ich práce zameranej na primárnu prevenciu v rovesníckom prostredí je aj infekcia HIV a ochorenie AIDS so všetkými aspektmi.

Pri plnení úlohy sme podľa harmonogramu v mesiacoch september – október 2018 vykonali v spolupráci so strednými a základnými školami a peer aktivistami intervenčné aktivity pre cca 300 študentov z 6 stredných škôl a 8 základných škôl.

Besedy a diskusné fóra v oblasti prevencie infekcie HIV a ochorenia AIDS realizovali samostatne pod našou odbornou garanciou aj v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ peer aktivisti. Boli určené pre žiakov základných a študentov stredných škôl. V roku 2018 bolo vykonaných viac ako 25 besied a diskusných fór pre žiakov 9.ročníkov základných škôl a študentov 1. a 2. ročníkov stredných škôl v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica. Edukovaných bolo viac ako 500 mladých ľudí.

V spolupráci s OZ Mladí ľudia a život a ÚS Slovenského červeného kríža v Spišskej Novej Vsi sme sa podieľali pri príležitosti Svetového dňa AIDS na organizácii sviečkového pochodu a sprievodných športových a kultúrnych podujatí, ktoré boli určené pre mladých ľudí z mesta Spišská Nová Ves. Všetky tieto aktivity boli súčasťou v poradí už 16. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“, ktorý má v našom meste už dlhoročnú tradíciu a jeho hlavnými organizátormi a realizátormi sú aktívni peer aktivisti z OZ Mladí ľudia a život. K problematike HIV/AIDS bol v rámci tohto podujatia vytvorený pre širokú verejnosť 1 panel a 1 leták a médiám bolo poskytnuté 2 x interview.

Úloha č. 9.1

NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha bola realizovaná v roku 2018 formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, semináre, konzultácie, workshopy, dotazníky, ankety, kurzy, panely, články, interview) pre cieľové skupiny detí v predškolskom a školskom veku, mládež, dospelú populáciu a seniorov. Plnenie tejto úlohy obsahovo dopĺňa a nadväzuje na plnenie ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Výchovy k zdraviu (úlohy 9.2, 9.4, 9.5, 9.6., 9.7, 9.8 a 9.9), kde uvádzame jednotlivé aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, podporu nefajčenia a prevenciu alkoholovej a drogovej závislosti, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, podporu duševného zdravia a zvládanie stresu.

Úloha č. 9.1.1

SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie.

Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Správa uvádza ich prevalenciu a incidenciu v populácii.

Úloha sa v roku 2018 nerealizovala. Celoslovenský prieskum zdravotného stavu bol vykonaný v roku 2017. Jeho realizácia prebieha v 5 – ročných intervaloch. Predchádzajúci prieskum bol v roku 2013.

Do prieskumu, ktorý bol realizovaný v roku 2017 prostredníctvom rozsiahleho dotazníka, bolo systémom náhodného výberu zapojených celkom 104 respondentov, z toho 52

mužov a 52 žien. Respondenti boli rozdelení podľa metodiky do 3 vekových kategórií – 15 až 24 rokov, 25 – 64 rokov a 65 rokov a viac. Z najmladšej a najstaršej kategórie bolo po 8 mužov a 8 žien z mesta a vidieka, strednú kategóriu tvorilo 10 mužov a 10 žien žijúcich v meste a na vidieku. Údaje z dotazníkov boli po absolvovaní prieskumu založené do mustry a po kompletizácii celého požadovaného počtu odoslané na ÚVZ SR Bratislava podľa metodických pokynov gestora celonárodnej úlohy.

V roku 2017 bol spracovaný celý prieskum aj do záverečnej hodnotiacej správy o zdravotnom stave a uvedení obyvateľov SR, ktorý bol predložený na rokovanie vlády.

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedenia obyvateľov Slovenskej republiky budú nasmerované aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a k zvýšeniu zdravotného povedomia. Prieskum sa bude opakovať najbližšie až v roku 2020 a následne budú porovnávané ukazovatele, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii.

Úloha č. 9.2

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Realizácia Národného programu prevencie nadváhy a obezity spočívala v zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu a pohybovú aktivitu.

V rámci aktivít určených pre deti v predškolskom veku sme na troch MŠ rozprávali deťom o dôležitosti pohybu v ich veku a formovaniu pozitívnych pohybových návykov v prevencii najzávažnejších civilizačných chorôb.

Pre deti 5.ročníkov základných škôl sme tieto aktivity realizovali v rámci „Dňa prevencie a zdravia“ pod názvom „POZDRAVY“, kde sme dva zo 4 stanovišť zamerali na pohybovú aktivitu, prevenciu nadváhy a obezity ako aj význam pohybu pre fyzické a psychické zdravie a taktiež zdravú výživu a pitný režim, ktoré sa výraznou mierou podieľajú u detí na výslednej hmotnosti. V roku 2018 sme touto formou prevencie systémom stanovišť s využitím rôznych pomôcok a zážitkových foriem edukovali žiakov z dvoch základných škôl.

V rámci činnosti Poradne zdravia, Poradne zdravej výživy a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity boli tieto aktivity zamerané pre jednotlivých klientov, u ktorých boli zrealizované rôzne merania a vyšetrenia a poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, pitný režim a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovat' a znížiť zdravotné riziká, ktoré sú s ňou spojené.

Pre deti z 3. - 4. ročníkov základnej školy na Kožuchovej ul. sme nadviazali na akcie z predchádzajúcich rokov pod názvom „GIM – FIT“. Cca 100 deťom z uvedenej školy sme zrealizovali prednášky, besedy a interaktívne zážitkové hry na témy „Pohyb a zdravie“ a „Výživa a zdravie“ spojené s kvízmi "Čo vieš o pohybovej aktivite" a „Čo vieš o zdravej výžive“. Deťom sme vysvetľovali význam pravidelnej a veku primeranej pohybovej aktivity ako aj zdravej výživy, ktoré sa výraznou mierou podieľajú na prevencii nadváhy a obezity. Účastníci boli za aktivity odmenení vysvedčením a každá skupinka dostala skladačky vo forme letáku s názvami "Vieš, že pohyb a telesné cvičenie prináša človeku ..." a „Zdravou výživou a správnym pitným režimom predídeme...“. Na škole sme poskytli pedagógom edukačné materiály k zdravej výžive, pitnému režimu, pohybovej aktivite, prevencii úrazov a prvej pomoci pri úrazoch. Naše aktivity sa stretli u detí s pozitívnym ohlasom a deti prejavili veľký záujem o kvízy ako aj informácie o zdravom spôsobe.

V rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, súčasťou ktorého bolo aj monitorovanie rizikových faktorov životného štýlu a vybraných ukazovateľov zdravia vrátane testovania funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti ergometrickým testom W170 v spojitosti s antropometriou a spirometrickým vyšetrením sme pre 85 študentov zo strednej odbornej školy ekonomickej a drevárskej ako aj Gymnázia na Školskej ul. v Spišskej Novej Vsi zrealizovali viaceré semináre a diskusie pre menšie skupinky o význame pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy v prevencii nadváhy a obezity, srdcovo-cievnych, nádorových a metabolických chorôb.

V jesenných mesiacoch sme sa podieľali na realizácii druhej etapy celoslovenského projektu, ktorého gestorm bol ÚVZ SR Bratislava, „Viem, čo zjem“. Projekt spočíval v intervenčných aktivitách na tému zdravá výživa ako základ prevencie nadváhy, obezity a metabolických chorôb. Aktivity boli vykonávané formou besied a prednášok ako aj interaktívnych zážitkových hier s využitím pracovných listov pre žiakov 3. - 5. ročníkov základných škôl. Na štyroch základných mestských školách - ZŠ Lipová, ZŠ Hutnícka, ZŠ Nad Medzou a ZŠ Kožuchova a dvoch vidieckych – ZŠ Jaklovce a ZŠ Kluknava sme touto formou edukovali celkom viac ako 500 detí. Súčasťou aktivít bola aj spätná väzba, v rámci ktorej vyplnil každý účastník dotazník k spokojnosti a porozumeniu predmetnej témy. Projekt mal na školách pozitívny ohlas a je potrebné v ňom i naďalej pokračovať aj v budúcom školskom roku. Ďalšie aktivity, ktoré sú súčasťou projektu „Viem, čo zjem“ realizovala každá škola prostredníctvom pedagógov formou rôznych súťaží a kvízov.

K Svetovému dňu pohybu sme zorganizovali v spolupráci s Klubom mladých pri Centre voľného času a športovo-relaxačným centrom Fit House pre študentov stredných škôl a dospelú populáciu ďalší ročník florbalového turnaja o pohár primátora Spišskej Novej Vsi. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii nadváhy, obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v pohybovej poradni.

V spolupráci s CVC a Mestským úradom sme sa zúčastnili na športových akciách „Športové hry mládeže“ a „Večerný beh mestom“, kde sme poskytovali účastníkom antropometrické merania a jednoduché testy telesnej zdatnosti vrátane odborných konzultácií k optimalizácii pohybovej aktivity.

Pre ženy v produktívnom veku sme sa podieľali počas celého roka formou poradenstva ako aj antropometrických meraní a stanovení funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti na podpore zdravia a zdravého pohybu v rámci skupinových cvičení zameraných na posilňovanie svalstva (body form), prevenciu poškodenia chrbtice resp. korektúru jej deformít na základe špeciálnych cvičebných zostáv (SM systém) ako aj pri cvičeniach na trampolínach (jumping), ktoré organizovalo športovo-relaxačné centrum Fit House v Spišskej Novej Vsi.

Počas športovo – rekondičného dňa určeného pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi sme pripravili rôzne skupinové a individuálne pohybové aktivity a poskytovali sme poradenstvo k pohybu s dôrazom na pravidelnosť, intenzitu a trvanie.

K svetovému dňu obezity a Svetovému dňu pohybu sme pre širokú verejnosť zhotovili v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves informačné panely k predmetnej problematike.

Pre zamestnancov Daňového úradu sme uskutočnili v rámci celozávodného „Dňa zdravia“ odborný seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a prevencia“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy ako preventabilných faktorov civilizačných chorôb. V prezentáciách boli názorne demonštrované aj možné ochorenia vrátane nadváhy, obezity, hypertenzie, hypercholesterolémie a diabetu, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávou – pohybovou inaktivitou, kalorickou a nevhodne zloženou stravou s nedostatkom vitamínov, minerálov a vlákniny ako aj fajčením a nadmernou konzumáciou alkoholu. Účastníkom akcie sme poskytli aj merania krvného

tlaku a pulzu, celkového cholesterolu a glykémie, spirometrické vyšetrenie a jednoduchý Ruffierov test funkčnej zdatnosti.

Počas zdravotno-výchovných aktivít určených pre seniorov v zariadeniach dlhodobej starostlivosti sme aj tejto vekovej skupine zdôraznili veľký význam primeranej, vhodne zvolenej a dostatočne dlho trvajúcej pohybovej aktivity na udržiavanie dobrého telesného zdravia a psychickej pohody.

Úloha č. 9.2.1

VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ sa v roku 2018 nerealizovala. Kampaň prebiehala v prvom polroku 2017 podľa metodických pokynov gestora úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a na základe doručených prihlášok na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi sa do nej vtedy zapojilo 41 účastníkov, ktorí boli ochotní monitorovať podľa pokynov v účastníckom liste svoje pohybové aktivity počas minimálne 4 týždňov v priebehu súťaže v objeme minimálne 210 minút/týždenne rozdelených do 4 a viacerých častí. Účastníci si vtedy zároveň zapisovali na konci týždňa aj svoju aktuálnu telesnú hmotnosť. Viacerí z nich boli aj klientmi v Poradni pre optimalizáciu pohybových aktivít, kde sme im vykonali a zhodnotili antropometrické merania ako aj záťažové ergometrické a spirometrické testy. Všetkým sme poskytli konzultácie a poradenstvo k pohybovej aktivite s dôrazom na frekvenciu, trvanie a optimálnu intenzitu vzhľadom na vek a funkčnú zdatnosť.

Súťaž bola spropagovaná prostredníctvom Poradenského centra na ochranu a podporu zdravia, regionálnych médií, našej webovej stránky, panelu na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi ako aj distribúciou účastníckych listov formou osobných návštev a konzultácií na mestských základných a stredných školách, úradoch ako aj vybraných organizáciách a firmách v meste Spišská Nová Ves, kde máme dobrú dlhoročnú spoluprácu v zdravotno-výchovných a preventívnych aktivitách. Celkom bola informácia o kampani zaslaná 105 inštitúciám v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica. K propagácii súťaže bolo vykonaných 82 osobných konzultácií, 3 prednášky a 3 besedy s témou pohybu ako prevencie civilizačných ochorení a taktiež poskytnuté pre mestskú TV Redutu 1 interview.

Všetky účastnícke listy boli odoslané gestorovi úlohy, ktorý ich spracoval a vyhodnotil na celoslovenskej a regionálnej úrovni. Výhercovia boli vylosovaní na RÚVZ v Banskej Bystrici, kde im boli odovzdané aj ceny, ktoré do kampane venovali sponzori. Jedným z výhercov sa stal aj účastník z okresu Gelnica.

Úloha č. 9.3

PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Úloha sa plnila v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizoval náš RÚVZ od marca 2007 do decembra 2012 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

Od roku 2013 nie je uvedený program z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z MZ SR naďalej realizovaný. Jeho pokračovanie ako aj reskrining antropometrických

a biochemických hodnôt vrátane merania krvného tlaku a monitorovania životného štýlu prostredníctvom dotazníka u 200 klientov zo znevýhodnených komunít je naplánované v prípade finančného zabezpečenia projektu na ďalšie roky.

V oblasti podpory zdravia pre znevýhodnené komunity sme boli oslovení na spoluprácu Asociáciou terénnych zdravotných asistentov (ATZA), ktorá začala svoju činnosť v roku 2014 a transformovala sa na Platformu na podporu zdravia znevýhodnených skupín, ktorá je financovaná z prostriedkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Platforma realizuje projekt „Zdravé komunity“ a zamestnáva osvetárov a koordinátorov. Ich zameranie je prioritne na obyvateľov segregovaných rómskych osád v štyroch oblastiach – ochrana a podpora zdravia, podpora vzdelávania a osvetu, podpora výskumu a propagácia.

V rámci prípadnej spolupráce bude náš prínos spočívať v odbornom usmernení ako aj konzultáciách počas plánovaných workshopov pre terénnych koordinátorov a asistentov osvetu zdravia zo širokej hygienicko-epidemiologickej problematiky v našom regióne a spadovej oblasti. V roku 2018 sme v tejto oblasti nevykonávali zatiaľ žiadne aktivity.

Úloha č. 9.4

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V sledovanom období sme zrealizovali pre deti 5. ročníkov vybraných mestských základných škôl besedy a prednášky zamerané na rôzne témy vrátane prevencie alkoholizmu a závislostí na alkohole pod názvom „POZDRAVY I – pohyb, zdravie a výživa“.

Jedná sa o intervenčné aktivity formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity a jej negatívnych dopadoch - obezity, srdcovo-cievnych chorôb a metabolických chorôb, fajčenia a zdravia ako aj alkoholu a závislostí. Tieto aktivity sme zrealizovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves pre 2 základné školy. Celkom sa ich zúčastnilo cca 60 detí, ktoré boli rozdelené do 10 – 15 členných skupín. V tejto forme prevencie plánujeme na základe dohody so školami pokračovať aj v roku 2019 pre žiakov mestských základných škôl.

Pre žiakov 8. ročníkov sme zrealizovali 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II“, kde sme sa zamerali na ďalšie témy súvisiace s touto vekovou kategóriou – drogové a nelátkové závislosti, duševné zdravie a stres a prvú pomoc. Intervenčné aktivity absolvovali žiaci z 2 základných škôl v celkovej počte cca 100.

Počas aktivít dostali žiaci 5. a 8. ročníkov odborné informácie o škodlivosti alkoholu so zameraním na zdravotnú a sociálnu oblasť. Deti mali možnosť formou zážitkových hier vyjadriť aj svoje názory a postoje k pitiu alkoholických nápojov ako aj vlastné skúsenosti s konzumáciou alkoholu v rodinnom a mimoškolskom prostredí. Súčasťou prevencie bol aj video film „Alkohol alebo zdravie“. Aktivity pre žiakov mali medzi deťmi aj pedagógmi veľmi dobrú odozvu a vysoko pozitívnu spätnú väzbu, čo je dôkazom toho, že sa nám uvedený spôsob primárnej prevencie osvedčil a je potrebné v ňom aj naďalej pokračovať.

V mesiaci august sme vykonali v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Spišskej Novej Vsi pre deti z 5-tich detských domovov zdravotno-výchovné aktivity formu prednášok a besied na témy „Alkohol a zdravie“ a „Zvládni svoj stres – šikana a týranie“. Diskusie boli zamerané na problémy vznikajúce v súvislosti s nekontrolovaným pitím a nelegálnym predajom alkoholu pre deti a mládež do 18 rokov ako aj ilegálnym užívaním drog. Pozornosť sme sústredili aj na negatívne sociálno-patologické javy, ktoré sa vyskytujú na školách medzi deťmi ako je šikana a kyberšikana. Dôraz bol kladený na primárnu

prevenciu alkoholizmu a drogových závislostí a pri skúsenostiach s alkoholom od 18 rokov na zásadové a kontrolované pitie. V prevencii šikany sme zdôraznili v prípade jej objavenia potrebu skorého nahlásenia takýchto praktík kompetentným osobám a posilňovanie hodnotových rebríčkov a zdravého sebedovetia detí.

Prevenciu závislostí na alkohole sme sa venovali aj v rámci prednášok a besied pre žiakov 8.ročníkov dvoch základných škôl – ZŠ Kožuchova a ZŠ Nejedlého. Deťom boli odprezentované somatické, psychické a sociálne následky užívania alkoholu v dospievajúcom veku. S chlapcami a dievčatami sa viedli diskusie aj o dostupnosti alkoholu a jeho predaju ako aj reálnych situáciách spojených s ich predajom.

Téme závislostí od alkoholu a fetálneho alkoholového syndrómu sme sa venovali aj pre žiakov 3 základných škôl – ZŠ Veľký Folkmár, ZŠ Krompachy a ZŠ Spišská Teplička. Počas 3 aktivít videli deti film ako aj prezentáciu a mali možnosť dozvedieť sa a diskutovať o všetkých negatívach, ktoré prináša konzumácia alkoholu pre mladého človeka.

Alkoholizmu a prevencii sa venovali aj nami školení a pripravovaní peer aktivisti organizovaní v OZ Mladí ľudia a život, ktorí zorganizovali a viedli besedy a diskusné fóra na základných a stredných školách v Spišskej Novej Vsi, Levoči, Krompachoch a Gelnici. Mládež informovali o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov ako aj o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Pre dospievajúcu mládež sú tieto informácie zvlášť dôležité vzhľadom na rizikové užívanie alkoholických nápojov a následné nezodpovedné správanie vrátane vedenia motorových vozidiel pod vplyvom alkoholu. Na niektoré besedy boli prizvaní aj zástupcovia Polície SR, ktorí prezentovali negatívny dopad konzumácie alkoholu v súvislosti s dopravnými nehodami a trestnými činmi. Peer aktivisti sa venovali aj problematike ambulantnej a ústavnej liečby závislosti na alkohole. Dôraz kládli na linky dôvery, dôveryhodné osoby z rodinného a rovesníckeho prostredia ako aj na včasné vyhľadanie psychologickej prípadne psychiatrickej pomoci v prípade problémov s alkoholom.

Úloha č. 9.5

NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

Pokračovali sme v aktivitách pre cieľovú skupinu seniorov z predchádzajúceho roka formou prednášok a besied. Seniorom sme sa venovali aj počas „Týždňa mozgu“.

V roku 2018 sme zrealizovali 8 prednášok spojených s besedami na témy: Stres a životný štýl, Výživa a pitný režim a naše zdravie, Alkohol a fajčenie v seniorskom veku, Životný štýl a ochorenia u seniorov, Duševné zdravie v staršom veku, Starostlivosť o mozog, Mozog a čo o ňom vieme ako aj Blahodarný vplyv pohybu. Aktivity boli určené pre seniorov a členov Domova dôchodcov, Klubu dôchodcov a Domu opatrovateľskej služby v Spišskej Novej Vsi.

V rámci týchto aktivít spolupracujeme aj s niektorými vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody. V sekundárnej prevencii chorôb v seniorskom veku je primeraná pohybová aktivita a dostatočný pobyt na čerstvom vzduchu jedným z najdôležitejších faktorov udržania si dobrej vitality a potrebnej mobility.

V rámci týždňa mozgu a Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme edukovali skupiny seniorov z Jednoty dôchodcov a Klubu dôchodcov v oblasti duševného zdravia a jeho posilňovaní, funkciách mozgu a škodlivých vplyvov na jeho činnosť ako aj potreby využívania pamäte a jej tréningu vo vyššom veku. Seniorom sme poskytli prednášky a besedy

s názvom „Žijeme život prosperujúci mozgu?“, „Chrípka a jej prevencia“ a „Pohyb, osteoporóza a prevencia pádov“. Taktiež sme s nimi realizovali rôzne cvičenia a techniky na podporu pamäte a kognitívneho myslenia. Obom skupinám sme vykonali aj antropometrické merania, merania TK a P ako aj celkového cholesterolu vrátane individuálnych konzultácií k výsledkom meraní, zdravotnému stavu a jeho zlepšeniu.

V prezentácii sme sa zamerali na činnosť mozgu, druhy pamäte ako aj riziká vzniku degeneratívnych, cievnych a nádorových chorôb mozgu a nervovej sústavy vrátane účinnej prevencie. O jednotlivých druhoch pamäti a dôležitosti starostlivosti o mozog sme rozprávali aj seniorom v Dome dôchodcov. Pri všetkých týchto aktivitách sme poskytli poslucháčom aj letáky a informačné materiály k predmetnej téme. Na RÚVZ bol pre verejnosť k dispozícii panel k téme „Týždeň mozgu“ a „Alzheimerova choroba a prevencia“.

Problematike zdravia a chorôb v seniorskom veku sme sa venovali aj počas odborných seminárov pre zamestnancov RÚVZ Spišská Nová Ves. Poslucháčom sme odprezentovali ďalšie témy týkajúce sa staroby a stárnutia a ich biologických, sociálnych a psychických aspektov ako aj zvláštnosti chorôb v starobe. Jednotlivé témy zamestnancov zaujali a ku každej z nich bola živá diskusia.

V aktivitách určených pre postproduktívny vek sme pokračovali aj počas Mesiaca úcty k starším a Svetového dňa seniorov, kedy sme zhotovili panely a propagačné materiály týkajúce sa problematiky seniorov zo zdravotného a sociálneho hľadiska.

Úloha č. 9.6

ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V rámci realizácie tejto úlohy sa pokračovalo v zdravotno – výchovných aktivitách z predošlých rokov, ktoré mali veľmi pozitívnu odozvu u detí a pedagógov.

Na 2 materských školách (MŠ Komenského Smižany a MŠ Lipová) a 2 základných školách (ZŠ Kožuchova a ZŠ Margecany) bolo vykonaných celkom 18 aktivít. Aktivity sa realizovali formou besied a prednášok, premietania video filmov s problematikou hygieny ústnej dutiny, správneho čistenia zubkov ako aj zdravej výživy a pitného režimu, ktoré veľmi intenzívne ovplyvňujú tvorbu zubného kazu a následne aj celkového zdravia. Edukovaných bolo viac ako 150 detí.

Na materských školách sme efektívne využívali pre deti aj model zubkov, na ktorom sme názorne demonštrovali celý postup správneho čistenia chrupu. Na základnej škole sme sa viac orientovali na stomatohygienu z pohľadu celkového zdravia, vyváženej stravy s dostatkom minerálov a vitamínov a dennej starostlivosti o trvalý chrup. Naše aktivity sa stretli u detí a pedagógov s veľkým záujmom a podporou aj do nového školského roka. S pedagogickými pracovníčkami boli v rámci týchto aktivít vykonané aj konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a pást u detí predškolského a školského veku ako aj zdravej výživy a pitného režimu.

Úloha č. 9.7

CINDI PROGRAM SR

Túto úlohu plníme v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme

zriadenú základnú poradňu zdravia a poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI, WHRa WHT indexov), meranie krvného tlaku, pulzu a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia krvných parametrov prístrojmi Reflotron a Accutrend. Podľa indikácií realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a HbCO v krvi), váhomerom a tukomerom OMRON (obsahu celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny, percento aktívnej hmoty, obsah vody v organizme, bazálny metabolizmus a množstvo kostnej hmoty), ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti).

Údaje získané v základnej poradni sú spracované a hodnotené v Teste zdravého srdca. V nadstavbových poradniach využívame programy Ergokoncept, Winspiro a Excel ako aj vlastný program k hodnoteniu ergometrických záťažových testov. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne, metabolické a onkologické ochorenia.

Za obdobie od 1.1. – 31.12.2018 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených v rátane terénnych výjazdov celkom 150 klientov, z toho 84 vyšetrení sme zaznamenali u žien a 66 bolo u mužov. 60 individuálnych aktivít pre klientov bolo realizovaných v teréne a 90 na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Medzi klientmi aj klientkami prevažovali za uvedené obdobie prvovýšetrení, nakoľko sme mali v poradni zdravia monitorovaný veľký súbor študentov 1. a 2.ročníkov zo stredných škôl a výjazdy do terénu sme realizovali u nových zamestnávateľov. Menšia časť klientov absolvovala v poradni kontrolné vyšetrenie.

Merania a konzultácie boli vykonávané podľa dohody v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Svetového dňa srdca, kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť.

V rámci Svetového dňa zdravia sme vyšetřili v priestoroch Lekárne MAX v OC Madaras v Spišskej Novej Vsi 20 záujemcov, ktorým sme merali základné antropometrické ukazovatele, krvný tlak a zisťovali hladinu cholesterolu z kapilárnej krvi. Účastníkom sme na základe zistených údajov o zdravotnom stave dávali rady k ozdraveniu a zníženiu rizík srdcovocievnych a metabolických chorôb.

Počas Svetového dňa srdca sme v rámci kampane MOST poskytli merania a poradenstvo celkom pre 11 pedagógov zo Strednej odbornej školy ekonomickej v Spišskej Novej Vsi. Tieto služby využili aj 4 zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi.

Počas „Týždňa mozgu“ sme edukovali a vyšetřovali 10 seniorov z Jednoty dôchodcov v Spišskej Novej Vsi ako aj 2 zamestnancov z RÚVZ Spišská Nová Ves. Všetkým sme poskytli individuálne poradenstvo k ozdraveniu životného štýlu a podpore zdravia v produktívnom a postproduktívnom veku.

Antropometrické merania, merania krvného tlaku a základných biochemických ukazovateľov v rátane konzultácii k ozdraveniu životného štýlu sme poskytli aj 18 pracovníkom Daňového úradu v Spišskej Novej Vsi.

Výšetrenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity absolvovalo v roku 2018 celkom 85 záujemcov, z toho 37 žien a 48 mužov. Jednalo sa o študentov Strednej odbornej ekonomickej školy, Strednej odbornej školy drevárskej a Gymnázia na Školskej ul. v Spišskej Novej Vsi, ktorí boli zaradení na základe dobrovoľnosti do 1. etapy úlohy 5.1.1.3. v rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, ktorý sa začal realizovať na každom RÚVZ v SR. Všetci klienti využili služby a merania poradne po prvý krát. U respondentov sme realizovali podľa metodiky úlohy antropometrické merania, merania krvného tlaku, pulzu a zloženia tela, hodnotili sme držanie tela a flexibilitu a vykonali im spirometrický, ergometrický a Ruffierov funkčný záťažový test na stanovenie telesnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti. Výsledky meraní a testov boli vyhodnotené a počítačovo spracované podľa metodiky poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity ako aj úlohy z NAPPPA. Testovaným boli poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity vzhľadom na pohybovú anamnézu, výsledky testovania a zdravotný stav. Každý z respondentov vyplnil aj vstupný dotazník o životnom štýle, ktorý je súčasťou celoslovenskej úlohy a dostal výstupný protokol s výsledkami všetkým absolvovaných meraní. V preskripcii pohybovej aktivity sme dôraz kládli na výber vhodného rekreačného športu ako aj zdravú výživu a pitný režim a cviky zamerané na zlepšenie držania tela a flexibility. Získané výsledky sme počítačovo spracovali za náš RÚVZ ako aj všetky ostatné RÚVZ v SR a v ďalšej etape ich budem korelovať vo vzťahu k pohybovej aktivite, stravovaciemu a pitnému režimu ako aj k životnej pohode, zdraviu a závislostiam. Druhá etapa úlohy sa má realizovať na tej istej vzorke stredoškôľakov v jarných mesiacoch roku 2020. V tomto roku sa budú robiť aj rozsiahle analýzy a porovnanie vstupných a výstupných údajov získaných z oboch etáp meraní a testovaní v rámci párovej štúdie.

Poradňu zdravej výživy navštívilo za sledované obdobie celkom 31 klientov, z toho 22 žien a 9 mužov. 13 z nich (8 žien a 5 mužov) bolo v Poradni prvý krát, 18 klientov (4 muži a 14 žien) navštívili poradňu za sledované obdobie opakovane. U všetkých sme monitorovali prostredníctvom dotazníka aj 3 - dňový príjem potravín a tekutín vrátane ovocia, zeleniny a sladkostí za účelom zistenia stravovacích návykov a kalorického príjmu v súvislosti s pracovným zaradením a výdajom počas voľnočasových športových aktivít. Každému z klientov sme poskytli poradenstvo k zdravej výžive a vhodnému pitnému režimu a v prípade potreby sme im zostavili jedálniček s vylúčením nevhodných a vysokokalorických jedál a edukovali ich v súvislosti so správnymi stravovacími návykmi. Dôraz sme kládli na prevenciu resp. redukciu nadváhy a obezity, srdcovo-cievne, metabolické a nádorové ochorenia.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v roku 2018 individuálne konzultácie a poradenstvo 14 záujemcom, z toho bolo 9 žien a 5 mužov. Všetkým sme vykonali vstupné vyšetrenia smokerlyzerom a spirometrom. 1 žena využila služby našej poradne po prvý krát a 8 boli u nás opakovane. Všetci muži navštívili poradňu tiež kvôli opakovanému poradenstvu. Klientom sme odporúčali na základe zistených fajčiarskych návykov a prevládajúcich dôvodov pre ktoré fajčia najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti ako aj metódy prevencie relapsu a recidívy nikotínovej závislosti. Niektorých fajčiarov sme vyšetrovali a poskytovali im odborné poradenstvo k odvykaniu počas výjazdov terénnej poradne zdravia ako aj Svetového dňa bez tabaku.

Počas tohto dňa sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves a Klubom mladých pri Centre voľného času Spišská Nová Ves zrealizovali pre stredoškôľakov seminár k problematike fajčenia a odvykania. Pre širokú verejnosť sme spoločne so študentmi-dobrovoľníkmi z Gymnázia na Javorovej ul. v Spišskej Novej Vsi zorganizovali akciu „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za ponúknuté jablko. Celkom bolo oslovených viac než 60 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami

nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. Akcia študentov sa stretla na verejnosti so záujmom a podporou a viacerí fajčiari mali tak možnosť pouvažovať o svojom fajčení.

Záujemcom z akcie sme umožnili na centrálnom stanovišti aj meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer a meranie dychových parametrov prístrojom spirometer. Pre tých, ktorí sa rozhodli prestať fajčiť, sme poskytovali odborné poradenstvo k odvykaniu od fajčenia a prevencii recidív. K akcii bolo poskytnuté interviu pre TV Redutu a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. Na RÚVZ bol k Svetovému dňu bez tabaku k dispozícii pre širokú verejnosť informačný panel.

Úloha č. 9.8

AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Pre žiakov 5. ročníkov základných škôl sme pokračovali v realizácii intervenčných aktivít pod názvom „PoZdraVy I – pohyb, zdravie a výživa“ formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, fajčenia, alkoholu a závislostí.

Počas roka 2018 sme edukovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves takýmto spôsobom deti z 2 základných škôl v celkovom počte cca 60.

Pre žiakov 8. ročníkov sme zrealizovali 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II“, kde sme sa zamerali na témy – drogové závislosti (látkové a nelátkové), duševné zdravie a stres ako aj tému prvej pomoci. Jednotlivé stanovišťa absolvovali žiaci taktiež z dvoch základných škôl v celkovom počte cca 100.

Pri terénnych aktivitách zameraných na protidrogovú prevenciu sme pre žiakov 7. a 8. ročníkov 4 základných škôl v počte cca 120 využili efektívne aj videofilm „Deti a drogy“ zachytávajúci príbeh ambiciózneho dievčiny z chudobnej rodiny a chlapca, ktorý ju svojim spôsobom života priviedol až k drogovej závislosti so všetkými negatívnymi dôsledkami. Príbeh vo filme bol veľmi emotívny a poukázal na reálnu hrozbu skúšania a brania drog z rôznych dôvodov a nezanedbateľný vplyv rovesníkov a partie, kde je droga denno-denným posilňovačom. Po filme sa k predmetnej téme so žiakmi diskutovalo o rôznych aspektoch užívania drog.

Formu prevencie videofilm, prednáška a diskusia sme využili aj pre študentov 3 stredných škôl (SOŠ ekonomická SNV, SOŠ elektrotechnická Krompachy a Hotelová akadémia Spišská Nová Ves), v počte cca 90 študentov. Študenti mali možnosť uvedomiť si reálnu hrozbu experimentovania a následného užívania omamných látok a ich negatívny dopad na psychickú, telesnú a sociálnu oblasť.

Štyrom skupinám stredoškolákov a trom triedam na základných školách sme sa venovali aj v téme „Novodobé nelátkové závislosti“, ktoré sa stávajú v súčasnosti rovnako veľkou hrozbou pre mladú generáciu a fixujú mladých ľudí k rôznym ťažko zvládnuteľným závislostiam. Taktiež sme sa v tejto vekovej skupine zamerali v rámci diskusií aj na prevenciu fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí, oblasti duševného zdravia a stresu ako aj vzťahom v rodinnom a školskom prostredí a aktívnemu využívaniu voľného času. Študentom sme zdôraznili pozitívne vnímanie života a zamerali sa aj na sebahodnotenie ich osoby.

Na stredných školách úzko spolupracujeme s vyškolenými peer aktivistami z OZ Mladí ľudia a život a peer klubu pri CVČ Spišská Nová Ves. Za sledované obdobie roku 2018 sme spoluorganizovali a odborne sa podieľali na 2-och odborných výcvikoch pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 15. ročníka workshopu „Mladí

ľudia a život“ v roku 2017. Peer aktivisti samostatne zrealizovali viac ako 50 besied na témy „Životný štýl mladých ľuďí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“. Besedy boli určené prevažne študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Levoči, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 30 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

K Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi zrealizovali peer aktivisti v 5-tich stredných školách, kluboch a internátoch v rovesníckom prostredí v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ 12 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód. Dôraz kládli na zdravý životný štýl bez drog a zmysluplné využitie voľného času. Pre študentov zorganizovali pri tejto príležitosti aj koncert, divadelné predstavenie a športové podujatie.

K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli 2 semináre pre detí z 5-tich detských domovov na témy „Vyber si zdravý štýl a nie drogy“ a „Alkohol a zdravie“ s ich aktívnym zapojením pri riešení modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

Veľkým prínosom pre odborných pracovníkov z oddelenia Výchovy k zdraviu bola aj účasť na odbornom seminári liečebnom ústave na Prednej Hore, ktorý bol obsahovo zameraný na alkohol a drogy z pohľadu primárnej aj sekundárnej prevencie.

Na RÚVZ je k dispozícii pre verejnosť panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Panel obsahuje aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

Úloha č. 9.9

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 - 2020

V rámci plnenia tejto úlohy bol v roku 2017 vedúci oddelenia ako zástupca RÚVZ v SR súčasťou širokej pracovnej skupiny tvorenej odborníkmi z rôznych ministerských rezortov, zástupcov všetkých poisťovní ako aj nadácii, športových klubov a Občianskych združení, ktoré organizujú pre širokú verejnosť rôzne podujatia a súťaže za účelom zvýšenia pohybovej aktivity v prevencii nadváhy a obezity. Pracovné stretnutia boli vedené odbornou pracovníčkou z ÚVZ SR Bratislava. Zástupcovia z jednotlivých rezortov navrhli a skoncipovali na opakovaných pracovných stretnutiach v Bratislave pre Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity postupne konkrétne úlohy pre každý ministerský ako aj mimovládny rezort.

Pre úsek zdravotníctva boli stanovené pre rok 2017 - 18 a ďalšie roky 4 úlohy, z nich 2 sa týkali detí a mládeže na základných a stredných školách. Jedná sa o „Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia v súvislosti s pohybovou aktivitou a životným štýlom“, ktorý pozostáva z rôznych meraní v rámci Poradne zdravia a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity ako aj získania údajov o životnom štýle prostredníctvom štandardizovaného dotazníka.

K obojm úlohám bola rozpracovaná podrobná metodika, na ktorej sa podieľali 3 odborní pracovníci z oddelenia Výchovy k zdraviu z RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a 1 lekárka z RÚVZ Liptovský Mikuláš. Metodika aj s praktickými ukážkami bola podrobne

odprezentovaná v mesiaci jún 2017 počas dvoch celoslovenských odborných seminárov v Spišskej Novej Vsi zástupcom všetkých úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike. K obom úlohám bol vypracovaný aj podrobný materiál v súvislosti so štatistickým výberom reprezentatívneho počtu respondentov na základných a stredných školách na celom Slovensku.

Zainteresované školy boli informované o plánovaných úlohách oficiálnym listom z Ministerstva školstva v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva.

Pilotný projekt k úlohe pre stredoškolskú mládež ako aj samotná realizácia úloha sa realizovala v roku 2018 – v druhom polroku školského roku 2017/2018. Merania ako aj zber dát prostredníctvom dotazníkov vykonali v tejto fáze od 70 – tich študentov stredných škôl 3 Regionálne úrady - Spišská Nová Ves (29), Bardejov (21) a Michalovce(20). Ďalší respondenti v počte 56 boli na RÚV so sídlom v Spišskej Novej Vsi monitorovaní a testovaní v mesiacoch október – november 2018. Išlo o komplex antropometrických, biochemických a funkčných vyšetrení zameraných na telesnú zdatnosť a aeróbnu výkonnosť vrátane monitorovania držania tela, krvného tlaku a pulzu a ako aj flexibility. Celkom bolo vo všetkých RÚVZ v SR vyšetrených podľa metodiky 2 600 študentov

U tej istej vzorky stredoškolákov z 1- 2.ročníkov majú byť rovnaké merania a testovania zopakované v 3.ročníku a na základe priebežnej edukácie so zameraním na podporu pohybovej aktivity, zlepšenie stravovacích návykov a ozdravenie životného štýlu, porovnané výsledky z oboch meraní. Pre žiakov základných škôl sú pripravené v školskom roku 2018/19 podobné antropometrické merania a funkčné testy vrátane rovnakého dotazníka životného štýlu avšak bez monitorovania vybraných krvných biochemických ukazovateľov.

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity bol v roku 2017 prijatý Uznesením vlády SR a jeho dlhodobá realizácia v tejto podobe je skvelou príležitosťou získať prostredníctvom viacerých meraní ako aj dotazníkovým monitorovaním relevantné údaje o životospráve a zdraví dospievajúcej mládeže. Získané dáta z pilotného prieskumu ako aj druhej fázy úlohy pre stredoškolákov boli podrobne štatisticky spracované štatistikom-informatikom na našom RÚVZ. Výstupy budú interpretované v rámci odborných seminárov a vedeckej konferencie Stodolove dni zdravotnej výchovy. Spoločným menovateľom všetkých sprievodných aktivít pre žiakov a študentov počas plnenia úloh bude na základe získaných výsledkov z meraní a dotazníka podpora a skvalitnenie pohybovej aktivity v prevencii srdcovo-cievnych a metabolických chorôb a ozdravenie životného štýlu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PRÍPRAVA NÁVRHU AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY - NEHAP V.

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

V roku 2018 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

V okrese Stará Ľubovňa sú vytypované lokality povrchových vodárenských zdrojov Jakubianka, Lomnický potok, Plaveč (poľnohospodársky a lesohospodársky využívané územia), v ktorých by sa sledovali pesticídne látky podľa pokynov gestora úlohy – ÚVZ SR – NRC pre hygienickú problematiku pitnej vody.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD) bolo v roku 2018 vykonaných 7 kontrol v prevádzkach solárií (Slnečnica, Námestie gen. Štefánika 8, 064 01 Stará Ľubovňa – 2 kontroly; Športovo-relaxačné centrum, Okružná 16A, 064 01 Stará Ľubovňa – 2 kontroly; Salón krásy Vesna, Popradská 6, 064 01 Stará Ľubovňa - 2 kontroly; Wellness Masvital, Námestie Mariánske 55, 065 03 Podolíneec).

Výkon ŠZD bol zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z. z.) a vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo v znení vyhlášky MZ SR č. 75/2014 Z. z. (ďalej len vyhláška MZ SR č. 554/2007 Z. z.).

Pri výkone ŠZD nebolo zistené porušenie povinnosti prevádzkovateľov solárií podľa § 23 ods. 3, 5 zákona č. 355/2007 Z. z. a neboli uložené žiadne opatrenia a sankcie.

Na základe usmernenia ÚVZ SR Bratislava zn. OHŽP/6995/21853/2018 zo dňa 21.9.2018 bol dňa 15.11.2018 v súčinnosti s RÚVZ so sídlom v Prešove vykonaný mimoriadny cielený ŠZD vo vybraných 3 prevádzkach solárií zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek,

spojený s meraním UV žiarenia (Slnečnica, Námestie gen. Štefánika 8, 064 01 Stará Ľubovňa; Športovo-relaxačné centrum, Okružná 16A, 064 01 Stará Ľubovňa; Salón krásy Vesna, Popradská 6, 064 01 Stará Ľubovňa).

Na základe doručených protokolov RÚVZ so sídlom v Prešove o meraní UV žiarenia, celková účinná ožiarenosť E_{eff} 4 opaľovacích prístrojov je v súlade s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z.. Maximálna doba expozície na 3 opaľovacích prístrojoch je v súlade s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z..

Pri maximálnej dobe expozície opaľovacieho prístroja ALISUN SUNVISION 240 (Slnečnica, Námestie gen. Štefánika 8, 064 01 Stará Ľubovňa) nemožno vysloviť súlad/nesúlad so špecifikáciou podľa vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z., pretože vypočítaná maximálna doba expozície stanovená (stiahnutá) na účinnú prahovú dávku ožiarenia H_{er} podľa miestne rozšírených typov pokožky leží v intervale neistoty. Maximálnu dobu expozície je potrebné upraviť podľa tabuľky č. 2 protokolu o meraní UV žiarenia.

V roku 2018 po predložení dokladov o výsledkoch merania UV žiarenia v súlade s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z. boli orgánom verejného zdravotníctva v rámci posudkovej činnosti vydané 2 súhlasné rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky a na schválenie prevádzkového poriadku (Solárium EO SUN, Levočská 1, 064 01 Stará Ľubovňa; Solárium NEZBEDNÍČEK, Nová Ľubovňa 101, 065 11 Nová Ľubovňa).

V novembri 2018 bolo začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty podľa § 57 ods. 41 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. účastníkovi konania ŠK BN mesta Stará Ľubovňa, Letná 1079/28, 064 01 Stará Ľubovňa, ktorý sa dopustil správneho deliktu na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 33 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z. tým, že nepredložil na posúdenie orgánu verejného zdravotníctva návrh podľa § 13 ods. 4 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. na uvedenie priestorov Solária vo Fitness centre, Nám. gen. Štefánika 6, 064 01 Stará Ľubovňa do prevádzky a do času kladného posúdenia priestorov sa nezdržal vykonávania posudzovaných činností a tým, že porušil povinnosť vypracovať prevádzkový poriadok zariadenia starostlivosti o ľudské telo a povinnosť predložiť ho na schválenie orgánu verejného zdravotníctva.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

Oddelenie PPL v roku 2018 dozorovalo 531 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 257 kontrol v rámci ŠZD. Bolo vydaných 70 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky a schválených bolo 17 prevádzkových poriadkov.

Pri posudzovaní nových prevádzok bolo v 13 prípadoch konanie prerušené z dôvodu nekompletnej žiadosti, nepripravenosti pracovných priestorov na prevádzkovanie, resp. pre chýbajúce prevádzkové poriadky. V troch prípadoch bolo konanie zastavené. K územnému a kolaudačnému konaniu bolo vydaných 17 záväzných stanovísk. Posudzovali sme 14 chránených pracovísk u fyzických a právnických osôb.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sme úzko spolupracovali i s ostatnými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V priebehu roka 2018 bolo na laboratórny rozbor odobratých 13 vzoriek pitných vôd z vlastných vodných zdrojov dozorovaných fyzických a právnických osôb, z toho 3 vzorky pitných vôd nespĺňali požiadavky zdravotnej bezpečnosti a limity ukazovateľov kvality pitnej vody.

V sledovanom období sme uložili 1 pokutu vo výške 200 Eur a 2 náhrady nákladov v sume 70,28 Eur.

V roku 2018 sme šetrili 3 podozrenia na chorobu z povolania. Doposiaľ bola jedna choroba z povolania ukončená so záverom „Choroba z povolania neuznaná“.

Overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov bolo realizované dotazníkom H u 31 zamestnancov, dotazníkom CH u 15 zamestnancov a dotazníkom Z u 6 zamestnancov.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zamestnanci oddelenia v sledovanom období prehodnotili vydané rozhodnutia o určení rizikových prác u 8 právnických osôb a vydali celkom 10 nových rozhodnutí o určení rizikových prác podľa § 6 ods. 3 písm. g), § 13 ods. 4 písm. k) a § 31 ods. 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V rámci ŠZD v 9 právnych subjektoch, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sme sa zamerali na sledovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov, na výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou, ako i na pridelovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov na pracoviskách. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky.

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR priebežne a sleduje sa vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Prehľad o počte exponovaných jednotlivým rizikovým faktorom za roky 2014 – 2018

Rok	2014		2015		2016		2017		2018	
	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž
Hluk	335	14	313	13	330	16	275	11	334	19
Vibrácie	65	0	86	0	96	0	95	0	124	0
Chemické látky a zmesi	180	3	171	3	177	3	157	3	186	24

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2018 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora

Prevažujúca činnosť	Počet exp. pracovníkov					
	3. kat.		4. kat.		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	16	0	0	0	16	0
Ťažba a dobývanie	5	0	0	0	5	0
Priemyselná výroba	168	40	166	0	334	40
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	3	3	0	0	3	3
S p o l u	192	43	166	0	358	43

V 17 podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa evidujeme 358 osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom, z toho 43 žien. Oproti roku 2017 sa zvýšil celkový počet o 80 exponovaných pracovníkov, z toho 29 žien. K zvýšeniu počtu exponovaných pracovníkov došlo v kovovýrobách okresu Stará Ľubovňa v dôsledku navýšenia výroby a vyhlásením rizikových prác vo firmách Slovenský vodohospodársky podnik, š. p. Košice, pracovisko Povodňový dvor Stará Ľubovňa a vo firme CIREX SK s.r.o., Stará Ľubovňa, ktorej výrobným programom je opracovanie kovových odliatkov a zamestnáva väčšinou ženy.

Právnické osoby, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vyhlásené rizikové práce, majú pracovnú zdravotnú službu zabezpečenú dodávateľským spôsobom. Väčšina organizácií má podpísanú zmluvu s firmou ProCare, a.s. Bratislava, Pracovná zdravotná služba, s.r.o. Poprad, ProBenefit, s.r.o. Púchov, Nemocnica Košice Šaca a.s., 1. súkromná nemocnica a BE-SOFT a.s. Košice.

V okrese pôsobí i 10 neštátnych všeobecných lekárov pre dospelých, ktorí vykonávajú samostatne dodávateľským spôsobom činnosť pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do kategórie 1 a 2 a sú zapísaní v Zozname fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb na ÚVZ SR v Bratislave. V súlade s úlohou 1.4 z celoslovenskej porady PPL konanej dňa 5.12.2017 na ÚVZ SR v Bratislave sme vykonali 2 kontroly plnenia povinností v PZS, ktoré vykonávajú činnosť dodávateľským spôsobom a majú sídlo v okrese Stará Ľubovňa.

Poskytovateľ PZS	Oprávnenie	Zistené nedostatky
POLAMED s.r.o., Mýtna 48/630, 064 01 Stará Ľubovňa IČO 44 848 404	OPPL/186/2015	žiadne
MEDALI s.r.o., Sládkovičova 376/8, 064 01 Stará Ľubovňa IČO 46 826 441	OPPL/189/2015	žiadne

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vo vykonávaní štátneho zdravotného dozoru boli uplatňované legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločností.

Kontrolná činnosť bola zameraná na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a na kontrolu osvedčení o odbornej spôsobilosti na vyššie uvedenú činnosť. Celkovo boli vykonané 2 kontroly v poľnohospodárskych podnikoch. Neboli zistené závažné hygienické nedostatky. Pri chemickej ochrane rastlín poľnohospodárske podnikateľské subjekty nepoužívajú veľmi toxické látky a zmesi a tiež v malej miere toxické látky podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Posúdených bolo 14 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi. V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 107 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Od roku 2006 sú vyhlásené rizikové profesie lekár a zdravotná sestra na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Stará Ľubovňa s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. Oproti posudzovanému stavu nenastali podstatné zmeny. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracuje tu jeden lekár a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP (ochranný odev, obuv, rúško a jednorazové rukavice).

Na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny z rodinných domov bolo vydaných v sledovanom období 8 rozhodnutí Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľom je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Pri 663 konzultáciách sme sa okrem iného zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a na spracovanie prevádzkových poriadkov.

V Poradni na ochranu a podporu zdravia pri práci bolo realizované poradenstvo 40 klientom v oblasti problematiky práce s chemickými a toxickými látkami, chorôb z povolania, nárokov na OOPP, správnych pracovných návykov, telovýchovných aktivít v rámci pracovnej zmeny, zlepšenia podmienok práce na pracovisku a ochrany pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Od roku 2007 Oddelenie podpory zdravia, PCZ zahájilo realizáciu regionálneho projektu „Zdravé pracoviská“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V priebehu roka 2011 sme zaradili v rámci regiónu do realizácie aj PL-PROFY v Orlove. V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2018 sme vypracovali a zaslali vlastné edície pre pracovníkov oboch firiem v súvislosti so Svetovým dňom proti rakovine, Svetovým dňom chorých, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Svetovým dňom obličiek, Týždňom mozgu, Svetovým dňom ústneho zdravia, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom boja proti malárii, Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetovým dňom astmy, Svetovým dňom čistých rúk, Európskym dňom melanómu, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom hypertenzie, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým dňom alergií, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým týždňom dojčenia, Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetovým dňom prvej pomoci, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Medzinárodným dňom starších, Svetovým dňom duševného zdravia, Európskym týždňom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetovým dňom potravy, Svetovým dňom osteoporózy, Svetovým dňom psoriázy, Svetovým dňom pneumónie, Európskym týždňom boja proti drogám, Svetovým dňom diabetu, Svetovým dňom obštrukčnej choroby pľúc, Medzinárodným dňom bez fajčenia, Svetovým dňom boja proti AIDS. V súvislosti s realizáciou aktivít v rámci jednotlivých svetových dní sme zaslali aj letáky pod názvom „Európsky kódex proti rakovine“, „My môžeme. Ty môžeš“, „Chráňte sa týmito zásadami pred rakovinou po celý život“, „Ako predísť chrípke“.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci 2018, ktorý patrí k hlavným bodom kampane „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ sa uskutočnil v čase od 22. do 26. októbra 2018.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni pozvalo v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odbornú a laickú verejnosť na „Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva“ dňa 26. októbra 2018.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali konzultácie k otázkam týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov, zabezpečenia zdravotného dohľadu na pracoviskách, k chráneným pracoviskám, k správnej manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, k prevencii pred vznikom chorôb z povolania, k bezpečnej práci so zobrazovacími jednotkami, lasermi, k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a k spracovaniu prevádzkových poriadkov.

V uvedený deň pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni poskytli 5 konzultácií k vyššie uvedeným otázkam.

Bol spracovaný i leták „Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“, ktorý bol distribuovaný 108 subjektom v okrese Stará Ľubovňa, uverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

V roku 2018 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Úlohu oddelenie HVBPVKV plnilo podľa Pánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2018. Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelaj populácie na základe dotazníkovej metódy bola zaslaná v požadovanom termíne.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci tejto úlohy boli oddelením HVBPVKV odobraté 3 vzorky hotových pokrmov a 1 vzorka pečiva v zariadeniach spoločného stravovania – Domov pre seniorov, Mierová 88, 064 01 Stará Ľubovňa; Penzión Gurmen, Nám. sv. Mikuláša 1, 064 01 Stará Ľubovňa a Reštaurácia Družba, Letná 6, 064 01 Stará Ľubovňa, ktoré vykazovali zdravotnú neškodnosť. Záverečná správa pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania bola zaslaná v požadovanom termíne.

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

V roku 2018 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

1.4 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V roku 2018 bol v zariadeniach spoločného stravovania a vo výdajniach stravy pri zariadeniach pre deti a mládež zabezpečovaný efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru, výkon kontrol dodržiavania pestrosti stravy a dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, na podávanie vhodných nápojov za obedom, či zabezpečenie pitného režimu, spôsob jeho realizácie, druh podávaných nápojov, spôsob konzumácie nápojov. Celkovo bolo vykonaných v roku 2018 v zariadeniach spoločného stravovania odbornými zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže (ďalej len HDaM) v rámci štátneho zdravotného dozoru 29 kontrol, 5 kontrol vo výdajniach stravy, 9 kontrol v bufetoch pri zariadeniach pre deti a mládež a 2 úradne kontroly potravín v zariadeniach spoločného stravovania. V 18 zariadeniach spoločného stravovania pri zariadeniach pre deti a mládež v okrese Stará Ľubovňa bolo odobratých celkom 190 sterov z prostredia.

Väčšina školských stravovacích zariadení v okrese Stará Ľubovňa realizuje projekt „Školské ovocie“, v rámci ktorého sú podávané okrem ovocia aj 100% -né ovocné šťavy.

Ohľadne podmienok poskytovania diétneho stravovania a požiadaviek na stravovanie detí v zariadení spoločného stravovania bolo v roku 2018 uskutočnených 6 telefonických konzultácií.

V súvislosti s požiadavkami na označovanie nápojov dodávajúcich do školských jedální bola poskytnutá 1 osobná a 1 telefonická konzultácia. Ohľadom sledovania energetickej a nutričnej hodnoty podávaných pokrmov u účastníkov zotavovacích podujatí bola prevádzkovateľom zariadení spoločného stravovania poskytnutá 1 osobná a 2 telefonické konzultácie.

V rámci realizácie aktivít na podporu zdravšieho prostredia na školách sme v januári 2018 poskytli 3 telefonické konzultácie ohľadom zapojenosti škôl a žiakov do Školského mliečného programu v okrese Stará Ľubovňa.

Dňa 18.05.2018 a 31.10.2018 sme na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zorganizovali a zabezpečili účasť na „Pracovnej porade vedúcich oddelení hygieny detí a mládeže RÚVZ v Prešovskom kraji“, ktorej odborný program zahŕňal aj problematiku realizácie uvedeného projektu.

V rámci bežného výkonu ŠZD bol v priebehu marca 2018 uskutočnený monitoring konzumácie sladených nápojov počas pobytu detí v materských školách v okrese Stará Ľubovňa. Monitorovanie týždenného jedálneho lístka so zameraním sa iba na pitný režim bolo realizované v rámci okresu Stará Ľubovňa v piatich materských školách - MŠ Nižné Ružbachy, MŠ Plaveč, MŠ Podolíneč, MŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni, MŠ Ul. Tatranská v Starej Ľubovni. Týždenné zhodnotenie pitného režimu u detí vo vybraných materských školách v okrese Stará Ľubovňa bolo spracované vyplnením databázy v exceli a zaslané na ÚVZ SR v Bratislave dňa 4.4.2018.

Zamestnankyňou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni oddelenia HDaM bola dňa 17.7.2018 v zmysle žiadosti ÚVZ SR Bratislava zn. OHVBP KV/5501/2018Jo zo dňa 12.7.2018 v nadväznosti na oznámenie RASFF - Vypuknutie nákazy *Listeria monocytogenes* IVB, ST6, spojených s konzumáciou mrazenej kukurice a prípadne s inou zmrazenou zeleninou vykonaná kontrola v Školskej jedálni pri MŠ na Ul. Vsetínskej 36 v Starej Ľubovni. V tomto zariadení sa uvedené výrobky nenachádzali.

Dňa 2.8.2018 bola zamestnankyňou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni oddelenia HDaM vykonaná kontrola v Školskej jedálni pri ZŠ s MŠ Jarabina 212 a dňa 28.8.2018 v Školskej

jedálni pri ZŠ s MŠ Lomnička 29 v zmysle žiadosti ÚVZ SR Bratislava zn. OHVBPKV/5673-3/2018Jo zo dňa 25.7.2018 v nadväznosti na zaslané výstražné oznámenie Rýchleho výstražného systému pre potraviny a krmivá (RASFF) č. 2018.1933 – Sťahovanie mrazenej zeleniny z Belgicka v súvislosti s nákazou Listerie monocytogenes a zo dňa 19.7.2018 ÚVZ SR v nadväznosti na zaslané výstražné oznámenie RASFF č. 2018.1933 zaslané zistenia RVPS v Poprade. Prevádzkovateľovi ZŠ s MŠ Jarabina, 065 31 Jarabina 258, IČO 37 876 091 v zariadení Školská jedáleň pri ZŠ s MŠ Jarabina, 065 31 Jarabina 212 bolo nariadené dňa 2.8.2018 s okamžitou platnosťou v zmysle § 55 ods. 2 písm. b) zákona č. 355/2000 Z. z. stiahnutie predmetného výrobku z obehu, ak predstavuje riziko vážneho poškodenia verejného zdravia. Dňa 9.8.2018 bol RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni predložený doklad o množstve stiahnutej predmetnej potraviny z trhu s informáciou o spôsobe naloženia s touto potravinou. Dodávateľ HO&PE FAMILY, s.r.o., Priemyselná ulica 4947, 059 51 Poprad – Matejovce dňa 9.8.2018 predmetnú potravinu v množstve 2,5 kg prijal ako vrátený tovar zo Školskej jedálne pri ZŠ s MŠ Jarabina 212. V Školskej jedálni pri ZŠ s MŠ Lomnička 29 sa mrazená zelenina Summertime mixed vegetable v čase kontroly nenachádzala. Dňa 16.8.2018 a 30.8.2018 bola na ÚVZ SR v Bratislave zaslaná správa o vykonaných kontrolách. V súvislosti s výkonom týchto mimoriadnych kontrol boli vykonané 3 telefonické konzultácie s prevádzkovateľmi zariadení spoločného stravovania.

Na základe listu HH SR č. HDM/6511/20057/2018 zo dňa 27.8.2018 bol odbornými zamestnancami oddelenia HDaM pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v termíne od 17.9.2018 do 13.10.2018 vykonaný cieľový ŠZD v 5 bufetoch pri zariadeniach pre deti a mládež v meste Stará Ľubovňa, zameraný na zistenie celkového počtu bufetov, dodržiavanie hygienických požiadaviek, kontrolu zariadení pre dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, zásobovanie pitnou vodou, dokladov o odbornej a zdravotnej spôsobilosti zamestnancov, dodržiavanie obmedzenia sortimentu v zmysle vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z., pôvod tovaru (dodacie listy) a dodržiavanie HACCP. Ani v jednom z kontrolovaných zariadení neboli zistené nedostatky a neboli uložené opatrenia. V súvislosti s realizáciou uvedeného cieľového ŠZD bola dňa 17.10.2018 uskutočnená jedna telefonická konzultácia ohľadne náležitosti predloženia správy z výkonu ŠZD so zástupcom ÚVZ SR, dňa 17.10.2018 bola na ÚVZ SR v Bratislave zaslaná správa z výkonu cieľového ŠZD a dňa 15.11.2018 bolo zaslané doplnenie údajov k správe z výkonu cieľového ŠZD na ÚVZ SR v Bratislave.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALOKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Počas roka 2018 bolo oddelenie hygieny detí a mládeže pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zapojené do realizácie projektu „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“.

Do realizácie projektu „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“ bola v okrese Stará Ľubovňa v rámci výberu škôl zaradená Základná škola s materskou školou, Jakubany 151, 065 12 Jakubany. Prieskum bol realizovaný dňa 22.3.2018 v 5. A; 6. A; 7. A; 8. A a 9. A triede.

Dotazníky TAD 1 vyplnilo v 5. A triede 9 žiakov (7 chlapci; 2 dievčatá), na vyučovaní v uvedený deň chýbali 3 žiaci (1 chlapec; 2 dievčatá). V 6. A triede v čase prieskumu nechýbal nikto, dotazníky vyplnilo 20 žiakov (9 chlapcov; 11 dievčat). V 7. A triede dotazníky vyplnilo 15 žiakov (9 chlapcov; 6 dievčat), v uvedený deň chýbali 4 žiaci (3 chlapci, 1 dievča). V 8. A triede dotazníky vyplnilo 16 žiakov (6 chlapcov; 10 dievčat), uvedený deň chýbali 6 žiaci (4 chlapci; 2 dievčatá). Dotazníky TAD 2 vyplnilo v 9. A triede 7 žiakov (6 chlapcov; 1 dievča), v uvedený deň chýbalo 11 žiakov (7 chlapci; 4 dievčatá).

Dotazníky TAD 3 vyplnili 3 pedagógovia. Celkovo v rámci prieskumu bolo vyplnených 67 dotazníkov.

Vyplnené dotazníky boli zaslané v požadovanom termíne na spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave dňa 23.3.2018. V súvislosti s realizáciou projektu boli uskutočnené 1 telefonická a 1 osobná konzultácia s vedením vybranej základnej školy týkajúce sa dohodnutia termínu vykonania prieskumu.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

V rámci realizácie projektu bol dňa 23.5.2018 odobratý obed - kompletný pokrm u žiakov prvého stupňa ZŠ s MŠ, 065 45 Plavnica a transportovaný do laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade pre stanovenie obsahu kuchynskej soli v pokrme. Dňa 18.6.2018 sme na ÚVZ SR zaslali správu z realizácie projektu s údajmi laboratórnych výsledkov obsahu kuchynskej soli v odobratom obede ako aj údaj o percente prekročenia jedlej soli oproti OVD. V súvislosti s dohodnutím vykonania laboratórneho vyšetrenia odobratého pokrmu v laboratóriu na RÚVZ so sídlom v Poprade bola uskutočnená 1 telefonická konzultácia.

PROJEKT COSI (CHILDHOOD OBESITY SURVEILLANCE INITIATIVE)

V roku 2018 sme v rámci plnenia projektu WHO plnili projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative). Projekt bol realizovaný v jednej mestskej Základnej škole, Levočská 340/6, 064 01 Stará Ľubovňa a vo vidieckej Základnej škole, 065 45 Plavnica 244. Do projektu boli zaradené deti vo veku od 7 do 7,99 rokov a vo veku od 8 do 8,99 rokov. U detí s doručeným podpísaným informovaným súhlasom rodičov alebo zákonného zástupcu sa realizovalo meranie výšky, váhy, obvodu pása a bokov. Počas merania sa údaje zaznamenávali do priloženého dotazníka. Vo vidieckej Základnej škole, 065 45 Plavnica 244 sme odmerali 20 detí vo veku od 8 do 8,99 rokov a 18 detí vo veku od 7 do 7,99 rokov. V mestskej Základnej škole, Levočská 340/6, 064 01 Stará Ľubovňa bolo odmeraných 22 detí vo veku od 8 do 8,99 rokov a 22 detí vo veku od 7 do 7,99 rokov. Zároveň bol s vedením každej vybranej školy vyplnený školský dotazník. Súčasťou realizácie projektu bolo v rámci výskumnej a prieskumnej činnosti vrátených z mestskej Základnej školy, Levočská 340/6, 064 01 Stará Ľubovňa 22 vyplnených dotazníkov od rodičov detí vo veku od 8 do 8,99 rokov a 21 vyplnených dotazníkov od rodičov detí vo veku od 7 do 7,99 rokov. Z vidieckej Základnej školy, 065 45 Plavnica 244 bolo v rámci výskumnej a prieskumnej činnosti vrátených 19 vyplnených dotazníkov od rodičov detí vo veku od 8 do 8,99 rokov a 16 vyplnených dotazníkov od rodičov detí vo veku od 7 do 7,99 rokov.

V súvislosti s realizáciou projektu boli uskutočnené 2 telefonické konzultácie s gestorom projektu, 3 telefonické konzultácie ohľadom informovaného súhlasu so zodpovednou osobou a RÚVZ so sídlom v Bardejove, 4 osobné a 2 telefonické konzultácie s vedením vybraných základných škôl ohľadom dohodnutia termínu vykonania meraní, dotazníkového prieskumu, prevzatia vyplnených dotazníkov. V súčasnosti sú údaje z dotazníkov pre žiakov a pre školy zadávané do pripravenej mustry.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2018. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

Na zabezpečenie plynulosti realizácie povinného očkovania bol očkovací kalendár vypracovaný ÚVZ SR pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých pre rok 2018 zaslaný všetkým praktickým lekárom v odbore všeobecné lekárstvo zabezpečujúcim imunizáciu detí, dorastu i dospeljej populácie a zverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni (udržiavanie vysokej úrovne zaočkovanosti na území okresu – nad 95 %). Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom Poradne očkovania.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR bola v mesiaci september 2018 zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vykonaná kontrola očkovania v 21 zdravotníckych zariadeniach na území okresu (15 APL pre deti a dorast, 2 APL pre dospelých, DSS Legnava, Dom Charitas Nová Ľubovňa, novorodenecký úsek detského oddelenia, ĽN, n.o. a NZZ – Nefrologické centrum Logman a.s., Stará Ľubovňa). Celková zaočkovanosť (povinné očkovanie) dosiahla úroveň 97,24 % (pokles v porovnaní s predchádzajúcou sezónou o 0,69 %).

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené, nebola hlásená žiadna nežiaduca reakcia po očkovaní. Záverečná správa z kontroly očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja.

V termíne 23.4. – 29. 4. 2018 sa konali aktivity v súvislosti s Európskym imunizačným týždňom (EIW), ktoré boli zamerané najmä na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

1. Realizovaných 20 prednášok alebo besied pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov.
2. Vyhotovený leták – vlastná edícia.
3. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (www.vzsl.sk) bol uverejnený 1 leták (vlastná edícia).
4. Zabezpečená distribúcia letáku oddeleniami epidemiológie a OPZ, PCZ 90 subjektom.
5. Zhotovené boli 2 názorné propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.
6. Na oddelení epidemiológie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo poskytované poradenstvo v oblasti očkovania pre laickú verejnosť, v rámci EIW bolo poskytnutých 6 konzultácií v súvislosti s očkovaním, z toho 4 osobné a 2 telefonické.
7. Ďalej boli realizované iné aktivity pre zdravotníckych pracovníkov:
 - 59 písomných komunikácií a 7 poradenských činností.

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti (PZS) sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, laická verejnosť je informovaná prostredníctvom webovej stránky RÚVZ.

V priebehu roka 2018 boli realizované Imunologické prehľady 2018. Úloha sa plnila podľa pokynov gestora: - realizovaný výber PZS s následnou edukáciou zdravotníckych pracovníkov, v mesiacoch júl až september 2018 sme realizovali zber odobratých vzoriek (od 40 osôb) a ich distribúciu do laboratória. Následne boli realizované prehľady zapojených osôb s príslušnými údajmi podľa predlohy. Výsledky laboratórnych vyšetrení zatiaľ nie sú k dispozícii.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorenia vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach. Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín.

V informačnom systéme boli zdokumentované všetky prenosné ochorenia s príslušnými protiepidemickými opatreniami v ohnisku nákazy, kontakty s prenosným ochorením, výsledky laboratórnych vyšetrení, nariadené opatrenia a pod..

Monitorovanie, hlásenie, evidencia a analýza prenosných ochorení boli vykonávané priebežne. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomnou formou, v prípade hromadných alebo závažných ochorení aj telefonicky.

Prenosné ochorenia boli hlásené v súlade so štandardnými definíciami prenosných ochorení podliehajúcich ohlasovacej povinnosti v odôvodnených prípadoch doplnených laboratórnymi výsledkami. Zber, evidencia, sumarizácia a analýza hlásených prenosných ochorení, ako aj kontrola kvality údajov sa vykonávala prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Vďaka údajom v informačnom systéme, zvlášť v systéme rýchleho varovania existuje možnosť získania dôležitých údajov o aktuálnej epidemiologickej situácii v tom – ktorom regióne. Osobitná pozornosť je v prípade nahlásenia venovaná importovaným nákazám. Utečenecké tábory a strediská sa síce v našom regióne nenachádzajú, ale severná hranica okresu hraničí s Poľskom.

Priebežne 1 krát týždenne sa vykonával zber údajov o výskyte akútnych respiračných ochorení, chrípke podobných ochorení a ich komplikácií (52 hlásení v informačnom systéme).

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť),
- webová stránka RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (52 krát týždenná aktualizácia akútnych respiračných ochorení, 12 krát mesačná analýza prenosných ochorení, 12 krát metodický list),
- zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu prenosných ochorení (43 prednášok alebo besied, 10 krát vykonaný dotazníkový prieskum vedomostí u študentov SŠ, vyplnených bolo 200 dotazníkov, 12 krát podané informácie

prostredníctvom telefonickej linky prevencie AIDS a 3 iné informácie na webovej stránke).

Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín. V priebehu sledovaného obdobia sa priebežne monitoroval výskyt infekčných ochorení, získané údaje s príslušnými epidemiologickými údajmi a laboratórnym vyšetrením boli zadávané a následne analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS s využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) sa zabezpečuje systematický zber, sumarizácia a analýza údajov o infekčných ochoreniach a monitorovanie zdravia obyvateľov.

Štyria všeobecní lekári a jeden odborný lekár sú užívateľmi epidemiologického informačného systému (EPIS), prostredníctvom ktorého sa vykonáva evidencia a pravidelná analýza hlásených prenosných ochorení.

V hodnotenom období bolo okrem vyššie uvedených údajov spracovaných a do informačného systému vložených:

- 936 prípadov prenosných ochorení,
- 176 spracovaných ohnisk,
- 9 hlásení do SRV (systém rýchleho varovania),
- vydaných 8 rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 485 iných opatrení v ohniskách nákazy (136 krát postup dezinfekcie, 5 krát informovanie zainteresovaných, 4 krát sprísnenie hygienicko-epidemiologického režimu, 156 krát vyhľadanie podozrivých z nákazy, 5 krát vyhľadanie podozrivých z ochorenia, 3 krát zákaz výkonu epidemiologickej závažnej činnosti a 176 krát zdravotná výchova).

V sledovanom období sme mali hlásených celkom 10 ochorení preventabilných očkovaním:

- 3 ochorenia na parotitídu, sporadický výskyt, z toho 1 s laboratórne negatívnym výsledkom, 1 s laboratórne pozitívnym výsledkom a 2 potvrdené na základe klinických príznakov,
- 7 ochorení na pertussis s laboratórne pozitívnym výsledkom.

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (v pracovných dňoch denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou sa vykonáva surveillance a kontrola nozokomiálnych nákaz na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania dokumentácie, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber hlásení – minimálne 1 krát týždenne, analýza NN - 1 krát mesačne). Komisia NN v sledovanom období zasadala 1 krát.

Z Ľubovnianskej nemocnice, n. o. (ďalej len ĽN, n. o.) bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 65 NN, z toho 1 krát hlásený epidemický výskyt na nešpecifikovanú vírusovú črevnú infekciu s 8 prípadmi.

V rámci ŠZD bolo celkovo odobratých a vyšetrených 570 sterov z prostredia, 480 sterov zo sterilného materiálu, ďalej bolo odobratých a vyšetrených 28 iných vzoriek z prostredia (6 odpadových vôd, 12 čistených vôd a 10 vzoriek z ovzdušia).

Zo 47 evidovaných sterilizačných prístrojov bolo otestovaných 45 prístrojov – 241 vzoriek. Opakované kontroly boli vykonávané v súlade s frekvenciou kontrol stanovených vyhl. MZ SR č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

Z iných aktivít zameraných na surveillance nozokomiálnych nákaz a zvýšenie bezpečnosti pacienta boli v roku 2018 realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci kampane vyhlásenej SZO „Hygiena a dezinfekcia rúk“:

- prednášky, semináre na tému význam dezinfekcie rúk v prevencii prenosu multirezistentných mikroorganizmov - 9,
- leták, vlastná edícia - 1,
- leták pre zdravotníckych pracovníkov – 1,
- distribúcia vlastnej edície 171 subjektom,
- nástenné panely, názorná propagácia – 1,
- informácia na webovej stránke www.vzsl.sk - 1,
- iné : - stery z rúk zdravotníckych pracovníkov (56 sterov),
 - kontrola sortimentu pomôcok na dezinfekciu rúk,
 - kontrola dostatku jednorazových utierok na osušenie rúk a pod.,

Vyhodnotenie realizovaných aktivít bolo v termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pre prípad mimoriadnej epidemiologickej situácie je vypracovaný a priebežne aktualizovaný havarijný plán pre prípad výskytu mimoriadnej situácie a pandemický plán, v súlade s ktorými je monitorovaná aktuálna epidemiologická situácia na území okresu.

Pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sú zriadené zásahové skupiny, ktorých činnosť je koordinovaná podľa potreby a v súlade s vypracovaným plánom.

Na území okresu bola situácia monitorovaná a priebežne, v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období.

V priebehu sledovaného obdobia sme monitorovali epidemiologickú situáciu a spracovávali a zasielali pravidelné hlásenia:

- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie do EPIS 52 krát, správa uverejnená na webovej stránke 52 krát),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielané zdravotníckym zariadeniam, ÚSS, prednostovi okresného úradu a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení.
- v rámci systému rýchleho varovania boli do epidemiologického informačného systému vložené a aktualizované 9 hlásení prenosných ochorení mimoriadneho významu.

Počas roka sme zaznamenali výskyt prenosných ochorení v epidemiologickej súvislosti na salmonelovú enteritídu (9 rodinných výskytov s 27 prípadmi), norovírusovú gastroenteropatiu (2 výskyt so 4 prípadmi), rotavírusovú enteritídu (1 výskyt s 2 prípadmi), nešpecifikovanú vírusovú črevnú infekciu (1 epidemický výskyt s 8 prípadmi, popísané v stati NN) a lokálne

epidémie respiračných ochorení na území okresu Stará Ľubovňa zaznamenané v 4. až 8., 41., 42., a 51. kalendárnom týždni. Ďalej epidémia pedikulózy v ZŠ Podsadek s 8 chorými, ktorí vyhľadali lekárske ošetrenie.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR. V rámci úlohy bol zabezpečený odber vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach a ich virologické vyšetrenie na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (na základe laboratórneho vyšetrenia boli všetky vzorky negatívne).

Naďalej sa priebežne monitoruje výskyt akútnych chabých obrn (ACHO). V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie ani podozrenie z ochorenia.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS v zariadeniach pre deti a mládež na území okresu. Edukáciou mládeže za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. – 9. ročníky ZŠ a SŠ na území okresu.

V priebehu roka 2018 bolo realizovaných 8 zdravotno-výchovných aktivít (besedy a prednášky) s účasťou 203 edukovaných (123 žiakov ZŠ a 80 študentov SŠ) a ďalších 18 iných aktivít: 1 vlastná edícia – leták, 2 názorné propagácie, 1 vlastná edícia uverejnená na webovej stránke, 1 distribúcia vlastnej edície 156 subjektom, 1 krát fotodokumentácia z besedy a 12 telefonických informácií prostredníctvom Linky prevencie AIDS (otázky boli zamerané prevažne na spôsob a miesto vyšetrenia).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

K 1.12.2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach:

- povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých,
- očkovanie pred cestou do zahraničia,
- odporúčané očkovania,
- očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz,
- očkovanie detí s kontraindikáciami,
- iná problematika spojená s očkovaním.

V roku 2018 bolo poskytnutých celkom 121 konzultácií (z toho 89 telefonických a 32 osobných). Konzultácie boli poskytované odborníkom v oblasti zdravotníctva aj laickej verejnosti.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) bolo realizovaných 5 prednášok so zameraním na efektivitu očkovania. Tieto zdravotno-výchovné aktivity významne prispeli k obohateniu vedomostí budúcich aj súčasných rodičov o význame očkovania ako aj informácií o činnosti poradne očkovania.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou sú študenti vyšších ročníkov stredných škôl. Do úlohy boli zaradené 4 hlavné tematické okruhy:

1. Problematika povinného očkovania.
2. Zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“; „Prečo toľko vakcín“; Nežiaduce účinky po očkovaní“; „Prečo stále očkujeme“).
3. Kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby.
4. Význam individuálnej a kolektívnej imunity.

Táto úloha bola realizovaná oddelením epidemiológie v mesiaci máj 2018. Do projektu „Očkovanie hrou“ boli zaradené 2 stredné školy (SOŠ a gymnázium) na území okresu Stará Ľubovňa s účasťou 100 študentov a študentiek. Celkom bolo vykonaných 20 besied a 10 dotazníkových prieskumov (pred a po edukácii), ktorými sa zisťoval efekt intervencie. Celkom bolo vyplnených 200 dotazníkov (100 respondentov), ktoré boli po spracovaní odoslané gestorskému pracovisku: RÚVZ so sídlom v Komárne.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V priebehu roka 2018 sme realizovali pre žiakov ZŠ s MŠ v Podolínci prednášku pod názvom „Mozog“, ktorú sme doplnili o distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti s realizáciou edukácie bola ZŠ s MŠ v Podolínci poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

V rámci výjazdu pracovníkov Poradne zdravia sme realizovali individuálne poradenstvo pre zamestnancov firmy Calendula, a. s., Nová Ľubovňa. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili pri výjazde 13 klientov. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Zároveň sme v súvislosti s prípravou aktivít vo firme Calendula, a. s., Nová Ľubovňa poskytli 5 telefonických konzultácií.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR.

V rámci výjazdu pracovníkov Poradne zdravia sme realizovali individuálne poradenstvo pre zamestnancov Sociálnej poisťovne v Starej Ľubovni a firmy Calendula, a. s., Nová Ľubovňa. Klientom sme poskytli biochemické vyšetřenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetřenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetřenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili pri výjazde 12 klientov Sociálnej poisťovne v Starej Ľubovni a 7 klientov firmy Calendula, a.s., Nová Ľubovňa. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Zároveň sme v súvislosti s prípravou aktivít v Sociálnej poisťovni v Starej Ľubovni poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

V súvislosti so zlepšením zdravotného uvedomenia celej populácie sme v roku 2018 uskutočnili aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO:

Pri príležitosti **Svetového dňa proti rakovine - /4.2.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Spolu s vlastnou edíciou sme zaslali uvedeným subjektom aj leták pod názvom „Európsky kódex proti rakovine“, „My môžeme. Ty môžeš“, „Chráňme sa týmito zásadami pred rakovinou po celý život“. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň proti rakovine, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. Pri tejto príležitosti bola uskutočnená beseda pod názvom „Fajčenie“ na Strednej odbornej škole na ul. Jarmočnej v Starej Ľubovni, ktorá bola spojená s premietnutím DVD pod názvom „Kým stúpa dym“, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 9 študentov. V súvislosti s realizáciou edukačných aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

V súvislosti so **Svetovým dňom chorých - /11.2.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 15 lekárniam, 20 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch čakárne Poradne zdravia.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa zriedkavých ochorení - /28.2.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Svetového dňa obličiek - /8.3.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň obličiek, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Týždňa mozgu - /12.-18.3.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme prezentovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a distribuovali 15 lekárniam, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Týždeň mozgu sme propagovali aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci edukačnej činnosti sme uskutočnili 1 prednášku pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni a 1 prednášku pre žiakov ZŠ v Čirči s problematikou fungovania mozgu a potrebe jeho tréningu. Pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Mozog. Žijeme život prosperujúci mozgu?“. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zdravotno-výchovných materiálov s uvedenou problematikou, ako aj výskumno-prieskumné činnosti. Kognitívnych úloh sa zúčastnilo na Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni 17 žiakov, na ZŠ v Čirči 27 žiakov a na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni 20 zamestnancov. Počas realizácie sme zabezpečili 1 telefonickú konzultáciu ohľadom dohodnutia aktivít a spracovali sme 1 fotodokumentáciu z realizovaných aktivít. Dňa 20.3.2018 sme na ÚVZ SR zaslali stručnú informáciu o realizovaných aktivitách pri príležitosti Týždňa mozgu.

Pri príležitosti **Svetového dňa ústneho zdravia - /20.3.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň ústneho zdravia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili besedu pod názvom „Stomatohygiena“ na ZŠ s MŠ v Čirči. Súčasťou besedy bolo aj premietnutie DVD s príslušnou odbornou tematikou a v rámci edukačných aktivít bola poskytnutá aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s prípravou edukačnej aktivity bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2018/** sme v rámci edukačných aktivít uskutočnili prednášku na Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni, prednášku pre žiakov 1. a 2. ročníka a prednášku pre žiakov 3. a 4. ročníka na ZŠ v Čirči pod názvom „Voda“. Edukačné aktivity sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a v súvislosti s prípravou edukačnej aktivity bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia. Pri príležitosti Svetového dňa vody sme pre Ľubovnianske noviny poskytli informácie k článku pod názvom „Otestujte si kvalitu vody“.

V súvislosti so **Svetovým dňom zdravia - /7.4.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“, ktorú sme následne distribuovali 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. O plánovaných a ponúkaných aktivitách v súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme širokú verejnosť informovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Svetový deň zdravia bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia bola zároveň uskutočnená prednáška pod názvom „Prevencia nadváhy a obezity“ na Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni, súčasťou ktorej bola aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 4 študentov a poskytnutie poradenstva v oblasti prevencie fajčenia.

Svetový deň zdravia bol dňa 6.4.2018 propagovaný individuálnym poradenstvom pracovníkmi Poradne zdravia na stanovišti zdravia v priestoroch obchodného domu Kaufland v Starej Ľubovni, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie tlaku krvi, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie tlaku krvi sme poskytli 33 klientom, meranie antropometrie využilo 37 klientov, meranie CO monitorom 4 klienti. Zároveň bolo každému klientovi poskytnuté odborné poradenstvo, distribuovaný zdravotno-výchovný materiál a vlastná edícia pod názvom „Svetový deň zdravia“.

V súvislosti so zabezpečením aktivít na stanovišti zdravia sme zabezpečili 3 telefonické konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít a 2 telefonické konzultácie ohľadne zriadenia stanovišťa zdravia v okrese Stará Ľubovňa so zástupcom ÚVZ SR. Z uskutočnených aktivít na stanovišti zdravia sme spracovali fotodokumentáciu.

Pri príležitosti **Svetového dňa boja proti malárii - /25.4.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň obličiek, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Európsky imunizačný týždeň (EIW) - /23.-29.4.2018/ V súvislosti s EIW zabezpečili pracovníci OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície do 15 lekární, 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska (celkom 105 subjektov). EIW bol propagovaný formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci - /28.4.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“, ktorú sme distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 39 firmám a inštitúciám v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci bol propagovaný aj formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Zároveň sme uskutočnili edukačnú aktivitu pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni pod názvom „Fajčenie“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Kým stúpa dym“ a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov s uvedenou problematikou.

V rámci **Svetového dňa astmy - /1.5.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň astmy, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ v Novej Ľubovni sme uskutočnili 2 besedy pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojené s premietnutím DVD pod názvom „Kým stúpa dym“, meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom celkom u 20 žiakov a poskytnutím poradenstva v oblasti prevencie fajčenia s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s prípravou edukačných aktivít bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

V rámci **Svetového dňa čistých rúk - /5.5.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo

Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Európskeho dňa melanómu - /8.5.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň obličiek, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárňam, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Svetový deň bol propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so Svetovým dňom pohybom ku zdraviu sme uskutočnili v rámci edukačných aktivít prednášku na tému „Pohybová aktivita“ pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s prípravou edukačnej aktivity bola poskytnutá 1 telefonická a 1 osobná konzultácia.

V súvislosti so **Svetovým dňom hypertenzie - /17.5.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít v máji 2018 sme pre žiakov ZŠ v Jakubanoch uskutočnili besedu pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojenú s premietnutím DVD po názvom „Kým stúpa dym“, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 13 žiakov. Pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili besedu na tému

„Prevencia drogovej závislosti“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Je alkohol na zdravie“, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 6 žiakov.

V rámci stanovišťa zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom a meranie antropometrie. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a poskytnutie odborného poradenstva. V rámci stanovišťa zdravia využilo 21 klientov meranie CO monitorom, 23 klientov meranie tlaku a 22 klientov meranie antropometrie. Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich so Svetovým dňom bez tabaku bola uskutočnená 1 telefonická konzultácia.

V rámci **Svetového dňa životného prostredia - /5.6.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň životného prostredia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom darcov krvi - /14.6.2018/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň darcov krvi“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Svetový deň darcov krvi bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu - /26.6.2018/** sme spracovali leták pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ a prednášku pod názvom „Prevencia nádorových ochorení“ spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

V súvislosti so **Svetovým dňom alergií - /9.7.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Svetový

deň alergií bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom hepatitídy - /28.7.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú distribuovali 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Svetový deň hepatitídy bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového týždňa dojčenia - /1.-7.8.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu s témou „Svetový týždeň dojčenia“, ktorú sme zaslali 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Svetový týždeň dojčenia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme - /9.9.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili prednášku pod názvom „Fetálny alkoholový syndróm“ pre študentov Gymnázia Terézie Vansovej v Starej Ľubovni, pre študentov Strednej odbornej školy Jarmočná v Starej Ľubovni, pre študentov Gymnázia sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni a pre študentov Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni (celkom 4 prednášky) spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni a pre klientov Komunitného centra v Podsadku sme uskutočnili besedu pod názvom „Fetálny alkoholový syndróm“ (celkom 2 besedy), ktoré boli spojené s premietnutím DVD pod názvom „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva“ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

V rámci **Svetového dňa prvej pomoci - /10.9.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku prvej pomoci, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska (celkom 173 subjektov). Svetový deň prvej pomoci bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom ústneho zdravia - /12.9.2018/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň ústneho zdravia“, ktorý sme zaslali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby - /21.9.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, ktorú sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili prednášku pod názvom „Alzheimerová choroba“ pre študentov Gymnázia Terézie Vansovej v Starej Ľubovni, prednášku pod názvom „Alzheimerová choroba“ pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni a prednášku pod názvom „Alzheimerová choroba“ pre študentov Strednej odbornej školy ul. Jarmočná v Starej Ľubovni. Všetky edukačné aktivity boli doplnené o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu. Pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme zároveň uskutočnili meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 8 študentov spojené s poskytnutím poradenstva a distribúciou zv materiálu.

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca - /29.9.2018/** zamestnanci OPZ, PCZ vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ (www.vzsl.sk) a distribuovaná na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Medzinárodného dňa starších - /1. október 2018/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Medzinárodný deň starších – 1. október 2018“, ktorú sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Spolu s vlastnou edíciou sme zabezpečili distribúciu letákov „Pohybová aktivita seniorov“, „Rakovina hrubého čreva a konečníka“, „Pády seniorov“, „Očkovanie seniorov“. Aktivity v rámci „Medzinárodného dňa starších – 1.

október 2018“ boli propagované nástenkou v priestoroch RÚVZ, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Dňa 31.10.2018 boli zorganizované 2 prednášky zamerané na tému „Pohybová aktivita ako prevencia vzniku osteoporózy a pádov seniorov“ a „Zvoľ si zdravý životný štýl a myslí na prevenciu rakoviny hrubého čreva“ pre 21 obyvateľov Domova pre seniorov v Starej Ľubovni spojené s meraním tlaku krvi u 21 seniorov. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu zaslaného z Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. V súvislosti s prípravou aktivít bola uskutočnená telefonická konzultácia ohľadom dohodnutia aktivít. Na ÚVZ SR sme zaslali odpočet zrealizovaných aktivít v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa pri príležitosti Medzinárodného dňa starších.

V rámci **Svetového dňa duševného zdravia – /10.10.2018/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti s **Európskym týždňom pre bezpečnosť a zdravie pri práci – /15.- 21.10.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 37 firmám a podnikom v okrese Stará Ľubovňa. Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol prezentovaný aj formou názornej propagácie vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci stanovišťa zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili meranie tlaku krvi a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a poskytnutie odborného poradenstva. V rámci stanovišťa zdravia využilo 5 klientov meranie CO monitorom a 12 klientov meranie tlaku krvi.

V rámci **Svetového dňa potravy – /16.10.2018/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ v Jakubanoch sme uskutočnili prednášku pod názvom „Význam mlieka“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti s prípravou edukačnej aktivity bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

V súvislosti so **Svetovým dňom osteoporózy - /20.10.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň osteoporózy“, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ v Jakubanoch sme uskutočnili prednášku pod názvom „Význam mlieka“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovných materiálov.

V rámci **Svetového dňa psoriázy – /29.10.2018/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa pneumónie – /12.11.2018/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /12.-18.11.2018/** sme vypracovali leták pod názvom „Európsky týždeň boja proti drogám“, ktorý sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Dňa 8.11.2018 bola zorganizovaná prednáška zameraná na tému „Bezpečný návrat domov“ pre študentov 1. a 3. ročníka Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni. Edukovaných bolo 16 študentov. Dňa 28.11.2018 bola zorganizovaná beseda zameraná na tému „Prevencia drogovej závislosti“ pre študentov 1. a 3. ročníka Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni spojená s premietaním DVD pod názvom „Deti a drogy“ a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 9 študentov. Edukovaných bolo 27 študentov. V rámci edukačných aktivít bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál s uvedenou problematikou. Na stanovišťa zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme dňa 26.11.2018 uskutočnili meranie tlaku krvi u 14 klientov a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 8

klientov. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a poskytnutie odborného poradenstva.

Pri príležitosti **Svetového dňa diabetu - /14.11.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska (celkom 155 subjektov). Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Dňa 28.11.2018 bola zorganizovaná beseda zameraná na tému „Zdravý životný štýl v súvislosti s prevenciou diabetes mellitus 2. typu“ pre študentov 1. a 3. ročníka Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni spojená s premietaním DVD pod názvom „Tichý zabijak Diabetes mellitus 2. typu“ a distribúciou letáku „Diabetes mellitus alebo cukrovka - Novodobý strašiak?“. Edukovaných bolo 27 študentov. Dňa 17.12.2018 sme na RÚVZ so sídlom v Prešove zaslali odpočet aktivít realizovaných v súvislosti so Svetovým dňom diabetu pracovníkmi OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa chronickej obštrukčnej choroby pľúc - /15.11.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska (celkom 155 subjektov). Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít sme pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni uskutočnili besedu pod názvom „Fajčenie“ spojenú s premietnutím DVD po názvom „Kým stúpa dym“, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 13 žiakov a poskytnutím poradenstva v prevencii fajčenia.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa bez fajčenia - /20.11.2018/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska (celkom 155 subjektov). Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Medzinárodný deň bez fajčenia bol prezentovaný aj formou názornej propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V súvislosti s Medzinárodným dňom bez fajčenia sme pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni uskutočnili besedu pod názvom „Fajčenie“ spojenú s premietnutím DVD po názvom „Kým stúpa dym“, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 10 žiakov a poskytnutím poradenstva v prevencii fajčenia.

V rámci **Svetového dňa boja proti AIDS - /1.12.2018/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň AIDS - 1. december“, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ

a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Svetový deň AIDS bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

V roku 2018 sa program nezačal realizovať a zo strany gestora nebola predložená žiadna požiadavka k realizácii. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci zabezpečenia zdravotnej výchovy obyvateľov v segregovaných a separovaných rómskych osád so zameraním na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu uskutočnil vo februári 2018 besedu na tému „Stomatohygiena“ na Špeciálnej základnej škole v Starej Ľubovni. Táto edukačná činnosť bola doplnená o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a premietnutie DVD s uvedenou problematikou. V auguste 2018 sme na Obecnom úrade v Ľubotíne v rámci edukačných aktivít uskutočnili meranie tlaku krvi 14 klientom a zabezpečili distribúciu zdravotno-výchovného materiálu. Ohľadom dohodnutia aktivít bola poskytnutá 1 osobná a 1 telefonická konzultácia.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V máji 2018 sme v súvislosti s realizáciou projektu uskutočnili pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni besedu pod názvom „Prevencia drogovej závislosti - alkohol“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Je alkohol na zdravie“, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 9 žiakov a poskytnutím poradenstva. Pre žiakov Špeciálnej základnej školy v Starej Ľubovni sme v novembri 2018 uskutočnili besedu pod názvom „Alkohol“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Alkohol skrytý nepriateľ“ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V novembri 2018 sme pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni uskutočnili besedu pod názvom „Alkohol“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Alkohol skrytý nepriateľ“ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

V roku 2018 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti so Svetovým dňom proti rakovine, Svetovým dňom chorých, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Svetovým dňom obličiek, Týždňom mozgu, Svetovým dňom ústneho zdravia, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom zdravia, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom boja proti malárii, Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom astmy, Svetovým dňom čistých rúk, Európskym dňom melanómu, Svetovým dňom hypertenzie, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Svetovým dňom alergií, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým týždňom dojčenia, Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetovým dňom prvej pomoci, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Medzinárodným dňom starších, Svetovým dňom duševného zdravia, Európskym týždňom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetovým dňom potravy, Svetovým dňom osteoporózy, Svetovým dňom psoriázy, Svetovým dňom pneumónie,

Európskym týždňom boja proti drogám, Svetovým dňom diabetu, Svetovým dňom chronickej obštrukčnej choroby pľúc, Medzinárodným dňom bez fajčenia, Svetovým dňom boja proti AIDS sme spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina a Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR v Bratislave.

Pre členov JDS Šambron sme dňa 25.5.2018 uskutočnili aktivity v rámci výjazdovej poradne zdravia so zameraním na meranie tlaku krvi u 8 klientov, meranie antropometrie u 11 klientov, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 2 klientov spojených s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a poskytnutím poradenstva. V súvislosti s dohodnutím aktivít bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

V júli 2018 sme v spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska osobne dohodli spoluprácu ohľadom plánovanej akcie pod názvom XII. Športové hry členov JDS v Nižných Ružbachoch.

V júli 2018 sme v spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska uskutočnili akciu pod názvom XII. Športové hry členov JDS v Nižných Ružbachoch, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie tlaku krvi, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie hladiny CO v pľúcach v krvi CO monitorom, meranie percenta telesného tuku s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie tlaku krvi sme poskytli 74 klientom, meranie antropometrie využilo 78 klientov, meranie CO monitorom 7 klienti. Zároveň bolo každému klientovi poskytnuté odborné poradenstvo a distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa starších sme dňa 31.10.2018 zorganizovali 2 prednášky na tému „Pohybová aktivita ako prevencia vzniku osteoporózy a pádov seniorov“ a „Zvoľ si zdravý životný štýl a myslí na prevenciu rakoviny hrubého čreva“ pre 21 obyvateľov Domova pre seniorov v Starej Ľubovni spojené s meraním tlaku krvi u 21 seniorov. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu zaslaného z Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. V súvislosti s prípravou aktivít bola uskutočnená telefonická konzultácia ohľadom dohodnutia aktivít.

9.6 PROJEKT: ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sme v roku 2018 poskytli jednotlivým projekt realizujúcim školám poradenstvo a spoluprácu priamo jednotlivým zástupcom.

V decembri 2018 sme pre deti MŠ ul. Vsetínska v Starej Ľubovni uskutočnili prednášku pod názvom „Stomatohygiena“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Ohľadom dohodnutia aktivít sme poskytli 3 telefonické konzultácie.

9.7 CINDI PROGRAM SR

V roku 2018 sme poskytli služby celkom 193 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v roku 2018 spolu 143 klientov, ktorých vyšetrujeme podľa štandardných postupov vyšetrenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV využilo roku 2018 celkom 8 klientov, ktorým sa poskytlo individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí, najčastejšie analýzou jednodňového jedálneho lístka, spracovaného v počítačovom programe Alimenta a ktorý je východiskom pre intervenciu. Individuálne poradenstvo v POF využili roku 2018 celkom 2 klienti. V oblasti ochrany zdravia pri práci sme v roku 2018 poskytli služby v rámci POPZP

40 klientom. V roku 2018 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetrením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 12 konzultácií. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia boli poskytnuté 4 konzultácie.

V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO, realizovaných projektoch a iných zdravotno-výchovných aktivitách sme v roku 2018 klientom poskytovali vyšetrenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie tlaku krvi, vyšetrenie tukomerom, anamnézu, poradenstvo. Celkom sme uskutočnili 24 aktivít, pri ktorých bolo vyšetrených 133 klientov. Meranie tlaku krvi v tomto roku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 11 aktivitách 317 klientom. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 4 aktivitách 148 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 25 aktivitách 198 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulatnej starostlivosti. V roku 2018 sme takto odporúčali 67 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nastavbových poradní napr. POF, PZV, POPA.

Zároveň sme poskytli odborné poradenstvo, konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít a následného odovzdali výsledky klientom vyšetrených vo výjazdovej poradni zdravia.

V marci 2018 sme pre žiakov ZŠ na Mníšku nad Popradom uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Poradne zdravia pri ÚVZ SR v Bratislave.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

V roku 2018 sme v súvislosti s realizáciou prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych a ilegálnych návykových látok uskutočnili pre žiakov ZŠ v Mníšku nad Popradom besedu pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Kým stúpa dym“. Edukačná aktivita bola doplnená o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora u 20 žiakov a poskytnutie odborného poradenstva v oblasti prevencie fajčenia.

V súvislosti s prípravou aktivít boli uskutočnené 2 osobné konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine „Prevencia fajčenia“ pri ÚVZ SR v Bratislave.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 - 2020

V súvislosti s plnením tejto úlohy sme sa dňa 13. marca 2018 zúčastnili metodicko – odborného seminára pri príležitosti ukončenia pilotného prieskumu a zahájení hlavného prieskumu NAPPPA na RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Dňa 3.9.2018 sme sa zúčastnili školenia k projektu NAPPPA na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

V pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa boli do projektu zapojené 4 školy – 2 školy v základnom výbere (Gymnázium Terézie Vansovej, Stará Ľubovňa a Stredná odborná škola ul. Jarmočná, Stará Ľubovňa) a 2 školy pre náhradný výber (Cirkevné gymnázium Sv. Mikuláša, Stará Ľubovňa a Obchodná akadémia, Stará Ľubovňa).

Projekt realizujúce školy v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa boli oboznámené s projektom NAPPPA zaslaním informácie o realizácii celonárodného projektu NAPPPA a distribúciou

tlačiva „Záznamu o informovaní zákonného zástupcu dotknutej osoby“ a tlačiva „Oboznámenia sa s projektom NAPPA“.

Realizácia projektu prebiehala v termíne od 11.09.2018 do 08.10.2018. Každému študentovi boli vykonané antropometrické merania – meranie telesnej výšky, telesnej váhy, meranie obvodu pása, meranie obvodu bokov, kalipometria, ďalej predklon zo stoja vzpriameného, biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotron (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza), meranie krvného tlaku a pulzu, hodnotenie držania tela, spirometria (u 1 študentky neuskutočnené meranie z dôvodu ARO) a Ruffierov test (u 1 študenta neuskutočnené zo zdravotných dôvodov).

Celkovo bolo vyšetrených spolu 76 študentov (38 chlapcov, 38 dievčat), a to 28 študentov (15 chlapcov, 13 dievčat) z Gymnázia Terézie Vansovej v Starej Ľubovni, 10 študentov (4 chlapci, 6 dievčat) z Cirkevného gymnázia Sv. Mikuláša v Starej Ľubovni, 32 študentov (19 chlapcov, 13 dievčat) zo Strednej odbornej školy Jarmočnej v Starej Ľubovni a 6 študentov (0 chlapcov, 6 dievčat) z Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni. Študentom bol rozdán štrukturovaný dotazník zameraný na základnú analýzu životného štýlu, ktorý všetci následne vyplnili (celkom 76 dotazníkov). Po ukončení vyšetrení bolo študentom poskytnuté odborné poradenstvo a boli distribuované edukačné materiály.

Po ukončení realizácie projektu bol na projekt realizujúce školy distribuovaný poster pod názvom „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020. Pohybová aktivita. Chronické neprenosné ochorenia“.

Získané údaje z meraní, vyšetrení a z dotazníkov od študentov boli spracované v excelovej databáze a dňa 7.11.2018 po ukončení realizácie projektu bola vyplnená excelová databáza s požadovanými údajmi za realizáciu projektu v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa zaslaná na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

V rámci realizácie projektu sme uskutočnili celkom 54 telefonických konzultácií ohľadom dohodnutia termínu školenia na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi, samotného zabezpečenia realizácie projektu, dohodnutia stretnutia so zástupcami škôl, oznámení zástupcom škôl ukončenia vyšetrení študentov pre ich vyzdvihnutie. Zároveň sme počas realizácie projektu uskutočnili 24 osobných konzultácií so zástupcami škôl ohľadom zabezpečenia príchodu a odchodu študentov.

V súvislosti s požiadavkou RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi ohľadom spätnej väzby na projekt NAPPA sme sa obrátili na projekt realizujúce školy v okrese Stará Ľubovňa o vyplnenie a preposlanie tabuľky s požadovanými informáciami, ktoré sme následne spracovali a dňa 11.12.2018 zaslali na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

Na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bol dňa 12.11.2018 prezentovaný seminár pod názvom „Realizácia projektu NAPPA“ v rámci seminárov zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.) DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI

PROJEKT: ADAMKO, HRAVO - ZDRAVO

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienska, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec. V roku 2018 sme jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytli poradenstvo a spoluprácu jednotlivým koordinátorom.

V súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít sme poskytli 4 telefonické konzultácie. V MŠ Nová Ľubovňa sme zabezpečili prednášku na tému „Zdravá výživa“ doplnenú o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu.

PROJEKT: ZDRAVÉ MESTÁ

Pracovníci OPZ, PCZ v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave aktivít.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2018 Svetový deň proti rakovine, Svetový deň chorých, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň obličiek, Týždeň mozgu, Svetový deň ústneho zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň boja proti malárii, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň astmy, Svetový deň čistých rúk, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Európsky deň melanómu, Svetový deň hypertenzie, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Svetový deň alergií, Svetový deň hepatitídy, Svetový týždeň dojčenia, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň psoriázy, Svetový deň pneumónie, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň diabetu, Svetový deň chronickej obštrukčnej choroby pľúc, Medzinárodný deň bez fajčenia, Svetový deň boja proti AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zdravotno-výchovných aktivít.

Kancelárii zdravého mesta Stará Ľubovňa sme zaslali aj zdravotno-výchovné letáky pod názvom „Európsky kódex proti rakovine“, „My môžeme. Ty môžeš“, „Chráňme sa týmito zásadami pred rakovinou po celý život“, „Ako predísť chrípke“.

V roku 2018 sme zároveň spracovali Plán podujatí RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni pre spracovanie Kalendára kultúrnych, spoločenských a športových podujatí mesta Stará Ľubovňa na rok 2018. V súvislosti so spracovaním Kalendára kultúrnych, spoločenských a športových podujatí mesta Stará Ľubovňa na rok 2018 sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

PROJEKT: UMÝVAJ SI RUKY, ZACHRÁNIŠ ŽIVOT

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období roka 2018 podieľalo spracovaním vlastnej edície, ktorú sme zaslali 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

PROJEKT: ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Do projektu Školy podporujúce zdravie (ŠPZ) je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneec, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2017 nedošlo k zmene počtu ŠPZ.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti osobnej hygieny, zdravej výživy, duševného zdravia, dospievania, zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, agresie a šikanovania na školách, stomatohygieny pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, poskytujeme telefonické a osobné konzultácie, meranie tlaku krvi, antropometrie a CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora a podľa záujmu realizujeme aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V roku 2018 sme v týchto školách uskutočnili 2 prednášky, 6 besied, poskytli 12 telefonických a 6 osobných konzultácií, premietli 6 videofilmov, uskutočnili meranie CO monitorom u 14 žiakov.

V rámci projektu ŠPZ sme uskutočnili vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia, kde sme 12 klientom ZŠ Ul. Za vodou v Starej Ľubovni poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo

všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. Ak sa u klienta zistila nezdravá skladba stravy, poskytli sme mu miniintervenciu o základných princípoch stravovania. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára (celkom 7 klienti). Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia, PCZ a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít. Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zdravotno-výchovné pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v prvom polroku 2018 Svetový deň proti rakovine, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň obličiek, Týždeň mozgu, Svetový deň ústneho zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň boja proti malárii, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň astmy, Svetový deň čistých rúk, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Európsky deň melanómu, Svetový deň hypertenzie, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň psoriázy, Svetový deň pneumónie, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň diabetu, Svetový deň chronickej obštrukčnej choroby pľúc, Medzinárodný deň bez fajčenia, Svetový deň boja proti AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zdravotno-výchovných aktivít.

ŠPZ sme zaslali aj zdravotno-výchovné letáky pod názvom „Európsky kódex proti rakovine“, „My môžeme. Ty môžeš“, „Chráňme sa týmito zásadami pred rakovinou po celý život“, „Ako predísť chrípke“.

PROJEKT : ROZHOVORY POD LAMPOU

Ľubovnianskou knižnicou v Starej Ľubovni sme boli oslovení pre opakovanú spoluprácu na realizácii aktivít v súvislosti s uvedeným projektom.

PROJEKT: OVOCIE A ZELENINA DO ŠKÔL

V súvislosti s realizáciou programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme v roku 2018 uskutočnili monitoring programu „Školský program“ školský rok 2017/2018 v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa.

Samotný zber údajov sa uskutočnil v máji 2018 a v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa bol realizovaný v zapojenej mestskej ZŠ s MŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni (50 dotazníkov) a zapojenej vidieckej ZŠ v Kamienke (50 dotazníkov) u žiakov 1.-5. ročníka ZŠ. Celkom vyplnených 100 dotazníkov.

Dňa 13.7.2018 sme vyplnený súbor Školský program 2017/2018_maska odoslali emailom na RÚVZ so sídlom v Prešove. Počas realizácie sme zabezpečili 8 telefonických konzultácií a 1 osobnú konzultáciu ohľadom zberu dát, realizácie štúdie a odovzdania vyplnených dotazníkov.

V súvislosti s realizáciou programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme dňa 17.10.2018 predložili na RÚVZ so sídlom v Prešove odpočet sprievodných edukačných aktivít v súvislosti s programom podpory a spotreby ovocia a zeleniny u detí a žiakov v školách –

„Školské ovocie“ v školskom roku 2017/2018 zabezpečený odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s vyčíslením finančných nákladov na realizáciu.

PROJEKT: ŽIVOTNÉ PODMIENKY A ZDRAVIE OBYVATEĽOV RÓMSKÝCH OSÁD V OKRESE STARÁ ĽUBOVŇA

V rámci realizácie projektu RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni 19.2.2018 zabezpečil besedu v Špeciálnej základnej škole v Starej Ľubovni pod názvom „Stomatohygiena“ spojenú s premietnutím zdravotno-výchovného videofilmu pod názvom „Maškrtná veverička“ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Dňa 14.11.2018 sme pre žiakov ZŠ v Podsadku uskutočnili prednášku na tému „Pedikulóza“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s prípravou aktivít bola uskutočnená 1 osobná a 1 telefonická konzultácia ohľadom dohodnutia aktivít.

V roku 2018 odborní zamestnanci oddelenia HDaM v rámci realizácie projektu vykonali pri výkone štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti a mládež edukáciu u detí 4 materských škôl a u žiakov 5 základných škôl a 2 špeciálnych základných škôl zameranú na dodržiavanie základných hygienických návykov.

PROJEKT: VIEM, ČO ZJEM

V rámci realizácie projektu sme sa dňa 14.9.2018 zúčastnili pracovného stretnutia k projektu „Viem, čo zjem“ na RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch. Následne sme 26.9.2018 zaslali na ÚVZ SR návrh spôsobu dohodnutia si termínov so školami k prednáškam. Dňa 22.10.2018 sme na základe požiadavky ÚVZ SR zaslali termíny prednášok plánovaných v rámci realizácie projektu. Samotný projekt bol realizovaný na ZŠ ul. Za vodou v Starej Ľubovni u 20 žiakov 3.A, 16 žiakov 4.A, 20 žiakov 5.A, 10 žiakov 6.A. V každej triede bola uskutočnená prednáška pod názvom „Pestrá strava“ podľa vopred dohodnutých termínov (6.11.2018 – 3.A, 6.11.2018 - 4.A, 7.11.2018 – 5.A, 7.11.2018 – 6.A) a zrealizovaný dotazníkový prieskum efektivity projektu u detí, ktoré anonymne deti vyplnili. Celkom bolo vyplnených 66 dotazníkov. Dňa 7.11.2018 po skončení všetkých prednášok bol zároveň pracovníkom RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a v spolu súčinnosti so zodpovedným pedagógom vyplnený „Záznam o priebehu školenia“, ktorý sme po podpísaní zaslali na ÚVZ SR. Každá zrealizovaná prednáška bola doplnená distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s dohodnutím prednášok sme uskutočnili 1 telefonickú konzultáciu ohľadom dohodnutia termínov.

Následne 5.11.2018 v zmysle požiadavky ÚVZ SR sme zabezpečili výber školy na ktorej sa realizoval dotazníkový prieskum - kontrola a zaslali sme požadovanú informáciu o zaradení ZŠ, ul. Levočská v Starej Ľubovni do projektu na ÚVZ SR v Bratislave. Samotný projekt – kontrola bol realizovaný na ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni u 20 žiakov 3.A, 16 žiakov 4.A, 20 žiakov 5.A, 10 žiakov 6.A. V každej triede (6.11.2018 – 3.A, 6.11.2018 - 4.A, 7.11.2018 – 5.A, 7.11.2018 – 6.A) bol zrealizovaný dotazníkový prieskum efektivity projektu u detí - kontrola, ktoré anonymne deti vyplnili. Celkom bolo vyplnených 66 dotazníkov. V súvislosti s výberom školy pre realizáciu projektu – kontrola, termínu prevzatia dotazníkov a zrealizovania výskumno-prieskumnej činnosti boli so ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni uskutočnené 3 telefonické a 1 osobná konzultácia. Ohľadne zaslania vyplnených dotazníkov bola zrealizovaná 1 telefonická konzultácia so zástupcom ÚVZ SR v Bratislave.

PROJEKT: LINKA POMOCI NA ODVYKANIE OD FAJČENIA

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nezabezpečoval počas roka 2018 poskytovanie telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia na telefonickú linku 0908/222722

a zaznamenávanie hovorov v knihe hovorov zriadenej ÚVZ SR v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR č. OPZ/4821/28662/2016.

Poskytovanie telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia na telefonickej linke 0908/222722 RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bude podľa určeného harmonogramu zabezpečované v období od 11.2.2019 do 22.2.2019.

ZAHRANIČNÉ PROGRAMY A PROJEKTY

Počas roka 2018 neboli predložené žiadne požiadavky gestora k realizácii zahraničných programov a projektov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku v spádovom území dozoruje 5 solárií. ŠZD bol zameraný na dodržiavanie povinností ustanovené zákonom č. 355/2007 Z.z. a Vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo.

Od prevádzkovateľov solárií sme vyžadovali predloženie protokolov z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc. Porovnával sa typ používaných trubíc a typom trubíc uvedenom v predložennom protokole z merania, kontrolovala sa prevádzková a technická dokumentácia, odborná spôsobilosť. Nedostatky neboli zistené.

PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO A TOXIKOLOGÓGIA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prievidzi

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ Svidník v spádovom území (okres Svidník a Stropkov) eviduje k 31.12.2018 v programe ASTR 11 organizácii, v ktorých zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík. Celkom je evidovaných 130 zamestnancov, z toho 18 žien, v 3. kategórii 107 zamestnancov, z toho 11 žien a v 4. kategórii 23 zamestnancov, z toho 7 žien. Práce zaradené do 4. kategórie rizika evidujeme v dvoch organizáciách (PSS SVDNÍK, a.s. a TESLA Stropkov a.s.), faktor hluk, chemický faktor-železo a jeho zliatiny. Evidencia v programe ASTR sa pravidelne aktualizuje v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku

kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

Podľa výstupov z programu ASTR naďalej najviac zamestnancov, prevažne mužov, vykonáva práce zaradené do 3. a 4. kategórie v priemyselnej výrobe (výroba kovových konštrukcií, výroba strojov a zariadení, spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva) a v zdravotníctve (výkony súvisiace s aplikáciou cytostatík, s laboratórnou činnosťou), kde prevažuje počet žien. V kalendárnom roku 2018 došlo v porovnaní s rokom 2017 k zníženiu počtu zamestnancov vykonávajúcich práce 3. a 4. kategórie. Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sa znížil oproti minulému kalendárnemu roku o 9 osôb, počet žien je na rovnakej úrovni. Dôvodom zníženia počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je vyradenie prác z kategórie rizika, ako aj nižší počet zamestnancov na pracoviskách s už vyhlásenými rizikovými prácami.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Svidník vydalo podľa § 13 ods.4 písm. k) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 3 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác.

Z kategórie rizikových prác boli rozhodnutím RÚVZ Svidník vyradené práce iba v 1 subjekte, kde vyradenie sa vykonalo na základe aktuálnych výsledkov merania hluku a posúdenia miery rizika. Došlo k preradeniu prác v profesii robotník v stolárskej dielni - obsluha drevoobrábacích strojov z 3. kategórie rizika do 2. kategórie - únosná miera zdravotného rizika v súvislosti s expozíciou hluku.

K 31.12.2018 RÚVZ Svidník vydalo 2 rozhodnutia na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, nakoľko činnosti vykonávané v prevádzkach si vyžadujú objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia.

V roku 2018 sme obdržali 3 žiadosti o sprístupnenie informácií o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O tieto služby nás požiadali: ING TATRY SYMPATIA Bardejov a Mgr. Sidor, Košice

V roku 2018 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „H“ v počte 27.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2018 bolo vykonaných 28 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Svidník a Stropkov so zameraním na používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. a bolo zistené, že posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika - 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika - 1.kategória podľa zaradenia prác do kategórií.

Sledovalo sa aj používanie prípravkov na ochranu rastlín v poľnohospodárskych objektoch - v rastlinnej výrobe, ich skladové priestory. Situácia je rovnaká ako po minulé roky, organizácie uprednostňujú nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, t.j. nevytvárajú si skladové zásoby, postreky sa vykonávajú dodávateľsky. Nakoľko väčšina poľnohospodárskych fariem v oblasti rastlinnej výroby má ekologické poľnohospodárstvo, nepoužívajú sa žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín.

V sledovanom období RÚVZ Svidník schválilo 11 prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi.

Na RÚVZ Svidník bolo v roku 2018 doručených 23 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali ASANARATES s.r.o. Košice, MR SERVIS s.r.o. Košice, SLUŽBY D.D.D. Prešov a DDD STAR, s.r.o., Zeleneč.

V roku 2018 neboli zamestnancami odd. PPLaT riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ v počte 23.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Aj v roku 2018 evidujeme 3 zamestnancov v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s., ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Tieto osoby podávajú pacientom cytostatiká v ampulkách intravenózne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek za

rok 2018 bol 1973, čo je oproti roku 2017 nárast o 607 ampuliek. Zároveň boli podávané cytostatiká aj formou tabliet, a to v počte 9115 ks, čo oproti roku 2017 predstavuje nárast o 4613 ks.

Nadálej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločnosti, v ktorej sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (zdravotnícke zariadenie), evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. chemické laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika. Vykonalí sme štátny zdravotný dozor aj v drevospracujúcich prevádzkach, ako stolárske dielne, píly, v ktorých sú zamestnanci exponovaní tvrdým drevom.

Kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“ nebola vykonaná pri výkone ŠZD.

V súvislosti s plnením povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č.253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo vykonaných 6 kontrol. ŠZD bol vykonaný v prípade, ak organizácia oznámila začatie výkonu prác v dostatočnom predstihu. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu (označenie zákazovými a príkazovými značkami, piktogramami, odsávanie priestorov, používanie OOPP, dodržiavanie plánu práce, denníky kontrolovaného pásma). Problematické je vykonávať ŠZD, ak organizácie oznámia začatie výkonu prác v deň zahájenia odstraňovania azbestu, prípadne tieto práce budú prebiehať počas víkendu.

V roku 2018 RÚVZ Svidník vydal 20 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z. z., z toho:

- 5 rozhodnutí - azc odpadové potrubia v bytových jadrách,
- 13 rozhodnutí - strešná krytina (eternit),
- 1 rozhodnutie - boletické panely a
- 1 rozhodnutie - azc potrubie (komínové).

Všetky spoločnosti mali ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V sledovanom období RÚVZ Svidník schválilo 3 prevádzkové poriadky pre práce s azbestom.

V roku 2018 bolo voči právnickej osobe zahájené správne konanie a uložená pokuta v súvislosti so šetrením podnetu na pravdepodobný výskyt azbestu v stropnom podhl'ade v suteréne bytového domu. Laboratórnym rozborom vzorky stropného podhl'adu, ktoré vykonalo NRC Nitra, bola vo vzorke dokázaná prítomnosť azbestových vlákien – typ chryzotil.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“ v počte 4.

2.2 INTERVENCIE NA PODPOU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.2.1 Zdravé pracoviská

V roku 2018 sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD, poradenstvo sa vykonávalo aj samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Konzultačná a poradenská činnosť v oblasti ochrany a podpory zdravia sa vykonávala aj prostredníctvom Poradne ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj prednáškovou činnosťou o nových legislatívnych úpravách v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Informácie určené širokej verejnosti boli zverejňované prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Svidník, zároveň tieto informácie boli prezentované aj v regionálnej tlači.

Aj v ďalších rokoch je potrebné pokračovať v realizácii intervenčných programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov, podieľať sa na výchove zamestnávateľov a zamestnancov v problematike vplyvu faktorov životného a pracovného prostredia.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) spustila dvojročnú (2018-2019) celoeurópsku kampaň "Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky".

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol organizovaný Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie dňa 26.10.2018. Klientom boli poskytnuté konzultácie v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä v spojení s hodnotením zdravotných rizík, odstraňovania materiálov s obsahom azbestu zo stavieb, právnym predpisom v oblasti ochrany zdravia pri práci z hľadiska expozície faktorom práce a pracovného prostredia. Informácia o realizácii kampane bola obyvateľom prezentovaná prostredníctvom masovo-komunikačných prostriedkov - internetová stránka RÚVZ Svidník a regionálnej tlače.

Spolupráca orgánov verejného zdravotníctva a inšpekcie práce bola realizovaná spoločnými dozornými aktivitami oboch orgánov, v rámci ktorej bol v pôsobnosti RÚVZ Svidník vykonaný ŠZD v spoločnosti na výrobu a montáž konektorov. ŠZD bolo zistené porušenie § 30 ods.1 písm.i zákona č. 355/2007 Z. z. – bol uložený správny delikt za nesplnenie si povinnosti - schválenie prevádzkového poriadku pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi.

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII A BISFENOLU A

Na plnení tejto úlohy v roku 2018 sa odd. hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.2. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu na základe 24 hodinového dotazníka. Dotazníky boli vyplnené respondentmi vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov a 35 - 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov - z toho 5 mladší a 5 starší), spolu 20 respondentov. Výsledky boli spracované do tabuliek, jednotlivo za každého respondenta s výsledkami o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky a elektronicky odoslané na ÚVZ SR dňa 11.12.2018.

3.3. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Zamestnankyne RÚVZ Svidník v rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli odobrali 5 vzoriek hotových pokrmov z verejného stravovania a to celé obedové menu a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku. Vzorky boli odobraté v zariadení spoločného stravovania. Dotazník o spotrebe potravín vyplnilo spolu 20 respondentov (dospelá populácia muži a ženy v 2 vekových kategóriách 19 – 34 rokov a 35 - 62 rokov) v každej kategórii respondentov. Výsledky boli spracované do tabuliek a elektronicky odoslané na RÚVZ so sídlom v Poprade dňa 13.12.2018.

3.4. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY.

Na plnení tejto úlohy v roku 2018 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s epidemiologickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostnej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sa zamestnancami RÚVZ so sídlom vo Svidníku zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru vrátane poradenskej činnosti a realizácia zdravotno – výchovných aktivít so zameraním na prevenciu obezity v rámci nasledovných priorít.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

V roku 2018 sa realizovali tieto priority daného projektu:

a/ Podpora zdravého štartu do života:

- doposiaľ v okrese Svidník a Stropkov materské a rodičovské centrá nie sú zriadené, nevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Ani samostatné matky, ktoré sú na materskej dovolenke, zatiaľ nevzniesli požiadavky na spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ.

b/ Podpora zdravšieho prostredia v školách tieto úlohy:

- v rámci ŠZD sme vykonali v okrese Svidník a Stropkov kontrolu vo všetkých 3 bufetoch, ktoré evidujeme pri 2 ZŠ a 1 SŠ. Kontroly boli zamerané najmä na sortiment predávaných druhov potravín, pri ktorých bola konzultačná činnosť zameraná na to, čo je z ponúkaných druhov potravín zdravé a ktoré sú s množstvom prebytočnej energie a vysokým podielom soli. Problémom v našich bufetoch je predaj presladených želatínových cukroviniek, po ktorých je zo strany detí a mládeže veľký dopyt. Predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich predaj, svoju prevádzku nimi aj naďalej zásobuje.
- v okrese Svidník a Stropkov sa v školách nepodávajú desiate pripravované v školských jedálňach
- edukačné činnosť v predškolských a školských zariadeniach sa vykonáva formou rôznych zdravotno – výchovných aktivít pre deti a mládež. V priebehu roku 2018 bolo v uvedených zariadeniach vykonaných 70 prednášok so zameraním na správnu výživu – prevenciu obezity a pitný režim, význam mliečneho programu pre deti a programu školské ovocie
- v roku 2018 sa vykonávalo v rámci ŠZD 53 kontrol v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach, so zameraním na vyšší dôraz pri kontrole hygienických podmienok pri príprave jedál, pri ktorých neboli zistené hygienické nedostatky
- za účelom posúdenia kvality stravy pripravovaných v ŠJ pri školách všetkých typov bolo odobratých 24 vzoriek hotovej stravy na mikrobiologické vyšetrenie, z ktorých všetky vyhovovali
- v každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim deti a mládeže. Vyššia pozornosť sa venuje zariadeniam zásobovaných z individuálnych vodných zdrojov, ktorých je 14. Ide hlavne o materské a základné školy, vrátane školských klubov, telocviční a stravovacích zariadení pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na zabezpečenie odbornej starostlivosti o vodné zdroje, starostlivosti o okolie vodného zdroja, pravidelnej kontroly kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti za účelom zlepšenia kvality vody. V rámci ŠZD bolo vyšetrených 27 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov
- jedálne lístky sú zostavované pravidelne, pestrosť je zachovaná s dostatočným množstvom ovocia, zeleniny a strukovín. Strava je pripravovaná každý deň z čerstvých surovín, pestrosť a primeranú vyváženosť zabezpečuje softwarové vybavenie školských jedální,

kde sú potraviny normované v súlade OVD. Závažným problémom je absencia Materiálno – spotrebných noriem a receptúr na prípravu pokrmov pre deti jaselského veku, ako aj požiadaviek na prípravu mliek a mliečnych pokrmov pre dojčatá a zásad skladby jedálnych lístkov pre vekovú skupinu 0 – 3 roky

- v rámci výkonu ŠZD sa okrem iného monitoruje plnenie programov a projektov na ozdravenie výživy deti a mládeže: „Školský mliečny program“ a „školské ovocie – Ovocie a zelenina do škôl“, ktoré sa v okrese Svidník a Stropkov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom školských automatov

c/ Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení:

- spolupracujeme s metodičkou odboru školstva na krajskej úrovni, kde sa zúčastňujeme na školiaciach akciách pracovníkov školského stravovania. V roku 2018 zo strany odboru školstva bola na spoluprácu vznesená 1 požiadavka.

d/ Podpora pohybových aktivít:

- v roku 2018 sme vykonali 20 štátnych zdravotných dozorov v telocvičniach, vonkajších telovýchovných plochách so zameraním na sledovanie dodržiavania hygienických požiadaviek TV priestorov, vrátane vonkajších telovýchovných plôch /priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno – vlkonná mikroklima/
- mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriska, mestské klzisko a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriska
- v ZŠ a SŠ v okrese Svidník a Stropkov sa malé formy TV, ako napr. využívanie telovýchovných chvíľok alebo možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok sa nerealizuje
- za účelom posúdenia kvality bazénovej vody bolo odobratých 11 vzoriek vody z 2 školských bazénov. Požiadavkám zdravotnej nezávadnosti vyhovovali všetky odobraté vzorky bazénovej vody.
- v rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 57 kontrol pieskovísk so zameraním na aktuálne hygienické podmienky a odobratých 20 vzoriek piesku z pieskovísk na laboratórne vyšetrenie. Z celkového počtu odobratých vzoriek, požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská nevyhovovalo 1 pieskovisko v obytnej zóne, z dôvodu mierneho zvýšenia termotolerantných kolifórmných baktérii.

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU**Cieľ**

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Prieskum je zameraný, okrem iného na oblasť závislostí t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

Prieskum sa realizoval v mesiaci marec. Dotazníky TAD 1 boli určené žiakom 5. až 9. ročníka základných škôl a dotazníky TAD 2 vyplňali študenti 1.- 4. ročníka stredných odborných škôl. Pre učiteľov zúčastnených škôl boli určené dotazníky TAD 3. Prieskum sa realizoval na týchto školách: ZŠ Havaj a ZŠ Bukovce /31 respondentov/, Stredná odborná škola arm. gen. L. Svobodu, Svidník /90 respondentov/. Do projektu sa zapojilo 6 učiteľov ZŠ Bukovce a 7 učiteľov strednej školy. Celkove sa prieskumu zúčastnilo 134 respondentov. Prieskum bol dobrovoľný a prísne anonymný. Každý respondent vložil vyplnený dotazník do obálky a zalepil ju. Anketár zaslal dotazníky spolu s priloženým formulárom „Hlásenie za triedu“ na ÚVZ SR k celoslovenskému vyhodnoteniu.

Termín ukončenia

Priebežne podľa požiadaviek gestora

4.3. MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKOL.**Cieľ**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
Všetky RÚVZ v SR

Etapy riešenia
Rok 2018

V rámci pôsobnosti každého jednotlivého RÚVZ sa vybrala jedna základná škola. Pre účely tohto vyšetrenia sa v mesiaci marec, vybrala ZŠ Kračúnovce. V máji sa zo školského stravovacieho zariadenia tejto základnej školy, odobral jeden kompletný pokrm – obed a po dohode, sa odobratý pokrm zaslal na laboratórne vyšetrenie jedlej soli do Laboratória MŽP RÚVZ so sídlom v Prešove.

Po obdržaní výsledkov z laboratória sa v septembri vyplnila tabuľka, kde okrem množstva laboratórne stanoveného obsahu soli v pokrme bolo potrebné vypočítať aj percento jej eventuálneho prekročenia oproti OVD. Pri výpočte sa brala do úvahy IX. Revízia OVD, v zmysle ktorej je **odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov do 2 gramov**. Obед predstavuje 35% celodenného príjmu potravy. Spracovaný výsledok bol odoslaný v septembri na ÚVZ SR Bratislava.

Tab.

Hotový pokrm	Obsah soli	Prekročenie oproti OVD obeda
Polievka z vaječnej zápražky, hlávková dusená kapusta, bravčové stehno dusené na paprike, kysnutá knedľa, čierny čaj s citrónom	2 000 mg	o 290% prekročenie oproti OVD obeda

Termín ukončenia
r. 2018

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Cieľ

Na základe plnenia uznesenia vlády SR č. 488/2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 sme sa zapojili do projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách.

Riešenie

V rámci Slovenska sa do projektu COSI zapojili základné školy, vybrané jednotlivými RÚVZ. Za RÚVZ so sídlom vo Svidníku, bolo do projektu zapojených 80 žiakov vo veku od 7 do 7,99 rokov a 8 do 8,99 z 2 vidieckych škôl a 2 mestských základných škôl. V troch ZŠ po získaní informovaného súhlasu rodičov /zákonného zástupcu dieťaťa/ sme vykonali meranie žiakov, a súčasne sme s nimi vyplňovali dotazníky. Súčasťou projektu bol aj školský dotazník, ktorý vyplňali riaditelia jednotlivých základných škôl. V jednej mestskej základnej škole bude meranie vykonané v roku 2019 a následné vkladanie údajov z „Dotazníka pre meranie detí“ do e-formy.

EPIDEMIOLOGIA

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR. Obdržali aktuálny očkovač kalendár vrátane .

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

V roku 2018 sa realizoval viacúčelový imunologický prehľad. V regióne Svidník boli odbery realizované praktickými lekármi. Celkovo bolo odobratých 40 vzoriek sér a bol zabezpečený transport na Oddelenie lekárskej mikrobiológie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Cieľom je objektivizovať stav imunity obyvateľstva SR vyšetrením protilátkovej odpovede proti osýpkam, mumsu, ružienke, VHA, VHB a VHC.

V hodnotenom období sme v okrese Stropkov zaznamenali 17 ochorení na čierny kašeľ, jedno ochorenie bolo u 1 mesačného dieťaťa, 2 ochorenia vo vekovej skupine 20-24 rokov, 6 vo vekovej skupine 25-34 rokov, 1 ochorenie 45-54 rokov, 4 ochorenia 55-64 rokov a 2 nad 65 rokov. Hlásených bolo aj 29 ochorení na rotavírusovú enteritídu u neočkovaných hlavne detí.

V okrese Svidník bolo hlásených bolo 65 ochorení na rotavírusovú enteritídu, 1 ochorenie na pneumokokovú septikémiu u 84 ročného muža, 2 ochorenia na TBC pľúc potvrdené mikroskopiou spúta a 1 ochorenie na TBC bakteriologicky a histologicky negatívnu. Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali ani jedno ochorenie.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity:

1. Laická verejnosť

Na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW 2018. Na infopaneli a na nástenkách RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

Poradenstvo v oblasti očkovania – informácie boli poskytované telefonicky alebo osobne, išlo o informácie o zmenách očkovacieho kalendára, očkovanie proti osýpkam, proti tetanu, diftérii, VHA, varicelle a pneumokokom - spolu bolo poskytnutých 8 informácií.

Materským a základným školám v počte 31 sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, očkovací kalendár, ktoré boli umiestnené na nástenkách jednotlivých oddelení škôlok a škôl v okresoch Svidník a Stropkov.

V regionálnej tlači v novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum boli uverejnené články o EIW - zdôraznení významu očkovania.

2. Zdravotnícki pracovníci

Praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli elektronickou formou informované o prebiehajúcom EIW a o dôležitosti očkovania, celkový počet ambulancií - 36.

Poradenstvo v oblasti očkovania Zdravotníckym pracovníkom v počte 26 bolo poskytnuté poradenstvo o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí, ktoré pricestovali zo zahraničia, o možnostiach očkovania o preočkovaní dospelých proti tetanu a diftérii a o očkovaní proti osýpkam.

Propagácia očkovania a výchova obyvateľstva prebiehala formou uverejňovania článkov v miestnej tlači a na web stránkach nášho úradu, kde sú aktualizované novinky v oblasti vakcinácie.

Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2018 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov, záverečná správa bola poslaná na RÚVZ Prešov.

V roku 2018 sme sa zapojili do projektu „Vzdelávanie študentov SZŠ vo vakcinológii“, ktorý sme realizovali na strednej zdravotníckej škole, kde bolo vykonaných 5 prednášok pre študentov 3. ročníka. Spolu sa zúčastňovalo vzdelávania 15 študentov.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

K 31.12.2018 bolo spracovaných 334 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 863 ochorení. Do systému rýchleho varovania bolo vložených 8 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov a 33 epidemických výskytov do epidémií.

V priebehu roku 2018 bolo hlásené 1 ochorenie na SARI z interného oddelenia, kde výsledky boli negatívne. Boli odobraté 4 TN a TH od sentinelových lekárov, vírus chrípky bol potvrdený v 2 prípadoch, v oboch prípadoch vírus chrípky typ B, z toho v jednom prípade typ B/Phuket/3073/2013-like.

V regionálnych týždenníkoch a v televízii a rozhlase bolo uverejnených 46 článkov a informácií –chrípka, európsky imunizačný týždeň, osýpky, AIDS, aktuálny stav vo výskyte ARO. Informácie boli uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Svidník.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov a z laboratórií klinickej mikrobiológie. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Do systému rýchleho varovania bolo vložených 8 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov. Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 52 kalendárnych týždňov.

Manažment epidémií: Zaznamenali sme 1 epidemický výskyt na hnačku a gastroenteritídu pravdepodobne infekčného pôvodu v MŠ Cernina a 1 epidémiu na svrab v okrese Svidník.

Okres Svidník

V Materskej škole Cernina sme zaznamenali v čase od 09.01. do 10.01.2018 - 12 ochorení, Celkový počet exponovaných je 26, z toho 21 detí a 5 osôb personálu. U personálu neboli zistené ochorenia. V klinickom obraze zvracanie, hnačka, prevažne subfebrílie. Hospitalizáciu si vyžiadali 2 ochorenia. U detí bol odobratý tampón rekta a stolica na bakteriologické vyšetrenie a vyšetrenie na vírusy. Výsledky boli negatívne. Na základe klinického priebehu ochorení, inkubačného času jednotlivých prípadov išlo pravdepodobne o vírusovú črevnú infekciu. V zariadení boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia, MŠ bola dočasne uzatvorená.

V mesiaci júl bol hlásený výskyt svrabu v Domove sociálnych služieb v Giraltovciach u klientov zariadenia. Prvé ochorenie bolo zaznamenané 16.7.2018 u jedného klienta zariadenia a u jedného zamestnanca. Celkovo ochorelo 5 klientov zariadenia a jeden zamestnanec. V DSS je 120 klientov a 90 zamestnancov.

Okres Stropkov

V mesiaci január sme zaznamenali epidemický výskyt rotavírusových akútnych gastroenteritíd v Novom domove Stropkov – zariadení pre seniorov. V čase od 2.1.2018 do 8.1.2018 ochorelo 6 klientov z celkového počtu exponovaných 86 ľudí (60 klientov a 26 personál). Klinický priebeh ochorení: hnačka, zvracanie, prevažne afebrilný priebeh. Nikto nebol hospitalizovaný. Z personálu neochorela žiadna osoba. Chorým pacientom boli odobraté tampóny rekta a nariadený bol odber stolice na virologické vyšetrenie. U troch pacientov zo stolice bol potvrdený rotavírus.

V mesiaci máj bol hlásený epidemický výskyt adenovírusových enteritíd v MŠ Chotča, kde ochorelo 7 detí z celkového počtu 20 detí. U jedného dieťaťa si ochorenie vyžiadalo hospitalizáciu. Z 5 osôb personálu nikto neochorel. V klinickom obraze dominovali hnačky, vracanie, TT. Adenovírus bol potvrdený u troch detí. V MŠ bol vykonaný ŠZD a nariadené protiepidemické opatrenia.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 863 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 203 ohnísk prenosných ochorení, najviac bolo u kampylobakteriálnej enteritídy 70. V ohniskách bolo prijatých 464 opatrení. Najviac opatrení bolo u kampylobakteriálnej enteritídy 148. Celkovo bolo chránených 659 osôb, najviac u kampylobakteriózy – 243.

V okrese Stropkov bolo 131 ohnísk. Nariadených bolo 348 protiepidemických opatrení. Najviac opatrení bolo u salmonelóz - 128, kampylobakteriálnej enteritídy – 84. Chránených bolo 434 osôb, najviac u salmonelózy - 207.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetovanie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami. Analýza NN sa vykonáva. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

Z Nemocnice Svidník, a.s. bolo hlásených 141 NN a 2 ochorenia z Dialyzačného strediska vo Svidníku. Nemocnica v Stropkove hlásila 25 nozokomiálnych nákaz.

V roku 2018 bolo vykonaných celkovo 196 previerok, z toho na uvedenie priestorov do prevádzky 15 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 497 sterov z prostredia, 3 dezinfekčné roztoky, otestovaných bolo 41 sterilizátorov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník a.s. na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 96 vzoriek sterilného materiálu, 4 HS - 1x mesačne na operačných a zákrokových sálach, 3 HS – 2x ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii.

V rámci dňa rúk v Nemocnici vo Svidníku na internom, neurologickom, doliečovacom a geriatrickom oddelení a v dialyzačnom stredisku boli robené stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v počte 46. Spolu s epidemiologickou Nemocnice vo Svidníku sme sa zúčastnili 5. mája v Deň hygieny rúk na edukácii klientov nemocnice, kde bola použitá UV lampa.

Zdravotnícki pracovníci v nemocniciach a na ambulanciách sú priebežne edukovaní o dôležitosti alkoholovej dezinfekcie rúk a jej prednosti pred hygienickou dezinfekciou rúk.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku je spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

V mesiaci jún bolo realizované školenie pre praktických lekárov pre deti a dospelých na RÚVZ so sídlom vo Svidníku ohľadom VNN.

V priebehu roku 2018 bolo hlásené 1 ochorenie na SARI z interného oddelenia, kde výsledky boli negatívne. Boli odobraté 4 TN a TH od sentinelových lekárov, vírus chrípky bol potvrdený v 2 prípadoch, v oboch prípadoch bol potvrdený vírus chrípky typ B, z toho v jednom prípade typ B/Phuket/3073/2013-like.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roku 2018 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v priebehu roku 2018, vzorky boli negatívne.

Ochorenie na ACHO sme nezaznamenali.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2018 sa do projektu „Hrou proti AIDS“ zapojilo oddelenie epidemiológie a výchovy k zdraviu v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže. Realizovaný bol na 1 strednej škole v meste Stropkov a na 1 základnej škole u žiakov deviataho ročníka v meste Svidník. Do projektu bolo zapojených spolu 78 študentov. Projekt bol prijatý s nadšením u študentov aj u pedagógov.

Realizovaných bolo 18 besied o AIDS a pohlavných chorobách pre žiakov základných škôl.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku funguje linka pomoci AIDS pre laickú verejnosť na tel. čísle 054/7880031, ktorú využili 3 klienti. Otázky boli zamerané na prevenciu, diagnostiku a terapiu HIV/AIDS. Poradenstvo bolo poskytované telefonicky.

Na webovej stránke RÚVZ vo Svidníku bola uverejnená informácia o Svetovom dni boja proti AIDS a základné informácie o výskyte AIDS vo svete a na Slovensku. V regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum bol uverejnený článok o Svetovom dni boja proti AIDS a informácie o ochorení a preventívnych opatreniach. Informačný materiál bol umiestnený aj na nástenkách RÚVZ vo Svidníku a na panely umiestnenom na RÚVZ.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ bola v mesiaci október 2011 zriadená poradňa očkovania. Ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, ambulancie praktických lekárov pre dospelých a verejnosť boli informovaní o poradenstve očkovania na RÚVZ.

V roku 2018 poradňu využilo 95 klientov. Boli poskytované informácie telefonicky vo väčšine prípadoch zdravotníckym pracovníkom a ľuďom cestujúcim do zahraničia. Boli to

informácie o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek, o povinnom a odporúčanom očkovaní, o očkovaní proti osýpkam, chrípke, hradení očkovania proti pneumokokom u dospelých, o očkovaní proti tetanu u poranení, očkovaní proti VHA a nedostatku očkovacích látok.

V regióne Svidník sme zatiaľ zaznamenali celkovo 18 odmietaní očkovania zo strany rodičov. V roku 2018 to bolo 1 odmietanie očkovania. Rodič bol predvolaný do poradne očkovania. Dieťa nebolo zaočkované.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Projekt sme realizovali na 3 stredných školách pre žiakov 3. ročníkov /2 gymnázia a obchodná akadémia/. Každá trieda bola rozdelená na 4 skupiny, ktorí na jednotlivých stanovištiach boli formou hry informovaní o význame očkovania. Celkovo sa ho zúčastnilo 133 študentov, ktorí vyplňali dotazníky pred a po realizácii projektu. Dotazníky v počte 266 kusov boli vložené do tabuliek a zaslané na RÚVZ Komárno.

PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti: 87 zdravotno-výchovných aktivít
2. Fyzická inaktivita: 46 zdravotno-výchovných aktivít
3. Tabak, alkohol, drogy: 46 zdravotno-výchovných aktivít
4. Zdravé pracovné a životné podmienky: 1 zdravotno-výchovná aktivita

Iné témy zamerané na podporu zdravého životného štýlu:

- duševné zdravie: 3 zdravotno-výchovné aktivity
 - výchova k manželstvu a rodičovstvu, prevencia sexuálne prenosných chorôb vrátane HIV/AIDS: 30 zdravotno-výchovných aktivít
 - stomatohygiena: 10 zdravotno-výchovných aktivít
 - Týždeň mozgu: 13 zdravotno-výchovných aktivít
 - Alzheimerova choroba: 9 zdravotno-výchovných aktivít
 - prvá pomoc: 2 zdravotno-výchovné aktivity
- Iné: 3 zdravotno-výchovné aktivity

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia: 16 zdravotno-výchovných aktivít
 2. Diabetes mellitus: 2 zdravotno-výchovné aktivity
 3. Nádorové ochorenia: 6 zdravotno-výchovných aktivít
- Iné: 4 zdravotno-výchovné aktivity

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

- čisté ruky: 9 zdravotno-výchovných aktivít
- prevencia chrípky: 4 zdravotno-výchovné aktivity
- očkovanie: 9 zdravotno-výchovných aktivít

- prevencia infekčných a parazitárnych ochorení: 1 zdravotno-výchovná aktivita

V oblasti podpory zdravia sme v tomto roku zrealizovali v okrese Svidník a Stropkov 301 zdravotno-výchovných aktivít, celkovo bolo edukovaných 5 187 poslucháčov.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na výživu, pohybovú aktivitu, stomatohygienu, na správne držanie tela, na podporu nefajčenia a čisté ruky. Súčasťou týchto aktivít boli aj pracovné listy, omaľovanky a premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratká bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“ a „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“.

Pre starších žiakov základných škôl a stredoškolákov sme pripravili prednášky a besedy zamerané na zdravú výživu a poruchy príjmu potravy, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, význam očkovania a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS . Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, využívali sme aj premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“ , „Kým stúpa dym“ , „Čo sme si. To sme si. Vypime si? Dievčatá...“.

Pre obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku sme zabezpečili vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, poskytli sme im aj meranie krvného tlaku, % telesného tuku, vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, prednášky a besedy zamerané na zdravý životný štýl.

Pri práci sme využívali edičný materiál, ktorý sme obdržali od ÚVZ SR a edičný materiál z vlastnej produkcie.

Informácie o pripravovaných aktivitách, ich výsledky, články so zdravotno-výchovným zameraním a informácie o činnosti Poradne zdravia sme publikovali v regionálnej tlači Dukla, Spektrum, Podduklianske novinky, na nástenkách a infopanely, ako aj na webovej stránke nášho úradu.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Na základe Stratégie Slovenskej republiky pre realizáciu „Školského programu“ sme zrealizovali vstupný monitoring vplyvu Školského programu na zvyšovanie zdravotného

a nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Cieľom vstupného monitoringu je preveriť základné vedomosti rodičov a detí o pozitívnych účinkoch konzumácie ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkoch na zdravie. Do monitoringu sme zapojili vidiecku školu v Kružlovej a mestskú I. ZŠ vo Svidníku. Išlo o dotazníkový prieskum u žiakov 1. a 5. ročníka v počte 100 ks.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Cieľ

Zámerom NPPO je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

V rámci prevencie obezity sme realizovali prednášky a besedy s cieľom motivovať k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť záujem o pohybové aktivity.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme zrealizovali 4 aktivity pre obyvateľov mesta Svidník, v priestoroch informačnej kancelárie Dukla Destination a v Podduklianskom osvetovom stredisku, ďalej pre učiteľov a zamestnancov Hotelovej, Obchodnej akadémie a III. ZŠ vo Svidníku, ktorým sme poskytli vyšetrenie RF SCCH, meranie krvného tlaku, % podkožného tuku, BMI, WHR a poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Pre žiakov III. ZŠ vo Svidníku sme pripravili besedy zamerané na zdravú výživu a benefity pohybovej aktivity.

Realizovali sme projekt „Viem, čo zjem“, pre žiakov 3., 4., 5. a 6. ročníkov na školách, ktoré sa do projektu zapojili. Edukovaných bolo 292 žiakov.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu sme učiteľom a zamestnancom III. ZŠ vo Svidníku a zamestnancom Okresného úradu vo Svidníku v rámci výjazdovej poradne zdravia poskytli vyšetrenia RF SCCH, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

V rámci Svetového dňa potravy – „Hovoríme o jedle“ sme zrealizovali besedy pre žiakov Spojenej školy a IV. ZŠ vo Svidníku, II. ZŠ v Stropkove a v N. Mirošove. Besedy boli obohatené o premietanie DVD a pracovné listy.

ZŠ v Kružlovej si v tento deň zorganizovala pre žiakov a ich rodičov aktivity zamerané na zdravý životný štýl spojené s ochutnávkou jedál, ktoré pripravili samotní rodičia. My sme počas ochutnávky jedál edukovali rodičov o význame zdravého spôsobu stravovania ich detí.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Ide o celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie. Táto kampaň bude prebiehať v roku 2019.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

V tomto roku sme naďalej spolupracovali s pracovníkmi komunitných centier vo Svidníku, v Stropkove, v K. Bystrej a v Kružlovej. Zrealizovali sme aktivity zamerané na prevenciu infekčných a parazitárnych chorôb a ukážky poskytovania prvej pomoci.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Cieľ

Zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Tejto problematike sme sa venovali v rámci prednášok na základných a stredných školách počas Európskeho týždňa boja proti drogám, využívali sme aj DVD „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Čo sme si. To sme si. Vypime si? Dievčatá...“.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Pri príležitosti Týždňa mozgu sme pre klientov z denného stacionára v Duplíne a v Ladomirovej zrealizovali besedy – „Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť“, „Pamäť slabne, pokiaľ ju necvičíš“, obohatené o Dotazník porúch pamäti a praktické cvičenia z pracovných listov.

Pri príležitosti Svetového dňa rúk sme pripravili pre klientov z denného stacionára vo Svidníku a vo Vagrinci besedu s praktickou ukázkou správneho umývania rúk pomocou UV lampy.

V októbri v Mesiaci úcty k starším sme pre klientov z denného stacionára vo Svidníku a vo Vagrinci zrealizovali besedu „Očkovanie seniorov“.

Besedy na témy: Zdravý životný štýl, Astma, Fajčenie, Stres, Depresia, Leto a jeho nástrahy sme zrealizovali v dennom stacionári v Kružlovej, Ladomirovej, vo Vagrinci a vo Svidníku.

V roku 2018 sme v rámci poradne zdravia vyšetrili 53 klientov starších ako 65 rokov.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygienu

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

V rámci Európskeho dňa ústneho zdravia realizujeme aktivity pre deti materských škôl a žiakov 1. stupňa základných škôl. Besedy sú obohatené o DVD, ukázkou správneho čistenia zubov a omaľovanky.

9.7 CINDI program SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom, a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť

informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni sa oproti minulému roku nezmenil.

V roku 2018 sme v poradni zdravia vyšetřili 361 klientov, z toho 168 v rámci 10 výjazdov. Prvovyšetřených bolo 142 klientov /33 mužov, 109 žien/, opakovane 219 /68 mužov, 151 žien/.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola publikovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum a na web stránke nášho úradu.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017-2020

Cieľ

Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).

Na podporu nefajčenia, abstinencie a ostatných drogových závislostí bolo zrealizovaných 46 zdravotno-výchovných aktivít. Tieto aktivity boli určené najmä pre deti a mládež na základných a stredných školách. Súčasťou boli besedy, prednášky, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu, meranie množstva CO vo vydychovanom vzduchu pomocou Smokerlyzera a premietanie DVD.

Aktivity boli prevažne realizované v rámci Svetového dňa bez tabaku a Týždňa boja proti drogám.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

Cieľ

Zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity.

Od septembra sme začali s realizáciou Národného akčného plánu na podporu pohybovej aktivity NAPPA č. 5.1.1. Z oslovených škôl sa do projektu zapojili Gymnázium DH Svidník a 4 stredné školy – Spojená škola, Stredná zdravotnícka škola milosrdného

Samaritána, Stredná priemyselná škola a SOŠ polytechnická a služieb zo Svidníka. Celkovo sme vyšetrili 78 študentov.

Regionálna úloha:

Sledovanie kvality vody z prameňov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely

Cieľ : Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely.

Popis výsledkov:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku sleduje v okrese Svidník 6 prameňov /Dubová, Šarišský Štiavnik, Vyšný Orлік - prameň pri lese, smer Kečkovce, odpočívadlo - smer Mestisko a 2 pramene v meste Svidník – Čierna hora a Záhradkárska oblasť/ a v okrese Stropkov 3 pramene v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce, ktoré obyvatelia vo väčšej miere využívajú na pitné účely.

Prameň Dubová je zaradený medzi minerálne pramene. Nachádza sa vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody v obci Gribov sa nachádza asi 1,5km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v katastrálnom území obci Staškovce. V obci Bukovce sa vodný prameň nachádza pri cestnej komunikácii. Okolie okolo sledovaných prameňov je vyčistené a udržiavané.

V roku 2018 bolo v okrese Svidník odobratých 6 vzoriek z prameňov v obciach - Dubová, Šarišský Štiavnik, Vyšný Orлік, odpočívadlo - smer Mestisko, Čierna hora a Záhradkárska oblasť. V okrese Stropkov boli odobraté 3 vzorky a to z prameňov v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce.

Vo vzorke vody z prameňa Dubová bola prekročená medzná hodnota /t.j. hodnota ukazovateľa kvality pitnej vody, ktorej prekročením stráca pitná voda vyhovujúcu kvalitu v ukazovateli ktorého hodnota bola prekročená/ v ukazovateľoch - koliformné baktérie

/8KTJ/100ml/ a abiosestón /40%/, v prameni Vyšný Orlík bola prekročená medzná hodnota v ukazovateli koliformé baktérie /31/KTJ/100ml/ a najvyššia medzná hodnota /t.j. hodnota, zdravotne významného ukazovateľa kvality pitnej vody, ktorej prekročenie vylučuje použitie vody ako pitnej vody/v ukazovateli enterokoky /9/KTJ/100ml/. Prameň Záhradkárská oblasť bol prekročený v medznej hodnote v ukazovateli koliformé baktérie $>1.10E2$ /KTJ/100ml/ a v najvyššej medznej hodnote v ukazovateli enterokoky /3/KTJ/100ml/, v prameni Šarišský Štiavnik bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateli enterokoky (3/KTJ/100ml).

V prameni Gribov bola prekročená medzná hodnota v ukazovateli koliformé baktérie /10/KTJ/100ml/, vo vzorke vody z prameňa Bukovce bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateľoch *Escherichia coli* $>1,5.10E2$ /KTJ/100ml/ a enterokoky /1,4.10E2/KTJ/100ml/ a prekročená medzná hodnota v ukazovateľoch koliformé baktérie $>1,5.10E2$ /KTJ/100ml/ a kultivovateľné mikroorganizmy 22⁰C/270/KTJ/100ml/. Vzorok vody odobraté z prameňov Čierna hora, odpočívadlo - smer Mestisko a Staškovce spĺňali požiadavky na kvalitu pitnej vody v ukazovateľoch podľa Vyhlášky MZ č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou.

RÚVZ zaslal na obce, v katastri ktorých sa pramene nachádzajú informáciu o výsledku s odporúčaním, aby bol prameň označený nápisom „Nepitná voda“. Nie je v možnostiach RÚVZ zabezpečiť pravidelnú analýzu vody a garantovať tak jej aktuálnu vhodnosť/nehodnosť na konzumáciu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topoľčanoch**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I – aktivity Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody vykonávame monitorovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Topoľčany. V roku 2018 bolo odobratých a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre bolo vyšetrených spolu 69 vzoriek pitnej vody (53 vzoriek kontrolný monitoring, 16 vzoriek preverovací monitoring).
- V rámci snahy o redukciu ochorení a úmrtnosti detí spôsobenej gastrointestinálnymi poruchami –
v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody sme na úseku HŽP a Z venovali zvýšenú pozornosť tzv. dojčenským vodám – v obciach kde nie je k dispozícii verejný vodovod bolo bezplatne zabezpečované vyšetrenie vôd na dusíkaté látky, v laboratóriu RÚVZ Nitra bola vyšetrená 1 vzorky tzv. dojčenskej vody. Pri vodárenských zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou je obsah dusičnanov pod limitnými hodnotami pre dojčatá. V rámci aktivít k Svetovému dňu vody sme poskytovali občanom z okresu Topoľčany orientačné vyšetrenie prinesených vzoriek vody z domových studní pomocou testovacích indikátorových prúžkov (Nitro-test) v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 216 vzoriek vody. Z uvedeného počtu vzoriek bolo v ukazovateli dusičnany nevyhovujúcich 162, t.j. 75 % vzoriek, v ukazovateli dusitany boli všetky vzorky vyhovujúce. V rámci svetového dňa vody bolo poskytnutých 228 konzultácií.
- v roku 2018 sme zabezpečovali sledovanie kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách (Krytá plaváreň Topoľčany, Wellness Hotela Chateau Apony v Oponiciach – celoročná prevádzka; Letné kúpalisko Topoľčany – sezónna prevádzka) aj vo Vodnej nádrži Duchonka. Kvalitu vody na kúpanie sledujeme podľa Pokynov pre monitoring a štátny zdravotný dozor v kúpacej sezóne 2018 a v rozsahu podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská (ďalej len „vyhláška MZ SR č. 308/2012 Z.z.“). Z umelých kúpalísk bolo odobratých spolu 82 vzoriek vody. Analýzami vzoriek vody z VN Duchonka v mesiacoch jún, júl a august 2018 nebolo zistené prekročenie medzných hodnôt sledovaných ukazovateľov vody podľa Prílohy č. 1 k vyhláške MZ SR č. 308/2012 Z.z. Počas letnej sezóny nebol zaznamenaný výskyt vodného kvetu, vizuálne sme zistili zakalenie vody. Celkovo bolo odobratých a vyšetrených 9 vzoriek vody z VN Duchonka.
- v rámci regionálneho prioritného cieľa III - v rámci aktivít na podporu nefajčenia sme kontrolovali dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2018 do 31.12.2018 zamestnanci odd. HŽP a Z vykonali 30 kontrol dodržiavania zákazu

fajčenia (v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v úradných budovách). V rámci RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch bolo vykonaných spolu 121 kontrol podľa zákona č. 377//2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, a to odd. HV (v zariadeniach spoločného stravovania), odd. HDM (v školských a predškolských zariadeniach) a HŽP a Z. Ani v jednom prípade nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľom úlohy je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií a príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia návštevníkov pri poskytovaní služieb v soláriách. Ide o medziodborovú úlohu, ktorú plní odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia. V roku 2018 bolo vydané 1 kladné rozhodnutia k uvedeniu solária do prevádzky v meste Topoľčany. Podkladom na vydanie rozhodnutia bolo meranie UV žiarenia 2 opaľovacích prístrojov a vyžadovali sme predloženie dokladu, ktorý preukazuje, že zamestnanci, ktorí obsluhujú opaľovacie prístroje, dostali potrebné informácie a praktický výcvik súvisiaci s možným rizikom vyplývajúcim z expozície umelému optickému žiareniu tak ako sa vyžaduje vo vyhláske MZ SR č. 554/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo v znení neskorších predpisov.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone ŠZD uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt pracovných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku.

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (RIZIKOVÉ PRÁCE)

Plnenie

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. V roku 2018 bolo vydaných 13 rozhodnutí, z toho boli 2 na zrušenie rizikových prác.

V súčasnosti vedenie evidenciu rizikových prác v 56 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1785 z toho 415 žien. V III. kategórii rizika je exponovaných 1612 pracovníkov z toho 401 žien a v IV. kategórii 173 pracovníkov z toho 14 žien. Pri výkone ŠZD bolo použitých 18 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Najviac zamestnancov je podľa prevažujúcej činnosti exponovaných v priemyselnej výrobe a to 1624 zamestnancov z toho 391 žien. Podľa druhu a kategórie rizikového faktora je v kategórii hluk premenný exponovaných 1415 zamestnancov z toho 336 žien.

2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI TOXICKÝCH A TOXICKÝCH LÁTOK A ZMESÍ

Plnenie

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami, bolo schválených 10 prevádzkových poriadkov pri uvedení priestorov do prevádzky. 15 prevádzkových poriadkov bolo schválených samostatne. Úrad dostal od piatich spoločností 44 oznámení o začatí DDD činnosti.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENNÝCH A MUTAGENNÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

Plnenie

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva a pri používaní formaldehydu. Boli vydané 2 rozhodnutie na činnosti spojené s manipuláciou s karcinogénmi a mutagénmi (manipulácia s formaldehydom, lekárň a zdravotnícke zariadenie).

Na odstraňovanie azbestu zo stavieb bolo vydaných 22 rozhodnutí. Išlo o odstránenie AZC z exteriérov ako strechy garáží a dielni poľnohospodárskeho družstva, balkónové výplne v bytových domoch, kanalizačných rúr v bytových domoch. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli kontrolované dve spoločnosti, ktoré odstraňovali azbestové materiály zo strechy budovy a balkónové výplne bytových domov.

2.1.4 PILOTNÉ TESTOVANIE NOVÝCH NAVRHOVANÝCH METÓD HODNOTENIA FYZICKEJ ZÁŤAŽE PRI PRÁCI

Plnenie

RÚVZ Topoľčany nebol riešiteľským pracoviskom.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Plnenie

Pracovníci oddelenia PPLaT spolupracujú pri zlepšovaní pracovných podmienok v spoločnostiach, ktoré majú záujem zlepšovať pracovné podmienky pre svojich zamestnancov napr. DECODOM s.r.o., Topoľčany, ZKW Slovakia s.r.o. Topoľčany, TOZAN EU s.r.o. Tovarníky, Svet zdravia Nemocnica Topoľčany. Poradenstvo je poskytované hlavne drobným živnostníkom, SZČO. Veľmi dobrá spolupráca je s pracovnými zdravotnými službami.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) „ZDRAVÉ PRACOVISKÁ - SPOLUPRÁCA PRI PREVENCII RIZÍK“

Plnenie

V II. polroku 2018 sa uskutočnila spoločná previerka s orgánmi IP zameraná na plnenie povinností zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 1. a 2. kategórie so zameraním na chemickú legislatívu. Previerka bola vykonaná v spoločnosti poskytujúcej zdravotnú starostlivosť. Pre zistené nedostatky bola spoločnosti uložená sankcia 2000,- €.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Na tejto úlohe sme v roku 2018 participovali, keď sme v mesiaci august 2018 odobrali vzorku materiálu prichádzajúceho do styku s potravinami – Fľaša so slamkou PC, ktorá bola laboratórne vyšetrená v akreditovanom skúšobnom laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade na obsah bisfenolu A. Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnej analýzy, vyšetrená vzorka, za podmienok testu, bola v súlade s nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenie Komisie (EÚ) č. 202/2014 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015, nariadenia Komisie (EÚ) č. 2016/1416, nariadenia Komisie (EÚ) č. 2017/752, nariadenia Komisie (EÚ) č. 2018/79, nariadenia Komisie (EÚ) č. 2018/213 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 2018/831, keď výsledok migračnej skúšky bol pod medzou detekcie (<0,004mg/kg).

3.2. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom. V rámci tohto monitoringu bola v prvom polroku 2018 realizovaná metodická príprava pre zber údajov o spotrebe troch vybraných prídavných látok (Kyselina sorbová – sorbany, Kyselina benzoová – benzoany, Glykozidy steviolu), príprava podkladov k jedálnym lístkom na spracovanie a inštrukcie pre ich saturovanie údajmi o spotrebe. Do monitoringu bolo zapojených podľa požiadaviek po 5 respondentov z každej z požadovaných vekových kategórií a fyziologickej skupiny (spolu 20 respondentov). Vychádzalo sa len z 24 hodinového dotazníka spotreby potravín, pokrmov a nápojov (jedálne lístky).

Výsledky spracovaných jedálnych lístkov boli zosumarizované do tabuliek a zaslané na ďalšie spracovanie za Slovenskú republiku Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

3.3. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha súvisí s postupným znižovaním príjmu soli, ako jedného z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. V rámci uvedenej úlohy sme zabezpečovali odber 2 vzoriek hotových pokrmov (kompletné obedové menu) z rôznych typov zariadení spoločného stravovania a 2 vzorky chleba. Laboratórnu analýzu množstva pridanej kuchynskej soli zabezpečovalo akreditované laboratórne pracovisko RÚVZ so sídlom v Nitre. Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnych analýz, ani jedna vzorka hotových pokrmov a chleba, po zohľadnení prirodzeného obsahu soli v surovinovej báze, neprekračovala najvyššie prípustné hodnoty pridanej kuchynskej soli. Povolenný limit pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch je aktuálne na úrovni 13000 mg/kg. Povolenný limit pridanej kuchynskej soli v chlebe a v pekárskych výrobkoch je aktuálne na úrovni 18000 mg/kg. Zisťované hodnoty pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch sa pohybovali na úrovni od 3160 mg/kg do 12400 mg/kg. Priemerne zisťované množstvo pridanej kuchynskej soli v chlebe bolo na úrovni cca 10500 mg/kg.

Cieľom je však dosiahnuť príjem soli na úroveň 5 g na deň u dospeljej populácie, čo bude posunuté aj do Akčného plánu pre potraviny a výživu na ďalšie roky (2017 – 2025).

3.4. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Na tejto úlohe sme v roku 2018 nespoluupracovali.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025.

V súvislosti s nárastom enormného výskytu obezity v celosvetovom meradle v roku priebehu 2018 pracovníčky oddelenia HDM sa zamerali pri výkonoch štátneho zdravotného dozoru a úradných kontrol potravín v školských stravovacích zariadeniach okresu na pestrosť jedálnych lístkov, kvalitu potravín použitých na prípravu pokrmov, kontrolu dodacích listov, celkovú kontrolu podmienok prípravy stravy, hygienického štandardu prevádzkových priestorov, zdravotnú a odbornú spôsobilosť osôb podieľajúcich sa na príprave stravy, na kontrolu poskytovania desiat pripravených a podávaných v ŠJ. Kontrolovali sme zapojenie školských stravovacích zariadení do mliečneho programu detí a programu školského ovocia, do ktorých sú v našom okrese zapojené takmer všetky stravovne. Celkovo sme vykonali 54 kontrol školských stravovacích zariadení. V rámci cieľového ŠZD sme preverili všetky bufety - 8 a 13 automatov, ktoré slúžia ako doplnkové stravovanie na školách. V týchto formách stravovania na školách neboli zistené závažné nedostatky. Alkoholické nápoje, nápoje s obsahom chinínu a kofeínu sa nenachádzali v žiadnom z nich. Sortiment predávaného tovaru sa postupne mení. Do predaja sú viac zaradované rôzne celozrnné výrobky, ovocie, príp. zelenina čokoláda s vyšším obsahom kakaa. Na personál podieľajúcich sa na príprave stravy vplývame pri kontrolách osobnými pohovormi, upozorneniami pri ich práci. S výskytom obezity detskej a dorastovej populácie úzko súvisí i podpora pohybovej aktivity aspoň na školách. Tejto problematike sa tiež venujeme ako súčasť výkonu ŠZD v rámci školy. Dôraz kladieme v prvom rade na priestorové usporiadanie telocviční, mikroklimu TV zariadení a iných športových plôch a vonkajších plôch určených na výučbu TV. Zameriavame sa na monitorovanie počtu hodín TV zaradených do pedagogického procesu, využívanie telovýchovných chvíľok, vetranie a aktívny pohyb detí a študentov počas prestávok. Sledujeme i možnosti telesnej aktivity u detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK / ALKOHOL, TABAK, DROGY / U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU.

V mesiaci marec 2018 pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže uskutočnili dotazníkový prieskum TAD 2018 / Tabak, alkohol, drogy / žiakov navštevujúcich ZŠ, študentov navštevujúcich SŠ a učiteľov škôl. Prieskum bol realizovaný v ZŠ Hollého 696/3, Topoľčany o počte 84 žiakov v ročníkoch 5-9 – TAD1. V 9. ročníku sa do prieskumu zapojilo 17 respondentov - TAD2 a 18 učiteľov – TAD3 uvedenej školy. Prieskum bol realizovaný i na vidieckej ZŠ s MŠ 1. mája 144, Prašice, o počte TAD1 o počte 79 žiakov 5.-9. ročníka ZŠ a TAD2 o počte 24 žiakov ZŠ 9. ročníka. Do prieskumu sa zapojila stredná škola – Súkromná škola úžitkového výtvarníctva, Gagarinova 2490/13 Topoľčany TAD2 o počte 31 respondentov. Jednalo sa o anonymný dotazníkový prieskum, ktorý bol realizovaný na uvedených školách za účasti anketára – pracovníčky oddelenia HDM, ktorá počas prieskumu v jednotlivých ročníkoch vyplňala hlásenie za triedu. Po vyplnení boli dotazníky respondentmi vložené do obálok. Po

skončení prieskumu boli všetky materiály osobne odovzdané v stanovenom termíne na ÚVZ SR v Bratislave, odbor HDM.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL.

V mesiaci máj 2018 pre overenie účinnosti intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania soli v podávanej strave, ako i dodržiavanie technologických postupov pri príprave stravy- váženie presných dávok kuchynskej soli sme do projektu 4.3. „ Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl“ vybrali školskú jedáleň pri ZŠ Hollého 696/3 Topoľčany. Dňa 30. mája 2018 bol pracovníčkami oddelenia HDM odobraný kompletný obed-polievka gulášová, chlieb, tvarohový nákyp s marhuľovou omáčkou, mlieko určený na konzum žiaka I. stupňa uvedenej ZŠ. Laboratorne vyšetrenie na obsah jedlej soli v obede bolo vykonané v akreditovanom laboratóriu pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Správa k uvedenému projektu bola elektronicky zaslaná v stanovenom termíne na ÚVZ SR v Bratislave, odbor HDM.

5.1.1 NAPPPA – „ SLEDOVANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV ZDRAVIA STREDOŠKOLÁKOV, TESTOVANIE TELESNEJ ZDATNOSTI A DRŽANIA TELA, HODNOTENIE ÚROVNE POHYBOVEJ AKTIVITY, STRAVOVACÍCH NÁVYKOV A ŽIVOTNÉHO ŠTÝLU V SÚVISLOSTI S NAMERANÝMI UKAZOVATEĽMI, EDUKÁCIA SO ZAMERANÍM NA NA PODPORU VHODNEJ POHYBOVEJ AKTIVITY A ZLEPŠENIE ŽIVOTOSPRÁVY “.

S oddelením podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch v mesiacoch máj – jún 2018 sme sa celé oddelenie HDM zúčastnilo na plnení úlohy č. 5.1.1. NAPPPA- „ Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela, hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi, edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy“. Projekt bol realizovaný na základe informovaného súhlasu rodičov, príp. zákonných zástupcov v zmysle platnej legislatívy o osobných údajoch. Celkovo sa do projektu zapojilo 76 študentov stredných škôl – Stredná odborná škola obchodu a služieb, T. Vansovej 2, Topoľčany, o počte 23 študentov, Stredná odborná škola drevárska, Pílska 7, Topoľčany, o počte 15 študentov a Gymnázium 17. novembra 1180, Topoľčany, o počte 38 študentov. V roku 2018 bola úloha zameraná na študentov prvých ročníkov stredných škôl. Komplex meraní tvorila antropometria, ktorá pozostávala z merania výšky, hmotnosti, stanovenie BMI, obvodu pása, bokov, merania % telesného tuku pomocou kalipera, meraní krvného tlaku a pulzu, merania biochemických ukazovateľov vykonaný odberom kapilárnej krvi z prsta na vyšetrenie celkového a ochranného cholesterolu, glykémii a triglyceridov, hodnotenie držania tela- hlava, krk, hrudník, brucho, panva, dolné končatiny, spirometrické vyšetrenie pľúc a v testovaní telesnej zdatnosti, ktorým sa sledovala odozva srdcovo-cievneho systému na záťaž, kde sa monitoroval kľudový, záťažový a pozáťažový pulz a krvný tlak. Vykonaný bol Ruffierov test, ktorý spočíval vo vykonaní 30 drepov počas 30 – 45 sekúnd. Každý respondent po absolvovaní všetkých meraní dostal výstupný protokol a bol informovaný o výsledku všetkých meraní. Každý respondent zapojený do prieskumu vyplnil dotazník životného štýlu, ktorý odovzdal pri realizácii meraní. Všetky

získané údaje z výkonov projektu boli zaznamenané do elektronického zaslaného systému. V mesiaci november 2018 sa pracovníčka oddelenia HDM podieľala na elektronickom spracovaní všetkých údajov k uvedenému projektu o všetkých vyšetrených 76 respondentoch.

PROJEKT COSI – CHILDHOOD OBESITY SURVEILLANCE INITIATIVE.

V mesiaci december 2018 sa realizovali projekt COSI metodikou WHO. Projekt je súčasťou „ Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 “. V okrese Topoľčany bol realizovaný vo vybranej mestskej Základnej škole Tribečská 1653/22 Topoľčany a vo vidieckej ZŠ s MŠ Školská 5, Jacovce . Realizáciou projektu predchádzal informovaný súhlas rodičov/zákonných zástupcov zaslaný na jednotlivé školy Ministerstvom zdravotníctva SR. Do projektu o vekovej kategórii 7- 8 ročných žiakov ZŠ sa zapojilo 38 žiakov mestskej a 38 žiakov vidieckej školy. Spolu s informovaným súhlasom žiak obdržal rodinný dotazník, ktorý vyplnil rodič, prípadne zákonný zástupca žiaka. Riaditeľka každej dotknutej školy vyplnila školský dotazník. Vyšetrujúci, ktorý vykonal antropometrické merania žiaka – hmotnosť, 2 x výška, obvod pása a obvod bokov zaznamenal do osobitného hárku. V roku 2019 pracovníčky oddelenia HDM budú získané údaje spracovávať do zaslaných materiálov.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľom je rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie; príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčanií na ich vykonávanie; zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním; zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie; odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti); surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy); aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeléj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií; aktívna činnosť „Poradní očkovania“; príprava registra očkovaných osôb - 7. modul EPIS.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára, ktorý bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z. z.

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa zabezpečuje priebežne písomnou formou z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu.

V roku 2018 sme mali hlásené tieto ochorenia preventabilné očkovaním: 1 chronické ochorenie na VHB u dospeléj neočkovanej ženy, v minulosti drogovovo závislej (ochorenie bolo diagnostikované v rámci iných vyšetrení) a 1 ochorenie na osýpky u 46 ročného muža z Topoľčian, ktorý pracuje vo firme SE Bornedtze SK s.r.o. Prvé príznaky: 10.12.2018 bolesti hlavy, exantém – klinické príznaky neboli plne rozvinuté. 10.12.2018 pacient navštívil svojho lekára pre dospelých a bol odoslaný na infektologickú ambulanciu v Topoľčanoch a následne hospitalizovaný na IK FN Nitra. Protiepidemické opatrenia boli v rodine pacienta a na ambulanciách, ktoré navštívil vykonané. Pacient je rozvedený, žije sám, ale je v kontakte so svojimi dvomi deťmi, u ktorých očkovacie statusy potvrdené, s bývalou manželkou sa nestýka. Očkovacie statusy zdravotníckeho personálu na oboch ambulanciách potvrdené, v čase jeho návštevy ambulancií sa iné osoby nenachádzali. 13.12.2018 na základe telefonického hlásenia z NRC pre osýpky, rubeolu a parotitídu bolo ochorenie potvrdené - IgM negat, IgG pozit. a vyšetrenie moču pozit.

Okrem toho sme mali hlásené aj jedno ochorenie na ovčie kiahne u 3 ročného očkovaného chlapca.

Kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topoľčany bola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách (17) v okrese k 31.8.2018. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 95%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie k 31.12.2018 v okrese vykonané nebolo.

K 31.12.2018 bolo nariadené očkovanie proti VHB 4 zdravotníckym pracovníkom, ktorí sa poranili pri výkone svojho povolania a u ktorých uplynulo viac ako 5 rokov od posledného očkovania, prípadne neboli očkovaní.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. **Cieľom je** znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života, skvalitnenie surveillance prenosných ochorení a edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Vyhodnotenie: Spolupracujeme s laboratóriami a ďalšími subjektmi na regionálnej a národnej úrovni NRC Bratislave, Banskej Bystrici, LF UK, odd. klinickej mikrobiológie FN Nitra, Medirex a.s. (bývalé HPL s.r.o.), ALPHA MEDICAL, SYNLAB Slovakia s.r.o Bratislava, Laboratória Piešťany s r.o., ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností. Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

K 31.12.2018 sme nezaznamenali žiadnu epidémiu. Ochorenia sa vyskytovali väčšinou sporadicky alebo v malých rodinných výskytoch (20x po 2 prípady a 2x 3 prípady v jednej rodine).

V roku 2018 sme zaznamenali 2 úmrtia na infekčné ochorenie:

- jedno sme vykazovali v mesiaci máj na Septikémiu spôsobené *Staphylococcus aureus* u 70 ročného muža, ktorý bol prijatý 29.4.2018 na interné oddelenie v Topoľčanoch so subfebríliami a celkovou schvátanosťou, pacient aj napriek ATB terapie 30.4.2018 exitoval. Pitva bola vykonaná 02.05.2018 a potvrdila príčinu smrti septikémiu.

- druhé v decembri na septikémiu vyvolanú inými gramnegatívnymi organizmami – A415 u 81 ročného muža, etiologické agens *E.coli* nešpec. Pacient bol prijatý na interné odd. 22.12.2018 pre febrilný stav a hypotenziu, celkovú schvátanosť, nasadená ATB liečba, po 4 hodinách teploty ustúpili, zvýšené zápalové markery pretrvávali. 24.12.18 exitus.

Ani v jednom prípade sa nejednalo sa o nozokomiálnu infekciu.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané epidemiologické šetrenie v 1220 ohniskách. Opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska.

V priebehu sledovaného obdobia boli nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení podľa § 12 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c), d), e), f) a § 51 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z.z. formou rozhodnutia 13x.

Počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení, začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ, dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Vyhodnotenie: Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávame správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v Nitrianskom kraji, vedeniu Svet zdravia Nemocnica Topoľčany a.s., nemocničnej epidemiologickej, primárovi OAIM, primárke pediatrického odd., infektológom a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňujeme všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS. Cez portál EPIS hlásia výsledky laboratórných vyšetrení zatiaľ 3 neštátne laboratória a odd. klinickej mikrobiológie FN Nitra.

K 31.12.2018 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS 1063 potvrdených prenosných ochorení, z toho 300 nozokomiálnych infekcií a 24877 akútnych respiračných ochorení, z toho 2488 chrípke podobných ochorení. Spolu bolo hlásených 266 komplikácií, čo je 1,07% z celkovo hlásených ARO a CHPO.

Do programu EPIS sa vkladajú podľa potreby ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach; rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti; ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN; získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc; posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Vyhodnotenie: v okrese Topoľčany je jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie – Svet zdravia Nemocnica Topoľčany a.s., s počtom lôžok 301, z ktorého v roku 2018 bolo hlásených 300 nozokomiálnych ochorení. Ide o aktívny a pasívny zber údajov (z hlásenia z jednotlivých oddelení a z oddelenia klinickej mikrobiológie a pri výkone ŠZD). Aj v roku 2018 pretrváva veľmi dobrá hlásna služba nemocničných infekcií a tak isto i spolupráca s nemocnicou, nakoľko nemocnica má nemocničnú epidemiologičku. Biologický materiál od všetkých hospitalizovaných pacientov vyšetruje neštátne laboratórium ALPHA MEDICAL (do apríla 2018 vyšetrovalo oddelenie klinickej mikrobiológie pri nemocnici, ktoré bolo potom zrušené).

Najviac infekcií bolo z interného a chirurgického oddelenia. Z celkového počtu hlásených nozokomiálnych nákaz bolo najviac infekcií po výkone a respiračných zapríčinených vnútornými protetickými pomôckami. Ako najčastejšie etiologické agens, ktoré sa

uplatnilo pri vzniku nozokomiálnych infekcií boli baktérie rodu E.coli, Staphylococcus a Klebsiella.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 202 nešťátnych zdravotníckych zariadení, z toho 180 dozoruje oddelenie epidemiológie.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení a kontrolu hygienicko-epidemiologického režimu a vykonal sa na týchto oddeleniach: pediatrickom, neurologickom 2x, FRO, COS 2x, chirurgickom, traumatologické, endoskopické ambulancii, a gynekologických operačných sálach. Vykonaných bolo 197 previerok. Odobratých bolo 152 vzoriek zo sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu, dezinfekčných roztokov.

K 31.12.2018 boli vykonané kontroly funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov na 49 pracoviskách, skontrolovaných bolo 154 prístrojov, čo bolo 301 vzoriek.

Všetky vzorky boli vyšetrované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra. Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

Dňa 05.05.2010 sa uskutočnil 12. ročník Svetového dňa hygieny rúk pod heslom „Umývaj si ruky – zachániš život“, ktorý bol súčasťou programu WHO. Tento ročník bol zameraný na edukáciu zdravotníckych pracovníkov – „Chráň seba a svojich pacientov“. V okrese Topoľčany máme jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie, v ktorom sú pri umývadlách umiestnené letáky o postupe vykonávania správneho umývania a dezinfekcii rúk, na každom oddelení alebo ambulancii, v každej izbe v nemocnici, vo vyšetrovniach a ambulanciách a v spoločných priestoroch nemocnice (chodby pri vstupe do nemocnice). Sieť nemocníc Svet zdravia je registrovaný od roku 2015 v sieti nemocníc WHO Nemocnica Topoľčany patrí do siete nemocníc Svet zdravia od roku 2017. V priestoroch nemocnice v Topoľčanoch námestníčka pre ošetrovatelstvo a nemocničná epidemiologička so študentkami SZŠ pripravili akciu v rámci kampane hygieny rúk, pri ktorej mali možnosť zdravotnícki pracovníci a tak isto aj pacienti vyskúšať dezinfekciu rúk a ihneď ju skontrolovať pod UV lampou. V meste Topoľčany Zdravotná poisťovňa Dôvera usporiadala Deň zdravia, v rámci ktorého sa Svet zdravia Nemocnica Topoľčany venovala ak kampani hygieny rúk.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami a zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh.

Vyhodnotenie: k 31.12.2018 sme do SRV SR hlásili 5 mimoriadnych epidemiologických udalostí – 1 ochorenie na osýpky, 2 ochorenia na Septikémia vyvolaná streptokokom pneumónie u neočkovaných osôb, 1 ochorenie na VHE a 1 podozrenie na SARI,. Informácie o mimoriadnych udalostiach zasielame v pravidelných týždenných hláseniach na RÚVZ so sídlom v Nitre.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli v roku 2018 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 21.02.2018, 1.04.2018, 30.05.2018, 11.07.2018, 05.09.2018, 17.10.2018 a 05.12.2017. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – všetky boli s negatívnym výsledkom.

V roku 2018 sme vykazovali jedno ochorenie Guillainov-Barrého syndróm u 2 ročného dieťaťa, ktoré bolo prijaté na IK FN NR po odoslaní infektológom a neurológom pre susp. neuroboreliózu s poruchou chôdze a anamnézou zaklieštenia. Dieťa malo ťažkosti od 15.6.18 - dieťa mrzuté, suchý kašeľ, odmieta mlieko, infekt HDC, zaliečené Sumamedom ambulantne, následne od 19.6.2018 horšie chodí - pre pridruženú poruchu chôdze bola 22.6.2018 prijatá na pediatriu v TO ako susp. parainfekčná myozitída, podaná 2. kúra Sumamedom, následne matka podpísala 26.6.18 negatívny reverz, dieťa pritom naďalej nechodilo a na ďalšie vyšetrenie šla až 29.6.2018, kedy bola odoslaná infektológom a neurológom na hospitalizáciu na IK. Pri prijatí na IK FN NR bolo dieťa afebrilné, chôdza možná len s pridrievaním za horné končatiny, ataktická s ťahom dozadu, sed nesamostatný s prepadávaním dozadu. Laboratórne bez elevácie CRP. Realizovaná LP - likvor s výraznou proteínorachiou (CB 2,7 g/l), pri nepomernej cytol. disociácii (Ly 12, Le 28), mikroskopicky a kultivačne likvor negat. Realizované CT mozgu - bez patológie, bez akútnej ischémie či hemoragie. Zahájená bola symptomatická liečba, kortikoidná deeskalačne s antiulceróznym krytím, spolu s empirickou ATB liečbou (cef.III.gen.) a vitamínoterapiou. Vzhľadom na objektívny klinický obraz ako i likvorový nález sa predpokladá že sa jedná o polyradikuloneuritídu typu GBS, čomu sa prikláňal i konzultovaný pedoneurológ, pre riziko z omeškania sa začalo s podávaním parenterálne IVIG po dobu 5 dní (spolu 22g). Následne realizované EMG vyšetrenie predpoklad, že sa jedná o GBS potvrdilo. Po vyššie uvedenej liečbe došlo k parciálnemu zlepšeniu klinického stavu, dieťa je schopné samostatného sedu, ktorý je stabilný, na nožičky sa samé nestavia, ale s pomocou aj chodí. Následne dieťa 17.7.2018 preložené za účelom intenzívnej rehabilitácie do Špecializovaného liečebného ústavu Marína, Kováčová. Likvor biochemicky: Pandy CSF zákal...+; Elementy CSF Le CSF 12...4/3 ul; Ly CSF 26...6/3 ul; Glukóza CSF 3,78...3,06 mmol/l, albumín CSF 2290,0 mg/l; Chloridy CSF 124,0...123,0 mmol/l; laktát CSF 2,5...1,7 mmol/l; CB 2,7 g/l. Sérum: LB IgM+IgG negat.; Listeria negat.; KE IgM+IgG negat.; Likvor - imunoserologicky: LB negat; Listeria negat.; KE IgM+IgG negat.; PCR likvorový panel multiplex kompletne negatívny.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Základným cieľom NPP HIV/AIDS v SR je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia.

Vyhodnotenie: V roku 2018 sme nevykazovali žiaden nový prípad. K 31.12.2018 v okrese evidujeme 6 bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z21, hlásené v rokoch 2009, 2010, 2014, 2015, 2016. 14.1.2019 sme obdržali jedno hlásenie nového pozitívneho prípadu u 52 ročného muža z Topoľčian, ktorý bol potvrdený 6.12.2018 – tento prípad ešte nie je vykázaný v EPIS-e, pacient bol obvodným lekárom odoslaný na KIGM Bratislava, epidemiologické šetrenie lekárom oddelenia epidemiológie vykonané ešte nebolo. V tomto roku sme mali spolu hlásených 21 pohlavných ochorení, z toho 2 ochorenia na syfilis, 12 na kvapavku, 3 chlamýdiových infekcií močovopohlavnej sústavy a 4 trichomonázy. V roku 2018 bolo spolu vyšetrených 2200 osôb s negatívnym výsledkom v laboratóriu v nemocnici Topoľčany (darcovia krvi, gravidné ženy, pacienti s pohlavnými chorobami, kožní pacienti, užívatelia drog a iné); certifikát v tomto období nebol vydaný. Počet tehotných žien v okrese Topoľčany v 2018 bol 655, počet pôrodov bol 582 a 73 UPT. Všetky tehotné ženy boli testované na infekcie HIV s negatívnym výsledkom.

Na RÚVZ so sídlom v Košiciach a na ÚVZ SR v Bratislave boli zaslané vyhodnotenia edukačných aktivít realizovaných v rámci tohto projektu v roku 2018.

V roku 2018 bola prednesená pracovníkmi RÚVZ Topoľčany 1 prednáška s problematikou AIDS a pohlavných chorôb pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS. Prednáška sa konala na OA v Topoľčanoch a zúčastnilo sa na nej 63 študentov strednej školy. Okrem toho boli umiestnené edukačné materiály s tematikou HIV/AIDS na vývesnej tabuli v budove RÚVZ a v meste Topoľčany.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Vyhodnotenie: na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch je zriadená pri oddelení epidemiológie „Poradňa očkovania“, v ktorej poskytujú informácie pracovníci oddelenia. Činnosť poradne je zameraná najčastejšie na telefonické dotazy a osobné konzultácie. Najčastejšie dotazy sa týkali odmietnutia očkovania, výkonu očkovania pred odchodom do zahraničia, dotazy na iné druhy nepovinného očkovania, nežiadúcich účinkov a kontraindikácií.

V roku 2018 sme mali hlásené tieto ochorenia preventabilné očkovaním: 1 chronické ochorenie na VHB u dospeljej neočkovanej ženy, v minulosti drogovu závislej (ochorenie bolo diagnostikované v rámci iných vyšetrení) a 1 ochorenie na osýpky u 46 ročného muža z Topoľčian, ktorý pracuje vo firme SE Boredtze SK s.r.o. Okrem toho sme mali hlásené aj jedno ochorenie na ovčie kiahne u 3 ročného očkovaného chlapca. Zaevidovali sme 17 odmietnutí základného očkovania.

V okrese Topoľčany boli v týždni od 23.04.2018 do 29.04.2018 realizované tieto aktivity:

1. na internetovej stránke RÚVZ Topoľčany bol uverejnený materiál k EIW 2018, ktorého témou v tomto roku bolo „Očkovanie je právo jednotlivca, ale súčasne je spoločnou zodpovednosťou“
2. na vývesnej tabuli v centre mesta Topoľčany a v budove RÚVZ boli propagačné materiály a článok s názvom Európsky imunizačný týždeň – EIW 2018.
3. distribuovali sme písomný materiál s tematikou EIT do ambulancií lekárov prvého kontaktu a na miesta prístupné laickej verejnosti v poliklinikách a v nemocnici v meste Topoľčany,
4. osobné a telefonické poradenstvo - očkovací kalendár platný na rok 2018, očkovanie proti osýpkam, ovčím kiahňam, problematika očkovania proti VHB, očkovanie proti TBC, HPV, rotavírusom, očkovanie pred cestou do zahraničia, význam očkovania seniorov, dôsledky odmietnutia očkovania a problematika výskytu ochorení na osýpky,
5. v Strednej zdravotníckej škole sv. Vincenta de Paul v Topoľčanoch boli odprednášané 3 prednášky (66 študentov) s tematikou očkovania.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Vyhodnotenie: Najväčší vplyv na odmietavý postoj, najmä mladých ľudí a rodičov malých detí má narastajúci trend antivakcinačných aktivít. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu.

K 31.12.2018 sme zaevidovali 17 odmietnutí základného očkovania.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

V rámci aktivity „Deň zdravej výživy na Obchodnej akadémii“ v Topolčanoch sme poskytli poradenstvo v oblasti zdravej výživy 64 študentom, súčasne sme merali krvný tlak a vyšetrili sme 66 študentov prístrojom OMRON (meranie telesného tuku).

Prednášková činnosť:

<i>Výživou k zdraviu</i>	ZŠ Tríbečská TO.....	4 prednášky81 žiakov
<i>Zdravá výživa</i>	Špeciálna ZŠ Pod Kalváriou TO...1 prednáška.....		42 žiakov
<i>Zdravá výživa</i>	Obch. akadémia TO.....	1 prednáška.....	52 študentov
<i>Viem čo zjem</i>	ZŠ Hollého TO.....	3 prednášky.....	68 žiakov
<i>Viem čo zjem</i>	ZŠ Gogoľova TO.....	6 prednášok.....	111 žiakov

2. Fyzická inaktivita

Aktivity pri príležitosti 10. máj – Svetový deň – Pohybom ku zdraviu

Panel v priestoroch RÚVZ Topolčany na tému: 10. máj – Svetový deň pohybom ku zdraviu.

V rámci regionálnej aktivity „Topolčiansky nočný beh“ zamestnanci oddelenia Podpory zdravia zabezpečovali meranie krvného tlaku pre súťažiacich a inú verejnosť – túto možnosť využilo 19 záujemcov.

Prednášková činnosť:

Prínosy pohybovej aktivity pre zdravie..... 1 prednáška spojená s besedou a meraniami na osobnej váhe OMRON (BMI, WHR, % tuku, % svalovej hmoty, viscerálny tuk, bazálny metabolizmus) + poradenstvo pre 16 zamestnancov Zariadenia sociálnych služieb „Pokoj a zdravie“ v Nitrianskej Strede

Prínosy pohybovej aktivity pre zdravie.....1 prednáška pre 27 poslucháčok organizácie Ligy proti rakovine pobočka Topolčany

Pohybová aktivita seniorov.....1 prednáška pre 31 členov Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami

3. Tabak, alkohol, drogy

Aktivity pri príležitosti 31. máj – Svetový deň bez tabaku

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Aktivity pri príležitosti 26. jún Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi. Panel v priestoroch úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

Zdrav. dôsledky užívania žuvacieho tabaku.....ZŠ Škultétyho TO....1 prednáška.....28 žiakov

Drogy a ich účinky na zdravie.....SOŠ Vansovej TO.....1 prednáška.....18 študentov

Drogy a ich účinky na zdravie.....SOŠ drevárska TO.....1 prednáška.....21 študentov

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1.Kardiovaskulárne ochorenia

Prednášková činnosť:

Poznáte príznaky IM a CMP?.....1 prednáška pre 27 členov organizácie Ligy proti rakovine pobočka Topoľčany

Dni zdravia v organizáciách za neštandardných podmienok v spolupráci s Všeobecnou zdravotnou poisťovňou:

9.-10.5.2018 Deň zdravia vo firme **ZKW v Topoľčanoch** – vyšetrených 123 zamestnancov (cholesterol, glukóza, TK, zdravotno-výchovné poradenstvo).

5.6.2018 Deň zdravia vo firme **Ozeta v Topoľčanoch** – vyšetrených 60 zamestnancov (cholesterol, TK, zdravotno-výchovné poradenstvo).

12.7.2018 Deň zdravia na **ÚPSVaR v Topoľčanoch** – vyšetrených 54 zamestnancov (cholesterol, TK, zdravotno-výchovné poradenstvo).

18.9.2018 Deň zdravia vo firme **Decodom v Topoľčanoch** – vyšetrených 42 zamestnancov (cholesterol, TK, zdravotno-výchovné poradenstvo).

2.Diabetes mellitus

Aktivity pri príležitosti 14. november – Svetový deň diabetu

Názorná propagácia vo vestibule RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

Diabetes mellitus.....1 prednáška pre 31 členov Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami.

Diabetes mellitus.....1 prednáška pre 52 študentov Obchodnej akadémie v Topoľčanoch.

Na prednáškach bolo použité DVD „Tichý zabijak DM 2. typu“ a zároveň sme poskytli poslucháčom zdravotno-výchovný materiál „DM alebo cukrovka – novodobý strašiak? “

3. Vybrané nádorové ochorenia

13.4.2018 v priestoroch mestskej Galérie sme v spolupráci s Ligou proti rakovine realizovali **Deň narcisov**, kde sme 24-om obyvateľom mesta zmerali krvný tlak, antropometriu, BMI, WHR a osobnou váhou OMRON telesný tuk, svalovú hmotu, viscerálny tuk, bazálny metabolizmus s následným zdravotno-výchovným poradenstvom a distribúciou materiálov o zdravej výžive.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Prednášková činnosť:

Vysoko nebezpečné nákazy.....1 prednáška pre 40 zamestnancov Nemocnice v Topoľčanoch.

Očkovanie seniorov.....1 prednáška pre 31 členov Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SR

„**Školské program**“ – realizácia programu na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov – v regióne Topoľčianskeho okresu pokračovala dotazníkovým prieskumom v 5 základných školách mesta a v 5 základných školách v okolitých obciach. Zo 100 dotazníkov sa nám podarilo vyzbierať 95.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PROGRAM V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Aktivity pri príležitosti 7. apríla – Svetový deň zdravia

Názorná propagácia vo vestibule RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu.

6.4.2018 v priestoroch mestskej Galérie sme zorganizovali **Deň zdravia**. Tohtoročný deň zdravia bol zameraný na **prevenciu nadváhy a obezity**. 21 obyvateľom mesta sme zmerali krvný tlak, antropometriu, BMI, WHR a osobnou váhou OMRON - telesný tuk,

svalovú hmotu, viscerálny tuk, bazálny metabolizmus s následným zdravotno-výchovným poradenstvom a distribúciou materiálu o zdravej výžive.

Poradňa pre znižovanie nadváhy – v roku 2018 navštevovali poradňu 4 klienti. Absolvovali 12 stretnutí v pravidelných intervaloch. Pri každom stretnutí sme klientom robili antropometrické merania, percentuálne stanovenie telesného tuku, hmotnosť, analyzovali sme jedálny lístok a pohybovú aktivitu v jednotlivých konkrétnych prípadoch.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Aktivity pri príležitosti 9. september „Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

FAS.....Gymnázium TO.....2 prednášky.....47 študentov

FAS.....SOŠ Vansovej TO.....1 prednáška.....35 študentov

FAS.....OU internátne TO.....1 prednáška.....14 študentov

FAS.....ZŠ Tríbečská TO.....1 prednáška.....30 žiakov

Súčasťou prednášok o fetálnom alkoholovom syndróme bolo premietanie DVD - Čo sme si. To sme si. Vypime si? Dievčatá...

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Aktivity pri príležitosti kampane „Týždeň mozgu 2018“

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

Žijeme život prospievajúci mozgu? – prednáška spojená s besedou a tréningom pamäte prostredníctvom pracovných listov pre 41 klientov Zariadenia sociálnych služieb Zdravie a pokoj n.o. Nitrianska Streda.

Týždeň uvedomenia si mozgu...2 prednášky pre 48 žiakov 5. a 6. ročníka ZŠ sv. Ladislava v Topolčanoch.

Žijeme život prospievajúci mozgu? – prednáška spojená s besedou a tréningom pamäte prostredníctvom pracovných listov pre klientov Zariadenia pre 23 seniorov „Komfort“ n.o., v Topolčanoch.

Aktivity pri príležitosti September – mesiac Alzheimerovej choroby
Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Aktivity pri príležitosti Október – mesiac úcty k starším

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

Október mesiac úcty k starším.....1 prednáška pre 31 členov Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Aktivity pri príležitosti 20. marec – Svetový deň ústneho zdravia
Panel v priestoroch RÚVZ Topolčany.

Prednášková činnosť:

Vplyv zdravej výživy na zúbky.....4 prednášky pre 70 detí materskej školy J. Kráľa v Topolčanoch. Pri prednáškach boli použité DVD k téme.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Za rok 2018 sme v **poradni zdravia** vyšetřili 51 klientov (biochemické vyšetřenia, TK a antropometrické merania), z toho prvovyšetřených bolo 20 klientov a kontrolných 31 klientov. Klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetření stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolné vyšetřenie v Poradni zdravia.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Aktivity pri príležitosti 26. júna – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Aktivity pri príležitosti 3. novembrový týždeň – Európsky týždeň boja proti drogám

Názorná propagácia vo vestibule úradu.

Prednáškovú činnosť na tému „drogy“ sme uviedli v kapitole I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu v bode 3. Tabak, alkohol, drogy.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Realizácia **projektu NAPPPA** v Topoľčianskom okrese u stredoškolskej mládeže prvých ročníkov prebehla podľa harmonogramu v uvedených školách:

SOŠ drevárska TO.....15 študentov (1 dievča a 14 chlapcov)

SOŠ Vansovej TO.....23 žiakov (9 dievčat a 14 chlapcov)

Gymnázium TO.....38 študentov (29 dievčat a 47 chlapcov)

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úloh č. 1.1. až 1.6.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ:

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

V územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trebišove bolo v roku 2018 v prevádzke 12 zariadení starostlivosti o ľudské telo, v ktorých sú prevádzkované opaľovacie prístroje v súhrnom počte 22 opaľovacích prístrojov, nad ktorými RÚVZ so sídlom v Trebišove vykonáva štátny zdravotný dozor. V roku 2018 bol odbornými zamestnancami referátu hygieny životného prostredia vykonaný štátny zdravotný dozor v 5 prevádzkach a v 2 prevádzkach preventívny hygienický dozor. Na základe písomného oznámenia ÚVZ SR č. OHŽP/6995/21853/2018 zo dňa 21.9.2018 je daná požiadavka vykonať mimoriadny cielený zdravotný dozor v prevádzkach solárií zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojený s meraním UV žiarenia. Plnenie tejto úlohy je riešené v súčinnosti s odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Košiciach. Na základe požiadaviek v rámci Košického kraja odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Trebišove a RÚVZ so sídlom v Košiciach zabezpečia meranie UV žiarenia v 3 vybraných prevádzkach solárií v okrese Trebišov v priebehu januára 2019.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

V roku 2018 zamestnanci PPL vykonali celkovo 312 kontrol, z uvedeného počtu bolo 204 kontrol vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru a 108 kontrol bolo vykonaných v rámci posudkovej činnosti v súlade so zák. č. 355/2007 Z.z. a nadväzujúcich legislatívnych úprav. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa uplatňovali legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Kontroly vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru boli realizované cielene za účelom zistenia pracovných podmienok na kontrolovaných pracoviskách. Pri týchto kontrolách sa sledovalo aj:

- zabezpečenie minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracovisko v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z. – predovšetkým hygienický štandard na pracovisku, priestor na uloženie pracovného oblečenia a priestor na oddych, zázemie na osobnú hygienu, prístup k pitnej vode a zabezpečenie stravovania,
- zisťovanie expozície zamestnancov rizikovým faktorom – chemický faktor, hluk, vibrácie, biologický faktor, záťaž teplom a chladom pri práci,
- zabezpečenie posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a predkladanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác,
- zabezpečenie ochrany zdravia pri práci – informovanosť zamestnancov, poskytovanie prestávok v práci, poskytovanie a údržba OOPP.

V priebehu roku 2018 bolo poskytnutých spolu 470 konzultácií (odborné rady, poradenstvá) jednak v rámci ŠZD ako aj v rámci posudkovej činnosti. Najdiskutovanejšie oblasti sa týkali posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a predloženie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác vypracovanú v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou. Odborné poradenstvo a usmerňovanie činnosti pri ochrane zdravia pri práci bolo žiadané nielen zo strany zamestnávateľov, ale aj zo strany pracovných zdravotných služieb, ktoré posudzovali zdravotné riziká. Okrem toho sa zisťovali faktory práce a pracovného prostredia, ktoré môžu mať súvis s výskytom chorôb z povolania a zistené nedostatky sa intenzívne komunikovali so zamestnávateľmi na daných pracoviskách

a nedostatky sa operatívne odstraňovali. Referát PPL aj v roku 2018 úzko spolupracoval s referátom hygieny detí a mládeže, referátom hygieny životného prostredia, referátom hygieny výživy ako aj s referátom infekčnej a neinfekčnej epidemiológie predovšetkým pri uvádzaní priestorov do prevádzky, kde bol predpoklad expozície zamestnancov rizikovým faktorom z práce alebo pracovného prostredia.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Na referáte preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ so sídlom v Trebišove naďalej získavame údaje o zdravotných rizikách, vydávame rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizikových prác a vedieme evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch nášho okresu. V roku 2018 boli priebežne vykonávané kontroly plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o určení rizikových prác. Odborní zamestnanci PPL vykonali spolu 10 cielených ŠZD v rámci ktorých sa zamerali na pracovné podmienky zamestnancov, objektivizáciu rizikových faktorov a mieru expozície, realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce ako aj zabezpečenie zdravotného dohľadu pre týchto zamestnancov. Na základe návrhu zamestnávateľa bolo vydaných spolu 5 rozhodnutí vo veci zaradenia prác do kategórií 3 a 4, pričom v dvoch prípadoch sa jednalo o novo zaradené pracoviská medzi rizikové práce a v troch prípadoch sa jednalo o prehodnotenie zdravotných rizík v nasledovných prevádzkach:

- GMP Slovakia s.r.o. Pribeník, boli vyhlásené rizikové práce 3 kategórie (hluk, vibrácie) – 4 zamestnanci (nové RP)
- ZOL, s.r.o. Kuzmice, boli vyhlásené rizikové práce 3. kategórie (hluk, chemický faktor) – 8 zamestnancov (nové RP)
- Eustream a.s., líniová časť Sečovce, boli vyhlásené rizikové práce 4. kategórie (hluk) – 17 zamestnancov (existujúce RP)
- Lesy SR, š.p. Sobrance, prevádzka manipulačný sklad Sečovce boli vyhlásené rizikové práce 4. kategórie (hluk, vibrácie) – 1 zamestnanec (existujúce RP).
- Tatravagónka, a.s., prevádzka Trebišov boli vyhlásené rizikové práce 3. kategórie a 4. kategórie (hluk, zvaračský pevný aerosól) – 185 zamestnancov (existujúce RP).

V roku 2018 sme z evidencie rizikových prác vyradili prevádzku „Pekáreň Mikuláš Lubinský, Streda nad Bodrogom“. Zrušené boli rizikové práce 3. a 4. kategórie (rastlinný pevný aerosól) s počtom zamestnancov v kategórii rizika 5. Predmetné rizikové práce sa

zrušili z dôvodu úplného zániku prevádzky. V roku 2018 evidujeme v okrese Trebišov spolu 415 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce z toho 88 žien. Počet prevádzok v okrese Trebišov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce v roku 2018 je celkovo 13. Pokyny na odstránenie nedostatkov alebo sankčné opatrenie za neplnenie povinností na úseku ochrany zdravia zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v roku 2018 neuložili. Súhrnné údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2018 za náš okres sme zadávali do programu ASTR a výstupné zostavy boli zaslané e-mailom na ÚVZ SR odbor PPL v Bratislave.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2018 pracovníci PPL vykonali 8 cielených kontrol v prevádzkach okresu Trebišov, ktoré boli zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Jednalo sa predovšetkým o predajne, v ktorých sortimente sa nachádzajú aj agrochemikálie – postrekové látky. Vo všetkých prípadoch v kontrolovaných prevádzkach bolo zistené, že v sortimente predaja sa nenachádzajú prípravky klasifikované ako veľmi toxické látky a zmesi a toxické látky a zmesi. Ďalej sme vykonali kontrolu u 4 súkromne hospodáriacich roľníkov. Aj pri týchto kontrolách sa zameralo na zabezpečenie legislatívnych požiadaviek v oblasti ochrany zdravia pri práci, uskladňovanie chemických faktorov, nakladanie s odpadmi a zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Prevádzkovatelia boli upozornení na potrebu zabezpečenia odbornosti ako aj o povinnosti absolvovania následných aktualizčných príprav pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Pri ŠZD bolo poskytované poradenstvo najmä ohľadom povinnosti týkajúcich sa posudzovania zdravotných rizík. Zároveň sme v roku 2018 zaevidovali 275 hlásení od profesionálnych DDD skupín o vykonaní profesionálnej regulácie živočíšnych škodcov v okrese Trebišov.

Mimoriadne situácie alebo havárie v okrese Trebišov sme roku 2018 neevidovali.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V okrese Trebišov v roku 2018 referát PPL RÚVZ so sídlom v Trebišove eviduje 2 rizikové pracoviská, na ktorých sa pracuje s chemickými karcinogénmi s celkovým počtom exponovaných pracovníkov 20 z toho 15 žien. Jedná sa o onkologické ambulancie a onkologické oddelenie v NsP a.s. Trebišov. Na týchto pracoviskách sa pacientom podávajú

chemoterapeutické prípravky v tabelárnej i injekčnej forme. V roku 2018 bolo na týchto pracoviskách vykonaných 6 201 liečebných kúr cytostatikami, z toho na oddelení bolo podaných 4 514 a ambulantne 1687 cytostatík. Na týchto pracoviskách sa kladie veľký dôraz na ochranu zdravia, ktorá spočíva predovšetkým v minimalizácii expozície pracovníkov pri príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, v dôslednom používaní osobných ochranných pracovných prostriedkov a ich pravidelnom udržiavaní, v dodržiavaní bezpečných pracovných postupov a v pravidelnej účasti na školení bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 16 rozhodnutí, ktoré sa týkali búracích a rekonštrukčných prác pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch. Z uvedeného počtu odbornej sanácie azbestového materiálu bola v 14 prípadoch demontovaná strešná krytina, v 1 prípade sa jednalo o demontáž stúpačky bytového domu a v 1 prípade to boli práce v podhlade bytového domu. V rámci povinného hlásenia týchto činností sme v roku 2018 obdržali 16 hlásení od podnikateľských subjektov o výkone odbornej sanácie.

V rámci týchto činnostiach sme rozдали 5 kontrolných listov „Dotazník informovanosti zamestnancov na ochranu zdravia pri práci s azbestom“, ktoré boli kladne vyhodnotené.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Referát PPL naďalej aktívne spolupracuje s odbornými zamestnancami „*Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove*“. Pri tejto spolupráci zamestnanci poradne zdravia poskytovali ciele poradenstvo pre 8 zamestnancov Obchodnej akadémie v Trebišove, pre 13 zamestnancov ZŠ Pribinova v Trebišove, pre 27 zamestnancov zariadenia pre seniorov LUMEN v Trebišove, pre 16 zamestnancov policajného zboru a pre 41 zamestnancov kovovýroby Tatravagónka v Trebišove. Celkovo boli poskytnuté služby Poradne zdravia 106 zamestnancom, z toho pre 65 žien v rozsahu: meranie krvného tlaku, antropometrické meranie, hodnotenie BMI, meranie glukózy a lipidového profilu, vyhodnotenie rizikového skóre, ciele individuálne poradenstvo v rizikách životného štýlu.

V rámci výkonu ŠZD sa na pracoviskách poskytovalo predovšetkým poradenstvo týkajúce sa usmernení v problematike posúdenia zdravotného rizika. Zistené nedostatky sa konzultovali so zamestnávateľmi a zároveň aj s poskytovateľmi pracovných zdravotných

služieb. Zdôrazňovaná bola požiadavka dôkladnej kontroly ochrany nefajčiarov, zabezpečenie minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracovisko, poskytovanie OOPP a zabezpečenie školení zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. V rámci regionálnych aktivít sme realizovali *analýzu vplyvu fajčenia na zdravie zamestnancov exponovaných pevným aerosólom v pracovnom prostredí*. Do tejto aktivity sa zapojilo **8 prevádzok s charakterom priemyselnej výroby s celkovým počtom pracovníkov 120**. Na týchto vybraných prevádzkach boli zamestnanci exponovaní pevným aerosólom: zvaračský pevný aerosól (zvaračský dym), textilný pevný aerosól (textilný prach), rastlinný pevný aerosól (prach z múky), pevný aerosól z dreva (prach z dreva). V rámci riadeného rozhovoru sme získavali údaje o pracoviskách a expozícii rizikovým faktorom ako aj o vnímaní týchto faktorov samotnými zamestnancami a následne sme vykonali spirometrické vyšetrenie pľúc pomocou osobného spirometra typu MSP 3 u fajčiarov aj nefajčiarov. Získané údaje boli konzultované so zamestnancami pričom sa dôraz kládol na zdravý životný štýl a ochranu zdravia pri práci.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v 43. kalendárnom týždni sa na RÚVZ so sídlom v Trebišove konal deň otvorených dverí na odbore preventívneho pracovného lekárstva, kde pracovníci odboru poskytovali poradenstvo v oblasti ochrany zdravia pri práci, zabezpečenia posúdenia zdravotných rizík pri práci s kategorizáciou prác, vykonávaní lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a aplikácii preventívnych ochranných opatrení na elimináciu vplyvov zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia na pracoviskách.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úloh č. 3.1., 3.2., 3.3.,3.7.

3.4. MONITORING PRÍJMU JÓDU

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín). V rámci plnenia úlohy bolo spolu odobratých 12 vzoriek kuchynskej soli v zariadeniach spoločného stravovania, ktoré boli vyšetrené na obsah KJ, KJO₃ a ferokyanid draselný. Výsledky vyšetrených vzoriek jedlej soli zodpovedali rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO₃ ako KJ) v rozmedzí u 1 vzorky < 15, u 11 vzoriek > = 15 ~ < = 35 mg/kg. Minimálna zistená hodnota bola 9,90 mg/kg a maximálna zistená hodnota bola 29,00 mg/kg, priemerná hodnota bola 26,08 mg/kg. Obsah protihrudkujúcej látky – ferokyanidu draselného K₄Fe(CN)₆ vo vyšetrených vzorkách neprekročil stanovený limit. Hodnota zisteného obsahu K₄Fe(CN)₆ bola v rozmedzí od 7,20 do 13,40 mg/kg. Označovanie kontrolovaných výrobkov bolo v súlade s platnou legislatívou. Celoročná správa spracovaná v tabuľkovej forme bola zaslaná gestorskému pracovisku RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

S cieľom zistiť úroveň spotreby prídavných látok E 200 – E 203 Kyselina sorbová-sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová - benzoany, E 960 glykozidy steviolu v potravinách u dospelaj a detskej populácie populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) bol vykonávaný monitoring u 20 respondentov s ľahkou, resp. strednou prácou v dvoch vekových kategóriách 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných mužov a žien na základe dotazníkovej metódy.

Pre realizáciu tejto úlohy bolo spracovaných spolu 20 dotazníkov od respondentov vo vekovej kategórii 19 -34 rokov a 35 - 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci, po 5 respondentov z každej vekovej kategórie. Respondenti, ktorí sa zúčastnili projektu pracujú ako administratívni pracovníci, zamestnanci potravinárskych prevádzok a zamestnanci tunajšieho úradu. Dotazník pozostával z 24 hodinovej spotreby potravín/pokrmov/nápojov.

U mladších žien bol príjem sorbanov zistený u štyroch z 5 respondentov, a to z konzumácie ovocnej nátierky, tukovej emulzie s obsahom tuku nižším ako 60 %, jemného pečiva. Príjem sorbanov u starších žien bol zistený u dvoch z 5 respondentov, z marmelády a tukovej emulzie s obsahom tuku 60 % a viac. U mladších žien bol príjem benzoanov zistený u troch z 5 respondentov, z konzumácie ovocnej nátierky, ochutených nápojov a džemu. Príjem benzoanov u starších žien bol zistený u troch z 5 respondentov z konzumácie ochutených nápojov. U žien v oboch vekových kategóriách nebol zistený príjem glykozidov steviolu. U mladších mužov bol príjem sorbanov zistený u dvoch z 5 respondentov z konzumácie ochuteného nápoja a tukovej emulzie s obsahom tuku 60 % a viac. Príjem sorbanov u starších mužov bol zistený u dvoch z 5 respondentov, z ochuteného nápoja a tukovej emulzie s obsahom tuku 60 % a viac, marmelády, šalátu a pikantnej nátierky spotrebiteľsky balené. Príjem benzoanov u mladších mužov zistený u štyroch z 5 respondentov z konzumácie ochutených nápojov. Príjem benzoanov u starších mužov bol zistený u troch z 5 respondentov - ochutené nápoje, extra džem, šaláty a pikantné nátierky spotrebiteľsky balené. U mužov u oboch vekových kategóriách nebol zistený príjem glykozidov steviolu. U mužov v oboch vekových kategóriách príjem glykozidov steviolu nebol zistený. Údaje boli spracované v tabuľkovej forme a zaslané gestorskému pracovisku ÚVZ SR v Bratislave.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO a preto je úloha zameraná na kontrolu pridanej jedlej soli do hotových pokrmov v ZSS. Podľa požiadaviek gestora úlohy bolo v ZSS odobratých 5 vzoriek (obedové menu) hotových pokrmov, pri ktorých bola zisťovaná pridaná soľ a váha podľa receptúry na jednotlivé pokrmy.

Odobraté boli vzorky na laboratórne vyšetrenie v zariadeniach:

1. ZSS verejné: Pizzeria „ITÁLIA“ – Kráľovský Chlmec

(gulášová polievka, vyprážené rybie filé, zemiakové pyré)

2. ZSS uzatvorené (zariadenie sociálnych služieb): „DOSS“ - Kráľovský Chlmec

(gulášová polievka, strapačky s kyslou kapustou).

Výsledky boli spracované podľa komodity v tabuľkovej forme podľa požiadaviek gestora a zaslané RÚVZ Košice.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NARODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO).

a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci edukačných aktivít sa realizovali prednášky zamerané na problematiku zdravého životného štýlu, aktuálne témy a problematiku stravovania detí a mládeže (stravovacie návyky u detí predškolského veku, soľ v potravinách, nutričné zloženie celodennej stravy, pitný režim, ovocie a zelenina v školskom stravovaní) v spolupráci so SČK pre učiteľky – zdravotníčky MŠ, ZŠ a SS okresu Trebišov. Počet akcií – 4, počet prednášok – 6, počet edukovaných – 160.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Pri kontrolách vykonaných v školských bufetoch, automatoch a iných formách ambulantného predaja na základných a stredných školách bola pozornosť zameraná na ponúkaný sortiment. Bolo skontrolovaných 22 zariadení. Z toho bolo 13 školských bufetov. V 3 materských školách boli vytvorené priestorové i prevádzkové možnosti zabezpečenia stravovania u detí, ktoré si vyžadujú diétne stravovanie. Bolo umožnené donášať deťom stravu pripravovanú doma (alergie na bielkovinu kravského mlieka, sóju, vaječný bielok, intolerancia laktózy). Na kontrolu dodržiavania pitného režimu pre deti materských škôl bolo vykonaných 5 kontrol. Pri vykonanom monitoringu so zameraním na pitný režim bolo zistené, že okrem nápojov uvedených v jedálnom lístku je pitný režim zabezpečený počas celého dňa. V dopoludňajších hodinách sú deťom podávané slabo osladené čaje a v popoludňajších hodinách väčšinou čistá pitná voda alebo ochutené vody so sirupom. Pri kontrolách v rámci štátneho zdravotného dozoru bola kontrolovaná energetická a biologická hodnota podávanej stravy. V jednej školskej jedálni pri základnej škole sú ponúkané pre žiakov školy desiate, ktoré sú tu pripravované. Skúsenosti sú podľa vedenia školy veľmi kladné. Deti si zvykli na možnosť desiatovať v školskej jedálni. Ponúkaný sortiment desiat je pestrý (mlieko, mliečne výrobky, ovocie, pitný režim).

c) Poskytovanie nutričného vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania

Realizované bolo jednodňové odborné školenie určené pre vedúcich pracovníkov školského stravovania materských škôl, základných a stredných škôl v okrese Trebišov. Prednesené boli prednášky na tému : školské stravovanie, OVD a obsah soli v pokrmoch, legislatívne požiadavky na úseku verejného zdravotníctva a školského stravovania, ovocie a zelenina v školskom stravovaní, opatrenia na zamedzenie výskytu prenosných ochorení v populácii detí predškolského veku, požiadavky ochrany zdravia zamestnancov. Počet akcií – 3, počet prednášok – 6, počet edukovaných – 76.

d) Podpora pohybových aktivít

V roku 2018 odborní zamestnanci referátu HDM v rámci výkonu ŠZD a PHD, zameraného na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na základných školách a stredných školách v Slovenskej republike vykonali kontrolu v 7 telovýchovných zariadeniach pri ZŠ a SŠ v okrese Trebišov. V jednom prípade bolo uvedené do prevádzky nové telovýchovné zariadenie pri ZŠ v Trebišove. Odborní pracovníci v rámci posudzovacej činnosti vydali súhlasné záväzné stanovisko k projektovej dokumentácii týkajúcej sa realizácie výstavby telovýchovného zariadenia pri ZŠ v obci Lastovce. Spolu bolo skontrolovaných 9 priestorov určených na výučbu telesnej výchovy. Nedostatky boli zistené v 5 kontrolovaných telovýchovných zariadeniach pri ZŠ, týkali sa spôsobu zabezpečenia vetrania priestorov telovýchovného zariadenia; vo viacerých prevádzkových priestoroch telovýchovných zariadení boli steny a strop v nevyhovujúcom stave (opukaná, olupujúca sa maľovka, stopy po zatečení, prítomnosť vlhkosti a stopy po plesni), dôvodom sú pretekajúce strechy. Hygienické zázemia pri telocvičniach boli vo väčšine prípadov ešte pôvodné, zastaralé a značne opotrebované. Kontrolované zariadenia využívajú pre telovýchovné aktivity aj vonkajšie telovýchovné plochy napr. multifunkčné ihriská, bežecké - atletické dráhy a pod. Väčšina škôl umožňuje využívať svoje telovýchovné zariadenia na základe zmluvy v čase po vyučovaní a počas víkendu. Väčšina škôl má zabezpečené aj iné organizované formy telesnej výchovy napr. päť minútové cvičenia pred hodinou, telovýchovné vychádzky, telovýchovné krúžky – stolnotenisové, loptové a pod. Počas letných prázdnin prebiehajú aktivity športových škôl (2x futbal).

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Prieskum je zameraný najmä na oblasti závislostí: fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

V priebehu roka 2018 Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa podieľal na realizácii medziodborovej úlohy č. 4.2 „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drog) u detí a mládeže na Slovensku“. Dotazníkový prieskum bol zameraný na realizáciu školského prieskumu užívania legálnych, nelegálnych drog u žiakov základných škôl, študentov SŠ a učiteľov ZŠ a SŠ. Ide o opakovanie prieskumu, v ktorom boli použité tri typy dotazníkov TAD 1, 2 a 3 – zvlášť pre žiakov ZŠ, študentov SŠ a pre ich učiteľov. Do projektu bola škola vybraná štatistikom. Dotazníky TAD-1 vyplnilo 69 žiakov 8-ročného gymnázia, dotazníky TAD-2 vyplnilo 95 žiakov gymnázia a dotazníky TAD-3 vyplnilo 6 učiteľov. Dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Na účely vyšetrenia sa odobral jeden kompletný obed v školskej jedálni pri základnej škole (polievka, hlavné jedlo s prílohou). Obed bol určený pre žiakov I. stupňa ZŠ. Výsledok obsahu soli bol $1\,624\text{ mg}\cdot\text{kg}^{-1}$. Obsah NaCl v odobratom obede (hmotnosť 595 g) bol 966 mg, čo sa rovná 48 % denného príjmu soli pre deti do 15 rokov. Prekročenie odporúčaného denného príjmu soli pre deti do 15 rokov (2g) bol prekročený o +13%.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz sa okrem kapitoly 6 podieľa aj na plnení nasledovných projektov a programov:

9.1. Národný program podpory zdravia

Plnenie:

Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz sa podieľa na plnení Národného programu podpory zdravia v časti: *Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.*

V roku 2018 boli realizované edukačné aktivity pre cieľov skupiny:

- Laická verejnosť: zamerané na propagáciu prospešnosti očkovania a preventívne opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení:
 - 1x skupinová intervencia pre zamestnancov detského domova, dňa 13.03.2018 na tému „*Epidemický výskyt ochorení na syfilis – ochorenie, opatrenia, prevencia*“;
 - 3x skupinové intervencie (máj – jún 2018) pre *studentov stredných škôl* na tému „*Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania*“;
 - 2x skupinová intervencia pre učiteľky materských, základných a stredných škôl v okrese Trebišov, v dňoch 16.04.2018, 23.4.2018 na tému: „*Kliešťová encefalitída – ochorenie, prevencia a význam očkovania*“;
 - vzdelávacia aktivita pre profesionálov pôsobiacich v rómskych komunitách – koordinátorov, asistentov osvedy zdravia príspevkovej organizácie MZ SR Zdravé regióny pôsobiacich v okrese Trebišov ako aj mimo okres Trebišov, dňa 23.04.2018, zameraná na 4 témy: „*Význam očkovania - Očkovanie chráni v každom období života*“, „*Legislatívne rámce povinného pravidelného očkovania detí v Slovenskej republike*“, „*Záškrt, tetanus, čierny kašeľ - príznaky, očkovanie*“, „*Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie*“;
 - vzdelávacia aktivita pre profesionálov pôsobiacich v marginalizovaných rómskych komunitách - sociálni pracovníci miest Trebišov a Sečovce, sociálni pracovníci Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišov, dňa 24.04.2018, zameraná na 4 témy: „*Význam očkovania - Očkovanie chráni v každom období života*“, „*Legislatívne rámce povinného pravidelného očkovania detí v Slovenskej republike*“, „*Záškrt, tetanus, čierny kašeľ - príznaky, očkovanie*“, „*Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie*“;
 - 1x skupinová intervencia pre učiteľky materských škôl v okrese Trebišov, dňa 13.11.2018, na tému „*Osýpky – re-emergentné ochorenie vo svete*“;
- V roku 2018 bol spracovaný edukačný materiál „*Očkovanie a jeho význam*“, „*Epidémia osýpok v okrese Trebišov - informácie a odporúčania pre verejnosť*“, ktoré boli následne zverejnené na webovej RÚVZ so sídlom v Trebišove.

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

1. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2018

Pre účely zabezpečenia *Národného imunizačného programu SR* bolo v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trebišove Referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz realizované *metodické usmerňovanie* poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast a pre dospelých, ako aj laickej verejnosti nasledovne:

- *Zverejnenie očkovacieho kalendára na rok 2018* pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a zaslanie aktuálneho očkovacieho kalendára na neštátne zdravotnícke zariadenia v odbore všeobecné lekárstvo pre deti a dorast a pre dospelých;
- Zabezpečená bola *realizácia projektu „Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“*. Realizované boli intervencie u 3 skupín študentov na stredných školách v okrese Trebišov (pre 78 študentov) podľa stanovenej metodiky projektu (máj – jún 2018).
- Realizované boli 2x skupinové intervencie pre učiteľky materských, základných, špeciálnych a stredných škôl v okrese Trebišov, v dňoch 16.04.2018, 23.4.2018 na tému: *„Kliešťová encefalitída – ochorenie, prevencia a význam očkovania“*.
- 1x skupinová intervencia pre učiteľky materských škôl v okrese Trebišov, dňa 13.11.2018, na tému *„Osýpky – re-emergentné ochorenie u nás a vo svete“*.
- Ďalej boli realizované 2x vzdelávacie aktivity pre profesionálov pôsobiacich v rómskych komunitách – koordinátorov, asistentov osvedy zdravia príspevkovej organizácie MZ SR Zdravé regióny pôsobiacich v okrese Trebišov ako aj mimo okres Trebišov, dňa 23.04.2018 a pre profesionálov pôsobiacich v marginalizovaných rómskych komunitách - sociálni pracovníci miest Trebišov a Sečovce, sociálni pracovníci Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišov, dňa 24.04.2018, zamerané na 4 témy: *„Význam očkovania - Očkovanie chráni v každom období života“*, *„Legislatívne rámce povinného pravidelného očkovania detí v Slovenskej republike“*, *„Záškrt, tetanus, čierny kašeľ - príznaky, očkovanie“*, *„Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie“*;
- Pre odborníkov v zdravotníctve bola zabezpečená realizácia 1x kreditovaného odborného seminára pre sestry z ambulantných zdravotníckych zariadení pre deti a dorast. Prednášané boli odborné témy:
 - *Diftéria, tetanus, pertussis - príznaky, očkovanie*

- *Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie*
 - *Vírusová hepatitída typu B, Infekcie vyvolané Haemophilus influenzae typu B, Pneumokokové infekcie - príznaky, očkovanie*
 - *Prídavné látky vo vakcínach.*
- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove v časti Poradňa očkovania sú uverejnené relevantné informácie týkajúce sa prospešnosti a bezpečnosti očkovania. Zabezpečená je propagácia stránky podporovanej Slovenskou epidemiologickou a vakcinologickou spoločnosťou: www.sprievodcaockovanim.sk.
 - Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli v roku 2018 zverejnené vlastné edukačné materiály: *Európsky imunizačný týždeň (EIW) 23.4.2018 – 29.4.2018: "Očkovanie je právo jednotlivca, ale súčasne je spoločnou zodpovednosťou"*, leták *„Ružienka, príznaky, výskyt, očkovanie“*, leták *„Osýpky, Ružienka, príznaky, výskyt, očkovanie“*, *„Očkovanie a jeho význam“*, *„Epidémia osýpok v okrese Trebišov - informácie a odporúčania pre verejnosť“*.
 - Taktiež boli na internetovej stránke RÚVZ Trebišov zdieľané informačné materiály ÚVZ SR: *„Osýpky sú vážne ochorenie“*, *„Aká je imunita populácie? Od júla to začnú zisťovať epidemiológovia“*, *„Imunologický prehľad slovenskej republiky 2018“*.
 - V priebehu roka 2018 boli pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti spracované a zaslané odborné usmernenia zamerané na význam a postupy pri očkovaní a doočkovaní povinného očkovania proti osýpkam, postup pri zisťovaní vnímavosti zamestnancov proti osýpkam a očkovaní zamestnancov proti osýpkam. Pre mestá v územnej pôsobnosti RÚVZ Trebišov boli spracované odporúčania pre vnímavé osoby voči osýpkam a usmernenia pri stanovovaní vnímavosti zamestnancov proti osýpkam a očkovaní zamestnancov proti osýpkam. Mestské a obecné úrady miest a obcí s výskytom osýpok boli telefonicky, elektronickou komunikáciou (mailom) a písomne opakovane informované o nariadených opatreniach verejnými vyhláškami na predchádzanie vzniku a šíreniu ochorení na osýpky. Na mestské a obecné úrady pre účely zverejnenia na webových stránkach a vyvesenie na výveskách boli zasielané plagáty a letáky s informáciami a odporúčaniami pre verejnosť zameranými na predchádzanie vzniku a šíreniu osýpok.
 - Odborné usmernenia, okrem iného zamerané na význam a zásady očkovania proti osýpkam pre ochranu zdravia zamestnancov, boli spracované a zaslané na: Úrad práce, sociálnych

vecí a rodiny v Trebišove, príspevkovej organizácii MZSR Zdravé regióny, pre detské domovy a reedukačné centrum v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trebišove.

- V rámci *Európskeho imunizačného týždňa (EIW)* boli vykonané nasledovné aktivity: Zabezpečená bola propagácia EIW 2018 na internetovej stránke www.ruvztv.sk:
 - Informácia: „*Európsky imunizačný týždeň (EIW) 23.4.2018 – 29.4.2018 "Očkovanie je právo jednotlivca, ale súčasne je spoločnou zodpovednosťou"*“
 - Vlastné letáky vytvorené RÚVZ so sídlom v Trebišove: „*Očkovanie a jeho význam*“, *Ružienka, príznaky, výskyt, očkovanie, Osýpky, príznaky, výskyt, očkovanie*“ ako aj informačný materiál: „*Očkovanie. Praktická príručka pre rodičov o prevencii infekčných chorôb*“.
 - Informácia o kampani a letáky boli zaslané na 26 pediatrických ambulancií. Obsah edukačných materiálov bol zameraný na informácie o kampani, na vysvetlenie, že očkovanie je právom jednotlivca, ale súčasne je spoločnou zodpovednosťou za ochranu pred výskytom a šírením osýpok a rubeoly. Na ambulanciách boli edukačné materiály zverejnené na informačných tabuliach a paneloch. Dva informačné panely o EIW 2018 boli umiestnené v priestoroch RÚVZ so sídlom v Trebišove.
 - Zrealizované boli skupinové intervencie a školenia pre učiteľky materských, základných, stredných a špeciálnych škôl v okrese Trebišov, pre zamestnancov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove a Mesta Trebišov - Oddelenia sociálnych vecí, t.j. pre profesionálov pôsobiacich v rómskych komunitách, pre zamestnancov príspevkovej organizácie MZ SR Zdravé regióny. Pripravený a realizovaný bol taktiež odborný seminár pre sestry pracujúce v ambulanciách všeobecného lekára pre deti a dospelých v územnej pôsobnosti RÚVZ Trebišov.

2. Viacúčelové imunologické prehľady v SR

V roku 2018 zabezpečoval Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz realizáciu úloh týkajúcu sa Imunologického prehľadu 2018. Zabezpečovaná bola koordinácia, administrácia, informovanie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, zber a odvoz vzoriek krvi do určeného laboratória.

3. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

Táto úloha je vykonávaná priebežne.

- *Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania na regionálnej, okresnej a lokálnej úrovni so zameraním na definovanie imunitných dier, definovanie rizikovej populácie a spôsobu riešenia zistených nedostatkov.*

Popis riešenia tejto úlohy v RÚVZ so sídlom v Trebišove v roku 2018:

Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz RÚVZ so sídlom v Trebišove v súvislosti s výskytom ochorení na osýpky v roku 2018 v Košickom kraji (pred vznikom epidémie v okrese Trebišov) *nariadil viaceré preventívnych opatrení zameraných na:*

- doočkovanie povinného očkovania u detí do 18 rokov veku;
- vydal odporúčania na kontrolu očkovania a doočkovanie dospelých osôb proti osýpkam;
- opakovane upovedomoval o aktuálnej epidemiologickej situácii a opatreniach poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, inštitúcie zabezpečujúce úlohy štátu a miest a obcí pri poskytovaní služieb a činností v sociálnej oblasti, taktiež školské zariadenia a detské domovy a iné inštitúcie;
- organizačne zabezpečil výkon lekárskeho dohľadu a výkon mimoriadneho očkovania u 1200 detí z marginalizovanej rómskej komunity v meste Trebišov.

V nadväznosti na prijaté opatrenia Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz RÚVZ so sídlom v Trebišove *vykonal mimoriadnu kontrolu očkovania*, v rámci ktorej bolo zistené, že *v mesiaci júl 2018 bolo doočkovaných 435 detí* predovšetkým prostredníctvom 4 ambulantných všeobecných lekárov pre deti a dorast v meste Trebišov. Doočkovanie chýbajúceho povinného a nariadenie mimoriadneho očkovania realizovali všetci všeobecní lekári pre deti a dorast v okrese Trebišov.

Pri kontrole očkovania k 31.8.2018 vykonanej v septembri 2018 rozšíril Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz RÚVZ so sídlom v Trebišove kontrolu očkovania proti osýpkam na vekové skupiny od 15 mesiacov až do 18 rokov. *Podľa zistených výsledkov bolo k 31.8.2018 v okrese Trebišov v skupine detí vo veku od 15 mesiacov - do 18 rokov zaočkovaných 1. dávkou proti osýpkam 99% detí podliehajúcich tomuto očkovaniu a 2. dávkou bolo zaočkovaných 97,2% detí podliehajúcich tomuto očkovaniu.* Okrem vyššie uvedeného sa v rokoch 2013 - 2017 nepretržite vykonávali opatrenia na zvýšenie zaočkovanosti proti osýpkam. Od roku 2012, kedy klesla zaočkovanosť proti osýpkam v okrese Trebišov na 92%, prijímal Referát infekčnej epidemiológie

a nozokomiálnych nákaz RÚVZ so sídlom v Trebišove v spolupráci s poskytovateľmi ambulantnej zdravotnej starostlivosti a terénnymi pracovníkmi v marginalizovaných komunitách (organizácií Zdravé regióny, Mesto Trebišov) systematické opatrenia na doočkovanie chýbajúceho očkovania. Za predmetné obdobie vydal RÚVZ so sídlom v Trebišove 616 individuálnych očkovacích schém.

- Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz RÚVZ so sídlom v Trebišove v roku 2018 spracoval a zaslal poskytovateľom zdravotnej starostlivosti (PZS) komplexné odborné usmernenie týkajúce sa opatrení a postupov v súvislosti s rizikom výskytu ochorení na osýpky. Následne 16x informoval PZS o narastajúcom počte ochorení na osýpky, o nariadených opatreniach verejnými vyhláškami, o protiepidemických opatreniach v ambulanciách všeobecných lekárov prípade výskytu osýpok a nutnosti okamžitého hlásenia podozrení na ochorenie. Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz ďalej informovanie PZS o:

- stanovených postupoch komunikácie a odosielania pacientov na spádové Infekčné oddelenie NsP Michalovce, a.s.,
- výraznom vzostupe chorobnosti v epidémii osýpok dňa 17.12.2018.

Priebežne počas roka 2018 prebiehala úzka komunikácia Referátu infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz s PZS. Bola zabezpečená aktívna komunikácia s prevádzkovateľmi ústavných zdravotníckych zariadení a prevádzkovateľmi pohotovostnej služby.

- V roku 2018 bola vykonaná kontrola očkovania v zariadeniach sociálnych služieb (očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam a očkovanie proti chrípke) - *18 kontrol.*
- V mesiaci september 2018 bola vykonaná kontrola očkovania na ambulanciách pre deti a dorast v územnej pôsobnosti okresu Trebišov - *26 kontrol.*
- V septembri 2018 bola taktiež vykonaná kontrola očkovania neimúnnych osôb v priamom kontakte s chorými na VHB a nosičmi HBsAg na ambulanciách pre dospelých v územnej pôsobnosti okresu Trebišov - *27 kontrol.*
- V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli v roku 2017 hlásené tieto ochorenia:
 - *B 05.9 Osýpky bez komplikácií – 4 ochorenia (1x záznam o úplnom očkovaní, 3x neočkovaní;*
 - *B 05.8 Osýpky s komplikáciami – 105 ochorení (37 x záznam o úplnom očkovaní, 65 x neočkovaní, 3x záznam o neúplnom očkovaní vzhľadom na vek,*

- *B 15 Akútna vírusová hepatitída A - 1 ochorenie (očkovací status: 1x neočkovaný);*
- *B 16.9 Akútne vírusové hepatitídy B - 4 ochorenia (očkovací status: 4x neočkovaní)*
- *B 18.1 Chronická vírusová hepatitída B - 3 ochorenia (očkovací status: 3x neočkovaní);*
- *Z 22.5 Nosičstvo HBsAg - 38 novoevidovaných nosičov (očkovací status: 1x očkovaný riadne, 36x neočkovaní proti VHB, 1x neznáme);*
- *A 15 – A 18 Tuberkulóza - 11 ochorení (očkovací status: 11x očkovací status neznámy);*
- *Meningokoková meningitída (A 39.1 Waterhouseov-Friderichsenov syndróm – 1 ochorenie (očkovací status: 1x neočkovaný);*
- *A 08.0 Rotavírusová enteritída - 78 ochorení (očkovací status: 78 x neočkovaní)*

Ochorenia preventabilné očkovaním	rok 2018	rok 2017	rok 2016	rok 2015
Osýpky	109	0	0	0
VHA	1	5	421	40
VHB	7	18	22	7
HBsAg pozitivita	38	53	34	65
Kliešťová encefalitída	0	0	4	0
Meningokokové invazívne ochorenia	1	1	0	3
Rotavírusové enteritídy	78	67	26	92
Tuberkulóza	11	6	4	11
Varicella	110	310	449	345

- Porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania:

Ochorenia preventabilné očkovaním	rok 2018			rok 2017			rok 2016			rok 2015		
	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Zaočkovanosť populácie v %	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Zaočkovanosť populácie v %	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Zaočkovanosť populácie v %	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Zaočkovanosť populácie v %
Záškrt	0	-	96,7% až 97,2%	0	-	95,9 % až 96,8%	0	-	96,9% - 95,5%	0	-	95,6% až 96,5%
Tetanus	0	-		0	-		0	-				
Pertussis		-		0	-		1	0				
Poliomyelitída	0	-	96,7% až 97,2%	0	-	95,9 % až 96,8%	0	-	96,9% - 95,5%	0	-	95,6% až 96,5%
Hemofilové invazívne och.	0	-	96,8%	0	-	96,8%	0	-	96,3%	0	-	95,6%
VHB	7	0	96,8%	18	4	96,8%	22	1	96,3%	7	2	95,6%
Pneumokokové invazívne ochor. u detí	0	-	97,1%	0	-	96,3%	0	-	96,3%	2	2	96,2%
Parotitída	0	-	96,5% až 98%	0	-	95,7% až 98,3%	2	1	96,3% 97,1% 97,3% 96,8%	5	5	95,1% až 97,1%
Osýpky	109	38		0	-		0	-				
Rubeola	0	-		0	-		0	-				
Tuberkulóza	11	0	-	6	1	-	4	1	-	11	5	-

4. Manažment očkovania

- Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti bolo v roku 2018 zaslané Referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz RÚVZ so sídlom v Trebišove spracované odborné usmernenie týkajúce sa: výkonu povinného preventívneho očkovania u vnímavej populácie so zameraním na očkovanie proti osýpkam, postexpozičnej profylaxie pri expozícii osýpkam v zmysle príslušného odborného usmernenia hlavného hygienika SR, ako aj zabezpečenia očkovania vzťahujúceho sa na zamestnancov zdravotníckych zariadení: „*Epidémia osýpok v Košickom kraji - odborné usmernenie s upozornením pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti*“.
- Ďalej v priebehu roky 2018 RÚVZ so sídlom v Trebišove pri ukladaní opatrení verejnou vyhláškou na zamedzenie vzniku a šíreniu ochorení na osýpky 16x elektronicky a písomne informoval poskytovateľom zdravotnej starostlivosti o príslušnom odbornom usmernení vydanom hlavným hygienikom a postupoch pri postexpozičnej profylaxii osýpkam exponovaných osôb.

- V roku 2018 boli realizované 2 odborné prejednaní odmietania očkovania za účelom komunikácie dôvodov odmietania povinného očkovania a poskytnutia relevantných informácií o význame a benefítoch očkovania a 2 prejednaní priestupku, v jednom prípade bola uložená pokuta za odmietanie očkovania.

5. Kontrola očkovania v SR

- Na základe kontroly očkovania vykonanej v roku 2018 v zariadeniach sociálnych služieb (ZSS) a v detských domovoch zameranej na očkovanie proti chrípke a proti pneumokokovým ochoreniam, bola zistená zaočkovanosť proti chrípke vo všetkých vekových skupinách 52,4% (došlo k poklesu zaočkovanosti o 26,8%) a zaočkovanosť proti pneumokokovým ochoreniam vo všetkých vekových skupinách 8,9% (došlo k poklesu zaočkovanosti o 15,3%).
- V mesiaci september 2018 bola vykonaná kontrola povinného očkovania u detí. Na úrovni okresu Trebišov nebola zistená zaočkovanosť pod 95% ani v jednom z kontrolovaných ročníkov. Na základe výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2018 je možné konštatovať zlepšenie oproti roku 2017 a to:
 - Zaočkovanosť v kontrolovanom ročníku 2016 proti:
 - diftérii, tetanu, pertussis, VHB, hemofilovým infekciám, poliomyelitíde mierne stúpla - z 96,8% na 96,9%;
 - pneumokokom stúpla - z 96,8% na 97,1%;
 - MMR stúpla - z 96,3% na 98,0%.
 - Zaočkovanosť základného očkovania proti MMR v ročníku 2015 stúpla z 97,2% na 98,5%.
 - Zaočkovanosť pri preočkovaní proti MMR má stúpajúci trend, v kontrolovaných ročníkoch je nasledovná:
 - v ročníku 2006 stúpla z 95,7% na 96,5%;
 - v ročníku 2005 mierne stúpla z 97,1% na 97,4%;
 - V zaočkovanosti proti DTaP-IPV bol v ročníku 2011 zaznamenaný vzostup z 96,4% 97,2% ako aj vzostup v ročníku 2004 z 95,9% na 96,7%.

V kontrolovanom období od 1.9.2017 – 31.8.2018 v porovnaní s rokom 2017 klesol počet dočasných kontraindikácií (z 25 prípadov na 14 prípadov) ako aj počet trvalých kontraindikácií (z 30 prípadov na 6 prípadov). Pri kontrole uchovávaní vakcín v ambulanciách neboli zistené závažné nedostatky.

- V roku 2018 prebiehala v okrese Trebišov epidémia osýpok. V rámci protiepidemických opatrení v súvislosti s pretrvávajúcim narastajúcim epidemickým výskytom prípadov osýpok sa vykonávalo mimoriadne očkovanie u vnímavých osôb v súlade s „Aktualizovaným odborným usmernením hlavného hygienika Slovenskej republiky k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v Slovenskej republike“ na základe individuálnych rozhodnutí a na základe rozhodnutia vydaného verejnou vyhláškou.
- V septembri 2018 bola vykonaná kontrola očkovania neimúnnych osôb v priamom kontakte s chorými na VHB a nosičmi HBsAg na ambulanciách pre dospelých v územnej pôsobnosti okresu Trebišov - bolo zaočkovaných 43 osôb proti vírusovej hepatitíde typu B, z toho 7 osôb tromi dávkami vakcíny, 32 osôb dvoma dávkami a 4 osoby jednou dávkou. V 16-tich prípadoch išlo o kontakt s chorým na VHB a v 55 prípadoch išlo o kontakty s nosičmi HBsAg. Očkovanie je spolu vykonané u 64,2% osôb podliehajúcich tomuto očkovaniu. V očkovaní sa naďalej pokračuje, niektoré kontakty sú ešte v štádiu vyšetrovania na protilátky proti vírusovej hepatitíde B. Ostatné kontakty sú opakovane predvolávané na zahájenie očkovania z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie.

6. Odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti populácie

Pre účely udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania a pre účely znižovania až odstraňovania rozdielov v zaočkovaní v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva sa zabezpečili nasledovné aktivity a postupy:

- *Priebežne počas roka 2018 pokračovala spolupráca s asistentmi a koordinátorom osvetu zdravia (príspevková organizácia MZ SR Zdravé komunity n.o.) v mestách Sečovce a Trebišov a v obciach Zemplínska Teplica, Bačkov. Asistenti vykonávajú edukáciu o význame očkovania v rómskych komunitách. Poskytovali súčinnosť pri zabezpečení očkovania a doočkovania detí z marginalizovaných skupín týkajúceho sa povinného očkovania ako aj v súvislosti s očkovaním v ohniskách osýpok. Zároveň v tejto oblasti prebieha spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi miest Trebišov, Sečovce a obcí v okrese Trebišov.*
- *Ďalšie opatrenia na odstránenie rozdielov v zaočkovanosti v marginalizovaných skupinách sú popísané v bode 3 tejto kapitoly.*

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

- Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. Invazívne kmene *H. influenzae* typu B neboli v roku 2018 vykultivované. Pravidelne je vykonávaná *analýza polyrezistentných kmeňov*. Celkovo bolo v roku 2018 vykultivovaných *14 rôznych kmeňov*.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

- Úloha je plnená priebežne. Prenosné ochorenia sú hlásené z laboratórií v Košiciach (MEDY s.r.o., Synlab s.r.o., Medirex, a.s.) a Stropkove (Alpha medical a.s.). Predmetné laboratória zabezpečujú hlásenie prostredníctvom systému EPIS, mailom alebo telefonicky. Pohlavne prenosné ochorenia sú hlásené z dermatovenerologických a gynekologických ambulancií. Ochorenia na TBC sú hlásené z Oddelenia tuberkulózy a pľúcnych chorôb NsP Trebišov a.s.. Zabezpečená bola úzka spolupráca s infekčným oddelením NsP Michalovce a.s. a infekčným oddelením UNLP Košice pre pacientov s trvalým bydliskom v okrese Trebišov. Od marca 2015 je infekčná ambulancia pri NsP Trebišov a.s. zrušená.
- V okrese Trebišov sa proporcia subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné ochorenia pohybuje na priemernej úrovni 65% (pediatri 63% a všeobecní praktickí lekári pre dospelých 67 %).
- Zdravotnícke zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov, ktoré nehlásia ARO a chrípke podobné ochorenia sú priebežne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov.
- Z lôžkových zdravotníckych zariadení v roku 2018 boli priebežne hlásené ochorenia na nozokomiálne nákazy.
- V priebehu roka 2018 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do EPIS 11 lekárov.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Analýza prenosných ochorení za rok 2018 (porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2018 s výskytom v roku 2017 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy):

1. Priebežne sa vykonáva *epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz* v závislosti od epidemiologickej situácie vo výskyte prenosných ochorení: v roku 2018 bolo

evidovaných **2047 hlásení prenosných ochorení**. Z toho v systéme EPIS bolo spracovaných **1592 ochorení**, spracovaných bolo **694 ohnisk**.

V systéme EPIS spracované:	Ochorenia	Ohniská
2018	1592	694
2017	1676	468
2016	1977	724
2015	1271	480
2014	1525	563
2013	1017	418
2012	1072	515

2. V roku 2018 nebol zaznamenaný výskytu ochorení na *mumps a pertussis*. Zvýšil sa počet *tuberkulózy*, v roku 2018 bolo hlásených 11 ochorení, zatiaľ čo v roku 2017 bolo hlásených 6 ochorení.
3. Spracovaná bola *12-krát mesačná analýza* prenosných ochorení v okrese Trebišov, prostredníctvom, ktorej je zabezpečená priebežná informovanosť o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre: RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, pre lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov a obyvateľstvo - písomne, emailom, aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
4. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **49 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
5. Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V roku 2018 bolo vyšetrených **137 septikémií**. V roku 2018 došlo k nárastu počtu septikémií oproti roku 2017 o 82 prípadov, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

Analýza chrípkovej situácie v okrese Trebišov:

- *12 - krát* bola vykonaná mesačná analýza situácie v okrese Trebišov. Uverejnená je aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov;
- *52 - krát* týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- Spolupracovalo sa na odberoch materiálu na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese. V roku 2018 nebol u sentinelových lekárov v okrese Trebišov zachytený kmeň pandemickej chrípky typu A (H1N1).

4. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce bolo umiestnených 38 detí na prechodné obdobie (24 dievčat, 14 chlapcov). V období umiestnenia v predmetnom zariadení očkovací status týchto detí neznámy. Očkovanie proti poliomyelitíde, morbillám, rubeole, parotitíde bolo vykonané u 24 detí. Zaistené osoby sú zvyčajne bez akejkoľvek zdravotnej dokumentácie a sú ďalej odosielané do iných útvarov policajného zaistenia pre cudzincov. V predmetnom útvare sa deti zdržiavajú zvyčajne krátke prechodné obdobie.

5. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Vykonávajú sa aktivity zamerané na zvýšenie informovanosti pre zlepšenie a skvalitnenie „individuálnej“ prevencie obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a zvýšenie ich schopnosti vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami:

1. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove je zabezpečená informovanosť obyvateľstva o výskyte prenosných ochorení v okrese Trebišov (s mesačnou frekvenciou) a o výskyte ARO a chrípke podobných ochorení a ACHO v okrese (s týždennou frekvenciou).
2. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli ďalej uverejnené nasledovné informácie: „Očkovací kalendár na rok 2018 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých (platnosť od 1.1.2018)“, „Osýpky sú vážne ochorenie“, „Epidemiologická situácia vo výskyte ochorení na syfilis v okrese Trebišov“, „Syfilis“ – leták v rómskom jazyku, „Opatrenia realizované regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove s cieľom zabrániť šíreniu epidémie syfilisu v súčinnosti s ďalšími inštitúciami“, „Európsky imunizačný týždeň (EIW) 23.4.2018 – 29.4.2018 ”Očkovanie je právo jednotlivca, ale súčasne je spoločnou zodpovednosťou“, „Umývaj si ruky zachrániš život – 5. máj 2018“, „Aká je imunita populácie? Od júla to začnú zisťovať epidemiológovia“, „Imunologický prehľad slovenskej republiky 2018“, „Aktuálna situácia v epidémii osýpok v okrese Trebišov“, „Aktuálna situácia v epidémii osýpok v okrese Trebišov k 25. 12.2018“, „ Epidémia osýpok v okrese Trebišov – aktuálne informácie a odporúčania k 29.12.2018“.
3. Priebežne počas roka boli poskytované edukačné materiály o prevencii syfilisu pre profesionálov pracujúcich v prostredí nízkeho hygienického štandardu v

marginalizovaných skupinách obyvateľstva - pedagogickým pracovníkom, asistentom učiteľa, sociálnym – komunitným pracovníkom, príslušníkom mestskej polície Mesta Trebišov, príslušníkom Okresného riaditeľstva policajného zboru v Trebišove, zamestnancom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove, rómskej poriadkovej službe v meste Trebišov, asistentom osvetly zdravia Trebišov (príspevková organizácia MZ SR Zdravé regióny).

4. Pri každom vyšetrení v ohnisku nákazy sa vykonáva edukácia zameraná na primárnu a sekundárnu prevenciu výskytu konkrétneho prenosného ochorenia.
5. Vykonávali sa zdravotno-výchovné intervencie na školách pre žiakov: 3x intervencie „Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“; 1x skupinová intervencia pre zamestnancov detského domova, dňa 13.03.2018 na tému „Epidemický výskyt ochorení na syfilis – ochorenie, opatrenia, prevencia“; 2x skupinová intervencia pre učiteľky materských, základných a stredných škôl v okrese Trebišov, v dňoch 16.04.2018, 23.4.2018 na tému: „Kliešťová encefalitída – ochorenie, prevencia a význam očkovania“; 1x skupinová intervencia pre učiteľky materských škôl v okrese Trebišov, dňa 13.11.2018, na tému „Osýpky – re-emergentné ochorenie vo svete“.
6. Realizovaná bola vzdelávacia aktivita pre profesionálov pôsobiacich v marginalizovaných rómskych komunitách - sociálni pracovníci miest Trebišov a Sečovce, sociálni pracovníci Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove, dňa 24.04.2018, zameraná na 4 témy: „Význam očkovania - Očkovanie chráni v každom období života“, „Legislatívne rámce povinného pravidelného očkovania detí v Slovenskej republike“, „Záškrt, tetanus, čierny kašeľ - príznaky, očkovanie“, „Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie“.
7. V roku 2018 bol spracovaný edukačný materiál „Očkovanie a jeho význam“, „Epidémia osýpok v okrese Trebišov - informácie a odporúčania pre verejnosť“, ktoré boli následne zverejnené na webovej RÚVZ so sídlom v Trebišove.
8. Pre médiá za účelom informovania verejnosti boli počas roka ďalej poskytnuté informácie na témy:
 - Informácie o epidémii syfilisu a prijímaných opatreniach, 8.1.2018, Korzár Južný Zemplín;

- Informácie o epidémii syfilisu a prijímaných opatreniach, 10.1.2018, Televízia Markíza, JOJ, RTVS – rozhovor;
- Informácie o epidémii syfilisu a prijímaných opatreniach, 18.01.2018, SME;
- Informácie o epidémii syfilisu a prijímaných opatreniach, 24. januára 2018, TASR, videonahrávka
- Informácie o epidémii syfilisu a prijímaných opatreniach, 25.01.2018, Rádio Express, priamy vstup – rozhovor;
- Epidémia syfilisu, opatrenia, 10.05.2018, Relácia Reflex, Televízia Markíza
- Epidémia ochorení na syfilis, 17.05.2018, Nový čas;
- Preventívne opatrenia proti osýpkam, 13.7.2018, Korzár Južný Zemplín;
- Preventívne opatrenia proti osýpkam, 14.7.2018, Hírek RTVS;
- V Trebišove syfilis pretrváva už od roku 2002. Informácie o epidémii syfilisu a prijatých opatreniach. 15.9.2019, týždeň.sk, rozhovor
- Epidemický výskyt ochorení na syfilis – opatrenia, 10/2018 Gipsy Television – rozhovor
- V okrese Trebišov zaznamenali epidemiologický výskyt osýpok, 25.10:2018, Korzár Dolný Zemplín
- Preventívne opatrenia proti nákaze osýpkami : Prípady osýpok v okrese zatiaľ nie sú, opatrenia sú preventívne, 16.07.2018, TASR, Televízia: Markíza, JOJ, RTVS
- Epidémia osýpok, nariadené opatrenia a odporúčania pre verejnosť, 27.12.2018, rozhovor pre Televíziu Markíza a RTVS;

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

1. Skvalitniť hlásenie zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- V priebehu roka 2018 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do systém EPIS 11 lekárov. Zdravotnícke zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov, ktoré nehlásia ARO a chrípke podobné ochorenia sú priebežne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov. V okrese Trebišov sa v roku 2018 proporcia subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné

ochorenia pohybovala na priemernej úrovni 65% (pediatri 63 % a všeobecní praktickí lekári pre dospelých 67 %).

2. Kontrola kvality údajov v EPISe

Priebežne sa vykonáva kontrola kvality údajov systéme EPIS ako aj opravy údajov.

3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Do systému EPIS sa **vkladajú** údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

- *Systém rýchleho varovania (SRV)* – v roku 2018 vložené boli **49 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
- *Chrípka* - **52 x týždenne** bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení.

4. Manažment epidémií

V roku 2018 bolo analyzovaných **spolu 41 epidémií**, ktoré boli hlásené do systému EPIS. **Jednalo sa o nasledovné epidémie:**

1. **V roku 2018 pokračuje protrahovaný epidemický výskyt ochorení na syfilis.** Celkový počet ochorení v rámci protrahovanej epidémie syfilisu v okrese Trebišov od *03.01.2010 do 31.12.2018 je 580 ochorení*. Od roku 2016 možno hovoriť o tretej vlne epidémie. V roku 2016 došlo k vzplanutiu chorobnosti a zvýšený výskyt pokračoval **v roku 2018, kedy bolo postupne počas roka hlásených 136 ďalších nových ochorení**. Všetci pacienti boli liečení ambulantnou formou v Kožnom stacionári.
2. **Okresná epidémia osýpok od 12.09.2018 do 31.12.2018 ochorelo na osýpky 102 osôb.** Okresnú epidémiu tvorilo 8 lokálnych epidémií v nasledovných početnostiach chorých na osýpky: epidémia v meste Trebišov 41 chorých epidémia v meste Sečovce 32 chorých, epidémia v obci Parchovany 17 chorých, epidémia v obci Hrčel' 4 ochorenia, epidémia v obci Bačkov 2 ochorenia, epidémia v obci Egreš 2 ochorenia, epidémia v obci Veľká Trňa 2 ochorenia, Zemplínska Teplica 2 ochorenia. Počet exponovaných: 2056 osôb, počet hospitalizovaných: 96;
3. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Trebišov - exponovaných 3 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných - 0;

4. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce - exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
5. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Kráľovský Chlmec - exponovaných 3 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
6. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Vojčice - exponovaných 3 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
7. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Nižný Žipov - exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
8. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Milhostov-Trebišov- exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
9. Epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Strážne - exponovaných 13 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
10. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Trnávka – exponovaných 7 osôb, hlásené 5 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
11. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
12. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Veľká Trňa – exponovaných 8 osôb, hlásených 5 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
13. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Pribeník – exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1
14. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce – exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
15. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Nižný Žipov – exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0
16. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce – exponované 2 osoby, Hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
17. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Kráľovský Chlmec, exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0
18. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce, exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0

19. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Trebišov, exponovaných 5 osôb, hlásených 5 ochorení, počet hospitalizovaných 0
20. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v meste Trebišov- -exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1 ;
21. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v obci Vojčice- exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
22. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v meste Trebišov- exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 2;
23. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v obci Dvorianky- exponovaných 9 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 2;
24. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v meste Trebišov- exponovaných 14 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
25. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v obci Zemplínska Teplica- exponované 2 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
26. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v meste Sečovce – exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
27. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Zemplínska Teplica- exponovaných - 5 osôb, hlásených 5 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
28. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Zemplínska Teplica exponovaných 10 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
29. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v meste kráľovský Chlmec - exponovaných 7 osôb, hlásené 2 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
30. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v meste Trebišov - exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
31. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v meste Čierna nad Tisou - exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
32. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Boľ - exponovaných 3 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;

33. Rodinná epidémia *Kampylobakteriálnej enteritídy* v marginalizovanej komunite v meste Trebišov - exponovaných 10 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
34. Rodinná epidémia *Kampylobakteriálnej enteritídy* v meste Kráľovský Chlmec - exponované 4 osoby, hlásené 4 ochorenia, počet hospitalizovaných 2;
35. Rodinná epidémia *Kampylobakteriálnej enteritídy* v obci Novosad – exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
36. Rodinná epidémia *Kampylobakteriálnej enteritídy* v obci Zemplínska Teplica - exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 2;
37. Rodinná epidémia *Kampylobakteriálnej enteritídy* v meste Trebišov, exponované 2 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
38. Epidémia *Hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu* v Materskej škole Čelovce – exponovaných 20 osôb, hlásených 9 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
39. Rodinná epidémia *Šigelózy*, zapríčinená *Shigellou flexneri* v meste Trebišov – exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
40. Rodinná epidémia *Šigelózy*, zapríčinená *Shigellou flexneri* v obci Zemplínska Teplica- exponovaných 6 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
41. Rodinná epidémia *Šigelózy* zapríčinená *Shigellou flexneri* v meste Trebišov – exponovaných 8 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1.

5. Manažment kontaktov a ohnísk

a) V systéme EPIS bolo spolu spracovaných 1592 ochorení:

- Potvrdené prípady: 1099
- Pravdepodobné prípady: 45
- Možné prípady: 448
- Importované ochorenia: *hlásené 2 ochorenia (z Maďarska a Bulharska)*
- Profesionálne ochorenia: *neboli hlásené*
- Úmrtie na infekčné ochorenia - *v roku 2018 sme zaznamenali 1 úmrtie na dg. A 39.1 Waterhouseov-Friderichsenov syndróm.*

b) Spracovaných bolo 694 ohnísk u 558 prenosných ochorení, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo vydaných 2616 opatrení.

c) Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **3903 kontaktov** a vykonaných bolo **2140 návštev v ohnisku**.

d) Analýza jednotlivých ohnisk:

- Pri osýpkach bolo vyšetrených *2056 kontaktov*, vydaných bolo *2056 rozhodnutí* pre opatrenia v ohniskách 109 laboratórne potvrdených a pravdepodobných prípadov osýpok.
- Pri vírusovej hepatitíde typu A bolo vyšetrovaných *30 kontaktov*, vydaných bolo *30 rozhodnutí* pre opatrenia v ohnisku 1 laboratórne potvrdeného prípadu vírusovej hepatitídy A.
- Pri vírusovej hepatitíde typu B bolo vyšetrovaných *19 kontaktov*, vydaných bolo *14 rozhodnutí* pre opatrenia v ohniskách 4 laboratórne potvrdených prípadov akútnej VHB a *4 rozhodnutia* pri 4 laboratórne potvrdené prípady chronickej vírusovej hepatitídy typu B.
- Pri vírusovej hepatitíde C bolo vyšetrovaných *48 kontaktov*, vydaných bolo a *48 rozhodnutí* u 6 laboratórne potvrdených prípadov chronickej VHC.
- Meningokoková meningitída (*A 39.1 Waterhouseov-Friderichsenov syndróm*) bolo vyšetrených *12 kontaktov*, vydaných bolo *12 rozhodnutí* pri 1 laboratórne potvrdenom prípade. ochorenia.
- Pri alimentárnych nákazách bolo odporúčaných na vyšetrenie a vyšetrovaných spolu *1477 kontaktov*:
 - *139x Salmonellová enteritída (A02, A020)* – 408 kontaktov
 - *4x Shigella sonnei* – 19 kontaktov
 - *14x Shigella flexneri* - 41 kontaktov
 - *4x Infekcia E.coli* – 14 kontaktov
 - *207x Kamylobakteriálna enteritída* – 651 kontaktov
 - *3x Enteritída zapríčinená Yersinia enterocolitica* – 4 kontakty
 - *77x Rotavírusová enteritída* – 270 kontaktov
 - *2x Akútna gastroenteritída zapríč. Vírusom Norwalk-* 5 kontaktov
 - *4x Enterocolitída zapríč. Clostridium difficile* – 7 kontaktov
 - *10x Adenovírusová enteritída* – 47 kontaktov
 - *21x Nešpec. gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu* – 11 kontaktov

6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Údaje sú zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne upravované aj údaje za predchádzajúce roky.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Na úlohe program EÚ HELICS sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC

Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz RÚVZ so sídlom v Trebišove bol v roku 2018 riešiteľom tohto projektu, vykonával kontinuálnu surveillance incidencie CDI prostredníctvom EPIS. Zistené boli 4 ochorenia (3x nozokomiálne nákazy, 1x komunitné ochorenie).

3. Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz RÚVZ so sídlom v Trebišove nebol v roku 2018 riešiteľom tejto úlohy.

4. Realizácia kampane Clean care is save care

V roku 2018 bola Referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz RÚVZ so sídlom v Trebišove realizovaná kampaň: „Clean care is save care“ a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc.

- V rámci tejto kampane bol realizovaný 1x kreditovaný odborný seminár pre zdravotníckych pracovníkov so zameraním na sestry z ambulantných zdravotníckych zariadení. Prednášky boli zamerané na správnu hygienu rúk zdravotníkov, ako najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a na prevenciu šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká. Konkrétne sa jednalo o tému: „Správna hygiena rúk zdravotníckych pracovníkov – legislatívne požiadavky“. Zdravotníckym pracovníkom

boli poskytnuté edukačné materiály a informácie o kampani boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.

- Informovanie o význame a výhodách registrácie nemocníc do siete nemocníc bola nemocniciam poskytnutá na základe osobnej komunikácie s vedením NsP. Jedna z dvoch nemocníc v okrese sa zaregistrovala ešte v roku 2015.
- V rámci kampane boli vo zvýšenej miere vykonávané kontroly dezinfekcie rúk - stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v rámci ŠZD. Odber sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov vykonávame priebežne počas celého roka, v čase kampane boli realizované stery v: NsP Trebišov – oddelenia a ambulancie. traumatologické, chirurgické, onkologické.

Surveillance nozokomiálnych nákaz

- Hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) v roku 2018, spolu 229 NN:
 - NsP Trebišov, a.s.: 214 prípadov NN
 - NsP n.o. Kráľovský Chlmec: 13 prípady NN
 - Nefrologicko-dialyzačné stredisko Logman Trebišov: 1 prípad NN
 - Geria s.r.o., LDCH: 1 prípad NN
- Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2018 a porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz za roky 2017, 2016, 2015 a 2014.

Nozokomiálne náказы	NsP Trebišov a.s.	NsP n.o. Kráľovský Chlmec	LDCH Geria s.r.o.	Nefrologicko-dialyzačné stredisko Logman Trebišov	Spolu
2018	214	13	1	1	229
2017	134	19	2	0	155
2016	71	11	1	0	83
2015	53	5	0	0	58
2014	24	6	0	0	30

- Za obdobie od 01.01.2018 do 31.12.2018 bolo vykonaných 26 previerok v ústavných zdravotníckych zariadeniach, 30 previerok v ambulatných zariadeniach, odobratých bolo 423 sterov z prostredia a 40 sterilných predmetov, odobratých bolo tiež 27 dezinfekčných roztokov za účelom kontroly ich účinnosti.
- Otestovaných bolo spolu 8 OBJ autoklávov (v 6 prevádzkach) v zdravotníckych zariadeniach.

6. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov, cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Zamestnanci Referátu infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz sa v roku 2018 zúčastnili za účelom vzdelávania na nasledovných školeniach:

1. 05.04.2018, Odborný seminár VŠ pracovníkov RÚVZ v Košickom kraji, Košice, aktívna účasť 1 zamestnanec, téma: Epidemický výskyt ochorení na syfilis v okrese Trebišov – opatrenia prijímané RÚVZ so sídlom v Trebišove.
2. 26.-28.04.2018, IX. Slovenský vakcinologický kongres, Štrbské Pleso, pasívna účasť 1 zamestnanec;
3. 12.10.2018, Mediforum 2018, Košice, aktívna účasť 1 zamestnanec, téma: Epidémia vírusovej hepatitídy A z pohľadu epidemiológa;
4. Odborný seminár RÚVZ so sídlom v Košiciach, 2018, Košice, 1 zamestnanec, pasívna účasť
5. Odborný seminár RÚVZ so sídlom v Košiciach, 2018, Košice, pasívna účasť 2 zamestnanci;
6. 13.12.2018, Odborný seminár VŠ pracovníkov RÚVZ v Košickom kraji, Košice, pasívna účasť 1 zamestnanec;
7. 5x odborný seminár pracovníkov RÚVZ so sídlom v Trebišove v roku 2018 – 5 zamestnanci pasívna účasť.

RÚVZ so sídlom v Trebišove, Referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz boli realizované nasledovné intervencie pre zdravotníckych pracovníkov:

1. 03.05.2018 kreditovaný odborný seminár pre sestry z ambulatných zdravotníckych zariadení pre deti a dorast. Prednášané boli odborné témy:
 - *Diftéria, tetanus, pertussis - príznaky, očkovanie*
 - *Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie*
 - *Vírusová hepatitída typu B, Infekcie vyvolané Haemophilus influenzae typu B, Pneumokokové infekcie - príznaky, očkovanie*
 - *Prídavné látky vo vakcínach*
 - *Správna hygiena rúk zdravotníckych pracovníkov – legislatívne požiadavky.*

Aktívna účasť: 2 zamestnanci , Pasívna účasť: 3 zamestnanci.

2. Kreditovaný odborný seminár pracovníkov RÚVZ so sídlom v Trebišove, aktívna účasť: 1 zamestnanec téma: *Epidémia ochorení na syfilis – opatrenia realizované RÚVZ so sídlom v Trebišove*. Pasívna účasť: 4 zamestnanci.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)

- V roku 2018 bol opätovne prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ, ktorí v prípade výskytu závažných foriem chrípky budú zasahovať v ohniskách nákaz.
- Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky - Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike (aktualizované znenie) je zverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, www.ruvztv.sk.
- V procese schvaľovania prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení sa požaduje zapracovanie postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN v: ambulancii všeobecného lekára pre dospelých, v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast, v ambulancii lekárskej služby prvej pomoci a na oddeleniach ústavných zdravotníckych zariadení. Zároveň sa požaduje zapracovanie požiadaviek na zabezpečenie funkčnosti postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN na predmetných zdravotníckych pracoviskách.
- Prebieha komunikácia s riaditeľom Útvaru policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce za účelom informovanosti o výskyte prenosných ochorení u cudzincov vyskytujúcich sa v okrese Trebišov.

2. Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

- 52x týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú priebežne uverejňované na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- Pokračuje sa v hlásení SARI z lôžkových zdravotníckych zariadeniach – v roku 2018 nebolo hlásené podozrenie na SARI.
- Zabezpečené boli podmienky (t.j. dostupnosť odberového materiálu, vhodné podmienky skladovania) pre odber biologického materiálu na chrípku.

- V súvislosti s epidemickým výskytom osýpok bola v roku 2018 vykonávaná priebežná aktívna surveillancie nových prípadov ochorení na spádovom infekčnom oddelenia ústavného zdravotníckeho zariadenia v NsP Michalovce a.s..

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roka 2018 bolo odobraných 12 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce a 12 vzoriek odpadových vôd v meste Trebišov. Všetky odobraté vzorky boli s negatívnymi výsledkami.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

1. Činnosť liniek pomoci AIDS

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (0918680305, 056/6681274), ktorú v roku 2018 využili 3 klienti (muži). Klienti na linke pomoci AIDS položili cca 8 druhov otázok, ktoré boli zamerané na príznaky ochorenia, faktory prenosu, mechanizmus prenosu, riziko infikovania sa, možnosti laboratórnych vyšetrení, možnosti liečby ochorenia, možnosti prevencie a na epidemiologickú situáciu v SR a na východnom Slovensku.

2. Edukačné programy zamerané na mládež a iné edukačné aktivity

Boli realizované 2 zdravotno-výchovné edukačné aktivity v školskom prostredí, cielene zamerané na prevenciu HIV/AIDS (Súkromná stredná odborná škola DSA Trebišov, ktorej sa zúčastnilo 33 študentov, v Základnej škole Michalany, ktorej sa zúčastnilo 35 žiakov).

RÚVZ so sídlom v Trebišove sa sústreďuje na zvyšovanie zdravotného uvedomenia u rizikových skupín obyvateľstva za účelom zvýšenia vnímania rizika a na šírenie poznatkov o tom ktoré choroby sú sexuálne prenosné a ako je možné chrániť sa pred nakazením. V rámci svojich intervencií sa tunajší úrad zameriava na preškolenie profesionálov, ktorí priamo denne pôsobia v rizikových komunitách obyvateľstva. Dôverne poznajú prostredie a majú špeciálne vedomosti, ktoré im umožňujú každodenne vykonávať efektívnu zdravotnú výchovu v danom prostredí. RÚVZ Trebišov preškolil:

- pedagogických pracovníkov
- asistentov učiteľov, ktorí pracujú na školách
- sociálnych – komunitných pracovníkov pôsobiacich v meste Trebišov
- členov mestskej polície a mestského úradu Trebišov
- členov poriadkových hliadok, asistentov osvetu zdravia.

- Uskutočnilo sa školenie lídrov – osôb ktoré žijú priamo v rizikovej komunite. Tieto osoby požívajú autoritu a dôveru a preto majú možnosť priaznivo ovplyvňovať rizikové správanie.

RÚVZ so sídlom v Trebišove v súvislosti s epidémiou sexuálne prenosnej choroby vykonal edukáciu:

- zamestnancov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove – príznaky, proces šírenia nákazy (mechanizmy prenosu), preventívne opatrenia, ochrana zdravia zamestnancov;
- zamestnancov detského domova, kde sú umiestňované deti liečené na syfilis po odobratí z rodinného prostredia.

Obsah edukácie bol zameraný aj na informácie zamerané na prevenciu HIV/AIDS.

- Spracovaný bol informačný materiál (leták) popisujúci možnosti prevencie sexuálne prenosných ochorení.

3. Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS

RÚVZ so sídlom v Trebišove bol spoluorganizátorom (s Územným spolkom SČK v Trebišove) Sviečkového pochodu dňa 03.12.2018. Odborným pracovníkom z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove bol prednesený príhovor všetkým zúčastneným na Sviečkovom pochode. Vyššie uvádzané skupinové zdravotno-výchovné aktivity boli realizované v súvislosti so Svetovým dňom boja proti AIDS. Informácie k tejto téme boli uverejnené na informačnom paneli RÚVZ so sídlom v Trebišove, na internetovej stránke Územného spolku SČK v Trebišove.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne počas roka 2018 poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:

- pre laickú verejnosť boli poskytnuté: 2x konzultácie o očkovaní do zahraničia (cesta na Sríľanku do Brazílie), 3x konzultácie v súvislosti so základným očkovaním proti DPaT-VHB-HIB-IPV, 17x konzultácia týkajúca sa očkovania proti osýpkam;
- pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti bolo poskytnutých 8 konzultácií o očkovaní proti osýpkam v odbore všeobecné lekárstvo (povinné očkovanie podľa očkovacieho kalendára, postexpozičná profylaxia podľa príslušného odborného usmernenia HH SR), konzultácia o očkovaní proti tetanu.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

V roku 2018 zabezpečoval Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz realizáciu projektu na vybraných školách:

1. Cirkevná stredná odborná škola sv. Jozáfata v Trebišove 1x,
2. Súkromná stredná škola Deutsch-Slowakische Akademien, a.s. v Trebišove – 1x,
3. Obchodná akadémia v Trebišove

Cieľovou skupinou boli študenti 3. ročníkov, spolu bolo edukovaných 78 študentov. Realizovaná bola edukácia respondentov a zber údajov do vstupného a výstupného dotazníka v súlade s metodikou projektu ako aj spracovanie a zaslanie databázy údajov.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa vo svojej činnosti, v súlade s aktualizovaným NPPZ, prioritne zameriava na:

- ovplyvňovanie determinantov zdravia,
- znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva,
- zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Aktivity referátu neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sú orientované podporu zdravého životného štýlu, prevenciu najčastejšie sa vyskytujúcich chronických neinfekčných ochorení, ako aj na znižovanie výskytu infekčných ochorení (spolupráca s referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz). Intervenčné aktivity - opatrenia sú zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu t.j. najmä na ovplyvňovanie výživy a stravovacích zvyklostí, fyzickej inaktivity, užívania tabaku, alkoholu a drog a na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov okresu Trebišov cestou Poradne zdravia, cestou zdravotno-výchovných skupinových aktivít (prednášky, besedy) a formou hromadných zdravotno-výchovných aktivít (kampaní).

Národný program podpory zdravia bol v roku 2018 napĺňaný nasledovne:

- **Základná poradňa zdravia** - boli realizované vyšetrenia a poradenstvo u *191 osôb*. Z toho bolo 166 osôb vyšetrených prvý krát a 25 osôb bolo vyšetrených opakovane. Počet výkonov pri vyšetreniach spolu: 3106 výkonov.
- **Nadstavbové poradne zdravia** - *Výživová poradňa a Poradňa na odvykanie od fajčenia a Poradňa optimalizovania pohybovej aktivity*. Telefonické poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia bolo poskytnuté 38 klientom. Vyšetrenie a poradenstvo v nadstavbových poradniach bolo realizované u *96 osôb*. Počet výkonov v troch poradniach je spolu 330.
- *V rámci poradní bolo poskytnuté **individuálne poradenstvo a inštruktáž*** - zamerané na zmenu životného štýlu (optimalizáciu: skladby jedálneho lístka, pohybovej aktivity; zanechanie fajčenia, o správnych hodnotách krvného tlaku a iné) .
- **Skupinové edukačné aktivity** – spolu bolo realizovaných **123** intervencií pre 4048 účastníkov: zdravá výživa a správne stravovacie zvyklosti - 18 intervencií, zvýšenie pohybovej aktivity – 1 intervencií, prevencia drogových závislostí – 9 intervencií,

podpora zdravia rómskych osád – 1, výchova k partnerstvu a rodičovstvu – 1, prevencia alkoholu - 12 intervencií, prevencia fajčenia - 23 intervencií, zdravé starnutie - 14 intervencií u poslucháčov v poproduktívnom veku, duševné zdravie – 6 intervencií, prevencia úrazov – 2 intervencie, prevencia HIV/AIDS – 2 intervencie, prevencie civilizačných ochorení – 34 intervencií. Spolu bolo realizovaných 123 výkonov.

▪ **Celoslovenské a regionálne kampane** – v roku 2018 bolo realizovaných 12 kampaní:

1. **Svetový deň proti rakovine (4.2.2018)**: Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál.
2. **Týždeň mozgu 2018 (12.3.-18.3.2018)**: Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál. V súvislosti s kampaňou „Týždeň mozgu 2018“ bola realizovaná pre verejnosť v Zemplínskej knižnici v Trebišove prednáška „Žijeme život prospievajúci mozgu“, na ktorej sa zúčastnilo 35 poslucháčov. V poradni zdravia boli vyšetrení 3 klienti.
3. **Svetový deň zdravia (7.4.2018)** : Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál. Ústrednou témou, ktorá sa každý rok mení, je „**prevencia nadváhy a obezity**“. Prevencia obezity spočíva v prevencii vzniku obezity, v prevencii opakovaného vzostupu po redukcii hmotnosti a v prevencii ďalšieho nárastu hmotnosti u obéznych osôb, ktoré nevedia schudnúť. V súvislosti s touto kampaňou, RÚVZ so sídlom v Trebišove informovalo širokú verejnosť na svojej internetovej stránke, na informačnom paneli RÚVZ Trebišov a na stránke mesta Trebišov o bezplatnom vyšetrení, prostredníctvom mobilnej poradne, zameranej na prevenciu vzniku obezity. V rámci kampane dňa 6.4.2018 mala verejnosť možnosť dať si vyšetriť v priestoroch hypermarketu TESCO na ul. M.R.Štefánika v Trebišove základné biochemické parametre v krvi – celkový cholesterol z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku a pulzu, meranie percenta telesného tuku, obvod pásu a BMI. Bezplatné vyšetrenie zabezpečili pracovníci Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove. Vyšetrenia a individuálne poradenstvo bolo poskytnuté 30 klientom.

4. **Svetový deň pohybom ku zdraviu - (10.5.2018)** Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál.
5. **Nočný beh Trebišov 2018:** Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove, ako partner OZ STOPA, podporilo športovo-spoločenské podujatie s názvom **Nočný beh Trebišov 2018**, ktoré sa uskutočnilo dňa 9.6.2018 v nočných hodinách pri amfiteátri v priestoroch mestského parku v Trebišove. Nočný beh bolo možné absolvovať na dvoch tratiach s dĺžkou: 5 km (kratší beh) a 10 km (dlhší beh). Pred a počas tohto podujatia mali záujemcovia možnosť navštíviť mobilnú Poradňu zdravia a absolvovať zhodnotenie stavu telesnej hmotnosti, zloženia tela (podiel svalovej hmoty, tuku v organizme) vyšetrenie krvného tlaku, vydychovaného vzduchu na hladinu oxidu uhľnatého (CO) v pľúcach a vyšetrenie hladiny cholesterolu v krvi. Vyšetrenia ako aj poradenstvo bolo realizované odbornými zdravotníckymi zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove bezplatne. Bolo vyšetrených 23 klientov.
6. **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – (26.6.2018)**

Názov aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka mesta	1	verejnosť	Mesto Trebišov
Prednášky, besedy Téma: alkohol	2	41	CSOŠ sv. Jozafáta Trebišov
Prednášky, besedy Téma: drogy	4	189	Obchodná akadémia Trebišov
			ZŠ Vojčice
Spolu:	8	230	

7. **September – mesiac Alzheimerovej choroby (7.9.2018)**

Dátum	Názov školy	Počet prednášok	Počet edukovaných
19.9.2018	Cirkevná stredná odborná škola sv. Jozafáta, ul. Komenského 1963/10, Trebišov	2	64
25.9.2018	Základná škola, ul. Pribinova 34, Trebišov	1	46
27.9.2018	Základná škola, ul. Komenského 8, Trebišov	1	22
28.9.2018	Základná škola, ul. Komenského 8, Trebišov	3	63
Spolu		7	195

Okrem prednášok, ktoré sú uvedené v tabuľke, boli realizované aj ďalšie zdravotno-výchovné aktivity: informácia o kampani uverejnená na web stránke RÚVZ (www.ruvztv.sk), pripravený bol aj informačný panel na RÚVZ.

8. **Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme (9.9.2018)**

Názov aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Prednášky, besedy	4	103	stredné odborné školy 1.roč.
Prednášky, besedy	6	101	základné školy II.st.
Spolu:	12	204 verejnosť +	

9. **Svetový deň srdca (29.9.2018):** Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál. Súčasne bola zverejnená informácia, že v rámci kampane Svetového dňa srdca dňa 28.9.2018 mala verejnosť možnosť dať si bezplatne vyšetriť v priestoroch poradenského centra pri RÚVZ so sídlom v Trebišove základné biochemické parametre v krvi – celkový cholesterol z kapilárnej krvi, glukózu, meranie krvného tlaku a pulzu, meranie percenta telesného tuku, obvod pásu a BMI.

Vyšetrenia a individuálne poradenstvo bolo poskytnuté 10 klientom. Na realizácii kampane participovali študenti Obchodnej akadémie v Trebišove.

10. **Október – mesiac úcty k starším 2018**: Okrem prednášok, ktoré sú uvedené v tabuľke, boli realizované aj ďalšie zdravotno-výchovné aktivity: informácia o kampani uverejnená na web stránke RÚVZ TV, pripravený bol aj informačný panel na RÚVZ Trebišov ako aj edukačný materiál. Počas celého roka sa realizujú rôzne činnosti zamerané na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšenie kvality života celej populácie pomocou podpory zdravia, prevencie chorôb a rôznych foriem zdravotných intervencií. Zámerom aktivít je zvýšenie povedomia v o oblasti prevencie ochorení súvisiacich s vyšším vekom, zvýšenie kvality života starších, zdravotného uvedomenia a načrtnúť možné riešenia zdravotných problémov u seniorov a podporu zdravia starších ľudí.

Edukačná aktivita	Názov prednášky	Miesto realizácie	Deň realizácie	Počet edukovaných
Prednáška	Pohybová aktivita ako prevencia vzniku osteoporózy a pádov seniorov	Klub dôchodcov Trebišov	11.10.2018	125
Prednáška	Prevencia Alzheimerovej choroby	Akadémia tretieho veku pri múzeu v Trebišove	17.10.2018	15
Spolu				140

11. **Svetový deň osteoporózy (20.10.2018)**

RÚVZ so sídlom v Trebišove informovalo širokú verejnosť na svojej internetovej stránke, na informačnom paneli RÚVZ Trebišov a na stránke mesta Trebišov o tomto dni. V roku 2018 sa v tejto problematike realizovali 4 skupinové zdravotno-výchovné intervencie pre 168 poslucháčov v seniorskom veku v Klube dôchodcov a na Univerzite tretieho veku.

12. Svetový deň diabetu (14.11.2018)

Názov aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ TV	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka RÚVZ TV	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
Prednášky, besedy: Žiaci SŠ	3	40	CSOŠ sv. Jozafáta Trebišov
		28	Obchodná akadémia Trebišov
Prednášky, besedy: seniori	2	43	Akadémia tretieho veku, Trebišov
Prednášky, besedy: produktívny vek	1	50	SČK učiteľky SŠ a ZŠ – zdravotníčky
Spolu:	8	161 + verejnosť	

13. Európsky týždeň boja proti drogám - tretí novembrový týždeň 2018

Forma intervenčnej aktivity	Organizácia	Úroveň	Cieľová skupina	Počet edukovaných	Počet aktivít
Prednáška Drogové závislosti a ich vplyv na zdravie	Obchodná akadémia Trebišov	lokálna	deti a mládež	28	1
Prednáška Drogové závislosti a ich vplyv na zdravie	CSOŠ sv. Jozafáta, ul. Komenského Trebišov	lokálna	deti a mládež	49	3
Prednáška Drogové závislosti a ich vplyv na zdravie	ZŠ Komenského 8, Trebišov	lokálna	deti a mládež	26	1
Prednáška Zdravotné následky	ZŠ M.R.Štefánika Trebišov	lokálna	deti a mládež	22	1

fajčenia					
Prednáška Zdravotné následky fajčenia	CSOŠ sv. Jozafáta. ul. Komenského Trebišov	lokálna	deti a mládež	56	4
Uverejnenie informácií o kampani na web stránke	RÚVZ TV	lokálna	verejnosť	verejnosť	1
Uverejnenie informácií o kampani na informačno m paneli	RÚVZ TV	lokálna	verejnosť	verejnosť	1
Spolu:				181 +verejnosť	12

- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove v termíne 5.11.2018 – 16.11.2018 poskytoval poradenstvo prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia. Prichádzajúce hovory boli zaznamenávané v tabuľke v počte 35.
- V Poradni zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Trebišove každému klientovi odborní zdravotnícki pracovníci zabezpečili bezplatné vyšetrenia a individuálne poradenstvo na prevenciu nikotinizmu a odvykanie od fajčenia, spojeného s meraním úrovne oxidu uhoľnatého ďalej len (CO) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer. Na základe vyšetrenia a zistenia ďalších rizikových faktorov, poskytlí informácie v oblasti zdravého životného štýlu, životosprávy a primeranej pohybovej aktivity.

Realizácia jednorazových aktivít mobilnej poradne zdravia:

Deň polície 23.8.2018

Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Trebišove organizoval dňa 23.8.2018 pre občanov v mestskom parku v Trebišove preventívno – prezentačné podujatie pre verejnosť s názvom „Deň polície“, na ktorom participovalo aj RÚVZ. Počas tohto podujatia mali záujemcovia možnosť navštíviť mobilnú Poradňu zdravia a absolvovať zhodnotenie stavu telesnej hmotnosti, zloženia tela (podiel svalovej hmoty, tuku v organizme) vyšetrenie krvného tlaku, vydychovaného vzduchu na hladinu oxidu uhoľnatého (CO) v pľúcach a vyšetrenie

hladiny cholesterolu v krvi. Vyšetrenia ako aj poradenstvo bolo realizované odbornými zdravotníckymi zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove bezplatne. Vyšetrených bolo 30 klientov.

Tatragónka, Trebišov

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a.s. pracovisko: Senný trh1, Košice, pracovníci RÚVZ sa zúčastnili aktivity, ktorá bola realizovaná dňa 4.9.2018 v priestoroch Tatragónka, Trebišov pre zamestnancov z výroby. Prostredníctvom mobilnej Poradni zdravia zamestnancom bol zhodnotený stav telesnej hmotnosti, zloženie tela (podiel svalovej hmoty, tuku v organizme) vyšetrenie krvného tlaku, vydychovaného vzduchu na hladinu oxidu uhoľnatého (CO) v pľúcach a vyšetrenie hladiny cholesterolu v krvi. Vyšetrenia ako aj poradenstvo bolo realizované odbornými zdravotníckymi zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove bezplatne. Vyšetrených bolo 41 klientov.

ZŠ Pribinova Trebišov

Na ZŠ Pribinova, Trebišov, cestou mobilnej Poradne zdravia boli pre zamestnancov ZŠ realizované vyšetrenia a poradenstvo: meranie krvného tlaku, váha, výška, pas, boky, tlak krvi, pulz a biochemické vyšetrenie: cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL. Vyšetrených bolo 13 klientov.

Realizácia dotazníkového zberu údajov.

V roku 2018 Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia uskutočnil na základných školách a stredných školách dotazníkový zber údajov od žiakov s počtom dotazníkov a pracovných listov - 952, celkový počet výkonov - 1977. Referát sa podieľal na realizácii týchto projektov :

1. V priebehu roka 2018 Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa podieľal na realizácii medziodborovej úlohy č. 4.2 „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak , drog) u detí a mládeže na Slovensku“. Popis aktivít je uvedený v kapitole 9.8.
2. Projekt „Viem, čo zjem“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom veku „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. Pri realizácii projektu u žiakov jednej základnej školy bolo vypracovaných 83 dotazníkov efektivity, 123 pracovných listov a realizovaných 6 prednášok. Po ukončení projektu bol vypracovaný záznam o priebehu školenia a zaslaný na ÚVZ SR. Počet všetkých výkonov 175.

3. V rámci projektu WHO „COSI“, ktorý je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity, bol v roku 2018 realizovaný zber dát u žiakov základných škôl. Reprezentatívny súbor zahŕňal deti vo veku 7-7,99 a deti vo veku 8-8,99 roka. Súčasťou projektu bol informovaný súhlas rodičov. Zber dát a merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov) sa realizoval na jednej mestskej a dvoch vidieckych školách. Do projektu bolo zapojených 159 žiakov 1, 2 a 3. ročníkov. Získané údaje z prieskumu budú spracované do databázy v programe EXCEL a zaslané na vyhodnotenie. Počet výkonov 484.
4. Na základe metodických usmernení ÚVZ SR sa v roku 2018 realizoval na základných školách dotazníkový prieskum „Školský program“, ktorý je zameraný na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Na základe Stratégie Slovenskej republiky pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018-2022/2023 sa realizoval do konca školského roku vstupný monitoring vplyvu uvedeného programu. Cieľom vstupného monitoringu v prvom polroku 2018 (v šk. roku 2017/2018) bolo preveriť vedomosti rodičov a detí o pozitívnych účinkoch konzumácie ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov na zdravie. Dotazníky vyplnilo 100 rodičov žiakov vo veku od 6 do 10 rokov. V druhom polroku 2018 (v šk. roku 2018/2019) boli zo strany RÚVZ ako súčasť Školského programu realizované na dvoch základných školách sprievodné edukácie. Edukácia bola vykonaná na školách, v ktorých bol realizovaný monitoring spotreby ovocia a zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, zdravotného uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov. Sprievodná edukácia bola realizovaná priebežne počas celého roka. Zároveň v spolupráci so základnými školami sa vykonali na každej vybranej základnej škole samostatné aktivity „Týždeň zdravej výživy“ Počet výkonov: 210
5. Plnenie úlohy č. 5.1.1 „*Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi*“ Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 - NAPPPA. Počet výkonov: 935. Popis aktivít je uvedený v kapitole 9.9.

9.1.1. Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia priebežne sleduje ukazovatele zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov na okresnej a obecnej úrovni. Bolo vykonané hodnotenia ukazovateľov zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov v porovnaní s ukazovateľmi na úrovni Košického kraja a Slovenskej republiky.

Stručná charakteristika zdravotného stavu obyvateľstva v okrese Trebišov

- Stredná dĺžka života u mužov aj u žien vykazuje u všetkých porovnávaných populácií zvyšujúce sa hodnoty. U mužov ako aj u žien žijúcich v okrese Trebišov je však stredná dĺžka života nižšia ako v Košickom kraji a v Slovenskej republike (SR).
- V okrese Trebišov je vyššia miera celkovej, dojčenskej a novorodeneckej úmrtnosti ako aj vyššia úmrtnosť mužov a žien, než je na úrovni Košického kraja a SR.
- Z hľadiska úmrtnosti podľa príčin smrti je v okrese Trebišov úmrtnosť na srdcovo-cievne ochorenia vyššia ako na úrovni spádového kraja a Slovenskej republiky. Trend štandardizovanej úmrtnosti na srdcovo-cievne ochorenia v okrese Trebišov je však klesajúci, čo možno hodnotiť pozitívne.
- Úmrtnosť na onkologické ochorenia je však v okrese vyššia ako v Košickom kraji a porovnateľná s úmrtnosťou v SR. Štandardizovaná úmrtnosť na onkologické ochorenia je dlhodobo stúpajúca v okrese Trebišov podobne ako v Košickom kraji a v SR.
- Vývoj zdravotného stavu v okrese Trebišov možno hodnotiť ako nepriaznivý vo väčšine sledovaných ukazovateľov. Tento vývoj je pravdepodobne podmienený najmä nepriaznivými socioekonomickými ukazovateľmi a kultúrnymi zvyklosťami v heterogénnej národnostnej štruktúry okresu.

9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa vo svojej činnosti, v súlade s národným akčným plánom, prioritne zameriava na zlepšenie zdravotného uvedomenia celej populácie v problematike prevencie nadváhy a obezity.

V roku 2018 boli realizované Referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v súčinnosti skupinové intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity v počte 49 *besied* pre 1972

poslucháčov so zameraním *na ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu a prevenciu civilizačných ochorení*.

Prostredníctvom *Poradne zdravia* sa realizovalo 191 výkonov zameraných na optimalizáciu výživy a pohybovej aktivity v kontexte prevencie obezity u dospelých a u detí školského veku. Aktivity boli zamerané na určovanie stavu telesnej hmotnosti, rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií sa poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti.

V roku 2018 bol spracovaný **odpočet sprievodných edukačných aktivít** realizovaných v okrese Trebišov v školskom roku 2017/2018 v súvislosti s Národnou stratégiou SR pre program podpory spotreby ovocia a zeleniny u detí a žiakov v školách – „*Školské ovocie*“, V roku 2018 v rámci Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 boli realizované na školách na základe metodických usmernení ÚVZ SR dotazníkové prieskumy. Podrobný popis aktivít je uvedený v kapitole 9.1.

- **Školský program**, ktorý sa realizoval na základných školách. Je zameraný na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov.
- Projekt **Viem, čo zjem**, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom veku „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. Realizoval sa na jednej základnej škole.
- **COSI**, projekt WHO, ktorý je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity.

9.2.1. Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Plnenie:

Posledná kampaň sa konala v roku 2017 na výzvu WHO, pod záštitou ÚVZ SR a SLS. Celoslovenským garantom bol RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v rámci programu CINDY. RÚVZ so sídlom v Trebišove sa v roku 2017 zapojilo do 7. ročníka kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorej cieľom je povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít. Kampaň prebiehala v termíne od marca do júna.

Stanovili sa rovnaké ciele kampane ako v predchádzajúcich ročníkoch :

1. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení a propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity
2. Zdôrazniť zdravotne orientované formy pohybovej aktivity a zdraviu prospešné cvičenia
3. Vytváranie partnerstiev, ktoré by pohybové aktivity dospelým ľuďom umožňovali, uľahčovali a sprístupňovali, na všetkých úrovniach,
4. Propagovanie priaznivých účinkov pohybovej aktivity na zdravie u dospelého obyvateľstva v médiách a na podporných podujatiach. Realizácia kampane prebiehala prostredníctvom informácie cez dostupné médiá: web stránka RÚVZ so sídlom v Trebišove (www.ruvztv.sk) a informačné panely v priestoroch RÚVZ, nákupných centier, mestskej knižnici ap. Kampaň bola propagovaná aj na webových stránkach mestských úradov (4) v okrese Trebišov (www.trebisov.sk), Sečovce (www.secovce.sk), Kráľovský Chlmec (www.kralovskychlmec.sk), Čierna nad Tisou (www.ciernanadtisou.sk), obecných úradov (70), školách (30). Súčasne boli zverejnené na stránkach aj účastnícke listy k danej kampani. Účastnícke listy boli rozdane aj individuálne pri poskytovaní poradenstva v poradni zdravia.

Z výsledkov súťaže 7. ročníka celoslovenskej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ v roku 2017:

- Do súťaže bolo na celom Slovensku zapojených 690 dospelých a 32 detí, ktoré do súťaže získali a pri pohybových aktivitách podporovali 47 účastníkov. V Košickom kraji (kde patrí aj okres Trebišov) bolo 90 účastníkov kampane.
- U väčšiny súťažiacich so vstupnou nadváhou a obezitou bol zaznamenaný pokles hmotnosti.
- K preferovaným aktivitám v predchádzajúcich ročníkoch kampane dlhodobo patrila chôdza, práca v záhrade, ľudia sa vo všeobecnosti málo venovali príjemným rekreačným pohybovým aktivitám.

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa danej problematike venoval okrajovo, podľa potrieb komunitných asistentov.

- Realizovaná bola spolupráca s asistentmi osvetu zdravia príspevkovej organizácie MZSR Zdravé regióny. Spolupráca bola zameraná na riešenie aktuálnych zdravotných problémov v rómskych osadách lokalizovaných v mestách Trebišov a Sečovce. Priebežne prebiehala aj spolupráca s koordinátormi osvetu zdravia tejto organizácie.
- V rámci ochrany a podpory zdravia znevýhodnených komunít RÚVZ v rámci plnenia úloh vyplývajúcich zo „*Stratégie pre integráciu Rómov do roku 2020*“, v prioritě zdravie, dlhoročne spolupracuje so školami s vyššou koncentráciou žiakov so sociálne znevýhodneného prostredia a detí z rómskych komunít. Žiaci sú opakovane intervenovaní v oblastiach, ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchovy k zodpovednému manželstvu a rodičovstvu, zdravá výživa, starostlivosť o ľudské telo, škodlivosť látkových a nelátkových závislostí, fajčenia, alkoholu, prevencia parazitárnych nákaz a infekčných chorôb.
- Postupne u žiakov, ktorí sa zúčastnili edukačných aktivít o „*zdravej výžive*“ bol realizovaný a vyhodnotený dotazníkový prieskum o stravovacích zvyklostiach „*Monitoring stravovacích zvyklosti žiakov zo znevýhodnených komunít*“. Cieľom tejto štúdie bolo pomocou dotazníka a vedomostí získaných na prednáškach o zdravej výžive, zistiť stravovacie návyky a vedomosti z oblasti výživy a stravovania žiakov druhého stupňa základnej školy a špeciálnej základnej školy, ako aj informácie umožňujúce sociálno-ekonomickú analýzu získaných údajov.
- Vzorku tvorilo 94 žiakov II. stupňa základnej a špeciálnej základnej školy, ktorí žijú v porovnateľne rovnakom prostredí, bývajú v znevýhodnených podmienkach v rómskej osade. Pochádzajú z prostredia, ktoré sa vyznačuje vysokou mierou nezamestnanosti, nízkym vzdelaním. Odlišujú sa svojím dialektom a životným štýlom a určitým temperamentom. Žiakov zaujali nové poznatky o zdravej výžive, spolupracovali a pozorne sledovali prezentácie, pri ďalších stretnutiach boli veľmi priateľskí. Dotazník, ktorý je anonymný vyplňovali v spolupráci svojich pedagógov. Dotazník má tri časti: informácie o rodine, informácia o výžive a stravovacích zvyklostiach a informácie o pohybovom režime.

- Z výsledkov prieskumu vyplýva: Žiaci žijú v mnohopočetných rodinách, priemerný počet súrodencov v domácnosti je 5,2. Väčšina detí až 65,5%, žije v úplnej rodine, Z celkového počtu opýtaných svoju hmotnosť a výšku pozná 81 žiakov čo je 86%. U žiakov, ktorí uviedli váhu a výšku, bola vypočítaná hodnota BMI. Hodnotenie detí podľa BMI:
 - 68% detí súboru má normálnu hmotnosť
 - 18% detí súboru je zaradených ako chudé
 - 5% detí súboru je zaradených do kategórie veľmi chudých
 - 6,4% detí má nadváhu
 - 2,6% detí súboru je hodnotených ako obézne

Vzdelanie rodičov je na nízkej úrovni. Základné vzdelanie má ukončené 50% matiek a 47% otcov. Neukončené základné vzdelanie má 38,75% otcov a u matiek 32,9 %. Učňovské vzdelanie má 17% matiek a 13,7% opýtaných otcov. Zamestnanosť rodičov je nízka, u matiek je to 37% a u otcov 59%. Čo sa týka vybavenia domácností, žiaci v dotazníkoch uviedli, že každá domácnosť je vybavená televízorom, 82% domácností má chladničku a počítač má 38% domácností.

Stravovacie návyky: pravidelne raňajkuje 61 % žiakov, väčšinou iba rožky. Desiatuje 35 % žiakov, najradšej sú to sladkosti a čokoláda. Obed má pravidelne 99% žiakov v školskej jedálni. Olovrantuje 50 % žiakov, väčšinou sú to rožky. Večeru má doma 85% žiakov. Na základe výsledkov frekvencie používania jednotlivých druhov potravín, ovocia a zeleniny možno konštatovať, že najčastejšie konzumujú rožky, mäsové výrobky. Nekonzumujú ryby a menej sa konzumujú mliečne výrobky.

Dotazníkom boli zisťované údaje o pohybovom režime žiakov. Pravidelne trénuje alebo navštevuje športový krúžok 25 % detí. Pri hodnotení sedavých činností žiakov bolo zistené, že pri počítači trávia priemerne denne 2,8 hod, z toho 40% žiakov uviedlo, že nie sú pri počítači vôbec. Takmer 86% žiakov trávi čas pozieraním televízie v priemere 5 hodín a 30 minút.

Na základe analýzy výsledkov možno konštatovať, že celková úroveň stravovania respondentov, rómskych žiakov, je nedostatočná. Preferujú sa mäsové výrobky, údeniny a mäso, biele pečivo a výrobky so zvýšeným množstvom cukru. Nedostatočná je konzumácia mlieka, mliečnych výrobkov, ovocia a zeleniny a najmä rýb. Predpokladalo sa, že vedomosti o zdravej výžive, získané v škole, pozitívne ovplyvnia stravovacie návyky respondentov. Tato hypotéza potvrdila dôležitosť výučby v oblasti zdravej výživy

a stravovania a pozitívneho ovplyvnenia stravovacích zvyklostí. Pracovníci RÚVZ v budúcnosti sa budú snažiť výsledky tejto štúdie bližšie analyzovať a podľa potreby sa zamerajú na riešenie nedostatkov v stravovaní žiakov zo znevýhodnených komunit vhodnou edukáciou.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia realizoval v roku 2018 v cieľovej skupine deti a mládeže *44 edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania alkoholu a iných drog pre 942 edukovaných.*

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014-2020

Plnenie:

Cieľom regionálnych aktivít v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia je podporovať aktívne starnutie, životný štýl, celkové zdravie, tiež zdravotné uvedomenie seniorov a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v priebehu roka 2018 realizoval 37 *edukačných aktivít* pre 1247 seniorov v Kluboch dôchodcov a na Univerzite tretieho veku. Intervencie boli zamerané na zachovanie správnych funkcií mozgu, výživu v seniorskom veku, pohybovú aktivitu, prevenciu úrazov ap.

9.6 ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ POSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia naplnil v roku 2018 predmetný program prostredníctvom edukačných aktivít zameraných na správnu výživu, dentálne zdravie, prevenciu ochorení chrupu a ďasien. Edukácia bola vykonávaná v základných a stredných školách, kde aktivity boli realizované edukáciou v súvislosti so zdravým životným štýlom. V roku 2018 bolo vykonaných 18 *besied* (spolu intervenovaných 613 *detí a mládeže*).

9.7. CINDI PROGRAM SR

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove od roku 1992 realizuje *Program CINDI – Slovensko*.
- Individuálna stratégia: V rámci *poradenského centra* prebieha práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa štandardnej metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov s cieľom zníženia chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia. V roku 2018 bolo komplexne vyšetrených *191 klientov*, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. Okrem činnosti Poradne zdravia bol program CINDI referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v roku 2017 napĺňaný aj realizáciou kampaní pri príležitosti svetových dní a iných kampaní (v počte 11 kampaní zameraných na prevenciu chronických ochorení).

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia plnil úlohu v prioritě II. preventívne programy písm. a): „*Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)*.“

V roku 2018 bolo realizovaných 44 interaktívnych zdravotno-výchovných aktivít v *oblasti drogovej problematiky* a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy) (počet edukovaných 942).

V priebehu roka 2018 Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa podieľal na realizácii medziodborovej úlohy č. 4.2 „*Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak , drog) u detí a mládeže na Slovensku*“. Dotazníkový prieskum bol zameraný na realizáciu školského prieskumu užívania legálnych, nelegálnych drog u žiakov základných škôl, študentov SŠ a učiteľov ZŠ a SŠ. Ide o opakovanie prieskumu, v ktorom boli použité tri typy dotazníkov TAD 1, 2 a 3 – zvlášť pre žiakov ZŠ, študentov SŠ a pre ich učiteľov. Do projektu bola škola vybraná

štatistikom. Prieskumy používania alkoholu, tabaku a drog sa robia na školách v mnohých krajinách. Ich dôležitosť je v poskytnutí poznatkov o rozsahu, v ktorom sú žiaci vystavení rôznym drogám a majú s nimi skúsenosti, no zároveň dávajú príležitosť sledovať v priebehu času zmeny vo zvyklostiach mladých ľudí vo vzťahu k alkoholu, tabaku a drog, ale prípadne aj o drogovej prevencii. O realizácii tohto prieskumu zaslal ÚVZ SR informáciu so žiadosťou o podporu a akceptáciu projektu aj Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR. Dotazníky TAD-1 vyplnilo 69 žiakov 8. ročného gymnázia, dotazníky TAD-2 vyplnilo 95 žiakov gymnázia a dotazníky TAD-3 vyplnilo 6 učiteľov. Dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

9.9. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Plnenie:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove, ako partner OZ STOPA, podporil športovo-spoločenské podujatie s názvom Nočný beh Trebišov, ktoré sa uskutočnilo dňa 9.6.2018. Popis aktivít je uvedený v kapitole 9.1.

Realizácia úloh „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020“.

Úloha č. 5.1.1 „*Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi*“. V tejto súvislosti bol výber škôl, na ktorých sa v školskom roku 2017/ 2018 a 2018/2019 realizoval prieskum v rámci NAPPPA:

P.č.	Zoznam škôl, zaradených do prieskumu v okrese Trebišov
1.	Gymnázium, ul. Komenského č. 32, 075 01 Trebišov
2.	Súkromná stredná škola DSA, ul. Komenského 12, 075 01 Trebišov

- Zber údajov sa uskutočnil v prvom polroku školského roka 2018/2019 na jednej SŠ a gymnázium u žiakov 2.ročníka.
- Cieľovou skupinou boli študenti stredných škôl a gymnázií.
- Počet respondentov prieskumu : 77
- Každý žiak predložil potvrdený „*Informovaný súhlas zákonného zástupcu*“.
- Rodičia boli oboznámení s realizáciou projektu informáciou pre rodičov: „*Oboznámenie s projektom NAPPPA*“ a s výsledkami meraní .

- Prieskum sa uskutočnil v plnom rozsahu meraní podľa priložených metodických pokynov t.j. antropometrie, krvného tlaku a pulzu, biochemických ukazovateľov, hodnotenie držania tela, spirometrické vyšetrenie, testovanie telesnej zdatnosti Ruffierovým testom.
- Súčasne študenti vyplňali anonymné dotazníky o životnom štýle.
- Zároveň študentom bola poskytnutá individuálna intervencia a edukácia o rizikových faktoroch nedostatku pohybovej aktivity a distribuované intervenčné materiály s nasledovnými titulmi: *Pohybová aktivita a chrbtica*, *Pohybová aktivita a obezita*, *pohybová aktivita a cukrovka*, *Pohybová aktivita a odporúčanie WHO*, *Pohybová aktivita a tuky v krvi*, *Pohybová aktivita a tlak krvi*.
- Získané údaje z dotazníkov a zo záznamových listov boli vložené do databázy údajov v programe EXCEL a zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.
- Počet výkonov: 935

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Na základe zozbieraných údajov o kvalite pitnej vody RÚVZ so sídlom v Trenčíne informuje verejnosť o kvalite pitnej používanej na prípravu stravy pre dojčatá z hľadiska prevencie methemoglobínémie ako i redukcie ochorení a úmrtnosti detí v dôsledku konzumácie nevyhovujúcej kvality pitnej vody. RÚVZ so sídlom v Trenčíne pravidelne aktualizuje na svojej webovej stránke zoznam verejných vodovodov podľa obsahu dusičnanov (do/nad 10 mg/l) na základe dlhodobých výsledkov monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Taktiež zabezpečuje v spolupráci s detskými lekármi odbery pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov za účelom informovanosti matiek o kvalite pitnej vody za účelom znižovania rizika výskytu dojčenskej methemoglobínémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá. V období 1.1.2018 – 31.12.2018 bolo odobratých 24 vzoriek zo studní v oblastiach, ktoré nie sú zásobované verejným vodovodom. V 16 vzorkách bol zaznamenaný prekročený limit nad 10 mg/l a voda nebola doporučená na prípravu stravy pre dojčatá.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V júni 2017 bol na RÚVZ Trenčín zakúpený prístroj na meranie ÚV žiarenia z trubíc v prístrojoch solárií. V 2. Polroku bol prístroj odoslaný na pracovisko v Prahe za účelom jeho kalibrácie. V roku 2018 odborní pracovníci začali vykonávať meranie ÚV žiarenia v prevádzkach solárií. V súlade s usmernením gestora v termíne od 1.11.2018 sa vykonáva mimoriadny cielený štátny zdravotný dozor v prevádzkach solárií.

Odbor HŽPaZ spolupracuje s Laboratóriami RÚVZ v Trenčíne na plnení úloh:

7.1 Cyanobaktérie

Sledovanie výskytu a odber vzoriek vody na lokalitách s vodou určenou na kúpanie, resp. v opodstatnených prípadoch aj na vodných útvaroch využívaných väčším počtom obyvateľov na kúpanie. Odbery boli realizované počas kúpacej sezóny 2018. Celkovo bolo vykonaných 14 odberov povrchových vôd. Ani v jednej zo vzoriek nebolo zistené prekročenie limitnej hodnoty cyanobaktérií.

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Odber vzoriek na prítomnosť legionel vo vzorkách vody na kúpanie v zariadeniach (plavárne, ubytovacie zariadenia), v ktorých sa nachádzajú bazény s vodnými atrakciami. V celoročných zariadeniach bolo v období 1.1.2018 – 31.12.2018 odobratých 8 vzoriek na analýzu legionel. Výsledky laboratórných analýz boli vo všetkých prípadoch negatívne. Odbery vzoriek vôd na kúpanie na prítomnosť legionel v bazénoch s vodnými atrakciami boli realizované aj na sezónnych kúpaliskách počas kúpacej sezóny 2018. Celkovo bolo odobratých 7 vzoriek na analýzu legionel. Výsledky všetkých siedmich analýz boli negatívne.

Vo wellness časti jedného hotela boli na stanovenie legionel odobraté 2 stery v zariadení areosólového parného kúpeľa. Obidva stery boli negatívne.

V regióne, v ktorom je vecne a miestne príslušným orgánom verejného zdravotníctva RÚVZ so sídlom v Trenčíne, boli v roku 2018 pracovníkmi odobraté vzorky vody na vyšetrenie legionel a améb v počte 8 a zároveň 8 sterov na vyšetrenie legionel v zariadení nemocnice po vykonaných opatreniach zameraných na zníženie ich výskytu. V 4 odobratých vzorkách teplej vody bol potvrdený pozitívny výsledok legionel a améb. Vo všetkých 8 steroch bol výsledok vyšetrenia na stanovenie legionel negatívny. S prevádzkovateľom zariadenia budú získané výsledky prekonzultované a bude prejednaný ďalší postup na ich elimináciu.

Z dôvodu potvrdenia výskytu ochorenia na legionelózu boli odobraté vzorky teplej vody z rozvodného vodovodného systému a z vŕivky i jej rozvodov v jednom ubytovacom zariadení a zo spŕch pri ŕatniach a z bazéna v jednej celoročnej prevádzke bazéna, ktoré pacienti uvádzali ako pobytové miesto. Vzorky na stanovenie legionel boli odobraté nasledovne: 19 vzoriek teplej vody a 9 vzoriek vody na kúpanie. Z uvedeného počtu bola pozitívna 1 vzorka, a vzorka teplej vody to zo sprchy pri ŕatni v prevádzke bazéna; ostatné vyšetrenia boli negatívne. V ubytovacom zariadení boli zároveň odobraté na vyšetrenie améb 2 vzorky teplej vody a 4 vzorky vody na kúpanie. Z tohto počtu bola pozitívna 1 vzorka teplej vody a 2 vzorky vody na kúpanie. Zistené výsledky budú predmetom rokovania s prevádzkovateľom predmetného bazéna s cieľom zabezpečiť elimináciu výskytu legionel. S prevádzkovateľom hotela boli zistené výsledky už prejednané a účinnosť navrhnutých opatrení na elimináciu výskytu améb budú v nasledujúcom období predmetom kontroly a opakovaných odberov a analýz vzoriek.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Do 31.12.2018 bolo vykonaných 787 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom. Výkon ŠZD bol zameraný na sledovanie stavu pracovného prostredia a podmienok práce, dodržiavanie legislatívnych požiadaviek v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä na pracoviskách s rizikovými prácami, zabezpečenie zdravotného dohľadu, prešetrovanie podozrení na choroby z povolania. Vydaných bolo 380 rozhodnutí a 107 záväzných stanovísk. Z toho 69 rozhodnutí bolo vydaných na základe žiadostí o zaradenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác. Uložených bolo 7 sankcií 7 prevádzkovateľom za správny delikt - prevádzkovanie priestorov bez súhlasného rozhodnutia a nezabezpečenie objektivizácie faktorov pracovného a životného prostredia. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD boli nápravné opatrenia so záväznými lehotami plnenia ukladané priamo do zápisnice pri výkone ŠZD. Ďalej bolo uložené 1 opatrenie a 1 pokyn na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 16 organizáciách, vystavenia prachu z azbestu v 6 firmách a karcinogénnych a mutagénnych faktorov v 8 organizáciách.

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK /RIZIKOVÉ PRÁCE/

Evidenciu rizikových prác sme v priebehu roka na základe štátnych zdravotných dozorov a meraní aktualizovali a spresňovali. V dozorovaných okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava sme zaznamenali a vydali 69 rozhodnutí na vyhlásenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác.

Celkovo evidujeme 3 756 exponovaných zamestnancov (z toho 906 žien). V porovnaní s rokom 2017 je to o 50 zamestnancov menej, čo nasvedčuje priaznivému trendu zlepšovania pracovného prostredia z hľadiska rizík.

Podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov je evidovaných v priemyselnej oblasti – 3 131 zamestnancov, z toho 740 žien, čo predstavuje o 106 zamestnancov menej ako v roku 2017. Druhou najexponovanejšou činnosťou je zdravotníctvo a sociálna pomoc s celkovým počtom pracovníkov 189 z toho 123 žien, čo je o 5 viac ako v roku 2017.

Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov sa eviduje v riziku hluku – 3 082 (z toho 687 žien). V porovnaní s rokom 2017 je to o 29 zamestnancov viac. V 4. kategórii rizika hluku evidujeme 222 zamestnancov, z toho 31 žien. V 3. kategórii rizika hluku evidujeme 2 860 zamestnancov, z toho 656 žien.

Najvyšší počet žien máme podobne ako v minulých rokoch evidovaný v riziku hluku (3. kategória – 656 a 4. kategória – 31 žien).

V riziku chemických látok a zmesí evidujeme celkom 495 zamestnancov (z toho 51 žien).

V rámci ŠZD na rizikových pracoviskách boli sledované pracovné podmienky zamestnancov, miera expozície a realizácia opatrení zo strany zamestnávateľov. Súčasťou výkonu ŠZD bola kontrola plnenia povinností vo veci posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu - výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

Odbor PPLaT vykonal v spolupráci s Laboratóriami RÚVZ Trenčín objektivizáciu fyzikálnych a chemických faktorov pracovného prostredia.

Z fyzikálnych faktorov bola v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaná objektivizácia expozície hluku v 3 prevádzkach, ktorých činnosť bola zameraná nasledovne: výroba transformátorov a cievok, výroba kovových výrobkov na prenos krútiaceho momentu a výroba kateboardových plavákov a doplnkov. V prvej prevádzke boli merania vykonané na pracovisku, na ktorom sa vykonáva obsluha sekacieho a dierovacieho stroja. Z výsledkov meraní vyplynulo prekročenie dolnej akčnej a hornej akčnej hodnoty normalizovanej hladiny expozície hluku pre dve merané profesie. Na pracovisku druhej prevádzky boli zhodnotené štyri profesie, ktoré vykonávajú obsluhu CNC fréz a sústruhov. Z výsledkov meraní vyplynulo prekročenie dolnej akčnej a hornej akčnej hodnoty normalizovanej hladiny expozície hluku pre tri merané profesie. V tretej prevádzke boli merané dve pracovné činnosti v rámci jednej profesie - obsluha obrábacieho centra, pričom z výsledkov meraní vyplynulo prekročenie dolnej akčnej a hornej akčnej hodnoty normalizovanej hladiny expozície hluku. Prekročenie limitných hodnôt z výsledkov meraní nevyplynulo ani v jednej prevádzke.

Výsledky meraní vykonaných na základe štátneho zdravotného dozoru boli v súlade s doterajším zaradením do kategórie rizika hluku.

Objektivizácia chemických faktorov v pracovnom prostredí v rámci ŠZD v r. 2018 bola vykonaná v 5 spoločnostiach. Jednalo sa o prevádzky s nasledovným zameraním: chemické čistenie prádla (2 prevádzky), lakovanie kovových dielov, výroba okien - rezanie Al profilov, anodická oxidácia Al, Ni. Pri objektivizácii sa sledovali a hodnotili chemické škodliviny - organické rozpúšťadlá: perchlóretylén, butylacetát, ťažké kovy, a pevný aerosól. Z výsledkov ŠZD meraní vyplynulo, že u hodnotených zamestnancov v daných profesiách neboli prekročené normou stanovené prípustné expozičné limity chemických faktorov pracovného prostredia.

Po vykonaní analýz a vystavení protokolov boli prevádzkovatelia písomne informovaní o výsledkoch meraní fyzikálnych a chemických faktorov pracovného prostredia.

2.1.2 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI TOXICKÝCH A TOXICKÝCH LÁTKOK A ZMESÍ

ŠZD bol zameraný cielene na plnenie požiadaviek na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, najmä na - spôsob skladovania, manipulácie, spôsob predaja veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí, spôsob používania pri výrobných procesoch, na evidenciu množstiev používaných látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornú spôsobilosť vedúcich a riadiacich zamestnancov, opatrenia pri mimoriadnych situáciách a haváriách. V roku 2018 bol vykonaný štátny zdravotný dozor spolu v 15 organizáciách. Vydané boli 3 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (Laedec s.r.o., Bratislava – lakovanie dielov v prevádzke Bánovce nad Bebravou, RD Turá Lúka - sklad pesticídov, Slovenské elektrárne a.s., Bratislava-VE Trenčín – chromatografické laboratórium Trenčín).

Vydaných bolo 13 rozhodnutí na schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi (CHF) a 1 rozhodnutie na schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s biologickými a chemickými faktormi. V rámci vydania rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky bolo zároveň schválených ďalších 30 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi (CHF).

Dotazníkovou formou sa informovanosť zamestnancov o riziku CHF zisťovala v 14 firmách, kde bolo vyplnených 26 dotazníkov informovanosti. Zo všetkých vyplnených dotazníkov informovanosti vyplýva, že respondenti sú vystavení chemickým

faktorom najmä - v poľnohospodárskych organizáciách pri skladovaní a manipulácii s pesticídmi, v priemysle ide najčastejšie o expozíciu zväčša dymom, prachu z obrusovania, pieskovania, pri povrchových úpravách kovov, pri lakovaní, v drevovýrobách, pri opravách a servise motorových vozidiel. OOPP pre zamestnancov sú poskytované dostatočne, najviac používanými OOPP okrem pracovného odevu a obuvi sú: celotelový overal, rukavice, maska, dýchací prístroj. K opatreniam, ktoré zamestnávateľ zabezpečuje patria najmä ozdravovacie pobyty. Pravidelných lekárskeho vyšetrení v súvislosti s rizikom pri práci sa zúčastňujú všetci zamestnanci.

Z rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov v poľnohospodárskych podnikoch, priemyselných organizáciách a predajniach, v ktorých sa manipuluje s toxickými látkami a zmesami sa v priebehu roku 2018 nevyskytla žiadna závažná situácia, ktorá by si vyžadovala mimoriadne nápravné opatrenie.

V roku 2018 sme zvolali 5 zasadnutí komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a boli preskúšaní 10 žiadatelia. Na základe vzdelania, dĺžky praxe a odbornej prípravy žiadateľov sme vydali bez vykonania skúšky pred komisiou 25 osvedčení.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 57 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

V roku 2018 sme vydali 80 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pre 24 žiadateľov (47 pre exteriéry a 33 pre interiéry budov). Všetky tieto subjekty vlastnia oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. n) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 9 kontrol u 6 subjektov (4 x interiér, 5 x exteriér), ktoré boli zamerané na dodržiavanie pracovných postupov a pracovných podmienok pri práci s AZC materiálmi. Nezhody neboli zistené. Dotazníkovou formou sme zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku vystavenia prachu z azbestu v 6 firmách u ktorých bolo vyplnených 8 dotazníkov. Najviac používanými OOPP okrem pracovného odevu a obuvi sú: celotelový overal, rukavice, maska, dýchací prístroj. K opatreniam, ktoré zamestnávateľ zabezpečuje patria najmä ozdravovacie pobyty. Pravidelných lekárskeho vyšetrení v súvislosti s rizikom pri práci sa zúčastňujú všetci zamestnanci.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 60 oznámení o začatí resp. o ukončení prác s materiálmi obsahujúcimi azbest a jedno ohlásenie o nezrealizovaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest.

V roku 2018 boli vydané 2 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s karcinogénmi a mutagénmi (Laedec s.r.o., Bratislava – lakovanie dielov v prevádzke Bánovce nad Bebravou, EUROPUR s.r.o., Púchov – galvanizovňa v Novom Meste nad Váhom).

K 31.12.2018 evidujeme celkovo 112 zamestnancov, z toho 14 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, reprodukčne toxickými látkami, čo predstavuje o 15 zamestnancov menej ako v roku 2017. Jedná sa o činnosti: pri riedení cytostatík, výkone laboratórnych analýz vody a čistiarenských kalov, spracovanie tvrdého dreva, chemická sterilizácia etylénoxidom pre sterilizácii jednorazovej injekčnej techniky, pri povrchovej úprave kovov, pri analýze drahých kovov, pri príprave roztokov a analýzach vody.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Zdravotno-výchovné aktivity a hlavne poradenstvo pre zamestnancov a zamestnávateľov sme uplatňovali pri každom vykonanom ŠZD, ďalej pri konzultáciách na RÚVZ, ale aj telefonicky alebo elektronickou formou. V priebehu roka 2018 bolo poskytnutých 2890 konzultácií. V rámci problematiky podpory zdravia značný podiel konzultačnej činnosti tvorila problematika: požiadaviek na pracovné prostredie, hlavne požiadaviek pri uvedení priestorov do prevádzky, chránených pracovísk, pracovných zdravotných služieb, rizikových faktorov na pracoviskách a možnosti ich objektivizácie, chorôb z povolania, hlavne ohľadom vypracovania správ z prešetrenia pracovných anamnéz, odstraňovanie stavebných materiálov obsahujúcich azbest, práca s toxickými látkami – odborná spôsobilosť a legislatívne povinnosti, hodnotenie zdravotných rizík, vypracovania prevádzkových poriadkov. Počas výkonu ŠZD boli zamestnávateľom poskytované aj informácie o legislatívnych úpravách a článkoch, ktoré sú uverejňované na stránke ÚVZ SR.

V rámci výkonu ŠZD meraní fyzikálnych a chemických faktorov bolo poskytované prevádzkovateľom poradenstvo zamerané na zlepšovanie pracovného prostredia, znižovanie expozície rizikovým faktorom v pracovnom prostredí.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

V roku 2018 sme sa v rámci spolupráce s Inšpektorátom práce zúčastnili na štyroch pravidelných štvrtročných pracovných poradách, kde sa zhodnotili spoločné dozorné aktivity za rok 2017, dohodnuté boli spoločné previerky za Trenčiansky kraj na pracoviskách v zmysle dohovoru NIP SR a ÚVZ SR a priebežne vyhodnocoval priebeh spoločných dozorných aktivít.

Spoločné previerky boli vykonané v štyroch prevádzkach (4 spoločné kontroly), a to na 2 nerizikových pracoviskách (pracovné činnosti 1. a 2. kategórie) a na 2 rizikových pracoviskách (pracovné činnosti 3. a 4. kategórie), pričom dve z previerok boli vykonané v spádovom regióne RÚVZ Trenčín:

HS – Tec, spol. s r. o., Niva 13, 911 01 Trenčín, prevádzka: Partizánska 74, Bánovce nad Bebravou (prevádzka zaoberajúca sa výrobou upínacích prípravkov pre kovoobrábacie stroje, v prevádzke sú rizikové pracoviská)

H – Color, s. r. o., Novozámocká 36, Nitra, prevádzka: Trenčianska 17, Nové Mesto nad Váhom (prevádzka zaoberajúca sa výrobou farieb miešaním, nerizikové pracovisko)

RÚVZ sa zameriaval najmä na dodržiavanie povinností zamestnávateľov, ktoré vyplývajú z platnej legislatívy na úseku ochrany zdravia pri práci vrátane sledovania zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vo všetkých kategóriách práce (aj u zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú zamestnancov na nerizikových pracoviskách). Na záverečnej porade bola celkovo zhodnotená spolupráca v roku 2018, pričom bolo konštatované, že spolupráca splnila svoj stanovený cieľ a v spoločných poradách a kontrolách sa plánuje pokračovať aj v budúcom roku, pričom sa dohodla spolupráca aj pre rok 2019.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s aktuálnou témou – Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky, sa dňa 26.10.2018 uskutočnil na RÚVZ Trenčín Deň otvorených dverí zameraný na poskytovanie poradenstva v oblasti problematiky chemických látok na pracovisku.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Návrhy na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania ich postavenia ako chránené pracovisko boli (podľa charakteru priestorov) posudzované okrem oddelenia PPLaT aj oddeleniami hygieny výživy a bezpečnosti potravín a hygieny životného prostredia a zdravia. K 31.12.2018 bolo novo posúdených 17 pracovísk, ktoré majú charakter chráneného pracoviska, z toho 14 nových rozhodnutí a 3 stanoviská k zvýšeniu počtu zamestnancov. Išlo najčastejšie o administratívne práce, verejnoprospešné práce, keramickú výrobu, montážne práce, diagnostiku a opravy vozidiel, krajčírskce práce. Vykonaných bolo 27 kontrol na existujúcich chránených pracoviskách. Pracoviská boli zariadené podľa druhu vykonávaných činností. Na žiadnom pracovisku nebolo zistené porušenie zákona 355/2007 Z. z. a jeho vykonávacích predpisov (najmä nariadenie č. 391/2006 Z. z.) a neboli uplatnené sankčné opatrenia.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – ROK 2018

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy * (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
Trenčín	14	3	17	27	118	-	-	-	-

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Do plnenie tejto úlohy je odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín RÚVZ Trenčín zapojený formou výkonu úradnej kontroly spojeného s odberom vzoriek v počte *1 druh vzorky* (pozostávajúcej zo 4 ks) podľa plánu ÚKP na r. 2018. Termín zasielania vzorky bol *júl*. Odobratá bola vzorka plastovej fľaše KULACS La Coccinelle, 475 ml, EAN:5992925028397, krajina pôvodu: Čína, distribútor: MIRA Office, s.r.o., Želiezovce. Vzorka bola zaslaná do Národného referenčného laboratória pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami RÚVZ Poprad na stanovenie rizikových chemických ukazovateľov (špecifická migrácia látok). Laboratórnou analýzou (protokol o skúške č. 5250/2018 zo dňa 19.11.2018) testovaná vzorka v parametri – *obsah Bisfenolu A* vo výluhu vzorky do 3% kys. octovej za podmienok testu *spĺňa požiadavky* nariadenia Komisie (EÚ) č.10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok - E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy. V roku 2018 bol s respondentmi vo vekovej kategórii 19 až 34 rokov a 35 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci vyplnený 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (celkovo za RÚVZ Trenčín zapojených 20 respondentov/á 5 v každej kategórii podľa veku a pohlavia). Výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka boli spracované do tabuliek v programe EXCEL a zaslané v stanovenom termíne do 14.12. 2018 Úradu verejného zdravotníctva SR.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci úlohy jednotlivé RÚVZ pod gesciou krajských odborníkov v hygiene výživy realizovali odber vzoriek hotových pokrmov a pekárskeho výrobkov na laboratórnú analýzu obsah NaCl. Vzorky hotových pokrmov a pekárskeho výrobkov boli odoberané v zariadeniach spoločného stravovania tzv uzatvoreného sektoru (stravovacie zariadenie v nemocniciach, centrách sociálnych služieb a závodné stravovanie), ako i v zariadeniach verejného stravovania.

Do plnenia tejto úlohy je RÚVZ Trenčín zapojený formou odberu a laboratórnej analýzy vzoriek hotových pokrmov a pekárskeho výrobkov ako i zosumarizovaním všetkých výsledkov laboratórnych analýz. Výsledky laboratórne analýzy sú v štádiu spracovania za celú SR

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

V rámci cielených sledovaní vykonal RÚVZ Trenčín podľa plánu odberu vzoriek *výrobky pre deti* (tekuté mydlá) za účelom stanovenia zakázaných látok II/1168 (4-nonylfenol)

v počte 2 druhy vzoriek. Predmetné vzorky LITTLE SIBERICA baby soap – detské mydlo na každý deň s prírodnými výt'ážkami z brezy a dvojjuba a HiPP pena na umývanie SENSITIVE balené v plastových obaloch, boli zaslané na laboratórnu analýzu do RÚVZ Poprad. Podľa protokolov o skúškach č. 5703/2018 a č. 5704/18 zo dňa 12.10.2018 nebola vo výrobkoch detekovaná zakázaná látka 4-nonylfenol.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V oblasti Podpora zdravého štartu do života Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne nevykonával v roku 2018 poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

Oblasť podpory zdravšieho prostredia v školách je napĺňaná výkonom štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, pričom je posudzovaná i pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky ako i kontrolované podmienky pri príprave diétného stravovania. V roku 2018 bolo skontrolovaných 218 zariadení školského stravovania (157 kuchýň, 32 výdajní stravy a 29 bufetov).

Podmienky pohybových aktivít sú monitorované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na základných a stredných školách zameraného na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy (4 telocvične na základných a stredných školách).

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Projekt bol realizovaný na základnej škole ako organizačnej zložke Spojenej školy Moravské Lieskové a základnej škole a gymnáziu ako organizačných zložkách Spojenej školy sv. Jozefa, Klčové 87, Nové Mesto nad Váhom. Na ÚVZ SR bolo zaslaných 257 vyplnených dotazníkov. Cieľom je zistiť trendy zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Dalšie aktivity:

V roku 2018 oddelenie hygieny detí a mládeže v zariadeniach pre deti a mládež vykonalo 72 štátnych zdravotných dozorov zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Všetky skontrolované zariadenia pre deti a mládež dodržiavajú ustanovenia zákona č. 377/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

V rámci pôsobnosti RÚVZ Trenčín sa vybrala jedna základná škola a pre účely vyšetrenia sa odobral jeden kompletný pokrm – obed na laboratórne vyšetrenie jedlej soli. Výsledky laboratórných vyšetrení s výpočtom percenta prekročenia oproti OVD boli zaslané na ÚVZ SR. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy, pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Oddelenie hygieny detí a mládeže súčasne participuje na napĺňaní nasledovných programov a projektov:

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA.

V rámci medziodborovej úlohy „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ zabezpečili pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže a odboru epidemiológie vzdelávanie študentov v oblasti očkovania na dvoch stredných školách – na Súkromnom gymnáziu FUTURUM, Kožušnicka 71/2, Trenčín a na Gymnáziu M. R. Štefánika Nové Mesto nad Váhom, Športová 41, Nové Mesto nad Váhom. Intervencie sa zúčastnili študenti tretích a štvrtých ročníkov škôl v celkovom počte 60.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorit pre rok 2018. RÚVZ so sídlom v Trenčíne poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Od júla 2018 sa realizuje Imunologický prehľad v SR, sledujú sa protilátky proti vybraným šiestim prenosným ochoreniam - osýpkam, mumpsu, ružienke a vírusovým hepatitídam typu A, B, C. Na základe výsledkov bude možné prehodnotiť a v prípade potreby upraviť alebo zmeniť stratégiu očkovania na Slovensku.

Do IP 2018 sa za RÚVZ Trenčín zapojilo 10 všeobecných lekárov pre deti a dorast a 5 všeobecných lekárov pre dospelých. Celkovo sa odobralo 190 vzoriek krvi, z toho 120 vzoriek u detí a 70 vzoriek u dospelých.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

K 31.12.2018 bolo nahlásených 91 odmietnutí povinného očkovania, 83 bolo prerokovaných formou osobného pohovoru a bolo vypracovaných 16 individuálnych očkovacích plánov.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení, ďalšia z priorit pre rok 2018, je vykonávaná sústavne. V období od 01.01.2018 do 31.12.2018 bolo z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenaných:

Choroba	Abs. Počet	Očkovani	Neočkovani	Nezistené
TBC	7	0	1	6
VHB	1 (chronická VHB)+ 7 nosič	0	5	3
VHA	1	0	1	0
Pertussis	2	2	0	0
ACHO (POLIO očk.)	4	1 riadne	2 (pre vek)	1
Invaz. pneumok. inf.	5	2	3	0
Hemof. invaz. inf.	1	1	0	0
Kliešťová encefalitída	2	0	1	1
Ovčie kiahne	761	1	346	414
Rotavírusová enteritída	176	13	161	2

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení je vykonávaná najmä prostredníctvom:

- prednášok na iných odborných podujatiach pre zdravotníkov
- prednášok na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka v Trenčíne
- poradne očkovania
- prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke úradu.

Pozn.: Okrem ochorení evidovaných v tabuľke sme vykonali epidemiologické vyšetrenie u 3 pacientov s VHA, 3 chorých na VHB, 5 nosičov HBsAg, 29 chorých na VHC a 28 pacientov s meningitídou.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

K 31.12.2018 bolo do programu EPIS zadaných 2938 prenosných ochorení z toho u 2009 bolo v rámci ŠZD vykonané epidemiologické vyšetrenie. Program EPIS sa využíva aj pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením krajskej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy. Na pracovisku sa vykonáva kontrola kvality zadávania hlásení nemocničných nákaz za celú SR.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY SURVEILLANCE NN JE JEDNOU Z PRIORÍT NA ROK 2018.

Sledovanie nozokomiálnych nákaz na JIS:

V roku 2018 boli zbierané údaje za rok 2017 na 8 JIS v SR od 386 pacientov, u ktorých sa vyskytlo 80 nozokomiálnych nákaz.

Za roky 2005 - 2017 bolo do sledovaného súboru zapojených 3 817 pacientov, u ktorých bolo zaznamenaných 861 nozokomiálnych nákaz.

Sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku (SSI)

V roku 2018 prebiehal zber údajov za rok 2017 a údaje boli zaslané do ECDC, kde prebieha príprava výstupov – za SR sú analyzované údaje od 461 pacientov po cholecystektómiách.

Prevalenčné sledovanie NN v SR

V roku 2018 sa spracovávali a distribuovali výsledky bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a užívania ATB II (BPS II) vykonaného v r. 2017 do jednotlivých nemocníc v SR. Výsledky boli prezentované na viacerých celoslovenských fórach ako Červenkové dni preventívnej medicíny, Krčméryho deň boja proti ATB rezistencii, na tematických kurzoch pre odborníkov pracujúcich v oblasti nemocničných nákaz. Výsledky BPS II. sa stali podkladmi pri tvorbe niektorých akčných plánov k Národnému plánu kontroly infekčných ochorení .

Európska surveillanca infekcií *Clostridium difficile*

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k zahájeniu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillanca sa týkala hospitalizovaných pacientov s potvrdenou CDI. Surveillanca CDI je v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou.

Prebehol export dát do TESSY (ECDC) a analýza údajov CDI za rok 2017. Údaje za rok 2018 sa zbierajú.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na

web stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Vykonávame opatrenia pri výskyte epidemiologicky významných nemocničných patogénov (MRSA, VRE, výskyte karbapeném rezistentých enterobaktérií a nefermentujúcich paličiek, *C. difficile*).

Vykonávali sa nácvičky ako postupovať pri závlčení VVN.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Trenčín boli odoberané vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčíne. Bolo odobratých 7 vzoriek na prítomnosť enterálnych vírusov. V 3 prípadoch bola vzorka odpadovej vody pozitívna.

Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR. K 31.12.2018 evidujeme 4 ochorenia na ACHO. Jedno ochorenie riadne očkovaného a 3 ochorenia u neočkovaných pacientov (2 z dôvodu veku, 1 nezistené).

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii telefonická linka a mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. Bolo vyšetrených 82 osôb (v 1. polroku – 45 osôb, v 2. polroku – 37 osôb).

V roku 2018 bolo na základných školách a stredných školách oddelením Výchova k zdraviu realizovaných 31 prednášok na tému „Dospievanie, výchova k partnerstvu a rodičovstvu“. Prednášky sa konali na 8 základných školách a 5 stredných školách. Celkovo sa prednášok zúčastnilo 745 žiakov (525 žiakov na ZŠ a 220 žiakov na SŠ).

Prednášky na tému AIDS: bolo realizovaných 15 prednášok na 3 základných školách a 4 stredných školách (z toho pri príležitosti Svetového dňa AIDS bolo realizovaných 11 prednášok). Celkovo bolo edukovaných 383 žiakov (173 žiakov na ZŠ a 210 žiakov na SŠ). Vo vestibule úradu bola urobená názorná propagácia k AIDS. Leták na webovej stránke úradu.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, o očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Odbor epidemiológie RÚVZ Trenčín sa zapojil do celoslovenského projektu „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Vzdelávanie bolo realizované v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže na 2 stredných školách v dňoch 22.06.2018 a 10.10.2018. Celkovo sa vzdelávania zúčastnilo 60 študentov (Súkromné gymnázium Futurum- Trenčín (študenti 3. ročníka v počte 23), Gymnázium M. R. Štefánika Nové Mesto nad Váhom (študenti 3. ročníka v počte 37)). Študenti pred intervenciou vyplnili dotazník č. I a následne pracovali v štyroch skupinách. Po absolvovaní školenia vyplnili dotazník č. II.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

Lokálny projekt: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2018 sa naďalej vykonáva lokálna surveillance rotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou Fakultnej nemocnice Trenčín. V roku 2018 bolo odobraných 35 stolíc.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK

Na našom pracovisku monitorujeme vyhlásenú kúpaciu oblasť Zelená voda na prítomnosť a počet cyanobaktérií. Sledovanie uvedeného ukazovateľa nám vyplýva z Prílohy č.1 k Vyhláške č.308/2012, v ktorej sú stanovené *Medzné hodnoty ukazovateľov kvality vody na prírodnom kúpalisku počas kúpacej sezóny*. V priebehu letnej kúpacej sezóny sme vyšetrili spolu 17 vzoriek povrchových vôd na prítomnosť cyanobaktérií. Z tohto počtu bolo 8 vzoriek zo Zelenej vody. V 7 vzorkách Zelenej vody sme zistili prítomnosť cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet - *Microcystis aeuginosa*, *Microcystis viridis*, *Microcystis flo-aquae*, *Microcystis wesenbergii* a *Dolichospermum planctonicum*. Počty buniek na ml boli od 176 do 2456. Žiadna zo vzoriek neprekračovala vyhláškou stanovený limit buniek cyanobaktérií.

Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk: TN- 5 plôch spolu 14 vzoriek, Prievidza – 2 plochy spolu 4 vzorky spolu 18 vzoriek.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

V rámci projektu sme sledovali výskyt legionel vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a na umelých kúpaliskách s vodnými atrakciami. V priebehu roku 2018 sme vyšetrili spolu 67 vzoriek vôd na legionely. Z uvedeného počtu bolo 24 vzoriek bazénov, 20 vzoriek teplej úžitkovej vody a 23 vzoriek pitnej vody. Všetky vyšetrované vzorky z bazénov boli negatívne na prítomnosť baktérií rodu *Legionella*. V 4 vzorkách teplej úžitkovej vody sme zistili prítomnosť legionel: 3x bola potvrdená *Legionella pneumophila* sérotyp 1a 1x *Legionella sp.* V jednej vzorke pitnej vody bola izolovaná *Legionella pneumophila* sérotyp1 a sérotyp 3. Kvalita vody umelých kúpalísk: vyšetrených bolo 486 vzoriek vôd umelých kúpalísk

7.15 MOŽNOSTI STANOVENIA CHLORIDU SODNÉHO V POTRAVINÁCH

Na celoslovenskom seminári sme prezentovali výsledky možnosti stanovenia chloridu sodného v potravinách spolu s RÚVZ Banská Bystrica, záver, ktorých je odporúčanie používania odmerného stanovenia NaCl z výluhu popola.

7.17 SKÚSENOSTI PRI STANOVENÍ A MONITOROVANÍ ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Analyzovali sme 5 vzoriek, vo všetkých prípadoch pod detekčný limit.

7.18 MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V SUROVINÁCH A POKRMOCH Z DOMÁCEJ PRODUKCIE POUŽITÝCH V STRAVOVANÍ DOJČIAT A MALÝCH DETÍ

V rámci tejto úlohy sme analyzovali 11 vzoriek na obsah dusičnanov a dusitanov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Naše pracovisko sa na uvedenom projekte i v minulosti podieľalo vyšetrením sterov z rizikových lôžkových oddelení zdravotníckych zariadení. Pri sledovaní endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi boli izoláty zasielané na testovanie mikrobiálnej rezistencie. Jednalo sa o kmene *Staphylococcus aureus*, *Klebsiella pneumoniae* a *Klebsiella oxytoca*.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING

Sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí. V priebehu roka 2018 bolo doteraz vyšetrených spolu 71 vzoriek moču. Z toho 56 vzoriek na obsah kyseliny hipurovej, 5 na obsah kyseliny trichlóroctovej, 10 vzoriek na obsah kyseliny delta-aminolevulovej a 56 vzoriek na obsah kreatinínu v moči.

9. ODDELENIE VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V súvislosti s aktualizáciou Národného programu podpory zdravia v roku 2014 je vo vedľajších cieľoch uvedené zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, taktiež monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu. V tomto roku boli spracované sledované demografické ukazovatele za rok 2017 a zverejnené na webovej stránke úradu.

Zdravotno-výchovné pôsobenie na materských, základných a stredných školách:

Na tému **Ľudské telo** bolo realizovaných 24 prednášok v 7 základných školách, 9 materských školách a v 1 jasliach. Počet edukovaných detí bol 611.

Hygiena rúk bola prednesená 9-krát v 5 materských školách. Počet edukovaných bol 177.

Výchova k partnerstvu a rodičovstvu sa uskutočnila v rámci 31 prednášok v 8 základných školách a 5 stredných školách. Edukovaných bolo 745 žiakov.

AIDS a jeho prevencia bola realizovaná 12 krát v 2 základných školách a 4 stredných školách. Edukovaných bolo 310 žiakov.

Na tému **Dopravná výchova** bolo realizovaných 16 prednášok v 5 základných školách a 5 materských školách. Edukovaných bolo 379 žiakov.

Téma **Prevencia civilizačných ochorení** bola prednesená 2 krát v 1 strednej škole pre 69 študentov.

Moderné trendy a zdravotné riziká je téma, ktorá je zameraná na problematiku piercingov, solárií a tetovaní. V 9 základných školách a 4 stredných školách sa uskutočnilo 30 prednášok pre 644 žiakov a študentov.

Zdravotno-výchovné pôsobenie pre dospelú populáciu:

Dňa 22.3.2018 sa v **mestskej knižnici v Trenčianskych Tepliciach** sa uskutočnila prednáška na tému: Diabetes mellitus a rizikové faktory životného štýlu. Celkový počet edukovaných bol 9.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V podmienkach RÚVZ so sídlom Trenčín sa vykonáva najmä prednášková činnosť vo všetkých typoch škôl od materských po stredné školy v pôsobnosti nášho regiónu.

Prednášky zamerané na **zdravý životný štýl**, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali v 14 základných školách, 1 strednej škole a v 1 detskom hasičskom tábore. Na túto tému sa realizovalo 25 prednášok a edukovaných bolo 717 žiakov.

Dňa 16.11.2018 sa uskutočnila prednáška na tému: **Mýty a fakty o výžive** pre 90 poslucháčov.

V tomto roku bola 6 krát prednesená téma **Mentálna bulímia a anorexia** v 3 základných školách a 1 strednej škole. Edukovaných bolo 128 žiakov a študentov.

Pri príležitosti **Svetového dňa zdravia**, ktorý bol zameraný na prevenciu nadváhy a obezity, sa uskutočnila 6.4.2018 preventívna aktivita na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnili študenti univerzity i ich pedagógovia v počte 22. Na Trenčianskej univerzite sa k tomuto dňu sa uskutočnila i prednáška na tému:

Civilizačné ochorenia. K tomuto dňu bol uverejnený článok na našej webovej stránke úradu a názorná propagácia vo vestibule úradu.

Od 11. – 15. apríla 2018 sa uskutočnila **výstava Zdravý životný štýl** na výstavisku Expo Center Trenčín, na ktorej sa realizovali preventívne vyšetrenia pre návštevníkov výstavy zamerané na rizikové faktory životného štýlu (celkový cholesterol, meranie krvného tlaku a množstva tukového tkaniva). Celkovo bolo vyšetrených 325 návštevníkov, z toho 108 mužov a 217 žien. Zároveň im bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál.

V tomto roku sa na základe Stratégie Slovenskej republiky realizoval vstupný monitoring vplyvu **školského programu** na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Školský program je naplánovaný na školské roky 2017/2018-2022/2023. Prieskum prebehol u žiakov 1.- 5. ročníka 2 škôl: Základná škola Novomeského 11, Trenčín a Základná škola Trenčianska Teplá. Celkovo bolo zozbieraných 93 dotazníkov. Respondentmi boli rodičia detí, ktorí podali informácie o frekvencii konzumácie sledovaných potravinových komodít u ich detí. Všeobecným cieľom programu „Školský program“ je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplývať na zmenu stravovacích návykov a predchádzať chronickým neprenosným ochoreniam.

9.2.1. VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Táto celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity sa v priebehu roku 2018 neuskutočnila, nakoľko prebieha každý druhý rok.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený i v rámci všetkých prednášok zameraných na zdravý životný štýl a v rámci preventívnych vyšetrení, ktoré boli realizované na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

Pri príležitosti **Svetového dňa pohybom ku zdraviu** bol na našej webovej stránke úradu uverejnený článok zdôrazňujúci význam pohybovej aktivity.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych školách.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vzhľadom na skutočnosť, že s konzumáciou alkoholu začínajú už deti a často krát vidia zlý príklad v rodinách a pociťujú dôsledky alkoholizmu u svojich najbližších, je veľmi dôležité edukovať už deti na základných školách a upozorniť ich na zdravotné dôsledky spojené s konzumáciou alkoholu u detí.

Prednášky na tému: **Zdravotné riziká užívania alkoholu** – sa realizovali v 3 základných školách a 1 strednej škole. Celkovo sa na túto tému realizovalo 9 prednášok pre 210 žiakov a študentov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 – 2020

Dňa 13.3. 2018 sa v **Centre seniorov Trenčín** uskutočnila prednáška na tému: Alzheimerova choroba pre 35 seniorov.

Dňa 16.3.2018 sa v **Centre sociálnych služieb v Nemšovej** realizovala prednáška na tému: Alzheimerova choroba. Edukovaných bolo 15 seniorov.

Dňa 11.4.2018 sa pre poslucháčov **Akadémie tretieho veku** uskutočnila prednáška na tému: Alzheimerova choroba. Celkový počet edukovaných bol 80.

V dňoch 24.1.- 25.1.2018 sa v **Centre seniorov v Novej Dubnici** realizovali preventívne vyšetrenia zamerané na meranie krvného tlaku, celkového cholesterolu, glukózy, tukov a antropometrické vyšetrenia. Celkovo bolo vyšetrených 25 seniorov a ponúknuté odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál.

Dňa 17.8.2018 sa v **Centre sociálnych služieb v Nemšovej** realizovala prednáška na tému: Zdravý životný štýl seniorov. Bolo edukovaných 20 seniorov.

V dňoch 12.- 13. 10. 2018 sa realizovala **výstava Senior 2018**, na ktorej bolo vyšetrených 148 klientov. V rámci tejto výstavy sa na uskutočnila prednáška pre seniorov na tému: Pohybová aktivita ako prevencia vzniku osteoporózy a pádov seniorov. Edukovaných bolo 100 seniorov.

14.11.2018 sa na **Akadémii tretieho veku** uskutočnila prednáška na tému: Ako predchádzať diabetu. Edukovaných bolo 110 seniorov.

Dňa 20.11.2018 sa v **Centre seniorov v Trenčíne** uskutočnila prednáška na tému: Prevencia rakoviny hrubého čreva. Edukovaných bolo 45 seniorov.

23.11.2018 sa v **Centre seniorov na Juhu v Trenčíne** realizovala prednáška na tému: Alzheimerova choroba. Edukovaných bolo 25 seniorov.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Problematike zubného kazu sa venovalo v rámci prednáškovej činnosti v 6 materských školách a 13 základných školách. Celkovo bolo realizovaných 26 prednášok pre 607 detí a žiakov.

9.7 CINDI program SR

V roku 2018 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia zaradených do testu zdravého srdca bol 268 klientov a počet vyšetrených klientov mimo testu zdravého srdca bol 636 klientov. V poradni zdravia a na výjazdových akciách sa realizovalo: celkový počet biochemických vyšetrení (cholesterol, glukóza, triglyceridy a HDL) u klientov zaradených do TZS bol 665, celkový počet biochemických vyšetrení (cholesterol, glukóza, triglyceridy a HDL) u klientov zaradených mimo TZS bol 629. Celkovo bolo 267 meraní tlaku krvi u klientov zaradených do TZS a 619 meraní tlaku krvi u klientov zaradených mimo TZS. Celkový počet meraní telesného tuku u klientov zaradených do TZS bol 217 a mimo TZS bol celkový počet meraní telesného tuku 373.

Rámci Poradne zdravia boli realizované i nasledovné výjazdové akcie, ktoré nie sú uvedené v predchádzajúcich bodoch Programov a projektov:

- 13.2.2018 sa v spolupráci so **Základnou školou v Nemšovej** uskutočnili preventívne vyšetrenia pre zamestnancov školy. Celkovo bolo vyšetrených 8 zamestnancov.
- 28.3. 2018 sa v spolupráci so **všeobecnou zdravotnou poisťovňou** uskutočnili preventívne vyšetrenia v Hella Trenčín. Bolo vyšetrených 41 zamestnancov firmy.
- 9.6.2018 pri príležitosti **Dňa zdravia mesta Trenčianske Teplice** sa uskutočnili preventívne vyšetrenia pre obyvateľov a návštevníkov mesta. Celkovo bolo vyšetrených 64 klientov.
- 11.6. 2018 sa pri príležitosti „Letnej kvapky krvi“ na **Trenčianskom samosprávnom kraji** uskutočnili preventívne vyšetrenia. Bolo vyšetrených 18 klientov. Zároveň bola naša činnosť poradne propagovaná i v regionálnej televízii Považie.
- 12.7.2018 sa pre zamestnancov **Mestského úradu v Trenčianskych Tepliciach** realizovali preventívne vyšetrenia. Vyšetrených bolo 15 zamestnancov úradu.
- 30.8.2018 sa pre zamestnancov **Základnej školy v Trenčianskych Tepliciach** uskutočnili preventívne vyšetrenia. Vyšetrených bolo 15 zamestnancov školy.
- 10.9.2018 sa pre zamestnancov **Slovenských elektrární Trenčín** realizovali preventívne vyšetrenia. Vyšetrených bolo 23 zamestnancov.
- 1.10.2018 sa uskutočnil **Deň otvorených dverí na Trenčianskom samosprávnom kraji**. V rámci tejto akcie sa uskutočnili preventívne vyšetrenia. Vyšetrených bolo 45 návštevníkov.
- 16.10.2018 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia pre zamestnancov **Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Trenčíne**. Vyšetrených bolo 11 zamestnancov.
- 17.-18.10.2018 sa realizovali preventívne vyšetrenia zamestnancov **pre firmu JP PLAST Prievidza**. Celkovo bolo vyšetrených 15 zamestnancov firmy.
- 21.11.2018 sa uskutočnil **Deň zdravia na Trenčianskej univerzite**. Celkovo bolo vyšetrených 43 klientov.

Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam zdravej výživy a pohybovú aktivitu. Klienti, ktorí mali zvýšené hodnoty boli odoslaní k lekárovi.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Vzhľadom na skutočnosť, že zdravotné uvedomenie o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú závažný zdravotný problém sa naďalej pokračuje v realizácii prednášok v základných i stredných školách.

Prednášky na tému: „**Fajčenie a zdravotné riziká**“ – sa realizovali v 5 základných školách a 2 stredných školách. Celkovo sa na túto tému realizovalo 17 prednášok pre 373 žiakov a študentov. V rámci prednášok mali žiaci i študenti možnosť dať si vyšetriť množstvo CO a HbCO vo výdychu Smokerlyzerom.

Pri príležitosti **31. mája – Svetového dňa bez tabaku** bol na webovej stránke úradu uverejnený článok k danej téme a urobená názorná propagácia vo vestibule úradu.

Prednášky na tému „**Prevenia drogových závislostí**“ – sa realizovali v 3 stredných školách. Celkovo sa uskutočnilo 10 prednášok a edukovaných bolo 188 študentov.

Pri príležitosti 26. júna 2018 - **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi** bol na webovej stránke úradu uverejnený článok **Prevenia drogových závislostí**.

Tretí novembrový týždeň je venovaný prevencii drogových závislostí. V 3 stredných školách sa uskutočnilo 6 prednášok. Edukovaných bolo 149 študentov.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

V súvislosti s plnením úloh vlády na rok 2018 a na základe odporúčaní medzinárodných dokumentov bol medzirezortnou pracovnou skupinou a pracovnou skupinou Pohybovej aktivity prevencie nadváhy a obezity (POPA) vypracovaný národný dokument „**Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020**“ (NAPPPA), ktorý vláda SR schválila 3. mája 2017 a prijala uznesením č. 2018/2017.

Projekt sa začal realizovať od septembra 2018. Do tohto projektu bolo zapojených 76 študentov stredných škôl. Študentom boli realizované vyšetrenia: antropometrické, biochemické, spirometrické, držanie tela, flexibilita a zisťovanie telesnej kondície pomocou Ruffierovho testu. Všetkým bol meraný krvný tlak a pulz. K výsledkom im bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PRÍPRAVA NÁVRHU AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY - NEHAP V.

Cieľ

Implementácia nových prioritných oblastí vyjadrených v ostravskej Deklarácii ministrov (jún 2017) na podporu environmentálno – zdravotnej politiky. To znamená, prostredníctvom navrhnutých aktivít jednotlivých rezortov reflektujúcich aktuálny stav, minimalizovať riziká pochádzajúce z prostredia, ktoré môžu poškodzovať a ohrozovať zdravie ľudí.

Na rok 2018 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Na rok 2018 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU.

Na rok 2018 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Cieľ

Úloha sa zameriava na problematiku prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Táto problematika sa v posledných rokoch zaradila medzi prioritné oblasti environmentálno-zdravotnej politiky v Európe. Z hľadiska ochrany zdravia jednej z najzraniteľnejších skupín populácie – detí je práve vnútorné ovzdušie v školách jedným z významných faktorov.

Na rok 2018 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať informácie o výskyte nových pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách SR.

Na rok 2018 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Na rok 2018 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

V roku 2018 bol vykonaný cielený štátny zdravotný dozor v dvoch prevádzkach solárií spojeného s meraním UV žiarenia. Ďalšie 4 meranie sú naplánované na začiatok roka 2019 a následne budú vyhodnotené výsledky cieleného ŠZD.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP a zmenách na existujúcich pracoviskách, o počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec). Sledujeme vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a v rámci ŠZD kontrolujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika a ostatné faktory ovplyvňujúce prácu a pracovné prostredie.

Upozorňujeme zamestnávateľov na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce zaradené do 4. ktg. rizika. V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok a ich intervaly u zamestnancov, ktorých činnosti sú zaradené do 3. a 4. ktg. rizika..

Pri prešetrovaní podozrení na choroby z povolania z dôvodu dlhodobej nadmernej jednostrannej záťaže u pracovníkov zaradených do 2. ktg. rizika pre rizikový faktor fyzická pracovná záťaž sme upozorňovali zamestnávateľov na potrebu posúdenia rizika tejto záťaže, resp. na vykonanie meraní fyzickej pracovnej záťaže a podľa ich výsledkov prehodnotiť súčasné zaradenie pracovníkov do kategórií rizika.

Zamestnávatelia opatrenia na ochranu zdravia na rizikových pracoviskách v roku 2018 plnili, sankcie v tejto oblasti neboli uložené.

V roku 2018 sme celkovo vykonali 37 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 24 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 3 rozhodnutia boli na zrušenie rizikových prác, rozhodnutí o prehodnotení rizikových prác bolo 8.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2018 sme vykonali celkovo 127 ŠZD zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. ŠZD boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 91, v predajniach - 13, po štyri previerky v laboratóriách, v lekárňach, v zdravotníckych zariadeniach, na čerpacích staniciach PH a na vysokých školách, dve v poľnohospodárskych organizáciách, jeden v skladoch farmaceutických liekov a liečiv. Pri previerkach sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a zmesí, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie toxických látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov, oboznamovanie zamestnancov pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi, podmienky predaja a používanie OOPP. Informovanosť zamestnancov bola overená formou kontrolných listov v počte 11.

Bolo vydaných 5 povolení na používanie veľmi toxických látok a zmesí.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami boli v roku 2018 vydané po preskúšaní 19 žiadateľom, bez skúšok 41 žiadateľom.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V rámci ŠZD vyhladávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať tieto postupy posúdené a schválené orgánom verejného zdravotníctva. Bolo vydaných 73 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 72 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov: pri výmene AZC potrubí v bytových domoch 27, pri odstraňovaní AZC strešnej krytiny z objektov 31, vnútorných a vonkajších obkladov budov 4, z divokých skládok 8, jedno rozhodnutie na likvidáciu unimobunky a jedno na odstránenie obkladov parogenerátorov likvidovaného bloku Atómovej elektrárne VI Jaslovské Bohunice, a to v kontrolovanom pásme.

V rámci ŠZD a na základe podnetu bolo v roku 2018 vykonaných 14 kontrol pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR. Vedeť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Informovanosť zamestnancov bola overená formou kontrolných listov v počte 7.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

V rámci pilotného testovania RÚVZ so sídlom v Trnave nebol v roku 2018 poverený žiadnou úlohou.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V roku 2018 sme v rámci ŠZD usmerňovali zamestnávateľov k zlepšeniu pracovného prostredia, pomáhali sme im nájsť vhodné spôsoby vzhľadom na konkrétne podmienky spoločností, informovali sme ich o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce, pracovného prostredia a životného štýlu zamestnancov. Na našej webovej stránke máme vytvorenú stránku poradenskej a konzultačnej činnosti odboru PPL, kde uverejňujeme aktuálne problematiky (odstraňovanie AZC materiálov, opatrenia v mimoriadne teplých dňoch a iné).

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci na našom webovom sídle. V rámci Európskeho týždňa BOZP uverejňujeme na web sídle RÚVZ Trnava propagačné materiály.

V spolupráci s Inšpektorátom práce v Trnave sme vykonali štyri spoločné previerky vo veľkých podnikoch v našom regióne zamerané na skladovanie a používanie chemických faktorov. Spoločné postupy a závery sme konzultovali na pravidelných spoločných stretnutiach RÚVZ Trnava a IP Trnava.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

V rámci plánu úradnej kontroly bola odobraná 1 vzorka (4 kusy) polykarbonátovej fľaše určené na opakované použitie – označené symbolom „PC“ alebo číselným kódom 7 alebo označené ako „other“. Vzorka bola vyšetrená v RÚVZ Poprad. Obsah bisfenolu A splňal požiadavky Nariadenia komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami v znení neskorších legislatívnych zmien.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK a ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti údajov súčasného vedeckého hodnotenia.

V rámci úlohy bola sledovaná spotreba vybraných druhov prídavných látok: E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu. Vzorky potravín neboli odobrané. Úloha spočívala len v dotazníkovej podobe, kde sa sledovali údaje o spotrebe predmetných druhov prídavných látok u 20 respondentov. Dotazníková metóda bola realizovaná v 2. polroku 2018. V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v r.2018 boli spracované jedálne lístky spolu u 20 respondentov, členených podľa pohlavia a veku. Vybrané vekové skupiny dospelšej populácie (2 vekové kategórie Ž + M; 19r. – 34r., 35 r.- 54r.; ľahká/stredná práca). Vyhodnotenie bolo zaslané v novembri 2018 na ÚVZ SR.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V rámci úlohy o sledovaní pridanej kuchynskej soli do pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania boli odoberané a laboratórne vyšetrené vzorky pokrmov a pekárenských výrobkov v štyroch zariadeniach spoločného stravovania. Celkovo bolo odobraných a vyšetrených vzoriek 13 pokrmov (4 druhy polievok, 4 hlavných pokrmov, 4 prílohy a 1 šalát) a 1 vzorka pekárenských výrobkov (1 vzorka chleba). Všetky svojím obsahom vyhovovali požiadavkám nového výnosu MZ SR, v ktorom bola upravená - znížená

najvyššia hodnota pridanej soli v jednotlivých potravinách. Vyhodnotenie bolo zaslané na ÚVZ SR a RÚVZ Trenčín.

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Do úlohy sme neboli zapojení.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Počas roka 2018 bolo vykonaných 53 kontrol v zariadeniach školského stravovania (školské jedálne a výdajné školské jedálne). Výkon ŠZD bol zameraný na kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov, kontrolu pestrosti stravy, vyznačovanie alergénov na jedálnych lístkoch, dodržiavanie zásad správnej výrobnjej praxe, kontrolu dodacích listov ako aj na kontrolu celkovej prevádzkovej hygieny.

V školských bufetoch bolo vykonaných 28 kontrol, ktoré boli zamerané aj na kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov. Vo väčšine bufetov sa ponúka aj nevhodný sortiment ako sú cukrovinky, slané čipsy, sladené nápoje. Prevádzkovateľom sa pri výkone ŠZD odporúča prehodnotiť predávaný sortiment a uprednostniť ponuku energeticky a výživovo hodnotného tovaru. Sortiment s obsahom kofeínu (káva, kofola) sa nachádzal v 6 školských bufetoch, ktoré sú zriadené pri stredných školách a ktoré navštevujú aj študenti nad 18 rokov a zamestnanci školiacich stredísk zriadených v priestoroch školy. V takýchto prípadoch mal však prevádzkovateľ napísaný oznam, že sortiment obsahujúci kofeín sa nepredáva osobám mladším ako 18 rokov. Alkoholické nápoje, nápoje s obsahom chinínu a tabakové výrobky sa nenachádzali v žiadnom z kontrolovaných bufetov.

V rámci ÚKP bolo odobratých 17 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologické vyšetrenie, NaCl a prítomnosť salmonely a 10 vzoriek len na monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch. Vo všetkých desiatich vzorkách stravy boli hodnoty kuchynskej soli prekročené v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami.

Pri výkone ŠZD v zariadeniach pre deti a mládež kontrolujeme aj dodržiavanie pitného režimu pre deti, ktorý je vo väčšine prípadov zabezpečený pitnou vodou alebo nesladenými nápojmi.

Pre krajskú školskú metódičku sme pripravovali podklady na porady, ktoré sa týkali dodržiavania požiadaviek na zariadenia spoločného stravovania v zmysle platných predpisov.

Na základe plnenia uznesenia vlády SR k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015- 2025 sme koncom roka 2018 začali s realizáciou projektu COSI. Ide o pokračovanie prieskumu, ktorý sa realizoval v roku 2015 ako aj o vyšetrenie ďalšej vekovej skupiny (7 – 7,99 ročné deti a 8 – 8,99 ročné deti). Do projektu bolo vybraných 6 základných škôl (3 mestské a 3 vidiecke školy). Nakoľko bol projekt dočasne pozastavený jeho realizácia t. č. stále trvá.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich

štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metódikou

V nadväznosti na predchádzajúce prieskumy TAD 1, 2, 3 sa v mesiaci marec realizovalo ďalšie opakovanie prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u študentov stredných škôl, 8 – ročných gymnázií, žiakov 5. – 9. ročníkov základných škôl a ich učiteľov. Išlo o siedmy cyklus celoslovenského prieskumu. Koordinátorom prieskumu bol PhDr. Alojz Nociar, CSc., pracovník VÚDPaP. Prieskum bol anonymný, realizoval sa formou dotazníkov. Prieskum sa zrealizoval na 5 školách (2 ZŠ, 8 - ročné gymnázium, 2 SŠ). Dotazník vyplnilo 431 študentov. Vyplnené dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR.

Na tejto úlohe participovalo v roku 2018 oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu OPZaVkJ, vykonávaním poradenskej činnosti v poradni prevencie drogových závislostí, spoluprácou na intervenčných programoch škôl, vykonávaním prednáškových činností, besied, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu k problematike drogových závislostí, nadmerného užívania alkoholu, nelátkových závislostí a fajčenia na stredných a základných školách v regióne.

Vedúca OVZ je členom Protidrogovej komisie MÚ v Trnave a Komisie prevencie patologických javov KÚ v Trnave. OVZ participuje pri vyhodnocovaní kľúčových indikátorov danej problematiky v regióne a svojou činnosťou zabezpečuje napĺňanie Národného programu boja proti drogám. Spracovali sme správu o činnosti v oblasti prevencie závislostí a kriminality pre KÚ v Trnave.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

V mesiaci máj boli pracovníkmi odd. hygieny detí a mládeže odobraté vzorky stravy (kompletný obed) v zariadení školského stravovania so zameraním na monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch. Na laboratórne vyšetrenie hodnoty kuchynskej soli boli odobraté vzorky pokrmov (obeda) pripravených v dňoch od 14.05. do 25.05.2018 v zariadení školského stravovania – v Školskej jedálni pri Základnej škole s materskou školou, M. Gorkého 21 v Trnave. Získané hodnoty boli porovnané s odporúčanými výživovými dávkami. Pri výpočte bola braná do úvahy IX. revízia odporúčaných výživových dávok, v zmysle ktorej je odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov do 2 gramov. Vo všetkých desiatich vzorkách stravy boli hodnoty kuchynskej soli prekročené v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami. Správa s výsledkami a vyplnená tabuľka bola zaslaná na ÚVZ SR.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Nakoľko RÚVZ Trnava nemá odbor ani oddelenie ochrany zdravia pred žiarením, na plnení úloh sme sa nepodielali.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania indikátorov imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7. modul EPIS.

Očkujúci lekári boli elektronickou formou informovaní o Očkovacom kalendári na rok 2018 a osobne na jednotlivé ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dospelých boli rozdistribuované kartičky s informáciami o očkovaní pre verejnosť.

V RÚIVZ sme vykonávali pohovory s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojho dieťaťa, v roku 2018 bolo zaevidovaných 147 nových odmietnutí povinného očkovania zákonnými zástupcami detí, počet odmietnutí bol o 26,5 % nižší ako v roku 2017 (200). V súvislosti s odmietaním povinného očkovania bolo prerokovaných 19 priestupkových konaní a formou rozhodnutí boli uložené pokuty vo výške 2315 €.

V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa aktívne podieľame na realizácii projektu vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie.

Na IX. Vakcinologickom kongrese MUDr. Kollárová prezentovala prednášku: „Hemoragická encefalomyelitída u pacienta s potvrdeným vírusom chrípky“.

V rámci Dní zdravia 2018 boli individuálne podávané informácie o očkovaní.

V roku 2018 bolo hlásených 29 prípadov infekcií na ochorenia povinne preventabilné očkovaním (86 x pertussis, 2 x parotitída, 5x invazívne pneumokokové infekcie), 1 x podozrenie na osýpky a 7 x bol vydaný lekársky dohľad osobám v kontakte s osýpkami.

Vyhodnotenie kontroly očkovania k 31.8.2018 v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec:

*V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Trnava **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **95,18 %** (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde - ročník narodenia 2016) cez **96,10 %** (základné očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam - ročník narodenia 2016) **do 99,24 %**. 90%-ná zaočkovanosť nebola dosiahnutá na **2 obvodoch**.*

*V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Piešťany **okresná zaočkovanosť** pohybovala **od 95,22 %** (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole*

a parotitíde - ročník narodenia 2015) **do 98,02 %** (preočkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej obrne - ročník narodenia 2004). **Zaočkovanosť** nižšia ako 90 % na úrovni obvodov bola zistená na **5 obvodoch**.

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Hlohovec **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **97,4 %** (základné očkovanie proti MMR – roč. nar. 2015) **do 100 %**. Zaočkovanosť v obvodoch neklesla pod 90% ani v jednom obvode.

Vzhľadom na zaočkovanosť na úrovni 95 % v ročníkoch narodenia 2015 a 2016 proti MMR boli VLDD v okresoch Trnava, Piešťany upozornení na dôsledné vykonávanie surveillance exantémových ochorení. Výsledky kontroly očkovania boli poslané zainteresovaným odborníkom v oblasti pediatrie (okresný a krajský odborník pre pediatrickú prax).

V priebehu mesiacov júl až september 2018 bola cestou odboru epidemiológie RÚVZ Trnava zabezpečená realizácia Imunologického prehľadu 2018, v spolupráci so všeobecnými lekármi v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec bolo odobratých spolu 190 vzoriek krvi na sérologické vyšetrenie, cestou RÚVZ Trnava bol zabezpečený transport vzoriek na RÚVZ B. Bystrica.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
 2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
 3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Odbor epidemiológie evidoval k 31.12.2018 prostredníctvom systému EPIS 3 276 prípadov prenosných ochorení nahlásených z ambulantných zdravotníckych zariadení - od lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. Epidemiologicky bolo za rok 2018 vyšetrených 713 ohnísk (rok 2017 -546 ohnísk) prenosných ochorení a 13 epidémií (2017 -9 epidémií), z toho 3 x epidémie nešpecifikovaných črevných infekcií (Zariadenie pre seniorov Križovany nad Dudváhom, NÚRCH Piešťany, Ortopedické odd. NAW Piešťany), 3 x epidémie norovírusových gastroenteritíd (MŠ Murgašova Trnava, SLK Piešťany, CMŠ Hlohovec), 2 x epidémie nešpecifikovaných vírusových gastroenteritíd (Onkologická klinika FN Trnava, Novorodenecké oddelenie FN Trnava), 2 x salmonelová gastroenteritída (City expres Vrbové - zriadenie rýchleho občerstvenia, SLK Piešťany), 1 x epidémie chrípkových ochorení (Kožné oddelenie FN Trnava, 1x epidémie clostrídiových infekcií (KAIM FN Trnava), 1 x epidémie infekcií vyvolaných CPE (Interné NAW Piešťany) s celkovým počtom 188 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 109 rozhodnutí (v roku 2017 – 185 rozhodnutí) - z toho 55 x lekársky dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami (104 LD) a 32 x pre osoby v kontakte s multirezistentnými nemocničnými kmeňmi, 5 x karanténa pre osoby pracujúcu v potravinárstve a 17 rozhodnutí z dôvodu nariadenia protiepidemických opatrení pri výskyte prenosných ochorení v kolektívnom zariadení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

V rámci vykonávania ŠZD na ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on - line cez program EPIS. Elektronický spôsob hlásenia cestou EPIS využíva cca 78 lekárov. V programe EPIS bolo roku 2018 zaevidovaných celkom 3 276 prípadov prenosných ochorení, 13 epidémií a 52 týždenných krajských hlásení do SRV. V rámci vykonávania kontroly povinného očkovania na pediatrických ambulanciách a vykonávania kontroly očkovania proti diftérii a tetanu na ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých v spádových okresoch boli lekári informovaní o spôsobe hlásenia prostredníctvom informačného systému EPIS, postup hlásenia im bol vysvetlený na praktických ukážkach v tomto informačnom systéme.

Do TESSY boli v týždenných intervaloch cestou ÚVZ SR hlásené jednotlivé prípady závažných respiračných ochorení tzv. SARI. V roku 2018 boli hlásených 8 prípadov SARI.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Spätne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.

Z výstupov programu EPIS a telefonických hlásení sme v roku 2018 vykonali analýzu plnenia si hlásnej povinnosti akútnych respiračných ochorení všeobecnými lekármi vyplývajúcej zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z., vyhodnotenie chrípkovej sezóny spolu s analýzou plnenia si hlásnej povinnosti bolo zaslané elektronickou formou všetkým všeobecným lekárom. Na základe nášho sledovania je možné konštatovať, že plnenie hlásnej povinnosti ochorení s hromadným výskytom je na RÚVZ Trnava na veľmi dobrej úrovni.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Na OE sa od r. 2007 realizuje projekt HELICS – EU, ktorý je zameraný na aktívnu surveillance nozokomiálnych nákaz na odd. KAIM.

Elektronicky bolo spracovaných 58 dotazníkov na základe dekurzov pacientov hospitalizovaných v roku 2017 na KAIM vo FN Trnava.

RÚVZ Trnava je od r. 2016 zapojený do Európskej surveillance infekcií *Clostridium difficile*, ktorá prebieha v spolupráci s nemocničným epidemiológom FN Trnava a spádovým mikrobiologickým laboratóriom.

V rámci Kampane za čisté ruky 2018 bolo vyšetrených 34 sterov z rúk zdravotníckeho personálu v spádových nemocniciach RÚVZ Trnava. Budúcim zdravotných sestram na SZŠ bola odprednášaná problematika prevencie NN so zameraním na hygienu rúk, v rámci 2 vyučovacích hodín bolo vyškolených 74 študentov. Na FVZ TU Trnava bola odprednášaná hygiena rúk v rámci predmetu ŠZD v zdravotníckych zariadeniach študentom 1.ročníka.

V roku 2018 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení na RÚVZ hlásených spolu 1085 prípadov NN (v roku 2017 - 487 prípadov NN).

Epidemiológ je v štvrtročných intervaloch prizývaný na zasadnutie komisie RALAP vo FN Trnava, v rámci ktorej sa riešia aktuálne problémy zistené pri výkone ŠZD na jednotlivých oddeleniach FN. Na zasadnutí RALAP v mesiaci december 2018 boli prezentované výsledky bodovej prevalencnej štúdie sledovania nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík vo FN Trnava, ktorá bola realizovaná v nemocnici v roku 2017.

V rámci ŠZD bolo v roku 2018 na oddelení NN vykonaných 135 previerok zdravotníckych zariadení, v rámci ktorých bolo odobratých 548 vzoriek z prostredia a 54 vzoriek z vysterilizovaného materiálu.

Vydanych bolo 93 rozhodnutí (priestory do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 16 záväzných stanovísk. V rámci testovania sterilizačných prístrojov formou platenej služby bolo otestovaných 285 prístrojov (114 - horúcovzduchových sterilizátorov, 170 parných sterilizátorov, 1 chemiclavy).

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlú a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.);
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

V roku 2018 sme pokračovali v plnení úloh vyplývajúcich z úloh WHO v postpandemickom období. Naďalej sa monitoroval výskyt SARI, ktoré boli cestou SRV a ÚVZ SR hlásené do TESSY. V Trnavskom kraji bolo hlásených 10 prípadov ochorení na SARI, z toho 7 x v okrese Trnava, 2 x v okrese Galanta a 1 x v okrese Piešťany.

V surveillance SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi preňho kontaktu.

V súlade s prílohou č. 6 k Usmerneniu hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR boli zorganizované vo FN Trnava, v NAW Piešťany a v hoteli Dream Trnava semináre pre všeobecných lekárov, lekárov ZZS a CPO FN Trnava a NAW Piešťany,

kde bola táto problematika odprezentovaná formou prednášok so zameraním na výskyt a prevenciu osýpok v dňoch 23.5.2018,31.5.2018 a 7.6.2018.

Dňa 23.4.2018 bol cestou SOKRZ organizovaný metodický nácvik pri riešení výskytu VNN vo FN Trnava, nácviku sa zúčastnila MUDr. Dagmar Kollárová, vedúca odboru epidemiológie.

V roku 2018 bolo vyšetrených 13 epidémií (3 x nešpecifikovaná črevná infekcia, 3 x norovírusová gastroenteritída, 2 x nešpecifikovaná vírusová črevná infekcia, 2 x salmonelová gastroenteritída, 1 x epidémia chrípkových ochorení, 1 epidémia clostrídiových infekcií, 1 x epidémia infekcií vyvolaných CPE) s celkovým počtom 188 prípadov ochorení.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky odpadových vôd boli v roku 2018 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (7 odberov) a ČOV Piešťany (7 odberov). Výsledky vyšetrení vzhľadom na enterovírusy: vo februári 1x Coxsackievírus B5, v apríli 1x potvrdený non-polio enterovírus a 1 x Echovírus 13, v júli 1 x potvrdený non-polio enterovírus, v novembri potvrdený 1 x Echovírus 17.

V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO z ústavných zdravotníckych zariadení - na detských, infekčných a neurologických oddeleniach.

V decembri 2018 bol zaevidovaný 1 prípad akútnej chabej obrny:

u 30 ročnej ženy z okresu Hlohovec, ktorá bola hospitalizovaná na neurologickom oddelení vo FN Trnava pre týždeň trvajúce bolesti v krčnej chrbtici, s trpnutím LHK po lakeť, následne aj PHK, celkovou slabosťou a problémy s močením, afebrilná a bez meningeálnych príznakov. Pacientka očkovaná proti poliomyelitíde v rámci povinného očkovania. cestovateľská anamnéza negatívna.

V rámci dif. dg. odobratý likvor a vzorky stolice, výsledky vzhľadom na enterovírusy nie sú zatiaľ k dispozícii.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

V roku 2018 bolo zrealizovaných 37 poradenstiev očkovania, z toho 15 x v súvislosti s povinným očkovaním, 14 x poradne pred cestou do zahraničia a 8 x s odporúčaným očkovaním.

Na OE boli priebežne vykonávané telefonické konzultácie pre všeobecných lekárov ohľadom povinného i odporúčaného očkovania detskej a dospeljej populácie a zároveň i konzultácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa podieľame na vzdelávaní študentov SZŠ v oblasti vakcinológie. V školskom roku 2017/2018 bola v rámci 6 vyučovacích hodín odprednášaná problematika očkovania pre 2. a 4. ročník odboru zdravotnícky asistent, 3. ročník diplomovaná všeobecná sestra a pre 3. ročník odboru diplomovaný fyzioterapeut na SZŠ v Trnave. Celkovo bolo vyškolených 74 študentov.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

V decembri 2018 bola cestou RÚVZ Trnava v rámci projektu: Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania realizovaná vzdelávacia akcia- očkovanie hrou na dvoch stredných školách v Trnave. Do projektu boli vybrané nasledujúce školy: Arcibiskupské gymnázium, Stredná odborná škola pedagogická. Projektu sa zúčastnilo celkovo 45 žiakov II. a III. ročníkov, ktorí zároveň vyplnili dotazníky pred a po realizácii edukácie. Žiaci sa aktívne zaujímali nielen o problematiku povinného očkovania ale aj odporúčaného očkovania.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK

Cieľ

- monitorovanie výskytu rias, cyanobaktérií a vodných kvetov vo vybraných prírodných vodných plochách a biokúpaliskách,
- monitorovanie výskytu cyanobaktérií vo vodárenských nádržiach v súvislosti s prítomnosťou mikrocystínov v upravenej pitnej vode,
- zisťovanie akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov v biomase cyanobaktérií (vo vodných kvetoch) a vo vode,
- zisťovanie súvislostí medzi biologickým oživením vôd a celkovou kvalitou vody,
- v prípade potreby zisťovanie osídlenia vodných plôch makrofyty v súvislosti s premožením cyanobaktérií,
- v súvislosti s možným výskytom dermatitíd u ľudí po kúpaní zisťovanie výskytu vodných slimákov (*Mollusca*)
- sledovanie mikrobiologického osídlenia vôd so zreteľom na patogénne mikroorganizmy
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Na plnení úlohy sme sa podieľali biologickým vyšetrením vzoriek vôd z prírodných kúpalísk odobratých z regiónov RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede, Galante a Senici. V priebehu roka 2018 bolo vyšetrených 28 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Cieľ

- sledovanie kvality vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami
- zisťovať výskyt legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach, diagnostikovať významné druhy legionel a améb metódami molekulárnej biológie, zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných zariadeniach,
- navrhnúť limity na hodnotenie výskytu legionel a améb vo vodách.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2018 vyšetrených 229 vzoriek umelých kúpalísk z regiónov RÚVZ so sídlom v Senici, Trnave a Galante v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch.

7.10 PEOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) - MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Cieľ:

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- spolupracovať na projekte rozšírenia siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike,
- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára invázných a alergologicky významných druhov).
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2018 vyšetrených 238 vzoriek vonkajšieho ovzdušia na identifikáciu a kvantifikáciu peľových zŕn a spór plesní.

7.18 MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V SUROVINÁCH A POKRMOCH Z DOMÁCEJ PRODUKCIE POUŽITÝCH V STRAVOVANÍ DOJČIAT A MALÝCH DETÍ

Cieľ

- sledovanie obsahu dusitanov a dusičnanov v domácich surovinách, používaných na prípravu pokrmov pre dojčatá a malé deti a v detských pokrmoch, pripravených z domácich surovín

V rámci tejto úlohy bolo vyšetrených 25 vzoriek doma vypestovanej zeleniny prinesených občanmi regiónu mesta Trnavy v rámci akcie Dní zdravia Trnava 2018.

Na ostatných úlohách sa v rámci objektivizácie faktorov prostredia nepodielame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

Ďalej spolupracujeme na plnení ďalších nasledovných úloh Programov a projektov určených pre odbor hygieny výživy a odbor epidemiológie:

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrením vzoriek pekárskeho výrobku a hotovej stravy na obsah NaCl. V priebehu roka 2018 bolo analyzovaných 151 vzoriek odobratých v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín pracovníkmi hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrením vzoriek obedov odobratých zo zariadení školského stravovania pracovníkmi HDM RÚVZ so sídlom v Trnave na obsah NaCl. V priebehu roka 2018 bolo vyšetrených 14 vzoriek.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek sterov a ovzdušia z prostredia zdravotníckych zariadení, vzoriek sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach Trnavského kraja. Za obdobie roka 2018 bolo vyšetrených 1496 vzoriek.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek odobratých v rámci riešenia lokálnych epidémií v regióne Trnavského kraja. Za obdobie roka 2018 bolo vyšetrených 164 vzoriek.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Nakoľko sme neboli riešiteľským pracoviskom, nepodieľali sme sa na plnení žiadnej úlohy.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komunit v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

Plnenie harmonogramu trvalých projektov:

- *Zdravé mestá*
- *Školy podporujúce zdravie*
- *Zdravé pracoviská*

a v nasledovných poradniach :

- *základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)*
- *poradenstvo o telesnej aktivite*
- *poradenstvo o oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.*

Zdravé mestá

„Dni zdravia“ Trnava

Každoročne sa Oddelenie výchovy k zdraviu zúčastňuje akcie Dni zdravia v Trnave, ktoré spoluorganizuje spolu s MÚ v Trnave Kanceláriou Zdravé mesto. Účastníkom Dní zdravia, ktorí prejavili záujem boli vykonané biochemické vyšetrenia cholesterolu, glukózy z kapilárnej krvi, merania TK, , % množstva telesného tuku a antropometrické merania s následným poradenstvom. Vyšetrených bolo 215 ľudí, ktorí vyplnili TZS, dotazník životného štýlu, dotazník životnej pohody, fajčiari Fagerstromov dotazník a 35 ľudí bez vyplnenia dotazníkov a TZS.

„Deň zdravia“ Madunice

V spolupráci so VŠZP Bratislava a SČK Madunice sa pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu výjazdom poradne zúčastnili akcie „Deň zdravia“. Zabezpečili vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK, P, % telesného tuku pre 30 ľudí s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol rozdáný zdravotno - výchovný materiál.

„Deň zdravia Trstín“

V súvislosti s plnením NPAS na roky 2014-2020 sme v rámci Mesiaca úcty k starším zrealizovali v spolupráci s SČK v Trstíne „Deň zdravia“. Zabezpečili sme seniorom vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, odmerali TK, P , % množstvo telesného tuku, stanovili BMI a poskytli poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl. Vyšetřili sme 24 seniorov a vykonali prednášku na tému Osteoporóza.

„Deň zdravia“ Dolné Dubové

V rámci plnenia NPAS na roky 2014-2020 sme zrealizovali v spolupráci s TOS Trnava „Deň zdravia“ v Dolnom Dubovom. Zabezpečili sme vyšetrenie cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi, meranie TK, P , % množstvo telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody

a závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce/TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Akcie sa zúčastnilo 23 klientov. Dňa zdravia sa zúčastnili aj žiaci ZŠ, ktorým sme odprednášali tému „ Správny životný štýl“ a MŠ „Ústne zdravie“. Prednášky boli spojené s premetnutím DVD k danej tematike.

Školy podporujúce zdravie:

V rámci tohto projektu sme sa v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami zúčastnili „Dni zdravia“ v jednotlivých školách regiónu, ktoré boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity, aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k partnerstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia.

Priebežne vykonávame prednáškové aktivity na uvedené témy a aktivačné hry na všetkých typoch škôl. V roku 2018 bolo na školách vykonaných 118 prednášok .

Zapojili sme sa do realizácie projektu „Viem, čo zjem“, ktorého cieľom je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V rámci projektu bolo v roku 2018 vykonaných 49 prednášok.

Zdravé pracoviská :

„Deň zdravia“ a ZOMOT Trnava

V rámci Svetového dňa zdravia sa pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu dňa 6.4.2018 výjazdom poradne zúčastnili akcie Deň zdravia a ZOMOT, Hlavná 5, Trnava. Zabezpečili vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK, P, % telesného tuku a poradenstvo k daným výsledkom. Témou svetového dňa pre rok 2018 bola Depresia – hovorme o nej . Účastníkom bol rozdáný zdravotno - výchovný materiál k danej tematike. Na akcii bolo vyšetrených 20 ľudí.

„Deň zdravia“ IKEA Trnava

Dňa 27.4.2018 sa pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu v spolupráci s VŠZP Bratislava zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie Dni zdravia IKEA Trnava. Zabezpečili vyšetrenie cholesterolu v krvi, meranie % množstva telesného tuku, meranie TK, P, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia pre 37 klientov.

„Deň zdravia“ Allianz Trnava

Dňa 13.6.2018 v spolupráci so VŠZP Bratislava sa oddelenie výchovy zdravia zúčastnilo na akcii „Deň zdravia“ v poisťovni ALLIANZ Trnava. 30 zamestnancom bolo vykonané vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom a poskytnutý zdravotno – výchovný materiál.

„Deň zdravia“ Slovenská pošta Trnava

V spolupráci so VŠZP Bratislava sa oddelenie výchovy zdravia zúčastnilo na akcii „Deň zdravia“ v priestoroch Slovenskej pošty Trnava. Zamestnancom sme vykonali vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Vyšetrenia podstúpilo 29 zamestnancov, ktorým bol rozdáný aj zdravotno – výchovný materiál.

„Týždeň zdravia“ Bekaert Hlohovec

V dňoch 24.9. – 25.9.2018 sme v rámci akcie „Týždeň zdravia“ v priestoroch firmy Bekaert Hlohovec 34 zamestnancom vyšetrili cholesterol z kapilárnej krvi, s následným poradenstvom a poskytli vhodný zdravotno – výchovný materiál. Meranie TK, P a % množstvo telesného tuku sme vykonali 74 zamestnancom.

„Deň zdravia“ SE a.s. Jaslovské Bohunice

V spolupráci so VŠZP Bratislava sme sa zúčastnili na akcii „Deň zdravia“ v priestoroch Slovenských elektrární a.s. Jaslovské Bohunice. Zamestnancom (44) sme vykonali vyšetrenie cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Všetkým sme poskytli vhodný zdravotno – výchovný materiál.

„Deň zdravia“ LEAR Voderady

V dňoch 7.11.2018 a 13.11.2018 sme v spolupráci so VŠZP Bratislava v rámci akcie Deň zdravia v priestoroch firmy LEAR Voderady zabezpečili vyšetrenie cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi, meranie TK a P, % množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300 90 zamestnancom. Následne sme poskytli individuálne poradenstvo k otázkam zdravého životného štýlu a vhodný zdravotno - výchovný materiál k danej problematike.

Na Stodolových dňoch sme prezentovali našu činnosť posterom „Výjazdové aktivity Poradne zdravia- prevencia KVCH (Výsledky a trendy vyšetrení vykonaných v rokoch 2012- 2017 vo farmaceutickej spoločnosti)“. Získané údaje boli spracované a vyhodnotené v rámci šesťročného obdobia, počas ktorého boli poskytované preventívne vyšetrenia a poradenské služby v súvislosti s eliminovaním individuálnych rizík najčastejších chronických neinfekčných ochorení.

Ovplyvňovanie determinantov zdravia a znižovanie rizikových faktorov

Dve pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu sú členkami pracovných skupín Seniori, Deti, mládež a rodina k projektu Komunitný plán sociálnych služieb mesta Trnava.

V súvislosti s realizáciou Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím je vedúca oddelenia členom koordinačnej skupiny k problematike násilia na deťoch na ÚPSVaR v Trnave.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení výchovy k zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity odboru verejné zdravotníctvo. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času v Trnave a Hlohovci, Mestskému kultúrnemu stredisku Hlohovec, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov.

V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnosť informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV a prevencie civilizačných ochorení.

V rámci plnenia NPPZ sme k vyhláseným svetovým dňom WHO zorganizovali prednášky, dni otvorených dverí, postery a rozдали vhodný zdravotno – výchovný materiál.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Sledovanie zdravotného stavu bolo v roku 2018 vykonávané formou zberu údajov v TZS.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

V rámci Svetového dňa zdravia sa pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu výjazdom poradne zúčastnili akcie „Svetový deň zdravia“ v OC MAX Trnava, zameranej na tému „Prevencia nadváhy a obezity“. Aktivity boli zamerané na prevenciu a zdravotnú výchovu obyvateľov prostredníctvom poradenstva, merania BMI a WHR indexu, TK a P, zdravotno - výchovných materiálov a propagácie poradní zdravia. Akcie sa zúčastnilo 61 ľudí.

V spolupráci s MÚ Trnava Kanceláriou Zdravé mesto Trnava sme sa zúčastnili Trnavských športových dní seniorov v areáli TJ Slávia Trnava. Na akcii bol 63 klientom zameraný TK, P, telesný tuk a poskytnuté poradenstvo.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny „ Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity“ , ktorá niekoľkokrát v roku 2018 riešila aktivity a plnenie akčného plánu pre pohybovú aktivitu, obezitu a NAPPPA . Tematike prevencie obezity sme sa venovali aj v rámci projektu „Viem, čo zjem“ na ZŠ v Trnave. Projekt je súčasťou globálneho projektu „Nestlé pre zdravie detí“, ktorý sa od roku 2009 postupne realizuje v 84 krajinách sveta a doposiaľ ním prešlo 80 miliónov detí. Cieľom projektu je motivovať žiakov ZŠ k vyváženému životnému štýlu, správny stravovacím návykom a podporiť ich pohybovú aktivitu. V roku 2018 sme sa zapojili do druhého a tretieho ročníka tohto projektu, v rámci ktorých sme vykonali 49 interaktívnych prednášok s besedou na základných školách.

Dňa 3.10.2018 sa dve pracovníčky v spolupráci so VŠZP Bratislava zúčastnili nakrúcania dokumentu o obezite do relácie Moja diagnóza vysielanej na RTVS v športovom areáli TJ Slávia Trnava.

V mesiacoch september - november 2018 sme realizovali prieskum NAPPPA.

Dňa 19.11.2018 sa oddelenie výchovy k zdraviu zapojilo do projektu „Na vekú nezáleží“ v priestoroch Trnavského samosprávneho kraja v Trnave, kde vykonalo prednášku na tému: „Prevencia nadváhy a obezity“.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a prevenciu nadváhy a obezity. Bolo poskytnuté 160 klientom.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do nadstavbovej poradne, alebo sú vyšetrovaní pri jej výjazdových aktivitách. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradňu navštívilo 157 klientov. Súčasťou poradne optimalizácie pohybovej aktivity sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za rok 2018 navštívili za týmto účelom poradňu klienti 104 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON bolo vykonané 244 klientom, výsledky boli písomne a graficky spracované.

Na Dňoch zdravia v mestách a na pracoviskách bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie % množstva telesného tuku prístrojom OMRON, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Kampaň sa v roku 2018 nerealizovala.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

V tejto oblasti sme pôsobili formou zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, premietaním DVD filmov a besedami k aktuálnym témam na špeciálnych školách v našom regióne a detskom domove v Trnave, kde je zvýšené zastúpenie detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí z rómskej komunity. V roku 2018 sme takto uskutočnili 13 prednášok a 4 premietania DVD s následnými besedami.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bola schválená vládou Slovenskej republiky 25.10.2017 uznesením č. 491/2017. Hlavným zámerom aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly

požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 zdôrazňuje multisektoriálny charakter riešenia problémov súvisiacich s alkoholom, spotrebu alkoholu v Slovenskej republike a súčasne zohľadňuje aj možnosti a kompetencie na úrovni jednotlivých rezortov.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny prevencie drogových závislostí, ktorá sa zaoberá aj plnením Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom. Akčný plán sme v roku 2018 naplnili vykonávaním poradenstva v protidrogovej poradni ako aj prednáškami na tému „Negatívne účinky nadmernej konzumácie alkoholu“, „Fetálny alkoholový syndróm“, premietaním DVD „Až do dna“ z produkcie občianskeho združenia Športom proti drogám na ZŠ a SŠ v regióne Trnava, Piešťany, Hlohovec.

Vedúca oddelenia je spoluautorom Manuálu pre nádstavbovú poradňu prevencie závislostí, ktorý bol vydaný v roku 2018.

V rámci problematiky sme sa zúčastnili odborného podujatia v priestoroch Odborného liečebného ústavu psychiatrického, n.o. Predná Hora.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Oddelenie výchovy k zdraviu podporilo myšlienku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti na vyhlásenej akcii „Týždeň mozgu“, ktorý sme realizovali v termíne od 12.3.2018 do 16.3.2018.

Pre seniorov, študentov a žiakov ZŠ sme vykonali prednášku na tému Dôležitosť pamäte spojenú s precvičením pamäte pomocou pracovných listov. Cvičení sa zúčastnilo celkovo 74 ľudí. Dokumentáciu spolu s vyhodnotením Týždňa mozgu 2018 sme zaslali ÚVZ SR v Bratislave.

Priebežne počas celého roka vykonávame edukačnú činnosť v spolupráci s JDS a prednáškové aktivity na aktuálne témy v denných centrách pre seniorov JDS a Zariadení pre seniorov Terézie Vansovej v Trnave a v Modranke.

Oddelenie výchovy k zdraviu v spolupráci s Mestským úradom v Trnave, Kanceláriou Zdravé mesto sa zúčastnilo akcie „Trnavské športové dni seniorov“. Akcia sa uskutočnila v areáli TJ Slávia Trnava. U 63 účastníkov bol zmeraný TK, P a % množstvo telesného tuku a poskytnutý vhodný zdravotno – výchovný materiál.

V dňoch 24.10.2018-25.10.2018 sme sa výjazdom Poradne zdravia zúčastnili 10. ročníka Veľtrhu pre seniorov, ktorý organizovalo mesto Trnava v spolupráci so Strediskom sociálnej starostlivosti v Trnave a bol venovaný „Mesiacu úcty k starším“. Prezentovali sme činnosť Oddelenia výchovy k zdraviu, zabezpečili sme účastníkom vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, merali hodnoty TK, % množstva telesného tuku prístrojom OMRON, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI. Poskytli sme individuálne poradenstvo k otázkam zdravého životného štýlu a vhodný zdravotno-

výchovný materiál k danej problematike. Cholesterol sme vyšetrili u 52 účastníkom a meranie TK, P, a % množstva telesného tuku 89 účastníkom Veľtrhu.

Počas mesiaca úcty k starším sme v rámci dní zdravia v Trstíne a v Dolnom Dubovom vyšetrili 47 klientom vo veku 55- a viac rokov cholesterol, zmerali TK, tuk, vypočítali BMI, zhodnotili riziko KVCH, poskytli poradenstvo a rozdali zdravotno – výchovný materiál. Namerané hodnoty a podklady boli zaslané k ďalšiemu spracovaniu na ÚVZ SR.

Vedúca oddelenia je členkou pracovnej skupiny Seniori, v rámci „Komunitného plánu sociálnych služieb“ Mestského úradu Trnava za oblasť seniori a členom pracovnej skupiny „Podpora zdravia seniorov“ ÚVZ SR, ktorých stretnutí sa pravidelne zúčastňuje.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ POSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti. Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Intervenčné aktivity v tejto oblasti uskutočňujeme v materských a základných školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny a premietaním videofilmov k danej tematike. Školám sme poskytli zdravotno – výchovný materiál k ústnemu zdraviu a prevencii ústnych ochorení.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Oddelenie výchovy k zdraviu realizovalo zdravotno – výchovnú intervenciu

individuálnou, skupinovou a hromadnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

V rámci poradenského centra zdravia dlhodobo pracuje základná poradňa, poradňa zdravej výživy, poradňa prevencie drogových závislostí, poradňa odvykania od fajčenia, poradňa na podporu psychického zdravia, poradňa optimalizácie pohybovej aktivity a linka pomoci HIV/AIDS.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)
- Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:

- vo výžive a spotrebe alkoholu
- vo fyzickej aktivite
- zvládanie stresu
- vo fajčiarskych návykoch
- nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Klientom so zvýšenými hodnotami a rizikovým správaním odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre.

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávaní rizík odporúčame návštevu lekára.

Počet klientov v poradni zdravia v roku 2018 bol 664, čo činilo 9 948 výkonov, mimo TZS bolo vyšetrených 146 klientov, čo činilo 2 717 výkonov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 160 klientom.

V nadstavbových poradniach bolo roku 2018 vyšetrených 446 klientov.

V rámci projektu CINDI sa venujeme vyhláseným svetovým dňom, ako je Svetový deň zdravia, Svetový deň diabetu, Svetový deň výživy, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň pohybom ku zdraviu..., o ktorých informujeme verejnosť na www. stránkach, organizujeme dni otvorených dverí a poskytujeme zdravotno - výchovný materiál a poradenstvo k aktuálnej problematike. V priestoroch vestibulu RÚVZ so sídlom v Trnave sme umiestnili panely, k daným tematikám.

Svetový deň diabetu sme okrem odborného panelu umiestneného vo vstupných priestoroch RÚVZ a oznamu na www. stránke propagovali v rámci prednáškových aktivít venovaných prevencii diabetu a civilizačných chorôb na ZŠ, SŠ, SZŠ, Detskom domove, pre JDS a zariadenia pre seniorov. Distribuovaný bol leták do ambulancií lekárov 1. kontaktu.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2020 v bode B.1 uložila Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorít vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracuje „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020 v rezorte zdravotníctva“.

Vedúca oddelenia je členom Riadiaceho výboru Zdravé mesto a protidrogovej prevencie, komisie Okresného úradu pre prevenciu patologických javov a kriminality a členom pracovnej skupiny prevencie drogových závislostí a podpory duševného zdravia ÚVZ SR.

V roku 2018 navštívilo poradňu prevencie drogových závislostí 16 klientov. K téme závislostí na alkohole, ilegálnych látkach a nelátkových závislostiach bolo uskutočnených 21 zdravotno-výchovných aktivít na základných a stredných školách v regióne a na tému prevencia fajčenia a negatívne účinky fajčenia bolo vykonaných 9 aktivít.

V rámci Európskeho boja proti drogám sme s TOS Trnava organizovali 14 zdravotno-výchovných aktivít pre študentov základných a stredných škôl v regióne.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľ

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi a podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života s relatívnym znížením prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny „Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity“ ÚVZ SR a zúčastňuje sa priebežne zasadnutí pracovnej skupiny.

V rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu boli v mesiaci máj vykonané 2 prednášky pre žiakov ZŠ Ružindol na tému Dôležitosť pohybovej aktivity, 1 prednáška v zariadení pre seniorov T. Vansovej, Trnava na tému Pohybová aktivita ako relax. K svetovému dňu bol vyhotovený panel pre verejnosť a 2 plagáty.

V mesiacoch september až november sme realizovali v súvislosti s úlohami vyplývajúcimi z NAPPPA na roky 2017 – 2020 sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov (testovanie telesnej zdatnosti a držania tela, hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi).

Komplex meraní, ktoré sme uskutočnili 82 študentom stredných škôl v Trnave bol tvorený z merania telesnej výšky a hmotnosti, stanovenia BMI, % množstva kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu, obvodu pásu a bokov, výpočtu pomeru obvodu pásu k telesnej výške, % telesného tuku kaliperom, TK a pulzu, merania cholesterolu, glukózy, triglyceridov z kvapky krvi a výpočtu HDL cholesterolu, spirometrického vyšetrenia. Hodnotenie držania tela zahŕňalo posúdenie jednotlivých častí tela a zakrivenia chrbtice. Testovanie telesnej zdatnosti bolo zrealizované Rufierovým testom. Zistenie flexibility a ohybnosti sme uskutočnili meraním predklonu zo stoja vzpriameného.

Súčasťou testovania bolo vyplnenie anonymného dotazníka a následná edukácia na základe zistených parametrov. Všetky zozbierané údaje boli zaslané na RÚVZ Spišská Nová Ves na ďalšie spracovanie.

Plnenie úlohy odboru hygieny detí a mládeže:

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Vyhodnotenie v časti 4.2.

Plnenie úlohy odboru epidemiológie:

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

V rámci prevencie HIV/AIDS je v poradenskom centre zriadená nadstavbová Poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený o správaní, ktoré znižuje riziko infekcie HIV. V roku 2018 bola poskytnutá základná informácia o infekcii HIV a jej predchádzaní, o spôsobe vyšetrenia na anti - HIV protilátky 64 klientom (poradenstvo poskytnuté telefonickou linkou pomoci AIDS bolo 51 klientom).

Aktuálne zistené nové poznatky na poradni sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií. Poradňu navštívili resp. telefonické informácie boli podávané prevažne mladým ľuďom, najviac zastúpená je veková kategória od 25 - 34 rokov a 20-24 rokov. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači a na webových stránkach RÚVZ.

V roku 2018 bolo vykonaných 11 prednášok s besedami na tému AIDS a 3 prednášky na tému plánované partnerstvo, rodičovstvo a hygiena tela. Na prednáškach spojených s besedami zvyšujeme informovanosť, zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie výchovy k zdraviu zabezpečuje poradňu k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a prevencie chorôb prenášaných pohlavným stykom (HIV/AIDS).

Vyhodnotenie a odpočet edukačných aktivít v rámci prevencie HIV/AIDS bol odoslaný v mesiaci december 2018 na RUVZ so sídlom v Košiciach a ÚVZ SR odbor epidemiológie.

V rámci našej činnosti poskytujeme aj zdravotno - výchovný materiál (časopis POZITIVNĚ pre HIV+ komunitu, poskytnutý Domom svetla v Prahe) verejnosti a združeniu STORM pracujúcim v našom regióne s HIV pozitívnymi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš oddelenie HŽP

RÚVZ vo V. Krtíši bol riešiteľským pracoviskom úlohy 1.5. a 1.7. programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR.

1.5. Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

Pesticídne látky a mikropolutanty vyšetruje prevádzkovateľ vodovodov Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. v rámci prevádzkovej kontroly pri úplných rozboroch v tomto rozsahu: trifluralin, simazín, atrazín, terbutylazín, prometryn, paration-ethyl, metazachlor, alachlor, chlorpyrifos, pendimethalin, suma pesticídov. V roku 2018 nedošlo k prekročeniu ani jedného z menovaných ukazovateľov. V rámci monitoringu laboratória RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetrovali lindan, hexachlórbenzén, heptachlór p, p – DDT, metoxychlór a sumu pesticídov.. Taktiež nedošlo prekročeniu týchto ukazovateľov.

1.7. Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií.

V okrese V. Krtíš máme 3 prevádzky solárií, ktoré prevádzkujú spolu 7 solárnych prístrojov.

Vo všetkých troch soláriách bol vykonaný ŠZD, pri ktorom neboli zistené závažné nedostatky. Objektívizácia UV žiarenia meraním bola vykonaná iba na základe objednávok. V rámci ŠZD bude objektívizácia UV žiarenia vykonaná vo všetkých soláriách začiatkom roku 2019.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zmeny, ktoré nastali, zaznamenávame pravidelne v programe ASTR. V roku 2018 boli v okrese Veľký Krtíš (k 31.12.2018) evidované rizikové práce v nasledovných spoločnostiach:

1. **eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, IČO: 35 910 712**: spoločnosť sa zaoberá prepravou zemného plynu. Rizikové práce boli vyhlásené pre 54 zamestnancov (pracovná pozícia „technik“), z toho 3 ženy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 41 zamestnancov / 2 ženy s rizikovým faktorom hluk a vo 4. kategórii pre 13 zamestnancov / 1 žena, s expozíciou rizikovému faktoru hluk.
2. **IKE spol. s.r.o., Slatinka č. 176, 991 03 Pôtor, IČO: 36 057 185**: spoločnosť sa zaoberá výrobou a produkciou reklamy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 7 zamestnancov / 0 žien (pracovná pozícia „zvárač – zámočník“), s rizikovým faktorom hluk.
3. **BCP BULLONERIA COLOMBO s.r.o. Pôtor, 991 03 Pôtor, IČO: 36 629 031**: spoločnosť sa zaoberá výrobou skrutiek a matiek. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 7 pracovníkov / 0 žien (pracovná pozícia „robotník vo výrobe – obrábáč kovov“), s rizikovým faktorom hluk.
4. **TECHNOGYM E.E. s.r.o. Bratislava, prevádzka Malý Krtíš, 990 01 Malý Krtíš, IČO: 35 930 209**: spoločnosť sa zaoberá výrobou posilňovacích zariadení. Rizikové práce boli vyhlásené pre 103 zamestnancov, z toho 14 žien (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“, „všeobecný operátor – pieskovač“ a „lakovač“). Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 33 zamestnancov / 0 žien s expozíciou rizikovým faktorom zväčša pevný aerosol, hluk a vibrácie (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“). Ďalej boli vyhlásené rizikové práce v 3. kategórii pre 59 zamestnancov / 13 žien s expozíciou rizikovému faktoru záťaž teplom (pracovná pozícia „všeobecný operátor“). Rizikové práce sú vyhlásené aj pre 9 zamestnancov / 1 žena na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom fyzická záťaž – kat. 3 a tiež pre 2 zamestnancov / 0 žien na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom hluk, kategória 3.
5. **AMARANTE s.r.o. Kiarov, 991 06 Želovce, IČO: 36 059 137**: spoločnosť sa zaoberá výrobou okien. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 5 pracovníkov / 0 žien, s expozíciou rizikovému faktoru hluk (pracovná pozícia:

„pracovník pri výrobe okien“ 3 / 0 žien, „zástupca vedúceho výroby“ 1 / 0 žien, „pracovník pri výrobe hranolov“ 1 / 0 žien).

6. **ČOV a.s., Slovenská Lupča, prevádzka Kompostáreň Čebovce, 991 25 Čebovce, IČO: 36 644 340:** spoločnosť sa zaoberá výrobou kompostov a organických hnojív. Rizikové práce v 3. kategórii boli vyhlásené pre 1 pracovníka / 1 žena s expozíciou rizikovým faktorom celkový pevný aerosol, amoniak (pracovná pozícia: „vedúca prevádzky“).

Návrhy na zaradenie prác do kategórií boli vypracované v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v platnom znení. Uvedenými rozhodnutiami na určenie rizikových prác boli zároveň organizáciám nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou.

Pracovné činnosti zaradené do 4. kategórie boli určené na časovo vymedzené obdobie.

Celkový počet pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v okrese Veľký Krtíš k 31.12.2018, bol **177 pracovníkov, z toho 18 žien**. V 3. kategórii sme evidovali 164 pracovníkov, z toho 17 žien a vo 4. kategórii to bolo 13 pracovníkov, z toho 1 žena (v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, KS 03 Veľké Zlievce).

Tab. č. 1

Počty pracovníkov vykonávajúcich v okrese Veľký Krtíš rizikové práce k 31.12.2018 (podľa údajov z programu ASTR):						
Prevažujúca činnosť	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov *	1	1	0	0	1	1
Priemyselná výroba **	122	14	0	0	122	14
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu ***	41	2	13	1	54	3
S P O L U	164	17	13	1	177	18

* spoločnosť ČOV a.s. Slovenská Lupča, prevádzka Kompostáreň Čebovce

** spoločnosť IKE spol. s.r.o. Slatinka, Pôtor – Slatinka

spoločnosť BCP Bulloneria Colombo s.r.o. Pôtor

spoločnosť TECHNOGYM E.E. s.r.o. Bratislava, prevádzka Malý Krtíš

spoločnosť AMARANTE s.r.o. Kiarov

*** spoločnosť eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce

Tab. č. 2

Počty pracovníkov vykonávajúcich v okrese Veľký Krtíš rizikové práce k 31.12.2018 (podľa údajov z programu ASTR):						
Faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	Žien
Fyzická záťaž	9	1	0	0	9	1
Hluk	95	2	13	1	108	3
Chemické látky a zmesi	34	1	0	0	34	1
Vibrácie	33	0	0	0	33	0
Záťaž teplom a chladom	59	13	0	0	59	13

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa väčšinou nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovania nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom najmä pracovné zdravotné služby, ktoré u zamestnávateľov s rizikovými pracoviskami poctivo sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok.

Všetky organizácie, v ktorých sú určené rizikové práce, majú uzatvorenú zmluvu s PZS, čo predstavuje 100 %. Jedná sa o zmluvy so spoločnosťami: PZS s.r.o. Banská Bystrica, Falck Healthcare a.s. Bratislava, ProCare a.s. Bratislava a PYROBOSS s.r.o. Banská Bystrica.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Odpočet plnenia úlohy:

Na pracoviskách u rôznych subjektov sa pri používaní toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí zameriavame predovšetkým na skladovanie, spôsob vedenia evidencie, spôsob manipulácie, odbornú spôsobilosť, na manipuláciu s nimi, zabezpečenie

preventívnej zdravotnej starostlivosti, zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov atď.

V súvislosti s používaním prípravkov na chemickú ochranu rastlín zisťujeme, že sa čoraz častejšie aplikujú prípravky, ktoré nie sú zaradené medzi toxické látky a zmesi. Skladovanie prípravkov na ochranu rastlín je v súčasnej dobe obmedzené, nakoľko sa prípravky na ochranu rastlín nenakupujú do zásoby, ale objednáva sa len potrebné množstvo. Likvidácia nepoužitých obalov a prípravkov sa zabezpečuje na základe zmlúv cez oprávnené organizácie. Osobitná pozornosť sa venuje zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch či v maloobchodných predajniach. Menšie poľnohospodárske družstvá, ako aj súkromne hospodáriaci roľníci, zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín prevažne dodávateľským spôsobom. Zamestnanci týchto spoločností majú odbornú spôsobilosť a sú pravidelne školení. K 31.12.2018 vykonali pracovníci PPL RÚVZ Veľký Krtíš 3 kontroly v poľnohospodárskych prevádzkach, pri ktorých neboli zistené závažnejšie nedostatky.

Čo sa týka vykonania skúšok odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zamestnanci oddelenia i naďalej poskytujú záujemcom potrebné informácie (celkovo bolo v roku 2018 poskytnutých 5 konzultácií). Odbornú spôsobilosť zamestnancov pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V priebehu roka 2018 neboli v okrese Veľký Krtíš hlásené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Odpočet plnenia úlohy:

Výkon štátneho zdravotného dozoru v tejto oblasti je zameraný na sledovanie plnenia povinností zamestnávateľov, podľa Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, v znení neskorších predpisov. V okrese Veľký Krtíš evidujeme 1 pracovisko s výskytom týchto látok – t.j. onkologickú ambulanciu Oncomedical s.r.o. Veľký Krtíš s 2 pracovníčkami (lekárka a zdravotná sestra), ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám. Cytostatiká sa podávajú ambulantne, infúznou formou.

Čo sa týka kontroly plnenia povinností, vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši evidoval k 31.12.2018 3 takéto žiadosti. Jednalo sa o:

- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny na rodinnom dome v obci Sucháň.

Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Poprad.

- demontáž eternitovej strechy zo stavby skladu v obci Sklabiná, ktoré vykonala spoločnosť Arpád Bazsó, Slatina.
- odstraňovanie eternitovej strechy z rodinného domu v obci Kováčovce – Peťov. Žiadosť podala spoločnosť PROFI DEMONT s.r.o. Skliarovo - Detva.

Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonávajú iba firmy, ktoré vlastní oprávnenie na odstraňovanie azbestovocementových materiálov. Výkon práce je pod odborným dohľadom a vždy sú zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie AZC materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Zamestnancom aj zamestnávateľom naďalej priebežne poskytujeme poradenské služby a konzultácie v oblasti uvedomenia si rizík, vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom, vrátane azbestu, ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam, narúšajúcim endokrinný systém. K 31.12.2018 boli poskytnuté pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš 2 takéto konzultácie.

2.1.4. Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Odpočet plnenia úlohy:

Oddelenie PPL na RÚVZ Veľký Krtíš sa snaží napomáhať zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov predovšetkým cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj spoluprácou s pracovnými zdravotnými službami. Prostredníctvom Poradne zdravia a jej aktivít sú propagované u zamestnávateľov intervenčné programy, ktorých cieľom je informovať zamestnávateľov o vplyve pracovného prostredia, životného štýlu, zdraviu škodlivých faktorov práce a ich vzájomnej kombinácii na zdravie zamestnancov. V poslednom období zamestnávatelia kladú väčší dôraz na zlepšenie podmienok práce, ako aj pracovného prostredia. Nevhodné pracovné podmienky prevažujú viac – menej iba v tých prevádzkach, ktoré začali svoju činnosť v neúčelových priestoroch. Pracovné prostredie je zväčša vyhovujúce v prevádzkach, ktoré sú vybudované podľa schválenej projektovej dokumentácie. Spracovanie dokumentácie projektanti často konzultujú aj s pracovníkmi odd. PPL a to ešte vo fáze prípravy. K 31.12.2018 bolo k uvedenej tematike (t.j. podpora zdravia pri práci)

vykonaných 10 konzultácií, z toho 6 u SZČO, počas ktorých bolo záujemcom poskytované odborné poradenstvo. Zároveň boli vykonané 4 kontroly so zameraním na pracovné prostredie a znižovanie zdravotných rizík z práce a pracovného prostredia.

V uvedenej oblasti úzko spolupracujeme aj s Poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Poradňa zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš vykonávala v rámci svojej činnosti aj aktivity, zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitnú pozornosť pracovníčky venovali poradenstvu pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO). Do 31.12.2018 boli vykonané 4 výjazdové aktivity, zamerané na vyšetrenie krvi v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení a to v nasledovných prevádzkach:

1. Sociálna poisťovňa Veľký Krtíš – 10 klientov.
2. Hontiansko-novohradská knižnica Veľký Krtíš – 25 klientov.
3. II. Základná škola Veľký Krtíš (2 termíny) – 24 klientov.

Všetkým záujemcom boli prístrojom Reflotron vyšetrené hodnoty celkového cholesterolu, glykémie, HDL a LDL cholesterolu, zmeraný bol krvný tlak, pulz, percento telesného tuku, výška a hmotnosť. Vykonané bolo individuálne poradenstvo pre klientov podľa zistených výsledkov. Pracovníčky PZ pravidelne vykonávajú pre zamestnávateľov aj rôzne poradenské aktivity (napr. informačné panely, konzultácie, prednášky atď.).

V spolupráci s mestom Veľký Krtíš a ďalšími organizáciami, v rámci rôznych zdravotno-výchovných dní (napr. „Svetový deň zdravia“, Deň otvorených dverí RÚVZ“, Jánsky jarmok atď.) vykonávajú pracovníčky Poradne zdravia aj výjazdové akcie pre obyvateľov mesta, zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia. Záujemcom je ponúknutá možnosť vyšetrenia kapilárnej krvi Reflotronom, individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály na rôzne témy.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nebol v roku 2018 zapojený do výkonu spoločných previerok orgánov inšpekcie práce a verejného zdravotníctva v Banskobystrickom kraji.

V rámci Informačnej kampane Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na roky 2018-2019 bol v priestoroch RÚVZ Veľký Krtíš inštalovaný informačný panel na tému „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“.

3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

3.2. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľom monitorovania spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie je zistiť úroveň spotreby a porovnať príjem vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti na údaje súčasného vedeckého hodnotenia.

Monitorovanie je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období.

Na základe usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR č. OHVBPKV/2311/2018/Tru zo dňa 11.6.2018 bol vykonaný monitoring vybraných prídavných látok. V rámci monitoringu bola konkrétne sledovaná spotreba prídavných látok - E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy – 24 hodinový jedálny lístok .

Na základe usmernenia sme zabezpečili pre monitoring 20 dobrovoľných respondentov v stanovených vekových kategóriách: veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži /10/ a ženy/10/ ľahko/stredne pracujúci.

Každý z respondentov vyplnil 24 hodinový dotazník / jedálny lístok/ spotreby pokrmov a nápojov. Jednotliví účastníci monitoringu boli oboznámení so štúdiou a tiež k tlačivám k vyplňovaniu spotreby obdržali návod na vyplnenie dotazníka / jedálneho lístka/ pre spotrebu prídavných látok. Jedálne lístky boli vypísané podrobne, podľa pokynov a každý nápoj a pokrm mal uvedený obchodný názov. Uvádzané boli presné skonsumované množstvá a tiež miesto konzumácie.

Výstupom projektu sú tabuľky výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonsumovaných prídavných látok a výsledky laboratórnych stanovení, ktoré boli zaslané na ÚVZ SR.

3.3. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie ako rizikového faktoru vo výžive ľudí. Vysoký príjem soli je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení.

V 1. etape riešenia projektu sme odobrili na základe plánu úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru rozpracovaného pre banskobystrický kraj 1 vzorku obedového menu z uzavretého systému stravovania a 1 vzorku obedového menu z prevádzky verejného stravovania. Vzorky hotových pokrmov boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky sme následne spracovali podľa komodity v tabuľkovej forme a zaslali na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

3.4. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

4. Odbor hygieny detí a mládeže

V kalendárnom roku 2018 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

Úloha č. 4.1. - Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Odpočet plnenie úlohy:

a) Podpora zdravého štartu do života

V kalendárnom roku 2018 neboli organizované aktivity tohto typu z dôvodu, že rodinné centrá v okrese Veľký Krtíš nie sú prevádzkované - bola zrušená ich činnosť.

b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

V priebehu kalendárneho roka 2018 odbornými pracovníčkami oddelenia hygieny detí a mládeže boli v školských jedálňach a v školských bufetoch vykonávané kontroly predávaného sortimentu a kontroly dodacích listov predávaného sortimentu potravín s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity. V rámci úlohy č. 4.3. bola odobratá aj vzorka stravy v jednej školskej jedálni pri základnej škole, ktorá bola podrobená laboratórnej analýze na stanovenie obsahu kuchynskej soli.

Pri kontrolách, vykonávaných v školských stravovacích zariadeniach podporujeme poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne.

Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí zabezpečujú a vykonávajú pracovníčky Oddelenia podpory zdravia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania a v školských bufetoch odborná pracovníčka oddelenia hygieny detí a mládeže sa zameriavala na zisťovanie pôvodu potravín, kontrolu hygienických podmienok prípravy a podávania stravy, zostavenie jedálnych lístkov, počet stravujúcich sa detí a

mládeže, kontroly pestrosti stravy, realizáciu pitného režimu detí, zapojenie do školského mliečneho programu a programu školské ovocie, podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Snažíme sa obmedziť prístup k občerstveniu a ďalším doplnkovým možnostiam menej zdravých potravín v priestoroch školy.

Štátny zdravotný dozor a Úradná kontrola potravín bol vykonaný v stravovacích zariadeniach určených pre deti a mládež a na zotavovacích podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy, pestosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na odporúčané výživové dávky. Počet kontrol v roku 2018 bol 32.

V rámci mimoriadnej kontroly, nariadenej ÚVZ SR boli vykonané ciele kontroly v 6 školských bufetoch, prevádzkovaných na 4 základných školách a na 2 stredných školách v okrese Veľký Krtíš.

Diétne stravovanie v školských stravovacích zariadeniach v okrese Veľký Krtíš nie je zabezpečené. Posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy sa vykonáva v rámci realizovaných projektov ÚVZ v SR.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V kalendárnom roku 2018 vedúca oddelenia HDM na poradu pracovníkov školského stravovania organizovaných Okresným úradom Banská Bystrica, odborom školstva nebola pozvaná. Vzdelávanie pracovníkov zariadení školského stravovania vykonávame počas výkonu ŠZD, resp. osobnými alebo telefonickými konzultáciami.

Oddelením hygieny výživy boli realizovali školiace akcie v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci úloh vyplývajúcich z PaP ÚVZ SR v kalendárnom roku 2018 úlohy na podporu pohybových aktivít neboli realizované. V rámci výkonu ŠZD na základných a stredných školách vykonávame aj monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy.

Projekt COSI - Childhood Obesity Surveillance Initiative - súčasť Národného akčného plánu prevencie obezity

Cieľom projektu Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO) je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku. Uvedený projekt bol realizovaný vo viacerých európskych krajinách.

Projekt bol realizovaný na vybraných základných školách v okrese Veľký Krtíš, kde bolo potrebné zmerať žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a od 8 do 8,99 rokov. Do projektu boli vybraté nasledovné základné školy:

a/ Základná škola, ul. J.A. Komenského 4, 990 01 Veľký Krtíš - mestská ZŠ

b/ Základná škola s materskou školou, Na Parlagu 1, 990 01 Veľký Krtíš - vidiecka ZŠ

Celkový počet žiakov, zaradených do projektu bol 63, z toho 35 mestských a 28 vidieckych žiakov. Podľa vekového rozdelenia bolo 37 detí vo veku od 7-7,99 rokov a 26 detí vo veku od 8-8,99 rokov.

Rodičom/zákonným zástupcom vybraných žiakov vo veku 7-7,99 a 8-8,99 rokov boli odovzdané informované súhlasy. Po podpísaní informovaného súhlasu rodičmi odborná pracovníčka oddelenia HDM dohodla s vedením školy termín uskutočnenia merania detí - hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov. Pri meraní do dotazníkov boli zaznamenané: dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň školskej dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov. Vyplnené dotazníky boli označené kódmi podľa usmernenia zodpovednej pracovníčky MZ SR.

Zber údajov bol realizovaný v mesiaci november 2018. Údaje z dotazníkov boli zapísané do databázy údajov v programe Excel.

Úloha č. 4.2. - Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. Fajčenie, konzumácia alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod..

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú vybrané RÚVZ v SR.

Odpočet plnenia úlohy:

Projekt bol riešený v I. polroku 2018 podľa pokynov Úradu verejného zdravotníctva SR. Po obdržaní dotazníkov a vypracovaní sprievodného listu - žiadosti o spoluprácu bolo v Základnej škole s materskou školou, Šskolská 50, 991 26 Nenince dotazníkovým prieskumom zisťované zneužívanie návykových látok u žiakov a učiteľov spomínanej základnej školy a to u žiakov 5.- 8. ročníka ZŠ - TAD1, u žiakov 9. ročníka – TAD 2 a u učiteľov – TAD 3 spomínanej základnej školy. Prieskum bol realizovaný anonymne. Vyplnený dotazník žiaci a učitelia vložili do obálok, zalepili a odovzdali anketárovi. Počas vyplňovania dotazníka anketár vyplnil tlačivo hlásenie za triedu, kde bol zapísaný aj kód školy. Po skončení vyplňovania dotazníkov boli jednotlivé obálky s dotazníkmi a hlásenie za triedu vložené do jednej veľkej obálky. Veľké obálky za jednotlivé triedy boli zaslané na Úrad verejného zdravotníctva SR na ďalšie hodnotenie. Počet vyplnených dotazníkov bol nasledovný: TAD 1 – 29 ks, TAD 2 – 7 ks a TAD 3 – 14 ks.

Úloha č. 4.3. – Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami na NaCl. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Odpočet plnenia úlohy:

V rámci plnenia úlohy č. 4.3. ÚVZ v SR na rok 2018 a na ďalšie roky bola odobratá vzorka stravy - obeda dňa 21.5.2018 v Školskej jedálni pri Základnej škole, nám. A.H. Škultétyho 9, 990 01 Veľký Krtíš. Obed pozostával z Polievky Boršč s bravčovým mäsom, chlieb k polievke celozrnný, rezance domáce s makovou posýpkou na chemické vyšetrenie, obsah NaCl. Vzorka stravy - obeda bola dopravená do akreditovaného laboratória, Oddelenia chemických analýz RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Laboratórne stanovená hodnota chloridu sodného - NaCl v odobratej vzorke stravy bola 3736 ± 87 mg/kg, t.j. 3,736 g/ kg, pričom odporúčaný denný príjem soli pre deti do 15 rokov podľa IX. revízie OVD je do 2 gramov. Obed predstavuje 35 % celodenného príjmu potravy, teda na obed prislúcha 0,70 g kuchynskej soli. Pri prepočte na normované a odobraté množstvo stravy, ktoré predstavuje 562,9 g, obsah soli v tomto množstve predstavuje $2,103 \pm 53$ g, čo je o 1,403 g viac ako je OVD. V percentuálnom vyjadrení uvedené množstvo kuchynskej soli predstavuje 200,43 % - né prekročenie oproti OVD.

Stravovacie zariadenie (adresa)	Názov pokrmu (obeda)	Množstvo jedlej soli v pokrme (g soli/1 obed)	% prekročenia jedlej soli oproti OVD
1. Školská jedáleň pri ZŠ, nám. A.H. Škultétyho 9, 990 01 Veľký Krtíš	Polievka Boršč s bravčovým mäsom, chlieb k polievke celozrnný, rezance domáce s makovou posýpkou	2,103 ± 53 g	200,43 %

6. Odbor epidemiológie

6.1. Národný imunizačný program

V rámci plnenia úloh národného imunizačného programu pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali fyzickú kontrolu zaočkovanosti vo všetkých neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dospelých, ktoré sa nachádzajú na území okresu Veľký Krtíš. Zároveň bola vykonaná kontrola dodržiavania chladového reťazca vakcín ako i typy chladničiek v jednotlivých ambulanciách, vedenie evidencie zaočkovanosti ako aj doočkovanie detí s dočasnými kontraindikáciami. Vo vyššie uvedených parametroch sledovanosti neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Celookresná úroveň očkovania v sledovanom období v okrese Veľký Krtíš dosiahla hodnotu 98,3%.

V roku 2018 bol zrealizovaný imunologický prehľad v Slovenskej republike, ktorým sa zisťoval stav imunity populácie proti vybraným šiestim prenosným ochoreniam - osýpkam, mumpsu, ružienke a vírusovým hepatitídam typu A, B, C.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa, ktorý vyhlasuje európska úradovňa Svetovej zdravotníckej organizácie zameranej na posilnenie významu očkovania a zvýšenia zaočkovanosti boli pre laickú verejnosť vyhotovené letáky o imunizácii populácie s aktuálnym očkovacím kalendárom na rok 2018. Článok s príslušnou tematikou bol uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Veľký Krtíš.

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Zákonných zástupcov detí, ktorí z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame do poradne v rámci pohovoru o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a o možných následkoch týkajúcich sa zdravia dieťaťa, ako aj verejného zdravia v prípade nezaočkovania dieťaťa.

6.2. Surveilance infekčných chorôb

Odborní pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávali epidemiologické vyšetrenia a protiepidemické opatrenia pri výskyte infekčných ochorení v ohniskách nákazy. Za uvedené obdobie bolo vykonaných celkom 240 terénnych šetrení v ohniskách nákaz z toho 192x v ohniskách salmonelóz, 7x v ohnisku šigelóz, 4x kampylobakteriálnych enteritíd, 2x rotavírusových enteritíd, 1x iných vírusových enteritíd, 7x enterokolitíd zapríčinených *Clostridium difficile*, 1x iných špecifikovaných baktérií a 2x hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu.

Protiepidemické opatrenia boli vykonané 7x v ohnisku hepatitídy typu A, 9x typu B, 2x vírusovej hepatitídy typu C a 1x vírusovej hepatitídy typu E.

Ďalšie protiepidemické opatrenia sa vykonávali 1x v ohnisku s potvrdenou TBC a 2x divého kašľa vyvolaného *Bordetella pertussis*,

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy sa 2x vykonávalo aj u kožného ochorenia a to epidemického výskytu - svrab v Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb vo Veľkom Krtíši.

V rámci sledovania HER v zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých spolu 270 sterov mikrobiálnej čistoty, z toho 90 zo sterilného materiálu a 180 sterov z prostredia. Podľa

vopred určeného harmonogramu sme odoberali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

S informačným systémom sa pracuje denne a to, zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V roku 2018 bolo oddeleniu epidemiológie nahlásených 5 nozokomiálnych nákaz, čo je o 1 nákazu menej ako v roku 2017 a to Pneumónia vyvolaná Pseudomonas 2x, Zápal žíl - phlebitis et thrombophlebitis 1x, Infekcie po infúzii, transfúzii a liečebnej injekcii 1x a Cystitída 1x.

Na predchádzanie NN sa na nemocničných oddeleniach vykonávajú pravidelné kontroly hygienicko-epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej starostlivosti, manažmentu NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom. Každoročne sa zapájame do kampane hygieny a dezinfekcie rúk, ktorá je súčasťou WHO.

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

V priebehu roka sa v okrese Veľký Krtíš nevyskytli mimoriadne epidemiologické situácie, len lokálne epidémie respiračných ochorení, ktorým sa zabránilo prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa vopred určeného harmonogramu sme odberali 12 vzoriek odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves s negatívnymi výsledkami enterálnych vírusov z odpadových vôd.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

V rámci „Svetového dňa boja proti AIDS“ boli na SOŠ v Modrom Kameni a vo Veľkom Krtíši odprednášané 2 prednášky pre 82 študentov o prevencii AIDS. Pred prednáškou boli študentom rozdane dotazníky „Čo vieš o AIDS“ na zistenie vedomostí študentov o AIDS. Prednáška bola sprevádzaná premietnutím filmu „Anjeli“ z DVD, spoločnou besedou a rozdáním zdravotno-výchovných materiálov. Danou tematikou sme informovali obyvateľstvo na našej web stránke a informačným panelom v RÚVZ. Do interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ sme sa nezapojili.

6.8. Poradne očkovania

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Priebežne aktualizujeme informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a očkovaním preventabilných ochorení. Verejnosť informujeme aj formou materiálov o očkovaní, ktoré distribuujeme do detských ambulancií a nemocnice s aktuálnym očkovacím kalendárom.

So všetkými rodičmi detí, ktorí z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame do poradne v súvislosti s odmietnutím očkovania na pohovor o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a následkoch v prípade nezaočkovania dieťaťa. V roku 2018 sme mali 5 podaní odmietnutia povinného očkovania.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

Vzhľadom na nízke personálne obsadenie oddelenia a zapojenia sa v roku 2018 do zrealizovania imunologických prehľadov v Slovenskej republike, ktorým sa zisťoval stav imunity populácie a vysokého výskytu prenosných ochorení v okrese sme sa tento rok nezapojili do projektu "Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania", ktorý sa formou hry snaží edukovať študentov vyšších ročníkov ako budúcich rodičov v oblasti povinného očkovania a jeho významu. V spolupráci s Poradňou zdravia, tak ako v roku 2016 sa budeme snažiť projekt realizovať v roku 2019.

6.10. Umývanie a dezinfekcia rúk v zdravotníckych zariadeniach

Každoročne sa zapájame do Národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ a to letákmi pre zdravotníckych pracovníkov o dôležitosti správneho umývania rúk s použitím dezinfekčných prípravkov a odberom sterov z rúk zdravotníckeho personálu.

9. Podpora zdravia

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Aj v tomto roku sme naďalej pokračovali v realizácii aktivít zameraných na splnenie jeho čiastkových cieľov a realizovali aktivity vedúce k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach NPPZ.

Svoje aktivity smerujeme hlavne na mladú generáciu v oblasti zdravého životného štýlu, ďalšími oblasťami sú výživa a stravovacie zvyklosti, dôležitosť fyzickej aktivity, škodlivosť tabaku a zákernosť drog, nebezpečenstvo nadmerného užívania alkoholu, AIDS. Prednášky na tieto témy sme realizovali v základných a stredných školách okresu.

V poradenskom centre priebežne zisťujeme rizikové faktory chronických neinfekčných ochorení a intervenujeme v závislosti od výsledkov vyšetrení, či už poučením o ozdravení životného štýlu, alebo odoslaním ošetrovateľovi na ďalšiu diagnostiku a liečbu. Máme zriadenú poradňu pohybovej aktivity, poradňu zdravej výživy a poradňu na odvykanie od fajčenia, v ktorej môžu fajčiari získať informácie o možnosti prestať fajčiť, zároveň sú vyšetrení smokerlyzerom a spirometrom.

V rámci preventívnych opatrení na znižovanie výskytu infekčných ochorení sa v prednáškach vykonávaných v špeciálnej základnej škole venujeme zdravej výžive, starostlivosti o osobnú hygienu, hygienu vlasov a potrebu očkovania.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Naďalej sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva v našom okrese. V Poradni zdravia a na výjazdových aktivitách sledujeme hodnoty parametrov týkajúcich sa kardiovaskulárnych ochorení.

9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súlade s cieľom NPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme naďalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt.

Úlohy plníme v súčinnosti s inými oddeleniami.

V nadväznosti na preventívne programy sa naďalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. Súčasťou všetkých vyšetrení v poradni zdravia aj na výjazdových vyšetreniach v školách a prevádzkach je poskytovanie odborného poradenstva zamerané na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme uskutočnili výjazdovú akciu do knižnice, kde sme o zásadách správneho stravovania diskutovali so zúčastnenými občanmi.

Pre deti a mládež sme pripravili prednášky o správnej životospráve, zamerané na prevenciu obezity, zvýšenie pohybovej aktivity a správne držanie tela. Prednášky sme vykonali v základných a v stredných školách. Pre seniorov sme pripravili prednášku s besedou o potrebe a priaznivých účinkoch pohybu v každom veku. So zamestnancami úradu sme uskutočnili športový deň zameraný na turistiku a kolektívne športové hry.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľom tejto kampane je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení – pohybovej inaktivity.

Do kampane sme sa zapojili minulý rok, a keďže býva vyhlasovaná každé dva roky, zapojíme sa do nej opäť v budúcom roku.

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľom tohto programu je zabezpečiť aktivity zamerané na podporu zdravého životného štýlu. Zapojili sme sa do projektu Zdravé komunity, ktorý však zatiaľ nepokračuje ďalej. Spolupracujeme s asistentmi osvetly zdravia.

9.4. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hlavným cieľom nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Riešenie tejto problematiky je multisektoriálne. V rámci zdravotnej výchovy sa tejto problematike venujeme v prednáškovej činnosti prevažne na druhom stupni základných škôl a na stredných školách, kde sme aj tento rok vykonali prednášky s premietnutím DVD a aktuálnymi štatistickými údajmi zo Slovenska.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014-2020

Keďže demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie v dôsledku poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku, je veľmi dôležité venovať sa tejto skupine obyvateľov.

Starnutie je priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Pretože predstavuje prirodzenú súčasť života človeka, je potrebné sa na ňu pripraviť už od mladosti. Na druhej strane však je potrebné edukovať aj obyvateľstvo v seniorskom veku, aby prostredníctvom dostatočného zdravotného uvedomenia dokázalo čo najaktívnejšie prežiť toto obdobie a minimalizovalo tak morbiditu a mortalitu. Rovnako je potrebné eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má na zdravotný stav seniorov značný negatívny vplyv.

Edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia realizujeme v priebehu celého roka, hlavne počas Týždňa mozgu, Svetového dňa Alzheimerovej choroby, Medzinárodného dňa starších a Mesiaca úcty k starším.

Pre seniorov v Klube dôchodcov, v seniorskom dome a v priestoroch hontiansko-novohradskej knižnice pre všetkých čitateľov sme vykonali počas Týždňa mozgu prednášku „Život prospešný mozgu“ a precvičovanie pamäti s pracovnými listami. Ponúkli sme im možnosť dať si odmerať tlak krvi. V klube dôchodcov sme vykonali prednášky na témy Prevencia pádov u seniorov, Pohybová aktivita seniorov, Diabetes mellitus a Očkovanie seniorov.

V domove dôchodcov a sociálnych služieb a v seniorskom dome sme distribuovali zdravotno-výchovné materiály.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Cieľom tohto projektu je zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Hlavnou cieľovou skupinou projektu sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu. Takto tematicky ladenú prednášku priebežne vykonávame v MŠ, na prvom stupni základných škôl a v špeciálnej ZŠ.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti. Pedagógov sme edukovali zdravotno-výchovnými materiálmi.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Pri plnení tohto programu sme sa zamerali na osoby s rizikovým životným štýlom, a to najmä fajčiarov, nezdravo sa stravujúce osoby, osoby s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu. Svojou zdravotno-výchovnou činnosťou sa snažíme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a zvýšením pohybovej aktivity. S týmto zameraním sme vykonávali zdravotno-výchovné intervencie pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva.

Individuálna stratégia zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradni zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy a počas výjazdových akcií poradne zdravia.

V poradni zdravia bolo v tomto roku vyšetrených 100 klientov, z toho 19 mužov a 81 žien. Prvovyšetrených bolo celkom 13 klientov, 4 muži a 9 žien. Opakovane bolo vyšetrených 87 klientov, z toho 15 mužov a 72 žien. Podľa vzdelania bolo takmer 8,0% s učňovským vzdelaním, 56% stredoškolsky a 34% vysokoškolsky vzdelaných klientov. Priemerná hodnota cholesterolu bola 4,96 mmol/l. U klientov so zvýšenými vstupnými hodnotami došlo k zníženiu cholesterolu u 16 %, zníženiu triglyceridov u 23 % zníženiu glukózy v krvi u 35 %. Naopak zvýšenie hodnôt HDL cholesterolu sme zaznamenali u 20 % klientov s nízkymi vstupnými hodnotami. Nadváhu malo 40% a obezitu 21% klientov. Každému bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu.

Klientov vyšetrujeme nielen v priestoroch poradne zdravia, ale aj na výjazdových akciách v regióne. V tomto roku sme prístrojom Reflotron vyšetrili pedagogických pracovníkov základnej školy, sociálnej poisťovne, občanov počas dňa otvorených dverí na RÚVZ pri príležitosti Týždňa mozgu a v Hontiansko-novohradskej knižnici počas Svetového dňa zdravia. Celkovo sme na výjazdových akciách vyšetrili 65 klientov.

Populačná stratégia v rámci programu CINDI zahŕňa skupinové intervenčné aktivity, ktoré sme realizovali aj pri príležitosti týchto významných dní WHO:

4. február – Svetový deň rakoviny – propagácia na webstránke úradu, informačný panel v priestoroch úradu. Prednášku o onkologických ochoreniach sme zrealizovali v klube dôchodcov. Pri tejto príležitosti sme distribuovali letáky „Akrylamid v potravinách“ do čakární gynekologických, odborných ambulancií a ambulancií praktických lekárov, článok k tejto téme sme uverejnili v regionálnych médiách

12. – 18. marec – Týždeň mozgu – túto kampaň sme prezentovali na našej webovej stránke, vytvorili sme informačný panel v priestoroch úradu. Na našom úrade prebiehal Týždeň otvorených dverí, počas ktorého sme vyšetrili Reflotronom a edukovali 6 občanov. Pre pracovníkov úradu sme zrealizovali prednášku Život prospievajúci mozgu.

22. marec - Svetový deň vody – sme si pripomenuli nástenkou v priestoroch RÚVZ a na webstránke úradu. Spolupracovali sme pri odbere vzoriek vody s odd. HŽP

7. apríl - Svetový deň zdravia – sme spropagovali na informačnom paneli v priestoroch RÚVZ a pre občanov mesta prostredníctvom týždenníka Pokrok, na stránke RÚVZ, Hontiansko-novohradskej knižnice a mesta Veľký Krtíš. Už tradične pri tejto príležitosti vyšetrujeme Reflotronom v Hontiansko-novohradskej knižnici a rozdávame zdravotno-výchovné materiály. Tento rok sme vyšetřili Reflotronom 25 občanov.

10. máj - Svetový deň pohybom ku zdraviu - propagácia na informačnom paneli v priestoroch RÚVZ a webstránke úradu. Pri tejto príležitosti sme iniciovali športový deň zamestnancov zameraný na turistiku.

31. máj - Svetový deň bez tabaku - pri tejto príležitosti sme spropagovali deň otvorených dverí v priestoroch poradne zdravia, ponúkli sme fajčiarom možnosť dať si zmerať Smokerlyzerom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu.

Nefajčiarom sme zmerali tlak krvi, pulz a % telesného tuku. Akciu sme spropagovali na webstránke úradu a v priestoroch budovy RÚVZ, zúčastnilo sa jej 6 občanov.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – propagácia na webovej stránke a informačnej tabuli v priestoroch RÚVZ.

12. september – Svetový deň ústneho zdravia - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby - pri tejto príležitosti sme vytvorili informačný panel v priestoroch úradu a materiály k tejto tematike sme distribuovali do klubu dôchodcov. Prednášku s premietaním DVD a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov sme zrealizovali na strednej odbornej škole.

1. október – Medzinárodný deň starších - Pri tejto príležitosti sme v dome seniorov na vidieku a v klube dôchodcov zrealizovali zdravotno-výchovné prednášky a poskytli sme im edukačné materiály. Aktivít sa zúčastnilo 15 seniorov.

10. október – Svetový deň duševného zdravia – uvedený deň a tematiku duševného zdravia sme spropagovali na webovej stránke úradu, taktiež sme vytvorili informačný panel v priestoroch nášho úradu. V rámci poradenstva v základnej poradni sme zdôraznili podporu a starostlivosť o duševné zdravie, techniky zvládania stresu.

16. október – Svetový deň potravy – spropagovali sme ho na informačnom paneli v priestoroch úradu a v základnej škole sme pre žiakov prvého a druhého stupňa vykonali prednášky zamerané na správnu životosprávu a zdravú výživu, žiaci si vyskladali zdravý tanier a vzorový jedálny lístok.

20. október – Svetový deň osteoporózy – informácie sme uverejnili na webstránke úradu a pripravili sme informačný panel v priestoroch budovy, prednášky na túto tému sme vykonali pre seniorov meste aj na vidieku, rozдали sme im zdravotno-výchovné materiály

19. – 23. november – Európsky týždeň boja proti drogám – počas tohto týždňa sme pre žiakov druhého stupňa základných škôl a študentov strednej školy zrealizovali

prednášku o škodlivých následkoch požívania alkoholu a fetálnom alkoholovom syndróme, informačné panely v priestoroch úradu a na webstránke

14. november – Svetový deň diabetu – informačný panel v priestoroch budovy, propagácia tejto problematiky na webovej stránke úradu, distribúcia propagačných materiálov v dome seniorov, klube dôchodcov a na stredných školách.

1. december – Svetový deň AIDS – prednášku, v rámci ktorej sme premietli DVD na túto tému, sme zrealizovali pre študentov stredných škôl

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Akčný plán má päť hlavných zámerov, a to znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie.

Odbory podpory zdravia sa zameriavajú na zabezpečenie univerzálnej prevencie, teda výchovu k zdravému životnému štýlu, zdravotnú osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok. Tieto zámery napĺňame v týždni boja proti drogám, kedy sa venujeme hlavne žiakom na druhom stupni základných škôl a študentom stredných škôl.

Počas týždňa boja proti drogám sme vykonali v základných a stredných školách prednášky o nebezpečenstve nadmerného užívania alkoholu a fetálnom alkoholovom syndróme, zároveň sme im vysvetlili základné pravidlá zdravého životného štýlu.

Zapojili sme sa do poskytovania poradenstva v odvykaní od fajčenia prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia, kde sme počas dvoch týždňov poskytli poradenstvo 16 volajúcim, ktorí mali záujem o zanechanie fajčenia.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života.

V školskom roku 2017/2018 prebiehal prieskum a monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela NAPPPA. V monitoringu sa zároveň hodnotila pohybová aktivita, stravovacie návyky a životný štýl v súvislosti nameranými ukazovateľmi.

Hlavný prieskum NAPPPA na stredných školách sa uskutočnil v druhom polroku školského roka 2017/2018. Do projektu sme sa zapojili a podľa metodického pokynu sme ho zrealizovali u študentov gymnázia a strednej odbornej školy.

V rámci projektu NAPPPA sme vyšetrili 34 študentov, z toho 12 chlapcov a 22 dievčat. Priemerné hodnoty cholesterolu boli 3,30 mmol/l, glukózy 4,23 mmol/l a triglyceridov 0,85mmol/l. Nadváhu malo jedno dievča, obezitu dve dievčatá a štyria chlapci.

Spolupráca zo strany vedenia škôl bola na dobrej úrovni, ale do projektu sa nám zapojilo menej študentov, nakoľko bol dosť vysoký nesúhlas zo strany rodičov, vzhľadom na ich veľmi nízku účasť na rodičovských združeníach sme nemali možno osobne ich informovať.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PRÍPRAVA NÁVRHU AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.).

Cieľ:

Implementácia nových prioritných oblastí vyjadrených v ostravskej Deklarácii ministrov (jún 2017) na podporu enviromentálno – zdravotnej politiky. To znamená, prostredníctvom navrhnutých aktivít jednotlivých rezortov reflektujúcich aktuálny stav, minimalizovať riziká pochádzajúce z prostredia, ktoré môžu ohrozovať zdravie ľudí.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2018 do plnenia tejto úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ:

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využití hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2018 do plnenia tejto úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Cieľ:

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného prostredia i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2018 do plnenia úlohy.

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU.

Cieľ:

Úloha sa zameriava na problematiku prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Táto problematika sa v posledných rokoch zaradila medzi prioritné oblasti enviromentálno-zdravotnej politiky v Európe. Z hľadiska ochrany zdravia jednej z najzraniteľnejších skupín populácie – detí je práve vnútorné ovzdušie v školách jedným z významných faktorov.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2018 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH.

Cieľ:

Získať informácie o výskyte nových pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách SR.

Do mapovania výskytu reziduálnych pesticídnych látok a iných mikropolutantov v Prešovskom kraji **neboli zaradené** vodárenské lokality v okrese Vranov nad Topľou.

1.6 ROZŠÍRENIE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ.

Cieľ:

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2018 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ.

Cieľ:

Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií, príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

RÚVZ eviduje v okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2018 štyri prevádzky solárií s celkovým počtom sedem opaľovacích prístrojov.

V súlade s Usmernením ÚVZ SR zo dňa 21.09.2018 na vykonanie cieleného ŠZD v prevádzkach solárií v Prešovskom kraji, bol dňa 13.12.2018 v okrese Vranov nad Topľou v spolupráci s Oddelením fyzikálnych analýz RÚVZ Prešov, vykonaný mimoriadny štátny zdravotný dozor spojený s meraním ÚV žiarenia na posúdenie celkovej účinnej ožiarenosti prístrojov a určenie maximálnej doby jedného opaľovania v dvoch zariadeniach a to: „VITAL“ Nám. Slobody 2 vo Vranove nad Topľou – celkom dva opaľovacie prístroje (horizontálny typu Mega Sun 4500 (repasovaný) a vertikálny typu Mega Sun Tower Space 2000) a „Solárium SUN RISE“ M.R. Štefánika 2695/202/B vo

Vranove nad Topľou – celkom tri opaľovacie prístroje (**horizontálny** opaľovací prístroj typu Mega Sun 4000 a dva **vertikálne** opaľovacie prístroje typu Mega Sun 2 000 Space).

Pri mimoriadnom ŠZD boli zistené tieto nedostatky: Prevádzkovateľ solária SUN RISE nepredložil doklad o vykonaní objektivizácie ÚV žiarenia po poslednej výmene trubíc a jeho výsledok ani k jednému z troch solárnych prístrojov. V čase kontroly bola vykonaná objektivizácia dvoch prístrojov. Na základe uvedených skutočností RÚVZ začal správne konanie vo veci uloženia pokuty prevádzkovateľovi tohto zariadenia. V soláriu „VITAL“ neboli zistené nedostatky.

Výsledky merania ÚV žiarenia všetkých solárnych prístrojov kontrolovaných v obidvoch prevádzkach doručené RÚVZ dňa 08.01.2019 preukázali, že hodnoty celkovej účinnej ožiarenosti prístrojov neboli prekročené.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ vedie evidenciu o podnikoch/živnostníkoch (subjekt, závod, pracovisko, IČO, adresa, prevažujúca činnosť, počet zamestnancov, zabezpečenie zdravotného dohľadu, profesie, faktory práce a kategórie práce), v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika na území okresu v programe ASTR.

Podľa výstupov z programu informačného systému ASTR k 31.12.2018 bolo v okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2018 evidovaných 17 organizácií s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku. Škodlivým faktorom je u týchto zamestnávateľov pri práci exponovaných 572 osôb, z čoho 92 je žien. V 3. kategórii rizika evidujeme 415 zamestnancov, z toho 92 žien, v 4. kategórii rizika 157 zamestnancov, ženy pracovné činnosti v 4. kategórii rizika v uvedenom období nevykonávali. Najvyšší počet osôb v riziku pracuje v priemyselnej výrobe, menej v poľnohospodárstve, lesníctve a ťažbe. Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov je hluk (441 zamestnancov), chemické látky a

zmesi (202 zamestnancov) a chemické karcinogény, mutagénny, reprodukčne toxické látky (125 zamestnancov). Z chemických látok a zmesí sa jedná hlavne o pevné aerosóly (305 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: dráždivé látky (56 zamestnancov), chemické karcinogény (125 zamestnancov), mutagénny (8 zamestnancov), reprodukčne toxické látky (8 zamestnancov); ďalším faktorom sú vibrácie, ktorým je exponovaných 57 zamestnancov, 5 zamestnanci sú exponovaní biologickému faktoru. Fyzickej záťaži je exponovaných 64 zamestnancov. Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zvaračských pracoviskách, pri výrobe energií, či pri spracovaní hornín.

V roku 2018 boli do evidencie rizikových prác - kategória práce 4 zaradení zamestnanci spoločnosti **GREENCEL, s.r.o., Hencovce**, pracujúci na pracovisku Výroba práškovej celulózy, ktorí sú pri práci exponovaní chemickým faktorom a hluku.

Do 3 a 4. kategórie prác boli zaradení zamestnanci **pracovísk Lesy SR, š. p.**, ktorí pracujú s vibrujúcimi nástrojmi.

Do 3. a 4. kategórie rizika boli zaradené práce vykonávané v spoločnostiach **BUKOCEL, a.s., Hencovská 2073, Hencovce, Bukóza Progres, s.r.o., Hencovská 2073, Hencovce, a Bukóza Invest, s.r.o., Hencovská 2073, Hencovce**. Zamestnanci sú exponovaní hluku, prachu (hlavne z tvrdého dreva), zvaračským aerosólom, popolčeku, sadziam, CaO.

U týchto podaných návrhoch sa jednalo o spoločnosti, kde už boli práce zaradené do rizika, boli však vykonané nové objektivizácie a nové hodnotenia rizík. Dôvodom na podanie návrhov boli zmeny, ktoré vyplynuli z hodnotení.

Do 3. kategórie rizikových prác boli zaradení zamestnanci **Drevovýroby Pavol Plachý, Jastrabie n/T 140**, ktorí sú pri výrobe drevných parkiet exponovaní hluku.

Do 3. kategórie rizikových prác boli zaradení zamestnanci neštátnej ambulancie pneumológie a ftizeológie spoločnosti **PULMOX, s.r.o., Vranov n/T**, ktorí sú potenciálne ohrození rizikom nákazy biologickým faktorom pri práci.

Z tretej kategórie rizika boli v roku 2018 vyradení zamestnanci spoločnosti **Agromix, v.o.s., Sedliská** z dôvodu vykonania nového posúdenia miery expozície agrochemikáliám, používaním menej nebezpečných prípravkov schválených ÚKSÚPom, znížením množstva používaných prípravkov, vykonaní technických opatrení a používaním moderných strojných zariadení.

Z rizikových kategórií 3 z titulu hluku boli na základe vykonanej objektivizácie

a nového posúdenia rizika vyradení zamestnanci spoločnosti **UNIMONT – VMS, s.r.o., Vranov n/T** zaoberajúcou sa kovovýrobou.

Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do 3. a 4. kategórie rizika zaznamenal oproti roku 2017 mierny pokles zo 609 na 572.

V rámci výkonu ŠZD boli vykonané kontroly všetkých pracovísk okresu Vranov n/T, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do rizikovej kategórie 4. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší, kontroly zabezpečenia zdravotného dohľadu a preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci. Objektivizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávatelia pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky, napr. BUKOCEL, a.s., Zeocem, a.s. ap. minimálne 1 krát za 3 roky. Zamestnávatelia zabezpečujú zdravotný dohľad pracovnou zdravotnou službou. Pri výkone ŠZD zisťujeme, že napriek vykonávaniu rôznych opatrení, na rizikových pracoviskách zaradených do 4. kategórie rizika, či už jednak kvôli zastaranému technickému vybaveniu alebo iným podmienkam, nie je možné dosiahnuť zníženie nepriaznivých podmienok na zamestnancov s možnosťou preradenia do nižších rizikových kategórií.

V roku 2018 boli vydané tri pokyny na odstránenie nedostatkov zistených v prevádzkach počas výkonu ŠZD.

Na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami v roku 2018 nebola prešetrovaná choroba z povolania.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2018 nebolo vydané žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov.

Chemickú ochranu rastlín chemickými látkami a prípravkami vykonávajú určení pracovníci poľnohospodárskej výroby. Niektoré poľnohospodárske družstvá zrušili strediská chemickej ochrany a postreky si zabezpečujú dodávateľským spôsobom. Dnes používané

prípravky sa v strediskách už takmer neskladujú, vo väčšine prípadov sa priamo po nákupe aplikujú. V súčasnosti v okrese nemáme organizáciu s vyhlásenými rizikovými prácami s expozíciou agrochemikáliám. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na chemickú ochranu rastlín a dobu expozície sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2. kategórie prác.

Počas výkonu ŠZD bolo kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinností zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup k uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti.

Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola povinnosti vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a kontrola vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a toxickými látkami a zmesami, ako aj osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola zabezpečenia likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí oprávnenými organizáciami.

V roku 2018 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

V priebehu roka 2018 nebol na území okresu evidovaný žiaden subjekt, ktorý by produkoval alebo dovážal toxické látky a zmesi ani veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t a ktorý by mal povinnosť predregistrovať alebo registrovať tieto látky podľa nariadenia REACH.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2018 pracovalo na rizikových pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 125 zamestnancov, z toho 6 žien - v 3. kategórii

rizika pracovalo 84 zamestnancov, z toho 6 žien a v 4. kategórii rizika 41 zamestnancov, ženy v tejto kategórii nepracovali.

Pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú pri práci vystavení zamestnanci BUKOCELU, a. s., Hencovce, Bukóza Invest, s.r.o. Hencovce, Bukóza Progres, s.r.o., Hencovce a BUKÓZA ENERGO, a.s., Hencovce. V spoločnosti BUKOCEL, a.s., Hencovce sú karcinogénom – prachu z tvrdého dreva a sadziám exponovaní zamestnanci na pracoviskách varňa, regeneračný kotol, v spoločnosti Bukóza Invest, s.r.o. Hencovce zamestnanci drevosekárne, v spoločnosti BUKÓZA ENERGO, a.s., Hencovce zamestnanci pri výrobe tepelnej energie a v spoločnosti Bukóza Progres, s.r.o., Hencovce zamestnanci stavebnej a strojnej údržby.

Vo Vranovskej nemocnici je v onkohematologickej ambulancii vykonávaná **práca s cytostatikami**. V roku 2018 bolo podaných 101 ampuliek cytostatík. Do 31.07.2018 poskytovala ambulantnú starostlivosť pacientom s onkologickými ochoreniami ambulancia klinickej onkológie s denným stacionárom. Do termínu zrušenia tejto ambulancie bolo pacientom v roku 2018 podaných 1 448 ampuliek cytostatík.

V spoločnosti MAGURA GFK s.r.o. Hanušovce nad Topľou, ktorá vyrába kompozitné rošty zo živicových zmesí, pracuje 20 pracovníkov exponovaných **styrénu** v pracovnom ovzduší.

V Hanušovciach n/T prevádzkuje Obal'ovacia súprava bitúmenových zmesí spoločnosť STRABAG s.r.o., Bratislava, kde sú zamestnanci pri výrobe exponovaní naftalénu a benzo-a-pyrénu.

Karcinogénom a mutagénom sú taktiež exponovaní zamestnanci spoločnosti Inžinierske stavby Košice v prevádzke Obal'ovacia súprava Vechec pri výrobe asfaltových zmesí, ako aj zamestnanci tejto spoločnosti pracujúci pri pokládke asfaltových zmesí.

V okrese evidujeme 5 prevádzok, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel ale aj pre zdravotníctvo a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva.

Na odstraňovanie **azbestu** a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb na území okresu Vranov nad Topľou bolo v roku 2018 podaných 30 návrhov na vydanie rozhodnutia na

vykonanie prác a na schválenie prevádzkového poriadku. Vykonané boli demontáže strešných krytín rodinných domov a demontáže bytových jadier v interiéroch. Spoločnosti, ktorým boli vydané rozhodnutia, oznamujú RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou miesto a čas výkonu práce a po ukončení prác predkladajú protokoly z merania koncentrácie azbestových vlákien v ovzduší.

V rámci ŠZD bola vykonaná 1 kontrola postupov pri likvidácii strešnej krytiny, ktorú zabezpečovala spoločnosť Strechy Štec, s.r.o., Sedliská. Pri kontrole nebolo zistené porušenie pracovných postupov pri manipulácii a likvidácii nebezpečného odpadu s obsahom azbestu.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Do riešenia úlohy sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nezapojil.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V roku 2018 sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou aktívne podieľal v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov.

V rámci výkonu ŠZD ale aj v úrade bolo poskytované poradenstvo pre fyzické osoby a právnické osoby – podnikateľov, ktoré zabezpečujeme formou individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

V roku 2018 bolo poskytnutých 283 konzultácií, prevažne v oblasti legislatívy, najmä v zabezpečení zdravotného dohľadu pre zamestnancov, vypracovania dokumentácie, prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, o výkone lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, odbornej spôsobilosti pri práci ako aj zriadenia pracovísk pre zdravotne

postihnutých zamestnancov. Najčastejšie boli poskytované informácie týkajúce sa zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Kampaň agentúry EU – OSHA na roky 2018 – 2019 znie: “Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“.

Hlavným posolstvom kampane Zdravé pracoviská sú bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života.

V rámci kampane Zdravé pracoviská na roky 2018 – 2019 sa v súlade so strategickými cieľmi poskytujú informácie, osobitné rady a podpora v týchto prioritných oblastiach:

1. zvyšovanie informovanosti,
2. riadenie rizík,
3. fakty a čísla,
4. nahradenie,
5. osobitné skupiny a
6. karcinogény.

Táto kampaň má slúžiť na poukázanie na prítomnosť nebezpečných chemických látok v pracovnom procese, na vysokú expozíciu zamestnancov nebezpečným chemickým látkam, na následky pôsobenia týchto látok na zdravie zamestnancov a potreby vykonávania opatrení za účelom zníženia negatívnych vplyvov na zdravie zamestnancov.

V októbri 2018 v rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky prebiehal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravil pri tejto príležitosti informácie k danej problematike na nástenke RÚVZ a zároveň na internetovej stránke RÚVZ Vranov n/T informoval záujemcov o možnosti zúčastniť sa pripravovaného dňa otvorených dverí ku kampani agentúry EU – OSHA na roky 2018 – 2019 “Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“.

V rámci spolupráce s orgánmi inšpekcie práce a NIP bola v mesiaci október 2018 vykonaná spoločná previerka s Inšpektorátom práce Prešov. Za účelom previerky bola

vytipovaná spoločnosť UNIPLAST MH, s.r.o. Vranov nad Topľou, zaoberajúca sa výrobou výliskov z plastov. Za zistené nedostatky bol uložený sankčný postih a vydaný pokyn na odstránenie nedostatkov, ktoré pri výkone ŠZD boli zistené.

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2018 danú úlohu neplnil.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti údajov súčasného vedeckého hodnotenia.

V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm bola sledovaná spotreba: **E 200 – E 203 kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 kyselina benzoová – benzoany a E 960 glykozidy steviolu.**

Na základe dotazníkovej metódy bolo do monitoringu spotreby vybraných prídavných látok a aróm zapojených 20 respondentov rozdelených na pracujúce ženy a mužov, kde sa veková kategória pohybovala od 19 – 35 rokov a 36 – 54 rokov. Každý respondent obdržal a vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín a nápojov. Z dotazníka sa vyhodnotilo množstvo skonzumovanej prídavnej látky a výsledky sa vpísali do navrhnutých tabuliek za každého respondenta zvlášť.

Spracované údaje boli elektronicky zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V roku 2018 sme príjem obsahu pridanej soli sledovali v hotových pokrmoch. Zo ZSS otvoreného typu sme odobrali 1 vzorku polievky, 1 vzorku hlavného pokrmu, 1 vzorku prílohy a 1 vzorku šalátu. Zo ZSS uzavretého typu sme odobrali 1 vzorku polievky, 1 vzorku hlavného pokrmu a 1 vzorku prílohy. Podľa laboratórnych výsledkov obsah soli vo vyšetrených vzorkách bol vyhovujúci.

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKE VÝROBKY

Cieľ:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2018 danú úlohu neplnil.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie úlohy:

Úloha vychádza zo skutočnosti epidemického nárastu obezity u detí v celosvetovom meradle. Slovenská republika schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity u detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, detí a aj mladých ľudí. Tieto faktory vedú k nadhmotnosti a obezite.

Pri realizácii úlohy sme vychádzali zo štyroch stanovených priorít, podľa ktorých sme vyvíjali aj našu činnosť:

1. **Podpora zdravého štartu do života:** činnosť bola zameraná na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie obezity.

2. **Podpora zdravšieho prostredia v školách:** V rámci plnenia tejto priority bola naša činnosť zameraná na kontrolu predávania sortimentu v bufetoch, edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania detí, realizáciou mliečneho programu v školských zariadeniach, realizáciou projektu „Školské ovocie“. Zvýšená pozornosť bola venovaná zabezpečeniu pitného režimu detí v školských zariadeniach a v rámci toho presadzovaním užívania pitnej vody a nie sladených nápojov. Priebežne sa kontroluje pestrosť stravy, kedy sa prepočítava koeficient pestrosti a kontrolujú sa zásady pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané OVD. Pri vyhodnotení jedálnych lístkov bolo zistené nedostatočné zaradzovanie zeleniny a ovocia. Ovocie a zelenina neboli zaradené denne. Pozitívne možno hodnotiť dodržiavanie časovej a obsahovej štruktúry jedálnych lístkov, pestrosť jedálnych lístkov, nezaradzovanie rizikových potravín do jedálnych lístkov a zohľadnenie vyhovujúcich technologických postupov. V termíne od 17.9 – 13.10.2018 prebiehal cielený štátny zdravotný

dozor v bufetoch, automatoch a iných formách ambulantného predaja, zriadených v rámci zariadení pre deti a mládež. Celkove bolo vykonaných 15 kontrol v okrese Vranov nad Topľou.

Súčasťou „Školského programu“ je projekt „**Školské ovocie a zelenina a Školský mliečny program.**“ Na úseku HDaM v školskom roku 2017/2018 prebiehal monitoring Školského programu. Do monitoringu boli vybrané 2 školy. Jedna vidiecka škola – ZŠ Bystré, kde sa zúčastnilo 50 žiakov resp. rodičov a jedna mestská škola - ZŠ Bernoláková Vranov nad Topľou, kde sa zapojilo 48 žiakov resp. rodičov. Školský mliečny program je realizovaný automatmi na balené mlieko a mliečne výrobky a rozlievaním mlieka v školských jedálňach.

V posudzovanom období bol realizovaný projekt „**VIEM, ČO ZJEM**“. Jedná sa o projekt medzinárodného charakteru, celosvetového programu Nestlé Healthy Kids. V SR po pilotnom projekte v školskom roku 2016/2017, ktorý prebiehal len na krajskej úrovni, v školskom roku 2017/2018 sa rozšíril na celoslovenskú pôsobnosť a pokračoval aj v školskom roku 2018/2019. Do projektu boli zapojené školy z celého Slovenska a z toho vyplývajú aj príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva.

Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V okrese Vranov nad Topľou sa do projektu zapojili 3 základné školy. Základná škola Kukučínova 106, Vranov nad Topľou, Základná škola Sídl. II, Vranov nad Topľou a Základná škola Ondavské Matiašovce. Spolu sa projektu zúčastnilo 126 žiakov. Pracovníčka RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravila prezentácie a cvičenia, ktoré boli odprednášané žiakom v uvedených základných školách.

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení: v posudzovanom období nevykazujeme žiadnu činnosť v tejto oblasti.

2. **Podpora pohybových aktivít:**

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa vykonávajú kontroly v priestoroch na výučbu telesnej výchovy. Kontroly sú zamerané na technický stav telovýchovných zariadení pre deti a mládež a na dodržiavanie počtu hodín telesnej výchovy na školách. V uvedenom období bolo jedno stredisko pohybovej kultúry uvedené do prevádzky.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (TABAK, ALKOHOL, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE SLOVENSKA.

Cieľ:

Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie úlohy:

RÚVZ Vranov nad Topľou v posudzovanom období na základe požiadavky Odboru koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog MZ SR v Bratislave realizoval v dňoch od 12.03.2018 do 23.03.2018 školský prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov, študentov a učiteľov vybraných škôl v okrese Vranov nad Topľou. Zapojené boli Spojená cirkevná škola Vranov nad Topľou, Stredná odborná škola drevárska Lúčna a Základná škola Sačurov. Prieskumu sa zúčastnilo 442 respondentov.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKEHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL.

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej starve, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Plnenie úlohy:

V posudzovanom období boli vykonané odbery hotových pokrmov na obsah kuchynskej soli v Školskej stravovni pri Základnej škole Bernolákova 1061, Vranov nad Topľou a v Školskej stravovni pri Základnej škole Sídl. II č. 1336, Vranov nad Topľou.

Laboratórny výsledok obsahu jedlej soli v Školskej stravovni pri ZŠ Bernolákova 1061, Vranov nad Topľou bol prekročený o 37,28 % a v Školskej stravovni pri Základnej škole Sídl. II č. 1336, Vranov nad Topľou o 48%. Jedná sa o pokles oproti predchádzajúcemu obdobiu.

PROJEKTY, KTORÉ NIE SÚ SÚČASŤOU „PROGRAMOV A PROJEKTOV“ VYHLÁSENÝCH HH SR:

1. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020.

Cieľ: Objektivizácia antropometrických, vybraných biochemických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držanie tela. Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.

Plnenie úlohy:

Za sledované obdobie bolo vyšetrených 76 študentov gymnázia a stredných odborných škôl s maturitou. Ako výskumná metóda bol použitý štrukturovaný dotazník zameraný na základnú analýzu životného štýlu (otázky na životnú pohodu, zdravie, pohybovú aktivitu, výživu a pitný režim, látkové a nelátkové závislosti) doplnený exaktnými meraniami.

2. PROJEKT „COSI“.

Cieľ: Monitorovanie obezity u detí. Zber údajov bol realizovaný pomocou dotazníkov – detský dotazník, dotazník pre meranie detí, rodinný dotazník a dotazník školy. Súčasťou projektu je aj informovaný súhlas rodičov.

Plnenie úlohy:

Za sledované obdobie boli vykonané antropometrické merania u 116 detí. Prieskumu sa zúčastnila Základná škola Sídl. II, Vranov nad Topľou, Základná škola Sečovská Polianka a Základná škola Sačurov. Súčasťou projektu je osobný, školský a rodinný dotazník. Údaje z osobného dotazníka boli zadané do tabuliek v exceli.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7. modul EPIS.

Dosiahnutie cieľov – vysokú zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Časové obdobie: priebežne

Etapy riešenia

1. Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2018 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrola očkovania zo strany RÚVZ sa vykonáva písomnou formou, resp. elektronickou formou.

- na úrovni okresu sa vykonáva priebežne administratívna kontrola očkovania formou mesačných očkovacích výkonov od všetkých lekárov vykonávajúcich vakcináciu (pediatri aj praktickí lekári pre dospelých) a kontrolou doočkovania neočkovaných detí z roku 2017
- lekári vykonávajú očkovanie podľa platnej očkovacej schémy. Podľa týchto výstupov hodnotíme výkon očkovania ako veľmi dobrý.

Za obdobie od 1.9.2017 do 31.8.2018 bola zo strany RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonaná kontrola očkovania v okrese Vranov nad Topľou. Kontrola bola vykonaná osobnou návštevou vo všetkých 16-tich pediatrických obvodoch. Pri vykonaných kontrolách

očkovania sme zistili, že všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodič detí, resp. niektoré lekárne doručujú vakcínu priamo do ambulancie). Vakcíny sa do ambulancie prenášajú v termoboxoch a lekári ich majú uskladnené v chladničkách bez výparníkov. Denne vykonávajú monitoring teplôt.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2018

Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Aktívna činnosť „Poradní očkovania“.

Časové obdobie: priebežne

3. Viacúčelové imunologické prehľady v SR

V roku 2018 boli realizované viacúčelové imunologické prehľady v SR. Poskytnú dôležité informácie overujúce účinnosť realizovaného očkovania a dynamiku hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agens vo všetkých vekových kategóriách.

Časové obdobie:

1. 1. 2018 – 31. 12. 2020

Realizačné výstupy

- výsledky budú slúžiť ako podklad pre monitorovanie kolektívnej imunity.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2018:

Imunologický prehľad 2018 bol zameraný na tieto ochorenia: osýpky, mumps, ružienka, vírusové hepatitídy A, B a C. Cieľom imunologického prehľadu bolo získať obraz o dynamike protilátok a urobiť odhad záťaže ochorení preventabilných očkovaním.

V rámci okresu Vranov nad Topľou bolo odobratých 60 vzoriek krvi (30 žien, 30 mužov). Vzorky krvi odobrali 4 všeobecní lekári pre deti a dorast a 1 všeobecný lekár pre dospelých. Výsledky z IM ešte nie sú k dispozícii.

4. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2018:

Ochorenia preventabilné očkovaním:

Zaznamenali sme **1 ochorenie na Divý kašeľ – Pertussis**. Išlo o 42 ročnú ženu. V klinickom obraze dominuje asi mesiac trvajúci suchý záchvatovitý dráždivý kašeľ, celková slabosť, nechutenstvo. Laborat. potvrdená B. pertussis. anti Bordatella IgA pozit. a anti Bordatella IgG pozit. Očkovanie nezistené.

Zaznamenali sme **1 podozrenie na Parotitídu** – u 48 ročnej ženy. V KO dominoval bolestivý opuch príušných slinných žliaz. Neočkovaná. Ochorenie sa laboratórne **nepotvrdilo**, IgM a IgG negat.

Zaznamenali sme **2 ochorenia na osýpky**.

Prvý prípad u 47 ročnej ženy **nebol potvrdený**.

Druhý prípad nám bol dňa 20.7.2018 hlásený ako suspektné ochorenie na osýpky u 5 ročného chlapca z mesta Vranov nad Topľou. Pacient dňa 3.7.2018 navštívil pediatrickú ambulanciu v Trhovišti (povinné očkovanie DTaP - IPV), kde bol toho času hlásený výskyt osýpok. Následne dňa 13.7. a 14.7.2018 KO: TT: 39C, zvracanie, hnačky, kašeľ, nádcha, konjunktivitída. Dňa 18.7.2018 o 1.00 hod. vyšetrený na detskom oddelení Vranovskej nemocnici a. s a odoslaný na Infekčné oddelenie NsP Š. Kukuru Michalovce pre podozrenie na osýpky. Prítomný celotelový exantém, konjunktivitída, kašeľ, TT:39,0C. Pacient izolovaný v domácom prostredí. Očkovanie jednou dávkou 8.8.2014 Priorix. Protiepidemické opatrenia boli nariadené.

Dňa 19.7 Anti morbilli IgG negat, Anti morbilli IgM pozit 6.

Dňa 26.7.2018 Anti morbilli IgG pozit 150, Anti morbilli IgM pozit 6.

5. Manažment očkovania:

Úlohy

- zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. e-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2018:

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

6. Kontrola očkovania v SR:

- vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZSR k stanovenému termínu
- vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september – október 2018

Vyhodnotenie za rok 2018:

V mesiaci september - október bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2018, osobnou návštevou vo všetkých 16 -tich pediatrických ambulanciách. Celookresné výsledky zaočkovanosti sa pohybovali **od 94,88% do 100%**.

r. nar. 2016 – 95,30% (DTaP-VHB-HIB-IPV), (Infanrix Hexa – 76,9%, Hexacima – 18,4%)

r. nar. 2016 – 95,30% (PCV), (PCV 10 - 90,8%, PCV 13 - 4,5%)

r. nar. 2011 – 97,40% (DTaP-IPV)

r. nar. 2004 – 97,0% (DTaP-IPV)

r. nar. 2016 – 94,88% (MMR), (PRIORIX – 93,9 % ,M-M-R VAXPRO – 0,9 %)

r. nar. 2015 – 96,71% (MMR), (PRIORIX – 87,9 % ,M-M-R VAXPRO – 8,8 %)

r. nar. 2006 – 96,45% (MMR), (PRIORIX – 86,3 % , M-M-R VAXPRO – 10,2 %)

r. nar. 2005 – 96,15% (MMR), (PRIORIX – 91,2 % ,M-M-R VAXPRO – 5,0 %)

r. nar. 2018 – 100% (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)

- vybrané skupiny osôb vystavené riziku nákazy VHB – novozistené osoby – 15, z toho počet zaočkovaných 73,3%

r. nar. 2016 – 2,60 % (odporúčané očkovanie proti vírusovej hepatitíde A, u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno – hygienickým štandardom, bez prístupu k pitnej vode, bez odkanalizovania odpadových vôd alebo s nízkym štandardom bývania)

– odporúčané očkovania alebo očkovania na žiadosť rodičov – deti do

15 rokov veku – zaočkovaných 780 detí

– očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám (IPN) u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb – 5,4 %, proti chrípke – 68,1 %.

Nad'alej pretrváva problém s účasťou predvolaných osôb na očkovanie. Problém prevažuje u detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania, ktorých pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti a v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie. V obvodoch, v ktorých sú zriadené komunitné centrá, terénni pracovníci spolupracujú s lekármi a napomáhajú im s účasťou pacientov na očkovaní. Aj v tomto roku odporúčam zainteresovať do zdravotnej výchovy v otázkach vakcinológie rodičov detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania a tiež pracovníkov komunitných centier, terénnych pracovníkov a pracovníkov zdravotnej osvetly.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odbormi soc. vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Etapy riešenia

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2018:

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov n.T. laboratórium ALPHA Medical Stropkov a HPL s.r.o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené elektronicky v programe EPIS ihneď po diagnostikovaní etiologického agens. HPL s.r.o. Prešov pozitívne výsledky zaznamenáva v programe EPIS. Od roku 2016 je dobrá spolupráca aj s laboratóriom – Synlab Slovakia s.r.o., Košice, ktorý nám pozitívne výsledky hlási telefonicky.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi;
- propagovaním využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do systému EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2018:

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené okamžite elektronicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení e-mailovou poštou využívajú prevažne lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, a.s.. Všeobecní lekári pre deti a dorast a všeobecní lekári pre dospelých zasielajú hlásenia prevažne písomne formou tlačенých hlásení a postupne aj telefonicky a e-mailovou poštou. Dvaja všeobecní lekári pre deti a dorast využívajú on-line hlásenie prostredníctvom internetu do systému EPIS.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, a.s. pri priebežnom vzdelávaní a doškoloňovaní zdravotníckeho personálu,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2018:

Zaznamenali sme 1 ochorenie na Divý kašeľ – Pertussis, 1 podozrenie na Parotitídu ochorenie sa laboratórne nepotvrdilo a 2 ochorenia na osýpky (jedno ochorenie nebolo potvrdené).

4. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2018:

V okrese Vranov nad Topľou nie je utečenecký tábor ani stredisko príst'ahovalcov.

5. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2018:

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské noviny My“ a „Vranovské novinky“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod).

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Etapy riešenia

1. Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- propagácia využívania on-line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých,
- rozširovanie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

Zodpovední: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, pracovná skupina pre EPIS

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

2. Kontrola kvality údajov v EPISe

Zodpovední: určené pracovné skupiny

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

Časové obdobie: priebežne

3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Zodpovedné osoby za vybrané nákazy pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

Časové obdobie: priebežne

4. Manažment epidémií

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.
Za pridelovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

Časové obdobie: priebežne

5. **Manažment kontaktov a ohnisk**

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Časové obdobie: priebežne

6. **Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC**

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2018:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov :	1400
Z toho počet uzavretých	1397
Nepotvrdené	3
Počet spracovaných ohnisk	411
Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne	11
Opatrenia prijaté rozhodnutím	147
Pokynom na mieste	408

Úlohy sa plnia každodenne vkladaním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzobou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc

5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Etapy riešenia

1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Sledovanie infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sa v SR vykonáva od roku 2005. Pacienti hospitalizovaní na JIS sú špecifickou cieľovou skupinou pacientov s vysokým rizikom morbidita a letality asociovanej s nemocničnými nákazami. V súčasnosti sú zbierané údaje zo zapojených pracovísk na základe protokolu ECDC, ktorý nadväzuje na program HELICS. V rámci sledovania sa zisťuje incidencia vybraných nákaz (pneumónií, infekcií krvného riečiska a infekcií močového traktu). Zozbierané údaje zaslané národnému koordinátorovi sú následne transportované do systému TESSY.

Infekcie v mieste chirurgického výkonu sú ďalším dôležitým cieľom pri surveillance nemocničných nákaz. V roku 2011 bol začatý zber údajov na niektorých chirurgických pracoviskách na základe protokolu ECDC vychádzajúce z programu HELICS.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

2. Európska surveillance infekcií vyvolaných *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k začatiu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). V roku 2017 prebehne analýza údajov, vyhodnotenie a distribúcia výsledkov za jednotlivé nemocničné zariadenia a publikácia výsledkov pre odbornú verejnosť. Súčasne sa bude presadzovať snaha o zavedenie

kontinuálnej ročnej surveillance incidence CDI prostredníctvom EPIS.

Infekcie vyvolané *Clostridium difficile* vyvolávajú závažné = nemocničné nákazy, a preto boli ustanovené ako jedna z najdôležitejších priorít Rady Európy.

3. Bodové prevalenčné sledovanie infekcií asociovaných s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (HAI) v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT-3) podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

V období september – november 2016 bola v rámci Slovenskej republiky realizovaná prevalenčná štúdia HAI v zariadeniach dlhodobej starostlivosti.

V roku 2017 bude prebiehať analýza údajov, vyhodnotenie bodového prevalenčného sledovania,

distribúcia výsledkov za jednotlivé zúčastnené zariadenia prostredníctvom epidemiológov jednotlivých RÚVZ a publikácia výsledkov pre odbornú verejnosť. V súvislosti s realizáciou ďalších štúdií bude prebiehať spolupráca s ECDC na inovácii protokolu, resp. postupná príprava realizácie ďalšej prevalenčnej štúdie HALT.

4. Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

V roku 2017 prebehlo Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach, podľa protokolu ECDC v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane

prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou.

- január – marec 2017 - školenie jednotlivých tímov
- apríl – jún 2017 - výkon BPS II a validačnej BPS II
- júl 2017 – kontrola výsledkov a presun do TESSY

Vyhodnotenie za rok 2018:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou oddelenie Epidemiológie sa v roku 2017 zapojilo do projektu a zozbieralo potrebné údaje z Vranovskej nemocnice a. s. V roku 2018 boli publikované výsledky.

5. Realizácia kampane Clean care is save care

február – apríl – príprava vzorových materiálov pre realizáciu kampane – zabezpečí RÚVZ so sídlom v Trenčíne

máj - vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v SR – vykonajú všetky RÚVZ v SR

jún - vyhodnotenie realizovanej kampane – vykonajú všetky RÚVZ v SR;

júl – spracovanie a vyhodnotenie za všetky RÚVZ v SR na RÚVZ so sídlom v Trenčíne

RÚVZ sa zapojil do kampane WHO: „Clean care is save care“. Aktivity zamerané na zdravotníckych pracovníkov prebiehali formou prednášok, seminárov na tému hygieny rúk, plagátov, letákov, nástenných panelov a ukážkou správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk.

Vyhodnotenie za rok 2018:

V rámci 13. ročníka kampane „Save Lives: Clean Your Hands “ („Umývaj si ruky – zachrániš

život“), ktorý je súčasťou programu Svetovej zdravotníckej organizácie „First Global Patient

Safety Challenge – Clean Care Is Safer care“ oddelenie HaPM-EP odobralo dňa 24.04.2018 stery

z rúk zdravotníckeho personálu Vranovskej nemocnice, a. s.

V rámci kampane boli vykonávané kontroly dezinfekcie rúk a dodržiavanie novej vyhlášky MZ SR č.192 z roku 2015, ktorou zakazuje nosenie dlhých gélových alebo umelých nechťov, prsteňov, rôznych ozdôb u zdravotníckych pracovníkov:

- 30 sterov z rúk: 9 lekárom, 8 zdravotným sestram, 5 sanitárkam, 2 zdravotným asistentka, 2 ošetrovateľom, 1 pôrodnej asistentke a 3 vrchným sestram.

v 2 steroch bola zistená kontaminácia mikroorganizmom **Strept. α – haemolyticus**, v 19 steroch bola zistená kontaminácia bežnou mikroflórou (Aeróbne sporulanty, Staph. species, Micrococcus, Ojedinelé kolónie) a v 9 steroch pôdy zostali sterilné.

V spolupráci s nemocničnou hygieničkou Vranovskej nemocnice bol preškolený celý personál nemocnice s názornými ukážkami hygieny rúk a s využitím špeciálnej UV lampy, kde si zdravotnícki pracovníci prakticky vyskúšali dezinfekciu rúk a následne si jej účinnosť overovali pod UV lampou, tiež sme pripravili informačný panel s letákmi a dezinfekčné roztoky pri vstupe do nemocnice, kde sme informovali návštevníkov nemocnice o správnej dezinfekcii a o možnosti dezinfekcie rúk pri každej návšteve nemocnice s dezinfekčným

roztokom ktorý je umiestnený pri vstupe do zdravotníckeho zariadenia a tiež pri vstupoch na každé oddelenie.

Na nástenke RÚVZ bol vytvorený náučný panel venovaný hygiene rúk a tiež boli rozposlané letáky a informácia o kampani e - mailom všetkým všeobecným lekárom pre dospelých a tiež všeobecným lekárom pre deti a dorast.

6. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci postgraduálneho doškolovania zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáorskými fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz v kontexte odporúčania Rady z 9. júla 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou č. 2009/C 151/01.

Vyhodnotenie za rok 2018:

Realizačné výstupy RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2018
- porovnať výskyt NN v roku 2018 s výskytom v roku 2017 a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
 - vykonaním incidenčných a prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť (podľa usmernení z ECDC)
 - realizáciou aktivít na podporu zlepšenia compliance v hygiene rúk zdravotníckych pracovníkov
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov, vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz,
 - sledovať kolonizáciu/infekciu pacientov závažnými nemocničnými patogénmi (hlavne MRSA, VRE, *C. difficile*, CPE), navrhovať a kontrolovať protiepidemické opatrenia na zamedzenie ich šírenia v prostredí ZZ a následného prenosu do komunitného prostredia.

Časové obdobie: priebežne

Zodpovední: za úlohy 1.,2. ÚVZ SR

Vyhodnotenie za rok 2018:

Kontrola sterility:

Sterilné predmety	136
Stery z prostredia	250
Dezinfekčné roztoky	12
Kontrola HS	16
Kontrola aut.	17
Čistené vody	3

Počet hlásených nozokomiálnych nákaz za rok 2018 a porovnanie za rok 2017

Oddelenie	rok 2017	rok 2018
OAIM	16	22
Chirurgické	19	14
Doliečovacie	19	25
Novorodenecké	0	0
FRO	1	0
Gyn. pôrodnice	1	1
Neurologické	13	21
Detské	6	2
Interné	15	38
Obvodné územné ambulancie	0	0
Dialyzačné centrum	1	0
Iné zdrav. zariadenia (+ DSS)	(9 DSS) 1	44
Spolu	101	167

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, atď.);
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Etapy riešenia

1. *Stratégia súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo*

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

2. Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Realizačné výstupy

- posilnenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie,
- zlepšenie stratégie krízovej komunikácie,
- školenie epidemiológov pri potencionálnom ohrození verejného zdravia biologickými faktormi (podozrivé látky) v otázkach indikovania adekvátnych protiepidemických opatrení a nutnosti laboratórneho vyšetrenia nálezov pri mimoriadnej udalosti ku ktorej sú prizvaní IZS,
- priebežne aktualizovať postupy HH SR pre realizáciu opatrení pri výskyte vysokonebezpečných nákaz,
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie,
- priebežná aktualizácia členov a kontaktných údajov v protiepidemických komisiách.

Vyhodnotenie za rok 2018:

V okrese Vranov nad Topľou nevznikla v roku 2018 mimoriadna epidemiologická situácia. Zamestnankyne oddelenia sa zúčastnili školenia s názornou ukázkou prevozu osoby podozrivej z VNN „Školenie primárov centrálnych prijímacích oddelení Prešovského kraja o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN“ dňa 21.6.2018 v Prešove.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: január – február 2018

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných

NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec 2018 – február 2019

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2018** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Vyhodnotenie za rok 2018:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 6x). Vyšetrenie na Poliovírusy, resp. iné Enterovírusy boli v 5. prípadoch negatívne, v jednom prípade pozitívne. Ochorenie na **poliomyelitídu** sme nezaznamenali.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Etapy riešenia

I. etapa: marec – november r. 2018: vlastná realizácia preventívno – edukačných aktivít na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike.

II. etapa: december r. 2018: spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov uskutočnených edukačných aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

III. etapa – vyhodnotenie výsledkov edukačných aktivít realizovaných v rámci projektu v roku 2018.

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia:

December 2018

Vyhodnotenie za rok 2018

- Činnosť liniek pomoci AIDS – linka pomoci je zriadená na RÚVZ už viac ako 12 rokov. Je využívaná veľmi sporadicky. K dnešnému času sa na linku pomoci obrátili 10 klienti – študenti (po prednáškach na stredných školách).

- Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS

- v budove RÚVZ VT bol zriadený náučno-výchovný panel venovaný AIDS/ HIV.

- prednáška a beseda: SOŠ Drevárska, Lúčna 1055, Vranov n/T (3. ročník 60 žiakov)

SOŠ Drevárska, Lúčna 1055, Vranov n/T (2. ročník 42 žiakov)

- Sledovanie pohlavných ochorení – spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 3) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V roku 2017 boli hlásené 2 ochorenia na syfilis (1 x A 53.9 Nešpecifikovaný syfilis, 1 x A 53.0 Latentný syfilis nešpecifikovaný ako včasný alebo neskorý) a 3 gonokokové ochorenie. V prípade ich výskytu sú protiepidemické opatrenia kontaktov chorých vykonávané lekármi dermatovenerologických ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa lekári obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA**Gestor**

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

priebežne

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach praktickou výučbou budúcich sestier na SZŠ a vzdelávaním sestier v rámci SKSaPA,
- obmedzenie antivakcinačných aktivít a zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Vyhodnotenie za rok 2018:

Oddelenie HaPM-EP vykonávalo aktivity v rámci EIW:

- V **regionálnej tlači Vranovské novinky** bol uverejnený **článok** zameraný na zvýšenie zaočkovanosti prostredníctvom zlepšovania povedomia o význame očkovania ako najjednoduchšej, bezpečnej a efektívnej prevencie prenosných ochorení.
- Boli **distribuované informačné materiály**- letáky, článok, očkovací kalendár. Uvedené materiály boli dodané všeobecným lekárom pre deti a dorast a všeobecným lekárom pre dospelých v okrese Vranov nad Topľou, ako aj pre koordinátorku a jej asistentov osvetu zdravia v lokalite Vranov nad Topľou.
- V rámci **konzultácií** bolo poskytnuté individuálne poradenstvo pre verejnosť a lekárov. Konzultácie sa poskytujú nielen v rámci EIW, ale poskytujú sa celoročne telefonicky, osobne alebo prostredníctvom mailovej komunikácie. Poskytuje sa poradenstvo o očkovaní pred cestou do zahraničia, vypracovávajú sa individuálne očkovacie schémy.
- Článok, elektronický očkovací kalendár, odborné usmernenie a ďalšie propagačné materiály so spomínanou tematikou sú **uverejnené na našej webovej stránke** ako aj informácia o zriadenej poradni očkovania, ktorá funguje celoročne.
- V priestoroch RÚVZ bol umiestnený **výchovno náučný panel** s letákmi a plagát.
- **Prednáška a beseda** pre asistentov osvetu zdravia v okrese Vranov nad Topľou pôsobiacich v 7 obciach nášho okresu a 1 mesto (Banské, Čaklov, Zámutov, Vehec, Hencovce, Hlinné, Sol' a mesto Hanušovce nad Topľou) dňa 25.4.2018 na tému: „ **Očkovanie je právo jednotlivca, ale súčasne je spoločnou zodpovednosťou**“.
- V rámci šetrení v ohniskách infekčných ochorení je pracovníkmi oddelenia epidemiológie poskytnuté individuálne poradenstvo prakticky celoročne.

Dňa 27. apríla sa 2 zamestnankyne oddelenia zúčastnili na IV. Vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese. Dňa 6.6.2016 sa zamestnankyne zúčastnili konferencie „XXI. Východoslovenský vakcinačný deň L. Pasteura“ v Košiciach.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Gestor

RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Etapy riešenia:

Projekt je plánovaný za obdobie rokov 2016-2020 (5 rokov)

Každoročne sa realizuje:

- január až november daného roka vykonanie intervencie a zaslanie vyhodnotenia RÚVZ so sídlom v Komárne
- december- vyhodnotenie úlohy gestorom projektu

Časové obdobie

Termín ukončenia (prehodnotenia):

December 2020

Realizačné výstupy

Zvýšenie úrovne vedomostí budúcich rodičov o nákazách preventabilných očkovaním a o význame očkovania a presvedčenie rodiča o potrebe dať dieťa očkovať.

Vyhodnotenie za rok 2018:

- v októbri prebehli prípravy a dohody so strednými školami,
- v novembri sme realizovali samotný projekt,

Na projekte sa zúčastnili 2 stredné školy v meste Vranov nad Topľou, a to Obchodná akadémia a Stredná odborná škola A. Dubčeka. Celkovo sme do projektu zapojili 77 žiakov (28 mužov a 49 žien).

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Realizácia úlohy a výstupy

Vzhľadom na to, že NPPZ je program integrovaný, jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR – plníme ho v náväznosti na iné programy: CINDI, Národný program prevencie obezity, Národný akčný plán pre problémy spojené s alkoholom...

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov smerujeme aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia obyvateľov.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Realizácia úlohy a výstupy

Nadalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a v roku 2021 pripraviť ďalšiu aktuálnu Správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2015 – 2020.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii

a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Etapy riešenia

Tento program sme uplatňovali v rámci práce PZ už dávno pred jeho schválením (január 2008). Klasickú obezitologickú poradňu s potravinovou váhou a nutričným programom nemáme, ale nosným pilierom našej práce je neustále informovanie o správnej výžive a optimálnej pohybovej aktivite pri všetkých skupinových aktivitách a individuálne poradenstvo, zvlášť u klientov v rizikovom pásme hyperlipidémie, nadváhy, hyperglykémie a samozrejme u obéznych.

Výstupy za rok 2018

- Články zamerané na zdravý životný štýl uverejnené v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- besedy o životospráve v základných a stredných školách okresu Vranov nad Topľou
Zdravá výživa - ZŠ Sídlisko II.
Zdravý životný štýl – ZŠ Kukučínova Čemerné
Zdravý životný štýl – ZŠ Ondavské Matiašovce
Zdravý životný štýl – ZŠ Sečovská Polianka
- besedy o životospráve v zariadeniach pre seniorov okresu Vranov nad Topľou,
Denný stacionár Banské, Hornozemplínska knižnica
- monitoring výskytu nadváhy a obezity klientov vyšetrených v PZ a individuálne poradenstvo

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Etapy riešenia

Plnenie úlohy bez časového obmedzenia, kampaň bude realizovaná 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov, spracované a vyhodnotené výsledky pomôžu skvalitniť a modifikovať prístup a metódy v nasledujúcej kampani. V ďalších ročníkoch budeme môcť hodnotiť aj efektivitu u účastníkov opakovane zapojených do kampane.

Ďalší ročník kampane prebehne v roku 2019.

Konkrétne výstupy za rok 2018

- v roku 2018 sa kampaň nerealizovala

9.3 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

Realizačné výstupy za rok 2018

- Spolupráca s KPZV v prípade výskytu infekčného ochorenia v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach a lokalitách v rámci okresu Vranov nad Topľou.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bola schválená vládou Slovenskej republiky 25.10.2017 uznesením č. 491/2017. Hlavným zámerom aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným

cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 zdôrazňuje multisektoriálny charakter riešenia problémov súvisiacich s alkoholom, spotrebu alkoholu v Slovenskej republike a súčasne zohľadňuje aj možnosti a kompetencie na úrovni jednotlivých rezortov.

Realizačné výstupy za rok 2018

- edukačné aktivity na základných a stredných školách v okrese Vranov nad Topľou – besedy zamerané na zdravotné, ekonomické a sociálne riziká vyplývajúce z nadmerného užívania alkoholu a závislosti na alkohole (vytvorenie vlastnej prednáškovej prezentácie)
- Alkohol, fajčenie a drogy – Stredná odborná škola Drevárska, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Soľ
- Alkohol, fajčenie a drogy – Stredná odborná škola A. Dubčeka, Vranov nad Topľou

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Realizačné výstupy za rok 2018

Intervenovali sme hlavne v oblasti výživy s dôrazom na niektoré ochorenia: hypertenzia, diabetes mellitus, nadváha, osteoporóza, informácie o očkovaní proti chrípke a pod.

- monitoring výskytu nadváhy, obezity, hypertenzie, diabetu mellitu u klientov v dôchodkovom veku vyšetrených v PZ. Individuálne poradenstvo zamerané na zmenu stravovacích návykov a zvýšenie pohybovej aktivity a poradenstvo v rámci ľahkej pohybovej aktivity z dôvodov zdravotných obmedzení u ľudí 65+.

- Seniorom sa vo zvýšenej miere venujeme aj pri štandardnom vyšetrení v poradni zdravia – možnosti individuálneho poradenstva v oblasti pohybovej aktivity a stravovacích návykov určených pre seniorov využilo 53 klientov.
- Prednášky, besedy venované projektu „Týždeň mozgu 2018“, osteoporóze, diabetes mellitus, informácie ohľadom očkovania proti chrípke a monitoring tlaku krvi, cholesterolu a stanovenie BMI v domovoch sociálnych služieb, denných stacionároch a v kluboch dôchodcov v okrese Vranov nad Topľou.
- V budove Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Vranove nad Topľou bol informačno-vzdelávací panel venovaný duševnému zdraviu, osteoporóze, očkovaniu proti chrípke, diabetes mellitus a boli vydané články s danou tematikou v regionálnych novinách Vranovské noviny a Spektrum – Vranovské novinky.
- Realizácia dňa otvorených dverí počas „Týždňa mozgu 2018“

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Realizačné výstupy za rok 2018

- Prezentácie, besedy na základných a materských školách vo Vranove nad Topľou, náučné rozprávky a príbehy – zamerané na správnu ústnu hygienu, potrebu správnej životosprávy pre zdravé zuby, vyhýbanie sa rizikovým faktorom ako sú: fajčenie, alkohol ...

9.7 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Etapy riešenia

V programe CINDI sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovocievnych a niektorých metabolických ochorení - hypertenzia, nadváha, obezita, hyperglykémia, hyperlipidémie. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej populácii bez vekového obmedzenia a rajónnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty RF kritické, klienta odosielame do starostlivosti praktického lekára pre dospelých, alebo priamo do metabolickej poradne.

Klienti s hraničnými hodnotami sa podrobia poradenstvu, ktorým nefarmakologicky intervenujeme do životného štýlu. Kladný výsledok sa odrazí najskôr po 3 mesiacoch, kedy klienta objednáваме na 1. kontrolné vyšetrenie.

K 31.12.2018 PZ mala nasledovnú návštevnosť:

Počet vyšetrení:	146 (38 M, 108 Ž)
Počet štandardných vyšetrení:	101 (26M, 75 Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát:	116 (31 M, 85 Ž)

Počet klientov vyšetrených opakovane:	30 (7 M, 23 Ž)
Počet výjazdových aktivít:	5
Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách:	72
Samostatné meranie TK:	84

V súbore prvovyšetrených dosiahli prvenstvo v návštevnosti klienti zo skupiny 65+ ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy (108) nad mužmi (38).

Ku klinickým odborníkom sme odoslali **4 klientov** pre kritické hodnoty **cholesterolu**, **5** pre kritické hodnoty **glykémie**.

PZ navštívilo 10 klientov s BMI vyšším ako 30

11 klientov - fajčiarov

5 klientov so zvýšeným systolickým tlakom krvi

4 klientov so zvýšeným diastolickým tlakom krvi

S týmito klientmi aktívne pracujeme na zmene ich stravovacích návykov, športovej aktivity a na odstránení ich zlovykov, ktorých sa chcú zbaviť.

Nadstavbové poradne

Najväčší záujem z nadstavbových poradní javili klienti o **poradňu zdravej výživy**. Navštívili ju takmer všetci klienti s hraničnými a kritickými hodnotami cholesterolu, glykémie, BMI a TK, ale aj klienti s nadváhou.

Zdravá výživa

Na prevenciu chronických ochorení obyvateľov okresu Vranov nad Topľou vplývame aj uverejňovaním článkov s aktuálnou témou v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ VT a vždy aktuálnou témou na výchovno – náučnom panely v budove RÚVZ VT.

Články : Svetový deň proti rakovine

„Týždeň mozgu 2018“

14. november – Svetový deň diabetu – Malých pacientov stále pribúda

Európsky imunizačný týždeň 2018

Svetový deň osteoporózy

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Cieľ projektu

Cieľom je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti u osôb s drogovou závislosťou s poskytovaním dostatočného rozsahu terapeutických programov formou ambulantnou, ústavnou i stacionárnou, rozvíjať a realizovať preventívne programy výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu a to formou náukových didaktických sedení v rámci zdravotnej osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok.

V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v prioritě II. Preventívne programy:

a) Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Realizačné výstupy za rok 2018

1. Realizácia prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy):
 - Fajčenie – Stredná odborná škola Drevárska, Vranov nad Topľou
 - Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Soľ
 - Alkohol, fajčenie a drogy – Stredná odborná škola A. Dubčeka, Vranov nad Topľou
2. Propagácia „Svetový deň bez tabaku“ – Fajčenie a zdravie na web stránke RÚVZ a uverejnenie rovnomenného článku v regionálnych novinách
3. Realizácia náučného panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ
4. Premietanie DVD s názvom Následky pitia alkoholu u dievčat, Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu, Riziká pitia alkoholu z neoverených a pochybných zdrojov.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Cieľ projektu

Zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej

aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Realizačné výstupy za rok 2018

- Športový deň realizovaný RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- Prednášky, besedy venované pohybovej aktivite v domovoch sociálnych služieb, denných stacionároch a v kluboch dôchodcov v okrese Vranov nad Topľou.
- Prednášky, besedy na stredných, základných a materských školách v okrese Vranov nad Topľou zamerané na potrebu pohybovej aktivity, správnej životosprávy, vyhýbanie sa rizikovým faktorom ako sú: fajčenie, alkohol ...

Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov (študenti 1. ročníka), testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. Hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

- V rámci monitoringu NAPPPA bolo v okrese Vranov nad Topľou spolu testovaných 80 študentov 1.ročníka stredných škôl :
 - Obchodná akadémia : 16 dievčat
 - SOŠ A.Dubčeka : 8 dievčat
 - SOŠ Drevárska : 22 chlapcov
 - Gymnázium : 18 chlapcov a 16 dievčat

Svetové dni

„Svetový deň proti rakovine“ – 4 február 2018

- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu proti rakovine v budove RÚVZ VT
- Publikácia článku v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ : Svetový deň proti rakovine - 12 spôsobov ako znížiť riziko rakoviny

„Svetový deň zdravia“ – 7 apríl 2018

- Zdravotno - výchovná akcia pre verejnosť v OC Komunál. Pre verejnosť bolo poskytnuté v čase od 13:00 hod. do 19:00 hod. bezplatné meranie BMI a WHR Indexu. Vyšetrenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom.

- Prednáška a edukačno – preventívne vyšetrenia pracovníkov Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou (meranie tlaku krvi, vyšetrenie rizikových faktorov z kapilárnej krvi – celkový cholesterol, glykémia. Vyšetrenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom).
- Propagácia Svetového dňa zdravia na web stránke RÚVZ VT
- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu zdravia v budove RÚVZ VT

„Svetový deň ústneho zdravia“ – 20 marec 2017

- Prezentácie, besedy na základných a materských školách vo Vranove nad Topľou, náučné rozprávky a príbehy – zamerané na správnu ústnu hygienu, potrebu správnej životosprávy pre zdravé zuby, vyhýbanie sa rizikovým faktorom ako sú: fajčenie, alkohol ...
- Realizácia náučného panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ

„Svetový deň pohybu ku zdraviu“ – 10 máj 2018

- Edukačné aktivity RÚVZ Vo Vranove nad Topľou zahŕňajú potrebu fyzickej aktivity v každom veku.
- Športový deň zamestnancov RÚVZ Vo Vranove nad Topľou venovaný športovej aktivite – futbal, volejbal, tenis...
- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu – Pohybom ku zdraviu v budove RÚVZ VT

„Týždeň mozgu 2018“

- Aktivity zamerané na seniorov
- Deň otvorených dverí
- Prednášková činnosť
 - Denný stacionár Dom Diakónie – Vranov nad Topľou

„Európsky týždeň boja proti drogám 2018“

- Beseda s názvom Fajčenie a drogy – 8. – 9. ročník, ZŠ Sol'
- Beseda s názvom Fajčenie a drogy – 1. – 3. ročník, SOŠ Drevárska
- Beseda s názvom Fajčenie a drogy – 1. – 2. ročník, SOŠ A. Dubčeka

„Európsky imunizačný týždeň 2018“

- **Prednáška a beseda pre** Strednú odbornú školu Obchodná akadémia a Gymnázium vo Vranove nad Topľou pre žiakov tretích a štvrtých ročníkov na tému „Význam očkovania“ s názornými ukážkami obrázkov pacientov chorých na ochorenia preventabilné očkovaním,
- **prednášky a besedy pre materské centrum Slniečko**, kde boli aj distribuované informačné materiály - letáky, plagát, príručky,
- v priestoroch budovy RÚVZ vo Vranove nad Topľou bol umiestnený výchovno-náučný panel, venovaný Európskemu imunizačnému týždňu,
- informácie o zriadenej poradni očkovania na našej web stránke a aktuálny elektronický očkovací kalendár,
- v rámci spolupráce s praktickými lekármi pre deti a dorast a praktickými lekármi pre dospelých, bol rozposlaný elektronicky očkovací kalendár, článok o aktivitách RÚVZ, logo EIW a boli požiadani k vykonávaniu aktivít týkajúcich sa propagácie očkovania.

„Svetový deň Alzheimerovej choroby“ – 21 september 2018

- Beseda s názvom Alzheimerova choroba
 - ZŠ Soľ, 8. ročník 30 žiakov, 9. ročník 20 žiakov
 - ZŠ Kukučínova 8. ročník 17 žiakov, 9. ročník 18 žiakov
- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu Alzheimerovej choroby v budove RÚVZ VT

„Materské centrá“

Cieľom práce v programe bolo vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu, aby prenášali svoje návyky do výchovy dieťaťa a celej rodiny. Poskytli sme rôzne edukačné materiály v podobe letákov vydaných ÚVZ SR: Týranie detí, Stres, Žijeme zdravo, Domáce násilie, Akrylamid v potravinách

- prezentácie a besedy na základných a stredných školách vo Vranove nad Topľou a okolí.

„Školský program“

Špecifickým cieľom programu je zvýšiť spotrebu ovocia, zeleniny a mlieka u detí predškolského a školského veku, naučiť deti a ich rodičov pravidelne konzumovať ovocie, zeleninu a mliečne výrobky, pravidelne vzdelávať deti o dôležitosti konzumácie ovocia a zeleniny pre ich zdravie, naučiť dôverovať zelenine a ovociu vypestovanému v Slovenskej republike, vysvetliť postupy pri pestovaní, realizovať návštevy v sadoch (vysvetliť, čo znamená ekologické pestovanie a čo je integrované pestovanie), podporiť zdravú výživu a zvýšiť informovanosť o výživovej hodnote jednotlivých druhov ovocia, zeleniny a uplatňovaním programu pôsobiť aj na zníženie výskytu obezity u detí.

- V rámci spolupráce na tomto projekte s oddelením hygieny detí a mládeže sme realizovali prednášky zamerané na potrebu konzumácie ovocia a zeleniny pre žiakov a rodičov materských a základných škôl zapojených do tohto projektu v okrese Vranov nad Topľou.

„Október mesiac úcty k starším“

- Deň otvorených dverí v ambulancii HaPM – Výchovy k zdraviu v RÚVZ VT. Pre verejnosť bolo poskytnuté bezplatné meranie BMI a WHR Indexu, meranie tlaku krvi, vyšetrenie rizikových faktorov z kapilárnej krvi. Vyšetrenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom.
- Prednáška a edukačno – preventívne vyšetrenia v dennom stacionári – Stredisko evanjelickej Diakónie vo Vranove nad Topľou. (Meranie tlaku krvi, vyšetrenie rizikových faktorov z kapilárnej krvi – celkový cholesterol, glykémia. Vyšetrenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom).
- Realizácia náučného panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou.
- Uverejnenie článku v regionálnych novinách

„14. November – Svetový deň diabetu“

Aktivity zamerané pre stredné školy a dospelých

- Článok s rovnomenným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ
- Výchovno – náučný panel venovaný diabetu v budove RÚVZ

- Prednášková činnosť
 - Stredná odborná škola Drevárska, Vranov nad Topľou
- Prednášková činnosť spojená s meraním glykémie v krvi
 - Denný stacionár Stredisko evanjelickej Diakónie

„Svetový deň AIDS“

- Výchovno – náučný panel venovaný AIDS a HIV v budove RÚVZ
- Prednášky zamerané na HIV/AIDS
- Prednášková činnosť
 - Stredná odborná škola Drevárska, Vranov nad Topľou – téma AIDS

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Zvolene**

1. Oddelenie hygieny životného prostredia

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia sa nepodieľa na plnení úloh vyplývajúcich z Programov a projektoch

2. Oddelenie PPLaT

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese

Zvolen: 600 z toho 229 žien

Detva: 888 z toho 69 žien

Krupina: 184 z toho 0 žien

Celkom: 1672 z toho 298 žien

- Počet nových rizikových prác v okrese:

Zvolen: 52

Detva: 148

Krupina: 33

Celkom: 233

- Počet zrušených rizikových prác v okrese:

Zvolen: 0

Detva: 1

Krupina: 1

Celkom: 2

V spádovom území Zvolen k 31.12.2018 bola novo vyhlásená riziková práca z titulu hluku 3. kat. a z titulu vibrácií 3. kat. v SLOVENSKOM VODOHOSPODÁRSKOM PODNIKU, š.p., OZ Banská Bystrica - Stredisko Zvolen, z titulu hluku 3. kat., z titulu vibrácií 3. kat., z titulu záťaže teplom 3. kat v spoločnosti Doprastav, a.s., Bratislava – prevádzka Zvolen, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Marius Pedersen, a.s., Trenčín –

prevádzka Zvolen, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Píla TERANY, s.r.o., Terany, z titulu hluku 3. kat., z titulu chemických faktorov 3. kat. a 4. kat. v spoločnosti PPS Group, a.s., Detva. Z titulu hluku 3. kat. bola vyhlásená riziková práca u fyzickej osoby – podnikateľa Róbert Jurových – NIKARA, Krupina. Podnikateľ vykonal opatrenia, novú objektivizáciu hluku v pracovnom prostredí a dané rizikové práce boli zrušené.

V niektorých spoločnostiach sa počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce upravovali z dôvodu úpravy výrobných programov a v spoločnostiach, ktoré majú pracoviská, kde sa vykonávajú práce zaradené do 4. kategórie rizika sa rizikové pracoviská vyhlasujú každoročne.

V spádovom území Zvolen k 31.12.2018 bola rozhodnutím zrušená riziková práca z titulu chemických faktorov 3. kat. v spoločnosti WAY INDUSTRIES, a.s., Krupina a z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Bučina Zvolen, a.s., Zvolen. Rizikové práce boli zrušené z dôvodu úpravy výrobného programu a vyradení zdrojov hluku z výrobného procesu.

V spádovom území Zvolen bol k 31.12.2018 zaznamenaný nárast počtu rizikových prác najmä z dôvodu zvýšeného objemu výroby a aj činnosťou nových subjektov, u ktorých boli vyhlásené rizikové práce. V niektorých spoločnostiach došlo k zmene kategórie rizikovej práce. V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané napr.: v spoločnostiach Intech Slovakia s.r.o., Bratislava – prevádzka divízia Biopalivá Hriňová, IRON ART a.s., Hontianske Tesáre, DRU a.s., Zvolen, SIMAG Slovakia, s.r.o., Banská Bystrica – prevádzka Detva, Continental Automotive Systems Slovakia, s.r.o., Zvolen, KOLIBA, a.s., Hriňová, KNK NAKO, výrobné družstvo, Hriňová, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, Lesy SR, š.p., Banská Bystrica – odštepny závod Lieskovec, odštepny závod Hontianske Nemce, Mäspoma spol. s r.o., Zvolen, A-Z LOKOMAT s.r.o., Zvolen, PPS Group a.s., Detva, Slavia Production Systems a.s., Detva, Bryndziareň a syräreň, s.r.o., Zvolenská Slatina, Doprastav, a.s., Bratislava – prevádzka Zvolen, DAVOS trade-logistics, s.r.o., Krupina, Mestské lesy, s.r.o., Krupina, Mramor spol. s r.o., Bratislava – prevádzka Krupina, XEPAP, s.r.o., Zvolen, ROVEN, spol. s r.o., Hriňová.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2018 boli vykonané 2 previerky zameraná na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Jedna kontrola bola v spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Cesta ku Continentalu 8950/1, Zvolen. Celá hala galvanizovne je odvetrávaná s projektovanou 8 násobnou výmenou vzduchu za hodinu. Na linke je nainštalované lokálne hladinové odsávanie výparov jednotlivých kúpeľov napojené na čistiace stanice odsávanej vzdušiny.

Profesie nastavovač, robotník - manipulant, robotník – nakladacia, vykladacia stanica, elektrikár, zámočník, servisný zamestnanec sú pri svojej práci bezprostredne vystavení výparom chemických prípravkov a látok tvoriacich zložky používaných chemických prípravkov v minimálnom množstve. Je to práca zaradená do 2. kategórie, pre chemické faktory. Chemické látky a zmesi potrebné k jednotlivým stanoveniam sa skladujú v laboratóriu, v pancierových, uzamykateľných skrinách. Používajú sa látky toxické a veľmi toxické, na ktoré majú obidvaja laboranti osvedčenie o odbornej spôsobilosti na odborné využitie týchto látok a absolvovali aktualizáciu odbornú prípravu.

Druhá kontrola bola v spoločnosti ANALPO, s.r.o., Zvolen – skúšobné laboratórium.. V spoločnosti sa zúžilo používanie toxických látok v nadväznosti na výkon skúšok, ktorý bol v roku 2018 zredukovaný na polovicu.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnymi a mutagénymi faktormi vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V spádovom území RÚVZ Zvolen nevidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénymi faktormi. Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov, prácu s tvrdým drevom – dub a manipuláciu pri používaní chemických látok reagenčného aparátu.

V roku 2018 bolo vydaných 64 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Z toho bolo vydaných 18 rozhodnutí na odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny pre spoločnosti ASTANA s.r.o., Poprad, MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva, PROFI – DEMONT s.r.o., Detva, ReTrash s.r.o., Kremnica, EKOS, s.r.o., Kremnica, ROLTA, s.r.o., Brezno, STRECHY BB s.r.o., Banská

Bystrica a fyzické osoby – podnikateľov Vladimír Chamula, Detva, Arpád Bazsó, Slatina. Ďalej bolo vydaných 42 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových rúr v stúpačkách bytových domov pre Vladimíra Chamulu, Detva, Dušan Chaban, Tajov, MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen, REMESLO – TZB s.r.o., Lutilla, PROFI – DEMONT, s.r.o., Detva, BYTOVÉ DOMY s.r.o., Hodruša – Hámre, Miloš Hedvegy Rekosan, Ondrejovce. Boli vydané 3 rozhodnutia na odstraňovanie priečok a stropných kaziet s obsahom azbestocementových materiálov pre spoločnosti MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., ReTrash s.r.o., Kremnica, ASTANA s.r.o., Poprad. Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest v interiéroch boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva (vykonať meranie na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbestocementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

Práca s dubovým drevom sa vykonáva v spoločnosti IRON ART a.s., Hontianske Tesáre.

V roku 2018 bol schválený prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pre spoločnosť Diagnostické a liečebné centrum Zvolen s.r.o., Zvolen. Jedná sa o karcinogény, ktoré sú zaradené v skupine karcinogén 1.B (bromičitan draselný, dusičnan kobaltnatý, fenoftaleín, tioacetamid). Spoločnosť zabezpečuje dodržiavanie všeobecných zásad prevencie rizika, ktoré podľa potreby dopĺňa špecifickými ochrannými a preventívnymi opatreniami, tak aby sa znížilo riziko expozície na najnižšiu možnú mieru.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Projekt Zdravé pracoviská sa realizuje v spoločnosti LIND MOBLER SLOVAKIA, s.r.o., Krupina, ktorej predmetom hlavnej činnosti je kompletáž čalúnených výrobkov.

Priestory spoločnosti boli uvedené do prevádzky rozhodnutím Okresného úradu v Krupine, odboru všeobecnej vnútornej správy č. spisu: R-PPL-214-189/2000- MUDr.Č-J zo dňa 18.8.2000 a kompletizačných priestorov (po zmene užívania expedičných priestorov) rozhodnutím RÚVZ Zvolen pod č. 2008/89-2/MVDr.Št zo dňa 29.1.2008.

V spoločnosti sú vyhlásené rizikové práce rozhodnutím RÚVZ so sídlom vo Zvolene pod č. 2015/1268-972/Št zo dňa 21.9.2015 pre rizikový faktor hluk, kat. 3 (profesia stolár , operátor na klip stroji , pomocný pracovník vo výrobe).

Spoločnosť má zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu- PZS- ANIMA s.r.o., Zvolen. Od začiatku roka došlo k zvýšeniu objemu výroby ako aj počtu zamestnancov (o 30 zamestnancov). Na pracovisku rezania kože boli zakúpené nové skenery na kožu (2 ks) a strojné zariadenia na rezanie kože s vodným lúčom zn. EXPERT (2 ks). Na pracovisku strihania látok boli zakúpené nové rezacie stroje na látky zn. LECTRA (2 ks). Na pracovisku bolo vymenené umelé osvetlenie za úspornejšie s lepšou svietivosťou. V sklade materiálu bola rozšírená plošina určená na skladovanie vafixu a vankúšov. Nachádza sa tu pracovisko rezania vafixu elektrickou pílou.

Preventívne lekárske prehliadky u zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, vrátane audiometrického vyšetrenia sluchu sa zabezpečujú lekármi zazmluvnenými PZS. Vykonávajú sa v pravidelných intervaloch podľa nástupu zamestnancov do zamestnania. Zamestnávateľ za sledované obdobie zabezpečil pre 30 zamestnancov v profesii stolár LPP vrátane audiometrického vyšetrenia. Lekárska preventívna prehliadka zameraná na prácu so zobrazovacou jednotkou bola vykonaná u 19 zamestnancov, s bremenami vykonaná u 70 zamestnancov a 24 lekárskech prehliadok u profesie šička so zameraním na DNJZ a bremená. U profesie šička sa LPP realizujú od roku 2018 s frekvenciou každé 3 roky.

Zamestnanci majú možnosť využiť služby maséra (vlastný zamestnanec) 2x do mesiaca po pracovnej zmene. Zamestnávateľ prispieva zo sociálneho fondu na masáže. Za sledované obdobie absolvovalo masáž 61 zamestnancov. Vybranej skupine zamestnancov v počte 38 bol poskytnutý kurz 1. pomoci.

Pracovnou zdravotnou službou bola posúdená fyzická záťaž u profesií operátor strihania – látka, lepič, balič, šička a čalúnnik. Plánuje sa prehodnotiť profesia stolár a skladník.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Realizujú sa informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci prevažne v malých a stredných podnikoch. Poskytovali sa konzultácie fyzickým a právnickým osobám k otázkam

týkajúcim sa zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, chráneným pracoviskám a vykonávanie preventívnych opatrení na elimináciu škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov.

V sledovanom období bola vykonaná kontrola v spolupráci s IP Banská Bystrica v spoločnosti BUČINA DDD, spol. s r.o., Zvolen.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Pozn.
	rozhodnutí	stanovísk				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Zvolen	4	5	9	9	16/9	0	0	0	

V roku 2018 boli vykonané kontroly na chránených pracoviskách v počte 10 (4 kontroly zamerané na uvedenie priestorov do prevádzky pre osoby so ZPS):

- Alena Kleščová, Zvolen, profesia – poradca v zdravom štýle a výžive
- KX- SK, s.r.o., Zvolen, profesie – tele-anketár, predavač cez telefón, pracovník telemarketingu, administratívny pracovník, operátor dát, účtovník
- Mgr. Martina Hromadová, Lieskovec, profesia - prekladateľ – tlmočník
- Vladimír Majcher, Pliešovce, profesia – remeselník spracovávajúci drevo, prútie a podobný materiál

V roku 2018 bolo vydaných 5 stanovísk, resp. posudkov zameraných na zriadenie chránených pracovísk, ktoré už boli uvedené do prevádzky rozhodnutím napr.:

- Mesto Detva, Detva - profesia správca objektu a budovy letného štadióna
- Obec Ostrá Lúka, Ostrá Lúka - profesia odborný pracovník v oblasti účtovníctva inde neuvedený
- DomAza s.r.o., Sebechleby - profesia predavač zmiešaného tovaru a domácich potrieb
- Jaris Slovakia, spol. s r.o., Sliač - profesia pomocník v kuchyni
- Eva Mičudová, Ladzany - profesia predavač

Kontrolovali sa pracovné podmienky, pracovné prostredie a spôsob práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk.

Na chránených pracoviskách pracujú osoby so zdravotným postihnutím, ktorých miera postihnutia je viac ako 40%. Pracovný čas trvá od 4 do 8 hodín, výkon práce osôb so zdravotným postihnutím je prispôsobovaný ich aktuálnemu zdravotnému stavu. Osoby so ZPS majú zdravotnú spôsobilosť na výkon práce. Práca nie je úkolová. Prácu môžu prerušiť podľa potreby a oddýchnuť si v priestore na to určenom. V chránených pracoviskách a chránených dielňach uvedených do prevádzky v roku 2018 pracuje celkom 16 osôb so zdravotným postihnutím, z toho 9 žien.

Pri kontrolách neboli zistené nedostatky ani neboli nariadené opatrenia.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV.

ČÚ. 3.1. Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu. V roku 2018 RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol zapojený do realizácie tohto projektu.

ČÚ. 3.2. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách.

V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách bola sledovaná spotreba troch vybraných prídavných látok E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, a E 960 - glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy.

RÚVZ so sídlom vo Zvolene zabezpečil vyplnenie dotazníkov v kategórií:

Ľahko pracujúce ženy – veková kategória 19 – 35 r., v počte 5

Ľahko pracujúce ženy – veková kategória 36 – 54 r., v počte 5

Ľahko pracujúci muži – veková kategória 19 – 35 r., v počte 5

Ľahko pracujúci muži – veková kategória 36 – 54 r., v počte 5.

Dotazníky od klientov so získanými údajmi boli spracované do predložených tabuliek. Úloha bola po kompletnom spracovaní a v termíne do 14.12.2018 zaslaná na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR Bratislava.

ČÚ. 3.3. Monitoring príjmu kuchynskej soli.

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v hotových pokrmoch, ako aj v chlebe a v pekárskych výrobkoch. Pracovníci RÚVZ so sídlom vo Zvolene, v zmysle plánu úradnej kontroly potravín na rok 2018 na zabezpečenie plnenia úlohy monitoring príjmu kuchynskej soli - pridanej kuchynskej soli NaCl v hotových pokrmoch a v chlebe odobrali 1 vzorku obedového menu v zariadení spoločného stravovania uzavretého typu, 1 vzorku obedového menu v zariadení verejného stravovania a 1 vzorku chleba. Vyšetrené vzorky hotových pokrmov – denného menu vyhoveli na obsah jedlej soli v potravinách – v hotových pokrmoch určených na priamu spotrebu v zmysle Výnosu MZ SR z 20. marca

2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (limit hotové pokrmy určené na priamu spotrebu 13 000 mg/kg NaCl).

Odobratá vzorka krájaného chleba dodaného do ZSS dodávateľsky zo schválenej pekárskej výroby, vyhovela na obsah jedlej soli v potravinách v zmysle Výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (limit chlieb 18 000 mg/kg NaCl). Výsledky spracované podľa komodít v tabuľkovej forme boli zaslané v stanovenom termíne na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

ČÚ. 3.4. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č.1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č.10/2011. V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov, preto cieľom projektu je posúdiť vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia používané na balenie kozmetických výrobkov v SR na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č.10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. V súčasnosti prebieha prvá etapa a to príprava projektu.

4. Oddelenie HDM

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Priorita b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V rámci výkonu ŠZD v 70 školských stravovacích zariadeniach sme kontrolovali hygienické podmienky pri príprave a výdaji jedla, hygienické podmienky diétného stravovania, sortiment tovaru a hygienické podmienky prevádzky v 10 školských bufetoch a v 44 potravinových a nápojových automatoch, dodržiavanie pitného režimu detí a žiakov. Na základe výsledkov vykonaných ŠZD či už cielených alebo mimoriadnych je možné konštatovať, že v prevádzkach školských bufetov ponúkaný sortiment nemožno považovať za výživovo hodnotný, nakoľko prevažuje obložené biele pečivo, sladké pekárske výrobky, lahôdkárske výrobky, cukrovinky, trvanlivé pečivo typu chipsy, kreky a pod., sladené nápoje a len v menšej miere je v sortimente mlieko, mliečne výrobky, ovocie, nápoje ako prírodné šťavy.

V zariadeniach pre deti a mládež presadzujeme pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť podávanej stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, podporujeme Národnú stratégiu SR zapojenie škôl do mliečného programu pre deti a programu školské ovocie, vykonávame poradenstvo ohľadom správnej výživy.

Cielene sme zrealizovali odber vzorky stravy pripravovanej v zariadení školského stravovania základnej školy na obsah kuchynskej soli (úloha č. 4.3).

Zrealizované edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy na školách: celkový počet aktivít 13 prednášok.

Za účelom podpory systematického programu o správnych stravovacích návykoch detí v školách sme sa zapojili do projektu „ Viem čo zjem “ v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR. Uskutočnených bolo 13 prednášok v základných školách v rámci Projektu Viem čo zjem (ZŠ P.Jilemnického 1, Zvolen, ZŠ P.Jilemnického 2, Zvolen, ZŠ Hrnčiarska, Zvolen, ZŠ M.Rázusa, Zvolen, ZŠ J.Alexyho, Zvolen , ZŠ Námestie mládeže, Zvolen), 1 prednáška pre študentov stredných škôl mesta Zvolen v Školskom internáte Švermova Zvolen v rámci projektu Viem čo zjem, s meraním percenta telesného tuku.

Priorita c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Nutričné vzdelávanie zamestnancov zariadení spoločného stravovania sa vykonáva priebežne, podľa aktuálnej potreby jednak vždy pri výkone ŠZD a pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov ZSS, celkom 70 kontrol a cieľovými edukačnými aktivitami v rámci realizovaného vzdelávania rezortom školstva – 1 prednáška (Školský úrad Mesta Zvolen).

Priorita d) Podpora pohybových aktivít

V rámci výkonu ŠZD bolo skontrolovaných 14 telovýchovných zariadení pri základných školách a 3 telovýchovné zariadenia pri stredných školách. 15 základných škôl vrátane špeciálnych základných škôl okresov Zvolen, Detva, Krupina zo 48 škôl nemá vlastné telovýchovné zariadenie. Žiaci cvičia na ihriskách v areáli škôl, v neúčelových ale upravených telovýchovných učebniach škôl alebo v prenajatých telovýchovných zariadeniach (v telocvični inej školy, v telocvični obce, v športových halách, štadiónoch patriacich inej právnickej osobe). V našom regióne sa postupne vylepšujú hygienické podmienky v telovýchovných zariadeniach základných škôl. V meste Krupina je v prevádzke novovybudovaná Športová hala pri Základnej škole E. M. Šoltésovej Krupina, ktorá slúži deťom a mládeži, športovým klubom v meste Krupina. Niekoľko telovýchovných zariadení bolo zrekonštruovaných. Rekonštrukcia sa týkala výmeny pôvodných okien, zateplenia budov telovýchovných pavilónov, opravy striech, výmeny resp. opravy podlahovej krytiny. V roku 2018 bol zrekonštruovaný školský dvor pri Základnej škole Hrnčiarska Zvolen, ktorý slúži žiakom školy, organizovaným skupinám, športovým klubom a verejnosti mesta Zvolen. Atleticko - športový areál pri základnej škole pozostáva z 200m atletickej dráhy, z dvoch multifunkčných oplatených ihrísk - jedno pre volejbal, basketbal, druhé pre malý futbal alebo tenis, zo sektoru na vrh guľou a skoku do diaľky. Areál je oplatený, osvetlený, monitorovaný kamerovým systémom s priamym napojením na mestskú políciu.

Telovýchovné zariadenia školských zariadení sa v odpoľudňajších a večerných hodinách využívajú na krúžkovú činnosť žiakov, priestory sa prenajímajú na záujmovú športovú činnosť pre deti a mládež, obyvateľov hlavne v obciach, kde sú jedinou príležitosťou na športové aktivity.

Školy organizujú pre svojich žiakov plavecké výcvikové kurzy, niekedy aj v rámci pobytov v škole v prírode. Zvýšil počet organizovaných lyžiarskych výcvikových kurzov pre žiakov základných škôl (štátna dotácia). Lyžiarske kurzy

organizovali aj tie školy, ktoré ich v minulosti neorganizovali, príp. organizovali lyžiarske kurzy dennou dochádzkou.

Zrealizované edukačné aktivity v oblasti podpory pohybových aktivít na školách:

- základným školám, stredným školám v okrese Zvolen, Detva, Krupina, Technickej univerzite vo Zvolene boli zaslané mailové oznamy a výzvy pre zapojenie sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“,
- prednášky pre stredné školy Gymnázium Ľ.Štúra Zvolen a Stredná odborná škola drevárska Zvolen, ktoré sú zapojené do projektu plnenia Národného akčného plánu podpory pohybovej aktivity.

Participujeme s úsekom podpory zdravia na plnení Národného akčného plánu podpory pohybovej aktivity v SR. Bolo vyšetrených 65 žiakov Gymnázia Ľ.Štúra Zvolen a Strednej odbornej školy drevárskej Zvolen. Okrem základných biochemických parametrov krvi sme v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR vykonávali antropometrické sledovanie respondentov, hodnotili ich telesnú zdatnosť a kondíciu. Účastníci vyplnili 65 dotazníkov o životnom štýle, údaje boli zadané do programu excel a zaslané na spracovanie na RÚVZ Spišská Nová Ves.

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Cieľom iniciatívy COSI je vytvoriť podmienky na systematické sledovanie trendov nadváhy a obezity u 6 až 9 ročných žiakov základných škôl v pravidelných intervaloch. Cieľom projektu COSI nie je nahradiť existujúce antropometrické vyšetrovacie postupy, ale umožniť každej krajine vytvoriť si vlastný systém, ktorý vyhovuje miestnym podmienkam a finančne a personálne nezaťažuje zainteresované organizácie. Prieskum COSI je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025. Reprezentatívny súbor (vybrané vidiecke a mestské školy) zahŕňal deti vo veku 7 – 7,99 a 8 – 8,99 roka. Jedná sa o pokračovanie prieskumu, ktorý sa realizoval v roku 2015 u 7 až 7,9 ročných detí, ako aj o vyšetrenie ďalšej vekovej skupiny. Do projektu boli vybrané v našom regióne 3 vidiecke a 3 mestské školy. V okrese Zvolen ZŠ P. Jilemnického 1035/2 Zvolen a ZŠ s MŠ J.S. Neresnického Dobrá Niva, v okrese Krupina ZŠ E.M. Šoltésovej Krupina a ZŠ s MŠ Bzovík, v okrese Detva ZŠ s MŠ A. Vagača Detva a ZŠ J. Drdoša Vígľaš. Vybrané školy sme kontaktovali informačným listom pre riaditeľov škôl, oboznámili ich o predmetnom projekte a roz distribuovali sme informovaný súhlas pre rodičov. Po dohode s pedagogickým personálom škôl sme vykonali zber údajov – meranie detí zapojených do projektu vo veku 7 –

7,99 a 8 – 8,99 v mesiaci november, december v piatych základných školách, ktorý spočíval vo vyplnení dotazníka dieťaťa a v antropometrickom meraní: obvod pása a bokov, hmotnosť a výška žiaka. Zapojeným žiakom do projektu sme rozdali dotazník o rodine, zapojeným základným školám dotazník o škole na vyplnenie. Projekt je v štádiu riešenia.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene realizoval prieskum zneužívania návykových látok na Základnej škole s materskou školou v Hontianskych Nemciach, Hontianske Nemce 77, kód školy 36. Do projektu sa zapojilo 68 žiakov z piatych tried II. stupňa základnej školy, v každom ročníku len jedna trieda základnej školy. Dotazníky pre učiteľov TAD 3 vypísali na uvedenej škole 6 učiteľia, ktorí mali mať s jednotlivými triedami vyučovaciu hodinu vrátane koordinátora drogovej prevencie a prevencie šikanovania. Vyplnené dotazníky a hlásenia za triedy z dotazníkového prieskumu TAD 2018 boli zaslané ÚVZ SR na spracovanie a vyhodnotenie za celé Slovensko.

V Základnej škole s materskou školou v Hontianskych Nemciach pracuje koordinátor pre prevenciu pred drogovými závislosťami, koordinátor prevencie šikanovania, koordinátor zdravotnej výchovy. Koordinátor prevencie podľa mesačného plánu plní úlohy preventívnych programov – výcvikové programy, prednášky, besedy týkajúce sa drogovej prevencie, agresii a šikanovaniu detí na škole. Realizácia preventívnych programov prebieha väčšinou na 2. stupni základnej školy. Prevencii sa venujú aj jednotlivé témy na hodinách biológie, etickej výchovy a občianskej náuky. Základná škola spolupracuje s CPPP a P Zvolen, ktoré ponúka preventívne programy formou prednášky a besedy. Tie sa v škole realizujú v priemere 1 - 2 x počas školského roka, taktiež na 2. stupni základnej školy.

4.3 Monitoring obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania základných škôl.

V súvislosti s plnením úlohy bol dňa 22.5.2018 odobratý jeden kompletný pokrm obed – sedliacka polievka, chlieb, morčacie prsia na ananáse, slovenská ryža, šalát z čínskej kapusty, zelený čaj s citrónom o hmotnosti 797,6g v Školskom stravovacom zariadení Základnej školy Hrnčiarska 2119/1, Zvolen za účelom laboratórneho vyšetrenia jedlej soli. Vo vyšetrenej vzorke stravy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici protokol o skúškach č.6 122/2018 zo dňa 28.5.2018 bol laboratórne stanovený obsah v ukazovateli NaCl 2858mg v celej vzorke stravy. Odporúčaný denný príjem kuchynskej soli bol v porcii obeda žiaka 1.stupňa prekročený o 2158mg.

6. Oddelenie EPID

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania

Pracovníčky oddelenia epidemiológie zabezpečili distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné a odporúčané očkovanie podľa dosiahnutého veku a rizika nákazy v Slovenskej republike na rok 2018.

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a pred cestou do zahraničia. Na základe písomného požiadania všeobecných lekárov pre deti a dorast vypracovávame individuálny očkovací kalendár pre deti, ktoré presiahli vek, v ktorom už mali byť očkované (posun očkovacieho kalendára).

Poradňu na podporu očkovania využívajú okrem rodičov aj osoby cestujúce do zahraničia. Zároveň dbáme na dodržiavanie platného očkovacieho kalendára u lekárov prvého kontaktu.

Vzhľadom na vzrastajúci počet odmietania resp. nezabezpečenia povinného očkovania u detí ich zákonnými zástupcami boli všeobecní lekári pre deti a dorast písomne upozornení na povinnosť hlásiť Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva vo Zvolene každé odmietnutie povinného očkovania resp. nedostavenia sa na povinné očkovanie. Následne, pokiaľ zákonný zástupca nezabezpečil pre svoje dieťa povinné očkovanie podľa platnej legislatívy, je pozvaný na ústne pojednávanie kvôli prejednaniu priestupku, ktorého sa dopustil. Počet ústnych pojednávaní za rok 2018 bolo 70.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2018

V roku 2018 sme sa podieľali na realizovaní zabezpečenia Národného imunizačného programu SR, participujeme na kontrole a surveillance ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO. Spolupracujeme na príprave registra očkovaných osôb a na udržaní čo najvyššej možnej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Realizovali sme imunizačný program u infekčných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním a udržiavame rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v SR.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Zvolene sa zapojilo do realizácie IP podľa Metodického usmernenia hlavného hygienika Slovenskej republiky k realizácii imunologického prehľadu v Slovenskej republike v roku 2018. V rámci IP sa dodržiavala ochrana osobných údajov.

Pracovníčky epidemiológie úzko spolupracovali so všeobecnými lekármi pre deti a dorast a všeobecnými lekármi pre dospelých (VLDD a VLD) podieľajúcich na realizácii IP.

časové obdobie:

máj 2018– výber lekárov(VLDD a VLD) podieľajúcich na realizácii IP 2018; informovanie lekárov o IP 2018; komunikácia so zapojenými lekármi;

júl - september 2018- distribúcia odberových súprav; odbery vzoriek krvi; transport vzoriek na Oddelenie lekárskej mikrobiológie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici;

počty lekárov zapojených do IP 2018 v spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene:

Zvolen - VLDD 2 , VLD 1;

Detva VLDD 1, VLD 1;

Krupina VLDD 1, VLD 1;

V rámci IP 2018 boli odobrané vzorky od 90 osôb pri rovnomernom zastúpení oboch pohlaví vo veku od 1roku do 69 rokov života. Počet vyšetrených osôb podľa pohlavia: ženy 45, muži 45. Účastníci boli vybraní na základe náhodného výberu, evidovaní u vybraných zmluvných lekárov.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na edukácii zdravotníckeho personálu v jednotlivých detských ambulanciách a v ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast. V prvom polroku 2018 pracovníčky oddelenia epidemiológie zabezpečili distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné a odporúčané očkovanie podľa dosiahnutého veku a rizika nákazy v Slovenskej republike na rok 2018 v ambulanciách lekárov pre deti a dorast.

Manažment očkovania

Na základe Vyhlášky MZ SR 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení noviel, vykonávame inštruktáž zdravotníckych pracovníkov (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách,

hospodárenie s vakcínami). V rámci ŠZD sa na ambulanciách VLDD kontroluje zaobchádzanie s vakcínami.

Všetky chladničky sú určené len na skladovanie vakcín, väčšina z nich je s výparníkom. Sú vybavené teplomerami na monitorovanie teploty, o čom sa vedie aj dokumentácia. Sledovanie a evidencia teploty sa vykonáva len v pracovných dňoch. Priemerná teplota v chladničkách bola 6 °C. So spôsobom výdaja a transportom vakcín z lekární do pediatrických ambulancií neboli problémy.

Kontrola očkovania v regióne Zvolen, Detva a Krupina

Organizačne sme zabezpečili prípravu ku kontrole a kontrolu očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dospelých. Kontrolu vykonáme podľa vypracovaného odborného usmernenia na kontrolu očkovania vydaného ÚVZ SR.

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Zvolen:

Ambulancia pre deti a dospelých	Počet ambulancií
Zvolen- Poliklinika	5
Zvolen - centrum	1
Zvolen - Sekier	1
Zvolen - Zlatý potok	1
Zvolen- Západ	3
Budča	1
Sliač	1
Zvolenská Slatina	1
Pliešovce	1

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Detva:

Ambulancia pre deti a dospelých	Počet ambulancií
Detva	5
Hriňová	1

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Krupina:

Ambulancia pre deti a dospelých	Počet ambulancií
Krupina	3

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s oddelením klinickej mikrobiológie (OKM) Nemocnica Zvolen a. s., ktoré poskytuje komplexnú mikrobiologickú diagnostiku pre účely zistenia etiológie mikrobiálnych chorôb a s hematologicko- biochemickým oddelením.

V spolupráci s vedúcou OKM zabezpečujeme záchyt pozitívnych výsledkov vyšetrení; údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému (EPIS). Na oddelení OKM je zriadené call-centrum, ktorého prioritou je čo najdôslednejšie

zabezpečenie hlásenia pozitívnych výsledkov prenosných ochorení. Laboratórna činnosť OKM je dopĺňovaná interpretáciou výsledkov, sledovaním výskytu rezistentných kmeňov a nozokomiálnych nákaz.

V Nemocnici Zvolen a.s., propagujeme možnosť zadávania pozitívnych laboratórných výsledkov do epidemiologického informačného systému.

Zlepšením spolupráce v našom regióne došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach.

Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení

Opakovane písomne informujeme lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov o povinnosti zo zákona č. 355/2007 Z. z. hlásiť výskyt infekčných ochorení.

Zvýšeným úsilím pracovníkov epidemiológie sme zaznamenali zvýšenie počtu hlásení prenosných ochorení od lekárov prvého kontaktu a od odborných lekárov (dermatovenerologické, infektologické, gynekologické a i. ambulancie). Lekárov sme informovali o možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Pracovníčky oddelenia epidemiológie absolvovali školiace akcie zamerané na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku týchto infekčných ochorení máme spracovaný havarijný plán na koordináciu postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR so zoznamom členov koordinačnej komisie, zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen s kontaktnými adresami a telefonickými číslami.

Spolupracujeme s pracovníkmi oddelenia klinickej mikrobiológie Nemocnice Zvolen a.s., mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a taktiež s lekármi prvého kontaktu a s lekármi infekčného oddelenia v Banskej Bystrici a s infektológom Nemocnice Zvolen, a.s.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie je zriadený utečenecký tábor ani stredisko.

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii a o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen prostredníctvom otvoreného portálu EPIS.

Verejnosť informujeme prostredníctvom internetových stránok o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami.

Pri výskyte prenosných ochorení v našom regióne individuálne informujeme obyvateľov danej oblasti o preventívnych a represívnych opatreniach, aby mali schopnosť chrániť sa pred infekčným ochorením.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia

Propagujeme možnosť využívania online (e-mail) hlásenie všeobecnými lekármi pre deti a dospelých a všeobecnými lekármi pre dospelých.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti boli v rámci ŠZD oboznámení o možnosti nahradiť hlásenia papierovou hlásenkou a telefonické hlásenia automatickým prenosom údajov do epidemiologického informačného systému.

Hematologicko - biochemické oddelenie Nemocnica Zvolen a.s. sme písomne upozornili na povinnosť hlásenia výskytu prenosných ochorení, podozrení na ochorenia a nosičstiev choroboplodných mikroorganizmov a o dodržanie rozsahu hlásenia spolu so všetkými požadovanými údajmi.

FNsP F.D.Roosevelta Banská Bystrica sme písomne požiadali o poskytovanie potrebných informácií a ďalších údajov potrebných pre výkon práce oddelenia Epidemiológie na RÚVZ Zvolen, ktoré majú k dispozícii alebo sú oprávnení ich zisťovať alebo vyžadovať; konkrétne pacientov, ktorí boli prepustení po hospitalizácii na oddelení infektológie.

Kontrola kvality údajov v EPIS-e

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPIS-u údaje o prípadoch, pravidelne sledujú systém rýchleho varovania a priebežne kontrolujú zadané údaje.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

U vybraných nákaz sme priebežne a aktívne sledovali zoznamy povinne hlásených položiek, ktoré sme implementovali do položiek programu EPIS.

Zadáваме všetky prípady podozrenia z nákazy v zmysle platnej legislatívy EÚ (začiatok klinických príznakov, laboratórna diagnostika, cestovateľská anamnéza, kontakty s chorými a pod.)

Manažment epidémií

V roku 2018 sme evidovali 18 epidémií:

Okres Zvolen:

- A08.0 Hrabušická (Rotavírusová enteritída)- 2 ochorenia v rodine,
- B86 Bartošovci (Scabies) - 3 prípady svrabu v rodine
- A02 Sliač kúpele 2018 (Salmonelová enteritída)- lokálna epidémia v kúpeľoch na Sliači, ochorelo 8 klientov, agens Salmonella enteritidis,
- A02.0 Bérešová (Salmonelová enteritída) – 4 ochorenia v rodine, agens Salmonella enteritidis,
- A09 Sliač kúpele 2018 (Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu) – lokálna epidémia, gastrointestinálne ťažkosti u 26 klientov v kúpeľoch na Sliači,
- A08.4 Záhonok (Vírusová črevná infekcia, bližšie neurčená) - výskyt gastrointestinálnych ťažkostí u 34 klientov a ošetrojúceho personálu Domova dôchodcov a Domova sociálnych služieb Zvolen - Záhonok
- **A020 PASTIEROVIČOVCI (Salmonelová enteritída)– 2 ochorenia v rodine, agens Salmonella enteritidis,**
- A02.0 Padyšák (Salmonelová enteritída) – 3 ochorenia v rodine, agens Salmonella enteritidis,
- A02.0 MŠ Sielnica (Salmonelová enteritída) – lokálna epidémia v MŠ v Sielnici, ochoreli 4 deti, agens Salmonella enteritidis,
- A08.1 Gondovci 2018 (Akútna gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) – 4 ochorenia v rodine,
- B86 DeD Tŕnie (Scabies)- 4 prípady svrabu u detí v Detskom domove Tŕnie,
- A020 TEREŇOVCI (Salmonelová enteritída) – 6 ochorení, agens Salmonella enteritidis,
-

Okres Detva:

- A020 rod. Lenárová (Salmonelová enteritída)– 4 ochorenia v rodine, agens Salmonella enteritidis,
- A02.0 Kaliská (Salmonelová enteritída) – 2 ochorenia v rodine, agens Salmonella enteritidis,
- A08.0 rod. Horbáthová (Rotavírusová enteritída) – 3 ochorenia v rodine,
- A02.0 Babic oslava (Salmonelová enteritída) – 9 ochorení, agens Salmonella enteritidis,

Okres Krupina:

- A045 Marčekovci (Kampylobakteriálna enteritída)– 3 ochorenia v rodine, agens Campylobacter jejuni,

- A020 ZŠ Hronského KA (Salmonelová enteritída) – lokálna epidémia na ZŠ v Krupine, ochorelo 12 žiakov, agens Salmonella enteritidis,

Vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

Manažment kontaktov a ohnisk

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko.

Hodnotenie - rok 2018				
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:
Počet spracovaných ohnisk	198	112	43	353
Počet chránených kontaktov očkovaním	12	4	2	18
Počet chránených kontaktov	208	93	65	366
Opatrenia prijaté rozhodnutím	38	21	14	73
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	386	193	102	681
Počet epidémií	12	4	2	18
Počet lekárov hlásiacich do EPIS	3	1	0	4
Spracované a zadané prípady do EPIS potvrdené	402	177	88	667
Spracované a zadané prípady do EPIS pravdepodobné	18	4	1	23
Spracované a zadané prípady do EPIS možné	368	169	151	688
Spracované a zadané prípady do EPIS nepotvrdené	1	0	0	1
Spracované a zadané prípady do EPIS – potvrdené + pravdepodobné				690

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY , úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz

Prípisom RÚVZ so sídlom vo Zvolene sme upozornili zdravotnícke zariadenia – lôžkové oddelenia okresov Zvolen, Detva a Krupina na plnenie platnej legislatívy (vrátane hlásenia nozokomiálnych nákaz) pre zdravotnícke zariadenia - Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia v znení noviel.

V rámci kontrol ŠZD sa vykonávalo aktivizovanie hlásenia nemocničných nákaz.

Počet NN Zvolen – 25, Detva 8, Krupina- 7,

Za rok 2018 evidujeme v RÚVZ so sídlom vo Zvolene zo zdravotníckych zariadení spolu 40 nozokomiálnych nákaz, z ktorých bolo 7 ochorení hlásených podľa platných predpisov a 33 ochorení (t.j. 82,5%) bolo vyhládaných v spolupráci s OKM Nemocnica Zvolen a.s.

Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci ŠZD v územnom obvode RÚVZ so sídlom vo Zvolene aplikujeme nové poznatky z oblasti prevencie NN všetkým kategóriám zdravotníckych pracovníkov.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie sa zúčastnili prezentácii praktického nácviku s názvom „Nácvik pri zachytení podozrivého pacienta na vysoko nebezpečnú nákazu na detskej príjmovej ambulancii“ a „Postup oddelenia OAIM pri zachytení pacienta podozrivého na vysoko nebezpečnú nákazu“, ktoré organizoval referát krízového riadenia Nemocnica Zvolen a.s. v priestoroch nemocnice.

Sentineloví lekári odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky (6 lekárov).

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými

RÚVZ so sídlom vo Zvolene má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen, Detva a Krupina pri hromadnom výskyte nákaz, ktorého obsahom je varovanie, reakcia na epidémie alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

6.6 ENVIROMENTIÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020 boli v spolupráci s oddelením podpory zdravia vykonané prednášky pre žiakov základných škôl. Cieľom aktivít odd. epidemiológie je zvýšenie úrovne informovanosti v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s laboratóriom Nemocnice Zvolen, a. s., ktoré poskytuje laboratórnu diagnostiku HIV. V prípade pozitívneho výsledku pracovníci oddelenia epidemiológie taktiež spolupracujú s NRC pre HIV/AIDS.

Údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému, a tak sú podkladom na sledovanie epidemiologickej situácie.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V RÚVZ so sídlom vo Zvolene je zriadená Poradňa na podporu očkovania, ktorej cieľom je zvýšenie informovanosti o očkovaní a ochoreniach preventabilných očkovaním.

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a osôb cestujúcich do zahraničia.

Adresa a konzultačné hodiny sú zverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

9. Oddelenie PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia (NPPZ)

A. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu a na zníženie výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivcov i skupín obyvateľov.

V súvislosti s plnením úloh NPPZ súčasne participujeme a v praxi realizujeme:

1. Národný program prevencie obezity (2008) v gescii UVZ SR, vrátane Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 a plnenie úlohy 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity
2. Národný program duševného zdravia (2004)
3. Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020
4. Národný program prevencie HIV/AIDS na roky 2013 – 2016 , aktualizovaný v roku 2017
5. Národnej protidrogovej stratégie na obdobie rokov 2013 – 2020 spolu s Akčným plánom NPS SR na roky 2013 – 2020 v rezorte zdravotníctva
6. Národný program kontroly tabaku (2007)
7. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020
8. Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020
9. Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020
10. Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030.

Prevenciu vybraných chronických ochorení uskutočňujeme zvyšovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravej životosprávy.

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory stravovacích zvyklostí a výživy sledujeme a ovplyvňujeme cez ciele poradenstvo a návštevnosť klientov základnej a nadstavbovej poradne zdravia. Anamnestické dáta priebežne zadávame do Testu zdravé srdce.

Ozdravenie výživy aplikujeme v súlade s celospoločenskými princípmi dokumentu „Zdravie v 21. storočí“ a na národnej úrovni s úlohami Programového vyhlásenia vlády na roky 2017 – 2020 na úseku verejného zdravotníctva a ochrany zdravia obyvateľov.

Podporujeme Národnú stratégiu SR pre program „Ovocie a zelenina do škôl“, od roku 2018 „Školský program“.

Za účelom podpory systematického programu o správnych stravovacích návykoch detí v školách sme sa zapojili do projektu „Viem čo zjem“ v zmysle Metodického usmernenia UVZ SR.

Ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu sme zabezpečovali i formou edukačno – intervenčných aktivít na základných školách a internáte pre stredoškolskú mládež v spádovom území RÚVZ Zvolen.

Spolu 18 prednášok / 681 edukovaných.

Tab. 1

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike ozdravenia výživy a zlepšenia pitného režimu na školách a iných inštitúciách v územnej pôsobnosti RÚVZ Zvolen v roku 2018.

Anorexia, Bulímia	Prednáška	ZŠ Slatinské Lazy, 7.roč.(14)	27.2.2018
Anorexia, Bulímia	Prednáška	ZŠ Slatinské Lazy, 8.- 9.roč. (17)	27.2.2018
Alimentárne ochorenia	Prednáška	SZŠ Zvolen, 3A,3B (19+16)	28.3.2018
Racionálna výživa	Prednáška	SZŠ Zvolen, 3A,3B (19+17)	11.4.2018
Viem čo zjem	Prednášky	6.ZŠ Zvolen, M Rázusa 3.B,C,D/63 4.A,B,C/57 5.C,D/51 6.A,B/43	22.10. a 24.10.2018
Viem čo zjem	Prednášky	ZŠ J.Alexyho, Zvolen 4.A/17 6.B/23	23.10.2018
Viem čo zjem	Prednáška	1.ZŠ, Jilemnického 1,Zvolen 5.A (23)	5.11.2018
Viem čo zjem	Prednášky	ZŠ Nám.mládeže 17, Zvolen, 5.A,D (44)	7.11.2018
Školský program	Prednášky	ZŠ Budča 1.-4.roč.(76)	9.11.2018
Viem čo zjem	Prednášky	5.ZŠ. Hrnčiarska 1, Zvolen 3.A/25 4.B/24	12.11.2018
Viem čo zjem a školský program	Prednášky	3.A,B,C a 4.A,B,C (116)	21.11.2018

2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Národný program prevencie obezity (2008) v gescii UVZ SR, vrátane Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 a plnenie úlohy 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity úsek podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom vo Zvolene realizoval priebežne počas roka 2018 s ohľadom na rôzne vekové kategórie obyvateľstva a napĺňanie odkazov jednotlivých významných dní podľa Kalendára WHO za účelom zvyšovania pohybovej, zdravotnej a nutričnej gramotnosti populácie.

Tab. 2

Prehľad realizovaných aktivít

Význam pohybovej aktivity pre zdravie	Deň zdravia- prednáška	Mesto Zvolen – študenti SZŠ Zvolen (21)	6.4.2018
Osteoporóza a pohybová aktivita	Prednášky	SZŠ Zvolen, 3A,3B (16+14)	9.5.2018
Národný program podpory pohybovej aktivity	Prednáška a logistika projektu NAPPPA	SOŠ Drevárska Zvolen, všetky 1.roč. (115)	9.5.2018
Národný program podpory pohybovej aktivity	Prednáška a logistika projektu NAPPPA	Gymnázium Ľ. Štúra, Zvolen 1. roč.(28)	10.5.2018
Pohybová aktivita a jej benefity	Prednáška a výsledky z projektu NAPPPA	SOŠ drevárska Zvolen 2.roč.(25)	17.10.2018
Pohybová aktivita a jej benefity	Prednáška a výsledky z projektu NAPPPA	Gymnázium Ľ. Štúra, Zvolen 2. roč. (36)	18.10.2018
Benefity pohybovej aktivity	Prednáška a meranie % telesného tuku	Školský internát, Švermova Zvolen (16)	21.11.2018

Prehľad realizovaných prednášok, besied, osvety, kampaní a iných zdravotno-výchovných metód na podporu zvyšovania fyzickej aktivity v spádovom území RÚVZ Zvolen v roku 2018

P.č.	Dátum	Názov aktivity, prednášky...	Miesto konania	Cieľová skupina/počet edukovaných
1.	1.5.2018	Aktívna účasť v Kampani Do práce na bicykli od 1.5.-31.5.2018	Celonárodná kampaň- podpora	4-členný tím RÚVZ Zvolen s podporou riaditeľa RÚVZ Zvolen MUDr. Viktora Kosmovského, ktorý nám zakúpil súťažné tričká
2.	10.5.2018	Nástenka Pohybom ku zdraviu-svetový deň	Priestory RÚVZ Zvolen	Zamestnanci/28 verejnosť
3.	Od r.2009 trvá	Lokálna Kampaň „Schody ako výzva“	Budova RÚVZ Zvolen	Zamestnanci/28 verejnosť
4.	15.6.2017	Turisticko-športový deň	Kroměříž a okolie	Zamestnanci RÚVZ Zvolen/19
5.	Od 1.6.2017 trvá	Ranná fitminútka	Telocvična RÚVZ Zvolen	Zamestnanci-voľný á 15 min. pohybový program
6.	Jún 2018	Pozvanie na vyhodnotenie súťaže Do práce na bicykli	Mesto Zvolen	Súťažný tím RÚVZ Zvolen
7.	10.10.2018	Športový deň – Pustý Hrad	RÚVZ Zvolen	Zamestnanci/ 20
Spolu: 7				Zúčastnených: 99

B. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu infekčných ochorení

Orientovali sme sa na zvýšenie informovanosti mladej generácie v oblasti prevencie sexuálne prenosných chorôb, infekcie HIV/AIDS a ochorení preventabilných očkovaním a význame očkovania.

Tab.3

Prehľad realizovaných edukačno-výchovných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia a k výchove k partnerstvu a rodičovstvu na školách a iných inštitúciách v územnej pôsobnosti RÚVZ Zvolen v roku 2018

Očkovanie, účinky, kontraindikácie	Prednáška	SZŠ Zvolen 1ZAKB (12)	9.1.2018
Imunizačný program, dekontaminácia	Prednáška	SZŠ Zvolen 3A,3B (18+15)	10.1.2018
Dezinfekcia,dezinsekcia,deratizácia	Prednáška	SZŠ Zvolen, 3A,3B (17+15)	24.1.2018
Európsky imunizačný týždeň - očkovanie	Deň zdravia – interaktívna beseda	Mesto Zvolen- študenti SZŠ Zvolen (21)	6.4.2018
Význam očkovania	Prednášky	SZŠ Zvolen 3A,3B (15+16)	25.4.2018
Sex a zdravie	Prednáška s DVD	ZŠ Cerovo a Komunitné centrum Cerovo 5.-9. roč. (36)	26.4.2018
Sex a zdravie	Prednášky s DVD	Mestské kultúrne stredisko Sliač a ZŠ Sliač 7A,7B (15+19)	19.6.2018

Výchovno-vzdelávacie aktivity u sociálne znevýhodnených skupín detí a mládeže mali širší tematický okruh i s premietaním DVD Sex a zdravie, Zdravá rodina. Cez webové stránky RÚVZ Zvolen a informačné panely sme podporili Kampane Svetový deň AIDS, Európsky imunizačný týždeň. Zverejnili sme edukačný leták UVZ SR – čo robiť pri uštipnutí kliešťom.

9. 1. 1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov SR

V poradni zdravia sme vyšetřili 211 klientov, ktorí sú evidovaní v Teste zdravé srdce.

V rámci výjazdových aktivít sme vyšetřili 125 klientov.

9. 2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Participujeme na plnení úlohy č.4 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia NPPO na roky 2015 – 2025. V rámci Národného akčného plánu podpory pohybovej aktivity v SR sme vyšetřili 65 študentov Gymnázia Ľ. Štúra vo Zvolene a SOŠ drevárskej vo Zvolene. Okrem základných biochemických parametrov krvi sme v zmysle Metodického usmernenia ÚVZ SR robili antropometrické sledovanie respondentov, ich telesnú zdatnosť a kondíciu. Účastníci vyplnili 65 dotazníkov o ich životnom štýle, všetky údaje sme nahadzovali do programu excel a poslali na ďalšie spracovanie na RÚVZ Spišská Nová Ves. V úlohe budeme pokračovať na základe usmernenia z ÚVZ SR o 2 roky s istou sledovanou skupinou študentov.

Počet výkonov pri vyšetřeniach spolu: 699

Nadstavbové poradne: Výživová a úpravy telesnej hmotnosti a Poradňa na odvykanie od fajčenia. Vyšetřenia a poradenstvo bolo realizované u 3 osôb s miestom bydliska Zvolen, Hriňová, Krupina. Prvovyšetřená bola 1 žena, ktorá prišla do poradne po telefonickom dohovore jedenkrát za účelom odvykania od fajčenia s dohodou, že v prípade potreby ďalšieho osobného stretnutia ešte príde. Opakovane navštevuje poradňu 1 obézna klientka, ktorá bola toho roku na chirurgickom zákroku za účelom vyriešenia morbidnej obezity. Pravidelne aj po zákroku telefonuje a zaujíma sa o poradenstvo pri úprave celkovej životosprávy. 65 ročný muž - fajčiar v snahe zanechať fajčenie navštevuje poradňu dvakrát a opakovane sa radil cez telefón. Jedna fajčiarka využívala len telefonické poradenstvo cca 7

krát. Od 13.8.-24.8.2018 sme 2 týždne zabezpečovali celoslovenskú telefonickú linku na odvykanie od fajčenia. Poskytli sme 105 konzultácií v prevahe boli muži.

Počet výkonov v oboch poradniach: 126

V rámci poradní bolo poskytnuté individuálne poradenstvo a inštruktáž zamerané na zmenu životného štýlu – úpravu telesnej hmotnosti s optimalizáciou jedálnička, frekvencie jedál, pohybovej a nutričnej gramotnosti pre 336 klientov.

Skupinové edukačné aktivity – spolu sme ich zrealizovali 18 s počtom edukovaných 681 so zameraním sa na ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu.

Súčasne sme riešili aj zvýšenie pohybovej aktivity všetkých cieľových skupín verejnosti (6) s počtom edukovaných 235.

Celoslovenské, regionálne, lokálne kampane :

Od roku 2009 sme realizátormi lokálnej Kampane RÚVZ Zvolen „ Schody ako výzva“ . Zamestnanci - dobrovoľníci nepoužívajú na pracovisku výtah, chodia pešo. Od 1.6.2017 sme sa zapojili do lokálnej pohybovej iniciatívy pre zamestnancov RÚVZ Zvolen „ Ranná fitminútka“. Dobrovoľníci majú možnosť využívať priestor telocvične na individuálne cvičenia na skvalitnenie svojej mentálnej a pohybovej kondície.

Už štvrtýkrát sme sa zapojili do Celonárodnej kampane „ Do práce na bicykli“ . Vytvorili sme 4-členný registrovaný, súťažný tím zo zamestnancov RÚVZ Zvolen. Účastníci jazdili do práce od 1.5.-31.5.2018 na bicykloch, každý z miesta svojho bydliska. Aktivitu podporil aj riaditeľ RÚVZ Zvolen Mgr. MUDr. Viktor Kosmovský MPH, MHA, ktorý zakúpil súťažné tričká. Vyhodnotenie bolo aj v rámci Mesta Zvolen pod záštitou primátorky Ing. Lenky Balkovičovej a Referátu športovo-kultúrnych aktivít.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu (VsKP)

Realizácia VIII. ročníka Celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ je plánovaná v roku 2019.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku

Aktivity pre marginalizované skupiny sme realizovali na základe požiadaviek škôl. Pravidelne edukujeme deti zo sociálne slabých rodín, pozvalo nás Komunitné centrum v Litave a Komunitné centrum v Cerove v spolupráci so ZŠ Cerovo.

Orietovali sme sa na zvýšenie informovanosti mladej generácie v oblasti prevencie sexuálne prenosných chorôb, infekcie HIV/AIDS a ochorení preventabilných očkovaním a význame očkovania. V Tab.3 uvádzame prehľad realizovaných edukačno-výchovných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia a k výchove k partnerstvu a rodičovstvu na školách a iných inštitúciách v územnej pôsobnosti RÚVZ Zvolen v roku 2018.

9. 4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

Výchovno-vzdelávacie prístupy na predchádzanie problémov s užívaním alkoholu u detí a mládeže sme riešili na základe požiadaviek škôl a ponuky služieb Poradne zdravia pri RÚVZ Zvolen. Každoročne vypracovávame nový Kalendár podujatí pre koordinátorov prevencie na školách, ako aj pre verejnosť. Jednotlivé aktivity sú zverejňované na webovom portáli Mesta Zvolen. Sme členmi Komisie prevencie pri Mestskom úrade vo Zvolene a spolupracujeme s odborníkmi z radov pedagógov, psychológov – Centra pedagogickopsychologického poradenstva a prevencie vo Zvolene, Mestskej a štátnej polície, Centrom voľného času vo Zvolene, súkromnou umeleckou školou Heuréka a inými inštitúciami. V spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene sme zrealizovali besedu na SZŠ Zvolen „Bezpečný návrat domov.“

Pre študentov SZŠ vo Zvolene sme pripravili aj edukačný program pri príležitosti Svetového dňa Fetálneho alkoholového syndrómu, ktorý je každoročne v septembri. Verejnosť sme informovali formou panelu v priestoroch RÚVZ Zvolen. Európsky týždeň boja proti drogám sme okrem prednášok na školách podporili v novembri 2018 edukačným panelom v priestoroch RÚVZ Zvolen.

5.12. 2018 sme zrealizovali prednášky s filmom pre žiakov 2. stupňa ZŠ v Pliešovciach zamerané na prevenciu užívania alkoholu u mladistvých. Zamerali sme sa na podporu abstinencie v živote rodín, ako i situačnú abstinenciu detí s upevňovaním nácviku ako povedať Nie drogám – Dúhové dni.

9. 5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Realizovali sme zdravotno – výchovnú a poradenskú činnosť spojenú s edukáciou rôznych vekových skupín obyvateľstva.

Participovali a podporovali sme nasledovné informačné kampane :

1. Týždeň mozgu 12.- 18.3.2018 s gestorstvom UVZ SR, Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadáciou Memory, Centrom Memory a neuroimunologickým ústavom SAV.
2. Október – mesiac úcty k starším

Zámerom realizovaných aktivít bolo zvýšiť záujem o zdravie seniorov, prevenciu mozgových ochorení, tréningov pamäťových a kognitívnych schopností človeka. Verejnosť sme informovali na webových stránkach RÚVZ Zvolen, edukačným panelom v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Pravidelne participujeme na príprave a realizácii Vedomostného kvízu pre seniorov z klubov dôchodcov vo Zvolene „ Podvodníci nespia“ so zdravotno-bezpečnostným kontextom a sprievodnými literárnymi a hudobnými otázkami a živými vstupmi jednotlivých odborníkov – preventistov. Aktivita prebiehala pod záštitou Mesta Zvolen – mestskej a štátnej polície, Krajskej knižnice Ľ.Štúra vo Zvolene, RÚVZ vo Zvolene. Minulá i aktuálna fotodokumentácia z podujatí a informačný článok sú zverejnené na webovom portáli Krajskej knižnice Ľ. Štúra a polície Zvolen.

19.4.2018 a 23.10.2018 sme pripravili prednášku Zdravé starnutie – prevencia KVO pre 20 záujemcov na SČK vo Zvolen. 8.10.2018 sme zrealizovali prednášku pri príležitosti Medzinárodného dňa starších – zdravé starnutie pre 13 študentov SZŠ vo Zvolene s rozdávaním edukačných letákov.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Gestorom je UVZ SR.

Edukačno-zážitkové programy pre deti a mládež boli smerované na podporu pohybovej aktivity, prevenciu toxikománií – tabak, alkohol, drogy a iné už spomínané v predošlých bodoch tohto dokumentu.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena.

Edukačne sme pôsobili počas výkonu ŠZD pracovníkmi oddelenia HDM v materských školách za účelom podpory ústneho zdravia detí.

Podporili sme propagáciu Svetového dňa ústneho zdravia v marci 2018 a v septembri 2018 Európskeho dňa ústneho zdravia informačným panelom v priestoroch RÚV Zvolen.

9.7 CINDI program SR

Realizovali sme úlohy na úseku skríningu rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a iných vybraných chronických neinfekčných ochorení u klientov v Poradni zdravia (211) ako aj na výjazdoch s mobilnou PZ (125) s cieľným poradenstvom pri úprave celkovej životosprávy. V opodstatnených prípadoch sme vysokorizikových klientov odporúčali do siete zdravotníckych zariadení (36).

Za sledované obdobie roku 2018 boli zrealizované vyšetrenia a poradenstvo u 146 klientov v PZ z toho u 33 mužov a 113 žien a 65 študentov 30 mužov a 35 žien. Prvýkrát vyšetrených bolo 85 osôb z toho 24 mužov a 61 žien a 65 študentov 30 chlapcov a 35 dievčat.

Opakovane bolo vyšetrených 71 klientov z toho 12 mužov a 59 žien.

Počet výkonov pri vyšetreniach spolu: 4419

Nadstavbové poradne: Výživová a úpravy telesnej hmotnosti a Poradňa na odvykanie od fajčenia. Vyšetrenia a poradenstvo bolo realizované u 3 osôb s miestom bydliska Zvolen, Hriňová, Krupina, a to 2 žien a 1 muža. Prvovyšetrená bola 1 fajčiarka, opakovane prišla 1 žena s cieľom zníženia telesnej hmotnosti a ďalšia v snahe zanechať fajčenie, využívala len telefonické poradenstvo. Dvakrát prišiel do poradne dlhoročný fajčiar, ktorý využíval aj telefonické poradenstvo. Od 13.-24.8. 2018 sme 2 týždne zabezpečovali celoslovenskú telefonickú linku na odvykanie od fajčenia. Poskytli sme 105 konzultácií v prevahe boli muži.

Počet výkonov v oboch poradniach : 125

Zrealizovali sme 6 aktivít na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva s počtom edukovaných 235. Na ozdravenie výživy a pitného režimu detí i dospelých sme pripravili 18 aktivít s 681 edukovanými. Prevenciu sociálne patologických javov so zameraním sa na fajčenie detí, mládeže a dospelých sme riešili formou 9 rôznych intervencií s 260 edukovanými. Počas roka sme zrealizovali 2 zdravotno-výchovné intervencie pre látkové závislosti s 47 edukovanými a dve intervencie na predchádzanie nelátkovým závislostiam obyvateľov s 58 edukovanými. Podporu zdravia obyvateľov rómskych osád sme riešili v 1 prípade u 36 edukovaných. Výchovu k partnerstvu a rodičovstvu sme zabezpečili v 4 prípadoch s edukáciou 64 poslucháčov. Zdravé starnutie a aktivity na podporu zdravia

seniorov sme realizovali v 3 prípadoch s edukáciou 72 zúčastnených. Podporu duševného zdravia populácie formou zdravotno-výchovných a poradenských činností sme zrealizovali 19 krát u 184 edukovaných v regióne. Prevenciu úrazov a prvú pomoc sme riešili formou 2 prednášok pre 30 edukovaných.

Prevenciu sexuálne prenosných chorôb vrátane HIV/AIDS sme zabezpečili v 3 prípadoch s 68 edukovanými. Prevenciu civilizačných ochorení srdca a ciev sme zabezpečili okrem iného 4 prednáškami s 63 edukovanými. Znižovanie nárastu ochorení diabetes mellitus sme ovplyvňovali 4 aktivitami s 62 edukovanými. Prevenciu osteoporózy sme realizovali v 4 prípadoch s 63 edukovanými. Prevenciu onkologických ochorení sme realizovali v 3 aktivitách s 49 edukovanými. Prevenciu alergických ochorení sme podporili 4 aktivitami s 64 edukovanými. Venovali sme sa aj iným odborným témam a to v 19 aktivitách s 344 edukovanými.

Počas roka 2018 sme spolu zrealizovali 106 prednášok a zdravotno- výchovných podujatí so zameraním sa na zdravotnú osvetu a zvyšovanie zdravotného uvedomenia jednotlivých populačných skupín obyvateľstva s počtom edukovaných 2503.

Zrealizovali sme 38 jednorazových aktivít podľa kalendára WHO – Svetové dni. V 305 prípadoch sme intervenovali a šírili osvetu cez distribúciu zdravotno-výchovných materiálov rôzneho zamerania, vyplňanie dotazníkov. Dvakrát sme informovali verejnosť cez médiá sedemkrát cez webový portál RÚVZ Zvolen. V priestoroch RÚVZ Zvolen sme vytvorili 16 informačno-edukačných panelov pri príležitosti významných európskych a svetových dní.

Absolvovali ale i organizovali sme školenia, odborné semináre, porady vedúcich, pracovné stretnutia v rámci regiónu dvakrát s aktívnou účasťou a štyrikrát pasívne. Celoštátne jedenkrát aktívne a 15 krát pasívne a v rámci RÚVZ Zvolen jedenkrát aktívne a šesťkrát pasívne. Zapojili sme sa do 7 národných programov a projektov, 3 lokálnych projektov. Pracovníčka OPZ/VkZ je členkou Poradného zboru hlavného hygienika SR pre odbor Výchova k zdraviu a krajskou odborníčkou pre výchovu k zdraviu. Zároveň je členkou Pracovnej skupiny pre duševné zdravie a drogové závislosti pri UVZ SR a členkou Komisie prevencie kriminality a drogových závislostí pri Meste Zvolen. Úsek podpory zdravia počas roka aktívne spolupracoval s 9 inštitúciami štátneho, verejného sektora. Vypracovali sme 5 stanovísk k materiálom UVZ SR, spracovali 9 rozborov – analytických správ a výročnej správy. Vypracovali sme 29 odpočtov plnení úloh za jednotlivé úseky plnenia úloh vymedzených UVZ SR a spracovali sme 9 rôznych stanovísk a vyjadrení. Poskytovali sme odbornú prax pre 5 študentov TU Trnava – odbor verejné zdravotníctvo. Poskytovali sme v 2 prípadoch konzultácie pri vypracovaní diplomových prác v odbore podpory zdravia.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úlohy stanovené ÚVZ SR: splnené v stanovených termínoch

Podiel a dosiahnuté výsledky na plnení programov a projektov RÚVZ v SR

Pracovníci odd. HŽPZ sa v roku 2018 podieľali na plnení 3 programov a projektov:

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP IV. Jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. RÚVZ v Žiari nad Hronom vykonáva monitoring kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov prostredníctvom RÚVZ v Banskej Bystrici, vykonáva štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, ale aj individuálnym zásobovaním pitnou vodou vo verejnom záujme (vodné zdroje, ktoré zásobujú pitnou vodou bytové domy, rekreačné zariadenia, domovy sociálnych služieb) a vykonáva monitoring kvality vôd určených na kúpanie. Ďalej RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ vykonáva dozor nad dodržiavaním podmienok (tepelná – vlhkosťná mikroklima, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) v pobytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD a spolupracuje s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Najväčším a najškodlivejším znečisťovateľom vnútorného ovzdušia je fajčenie. V roku 2018 vykonali pracovníci odd. HŽPZ 113 kontrol na ochranu nefajčiarov v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v telovýchovných zariadeniach a zariadeniach DD a DSS. V týchto zariadeniach nebolo zistené porušenie zákazu fajčenia. Odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány, na územné konanie stavby, ale aj pri riešení podnetov obyvateľov na obťažujúci hluk z voľnočasových aktivít (obytná zóna, viacúčelové ihriská). V odôvodnených prípadoch vyžaduje zhodnotenie radónového rizika stavebných pozemkov.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom – okres Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica je veľmi dobrá zásobovanosť obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Počet zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov v okrese Žiar nad Hronom je 43 491, čo je 90,61 %, v okrese Banská Štiavnica je 15 728, čo je 95,20 % a v okrese Žarnovica je 24 436, čo je 89,91 %. V spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sa závažnejšie nedostatky v kvalite vody vyskytli vo verejných vodovodoch v obciach Dekýš, Ilija, Vysoká, Pitelová, časť horná a Dolná Ždaňa, bytový dom č. 253. RÚVZ v Žiari nad Hronom vydal

prevádzkovateľom týchto verejných vodovodov zákaz používať vodu na pitie a varenie. V meste Banská Štiavnica je mimo prevádzky vodárenská nádrž Rozgrund z dôvodu zhoršenia senzorických vlastností vody.

V rámci ŠZD bolo v roku 2018 vykonaných 64 kontrol verejných vodovodov. Za rok 2018 bolo odobratých 234 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z toho v okrese Žiar nad Hronom bolo odobratých 127 vzoriek, v okrese Žarnovica 62 vzoriek a v okrese Banská Štiavnica 45 vzoriek vôd. RÚVZ vydal 8 opatrení rozhodnutím zabezpečiť dostatočné množstvo zdravotne bezpečnej pitnej vody vo verejných vodovodoch pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom (vodovody Lehôtka pod Brehmi, Prochot, Dekýš, časť Nikolaj, Nová Baňa, časť Stará Huta, Nová Baňa, časť Bukovina, Veľká Lehota, časť Vígľaš) a obce Pitelová, Dolná Ždaňa a Podhorie. RÚVZ vydal 21 podnetov na odstránenie nedostatkov zistených v kvalite vody z verejných vodovodov pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom (vodovody Bzenica, časť Bukovina, Horná Ves, Janova Lehota, Jastrabá, Slaská, Banská Hodruša, Hrabičov, Nová Baňa, Orovnica, časť horná, Veľká Lehota, časť Vígľaš, Svätý Anton, Dekýš a Močiar) a obce Horná Ždaňa, Dolná Ždaňa a Hodruša - Hámre. V siedmich prípadoch RÚVZ vydal opatrenia pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom podľa § 55, ods. 2 písm. d) zákona č. 355/2007 Z. z., ktorým zakázal používať zdraviu škodlivú pitnú vodu vo verejných vodovodoch v obciach Dekýš (2 verejné vodovody), Ilija a obciam Pitelová, Vysoká a Dolná Ždaňa. Prevádzkovatelia verejných vodovodov odstránili nedostatky v kvalite pitnej vody a zabezpečili jej zdravotnú bezpečnosť. V rámci monitoringu kvality vody určenej na kúpanie za rok 2018 bolo odobratých 28 vzoriek vôd z Vindšachtského, Veľkého Richnavského, Počúvadlianskeho a Veľkého Kolpašského jazera. Z laboratórnych výsledkov kvality vody vyplynulo, že neboli zistené závažné nedostatky v kvalite vody, až na prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli cyanobaktérie v Počúvadlianskom jazere vo vzorke vody zo dňa 04.09.2018. Následným kontrolným odberom zo dňa 11.09.2018 sa prekročenie medznej hodnoty vo vyššie uvedenom ukazovateli potvrdilo a kvalita vody bola nevyhovujúca v biologickom ukazovateli cyanobaktérie. Vzorky boli odobraté aj na stanovenie ekotoxicity, ktorú ale laboratória ÚVZ SR v Bratislave nepotvrdili. Dolno Hodrušské jazero je mimo prevádzky, prebehla tu rekonštrukcia a počas kúpacjej sezóny nebolo naplnené vodou na prevádzkovú hladinu, z dôvodu technickej poruchy hrádze. Vody určené na kúpanie nemajú prevádzkovateľov, kvalitu vody počas kúpacjej sezóny monitoruje len RÚVZ v Žiari nad Hronom. V priebehu kúpacjej sezóny 2018 boli 11.07.2018 informatívne odobraté vzorky vôd aj z ďalších prírodných vodných nádrží, ktoré sú počas kúpacjej sezóny využívané na kúpanie a to: Hodruša Hámre – Kopanice, Banská Štiavnica - Klinger, Belianske jazero v k. ú. Banská Štiavnica, Štiavnické Bane – Evičkinô jazero a Nová Baňa - Tajch. Tieto vodné plochy využíva na kúpanie menší počet ľudí, z každej vodnej plochy bola odobratá jedna vzorka vody. Odobraté vzorky vôd z vodných plôch Kopanice, Klinger, Belianske jazero, Evičkinô jazero a Tajch, vyhovovali vo vyšetrených mikrobiologických, biologických a fyzikálno – chemických ukazovateľoch požiadavkám vyhlášky č. 309/2012 Z. z., až na prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli farba, celkový fosfor a priehľadnosť v prírodnej vodnej nádrži Tajch.

RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008 až rok 2018. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom a počas kúpacjej sezóny aj informácie o kvalite vôd určených na kúpanie. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu, o vyhodnotení priebehu kúpacjej sezóny na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu kúpacjej sezóny na prírodných a umelých

kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a vode na kúpanie za každý rok. Pracovníci oddelenia v spolupráci so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určených na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa, zabezpečili zhotovenie a umiestnenie tabúl s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľom tohto programu je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií a príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

ÚVZ SR Bratislava vydal dňa 21.06.2018 odborné usmernenie – Postup RÚVZ v SR pri výkone štátneho zdravotného dozoru v soláriách. Usmernenie upravuje postup pri: marení výkonu ŠZD, uplatňovaní opatrení na mieste výkonu ŠZD, uplatňovaní opatrení na základe výsledkov ŠZD v správnom konaní a výkone neohláseného ŠZD v soláriách s meraním UV žiarenia.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 13 zariadení solárií, z toho v okrese Žiar nad Hronom 6 solárií, v okrese Žarnovica 3 soláriá a v okrese Banská Štiavnica 4 soláriá. V všetkých týchto zariadeniach bol ŠZD v roku 2018 vykonaný jedenkrát, v 4 zariadeniach dvakrát. Pri výkone ŠZD boli zistené nedostatky ako: neúplný záznam o prevádzkových hodinách opaľovacieho prístroja (nepočítal sa priebežný súčet svietenia UV žiaričov) alebo bol záznam o prevádzkových hodinách vedený nesprávne, nebol predložený doklad o zdravotnej spôsobilosti obsluhujúceho personálu, nefunkčné počítadlo v dvoch prípadoch a v jednom prípade nebola prevádzkovateľka prezlečená v pracovnom odevu. V zápisnici z výkonu ŠZD boli uložené nápravné opatrenia na odstránenie uvedených nedostatkov s termínmi ich odstránenia. Závažné nedostatky v prevádzke solárií neboli zistené. ŠZD bol vykonávaný podľa zákona č. 355/2007 Z. z., vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z., v znení vyhlášky č. 75/2014 Z. z. a hore spomínaného odborného usmernenia, so záznamom do vzorových zápisníc z výkonu ŠZD, ktoré vypracoval ÚVZ SR.

V rámci mimoriadneho cieleného ŠZD sme v roku 2018 vykonali ŠZD s meraním UV žiarenia v 4 zariadeniach solárií, meranie vykonali pracovníci RÚVZ Banská Bystrica. Závažné nedostatky v prevádzke solárií sme nezistili. Mimoriadny cielený ŠZD pokračuje aj v roku 2019.

2. ODELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len RÚVZ) v Žiari nad Hronom vedie evidenciu rizikových prác o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v dozorujúcich subjektoch spádového územia okresov Žiaru nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2018 evidovali 3789 osôb v riziku, z toho 499 žien. V tretej kategórii rizikových prác 3228 osôb z toho 490 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 561 osôb z toho 9 žien. Evidenciu rizikových prác prehodnocujeme podľa vyhlášky MZ SR č.98/2016 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č.448/2007 Z.z. Priebežne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 24 rozhodnutí o určení rizikových prác. V šestnástich prevádzkach, v ktorých bola vyhlásená riziková práca kategórie 4. boli tieto práce prehodnotené a boli opakovane posúdené na základe predložených posudkov o riziku. Tri nové subjekty (prevádzky) boli vyhlásené s rizikovými prácami; spoločnosť SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, š.p., v Žiari nad Hronom a Banskej Štiavnici, Prievidzské pekáre a cukrárne, a.s., prevádzka Bartošova Lehôtka a MŠ Color s.r.o. v Žiari nad Hronom. Štyri subjekty po objektivizácii podmienok pracovného prostredia požiadali prehodnotenie rizikovej práce kategórie 4. a následne o vydanie rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do 3. kategórie rizikových prác. V spoločnosti Knauf Insulation s.r.o. sa technickými opatreniami preukázateľne podarilo znížiť 4. kategóriu práce na kategóriu práce 3., rizikový faktor hluk. Naďalej sme evidovali 467 osôb v 4. kategórii faktor hluk (priemyselná výroba) a 96 osôb v 4. kategórii faktor vibrácie (priemyselná výroba, stavebníctvo, lesníctvo,...). 39 osôb je evidovaných v kategórii 4. pre prácu s chemickými látkami (chemické látky, karcinogény, mutagény, reprodukčné toxické látky). V rámci ŠZD sme v roku 2018 vykonali 98 kontrol u tých zamestnávateľov, kde sú vyhlásené rizikové práce. Úloha sa naďalej plní priebežne.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 91 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami vrátane práce s azbestom a to najmä vo výrobných spoločnostiach. Ďalej boli kontrolované lekárne, predajne a existujúce poľnohospodárske spoločnosti.

Pre spádovú oblasť Žiar nad Hronom boli do 31.12.2018 vydané tri osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami s neobmedzenou platnosťou. Osvedčenia vydáva RÚVZ Banská Bystrica.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 77 respondentov, pričom sa

zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Do 31.12. 2018 sme sa spolu s SIŽP zúčastnili na troch spoločných previerkach podľa zákona 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a to v spoločnosti CMK s.r.o. Žarnovica, v spoločnosti Slovnaft a.s. Terminál Hronský Beňadik a v spoločnosti Slovalco a.s. Žiar nad Hronom.

Bolo podaných 15 oznámení o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

RÚVZ v Žiari nad Hronom nezaevidoval ani jednu mimoriadnu situáciu alebo haváriu.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu látok používaných na pracoviskách a aktualizáciu karty bezpečnostných údajov (ďalej len KBÚ), vypracovaných posudkov o riziku, používanie OOPP a dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku. V riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov pracuje 112 pracovníkov, ktoré evidujeme podľa vyhlásených rizikových prác.

V spoločnosti Slovalco a.s., pracovisko anódových hmôt s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity bolo koncom roka 2018 vykonaná analýza pracovného ovzdušia spojená s odberom BET. Spoločnosť nemá vyhlásené rizikové práce pre karcinogénne a mutagénne faktory. Spolu bolo odobratých päť vzoriek pracovného ovzdušia (stacionárny, osobný odber) a 17 vzoriek (moč) na hodnotenie výsledkov BET pre riziko chemickej karcinogenity. Výsledky a hodnotenie bude ukončené v prvej polovici roka 2019.

V sledovanom období sme vydali 39 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 8 rozhodnutí bolo vydaných pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. 31 rozhodnutí bolo vydaných na likvidáciu AZC materiálov v exteriérnych podmienkach a to najmä odstraňovanie zo striech, prípadne odvoz AZC materiálov z čiernych skládok. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Boli vyplnené 4 kontrolné listy „Dotazníky informovanosti zamestnancov A“. V rámci ŠZD sme kontrolovali najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, šatne, dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 27 kontrol, týkali sa odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch a zo striech rodinných domov, ktoré sme podrobne zaznamenali v záznamoch ŠZD a z kontrol sme si robili a uchováваме identifikačnú fotodokumentáciu. V jednom prípade sme zaznamenali podnet na odstraňovanie AZC odpadových rúr v bytovom dome v Novej Bani. Podnet bol opodstatnený a spoločnosti, ktorá zabezpečovala odstraňovanie AZC materiálov bola uložená sankcia.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2018 evidovali v procese chemickej karcinogenity 112 osôb v riziku, z toho 8 žien. V tretej kategórii rizikových prác 80 osôb z toho 8 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 32 osôb z toho 0 žien.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Pokračovaním projektu Zdravé pracoviská sa dopĺňajú a analyzujú rizikové faktory, sledujeme zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci v rámci projektu vyplnili 34 dotazníkov informovanosti.

Individuálnym výjazdom s „Poradňou zdravia“ priamo v spoločnosti Slovalco, a.s., v Žiari nad Hronom boli poskytnuté zamestnancom tejto spoločnosti skriningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením, pričom celkom bolo vyšetrených cca 34 zamestnancov, z toho 9 žien. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia. Pre každého klienta spoločnosti Slovalco a.s. boli vytlačené výstupy z programu Test zdravého srdca, ktoré im boli doručené v zalepených obáľkach každému respondentovi osobitne. Výjazd Poradne zdravia oddelenie preventívneho pracovného lekárstva sme uskutočnili v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Úloha sa plní priebežne.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci kampane EÚ „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ sme sa podieľali nielen intenzívnou informačnou kampaňou, ale aj intervenčnými aktivitami zameranými na prevenciu a znižovanie zdravotných rizík pri práci s chemickými látkami. Okrem aktuálnych informácií ohľadne kampane bola na našej internetovej stránke aj upútavka na deň otvorených dverí (*dňa 25.10.2018*) s možnosťou konzultácie k otázkam týkajúcim sa ochrany zdravia pri práci, hodnotenia rizík, čím sme chceli zvýšiť informovanosť o rizikách na pracovisku a podnietiť zamestnávateľov, riadiacich pracovníkov a zamestnancov a ich zástupcov k spolupráci na riadení týchto rizík a opatrnosti pri používaní chemických látok. Celkom bolo vyplnených 77 dotazníkov informovanosti zamestnancov pre prácu s chemickými látkami. Spoločnostiam: NEUMAN ALUMINIUM PWG s.r.o., CORTIZO SLOVAKIA, a.s. a TUBEX SLOVAKIA, s.r.o. boli poskytnuté konzultácie týkajúce sa ich podniku v súvislosti s témou „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti.

Pod gestorstvom RÚVZ v Banskej Bystrici sme sa spoločne podieľali na kontrole v zmysle Spoločnej previerky IP a RÚVZ v Banskobystrickom kraji v spoločnosti Cortizo Slovakia a.s., Nová Baňa. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu dodržiavania legislatívnych ustanovení v oblasti ochrany verejného zdravia zamestnancov pri práci s chemickými faktormi podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení noviel a Nariadenia vlády SR č. 33/2018 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, čo úzko súviselo kampaňou EÚ „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“. Kontrolou boli zistené nedostatky, ktoré spoločnosť Cortizo Slovakia a.s. musí odstrániť v zmysle záverov kontroly.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie), RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom (odber vzoriek)

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravinu alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravinu alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2018 – december 2018 – príprava projektu a analýza vzoriek

II. etapa: 30. marec 2019 – záverečná správa

Vyhodnotenie

V spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom bola odobratá 1 vzorka polykarbonátovej fľaše: Fľaša so slamkou 350 ml. Vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie a hodnotenie do RÚVZ so sídlom v Poprade. Laboratórnym rozborom bolo zistené, že testovaná vzorka za podmienok testov spĺňa požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami v znení neskorších predpisov.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK a ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) v nadväznosti na údaje súčasného vedeckého hodnotenia.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách má je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia, informovanie obyvateľov a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe povinnosti každého členského štátu vyplývajúcej z platnej európskej legislatívy, s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Etapy riešenia

I. etapa: február 2018 – november 2018: metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýza vzoriek

II. etapa: december 2018 – 1. štvrtrok 2019 – vyhodnotenie monitoringu – záverečná správa.

Vyhodnotenie

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch - 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov.

Každý klient obdržal 24 hodinový jedálny lístok. Z jedálnych lístkov bola zisťovaná spotreba vybraných prídavných látok (E 200 – E 203 Kyselina sorbová - sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová - benzoany a E 960 glykozidy steviolu).

V roku 2018 bolo odovzdaných 10 dotazníkov od žien a 10 dotazníkov od mužov. Respondenti boli vo vekovej kategórii 19 až 34 rokov a 35 až 54 rokov, muži a ženy ľahko, resp. stredne pracujúci. Projekt bol ukončený 07.11.2018 a zaslaný ÚVZ SR.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe excel do tabuliek. Sumár výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky bol spracovaný v predpísaných tabuľkách.

Výstupy

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelých a detskej populácie.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO, Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č. 117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu – postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie so zameraním na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejnú stravovanie/každé RÚVZ – celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskych výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31.12.2018

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 4. 2019

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV V

II. Etapa:

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.05.2019 – ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV.

Vyhodnotenie:

V rámci riešenia úlohy boli odobraté a laboratórne vyšetrené 2 vzorky chleba a vzorky hotových jedál pozostávajúcich z kompletného menu (odobraté v ZSS poskytujúcom závodné stravovanie a v reštaurácii). Laboratórnymi rozborami bolo zistené, že obsah soli v odobratých vzorkách chleba a jednej vzorke hotového jedla (kompletného menu) vyhovuje požiadavkám platnej legislatívy. Jedna vzorka hotového jedla (kompletné menu) nevyhovuje požiadavkám

Výnosu MZ SR č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách. Zároveň bolo zistené, že v niektorých receptúrach k vyrábaným pokrmom množstvo soli prekračuje najvyššie prípustné množstvo stanovené vo výnose MZ SR. Výsledky laboratórných rozborov boli spracované v predpísaných tabuľkách a v stanovenom termíne budú zaslané do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Získané údaje tvoria podklad pre ďalšie štatistické spracovanie v rámci ÚVZ SR.

Výstupy

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

41 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Anotácia:

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Etapy riešenia:

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

S pracovníkmi materských centier sa nepodarilo nadviazať aktívnu spoluprácu. O prednášky, alebo zdravotno-výchovný materiál oddelenia podpory zdravia, neprejavili záujem. Prednáškovú činnosť si v materských centrách, na našom spádovom území, zabezpečujú prostredníctvom praktických lekárov pre deti a dorast, odborných zdravotníkov a stomatólogov.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli,

ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 1 školský bufet a 3 nápojové automaty pri základných školách a 11 školských bufetov a 8 nápojových automatov umiestnených v objektoch stredných škôl a v domove mládeže. Bufety poskytujú doplnkové stravovanie, pričom sortiment je doplnený aj o potraviny s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli. Prevádzkovateľmi uvedených zariadení sú fyzické osoby oprávnené na podnikanie a v jednom prípade škola, ktorým na základe žiadostí RÚVZ v Žiari nad Hronom vydal súhlasné rozhodnutia na posúdenie priestorov zariadení do prevádzky.

Kontroly boli vykonané v 14 prevádzkach (10 školských bufetov a 4 nápojové automaty). Spolu bolo vykonaných 23 cielených kontrol, z toho 9 kontrol v rámci úradnej kontroly potravín a 14 v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD). Kontroly boli zamerané na predloženie rozhodnutia regionálneho úradu verejného zdravotníctva k uvedeniu priestorov do prevádzky, dodržiavanie hygienických požiadaviek, zásobovanie pitnou vodou, dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, predloženie dokladov o zdravotnej a odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti zamestnancov, dodržiavanie obmedzenia sortimentu, pôvodu tovaru, dodržiavanie HACCP, manipuláciu so surovinami, používanie surovín po dátume spotreby resp. po dátume minimálnej trvanlivosti, spôsob zabezpečenia hygienickej likvidácie odpadu. Pracovníci RÚVZ v Žiari nad Hronom sa v rámci ŠZD zamerali aj na sortiment, ktorý nesmie obsahovať alkoholické nápoje, nápoje s obsahom kofeínu a chinínu a tabakové výrobky. Sortiment by mal byť v súlade s odporúčaniami racionálnej výživy s cieľom znižovať riziká výskytu chronických neprenosných ochorení, vrátane obezity. Pri ŠZD je opakovane zistené, že napriek snahe prevádzkovateľov a pestrej ponuke sortimentu zdravej výživy, deti naďalej uprednostňujú bagety z bielej múky (šunkové, syrové, zeleninové), hot-dogy, obložené žemle, sladké pečivo, langoše, párky, balené šaláty, cukrovinky, chipsy, sladké nápoje (ochutené minerálne vody, džúsy, ľadový čaj). O ponúkaný sortimente ako sú celozrnné obložené výrobky, mliečne výrobky, ovocie a neochutené minerálne vody zo strany detí pretrvávajú stále výrazne menší záujem.

V stredoškolských objektoch je umiestnených 8 nápojových automatov so sortimentom nápojov rôznych druhov kávy. Všetky nápojové automaty sú označené, že sa jedná o kávu bez obsahu kofeínu. V nápojových automatov sa nenachádzajú nápoje s obsahom kofeínu – ice cafe, kofola, coca cola a pepsi cola.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,

V rámci ŠZD v jednotlivých školských stravovacích zariadeniach sa pracovníci RÚVZ v Žiari nad Hronom zameriavajú aj na poskytovanie desiat. V 16 školských jedálniach sa, podľa záujmu detí, pripravujú a podávajú desiaty v pestrom sortimente.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie,

Realizáciu edukačných aktivít zameraných na zásady správnej výživy v plnom rozsahu zabezpečili pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu, RÚVZ v Žiari nad Hronom.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,

Z celkového počtu 102 zariadení školského stravovania, bolo vykonaných 30 kontrol v rámci ŠZD a v rámci úradnej kontroly potravín. V 1 školskom bufete pri strednej škole boli zistené nedostatky - nedostatočná prevádzková hygiena (znečistený nárezový stroj, mikrovlnná rúra, podlaha) a nepravidelne vedená evidencia o monitoringu teplôt v chladiacom zariadení. Prevádzkovateľovi boli uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. V iných stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež nebolo zistené závažné zdravotno-hygienické nedostatky. Pri výkone ŠZD boli zároveň odobraté stery z prostredia, v celkovom počte 20 vzoriek sterov, z triedy materskej školy a z výdajnej školskej jedálne. Laboratórnym rozborom odobratých vzoriek nebola zistená prítomnosť patogénnych a podmienených patogénnych mikroorganizmov.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,

V územnej pôsobnosti RÚVZ Žiar nad Hronom sa v 1 školskej jedálni, v účelovej diétnej kuchyni, pripravuje diétno stravovanie – dva druhy diét, pre celkom 13 detí, ktorým bolo diétno stravovanie indikované lekárom všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast. 11 porcií obedov v obedároch, sa denne rozváža účelovým vozidlom SČK do ďalších základných škôl na území mesta.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

Vo všetkých sledovaných predškolských zariadeniach je denne zabezpečovaný pitný režim. Deťom sú k pokrmom podávané sladené aj nesladené čaje, sirupová voda a pitná voda, mlieko. Počas celého dňa sú pre deti v triedach k dispozícii nádoby (džbány) s pitnou vodou. V základných a stredných školách býva denne poskytovaný nápoj za obedom, nezriedka sa podáva aj pitná voda. Stravníci, prevažne pri stredných školách, majú možnosť zakúpiť si v školskom bufete stolové, ochutené a neochutené minerálne vody a džúsy.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,

V školských stravovacích zariadeniach, v posledných rokoch, dochádza každoročne k pozvoľnému nárastu počtu stravujúcich detí a mládeže.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,

Vzorok stravy na zisťovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy neboli odobraté.

- kontrolovať pestrosť stravy,

Kontrola pestrosti stravy je nedeliteľnou súčasťou každého výkonu ŠZD v školskej jedálni, nedostatky neboli zistené.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

Pri výkone ŠZD je opakovane zistené, že vedúce školských stravovacích prevádzok striktne dodržiavajú zásady zostavovania jedálnych lístkov, v súlade s vyhláškou MŠ SR č.330/2009Z.z. o zariadení školského stravovania v súlade s OVD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni /Okresný úrad BB/ a Spoločnými školskými úradmi na okresnej /mestskej/ úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

Metodik pre školské stravovanie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom organizuje 5x do roka, pracovné porady pre vedúce školských jedální, ktorých sa zúčastňujú aj pracovníci odd. HDM, RÚVZ v Žiari nad Hronom.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.)

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 49 telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách a 35 vonkajších telovýchovných plôch a ihrísk. Jednotlivé telovýchovné zariadenia a vonkajšie telovýchovné plochy pri základných a stredných školách majú priestory posúdené rozhodnutím na uvedenie priestorov do prevádzky RÚVZ v Žiari nad Hronom. Priestorové usporiadanie a vybavenie zariadení sa posudzuje podľa príslušnej platnej legislatívy. Tepelno-vlhkostná mikroklíma v prevažnej väčšine zodpovedá požiadavkám príslušnej legislatívy.

- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení, ŠZD bol vykonaný v 6 telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách. V prevažnej miere sa telocvične na mimoškolské aktivity po vyučovacích hodinách využívajú, vo večerných hodinách sa telocvične prenajímajú rôznym organizáciám na športové vyžitie. Prevádzkové poriadky sú dodržiavané.

- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),

Niektoré školy využívajú sezónne mestské ihriská, žiaci v mestách kde sa nachádza plaváreň, organizovane navštevujú plaváreň počas hod TV.

- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.

V súkromnej umeleckej škole v Kremnici je na prízemí, svojpomocne zriadená dostatočne vybavená posilňovňa, ktorú žiaci radi a často využívajú aj počas prestávok. V iných školách sme sa telovýchovnými chvíľkami počas prestávok nestretli. Posilňovňa je svojpomocne zriadená aj v priestoroch internátu Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici, ktorú študenti môžu využívať v rámci voľného času, keď sa nachádzajú v priestoroch internátu.

- o monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,

Vo všetkých sledovaných základných a stredných školách boli v týždennom rozvrhu zaradené 2 hodiny telocviku. TV sa do rozvrhu zaraduje spravidla 6., 7 a 8. vyučovaciu hodinu, obmedzene a v nevyhnutnom prípade na prvé vyučovacie hodiny.

Okrem oslobodených žiakov od TV počas hodín boli zistení ojedinelí žiaci, ktorí si zabudli cvičebný úbor, alebo boli práve zdravotne indisponovaní.

- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV

Každá škola vedie presnú evidenciu rozhodnutí školy o oslobodení žiaka od cvičenia, na základe zdravotnej indikácie uvedenej v písomnom vyjadrení ošetrojúceho lekára všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast, ktoré je striktné časovo ohraničené.

- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

V žiadnej škole sa neposkytuje LTV, nakoľko školy nedisponujú špecializovanými pracovníkmi pre LTV.

- spolupráca pri riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Projekt COSI v SR je súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“. Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO, bol schválený etickou komisiou a prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Pre zber údajov boli na jednotlivé RÚVZ zaslané materiály – dotazník pre meranie detí, rodinný dotazník, informovaný súhlas pre rodičov a dotazník pre školy. Projekt sa riešil v mesiaci november 2018 vo vybraných mestských a vidieckych školách, kde sa po získaní informovaného súhlasu rodičov zozbierali vypísané dotazníky a uskutočnilo antropometrické meranie žiakov I. stupňa základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a od 8 do 8,99 rokov. Spolu bolo získaných 108 kompletných dotazníkov. Všetky získané údaje sú anonymizované.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ:

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor:

Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia:

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku.

Realizačné výstupy:

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku.
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR.
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl .
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry).
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou.
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky.
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách.
- Podpora Národného programu boja proti drogám.

Vyhodnotenie:

V rámci pôsobnosti RÚVZ v Žiari nad Hronom boli vybrané 2 stredné školy a 1 základná škola, v ktorých sa zrealizoval školský prieskum TAD 2018 o tabaku, alkohole a drogách u žiakov ZŠ a študentov SŠ. Prieskumu sa zúčastnilo 115 žiakov a študentov a 9 učiteľov. Dotazníkový prieskum, TAD1, TAD2 a TAD3, sa realizoval v stanovených dňoch v mesiaci marec. Dotazníky boli vyplňané podľa určenej metodiky.

Výstup:

Vyplnené dotazníky boli doručené na ÚVZ SR Bratislava.

Termín ukončenia

Priebežne podľa požiadaviek gestora.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL**Cieľ:**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Soľ je dôležitou súčasťou stravy vzhľadom na obsah sodíka a chlóru. Sodík zabraňuje stratám vody z tela a udržuje nervosvalovú dráždivosť. Sodík obsiahnutý v soli je pre telo dôležitý kation - je nevyhnutný na prenos nervových vzruchov, pre svalovú činnosť a ovplyvňuje funkciu každej bunky. Ako základný extracelulárny kation určuje objem tekutiny v cievach. Zvýšený príjem sodíka vedie k zadržiavaniu tekutín v tele a zvyšovaniu krvného tlaku. Chlór je zase súčasťou žalúdočnej šťavy a udržuje rovnováhu medzi kyslým a zásaditým prostredím v tele.

Soľ je často aj významným zdrojom jódu, ktorého býva v bežnej strave inak nedostatok. Práve nedostatok jódu spôsobuje napríklad zhoršenie funkcie štítnej žľazy. To však neznamená, že by sa malo soliť bez obmedzenia. Naopak presáľaním sa tvorí základ veľmi negatívneho trendu, ktorý veľmi nepriaznivo pôsobí na zdravotný stav populácie. Väčšina detskej populácie dostáva viac soli, ako je odporúčané a ako je potrebné. Nielen u dospelých, ale aj u detí denný príjem soli významne prekračuje odporúčané normy.

Etapy riešenia:

rok 2018

- marec, apríl - výber základnej školy
- máj - odber vzoriek stravy (obed)
- máj - august - laboratórna analýza vzoriek
- august, september - výpočet percenta ev. prekročenia obsahu NaCl a vyplnenie tabuľky s údajmi

- október - spracovanie správy a zaslanie na ÚVZ SR
- november - vypracovanie súhrnnej záverečnej správy z projektu na ÚVZ SR

Vyhodnotenie:

V rámci pôsobnosti RÚVZ v Žiari nad Hronom bolo vybrané 1 zariadenie školského stravovania, v ktorom sa pre účely monitoringu obsahu kuchynskej soli v obedoch odobrala 1 vzorka hotového jedla (kompletný pokrm).

Odobraný kompletný pokrm bol zaslaný na laboratórne vyšetrenie obsahu jedlej soli do laboratória pri RÚVZ v Banskej Bystrici. Na základe zaslaných laboratórných výsledkov bolo prepočítané množstvo jedlej soli v odobranom pokrme (g soli/g pokrmu) a percento eventuálneho prekročenia soli oproti OVD. Hodnoty po prepočítaní boli zistené - množstvo jedlej soli v pokrme 3,572 g NaCl/805,3 g hmotnosť vzorky a 410,29 % prekročenie jedlej soli oproti OVD. Pri výpočte sa bral do úvahy odporúčaný denný príjem soli pre školský vek detí do 15 rokov do 2 gramov.

Realizačný výstup:

Správa s výsledkami spracovanými v predpísanej tabuľke bola v stanovenom termíne zaslaná na ÚVZ SR.

Trvanie projektu:

r. 2018

Termín ukončenia:

31.12.2018

5. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6. 1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava a zabezpečenie imunologických prehľadov
3. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
4. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
5. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
6. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
7. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
8. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
9. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
10. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

VYHODNOTENIE

Ochorenia preventabilné očkovaním

V roku 2018 sme zaznamenali ochorenia, u ktorých je zavedené povinné očkovanie: 4 prípady pertussis, z ktorých dve deti neboli očkované pre odmietanie očkovania rodičov, 1 prípad akútnej VHB a 3 prípady pneumokokovej invazívnej nákazy – tri septikémie spôsobené **Streptococcus pneumoniae** sérotypmi 3, 31 a 10A. Septikémia vyvolaná **Streptococcus pneumoniae** sérotypom 10A bola u 0 ročného čiastočne očkovaného pacienta (menovaný sérotyp očkovacia látka neobsahuje). Ďalej evidujeme ochorenia, proti ktorým je možné očkovať na odporúčanie lekárom: 105 prípadov ochorení na varicellu, 61 prípadov ochorení na rotavírus a 4 prípady kliešťovej encefalitídy.

V roku 2018 odborní pracovníci oddelenia zabezpečili realizáciu **imunologických prehľadov**. Za región Žiar nad Hronom bolo v termíne do 30.9.2018 odovzdaných do laboratória RÚVZ Banská Bystrica 70 vzoriek krvi v spolupráci s 4 všeobecnými lekármi pre deti a dorast a s 2 všeobecnými lekármi pre dospelých.

Výsledky budú slúžiť ako podklad pre monitorovanie kolektívnej imunity a úpravy alebo zmeny vakcinačných stratégií a očkovacieho kalendára na Slovensku.

Administratívna **kontrola očkovania** bola vykonaná podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a metodiky WHO pre realizáciu administratívnej kontroly. V septembri 2018 vykonali odborní pracovníci administratívnu kontrolu očkovania v jednotlivých pediatrických ambulanciách regiónu. Očkovanie bolo kontrolované u detí narodených v rokoch 2016, 2015, 2011, 2006, 2005 a 2004 spolu bolo skontrolovaných 4 555

zdravotných záznamov detí podliehajúcich očkovaníu. Výsledky boli spracované v záverečných správach za jednotlivé okresy Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica. Každoročne sa stretávame s odmietaním povinného pravidelného očkovania. V roku 2018 bolo všeobecnými lekármi pre deti a dorast spolu hlásených 43 odmietaní očkovania. Rodičia 26 detí odmietajú všetky povinné očkovania, MMR spolu s preočkovaním v 6. roku odmietajú rodičia 1 dieťaťa, 3 deti nebudú očkované prvou dávkou MMR, 6 detí nebude očkovaných druhou dávkou MMR, 4 deti nebudú preočkované v 6. roku života, 2 deti nebudú očkované v 6.roku života a zároveň odmietajú druhú dávku MMR a 1 dieťa nebude očkované v 11. ani 13. roku života.

V roku 2018 sme sa zapojili do projektu **Európsky imunizačný týždeň 2018** pod heslom: „Očkovanie právom jednotlivca, ale súčasne je spoločnou zodpovednosťou“. V rámci projektu sme vytvorili článok, ktorý sme poskytli 11 printovým médiám, verejnosť sme informovali na našej webovej stránke, pre ambulancie prvého kontaktu sme pripravili stručné brožúrky a upravili sme v zmysle hesla projektu úradnú tabuľu RÚVZ. Osobné hlavne telefonické poradenstvo sme poskytli laickým záujemcom a zdravotníckymi pracovníkom.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom **očkovacím kalendári** na rok 2018.

6. 2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
 2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
 3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

VYHODNOTENIE

V roku 2018 bolo vykázaných celkovo 1043 prenosných ochorení, vrátane nozokomiálnych nákaz (z nich 180 NN), v roku 2017 to bolo 1076, z nich 155 nozokomiálnych nákaz. Pokles bol zaznamenaný hlavne v počte hlásených ochorení na varicellu.

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 147 ochorení na salmonelovú enteritídu a 5 vylučovaní salmonel bez klinických príznakov, čo je takmer na rovnakej úrovni ako v roku 2017 (136 ochorení a 10 vylučovaní). V jednom prípade bola zaznamenaná salmonelová septikémia, v 3 prípadoch iné špecifikované salmonelové infekcie a 1 prípad lokalizovanej salm.infekcie.

Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 7 prípadoch.

Ochorenie na bacilárnu dyzentériu neboli zaznamenané, v roku 2018 nebolo hlásené.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi E. coli bol zaznamenaný v 8 prípadoch (v roku 2017 - 19 ochorení).

Zaznamenali sme 148 prípadov kamylobakteriálnej enteritídy, čo je nárast o 42 ochorení oproti roku 2017 (106 prípadov).

Epidémia na kamylobakteriózu o 2 a viac chorých boli zaznamenané v 3 prípadoch.

Enteritída *Y. enterocolitica* sa vyskytla v 7 prípadoch (v roku 2017 – 9 prípadov), v 78 prípadoch enterokolitída spôsobená *Clostridium difficile* (z toho 71 ako NN), čo predstavuje nárast o 48 prípadov v roku 2017 (v roku 2017 bolo 30 ochorení, z nich 25x NN).

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 61 chorých, v minulom roku u 226 chorých. Epidémia na rotavírusovú enteritídu o 2 a viac chorých boli zaznamenané 2 prípady.

V 13 prípadoch boli zaznamenané ochorenia na gastroenteritídu spôsobenú adenovírusom (2017 – 13) a v 98 prípadoch Norwalkvírusom (2017 – 10), z toho v okrese ZH evidujeme epidemický výskyt, kde ochorelo 44 chorých z jedného kolektívneho zariadenia pre dospelých.

Hlásených bolo 8 prípadov hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu, minulý rok to bolo 11 ochorení. Ďalej boli zaznamenané 2 prípady askariózy, 3 prípady enterobiózy, 1 prípad trichuriózy a 3 prípady infekcie spôsobené *Echinococcom*.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** zaznamenávame 1 prípad akútnej VHB (2017 – 4), 6 prípadov chronickej VHB (2017 – 2), v 4 prípadoch nosičstvo HBsAg (2017-8). Akútna hepatitída typu C bola vykazovaná v 2 prípadoch (2017 – 1), chronická hepatitída typu C v 4 prípadoch (2017 – 1). V 6 prípadoch bola hlásená akútna VHE (2017 – 5). U priamych kontaktov VHB bolo zahájené očkovanie proti VHB. Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** boli vykázané 4 prípady ochorení na pertussis (2017 -1), z toho 3 prípady v rámci epidemického výskytu, kde ochoreli dve deti, u ktorých rodičia odmietajú očkovanie. Ďalej boli vykázané 3 prípady RSV bronchitídy, 1 prípad pneumónia spôsobená RSV a pľúcna tuberkulóza v 1 prípade.

Na varicellu bolo hlásených 105 ochorení (rok 2017 - 184), na herpes zoster 18 ochorení (2017-12), 1 prípad očnej infekcie spôsobenej herpetickým vírusom, 1 prípad CMV mononukleozy a 5 prípadov inf.mononukleozy.

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenaných 12 ochorení na streptokokovú septikémiu (2x strept. sk.A, 2x strept. sk. B, 1x strept. sk. D, 3x *Streptococcus pneumoniae*, 4x iná strept. Septikémia) a 6x ochorenia na erysipelas.

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári, ale aj nemocniční lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky. Oddelením lekárskej mikrobiológie v Banskej Bystrici bolo potvrdených RT PCR vyšetrením 13 prípadov. **SARI** - v roku 2018 tak ako aj v roku 2017 nebolo hlásené.

V skupine neuroinfekcií bolo zaznamenané jedno ochorenie na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu, dve ochorenia na CJCH.

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bolo zaznamenaných 19 ochorení vo včasnom lokalizovanom štádiu lymeskej borreliózy (2017 – 2), 4 ochorenia na artritídu pri LB (2017- 3), 3x polyneuropatia pri LB (2017-2), 12 x kontakt alebo ohrozenie besnotou (2017 - 4). V 1 prípade bola hlásená hemoragická horúčka s renálnym syndrómom (2017 – 2), 4x kliešťová encefalitída, 1x nešpecifická škvrnitá horúčka (jednalo sa o duálnu infekciu LB + riketsioza). Ochorenie na toxoplazmózu nebolo hlásené

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu, svrab bol zaznamenaný v 26 prípadoch (2017-5).

V skupine **pohlavných ochorení** bolo vykazovaných 11 chlamýdiových infekcií dolných častí močovopohlavnej sústavy (rok 2017-14), 1x syfilis kože, 3x gonokoková infekcia (2017-3) a 1x urogenitálnu trichomonádu (2017-1x).

V roku 2018 nebol zaznamenaný prípad HIV/AIDS.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli hospitalizovaní prevažne na detskom, internom a infekčnom oddelení, postexpozičná vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii prevažne v Banskej Bystrici, v Leviciach a vo Zvolene.

V roku 2018 bolo pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 21 karanténnych opatrení pri črevných nákazách.

V 2 prípadoch bol rozhodnutím regionálneho hygienika nariadený lekársky dohľad osobám, ktoré boli v kontakte s osobou pozitívnou na VHA.

Bolo vydaných 32 rozhodnutí kontaktom s pacientom pozitívnym na Klebsiellu pneumoniae carbapenemáza.

V 7 základných školách bola rozhodnutím prerušená výukovo vzdelávacia činnosť pre zvýšený výskyt respiračných ochorení.

6. 3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

VYHODNOTENIE

Za rok 2018 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 1043 prípadov, z nich 796 bolo potvrdených, 184 možných a 63 pravdepodobných
- 362 spracovaných ohnisk
- 15 epidémií

Vykonané opatrenia v ohniskách :

- dezinfekcia 358 x
- zdravotná výchova 362 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 661
- informovanie zainteresovaných 29 x

6. 4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;

4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

VYHODNOTENIE

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulatných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz (NN), sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia.

Komisia pre nozokomiálne nákazy v nemocnici Svet zdravia, a.s., Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom v roku 2018 nezasadala.

V roku 2018 bolo hlásených a analyzovaných 180 nozokomiálnych nákaz. V nemocnici Svet zdravia, a.s., Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom ZH evidujeme spolu 145, na oddeleniach nemocnice lokalizovanej v Banskej Štiavnici 27 prípadov nozokomiálnych nákaz, v Psychiatrickej nemocnici v Kremnici 7 a v Dialyzačnom stredisku NOVAMED 1 prípad NN.

Všeobecná nemocnica v ZH pokračovala v hlásení NN elektronickou formou. Pri nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

Nozokomiálne nákazy rozdelené podľa diagnóz: 71x enteritídy vyvolané *Clostridium difficile*, 45x septikémie, 8x infekcia HDC, 1x infekcia DDC, 6x zápal žíl, 1x norovírusová enteritída, 8x infekcia močovej sústavy, 11x infekcia v mieste chirurgického výkonu, 21x infekcie po zavedení protetickej pomôcky, 3x infekcie po infúziách a 5x iné lokálne infekcie kože.

Nozokomiálne nákazy sa vyskytli na oddeleniach: OAIM 41x, detské oddelenie 2x, chirurgické oddelenie 17x, interné oddelenie 72x JIS 3x, neurologické oddelenie 8x, novorodenecké oddelenie 1x, Dom ošetrovateľskej starostlivosti Banská Štiavnica 27x, Dialyzačné stredisko NOVAMED ZH 1x, v odbornej amb. 1x a 7 prípadov v Psychiatrickej nemocnici v Kremnici.

V máji 2018 sa uskutočnil 13. ročník kampane „Save Lives: Clean Your Hands“. RÚVZ ZH bolo do kampane zapojené. V rámci kampane bolo odobratých 10 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov, 7 sterov kože pacientov a 3 stery pomôcok na umývanie rúk personálu a následne boli výsledky vyhodnotené.

V rok 2018 boli sledované v rámci programu HELICS infekcie v mieste chirurgického výkonu. Bolo spracovaných spolu 53 dotazníkov v rámci Chirurgického oddelenia Všeobecnej nemocnice Žiar nad Hronom.

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol v roku 2018 vykonaný v lôžkovej časti Svet zdravia, a.s., Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom na internom oddelení A, B, JIS, gynekologicko-pôrodnickom oddelení, pôrodnej sále, na chirurgických operačných sálach, chirurgickom oddelení, detskom oddelení, OAIM, neurologickom oddelení, ODCH, Dome ošetrovateľskej starostlivosti, chirurgickej ambulancii Svet zdravia, a.s., Všeobecnej nemocnici v Banskej Štiavnici a na dialyzačnom stredisku NOVAMED, s.r.o.

ŠZD bez mikrobiálneho monitoringu bol vykonaný na 5 oddeleniach a 6 neštátnych pediatrických ambulanciách. Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 340 sterov z prostredia, 10 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov, 7 sterov kože pacientov a 3 stery pomôcok na umývanie rúk personálu. Na kontrolu sterility bolo odobraných 56 vzoriek.

Pri kontrolách sa sledovali postupy BOT, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčných prostriedkov (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP, výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu. Pri kontrolách bol kladený dôraz na dezinfekciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientami.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s vedeniami nemocnice.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 138 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulatných zdravotníckych zariadeniach (84 STE a 54 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

Na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky bol v spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v 13 zdravotníckych zariadeniach. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. Na základe žiadosti boli schválené 2 prevádzkové poriadky.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRsCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

VYHODNOTENIE

Zabezpečovaním sústavnej surveillancie prenosných ochorení a ukladáním represívnych opatrení kontrolujeme epidemiologickú situáciu. Pravidelným vyhodnocovaním epidemiologickej situácie informujeme cestou webovej stránky úradu obyvateľstvo o aktuálnom výskyte ochorení. Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačné analýzy epidemiologickej situácie. Rovnako informujeme o epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky a ARO. Do systému rýchleho varovania sme vytvorili jedno hlásenie o epidemickom výskyte infekcie spôsobenej Norovírusom.

V roku 2018 boli pripravené a prezentované odborné semináre venované vysoko nebezpečným nákazám (VNN) pre zdravotníckych pracovníkov Všeobecnej nemocnice ZH a Psychiatrickej nemocnice v Kremnici. Pracovisko epidemiológie bolo zastúpené na odbornom seminári záchranných zložiek – VNN organizovaný krajským úradom a policajným zborom.

6. 6. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV V SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Environmentálna surveillancie spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

VYHODNOTENIE

V roku 2018 bolo podľa harmonogramu odberov odobratých 6 vzoriek odpadových vôd všetky vyšetrenia sú ukončené s negatívnym výsledkom.

V roku 2018 nebolo zaznamenané ani jedno ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

VYHODNOTENIE

Edukačné aktivity projektu Hrou proti AIDS zamerané na žiakov a študentov venované problematike HIV/AIDS boli pozastavené. Individuálne anonymné poradenstvo v rámci Poradne HIV/AIDS prebiehalo po celý rok 2018. Poradenstvo osobné, telefonické alebo cestou elektronickej pošty bolo poskytnuté 45 osobám a v poradni sme odobrali a zabezpečili vyšetrenie 29 klientom. Výsledky vyšetrení boli negatívne. Vyšetrenia boli uskutočnené v biochemickom laboratóriu Alpha medical v Ružomberku.

6.8. PORADNE V OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

VYHODNOTENIE

Poradňa očkovania je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiacich s technikou aplikácie vakcín, zložení vakcín, nežiadúcich účinkoch a platnou legislatívou v tejto oblasti.

Osobné hlavne telefonické poradenstvo sme poskytli 6 laickým záujemcom. Poskytli sme informácie a poradenstvo o očkovaní pred cestou do zahraničia s dôrazom na ďalšiu konzultáciu na špecializovanom pracovisku. Zdravotníckym pracovníkom bolo poskytnutých 150 konzultácií, hlavne o možných postupoch pri zmeškaných schémach povinného očkovania, pri návrate rodín zo zahraničia, alebo o zložení a sortimente vakcín na trhu.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním.

VYHODNOTENIE

V roku 2018 sme oslovili 16 stredných škôl regiónu ZH. O edukačnú aktivitu mali záujem 3 stredné školy (1 v Novej Bani a 2 v B. Štiavnicí). Spolu sme zabezpečili 3 vzdelávacie aktivity, ktorých sa zúčastnilo 91 študentov. Zhromaždené dotazníky pred a po edukácii sme spracovali a zaslali RÚVZ v Komárne.

6. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

Pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu realizovali:

A) *Výživa a stravovacie zvyklosti*

Realizovaných bolo 37 interaktívnych prednášok a besied pre 658 účastníkov, z toho 4 prednášky pre 23 dospelých. Plnili projekt „Viem čo zjem“ podľa metodiky projektu - vykonali 4 prednášky pre žiakov 5.-6. ročníkov zabezpečili vyplnenie 88 dotazníkov, ktoré boli zaslané gestorovi a „Školský program“, v rámci ktorého vykonali 8 prednášok (6x ZŠ, 2 SOŠ) pre 209 poslucháčov (v školskom roku 2017/2018 spolu 42 prednášok pre 884 účastníkov).

Z celkového počtu vyšetrení v PZ (177), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 185 jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 55 prípadoch čo je 29,73%. Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy v nadstavbových poradniach (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

B) *Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity*

Pohybovej aktivite bolo venovaných 7 prednášok pre 86 účastníkov.

V poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti optimalizácie fyzickej aktivity 94 klientom. Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom roku vyplýva pozitívny trend vo zvýšení pohybovej aktivity a to podľa 52,4% nárastu hodnôt HDL-cholesterolu (u žien 66,7%ný nárast, 41,7% u mužov).

V rámci plnenia projektu NAPPPA bolo zaslaných 54 vyplnených dát v šablóne v súbore excel (gymnázium – 20 chlapcov a 15 dievčat, SOŠ – 18 dievčat a 1 chlapec). Študenti boli vyšetrení v rozsahu stanovenom metodikou projektu.

C) *Tabak, alkohol, drogy*

Pracovníčky oddelenia venujú tejto problematike pozornosť počas celého roku, plnia regionálnu prioritu „Droga ľahko zmení chcem na musím, berie všetko a zanechá len púšť“. Ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom pri plnení projektu Mesta „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových

závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPPaP, OR PZ, odbor školstva, CVČ, Mestská polícia a i.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia v roku 2018 vykonali spolu 49 interaktívnych prednášok pre 956 mladých poslucháčov, vykonali 99 meraní prístrojom Smokerlyzer.(viď vyhodnotenie úlohy 9.8. a vyhodnotenie regionálnych priorít)

D) Zdravé pracovné a životné podmienky,

➤ **pracovné prostredie**

viď samostatne vyhodnotené v PaP v bodoch 2 oddelením PPL

➤ **životné prostredie**

viď samostatne vyhodnotené PaP v bodoch 1 oddelením HŽP.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

- 1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
- 2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
- 3. Vybrané nádorové ochorenia.

Ad 1) Najefektívnejším špecifickým nástrojom na zníženie mortality a morbidita na KVO je plnenie programu CINDI v jeho dlhodobých, strednodobých a krátkodobých cieľoch, ktoré sú plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev, Národného akčného plánu v prevencii obezity a Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity. Plnil sa formou odborného individuálneho poradenstva prostredníctvom činnosti poradenských centier podpory zdravia a činnosťou oddelenia výchovy k zdraviu, ktoré je zamerané svojimi aktivitami na skupiny mládeže, dospelých a verejnosť. Podrobne spracované v úlohe 9.2, 9.7. a 9.9. oddelenia OVkZ.

Ad 2) Problematika ochorení na DM v posledných rokoch sa stáva jednou z prioritných celospoločenských problémov spoločnosti. V rámci Svetového dňa diabetu pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu vykonali nasledovné aktivity:

- Distribúcia letákov „Diabetes mellitus novodobý strašiak“ – 60ks rozdanych v lekárňach a u obvodných lekárov v Žarnovici
- NAPPPA – v rámci projektu vyšetrených v PZ 54 študentov (súčasťou vyšetrenia bolo aj vyšetrenie glukózy v krvi a informácie o prevencii DM)
- Nástenka na RÚVZ ZH na tému DM
- Súčasťou prednášok na tému „Zdravá výživa „ a „Zdravý životný štýl „ je poukázanie na nebezpečenstvo výskytu DM (distribúovaných 236 pracovných listov + 16 omaľovaných). „Zdravý životný štýl“ bol prezentovaný na 3 ZŠ pre 90 žiakov a samostatná problematika výživy na 5 ZŠ pre 407 detí.

Problematike DM sa venovali aj pracovníčky základnej poradne zdravia. V zPZ zaznamenali 25 klientov s vyššími hodnotami cukru. Z analýzy dynamiky glukózy počas sledovania v PZ došlo u 41,7% klientov k poklesu hladiny glukózy (50% u mužov a 33,3% u žien).

Ad 3) Podobne ako DM aj mortalita a morbidita na nádorové ochorenia má stúpajúci trend. Prevencii onkologických ochorení je venovaná zvýšená pozornosť v poradenskom centre podpory zdravia ako ja pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia. V rámci Svetového dňa rakoviny bol umiestnený na webovej stránke úradu banner – „Svetový deň proti rakovine“

a do regionálnych novín poskytnutý článok: 4.február – Svetový deň rakoviny – 12 spôsobov ako znížiť riziko rakoviny“.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Vid' samostatné vyhodnotenie v bodoch 6 oddelením epidemiológie.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

V roku 2018 nebol realizovaný.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Gestor

MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Realizovaných bolo 72 interaktívnych prednášok a besied pre 1248 detí a 4 pre 23 dospelých. Realizovaných bolo 7 interaktívnych prednášok s témou zvýšenia pohybovej aktivity pre 86 mladých účastníkov, 32 prednášok pre 527 mladých poslucháčov v oblasti zdravého životného štýlu a ozdraveniu výživy a zlepšeniu pitného režimu bolo venovaných 33 prednášok pre 635 mladých účastníkov.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 177 klientov (64 mužov a 113 žien), z tohto počtu 63 vyšetrených opakovane. V základnej poradni zdravia sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory.

Z celkového počtu vyšetrení v PZ (177), v rámci ktorých boli zistené zvýšené parametre celkového cholesterolu v krvi – 55 klientov, zvýšené hodnoty TG u 25 klientov a vyššie hodnoty BMI index v 55 prípadoch bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom roku však tak ako v predchádzajúcich rokoch neboli zaznamenané výrazné zmeny v zmysle zlepšenia hodnôt u BMI. U cholesterolu u 34,1% klientov boli zaznamenané zlepšené hodnoty, u TG u 71,4% došlo k poklesu hodnôt a u HDL cholesterolu nárast hodnôt bol zaznamenaný u 52,4%.

Súčasťou poradenského centra podpory zdravia pri RÚVZ ZH je POPA – skupinová forma činnosti tejto poradne bola vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2018 navštívilo 22 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľská pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ 8. ročník je plánovaný v roku 2019. Výsledky predchádzajúceho ročníka (2017) boli spracované, vyhodnotené a prezentované na odborných fórach.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľská pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Prevenca zneužívania alkoholu patrí pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia medzi prioritné problémy mládeže súčasnej doby. Na regionálnej úrovni bolo realizovaných spolu 19 interaktívnych prednášok pre 385 mladých poslucháčov, z toho 9 prednášok pri príležitosti „Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“ pre 194 študentov.

Pri príležitosti uvedeného dňa pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu RÚVZ v ZH ponúkli možnosť realizácie aktivít s predmetnou tematikou 5 stredným školám (ďalej SŠ) a 1 Školskému internátu pri SOŠ služieb a lesníctva v Banskej Štiavnici v regióne RÚVZ v ZH. Záujem prejavili 3 SŠ a školský internát:

1/ SOŠOaS v Žiari nad Hronom – 2 interaktívne hodinové prednášky „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“ spojená s premietaním DVD (2x) pre 39 účastníkov,

2/ Gymnázium A. Kmeťa v Banskej Štiavnici – 4 interaktívne hodinové prednášky pre 76 účastníkov spojené s premietaním DVD (2x),

3/ Školský internát pri SOŠ služieb a lesníctva v Banskej Štiavnici – dvojhodinová interaktívna prednáška pre 63 účastníkov spojená s premietaním DVD,
4/ Súkromná pedagogická a sociálna akadémia EBG v Žiari nad Hronom – hodinová interaktívna prednáška pre 16 účastníkov spojená s premietaním DVD.
Problematike fetálneho alkoholového syndrómu bolo spolu venovaných 9 hodín formou interaktívnych prednášok, 6x bolo premietnuté DVD pre 194 stredoškolákov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu RÚVZ v ZH v rámci aktivít „Október – Mesiac úcty k starším“ pripravili nástenku s propagáciou zdravotno-výchovných materiálov k predmetnej problematike. V rámci „Týždňa mozgu“ realizovali prednášky v Knižnici M. Chrásteka v ZH, Senior parku v Banskej Štiavnici a KD Horná Ves pre 78 seniorov, distribuovaných bolo 87 letákov a 145 pracovných listov. V rámci Svetového dňa Alzheimerovej choroby bolo v DSS v Ladomerskej Vieske distribuovaných 60 pracovných listov. Realizovali besedu dňa 06.11.2018 (presun na november z organizačných dôvodov) v Knižnici Jána Kollára v Kremnici s témou Očkovanie – upevnenie dobrého zdravia so zameraním na prevenciu aktuálnej problematiky – sezónnej chrípky. Besedy sa zúčastnilo 19 seniorov. Distribuovaných bolo 30 ks letákov pripravených ÚVZ SR, ktoré boli pripravené zo zverejnených materiálov na webovej stránke ÚVZ SR a 30 ks doručených z ÚVZ SR poštou (Očkovanie seniorov, Pohybová aktivita seniorov, Pády seniorov).

Bol realizovaný výjazd základnej poradne zdravia do klubu dôchodcov v Hornej Vsi , kde bolo vyšetrených 13 klientov.

Základnú poradňu zdravia navštívilo 40 klientov vo veku nad 55 rokov.

9.6. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PŮSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

O interaktívne prednášky prejavili záujem len základné školy. Realizovaných bolo 8 prednášok pre 139 žiakov.

9.7. CINDI PROGRAM SR

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej poradni zdravia bolo vykonaných 186 vyšetrení z toho 67 mužov a 119 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 114 prípadoch (38 mužov, 76 žien), počet kontrolných vyšetrení 72 (29 mužov, 43 žien) z počtu 63 opakovane vyšetrených klientov (26 mužov a 37 žien).

Spolu bolo vyšetrených **177 klientov** – 64 mužov a 113 žien.

Realizovaných bolo 5 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia – 1x podnik – Slovalco v Žiari nad Hronom, zamestnanci MŠ v Banskej Štiavnici, Gymnázia v Kremnici, študenti Gymnázia v Banskej Štiavnici a 1 KD – Horná Ves. Spolu bolo výjazdovou formou vyšetrených 100 klientov, čo je 56,50% klientely PZ.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev.

54 študentov stredných škôl bolo vyšetrených v rámci plnenia projektu NAPPPA.

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 186 celkový cholesterol, 176 cukor, 182 triglyceridy, 185 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 729 štandardných biochemických vyšetrení). Slovalco a.s. zakúpil pre svojich zamestnancov diagnostické prúžky – GPT, Crea a UA – spolu bolo vykonaných 92 vyšetrení. 182 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 185 antropometrických meraní, 184 meraní TK.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 1 prípade pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva skupinovú formou v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju navštívilo 22 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

POFA – o individuálne poradenstvo neprejavil záujem žiadny klient.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 10 klientov, počet meraní krvného tlaku 44.

Poradňu zdravej výživy: o individuálne poradenstvo neprejavil záujem žiadny klient.

Poradňa HIV/AIDS -Poradenstvo pre HIV/AIDS využilo 45 klientov, z nich 6 prostredníctvom e mailu, 39 telefonicky a 29 osobne (s anonymným odberom krvi na vyšetrenie protilátok).

V PCPZ bolo v roku 2018 bolo realizovaných spolu 3846 výkonov, z toho 3634 výkonov v základnej poradni zdravia a 212 v špecializovaných poradniach. V POPA bolo evidovaných 24 výkonov a v Poradni nefarmakologického ovplyvňovania 57 výkonov, v poradni HIV/AIDS 131 výkonov.

Aktivity OVkZ pre verejnosť:

Pre intervencie pre realizáciu populačnej stratégie boli vo významnej miere využité aktivity v rámci svetových dní. Okrem už uvedených realizácií aktivít v jednotlivých bodoch plnenia (9.1., 9.4. 9.5., 9.8. a 9.9) pracovníčky oddelenia pripravili banner, uverejnený na webovej stránke úradu k 4.februáru – „**Svetový deň proti rakovine**“, vyhotovili nástenku pri vstupe RÚVZ a pripravili článok do regionálnych novín: 4.február – Svetový deň rakoviny.

„**Týždeň mozgu**“ – vykonaných 5 prednášok 3x seniori, 2x ZŠ pre 243 účastníkov, distribuovaných 406 pracovných listov a 93 letákov. Okrem prednášok a distribúcie PL a letákov – premietanie DVD, banner, článok do regionálnych novín, vystavenie letáku a článku na tabuli mesta a na nástenke úradu.

22. marec – „**Svetový deň vody**“ – oddelenie HŽP v spolupráci s OVkZ pripravili banner, nástenku a článok do regionálnych novín.

7.apríl – „**Svetový deň zdravia**“ – dňa 06.04.2018 pracovníčky OVkZ poskytli odborné poradenstvo spojené s meraním krvného tlaku, celkového telesného tuku a BMI na Námestí Matice Slovenskej v Žiari nad Hronom. Tejto aktivite predchádzala medializácia formou rozhlasovej relácie, banneru na webovej stránke úradu a článku. O merania TK malo záujem 7 obyvateľov, meranie BMI 3 záujemcovia a meranie celkového telesného tuku 9 záujemcov. Okoloidúci ako aj osoby, ktoré sa zúčastnili meraní mali predovšetkým záujem o vyšetrenie krvi. Boli informovaní a objednaní do základnej poradne zdravia (ďalej zPZ).

V rámci predmetného svetového dňa bol realizovaný výjazd zPZ do MŠ v Banskej Štiavnici, kde boli vyšetrení 13 zamestnanci škôlky. Na základe medializácie boli dohodnuté ďalšie aktivity. Realizovaný bol výjazd zPZ na Gymnázium Andrea Kmeťa v Banskej Štiavnici, kde bolo vyšetrených 28 študentov, spojený s distribúciou letákov. Spolu bolo počas aktivít distribuovaných 60 letákov.

„**Svetový deň Alzheimerovej choroby**“ – okrem banneru a nástenky bola realizovaná prednáška na ZŠ, ktorej sa zúčastnilo 63 žiakov 8. ročníkov. Aktívne pracovali s pracovnými listami. Distribuovaný im bol zdravotno-výchovný materiál. V DSS v Ladomerskej Vieske bolo distribuovaných 60 pracovných listov.

V októbri - „**Svetový deň osteoporózy**“ a „**Svetový deň duševného zdravia**“ – vyhotovený banner, nástenka.

1.december – „**Svetový deň AIDS**“ – aktivity boli realizované na 2 ZŠ pre 48 účastníkov a 2 SOŠ 75 účastníkov. Vyhotovená bola nástenka, premietnutý film „Anjeli“.

Pracovníčky OVkZ zabezpečovali počas dvoch týždňov telefonickú linku Pomoci na odvykanie od fajčenia. Počas tohto obdobia bolo zaznamenaných 56 volaní, z toho 20 opodstatnených.

V roku 2018 bolo realizovaných spolu 190 prednášok pre 3455 detí a mládeže a 104 dospelých. Vytvorených bolo 15 vlastných titulov zdravotno - výchovných materiálov (letáky, omaľovánky, kartičky a záložky).

V teréne a v PCPZ v rámci uvedených aktivít bolo vykonaných spolu 431 meraní TK, 251 celkového telesného tuku, 173 spirometrie, 99 meraní Smokerlyzerom.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľská pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Pracovníčky oddelenia venujú tejto problematike pozornosť počas celého roku a plnia regionálnu prioritu „Droga ľahko zmení chcem na musím, berie všetko a zanechá len púšť“ . Ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom pri plnení projektu Mesta „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPP a P, OR PZ, odbor školstva, CVČ, Mestská polícia a i.

RÚVZ – oddelenie výchovy k zdraviu už štvrtý rok aktívne spolupracuje s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Žiari nad Hronom, OR PZ Žiar nad Hronom a pracovníčkami Terénnej a komunitnej sociálnej práce mesta Žiar nad Hronom. Problematike prevencie fajčenia sa venovali na 11 ZŠ v okrese Žiar nad Hronom, prednášok a besied sa zúčastnilo 277 žiakov a súčasťou bola distribúcia zdravotno-výchovného materiálu. Zúčastnili sa 6. ročníka (v meste Žiar nad Hronom) regionálneho kola robotičkej súťaže „First lego legue“. Súťažilo 11 tímov, v každom tíme bolo 7 členov zložené zo študentov ZŠ a SŠ.

Pracovníčky záujemcom ponúkli merania – TK (18), Tukomerom (24), Spirometrom (20), Smokerlyzerom (5), BMI (29) Deti mali možnosť si vyskúšať okuliare simulujúce opitosť. K dispozícii bol zdravotno-výchovný materiál, skladačky, model ľudského tela letáky o zdravej výžive; škodlivosti fajčenia, drog a alkoholu a mnohé iné. Deti riešili rôzne labyrinty, z ktorých sa mali možnosť naučiť niečo o zdravom životnom štýle.

V rámci „Svetového dňa bez tabaku“ boli realizované prednášky na dvoch ZŠ a 2 SOŠ pre 168 účastníkov, 25 účastníkom bolo realizované meranie prístrojom Smokerlyzer.

V rámci „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ bolo realizovaných 11 prednášok pre 212 žiakov ZŠ a študentov SŠ. Z toho 8 prednášok bolo venovaných 149 mladým účastníkom s problematikou prevencie zneužívania alkoholu a 3 prednášky pre 63 účastníkov s problematikou drog. Distribuovaných bolo 208 ks letákov s témou drog „Ako zistím, že môj kamarát berie drogy“ a „Drogy, radi o nich mlčíme“. S problematikou alkoholu bolo distribuovaných 102 ks letákov pod názvom „Alkohol zabíja“ a „Alkoholizmus“. Spolu bolo distribuovaných 311 ks letákov.

V rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám“ bola na ZŠ realizovaná interaktívna prednáška „Drogy“ spojená s premietaním DVD – „Deti a drogy 1 a 2“. Súčasťou aktivity bola distribúcia zdravotno-výchovného materiálu pre zúčastnených 43 žiakov 8 ročníkov. Na SOŠ bola realizovaná interaktívna prednáška „Fajčenie“ pre I. a II. stupeň ZŠ, spojená s premietaním DVD – „Kým stúpa dym“ a „Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo“. Súčasťou aktivity bola distribúcia zv materiálu pre zúčastnených 50 žiakov.

V rámci uvedenej aktivity bolo ponúknuté meranie CO v dychu u fajčiarov prístrojom Smokerlyzer u študentov II. stupňa a pedagógov. O meranie prejavilo záujem 5 študentov a 2 pedagógovia. V rámci „Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“ bolo realizovaných 9 interaktívnych prednášok na 4 stredných školách pre 194 účastníkov spojených s premietnutím DVD (7 premietnutí).

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia v roku 2018 vykonali spolu 49 interaktívnych prednášok pre 956 mladých poslucháčov, vykonali 99 meraní prístrojom Smokerlyzer.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

V roku 2018 pracovníčky oddelenia plnili projekt NAPPPA súčasťou ktorého bolo komplexné vyšetrenie v poradni zdravia, vyplnenie dotazníka študentmi, hodnotenie držania tela, flexibility spirometrické vyšetrenie. Podľa metodiky projektu bolo vyšetrených 54 študentov stredných škôl. Získané výsledky meraní boli zaslané gestorovi – RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

V priebehu roka bolo realizovaných 7 prednášok zameraných na zvýšenie pohybovej aktivity pre 86 mladých účastníkov.

Odpočet plnenia regionálnych priorit za rok 2018

Oddelenie výchovy k zdraviu

„Droga ľahko zmení chcem na musím, berie všetko a zanechá len púšť“

Jedným z prioritných problémov regiónu RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom je nepriaznivá situácia vo výskyte závislostí, predovšetkým na návykových látkach u mládeže. Pri svojej intervenčnej činnosti v prevencii drogových a iných závislostí preto pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu (ďalej OVkZ) venovali tejto problematike zvýšenú pozornosť formou interaktívnych prednášok, besied a iných aktivít na školách a aj pre dospelých. aktívne spolupracovali aj s inými subjektmi.

Ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom v rámci plnenia projektu „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPPaP, OR PZ, odbor školstva, CVČ, Mestská polícia a i.

RÚVZ – oddelenie výchovy k zdraviu už štvrtý rok aktívne spolupracuje s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Žiari nad Hronom, OR PZ Žiar nad Hronom a pracovníčkami Terénnej a komunitnej sociálnej práce mesta Žiar nad Hronom. Problematike prevencie fajčenia sa venovali na 11 ZŠ v okrese Žiar nad Hronom, prednášok a besied sa zúčastnilo 277 žiakov a súčasťou bola distribúcia zdravotno-výchovného materiálu.

Pracovníčky OVkZ sa zúčastnili v priestoroch MsKC v Žiari nad Hronom 6. ročníka (v meste Žiar nad Hronom, v SR 10. ročník) regionálneho kola robotickej súťaže „First lego league“. Súťažilo 11 tímov, v každom tíme bolo 7 členov zložené z účastníkov ZŠ a SŠ.

Pracovníčky záujemcom ponúkli merania – TK (18), Tukomerom (24), Spirometrom (20), Smokerlyzerom (5), BMI (29) Deti mali možnosť si vyskúšať okuliare simulujúce opitnosť.

K dispozícii bol zdravotno-výchovný materiál, skladačky, model ľudského tela letáky o zdravej výžive; škodlivosti fajčenia, drog a alkoholu a mnohé iné. Deti riešili rôzne labyrinty, z ktorých sa mali možnosť naučiť niečo o zdravom životnom štýle.

V rámci „Svetového dňa bez tabaku“ boli realizované prednášky na dvoch ZŠ a 2 SOŠ pre 168 účastníkov, 25 účastníkom bolo realizované meranie prístrojom Smokerlyzer.

V rámci „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ bolo realizovaných 11 prednášok pre 212 žiakov ZŠ a študentov SŠ. Z toho 8 prednášok bolo venovaných 149 mladým účastníkom s problematikou prevencie zneužívania alkoholu a 3 prednášky pre 63 účastníkov s problematikou drog. Distribuovaných bolo 208 ks letákov s témou drog „Ako zistím, že môj kamarát berie drogy“ a „Drogy, radi o nich mlčíme“. S problematikou alkoholu bolo distribuovaných 102 ks letákov pod názvom „Alkohol zabíja“ a „Alkoholizmus“. Spolu bolo distribuovaných 311 ks letákov.

V rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám“ bola na ZŠ realizovaná interaktívna prednáška „Drogy“ spojená s premietaním DVD – „Deti a drogy 1 a 2“. Súčasťou aktivity bola distribúcia zdravotno-výchovného (ďalej zv) materiálu pre zúčastnených 43 žiakov 8 ročníkov. Na SOŠ bola realizovaná interaktívna prednáška „Fajčenie“ pre I. a II. stupeň ZŠ, spojená s premietaním DVD – „Kým stúpa dym“ a „Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo“. Súčasťou aktivity bola distribúcia zv materiálu pre zúčastnených 50 žiakov.

V rámci uvedenej aktivity bolo ponúknuté meranie CO v dychu u fajčiarov prístrojom Smokerlyzer u študentov II. stupňa a pedagógov. O meranie prejavilo záujem 5 študentov a 2 pedagógovia.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia v roku 2018 vykonali spolu 49 interaktívnych prednášok pre 956 mladých poslucháčov.

Pracovníčky oddelenia vykonali 88 meraní prístrojom Smokerlyzer a 153 meraní prístrojom Spirometer.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Regionálne odborné priority za rok 2018

- vyhodnotenie

- sledovanie mikrobiálnej kvality piesku z detských pieskovísk a technického zabezpečenia detských ihrísk v materských školách a z detských pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí

V rámci sledovania mikrobiálnej kvality piesku z detských pieskovísk pri materských školách a z pieskovísk zriadených v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí, bolo odobratých celkom 48 vzoriek piesku z 24 pieskovísk, z ktorých 18 pieskovísk sa nachádzalo v areáli materských škôl a 6 pieskovísk bolo verejných. Z 24 vzoriek pieskov, odobratých na parazitologické vyšetrenie, v 2 vzorkách kvalita piesku nevyhovovala vo vyšetrených ukazovateľoch požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská, pre nález geohelmintov (vajíčok a lariev) a parazitov *Toxocara sp.* a *Ancylostoma sp.* Obom prevádzkovateľom materských škôl, v areáli ktorých sa pieskoviská nachádzali, boli vydané opatrenia rozhodnutím zabezpečiť zdravotne bezchybný piesok v pieskovisku, s termínom dňa doručenia rozhodnutia. O vykonanom opatrení sme boli písomne a telefonicky upovedomení.

Vo všetkých 18 kontrolovaných pieskoviskách pri materských školách je vytvorená možnosť uzavrieť hraciu plochu pieskoviska buď celtovinovou plachtou, alebo rôznymi drevenými krytmi. Výmena piesku v pieskoviskách sa podľa záznamov prevádzkovateľov konala najčastejšie v prechádzajúcom roku. Pieskoviská vybudované v rámci občianskej vybavenosti sú oplatené s uzamykateľnou bráničkou. Na základe žiadosti vedúcej odboru HDM ÚVZ SR Bratislava, prípis zaevidovaný dňa 11.07.2018, boli v tabuľke spracované výsledky rozborov piesku z detských pieskovísk zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

- výkon cieleného štátneho zdravotného dozoru v bufetoch, automatoch a iných formách ambulantného predaja, zriadených v rámci zariadení pre deti a mládež

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom je prevádzkovaný 1 školský bufet a 3 nápojové automaty pri základných školách a 11 školských bufetov a 8 nápojových automatov umiestnených v objektoch stredných škôl a v domove mládeže. Kontroly boli vykonané v 14 prevádzkach (10 školských bufetov a 4 nápojové automaty). Spolu bolo vykonaných 23 cielených kontrol, z toho 9 kontrol v rámci úradnej kontroly potravín a 14 v rámci štátneho zdravotného dozoru. Kontroly boli zamerané na predloženie rozhodnutia regionálneho úradu verejného zdravotníctva k uvedeniu priestorov do prevádzky, dodržiavanie hygienických požiadaviek, zásobovanie pitnou vodou, dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, predloženie dokladov o zdravotnej a odbornej spôsobilosti pre výkon epid. závažnej činnosti zamestnancov, dodržiavanie obmedzenia sortimentu, pôvodu tovaru, dodržiavanie HACCP, manipuláciu so surovinami, používanie surovín po dátume spotreby resp. po dátume minimálnej trvanlivosti, spôsob zabezpečenia hygienickej likvidácie odpadu.

V 1 školskom bufete pri strednej škole boli zistené nedostatky - nedostatočná prevádzková hygiena (znečistený nárezový stroj, mikrovlnná rúra, podlaha) a nepravidelne

vedená evidencia o monitoringu teplôt v chladiacom zariadení. Prevádzkovateľovi boli uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Marketingové praktiky zamerané na deti a mládež, ktoré by podporovali nezdravé potraviny a nápoje, neboli zistené.

Správa o výsledkoch cieľného ŠZD bola zaslaná na ÚVZ SR Bratislava.

- výkon cieľného štátneho zdravotného dozoru so zameraním na monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadenia školského stravovania

V rámci pôsobnosti RÚVZ v Žiari nad Hronom bolo vybrané 1 zariadenie školského stravovania, v ktorom sa pre účely monitoringu obsahu kuchynskej soli v obedoch odobrala 1 vzorka hotového jedla. Odobraný kompletný pokrm bol zaslaný na laboratórne vyšetrenie obsahu jedlej soli do laboratória pri RÚVZ v Banskej Bystrici. Na základe zaslaných laboratórných výsledkov bolo prepočítané množstvo jedlej soli v odobranom pokrme (g soli/g pokrmu) a percento eventuálneho prekročenia soli oproti OVD. Hodnoty po prepočítaní boli zistené - množstvo jedlej soli v pokrme 3,572 g NaCl/805,3 g hmotnosť vzorky a 410,29 % prekročenie jedlej soli oproti OVD. Pri výpočte sa bral do úvahy odporúčaný denný príjem soli pre školský vek detí do 15 rokov do 2 gramov.

Správa s výsledkami spracovanými v tabuľke bola zaslaná vedúcej odboru HDM ÚVZ SR Bratislava.

- monitoring údajov zaočkovanosti detí v materských školách

Údaje o zaočkovanosti detí v materských školách za školský rok 2018/2019 v spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom boli získané vykonaním cieľného ŠZD, elektronickou formou a telefonicky. Za očkované dieťa sa, pri zbere údajov, považovalo každé dieťa, ktoré absolvovalo aspoň niektoré z povinných typov očkovaní. Na základe zistených údajov o zaočkovanosti detí v materských školách bolo zistené, že z celkového počtu 49 zariadení materských škôl, v ktorých je zapísaných 1970 detí, v 22 zariadeniach navštevovali aj nezaočkované deti s počtom spolu 69 detí, čo je 3,50 %.

V tabuľke spracované údaje o zaočkovaní detí boli elektronicky zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

- zakázaná látka nitrofurán (metabolit) nitrofurazon (SEM) v mrazených filetoch pangasia z Vietnamu

Prípisom doručeným RÚVZ v Žiari nad Hronom dňa 07.12.2018, ÚVZ SR požiadal o vykonanie štátneho zdravotného dozoru zameraného na kontrolu v zariadeniach spoločného stravovania podľa priloženého distribučného zoznamu z národného kontaktného bodu pre RASFF, do ktorých bol distribuovaný výrobok, Pangasius filety mrazené z Vietnamu, obsahujúci zakázanú látku nitrofurán (metabolit) nitrofurazon (SEM).

Zamestnanci odd. HDM telefonicky oslovili právnickú osobu Tidly s.r.o., Dolná č. 5, 969 01 Banská Štiavnica, IČO: 35859784, ktorá je prevádzkovateľom zariadenia spoločného stravovania „Školská jedáleň“, Ul. Dolná č. 5 v Banskej Štiavnici, dňa 07.12.2018. Vedúca školskej jedálne, dňa 07.12.2018, odpoveďou cez elektronickú poštu potvrdila, že predmetný výrobok, ktorý im bol dodaný v množstve 5 kg (1 balenie), bol spotrebovaný v 47. kalendárnom týždni 2018.

Správa o výsledku bola zaslaná na ÚVZ SR Bratislava.

- spolupráca pri riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative) v SR je súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“. Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou. Ide o rutinné meranie žiakov I. stupňa základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a od 8 do 8,99 rokov. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Pre zber údajov boli na jednotlivé RÚVZ zaslané materiály – dotazník pre meranie detí, rodinný dotazník, informovaný súhlas pre rodičov a dotazník pre školy. Projekt sa riešil v mesiaci november 2018 vo vybraných mestských a vidieckych školách, kde sa po získaní informovaného súhlasu rodičov zozbierali vypísané dotazníky a uskutočnilo meranie detí. Všetky údaje sú anonymizované.

Do termínu 22.2.2019 budú zozbierané údaje, v tabuľkovej forme, elektronicky zaslané koordinátorke projektu COSI.

Oddelenie hygieny životného prostredia

Efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru a kontroly v oblasti ochrany verejného zdravia, vrátane objektivizácie faktorov životného a pracovného prostredia

Oddelenie HŽPZ v Žiari nad Hronom v roku 2018 vykonávalo štátny zdravotný dozor v rozsahu svojich kompetencií, ktoré mu určuje zákon č. 355/2007 Z. z. najmä v oblastiach:

- zásobovania obyvateľstva zdravotne bezpečnou pitnou vodou,
- využívania vody určenej na kúpanie a prírodných a umelých kúpalísk na kúpanie,
- v zariadeniach sociálnych služieb, ubytovacích zariadeniach, zariadeniach starostlivosti o ľudské telo a pri uplatňovaní zákona o pohrebníctve,
- posudzovania návrhov územnoplánovacej dokumentácie.

Výkon ŠZD vo vyššie uvedených oblastiach a zariadeniach bol prevenciou vodou prenosných ochorení, ochorení prenosných kontaktom, krvou, ako aj iných poškodení zdravia, ktoré nenastali. V r. 2018 bol vykonaný mimoriadny ŠZD na základe požiadavky ÚVZ SR v ubytovacom zariadení Hotel Bristol, Banská Štiavnica, pri ktorom bolo zistené prevádzkovanie tohto zariadenia bez súhlasného rozhodnutia RÚVZ v Žiari nad Hronom a v správnom konaní bola uložená sankcia. Na oddelení bolo zaevidovaných 16 podnetov od obyvateľov. Pracovníci oddelenia šetrili 6 podnetov v ŠZD („Penzión Cosmopolitan“, Banská Štiavnica; „Kozmetika, solárium ...“, Žarnovica; „Drevenica“ Rev. Podzámčie; prevádzkovanie kúpaliska Sklené Teplice; vodovod Pitelová, záhrady; „Solárium“ Nová Baňa), postúpené boli 4 podnety príslušným orgánom (výkaly psov v okolí bytoviek ZH; bývanie neprispôsobivých obyvateľov Nová Baňa; výskyt potkanov v zbernom dvore odpadov Banská Štiavnica, Bohdanov mlyn, Pitelová) a zaslaných bolo 6 odpovedí na podnety (výskyt ploštíc v ZH; šírenie nákazy ľudskej choroby v ZH; hluk z vnútroblokového ihriska v ZH; obyvatelia bytu č. 12, Novomeského 11, ZH; znečisťovanie prostredia z hnojiska, obec okres BŠ, vykonávanie tetovania súkromnou osobou v Kremnici). Svojou činnosťou odd. HŽPZ prispieva k uplatňovaniu dodržiavania legislatívy a tým zabezpečuje predchádzanie vzniku situácií ohrozujúcich verejné zdravie. Pri výkone ŠZD pracovníci pristupujú k práci čo najefektívnejšie, s efektívnym využívaním služobného vozidla a pracovného času.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Ad 1.1 Plnenie Akčného plánu pre ŽP a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Pitná voda

Na základe povinného monitoringu pitnej vody sme odobrali 65 vzoriek vôd /z toho 59 na minimálnu analýzu, 6 na úplnú analýzu/. Ďalších 31 vzoriek uhradili prevádzkovatelia zdrojov pitnej vody vo svojej správe. Ako ŠZD sme vykonali odbery a analýzy 13 vzoriek pitnej vody, podnet na nevyhovujúcu kvalitu bol 1. Platené služby pre fyzické osoby a právnické osoby mimo monitoringu: 78 vzoriek. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre pitnú vodu. Z príležitosti Svetového dňa vody sme poskytli konzultácie a poradenstvo pre 310 klientov, prevzatých bolo 290 vzoriek na vyšetrenie ukazovateľov dusičnany a dusitany /z toho 9 nevyhovujúcich v ukazovateli dusičnany, 2 nevyhovujúce v ukazovateli dusitany/.

Voda na kúpanie

Z vnútorných bazénov a víriviek sme odobrali 189 vzoriek na laboratórnu analýzu z 13-tich zariadení, z nich 181 vzoriek ako platenú službu pre prevádzkovateľov, z nich 5 vzoriek aj na vyšetrenie Legionella species s negatívnym výsledkom. Z celkového počtu odobratých a vyšetrených vzoriek bolo 8 vzoriek v rámci ŠZD. Na Mestskej krytej plavárni v Žiline – vnútorný bazén sme odobrali a vyšetřili 27 sterov na mikrobiologickú kontrolu prostredia. Ďalších 5 vzoriek bazénovej vody bolo vyšetřených a zhodnotených pre objednávateľa mimo pôsobnosti RÚVZ Žilina. Kvalita vody nami odobratých a vyšetřených vzoriek, ako aj predkladanými analýzami vzoriek prevádzkovateľmi zariadení, je uvedená v informačnom systéme Voda na kúpanie.

Z vonkajších bazénov na umelých kúpaliskách sme odobrali na laboratórne vyšetřenie 71 vzoriek, z toho

- 11 vzoriek pred uvedením do prevádzky na LTS 2018,
- 35 vzoriek počas LTS 2018 na základe objednávok prevádzkovateľov kúpalísk na kontrolu kvality bazénovej vody počas LTS 2018, z nich 2 vzorky aj na vyšetřenie Legionella species v bazénoch s vodnými atrakciami s negatívnym výsledkom,
- 25 vzoriek ako ŠZD, 1 vzorka v rámci šetrenia podnetu na MKP Žilina – vonkajší areál s vyhovujúcim výsledkom bazénovej vody.

Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme Voda na kúpanie. Celková závadnosť vzoriek: 19 vzoriek, 26,7 %, mikrobiologicko-biologická závadnosť: 15 vzoriek, 21,12 %, fyzikálno-chemická závadnosť: 4 vzorky, 5,63 %.

Dňa 26.6.2018 bola v rámci ŠZD odobratá vzorky vody z Vodného diela Žilina, ktoré nie je vyhlásené na kúpanie, je využívané na plaveckú časť súťaže Žilinský triatlon a obyvateľmi na vodné športy. Vo vzorke boli zistené prekročené medzné hodnoty chlorofylu – α . Dňa 26.7.2018 bola vykonaná opakovaná analýza vzorky vody v súčinnosti s Povodím Váhu s opakovanou zistenou prekročenou medznou hodnotou chlorofylu – α . Konzultáciou s prevádzkovateľom bola uvedená pravdepodobná príčina – nízky stav vody a iba jedna turbína v prevádzke. Dňa 14.8.2018 bola vykonaná druhá opakovaná analýza, ktorá preukázala zatiaľ najnižšie prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa chlorofyl – α , ktoré však vedie k hodnoteniu kvality vody ako nevhodná – C stupeň III.

Za opakované kontrolné vzorky po vykonaní opatrení boli uplatnené náhrady nákladov konania prevádzkovateľom vonkajších kúpalísk TK Veronika v Rajci v sume 220,10 eur a LÁŽO-PLÁŽO v OC Mirage v Žiline v sume 223,40 eur. Prevádzkovateľovi jedného zariadenia s vnútornými bazénmi a vírivkami bola uložená pokuta 300 eur za opakovane nevyhovujúcu kvalitu vody na kúpanie.

Riešili sme 2 podnety na kúpaliskách: 1. MKP Žilina – vonkajší areál ako opodstatnený, 2. MKP Žilina – vnútorný areál ako opodstatnený.

Ochorenia z pitnej vody a vody na kúpanie hlásené neboli.

Hluk

V roku 2018 sa riešili aktuálne podnety na zdroje z hudobných prevádzok, z výrobných prevádzok,

z VZT zariadení a klimatizačných jednotiek, z dopravy (cestná) a hluk obehového čerpadla v suteréne bytového domu (výmenníková stanica mimo objekt bytového domu). Spolu bolo vykonaných 17 meraní. Predmetom riešenia podnetu na dopravného hluku bola stará cesta smer Bytča (na trase je prevádzka ťažby štrkopieskov, sú tu 2 autobusové zastávky mestskej aj diaľkovej linky, tiež tu majú zastávku autobusy do KIE). Ide o frekventovanú cestu, na ktorej cez deň sú hodinové prejazdy okolo 1000 áut, večer cca 500 áut a v noci cca 150 áut. Posudzovaná hodnota v referenčnom časovom intervale deň je $L_{RAeq,12h} = 74,2 \text{ dB}$, v ref. časovom intervale večer je $L_{RAeq,4h} = 70,3 \text{ dB}$ a v referenčnom časovom intervale noc $L_{RAeq,8h} = 69,9 \text{ dB}$. Posudzované hladiny A zvuku sú prekročené, RÚVZ Žilina podnet postúpil správcovi komunikácie. Problémom zostávajú obce s miestnymi obslužnými komunikáciami, cez ktoré si vodiči skracujú cestu a tým sa miestna cesta stáva tranzitom. Narastá počet vozidiel a tým i hluk. Nie je možné tieto cesty uzavrieť pre nie obyvateľov obce. Ďalším zdrojom hluku je nakladanie a manipulácia s kontajnermi pri vývoze odpadu z areálu fy MOBIS. Namerané hodnoty neovplyvňujú negatívne životné prostredie. Zdrojom hluku je činnosť Štiepkovačky, ako prídavného zariadenia traktora ZETOR vo vzdialenosti 60 m od obytnej zóny. Posudzovaná hladina A zvuku v referenčnom časovom intervale deň bola $L_{R,Aeq,12} = 61,8 \text{ dB}$ ($L_{Aeq,273s} = 55,9 \text{ dB}$ -hluk pozadia, $L_{Aeq,310s} = 61,1 \text{ dB}$ -hluk zdroja – meracie miesto pred fasádou). 2. meracie miesto bolo v obytnej miestnosti a okno bolo otvorené na štrbinu. Posudzovaná hladina A zvuku v referenčnom časovom intervale deň bola $L_{R,Aeq,12} = 45,7 \text{ dB}$ ($L_{Aeq,115s} = 42,8 \text{ dB}$ -hluk pozadia, $L_{Aeq,191s} = 46,1 \text{ dB}$ -hluk zdroja). Pri zatvorených oknách hodnoty hluku vyhovovali pre vnútorné priestory. Prevádzkovateľ musel zmeniť počty hodín prevádzky štiepkovačky, aby dosiahol súlad s legislatívou. Dlhodobým problémom je činnosť klimatizačného zariadenia záložného strediska Prima banky a.s. (klimatizovaný priestor serveru). Umiestnenie klimatizačných jednotiek je nevhodné na garáži (stavba je situovaná na hranici pozemku) a tak sa hluk šíri k susedným objektom. Dokončenie protihlukových opatrení je naplánované do konca januára 2019. Posudzovaná hodnota v ref. čas. intervale deň je: $L_{R,Aeq,12h} = 55,7 \text{ dB}$ (meracie miesto bolo vo vzdialenosti 8m) a v ref. čas. intervale noc: $L_{R,Aeq,8h} = 47,1 \text{ dB}$ (meracie miesto bolo vo vzdialenosti 22 m). Ide o nepretržitý hluk, ktorý má obťažujúci charakter. Zdrojom hluku je i činnosť obehového čerpadla v suteréne bytového domu. Podnet bol podaný užívateľkou bytu nie priamo nad technickou miestnosťou, ale o dve miestnosti ďalej. Posudzovaná maximálna hladina A akustického tlaku v referenčnom časovom intervale noc bola $L_{R,Amax,8hod.} = 34,9 \text{ dB}$. Samostatným problémom je hluk z hudobnej produkcie živej alebo reprodukovanej hudby. Pri meraní reprodukovanej hudby v Slnečnom pavilóne bola posudzovaná hladina A zvuku zdroja $L_{R,Aeq,8h} = 46,4 \text{ dB}$. Nameraná ekvivalentná hladina A zvuku pozadia bola vo vzdialenosti 35 m od zdroja $L_{Aeq,273s} = 32,8 \text{ dB}$ a hladina A zvuku zdroja bola $L_{Aeq,699s} = 43,8 \text{ dB}$. Prekročenie limitnej hodnoty je predmetom znižovania hluku v prevádzke. Prevádzka nemá charakter každodennej prevádzky, skôr sa tu konajú spoločenské akcie cez víkend. Každoročne sa konajú Staromestské slávnosti, kde sú hodnoty prekročené, ale majú klesajúcu tendenciu za posledné roky. Rovnako hluk počas akcie konanej v KD Trnové (z troch plánovaných akcií sa obyčajne dve zrušia) Hodnoty sú zvyčajne na jednom meracom mieste mierne prekročené a na dvoch meracích miestach sú v poriadku alebo sa nedajú hodnotiť. Mierne prekročené posudzované hodnoty A zvuku, ktoré krátkodobo pôsobia, nepredstavujú zvýšené riziko ohrozenia zdravia alebo ohrozenia života.

Ad 1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Žiline nedostal žiadne pokyny na zapojenia sa do plnenia úlohy, až kým nebudú stanovené národné ciele, ktoré schváli rokovanie vlády SR.

Ad 1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Oddelenie HŽPZ zaslalo v r. 2013 správu do Národného referenčného centra pre pitnú vodu do Košíc, v ktorej boli odporúčané v rámci Žilinského kraja: 1/ SKV Nová Bystrica-Žilina (RÚVZ Čadca), 2/ Vodárenská lokalita Ležiachov (RÚVZ Martin).

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ: Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline aj v roku 2018 v rámci svojej činnosti sa podieľali na zvyšovaní úrovne a kvality pracovného prostredia pre zamestnancov na pracoviskách. Zamestnávateľa boli usmerňovaní, boli im nariadené opatrenia a realizovala sa edukácia ústnou, telefonickou a e-mailovou formou. Pri vybavovaní žiadostí boli žiadatelia, účastníci podania i sťažovatelia vždy dostatočne poučení, informovaní a náležite usmernení. Všetky uložené povinnosti a pokyny boli následne skontrolované a posúdené, či sú v súlade s ustanoveniami v platnej legislatíve. Zamestnávateľa boli v najkratšom možnom čase upozorňovaní na zmeny v zákonoch a na zmeny vo vykonávaných predpisoch.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonávala programom ASTR_2011. V rámci ŠZD sa prehodnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodnotené rozhodnutia. Zamestnávateľa predkladali aktuálne podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, vykonané technické a technologické opatrenia, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými RP, či zamestnávateľa majú zazmluvnené PZS a BTS.

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených v **regióne Žilina a Bytča: 137 subjektov** (122 subjektov v 3. kat. prác + 15 subjektov v 4. kat. prác).

Kategória RP	Počet pracovníkov celkom	Z toho počet žien
3. + 4. kategória	5260	1968
3. kategória	5084	1933
4. kategória	176	36

Uvedené počty pracovníkov prezentujú niektorých zamestnávateľov zaevidovaných aj v 3. a vo 4. kat. prác.

Rozhodnutia na rizikové práce (RP) vydaných bolo 28 rozhodnutí

Počet rozhodnutí	Druh rozhodnutia
3	Rozhodnutia na vyradenie z 3. alebo 4. kat.
27	Rozhodnutia vyhlasujúcich RP

V roku 2018 sme neuložili žiadnu sankciu v súvislosti s povinnosťami zamestnávateľov voči zamestnancom na rizikových prácach. Zamestnávateľa aj naďalej predkladali protokoly a ďalšie náležité podklady na hodnotenie rizikových prác a profesií. Súčasne predkladali aktuálne posudky o riziku a kategorizácie prác.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

Celkom vydaných rozhodnutí len pre manipuláciu s v. tox. I. a tox.I.	0
Z celkového počtu rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky + schválenie prevádzkového poriadku s chem. faktorom	48
Z celkového počtu len rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov s chem. faktorom	23
Rozhodnutia na manipuláciu s azbestom a schválenie prevádzkových poriadkov s chem. faktorom - azbest	49

V roku 2018 bolo vykonaných **120 previerok**. Previerky boli zamerané prevažne na uvedenie priestorov do prevádzky (zároveň boli schvaľované prevádzkové poriadky pre manipuláciu s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami). Kontrolované boli aj pracoviská u subjektov, ktorí už sú uvedení do prevádzky, však požiadali o schválenie prevádzkového poriadku na manipuláciu s chemickými faktormi a karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pracovného prostredia. Vykonávali sa previerky ohľadom manipulácií s toxickými a karcinogénnymi látkami tiež v súvislosti s kontrolou rizikových pracovísk a v súvislosti so šetrením chorôb z povolania.

Hodnotili sme odbornosť a správnosť vypracovania prevádzkových poriadkov, tak ako si to vyžaduje legislatíva, vrátane správnosti klasifikácie látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS. Tiež sme sledovali, aby v zmysle tohto nariadenia boli zamestnanci oboznámení s KBÚ a o expozičných scenároch. Upozorňovali sme zamestnávateľov na nedostatky, ktoré musel odstrániť a doplniť. Spoločnosti, ktoré už mali schválené PP na nebezpečné chemické faktory predkladali aktualizované PP. Spoločnosti, v ktorých sa manipuluje s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, museli mať zodpovedného pracovníka, ktorý má platné osvedčenie pre manipuláciu s týmito látkami. Sledovali sme platnosť osvedčení pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami a či oprávnení zamestnanci absolvovali akreditovanú odbornú prípravu. Tiež, v rámci previerok v takýchto subjektoch boli kontrolované akreditované odborné prípravy pre manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami

Počet vydaných osvedčení celkom v kraji ZA + mimo kraj ZA	44
Počet vydaných osvedčení <u>z praxe</u> v kraji ZA + mimo kraj ZA	27
Počet vydaných osvedčení <u>po vykonaní skúšky</u> kraji ZA + mimo kraj ZA	17

Počet vydaných osvedčení z regiónu Žilina	17
Počet vydaných osvedčení z regiónu Čadca	4
Počet vydaných osvedčení z regiónu Martin	9
Počet vydaných osvedčení z regiónu Liptovský Mikuláš	6
Počet vydaných osvedčení z regiónu Dolný Kubín	1

Bolo vykonaných 17 skúšok.

RÚVZ so sídlom v Žiline vydal **celkom 44 osvedčení**.

Pre **regióny v ZA kraji** bolo vydaných **37 osvedčení**.

Pre **regióny mimo ZA kraj** bolo vydaných **7**.

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie, manipulácia s chemickými faktormi a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

DDD činnosť v regióne Žilina a Bytča:

Počet oznámení zaslaných na RÚVZ	87
Počet prevádzok, v kt. sa činnosť vykonala	211

Uvedení výkony realizovalo celkom 13 subjektov.

V našom regióne nebola v roku 2018 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém:

V roku 2018 **bolo vydané 1** nové rozhodnutie na vyhlásenie RP s faktorom karcinogénnym a mutagénnym (spoločnosť KOFOLA a.s. - pracovisko laboratória).

Azbest: - v roku 2018 požiadalo **49** subjektov RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest a zároveň bolo vydaných 49 rozhodnutí na

manipuláciu s azbestom. V roka boli prešetrené **4 podnety** (1 opodstatnený – likvidácia strešnej krytiny; 1 neopodstatnený, 1 odstúpený na doriešenie Obecnému úradu, jednalo sa o fyzickú osobu – občana; 1 odstúpený Mestskému úradu ZA – eternitový odpad na MHD zástavke) z dôvodu manipulovania s azbestom. Občania SR si uvedomujú negatívny dopad azbestového vlákna na zdravie človeka a rekonštrukcie pôvodných objektov v súvislosti s výskytom azbestu im realizujú oprávnené spoločnosti.

2.1.4. Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci:

V roku 2018 sme pilotný projekt na testovanie nových metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci **nerealizovali**. V tomto roku pozorujeme nárast hodnotení fyzickej pracovnej záťaže u zamestnancov na základe našich požiadaviek a aj z dôvodu, že zdravotný dohľad už vykonávajú len zdravotnícky pracovníci a spoločnosti (verejný zdravotník, PZS) a fyzickú pracovnú záťaž niektoré PZS vedia hodnotiť. Hodnotenia fyzickej pracovnej záťaže vždy vyžadujeme od zamestnávateľa, u ktorého šetríme chorobu z povolania v súvislosti s pohybovým aparátom. Predložené návrhy musia zodpovedať usmerneniam ustanovenými v platnej legislatíve.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Vrámci výkonu ŠZD bolo v roku 2018 vykonaných cca **3210** konzultácií s ohľadom na podporu a ochranu zdravia pri práci. Konzultácie boli vykonávané počas kontrol a previerok v rámci ŠZD, ale aj ústnou či písomnou formou po kontakte so subjektom alebo s občanom. Previerky boli zamerané na pracovné prostredie, pracovnú činnosť, dodržiavanie bezpečnostných a zdravotných zásad pri práci, či spĺňajú fyzické osoby-podnikatelia, právnické osoby odbornú spôsobilosť pre danú činnosť, či absolvovali povinnú akreditovanú odbornú prípravu a pod. Naďalej sme sledovali činnosti, ktoré vykonávajú SZČO, do akej miery majú vypracovaný posudok o riziku a kategorizáciu prác, resp. ako majú s inými spoločnosťami uzatvorené dohody a kto je zodpovedný za pracovné prostredie, poskytovanie OOPP, prípadne zabezpečenie zdravotného dohľadu. Naďalej usmerňujeme zamestnávateľov na dôsledky vplyvu práce na zdravie zamestnancov, s dôrazom na vznik choroby z povolania.

Pri výkone ŠZD u zamestnávateľov boli kontrolované výstupy hodnotení a podklady, ktoré vypracovali PZS. Sledovali sme posudky o riziku a kategorizáciu prác, zamerali sme sa dôsledne na kategorizáciu 2. kategórie prác, vykonali sme odbornú prednášku k posudzovaniu pracovísk v súvislosti s faktormi pracovného prostredia v rámci seminára pre všetkých zamestnancov RÚVZ ZA. Podstatnú časť pracovného prostredia s prácami zaradenými do 2. kat. prác dozorujú iné odd ako PPL v rámci RÚVZ.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Na základe požiadavky Národného inšpektorátu práce sa zamestnankyňa odboru PPL pri RÚVZ ZA zúčastnila aktívnou účasťou semináru s témou prednášky „Posudok o riziku, kategorizácia prác, riziková práca“. Seminár bol realizovaný **Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia (EU-OSHA). Agentúra predstavila novú kampaň 2018 – 2019: „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“**. Seminár sa uskutočnil v **Žiline, dňa 06. november 2018**.

Zamestnanci odborov PPL realizovali v rámci kraja Žilina 4 spoločné porady s IP Žilina, na ktorých sa prehodnocovala naša spoločná spolupráca, potvrdili sa pozitíva spolupráce a vytýčili sa ďalšie spoločné aktivity zamerané na ochranu zdravia pri práci. Nové návrhy boli pridelované pre jednotlivé odbory na RÚVZ v kraji a odborníkov IP Žilina tak, aby nedochádzalo k duplicitě práce oboch štátnych orgánov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

Odpočet: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u vybranej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba 3 prídavných látok: E 200 – E 203 Kyselina sorbová - sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu na základe dotazníkovej metódy.

Úloha prebiehala v 2 etapách:

I. etapa: február 2018 – november 2018; odborne – metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýza vzoriek – v rámci zberu údajov bolo oslovených 20 respondentov (veková kategória 19 až 34 rokov a 35 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci – 5 žien a 5 mužov každej vekovej kategórie. Respondenti vyplňali 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov.

II. etapa: december 2018 – 1. štvrtrok 2019; údaje z dotazníkov boli spracované do tabuliek a odoslané v decembri 2018 na Úrad verejného zdravotníctva SR.

3.3 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Odpočet: Cieľom úlohy je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha prebieha v 2 etapách:

I. etapa: január – december 2018: bolo odobratých 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie) – celé obedové menu a 3 vzorky chleba v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme budú zaslané na ÚVZ SR v termíne do 30.04.2019.

II. etapa: v termíne do 30.05.2019 – pripraví ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV záverečnú správu za SR.

3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade.

4. HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V rámci priority „Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení“ sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastňujú pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni. V roku 2018 sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastnili **3** pracovných porád pre zamestnancov školských jedální s aktívnou účasťou.

V rámci priority „Podpora zdravšieho prostredia v školách“ bola zabezpečená kontrola predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov v **25** zariadeniach, efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v **54** zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy. V rámci ŠZD boli kontrolované hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania, dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach, pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Realizácia prieskumu bola vykonaná podľa požiadaviek gestora, ktorým je MZ SR, Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a ÚVZ SR. Zber údajov prebehol v mesiacoch marec 2018. Vyplnených bolo **123** dotazníkov TAD 1, **29** dotazníkov TAD 2 a **10** dotazníkov TAD 3.

4.3 MONITORING OBSAHU KUCHYNSKEJ SOLI V OBEDOCH V ZARIADENIACH ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti obsahu kuchynskej soli v obedoch, podávaných v zariadeniach školského stravovania základných škôl a porovnanie zistených hodnôt s jestvujúcimi odporúčanými výživovými dávkami pre NaCl.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení v zmysle postupného znižovania obsahu soli v podávanej strave, ako aj správnosť technologických postupov pri príprave stravy pokiaľ ide o navažovanie presných dávok kuchynskej soli do pokrmov.

V rámci pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Žiline bola vybraná jedna základná škola. Pre účely vyšetrenia bol odobratý jeden **kompletný pokrm – obed** na laboratórne vyšetrenie jedlej soli. Po zhodnotení protokolu o skúškach potravín bolo zistené, že v odobratom obede bola stanovená hodnota Chloridu sodného 7100 mg.kg^{-1} . Hmotnosť odobratého obeda bola 680g. Vypočítané % prekročenia jedlej soli oproti OVD je **589%**.

6. EPIDEMIOLOGIA

6.1. Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Osveta ohľadne očkovania s cieľom zvýšiť zaočkovanosť sa vykonáva priebežne formou telefonickej konzultácie, osobným kontaktom s klientom, vzdelávaním zainteresovaných, pre verejnosť cez - internetová stránka úradu, články v médiách, semináre pre lekárov a výkonom štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach (v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava).

Problémom pri zabezpečovaní úrovne zaočkovanosti je pre epidemiológa snaha rodičov odmietat' očkovanie dieťaťa. V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov. V roku 2018 bolo hlásených 47 nových odmietnutí očkovania rodičom dieťaťa, prejednaných bolo 30 odmietnutí, z toho 29x bloková pokuta a 1x odložené po prejednaní, z roku 2017 riešené 3 prípady, odložené bez prejednania:11 prípadov. Blokovou pokutou riešených 29 podaní, ktorých suma činí 375,0 Eur. Do roku 2019 presunutých 9 prípadov. Prevažujúci argument zo strany rodičov dieťaťa je tendencia odmietat' živé vakcíny, strach z vedľajších účinkov. Celkový počet prípadov odmietaní očkovania činí 421 prípadov ku dňu 31.12.2018 (agenda od r. 2008). Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikrôčiť k mimoriadnemu očkovaníu.

Kontrola očkovania v SR za posledné sledované obdobie: t.j. obdobie 2017/2018 – vyhodnotenie k 31.08.2018: počet pediatrických obvodov spolu 39, okres Bytča : 6 obvodov, okres Žilina: 33 obvodov. V okrese Žilina zaznamenaná zaočkovanosť pod 95% pri očkovaní proti MMR v ročníkoch nar.2016 (93,65%). V ostatných ročníkoch sa zaočkovanosť pohybuje v rozmedzí od 95,07% pri očkovaní MMR v roč.nar. 2015 do 97,56% pri preočkovaní MMR v 11. roku života, ročník nar. 2005. V okrese Bytča zaočkovanosť pod 95% nebola zaznamenaná. Zaočkovanosť sa pohybuje v rozmedzí od 98,45% pri očkovaní proti MMR v ročníku nar. 2016 do 99,41 % pri preočkovaní MMR v 11.roku života, roč.nar.2005.

6.2. Surveillance infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešene formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatítid, v problematike vakcinácie, dezinfekcie, očkovania cestovateľov. Uskutočnenie : telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom a lekárom. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike HIV/AIDS: 97, počet vydaných certifikátov: 21, odber krvi 95 aj anonymný odber. Problematika vírusových hepatítid a iných druhov očkovania riešená 117 (osobný resp. telefonický kontakt s klientom alebo lekárom). Konzultácie v oblasti NN a dezinfekcie, priestorové danosti pre zdravotnícke zariadenia:327.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Vykonáva sa plnením projektu PHARE: Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO - (prenosné ochorenia).Spolu vykonaných krajských správ: 52x týždenné hlásenia, spracovanie ARO - chorobnosť / týždeň + aktuálne hlásenia pre SRV.

6.4. Nozokomiálne nákazy - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávaná v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD/ÚVZ SR. Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre jednotlivé kontrolované pracoviská telefonicky, následne písomným zhodnotením dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a výkonu bariérovej ošetrovateľskej techniky. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami. Počet kontrol HER/ŠZD: 28x (FNsP Žilina, polikliniky), z toho 2x vzorkový systém kontroly na OCS

FNsP Žilina. Kontrola fajčenia v ZZ: 20 kontrol. Počet kontrolovaných sterilizačných prístrojov pre dotknuté pracoviská spolu: 252 x biologická kontrola, z toho vo FNsP Žilina: 42 prístrojov.

V priebehu roka realizácia sledovania nozokomiálnych nákaz – Clostridium difficile. Riešené v spolupráci s FNsP Žilina.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok, resp. v zmysle pokynov WHO alebo ÚVZ SR Bratislava.

V mesiaci jún dňa 06.06.2018 bolo vykonané zaškolenie pracovníkov v zmysle Prílohy č.6 – Usmernenie HH SR „Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR. Zaškolení boli v roku 2018 , primári CPO, odd. urgentného príjmu, lekári príjmových ambulancií, zástupcovia útvarov krízového riadenia a hospodárskej mobilizácie, FNsP Žilina. Školenie bolo organizované FNsP Žilina – útvar krízového riadenia a hosp.mobilizácie v spolupráci RÚVZ Žilina. Išlo o praktický výcvik – precvičovanie postupov nemocnice pri zistení susp. na výskyt VNN osoby. Pre zaškolenie všeobecných lekárov pre deti a dorast aj všeobecných lekárov pre dospelých v spáde má vypracovanú osnovu riešenia situácie VNN s aktuálnym upozornením na morbilli.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 6x odberom vody v ČOV Dolný Hričov: 30.01.2018, 13.03.2018, 22.05.2018, 17.07.2018, 18.09.2018, 13.11.2018 s výsledkom: Pokus o izoláciu enterálnych vírusov z odpad. vody: 6x negatívny.

6.7. Prevencia HIV / AIDS - projekt:

Projekt Hrou proti AIDS: spolupracujúci pracovníci z poradne zdravia a oddelenia HDM. Interaktívna forma vzdelávania a prevencie, spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV. Pre rôzne názory rodičov detí k obrazovej dokumentácii Pre rôzne názory rodičov detí k obrazovej dokumentácii projektu (riešenie situácie v roku 2015) bola v roku 2018, tak ako v roku 2017 zabezpečená aktivita ku dňu 1.12.2018 pre žiakov Gymnázia Hlinská Žilina - 1 prezentácia v roku 2018. Spolu zaškolených 25 žiakov (17 dievčat,8 chlapcov), termín vykonania: 30.11.2018. Pri pracovnom výkone je spísaný aj záznam s vyjadrením prítomných pedagógov za dané školské zariadenie k prezentácii projektu. Informovaný súhlas zákonného zástupcu, to zabezpečuje príslušné školské zariadenie.(prípis ÚVZ SR Bratislava, 2015).

6.8. Poradne očkovania – riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR :

Realizačný výstup zahŕňa zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania a zabezpečenie informovanosti.

Na úrade pracuje Poradňa očkovania: informovanosť zabezpečená 62x pri odmietaní očkovania. Konzultácie vo vzťahu k ambulancii sú vykonané telefonicky alebo osobným kontaktom s klientom - klasické otázky pre očkovanie a cestovnú medicínu boli vykonané 32 x pre lekárov a 42 x pre klientov. Informovanosť verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ je zabezpečená písomnou informáciou v ambulanciách všeobecných lekárov, gyn.-pôr.ambulanciách, vo vstupnej hale budovy RÚVZ a na webovej stránke úradu.

6.9.Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania :

1.Projekt „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ - stredné školy, koordinátor RÚVZ Komárno.

V rámci RÚVZ Žilina spolupracujúce pracoviská odbor epidemiológie, poradňa zdravia, oddelenie HDM informatívnou formou (školské zariadenia). Realizácia v roku 2018: 0.
 2.Projekt „ Vzdelávanie študentov SZŠ v oblasti vakcinológie“, koordinátor RÚVZ Trnava.
 Vzdelávanie bolo v školskom roku 2017/2018 zamerané pre žiakov 3. a 4.ročníka SZŠ Žilina, odbor zdravotnícky asistent a sanitár - spolu vyškolených 162 žiakov – prednášky k téme odprednášané v rámci 8 vyučovacích hodín v rámci praktického vyučovania (16.02.2018, 11.4.2018, 9.11.2018, 12.11.2018). K jednotlivým prednáškam spísaný aj záznam z výkonu prezentácie projektu Vzdelávanie študentov SZŠ v oblasti vakcinológie.

7. ODBOR LABORATÓRNYCH ANALÝZ

1.1 Príprava návrhu Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.

Meranie imisií hluku v životnom prostredí vzhľadom na záťaž obyvateľstva

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
141	611	1804

1.3. Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
0	0	0

3.2. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Konzervačné látky	81	34	68
Syntetické farbivá		388	404
Syntetické sladidlá		33	66

3.3. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
60	180	180

7.1. Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
13	26	260

7.2. Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
36	36	320

7.10. Monitoring biologických alergénov v ovzduší (Peľová informačná služba PIS) – a alergénov v roztočov vo vnútornom prostredí

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
280	840	6720

7.12. Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi

Počet vzoriek	Počet analýz	Počet nevyhovujúcich vzoriek
50	100	8

7.13. Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
ÚVZ SR Bratislava	45	35	70
RÚVZ Košice	50	50	54
RÚVZ Žilina	40	40	48
Spolu	125	125	172

7.19. Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného prostredia

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
4	4	16

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

- V rámci plnenia úloh NPPZ sme udržiavali spoluprácu s regionálnymi médiami - Žilinský večerník, My – žilinské noviny, s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Krajskou knižnicou Žilina, [Krajským riaditeľstvom Policajného zboru](#) v Žiline - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Union, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s Regionálnymi komorami - Komora sestier a pôrodných asistentiek, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, firmami – Curaprox, GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare, Interpharm a.s. Elmex, VÚC a orgány verejnej správy, MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a iné
- 2x účasť na pracovnom stretnutí pracovnej skupiny – Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity
- 1x účasť na pracovnej celoslovenskej porade vedúcich odborov podpory zdravia
- 2x aktívna účasť na konferencii Surveillance chronických ochorení Staré Hory (poster- „*Kolorektálny karcinóm a jeho rizikové faktory*“, „*Význam vody pre organizmus*“)
- 1x účasť na pracovnom stretnutí k Metodickému pokynu k programu Školské ovocie, tvorba pracovnej príručky
- 1x účasť na pracovnom stretnutí ku kampani „Od srdca k srdcu“
- 1x účasť na pracovnom stretnutí k projektu „*Viem čo zjem*“
- 1x účasť na odbornom seminári „Prevencia závislostí“ Predná Hora
- 1x účasť na odbornom seminári „Prevencia onkologických ochorení“ Trenčín
- 1x účasť na pracovnej porade krajských vedúcich odborov podpory zdravia
- 4x účasť na školení v rámci RÚVZ (1x aktívna účasť)
- realizácia projektu Monitoring Aditívnych látok (20 účastníkov)
- Kampaň „*Umývaj si ruky – zachrániš život*“
 - o 3x prednáška princípy bariérového ošetrovateľstva, hygiena rúk pre študentov VŠZaSP – zdravotnícky pracovníci (97 študentov)
 - o 6x prednáška pre študentov SZŠ (162 študentov, 17 pedagógov)
 - o 1x panel vo vstupnom priestore RÚVZ Žilina
- 6x interaktívna prednáška pre študentov stredných škôl ZA okresu v rámci projektu *Zvyšovanie povedomia o očkovaní – Očkovanie hrou, hygiena rúk* (spolu 162 študentov, 17 pedagógov) (spolupráca s Odd. epidemiológie)
- 2x publikácia v regionálnych novinách informácia k činnosti Poradne zdravia RUVZ ZA,
- 1x realizácia projektu „*Hrou proti AIDS*“ pre študentov stredných škôl (25 študentov, 2 pedagógovia)
- 1x prednáška pre deti ZŠ „*Dopravná výchova*“ (60 detí)
- 4x interaktívna prednáška „*Prvá pomoc*“ pre študentov VŠZaSP – zdravotnícky pracovníci (69 študentov)
- 2x prednáška pre žiakov ZŠ „*Póla radí deťom – šikana*“, „*Trestnoprávna zodpovednosť*“ (17 detí)
- Preventívna akcia pre deti s telesným postihnutím v rámci Detského tábora – 18 detí (besedy- *bezpečný internet, zdravá výživa, Tréning mozgu, ukážka psovodov*), spolupráca s [Krajským riaditeľstvom Policajného zboru](#) v Žiline - odbor komunikácie a prevencie
- Aktivity ku kampani „*Akrylamid v potravinách*“
 - o 1 panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline
 - o informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline
 - o 2x informácia – beseda pre študentov SŠ (26 študentov)
 - o informácia pre študentov odb školy Gastronómum (cca 100 študentov)
- aktivity v rámci „*Svetového dňa proti rakovine*“
 - o 2 x informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline („*Európsky kódex proti rakovine*“, „*Zvoľ si zdravý životný štýl a myslí na prevenciu*“)

- prednáška pre študentov SŠ „*Prevenca nádorových ochorení – úloha výživy*“ (10 študentov)
- aktivity v rámci „**Dňa pre bezpečný internet**“
 - 4x beseda pre žiakov ZŠ (43 žiakov)
- aktivity v rámci „**týždňa mozgu**“ (v spolupráci s Krajskou knižnicou Žilina)
 - „*Tréning pamäte hrou*“ pre deti MŠ - 19 detí, 3 učiteľky
 - 2x „*Tréning pamäte hrou*“ pre deti ZŠ - 25 detí
 - interaktívna prednáška pre seniorov „*Žijeme život prospešný pre mozog?*“ – 40 seniorov
 - individuálna ukážka tréningu pamäte pre verejnosť v produktívnom veku – 5 osôb
 - 2 panely vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline a v Krajskej knižnici Žilina
 - informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline, Krajskej knižnici
- aktivity v rámci „**Svetový deň Alzheimerovej choroby**“
 - 2x prednáška pre študentov SŠ (34 študentov)
 - informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
- aktivity v rámci „**Od srdca k srdcu**“
 - počet meraní zrealizovaných podľa metodiky projektu: 317 osôb
 - záchyt atriálnej fibrilácie: 4x– klienti poučení

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025

- Aktivity k programu „**Školské ovocie**“
 - realizácia dotazníkového zberu u žiakov ZŠ – spolu 100 dotazníkov
 - nahadzovanie údajov z dotazníka do pripravenej šablóny, zosumarizovanie dotazníkov v elektornickej podobe za ZA kraj a jeho odoslanie do BA
 - 2x interaktívna beseda pre žiakov SŠ (59 študentov)
 - 9x interaktívna beseda pre žiakov ZŠ (179 žiakov)
 - odpočet aktivít za šk. rok 2017/2018 za ZA kraj
- realizácia projektu „**Viem čo zjem**“:
 - 10 besied pre žiakov ZŠ (201 žiakov)
 - realizácia dotazníkového prieskumu k projektu „*Viem, čo zjem*“ – kontrolný súbor žiakov CZŠ - 90 dotazníkov, 3.ročník zapojenej školy - 23 dotazníkov
- 1x interaktívna prednáška pre študentov SOŠ „*Zdravý životný štýl*“ (43 študentov)
- 1x interaktívna prednáška pre širokú verejnosť „*Prevenca nadváhy a obezity*“ (cca 100 poslucháčov)
- 2x prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „*Výživa seniorov- aditívne látky v potravinách*“, „*Potravinové alergie*“, (spolu 21 ľudí)
- Individuálne konzultácie v oblasti Výživy (3 klienti, 7 návštev)
- aktivity v rámci „**Svetového dňa diabetu**“
 - propagácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - 1x panel vo vstupnom priestore RÚVZ Žilina
 - 1x interaktívna beseda pre študentov VŠZaSP na tému *Zdravý životný štýl a diabetes mellitus* (spolu cca 18 študentov)
 - 2x interaktívna beseda pre študentov SZŠ Žilina na tému *Zdravý životný štýl a diabetes mellitus* (spolu cca 34 študentov)
 - poradenstvo týkajúce sa prevencie diabetu poskytnuté klientom Poradne zdravia počas mesiaca november – vyšetrených 5 klientov
 - poradenstvo týkajúce sa prevencie diabetu poskytnuté počas výjazdov v mesiaci november- 30 klientov
 - odpočet aktivít za ZA kraj

- **„Monitoring spotreby aditívnych látok“**- Za vykazované obdobie bolo do projektu zaradených 23 respondentov, skompletizované a vyhodnotené údaje dotazníkov boli zrealizované u 20 klientov. Spolupráca s oddelením Fyziológia výživy.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

- 3x prednáška pre žiakov ZŠ „*Alkohol – tichý zabijak*“ (34 žiakov)
- 1x prednáška pre študentov Spojenej školy internátnej ZA „*Alkohol a prevencia závislosti*“ (40 študentov, 7 pedagógov)
- Aktivity pri príležitosti **„Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“** v podobe besied („Špecifiká alkoholizmu u žien a fetálny alkoholový syndróm):
 - o 1x Diagnostické centrum v Lietavskej Lúčke - cca 24 dievčat
 - o 2x Súkromná škola podnikania Žilina – spolu cca 47 študentov
 - o 1x Športové gymnázium Žilina – cca 29 študentov
 - o 2x Bilingválne gymnázium – spolu 33 študentov

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

- tréning pamäte – ukážka pre čitateľov Krajskej knižnice ZA – 11 účastníkov
- 2x prednáška pre seniorov obce Kunerad v spolupráci s Preventistami PZ SR – „*Prevencia trestnej činnosti páchanej na senioroch, Bezpečnosť seniorov*“ (65 poslucháčov)
- Deň zdravia –seniori obce Kunerad - monitoring celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (11 účastníkov)
- 2x prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „*Výživa seniorov- aditívne látky v potravinách*“, „*Potravinové alergie*“, (spolu 21 ľudí)
- v rámci týždňa mozgu (v spolupráci s Krajskou knižnicou Žilina) interaktívna prednáška pre seniorov „*Žijeme život prospešný pre mozog?*“ – 40 seniorov
- cyklus 10 prednášok „*Tréningy pamäte*“ – spolupráca s Krajskou knižnicou
- v rámci mesiaca „**Úcty k starším**“:
 - o „*deň otvorených dverí*“ v poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Žiline –individuálne poradenstvo v rámci základnej poradne zamerané na prevenciu osteoporózy a pádov seniorov (5 klientov)
 - o Univerzita tretieho veku ZA Univerzita – blok prednášok počas dňa venovaného seniorov (4 prednášky): „*Význam vody pre organizmus – pitný režim*“, „*Riziká veľkospotrebitel'ských balení pitnej vody*“, „*Očkovanie seniorov*“, „*Riziká pádov a úrazovosť seniorov*“ (cca 25 seniorov).
 - o počas celého mesiaca október - poskytnutie informačných letákov do zariadení DSS ZA kraja (7 DSS- cca 200 seniorov) so stručnou edukáciou - spolupráca s Odd. epidemiológie (informácie o očkovaní, onkologickej problematike, KVS problematike, prevencii pádov seniorov, alzheimerovej chorobe, cukrovke a pod.)
 - o počas celého mesiaca október v rámci Metodickéj návštevy v ambulantných zariadeniach pri výkone ŠZD poskytnuté informácie k očkovaniu a príprave na chrípkovú sezónu 2017/2018 (41 ambulancií všeobecného lekára) a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou Žilina (22 oddelení) – spolupráca s Odd. epidemiológie
 - o na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline uverejnené články – 7x

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

- 8x beseda pre deti MŠ (129 detí, 8 pedagógovia)
- 4x beseda pre deti ZŠ (55 detí, 4 pedagógov)
- 1x beseda v rámci „Detského leta“ v Krajskej knižnici (4 deti, 3 dospelý)
- 1 panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline s problematikou stomatohygiény

9.7 CINDI PROGRAM SR

- realizácia „*Dni zdravia*“ (spolupráca s poisťovňami Union, VŠZP):
 - o fi. INSIA - monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyselina močová, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (spolu 61 meraní)
 - o fi. Continental – monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, hladiny PSA, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (28 účastníkov)
 - o 3x účastníci konferencie Holliday Inn- monitoring celkový cholesterol, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (209 účastníkov)
 - o fi. Kinex a.s. - monitoring cholesterol, Hgb, kyselina močová, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výšky, BMI- individuálne poradenstvo (47 účastníkov)
 - o 2x fi SSE- Stredoslovenská energetika - – monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, hladiny PSA, glukózy, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (159 účastníkov), edukačný individuálny nácvik stomatohygiény pre zamestnancov fi. SSE v spolupráci s fi. Curaproxom (84 účastníkov)
 - o 2x zamestnanci Krajskej knižnice Žilina – monitoring celkového cholesterolu, glykémie, TAG, HDL a LDL cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (19 účastníkov)
 - o zamestnanci Žilinskej Univerzity – monitoring celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (67 účastníkov), edukačný individuálny nácvik stomatohygiény pre zamestnancov Žilinskej Univerzity v spolupráci s fi. Curaproxom (67 účastníkov)
 - o fi. Global Logic ZA – monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, – individuálne poradenstvo, dentálne poradenstvo (25 účastníkov)
- v základnej poradni vyšetrených 31 prvovyšetrených, 67 opakovane vyšetrených klientov
- v teréne vyšetrených 638 klientov a 81 študentov v rámci NAPPPA
- „*Žilinské dni zdravia*“ – monitoring cholesterolu, cukru, % telesného tuku, TK, hm., výška-BMI (33 účastníkov)
- 31x článok s rôznou aktuálnou problematikou na web stránka RÚVZ ZA
- 12x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA s rôznou aktuálnou problematikou
- aktivity v rámci „*Svetového dňa zdravia*“
 - o Univerzita tretieho veku ZA Univerzita - 1x beseda pre seniorov na tému „*výživa seniorov*“ (25 seniorov),
 - o osвета pre verejnosť v priestoroch Krajskej knižnice Žilina, ponúkané krátke poradenstvo v oblasti zmeny životného štýlu s cieľom prevencie nadváhy a obezity, monitoring RF KVS ochorení – tlaku krvi, hladina celkového cholesterolu (12 meraní),
 - o osвета pre účastníkov konferencie fi INSIA (cca 200 účastníkov), ponúkané krátke poradenstvo v oblasti zmeny životného štýlu s cieľom prevencie nadváhy a obezity,

monitoring RF KVS ochorení – tlaku krvi, % telesného tuku, hladina celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej (61 meraní).

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

- 5x interaktívna beseda pre žiakov ZŠ – „*Problematika legálnych drog*“, „*Prevenčia tabakových závislostí*“ (61 žiakov)
- 2x interaktívna beseda pre študentov SŠ – „*Prevenčia tabakových závislostí*“, „*Nelegálne drogy*“ (28 študentov)
- 2x prednáška pre verejnosť – „*Dodržiavanie zákona na ochranu nefajčiarov*“, „*Predaj tabakových výrobkov osobám mladším ako 18 rokov*“ (cca 100 účastníkov)
- aktivity k „*Európskemu týždňu boja proti drogám*“
 - o 7x interaktívna beseda - Festival „Dni nádeje“ 1. - 7.10. 2018 – protidrogový festival XXVI. ročník – „*Fetálny alkoholový syndróm*“, „*Špecifická alkoholizmu u mladistvých*“ – 6x SŠ (139 študentov), 1x Dg. centrum (24 dievčat). Spolupráca s Krajskou knižnicou Žilina.
 - o 2x interaktívna beseda pre Spojenú školu internátnu- Stredná odborná škola pre žiakov s telesným postihnutím – „*Nelegálne drogy*“, „*Prevenčia tabakových závislostí*“ (28 študentov),
 - o propagácia Európskeho týždňa boja proti drogám na vstupnom paneli RÚVZ so sídlom v Žiline.
- aktivity k „*Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonného obchodovania s nimi*“:
 - o propagácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - o 1x panel vo vstupnom priestore RÚVZ Žilina
 - o 4x interaktívna beseda pre žiakov ZŠ (46 žiakov)
- individuálne konzultácie v oblasti odvykania od fajčenia (2 klienti, 10 návštev)
- poskytovanie telefonického poradenstva prostredníctvom Linky pomoci odvykania od fajčenia – 41 hovorov (17 opodstatnených, 22 neopodstatnených, 2 hovory počas prebiehajúceho hovoru)

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

- aktivity k Svetovému dňu „*Pohybom ku zdraviu*“:
 - o „Športový deň“ pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Žiline - cca 60 zamestnancov
 - o propagácia Svetového dňa na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - o panel k Svetovému dňu vo vstupnom priestore RÚVZ Žilina
- 2x školenie k plneniu úlohy Národného Akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity (NAPPPA)
- Plnenie NAPPPA:
 - o monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. Hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi (celkovo hodnotených 81 študentov)
 - o cieľ: objektivizácia antropometrických, vybraných biochemických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držanie tela. Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.
 - o Nahadzovanie údajov NAPPPA do pripravenej šablóny, príprava ich analýzy a odoslanie údajov na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.